Jo Dieviškosios Kilnybės
A. C. Bhaktivedantos Svamio Prabhupādos knygos

Lietuvių kalba

Bhagavad-gītā, kokia ji yra
Śrīmad-Bhāgavatam, 1–4 giesmės
Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo
Viešpaties Caitanyos mokymas
Atsidavimo nektaras
Savęs pažinimo mokslas
Śrī Īśopaniṣada
Anapus laiko ir erdvės
Pamokymų nektaras
Yogos tobulybė
Akistata su mirtimi
Kelionė į savęs atradimą
Anapus gimimo ir mirties
Tobuli klausimai, tobuli atsakymai
Gyvybė kyla iš gyvybės

Anglų kalba

Bhagavad-gītā As It Is
Śrīmad-Bhāgavatam (pabaigta mokinių)
Śrī Caitanya-caritāmṛta
Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead
Teachings of Lord Caitanya
The Nectar of Devotion
The Nectar of Instruction
Śrī Īśopaniṣad
Light of the Bhagavata
Easy Journey to Other Planets
Teachings of Lord Kapila, the Son of Devahūti
Teachings of Queen Kuntī
The Science of Self-Realization
Perfect Questions, Perfect Answers
Life Comes From Life
The Path of Perfection
Beyond Birth and Death
Kṛṣṇa Consciousness: The Topmost Yoga System
The Perfection of Yoga
Kṛṣṇa Consciousness: The Matchless Gift
On the Way to Kṛṣṇa
Rāja-vidyā: The King of Knowledge

Kṛṣṇa, the Supreme Personality of Godhead (Lithuanian)

Skaitytojus, susidomėjusius knygos turiniu, Tarptautinė Krišnos sąmonės organizacija kviečia rašyti arba apsilankyti centruose:

Skaitytojus, susidomėjusius knyga, Tarptautinė Krišnos sąmonės bendrija kviečia rašyti arba apsilankyti centruose:

ISKCON
Raugyklos g. 23-1, 01140, Vilnius
tel. +370-5-2135218
www.krishna.lt

ISKCON
Savanorių pr. 37, 44255, Kaunas
tel. +370-37-222574 • krsna.info@gmail.com
www.nitaigauracandra.lt

Kauno Vedų kultūros centras
Panerių g. 187, 48437, Kaunas
tel. +370-37-360710 • info@veducentras.lt
www.veducentras.lt

Knygas anglų kalba galima užsisakyti adresu:
Bhaktivedanta Library Services
Petite Somme 2, 6940 Durbuy, Belgium
www.blservices.com

Tekstas © 1992 The Bhaktivedanta Book Trust

Iliustracijos © The Bhaktivedanta Book Trust,
The Bhaktivedanta Book Trust International, Inc.

www.krishna.com
www.bbt.se

ISBN 978-91-7149-690-4

Knyga atspausdinta 2012 m. Indijoje

Skiriu tėvui Gour Mohan De (1849–1930)
tyram Kṛṣṇos bhaktui, kuris nuo pat gyvenimo
pradžios auklėjo mane Kṛṣṇos sąmonės dvasia.
Vaikystėje jis mokė mane groti *mṛdaṅga*, leido
garbinti Rādhā-Kṛṣṇos *vigrahą* ir dovanojo
Jagannātha-ratha, kad žaisdamas galėčiau rengti
Ratha-yātros šventes. Jis labai rūpinosi manimi,
ir iš jo aš perėmiau idėjas, kurioms vėliau
sutvirtėti padėjo mano dvasinis mokytojas,
mano amžinasis tėvas.

Turinys

	George Harrisono žodis	*xi*
	Pratarmė	*xiii*
	Įžanga	1
1	Viešpaties Kṛṣṇos atėjimas į žemę	9
2	Pusdievių maldos Viešpačiui Kṛṣṇai, glūdinčiam motinos įsčiose	16
3	Viešpaties Kṛṣṇos gimimas	29
4	Kaṁsa pradeda persekioti	37
5	Nandos ir Vasudevos susitikimas	42
6	Pūtanos galas	48
7	Tṛṇāvartos išgelbėjimas	54
8	Visatos pavidalo regėjimas	59
9	Motina Yaśodā suriša Viešpatį Kṛṣṇą	66
10	Nalakūvaros ir Maṇigrīvos išgelbėjimas	69
11	Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis	75
12	Demono Aghāsuros mirtis	81

13	Brahmā pavagia berniukus ir veršelius	86
14	Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Kṛṣṇai	94
15	Dhenukāsuros mirtis	108
16	Kāliyos sutramdymas	113
17	Kaip Kṛṣṇa užgesino gaisrą miške	121
18	Demono Pralambāsuros mirtis	124
19	Kaip Kṛṣṇa prarijo miško gaisrą	127
20	Rudens aprašymas	129
21	Gopes pavilioja fleitos garsai	138
22	Kṛṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius	142
23	Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujančių brāhmaṇų žmonos	147
24	Govardhanos kalvos garbinimas	155
25	Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje	161
26	Nuostabusis Kṛṣṇa	165
27	Dangaus valdovo Indros maldos	168
28	Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų	172
29	Rāsos šokis. Įžanga	176
30	Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių	189
31	Gopių giesmės	193
32	Pasakojimas apie rāsos šokį	199
33	Vidyādharos išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuros mirtis	209
34	Gopės patiria išsiskyrimo jausmą	214
35	Kaṁsa siunčia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos	219
36	Demonų Keśī ir Vyomāsuros mirtis	223
37	Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną	226
38	Akrūra grįžta ir pabuvoja Viṣṇulokoje Yamunos upėje	232
39	Akrūros maldos	237
40	Kṛṣṇa įžengia į Mathurą	241

41	Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką	246
42	Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblį Kuvalayāpīḍą	250
43	Kaṁsos mirtis	254
44	Kṛṣṇa grąžina Savo mokytojui sūnų	259
45	Uddhava aplanko Vṛndāvaną	267
46	Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinią	274
47	Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktus	288
48	Piktavalis Dhṛtarāṣṭra	294
49	Kṛṣṇa stato Dvārakos tvirtovę	299
50	Mucukundos išvadavimas	307
51	Kṛṣṇa pabėga iš mūšio lauko	316
52	Kṛṣṇa pagrobia Rukmiṇī	323
53	Kṛṣṇa nugali visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇī namo, į Dvāraką	329
54	Kṛṣṇa ir Rukmiṇī susilaukia Pradyumnos	336
55	Istorija apie Syamantakos brangakmenį	340
56	Satrājito ir Śatadhanvos mirtis	347
57	Kṛṣṇa veda penkias karalaites	352
58	Demono Bhaumāsuros išvadavimas	361
59	Kṛṣṇos ir Rukmiṇī pokalbis	368
60	Genealoginis Kṛṣṇos šeimos medis	381
61	Uṣos ir Aniruddhos susitikimas	386
62	Viešpaties Kṛṣṇos kautynės su Bāṇāsura	391
63	Pasakojimas apie karalių Nṛgą	400
64	Viešpats Balarāma lankosi Vṛndāvanoje	406
65	Pauṇḍrakos ir Kāśī karaliaus išvadavimas	411
66	Gorilos Dvividos išvadavimas	417
67	Sāmbos vedybos	420
68	Didysis išminčius Nārada aplanko Viešpaties Kṛṣṇos rūmus	428
69	Kasdieniniai Viešpaties Kṛṣṇos darbai	435
70	Viešpats Kṛṣṇa Indraprasthos mieste	445

71	Karaliaus Jarāsandhos išvadavimas	451
72	Viešpats Kṛṣṇa grįžta į Hastināpuros miestą	458
73	Śiśupālos išvadavimas	464
74	Kodėl pasibaigus Rājasūyos aukojimui pasijuto įžeistas Duryodhana	472
75	Śālva kaunasi su Yadu gimine	477
76	Śālvos išvadavimas	481
77	Dantavakros, Vidūrathos ir Romaharṣaṇos mirtis	485
78	Balvalos išvadavimas ir Viešpaties Balarāmos kelionė po šventas vietas	492
79	Viešpats Kṛṣṇa susitinka su brāhmaṇu Sudāma	498
80	Viešpats Kṛṣṇa laimina brāhmaṇą Sudāmą	506
81	Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma susitinka su Vṛndāvanos gyventojais	512
82	Draupadī sutinka Kṛṣṇos žmonas	521
83	Vasudeva atlieka aukojimo apeigas	527
84	Viešpats Kṛṣṇa suteikia Vasudevai dvasinius pamokymus ir sugrąžina Devakī šešis mirusius sūnus	536
85	Arjuna pagrobia Subhadrą. Viešpats Kṛṣṇa aplanko Śrutadevą ir Bahulāśvą	545
86	Įkūnytųjų Vedų maldos	554
87	Viešpaties Śivos išgelbėjimas	614
88	Nepaprasta Kṛṣṇos galybė	628
89	Glausta Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų apžvalga	643
	Apie autorių	661
	Žodynėlis	663
	Kaip tarti sanskritą	669

George Harrisono žodis

Visi ieško KṚṢṆOS, nors ne visi tai supranta.

KṚṢṆA – DIEVAS, visos būties Šaltinis, visko, kas yra ir kas dar bus, Priežastis.

DIEVAS beribis, tad JIS turi daug Vardų.

Allachas-Buddha-Jehova-Rāma; visi jie – KṚṢṆA, visi reiškia TĄ PATĮ.

Dievas – tai ne kažkokia abstrakcija. Jis turi tiek asmens, tiek ir beasmenį aspektus. Jis – AUKŠČIAUSIASIS, AMŽINAS, PALAIMINGAS ir VISAŽINIS. Kaip vandens lašas pasižymi visomis vandenyno ypatybėmis, lygiai taip ir mūsų sąmonei yra būdingos DIEVO sąmonės ypatybės… tačiau mes tapatiname save su materialia energija (fiziniu kūnu, jutiminiais malonumais, materialia nuosavybe, ego ir kt.), todėl mūsų tikroji, TRANSCENDENTINĖ SĄMONĖ apskrenta purvu ir tarsi apdulkėjęs veidrodis neatspindi tikrovės.

Per daugybę gyvenimų mūsų ryšys su tuo, kas LAIKINA, dar labiau sustiprėjo. Savo mirtingą kūną – kaulų ir mėsos maišą mes klaidingai laikome tikruoju „aš“ ir manome, kad tokia laikina mūsų būklė yra galutinė.

Per amžius garsūs ŠVENTIEJI buvo gyvas įrodymas, jog DIEVO SĄMONĘ – ne laikiną, o nuolatinę – įmanoma atgaivinti visose gyvose Sielose. Potencialiai visos Sielos yra dieviškos.

„Bhagavad-gītoje“ (6.28) Kṛṣṇa sako: „Kai save suvaldęs yogas, nuolat

praktikuodamas yogą, nusiplauna materijos nešvarybes ir susiliečia su Aukščiausiąja Sąmone, jis pasiekia aukščiausią tobulos laimės lygį.“

YOGA (mokslinis būdas pažinti DIEVĄ ir savąjį „AŠ“) – tai metodas, kuris leidžia apvalyti sąmonę, sustabdyti tolesnį teršimąsi ir pasiekti Tobulumo būvį – absoliutų PAŽINIMĄ bei PALAIMĄ.

Jeigu Dievas yra, aš noriu Jį pamatyti. Beprasmiška tikėti tuo, kas neįrodyta. Kṛṣṇos Sąmonė bei meditacija ir yra būdai, kuriuos taikydami iš tikrųjų pajusite DIEVO buvimą. Jūs pamatysite Dievą, Jį girdėsite, su Juo žaisite. Gal tai neįtikėtina, tačiau Jis tikrai čia, tikrai su jumis.

Yra daug yogos Kelių – Rāja, Jñāna, Haṭha, Kriyā, Karma, Bhakti, ir *visų* yogų MOKYTOJAI labiausiai kelia savųjų privalumus.

SVAMIS BHAKTIVEDANTA, kaip kad rodo jo titulas, yra BHAKTI Yogas, pasirinkęs ATSIDAVIMO kelią. Tarnaudamas DIEVUI visomis savo mintimis, žodžiais bei VEIKSMAIS ir giedodamas JO Šventuosius Vardus, bhaktas greitai išsiugdo Dievo sąmonę. Kartojant:

Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa
Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare
Hare Rāma, Hare Rāma
Rāma Rāma, Hare Hare

neišvengiamai pasiekiama KṚṢṆOS Sąmonė. (Tiktai paragavus galima pasakyti, koks pudingo skonis!)

Aš kviečiu jus pasinaudoti tuo, kad savo rankose laikote šią knygą – „KṚṢṆĄ“, ir įsigilinti į ją. Taip pat kviečiu jus nedelsiant paskirti pasimatymą savo Dievui, pasinaudoti išvaduojančiu YOGOS (JUNGTIES) metodu ir GIVE PEACE A CHANCE (DUOKITE TAIKAI ŠANSĄ).

ALL YOU NEED IS LOVE (KRISHNA) HARI BOL.
George Harrison

Pratarmė

nivṛtta-tarṣair upagīyamānād
bhavauṣadhāc chrotramano 'bhirāmāt
ka uttama-śloka-guṇānuvādāt
pumān virajyeta vinā paśughnāt
(„Śrīmad-Bhāgavatam“ 10.1.4)

Kai Vakarų žmogus pamato tokios knygos, kaip ši, viršelį, jis ima klausinėti: „O kas yra Kṛṣṇa? Kas toji mergelė greta Kṛṣṇos?“ ir t.t.

Ilgiau nesvarstę atsakysime, jog Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kodėl? Todėl, kad Jis visiškai atitinka Aukščiausiosios Būtybės, Dievo, aprašymus. Kitaip sakant, Kṛṣṇa – Dievas, nes Jis visiems patrauklus. Jeigu Dievas nebūtų visiems patrauklus, tai ir prarastų prasmę pats žodis „Dievas.“ O kuo gi patraukiamas visuotinis dėmesys? Dauguma žavisi visų pirma tuo, kuris yra turtingas, skęsta prabangoje. Patrauklus ir labai galingas žmogus, garsenybė, gražuolis, išminčius bei žmogus, kuris neprisiriša prie to, ką turi. Taigi patirtis rodo, kad patrauklumo priežastis gali būti: 1) turtai, 2) galybė, 3) šlovė, 4) grožis, 5) išmintis ir 6) atsižadėjimas. Suprantama, kad tas, kuris nepralenkiamas šiais šešiais privalumais, yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Dievo privalumus apibrėžė Parāśara Munis, didis Vedų autoritetas.

Daug yra turtingų, galingų, įžymių, gražių, mokytų žmonių, kurie atsižadėjo pasaulio ir yra abejingi materialiems turtams. Tačiau niekas per

visą žmonijos istoriją nebuvo toks turtingas, galingas, šlovingas, gražus, išmintingas bei visko atsižadėjęs, kaip Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, – istorinė asmenybė, atėjusi į žemę prieš penkis tūkstančius metų ir gyvenusi čia šimtą dvidešimt penkeris metus. Kṛṣṇa gyveno tarsi paprastas žmogus, tačiau Jo darbai – neprilygstami. Niekas per visą žmonijos istoriją negalėjo pakartoti Jo žygių, kuriuos Jis atliko nuo Savo apsireiškimo iki tos akimirkos, kai pasitraukė iš šio pasaulio, tad kiekvienas, suvokdamas, apie ką kalbame, sakydami „Dievas“, pripažins Kṛṣṇą Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Niekas negali prilygti Dievui ir nėra už Jį didingesnis. Tokia garsiojo posakio „Dievas didis“ prasmė.

Įvairūs žmonės įvairiai kalba apie Dievą, tačiau Vedų raštai bei visų laikų didieji *ācāryos*, tikrieji autoritetai, išmanę Dievo mokslą, – Śaṅkara, Rāmānuja, Madhva, Viṣṇusvāmis, Viešpats Caitanya bei vėlesni mokinių sekos atstovai, – laikosi vieningos nuomonės, jog Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. O mes, Vedų civilizacijos pasekėjai, tikime Vedų teikiama visatos istorija. Mes tikime, kad visatą sudaro planetų sistemos, tarp kurių yra Svargalokos, arba aukštesniosios planetų sistemos, Martyalokos, arba viduriniosios planetų sistemos, ir Pātālalokos, arba žemesniosios planetų sistemos. Šių laikų istorikai negali pateikti faktų apie tai, kas vyko prieš penkis tūkstančius metų, o, pasak antropologų, prieš keturiasdešimt tūkstančių metų *Homo sapiens* Žemėje net negyveno – esą evoliucija tokios raidos pakopos dar nebuvo pasiekusi. Tačiau Vedų istoriniai pasakojimai – Purāṇos ir „Mahābhārata“ byloja mums apie likimus žmonių, kurie gyveno prieš milijonus bei milijardus metų.

Antai iš Vedų raštų mes sužinome, jog Kṛṣṇa apsireikšdavo žemėje ir iš jos pasitraukdavo prieš milijonus ir milijardus metų. Ketvirtame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Kṛṣṇa sako Arjunai, kad jiedu yra gimę jau ne kartą, ir Jis (Kṛṣṇa) atsimenąs visus gimimus, o Arjuna – ne. Tai rodo skirtumą tarp to, ką žino Kṛṣṇa ir to, ką žino Arjuna. Nors Arjuna ir didis karys, civilizuotos Kuru giminės atstovas, bet jis tėra paprastas žmogus, o Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇos žinojimas beribis. Kadangi Jo žinojimas beribis, beribė ir Jo atmintis.

Kṛṣṇa pažįsta viską taip tobulai, kad tiksliai mena viską, kas vyko Jam atėjus į žemę prieš milijonus bei milijardus metų, o Arjunos atmintį bei žinojimą riboja laikas ir erdvė, kadangi jis tėra paprastas žmogus. Ketvirtame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Kṛṣṇa pažymi, jog menąs, kaip prieš kelis milijonus metų mokė Saulės dievą Vivasvāną „Bhagavad-gītos.“

Mūsų laikais tapo įprasta, kad netikintieji stengiasi tapti Dievu, taikydami kokį mistinės praktikos būdą. Dažniausiai jie skelbiasi galį tapti Dievu savo vaizduotės galia ar meistriška meditacija. Kṛṣṇa – ne toks

Dievas. Kṛṣṇa „netampa“ Dievu, naudodamasis kokia nors išgalvota meditacija arba griežtai tramdydamas kūną, kaip tai daroma mistinės *yogos* pratybose. Iš esmės Jis Dievu *netampa*, kadangi visados buvo ir yra Dievas.

Savo dėdės iš motinos pusės – Kaṁsos kalėjime, kur buvo uždaryti Jo tėvas ir motina, Kṛṣṇa apsireiškė iš motinos įsčių keturrankiu Viṣṇu-Nārāyaṇos pavidalu. Po to Jis atvirto kūdikiu ir paprašė tėvą nunešti Jį į Nandos Mahārājos bei jo žmonos Yaśodos namus. Kai Kṛṣṇa buvo dar visai kūdikis, Jį bandė nužudyti milžinė demonė Pūtanā, tačiau Kṛṣṇa iš demonės krūtų kartu su pienu išsiurbė ir jos gyvybę. Štai kuo skiriasi tikrasis Dievas nuo „dievo“, pagaminto kokiame nors mistikos fabrike. Kṛṣṇai neteko praktikuoti mistinės *yogos*, tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo Jis buvo visada – kūdikystėje, vaikystėje, paauglystėje, jaunystėje. Šioje knygoje apie Kṛṣṇą aprašomi visi Kṛṣṇos darbai, kuriuos Jis padarė, apsireiškęs žmogumi. Nors Kṛṣṇa atlieka žmogaus vaidmenį, Jis visada yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Kadangi Kṛṣṇa yra visiems patrauklus, privalome žinoti, jog visus norus reikia sieti su Kṛṣṇa. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad žmogus yra savo kūno šeimininkas, tačiau Kṛṣṇa – Supersiela, glūdinti visų širdyse, – yra aukščiausiasis visų individualių kūnų šeimininkas. Tad jeigu savo natūralų norą mylėti sutelksime į Kṛṣṇą, netrukus įsigalės visuotinė meilė, vienybė bei taika. Kai laistome medžio šaknis, vandens tenka ir šakoms, ir lapams, ir žiedams; kai mūsų parūpintas maistas per burną patenka į skrandį, jo gauna ir kitos kūno dalys.

Menas sutelkti dėmesį į Aukščiausiąjį ir meilė Jam vadinasi Kṛṣṇos sąmonė. Mes pradėjome Kṛṣṇos sąmonės judėjimą, kad kiekvienas galėtų patenkinti savo polinkį mylėti kitus, nukreipdamas tą meilę į Kṛṣṇą. Visame pasaulyje žmonės karštai trokšta įgyvendinti glūdintį juose polinkį mylėti kitus, tačiau čia nepadės socializmas, komunizmas, altruizmas, humanizmas, nacionalizmas ir visa kita, kas kada nors buvo sugalvota, trokštant žmonijai taikos bei gerovės. Visi šie siekiai bergždi ir teatneša nusivylimą, nes mes visiškai nemokame mylėti Kṛṣṇos. Dažniausiai žmonės mano, jog bus laimingi, gindami griežtą moralę ir atlikdami religines apeigas. Kai kas mano, kad laimę pasieks plėtodamas ekonomiką, kiti įsitikinę, kad laimė – jutiminiai džiaugsmai. Tačiau iš tiesų žmogus tegali būti laimingas mylėdamas Kṛṣṇą.

Kṛṣṇa nuostabiai atsiliepia į mūsų meilę per įvairius savitarpio santykius, kurie vadinasi „skoniai“, arba *rasos*. Yra dvylika svarbiausių meilės santykių tipų. Galima mylėti Kṛṣṇą kaip aukščiausią nežinomybę, aukščiausią šeimininką, artimiausią draugą, mylimiausią vaiką ir kilniausią mylimąjį. Tokios penkios svarbiausios meilės *rasos*. Dar galima mylėti Kṛṣṇą netiesiogiai, kitomis septyniomis *rasomis*, kurios iš pažiūros skiriasi

nuo penkių pirminių santykių. Tačiau iš esmės, jei žmogus patenkina glūdintį jame meilės polinkį mylėdamas Kṛṣṇą, jo gyvenimas tampa sėkmingas. Tai ne prasimanymas, bet realybė, pasiekiama praktika. Žmogus gali betarpiškai patirti, kaip meilė Kṛṣṇai veikia jo gyvenimą.

Devintajame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Kṛṣṇos sąmonės mokslas vadinamas karališkąja išmintimi, paslapčių paslaptimi ir tobuliausiuoju transcendentinio savęs pažinimo mokslu. Tačiau mes patys galime patirti, ką duoda Kṛṣṇos sąmonės mokslas, nes praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę labai lengva ir malonu. Jeigu mums pavyksta padaryti nors menkiausią pažangą Kṛṣṇos sąmonės kelyje, tai šis mūsų laimėjimas per amžius liks mums, nes Kṛṣṇos sąmonė jokiomis aplinkybėmis nepradingsta. Gyvenimas rodo, jog šiuolaikinis paklydęs ir viskuo nusivylęs Vakarų jaunimas tiesiogiai pajuto, ką duoda jų pastangos sutelkti savo meilę į Kṛṣṇą.

Sakoma, veltui stengiasi tas, kuris griežtai tramdo kūną, atgailauja ir aukoja aukas, tačiau nepažadina savyje glūdinčios meilės Kṛṣṇai. Kita vertus, jei žmogus pažadino meilę Kṛṣṇai, kam jam tramdyti kūną ir atgailauti?

Kṛṣṇos sąmonės judėjimas – nepaprasta Viešpaties Caitanyos dovana puolusioms šio amžiaus sieloms. Kṛṣṇos sąmonė – tai paprastas savęs pažinimo būdas. Pastaruosius ketverius metus jis taikomas Vakarų šalyse, ir netenka abejoti, kad Kṛṣṇos sąmonės judėjimas padeda įgyvendinti žmoguje slypintį polinkį mylėti. Ši transcendentinė knyga parašyta stengiantis paremti Kṛṣṇos sąmonės judėjimą Vakaruose. Ji sudaryta iš dviejų dalių ir yra gausiai iliustruota. Žmonės, kai turi laiko ir jėgų, mėgsta skaityti įvairius grožinės literatūros kūrinius. Dabar yra proga šį polinkį nukreipti į Kṛṣṇą. Tada ir pavieniai žmonės, ir visa žmonija patirs amžiną sielos palaimą.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad net mažiausios pastangos Kṛṣṇos sąmonės kelyje apsaugo žmogų nuo didžiausio pavojaus. Galėtume pateikti šimtus tūkstančių pavyzdžių, kaip žmonės išvengė didžiausių gyvenimo pavojų vien todėl, kad buvo šiek tiek pažengę Kṛṣṇos sąmonėje. Tad mes kviečiame visus pasimokyti iš šios didžios transcendentinės knygos. Skaitytojas įsitikins, kaip puslapis po puslapio jam atsiveria neaprėpiami meno, mokslo, literatūros, filosofijos bei religijos pažinimo turtai, bet visų svarbiausia yra tai, kad perskaičius šią knygą nubus jo meilė Dievui.

Aš norėčiau išreikšti savo dėkingumą Śrīmān George Harrisonui, dabar kartojančiam Hare Kṛṣṇa *mantrą*, už dosnų devyniolikos tūkstančių dolerių įnašą, kompensavusį visas šios knygos publikavimo išlaidas. Teapdovanos Kṛṣṇa šį puikų jaunuolį palaiminimu toliau tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje.

Ir pagaliau mano amžini palaiminimai Śrīmān Śyāmasundarai dāsai adhikāriui, Śrīmān Brahmānandai dāsai brahmacāriui, Śrīmān Hayagrīvai

dāsai adhikāriui, Śrīmān Satsvarūpai dāsai adhikāriui, Śrīmatī Devahūti-devī, Śrīmatī Jadurāṇī dāsī, Śrīmān Muralīdharai dāsai brahmacāriui, Śrīmān Bhāradvājai dāsai adhikāriui, Śrīmān Pradyumnai dāsai adhikāriui bei visiems kitiems už jų didelį darbą, kurio dėka ši knyga sėkmingai išvydo dienos šviesą.

Hare Kṛṣṇa.

A. C. Bhaktivedanta Svamis

Śrīlos Bhaktisiddhāntos Sarasvačio
apsireiškimo diena

1970 m. vasario 26 d.
ISKCON'o būstinė
3764 Vatseka Aveniu
Los Andželas, Kalifornija

Įžanga

kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! he
kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! he
kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! rakṣa mām
kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! pāhi mām
rāma! rāghava! rāma! rāghava! rāma! rāghava! rakṣa mām
kṛṣṇa! keśava! kṛṣṇa! keśava! kṛṣṇa! keśava! pāhi mām
„Caitanya-caritāmṛta“ („Madhya“ 7.96)

Prieš pradėdamas rašyti šią knygą („Kṛṣṇą“), norėčiau pagarbiai nusilenkti savo dvasiniam mokytojui Om Viṣṇupādai Aṣṭottara-śata Śrī Śrīmad Bhaktisiddhāntai Sarasvačiui Gosvāmiui Mahārājai Prabhupādai. Dar norėčiau pagarbiai nusilenkti malonės vandenynui – Viešpačiui Śrī Kṛṣṇai Caitanyai Mahāprabhu. Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Patsai Kṛṣṇa, kuris apsireiškė kaip bhaktas* propaguoti aukščiausiųjų atsidavimo tarnystės principų. Savo mokymą Viešpats Caitanya pradėjo skelbti krašte, kuris vadinasi Gauḍadeśa (Vakarų Bengalija). Kadangi aš priklausau Madhva-Gauḍīya-sampradāyai, negaliu neišreikšti savo pagarbos mūsų mokinių sekai. Madhva-Gauḍīya-sampradāya žinoma dar ir Brahma-sampradāyos vardu, nes ši mokinių seka prasidėjo nuo Brahmos. Brahmā paskelbė mokymą išminčiui Nāradai, Nārada persakė jį Vyāsadevai, o Vyāsadeva – Madhvai Muniui, arba Madhvācāryai. Mādhavendra

* *Bhaktas* (sanskr.) – atsidavęs Viešpaties pasekėjas.

Puris, Madhva-Gauḍīya-sampradāyos pradininkas, priklausė Madhvācāryos mokinių sekai. Jis turėjo daugybę žymių mokinių tiek tarp *sannyāsių* (atsižadėjusiųjų pasaulio), tiek tarp šeimos žmonių. Jo mokiniai buvo Nityānanda Prabhu, Advaita Prabhu ir Īśvara Puris. Īśvara Puris – tai Viešpaties Caitanyos Mahāprabhu dvasinis mokytojas. Taigi žemai nusilenkime Īśvarai Puriui, Nityānandai Prabhu, Śrī Advaitai Ācāryai Prabhu, Śrīvāsai Paṇḍitai ir Śrī Gadādharai Paṇḍitai. Nusilenkę jiems, pagerbkime ir Svarūpą Dāmodarą, Viešpaties Caitanyos Mahāprabhu asmeninį raštininką, taip pat Śrī Vāsudevą Dattą bei amžinąjį Viešpaties Caitanyos palydovą Śrī Govindą, artimą Viešpaties Caitanyos draugą Mukundą bei Murārį Guptą. Nusilenkime ir šešiems Vṛndāvanos Gosvāmiams – Śrī Rūpai Gosvāmiui, Śrī Sanātanai Gosvāmiui, Śrī Raghunāthai Bhaṭṭai Gosvāmiui, Śrī Gopālai Bhaṭṭai Gosvāmiui, Śrī Jīvai Gosvāmiui ir Śrī Raghunāthai dāsai Gosvāmiui.

Patsai Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ paaiškino, kad Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kai tik pradedamos pažeidinėti normos, kurios reguliuoja žmonių religinį gyvenimą, ir įsiviešpatauja nedora, Jis Pats nužengia žemėn. Kitaip sakant, kai Viešpats Śrī Kṛṣṇa apsireiškė Žemėje, buvo būtina palengvinti nuodėmingų darbų naštą, užgulusią mūsų planetą ir visą visatą. Už visą materialią kūriniją atsakingas Viešpats Mahā-Viṣṇu, pilnavertė Kṛṣṇos dalis.

Nužengiant Viešpačiui, iš tikrųjų nužengia Jo Viṣṇu inkarnacija. Mahā-Viṣṇu yra pirminė materialios kūrinijos priežastis, iš Jo atsiranda Garbhodakaśāyī Viṣṇu, o paskui – Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. Iš esmės visos inkarnacijos, pasireiškiančios šioje materialioje visatoje, yra visiškos Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ekspansijos. Tad gelbėti Žemę nuo ją užgulusios nuodėmingų poelgių naštos – ne Aukščiausiojo Dievo Asmens, Kṛṣṇos, priedermė. Tačiau kai ateina Kṛṣṇa, su Juo ateina ir visos Viṣṇu ekspansijos. Įvairiausios Kṛṣṇos ekspansijos – Nārāyaṇa, ketverinė ekspansija (Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna ir Aniruddha), dalinė pilnavertė ekspansija Matsya (žuvies inkarnacija) ir kitos *yuga-avatāros* (epochų inkarnacijos) bei *manvantara-avatāros*, Manu inkarnacijos – visos susijungia ir apsireiškia kartu su Kṛṣṇa, Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Kṛṣṇa – tai tobula visuma, ir visos visiškos ekspansijos bei inkarnacijos visada esti su Juo.

Atėjus Kṛṣṇai, kartu su Juo atėjo ir Viešpats Viṣṇu. Iš esmės Kṛṣṇa ateina apreikšti Savo žaidimų Vṛndāvanoje, patraukti laimingąsias sąlygotas sielas ir pakviesti jas namo, atgal pas Dievą. Jo Vṛndāvanos žaidimai ir susidorojimas su demonais įvyko lygia greta, nors su demonais iš tikrųjų kovojo Kṛṣṇos ekspansija Viṣṇu.

Aštunto „Bhagavad-gītos“ skyriaus dvidešimtajame posme sakoma, jog egzistuoja kita, amžinoji gamta – dvasinis dangus, transcendentiškas iš-

reikštai ir neišreikštai materijai. Išreikštasis pasaulis yra matomas daugybės žvaigždžių bei planetų sistemų (pavyzdžiui, Saulės ar Mėnulio) pavidalu, tačiau egzistuoja dar ir neišreikštoji pasaulio dalis, kurios neįmanoma pasiekti turint šį kūną. O virš tos neišreikštosios materijos tvyro dvasinė karalystė. Dvasinę karalystę „Bhagavad-gītā“ vadina aukščiausia ir amžina. Ši karalystė nesunaikinama. Materiali gamta periodiškai kuriama ir naikinama, tačiau kita jos dalis, dvasinė gamta, yra amžina ir nekintama.

Aukščiausioji Dievo Asmens Kṛṣṇos buveinė „Brahma-saṁhitoje“ irgi įvardijama žodžiu *cintāmaṇi*. Šioje buveinėje, kuri vadinasi Goloka Vṛndāvana, yra daugybė rūmų iš filosofinio akmens. Ten auga medžiai, kuriuos vadina troškimų medžiais, ir ganosi *surabhi* karvės. Goloka Vṛndāvanoje Viešpačiui tarnauja šimtai tūkstančių sėkmės deivių. Jo vardas – Govinda, Pirminis Viešpats, Jis – visų priežasčių priežastis. Čia Jis groja Savo fleita, Jo akys – tarsi lotoso žiedlapiai, o kūnas nuostabaus debesies spalvos. Jo plaukus puošia povo plunksna. Jis toks žavingas, jog Jam neprilygs net tūkstančiai Kupidonų. „Gītoje“ Viešpats Kṛṣṇa apie Savo buveinę – aukščiausiąją dvasinės karalystės planetą užsimena tik trumpai. O „Śrīmad-Bhāgavatam“ Kṛṣṇa aprašomas su visais Jo atributais. Šioje knygoje nuosekliai papasakota apie Jo žaidimus iš pradžių Vṛndāvanoje, po to Mathuroje ir pagaliau Dvārakoje. „Śrīmad-Bhāgavatam“ – nuoseklus visų Kṛṣṇos darbų aprašymas.

Giminė, kurioje apsireiškė Kṛṣṇa, priklauso Yadu giminei. Šios giminės pradininkas – Soma, Mėnulio planetos dievas. Yra dvi karališkosios *kṣatriyų* giminės: vienos jų pradininkas – Mėnulio karalius, o antros – Saulės karalius. Aukščiausiasis Dievo Asmuo dažniausiai apsireiškia *kṣatriyų* šeimose, nes Jis ateina ginti religijos arba dorovės principų. Vedų sistemoje *kṣatriyų* giminė gina žmones. Kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo nužengė į žemę kaip Viešpats Rāmacandra, Jis pasirinko giminę, kilusią iš Saulės dievo, – Raghu-vaṁśą. Apsireiškęs kaip Viešpats Kṛṣṇa, Jis pasirinko Yadu-vaṁšos giminę. Ilgas Yadu-vaṁšos karalių sąrašas pateikiamas devintosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės dvidešimt ketvirtame skyriuje. Visi jie buvo didingi ir galingi valdovai. Kṛṣṇos tėvas buvo Vasudeva, Śūrasenos sūnus, Yadu giminės ainis. Iš tikrųjų Aukščiausiasis Dievo Asmuo nepriklauso jokiai šio materialaus pasaulio giminei, tačiau giminę, kuriai Aukščiausiasis Dievo Asmuo suteikia malonę joje apsireikšdamas, apgaubia šlovė. Antai sandalmedis auga Malajoje. Sandalmedis ir Malajos žemė ne tas pat, tačiau taip atsitiko, kad šis medis daugiausiai auga Malajoje, todėl jį ir vadina Malajos sandalmedžiu. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, irgi priklauso visiems, tačiau kaip saulė teka rytuose, nors esama ir kitų pasaulio dalių, taip ir Viešpats Savo nuožiūra apsireiškia kurioje nors iš giminių, suteikdamas jai šlovę.

Su Kṛṣṇa ateina ir visos Jo visiškos ekspansijos. Kṛṣṇa apsireiškė žemėje drauge su Balarāma (Baladeva), kuris žinomas kaip vyresnysis Jo brolis. Balarāma – Saṅkarṣaṇos, ketverinės ekspansijos, šaltinis. Be to, Balarāma dar ir visiška Kṛṣṇos ekspansija. Šioje knygoje stengsimės papasakoti, kaip Kṛṣṇa apsireiškė žemėje, gimęs Yadu giminėje, ir kaip išryškėjo Jo transcendentiniai bruožai. Tai labai ryškiai aprašyta dešimtoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje, kuri ir yra šios knygos pagrindas.

Išsivadavusios sielos dažniausiai klausosi pasakojimų apie Viešpaties žaidimus ir tai teikia joms didį džiaugsmą. Sąlygotoms sieloms patinka skaityti pramanytas istorijas apie materialius kurio nors paprasto žmogaus žygius. Apie transcendentinius Viešpaties darbus pasakoja „Śrīmad-Bhāgavatam“ bei kitos Purāṇos. Tačiau sąlygotos sielos, deja, mieliau skaito įprastines istorijas – Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų aprašymai joms neįdomūs. Ir vis dėlto Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų aprašymai tokie patrauklūs, kad juos su malonumu skaito įvairūs žmonės. Pasaulyje esama trijų kategorijų žmonių. Pirmajai priklauso išsivadavusios sielos, antrajai – besistengiantys išsivaduoti, o trečiajai – materialistai. Tačiau kad ir koks būtų žmogus – išsivadavusi ar besistengianti išsivaduoti siela, ar užkietėjęs materialistas – susipažinti su Viešpaties Kṛṣṇos žaidimais jiems vertėtų.

Išsivadavusioms sieloms nerūpi materiali veikla. Impersonalistų teorija, teigianti, jog išsivadavusi gyva būtybė nieko neveikia ir jai šventraščių žodžiai nereikalingi, neįrodo, kad išsilaisvinusi asmenybė yra neveikli. Gyvoji siela negali būti neveikli. Tiek išsivadavusi, tiek sąlygota, ji būtinai veikia. Netgi ligotas žmogus yra veiklus, tik kiekvienas judesys jam kelia skausmą. Pasveikęs šis žmogus yra dar veiklesnis, tačiau dabar veikla jam teikia džiaugsmo. Taigi ir impersonalistai teišsivaduoja iš liguistos, sąlygotos veiklos, tačiau jie nieko neišmano apie sveikos būsenos veiklą. Išsivadavusios ir įgijusios visišką žinojimą sielos klausosi pasakojimų apie Kṛṣṇos darbus – ir tai yra grynai dvasinė veikla.

Tiems, kurie iš tikrųjų išsivadavo, labai svarbu klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos žaidimus. Išsivadavusiems jie suteikia tauriausią džiaugsmą. O tiems, kurie tik bando išsivaduoti, tokių tekstų, kaip „Bhagavad-gītā“ ar „Śrīmad-Bhāgavatam“, klausymasis atvertų kelią į išsivadavimą. „Bhagavad-gītą“ reikėtų gvildenti prieš „Śrīmad-Bhāgavatam.“ Aiškindamasis „Gītą“, žmogus geriau suvoktų Viešpaties Kṛṣṇos esmę, o atsidūręs prie Kṛṣṇos lotoso pėdų jis suprastų „Śrīmad-Bhāgavatam“ papasakotas istorijas apie Kṛṣṇą. Todėl Viešpats Caitanya Savo pasekėjams skelbė, kad jų uždavinys – skleisti *kṛṣṇa-kathą*.

Kṛṣṇa-kathā – tai pasakojimai apie Kṛṣṇą. Yra dvi *kṛṣṇa-kathos* rūšys: istorijos, kurias *papasakojo Kṛṣṇa*, ir istorijos, *papasakotos apie Kṛṣṇą*. „Bhagavad-gītā“ – tai pasakojimas, filosofija arba mokslas apie Dievą,

paskelbtas Paties Kṛṣṇos lūpomis. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakoja apie Kṛṣṇos darbus bei transcendentinius žaidimus. Abi knygos yra *kṛṣṇa-kathā*. Viešpats Caitanya ragino skleisti *kṛṣṇa-kathą* visame pasaulyje, nes jei sąlygotos sielos, draskomos materialios būties kančių, kreipsis į *kṛṣṇa-kathą*, joms atsivers tiesus kelias į laisvę. Ši knyga parašyta, norint paakinti žmones suprasti Kṛṣṇą arba *kṛṣṇa-kathą*, nes tai padės jiems išsivaduoti iš materijos vergijos.

Kṛṣṇa-kathā sudomins net didžiausią materialistą, nes Kṛṣṇos nuotykiai su *gopėmis* (piemenaitėmis) kaip du vandens lašai panašūs į materialaus pasaulio jaunuolių meilę. Juk lytinis potraukis, kurį stebime žmonių visuomenėje, yra visiškai natūralus, nes jis būdingas ir pirmapradžiam Dievo Asmeniui. Malonumo galia vadinasi Śrīmatī Rādhārāṇī. Meilės pergyvenimai seksualinio potraukio pagrindu – prigimtinis Aukščiausiojo Dievo Asmens bruožas, ir mums, sąlygotoms sieloms, neatsiejamoms Aukščiausiojo dalelėms, irgi būdingi šie jausmai, tačiau mes išgyvename juos iškreiptai ir nepilnavertiškai. Todėl šio materialaus pasaulio gyventojai, kuriuos traukia lytinis gyvenimas, girdėdami apie Kṛṣṇos ir *gopių* nuotykius pajunta transcendentinį pasitenkinimą, nors jis atrodytų ir materialus. Ir jie turi didžiulės naudos – palengva tobulėja dvasiškai. „Bhāgavatam“ pasakyta: jeigu žmogus *nuolankiai klausosi autoritetų pasakojimų* apie Viešpaties Kṛṣṇos nuotykius su *gopėmis*, jis artėja prie transcendentinio meilės tarnystės Viešpačiui lygmens ir jo širdį apėmusi materiali geismo liga visiškai praeina. Kitais žodžiais, taip yra neutralizuojama materialaus seksualinio gyvenimo trauka.

Kṛṣṇa sudomins ir išsivadavusias sielas, ir besivaduojančias, ir ypač sąlygotą būtybę – užkietėjusį materialistą. Pasak Mahārājos Parīkṣito, kuris išgirdo apie Kṛṣṇą iš Śukadevos Gosvāmio, *kṛṣṇa-kathā* naudinga kiekvienam žmogui, kad ir kas jis būtų. Kiekvieną sužavės *kṛṣṇa-kathā*. Tačiau Mahārāja Parīkṣitas perspėjo, kad žmonėms, kurie žudo gyvulius ir save, ko gero, *kṛṣṇa-kathā* gali ir nepalikti įspūdžio. Žodžiu, paprastiems žmonėms, kurie vadovaujasi reguliatyviosiomis moralės normomis iš šventraščių, kad ir kas jie būtų, *kṛṣṇa-kathā*, be abejo, bus patraukli. Tačiau ji nepatiks tiems, kurie žudo save. „Śrīmad-Bhāgavatam“ tai išreikšta žodžiu *paśughna* – „žudo gyvulius arba žudo save.“ Kas nepažino savojo „aš“ ir nesidomi dvasiniu tobulėjimu, tas yra savižudis. Žmogaus gyvybės formos paskirtis – visų pirma pažinti save, tad žmogus, kuris nepaiso šio svarbaus savo gyvenimo aspekto, gyvena tuščiai, tarsi gyvulys. Jis yra *paśughna*. Kita šio žodžio reikšmė – „žudantis gyvulius.“ Dažniausiai jis nurodo žmones, kurie valgo mėsą (dargi šunieną). Jie žudo gyvulius kaip įmano – medžioja, stato skerdyklas ir pan. Tokie žmonės *kṛṣṇa-katha* nesusidomės.

Karalius Parīkṣitas klausėsi *kṛṣṇa-kathos* labai susidomėjęs, nes žinojo, kad senelis Arjuna, vienas iš jo protėvių, didįjį Kurukṣetros mūšį laimėjo todėl, kad jam padėjo Kṛṣṇa. Kurukṣetros mūšio lauku mes galėtume laikyti ir šį materialųjį pasaulį. Šiame mūšio lauke, kur kas žingsnis tyko pavojai, visi mes kiek galėdami kovojame už būvį. Pasak Mahārājos Parīkṣito, Kurukṣetros mūšio laukas atrodė tarsi plačiausias vandenynas, knibždantis pavojingų gyvūnų. Jo seneliui Arjunai teko kautis su tokiais didvyriais, kaip Bhīṣma, Droṇa, Karṇa ir daugelis kitų. O tai buvo nepaprasti kariai. Šiuos karžygius Vedos lygino su vandenyne gyvenančia *timiṅgilos* žuvimi. *Timiṅgilos* žuviai buvo vieni niekai praryti didžiausią banginį. Garsieji kariai, kurie dalyvavo Kurukṣetros mūšyje, be vargo galėjo susidoroti su daugybe Arjunų, tačiau Kṛṣṇos malone Arjuna visus juos lengvai įveikė. Kaip žmogus lengvai peržengia balutę, telkšančią veršelio pėdoje, taip Arjuna Kṛṣṇos valia lengvai peršoko Kurukṣetros mūšio vandenyną.

Mahārāja Parīkṣitas labai vertino Kṛṣṇos darbus ir dėl daugelio kitų priežasčių. Kṛṣṇa išgelbėjo nuo nelaimės ne tik jo senelį, bet ir jį patį. Visi Kuru giminės nariai – vaikai ir vaikaičiai, kovoję ir Dhṛtarāṣṭros, ir Pāṇḍavų pusėje, išskyrus penkis brolius Pāṇḍavas, žuvo Kurukṣetros mūšyje. Tada Mahārāją Parīkṣitą motina dar nešiojo įsčiose. Jo tėvas Abhimanyu, Arjunos sūnus, irgi žuvo Kurukṣetros mūšyje. Taigi Mahārāja Parīkṣitas gimė jau mirus tėvui. Į jį, dar tebeglūdintį motinos įsčiose, Aśvatthāmā nukreipė *brahmāstros* ginklą, norėdamas ir jį užmušti. Bet kai Parīkṣito Mahārājos motina Uttarā pribėgo prie Kṛṣṇos ir ėmė maldauti, kad ją apsaugotų, Kṛṣṇa, matydamas jos vaisiui gresiantį pavojų, kaip Supersiela įėjo į jos įsčias ir išgelbėjo Mahārāją Parīkṣitą. Kitas Mahārājos Parīkṣito vardas Viṣṇurāta, nes jį dar motinos įsčiose išgelbėjo Patsai Viešpats Viṣṇu.

Taigi kiekvienas, kad ir kas jis būtų, turėtų stengtis klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą bei Jo darbus, nes Kṛṣṇa – Aukščiausioji Absoliuti Tiesa, Dievo Asmuo. Jis – visur esantis. Jis glūdi visų širdyse ir egzistuoja visatos pavidalu. Ir vis dėlto, kaip rašoma „Bhagavad-gītoje“, žmonėms Jis apsireiškia toks, koks yra, ir vienintelis Jo troškimas – pakviesti juos grįžti į transcendentinę Savo buveinę, namo, atgal pas Dievą. Visi mes turėtume stengtis pažinti Kṛṣṇą. Ši knyga tam ir skirta. Te žmonės sužino apie Kṛṣṇą – tai proga gauti viską, ką gali suteikti žmogui gyvenimas.

Devintoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje Śrī Baladeva vadinamas Rohiṇī, Vasudevos žmonos, sūnumi. Vasudeva, Kṛṣṇos tėvas, turėjo šešiolika žmonų. Viena iš jų buvo Rohiṇī, Balarāmos motina. Tačiau Balarāmą vadina dar ir Devakī sūnumi. Kaipgi Jis galėjo būti ir Devakī, ir Rohiṇī sūnus? Šį klausimą pateikė Mahārāja Parīkṣitas Śukadevai Gos-

vāmiui. Ilgainiui mes sužinosime atsakymą į jį. Dar Mahārāja Parīkṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio, kodėl Śrī Kṛṣṇa, kai apsireiškė Vasudevos sūnumi, tučtuojau buvo perkeltas į Nandos Mahārājos namus Vṛndāvanoje, Gokuloje. Be to, jam magėjo sužinoti, ką veikė Viešpats Kṛṣṇa, gyvendamas Vṛndāvanoje ir Mathuroje. Bet labiausiai Mahārāją Parīkṣitą domino, kodėl Kṛṣṇa užmušė Savo dėdę iš motinos pusės – Kaṁsą. Kaṁsa, Jo motinos brolis, buvo labai artimas ir vyresnis už Kṛṣṇą giminaitis. Kas gi įvyko, kad Kṛṣṇa užmušė Kaṁsą? Dar jis teiravosi, kiek metų Viešpats Kṛṣṇa gyveno šioje žemėje, kiek metų Jis valdė Dvārakos karalystę ir kiek ten turėjo žmonų. Karaliai *kṣatriyai* dažniausiai turi daugiau negu vieną žmoną, tad Mahārāja Parīkṣitas pasidomėjo ir apie tai. Šią knygą sudaro Śukadevos Gosvāmio atsakymai į šiuos bei kitus Mahārājos Parīkṣito klausimus.

Mahārāja Parīkṣitas ir Śukadeva Gosvāmis – nepaprastos asmenybės. Mahārāja Parīkṣitas yra tas žmogus, kuris gali klausytis pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus, o Śukadeva Gosvāmis – tasai, kuris gali apie tai pasakoti. Susitikus tokioms asmenybėms, tuoj pat užsimezga kalba apie Kṛṣṇą (*kṛṣṇa-kathā*), ir visi žmonės iš tokio pokalbio gauna didžiulę naudą.

Šioje knygoje rašoma apie tai, ką Śukadeva Gosvāmis papasakojo, kai Mahārāja Parīkṣitas pasninkavo prie Gangos krantų, ruošdamasis mirčiai. Norėdamas įtikinti Śukadevą Gosvāmį, kad jis nepavargs klausytis *kṛṣṇa-kathos*, Mahārāja Parīkṣitas pasakė: „Alkis ir troškulys gali kankinti paprastus žmones, net ir mane patį, tačiau pasakojimai apie Kṛṣṇą tokie nuostabūs, kad jų klausydamasis niekada nepavargsti, nes patenki į transcendentinę būklę.“ Suprantama, laimingas tas, kuris klausydamasis *kṛṣṇa-kathos* pasiekia tokio susikaupimo kaip Mahārāja Parīkṣitas. O klausėsi jis su dideliu dėmesiu, nes kas akimirksnis laukė mirties. Niekad neužmirškime, kad mirtis gali ateiti pas mus kiekvieną akimirką. Šiame gyvenime nėra nieko tikra – žmogus, jaunas jis ar senas, gali mirti kiekvienu momentu. Taigi, prieš mirdami, turėtume *visiškai* įsisąmoninti Kṛṣṇą.

Laukdamas mirties, karalius Parīkṣitas klausėsi „Śrīmad-Bhāgavatam“ iš Śukadevos Gosvāmio lūpų, ir Śukadeva Gosvāmis buvo labai patenkintas, kad karalius Parīkṣitas parodė begalinį troškimą klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą. Śukadeva buvo geriausias iš visų „Bhāgavatos“ pasakotojų, ir štai, karaliaus paprašytas, jis pradėjo pasakoti apie Kṛṣṇos žaidimus, kurie naikina Kali amžiaus blogį. Śukadeva Gosvāmis padėkojo karaliui už jo karštą norą klausytis apie Kṛṣṇą ir padrąsino jį sakydamas: „Brangus karaliau, skvarbus tavo protas, jei tu taip trokšti klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos žaidimus.“ Jis pareiškė Mahārājai Parīkṣitui, kad yra didžiai naudinga ir pasakoti apie Kṛṣṇos žaidimus, ir šių pasakojimų klausytis,

nes apsivalo nuo blogio visi trys šių pokalbių dalyviai: tas, kuris pasakoja apie transcendentinius Kṛṣṇos darbus, tas, kuris klausosi šių pasakojimų, ir tas, kuris teiraujasi apie Kṛṣṇą. Kṛṣṇos žaidimai – tarsi Gangos vandenys, srūvantys iš Viešpaties Viṣṇu kojos piršto. Jie išvalo visus tris pasaulius – aukštesniąją, viduriniąją ir žemesniąją planetų sistemas.

PIRMAS SKYRIUS

Viešpaties Kṛṣṇos atėjimas į žemę

Kitados pasaulį valdę karaliai sukaupė tiek gynybos jėgų, jog jos užgulė žemę nepakeliama našta. Tie karaliai dėjosi esą karališkos kilmės, bet iš tikrųjų buvo demonai. Pasaulis prarado ramybę, ir valdžiusi Žemę dievybė, vardu Bhūmi, iškeliavo pas Viešpatį Brahmą pranešti apie nelaimes, kurias jai atnešė demoniški valdovai. Bhūmi pasivertė karve, kuri apsiašarojusi stojo prieš Viešpatį Brahmą. Ji buvo liūdna ir verkė, norėdama sukelti Viešpaties užuojautą. Bhūmi papasakojo apie negandas, ištikusias žemę. Viską išklausęs, Viešpats Brahmā labai susikrimto ir nieko nelaukdamas patraukė prie pieno vandenyno, kur gyvena Viešpats Viṣṇu. Paskui Viešpatį Brahmą traukė Viešpats Śiva, kurį sekė visi pusdieviai, neatsiliko nuo jų ir Bhūmi. Pasiekęs pieno vandenyno krantą, Viešpats Brahmā malda kreipėsi į Viešpatį Viṣṇu, kuris, kitados apsireiškęs nežemiško šerno pavidalu, išgelbėjo Žemės planetą.

Vedų *mantrose* yra malda, kuri vadinasi *puruṣa-sūkta*. Pusdieviai reiškia pagarbą Viṣṇu, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, dažniausiai šia malda. Šis epizodas liudija, kad jeigu planetoje kas nors nutinka, planetą valdanti dievybė tuoj pat gali kreiptis į aukščiausiąjį šios visatos viešpatį Brahmą.

O Brahmā savo ruožtu kreipiasi į Aukščiausiąjį Viešpatį Viṣṇu, tačiau ne tiesiogiai, o nuo pieno vandenyno kranto. Mūsų visatoje yra planeta, kuri vadinasi Śvetadvīpa, o joje – pieno vandenynas. Vedų raštai nurodo, jog įvairiose planetose yra visokiausių vandenynų. Mūsų planetoje tyvuliuoja sūraus vandens vandenynas, kažkur esama pieno vandenyno, kažkur – aliejaus, kažkur – vyno, o dar kažkur – dar kitų rūšių vandenynai. Taigi pusdieviai, norėdami pelnyti Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu palankumą, dažniausiai kalba *puruṣa-sūktos* maldą. Viešpats guli ant pieno vandenyno, todėl Jį vadina Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, per kurį gauna išraišką visos mūsų visatos inkarnacijos.

Pusdieviai sukalbėjo Aukščiausiajam Dievo Asmeniui *puruṣa-sūktos* maldą, bet ji, rodės, buvo neišgirsta. Tada paniro į meditaciją patsai Viešpats Brahmā, kuris išgirdo Viešpaties Viṣṇu atsaką ir perdavė jį pusdieviams. Šitaip perteikiamos Vedų žinios. Pirmiausiai Aukščiausiasis Dievo Asmuo atskleidė Vedų žinias Brahmai per jo širdį. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje pasakyta: *tene brahma hṛdā* – transcendentinės Vedų žinios buvo įdėtos į Viešpaties Brahmos širdį. Ir šiuo atveju tik Brahmā suprato Viešpaties Viṣṇu atsaką, kurį savo ruožtu perdavė pusdieviams, kad šie negaišdami imtųsi atitinkamų veiksmų. Viešpats skelbė: Aukščiausiasis Dievo Asmuo, pasitelkęs Savo galias, kurios yra galingiausios, netrukus ateis į žemę. Tuo metu, kai Jis bus žemėje ir vykdys Savo valią – naikins demonus ir gins bhaktus, pusdieviai irgi privalo būti čia ir Jam padėti. Jie netrukus turi gimti Yadu giminėje, kurioje tam tikru laiku apsireikš ir Pats Viešpats.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė Vasudevos sūnumi. Prieš Jam nužengiant, į šį pasaulį atėjo visi pusdieviai drauge su savo žmonomis. Jie gimė dorovingose šeimose, kad pagelbėtų Viešpačiui vykdyti Jo misiją. Čia vartojamas žodis *tat-priyārtham*. Jis reiškia, kad pusdieviai turi ateiti į žemę, kad suteiktų Viešpačiui džiaugsmo. Kitais žodžiais, kiekviena gyvoji būtybė, kurios vienintelis gyvenimo tikslas – patenkinti Viešpatį, yra pusdievis. Be to, pusdieviams buvo pranešta, jog prieš apsireiškiant Viešpačiui Kṛṣṇai, žemėn nužengs ir Viešpaties Kṛṣṇos pilnavertė dalis Ananta, ant kurios milijonų plačiai išskleistų gobtuvų laikosi visos visatos planetos. Pusdieviai sužinojo, kad Aukščiausiojo Viešpaties tikslams įgyvendinti apsireikš ir išorinė Viṣṇu galia (*māyā*), kurios kerų valdžioje yra visos sąlygotos sielos.

Perdavęs Viešpaties Viṣṇu valią pusdieviams bei Bhūmi ir meiliais žodžiais visus nuraminęs, Viešpats Brahmā – visų *prajāpačių*, arba visatos gyventojų protėvių, tėvas – išvyko į savo buveinę, aukščiausiąją materialią planetą Brahmaloką.

Mathuros kraštą (Mathuros provincija) bei Śūrasenos sritį valdė Yadu giminės vadas karalius Śūrasena. Karaliaus Śūrasenos valdoma Mathurā tapo visų Yadu karalių sostine. Mathurā buvo paskelbta Yadu giminės karalių sostine dar ir todėl, kad Yadu giminė buvo labai dorovinga ir žinojo, kad Viešpats Śrī Kṛṣṇa amžinai gyvena ir Dvārakoje, ir Mathuroje.

Kartą Vasudeva, Śūrasenos sūnus, tuoj po jungtuvių su savo jaunąja žmona Devakī iškilmių vežimu keliavo į namus. Devakī tėvas, Devaka, skyrė savo dukrai gerą kraitį, nes labai ją mylėjo. Jis dovanojo šimtus vežimų, gausiai išpuoštų auksu. Norėdamas pradžiuginti seserį Devakī, Kaṁsa, Ugrasenos sūnus, sėdo Vasudevos vežėjo vieton ir patsai paėmė vadžias. Vedų laikais buvo laikomasi papročio, kuris reikalavo, kad, merginai ištekėjus, seserį ir svainį į jų namus nuvežtų brolis. Kad jaunosios labai nekankintų išsiskyrimo su tėvų namais ilgesys, ją iki uošvio namų lydėdavo brolis. Devaka davė dukrai kraičio keturis šimtus aukso girliandomis išdabintų dramblių, penkiolika tūkstančių papuoštų arklių ir tūkstantį aštuonis šimtus vežimų. Devakos paliepimu, jo dukrą lydėjo du šimtai dailių merginų. Vedybiniai *kṣatriyų* papročiai, kurių Indijoje laikomasi iki šiol, reikalauja, kad *kṣatriyo* vedybų dieną į karaliaus namus kartu su nuotaka persikeltų kelios dešimtys jaunų nuotakos draugių. Šios karalienės palydovės vadinamos tarnaitėmis, tačiau iš tiesų jos yra karalienės draugės. Šis paprotys gyvuoja nuo amžių, jo pėdsakai buvo matyti bent jau tada, kai prieš penkis tūkstančius metų žemėje apsireiškė Kṛṣṇa. Taigi kartu su žmona Vasudeva į namus parsivedė ir du šimtus dailių merginų.

Nuotakai ir jaunikiui važiuojant vežimu, pažymėdami laimingą įvykį aplink grojo įvairiausi muzikos instrumentai. Sutartinai gaudė kriauklės ir ragai, dundėjo būgnai ir litaurai, liejosi daili melodija. Džiugiai ir laimingai traukė procesija, o Kaṁsa ragino žirgus. Tik staiga danguje suskambo stebuklingas balsas, kuris kreipėsi į Kaṁsą: „Koks tu kvailys, Kaṁsa! Tu sėdi sesers ir svainio vežime su vadžiomis rankose ir net nenumanai, kad aštuntasis tavo sesers sūnus nužudys tave!“

Kaṁsa buvo Ugrasenos iš Bhojos giminės sūnus. Sako, jis buvo demoniškiausias iš visų Bhojos giminės karalių. Išgirdęs dangaus pranašystę, jis čiupo Devakī už plaukų ir užsimojo kardu. Vasudevą apstulbino Kaṁsos elgesys. Stengdamasis nuraminti savo žiaurų, begėdį svainį, jis prabilo kupinais giliausios prasmės žodžiais: „Brangusis svaini Kaṁsa, tu – žymiausias Bhojos giminės karalius. Žmonės pažįsta tave esant didį karžygį ir šaunų valdovą. Iš kur tavyje tiek įtūžio, kad pakėlei ranką prieš moterį, savo tikrą seserį, laimingą jos vestuvių dieną? Ko taip išsigandai mirties? Mirtis lydi tave nuo pat gimimo. Tu miršti jau nuo tada, kai išvydai pasaulį. Tarkim, dabar tau dvidešimt penkeri. Tai reiškia, kad štai jau dvidešimt penkerius metus tu miršti. Tu miršti kas mirksnis, kas sekundė.

Tad ar verta taip smarkiai bijotis mirties? Galų gale nuo mirties vis tiek nepabėgsi. Gal mirtis ištiks šiandien, o gal po šimto metų, bet ji neišvengiama. Kas gi tave taip išgąsdino? Mirtis tereiškia šio kūno pragaištį. Kai tik dabartinis kūnas nustoja gyvavęs ir susimaišo su penkiais materialios gamtos pradais, jame glūdinti gyvoji esybė persikelia į kitą kūną, kurį nulemia mūsų dabartiniai poelgiai ir tų poelgių pasekmės. Šitaip gatve eina žmogus: iš pradžių jis žengia viena koja, o kai įsitikina, kad ji tvirtai remiasi į žemę, žengia kita. Taip vienas kūnas keičia kitą, ir taip iš kūno į kūną keliauja siela. Pažvelk, kaip atsargiai nuo šakelės ant šakelės peršliaužia vikšras! Taip ir gyvoji būtybė pereina į kitą kūną, kai aukščiausioji valdžia nutaria, kokį jai suteikti. Kol gyvoji būtybė susaistyta ir kol yra materialiame pasaulyje, ji neišvengiamai keičia materialius kūnus. Kitą jos kūną nulemia gamtos dėsniai pagal tai, kaip ji elgėsi šį gyvenimą ir kokios jos poelgių pasekmės.

Mūsų dabartinis kūnas yra tarsi susapnuotas. Kai miegodami sapnuojame, protas kuria įvairiausius dalykus. Mes matydavome auksą, matydavome kalną, ir štai, susijungus šioms dviems – kalno ir aukso – idėjoms, mes susapnuojame aukso kalną. Kartais sapnuojame, kad turime kūną, kuris gali pakilti į orą, ir tada visiškai pamirštame savo dabartinį kūną. Taip keičiasi ir mūsų fiziniai kūnai. Gavę naują kūną, užmirštame buvusį. Sapne mūsų kūnai gali būti įvairūs, tačiau nubudę visus juos pamirštame. Juk šiuos materialius kūnus sukūrė mūsų protas. Praeina šiek tiek laiko, ir ankstesniųjų savo kūnų mes jau nebeprisimename.

Protas yra labai nepastovios prigimties. Kartais jis ką nors pripažįsta, o kartais tuoj pat tai paneigia. Sąveikaudamas su penkiais jutiminio pasitenkinimo objektais – forma, skoniu, kvapu, garsu ir lytėjimo dalykais, – protas nuolat ką nors tai priima, tai atmeta. Taip spekuliatyvusis protas prisiliečia prie jutiminio pasitenkinimo objektų, o kai gyvoji būtybė įsigeidžia kurio nors tipo kūno, ji ir gauna jį. Taigi kūną nulemia materialios gamtos dėsniai. Gyvoji būtybė įgyja kūną ir vėl patenka į materialų pasaulį – džiaugtis ar kentėti, – nelygu kas jos kūnui skirta. Neturėdami tam tikro kūno, negalėtume nei džiaugtis, nei kentėti pagal savo proto ypatumus, paveldėtus iš praėjusio gyvenimo. Koks kūnas mums teks, lemia mūsų proto būklė mirštant.

Dangaus šviesuliai – saulė, mėnulis ar žvaigždės – atsispindi įvairiuose skysčiuose – vandenyje, aliejuje, lydytame svieste. Banguojant skysčiui, banguoja ir atspindys. Kai mėnulis atsispindi banguojančiame vandenyje, atrodo, kad jis juda, tačiau iš tikro mėnulis nejuda. Taip ir gyvoji būtybė dėl savo polinkio į visokiausius prasimanymus irgi įgyja įvairius kūnus, nors iš tiesų neturi su jais nieko bendra. Apkerėta *māyos* (iliuzijos) gyvoji būtybė mano, kad yra neatsiejama nuo savo kūno. Taip reiškiasi są-

lygotas gyvenimas. Tarkime, gyvoji būtybė glūdi žmogaus kūne. Ji tariasi priklausanti žmonių bendrijai, kuriai nors šaliai ar kraštui. Šitaip save suvokdama, ji jau ruošia dirvą kitam kūnui, nors iš tikrųjų gyvajai būtybei jo visiškai nereikia. Tokie norai bei mintys ir yra kūnų kaitos priežastis. Materiali gamta taip smarkiai aptemdo gyvosios būtybės sąmonę, kad ji džiaugiasi bet kokiu kūnu ir su didžiausiu malonumu tapatina save su juo. Tad prašau tavęs nepasiduoti kūno ir proto įtakai.“

Šitaip Vasudeva prašė Kaṁsos netūžti ant ką tik ištekėjusios sesers. Mes ant nieko neturėtume pykti, nes pyktis yra baimės priežastis tiek šį gyvenimą, tiek ir po mirties, kai mes turime stoti prieš Yamarājos (dievybė, po mirties baudžianti žmogų) teismą. Vasudeva meldė Kaṁsą Devakī vardu, primindamas, kad Devakī – jo jaunesnioji sesuo. Be to, tai buvo laimingoji jos vestuvių diena. Jaunesniąja seserimi ar broliu reikia rūpintis kaip savo vaiku. „Padėtis tiek kebli, – tikino Vasudeva, – kad ją užmušęs tu pakenksi savo geram vardui.“

Vasudeva stengėsi nuraminti Kaṁsą dorovingais pamokymais ir filosofiniais paaiškinimais. Tačiau Kaṁsa buvo ne iš tų, kuriuos galima perkalbėti, nes bičiuliavosi su demonais. Bedraugaudamas su demonais jis ir pats tapo demonu, nors gimė labai kilmingoje karalių šeimoje. Demonas niekados nepaklausys gero patarimo. Jis – tarsi užkietėjęs vagis, kurio jokie graudenimai neveikia. Demonai bei ateistai vargu ar paklausys gero patarimo, net jeigu patartų ir didžiausio pasitikėjimo vertas žmogus. Tuo ir skiriasi demonai nuo pusdievių. Tie, kurie klauso gerų patarimų ir stengiasi jais vadovautis, vadinami pusdieviais, o tie, kurie jų neklauso, – demonais. Negalėdamas nuraminti Kaṁsos, Vasudeva svarstė, kaipgi apginti savo žmoną Devakī. Kai gresia tikras pavojus, kiekvienam išmintingam žmogui reikia visomis išgalėmis stengtis jo išvengti. Tačiau jei žmogus neranda išeities iš pavojingos padėties netgi pasitelkęs visą savo sumanumą, kaltinti jo nederėtų. Žmogus, kad atliktų savo pareigą, turėtų daryti viską, kas įmanoma, tačiau jei paaiškėtų, kad jo pastangos bergždžios, jis dėl to nekaltas.

Vasudeva šitaip mąstė apie žmoną: „Pirmiausia reikia gelbėti Devakī gyvybę, o vėliau, jei bus vaikų, pagalvosiu ir kaip juos išgelbėti.“ Paskui jam dingtelėjo: „Jeigu kada man gimtų vaikas, kuris galėtų užmušti Kaṁsą, kaip kad tasai mano, tai ir Devakī, ir vaikas bus išgelbėti, nes Apvaizdos keliai nežinomi. Bet, šiaip ar taip, pirmiausia reikia gelbėti nuo mirties Devakī.“

Sunku nuspėti, kodėl gyvoji būtybė gavo vienokį, o ne kitokį kūną. Lygiai taip pat neaišku, kodėl miške užsiliepsnoja vienas, o ne kitas medis. Kartais degant miškui galima pastebėti, kad vėjo genama liepsna vieną medį aplenkia, o kitą apima. Ir netgi jei gyvoji būtybė labai rūpestingai

atlieka savo pareigas, ji vargu ar gali žinoti, kokį kūną gaus kitą gyvenimą. Mahārāja Bharata kuo ištikimiausiai vykdė dvasinio gyvenimo pareigas, tačiau atsitiko taip, kad kuriam laikui jis prisirišo prie elniuko, ir kitą gyvenimą jam teko gimti elnio kūne.

Apsvarstęs, kaip gelbėti žmoną, Vasudeva kreipėsi į Kaṁsą itin pagarbiai, nors Kaṁsa buvo didžiausias nusidėjėlis. Kartais net dorovingiausiam žmogui, tokiam, kaip Vasudeva, tenka pataikauti didžiausiems nedorėliams, tokiems, koks buvo Kaṁsa. Diplomatijos įstatymų nepakeisi. Nors Vasudevai sopėjo širdį, jis stengėsi atrodyti linksmas. Jis buvo pagarbus begėdiškam Kaṁsai, nes žinojo, koks šis buvo žiaurus. Vasudeva tarė jam: „Mielas svaini, suprask, sesuo nekelia tau jokios grėsmės. Tu lauki nelaimės, nes girdėjai dangaus balso pranašystę. Tačiau pavojų tau kelia tavo sesers sūnūs, kurių dar nėra. Kas žino, ar tie sūnūs apskritai gims? Visa tai apsvarsčius matyti, kad dabar tau niekas negresia. Sesuo irgi nekelia jokio pavojaus tau. Jeigu jai gims sūnūs, pažadu visus juos atiduoti tau, kad galėtumei pasielgti kaip tinkamas.“

Kaṁsa žinojo Vasudevos garbės žodžio vertę. Vasudevos argumentai įtikino Kaṁsą, ir jis kol kas susilaikė nuo niekšybės – nežudė savo sesers. Vasudeva labai apsidžiaugė ir pagyrė Kaṁsą už jo sprendimą. Taip jis grįžo namo.

Bėgo laikas. Vasudeva ir Devakī susilaukė aštuonių sūnų ir dukters. Gimus pirmajam sūnui, Vasudeva išlaikė duotą garbės žodį ir tuoj pat kūdikį nunešė Kaṁsai. Vasudeva garsėjo esąs labai kilnus ir žodžio besilaikąs žmogus, tad jis norėjo išsaugoti gerą vardą. Skaudančia širdimi jis atidavė naujagimį, ir Kaṁsa labai džiaugėsi jį gavęs. Tačiau ir jam Vasudevos poelgis įskėlė užuojautos kibirkštį. Šis įvykis labai pamokantis. Didi siela, mokytas žmogus, toks, kaip Vasudeva, vykdydamas pareigą nepaiso skausmo ir nedvejodamas daro tai, kas jam privalu. Tuo tarpu demonas, pavyzdžiui, Kaṁsa, neiškenčia nepadaręs ko nors bjauraus. Tad ir sakoma, kad šventasis ištvers visas gyvenimo negandas, mokytas žmogus, nelaukdamas palankių aplinkybių, atliks savo pareigas, niekšingas žmogus, toks, kaip Kaṁsa, nesudvejos darydamas netgi didžiausią nuodėmę, o bhaktas paaukos viską, kad patenkintų Aukščiausiąjį Dievo Asmenį.

Kaṁsa džiaugėsi Vasudevos poelgiu, tačiau kartu ir stebėjosi, kad jis tesi savo pažadą. Jam pagailo Vasudevos, ir jis patenkintas tarė: „Brangusis Vasudeva, vaiką gali pasilikti. Jis man nepavojingas. Man buvo išpranašauta, kad mane nužudys aštuntasis tavo ir Devakī sūnus. Kam man šis kūdikis? Neškis jį atgal.“

Grįždamas namo su savo pirmagimiu, Vasudeva džiaugėsi Kaṁsos poelgiu, bet kartu ir nepasitikėjo juo, žinodamas, jog Kaṁsa nemoka valdyti savo jausmų. Bedievio garbės žodis netvirtas. Kas netramdo savo jaus-

mų, tas negali tvirtai laikytis ir savo sprendimų. Didysis politikas Cāṇakya Paṇḍita sakė: „Niekada nepasitikėkite diplomatu ir moterimi.“ Kas gyvena nežabotais jausmų malonumais, tas negali būti teisingas, ir pasitikėti juo nedera.

Tuo metu Kaṁsą aplankė didysis išminčius Nārada. Jis sužinojo, kad Kaṁsai pagailo Vasudevos ir kad tasai grąžino tėvui pirmagimį. Nārada labai norėjo pagreitinti Viešpaties Kṛṣṇos atėjimą į žemę. Tad jis pranešė Kaṁsai, kad Nanda Mahārāja ir visi kiti Vṛndāvanos gyventojai – piemenys, piemenaitės, piemenų žmonos, be to, ir kita pusė – Vasudeva, jo tėvas Śūrasena bei visi iš Yadu giminės kilę Vṛṣṇi šeimos gentainiai – ruošiasi Viešpaties atėjimui. Nārada perspėjo Kaṁsą, kad šis pasisaugotų visų tose šeimose gimstančių draugų, geradarių ir pusdievių. Kaṁsa, jo draugai ir patarėjai – visi buvo demonai. Demonai visados bijodavo pusdievių. Sužinojęs iš Nārados apie pusdievių atsiradimą įvairiose šeimose, Kaṁsa sukluso. Jis suprato, kad jeigu jau nužengė pusdieviai, netrukus ateis ir Viešpats Viṣṇu. Nieko nelaukdamas, jis suėmė savo svainį Vasudevą su Devakī ir uždarė juos į kalėjimą.

Kalėjime geležinėmis grandinėmis surakintiems Vasudevai ir Devakī kasmet gimdavo po sūnų, ir Kaṁsa, manydamas, kad jie yra Viṣṇu įsikūnijimai, vieną po kito juos žudydavo. Labiausiai jis bijojo aštuntojo vaiko, tačiau, apsilankius Náradai, nusprendė, kad bet kuris jų gali būti Kṛṣṇa. Todėl nutarė verčiau užmušiąs visus Devakī ir Vasudevos vaikus.

Toks Kaṁsos elgesys suprantamas. Istorija mini daug pavyzdžių, kai dėl nežaboto valdžios troškimo karališkųjų šeimų nariai nužudydavo tėvą, brolį ar net iššudydavo visą šeimą ir net draugus. Čia nėra nieko nuostabaus: savo niekingų troškimų skatinamas demonas gali užmušti bet ką.

Nārados malone Kaṁsa prisiminė savo ankstesnįjį gyvenimą. Jis sužinojo, kad anksčiau buvo gimęs demonu, vardu Kālanemi, ir kad jį užmušė Viṣṇu. Dabar, gimęs Bhojos šeimoje, jis nutarė tapti mirtinu Yadu giminės priešu. Kṛṣṇa rengėsi gimti būtent šioje šeimoje, ir Kaṁsa labai bijojo, kad Kṛṣṇa vėl, kaip ir ankstesnį gimimą, jį užmuš.

Pirmiausiai jis uždarė į kalėjimą savo tėvą Ugraseną, nes tasai buvo svarbiausias Yadu, Bhojos ir Andhakos giminės karalius, po to užgrobė Vasudevos tėvo Śūrasenos karalystę ir pasiskelbė visų šių žemių valdovu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Kṛṣṇos atėjimas į žemę“.

ANTRAS SKYRIUS

Pusdievių maldos Viešpačiui Kṛṣṇai, glūdinčiam motinos įsčiose

Karalius Kaṁsa ne tiktai užgrobė Yadu, Bhojos, Andhakos giminių bei Śūrasenos karalystes, bet ir susivienijo su kitais demoniškais valdovais: Pralamba, Baka, Cāṇūra, Tṛṇāvarta, Aghāsura, Muṣṭika, Ariṣṭa, Dvivida, Pūtana, Keśiu ir Dhenuka. Tuo metu Magadhos sritį (dabar Biharo valstija) valdė Jarāsandha. Taigi apgaule Kaṁsa sukūrė galingiausią tuo metu karalystę, kurią gynė ir globojo Jarāsandha. Kaṁsa sudarinėjo vis naujas sąjungas su įvairiais karaliais, kaip antai: Bāṇāsura ir Bhaumāsura, kol netapo pats galingiausias. Ir tada griebėsi pačių pikčiausių veiksmų prieš Yadu giminę, kurioje turėjo gimti Kṛṣṇa.

Kaṁsos persekiojami Yadu, Bhojos ir Andhakos giminių karaliai ieškojo prieglobsčio pas kitus valdovus Kuru, Pañcālų, Kekayos, Śālvos, Vidarbhos, Niṣadhos, Videhos bei Kośalos valstybėse. Kaṁsa išardė Yadu, Bhojos bei Andhakos karalysčių vienybę ir tapo galingiausias bekraštėse žemėse, kurios tais laikais vadinosi Bhārata-varṣa.

Kai Kaṁsa užmušė iš eilės šešis Devakī ir Vasudevos kūdikius, dauge-

lis demono draugų ir giminaičių kreipėsi į jį, prašydami liautis darius šias piktadarystes. Tačiau ilgainiui visi jie vis dėlto tapo aistringais Kaṁsos gerbėjais.

Kai Devakī pastojo septintąjį kartą, į jos įsčias įėjo visiška Kṛṣṇos ekspansija, žinoma Anantos vardu. Dėl to Devakī labai apsidžiaugė, bet kartu ir nuliūdo. Ji džiaugėsi, suprasdama, kad į jos įsčias įėjo Viešpats Viṣṇu, bet nerimavo, kad Kaṁsa Jį vos gimusį nužudys. Tuo metu nerimaudamas dėl Yadavų, kurie dėl Kaṁsos žiaurumo labai kentėjo, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, įsakė apsireikšti Yogamāyai, arba Savo vidinei galiai. Kṛṣṇa yra visatos Viešpats, tačiau pirmiausiai Jis – Yadu giminės Viešpats ir globėjas.

Yogamāyā – svarbiausioji Dievo Asmens galia. Vedos teigia, kad Viešpats, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, valdo daugybę galių. *Parāsya śaktir vividhaiva śrūyate.* Jos veikia iš išorės ir iš vidaus. Svarbiausioji iš galių – Yogamāyā. Viešpats liepė Yogamāyai apsireikšti Vrajabhūmio žemėje, Vṛndāvanoje, kur visad šventiškai puošnu ir kur ganosi kaimenės nuostabių karvių. Vṛndāvanoje, karaliaus Nandos ir karalienės Yaśodos namuose, gyveno Rohiṇī – viena Vasudevos žmonų. Ne viena Rohiṇī slapstėsi, bijodama Kaṁsos. Nuo jo žiaurumo įvairiuose šalies kampeliuose slapstėsi daugybė ir kitų Yadu giminės narių. Kai kurie jų gyveno netgi kalnų olose.

Viešpats tada pasakė Yogamāyai: „Devakī ir Vasudeva uždaryti Kaṁsos kalėjime. Visiška Mano ekspansija Śeṣa dabar glūdi Devakī įsčiose. Iš Devakī įsčių tu turėtumei perkelti Śeṣą į Rohiṇī įsčias. Po to, kai tu šitai padarysi, Aš Patsai su visomis Savo galiomis įeisiu į Devakī įsčias ir apsireikšiu Devakī ir Vasudevos sūnumi. O tu apsireikši Vṛndāvanoje Nandos ir Yaśodos dukra.

Tu apsireikši Mano vienmete seserimi, ir viso pasaulio žmonės garbins tave, aukodami aukas ir įvairias brangias dovanas: smilkalus, žvakes, gėles. Tu netrukus patenkinsi jų jutiminių malonumų troškimą. Materialių saitų valdžioje esantys žmonės garbins įvairias tavo ekspansijas, kurios vadinasi Durgā, Bhadrakālī, Vijayā, Vaiṣṇavī, Kumudā, Caṇḍikā, Kṛṣṇā, Mādhavī, Kanyakā, Māyā, Nārāyaṇī, Īśānī, Śāradā ir Ambikā.“

Kṛṣṇa ir Yogamāyā nužengė kaip brolis ir sesuo: Aukščiausiasis Valdovas ir aukščiausioji valdžia. Nors aiškios ribos tarp Valdovo ir valdžios ir nėra, valdžia visada priklauso nuo Valdovo. Materialistai garbina valdžią, o transcendentalistai – Valdovą. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Valdovas, o Durgā įkūnija aukščiausiąją materialaus pasaulio valdžią. Vedų kultūros žmonės garbina ir Valdovą, ir valdžią. Ir Viṣṇu, ir Devī pastatyta šimtai tūkstančių šventyklų, kartais garbinami ir jiedu abu kartu. Tie, kurie garbina valdžią – Durgą, arba išorinę Kṛṣṇos galią, lengvai pasiekia įvairiau-

sių materialių tikslų, tačiau trokštantys pasiekti aukštesnį transcendentinį lygmenį turėtų garbinti Valdovą, būdami Kṛṣṇos sąmonėje.

Be to, Viešpats pareiškė Yogamāyai, jog visiška Jo ekspansija Ananta Śeṣa glūdi Devakī įsčiose. Kadangi šiai ekspansijai teks pereiti į Rohiṇī įsčias, ji vadinsis Saṅkarṣaṇa ir bus šaltinis visos dvasinės galios, arba *balos*, kuri padės pasiekti aukščiausiąją gyvenimo palaimą, *ramaṇą.* Taigi apsireiškusi žemėje, pilnutinė dalis Ananta bus žinoma Saṅkarṣaṇos arba Balarāmos vardais.

Upaniṣadose pasakyta: *nāyam ātmā bala-hīnena labhyaḥ.* Tai reiškia, kad, nepatyrus ypatingos Balarāmos malonės, negalima tobulai pažinti save. *Bala* nereiškia „fizinė jėga.“ Fizine jėga dvasinio tobulumo nepasieksi. Čia būtina dvasinė jėga, kurią suteikia Balarāma, ar Saṅkarṣaṇa. Ananta, ar Śeṣa, – galia, kuri laiko planetas. Šią palaikančiąją galią materialistai vadina traukos jėga, tačiau iš tiesų čia pasireiškia Saṅkarṣaṇos energija. Balarāma, ar Saṅkarṣaṇa, yra dvasinė galia, arba pirminis dvasinis mokytojas. Tad Viešpats Nityānanda Prabhu – irgi Balarāmos inkarnacija – yra pirminis dvasinis mokytojas. Dvasinis mokytojas yra Balarāmos, Aukščiausiojo Dievo Asmens atstovas, kuris suteikia dvasinę jėgą. Mintį, kad dvasinis mokytojas įkūnija Kṛṣṇos malonę, patvirtina „Caitanya-caritāmṛta.“

Išklausiusi Aukščiausiojo Dievo Asmens valią, Yogamāyā pagarbiai apėjo aplink Viešpatį ir apsireiškė materialiame pasaulyje, kaip jai buvo liepta. Tuo metu, kai Aukščiausiasis Visagalis Dievo Asmuo perkėlė Viešpatį Śeṣą iš Devakī į Rohiṇī įsčias, ir Devakī, ir Rohiṇī buvo apkerėtos Yogamāyos, kuri dar vadinama *yoga-nidrā*. Tai atsitikus, visi manė, kad septintasis Devakī nėštumas baigėsi persileidimu. Taigi, nors Balarāma į žemę atėjo kaip Devakī sūnus, Jis buvo perkeltas į Rohiṇī įsčias, kad gimtų kaip jos vaikas. Po to Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, kuris visada pasiryžęs įkvėpti tyriems bhaktoms visas Savo galias, iškilo Vasudevos mintyse visos kūrinijos Viešpačiu. Taigi pirmiausiai Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė tyroje Vasudevos širdyje, o po to persikėlė į Devakī širdį. Į Devakī įsčias Jis pateko ne su sėkla. Savo nesuvokiama galia Aukščiausiasis Dievo Asmuo gali apsireikšti kaip Jis nori. Jeigu Jis nutaria apsireikšti, visai nebūtina, kad patektų į moters įsčias kartu su vyro sėkla.

Vasudeva, širdyje su meile saugantis Aukščiausiojo Dievo Asmens paveikslą, švytėjo tarsi saulė, kurios skaistūs spinduliai ir kaitra paprastam žmogui nepakeliami. Tyroje kaip ašara Vasudevos širdyje Viešpaties paveikslas niekuo nesiskyrė nuo pirminio Kṛṣṇos pavidalo. Kṛṣṇos apsireiškimas, kad ir kur Jis pasireikštų, juolab širdyje, vadinasi *dhāma. Dhāma* nurodo ne tik Patį Kṛṣṇą, bet ir Jo vardą, pavidalą, ypatybes bei požymius. Viskas įgauna išraišką išsyk, vienu metu.

Iš Vasudevos proto amžinasis Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visos Jo galios persikėlė į Devakī protą. Taip besileidžiančios saulės spinduliai nutvieskia rytuose užtekantį mėnulį.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, iš Vasudevos kūno įėjo į Devakī kūną. Tos sąlygos, kurioms paklūsta paprastos gyvosios esybės, Jam ne kliūtis. O kur Kṛṣṇa, ten ir visiškos Jo ekspansijos, pavyzdžiui, Nārāyaṇa, bei inkarnacijos – Viešpats Nṛsiṁha bei Varāha. Materialios būties sąlygos Jų neveikia. Šitaip Devakī tapo Aukščiausiojo Dievo Asmens, vienintelio ir nepakartojamo, visos kūrinijos priežasties, prieglobsčiu. Ji tapo Absoliučiosios Tiesos prieglobsčiu, tačiau kadangi kalėjo Kaṁsos namuose, ji buvo tarsi užtemdyta ugnis ar neteisingai panaudotos žinios. Ryškiai šviečiančios ugnies nepamatysi, kai ją slepia puodo ar ąsočio sienelės. Neteisingai panaudotos žinios irgi nevertingos, nes neteikia žmonėms naudos. Kadangi Devakī buvo laikoma Kaṁsos rūmuose, už kalėjimo sienų, transcendentinio jos grožio, kuriuo ji spindėjo, į jos įsčias įėjus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, irgi niekas nematė.

Tačiau Kaṁsa pastebėjo transcendentinį savo sesers Devakī grožį ir tuoj pat suprato, kad jos įsčiose glūdi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Dar niekada ji nebuvo taip nuostabiai graži. Kaṁsa aiškiausiai suprato, kad Devakī nešioja nepaprastą kūdikį, ir labai sunerimo. Jis neabejojo, kad išmuš valanda, kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo jį užmuš, ir kad štai Jis atėjo. Kaṁsa ėmė svarstyti: „Ką daryti su Devakī? Be jokios abejonės, savo įsčiose ji nešioja Viṣṇu, ar Kṛṣṇą, taigi Kṛṣṇa tikrai atėjo, kad įgyvendintų pusdievių troškimą. Net jeigu aš nedelsdamas užmušiu Devakī, Jis vis tiek įvykdys tai, ko atėjo į žemę.“ Kaṁsa puikiausiai žinojo, kad niekas negali sutrukdyti Viṣṇu ketinimams. Kiekvienam nuovokesniam žmogui aišku, kad Viešpaties įstatymų neįmanoma peržengti. Kad ir kaip kliudytų demonai, Jis Savo tikslą pasieks. Kaṁsa mąstė: „Jei dabar užmušiu Devakī, aukščiausiąja Viṣṇu valia aš būsiu dar griežčiau nubaustas. Žudyti Devakī dabar būtų pats niekingiausias poelgis. Kas panūs pražudyti savo gerą vardą net ir tokioje keblioje padėtyje. Jei dabar užmušiu Devakī, neteksiu gero vardo. Devakī yra moteris, juoba aš privalėčiau ją globoti. Ji – nėščia, ją užmušęs, aš neteksiu ir gero vardo, ir atlygio už dorybingus darbus, ir galimybės ilgai gyventi.“

„Labai žiaurus žmogus jau šį gyvenimą yra tarsi negyvėlis, – toliau mąstė jis. – Niekas nemėgsta žiaurių žmonių nei jiems gyviems esant, nei po jų mirties. Žiaurus žmogus tapatina save su kūnu, tad patiria nuopuolį ir ritasi į tamsiausias pragaro gelmes.“ Taigi Kaṁsa svarstė, verta dabar žudyti Devakī ar ne.

Galų gale Kaṁsa nusprendė kol kas Devakī nežudyti, o palūkėti ir pažiūrėti, ką jam lems ateitis. Tačiau priešiškumas Dievo Asmeniui užnuo-

dijo visas jo mintis. Jis kantriai laukė gimstant kūdikio, vildamasis Jį užmušiąs kaip ir kitus Devakī vaikus. Taip skendėdamas priešiškumo Dievo Asmeniui vandenyne, jis galvojo apie Kṛṣṇą bei Viṣṇu visur ir visada – sėdėdamas, miegodamas, vaikščiodamas, valgydamas, dirbdamas. Jis buvo tiek paniręs į mintis apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, jog, vaizdžiai tariant, aplinkui tematė Kṛṣṇą arba Viṣṇu. Tačiau nors jis mąstė tik apie Viṣṇu, bhakta jo vadinti, deja, negalime, nes Kṛṣṇą jis laikė savo priešu. Didžio bhakto mintyse irgi tegyvena Kṛṣṇa, tačiau bhaktas mąsto apie Jį geranoriškai, o ne priešiškai. Geranoriškai prisiminti Kṛṣṇą yra Kṛṣṇos sąmonė, tuo tarpu piktai galvoti apie Jį yra ne Kṛṣṇos sąmonė.

Tuo metu, tokių didžiųjų išminčių, kaip Nārada, bei daugybės kitų pusdievių lydimi, Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva nematomi įžengė į Kaṁsos namus. Jie kreipėsi į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį ypatingomis maldomis, kurios teikia daug džiaugsmo bhaktams ir patenkina jų troškimus. Pirmieji jų žodžiai šlovino Viešpatį už ištikimybę Savo žodžiui. „Bhagavad-gītā“ pažymi, jog Kṛṣṇa ateina į materialų pasaulį, kad apgintų dorus žmones ir sunaikintų nedorėlius. Toks buvo Jo pažadas. Pusdieviai suprato, jog Viešpats įėjo į Devakī įsčias, kad įvykdytų Savo pažadą. Jie džiaugėsi, matydami, kad Viešpats atėjo atlikti tai, kam buvo pašauktas ir už ką Jį vadina *satyaṁ param* – Aukščiausiąja Absoliučiąja Tiesa.

Visi ieško tiesos. Toksai yra filosofinis gyvenimo būdas. Pusdieviai skelbia, kad Aukščiausioji Absoliučioji Tiesa – Kṛṣṇa. Kas visiškai suvokia Kṛṣṇą, tas pažįsta Absoliučiąją Tiesą. Kṛṣṇa yra Absoliučioji Tiesa. Reliatyvioji tiesa ne visais trimis amžinojo laiko tarpsniais yra tiesa. Laikas skirstomas į praeitį, dabartį ir ateitį. Kṛṣṇa visada yra Tiesa – ir praeityje, ir dabartyje, ir ateityje. Materialiame pasaulyje viską – praeitį, dabartį ir ateitį – valdo didysis laikas. Tačiau Kṛṣṇa egzistavo dar prieš pasaulio sukūrimą. Kuriant pasaulį, viskas remiasi Kṛṣṇa, o atėjus kūrinijos galui vėlgi telieka Kṛṣṇa. Taigi Kṛṣṇa yra Absoliučioji Tiesa visad. Ir jei materialiame pasaulyje egzistuoja tiesa, jos šaltinis – Aukščiausioji Tiesa, Kṛṣṇa. Jei materialiame pasaulyje galima didybė, jos šaltinis – Kṛṣṇa. Jei materialiame pasaulyje galima šlovė, jos šaltinis – Kṛṣṇa. Jei materialiame pasaulyje yra galingųjų, jų galios šaltinis yra Kṛṣṇa. Jei materialiame pasaulyje egzistuoja išmintis ir mokslas, jų šaltinis – Kṛṣṇa. Taigi Kṛṣṇa – visų reliatyviųjų tiesų šaltinis.

Šį materialų pasaulį sudaro penki svarbiausieji pradai – žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris – ir visi jie kilę iš Kṛṣṇos. Materialistinių pažiūrų mokslininkai penkis pirminius pradus laiko materialaus išreikšto pasaulio priežastimi, o iš tiesų šie pradai – ir grubia, ir subtilia forma – sukurti Kṛṣṇos. Gyvosios esybės, veikiančios šiame materialiame pasaulyje, irgi yra Kṛṣṇos galios padarinys. Ji vadinasi paribio galia. Septinta-

me „Bhagavad-gītos“ skyriuje akivaizdžiai nurodyta: išreikštasis pasaulis yra dviejų Kṛṣṇos galios rūšių – aukštesniosios ir žemesniosios – junginys. Gyvosios esybės priklauso aukštesniajai energijai, o negyvi materijos pradai sudaro Jo žemesniąją energiją. Pasyvioje būsenoje viskas skendi Kṛṣṇoje.

Pusdieviai ir toliau su pagarba meldėsi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai, samprotaudami apie materialios reiškinijos esmę. Kas yra šis materialus pasaulis? Jis – tarsi medis. Medis auga iš žemės. Taip ir materialaus kosminio pasaulio medis auga iš materialios gamtos. Mus supantis materialus kosminis pasaulis lygintinas su medžiu, nes medžiui lemta, jog jį nukirs. Medį vadina *vṛkṣa. Vṛkṣa* reiškia „tai, kam lemta būti nukirstam.“ Todėl ir šios materialios reiškinijos medžio nederėtų laikyti Galutine Tiesa. Materialų kosminį pasaulį veikia laikas, o Kṛṣṇos kūnas – amžinas. Kṛṣṇa buvo prieš atsirandant materialiam kosminiam pasauliui, yra, kol egzistuoja pasaulis, ir bus, kai jo nebeliks.

Šį pavyzdį apie materialaus kosminio pasaulio medį, kerojantį materialios gamtos žemėje, pateikia „Kaṭha Upaniṣada.“ Materialaus kosminio pasaulio medis nokina dvejopus vaisius: kančios ir laimės. Tie, kurie gyvena šiame medyje – kūne, yra tarsi du paukščiai. Vienas paukštis – lokalizuotas Kṛṣṇos aspektas, Paramātmā, o kitas – gyvoji esybė. Gyvoji esybė lesa materialaus kosminio pasaulio vaisius. Kartais jai tenka laimės, o kartais – kančios vaisius. Kitam paukščiui nerūpi nei kančios, nei laimės vaisiai, nes semiasi džiaugsmo iš savęs. Pasak „Kaṭha Upaniṣados“, pirmasis paukštis, kuris gyvena kūno medyje, lesa vaisius, o antrasis viską stebi. Medžio šaknys auga trimis kryptimis. Kitaip sakant, medžio šaknys – trys materialios gamtos *guṇos*: dorybė, aistra ir neišmanymas. Materialus gyvenimas, mums prisilietus prie materialios gamtos *guṇų* (dorybės, aistros bei neišmanymo) tįsta tarsi augančio medžio šaknys. Vaisiai yra ketveriopo skonio ir reiškia religingumą, materialios gerovės kėlimą, jutimų tenkinimą ir pagaliau išsivadavimą. Kurį iš jų – religiją, materialios gerovės kėlimą, jutimų tenkinimą ar išsivadavimą – gyvoji būtybė pasirinks, lems jos ryšys su materialios gamtos *guṇomis*. Visa materiali veikla iš esmės vyksta neišmanyme, tačiau kadangi yra trys šios veiklos ypatybės, pastarąją neišmanymo ypatybę retkarčiais užgožia kitos – dorybė ar aistra. Materialių vaisių skonis jaučiamas penkiais jutimais. Penkis jutimų organus, per kuriuos mes plečiame pažinimą, nuolat čaižo šeši rimbai – sielvartas, iliuzija, negalia, mirtis, alkis ir troškulys. Materialų kūną, materijos kūrinį, dengia septyni sluoksniai: oda, raumenys, mėsa, kaulų smegenys, kaulai, riebalai ir sėkla. Medis turi aštuonias šakas: žemę, vandenį, ugnį, orą, eterį, protą, intelektą ir ego. Kūnas turi devynis vartus: dvi akis, dvi šnerves, dvi ausis, burną, lyties organus ir tiesiąją žarną. Kūnu cirku-

liuoja dešimt vidinių oro srovių: *prāṇa, apāna, udāna, vyāna, samāna* ir kt. Jau paaiškinta, jog du medyje tupintys paukščiai – tai gyvoji esybė ir lokalizuotas Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Čia aptarta svarbiausioji materialaus kosminio pasaulio priežastis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo sukuria tris ekspansijas, kurios atsakingos už tris materialaus pasaulio ypatybes. Viṣṇu rūpinasi dorybės *guṇa*, Brahmā – aistros *guṇa*, o Viešpats Śiva – neišmanymo *guṇa*. Valdydamas aistros *guṇą*, Brahmā kuria mūsų pasaulį; valdydamas dorybės *guṇą*, Viešpats Viṣṇu jį saugo, o Viešpats Śiva, valdantis neišmanymo *guṇą*, jį naikina. Tačiau visa kūrinija glūdi Aukščiausiajame Viešpatyje. Jis – kūrimo, saugojimo ir naikinimo priežastis. Sunaikintoji kūrinija vėlgi subtiliu Viešpaties galios pavidalu glūdi Aukščiausiojo Viešpaties kūne.

„O dabar, – meldėsi pusdieviai, – Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa apsireikš išsaugoti mūsų kūriniją.“ Tačiau Aukščiausioji Priežastis – viena. Deja, trijų materialios gamtos *guṇų* apgauti menkesnės nuovokos žmonės mano, jog materialaus pasaulio pasireiškimo priežasčių daugybė. Išmintingesnieji teįžvelgia vienintelę priežastį – Kṛṣṇą. „Brahma-saṁhitā“ teigia: *sarva-kāraṇa-kāraṇam.* Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa yra visų priežasčių priežastis. Brahmā įgaliotas kurti, Viṣṇu yra Kṛṣṇos ekspansija, įgaliotoji saugoti, o Viešpats Śiva – Kṛṣṇos ekspansija, įgaliotoji naikinti.

„Brangus Viešpatie, – meldėsi pusdieviai, – labai sunku suvokti Tave amžinuoju asmeniniu pavidalu. Dauguma žmonių nepajėgia suprasti tikrojo Tavo pavidalo, todėl Tu nužengi, kad Pats apreikštumei Savo amžinąjį pirminį pavidalą. Tavo Šviesybės inkarnacijas jie dar šiaip taip suvokia, tačiau dvirankis Kṛṣṇa, kuris gyvena tarp žmonių tarsi paprastas mirtingasis, visiems yra mįslė. Šis amžinasis Tavo Šviesybės pavidalas bhaktoms teikia nuolat augantį transcendentinį džiaugsmą, o abhaktams jis kelia didžiausią siaubą.“ „Bhagavad-gītoje“ teigiama, jog *sādhu*, šventosioms asmenybėms, Kṛṣṇa labai mielas: *paritrāṇāya sādhūnām.* Tačiau demonams tasai pavidalas kelia didžiausią grėsmę, nes Kṛṣṇa nužengia jų užmušti. Todėl Jis mielas bhaktams, o pavojingas demonams.

„Brangus lotosaaki Viešpatie, Tu – tyros dorybės šaltinis. Daugel didžiųjų išminčių per *samādhi*, ar transcendentinę meditaciją į Tavo lotoso pėdas, mąstydami vien apie Tave, be vargo, tarsi balutę, telkšančią veršelio pėdoje, įveikė didžiulį materialios gamtos sukurtą neišmanymo vandenyną.“ Meditacijos tikslas – sutelkti protą į Dievo Asmenį, pradedant medituoti nuo minčių apie Jo lotoso pėdas. Kasdienine meditacija, kreipdami mintis į Viešpaties lotoso pėdas, didieji išminčiai be vargo įveikia milžinišką materialios būties vandenyną.

„O švytintysai, didieji šventieji, perplaukę neišmanymo vandenyną

transcendentine Tavo lotoso pėdų valtimi, jos nepasisavino. Ji ir vėl tebesisupa šiame krante.“ Pusdieviai čia pavartojo puikų palyginimą: kai žmogus valtimi persikelia į kitą krantą, kartu su juo čia atsiduria ir valtis. Tačiau jeigu ji atsidurs kitame krante, kaipgi šia valtimi pasinaudos likusieji šiapus upės? Atsakydami į šį nelengvą klausimą, pusdieviai maldoje nurodo, kad valtis lieka kur ir buvusi. Šiame krante esantys bhaktai galės įveikti materialios gamtos vandenyną, nes tyri bhaktai, plaukdami per jį, valties nepasisavina. Tereikia prieiti prie valties, ir didžiausias materialios nežinios vandenynas virsta balute, telkšančia veršelio pėdoje. Taigi bhaktoms, kurie nori persikelti į kitą vandenyno krantą, imti valties netenka – tereikia jiems žengti žingsnį ir jie atsiduria anapus. Didieji šventieji yra kupini užuojautos visoms sąlygotoms sieloms, tad valtis tebesisupa prie Viešpaties lotoso pėdų. Medituoti, kreipiant mintis į Jo lotoso pėdas, galima visada, ir taip bus įveiktas platusis materialios būties vandenynas.

Meditacija – tai minčių telkimas į Viešpaties lotoso pėdas. „Lotoso pėdos“ pažymi Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Impersonalistai nepripažįsta Viešpaties lotoso pėdų ir meditacijai pasirenka beasmenį objektą. Pusdieviai reiškia pagrįstą nuomonę, kad žmonės, kurie žavisi meditacijomis į tuštumą ar į tai, kas beasmeniška, neišmanymo vandenyno neįveiks. Jie tik tariasi išsivadavę. „O Viešpatie lotoso akimis! Jų mintys nešvarios, nes jie nemedituoja į Tavo Šviesybės lotoso pėdas.“ Šio aplaidumo pasekmė ta, kad impersonalistai vėl puola į materialų, sąlygotą gyvenimą, nors, galimas daiktas, kuriam laikui jie ir pasiekia impersonalaus pažinimo lygmenį. Po griežtų askezių ir atgailų impersonalistai įsilieja į Brahmano spindesį, arba beasmenę Brahmano būtį, tačiau jų protas nuo materijos nešvarybių neatsipalaiduoja. Jie tebando atmesti materialų mąstymą. Tačiau tai dar nereiškia, jog jie išsilaisvina. Štai kodėl impersonalistai puola. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad impersonalistui, norinčiam suvokti galutinį tikslą, tektų padėti nemaža pastangų. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje irgi pažymėta, kad su atsidavimu netarnaujant Aukščiausiajam Dievo Asmeniui neįmanoma išsilaisvinti iš karminės veiklos pančių. Taigi taip teigia Viešpats Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“, taip teigia didysis išminčius Nārada „Śrīmad-Bhāgavatam“, tai patvirtina ir pusdieviai. „Supraskime, kad nepradėjusieji atsidavimo tarnybos nežino galutinio pažinimo tikslo ir jie nepatyrė Tavo malonės.“ Impersonalistai tik *tariasi* išsilaisvinę – iš tiesų jų širdys šaltos Dievo Asmeniui. Jie mano, kad Kṛṣṇa, atėjęs į materialų pasaulį, gauna materialų kūną. Impersonalistai užmiršta transcendentinę Kṛṣṇos kūno prigimtį. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: *avajānanti māṁ mūḍhāḥ*. Nors impersonalistai įveikia materialų geismą ir pakyla iki išsivadavimo lygmens, jie ir vėl patiria nuopuolį. Jeigu impersonalistai pažinimo siekia tik vardan žinių ir su atsidavimu netarnauja Viešpačiui, tai

geidžiamo tikslo jie nepasieks. Stengdamiesi išsivaduoti jie tik be reikalo vargsta. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai nurodoma, jog suvokti savęs ir Brahmano tapatumą – dar ne viskas. Savęs ir Brahmano tapatumo suvokimas gali padėti išsivaduoti nuo polinkio materijai ir suteikti neprisirišimo prie jos džiaugsmą bei padėti pasiekti ramybės ir dvasios pusiausvyros būvį, tačiau, įveikus šią pakopą, reikia žengti tolesnį žingsnį ir atsidėti atsidavimo tarnystei. Kai patyręs Brahmaną žmogus ima su atsidavimu tarnauti Viešpačiui, jam atsiveria dvasinės karalystės vartai. Ten jis amžiams apsigyvena Aukščiausiojo Dievo Asmens draugijoje. Toks atsidavimo tarnystės rezultatas. Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktams nuopuolio pavojus negresia kaip impersonalistams. Net jeigu bhaktai ir pultų, jie vis tiek išsaugotų prieraišumo ir meilės Viešpačiui jausmą. Atsidavimo tarnystės kelyje jiems iškyla įvairiausių kliūčių, tačiau jas jie lengvai ir be baimės įveikia. Jie atsiduoda Viešpaties valiai ir neabejoja, kad Kṛṣṇa visada juos apgins. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa pažada: „Mano bhaktai niekada nepražus.“

„O brangusis Viešpatie, visų materialaus pasaulio gyvųjų esybių labui Tu apsireiškei Savo pirminiu, grynu, amžinuoju dorybės pavidalu. Tavo apsireiškimas žemėje padės visoms gyvosioms būtybėms lengvai suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens prigimtį ir pavidalą. Ateidamas į žemę, Tu pasitarnauji visų keturių visuomenės klasių žmonėms (*brahmacāriams, gṛhasthoms, vānaprasthoms* ir *sannyāsiams*).

Brangus Viešpatie, sėkmės deivės sutuoktini, bhaktams, kurie Tau tarnauja, negresia pavojus nupulti iš pasiektųjų aukštumų, kaip tai nutinka impersonalistams. Tavo globojami bhaktai prasiskina kelią pro *māyos* karvedžių gretas, o jų galybė ir jie be atvangos spendžia kliūtis išsilaisvinimo trokštančiam žmogui. Brangusis Viešpatie, Tu transcendentiniu pavidalu apsireiški visų gyvųjų būtybių labui, kad jos savo akimis Tave pamatytų ir nuolankiai lenktųsi Tau, atlikdamos ritualines Vedų apeigas, mistinę meditaciją ar atsidavimo tarnystę, kaip siūlo šventraščiai. Brangusis Viešpatie, jeigu Tu nebūtum apsireiškęs žemėje Savo amžinuoju transcendentiniu, palaimos ir žinojimo kupinu pavidalu, kuris išsklaido visas neišmanėlių spėliones apie Tave, veikiami įvairių materialios gamtos *guņų* žmonės kiekvienas savaip Tave įsivaizduotų.“

Kṛṣṇos atėjimas į žemę išsklaidė visas spėliones apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Žmogus susikuria tokį Aukščiausiojo Dievo Asmens įvaizdį, kokia materialios gamtos *guņa* veikia tą žmogų. „Brahma-saṁhitoje“ pažymima, kad Viešpats – seniausioji asmenybė. Todėl, kai kurių religijų supratimu, Viešpats yra labai senas ir vaizduojamas kaip žilas senukas. Tačiau „Brahma-saṁhitā“ vėlgi tokį įvaizdį paneigia: nors Jis iš visų gyvųjų būtybių ir seniausias, yra amžinai jaunas. „Śrīmad-Bhāgavatam“ šią mintį išreiškia šiais žodžiais: *vijñānam ajñāna-bhidāpamārjanam.*

Vijñānam reiškia „transcendentinės žinios apie Aukščiausiąjį Asmenį.“ Be to, *vijñānam* reiškia „žinojimas, įgytas patyrimu.“ Transcendentinis žinojimas turi būti gaunamas iš viršaus, per mokinių seką – taip Brahmā pateikia žinių apie Kṛṣṇą „Brahma-saṁhitoje.“ „Brahma-saṁhitā“ – tai *vijñānam*, žinios, kurias Brahmā įgijo transcendentiniu patyrimu. Juo remdamasis, jis aprašė Kṛṣṇos pavidalą bei žaidimus transcendentinėje buveinėje. *Ajñānabhidā* reiškia: „tas, kuris sutriuškina visas abstrakčias teorijas ir spėliones.“ Žmonės, nieko neišmanydami, bando įsivaizduoti, kaip atrodo Viešpats. Vieni mano, jog Jis turi pavidalą, kiti mano, jog ne, – kaip kam pataria vaizduotė. Tačiau „Brahma-saṁhitoje“ pateiktas Kṛṣṇos aprašymas yra *vijñānam* – mokslinis, tai žinojimas, įgytas patyrimu. Jį pateikė Viešpats Brahmā, o Viešpats Caitanya jį pripažino. Tai neabejotina. Śrī Kṛṣṇos pavidalas, Śrī Kṛṣṇos fleita, Kṛṣṇos odos spalva – visa tai realybė. Čia pažymėta, kad *vijñānam* visada nuvainikuoja bet kurį abstraktųjį pažinimą. „Todėl jei nebūtum apsireiškęs Kṛṣṇos pavidalu, toks, koks esi, negalėtume pažinti nei kas yra *ajñānabhidā* (abstrakčiojo pažinimo nemokšiškumas), nei *vijñānam*. *Ajñāna-bhidāpamārjanam* – Tavo apsireiškimas nuvainikuos nemokšišką abstraktųjį pažinimą ir atvers kelią tikrajam pažinimui, kurį per patirtį įgijo tokie autoritetai, kaip Viešpats Brahmā. Žmonės, veikiami trijų materialios gamtos *guṇų*, įsivaizduoja Dievą skirtingai, nelygu kokia *guṇa* juos veikia. Tad Dievas apibūdinamas įvairiai, bet Tavo apsireiškimas parodo, koks išties yra Dievo pavidalas.“

Didžiausia impersonalistų klaida – manymas, jog nužengusi Dievo inkarnacija įsikūnija materialiu pavidalu, kuris priklauso dorybės *guṇai*. Iš tiesų Kṛṣṇos, arba Nārāyaṇos, pavidalas transcendentalus bet kurios materialios idėjos atžvilgiu. Netgi didžiausias impersonalistas Śaṅkarācārya pripažino: *nārāyaṇaḥ paro 'vyaktāt* – materialios kūrinijos priežastis yra *avyakta*, beasmenis materijos aspektas, arba visuminė jutimais neapčiuopiama materijos sankaupa, tačiau Kṛṣṇa šios materialios idėjos atžvilgiu yra transcendentalus. Šią mintį „Śrīmad-Bhāgavatam“ reiškia žodžiu *śuddha-sattva* (transcendentinis). Jis nepriklauso materialiai dorybės *guṇai*, Jis – virš materialios dorybės. Jis egzistuoja transcendentiniu amžinos palaimos ir žinojimo lygmeniu.

„Brangus Viešpatie, kai Tu apsireiški, priklausomai nuo aplinkybių Tavo inkarnacijos įgyja įvairius pavidalus bei vardus. Tu vadiniesi Viešpats Kṛṣṇa, nes visi Tavimi žavisi. Dėl Savo transcendentinio grožio esi vadinamas Śyāmasundara. *Śyāma* reiškia „juosvas“, ir vis dėlto sakoma, kad Tu dailesnis už tūkstančius Kupidonų. *Kandarpa-koṭi-kamanīya*. Nors Tavo odos spalva lyginama su juosvu debesimi, Tavo grožis žavi tūkstančius kartų labiau negu gležnas Kupidono kūnas, nes Tu – Transcendenti-

nis Absoliutas. Kai kas Tave vadina Giridhāriu, nes pakėlei Govardhanos kalvą, o kai kas – Nandanandana, Vāsudeva ar Devakīnandana, nes Tu apsireiškei žemėje Mahārājos Nandos, Devakī ir Vasudevos sūnumi. Impersonalistai mano, kad įvairūs Tavo vardai ir pavidalai atitinka kurios nors veiklos pobūdį ir ypatybes, nes jie vertina Tave stebinčio materialisto požiūriu.

Brangusis mūsų Viešpatie, atsietai samprotaujant apie Tavo absoliučią prigimtį, pavidalą ir darbus neįmanoma nieko pažinti. Reikia atsidėti atsidavimo tarnystei – tik tada galima suvokti Tavo absoliučią prigimtį, transcendentinį pavidalą, vardą ir ypatybes. Suprasti Tavo transcendentinę prigimtį, pavidalą bei ypatybes tegali tas, kuris patyrė nors šiokį tokį tarnystės Tavo lotoso pėdoms skonį. Kiti gali samprotauti milijonus metų, tačiau tai nepadės jiems bent šiek tiek suvokti, kas iš tikrųjų esi.“ Žodžiu, Aukščiausiojo Dievo Asmens, Kṛṣṇos, niekad nesuvoks tas, kuris Jam neatsidavė, nes tikruosius Kṛṣṇos bruožus nuo jo slepia Yogamāyos skraistė. „Bhagavad-gītā“ tai patvirtina: *nāhaṁ prakāśaḥ sarvasya*. Viešpats sako: „Aš neatsiveriu kam pakliuvo.“ Kai Kṛṣṇa atėjo į žemę, Jis buvo Kurukṣetros lauke ir Jį matė visi. Tačiau ne visi suprato, kad Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tačiau tie, kurie žuvo Jo akivaizdoje, visiškai išsivadavo iš materijos nelaisvės ir pateko į dvasinį pasaulį.

„O Viešpatie, impersonalistai arba abhaktai negali suprasti, kad Tavo vardas ir Tavo pavidalas tapatūs.“ Kadangi Viešpats yra absoliutas, Jo vardas ir Jo tikrasis pavidalas niekuo nesiskiria. Materialiame pasaulyje vardas ir pavidalas skiriasi. Mango vaisius skiriasi nuo žodžio „mango.“ Tardamas „mango, mango, mango“, neparagausi mango vaisiaus. Tačiau bhaktas, žinantis, kad Viešpaties vardas ir pavidalas niekuo nesiskiria, kartoja: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“, – ir patiria, kad Kṛṣṇa visada yra drauge su juo.

Tiems, kurių absoliučios žinios apie Aukščiausiąjį negausios, Viešpats Kṛṣṇa apreiškia Savo transcendentinius žaidimus. Tiesiog prisimindami Viešpaties žaidimus, jie turi daug naudos. Kadangi transcendentinis Viešpaties vardas ir pavidalas niekuo nesiskiria, nėra skirtumo ir tarp Jo pavidalo bei transcendentinių Viešpaties žaidimų. Menkesnės nuovokos žmonėms (moterims, darbininkams ir prekijams) didysis išminčius Vyāsadeva parašė „Mahābhāratą.“ Čia apie Kṛṣṇą byloja įvairūs Jo darbų aprašymai. „Mahābhārata“ – tai istorinių pasakojimų knyga, ir nagrinėdami, klausydamiesi bei įsimindami pasakojimus apie Kṛṣṇos darbus, tyrų bhaktų lygį gali pasiekti net ir menkesnio mąstymo žmonės.

Jokiu būdu nederėtų manyti, jog tyri bhaktai, nuolat skendį mintyse apie transcendentines Kṛṣṇos lotoso pėdas ir su nuolatiniu atsidavimu tar-

naujantys Viešpačiui su visiška Kṛṣṇos sąmone, yra materialiame pasaulyje. Śrī Rūpa Gosvāmis pažymėjo, jog tie, kurie visada kūnu, protu ir poelgiais yra Kṛṣṇos sąmonėje, laikytini išsivadavusiais esamu kūnu. Šią mintį patvirtinta ir „Bhagavad-gītā“: su atsidavimu tarnaujantieji Viešpačiui jau išsiveržė iš materijos.

Kṛṣṇa apsireiškia, kad ir atsidavusiems Viešpaties pasekėjams, ir tiems, kurie Viešpačiui netarnauja, suteiktų galimybę suvokti galutinį gyvenimo tikslą. Bhaktams suteikiama galimybė tiesiogiai Jį matyti ir garbinti, o tie, kurie tokiais dar netapo, turi progos sužinoti apie Jo poelgius ir tokiu būdu tapti jais.

„Brangus mūsų Viešpatie, aukščiausiasis valdove, kai Tu ateisi į žemę, žus visi demonai, tokie, kaip Kaṁsa ir Jarāsandha, ir pasaulyje įsiviešpataus laimė bei gerovė. Kai Tu eisi per pasaulį, Tavo lotoso pėdos įmins žemėje ženklus: vėliavą, trišakį ir žaibą. Palikdamas žemėje žymes, Tu laiminsi ir ją, ir mus, dangaus planetų gyventojus, reginčius juos.“

„O brangusis Viešpatie, – tęsė pusdieviai, – Tu niekada negimei, todėl mes manome, jog vienintelė Tavo apsireiškimo priežastis – Tavieji palaima spinduliuojantys žaidimai.“ Nors Viešpaties apsireiškimo priežastį nurodo „Bhagavad-gītā“ (Jis ateina apginti bhaktų ir sunaikinti tų, kurie neatsidavė Viešpačiui), iš tikrųjų Jis nužengia ne naikinti abhaktų, o džiaugsmingai susitikti su bhaktais. Su abhaktais gali nesunkiai susidoroti ir materiali gamta. „Materialios gamtos, išorinės galios, skleidimasis ir siaurėjimas (kūrimas, palaikymas ir nykimas) vyksta savaime. Tačiau, kreipdamiesi prieglobsčio į Tavo šventą vardą, bhaktai yra visiškai saugūs, nes Tavo šventas vardas visiškai nuo Tavęs neatsiejamas.“ Iš tiesų Aukščiausiasis Dievo Asmuo nužengia netgi ne ginti bhaktų ir naikinti abhaktų. Jis nužengia Savo Paties transcendentiniu noru. Kitokios Jo apsireiškimo priežasties negali būti.

„Brangus Viešpatie, Tu apsireiški kaip geriausiasis iš Yadu giminės, ir su pagarba bei nuolankumu mes lenkiamės Tavo lotoso pėdoms. Tu jau esi nužengęs žuvies, arklio, vėžlio, šerno ir gulbės pavidalais, karaliumi Rāmacandra, Paraśurāma bei daugeliu kitų formų. Tada Tu atėjai apginti bhaktų, ir dabar, kai Tu apsireiškei Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, mes prašome, kad apgintum mus visuose trijuose pasauliuose, kaip gynei iki šiol, ir pašalintum visas bėdas, kurios trukdo mums gyventi taikoje ir ramybėje.

Brangioji motina Devakī, tavo įsčiose – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris apsireiškia drauge su visomis visiškomis Savo ekspansijomis. Jis – pirminis Dievo Asmuo ir nužengia į žemę visų mūsų labui. Todėl tau neverta bijoti savo brolio, Bhojos karaliaus. Tavo sūnus Viešpats Kṛṣṇa, pirminis Dievo Asmuo, nužengs į žemę apginti dorybingosios Yadu gimi-

nės. Ir Viešpats ateina ne vienas, Jį lydi tiesioginė pilnavertė Jo dalis Balarāma.“

Devakī labai bijojo savo brolio Kaṁsos, nes jis nužudė visus jos vaikus. Ji labai nerimavo dėl Kṛṣṇos. „Viṣṇu Purāṇoje“ pasakojama, kad, norėdami nuraminti Devakī, ją dažnai lankydavo pusdieviai su žmonomis ir drąsindavo nebūkštauti dėl sūnaus: Kaṁsa Jo nenužudysiąs. Jos įsčiose glūdintis Kṛṣṇa turėjo apsireikšti žemėje ne tik tam, kad palengvintų sunkią žemės naštą. Vienas svarbiausiųjų Jo tikslų buvo ginti Yadu giminę ir, žinoma, Devakī su Vasudeva. Kaip jau sakyta, iš Vasudevos proto Kṛṣṇa persikėlė į Devakī protą, o iš ten – į jos įsčias. Todėl visi pusdieviai garbino Kṛṣṇos motiną Devakī.

Maldomis pagarbinę transcendentinį Viešpaties pavidalą, pusdieviai, lydimi Viešpaties Brahmos ir Viešpaties Śivos, grįžo į savo dangiškąsias buveines.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pusdievių maldos Viešpačiui Kṛṣṇai, glūdinčiam motinos įsčiose“.

TREČIAS SKYRIUS

Viešpaties Kṛṣṇos gimimas

„Bhagavad-gītoje“ Viešpats nurodo, kad Jo apsireiškimas, gimimas ir darbai – transcendentalūs, ir tas, kuris juos supranta, tuoj pat įgyja teisę patekti į dvasinį pasaulį. Viešpaties apsireiškimas arba gimimas iš esmės skiriasi nuo paprasto žmogaus gimimo: žmogui neišvengiamai tenka materialus, ankstesniųjų darbų nulemtas kūnas. Viešpaties apsireiškimas aiškinamas antrame skyriuje – Jis apsireiškia Savo Paties laisva valia. Kai atėjo laikas apsireikšti Viešpačiui, žvaigždynai pranašavo sėkmę. Smarkiai sustiprėjo astrologinė Rohiṇī žvaigždės įtaka, o ši žvaigždė laikoma ypač palankia. Rohiṇī tiesiogiai valdo Brahmā. Astrologiniais skaičiavimais, greta palankaus žvaigždžių išsidėstymo danguje, yra dar palankūs ir nepalankūs momentai, kuriuos lemia skirtinga planetų sistemų padėtis. Kṛṣṇai gimstant, planetų sistemos savaime išsidėstė pačiu palankiausiu būdu.

Tada visur: rytuose, vakaruose, pietuose, šiaurėje – įsiviešpatavo taika ir gerovė. Danguje švietė palankios žvaigždės, o visi žemės miestai, kaimai, ganyklos ir žmonių mintys spinduliavo laime. Tekėjo vandeningos upės, ežerai pasipuošė dailiaisiais lotosais. Miškai buvo pilni povų ir kitų nuostabių paukščių. Švelniais balsais sučiulbo miško paukščiai ir su

savo sutuoktinėmis šoko povai. Pūtė švelnus vėjelis, nešdamas įvairiausių gėlių kvapus ir švelniai glostydamas kūną. *Brāhmaṇai*, kurių namuose paprastai buvo atnašaujamos ugnies aukos, pastebėjo, kad šie aukojimai vėl teikė džiaugsmą. Dėl demonų valdovų kuriamų kliūčių *brāhmaṇų* namuose aukurai vos rusendavo, tačiau dabar vėl buvo galima be baimės įkurti ugnį. Kadangi atnašauti aukas *brāhmaṇams* buvo draudžiama, jų mintys buvo slogios, veikla labai suvaržyta, tačiau Kṛṣṇos atėjimo į žemę akimirką, išgirdus danguje griausmingus transcendentinius garsus, skelbiančius apie Aukščiausiojo Dievo Asmens atėjimą, *brāhmaṇų* sąmonę užliejo nevalingas džiaugsmas.

Gandharvos ir Kinnaros planetų gyventojai užgiedojo, o Siddhalokos ir *cāraṇų* planetų gyventojai ėmė kalbėti Dievo Asmeniui maldas. Rojaus planetų angelai su žmonomis ir *apsaromis* pradėjo šokti.

Didieji išminčiai ir pusdieviai džiūgaudami barstė žemę gėlėmis. Į jūros krantą švelniai mušė bangos. Virš jūros susitelkė debesys ir danguje pasigirdo malonus dundesys.

Kai viskas buvo paruošta, Viešpats Viṣṇu, kuris glūdi kiekvienos gyvosios esybės širdyje, apsireiškė nakties tamsoje prieš Devakī Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalu. Devakī buvo viena iš deivių, kuri kartu su Kṛṣṇa apsireiškė žemėje. Tuometinį Viešpaties Viṣṇu pasirodymą tegalėtume palyginti su mėnulio pilnaties patekėjimu rytuose. Čia kai kas paprieštarautų, esą Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė aštuntąją delčios dieną, tad pilnaties negalėjo būti. Atsakytume, kad Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė giminėje, kurios vyriausiasis hierarchas yra mėnulis. Ir nors toji naktis nebuvo pilnaties metas, iš džiaugsmo, kad Viešpats apsireiškė jo giminėje, mėnulis Kṛṣṇos malone patekėjo pilnas.

„Khamanikyos“ astronomijos traktate tiksliai aprašytas žvaigždynų išsidėstymas Viešpaties Kṛṣṇos pasirodymo akimirką. Jame patvirtinama, kad kūdikis, kuris gimė šiuo palankiu metu, buvo Aukščiausiasis Brahmanas, arba Absoliučioji Tiesa.

Vasudeva išvydo nuostabų vaiką, kuris atėjo į pasaulį su keturiomis rankomis ir laikė jose kriauklę, vėzdą, diską bei lotoso žiedą. Jo kūną puošė Śrīvatsos ženklas, ant kaklo kabėjo vėrinys su *kaustubhos* akmeniu ir vilkėjo Jis geltono šilko rūbais. Vaikas akinamai spindėjo tarsi saulės nutviekstas juosvas debesis. Jis dėvėjo šalmą, kurį puošė *vaidūryos* akmuo, brangias apyrankes, auskarus bei kitus papuošalus, o Jo plaukai buvo labai vešlūs. Šie nepaprasti vaiko bruožai Vasudevą apstulbino. Kaip naujagimis galėjo būti toks išpuoštas? Tada jis suprato, jog tai gimė Viešpats Kṛṣṇa, ir jam pakirto kojas. Iš kuklumo Vasudeva stebėjosi: „Aš paprasta, materialios gamtos valdoma gyvoji esybė, dargi uždaryta Kaṁsos kalėjime, tačiau visur esantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Viṣṇu, arba Kṛṣṇa, apsireiškė

mano namuose kaip kūdikis Savo pirmapradžiu pavidalu. Joks žemiškas vaikas negimsta su keturiomis rankomis ir su visais Aukščiausiojo Dievo Asmens ženklais, padabintas papuošalais ir puikiais rūbais.“ Neatitraukdamas akių Vasudeva žvelgė į savo vaiką ir svarstė, kaipgi reikėtų pažymėti šį laimingą įvykį: „Kai gimsta berniukas, – mąstė jis, – šiam įvykiui pažymėti įprasta rengti iškilmes, o juk mano namuose, nors ir esu įkalintas, gimė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Šias švenčiausias apeigas aš turėčiau atlikti milijonų milijonus kartų!“

Vasudeva, kurį dar vadino Ānakadundubhi, žvelgdamas į savo naujagimį sūnų taip džiaugėsi, kad panoro paaukoti *brāhmaṇams* daugybę tūkstančių karvių. Pagal Vedų tvarką, karalius *kṣatriyas* visų šventų apeigų metu savo rūmuose dalija gausias aukas. *Brāhmaṇams* ir išminčiams dovanojamos auksu išpuoštos karvės. Vasudeva norėjo atlikti aukų dalinimo apeigas ir taip pažymėti Kṛṣṇos gimimą, tačiau surakintam grandinėmis Kaṁsos kalėjime tai buvo neįmanoma. Todėl jis išdalijo tūkstančius karvių *brāhmaṇams* mintyse.

Kai Vasudeva įsitikino, kad naujagimis yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo, jis nusilenkė sudėjęs rankas ir ėmė kalbėti Jam maldas. Besimeldžiantį Vasudevą apėmė transcendentinis jausmas ir jo baimė Kaṁsai visiškai išnyko. Nuo naujagimio sklindantis spindesys nutvieskė kambarį, kuriame Jis apsireiškė.

Vasudeva ėmė melstis: „Brangus Viešpatie, aš suprantu, kas Tu esi. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų gyvųjų esybių Supersiela ir Absoliučioji Tiesa. Tu apsireiškei prieš mus Savo amžinuoju pavidalu. Aš bijau Kaṁsos ir žinau, kad atėjai išvaduoti mane nuo tos baimės. Tu nesi šio materialaus pasaulio gyventojas, Tu – tasai, kurs Savo žvilgsniu į materialią gamtą sukuri kosminį pasaulį.“

Galėtume paprieštarauti, sakydami, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris žvilgsniu kuria kosminį pasaulį, negali įeiti į Vasudevos žmonos Devakī įsčias. Paneigdamas šį teiginį, Vasudeva pasakė: „Brangus Viešpatie, nieko keisto, kad Tu apsireiškei Devakī įsčiose, nes taip buvo sukurta ir pati kūrinija. Tu gulėjai Priežasčių vandenyne Mahā-Viṣṇu pavidalu, ir iš Tavo alsavimo gimė daugybė visatų. Po to Tu įžengei į kiekvieną visatą kaip Garbhodakaśāyī Viṣṇu. Tada sukūrei Savo Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ekspansiją ir įėjai į visų gyvųjų būtybių širdis ir net į pačius atomus. Tad galima suprasti ir Tavo atsiradimą Devakī įsčiose. Atrodytų, Tu įėjai į Devakī įsčias, tačiau, kaip ir pirma, esi visa persmelkiantis. Materialūs pavyzdžiai mums padeda suprasti, kaip Tu įeini į viską ir kartu neįeini į nieką. Visuminė materiali galia išlieka nepakitus net ir išskaidyta į šešiolika pradų. Materialus kūnas yra ne kas kita, kaip penkių grubiųjų pradų – žemės, vandens, ugnies, oro ir eterio – junginys. Atsiradus materialiam

kūnui, atrodytų, tarsi šie pradai būtų sukurti iš naujo, tačiau iš tiesų jie visada egzistuoja atskirai nuo kūno. Taip ir Tu, nors įeini į Devakī įsčias kaip kūdikis, iš tikrųjų egzistuoji atskirai. Tu visada esi Savo buveinėje, bet kartu išsiskleidi milijonais pavidalų.

Reikia nemaža išminties, norint suprasti kaip Tu apsireiški, nes materiali galia irgi kyla iš Tavęs. Tu esi pirminis materialios galios šaltinis, lygiai kaip saulė yra saulės šviesos šaltinis. Kaip saulės šviesa negali paslėpti saulės rutulio, taip negali paslėpti Tavęs ir iš Tavęs sklindanti materiali galia. Atrodytų, Tu esi trijų materialios galios *guņų* valdžioje, tačiau iš tiesų trys materialios galios *guņos* Tavęs neveikia. Gilaus proto filosofai tai supranta. Kitaip sakant, nors gali atrodyti, kad Tu esi materialios galios valdžioje, iš tikrųjų materiali galia niekada neaptemdo Tavo akių."

Iš Vedų mes sužinome, kad Aukščiausiojo Brahmano skleidžiamas švytėjimas nutvieskia viską. O „Brahma-saṁhitā" sako, kad *brahmajyoti*, ar Brahmano švytėjimas, sklinda iš Aukščiausiojo Viešpaties kūno. O iš Brahmano švytėjimo gimsta visa kūrinija. „Bhagavad-gītoje", be to, teigiama, jog Viešpats yra ir Brahmano švytėjimo šaltinis. Jis – pirminė ir svarbiausioji visa ko priežastis. Tačiau menkesnės nuovokos žmonėms atrodo, kad, atėjęs į materialų pasaulį, Aukščiausiasis Dievo Asmuo įgauna materialias savybes. Tai ne itin brandžios išvados, ir jos gimsta menkesnės nuovokos žmonėms.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo tiesiogiai ir netiesiogiai yra visur. Viešpats yra anapus materialios kūrinijos ir kartu – joje. Jis yra mūsų materialioje kūrinijoje ne tik kaip Garbhodakaśāyī Viṣṇu, bet glūdi netgi atomuose. Pasaulis egzistuoja todėl, kad yra Viešpats. Nieko nėra, kas būtų atsieta nuo Jo būties. Vedos nurodo, kad reikia ieškoti Aukščiausiosios Sielos, arba svarbiausios visa ko priežasties, nes nėra nieko, kas egzistuotų nepriklausomai nuo Aukščiausiosios Sielos. Taigi materialus kosminis pasaulis irgi tėra transformuotoji Jo galia. Iš Jo atsiranda ir inertiškoji materija, ir gyvybės jėga – siela. Tiktai nemokša galėtų teigti, kad Aukščiausiasis Viešpats apsireikšdamas paklūsta materijos teikiamoms sąlygoms. Nors ir atrodytų, jog Jis gavo materialų kūną, jokios materialios sąlygos realiai Jo nesaisto. Todėl Kṛṣṇa ir apsireiškė, kad Pats paneigtų visas netobulas išvadas apie Aukščiausiojo Dievo Asmens apsireiškimą šiame pasaulyje ir išėjimą iš jo.

„Viešpatie, Tavo apsireiškimas, gyvenimas šiame pasaulyje ir pasitraukimas iš jo yra anapus materialių ypatybių įtakos sferos. Kadangi, Tavo Šviesybe, Tu esi visa ko valdovas ir Aukščiausiojo Brahmano ramstis, Tavyje nėra nieko nesuvokiamo ar prieštaringo. Tu Pats sakei, kad materiali gamta juda Tau valdant. Taip vyriausiasis valdytojas vadovauja valsty-

bės tarnautojams. Tau neturi įtakos Tavo pavaldinių veikla. Aukščiausiasis Brahmanas ir visi reiškiniai yra Tavyje, ir Tu Pats seki visą materialios gamtos veiklą.

Tave vadina *śuklam. Śuklam* („baltumas“) yra simboliškas Absoliučiosios Tiesos įvaizdis, nes materialios ypatybės Absoliučiosios Tiesos neveikia. Viešpats Brahmā vadinasi *rakta* – „raudonas“, nes jis įkūnija kūrybos aistros bruožus. Viešpačiui Śivai, kuris naikina kosmosą, patikėta rūpintis tamsa. Kosminį pasaulį kuria, naikina ir palaiko Tavo galios, ir vis dėlto visa tai Tavęs neveikia. Vedos patvirtina šią mintį: *harir hi nirguṇaḥ sākṣāt* – Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada yra laisvas nuo materijos ypatybių. Dar pasakyta, kad Aukščiausiojo Viešpaties asmenybei nebūdingi aistros ir nežinios bruožai.

Viešpatie, Tu – aukščiausias valdovas, Dievo Asmuo. Tu esi visų didingiausias. Tu palaikai šio kosminio pasaulio tvarką. Ir nors esi aukščiausias valdovas, iš Savo malonės Tu apsireiškei mano namuose. Tavo apsireiškimo tikslas – išnaikinti demoniškų pasaulio valdovų pakalikus, kurie tesidangsto karališkais rūbais, o iš tiesų yra demonai. Aš neabejoju, kad Tu užmuši ir juos pačius, ir jų bičiulius bei karius.

Aš žinau, kad apsireiškei nužudyti barbarą Kaṁsą ir jo bendrus. Tačiau žinodamas, kad Tu ketini apsireikšti ir užmušti jį bei jo talkininkus, Kaṁsa iššudė visus Tavo pirmtakus – vyresniuosius Tavo brolius. Dabar jis laukia žinios apie Tavo gimimą. Kai tik sužinos apie tai, jis paims savo ginklus ir ateis užmušti Tave.“

Kai Vasudeva sukalbėjo savo maldą, pradėjo melstis Devakī, Kṛṣṇos motina. Ją labai gąsdino brolio žiaurumas. Devakī kalbėjo: „Brangusis Viešpatie, Tavo amžinuosius pavidalus – Nārāyaṇą, Viešpatį Rāmą, Hayaśīrṣą, Varāhą, Nṛsiṁhą, Vāmaną, Baladevą ir milijonus panašių iš Viṣṇu kylančių inkarnacijų Vedos vadina pirmapradžiais. Tu – pirmapradis, nes visi Tavo pavidalai, kaip inkarnacijos, yra už šio kosminio pasaulio ribų. Tavo pavidalas egzistavo prieš sukuriant kosminį pasaulį. Tavo pavidalai – amžini ir visur esantys. Jie švyti, nekinta ir jų neteršia materijos ypatybės. Amžinieji pavidalai kupini amžino žinojimo ir palaimos. Jie egzistuoja transcendentinės dorybės lygiu ir niekada nesibaigia įvairūs jų žaidimai. Tu neapsiriboji kuriuo nors vienu pavidalu, ir visi amžinieji transcendentiniai Tavo pavidalai yra patys sau pakankami. Aš suprantu, kad Tu – Aukščiausiasis Viešpats Viṣṇu.

Po daugybės milijonų metų, kai išmuša paskutinė Viešpaties Brahmos valanda, sunaikinamas ir kosminis pasaulis. Tada penki pradai – žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris – grįžta į *mahat-tattvą*. Laiko valia *mahat-tattva* savo ruožtu grįžta į neišreikštą visuminę materialią galią. Visuminė materiali galia grįžta į savo ištakas *pradhāną*, o *pradhāna* – į Tave. Todėl,

sunaikinus visą kosminį pasaulį, telieki Tu ir Tavo transcendentinis vardas, pavidalas, ypatybės bei požymiai.

Brangus Viešpatie, žemai lenkiuosi Tau, nes Tu esi neišreikštos visuminės galios valdovas ir pirmutinis materialios gamtos šaltinis. Brangus Viešpatie, kosminis pasaulis pavaldus laikui, ar tai būtų akies mirksnis, ar ištisi metai. Viską valdai Tu. Tu – pirmapradis visa ko valdovas ir visagalių energijų šaltinis.

Sąlygotos sielos amžinai keliauja iš kūno į kūną, iš planetos į planetą, tačiau naujų gimimų ir mirčių grėsmė nuolat pakibus virš jų. Bet kai baimės persekiojama gyvoji esybė ima prašyti Tavo lotoso pėdų prieglobsčio, ji gali nuo jų pasislėpti ir nebebijoti grėsmingos mirties šešėlio.“ Šiuos Devakī žodžius „Bhagavad-gītoje“ patvirtina Pats Viešpats. Jis sako, kad net skersai ir išilgai apkeliavus visatą – nuo Brahmalokos iki Patalalokos, – neįmanoma pabėgti nuo gimimo, mirties, ligų ir senatvės. „Tačiau tam, kuris pateko į Dievo karalystę, – sako Viešpats, – nebereikės grįžti į materialų pasaulį.“

„Todėl, mano Viešpatie, prašau Tavęs išvaduoti mane iš žiaurių Ugrasenos sūnaus Kaṁsos nagų. Meldžiu Tavo Šviesybę išgelbėti mane iš šios siaubingos būklės, nes Tu visada apgini Savo tarnus.“ Viešpats patvirtino tai „Bhagavad-gītoje“, patikindamas Arjuną: „Gali skelbti visam pasauliui, kad Mano bhaktas niekada nepražus.“

Devakī maldoje, kurioje ji prašo Viešpaties pagalbos, atsiskleidžia jos motiniški jausmai: „Aš suprantu, kad paprastai šį transcendentinį pavidalą regi mediduodami didieji išminčiai, tačiau vis tiek drebu iš baimės, nes kai tik Kaṁsa supras, kad Tu apsireiškei, jis gali Tau ką nors bloga padaryti. Tad prašau, kad tuo tarpu taptum neregimas mūsų materialioms akims.“ Taigi ji prašė, kad Viešpats įgautų paprasto kūdikio išvaizdą. „Brolis Kaṁsa kelia man siaubą tik todėl, kad Tu atėjai į žemę. Brangus Viešpatie Madhusūdana, gal Kaṁsa jau sužinojo apie Tavo gimimą, tad paslėpki šį keturrankį Savo Šviesybės pavidalą, laikantį keturis Viṣṇu simbolius: kriauklę, diską, vėzdą ir lotoso žiedą. Brangus Viešpatie, po to, kai sunaikinamas kosminis pasaulis, visata atsiduria Tavo pilve, ir vis dėlto Savo begaline malone Tu atsiradai mano įsčiose. Mane stebina tai, kad Tu elgiesi tarsi paprastas žmogus, tenorėdamas suteikti malonumą Savo bhaktui.“

Išklausęs Devakī maldas, Viešpats atsakė: „Brangioji motule, Svāyambhuvos Manu epochoje Mano tėvas Vasudeva buvo vienas iš Prajāpačių. Jis vadinosi Sutapā, o tu buvai jo žmona Pṛśni. Tada Viešpats Brahmā troško, kad pagausėtų gyventojų, ir prašė jūsų pagimdyti palikuonį. Jūs suvaldėte jutimus ir iškentėte sunkius išbandymus. *Yogos* kvėpavimo pratybos išmokė tave ir tavo vyrą pakęsti visas materijos dėsnių sąlygojamas aplin-

kos negandas: liūtis, vėtras ir kaitrius saulės spindulius. Be to, jūs laikėtės visų religijos normų. Taip jūs apvalėte savo širdis ir privertėte paklusti materialius dėsnius. Jūs taip griežtai tramdėte savo kūną, jog tevalgėte nukritusius medžių lapus. Po to, pasiekę minties pastovumą ir suvaldę lytinį potraukį, garbinote Mane, idant suteikčiau nepaprastą palaiminimą. Judu griežčiausiai tramdėte kūną dvylika tūkstančių pusdievių metų. Visą tą laiką mintimis jūs buvote su Manimi. Jūs su atsidavimu Man tarnavote ir nuolat galvojot apie Mane širdy, ir tai Mane nepaprastai džiugino. O motina be nuodėmės, štai kodėl tavo širdis visada tyra. Norėdamas patenkinti tavo troškimą, tada Aš apsireiškiau šiuo pavidalu ir leidau prašyti, ko tiktai nori, ir tu pasakei norinti, kad gimčiau tavo sūnumi. Tu matei Mane akis į akį, tačiau užuot prašiusi visiško išlaisvinimo iš materijos vergijos, Mano galios paveikta paprašei, kad tapčiau tavo sūnumi.“

Taigi, ateidamas į materialų pasaulį, Viešpats Pats išsirinko motiną ir tėvą – Pṛśni ir Sutapą. Kai Viešpats apsireiškia žmogaus pavidalu, Jam reikia tėvo ir motinos, tad Savo amžinaisiais tėvais Jis pasirinko Pṛśni ir Sutapą. Todėl nei Pṛśni, nei Sutapā negalėjo prašyti Viešpaties išlaisvinimo. Išsilaisvinimas ne tiek svarbus, kaip transcendentinė meilės tarnystė Viešpačiui. Viešpats galėjo dovanoti išlaisvinimą Pṛśni ir Sutapai tuoj pat, tačiau nusprendė verčiau sulaikyti juos materialiame pasaulyje, nes norėjo būtent per juos apsireikšti įvairiais pavidalais. Apie tai papasakos tolesni posmai. Gavę Viešpaties palaiminimą tapti Jo tėvais, Sutapā ir Pṛśni nutraukė asketiškus žygius ir ėmė gyventi kaip vyras ir žmona, kad galėtų pradėti kūdikį – Patį Aukščiausiąjį Viešpatį.

Bėgo laikas. Pṛśni pastojo ir pagimdė kūdikį. Viešpats tarė Devakī ir Vasudevai: „Pirmąkart Aš vadinausi Pṛśnigarbha. Kitą epochą jūs gimėte kaip Aditi ir Kaśyapa, ir Aš tapau jūsų sūnumi Upendra. Tada Aš apsireiškiau nykštuku, todėl vadinausi Vāmanadeva. Aš suteikiau jums malonę tris kartus tapti Mano tėvais. Pirmą kartą apsireiškiau Pṛśni ir Sutapos sūnumi Pṛśnigarbha, kitąsyk buvau Aditi ir Kaśyapos sūnus Upendra, o dabar, trečiąjį kartą, gimiau Kṛṣṇa – jūsų, Devakī ir Vasudevos, sūnumi. Šiuo Viṣṇu pavidalu apsireiškiau todėl, kad patikėtumėte, jog vėl gimiau Aš – tas pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Galėjau ateiti į šį pasaulį ir kaip paprastas vaikas, tačiau tada nebūtumėt patikėję, kad jums gimė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Mielieji tėvai, jūs jau ne kartą auginote Mane kaip savo vaiką, mylėjote ir rūpinotės, tad esu be galo jumis patenkintas ir dėkingas. Aš pažadu jums, kad šį kartą tikrai sugrįšite namo, atgal pas Dievą, nes iki galo įvykdysite tai, kam buvote pašaukti. Žinau, kad labai jaudinatės dėl Manęs ir bijote Kaṁsos. Tad įsakau tučtuojau nunešti Mane į Gokulą ir apkeisti į mergaitę, ką tik gimusią Yaśodai.“

Taręs Savo tėvui ir motinai šiuos žodžius, Viešpats nutilo ir virto paprastu vaiku.

Tą akimirką, kai vykdydamas Aukščiausiojo Dievo Asmens įsakymą Vasudeva pasiruošė nešti kūdikį iš kambario, kuriame šis buvo gimęs, Nandos ir Yaśodos namuose gimė dukra. Tai buvo Yogamāyā, vidinė Viešpaties galia. Jos paveikti Kaṁsos rūmų gyventojai kietai įmigo, o sargybiniai – kiečiausiai. Pačios atsivėrė rūmų durys, nors ir buvo apkaustytos geležies grandinėmis. Buvo tamsi naktis, tačiau kai Vasudeva paėmė Kṛṣṇą ant rankų ir išėjo laukan, viskas nušvito kaip dieną.

„Caitanya-caritāmṛtoje“ sakoma, kad Kṛṣṇa – tai saulės šviesa, ir kur yra Kṛṣṇa, ten nėra vietos iliuzinei galiai – tamsai. Kai Vasudeva nešė Kṛṣṇą, nakties tamsa išsisklaidė. Pačios atsivėrė visos kalėjimo durys. Tuo metu danguje sugriaudėjo perkūnas ir prapliupo smarki liūtis. Kol Vasudeva, nešinas Kṛṣṇa, ėjo per liūtį, jį lydėjo gyvatės pavidalo Viešpats Śeṣa, išskleidęs virš Vasudevos galvos Savąjį gobtuvą, kad Vasudeva nesumirktų. Atėjęs prie Yamunos kranto, Vasudeva pamatė, kad putotuose jos vandenyse šėlsta didžiulės bangos. Tačiau netgi įsisiautėjusi upė atvėrė Vasudevai kelią, lygiai kaip didysis Indijos vandenynas leido Viešpačiui Rāmai persikelti per sąsiaurį į Lanką. Taip Vasudeva perėjo Yamunos upę. Pasiekęs kitą krantą, jis patraukė į Gokulą, Nandos Mahārājos namus. Visi piemenys čia kietai miegojo. Pasinaudojęs proga, jis tyliai įslinko į Yaśodos namus, nepastebėtas paliko savo sūnų ir pasiėmė ką tik Yaśodos namuose gimusią mergaitę. Tylutėliai įėjęs į namus ir apkeitęs berniuką į mergaitę, Vasudeva sugrįžo į Kaṁsos kalėjimą ir tyliai padėjo mergaitę ant Devakī kelių. Po to jis vėl užsidėjo grandines, kad Kaṁsa nesuprastų, kiek daug įvykių nutiko tą naktį.

Motina Yaśodā žinojo, kad pagimdė kūdikį, tačiau gimdymo nukamuota kietai užmigo. Pabudusi ji nebeprisiminė, kas jai gimė – berniukas ar mergaitė.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Kṛṣṇos gimimas“.

KETVIRTAS SKYRIUS

Kaṁsa pradeda persekioti

Kai tik Vasudeva užrakino duris ir užkėlė vartus, sargyba pabudo ir išgirdo naujagimės riksmą. Kaṁsa laukė žinios apie gimimą, tad sargybiniai tuoj pat nuskubėjo jam pranešti, kad kūdikis jau gimė. Išgirdęs naujieną, Kaṁsa ūmai pašoko nuo lovos ir suriko: „Štai ir gimė žiaurioji mano mirtis!“ Kaṁsa taip išsigando artėjančios mirties, kad jo plaukai net pasišiaušė. Nieko nelaukdamas, jis puolė į menę, kurioje gimė kūdikis.

Išvydusi atskubantį brolį, Devakī ėmė nuolankiai maldauti: „Brangusis brolau, prašau nežudyti šios mergaitės. Aš pažadu, kad ji taps tavo sūnaus žmona, tad nežudyki jos. Pranašystėje sakoma, kad tu žūsi ne nuo moters rankos. Tave užmuš berniukas, todėl prašau palikti ją gyvą. Mielas brolau, tu nužudei tiek daug vos gimusių, skaisčių kaip saulė mano vaikų. Bet tu dėl to nekaltas. Juos užmušti tau patarė tavo draugai demonai. Bet dabar prašau pasigailėti šios mergaitės. Palik mano dukrą gyvą.“

Kaṁsa buvo toks žiaurus, kad net nesiklausė gailaus savo sesers Devakī maldavimo. Nubloškęs seserį į šalį, jis be jokio gailesčio griebė naujagimę ir užsimojo trenkti ją į akmenines grindis. Tai ryškus pavyzdys, kaip žiaurus brolis užmiršta apie giminystės ryšius ir tegalvoja apie save. Tačiau kūdikis čia pat išsprūdo iš jo rankų, pakilo į padanges ir virto jaunesniąja Viṣṇu seserimi su aštuoniomis rankomis. Ji tviskėjo puikiais rūbais,

gėlių girliandomis bei papuošalais. Aštuoniose rankose ji laikė lanką, ietį, strėles, kardą, kriauklę, diską, vėzdą ir skydą.

Išvydę tą vaiką (o tai buvo deivė Durgā), pusdieviai iš įvairiausių planetų – Siddhalokos, Cāraṇalokos, Gandharvalokos, Apsarolokos, Kinnaralokos bei Uragalokos – ėmė nešti jai dovanas ir didžiai šlovinti maldomis. Iš aukštybių deivė tarė Kaṁsai: „Ne tau, niekše, mane užmušti! Vaikas, nuo kurio rankos tu žūsi, jau gimė šiame pasaulyje, anksčiau už mane. Nebūk toks žiaurus savo vargšei seseriai.“ Po šio apsireiškimo deivė Durgā įvairiose pasaulio dalyse garsėja įvairiais vardais.

Išgirdęs šiuos žodžius, Kaṁsa labai išsigando, ir jam prabudo gailestis Vasudevai ir Devakī. Jis nedelsdamas nuėmė nuo jų grandines ir kuo maloniausiai prakalbo: „Brangieji sese ir svaini, nužudęs sūnėnus, aš pasielgiau kaip tikriausias demonas. Man buvo nė motais, kad mes artimi giminės. Nežinau, kas laukia manęs už šitokius darbus. Tikriausiai aš pateksiu į pragarą, kur siunčiami *brāhmaṇų* žudikai. Tačiau man labai keista, kad dangaus pranašystė neišsipildė. Pasirodo, melagingos kalbos sklinda ne tik tarp žmonių – dangaus gyventojai irgi sako netiesą. Patikėjęs dangaus gyventojų žodžiais, aš iššaudžiau visus jūsų vaikus ir tuo labai nusidėjau. Brangieji Vasudeva ir Devakī, jūs esate didžios sielos. Ne man jus mokyti, ir vis dėlto prašau nesikrimsti dėl savo vaikų mirties. Visi mes esame aukščiausių galių valdžioje, ir jos neleidžia mums likti kartu. Ateina laikas, ir mums tenka skirtis su savo draugais bei giminėmis. Tačiau privalome tvirtai žinoti, kad net tada, kai nelieka mūsų materialių kūnų, sielai nieko nenutinka, ji gyvuoja amžinai. Antai moliniai puodai – iš pradžių juos nulipdo, o vėliau jie sudūžta. Tačiau molis visada lieka molis. Taip ir kūnai, kuriais apvelkama siela, – jie tam tikromis aplinkybėmis kuriami ir naikinami, tuo tarpu dvasinė siela amžina. Tad krimstis neverta. Visiems mums reikėtų suprasti, kad mūsų materialus kūnas skiriasi nuo dvasinės sielos, o kol to nesuprasime, neišvengsime persikūnijimo, eisime iš kūno į kūną. Brangioji sese Devakī, tu tokia romi ir gera. Atleisk man ir nesisielok dėl savo vaikų, kurių mirtis yra mano rankų darbas. Juk aš čia nekaltas, šie poelgiai buvo nulemti. Žmogaus darbams vadovauja lemtis, net jei jis to ir nenori. Žmonės klysta, manydami, kad mirus kūnui miršta ir siela arba kad galima užmušti kitą gyvąją esybę. Ši klaidinga nuomonė verčia mus paklusti materialios būties peršamoms sąlygoms. Žodžiu, žmogus, kuris dar neįsitikino, jog siela amžina, kenčia dėl to, kad žudo arba yra kitų žudomas. Brangioji sese Devakī ir svaini Vasudeva, atleiskite man už visus žiaurumus, kuriuos padariau. Aš menkadvasis žmogus, o jūsų širdys – kilnios, pasigailėkite ir dovanokite man.“

Kaṁsa kalbėjo su ašaromis akyse ir pagaliau puolė svainiui ir seseriai į kojas. Kaṁsa tikėjo Durgos devī, kurią kėsinosi nužudyti, žodžiais ir tuoj

pat išlaisvino svainį ir seserį. Pats nuėmė nuo jų geležies grandines ir kaip įmanydamas rodė savo draugiškumą bei giminiškus jausmus.

Matydama, kaip brolis gailisi to, ką padaręs, Devakī nusiramino ir pamiršo, kaip žiauriai buvo susidorota su jos vaikais. Vasudeva irgi užmiršo skriaudą ir šypsodamasis ėmė kalbinti svainį. Jis pasakė Kaṁsai: „Brangus laimingasis svaini, tavo žodžiai apie materialų kūną bei sielą teisingi. Visos gyvosios esybės gimsta nieko neišmanydamos ir materialų kūną laiko savimi. Tokia būties samprata yra neišmanymo pasekmė ir tuo mes susikuriame sau priešus ar draugus. Sielvartas, džiaugsmas, baimė, pavydas, godumas, iliuzija ir beprotybė – materialios būties sampratos bruožai. Jos paveiktas žmogus visur ieško priešų. Vienintelė priežastis, kuri tai lemia, yra jo paties materialus kūnas. Taip besielgdami, mes pamirštame savo amžinus ryšius su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu."

Vasudeva, pasinaudodamas proga, kad Kaṁsa gerai nusiteikęs, pasakė, kad ir jo nedori poelgiai kilo dėl klaidingos būties sampratos – dėl to, kad savo materialų kūną jis laikė savuoju „aš." Girdėdamas šiuos pamokančius Vasudevos žodžius, Kaṁsa buvo labai patenkintas, ir kaltės jausmas, kuris graužė jį dėl nužudytųjų sūnėnų, sumažėjo. Atsisveikinęs su seseria Devakī ir svainiu Vasudeva, jis grįžo į savo namus, jausdamas širdyje didžiulį palengvėjimą.

Tačiau kitą dieną Kaṁsa sušaukė visus savo patarėjus ir papasakojo, kas buvo nutikę praėjusiąją naktį. Kaṁsos patarėjai buvo demonai, amžini pusdievių priešai, tad šeimininko pasakojimas apie praėjusios nakties įvykius sugadino jų nuotaiką. Jie nepasižymėjo didele gyvenimo patirtimi ar mokytumu, todėl tuoj ėmė mokyti Kaṁsą: „Brangusis šeimininke, mums reikia pasirūpinti, kad visuose miestuose, sodžiuose, kaimuose bei ganyklose būtų nužudyti visi vaikai, gimę per paskutiniąsias dešimt dienų. Žudykime visus be jokios atrankos. Mes tikri, kad pusdieviai ničnieko negalės mums padaryti, jei imsimės šio pikto žygio. Jie visada bijojo su mumis kautis ir nedrįs to daryti, net jeigu ir norėtų pastoti mums kelią. Jie bijo tavęs, nes tavo lankas slepia nežabotą jėgą. Mes patyrėme, kad tereikia stoti tau į kovą ir imti laidyti į pusdievius strėles, ir jie, gelbėdami savo kailį, sprunka į visas puses. Daugelis pusdievių nepajėgė kautis su tavimi ir tuoj pat pasidavė, nusiimdami turbanus ir išleisdami *śikhas* (plaukų sruogas, paliekamas nuskutus galvą). Sudėję delnus, jie prašė tavęs pasigailėti: „Valdove, mes tirtame iš baimės prieš tavo jėgą. Neversk mūsų dalyvauti šiose baisiose kautynėse." Daugelį kartų mes matėme, kaip tu nežudydavai pasidavusių tau karių – persigandusių, sulaužytais lankais, strėlėmis ir vežimais, pamiršusių apie kovą ir nebepajėgiančių su tavimi grumtis. Taigi bijotis pusdievių neverta. Taikmečiu, kol neatsidūria mūšio lauke, jie riečia nosis ir vaizduoja didžiavyrius, tačiau kovoje nerodo nei

ypatingų sugebėjimų, nei karinės galios. Nors Viešpats Višnu, Viešpats Šiva ir Viešpats Brahmā visada pasiryžę padėti Indros vadovaujamiems pusdieviams, jų nėra ko bijoti. Viešpats Višnu pasislėpė visų gyvųjų būtybių širdyse ir iš ten neišlenda. Viešpats Šiva išsižadėjo bet kokios veiklos ir išėjo į mišką. Viešpats Brahmā be atvangos medituoja ir atlieka įvairius asketiškus žygius. O apie Indrą nėra ir kalbos – lyginant su tavimi, jis tėra menkas šiaudas. Tad nėra ko tų pusdievių bijoti. Tačiau negalima jų ir visiškai nuvertinti, nes jie – prisiekę mūsų priešai. Turėtume pamąstyti, kaip patikimai apsiginti. Jeigu norime visus juos nušluoti, turime tarnauti tau ir visada būti pasiryžę vykdyti tavo įsakymus."

Toliau demonai kalbėjo: „Jeigu kūną užpuola liga, į kurią nekreipiama dėmesio, ji tampa nepagydoma. Taip ir žmogus, jei jis nesistengia sutramdyti savo jutimų ir duoda jiems valią, ilgainiui sunkiai juos besuvaldo. Todėl mes privalome visada būti budrūs, kad pusdieviai labai nesustiprėtų ir netaptų nenugalimi. Pagrindinė pusdievių jėga – Viešpats Višnu, nes Jo patenkinimas yra galutinis visų religijos principų tikslas. Vedų nurodymai, *brāhmaṇai*, karvės, askezės, aukų atnašavimas, labdara ir turto dalijimas – visa tai skirta Viešpačiui Višnu patenkinti. Tad nieko nelaukę, iššudykime *brāhmaṇus*, saugančius Vedų žinias, bei didžiuosius išminčius, kurie rūpinasi aukojimo apeigomis. Išpjaukime ir karves, kurios duoda sviestą, būtiną aukojimams. Mes prašome tavo leidimo juos visus užmušti."

Brāhmaṇai, karvės, Vedų žinios, askezė, teisingumas, jutimų ir proto valdymas, tikėjimas, labdara, pakantumas bei aukų atnašavimas išties yra transcendentinio Viešpaties Višnu kūno dalys. Viešpats Višnu glūdi visų širdyse, Jis – vyriausiasis tarp pusdievių, vyresnis už Viešpatį Šivą ir Viešpatį Brahmą. „Mūsų nuomone, persekioti didžiuosius išminčius ir *brāhmaṇus* – tas pats, kas užmušti Viešpatį Višnu", – pasakė vyriausieji Kaṁsos patarėjai.

Demonų patarėjų paakintas, visa ryjančio amžinojo laiko pančiojamas, Kaṁsa – didžiausias nenaudėlis nuo pat savo gimimo – nusprendė pradėti persekioti *brāhmaṇus* ir *vaiṣṇavus*. Jis įsakė demonams visaip kamuoti šventuosius ir grįžo į savo rūmus. Kaṁsos pakalikai buvo patekę į aistros *guṇos* valdžią ir žvelgė į viską neišmanymo *guṇos* apdumtomis akimis. Jie be perstojo ieškojo dingsčių susipykti su šventaisiais žmonėmis. Toks elgesys tetrumpina gyvenimą. Demonai paspartino šiuos įvykius ir kiek įmanydami artino sau galą. Belaikė mirtis – ne vienintelė šventųjų persekiojimo pasekmė. Tas, kuris juos persekioja, taip smarkiai nusižengia Dievui, kad tolydžio praranda grožį, gerą vardą, užmiršta religijos principus ir taip užkerta sau kelią į aukštesniąsias planetas. Savo klaidingų nuostatų skatinami, demonai kenkia visų gerovei. Nusižengti bhaktų ir *brāhmaṇų* lotoso pėdoms – baisiau negu nusikalsti Paties Aukščiausiojo

Dievo Asmens lotoso pėdoms. Pasukusi šiuo keliu, bedieviška civilizacija tampa visų nelaimių šaltiniu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaṁsa pradeda persekioti“.

PENKTAS SKYRIUS

Nandos ir Vasudevos susitikimas

Nors Kṛṣṇa buvo tikras Vasudevos ir Devakī sūnus, Vasudeva dėl Kaṁsos žiaurumo negalėjo atšvęsti džiaugsmingo sūnaus gimimo. Tačiau Nanda Mahārāja, Kṛṣṇos įtėvis, gražiai pažymėjo šią šventę. Kitą dieną buvo paskelbta, kad Yaśodā pagimdė sūnų. Kaip dera pagal Vedų papročius, į gimimo apeigas Nanda Mahārāja sukvietė mokytus astrologus ir *brāhmaṇus*. Kūdikiui gimus, astrologai apskaičiuoja jo gimimo akimirką ir sudaro būsimojo gyvenimo horoskopą. Ta proga vyksta ir kitos apeigos: šeimos nariai išsimaudo, pasidabina šventiniais rūbais, papuošalais ir visi susiburia prie vaiko paklausyti, kaip jo ateitį išpranašaus astrologas. Persirengę Nanda Mahārāja ir kiti šeimos nariai susėdo prie lopšio. *Brāhmaṇos*, susirinkę į šią šventę, giedojo apeigyno numatytas šventas *mantras*, o astrologai tuo metu atliko apeigą, skirtą vaiko gimimui pažymėti. Vaiko gimimo proga pagerbiami ir pusdieviai bei šeimos protėviai. Nanda Mahārāja išdalino *brāhmaṇams* du šimtus tūkstančių papuošalais ir audiniais padabintų karvių. Jis dovanojo ne tik karves, bet ir kalnus grūdų, kuriuos dengė auksu siuvinėti audeklai, bei gausybę papuošalų.

Materialiame pasaulyje mes įgyjame įvairių turtų, tačiau dažnai ne pa-

čiu doriausiu ir garbingiausiu būdu, nes tokia jau turto kaupimo esmė. Todėl Vedos siūlo nedorai sukauptą turtą apvalyti teikiant labdarą – dovanojant karves bei auksą *brāhmaṇams*. Be to, kai *brāhmaṇams* dalijami grūdai, apsivalo ir naujagimis. Materialiame pasaulyje mes visada netyri. Todėl būtina apvalyti savo būtį, turtą ir pačius save. Būtį apvalome kasdien maudydamiesi, švarindamiesi tiek vidujai, tiek išoriškai, laikydamiesi ir kitų dešimties apsivalymo būdų. Askezės, Viešpaties garbinimas ir labdaringos dovanos apvalo turtą. Studijuodami Vedas, siekdami pažinti save ir suvokti Aukščiausiąją Absoliučiąją Tiesą, apsivalome patys. Tad Vedų raštuose sakoma, kad visi gimsta *śūdromis*, o apsivalę tampa dukart gimusiais. Mokydamasis iš Vedų, žmogus gali tapti *vipra*, o žengęs dar vieną žingsnį – *brāhmaṇa*. *Brāhmaṇu* žmogus laikytinas tada, kai iki galo suvokia Absoliučiąją Tiesą. O dar patobulėjęs, *brāhmaṇas* tampa *vaiṣṇavu*, arba atsidavusiu Dievo pasekėju.

Į ceremoniją susirinkę *brāhmaṇai* užgiedojo Vedų *mantras*, kad vaiką lydėtų visokeriopa sėkmė. Yra keletas giedojimo būdų: *sūta, māgadha, vandī* ir *virudāvalī*. Giedant giesmes bei *mantras*, lauke pritariamai skambėjo ragai, dundėjo litaurai. Džiaugsmingi šventiniai garsai aidėjo ir ganyklose, ir namuose. Pastatų išorė ir vidus buvo dailiai išpuošti ryžių tyrele, o viskas aplinkui – netgi gatvės ir keliai – apšlakstyta kvapiuoju vandeniu. Lubas ir stogus puošė vėliavos, girliandos, žali lapai. Iš žalių lapų ir gėlių buvo nupintos arkos. Karves, jaučius ir veršelius ištepė aliejaus ir kurkumos mišiniu, išdažė natūraliais ochros, geltonojo molio bei mangano dažais. Jiems užkabino povo plunksnų girliandas, uždėjo aukso antkaklius, o nugaras apdengė spalvingais audeklais.

Piemenų nuotaika buvo pakili, o kai jie sužinojo, kad Kṛṣṇos tėvas Nanda Mahārāja švenčia sūnaus gimimą, juos apėmė nevaldomas džiugesys. Jie pasipuošė brangiausiais rūbais, įsisegė auskarus, užsikabino vėrinius, o ant galvų užsidėjo didžiulius turbanus. Pasidabinę piemenys su dovanomis patraukė į Nandos Mahārājos namus.

Kai naujiena, jog motina Yaśodā pagimdė vaiką, pasiekė piemenų moteris, jas pagavo džiaugsmas ir jos taip pat ėmė puoštis brangiausiais rūbais, dabintis papuošalais, išsitrynė kvapiaisiais aliejais.

Žiedadulkės ant lotoso žiedo pabrėžia nepaprastą šios gėlės grožį, todėl *gopės* (piemenų moterys) pasipudravo savo dailius it lotosas veidus *kuṅkumos* milteliais. Netrukus gražuolės *gopės*, nešinos dovanomis, atsirado prie Nandos Mahārājos namų. Sunkūs klubai ir pilnos krūtys trukdė joms greitai eiti, tačiau karšta meilė Kṛṣṇai moteris ginte ginė ir jos skubėjo kiek įmanydamos. Jų ausyse žėrėjo perlų auskarai, kaklus juosė brangakmenių vėriniai, lūpos ir akys buvo paryškintos dažais bei tepalais, rankas puošė dailios aukso apyrankės. *Gopėms* beskubant akmenimis

grįstu keliu, jas puošusios gėlių girliandos biro ant žemės, ir atrodė, jog iš dangaus krinta gėlių lietus. Joms žengiant, gausūs papuošalai mirguliavo, ir jos atrodė dar puikesnės. Taip *gopės* pasiekė Nandos bei Yaśodos namus ir ėmė laiminti kūdikį: „Brangusis vaikeli, gyvenk ilgai ir saugok mus.“ Laimindamos mažąjį Kṛṣṇą, jos šlakstė Jį kurkumos, aliejaus, jogurto, pieno ir vandens mišiniu. Juo buvo pašlakstytas ne tik kūdikėlio Kṛṣṇos kūnelis, bet ir visi susirinkusieji. Šventės proga iš visų pusių liejosi skambi muzika.

Pamatę, kaip linksminasi jų moterys, piemenys ir patys labai įsismagino: jie puolė laistyti *gopes* jogurtu, pienu, lydytu sviestu bei vandeniu. Tada jau visi ėmė svaidytis sviestu. Matydamas piemenų išdaigas, pasijuto labai laimingas ir Nanda Mahārāja, kuris dosniai apdovanojo į šventę atvykusius dainius. Vieni dainiai deklamavo nemirtingus Upaniṣadų bei Purāṇų posmus, kiti šlovino šeimos protėvius, o treti traukė malonias giesmes. Čia susirinko daug mokytų *brāhmaṇų*, ir neišpasakytai patenkintas švente Nanda Mahārāja dovanojo jiems rūbų, papuošalų bei karvių.

Čia svarbu pažymėti, kokie turtingi buvo Vṛndāvanos gyventojai, nors vertėsi vien iš to, kad laikė karves. Piemenys priklausė *vaiśyų* bendruomenei. Jų rūpestis buvo globoti karves ir auginti javus. Tačiau, nors piemenys gyveno mažame kaimelyje, sprendžiant iš jų apdarų, papuošalų ir elgsenos, jų gerovei nieko netrūko. Jie turėjo tiek daug įvairiausių pieno gaminių, jog dosniai, netaupydami svaidė vieni į kitus sviestu. Pienas, jogurtas, lydytas sviestas bei daugybė kitų pieno produktų buvo jų turtas, ir parduodami tai, ką duoda žemė, jie įsigydavo pakankamai brangenybių, papuošalų bei brangių rūbų. Maža to, visas šias gėrybes jie galėdavo aukoti, kaip tai darė Nanda Mahārāja.

Nanda Mahārāja, Viešpaties Kṛṣṇos įtėvis, tenkino visus svečių norus. Pagarbiai visus juos sutiko ir dovanojo visiems, kas ko tik geidė. Mokyti *brāhmaṇai* neturėjo jokio pajamų šaltinio, todėl juos visiškai išlaikydavo *vaiśyai* ir *kṣatriyai*, o gimimo dienos ar vestuvės būdavo tos iškilmės, kurių proga *brāhmaṇai* gaudavo dovanas. Nanda Mahārāja garbino Viešpatį Viṣṇu ir stengėsi įtikti svečiams, tenorėdamas, kad naujagimis Kṛṣṇa būtų laimingas. Jis nežinojo, kad šis vaikas yra Viṣṇu šaltinis, ir meldė Viešpatį Viṣṇu Jį apginti.

Rohiṇīdevī, Balarāmos motina, buvo laimingiausia Vasudevos žmona. Nors vyro šalia nebuvo, norėdama pasveikinti Nandą Mahārāją sūnaus Kṛṣṇos gimimo proga, ji apsivilko puošniais drabužiais. Pasidabinusi gėlių girlianda, papuošalų vėriniu bei kitomis brangenybėmis, Rohiṇīdevī vaikštinėjo iškilmėse tarp svečių. Pagal Vedų papročius, moteris, kai vyro nėra namie, nesipuošia. Tačiau nors Rohiṇī vyro šalia ir nebuvo, tokio įvykio proga ji vis dėlto apsirengė labai puošniai.

Kṛṣṇos gimimo iškilmių prašmatnumas liudija, kad tuo metu Vṛndāvana visokeriopai klestėjo. Kadangi Viešpats Kṛṣṇa gimė karaliaus Nandos ir motinos Yaśodos šeimoje, sėkmės deivei teko Vṛndāvanoje apreikšti savo turtus ir, atrodo, ji čia jautėsi visai neblogai.

Kai Kṛṣṇos gimimo apeigos baigėsi, Nanda Mahārāja išsiruošė į Mathurą sumokėti Kaṁsos vyriausybei kasmetinį mokestį. Prieš išvykdamas, jis sukvietė stipriausius kaimo piemenis ir paprašė jų jam nesant rūpintis Vṛndāvana. Sužinojęs, kad Nanda Mahārāja atvyko į Mathurą, Vasudeva ilgai negaišdamas nuskubėjo į namus, kuriuose apsistojo jo bičiulis, kad jį pasveikintų. Išvydęs Nandą, Vasudeva pasijuto tarsi būtų atgavęs gyvybę. O džiaugsmo pagautas Nanda pašoko ir apkabino Vasudevą. Svečias buvo labai šiltai sutiktas ir patogiai pasodintas. Tuo metu Vasudevai nedavė ramybės mintis apie du jo sūnus, kuriuos globojo nieko apie tai nenumanantis Nanda. Labai susirūpinęs Vasudeva ėmė apie Juos klausinėti. Ir Balarāma, ir Kṛṣṇa buvo Vasudevos sūnūs. Balarāma buvo perkeltas į Vasudevos žmonos Rohiṇī įsčias, tačiau ją globojo Nanda Mahārāja. O Kṛṣṇą jis pats atnešė Yaśodai ir sukeitė su jos dukra. Nanda Mahārāja žinojo, kad Balarāma – Vasudevos sūnus, tačiau kad Kṛṣṇa yra Vasudevos sūnus, nenumanė. Vasudeva tai, be abejo, žinojo ir nekantraudamas klausinėjo apie Kṛṣṇą ir Balarāmą.

Vasudeva kreipėsi į jį: „Mielas brolau, tu jau pradėjai senti ir karštai troškai turėti sūnų, tačiau tavo norai nesipildė. Ir štai Viešpaties malone tau nusišypsojo laimė susilaukti nuostabaus sūnaus. Manau, kad ši diena tau labai laiminga. Mielas drauge, Kaṁsa buvo uždaręs mane į kalėjimą, dabar gi iš ten ištrūkau ir jaučiuosi tarsi būčiau antrąkart gimęs. Neturėjau vilties tave pamatyti, tačiau Dievo malone mes vėl susitikome.“ Po to Vasudeva išsakė savo nerimą dėl Kṛṣṇos. Kṛṣṇa buvo slapta atneštas ir paguldytas į motinos Yaśodos lovą, o kai iškilmės Kṛṣṇos gimimui pažymėti pasibaigė, Nanda išvyko į Mathurą. Vasudeva patenkintas tarė: „Aš lyg naujai gimęs.“ Jis jau nesitikėjo, kad Kṛṣṇa liks gyvas, nes Kaṁsa iššudė visus jo sūnus.

Vasudeva tęsė: „Mielas bičiuli, mums niekaip nepavyksta pabūti kartu. Nors mus jungia bendra šeima bei giminės, mūsų sūnūs ir dukros, likimas mus vis išskiria. Taip atsitinka todėl, kad kiekviena gyvoji būtybė ateina į žemę sukaupusi nevienodą karminės veiklos pasekmių naštą. Nors jos ir sueina draugėn, tačiau niekas negali laiduoti, jog tai ilgam. Žmonių keliai išsiskiria, nes skirtingi jų poelgiai, kuriuos lemia karminės veiklos pasekmės. Vandenyno bangose plauko daug žolių ir dumblių. Tai jie plūduriuoja kartu, tai išsiskiria amžiams: vieną žolelę nuneša į vieną pusę, kitą – į kitą. Taip ir mūsų šeima: kol mes kartu, gyvenimas atrodo šviesus, tačiau praeina kuris laikas, ir laiko bangos išblaško mus į šalis.“

Šie Vasudevos žodžiai reiškė: nors Devakī pagimdė jam aštuonis sūnus, deja, jis visų jų neteko. Jis netgi negalėjo pasilikti savo sūnaus Kṛṣṇos. Vasudevą kamavo išsiskyrimas su Juo, tačiau tikros tiesos jis negalėjo pasakyti. „Papasakok, kaip reikalai Vṛndāvanoje, – tarė jis. – Jūs turite daug gyvulių, ar jie patenkinti? Ar jiems užtenka žolės ir vandens? Pasakyk, ar jūsų namuose viešpatauja taika ir ramybė?“ Apie tai Vasudeva klausinėjo todėl, kad labai rūpinosi Kṛṣṇos saugumu. Jis žinojo, kad Kaṁsa ir jo pakalikai bando nužudyti Kṛṣṇą, siųsdami pas Jį įvairius demonus. Jie jau nutarė iššudyti visus vaikus, kurie gimė penkias dienas prieš ir penkias dienas po Kṛṣṇos gimimo. Vasudeva labai nerimavo dėl Kṛṣṇos, tad pasidomėjo, ar Jis saugus. Vasudeva pasiteiravo ir apie Balarāmą bei Jo motiną Rohiṇī, kuriuos buvo patikėjęs Nandos Mahārājos globai. Vasudeva dar priminė Nandai Mahārājai, kad Balarāma nežino, kas yra tikrasis Jo tėvas. „Jis mano, kad tu esi Jo tėvas. Dabar tu turi dar vieną vaiką, Kṛṣṇą. Aš manau, kad tu Jais abiem gerai rūpiniesi.“ Svarbu pažymėti ir tai, kad Vasudeva pasidomėjo ir Nandos Mahārājos gyvuliais. Gyvuliais, ypač karvėmis, buvo rūpinamasi kaip savo vaikais. Vasudeva buvo *kṣatriyas*, o Nanda Mahārāja – *vaiśyas. Kṣatriyų* pareiga – ginti žmones, o *vaiśyai* turi globoti karves. Karvės svarbios tiek pat, kiek ir žmonės. Todėl karvėmis reikia rūpintis lygiai taip pat, kaip ir žmonėmis.

Vasudeva toliau kalbėjo, kad religijos principų laikymasis, materialios gerovės kėlimas bei pakankamas jutiminių poreikių tenkinimas priklauso nuo to, kaip bendradarbiauja giminė, tauta ir visa žmonija. Todėl kiekvieno pareiga žiūrėti, kad nei bendrapiliečiai, nei karvės nepatirtų sunkumų. Visi turi rūpintis, kad juos supantys žmonės ir gyvuliai gyventų ramiai ir patogiai. Tada įsiviešpataus religijos principai, materiali gerovė ir žmonės galės patenkinti savo jutimus. Vasudeva apgailestavo, kad nesugebėjo apginti sūnų, kuriuos jam pagimdė Devakī. Jis manė, kad tuo pamynė religijos normas, prarado materialias gėrybes ir nebegali jutimiškai pasitenkinti.

Išklausęs šiuos žodžius, Nanda Mahārāja tarė: „Brangus Vasudeva, aš suprantu tavo liūdesį. Žiaurusis valdovas Kaṁsa užmušė visus vaikus, kuriuos tau pagimdė Devakī. Paskutiniojo kūdikio – mergaitės Kaṁsai nepavyko užmušti, ir ji pakilo į dangaus planetas. Mielas drauge, neliūdėk, visus mus valdo nematomi praeities poelgiai. Visi esame jiems pavaldūs, ir tasai, kuris išmano mokslą apie *karmą* bei jos atoveikį, yra išties žinantis. Toksai žmogus, gera jam nutinka ar bloga, niekada nenusimena.“

Vasudeva atsakė: „Brangusis Nanda, jeigu spėjai sumokėti valstybės mokesčius, skubinkis namo, nes nuojauta man sako, kad Gokuloje gali atsitikti nelaimė.“

Po šio draugiško pokalbio su Nanda Mahārāja, Vasudeva sugrįžo namo.

Grįžo atgal ir piemenys, kurie drauge su Nanda Mahārāja buvo atvykę į Mathurą sumokėti mokesčių.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nandos ir Vasudevos susitikimas“.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Pūtanos galas

Grįžtant namo, Nandai Mahārājai nėjo iš galvos Vasudevos įspėjimas, kad Gokuloje gali nutikti kažkas negera. Įspėjimas, be abejo, buvo draugiškas ir nuoširdus. Nanda pamanė: „Jame gali būti tiesos“, ir baimindamasis ėmė melstis, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo jį apgintų. Visiškai suprantama, kad patekęs į pavojų bhaktas prisimena Kṛṣṇą, nes jam nėra kito užtarėjo. Į pavojų patekęs vaikas ieško tėvo ar motinos globos. Taigi ir bhaktą nuolat globoja Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau atsidūręs pavojuje bhaktas pirmiausiai ima galvoti apie Viešpatį.

Pasitaręs su savo ministrais demonais, Kaṁsa liepė raganai, vardu Pūtanā (juodosios magijos žiniuonei, mokėjusiai baisiais ir nedorais būdais galabyti mažus vaikus), iššudyti visus vaikus miestuose, kaimuose bei ganyklose. Tačiau juodieji raganų burtai veikia tik ten, kur negiedama ir nesiklausoma šventojo Kṛṣṇos vardo. Pasakyta, kur giedamas šventasis Kṛṣṇos vardas, net ir atsainiai, iš ten nedelsdamos traukiasi visos blogio jėgos – raganos, vaiduokliai ir siaubingos nelaimės. O juo labiau jos pasitraukia iš ten, kur šventasis Kṛṣṇos vardas giedamas rūpestingai, kaip dera – ypač Vṛndāvanoje, kai ten gyveno Pats Aukščiausiasis Viešpats. Taigi neabejotina, jog Nandos Mahārājos nerimą sukėlė meilė

Kṛṣṇai. Nors Pūtanā buvo labai galinga, Kṛṣṇai ji nekėlė jokios grėsmės. Tokios raganos, kaip Pūtanā, vadinamos *khecarī*; tai reiškia, kad jos gali skraidyti. Šį juodąjį kerėjimo meną ir dabar išmano kai kurios moterys tolimuose šiaurės vakarų Indijos kampeliuose. Jos gali skraidyti ant išrauto medžio šakos. Pūtanā išmanė šį raganų amatą, tad „Bhāgavatam“ ją vadina *khecarī*.

Nepaprašiusi leidimo, Pūtanā atėjo į Gokulą, kur gyveno Nanda Mahārāja. Pasivertusi gražuole, ji atsirado prie motinos Yaśodos namų. Ji traukė akį – apvalūs klubai, aukšta krūtinė, auskarai, gėlės plaukuose. Ypač ją puošė liaunas liemuo. Ji laidė kerinčius žvilgsnius ir dailiai šypsojosi. Vṛndāvanos gyventojai buvo sužavėti. Atviraširdės piemenų moterys palaikė ją pačia sėkmės deive, nusileidusia į Vṛndāvaną su lotoso gėle rankoje. Joms atrodė, kad atvykėlė atėjo pas Kṛṣṇą, savo sutuoktinį. Sužavėti nepaprasto Pūtanos grožio, niekas jos nestabdė, ir ji visiškai netrukdoma įėjo į Nandos Mahārājos namus. Pūtanā, daugybės vaikų žudikė, išvydo mažylį Kṛṣṇą, gulintį lopšyje, ir išsyk suprato, jog Jame glūdi nepaprastos galios. Pūtanā pamanė: „Vaikas toks galingas, kad akimirksniu gali sunaikinti visatą.“

Kad Pūtanā taip pagalvojo, labai svarbu. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa glūdi kiekvieno širdyje. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Jis duoda žmogui protą ir užmarštį. Pūtanā išsyk suprato, kad vaikas, kurį ji pamatė Nandos Mahārājos namuose, yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Lopšyje Jis gulėjo tarsi paprastas kūdikis, tačiau tai nereiškia, kad Jo galia būtų sumažėjusi. Materialistinė teorija, teigianti, kad Dievo garbinimas yra antropomorfizmas, neteisinga. Marindama kūną ar medituodama, jokia gyvoji esybė netaps Dievu. Dievas visada yra Dievas. Kūdikis Kṛṣṇa yra toks pat tobulas, kaip ir suaugęs Kṛṣṇa. *Māyāvādos* teiginiais, gyvoji esybė kitados buvusi Dievas, tačiau ilgainiui ji pateko į *māyos* įtaką. *Māyāvādžiai* teigia, kad dabar ji nesanti Dievas, tačiau išnykus *māyos* poveikiui vėl tapsianti Juo. Šie teiginiai netaikytini gyvosioms esybėms, nes jos yra labai mažos. Gyvoji esybė yra labai maža, neatsiejama Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelė. Ji yra aukščiausiosios ugnies dalelė, arba kibirkštėlė, tačiau ji negali būti pirminė ugnis – Patsai Kṛṣṇa. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo netgi tada, kai apsireiškia Vasudevos ir Devakī namuose.

Kṛṣṇa pasielgė kaip mažas vaikas ir užsimerkė, tarsi nenorėdamas matyti Pūtanos veido. Šį įvykį bhaktai supranta ir aiškina įvairiai. Vieni teigia, kad Kṛṣṇa užsimerkė, nes nenorėjo matyti Pūtanos, kuri pražudė daugybę kūdikių ir atėjo nužudyti Jo Paties. Kitų nuomone, ragana vykdžiusi aukštesniąją valią, ir Kṛṣṇa užsimerkė, drąsindamas demonę, kad ji nenusigąstų. Tretieji aiškina, kad Kṛṣṇa apsireiškė, kad užmuštų demonus ir

apgintų bhaktus, kaip tai nurodo „Bhagavad-gītā“: *paritrāṇāya sādhūnāṁ vināśāya ca duṣkṛtām*. Pirmasis demonas, kurį Jis turėjo užmušti, buvo moteris. Vedos draudžia žudyti moterį, *brāhmaṇą*, karvę ar vaiką. Kṛṣṇa neišvengiamai turėjo užmušti demonę Pūtaną, bet žudyti moterį draudžia Vedų *śāstra*, tad Jam teliko užsimerkti. Dar sakoma, jog Kṛṣṇa užsimerkė todėl, kad palaikė Pūtaną Savo žindyve. Pūtanā atėjo pamaitinti Viešpatį krūtimi. Kṛṣṇa yra toks maloningas, kad net žinodamas, jog Pūtanā nori Jį nužudyti, pasielgė taip, tarytum ji būtų Jo motina arba žindyvė.

Pasak Vedų, žmogus turi septynias motinas: tikrąją, dvasinio mokytojo arba globėjo žmoną, karaliaus žmoną, *brāhmaṇo* žmoną, karvę, žindyvę ir motiną žemę. Kadangi Pūtanā norėjo paimti Kṛṣṇą ant kelių ir pamaitinti krūtimi, Kṛṣṇa sutiko ją kaip vieną iš Savo motinų. Manoma, kad tai dar viena iš priežasčių, dėl kurios Jis užsimerkė. Jam teksią nužudyti Savo žindyvę – Savo motiną. Tačiau kai motiną ar žindyvę nužudo Kṛṣṇa, šis Jo veiksmas visiškai nesiskiria nuo meilės tikrajai Savo motinai bei įmotei Yaśodai. Iš Vedų sužinome, kad Kṛṣṇa su Pūtana pasielgė kaip su motina ir suteikė jai tiek malonės, kaip ir Yaśodai. Pūtanai, kaip ir Yaśodai, buvo suteiktas išlaisvinimas iš materialaus pasaulio. Kai mažylis Kṛṣṇa užsimerkė, Pūtanā pasiėmė Jį ant kelių. Ragana nežinojo, kad rankose laiko įkūnytą mirtį. Jei žmogus per klaidą gyvatę palaiko virve, jis žūva. Taip ir Pūtanā, iki susitikimo su Kṛṣṇa nužudžiusi daugybę vaikų, laikė rankose gyvatę, kuri netrukus turėjo ją nužudyti.

Kai Pūtanā paėmė mažylį Kṛṣṇą ant kelių, ir Yaśodā, ir Rohiṇī buvo greta, tačiau jos tam neprieštaravo, nes ji buvo labai gražiai apsirengusi ir reiškė motinišką meilę Kṛṣṇai. Jos nesuprato, kad ji – tai kardas dailiose makštyse. Pūtanos krūtys buvo išteptos stipriausiais nuodais. Ji pasiguldė kūdikį ant kelių ir paskubomis įbruko Jam į burnytę krūties spenelį. Ragana tikėjosi, jog pradėjęs žįsti pieną Kṛṣṇa tuoj pat mirs. Tačiau mažasis Kṛṣṇa piktai stvėrė spenelį ir iščiulpė užnuodytą pieną kartu su demonės gyvybės oru. Žodžiu, Kṛṣṇa išgėrė jos pieną ir nužudė ją pačią, kartu su pienu iščiulpdamas demonės gyvybę. Kṛṣṇa toks maloningas, kad net patenkino demonės Pūtanos norą pamaitinti Kṛṣṇą krūtimi ir sutiko ją kaip motiną. Tačiau, norėdamas sulaikyti demonę nuo kitų niekšybių, Kṛṣṇa ją nedelsdamas nužudė. Demonė tapo išvaduota, nes ją nužudė Kṛṣṇa. Kai Kṛṣṇa iščiulpė paskutinį Pūtanos kvapą, ji, išskėtusi rankas ir iššiepusi kojas, krito ant žemės ir sušuko: „Ak, paleisk mane, vaike, paleisk!“ Ji garsiai klykė ir visa žliaugė prakaitu.

Mirdama demonė klaikiai suriko, ir nuo jos šauksmo sudrebėjo žemė, suvirpėjo dangus, o žmonės pamanė, kad tai nugriaudėjo perkūnas. Taip baigėsi šiurpus nuotykis su ragana Pūtana, ir ji vėl atgavo milžinės demonės išvaizdą. Baisi milžinės burna buvo pražiota, kojos ir rankos plačiai

išskėstos. Ji parkrito paslika tarsi Vṛtrāsura, į kurį trenkė Indros žaibas. Ilgi demonės plaukai išsidraikė po visą žemę. Jos kūnas ištįso per dvylika mylių, į šipulius sutriuškinęs visus aplinkinius medžius, o žmonės negalėjo atsistebėti, regėdami tokį mėsos kalną. Jos dantys atrodė kaip duobėmis išmaltas kelias, o šnervės – it kalnų olos. Krūtys buvo panašios į neaukštas kalvas, o plaukai pūpsojo tarsi tankūs rausvi krūmai. Demonės akiduobės priminė du gilius šulinius, o šlaunys – upės krantus. Jos rankos tįsojo tarsi tvirtai surėsti tiltai, o pilvas – lyg išdžiūvęs ežeras. Šis vaizdas apstulbino ir išgąsdino piemenis bei jų moteris. Trenksmas, su kuriuo krito demonė, ilgai skambėjo jų ausyse ir širdys smarkiai plakė jų krūtinėse.

Pamačiusios ant Pūtanos krūtinės be baimės žaidžiantį mažąjį Kṛṣṇą, *gopės* tuojau puolė prie Jo ir nukėlė nuo demonės. Motina Yaśodā, Rohiṇī ir kitos vyresnės *gopės* nedelsdamos atliko šventuosius ritualus: apėjo aplink Kṛṣṇą, laikydamos karvės uodegą, apiplovė Jį karvės šlapimu ir visą Jo kūną nubarstė karvių kanopų sukeltomis dulkėmis. Tai turėjo apsaugoti mažylį Kṛṣṇą nuo galimų nelaimių. Šis epizodas liudija, kokia svarbi karvė šeimai, visuomenei ir apskritai gyvosioms būtybėms. Transcendentiniam Kṛṣṇos kūnui nereikia jokios apsaugos, tačiau kad mes suprastume, kaip svarbi karvė, Viešpats visas buvo išteptas karvės mėšlu, apiplautas karvės šlapimu ir nubarstytas karvių sukeltomis dulkėmis.

Atlikusios apvalomąsias apeigas, visos *gopės*, sekdamos motiną Yaśodą ir Rohiṇī, giedojo dvylika Viṣṇu vardų, kad visiškai apsaugotų Kṛṣṇos kūną nuo pikto. Jos nusiprausė rankas bei kojas ir, kaip įprasta, prieš kartodamos *mantrą* tris kartus gurkštelėjo vandens. Po to buvo pradėta giedoti: „Brangusis Kṛṣṇa, te Viešpats, vardu Maṇimānas, saugo Tavo šlaunis, te Viešpats Viṣṇu, vardu Yajña, saugo Tavo kojas, te Viešpats Acyuta saugo Tavo liemenį, te Viešpats Hayagrīva saugo Tavo pilvą, te Viešpats Keśava saugo Tavo širdį, Viešpats Viṣṇu teapsaugo Tavo rankas, o Viešpats Urukrama – Tavo veidą, te Viešpats Īśvara saugo Tavo galvą, Viešpats Cakradhara teapsaugo Tave iš priekio, te Viešpats Gadādhara saugo Tave iš nugaros, te Viešpats Madhusūdana, laikantis lanką, apsaugo Tavo dešinįjį šoną, Viešpats Viṣṇu, laikantis Savo kriauklę, teapsaugo kairįjį šoną, te Dievo Asmuo Upendra saugo Tave iš viršaus, o Viešpats Tārkṣya tesaugo Tave iš po žemių, Viešpats Haladhara tesaugo Tave iš visų pusių, te Dievo Asmuo, vardu Hṛṣīkeśa, apsaugo Tavo jausmus, te Viešpats Nārāyaṇa apsaugo Tavo gyvybės orą, o Śvetadvīpos Viešpats Nārāyaṇa tesaugo Tavo širdį, Viešpats Yogeśvara teapsaugo Tavo protą, te Viešpats Pṛśnigarbha apsaugo Tavo intelektą, o Aukščiausiasis Dievo Asmuo teapsaugo Tavo sielą. Kai žaidi, tesaugo Tave iš visų pusių Viešpats Govinda, o kai miegi, teapsaugo Tave nuo visų pavojų Viešpats Mādhava, teneleidžia Vaikuṇṭhos Viešpats Tau parkristi, kai vaikštai, te visiškai

Tave apsaugo Vaikuṇṭhos Viešpats, kai Tu sėdi, te nuo visko Tave saugo visų aukojimų Viešpats, kai valgai.“

Šitaip kartojo motina Yaśodā Viṣṇu vardus, kad apsaugotų įvairias mažylio Kṛṣṇos kūno dalis. Ji buvo įsitikinusi, kad privalo apginti savo vaiką nuo įvairiausių piktų dvasių ir vaiduoklių: *dākīnių, yātudhānių, kūṣmāṇḍų, yakṣų, rākṣasų, vināyakų* ir *unmādų*, tokių raganų, kaip Koṭarā, Revatī, Jyeṣṭhā, Pūtanā ir Mātṛkā, bei kitų nelabų dvasių, kurios priverčia žmogų užmiršti save ir kenkia normaliam jo gyvybės oro judėjimui bei jausmams. Kartais jos pasirodo sapnuose, įvarydamos žmogui baimę, o kitąsyk pasiverčia senėmis ir siurbia mažų vaikų kraują. Tačiau ten, kur giedamas šventas Dievo vardas, vaiduokliai ir piktosios dvasios nedrįsta kelti kojos. Motina Yaśodā nė kiek neabejojo, kad Vedos rašo tiesą apie karvių ir šventojo Viṣṇu vardo svarbą, tad apsaugoti Kṛṣṇą ji patikėjo karvėms ir šventajam Viṣṇu vardui. Yaśodā pakartojo visus šventuosius Viṣṇu vardus, idant Viṣṇu saugotų jos vaiką. Karvių laikymo ir šventųjų Viṣṇu vardų giedojimo naudą Vedų kultūra žinojo dar istorijos apyaušryje ir tie, kurie tebetęsia Vedų tradicijas, ypač šeimos žmonės, laiko ne mažiau tuzino karvių bei namuose garbina Viešpaties Viṣṇu Dievybę.

Vyresniosios Vṛndāvanos *gopės* nepaprastai mylėjo Kṛṣṇą ir norėjo Jį nuo visko apsaugoti, nors to visiškai nereikėjo, nes Jis Pats Save saugojo. Jos nesuprato, kad Kṛṣṇa – tai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris teatlieka vaiko vaidmenį. Po apeigų motina Yaśodā paėmė Kṛṣṇą ant rankų ir davė Jam krūtį. Sukalbėjusi *viṣṇu-mantrą* vaikui sergėti, motina Yaśodā pasijuto dėl Jo rami. Tuo metu, sumokėję mokesčius, iš Mathuros sugrįžo piemenys ir, išvydę milžinišką Pūtanos lavoną, labai nustebo.

Nanda Mahārāja prisiminė Vasudevos pranašystę ir nutarė, kad jis didis išminčius ir *yogas* mistikas – kaipgi kitaip jis būtų nuspėjęs, kas nutiks išvykus jiems iš Vṛndāvanos? Kai viskas nurimo, Vrajos gyventojai supjaustė milžinišką Pūtanos kūną į gabalus ir sumetė į laužą. Degdamas Pūtanos kūnas skleidė malonų aromatą. Laužo dūmai kvepėjo, nes demonę nužudė Kṛṣṇa. Tai reiškė, kad demonė Pūtanā apsivalė nuo nuodėmių ir įgijo dangišką kūną. Šis pavyzdys byloja apie begalinį Aukščiausiojo Dievo Asmens gerumą. Pūtanā atėjo nužudyti Kṛṣṇos, tačiau Kṛṣṇa atsigėrė jos pieno, ir tai ją apvalė, todėl negyvas jos kūnas įgijo transcendentinių ypatybių. Ragana žudė mažus vaikus, nes jai labai patiko jų kraujas. Ir nors ji nekentė Kṛṣṇos, vis dėlto buvo išlaisvinta, nes Kṛṣṇa paragavo jos pieno. Tad ką kalbėti apie tuos, kurie myli Kṛṣṇą tarsi tėvas ar motina?

Tyri bhaktai su didžiausia meile nuolat tarnauja Kṛṣṇai, nes Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų gyvųjų esybių Supersiela. Juk sakoma, kad net menkiausios pastangos pasitarnauti Viešpačiui atneša neapsako-

mą transcendentinę naudą. Tai paaiškinta „Bhagavad-gītoje“: *svalpam apy asya dharmasya*. Atsidavimo tarnystė įsisąmoninus Kṛṣṇą yra tokia didi, kad net menkiausias darbas Kṛṣṇai – sąmoningas ar ne – teikia didžiausią naudą. Kai garbiname Kṛṣṇą aukodami Jam medžio žiedus, naudą iš to gauna netgi medyje glūdinti gyvoji būtybė. Kai Kṛṣṇai aukojame žiedus ar vaisius, iš to netiesiogiai laimi ir juos sunokinęs medis. Todėl *arcana*, arba garbinimas, naudingas visiems. Kṛṣṇą garbina net didieji pusdieviai – Brahmā, Viešpats Śiva. Taigi Pūtanai labai pasisekė, kad mažąjį Kṛṣṇą, tą patį Kṛṣṇą, kurį garbina netgi didieji pusdieviai, ji gavo palaikyti savo glėbyje. Kṛṣṇos lotoso pėdos, kurioms lenkiasi didieji išminčiai ir bhaktos, lietė Pūtanos kūną. Žmonės garbina Kṛṣṇą ir aukoja Jam maistą, o čia Kṛṣṇa Pats gėrė jos pieną. Todėl bhaktų maldose ir sakoma, kad jeigu Kṛṣṇa šitaip apdovanojo Pūtaną, kuri buvo Kṛṣṇos priešas ir bandė Jį nunuodyti, tad kaip bus apdovanotas tas, kuris garbina Kṛṣṇą su meile ir atsidavimu?

Garbinti Kṛṣṇą reikėtų jau vien todėl, kad tas, kuris Jį garbina, bus apdovanotas. Pūtanā buvo piktoji dvasia, tačiau ji buvo taip pagerbta, tarytum iš tiesų būtų Aukščiausiojo Dievo Asmens motina. Žinoma, karvės ir vyresniosios *gopės*, maitinusios Kṛṣṇą savo pienu, taip pat pasiekė transcendenciją. Kiekvienam Kṛṣṇa gali suteikti tai, ko jis nori – pradedant išvadavimu ir baigiant materialia malone, kokią tik gali sukurti mūsų vaizduotė. Tad netenka net abejoti, kad Kṛṣṇa išvadavo Pūtaną – juk Kṛṣṇa išgėrė tiek daug jos pieno. O jeigu taip, tai ar galima abejoti, jog buvo išvaduotos ir *gopės*, kurios taip mylėjo Kṛṣṇą? Visi, kurie su didžia meile tarnavo Kṛṣṇai – Vṛndāvanos piemenėliai, *gopės* ir karvės, be abejonės, buvo išlaisvinti iš nelaimingos materialios būties.

Užuodę malonų aromatą, kuris kartu su dūmais sklido nuo degančios Pūtanos, Vṛndāvanos gyventojai ėmė vienas kitą klausinėti: „Iš kur sklinda tasai nuostabus kvapas?“, kol pagaliau suprato, kad šitaip kvepia deganti Pūtanā. Jie labai mylėjo Kṛṣṇą ir kai tik išgirdo, kad Jis užmušė raganą, kupinomis meilės širdimis ėmė laiminti mažylį. Kai Pūtanā baigė degti, Nanda Mahārāja grįžo namo, pasisodino sūnų ant kelių ir ėmė uosti Jo plaukus, patenkintas, kad vaikas išvengė tokios baisios nelaimės ir liko gyvas bei sveikas. Śrīla Śukadeva Gosvāmis palaimino visus, kurie klausosi pasakojimo apie tai, kaip Kṛṣṇa užmušė Pūtaną. Jie būtinai pelnys Govindos palankumą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šeštąjį
„Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pūtanos galas“.

SEPTINTAS SKYRIUS

Tṛṇāvartos išgelbėjimas

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa pasižymi šešiais privalumais – Jam priklauso visi turtai, visa jėga, visa šlovė, visos žinios, visas grožis ir visas atsižadėjimas. Viešpats apsireiškia įvairiais pilnaverčiais bei amžinais pavidalais, ir visos sąlygotos sielos gali sužinoti apie transcendentinius įvairių Viešpaties inkarnacijų darbus. „Bhagavad-gītoje“ sakoma: *janma karma ca me divyam*. Viešpaties žaidimai ir darbai nematerialūs, jie materialiai nesuvokiami. Bet klausytis pasakojimų apie antžmogiškus Viešpaties darbus sąlygotai sielai labai naudinga. Klausymasis leidžia bendrauti su Viešpačiu. Klausytis apie Jo darbus – tiesiog klausytis – reiškia grįžti prie savo transcendentinės esmės. Sąlygotos sielos savaime linkusios klausytis pasakojimų apie kitas sąlygotas sielas įvairių pjesių, apsakymų ar romanų pavidalu. Šį polinkį galima panaudoti ir klausantis pasakojimų apie Viešpaties žaidimus. Taip galima labai greitai sugrįžti prie savo transcendentinės esmės. Kṛṣṇos žaidimai ne tik nuostabūs, bet ir labai džiugina dvasią.

Klausantis pasakojimų apie Viešpaties žaidimus, širdis tuoj pat apsivalo nuo materialios nešvaros dulkių, kurios susikaupė širdyje ilgai bendraujant su materialia gamta. Ir Viešpats Caitanya mokė, jog tereikia klau-

sytis, kaip tariamas transcendentinis Viešpaties Kṛṣṇos vardas, ir širdis apsivalys nuo visų materijos nešvarybių. Egzistuoja įvairūs savęs pažinimo būdai, tačiau atsidavimo tarnystė, kurios svarbiausioji dalis – klausymasis, savaime apvalo sąlygotą sielą nuo materijos nešvarybių ir leidžia suvokti savo tikrąją prigimtį. Susiteršimas materija ir yra sąlygoto gyvenimo priežastis. Apsivaliusi nuo jos, gyvoji esybė tuoj pat suvokia, kad jos priedermė – tarnystė Viešpačiui. Plėtodamas amžinuosius savo ryšius su Aukščiausiuoju Viešpačiu, žmogus turi progos susidraugauti su bhaktomis. Remdamasis gyvenimiškąja patirtimi, Mahārāja Parīkṣitas visiems patarė klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus. Šis veikalas apie Kṛṣṇą tam ir skirtas, kad skaitytojas sužinotų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus ir pasiektų galutinį žmogaus gyvenimo tikslą.

Savo nepriežastine malone Viešpats ateina į šį materialų pasaulį tarsi paprastas žmogus ir apreiškia Savo darbus. Deja, impersonalistai ir bedieviai Kṛṣṇą telaiko paprastu žmogumi – tokiu, kaip ir jie patys, išjuokia Jį. Pats Viešpats „Bhagavad-gītoje“ pasmerkia tokį elgesį, sakydamas: *avajānanti māṁ mūḍhāḥ. Mūḍhos*, arba nenaudėliai, telaiko Kṛṣṇą paprastu ar kiek galingesniu už kitus žmogumi. Didžiausiai savo nelaimei, jie negali pripažinti Jo Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Kartais nelaimingieji patys, nesiremdami jokiais autoritetingais šventraščių tvirtinimais, apsiskelbia Kṛṣṇos inkarnacijomis.

Kiek paūgėjęs Kṛṣṇa jau nebeišgulėjo ant nugaros – pradėjo verstis ant pilvuko. Yaśodā ir Nanda Mahārāja surengė dar vieną apeigą – pažymėjo pirmąjį Kṛṣṇos gimtadienį. Šio papročio ir šiandien tebesilaiko visi, kurie gyvena pagal vediškąsias normas. (Indijoje Kṛṣṇos atėjimo dieną švenčia visų induizmo pakraipų atstovai.) Į šventę buvo sukviesti visi piemenys bei jų moterys, ir jie noriai atėjo. Grojo puikūs muzikantai, ir svečiai pasimėgaudami klausėsi muzikos. Pakviesta buvo ir mokytų *brāhmaṇų*. Jie giedojo Vedų himnus, kad Kṛṣṇą lydėtų sėkmė. Kol buvo giedami himnai ir skambėjo muzika, Yaśodā maudė Kṛṣṇą. Kṛṣṇos maudymo apeigai įvardinti vartojamas specialus terminas – *abhiṣeka*. Per Janmāṣṭamī, Viešpaties Kṛṣṇos atėjimo dieną, ji iki šiol atliekama visose Vṛndāvanos šventyklose.

Ta proga motina Yaśodā rūpinosi, kad būtų išdalinta daug grūdų ir auksu padabintos pieningiausios karvės, skirtos mokytiems ir gerbiamiems *brāhmaṇams* dovanoti. Yaśodā išsimaudė, puošniai apsirengė ir, pasiėmusi ant kelių tinkamai šiam įvykiui aprengtą ir išmaudytą Kṛṣṇą, atsisėdo paklausyti Vedų himnų, kuriuos giedojo *brāhmaṇai*. Besiklausydamas himnų vaikas užsnūdo, ir motina Yaśodā tylutėliai paguldė Jį į lovytę. Užsiėmusi draugais, giminėmis ir Vṛndāvanos gyventojais, kurie susirinko šventos

sukakties proga, ji pamiršo pamaitinti vaiką. Išalkęs vaikas ėmė verkti, tačiau per triukšmą motina Yaśodā neišgirdo Jo verksmo. Kadangi motina neatkreipė dėmesio į alkaną vaiką, Jis supyko. Kṛṣṇa iškėlė į viršų Savo lotoso pėdutes ir ėmė spardytis visai kaip paprastas berniukas. Mažasis Kṛṣṇa gulėjo po rankiniu vežimėliu ir besispardydamas netyčia užkliudė ratą. Vežimėlis su didžiausiu trenksmu subyrėjo, išvirto jame gulėję įvairiausi rykai, variniai bei geležiniai indai. Vežimėlio ratas nulėkė nuo ašies, stipinai sulūžo ir pabiro į visas puses. Motina Yaśodā, *gopės*, Nanda Mahārāja ir piemenys niekaip negalėjo suprasti, kaip subyrėjo vežimėlis. Prie vežimėlio susispietę vyrai bei moterys, šventos apeigos dalyviai, ėmė svarstyti, kaipgi tai nutiko. Niekas negalėjo paaiškinti, tačiau mažieji, kuriems buvo liepta žaisti su Kṛṣṇa, susibūrusiai miniai papasakojo, kad vežimėlį sulaužė Kṛṣṇa, spyręs jį kojyte. Jie įtikinėjo savo akimis tai matę ir tvirtai laikėsi savo. Vieni tikėjo vaikų žodžiais, o kiti sakė: „Kas gali tikėti vaikų šnekomis?“ Piemenys ir jų moterys nesuvokė, kad jų akivaizdoje gulėjo visagalis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškęs vaiko pavidalu, ir kad pasaulyje nebuvo tokių dalykų, kurie būtų neįmanomi Jo jėgoms. Kol visi ginčijosi, mažasis Kṛṣṇa verkė, ir motina Yaśodā, nesiveldama į kalbas, pasiėmė vaiką ant kelių. Ji pakvietė mokytus *brāhmaṇus* giedoti šventų Vedų himnų, kad išsilakstytų piktosios dvasios, ir čia pat davė vaikui krūtį. Jei kūdikis ramiai čiulpia motinos pieną, vadinasi jam niekas negresia. Tada stipresnieji piemenys sutaisė vežimėlį ir tvarkingai sudėjo išbyrėjusius daiktus. *Brāhmaṇai* ant aukuro ėmė atnašauti jogurtą, sviestą, *kuśos* žolę ir vandenį. Jie garbino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, prašydami vaikui laimingos lemties.

Tų laikų *brāhmaṇai* buvo verti garbingo *brāhmaṇo* vardo, nes niekam nejautė pykčio. Jie niekada nemelavo, nebuvo išdidūs, nenaudojo prievartos ir nesiekė tuščios garbės. Visi jie buvo *bona fide brāhmaṇai*, todėl nebuvo pagrindo manyti, kad jų palaiminimai neturės galios. Visiškai pasikliaudamas išmintingaisiais *brāhmaṇais*, Nanda Mahārāja paėmė vaiką ant rankų ir išmaudė žolių nuovire, o tuo metu *brāhmaṇai* giedojo „Ṛg“, „Yajur“ ir „Sāma“ Vedų himnus.

Žmogui nevalia skaityti Vedų *mantrų*, jeigu jis nėra tikras *brāhmaṇas*. Tai rodo, kad susirinkusieji *brāhmaṇai* pasižymėjo visomis būtinomis ypatybėmis. Nanda Mahārāja jais visiškai pasitikėjo, tad paprašė atlikti ritualinę apeigą, kurios metu skamba Vedų *mantros*. Skirtingomis progomis numatyti ir skirtingi aukojimai, tačiau viena sąlyga visad būtina – *mantras* tegali kartoti išmanantys *brāhmaṇai*. Dabartiniame Kali amžiuje tokių *brāhmaṇų* nėra, todėl visi Vedose nurodomi ritualiniai aukojimai yra uždrausti. Štai kodėl Śrī Caitanya Mahāprabhu mūsų amžiuje rekomendavo tiktai vieną, pačią paprasčiausią auką – *saṅkīrtana-yajñą*, arba *mahā-*

mantros kartojimą: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“

Kai *brāhmaṇai* antrąsyk pagiedojo Vedų himnus ir atliko ritualines apeigas, Nanda Mahārāja vėl gausiai apdovanojo juos grūdais ir karvėmis. Dovanojamos karvės buvo papuoštos dailiais auksu siuvinėtais audeklais, aukso žiedais ant ragų, sidabru kaustytomis kanopomis ir ant kaklo kabančiom gėlių girliandom. Tenorėdamas gero savo nuostabiajam sūnui, jis išdalijo daugybę karvių, ir *brāhmaṇai* atsidėkodami iš širdies jį laimino. Patyrusių *brāhmaṇų* palaiminimai visada išsipildo.

Kartą, praėjus kuriam laikui po apeigų, motina Yaśodā pasidėjusi ant kelių mylavo savo vaiką, ir Jis pasirodė jai labai sunkus. Nebegalėdama ilgiau nulaikyti mažylio, ji nenoromis paguldė Jį ant žemės, o netrukus, viską užmiršusi, ji jau plušo apie namus. Tuo metu, Kaṁsos lieptas, pasivertęs viesulu pasirodė vienas iš jo tarnų, vardu Tṛṇāvarta. Pasisodinęs vaiką ant pečių, jis sukėlė Vṛndāvanoj baisią audrą. Kurį laiką dulkių stulpai užtemdė saulę, ir Vṛndāvaną bei jos apylinkes apgaubė tiršta tamsa. Net per žingsnį nieko nebuvo matyti. Tos didžios nelaimės metu motina Yaśodā pasigedo savo pagrobtojo kūdikio ir graudžiai pravirko. Ji parpuolė ant žemės tarsi karvė, netekusi veršelio. Prie gailiai raudančios Yaśodos subėgo moterys ir puolė ieškoti vaiko, tačiau, didžiausiam jų nusivylimui, niekur negalėjo Jo rasti. Tuo tarpu demonas Tṛṇāvarta su mažuoju Kṛṣṇa ant peties kilo aukštyn į dangų. Tačiau netikėtai vaikas pasidarė toks sunkus, kad demonas nebepajėgė aukščiau kilti ir liovėsi suktis viesulu. Mažasis Kṛṣṇa, įsikabinęs demono kaklo, vis sunkėjo ir traukė demoną žemėn. Tṛṇāvartai pasirodė, kad jis neša ne vaiką, o didžiulį kalną. Jis pabandė išsivaduoti iš tvirto Viešpaties glėbio, tačiau jam nepavyko, ir jo akys ėmė virsti iš akiduobių. Siaubingai kaukdamas, Tṛṇāvarta krito ant Vṛndāvanos žemės ir išleido paskutinį kvapą. Demonas trenkėsi tarsi Viešpaties Śivos strėlės pervertas Tripurāsura. Jis tėškėsi į kietą žemę, ir iš jo teliko šlapia vieta. Dabar jo kūną galėjo matyti visi Vṛndāvanos gyventojai.

Regėdamos negyvą demoną ir ant jo kūno linksmai žaidžiantį Kṛṣṇą, *gopės* su didžiausia meile puolė prie Jo ir nukėlė žemėn. Piemenys ir jų moterys labai džiaugėsi, atgavę savo numylėtinį mažąjį Kṛṣṇą, ir negalėjo atsistebėti: argi tai ne stebuklas, kad demonas, norėjęs suėsti vaiką, pats krito negyvas. Kai kurie samprotavo: „Taip ir turėjo atsitikti, nes nusidėjėlius pražudo jų pačių nuodėmės, o mažasis Kṛṣṇa yra dorybingas, tad nelaimės Jo lenkiasi. Turbūt ir mes ankstesniuose gyvenimuose atlikome nemažas aukas, garbinome Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, dosniai dalijome dovanas, mylėjome žmones ir rūpinomės jų gerove. Dori darbai išgelbėjo mūsų vaiką nuo pavojų.“

Susirinkusios *gopės* kalbėjosi: „Kaip griežtai mums teko tramdyti kūną ir atgailauti savo ankstesniuose gyvenimuose! Matyt, mes garbinome Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, atnašavome aukas, buvome labdaringos ir dirbome visiems naudingus darbus – auginome banjano medžius, kasėme šulinius. Taigi per dorybingus darbus atgavome savo vaikutį, kurį jau manėme praradę. Jis sugrįžo pas mus ir vėl džiugins Savo artimuosius.“ Po tų stebuklingų įvykių Nanda Mahārāja dažnai prisimindavo Vasudevos žodžius ir susimąstydavo.

Kartą, netrukus po šio įvykio, kai Yaśodā švelniai supo ir mylavo sūnų, staiga iš jos krūtų pradėjo lašėti pienas. Ji pražiodė kūdikio burnytę, norėdama duoti Jam krūtį, ir netikėtai išvydo visatą. Kṛṣṇos burnoje mirguliavo dangaus skliautas – šviesuliai, žvaigždės, saulė, mėnulis. Ji matė ugnį, orą, jūras, salas, kalnus, upes, miškus, įvairias judančias ir nejudančias būtybes. Nuo šio reginio jai ėmė smarkiai plakti širdis, ir ji tarė sau: „Kokie stebuklai!“ Nebegalėdama ištarti nė žodžio, ji užsimerkė ir paskendo nuostabiose mintyse. Tai, kad gulėdamas ant motinos kelių Kṛṣṇa apreiškė Aukščiausiojo Dievo Asmens visatos pavidalą, rodo, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo – ar Jis apsireikštų kūdikiu ant motinos kelių, ar vežėju Kurukṣetros mūšio lauke. Tatai paneigia impersonalistų prasimanymus, esą Dievu tegalima tapti medituojant ar kuriomis kitomis nenatūraliomis materialiomis priemonėmis. Dievas visada yra Dievas, bet kuriomis aplinkybėmis, o gyvosios esybės visada yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės. Jos niekada neprilygsta nesuvokiamam, antgamtiškam, galingajam Aukščiausiajam Dievo Asmeniui.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Tṛṇāvartos išgelbėjimas“.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Visatos pavidalo regėjimas

Po šio įvykio Vasudeva paprašė šeimos šventiką Gargamunį aplankyti Nandos Mahārājos namus ir atlikti astrologinius Kṛṣṇos ateities skaičiavimus. Gargamunis – didis šventasis išminčius, atlikęs daugybę asketiškų žygių, buvo išrinktas Yadu giminės šventiku. Nanda Mahārāja labai apsidžiaugė, kai ant jo namų slenksčio pasirodė Gargamunis. Jį išvydęs, Nanda Mahārāja tuoj pat pakilo ir, suglaudęs delnus, pagerbė atvykėlį. Jis pasitiko išminčių, tarsi šis būtų Patsai Dievas, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, – patogiai jį pasodino ir nuoširdžiai juo rūpinosi. Po to labai pagarbiai kreipėsi į Gargamunį: „Brangusis *brāhmaṇe*, tu ateini į šeimos žmogaus namus tenorėdamas išsklaidyti tamsą. Paskendę šeimos rūpesčiuose, mes pamirštame, kad tikroji mūsų priedermė – pažinti save. Tu ateini į mūsų namus mokyti dvasinio gyvenimo. Kitų tikslų eidamas pas mus neturi.“ Ir išties šventam žmogui, arba *brāhmaṇui*, nedera lankytis pas šeimos žmones, kurių nuolatinis rūpestis – pinigai. Vienintelis tikslas, kurio siekia šventieji ir *brāhmaṇai*, ateidami pas šeimos žmones, – noras šviesti. Galėtume paklausti, o kodėl gi šeimos žmogui pačiam nenuėjus pas šventąjį ar *brāhmaṇą*, ieškant prašviesėjimo? Atsakytume: šeimos žmonės yra didžiausi dvasios skurdžiai. Dažniausiai jie mano, kad svarbiausia – šeimos

reikalai, o dvasinis pažinimas ir tobulėjimas – antraeiliai dalykai. Šventieji ir *brāhmaṇai* užsuka į šeimos žmonių namus tik užuojautos skatinami.

Nanda Mahārāja kreipėsi į Gargamunį kaip į didžiausią astrologijos mokslo autoritetą. Astrologijos pranašystės (Saulės bei Mėnulio užtemimų nustatymas ir kt.) reikalauja sudėtingų skaičiavimų, o šis ypatingas mokslas padeda žmogui geriau pažinti ateitį. Gargamunis puikiai išmanė astrologiją – mokslą, padedantį sužinoti mūsų poelgius ankstesniuose gyvenimuose, dėl kurių šį gyvenimą mes džiaugiamės ar kenčiame.

Maža to, Nanda Mahārāja pavadino Gargamunį ir „geriausiuoju iš *brāhmaṇų*." *Brāhmaṇu* tegali būti tas, kuris gerai pažįsta Aukščiausiąjį. To, kuris neturi žinių apie Aukščiausiąjį Absoliutą, nederėtų vadinti *brāhmaṇu*. Šiuo atveju vartojamas sanskrito žodis *brahma-vidām*, kuris reiškia „tas, kuris puikiai pažįsta Aukščiausiąjį." Patyręs *brāhmaṇas* gali padėti apsivalyti žemesnių kastų žmonėms – *kṣatriyams* bei *vaiśyams. Śūdros* valymosi apeigų neatlieka. *Brāhmaṇas* yra *kṣatriyų* bei *vaiśyų* dvasinis mokytojas arba šventikas. Nanda Mahārāja buvo *vaiśyas*, ir Gargamunį laikė tobuliausiu *brāhmaṇu*. Todėl ir paprašė jo apvalyti du savo įsūnius – Kṛṣṇą ir Balarāmą. Jis buvo įsitikinęs, kad ne tik šiems berniukams, bet ir visiems žmonėms gimus reikia dvasinio mokytojo, o juo tegali būti *brāhmaṇas*.

Atsakydamas į šį prašymą, Gargamunis tarė: „Vasudeva atsiuntė mane stebėti, kaip berniukams, ir visų pirma Kṛṣṇai, bus atliekamos apvalomosios apeigos. Esu Jų šeimos šventikas. Beje, man atrodo, kad Kṛṣṇa yra Devakī sūnus." Astrologiniai Gargamunio skaičiavimai rodė, kad Kṛṣṇa – Devakī sūnus, tačiau Jį globoja apie tai nieko nenumanantis Nanda Mahārāja. Taip kalbėdamas jis pasakė, kad ir Kṛṣṇa, ir Balarāma – abu yra Vasudevos sūnūs. Balarāmą Vasudevos sūnumi laikė visi, nes Nandos Mahārājos namuose gyveno Jo motina Rohiṇī, tačiau dėl Kṛṣṇos Nanda Mahārāja nieko neįtarė. Gargamunis užuominomis pasakė, kad ir Kṛṣṇa – Devakī vaikas. Tačiau išminčius perspėjo Nandą Mahārāją, kad jei apvalomąsias apeigas atliktų jis, tai Kaṁsa – tas apsigimęs nusidėjėlis suprastų, jog Kṛṣṇa – Devakī ir Vasudevos sūnus. Pagal astrologinius skaičiavimus, Devakī negalėjo pagimdyti mergaitės, nors visi manė, jog aštuntasis Devakī vaikas buvo mergaitė. Taigi Gargamunis užsiminė Nandai Mahārājai, kad mergaitę pagimdė Yaśodā, o Kṛṣṇą – Devakī, ir kad vaikai buvę apkeisti. Be to, mergaitė, arba Durgā, išpranašavo Kaṁsai, kad jį nužudysiantis vaikas jau gimė, tačiau ne Nandos Mahārājos namuose. Gargamunis pabrėžė: „Jeigu aš suteiksiu tavo vaikui vardą ir jeigu Jam skirta įvykdyti tai, ką mergaitė išpranašavo Kaṁsai, gali atsitikti, kad, apeigoms pasibaigus, nedorėlis demonas nužudys ir šitą vaiką. Aš nenorėčiau būti šios nelaimės priežastimi."

Išklausęs Gargamunio žodžių, Nanda Mahārāja tarė: „Jeigu yra toks pavojus, prašmatnių vardo suteikimo apeigų verčiau nerenkime. Sugiedok Vedų himnus, atlik apvalymo apeigas, ir to pakaks. Mes priklausome dukart gimusiųjų kastai, ir aš norėčiau pasinaudoti tavo atvykimu. Tad atlikime šias apeigas be išorinio puošnumo.“ Nanda Mahārāja norėjo, kad vardo suteikimo apeigos liktų paslaptyje, tačiau pageidavo, kad jas atliktų Gargamunis.

Nandos Mahārājos maloniai prašomas, Gargamunis atliko vardo suteikimo apeigas Nandos Mahārājos karvidėje ir stengėsi, kad jos vyktų kuo slapčiau. Jis išpranašavo, kad Balarāma, Rohiṇī sūnus, suteiks Savo šeimai bei giminaičiams daug džiaugsmo, todėl vaikas tesivadina Rāma. Ateityje Jis taps nepaprastu stipruoliu, todėl vadinsis Balarāma. Gargamunis dar pridūrė: „Kadangi tavo šeimą ir Yadu giminę sieja labai glaudūs ryšiai ir abipusė meilė, Jis dar vadinsis ir Saṅkarṣaṇa.“ Taigi Gargamunis Rohiṇī sūnui davė tris vardus: Balarāma, Saṅkarṣaṇa ir Baladeva. Tačiau jis buvo atsargus ir nutylėjo, kad ir Balarāma pirma apsireiškė Devakī įsčiose, o tik po to buvo perkeltas į Rohiṇī įsčias. Kṛṣṇa ir Balarāma – tikri broliai, nes iš tiesų abu yra Devakī sūnūs.

Po to Gargamunis pasakė Nandai Mahārājai: „O dėl kito berniuko, tai įvairiose *yugose* (epochose) Jis būdavo vis kitokio gymio. Iš pradžių Jis buvo baltas, paskui – raudonas, po to – geltonas, o dabar – juodas. Be to, anksčiau Jis buvo Vasudevos sūnus, tad ir vadinti Jį reiktų Vāsudeva bei Kṛṣṇa. Vieni žmonės Jį vadins Kṛṣṇa, kiti – Vāsudeva. Tačiau žinok, kad tavo sūnus turi daugybę ir kitų vardų – atsižvelgiant į įvairiausius Jo darbus.“

Gargamunis dar užsiminė, kad Nandos sūnų vadins Giridhāriu, nes Jis pakels Govardhanos kalvą – apreikš dar vieną nepaprastą Savo žaidimą. Išminčius kaip ant delno matė ateitį ir praeitį, tad tarė: „Aš žinau, kokie buvo ir kokie bus Jo darbai bei vardai, tačiau kitiems tai nežinoma. Šis vaikas bus piemenų ir karvių džiaugsmas. Visų mylimas Vṛndāvanoje, Jis bus tavo laimės priežastis. Jo padedamas, tu įveiksi visas materialias negandas ir priešiškas jėgas.“

Gargamunis tęsė: „Brangusis Vrajos karaliau, ankstesniuose Savo gyvenimuose politinių suiručių metu šis vaikas daugybę kartų apgynė teisiuosius nuo niekšų ir plėšikų. Tavo vaikas toks galingas, kad nė vienam, kuris taps atsidavusiu Jo pasekėju, nebus baisus joks priešas. Kaip Viešpats Viṣṇu visada saugo pusdievius, taip Nārāyaṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visada gins tavo vaiko pasekėjus. Jėga, grožiu, turtais – viskuo šis vaikas prilygs Nārāyaṇai, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Tad patarčiau tau rūpestingai Jį saugoti, kad Jis augtų be jokių rūpesčių.“

Gargamunis dar pareiškė, kad Nanda Mahārāja buvęs didis Nārāyaṇos

bhaktas, ir už tai Viešpats Nārāyaṇa jam siuntęs Sau lygų sūnų. Ir pabrėžė: „Tavo sūnų puls daugybė demonų, tad būk atsargus ir saugok Jį.“ Taip Gargamunis įtikino Nandą Mahārājį, kad jo sūnumi tapo Pats Nārāyaṇa. Jis ilgai kalbėjo apie transcendentines karaliaus sūnaus ypatybes. Papasakojęs apie tai, Gargamunis išvyko namo. Nanda Mahārāja labai džiaugėsi tokiu palaiminimu ir buvo laimingiausias žmogus pasaulyje.

Netrukus po šio įvykio Kṛṣṇa ir Balarāma pradėjo šliaužioti keturiomis ir tuo be galo džiugino Savo motinas. Kai Jie šliaužiodavo, maloniai skimbčiojo varpeliai, parišti Jiems ant juosmens ir kulkšnių. Tie, kurie matė šį vaizdą, negalėjo Jais atsidžiaugti. Kartais Jie tarsi paprasti vaikai ūmai ko nors išsigąsdavo ir skubėdavo į motinų glėbius. Kartais Jie puldavo ant žemės, voliodavosi Vṛndāvanos purve ir grįždavo pas motinas, nuo galvos iki kojų aplipę moliu bei šafranu. Iš tiesų šafranu bei sandalmedžio pasta Juos patepdavo Yaśodā ir Rohiṇī, tačiau, šliaužiodami po purvynus, Jie išsimurzindavo ir moliu. Kai tik Jie atropodavo pas motinas, jos tuoj sodindavo Juos ant kelių ir, prisidengusios *sārių* skvernais, duodavo žįsti krūtis. Žindydamos vaikus, jos matė besikalančius Jų dantukus. Matant, kaip auga berniukai, motinų džiaugsmui nebuvo ribų. Kartais neklaužados įropodavo į karvidę ir, sugriebę veršeliams už uodegos, bandydavo atsistoti. Išsigandę veršiukai imdavo blaškytis po karvidę, paskui save tempdami per molį ir mėšlą vaikus. Yaśodā ir Rohiṇī šaukdavosi kaimynystėje gyvenančias *gopes*, savo drauges, pažiūrėti šio smagaus reginio. Nuo vaikiškų Viešpaties Kṛṣṇos išdaigų *gopes* užliedavo transcendentinė palaima, ir jos smagiai juokėsi.

Kṛṣṇa ir Balarāma buvo tokie nenuoramos, kad besiruošiančioms apie namus motinoms Yaśodai ir Rohiṇī teko dar ir sergėti vaikus nuo karvių, jaučių, beždžionių, vandens, ugnies ir paukščių. Uoliai besikuopdamos ir nenuleisdamos nuo vaikų akių, jos neturėjo nė akimirkos poilsio. Netrukus Kṛṣṇa ir Balarāma jau ėmė patys stotis ir žengti pirmuosius žingsnius. Kai Jie pradėjo vaikščioti, prie Jų prisidėjo ir kiti bendraamžiai vaikai, ir visi drauge *gopėms*, o ypač motinai Yaśodai ir Rohiṇī, teikė didžiausią transcendentinę palaimą.

Vaikiškomis Kṛṣṇos ir Balarāmos išdaigomis Vṛndāvanoje džiaugėsi visos *gopės*, Yaśodos bei Rohiṇī draugės. Norėdamos patirti dar didesnę transcendentinę palaimą, kartą jos nuėjo pas motiną Yaśodą, kad pasiskųstų mažaisiais nenuoramom. Kṛṣṇa sėdėjo priešais motiną Yaśodą, ir vyresniosios *gopės* ėmė Yaśodai Juo skųstis, kad girdėtų ir Jis. Jos tarė: „Mieloji Yaśoda, laikas sutramdyti išdykėlį Kṛṣṇą. Kas rytą ir vakarą, kai ruošiamės melžti karves, Jis drauge su Balarāma ateina į mūsų namus ir atriša veršelius, kurie puola žįsti karves ir nepalieka nė lašelio pieno. Nuėjusios melžti karvių, turime grįžti tuščiomis puodynėmis. Kai Kṛṣṇą

ir Balarāmą įspėjame, kad taip nedarytų, Jie ima dailiai šypsotis, ir mes nieko negalime padaryti. Be to, kad ir kur mes slėptume savo sviestą bei jogurtą, jūsų Kṛṣṇa ir Balarāma vis tiek suranda mūsų atsargas ir ištuština jas – jiems tai didžiausias malonumas. Kai užklumpame vagiant, Jie atšauna: „Kodėl jūs kaltinate Mus vagyste? Nejaugi manote, kad Mūsų namuose trūksta sviesto ar jogurto?“ Kartais pavogtą sviestą, jogurtą ir pieną Jie išdalina beždžionėms. Kai beždžionės priryja ir net žiūrėti į ėdalą nebenori, jūsų berniukai dar ir pasišaipo: „Tasai sviestas, pienas ir jogurtas niekam tikę, jų net beždžionės neėda.“ Jie sudaužo puodus ir visur išmėto šukes. Kṛṣṇa su Balarāma suranda mūsų sviestą, jogurtą ir pieną, laikomus netgi nuošaliausiose ir tamsiausiose vietose, nes akinantis spindesys, kurį skleidžia Jų brangenybės ir papuošalai, išsklaido tamsą. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma paslėptų jogurto ir sviesto neranda, Jie eina pas mūsų mažylius ir žnaibo juos, kol tie pravirksta, o po to sprunka. Kai savo sviesto ir jogurto atsargas pakabiname aukštai palubėje, ir vagiliai negali pasiekti puodų, tada Jie ropščiasi viršun, prikrovę ant piestos visokių lentgalių. O jeigu tai Jiems nepavyksta, tada pramuša puoduose skyles. Tad nuimkite nuo savo vaikų bent tuos brangius papuošalus.“

Tai girdėdama, Yaśodā atsakė: „Gerai, aš nuimsiu nuo Kṛṣṇos visas brangenybes, ir Jis tamsoje neatras paslėpto sviesto.“ Tačiau *gopės* jai paprieštaravo: „Ne, ne, nedaryk taip. Kas iš to, kad nuimsi nuo Jo brangenybes? Mes nesuprantame, kas tai per vaikai, tačiau ne tik nuo Jų papuošalų, bet ir nuo Jų Pačių sklinda švytėjimas, todėl Jie ir tamsoje viską mato.“ Tada motina Yaśodā patarė: „Paslėpkite savo sviestą ir pieną taip, kad Jie neatrastų.“ O *gopės* atsakė: „Mes taip ir darome, bet mums juk reikia dar ir apie namus ruoštis, o tie neklaužados suranda būdų įlįsti į mūsų namus ir viską pagadinti. Kartais, negalėdami pavogti sviesto ar jogurto, iš pykčio Jie prišlapina ant švarių grindų ar jas prispjaudo. Pažvelk į savo sūnų, kaip Jis klausosi mūsų skundų. Ištisas dienas Jie sukasi apie mūsų namus, galvodami, kaip čia pavogus sviesto ir jogurto, o dabar štai dedasi romiais ir klusniais vaikais. Tik pažvelk į Jo veidą.“ Po tokių žodžių motina Yaśodā nusprendė berniuką išbarti, tačiau, pažvelgusi į Jo gailias akis, nusišypsojo ir nieko nebesakė.

Kitąsyk, kai Kṛṣṇa ir Balarāma žaidė su draugais, Balarāma drauge su kitais berniukais paskundė motinai Yaśodai, kad Kṛṣṇa valgė molį. Išgirdusi tai, motina Yaśodā čiupo Kṛṣṇą už rankos ir tarė: „Mielasis Kṛṣṇa, kodėl Tu pasislėpęs valgei žemę? Štai pasigėrėk – Tavimi skundžiasi visi Tavo draugai ir Balarāma.“ Nusigandęs Kṛṣṇa atsakė motinai: „Brangioji mama, Mano draugai ir vyresnysis brolis Balarāma meluoja. Aš nevalgiau jokio molio. Šiandien, bežaidžiant su vyresnėliu Balarāma, Jis ant Manęs supyko ir susimokęs su kitais apskundė tau. Jie tai padarė norėdami, kad

tu užpyktum ir nubaustum Mane. Jeigu manai, kad jie sako tiesą, pažvelk į Mano burną ir pamatysi, valgiau molį ar ne.“ Motina sutiko: „Na gerai, jeigu išties nevalgei molio, išsižiok.“

Motinai liepus, Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa tuoj išsižiojo tarsi paprastas vaikas, ir Jo burnytėje motina Yaśodā išvydo visą kūrinijos didybę: kosmosą, paskliusį visomis kryptimis, kalnus, salas, vandenynus, jūras, planetas, orą, ugnį, mėnulį bei žvaigždes. Ji matė ne tik mėnulį bei žvaigždes, bet ir visus kūriamuosius pradus – vandenį, dangų, eterio struktūrų platybes, visuminį ego, jutimų padarinius bei jutimų valdovą, visus pusdievius, jutimų objektus – kvapą bei garsą ir tris materialios gamtos *guṇas*. Dar Jo burnytėje ji pamatė visas gyvąsias esybes, amžinąjį laiką, materialią ir dvasinę gamtą, veiklą, sąmonę ir įvairiausias begalinės kūrinijos formas. Savo sūnaus burnoje Yaśodā pamatė visa, ko reikia kosminiam pasauliui sukurti. Ji pamatė ir pačią save, imančią Kṛṣṇą ant kelių ir duodančią Jam krūtį. Nuo šio reginio Yaśodą apėmė pagarbi baimė, ir ji pradėjo svarstyti, kas tai buvo – sapnas ar iš tiesų kažkoks nepaprastas reginys. Yaśodā pamanė, kad ji arba miega, arba mato Aukščiausiojo Dievo Asmens iliuzinės galios žaismą. O gal ji pamišo, kad regi tokius stebuklus. Po to jai šovė į galvą: „Matyt, mano vaikas turi kažkokią mistinę galią, todėl ir išvydau tokį reginį, nuo kurio netekau žado. Man derėtų nusilenkti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kurio galia verčia manyti, kad mūsų kūnas yra mūsų „aš“ ir kad mūsų kūnui kažkas priklauso.“ Po to ji tarė: „Lenkiuosi Tau, kurio iliuzinė energija verčia mane manyti, kad Nanda Mahārāja yra mano vyras, o Kṛṣṇa – sūnus, ir kad visas Nandos Mahārājos turtas priklauso man, o piemenys bei piemenės yra mano valdiniai. Visus šiuos klaidingus įsitikinimus gimdo Aukščiausiojo Viešpaties iliuzinės galios veikimas. Meldžiuosi Tau, kad Tu visada mane globotum.“

Kol motina Yaśodā mąstė kaip tikras išminčius, Viešpats Kṛṣṇa vėl paleido į darbą Savo vidinę galią – pažadino joje motinišką meilę. Motina Yaśodā tuoj pat pamiršo visus filosofinius apmąstymus ir ėmė galvoti apie Kṛṣṇą kaip apie savo sūnų. Motiniškos meilės pagauta, ji pasisodino Viešpatį ant kelių ir pamanė: „Kṛṣṇa neperprantamas tiems, kurie mąsto primityviais pažinimo būdais. Tačiau Jį galima pažinti gilinantis į Upaniṣadas, „Vedāntą“, mistinę *yogą* bei *sāṅkhyos* filosofiją.“ Ir ji pradėjo galvoti apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį kaip apie pačios pagimdytą sūnų.

Neabejotina, jog motina Yaśodā atliko daugybę dorybingų darbų, todėl Absoliučioji Tiesa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė jos sūnumi ir čiulpė jos pieną. Nanda Mahārāja vėlgi atliko nemaža gausių aukojimų bei dorybingų darbų, idant Viešpats Kṛṣṇa taptų jo sūnumi ir pavadintų jį tėvu. Tačiau nuostabą kelia tai, kad Vasudevai ir Devakī nebuvo lemta patirti transcendentinės vaikiškų Kṛṣṇos žaidimų palaimos, nors Kṛṣṇa

ir buvo tikras jų sūnus. Kṛṣṇos vaikystės žaidimus ir šiandien tebešlovina daugybė išminčių bei šventųjų, tačiau Vasudevai ir Devakī Jo žaidimais gėrėtis neteko. Kodėl taip atsitiko, Mahārājai Parīkṣitui paaiškino Śukadeva Gosvāmis.

Kai Viešpats Brahmā liepė Droṇai, geriausiajam iš Vasu, ir jo žmonai Dharai gausinti palikuonis, jiedu paprašė: „Brangusis tėve, suteik mums savo palaiminimą.“ Ir Brahmā palaimino Droṇą ir Dharą, kad ateityje, kai jiedu vėl gims šioje visatoje, Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa Savo patraukliu vaiko pavidalu visiškai užvaldys jų dėmesį. Droṇos ir Dharos santykiai su Kṛṣṇa turės tokią galią, kad kiekvienas, kuris išgirs apie Kṛṣṇos vaikystės žaidimus su tėvais, be vargo įveiks nežinojimą, dėl kurio gimstama ir mirštama. Viešpats Brahmā dovanojo tokį palaiminimą, ir štai Vṛndāvanoje Droṇa tapo Nanda Mahārāja, o Dharā – motina Yaśoda, Nandos Mahārājos žmona.

Taip Nanda Mahārāja ir jo žmona, motina Yaśodā, subrandino tyrą atsidavimą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kuris gimė jų sūnumi. Visi Kṛṣṇos palydovai – *gopės* bei piemenys irgi be ypatingų pastangų išsiugdė meilę Kṛṣṇai.

Viešpaties Brahmos palaiminimu, Viešpats Kṛṣṇa kartu su visiška ekspansija Balarāma nužengė į žemę. O kad Vṛndāvanos gyventojai patirtų dar didesnę transcendentinę palaimą, Jis apreiškė Savo vaikystės žaidimus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Visatos pavidalo regėjimas“.

DEVINTAS SKYRIUS

Motina Yaśodā suriša Viešpatį Kṛṣṇą

Kartą, matydama, kad tarnaitė nespėja ruoštis apie namus, motina Yaśodā nusprendė pati sumušti sviestą. Plušdama ji dainavo apie Kṛṣṇos vaikystės žaidimus, ir mintys apie sūnų teikė jai didžiausią džiaugsmą.

Yaśodā buvo standžiai suveržusi *sārį* ir smarkiai, abiem rankom mušė sviestą. Jos rankos lietė krūtis, ir dėl karštos meilės sūnui iš jų pradėjo lašėti pienas. Jai plušant, kliudydamos viena kitą, ant rankų skimbčiojo apyrankės, lingavo krūtys ir auskarai. Yaśodos veidą išmušė prakaito lašeliai ir į visas puses pabiro jos galvą puošę gėlių žiedai. Tuo metu duryse, kaip mažas vaikas, pasirodė Viešpats Kṛṣṇa ir išvydo šį nuostabų reginį. Jis buvo alkanas ir iš meilės Savo motinai panoro, kad toji liautųsi plakusi sviestą. Viešpats parodė, kad pirmiausia ji turėtų pamaitinti Jį, o tik tada baigtų mušti sviestą.

Motina Yaśodā užsikėlė vaiką ant kelių ir davė Jam krūtį. Kol Kṛṣṇa čiulpė pieną, ji šypsojosi, negalėdama atsigrožėti dailiu Jo veideliu. Staiga ėmė bėgti ant krosnies pastatytas pienas. Skubėdama jį nukaisti, motina Yaśodā paguldė Kṛṣṇą ir pribėgo prie krosnies. Paliktas vienas, Kṛṣṇa taip supyko, kad Jo akys ir lūpos net paraudo. Jis sukando dantukus, sučiaupė lūpas ir, griebęs akmenį, sudaužė puodą su sviestu. Pakabinęs ran-

ka sviesto, Jis nulindo į nuošalų kampą ir, dėdamasis, jog verkia, ėmė jį valgyti.

Tuo metu, pažiūrėjusi bėgančio pieno, motina Yaśodā grįžo prie sviesto muštuvės ir pamatė, kad puodas, kuriame buvo laikomas sviestui skirtas jogurtas, sudaužytas. Neradusi vaiko, ji nutarė, kad puodą sudaužė Jis. „Gudruolis. Sukūlė puodą ir pasislėpė, kad nenubausčiau“, – pamanė ji ir nusišypsojo. Visur apieškojusi, galų gale ji rado sūnelį ant apverstos didelės medinės piestos. Iš puodo, kuris buvo pririštas prie lubų, Jis kabino sviestą ir šėrė juo beždžiones. Kṛṣṇa išgąstingai dairėsi į šalis, suprasdamas, kad elgiasi negerai. Išvydusi, ką išdarinėja jos sūnus, Yaśodā tylutėliai prisėlino Jam iš nugaros. Tačiau Kṛṣṇa tuoj pat pastebėjo ją su rykšte rankoje ir nieko nelaukęs šoko žemėn ir iš baimės nukūrė. Motina Yaśodā vaikėsi Jį po visus kampus, stengdamasi sučiupti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį – tą, prie kurio negali priartėti netgi Jį medituojantys didieji *yogai*. Taigi Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa – tas, kuris nepasiekiamas nei *yogams*, nei spekuliatyviems mąstytojams, apsireiškė motinai Yaśodai, didelei bhaktei, jos vaiku. Apkūniai, bet liauno liemens motinai Yaśodai buvo nelengva pagauti greitakojį berniuką. Tačiau ji stengėsi kiek įmanydama. Jos plaukai atsirišo, o juose įsegtos gėlės pabiro ant žemės. Nors ir nuvargo persekiotoja, tačiau galų gale pavijo savo neklaužadą sūnų ir sugriebė Jį. Sučiuptas Kṛṣṇa vos nulaikė ašaras. Trindamas kumšteliais akis, paryškintas juodais dažais, Jis žvelgė į palinkusią virš Jo motiną, ir Jo akys ėmė šokinėti iš baimės. Motina Yaśodā suprato, kad Kṛṣṇa nejuokais išsigando, ir jau ruošėsi Jį nuraminti.

Trokšdama savo vaikui gero labiau negu koks kitas žmogus, motina Yaśodā pamanė: „Jei vaikas labai bijos manęs, nežinia, kas gali Jam nutikti.“ Yaśodā numetė rykštę ir nutarė, kad už bausmę verčiau suriš Jo rankas virve. Ji nežinojo, kad surišti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį neįmanoma. Motina Yaśodā manė, kad Kṛṣṇa – jos mažasis sūnelis, ir nė neįtarė, jog šis vaikas – tasai, kuris neturi jokių ribų. Nėra nei Jo išorės ar vidaus, nei pradžios ar galo. Jis – beribis ir visur esantis. Iš tiesų Jis yra visas kosminis pasaulis. Ir vis dėlto motinai Yaśodai Kṛṣṇa buvo jos vaikas. Nors Kṛṣṇa jutimais nepasiekiamas, ji stengėsi pririšti vaiką prie medinės piestos. Tačiau kai motina pabandė Jį supančioti, pamatė, kad virvė per trumpa – trūko poros colių. Yaśodā namuose suieškojo daugiau virvių, tačiau ir jų neužteko. Galiausiai ji suraišiojo visas virves, kokias tik rado namie, tačiau ir vėl pritrūko poros colių! Motina Yaśodā šypsojosi, ją apėmė didžiulė nuostaba. Kaipgi galėjo šitaip būti?

Bandydama surišti sūnų, motina Yaśodā baisiai nuvargo. Ją išpylė prakaitas, nuo galvos nusirito gėlių pynė. Matydamas sunkų motinos triūsą, Viešpats Kṛṣṇa iš užuojautos leidosi surišamas. Motinos Yaśodos

namuose Kṛṣṇa atliko žmonių vaiko vaidmenį ir apreiškė Savo nuostabiausias pramogas. Suprantama, niekas negali valdyti Aukščiausiojo Dievo Asmens. Tyras bhaktas paklūsta Viešpaties lotoso pėdoms, o Viešpats gali jį apginti arba nubausti. Tačiau jam nevalia užmiršti, kad yra priklausomas. Savo ruožtu, atsiduodamas bhakto globai, Viešpats jaučia transcendentinį malonumą. Tokį pavyzdį parodė Kṛṣṇa, paklusdamas Savo motinai Yaśodai.

Kṛṣṇa – Aukščiausiasis, galintis dovanoti Savo bhaktams bet kokį išsivadavimą, tačiau malonė, kuri teko motinai Yaśodai, nepasiekiama nei Viešpačiui Brahmai, nei Viešpačiui Śivai, nei sėkmės deivei.

Aukščiausiojo Dievo Asmens, kuris žinomas kaip Yaśodos ir Nandos Mahārājos sūnus, nepavyks tobulai pažinti nei *yogams*, nei spekuliatyviems mąstytojams. Tačiau bhaktams Jis lengvai pasiekiamas. *Yogai* ir spekuliatyvieji mąstytojai nesugeba suvokti, kad Jis yra aukščiausias visų malonumų šaltinis.

Surišusi sūnų, motina Yaśodā ėmė tvarkytis apie namus. O prie medinės piestos pririšto Kṛṣṇos žvilgsnis pakrypo į du netoliese augančius *arjunos* medžius. Didysis palaimos šaltinis, Viešpats Śrī Kṛṣṇa, pamanė: „Iš pradžių motina Yaśodā paliko Mane, neleidusi sočiai atsigerti pieno, todėl Aš sudaužiau jogurto puodynę, o po to sušėriau sviestą beždžionėms. Dabar ji pririšo Mane prie medinės piestos. Todėl iškrėsiu jai dar didesnį pokštą.“ Ir Jis sumanė nuversti du didžiulius *arjunos* medžius.

Šie *arjunos* medžiai turi savo istoriją. Ankstesnįjį gyvenimą jie buvo žmonės, Kuveros sūnūs, vardu Nalakūvara ir Maṇigrīva. Laimė, jie Viešpačiui krito į akį. Didysis išminčius Nārada juos prakeikė, norėdamas suteikti didžiausią malonę – galimybę pamatyti Viešpatį Kṛṣṇą. Šis prakeiksmas, kuris iš tiesų buvo malonė, teko jiems per užmaršumą, kurį paskatino apgirtimas. Ši istorija pasakojama kitame skyriuje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Motina Yaśodā suriša Viešpatį Kṛṣṇą“.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Nalakūvaros ir Maṇigrīvos išgelbėjimas

Čia pasakojama istorija apie tai, kaip palaimingu didžiojo išminčiaus Nārados noru Nalakūvara ir Maṇigrīva buvo prakeikti ir Kṛṣṇa juos išvadavo.

Du galingi pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigrīva buvo pusdievių iždininko Kuveros – didžio Viešpaties Śivos pasekėjo – sūnūs. Viešpaties Śivos malone, Kuvera valdė pasakiškus materialius turtus. Turtuolių sūnūs dažnai palinksta į vyną ir moteris, ir Kuveros sūnūs nebuvo išimtis. Kartą, norėdami pasilinksminti, pusdieviai atėjo į Viešpaties Śivos sodą Kailāsos apylinkėse ant Mandākinī Gangos kranto. Kvepiančiame, pilname gėlių sode jie gėrė midų ir klausėsi malonaus gražių mergelių dainavimo. Apsvaigę broliai įbrido į Gangą, nusėtą lotoso žiedų, ir išdykavo vandenyje su jaunomis mergelėmis tarsi drambliai su savo patelėmis.

Jiems vandenyje besismaginant, į tą vietą netyčia užklydo didysis išminčius Nārada. Jis pamatė, kad pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigrīva jau visiškai apgirto ir nebepažįsta jo. Jaunosios pusdievių draugės buvo už juos blaivesnės. Išvydusios didįjį išminčių Nāradą, jos susigėdo savo nuogumo ir puolė rengtis. O apdujusiems pusdievio Kuveros sūnums buvo nė motais, kad priešais juos stovėjo išminčius Nārada, ir jie nepridengė savo nuogu-

mo. Matydamas, kaip žemai krito girtuokliaudami Kuveros sūnūs, Nārada panoro jiems gero ir prakeikė juos, tuo parodydamas savo neprieţastinę malonę.

Didysis išminčius nuoširdţiai gailėjosi Kuveros sūnų ir troško, kad jie liautųsi ieškoję dţiaugsmų svaigaluose bei linksmybėse su jaunomis mergelėmis ir savo akimis išvystų Viešpatį Kṛṣṇą. Jis nutarė prakeikti pusdievius. Pasak Nārados, potraukis materialiems malonumams kyla sustiprėjus aistros *guṇos* poveikiui. Materialiame pasaulyje žmogų, gausiai apdovanotą materialiais turtais, paprastai traukia trys dalykai – svaigalai, lytiniai malonumai ir azartiniai ţaidimai. Didţiuodamiesi savo materialiais turtais, turtuoliai praranda bet kokį gailestingumą – stato skerdyklas ir ţudo gyvulius. Jie mano esą nemirtingi. Pamiršę gamtos dėsnius, šie neišmanėliai beprotiškai lepina savo kūną. Jie užmiršta, jog materialus kūnas – net ir toks tobulas, kaip pusdievių, – ilgainiui pavirsta pelenais. O kol žmogus gyvas, kad ir kokį patrauklų kūną jis turėtų, šiame kūne tėra išmatos, šlapimas ir įvairiausių kirmėlių knibţdėlynas. Pavydėdami kitiems žmonėms ir skriausdami juos, materialistai negali suvokti svarbiausiojo gyvenimo tikslo, o jo nesuvokdami, kitą gyvenimą jie dažniausiai degraduoja ir patiria pragaro kančias. Laikydami save kūnais, šie paikuoliai nevengia įvairiausių nuodėmių ir net nesusimąsto, ar jų kūnas išties yra jų nuosavybė. Sako, kūnas yra to, kas jį maitina. Jei taip, tai kūnas priklauso ne pačiam žmogui, o šeimininkui, kuriam žmogus tarnauja. Vergvaldys reiškia teises į savo vergų kūnus, nes juos maitina. Kita vertus, kam priklauso kūnas – tėvui, davusiam sėklą, ar motinai, kuri išnešiojo vaiką savo įsčiose?

Neišmanėliai įvairiai nusideda, nes materialų kūną klaidingai tapatina su siela. Tačiau pasistenkime suprasti, kam kūnas priklauso. Kvailys žudo gyvulius, kad pamaitintų savo kūną, tačiau nesusimąsto, kam priklauso jo kūnas – jam pačiam, jo tėvui, motinai ar seneliams iš motinos pusės. Kitąsyk tėvas išleidţia savo dukrą už vyro su sąlyga, kad įsūnys dukters vaiką. Atsitinka ir taip, kad silpnesniojo kūnas atitenka stipresniam, tam, kuris priverčia jį tarnauti. Kartais vergo kūnas su visomis nuosavybės teisėmis yra parduodamas kitam šeimininkui. Galų gale gyvenimui pasibaigus kūną pasiima ugnis, ir jis virsta pelenais, arba yra išmetamas į gatvę, kur jį sudoroja šunys ir maitvanagiai.

Kartais, norint išmaitinti kūną, daromos nuodėmės, tačiau, prieš darant tokias nuodėmes, reikia išsiaiškinti, kam šis kūnas priklauso. Kūnas gimsta iš materialios gamtos ir po tam tikro laiko joje ištirpsta. Taigi galima daryti išvadą, kad kūnas priklauso materialiai gamtai. Nemanykime, kad kūnas priklauso mums, – tai klaida. Tad kam gi ţudyti – juk ţudome stengdamiesi išsaugoti tai, kas mums vis tiek nepriklauso? Ar tam, kad išmaitintume kūną, būtina ţudyti nekaltus gyvulius?

Kai žmogų apakina tuščias didžiavimasis turtais, jis nepaiso jokių dorovinių pamokymų – jam terūpi vynas, moterys ir gyvulių žudymas. Taigi dažnai neturtingo žmogaus padėtis geresnė, nes vargingieji neišskiria savęs iš kitų. Paprastai vargšas nenori skaudinti kitų, nes savo kailiu yra patyręs skausmą. Todėl didysis išminčius Nārada, matydamas, kad pusdieviai Nalakūvara ir Maņigrīva apakinti puikybės, nutarė pasiųsti juos ten, kur nebūtų jokių turtų.

Žmogus, įsivaręs rakštį, to niekam nelinkės; jautrios širdies vargšas nelinkės kitam vargo. Turtuolis, kilęs iš vargšų, dažniausiai į gyvenimo pabaigą įkuria labdaringą įstaigą, kad padėtų kitiems beturčiams. Žodžiu, gailestingas vargšas labiau atjaučia kitų vargus ir bėdas. Beturtis retai kada keliasi į puikybę, jį rečiau apakina aistros. Paprastai jis pasitenkina tuo, ką gauna per Viešpaties malonę.

Gyventi vargingai reiškia askezę. Tad Vedų kultūros *brāhmaņai* paprastai stengiasi gyventi skurde, kad išvengtų tuščio didžiavimosi, kurį sukelia materialus turtas. Materialaus klestėjimo pagimdytas išdidumas – didelė kliūtis dvasinio išsivadavimo kelyje. Skurdžiui negresia nutukti, nes jis neturi galimybės be saiko valgyti. Tad ir jo jausmai neįaudrinti. O susitvardęs žmogus nelinkęs ir į prievartą.

Kitas neturto privalumas tas, kad šventas žmogus nesivaržo užsukti į vargšo namus, taigi vargšui prieinamas bendravimas su šventuoju. O turčius į savo namus įsileidžia ne kiekvieną, tad šventajam kelias į jo namus uždaras. Pagal Vedų tradiciją, šventi žmonės tampa elgetomis, nes, prašydami išmaldos, jie gali pasibelsti į kiekvieno šeimos žmogaus duris. O žmonėms, kurie per šeimos rūpesčius dažniausiai užmiršta apie dvasinį tobulėjimą, bendravimas su šventais žmonėmis yra ypač naudingas. Bendraujant su šventuoju, vargšui atsiranda galimybė išsivaduoti. Ko verti tie žmonės, kurie didžiuojasi savo materialiais turtais ir skęsta puikybėje, jei negali bendrauti su šventaisiais ir Aukščiausiojo Dievo Asmens atsidavusiais pasekėjais?

Taigi didysis išminčius Nārada nutarė, kad jo pareiga – sukurti šiems pusdieviams tokias aplinkybes, kuriomis jie negalėtų tuščiai didžiuotis materialiais turtais. Jausdamas gailestį, Nārada norėjo ištraukti juos iš nuodėmingo gyvenimo. Jie buvo patekę į tamsos *guņos* valdžią, todėl nepajėgė valdyti jausmų ir tegalvojo apie lytinius džiaugsmus. Ištraukti juos iš tos pasibaisėtinos būklės buvo švento žmogaus, tokio, kaip Nārada, pareiga. Gyvuliai nesuvokia savo nuogumo. Tačiau Kuvera – jų tėvas buvo pusdievių iždininkas, svarbias pareigas einantis asmuo. O jo sūnūs elgėsi kaip tikri gyvuliai ir apgirtę tiek prarado atsakomybės jausmą, kad net nesuvokė, jog yra nuogi. Išauklėti žmonės turėtų dengti kūną žemiau juosmens. Tai pamiršus, gresia nuopuolis. Tad Nārada nutarė, kad geriau-

sia bausmė bus paversti juos nejudriomis gyvosiomis esybėmis – medžiais. Gamtos dėsniai neleidžia medžiams judėti. Nors medžių sąmonę temdo neišmanymo *guṇa*, jie negali niekam padaryti bloga. Didysis išminčius Nārada manė, jog paverstiems medžiais pusdieviams pravartu palikti atmintį, kad jie žinotų, už ką skirta šioji bausmė. Pakeitusi kūną, gyvoji būtybė dažniausiai užmiršta ankstesnįjį gyvenimą, tačiau ypatingais atvejais Viešpaties malone atmintis paliekama – kaip tai atsitiko Nalakūvarai bei Maṇigrīvai.

Taigi išminčius Nārada nusprendė, kad abu pusdieviai šimtą metų pusdievių laiku turės būti medžiais, o po šimto metų nepriežastine Aukščiausiojo Dievo Asmens malone jiems teks laimė savo akimis išvysti Patį Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Taip jie atgausią savo aukštą padėtį – vėl tapsią pusdieviais ir didžiais Viešpaties bhaktais.

Tai pasakęs, didysis išminčius Nārada grįžo į savo buveinę Nārāyaṇāśramą, o pusdieviai virto medžiais dvyniais, vadinamais *arjuna*. Nepriežastine Nārados malone pusdieviai išaugo Nandos Mahārājos kieme ir gavo nepaprastą galimybę iš arti regėti Viešpatį Kṛṣṇą.

Mažasis Kṛṣṇa, nors buvo pririštas prie medinės piestos, iš lėto nurėpliojo prie medžių dvynių, kad įvykdytų Savo didžio bhakto Nārados pranašystę. Viešpats Kṛṣṇa žinojo, kad Nārada – didis bhaktas, o *arjunos* medžiai dvyniai, kurie stovėjo priešais Jį, – Kuveros sūnūs. „Atėjo laikas įvykdyti Mano didžio bhakto Nārados žodžius“, – pamanė Jis ir žengė pro medžių tarpą. Pats Kṛṣṇa lengvai pralindo, tačiau didelė medinė piesta tarp medžių įstrigo. Tada Viešpats Kṛṣṇa įsiręžęs stipriai truktelėjo piestą, prie kurios buvo pririštas, ir abu medžiai su visa lapija triokšėdami nuvirto žemėn. Iš nuvirtusių medžių iškilo dvi nepaprastos, švytinčios it liepsna būtybės. Joms pasirodžius, viskas aplink nušvito. Tyrosios būtybės prisiartino prie Viešpaties Kṛṣṇos, nusilenkė ir, išreikšdamos savo pagarbą, kreipėsi į Jį malda:

„Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu – pirminis Dievo Asmuo, visų mistinių jėgų valdovas. Mokyti *brāhmaṇai* puikiai žino, kad kosminis pasaulis, kurį mes matome, gimsta iš Tavo galių, kurios tai akivaizdžiai pasireiškia, tai būna neišreikštos. Tu – pirminė priežastis, suteikianti gyvosioms būtybėms gyvybę, kūną ir jutimus. Tu – amžinasis Dievas, Viešpats Viṣṇu, visa aprėpiantis, nemirtingas būties valdovas. Tu – pirmapradis šaltinis kosminio pasaulio, kuris juda valdomas trijų materialios gamtos *guṇų* – dorybės, aistros ir neišmanymo. Kaip Supersiela, Tu gyveni visų rūšių gyvosiose būtybėse ir žinai, kas dedasi jų kūnuose bei protuose. Todėl Tu – aukščiausias valdovas, kurio valioje visų gyvųjų būtybių poelgiai. Ir nors Tu įeini į visus materialios gamtos *guṇų* valdomus reiškinius, Tau Pačiam šios suterštosios ypatybės nedaro jokios įtakos. Niekas negali sup-

rasti Tavo transcendentinių ypatybių, būdamas materialios gamtos *guņų* valdžioje, o transcendentinės Tavo ypatybės egzistavo dar prieš pasaulio pradžią. Todėl Tave vadina Aukščiausiuoju Brahmanu, kurį amžinai šlovina Jo vidinės galios. Materialiame pasaulyje Tave galima pažinti tik per įvairias inkarnacijas. Nors Tu įgyji tam tikrus kūnus, jie nėra materialios kūrinijos dalis. Šie kūnai visada kupini transcendentinių galių – begalinio turto, jėgos, grožio, šlovės, išminties ir atsižadėjimo. Materialiame pasaulyje kūnas skiriasi nuo šeimininko, tačiau Tu apsireiški pirminiu dvasiniu kūnu, todėl šie skirtumai Tau negalioja. Tau nužengus, nepaprasti Tavo žygiai byloja apie tai, kad Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Niekas materialiame pasaulyje nepajėgia nuveikti tokių antžmogiškų darbų. Tu, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nužengei su visomis visiškomis ekspansijomis ir neši gyvosioms būtybėms gyvybę, mirtį bei išsivadavimą. Tu kiekvienam gali suteikti bet kurį palaiminimą. O Viešpatie! O laimės ir gėrio šaltini, su didžiausia pagarba lenkiamės Tau. Tu – visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ramybės versmė ir visų svarbiausias iš karaliaus Yadu giminės. O Viešpatie, mūsų tėvas pusdievis Kuvera – Tavo tarnas. Tavo tarnas ir didysis išminčius Nārada. Tai jų malone mes galime regėti Tave. Leisk mums nuolat su transcendentine meile Tau tarnauti, Tave šlovinti ir klausytis pasakojimų apie Tavo transcendentinius darbus. Tegul mūsų rankos ir kitos kūno dalys visad tarnauja Tau, tegul mūsų mintys nuolat krypsta į Tavo lotoso pėdas, o mūsų galvos tesilenkia visa aprėpiančiajam Tavo Šviesybės visatos pavidalui."

Kai pusdieviai Nalakūvara ir Maņigrīva pabaigė savo maldas, mažasis Viešpats Kṛṣṇa, Gokulos šeimininkas bei valdovas, Yaśodos pririštas prie medinės piestos, nusišypsojo ir tarė: „Aš žinau, kad jūs patyrėte nepriežastinę Mano didelio bhakto – išminčiaus Nārados malonę. Jis išgelbėjo jus nuo pasibjaurėtino didžiavimosi dailia išvaizda ir nepaprastais turtais, kuriuos jūs gavote, gimę pusdievių šeimoje. Jeigu ne jis, jūs galėjote nusiristi į pragarą ir didžiai kentėti. Man žinoma, kaip viskas nutiko. Jis ne tik prakeikė jus, bet ir suteikė nuostabią galimybę jį pamatyti, – taigi jums nepaprastai pasisekė. Jeigu siela, netgi ir atsitiktinai, savo akimis pamato tokį didį ir šventą žmogų, kaip Nārada, – visada romų ir visiems gailestingą, – ji nedelsdama išsivaduoja iš sąlygoto gyvenimo. Tai tolygu patekti į ryškią saulės šviesą, kurioje niekas netemdo mūsų žvilgsnio. Taigi, Nalakūvara ir Maņigrīva, dabar jūsų gyvenimas įgavo prasmę, nes patyrėte ekstatinę meilę Man. Daugiau jūs negimsite materialiame pasaulyje. O dabar grįžkite į tėvo buveinę dangaus planetoje, gyvenkite atsidavimo tarnystės dvasia, ir dar šį gyvenimą jūs patirsite išsivadavimą."

Po to pusdieviai apėjo aplink Viešpatį daug kartų, daugsyk Jam nusilenkė ir pasitraukė. O Viešpats liko vienas, pririštas prie piestos.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nalakūvaros ir Maṇigrīvos išgelbėjimas“.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis

Kai *arjunos* medžiai dvyniai nuvirto ant žemės su tokiu griausmu, kad, rodės, trenkė žaibas, į įvykio vietą nedelsdami subėgo visi Gokulos gyventojai, o su jais atskubėjo ir Nanda Mahārāja. Jie labai stebėjosi, jog nei iš šio, nei iš to nuvirto du medžiai milžinai. Gokulos gyventojai suko galvas, nesuprasdami, kaip tai paaiškinti. Pamatę prie medinės piestos Yaśodos virvėmis priraišiotą mažylį Kṛṣṇą, jie pamanė, kad tai būsiąs kurio nors demono darbas. Kas dar galėjęs tai padaryti? Ir jie didžiai susirūpino, kad mažajam Kṛṣṇai nuolat nutinka tokie keisti nuotykiai. Taip vyresniesiems piemenims besvarstant, netoliese žaidę vaikai papasakojo, kad medžius nuvertė Kṛṣṇa, tempdamas paskui save medinę piestą, prie kurios buvo pririštas. „Kṛṣṇa tarp medžių pralindo, – aiškino jie, – o piesta ėmė ir įstrigo. Jis truktelėjo virvę, ir medžiai nuvirto. Iš nugriuvusių medžių pakilo dvi akinamai švytinčios būtybės ir ėmė su Juo kalbėtis.“

Dauguma piemenų nepatikėjo vaikų žodžiais. Jie negalėjo įsivaizduoti, jog tai apskritai įmanoma. Tačiau atsirado ir tokių, kurie patikėjo jais ir tarė Nandai Mahārājai: „Tavo sūnus – ne toks, kaip kiti vaikai. Galbūt tai Jo darbas.“ Klausydamasis, kaip piemenys kalba apie nepaprastas sūnaus galias, Nanda Mahārāja šypsojosi. Jis priėjo arčiau ir atrišo virvę, iš-

laisvindamas stebuklingąjį sūnų. Tada vyresniosios *gopės* tuoj pat paėmė Kṛṣṇą ant rankų, nunešė į Jo namus ir, pliaukšėdamos delnais, gyrė nuostabius šio vaiko darbus. Kṛṣṇa kartu su jomis plojo delniukais, tarsi ištiesbūtų paprastas berniukas. Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa visiškai pakluso *gopių* valiai ir it lėlė ėmė dainuoti ir šokti jų rankose.

Kartais motina Yaśodā prašydavo Kṛṣṇos atnešti jai medinį suolelį. Nors suolas būdavo per sunkus, tačiau Kṛṣṇa įsigudrindavo jį atvilkti. Kitąsyk, kai garbindamas Nārāyaṇą tėvas prašydavo Kṛṣṇos atnešti medinius sandalus, Kṛṣṇa užsikeldavo juos ant galvos ir sunkiai nešdavo. Paprašytas pakelti daiktą, kuris būdavo per sunkus, Jis imdavo skėsčioti rankomis. Kiekviena diena, kiekviena akimirka su Kṛṣṇa tėvams teikė didžiausią džiaugsmą. Viešpats apreiškė Vṛndāvanos gyventojams Savo vaikiškus darbus, norėdamas parodyti didiesiems išminčiams bei filosofams, ieškantiems Absoliučiosios Tiesos, kaip Aukščiausioji Absoliučioji Tiesa, Dievo Asmuo, paklūsta Savo tyrų bhaktų norams.

Kartą prie Nandos Mahārājos namų atėjo vaisių pardavėja. Išgirdęs jos garsų kvietimą: „Kas nori vaisių, ateikite čia!“, mažasis Kṛṣṇa suspaudė delniukuose saujelę grūdų ir nuskubėjo keisti juos į vaisius. Tais laikais prekyba vyko mainais, ir Kṛṣṇa, ko gero, matęs, kaip tėvai keičia vaisius ir kitas prekes, juos mėgdžiojo. Tačiau Jo delniukai buvo labai maži, ir Jis nemokėjo tvirtai jų sugniaužti, tad grūdai biro ant žemės. Vaisių pardavėja tai matė ir, Viešpaties grožio pakerėta, pridėjo Jam pilną glėbį vaisių, tepaėmusi kelis grūdelius, kurie liko delniukuose. O kai ji pažvelgė į savo pintinę, pintinė buvo pilna visokių brangenybių. Viešpats nešykšti jokių malonių. Duodami Viešpačiui ką nors, ne prarandame, o laimime milijoną kartų.

Sykį Viešpats Kṛṣṇa, *arjunos* medžių dvynių išgelbėtojas, žaidė su Balarāma ir kitais vaikais ant Yamunos kranto. Artėjo vidurdienis, ir Rohiṇī, Balarāmos motina, atėjo kviesti jų namo. Tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma taip įsitraukė į žaidimus su draugais, kad visiškai nenorėjo namo. Jie nekreipė dėmesio į prašymą ir žaidė Sau toliau. Negalėdama Jų prisikviesti, Rohiṇī grįžo namo ir išsiuntė motiną Yaśodą. Yaśodā taip mylėjo savo sūnų, kad vos išėjo Jo kviesti, jos krūtys pritvinko pieno. Ji garsiai šūktelėjo: „Mielas vaikeli, grįžk namo. Jau senų seniausiai pietų metas.“ Ir pridūrė: „Brangusis Kṛṣṇa, mano mielas lotosaaki sūnau, ateik gerti mano pieno. Tu jau pažaidei ir tikriausiai esi labai alkanas. Turbūt pavargai taip ilgai bežaisdamas, mielas mano mažyli.“ Paskui ji kreipėsi į Balarāmą: „Mielas vaike, šeimos puošmena, tučtuojau grįžk su jaunėliu Kṛṣṇa namo. Jūs žaidžiate nuo pat ryto ir, ko gero, visai nusilakstėte. Grįžkite pavalgyti. Tėtis Nandarāja laukia Jūsų. Jis alkanas, tad eikite namo, kad ir jis galėtų papietauti.“

Kai tik Kṛṣṇa ir Balarāma išgirdo, kad Nanda Mahārāja laukia Jų nepradėdamas valgyti, tuoj pat suskubo namo. O žaidimo draugai ėmė skųstis: „Kṛṣṇa visada išeina pačiame žaidimo įkarštyje. Kitą kartą Jo neišleisime.“

Ir jie pagrasino daugiau su Juo nebežaisią. Kṛṣṇa išsigando ir, užuot ėjęs namo, vėl grįžo pas draugus. Tada motina Yaśodā išbarė vaikus ir tarė Kṛṣṇai: „Brangus Kṛṣṇa, Tu kaip gatvės valkata! Ar neturi namų? Prašau grįžti! Pažvelk, kaip Tu išsimurzinai, žaisdamas nuo pat ankstyvo ryto! Eik namo – Tau reikia išsimaudyti. Be to, šiandien Tavo gimimo diena, ir Tu turi grįžti namo, kad išdalintum *brāhmaṇams* karves. Argi nematai, kaip dailiai papuošė mamos Tavo draugus? Ir Tave reikia nuprausti, gražiai aprengti ir padabinti papuošalais. Tad eik namo, išsimaudyk, pasipuošk, o tada vėl galėsi žaisti.“

Taip motina Yaśodā kvietė namo Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą – tuos, kuriems lenkiasi didieji pusdieviai Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva. Motinai Yaśodai Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma tebuvo jos vaikai.

Kai motinos Yaśodos sūnūs Kṛṣṇa ir Balarāma grįžo namo, ji švariai Juos išmaudė, aprengė ir išpuošė. Paskui sukvietė *brāhmaṇus* ir Kṛṣṇos gimimo dienos proga savo vaikų rankomis išdalino jiems daugybę karvių. Štai taip buvo švenčiama Kṛṣṇos gimimo diena.

Kartą, po Kṛṣṇos gimtadienio iškilmių, susirinko drauge vyresnieji piemenys, kuriems vadovavo Nanda Mahārāja. Jie tarėsi, kaip padaryti galą nelaimėms, kurias Mahāvane kelia demonai. Susirinkime dalyvavo Nandos Mahārājos brolis Upananda. Jis garsėjo kaip mokytas ir patyręs žmogus ir linkėjo Kṛṣṇai bei Balarāmai gero. Upananda, kaip vienas iš vyresniųjų, kreipėsi į susirinkusius: „Brangūs bičiuliai! Mums reikia keltis į kitą vietą, nes į Gokulą kiekvieną dieną braunasi didžiuliai demonai ir drumsčia mūsų ramybę, o ypač jie taikosi nužudyti mūsų mažylius. Prisiminkime, kaip Pūtanā atėjo nugalabyti Kṛṣṇą. Tik per Viešpaties Hari malonę Jis ištrūko iš baisios raganos nagų. Po to Kṛṣṇą buvo nutvėręs demonas viesulas, kuris pakilo aukštai į padanges, ir tik Viešpaties Hari malone Kṛṣṇa liko gyvas ir sveikas, o demonas krito ant akmenų ir užsimušė. Visai neseniai berniukas žaidė tarp dviejų medžių tuo metu, kai jie grėsmingai nugriuvo, nors ir nesužeidė Jo. Viešpats Hari ir šįkart Jam padėjo. Įsivaizduokite, kokia būtų ištikus nelaimė, jeigu Jį ar kitą ten žaidusį vaiką būtų prispaudę virstantys medžiai! Tai turint galvoje, negalima nesutikti, jog gyventi čia darosi nebesaugu. Vykime kitur. Nuo įvairių nelaimių mus gelbėjo Viešpaties Hari malonė. Ir vis dėlto būkime atsargūs ir palikime Gokulą. Įsikurkime ten, kur niekas netrikdys mūsų ramaus gyvenimo. Aš manau, kad mums reikėtų keltis į Vṛndāvanos mišką, kuriame daug šviežios žolės ir žaliuoja įvairūs augalai. Ten būtų puiki ganykla mūsų

karvėms, o mes patys ir mūsų šeimos – *gopės* bei vaikai – gyventume ramybėje. Prie Vṛndāvanos stūkso nepaprasto grožio Govardhanos kalva, ten auga tanki žolė ir yra užtektinai pašaro gyvuliams, taigi pragyventume nesunkiai. Tad siūlyčiau nedelsiant vykti į tą puikią vietą, nes ilgiau gaišti neverta. Jei sutinkate, ruoškime vežimus, veskime karves ir kelionėn.“

Išklausę Upanandą, piemenys nedelsdami sutiko: „Greičiau ruoškimės kelionėn.“ Po to visi sukrovė į vežimus namų turtą bei įvairiausius rakandus ir pasiruošė keliauti į Vṛndāvaną. Kaimo senukai, moterys ir vaikai buvo susodinti į vežimus, o lankais ir strėlėmis apsiginklavę vyrai pasiruošė lydėti vilkstinę. Karvės, jaučiai ir veršiukai bėgo priešais, ginkluoti vyrai apsupo kaimenes ir ėmė pūsti ragus bei trimitus. Vilkstinė triukšmingai pajudėjo Vṛndāvanos link.

Kas gali apsakyti Vrajos mergelių grožį? Jos sėdėjo vežimuose, pasipuošusios brangiais *sāriais* ir pasidabinusios puikiais papuošalais. Kaip visada *gopės* ėmė dainuoti apie mažojo Kṛṣṇos žaidimus. Motinos Yaśodā ir Rohiṇī važiavo atskirais vežimais, o Kṛṣṇa ir Balarāma sėdėjo joms ant kelių. Pakeliui Rohiṇī ir Yaśodā kalbėjosi su savo vaikais, Kṛṣṇa ir Balarāma, ir laimingos spindėjo nepaprastu grožiu.

Šitaip vilkstinė pasiekė Vṛndāvaną, kur gyvenimas amžinas, kupinas ramybės ir laimės. Vežimai apsuko Vṛndāvaną ir išsirikiavo vienas paskui kitą. Pasigėrėję puikiu vaizdu – Govardhanos kalva, stūksančia ant Yamunos kranto, keliautojai pradėjo statytis būstus. Bendraamžiai laikėsi kartu, vaikai kalbėjosi su tėvais. Visi Vṛndāvanos gyventojai buvo labai laimingi.

Kṛṣṇai ir Balarāmai buvo patikėta ganyti veršelius. Svarbiausia piemenukams – saugoti mažiausiuosius iš jų. Ganyti veršelius berniukai mokomi nuo pat vaikystės. Kartu su kitais piemenukais Kṛṣṇa ir Balarāma gindavo veršelius į ganyklas ir žaisdavo su draugais. Ganydami veršelius, broliai kartais grodavo fleitomis, kartais spardė *āmalakī* ir *belo* vaisius kaip kamuolį arba šokdavo, skimbčiodami varpeliais, kurie buvo parišti Jiems ant kulkšnių. Kartais, apsigaubę antklodėmis, vaikai žaidė karves bei jaučius. Taip pramogavo Kṛṣṇa ir Balarāma. Broliai dažnai mėgdžiodavo jaučių ir karvių mykimą, žaidė „bulių kautynes“ ar klykavo tarsi paukščiai ir įvairūs gyvūnai. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma linksmai leido Savo vaikystės dienas tarsi paprasti žemės vaikai.

Kartą, Kṛṣṇai ir Balarāmai bežaidžiant prie Yamunos, jos pakrantėje pasirodė veršeliu pasivertęs demonas Vatsāsura, ketindamas Juos nužudyti. Veršelio išvaizdos demonas tuoj pat įsimaišė tarp kitų veršelių. Tačiau Kṛṣṇa iškart jį pastebėjo ir tuojau pranešė Balarāmai, kad į kaimenę įsiveržė demonas. Abu broliai ėmė jį sekti ir prislinko arčiau. Tada Kṛṣṇa griebė jį už užpakalinių kojų bei uodegos, smarkiai įsuko ir sviedė į medį.

Demonas išleido paskutinį kvapą ir nuo medžio viršūnės negyvas nukrito žemėn. Visi Kṛṣṇos draugai puolė Jį sveikinti: „Šaunuolis, šaunuolis!“, o sužavėti pusdieviai iš dangaus pradėjo barstyti gėles. Taip Vṛndāvanos piemenukai – kūrinijos saugotojai Kṛṣṇa ir Balarāma – kiekvieną rytą gindavo į ganyklas veršelius ir džiaugėsi Savo vaikystės žaidimais.

Piemenukai kasdien eidavo prie Yamunos girdyti veršelių ir, pagirdę veršelius, dažnai patys numalšindavo troškulį. Kartą, atsigėrę Yamunos vandens, piemenukai susėdo ant kranto ir išvydo milžinišką it kalnas padarą, kuris buvo panašus į garnį. Jo snapas buvo tvirtas kaip žaibas. Pamatę nepaprastą būtybę, piemenukai išsigando. Paukštis vadinosi Bakāsura ir buvo Kaṁsos draugas. Netikėtai pasirodęs paupy, jis puolė prie Kṛṣṇos, pražiojo smailą aštrų snapą ir kaipmat Jį prarijo. Balarāma ir berniukai net žado neteko ir sustingo tarsi negyvi. Tačiau demonas Bakāsura, rydamas Kṛṣṇą, pajuto gerklėje smarkų perštintį skausmą. Tai degino ryški šviesa, kurią skleidė Kṛṣṇa. Demonas tuoj pat išspjovė Kṛṣṇą ir pabandė pergnybti Jį snapu. Bakāsura nežinojo, kad Kṛṣṇa buvo pirminis visatos kūrėjo – Viešpaties Brahmos tėvas, nors ir atliekantis Nandos Mahārājos sūnaus vaidmenį. Motinos Yaśodos vaikas, pusdievių džiaugsmas ir šventų žmonių globėjas, griebė milžiną garnį už snapo ir Savo draugų piemenukų akivaizdoje perplėšė jį pusiau tarsi kokią žolytę. Sužavėti šio reginio, rojaus planetų gyventojai iš dangaus pabėrė kvapiąsias *malli* gėles, o gėlių lietų lydėjo trimitų, būgnų ir kriauklių garsai.

Išvydę gėlių lietų ir išgirdę dangiškuosius garsus, vaikai labai nustebo. O kai pamatė Kṛṣṇą, piemenukai ir Balarāma taip apsidžiaugė, tarsi būtų atgavę savo gyvasties šaltinį. Jie vienas po kito glėbesčiavo ir spaudė prie krūtinės grįžusį Nandos sūnų. Po to suginė draugėn visus veršelius ir patraukė namo.

Sugrįžę vaikai papasakojo apie nuostabius Nandos sūnaus žygius, ir *gopės* bei piemenys nepaprastai džiūgavo. Jie ir taip mylėjo Kṛṣṇą, tačiau, išgirdę pasakojant apie Jo šlovingas pergales, pamilo Jį dar labiau. Prisiminę, kad mažylis Kṛṣṇa ištrūko iš mirties nasrų, jie žvelgė į Jo veidą su didele meile ir susižavėjimu. Piemenys turėjo daugybę rūpesčių, tačiau negalėjo atitraukti savo žvilgsnio nuo Kṛṣṇos. *Gopės* ir jų vyrai stebėjosi, kad įvairūs demonai, tiek kartų puolę Kṛṣṇą, patys žūdavo, o Jis visada likdavo gyvas ir sveikas. Kiek nuožmių demonų kėsinosi į Kṛṣṇą, norėdami Jį nužudyti, – kalbėjosi jie, – tačiau Hari malone niekas negalėjo Jam pakenkti. Demonai patys žūdavo it musės ugnyje. Čia jie prisiminė Gargamunio žodžius, kuris, gerai išmanydamas Vedas bei astrologiją, išpranašavo, kad daugybė demonų puls šį berniuką. Dabar jie ir patys įsitikino, jog viskas pildosi žodis žodin.

Vyresnieji piemenys bei pats Nanda Mahārāja dažnai kalbėdavosi apie

stebuklingus Kṛṣṇos ir Balarāmos darbus ir taip įsitraukdavo į šias kalbas, jog pamiršdavo trejopas materialios būties kančias. Štai koks yra Kṛṣṇos sąmonės poveikis. Džiaugsmą, kurį patyrė Nanda Mahārāja prieš penkis tūkstančius metų, Kṛṣṇą įsisąmoninusieji žmonės gali išgyventi ir dabar – tereikia jiems prabilti apie transcendentinius Kṛṣṇos bei Jo palydovų žaidimus.

Taip vyko džiaugsmingi Kṛṣṇos ir Balarāmos vaikystės žaidimai. Kṛṣṇa ir Balarāma vaizduodavo Viešpaties Rāmacandros beždžiones, nutiesusias per vandenyną tiltą, ir Hanumāną, kuris peršoko jūrą iki pat Ceilono. Kartu su draugais Jie mėgdžiodavo tuos žaidimus ir laimingai leido Savo vaikystę.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti vienuoliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis“.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Demono Aghāsuros mirtis

Vieną ankstų rytą Viešpats panoro su Savo draugais piemenukais nueiti į mišką ir ten kartu papietauti. Pakilęs iš patalo, Jis tuoj papūtė buivolo ragą ir sukvietė draugus. Varydami veršelius, berniukai patraukė į mišką. Su Viešpačiu Kṛṣṇa ėjo tūkstančiai Jo draugų. Kiekvienas nešėsi lazdą, fleitą, ragelį bei ryšulėlį su pietumis, ir kiekvieno kaimenėje buvo tūkstančiai veršelių. Iškylautojai atrodė labai linksmi ir laimingi. Kiekvienas žiūrėjo savo veršelių. Berniukai buvo išpuošti įvairiausiais aukso papuošalais ir išdaigaudami skynė miške gėles, lapus, rinko šakeles, povų plunksnas bei raudonąjį molį ir dabinosi kaip tik išmanė. Traukiant mišku, vienas iš berniukų juokais pavogė draugo pietų ryšulėlį ir perdavė kitam. Apvogtasis, pastebėjęs, jog nėra ryšulėlio su maistu, bandė jį atgauti, tačiau ryšulėlis nuskriejo pas kitą. Berniukai išdykavo, kaip išdykauja visi vaikai.

Kai Viešpats Kṛṣṇa atitrūkdavo nuo draugų, kad pasigrožėtų nuostabiu gamtos vaizdu, berniukai stengėsi Jį pavyti ir įnirtingai varžėsi, kas palies Jį pirmasis. Vienas sakė: „Aš pirmas pavysiu Kṛṣṇą“, o kitas prieštaravo: „Ne, tau nepavyks. Aš pirmasis pavysiu Kṛṣṇą.“ Vieni vaikai grojo fleitomis ar pūtė ragelius iš buivolo rago, kiti linksmai vaikėsi povus ir mėgdžiojo gegutės kukavimą. Jie vaikėsi dangumi skrendančių paukščių šešėlius, stengdamiesi nenukrypti nuo jų, ėjo pas beždžiones ir tylomis tūpėsi greta,

mėgdžiojo povų šokį, tampė už uodegų beždžiones, žaidė su jomis. Berniukai ropšdavosi paskui jas į medžius, o kai jos šaipydavosi ir rodydavo grimasas, atsilygindavo joms tuo pačiu. Ant Yamunos kranto jie žaidė su varlėmis, ir kai išgąsdintos varlės sušokdavo į vandenį, berniukai nerdavo iš paskos. Pamatę savo šešėlį, jie šokdavo iš vandens ir, stovėdami ant kranto, linksmai juokėsi bei vaipėsi. Vaikai bėgdavo prie tuščio šulinio ir garsiai šaukdavo į jį, o atsiliepus aidui kvatojo ir vadindavo jį bjauriais žodžiais.

Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo „Bhagavad-gītoje“ teigia, kad transcendentalistai, atsižvelgiant į jų lygį, pažįsta Jį kaip Brahmaną, kaip Paramātmą arba kaip Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Čia, patvirtindamas šį teiginį, Viešpats Kṛṣṇa, kurio kūno šviesa suteikia impersonalistams Brahmano patyrimą, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo teikia palaimą Savo bhaktams. Tiems, kuriuos užbūrė išorinė Kṛṣṇos galia, *māyā*, Jis tėra nuostabus vaikas. Tačiau su Juo žaidusiems piemenukams Jis suteikė beribę transcendentinę palaimą. Aukščiausiojo Dievo Asmens draugystę berniukai pelnė tuo, kad kitados atliko daugybę dorybingų poelgių. Kas apsakys transcendentinę Vṛndāvanos gyventojų laimę? Jie savo akimis regėjo Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kurio neišvysta netgi daugelis didžiausias askezes atlikusių *yogų*, nors Jis glūdi visų širdyse. Šią mintį patvirtina ir „Brahma-saṁhitā.“ Kṛṣṇos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, galima ieškoti Vedų ir Upaniṣadų puslapiuose, tačiau tas, kuriam nusišypso laimė bendrauti su bhaktais, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį gali išvysti savo akimis. Per daugybę ankstesnių gyvenimų atlikusiems aibes dorybingų darbų piemenukams teko gyventi greta Kṛṣṇos ir žaisti su Juo kaip su draugu. Jie nesuprato, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jie buvo artimi Kṛṣṇos draugai ir labai Jį mylėjo.

Kol Viešpats Kṛṣṇa mėgavosi vaikiškais Savo žaidimais su draugais, demonas Aghāsura iš pykčio netvėrė savo kailyje. Jam buvo nepakenčiama matyti, kaip Kṛṣṇa žaidžia, todėl jis apsireiškė berniukams, norėdamas juos visus nužudyti. Aghāsura buvo toks pavojingas, kad jo prisibijojo netgi dangaus gyventojai. Nors dangaus gyventojai kasdien gėrė gyvenimą ilginantį nektarą, jie negalėjo atsikratyti baimės Aghāsurai ir vis galvojo: „Kada gi ateis tam demonui galas?“ Dangaus gyventojai gėrė nektarą, kad taptų nemirtingi, tačiau nelabai tikėjo savo nemirtingumu. Tuo tarpu Kṛṣṇos žaidimų draugai demonų visiškai nebijojo. Baimės jausmas jiems buvo svetimas. Bet kokios materialios pastangos apsisaugoti nuo mirties negali laiduoti žmogui visiško saugumo, bet tam, kuris įsisąmonino Kṛṣṇą, nemirtingumas yra garantuotas.

Demonas Aghāsura, kuris buvo jaunesnysis Pūtanos ir Bakāsuros brolis, pasirodė Kṛṣṇai ir Jo draugams. Jis manė: „Kṛṣṇa nužudė mano brolį ir

seserį. Bet dabar aš sudorosiu Jį Patį, visus Jo draugužius ir veršius.“ Kaṁsos pakurstytas, Aghāsura buvo nusiteikęs labai ryžtingai. Jam šovė mintis, kad jeigu brolio ir sesers atminimui Jis paaukos grūdų ir vandens bei nudobs Kṛṣṇą ir piemenukus, Vṛndāvanos gyventojai išmirs savaime. Juk vaikai šeimos žmonėms yra jų gyvenimo prasmė. Tad vaikams numirus, iš meilės jiems mirs ir tėvai.

Taigi, nutaręs numarinti visus Vṛndāvanos gyventojus, Aghāsura pasitelkė *yogų siddhi*, kuri vadinasi *mahimā*. Jis ėmė didėti. Demonai dažniausia labai gerai valdo beveik visas mistines jėgas. Vienas *yogos* pasiekimų yra *mahima-siddhi*, kuri leidžia kiek nori padidėti. Demonas Aghāsura ištįso per aštuonias mylias ir pasivertė storiausiu slibinu. Įgijęs tokį nepaprastą kūną, jis įsitaisė ant kelio ir iššiojo savo į kalnų olą panašią ryklę, ketindamas vienu ypu praryti visus berniukus kartu su Kṛṣṇa ir Balarāma.

Dideliu storu slibinu pasivertęs demonas išsižiojo taip plačiai, kad jo apatinė žiauna rėmė žemę, o viršutinė siekė debesis. Jo žabtai atrodė tarsi milžiniška, bedugnė kalnų ola, dantys – tarsi viršukalnės. Jo liežuvis buvo platus kaip vieškelis, o kvėpavimas – lyg uragano siausmas. Demono akys spindėjo įniršiu. Iš pradžių berniukai demoną palaikė stovyla, tačiau geriau įsižiūrėję suprato, kad ant kelio tįsantis milžiniškas išsižiojęs slibinas, ko gero, yra tikras. Berniukai ėmė šnekėtis: „Turbūt šitas šliužas įsitaisė čia ant kelio, kad mus prarytų. Aure, juk tai didžiulis slibinas. Jis guli pražiodęs nasrus ir ketina visus mus suėsti!“

Vienas berniukų tarė: „Taip, tavo tiesa. Viršutinė šio žvėries žiauna panaši į saulės spindesį, o apatinė – į saulės nurausvintą žemės lopą. Brangūs bičiuliai, pažvelkite į kairįjį ir dešinįjį žvėries nasrų šoną – Jo nasrai tarsi milžiniška kalnų ola, kurios viršaus net žvilgsnis nesiekia, o žandikaulis styro tarsi kalnų viršūnė. Tasai ilgas vieškelis, matyt, bus žvėries liežuvis, o tamsi ola – ryklė. Kai žvėris kvėpuoja, iš jo nasrų uraganu veržiasi karštas vėjas, kuris neša bjaurų žuvimi trenkiantį jo vidurių dvoką.“

Berniukai ėmė tartis: „Jeigu mes sykiu sueitume į to milžino slibino nasrus, visų mūsų praryti jis nepajėgtų! O jei mus ir prarytų, tai Kṛṣṇos jis tikrai nepraris. Kṛṣṇa tuoj pat jį užmuš, kaip užmušė Bakāsurą.“ Tarę šiuos žodžius, berniukai pažvelgė į dailų it lotoso žiedas Kṛṣṇos veidą ir ėmė šypsotis bei ploti. Jie patraukė tiesiai į milžino slibino ryklę.

Tuo tarpu Kṛṣṇa, visų širdyse glūdinti Supersiela, puikiai suprato, kad didžiulis sustingęs it stovyla siaubūnas yra demonas. Kol Jis svarstė, kaip išgelbėti nuo pražūties Savo artimiausius draugus, berniukai su veršeliais bei karvėmis įėjo į slibino nasrus. Tik Kṛṣṇa delsė. Demonas laukė Kṛṣṇos ir galvojo: „Visi jau mano gerklėj, vienas Kṛṣṇa – mano brolių ir seserų žudikas kažin ko delsia.“

Kṛṣṇa saugo mus visus. Tačiau kai Kṛṣṇa pamatė, kad greta neliko draugų ir kad jie atsidūrė milžino slibino pilve, Jo giedra nuotaika šiek tiek apniuko, bet neilgam. Kṛṣṇa net Pats negalėjo atsistebėti, kaip stebuklingai veikia išorinė galia. Jis ėmė svarstyti, kaip nudobus demoną ir išgelbėjus berniukus ir veršelius. Tačiau iš tiesų Jam nebuvo ko rūpintis. Kiek pasvarstęs, galų gale ir Jis įžengė į demono nasrus. Kai Kṛṣṇa išnyko jo nasruose, debesyse pasislėpę pusdieviai, kurie susirinko pasižiūrėti linksmo nuotykio, susijaudinę sušuko: „Vaje, vaje!“ O tuo metu Aghāsuros draugai, ryjantys mėsą ir geriantys kraują, pajutę, kad Kṛṣṇa atsidūrė demono nasruose, netvėrė iš džiaugsmo. O iš visų labiausiai džiaugėsi Kaṁsa.

Demonas jau taikėsi praryti Kṛṣṇą ir Jo bičiulius, bet Kṛṣṇa, išgirdęs pusdievių dejones: „Vaje, vaje“, jau nieko nebelaukė ir ėmė didėti demono gerklėje. Nors demono kūnas buvo ir milžiniškas, didėdamas Kṛṣṇa ėmė jį dusinti. Didelės jo akys ėmė siaubingai vartytis, ir netrukus demonas užduso. Jo gyvybės oras, nerasdamas pro kur ištrūkti, išsiveržė pro viršutinę kaukolės angą. Taip jis ir išleido kvapą. Kai demonas krito negyvas, Kṛṣṇa pažvelgė į berniukus bei veršelius – transcendentinis Jo žvilgsnis grąžino jiems sąmonę, ir visi jie išėjo iš demono ryklės. Kol Kṛṣṇa buvo Aghāsuros nasruose, iš demono kūno išskriejo siela, ir jos akinamas švytėjimas viską nutvieskė aplink. Siela pakibo ore ir lūkuriavo, kol pasirodys Kṛṣṇa su Savo draugais bei veršeliais. Kai jie išėjo iš demono ryklės, pusdieviai pamatė, kaip žėruojanti šviesa įsiliejo į Kṛṣṇos kūną.

Džiaugsmo pagauti pusdieviai apibėrė Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, gėlėmis – taip jie reiškė savo pagarbą Viešpačiui. Rojaus gyventojai iš džiaugsmo šoko, o Gandharvalokos gyventojai kalbėjo maldas. Linksmai sutratėjo būgnai, *brāhmaṇos* deklamavo Vedų himnus, o Viešpaties bhaktai šaukė: „*Jaya! Jaya!* Tebūna pašlovintas Aukščiausiasis Dievo Asmuo!“

Viešpats Brahmā, išgirdęs šiuos džiaugsmingus garsus, kurie sklido po visas aukštesniąsias planetas, nužengė iš aukštybių sužinoti, kas nutiko. Jis pamatė negyvą demoną ir, pagalvojęs apie nepaprastus, šlovingus Dievo Asmens darbus, suglumo. Milžiniški pražiodyti demono nasrai dar ilgai styrojo, kol pamažu sudžiūvo ir tapo piemenukų linksmų išdaigų vieta.

Aghāsura buvo nugalėtas, kai Kṛṣṇai ir Jo draugams nebuvo sukakę nė penkeri metai. Vaikus iki penkerių metų vadina *kaumāromis*. Nuo penkerių iki dešimties – *paugaṇḍomis*, o nuo dešimties iki penkiolikos metų – *kaišoromis*. Vyresni negu penkiolikos metų berniukai laikomi jaunuoliais. Taigi vienerius metus Vrajos kaime apie nutikimą su demonu Aghāsura niekas neužsiminė. Tačiau kai berniukams sukako šešeri, jie susižavė-

jį papasakojo tėvams apie Aghāsuros mirtį. Šio tylėjimo priežastis bus atskleista kitame skyriuje.

Śrī Kṛṣṇai, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kuris yra daug galingesnis už tokius pusdievius, kaip Viešpats Brahmā, visai nesunku suteikti kam nors galimybę susilieti su amžinuoju Jo kūnu. Ją gavo ir Aghāsura. Aghāsura neabejotinai buvo didžiausias nusidėjėlis, tad nuodėmingai gyvajai būtybei įsilieti į Absoliučios Tiesos būtį neįmanoma. Tačiau šiuo ypatingu atveju Kṛṣṇa Pats įėjo į Aghāsuros kūną, todėl demonas visiškai apsivalė nuo nuodėmių naštos. Žmonėms, kurie nuolatos medituoja amžinąjį Viešpatį Dievybės pavidalu arba prisimena Jo paveikslą, patiria malonę pasiekti transcendentinį tikslą – patekti į Dievo karalystę ir bendrauti su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Tad mes tegalime įsivaizduoti, kokia neregėta laimė teko tokiam nusidėjėliui, kaip Aghāsura, kad į jo kūną įėjo Patsai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa. Didieji išminčiai, medituojantys *yogai* bei bhaktai saugo Dievo paveikslą savo širdyse arba mato Jį Dievybės pavidalu šventyklose. Taip jie atsikrato visų materijos nešvarybių ir mirus kūnui keliauja į Dievo karalystę. Tokiam tobulumui pasiekti tereikia mintyse saugoti Viešpaties paveikslą. Tačiau šiuo atveju Aukščiausiasis Dievo Asmuo Pats įėjo į demono kūną. Todėl Aghāsuros padėtis aukštesnė negu paprastų bhaktų ar didžiausių *yogų*.

Mahārāja Parīkṣitas klausėsi pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus (Kṛṣṇa išgelbėjo Mahārājos Parīkṣito gyvybę, jam dar būnant motinos įsčiose) su vis didesniu susidomėjimu ir ėmė klausinėti išminčių Śukadevą Gosvāmį, kuris pasakojo karaliui „Śrīmad-Bhāgavatam.“

Išgirdęs, kad apie demono Aghāsuros mirtį niekas neužsiminė ištisus metus, kol berniukams nesukako *paugaṇḍos* amžius, karalius Parīkṣitas kiek nustebo. Mahārāja Parīkṣitas labai norėjo apie tai kuo daugiau sužinoti, nes buvo tikras, kad šį tylėjimą galima paaiškinti tik įvairių Kṛṣṇos galių veikimu.

Kṣatriyai, valdančioji visuomenės dalis, yra užsiėmę politiniais reikalais, todėl klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus neturi kada. Klausydamasis jų, Mahārāja Parīkṣitas buvo labai laimingas, nes jam pasakojo Śukadeva Gosvāmis – didžiausias „Śrīmad-Bhāgavatam“ žinovas. Mahārājos Parīkṣito klausimų paskatintas, Śukadeva Gosvāmis tęsė pasakojimą apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus, Jo pavidalą, savybes, šlovę ir apie viską, kas su Juo susiję.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvyliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demono Aghāsuros mirtis“.

TRYLIKTAS SKYRIUS

Brahmā pavagia berniukus ir veršelius

Mahārājos Parīkṣito klausimas, kodėl piemenukai prašneko apie Aghāsuros mirtį tik po metų, labai įkvėpė Śukadevą Gosvāmį. Ir jis šitaip paaiškino vaikų tylėjimą: „Brangusis karaliau, tavo smalsumas dar labiau pagyvina pokalbius apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus."

Pasakyta, jog visas savo mintis, jėgas, kalbos bei klausos dovaną ir pan. bhaktai skiria pasakojimų apie Kṛṣṇą klausymuisi ir kalboms apie Jį. Tai yra Kṛṣṇos sąmonė. Dėmesingai klausančiam apie Kṛṣṇą bei šlovinančiam Jį tai niekados neįgrysta. Kṛṣṇos tema niekada neblėsta. Transcendentiniai dalykai tuo ir reikšmingi, tuo jie skiriasi nuo materialiųjų. Kas materialu, tas greitai apkarsta. Žmogus negali ilgai klausytis tų pačių kalbų, jis turi keisti pokalbio temą. O transcendentinės temos vadinamos *nityanava-navāyamāna*. Tai reiškia, jog Viešpaties šlovinimas ir pasakojimai apie Jį ne tik nenuvargina, bet įkvepia naujų jėgų, ir jų norisi klausytis vis daugiau.

Paaiškinti visus slaptingus ir sunkiai suvokiamus dalykus nuoširdžiam ir smalsiam mokiniui yra dvasinio mokytojo pareiga. Taigi Śukadeva Gosvāmis pradėjo aiškinti, kodėl visus metus buvo tylima apie Aghāsuros galą. Śukadeva Gosvāmis pasakė karaliui: „Aš atskleisiu tau šią paslaptį.

Įdėmiai klausyk.“ Nugalabijęs Aghāsurą ir iš jo nasrų ištraukęs draugus, Viešpats Kṛṣṇa atvedė juos ant Yamunos kranto ir tarė: „Brangieji bičiuliai, pažvelkite, kokia graži vieta. Kaip gera čia būtų papietauti ir pažaisti ant minkšto, smėlėto Yamunos kranto. Pažvelkite, kaip nuostabiai vėjyje linguoja lotosai – visur tvyro jų aromatas. Paukštelių ulbėjimas, povų klyksmas, medžių lapų šlamesys susilieja, ir tie garsai tarsi aidas kartoja vienas kitą, dar labiau paryškindami nuostabaus miško grožį. Papietaukime čia, nes jau vėlu, ir visi labai išalkome. Veršeliai tesigano greta ir geria Yamunos vandenį. Kol mes valgysime, veršeliai galės sau pešti aplink augančią minkštą žolę.“

Kṛṣṇos pasiūlymas berniukus labai nudžiugino. „Na, žinoma, sėskime pietauti“, – tarė jie, paleidę veršelius ganytis minkštoje žolėje. Susėdę ant žemės aplink Kṛṣṇą, vaikai išsitraukė iš namų atsineštus ryšulėlius. Viešpats Śrī Kṛṣṇa sėdėjo rato viduryje, ir visų berniukų veidai buvo nukreipti į Jį. Jie valgė ir džiaugėsi, galėdami nuolat matyti Viešpatį. Kṛṣṇa buvo it lotoso žiedo vidurys, o ratu aplink Jį susėdę berniukai – tarsi žiedlapiai. Priskynę gėlių, pasirinkę lapų bei medžių žievės ir paklojęs visa tai po maisto krepšeliais, drauge su Kṛṣṇa jie pradėjo valgyti. Bevalgant atsiskleidė kiekvieno berniuko ryšys su Kṛṣṇa. Jie džiaugėsi būdami kartu ir juokavo. Užsikišęs fleitą už juostos, o ragelį bei lazdą pasikabinęs prie kairiojo šono, Viešpats Kṛṣṇa su draugais gardžiai valgė. Kairėje rankoje Jis laikė pagamintą iš jogurto, sviesto bei ryžių skanėstą ir vaisių salotų gabalėlius, kurie matėsi pro Jo į gėlės žiedlapius panašius pirštus. Aukščiausiasis Dievo Asmuo – didžiųjų aukojimų tikslas, juokėsi ir pokštavo, vaišindamasis su Savo bičiuliais Vṛndāvanoje. Šį vaizdą iš dangaus stebėjo pusdieviai. O berniukai Aukščiausiojo Dievo Asmens draugijoje juto transcendentinę palaimą.

Tuo metu, netoliese besiganantys veršeliai, šviežios žolės viliojami, patraukė tankaus miško link, kol galiausiai dingo berniukams iš akių. Nebematydami veršelių, vaikai išsigandę ėmė šaukti: „Kṛṣṇa!“

Kṛṣṇa sunaikina įkūnytąją baimę. Visi bijo įkūnytosios baimės, bet Kṛṣṇa jai pačiai varo baimę. Tereikėjo berniukams sušukti „Kṛṣṇa!“, ir baimės kaip nebūta. Kṛṣṇa labai mylėjo savo draugus ir nenorėjo, kad jie pultų ieškoti veršelių, nepabaigę valgyti. Todėl Jis pasakė: „Mieli bičiuliai, aš nenoriu, kad nutrūktų mūsų smagios vaišės. Valgykite toliau. Aš Pats eisiu paieškoti veršelių.“ Viešpats Kṛṣṇa tuoj pat išėjo ieškoti veršelių. Jis naršė po olas ir krūmus, po kalnų tarpeklius bei miškus, tačiau niekur jų nerado.

Kai pusdieviai su didžia nuostaba sekė, kaip Kṛṣṇa nugalabijo Aghāsurą, šio reginio pasižiūrėti atvyko ir Brahmā, pusdievis, gimęs lotoso žiede, kuris išaugo iš Viṣṇu bambos. Jis negalėjo atsistebėti, kaip toks

mažas berniukas Kṛṣṇa gali daryti tokius stebuklus. Brahmā žinojo, kad mažasis piemenukas – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau, norėdamas išvysti dar šlovingesnių Viešpaties darbų, pavogė veršelius bei piemenukus ir paslėpė juos. Viešpats Kṛṣṇa, kad ir stengėsi, niekur negalėjo rasti veršelių. Maža to, kažkur dingo ir draugai, su kuriais Jis smagiai pietavo Yamunos pakrantėje. Lyginant su mažuoju piemenuku – Viešpačiu Kṛṣṇa, Brahmā buvo tikras milžinas, tačiau kadangi Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jis tuojau suprato, kad veršelius ir berniukus pavogė Brahmā. Kṛṣṇa pagalvojo: „Brahmā paslėpė berniukus ir veršelius. Kaip Aš be jų grįšiu į Vṛndāvaną? Jų motinos neras sau vietos!“

Norėdamas, kad Jo bičiulių motinos neliūdėtų, o Brahmā įsitikintų Jo, Dievo Asmens, viršenybe, Kṛṣṇa išsiplėtė ir sukūrė piemenukų bei veršelių ekspansijas. Vedose pasakyta, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išplėsdamas Savąją galią, sukuria daugybę gyvųjų būtybių. Taigi sukurti piemenukų bei veršelių ekspansijas Jam nebuvo jokio vargo. Nors visų berniukų veido bruožai bei kūno sudėjimas skyrėsi ir nors kiekvienas buvo kitaip apsirengęs ir savaip pasipuošęs, Viešpaties sukurtosios ekspansijos tiksliai atkartojo jų išvaizdą, elgseną ir jiems būdingus poelgius. Visų mūsų skoniai skiriasi; kiekvienas žmogus – individuali siela, tad pasižymi jam vienam būdingais poelgiais bei elgsena. Tačiau Kṛṣṇa sukūrė tikslias visų berniukų ekspansijas. Jis tapo veršeliais, kurie irgi buvo nevienodo dydžio, spalvos, būdo ir kt. Tai buvo įmanoma todėl, kad viskas yra Kṛṣṇos galios ekspansija arba tęsinys. „Viṣṇu Purāṇoje“ pasakyta: *parasya brahmaṇaḥ śaktiḥ*. Visa tai, ką mes matome kosminiame pasaulyje, kad ir kas tai būtų – materija ar gyvųjų būtybių darbai, tėra Viešpaties galių ekspansija, kaip kad karštis bei šviesa tėra įvairūs ugnies pasireiškimai.

Sukūręs berniukų bei veršelių su jiems būdingais bruožais ekspansijas ir Savo ekspansijų apsuptas, Kṛṣṇa įžengė į Vṛndāvaną. Apie tai, kas nutiko, kaimo gyventojai nieko nežinojo. Atėję į Vṛndāvanos kaimą, veršeliai suėjo į tvartus, o berniukai grįžo namo, pas savo mamas.

Berniukams dar neįžengus į kaimą, jų mamos išgirdo fleitos garsus ir išbėgo iš namų jų pasitikti bei apkabinti. Iš meilės vaikams pienas tekėjo iš jų krūtų ir jos čia pat ėmė maitinti savo sūnus. Tačiau iš tiesų jos maitino ne savo sūnus, o Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, sukūrusį jų ekspansijas. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo suteikė Vṛndāvanos motinoms dar vieną progą pagirdyti Jį savo pienu. Taigi Viešpats Kṛṣṇa leidosi maitinamas ne tik Yašodai – šį kartą Jis leido tai padaryti ir visoms vyresnėms *gopėms*.

Berniukai elgėsi su savo mamom kaip visada, o mamos vakare, kaip įprasta, išmaudė savo vaikus, papuošė *tilaka*, uždėjo papuošalus ir pavalgydino. Iš ganyklų sugrįžusios karvės irgi ėmė šauktis savo veršelių. Veršeliai tuoj pat atbindzeno pas savo motinas, ir šios ėmė juos laižyti. Taigi

gopių ir karvių santykiai su vaikais nepasikeitė, nors iš tikrųjų pas jas grįžo ne jų vaikai. Karvių meilė savo veršeliams ir vyresniųjų *gopių* meilė savo vaikams kažkodėl netgi sustiprėjo. Tai įvyko savaime, nors nei veršeliai, nei berniukai nebuvo tikrieji jų vaikai. Karvės ir vyresniosios Vṛndāvanos *gopės* Kṛṣṇą mylėjo labiau už savo vaikus, tačiau dabar jos pamilo savo vaikus kaip Patį Kṛṣṇą. Visus metus Kṛṣṇa išbuvo veršelių bei vaikų pavidalu ir leido dienas ganyklose.

„Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad Kṛṣṇos ekspansija Supersiela glūdi visų širdyse. Šiuo atveju Kṛṣṇa irgi išsiskleidė, bet ne Supersielos, o piemenukų bei veršelių pavidalu, ir tai truko visus metus.

Kartą, beganydami miške veršelius, Kṛṣṇa ir Balarāma išvydo ant Govardhanos kalvos viršūnės pešančias žolę kelias karves. Nuo kalvos gerai matėsi slėnis, į kurį berniukai atginė veršelius. Išvydusios veršelius, karvės staiga puolė bėgti prie jų. Jos bėgo nuo kalno tokiais šuoliais, kad užpakalinės kanopos ore kliudė priekines. Karvės netvėrė meile savo veršeliams ir jų visiškai negąsdino nelygus takelis, vingiuojantis nuo Govardhanos į ganyklą. Karvės šuoliavo artyn pakeltomis uodegomis, pilnais tešmenimis pieno. Iš begalinės motiniškos meilės veršeliams, nors jie buvo ir ne jų, karvėms bebėgant nuo kalno, iš jų tešmenų ant žemės tekėjo pienas. Jos turėjo savo veršelius, be to, šie, prie Govardhanos kalno besiganantieji, buvo vyresni, tad tarsi ir neturėjo žįsti tešmens – pakaktų žolės. Tačiau atskubėjusios karvės puolė juos laižyti, ir veršiukai ėmė žįsti jų pieną. Buvo akivaizdu, jog karves ir veršiukus sieja labai stiprus meilės jausmas.

Piemenys lekiančias nuo Govardhanos kalvos karves bandė sustabdyti. Suaugusias karves gano vyrai, o veršelius – vaikai. Stengiamasi kiek įmanoma veršelius atskirti nuo karvių, kad šie neišžįstų viso pieno. Taigi vyrai, ant Govardhanos viršūnės ganę karves, bandė jas sulaikyti, deja, jiems tai nepavyko. Suirzę dėl nesėkmės, degdami iš gėdos ir pykčio, jie nusileido į pakalnę, tačiau išvydę, kaip jų vaikai rūpinasi veršiukais, jie ūmai pajuto didžiulę meilę jiems. Tai buvo nuostabu. Nors vyrai nusileido pakalnėn nusivylę, suirzę ir pikti, tereikėjo išvysti savo vaikus, ir jų širdys, užplūdus begaliniam švelnumo jausmui, atlyžo. Pyktį, nepasitenkinimą ir liūdesį kaip ranka nuėmė. Jie negalėjo sutramdyti savo tėviškos meilės vaikams, kėlė juos ant rankų, mylavo, neapsakomai džiaugdamiesi sutikę juos bučiavo, uodė vaikų plaukus. Pamylavę vaikus, piemenys vėl nuginė karves į Govardhanos kalną. Pakeliui jie galvojo apie savo vaikus, ir meilės ašaros ritosi iš jų akių.

Matydamas, kaip karštai karvės myli veršelius, o piemenys – savo vaikus, nors tiek meilės ir rūpesčio nei vaikams, nei veršeliams nereikėjo, Balarāma nusistebėjo ir susimąstė, ką reikštų toks nepaprastai stiprus jausmas.

Jam buvo keista, kad Vṛndāvanos gyventojai savo vaikus pamilo taip stipriai, kaip anksčiau Kṛṣṇą temylėjo. Ypatingai švelnios veršeliams buvo ir karvės – tiek švelnumo jos rodė tik Kṛṣṇai. Pagalvojęs Balarāma nutarė, kad tokiame nepaprastame meilės protrūkyje slepiasi kažkokia paslaptis – tai galėjo būti pusdievių arba kokio galingo žmogaus darbas. Kaipgi kitaip paaiškinsi tokią neįtikėtiną permainą? Jis nutarė, kad paslaptingosios permainos priežastis bus Kṛṣṇa, kurį Balarāma laikė Dievo Asmeniu ir garbino. Jis pagalvojo: „Visa tai padarė Kṛṣṇa, ir net Aš bejėgis prieš Jo mistinę galią.“ Balarāma suvokė, jog berniukai ir veršeliai – tai Kṛṣṇos ekspansijos.

Balarāma paprašė Kṛṣṇos paaiškinti, kas gi čia iš tikrųjų vyksta. Jis paklausė: „Brangusis Kṛṣṇa, iš pradžių Aš maniau, kad karvės, veršeliai ir piemenukai – tai arba didieji išminčiai ir šventieji, arba pusdieviai, tačiau dabar man aišku, kad jie – Tavo ekspansijos. Jie – tai Tu. Tu Pats – berniukai, veršeliai ir karvės. Kuo tai paaiškinti? Kur dingo kiti veršeliai, karvės ir berniukai? Ir kodėl Tu išsiplėtei ir tapai karvėmis, veršeliais ir berniukais? Būk geras ir pasakyk Man, kodėl taip padarei.“ Kṛṣṇa trumpai apsakė Balarāmai, kaip Brahmā pavogė veršelius bei vaikus ir kaip Jis, norėdamas nuslėpti nuo žmonių, jog tikrieji veršeliai, karvės ir berniukai dingo, išsiplėtė sukurdamas jų ekspansijas.

Kṛṣṇai su Balarāma besikalbant, sugrįžo Brahmā. Jo gyvenimo trukmės požiūriu po vagystės teprabėgo akimirka. Kiek trunka Viešpaties Brahmos gyvenimas, mums pasakojama „Bhagavad-gītoje“: tūkstantis ciklų iš keturių epochų, arba keturi milijonai trys šimtai tūkstančių metų, padauginti iš tūkstančio, sudaro dvylika Brahmos valandų. Taigi viena Brahmos akimirka lygi saulės metams. Brahmā sugrįžo po akimirkos (Brahmos laiku) pasidžiaugti pokštu, kurį iškrėtė pavogęs berniukus bei veršelius. Tačiau jį kaustė baimė, kadangi jis žinojo, jog žaidžia su ugnimi. Pavogęs veršelius ir berniukus, jis iškrėtė išdaigą Kṛṣṇai – savo Viešpačiui. Brahmai buvo labai neramu, tad jis nedelsė ir po akimirkos (skaičiuojant jo laiku) grįžo. Sugrįžęs Brahmā pamatė, kad berniukai, veršeliai bei karvės žaidžia su Kṛṣṇa kaip žaidę, nors jis buvo įsitikinęs, kad pasitelkęs mistines jėgas juos pasiėmė ir užmigdė. Brahmā susimąstė: „Aš pavogiau berniukus, veršelius bei karves ir žinau, kad jie tebemiega. Kaipgi galėjo atsitikti, kad tie patys berniukai, karvės ir veršeliai žaidžia su Kṛṣṇa? Nejaugi mano mistinė galia jų nė kiek nepaveikė? Nejaugi per tą laiką – ištisus metus – jie žaidė su Kṛṣṇa?“ Brahmā stengėsi suprasti, kas jie ir kodėl jo mistinė jėga jų neveikia, tačiau niekaip neįstengė. Žodžiu, Brahmą užbūrė jo paties mistinė jėga. Jos veikimas buvo tarsi sniego spindesys tamsoje arba jonvabalio švieselė dieną. Naktį jonvabalis šviečia, tačiau dieną jo švieselės nepamatysi. O sniegas laukuose ar viršukalnėse spindi dieną – naktį

sidabrinė jo šviesa dingsta. Mistinė Brahmos jėga, lyginant su mistinėmis Kṛṣṇos galiomis, buvo visai menka, tarsi sniego spindėjimas ar jonvabalio švieselė. Kai žmogus, tevaldąs nedidelę mistinę jėgą, stengiasi rodyti ją tam, kuris galingesnis, jo galios veikimas esti dar menkesnis. Tad netgi toks galiūnas, kaip Brahmā, panūdęs rodyti savo mistinę jėgą Kṛṣṇai, apsijuokė. Brahmā net nežinojo, ką apie savo mistinę jėgą ir begalvoti.

Norėdamas įtikinti Brahmą, kad su Juo žaidžiantys veršeliai, karvės ir berniukai – netikri, Kṛṣṇa juos pavertė Viṣṇu pavidalais. Tikrieji berniukai, karvės ir veršeliai, Brahmos mistinės jėgos užburti, ramiausiai miegojo, o vaikai, kuriuos dabar matė Brahmā, buvo Paties Kṛṣṇos, arba Viṣṇu, ekspansijos. Viṣṇu yra Kṛṣṇos ekspansija, ir Brahmai Jis apsireiškė Viṣṇu pavidalais. Jie buvo melsvos odos, vilkėjo geltonais rūbais, turėjo keturias rankas, kuriose laikė vėzdą, diską, lotoso žiedą ir kriauklę. Ant Jų galvų žėrėjo išpuošti brangiaisiais akmenimis aukso šalmai. Daugybė Viṣṇu buvo pasidabinę perlų vėriniais, auskarais, ant Jų kaklų karojo gražiausių gėlių girliandos. Viṣṇu krūtines puošė *śrīvatsos* žymė, ant rankų Jie mūvėjo apyrankes ir kitus papuošalus. Jų kaklai buvo glotnūs it kriauklės, liemenis juosė aukso juostos, skimbčiojo prie kojų parišti varpeliai, o Jų pirštus puošė brangiausi žiedai. Brahmā matė, kad Viešpaties Viṣṇu kūnas nuo lotoso pėdų iki galvos nubarstytas šviežiais *tulasī* pumpurais. Dar vienas išskirtinis Viṣṇu pavidalų bruožas buvo tas, kad Jie spinduliavo transcendentiniu grožiu. Jų šypsena buvo tarsi mėnesiena, o žvilgsnis – kaip rytmečio saulės spinduliai. Vien iš Viṣṇu žvilgsnių galėjai spręsti, kad tai Jie sukūrė ir palaiko neišmanymo bei aistros *guṇas*. Viṣṇu atstovauja dorybės *guṇai*, Brahmā – aistros, o Viešpats Śiva – neišmanymo *guṇai*. Taigi kadangi Viṣṇu yra viso kosminio pasaulio saugotojas, Jis tuo pačiu yra ir Brahmos bei Viešpaties Śivos kūrėjas ir saugotojas.

Apsireiškus Viešpačiui Viṣṇu, Brahmā pamatė, kad apsupę Viešpatį Viṣṇu šoka daugybė Brahmų, Śivų, pusdievių, įvairiausios gyvosios būtybės ir netgi skruzdėlės bei šiaudeliai – visi judantys ir nejudantys padarai. Šokį lydėjo muzika, ir visi garbino Viešpatį Viṣṇu. Brahmai tapo aišku, jog Viṣṇu pavidalai aprėpia viską: ir *aṇimā-siddhi* – galią tapti mažu kaip atomas, ir galią išsiplėsti kaip bekraštis kosminis pasaulis. Visos mistinės Brahmos jėgos, Śiva, pusdieviai ir dvidešimt keturi kosminio pasaulio pradai – viskas telpa Viṣṇu asmenyje. Viešpaties Viṣṇu valia Jį garbino visos pavaldžios mistinės jėgos. Jį garbino laikas, erdvė, kosminis pasaulis, apvalomosios apeigos, troškimai, veikla ir trys materialios gamtos ypatybės. Brahmā suprato ir tai, kad Viešpats Viṣṇu yra tiesos, žinojimo ir palaimos šaltinis. Jis apjungia visas tris transcendencijos sritis – amžinybę, žinojimą bei palaimą, Jis yra Upaniṣadų pasekėjų garbinimo objektas. Brahmai tapo aišku, jog karvės, berniukai ir veršeliai atsivertė į Viṣṇu

pavidalą ne ypatingoms mistinėms jėgoms, kurias valdo didelėmis galiomis apdovanoti *yogai* ar pusdieviai, veikiant. Karvės, veršiukai ir berniukai, virtę *viṣṇu-mūrti*, arba Viṣṇu pavidalais, buvo ne *viṣṇu-māyos*, ar Viṣṇu galios apraiška, o Patsai Viṣṇu. Viṣṇu ir *viṣṇu-māyos* ypatybes galėtume palyginti kaip ugnį ir karštį. Karštis turi ugnies ypatybę – šilumą. Tačiau karštis nėra ugnis. Berniukų, karvių ir veršelių virtimas Viṣṇu pavidalais labiau primena ne karštį, o ugnį – jie išties buvo Viṣṇu. Iš esmės kalbant, Viṣṇu – tai absoliuti tiesa, absoliutus žinojimas ir absoliuti palaima. Galėtume pateikti kitą pavyzdį – materialių objektų atspindžius. Antai saulė atsispindi induose su vandeniu, tačiau saulės atspindys nėra saulė. Saulės atspindys nėra nei karščio, nei šviesos šaltinis, nors ir spindi kaip saulė. Tuo tarpu visuose Kṛṣṇos pavidaluose reiškiasi Pats Viṣṇu. *Satya* – tai tiesa, *jñāna* – absoliutus žinojimas, o *ānanda* – visiška palaima.

Transcendentiniai Paties Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalai spindi tokia didybe, jog impersonalistinės pakraipos Upaniṣadų pasekėjų pažinimo lygis neleidžia tai suprasti. Transcendentiniai Viešpaties pavidalai jiems iš esmės nesuvokiami, nes skaitydami Upaniṣadas jie tepajėgia suprasti, jog Absoliučioji Tiesa – ne materija ir kad ribota materiali galia Jos nevaržo. Viešpats Brahmā suprato, kas yra Kṛṣṇa, ką reiškia Jo skleidimasis Viṣṇu pavidalais, suvokė, kad visa, kas kosminiame pasaulyje juda ir nejuda, egzistuoja visa aprėpiančia Aukščiausiojo Viešpaties galia.

Brahmā stovėjo sutrikęs, nes suprato savo valdžios ribotumą, vienuolikos jutimų galimybių ribą. Jis pagaliau suprato, jog ir patsai esąs materialios galios kūrinys – tarsi lėlė. Lėlė negali šokti pati, ją šokdina lėlininkas. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo valdo ir pusdievius bei visas kitas gyvąsias būtybes. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, jog vienintelis šeimininkas – Kṛṣṇa, visi kiti yra tarnai. Materijos kerų bangos ritasi per visą pasaulį, ir gyvosios būtybės supasi ant jų it šiaudeliai vandenyje. Šitaip vyksta jų nuolatinė kova už būvį. Tačiau tereikia gyvajai būtybei suvokti esant amžinu Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnu, ir *māyā*, arba iliuzinė kova už būvį, tuoj pat baigiasi.

Taigi, Viešpats Brahmā, vienvaldis mokslų deivės valdovas, visų pripažintas didžiausias Vedų žinovas, ir tas suglumo, niekaip nepajėgdamas perprasti neregėtos galios, kurią apreiškė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Materialiame pasaulyje netgi didis Brahmā nepajėgia suvokti Aukščiausiojo Viešpaties mistinės jėgos galimybių. Tai, ką Kṛṣṇa Brahmai apreiškė, buvo jam ne tik nesuprantama, bet ir visiškai išmušė jį iš vėžių.

Kṛṣṇai pagailo Brahmos, kuris nepajėgė suprasti, kaip Jam pavyko apreikšti Viṣṇu galią, pavirstant karvėmis bei piemenukais. Ir nors Viṣṇu ekspansijos buvo apreikštos, Jis visa, kas vyksta, netikėtai aptraukė

Savo *yogamāyos* skraiste. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra nematomas todėl, kad Jį dengia *yogamāyos* skraistė. Tai, kas dengia realybę, vadinasi *mahāmāyā*, arba išorinė galia, neleidžianti sąlygotai sielai suprasti Aukščiausiojo Dievo Asmens, kuris yra anapus kosminio pasaulio. Tuo tarpu galia, kuri iš dalies atskleidžia Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, tačiau ir kažkiek Jį slepia, vadinasi *yogamāyā*. Brahmā nėra paprasta sąlygota siela. Jis gerokai pranoksta kitus pusdievius, tačiau ir jis negalėjo suprasti Aukščiausiojo Dievo Asmens apreiškimo, tad Kṛṣṇa nusprendė kitų jėgų neberodyti. Sąlygotoji siela tokiu atveju ne tik sutrinka, bet ir nieko nepajėgia suprasti. *Yogamāyos* uždanga nusileido, kad Brahmā dar labiau nesuglumtų.

Kai Brahmā atsipeikėjo, jam atrodė tarsi jis būtų pabudęs iš mirtino stingulio ir labai sunkiai pravėrė akis. Tada jis išvydo amžinąjį kosminį pasaulį įprastomis akimis. Aplink driekėsi nepaprasto grožio miškingoji Vṛndāvana, visų gyvųjų būtybių gyvybės šaltinis. Brahmai atsivėrė transcendentinės Vṛndāvanos žemės, kur visos gyvosios būtybės transcendentalios įprastos gamtos atžvilgiu, didybė. Jos miškuose net plėšrieji tigrai taikiai sugyvena su elniais bei žmonėmis. Be to, jis suprato, kad Vṛndāvanos žemė yra transcendentali lyginant su kitais kraštais, nes į ją buvo nužengęs Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir joje nebėra nei geismo, nei godumo. Śrī Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė Brahmai piemenėliu – priešais Brahmą vėl stovėjo mažas vaikutis, kairėje rankoje laikantis skanėstą ir ieškantis Savo draugų, karvių bei veršelių, kaip ir prieš metus, jiems visiems dingus.

Brahmā nedelsdamas nulipo nuo savo didžiosios gulbės, skraidinančios jį ant nugaros, ir puolė ant žemės priešais Viešpatį tarsi aukso lazda. Kalbėdami apie pagarbų nusilenkimą, *vaiṣṇavai* vartoja žodį *daṇḍavat*. Jis reiškia „pulti ant žemės, išsitiesus kaip lazdai.“ Taip išreiškiama pagarba vyresniam *vaiṣṇavui*. Taigi Brahmā, pagerbdamas Viešpatį, krito prieš Jį tiesus kaip lazda. Brahmā buvo aukso gymio, tad jis atrodė tarsi auksinė lazda, gulinti priešais Viešpatį Kṛṣṇą. Visi keturi šalmai ant Brahmos galvų palietė Kṛṣṇos lotoso pėdas. Brahmā nuplovė Kṛṣṇos lotoso pėdas džiaugsmo ašaromis. Jis kėlėsi ir, prisiminęs stebuklingus Viešpaties žygius, vėl krito Jam po kojų. Daug kartų nusilenkęs, Brahmā pakilo ir nusišluostė ašaras. Stovėdamas priešais Viešpatį ir nepajėgdamas sulaikyti virpulio, Brahmā su didžia pagarba, nuolankiai ir susikaupęs ėmė kalbėti maldas.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti tryliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Brahmā pavagia berniukus ir veršelius“.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Kṛṣṇai

Brahmā tarė: „Brangusis Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Valdovas, Dievo Asmuo, vienintelis, kurį verta garbinti. Norėdamas Tave patenkinti, aš nuolankiai lenkiuosi ir meldžiuosi Tau. Tavo kūnas tamsus tarytum debesis prieš pratrūkstant lietui. Tave gaubia sidabru žaižaruojantis švytėjimas, kurį skleidžia Tavo geltoni rūbai.

Dar ir dar kartą nuolankiai lenkiuosi Mahārājos Nandos sūnui, kuris stovi priešais mane su kriaukle rankoje, auskarais ausyse ir povo plunksna plaukuose. Jo veidas švyti nuostabiu grožiu, Jo galvą dengia šalmas, kaklą puošia miško gėlių girlianda, o rankoje gardumynas. Jis nešiojasi lazdą, buivolo ragą ir fleitą. Jis stovi priešais, ir aš regiu Jo lotoso pėdutes.

Brangusis Viešpatie, žmonės kalba, jog aš – didžiausias Vedų žinovas ir mokytojas. Jie laiko mane šios visatos kūrėju, tačiau dabar yra aišku, jog Tavo esybė man nesuvokiama, nors Tu ir stovi priešais mane vaiko pavidalu. Žiūrint į Tave, bežaidžiantį su Savo draugais, veršeliais bei karvėmis, gali pasirodyti, jog esi bemokslis. Tu panašus į kaimo berniūkštį, kuris laiko rankoje kąsnelį skanėsto ir ieško veršelių. Tačiau Tavo ir mano kūnai taip skiriasi, kad aš net negaliu įsivaizduoti Tavojo galios. Aš jau pareiškiau „Brahma-saṁhitoje“, jog Tavo kūnas – nematerialus.“

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Viešpaties kūnas yra grynai dvasinis ir niekuo nesiskiria nuo Jo Paties. Kiekviena Jo kūno dalis gali pakeisti kurią kitą kūno dalį. Viešpats gali matyti rankomis, klausytis akimis, priimti aukas kojomis ir kurti burna.

Brahmā tęsė: „Tu apsireiški piemenėliu, nešdamas gėrį visiems bhaktoms, ir nors aš nusikaltau Tavo lotoso pėdoms, pavogdamas karves, veršelius bei draugus, aš žinau, kad esi man maloningas. Tu labai myli Savo bhaktus – tai transcendentinis Tavo bruožas. Ir nors Tu mane labai myli, aš negaliu visiškai suvokti Tavo kūno galimybių. O jeigu aš, aukščiausia šios visatos būtybė, Viešpats Brahmā, negaliu visiškai suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens vaikiško kūno galimybių, ką bekalbėti apie kitus? O jeigu man nesuprantama dvasinė Tavo vaikiško kūno galybė, kaip besuprasiu Tavo transcendentinius žaidimus? Todėl, kaip sakoma „Bhagavad-gītoje“, kiekvienas, kuris nors šiek tiek supranta transcendentinių Viešpaties žaidimų, Jo apsireiškimų ir pasitraukimų prasmę, vos palikęs materialųjį kūną tampa vertas įeiti į Dievo karalystę. Šiems žodžiams pritaria Vedos, kur sakoma, jog, pažinus Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nutrūksta besikartojančių gimimų ir mirčių grandinė. Tad aš siūlau žmonėms nesistengti suvokti Tave spekuliatyviu būdu.

Norint suprasti Tave, geriausia nuolankiai atsisakyti abstraktaus išmąstyto pažinimo ir pasistengti sužinoti apie Tave arba iš Tavęs Paties – „Bhagavad-gītos“ bei kitų Vedų raštų pasakotojo, arba iš dvasiškai susivokusio bhakto, kuris rado prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų. Tokio bhakto aiškinimų reikia klausytis nieko neišsigalvojant. Ir visiškai nebūtina ką nors keisti savo žemiškajame gyvenime – tereikia klausytis, ką skelbi Tu. Materialiais jutimais Tavęs pažinti neįmanoma, o klausantis pasakojimų apie Tave, savo neišmanymą palengva galima įveikti. Tik per Savo malonę Tu atsiskleidi Savo bhaktui. Kitaip Tu nepasiekiamas. Pastangos ieškoti Tavęs vien abstraktaus mąstymo priemonėmis, be atsidavimo tarnystės – tėra tuščias laiko švaistymas. Atsidavimo tarnystė yra tiek svarbi, kad net mažiausi žingsniai šia kryptimi gali padėti žmogui pasiekti didį tobulumą. Taigi nederėtų atmesti iškilnios atsidavimo tarnystės ir rinktis išprotavimų kelią, kuris tik šiek tiek padeda pažinti Tavo apreikštąjį kosminį pasaulį. Tavęs Paties, visa ko šaltinio, taip pažinti neįmanoma. Tuščios pastangos tų, kurie tesidomi spekuliatyviuoju pažinimu. Jie panašūs į žmogų, kuris ieško ryžių, kuldamas tuščius lukštus. Grūdų galima rasti tik nelukštentuose ryžiuose, o kokia prasmė kulti pelus, kai ryžiai jau išaižyti. Tai juk tuščias darbas.

Brangus Viešpatie, istorijoje daug pavyzdžių, kai po nepavykusių pastangų pasiekti transcendenciją žmogus visu kūnu, protu bei žodžiais pasišvenčia atsidavimo tarnystei ir taip pasiekia tobulumo viršūnę – ateina

į Tavo buveinę. Pastangos pažinti Tave abstrakčiai mąstant ar mistine meditacija be atsidavimo tarnystės yra bergždžias darbas. Todėl net dirbant įprastus darbus reikia ištikimai Tau tarnauti ir visada būti arti Tavęs, klausantis apie Tave ir skelbiant Tavo transcendentinę šlovę. Jeigu žmogui patinka klausytis apie Tave ir Tave šlovinti, jis gali tapti visiškai tobulas ir patekti į Tavo karalystę. Tad jeigu žmogus visad yra su Tavimi, jeigu jis klausosi apie Tave, Tave šlovina ir savo darbo vaisius aukoja Tau, jis sėkmingai patenka į Tavo aukščiausiąją buveinę. Tave pažįsta tie, kurie apvalė savo širdį nuo visų nedorybių, o ją apvalyti galima klausantis apie Tave ir šlovinant Tavo Šviesybę."

Viešpats yra visa aprėpiantis. „Bhagavad-gītoje" Viešpats Kṛṣṇa sako: „Visa remiasi į Mane, tačiau sykiu Aš nesu visur." Kadangi Viešpats visa aprėpiantis, nėra to, ko Jis nežinotų. Visa aprėpiančios Aukščiausiojo Dievo Asmens esmės gyvoji būtybė savo ribotu protu pažinti negali, tačiau žmogus, kuris pasiekė minčių pastovumą, sutelkęs jas į Viešpaties lotoso pėdas, gali šiek tiek pažinti Aukščiausiąjį Viešpatį. Ieškodamas jutiminio pasitenkinimo, protas nuolatos blaškosi – tokia jo esmė. Tad suvaldyti protą ir sutelkti jį į Viešpaties lotoso pėdas tegali tas, kurio jausmai nuolat tarnauja Viešpačiui. Proto telkimas į Viešpaties lotoso pėdas vadinamas *samādhi*. Kas dar nepasiekė *samādhi*, arba transo, negali suvokti Aukščiausiojo Viešpaties esmės. Galbūt yra filosofų bei mokslininkų, kurie ištyrė kiekvieną kosminio pasaulio atomą. Galbūt jie tiek daug žino, kad galėtų pasakyti, kokia yra kosminės erdvės atominė sandara, kiek danguje planetų ir žvaigždžių ar net kiek saulėje, kitose žvaigždėse bei dangaus šviesuliuose molekulinių dalelių. Tačiau Aukščiausiojo Dievo Asmens ypatybės nesuskaičiuojamos.

„Vedānta-sūtros" pradžioje rašoma, kad Aukščiausiasis Asmuo – visų ypatybių šaltinis. Dažniausiai Jis vadinamas *nirguṇa*. *Nirguṇa* reiškia „tas, kurio ypatybės neaprėpiamos." *Guṇa* reiškia „ypatybė", o *nir* – „neaprėpiama." Tačiau impersonalistai žodį *nirguṇa* interpretuoja kaip „be ypatybių." Kadangi esamas transcendentinio pažinimo lygis neleidžia jiems suprasti Viešpaties ypatybių, jie prieina prie išvados, esą Aukščiausiasis Viešpats ypatybių neturi. Tačiau ši išvada klaidinga. Juk Jis – pirmapradis visų ypatybių šaltinis. Jis be paliovos skleidžia įvairiausias ypatybes. Kaipgi tokia ribota būtybė kaip žmogus suskaičiuos Viešpaties ypatybes? Akimirką galbūt tai jam pavyktų padaryti, tačiau tą pat akimirką jų net padaugės. Taigi nustatyti transcendentinių Viešpaties ypatybių skaičiaus neįmanoma. Todėl Jis ir vadinamas *nirguṇa*. Jo ypatybės – nesuskaičiuojamos.

Nėra prasmės varginti protą besistengiant aprėpti begalines Viešpaties ypatybes. Teorinis pažinimas ir fizinės pratybos, siekiant mistinės *yogos*

tobulumo, yra bergždžias darbas. Mums reikėtų suprasti, kad tai, kiek mūsų kūnas patirs džiaugsmo ir sielvarto, yra nulemta iš anksto; nėra prasmės stengtis išvengti kūniškosios būties vargų arba siekti laimės fiziniais pratimais. Išmintingiausia atsiduoti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui visu kūnu, mintimis bei žodžiais ir nuolatos Jam tarnauti. Tik toks transcendentinis darbas teduos vaisių – visos kitos pastangos pažinti Absoliučiąją Tiesą nebus sėkmingos. Todėl išmintingas žmogus vengia pažinti Aukščiausiąjį Asmenį – Absoliučiąją Tiesą – abstrakčiai samprotaudamas ar pasitelkęs mistines jėgas. Užuot tai daręs, jis atsideda atsidavimo tarnystei ir visiškai pasikliauna Aukščiausiojo Dievo Asmens valia. Jis žino, kad viskas, kas nutinka kūnui, yra atlygis už ankstesnius jo karminius poelgius. Žmogus, gyvendamas paprastą gyvenimą ir viską aukodamas atsidavimo tarnystei, net ir nesistengdamas pelnys teisę patekti į transcendentinę Viešpaties buveinę. Juk visos gyvosios būtybės yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės ir Dievo vaikai. Kiekvienam skirta prigimtinė teisė drauge su Viešpačiu patirti transcendentinius džiaugsmus, tačiau susiejusios save su materija sąlygotos gyvosios būtybės tą teisę praranda. Žmogus, pasirinkęs nesudėtingą atsidavimo tarnystės būdą, jau įgyja galimybę apsivalyti nuo materijos nešvarybių ir pasiekti transcendentinį bendravimo su Aukščiausiuoju Viešpačiu lygį.

Viešpats Brahmā apie save buvo pernelyg geros nuomonės ir, norėdamas patikrinti Viešpaties stebuklingų galių galimybes, pasielgė Viešpaties Kṛṣṇos atžvilgiu labai įžūliai. Jis pavogė Viešpaties veršelius ir berniukus, nes norėjo pasižiūrėti, kaip Viešpats juos susigrąžins. Tačiau taip pasielgęs Viešpats Brahmā prisipažino, jog buvo akiplėša, nes bandė priešpastatyti savo jėgą pirmapradžiam jėgos šaltiniui. Atsipeikėjęs Viešpats Brahmā suprato, kad nors materialaus pasaulio gyvųjų būtybių požiūriu jis ir nepaprastai galinga gyvoji būtybė, tačiau prieš Aukščiausiojo Dievo Asmens galybę jo galia ničnieko nereiškia. Materialaus pasaulio mokslininkai sukūrė tokį stebuklą, kaip atominis ginklas, kurį susprogdinus kuriame nors mieste ar kitame mažyčiame planetos taške, mūsų akimis, nutinka baisūs dalykai, tačiau kiek veiksmingas atominis ginklas būtų Saulėje? Ten jo galia tebūtų vos apčiuopiama. Pavogdamas Śrī Kṛṣṇos veršelius ir berniukus, Brahmā irgi parodė nepaprastą mistinę jėgą, tačiau kai Śrī Kṛṣṇa pareiškė Savo galybę, sukūręs tūkstančius veršelių ir berniukų ekspansijų, ir be vargo įrodė, jog jie gali realiai egzistuoti, Brahmā suvokė savo galios menkumą.

Brahmā kreipėsi į Viešpatį Kṛṣṇą vardu „Acyuta“, nes Viešpats niekada neužmiršta net ir mažiausios bhakto paslaugos. Savo bhaktams Jis toks geras ir taip juos myli, kad mažiausią paslaugą vertina kaip didžiulį darbą. O Brahmā iš tiesų ilgai tarnavo Viešpačiui. Būdamas aukščiausiąja būtybe,

kuriai skirta rūpintis šios visatos reikalais, jis, neabejotinai, yra ištikimas Kṛṣṇos tarnas. Todėl jam pavyko Kṛṣṇą nuraminti. Brahmā prašė, kad Viešpats laikytų jį klusniu Savo tarnu, kuriam galima atleisti mažyčius nusižengimus ir įžūlumą. Jis prisipažino pernelyg didžiavęsis savo, galingojo Viešpaties Brahmos, padėtimi. Ir tai suprantama, nes materialiame pasaulyje jis įkūnija aistrą. Todėl jis ir padarė klaidą. Tačiau pagaliau Viešpats Kṛṣṇa turėtų būti gailestingas, pasigailėti Savo pavaldinio ir atleisti jam šią nemenką klaidą.

Viešpats Brahmā suvokė savo menkumą. Be abejo, jis – didis šios visatos mokytojas. Jis atsakingas už materialios gamtos, kurią sudaro materialiųjų pradmenų visuma – netikrasis ego, dangus, oras, ugnis, vanduo ir žemė, sukūrimą. Nors visata ir milžiniška, bet ją galima išmatuoti, kaip kad ir mūsų kūną, kuris yra septynių uolekčių ilgio. Dažniausia žmogaus kūnas yra septynių jo uolekčių ilgio. Visata mums atrodytų milžiniška, tačiau Viešpačiui Brahmai ji yra septynių uolekčių. Egzistuoja ne tik ši, bet ir galybė kitų visatų, kurios mūsų Viešpačiui Brahmai nepavaldžios. Kaip milijonai mikroskopinių dalelyčių skverbiasi pro langą dengiančio tinklelio akutes, taip milijonai ir trilijonai besimezgančių visatų išeina iš Mahā-Viṣṇu kūno porų, o Mahā-Viṣṇu juk tėra visiškos Kṛṣṇos ekspansijos dalis. Ir nors Viešpats Brahmā yra aukščiausioji šios visatos būtybė, argi jis greta Viešpaties Kṛṣṇos jau toks reikšmingas?

Tad Viešpats Brahmā save lygino su kūdikiu motinos įsčiose. Kai, kūdikiui įsčiose judinant rankutes ar spardantis, kliūva motinai, argi ji supyks ant vaiko? Žinoma, ne. Viešpats Brahmā – labai didi asmenybė, bet vis dėlto ir pats Brahmā, ir visa, kas egzistuoja, glūdi Aukščiausiojo Dievo Asmens įsčiose. Viešpaties galia – visa aprėpianti, ir nėra kūrinijoje vietos, kur ji neveiktų. Viešpaties galia aprėpia viską, tad mūsų visatos ir kitų milijonų bei trilijonų visatų Brahmos yra Viešpaties galios veikimo ribose. Štai kodėl Viešpats laikomas motina, o visa, kas glūdi motinos įsčiose, yra tarsi jos kūdikis. Gera motina nepyksta, jeigu jos įsčiose besispardydamas kūdikis užgauna ją.

Po to Viešpats Brahmā pripažino, jog gimė lotoso žiede, kuris išdygo iš Nārāyaṇos bambos, kai buvo sunaikinti trys pasauliai, arba trys planetų sistemos – Bhūrloka, Bhuvarloka ir Svarloka. Skiriamos trys visatos dalys: Svarga, Martya ir Pātāla. Šios trys planetų sistemos naikinant visatą nugrimzta į vandenis. Tada Nārāyaṇa, visiška Kṛṣṇos dalis, atsigula ant naikinimo vandenų, iš Jo bambos išauga lotosas, o jo žiede gimsta Brahmā. Tad visiškai nesuklystama pasakius, kad Nārāyaṇa yra Brahmos motina. Kadangi sunaikinus mūsų visatą Viešpats taps visų gyvųjų būtybių atilsio vieta, Jis vadinamas Nārāyaṇa. Žodis *nāra* reiškia gyvųjų būtybių visumą, o *ayana* – atilsio vietą. Garbhodakaśāyī Viṣṇu pavida-

las vadinamas Nārāyaṇa, nes Jis guli ant naikinimo vandenų. Maža to, Nārāyaṇa yra visų gyvųjų būtybių atilsio vieta ir, pasak „Bhagavad-gītos“, glūdi visų širdyse. Šia prasme Jis irgi yra Nārāyaṇa, nes *ayana* reiškia ne tik „atilsio vieta“, bet ir „žinių šaltinis.“ Dar „Bhagavad-gītā“ teigia, kad gyvosios būtybės atmintis kyla iš Supersielos, glūdinčios širdyje. Gyvoji būtybė, pakeitusi kūną, ankstesnį gyvenimą pamiršta, tačiau jos širdyje glūdinti Supersiela, Nārāyaṇa, primena, kaip ji turėtų elgtis, kad įgyvendintų savo ankstesniuosius troškimus. Viešpats Brahmā norėjo įrodyti, kad Kṛṣṇa – pirminis Nārāyaṇa, kad Jis – Nārāyaṇos šaltinis ir kad Nārāyaṇa – ne išorinės galios, *māyos*, apraiška, o dvasinės galios pasireiškimas. Išorinė galia, arba *māyā*, ima veikti, sukūrus šį kosminį pasaulį, o pirminė, dvasinė Nārāyaṇos galia veikė dar iki sukuriant. Taigi Nārāyaṇos ekspansijos – Kṛṣṇos į Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu į Garbhodakaśāyī Viṣṇu, Garbhodakaśāyī Viṣṇu į Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ir Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu į kiekvieną širdį, – yra Jo dvasinės galios pasireiškimai. Jie – ne materialios galios pasireiškimo rezultatas, todėl nėra laikini. Visa tai, ką atlieka materialioji galia, – laikina, o tai, ką atlieka dvasinė, – amžina.

Viešpats Brahmā dar kartą patvirtino savo teiginį, kad Kṛṣṇa yra pirminis Nārāyaṇa. Jis pareiškė, kad milžiniškas visatos pavidalas tebeguli ant Garbhodakos vandenų. Jis pasakė: „Milžiniškas visatos pavidalas – viena Tavo galios apraiškų. Visatos pavidalas irgi yra Nārāyaṇa, nes Jis guli ant vandens, o mes visi glūdime Jo įsčiose. Įvairius Tavo Nārāyaṇos pavidalus aš regiu visur. Matau Tave gulintį ant vandenų, jaučiu savo širdyje, o štai dabar Tu stovi priešais mane. Tu esi pirmapradis Nārāyaṇa.

Brangus Viešpatie, ši Tavo inkarnacija įrodė, kad esi aukščiausias *māyos* valdovas. Tu esi šiame kosminiame pasaulyje, tačiau visa kūrinija slypi Tavyje. Tu tai įrodei, apreikšdamas motinai Yaśodai visą pasaulį savo burnoje. Nesuvokiama *yogamāyos* galia Tu padarai tai niekam nepadedant.

Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, visas kosminis pasaulis, kurį mes dabar regime, glūdi Tavo kūne. Ir vis dėlto aš matau Tave ne iš vidaus, o iš išorės, kaip ir Tu mane. Argi be Tavo nesuvokiamos galios tai įmanoma?“

Viešpats Brahmā čia pabrėžia, kad, nepripažinus nesuvokiamos Aukščiausiojo Dievo Asmens galios, neįmanoma teisingai paaiškinti šių dalykų esmės. Jis tęsė: „Brangus Viešpatie, neieškokime ilgai pavyzdžių, argi šios dienos įvykiai – tai, ką aš mačiau savo akimis – nėra Tavo nesuvokiamų galių įrodymas? Iš pradžių aš mačiau Tave vieną; paskui Tu išsiplėtei, sukurdamas draugų, veršelių ir Vṛndāvanos karvių ekspansijas; vėliau aš regėjau Tave ir berniukus keturrankiais Viṣṇu pavidalais, o materialūs pradmenys, pusdieviai ir aš pats garbinome Juos. Paskui Jie vėl atvirto

piemenukais, o Tu likai vienas, kaip ir anksčiau. Argi tai nereiškia, kad Tu – Aukščiausiasis Viešpats Nārāyaṇa, visa ko šaltinis, ir kad viskas kyla iš Tavęs, po to vėl į Tave sugrįžta, o Tu išlieki vis toks pats?

Žmonės, nieko nežinantys apie Tavo nesuvokiamą galią, negali suprasti, kad Tu tampi ir kūrėjas Brahmā, ir kūrinijos saugotojas Viṣṇu, ir jos naikintojas Śiva. Žmonės, nesuvokiantys dalykų esmės, mano, kad aš, Brahmā, – kūrėjas, Viṣṇu – saugotojas, o Viešpats Śiva – naikintojas. O iš tiesų tik Tu ir kuri, ir saugai, ir naikini. Lygiai taip Tu apsireiški ir įvairiomis inkarnacijomis: tarp pusdievių Tu įsikūniji Vāmanadeva, tarp didžiųjų išminčių – Paraśurāma, tarp žmonių Tu apsireiški Pats, kaip Viešpats Krṣṇa ar Viešpats Rāma, tarp gyvūnų Tu pasirodai šerno pavidalu, o tarp vandens gyvių – žuvies. Ir vis dėlto Tu negimsti, nes esi amžinas. Tu Savo nesuvokiama galia ateini ir išeini – ateini apginti ištikimų Savo bhaktų ir sunaikinti demonų. O mano Viešpatie, o visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, o Supersiela, mistinių jėgų valdove, niekas negali suvokti transcendentinių Tavo žaidimų, kuriuos Tu apreiški šiuose trijuose pasauliuose. Niekas negali pasakyti, kaip veikia Tavo *yogamāya*, kaip Tu apsireiški ir reiški Savo transcendentinę galią. Brangus Viešpatie, kosminis pasaulis yra tarsi akimirkos sapnas, jo laikinumas kelia nerimą mūsų protams. Todėl šiame pasaulyje mus nuolat persekioja rūpesčiai. Gyvenimas materialiajame pasaulyje – vienas vargas ir kančia. Ir vis dėlto laikinas materialus pasaulis mums mielas ir brangus, nes radosi iš Tavojo kūno – amžino, kupino palaimos ir žinojimo.

Todėl aš prieinu prie išvados, kad Tu esi Aukščiausioji Supersiela, Absoliuti Tiesa ir aukščiausioji pirmapradė asmenybė. Tu – Aukščiausioji Siela, Tu – vienut vienas, nors Savo nesuvokiamomis transcendentinėmis galiomis Tu išsiskleidei daugybe Viṣṇu pavidalų, gyvosiomis būtybėmis ir apreiškei įvairiausias galias. Galybė gyvųjų būtybių yra tarsi pirmapradės liepsnos kibirkštys. Tavo Šviesybe, neteisinga manyti, kad Supersiela beasmenė, nes aš matau, kad Tu esi pirmapradis asmuo. Menko išmanymo žmogus manys, kad Tu esi Nandos Mahārājos sūnus ir negali būti pirmapradis asmuo, nes gimei kaip visi žmonės. Tai klaidinga nuomonė. Pirmapradis asmuo – tai Tu, štai ką aš galiu pasakyti. Tu – Nandos sūnus, tačiau, nepaisant to, be jokių abejonių esi pirminis asmuo. Tu – Absoliučioji Tiesa, Tu ne šio materialaus tamsos pasaulio gyventojas. Tu – pirminės *brahmajyoti* šviesos ir visų materialiųjų šviesulių šaltinis. Tavo transcendentinis švytėjimas tapatus *brahmajyoti*. „Brahma-saṁhitā“ pažymi, jog *brahmajyoti* yra ne kas kita, o Tavo kūno šviesa. Yra daugybė Viṣṇu bei Tavo inkarnacijų, įkūnijančių įvairius Tavo bruožus, tačiau ne visos jos tolygios. Tu – pirminis žiburys. Kitos inkarnacijos gali šviesti ryškiai, kaip ir pirminis žiburys, tačiau jis yra visų šviesų pradžia apskri-

tai. Tu ne šio materialaus pasaulio kūrinys, tad ir po jo sunaikinimo Tu būsi toks, koks esi.

Tu – pirmapradis asmuo, todėl „Gopāla-tāpanī“ (Upanišada, Vedų raštų dalis) bei „Brahma-saṁhitā“ Tave vadina *govindam ādi-puruṣam*. Govinda yra pirminis asmuo, visų priežasčių priežastis. „Bhagavad-gītā“ irgi nurodo, kad Tu – Brahmano šviesos šaltinis. Nederėtų manyti, kad Tavo kūnas panašus į paprastą materialų kūną. Jis – *akṣara*, „neirstantis.“ Materialų kūną nuolat drasko trejopos kančios, o Tavo kūnas yra *sac-cid-ānanda-vigraha*: kupinas palaimos, žinojimo ir amžinatvės. Be to, Tu – *nirañjana*, nes Tavo – motinos Yašodos sūnelio bei *gopių* Viešpaties – žaidimai yra nesuteršti materialių ypatybių. Tu apsireiškei piemenukais, karvėmis bei veršeliais, tačiau transcendentinė Tavo galia besiplečiant nesumenko. Tu amžinai esi visuma. Vedų raštuose pasakyta, kad jeigu iš visumos – Aukščiausiosios Absoliučios Tiesos – viską atimtumei, ji vis tiek išlieka visuma, Aukščiausioji Absoliuti Tiesa. Ir nors yra daugybė visumos ekspansijų, ji visad yra viena. Visi Tavo žaidimai – dvasiniai, tad materialios gamtos *guṇos* jų jokiu būdu nesuteps. Kai Tu nusprendi priklausyti nuo Savo tėvų Nandos ir Yašodos, Tavo galia nesusilpnėja – taip Tu reiški meilę Savo bhaktams. Niekas Tau neprilygsta. Tik menkesnės nuovokos žmogui gali kilti mintis, kad Tavo žaidimai bei apsireiškimas materialūs. Tu transcendentalus ir nežinojimui, ir žinojimui – tai patvirtina „Gopāla-tāpanī.“ Tu esi pirminė *amṛta* (nemirtingumo nektaras), neyrantis. Vedose teigiama: *amṛtaṁ śāśvataṁ brahma*. Brahmanas – amžinas, tobuliausias visa ko šaltinis, negimstantis ir nemarus.

Upanišadose pasakyta, kad Aukščiausiasis Brahmanas šviečia kaip saulė, kad Jis yra visa ko pradžia, ir tas, kuris pažįsta šį pirmapradį asmenį, išsivaduoja iš sąlygoto materialaus gyvenimo. Kas pamilsta Tave ištikimai Tau tarnaudamas, tas pamato Tavo didybę, suvokia, kaip Tu gimsti, apsireiški ir pasitrauki iš pasaulio, sužino apie Tavo darbus. „Bhagavad-gītā“ pritaria minčiai, kad žmogus, kuris suvokė Tavo pirmapradę esmę ir tai, kaip Tu apsireiški šiame pasaulyje ir išeini iš jo, palikęs dabartinį kūną, nedelsiant eina į dvasinę karalystę. Taigi tas, kas išmintingas ir nori įveikti materialaus neišmanymo vandenyną, ieško Tavo lotoso pėdų prieglobsčio ir nesunkiai patenka į dvasinį pasaulį. Yra daug tariamųjų medituotojų, kurie net nežino, jog Tu – Aukščiausioji Siela. Jog Tu – Aukščiausioji Siela, glūdinti kiekvieno širdyje, pažymėta „Bhagavad-gītoje.“ Tad nereikia jokio kito meditavimo objekto, tereikia medituoti Tave. Materialaus neišmanymo vandenyną lengvai įveikia tas, kuris nuolat medituoja Tavo pirminį Kṛṣṇos pavidalą. Tačiau nežinantys, jog Tu – Aukščiausioji Siela, netgi praktikuodami tariamąją meditaciją pasilieka šiame materialiame pasaulyje. Tas, kuris bendraudamas su Tavo bhaktais įsisąmonina, jog

Viešpats Kṛṣṇa – pirminė Supersiela, gali įveikti materialaus neišmanymo vandenyną. Antai žmogus jau nesuklys ir nepalaikys virvės gyvate. O suprasdamas, kad virvė – ne gyvatė, jis atsikrato baimės. Taigi, jeigu žmogus pažins Tave, studijuodamas Tavo pamokymus „Bhagavad-gītoje“ ar klausydamasis Tavo tyrų bhaktų, kurių mintys išdėstytos „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir kituose Vedų raštuose, ir jeigu jis supras, jog Tu – galutinis pažinimo tikslas, materialios būties jau nebebijos.

Žmogui, kuris ištikimai Tau tarnauja, ir vadinamasis išsivadavimas, ir nelaisvė nieko nereiškia. Kaip ir virvė nekelia baimės žinančiam, kad ji – ne gyvatė. Bhaktas žino, kad šis materialusis pasaulis priklauso Tau, tad viską skiria transcendentinei meilės tarnystei Tau. Nelaisvė jam neegzistuoja. Tam, kuris pasiekė saulės planetą, saulės patekėjimas bei nusileidimas, diena ir naktis nebeegzistuoja. Yra pasakyta, kad Tu, Kṛṣṇa, tarytum saulė, o *māyā* – kaip tamsa. Kur šviečia saulė, ten negalima tamsa. Tad tiems, kurie visad su Tavimi, nėra nei nelaisvės, nei išsivadavimo. Jie ir taip laisvi. Tuo tarpu žmonės, kurie klaidingai įsitikinę, kad ir be Tavo lotoso pėdų prieglobsčio jie išsilaisvino, neišvengia nuopuolio, nes jų mintis negryna.

Apgailėtini tie, kurie mano, kad Supersiela ir Tu Pats yra kažkas skirtinga, ir ieško Supersielos ne širdyje, o kur nors miškuose ar Himalajų olose.

„Bhagavad-gītoje“ Tu mokai, jog reikia atmesti visus kitus dvasinio pažinimo būdus ir tereikia atsiduoti Tau, nes tai ir yra tobulybė. Tu visais atžvilgiais esi aukščiausias, tad trokštantis Brahmano šviesos bei norintis pažinti Supersielą Tavęs ir ieško. „Bhagavad-gītoje“ Tu nurodai, kad kažkiek atstojančiu Tave Supersielos pavidalu Tu Pats įėjai į šį materialųjį kosminį pasaulį. Tu esi visų širdyse, ir nėra reikalo ieškoti Supersielos kažkur kitur. Tas, kuris taip elgiasi, yra neišmanėlis. Neišmanymą įveikęs žmogus supranta, jog Tu – beribis. Tu – ir viduje, ir išorėje. Tu esi visur. Užuot dar kažkur ieškojęs Supersielos, bhaktas visas savo mintis sutelkia į Tave, glūdintį širdyje. Juk Tavęs ieškos tik materialios būties sampratos atsikratę žmonės, o ne kiti. Pavyzdys apie žmogų, kuris virvę palaikė gyvate, tinka tik tam, kuris dar nieko apie Tave nežino. Juk tai protas virvę palaiko gyvate. *Māyā* irgi teegzistuoja mūsų protuose. *Māyā* yra ne kas kita, kaip nežinojimas, kad esi Tu. Kai žmogus Tave pamiršta, tai ir yra *māyos* sąlygotas būvis. Todėl iliuzija išoriškai ir vidujai į Tave susikaupusio nepaveiks.

Tas, kuris nors šiek tiek patyrė atsidavimo tarnystės skonį, supras Tavo didybę. Tačiau kol žmogus nepasuko į atsidavimo tarnystės kelią – netgi trokšdamas patirti Brahmaną bei Paramātmą, – tol Tavo asmens bruožai jam nesuprantami. Galima būti impersonalistų dvasiniu mokytoju, galima

išeiti į mišką, apsigyventi oloje ar kalnuose, tapti atsiskyrėliu ir ilgus metus medituoti, tačiau neatlikus nors menkučio atsidavimo tarnystės veiksmo neįmanoma suprasti Tavo didybės. Kol žmogaus nepaliečia stebuklinga atsidavimo tarnystės jėga, jis negali patirti ir Brahmano bei Paramātmos netgi daugelio metų pastangomis.

Brangusis Viešpatie, suteik man laimę šį ar kitą gyvenimą, kad ir kur aš gimčiau, tapti vienu Tavųjų bhaktų. Kad ir kur būčiau, leisk man ištikimai Tau tarnauti. Man nesvarbu, kokį gyvybės pavidalą įgysiu, nes matau, kad net karvėmis, veršeliais ar piemenukais gimusiems bhaktams tenka laimė be paliovos su transcendentine meile tarnauti Tau ir būti su Tavimi. Todėl aš noriu būti ne didis pusdievis, kupinas neišmanymo, o vienas jų. Vṛndāvanos *gopėms* ir karvėms teko laimė maitinti Tave savo pienu. Žmonės, kurie aukoja gausias aukas, atnašauja geriausias ožkas, negali patirti tobulybės – pažinti Tave. O su atsidavimu Tau tarnaujančios paprastos kaimo moterys ir karvės gali tenkinti Tave savo pienu. Tu pasisotinai jų pienu, tačiau aukomis Tu nepasotinamas. Todėl aš neatsistebiu, galvodamas, koks laimingas Mahārāja Nanda, motina Yaśodā, piemenys ir *gopės*, – juk Tu, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Absoliučioji Tiesa, gyveni Vṛndāvanoje ir esi jiems pats artimiausias ir mylimiausias. Brangusis Viešpatie, Vṛndāvanos gyventojų laimė nesuvokiama. Mes, pusdieviai, gyvųjų būtybių jausmus valdančios dievybės, didžiuojamės savo pranašumais, tačiau su laimingaisiais Vṛndāvanos gyventojais net lygintis negalime, nes savo gerais darbais jie betarpiškai džiaugiasi Tavo buvimu ir galimybe bendrauti su Tavimi. Mes didžiuojamės, jog valdome jausmus, tačiau Vṛndāvanos gyventojai yra pasiekę tokio transcendentinio tobulumo, kad mums jie jau nebepavaldūs. Jie jaučia džiaugsmą tarnaudami Tau. Tad laikyčiau didžiausia laime, jeigu viename būsimų mano gyvenimų gaučiau progą gimti Vṛndāvanos žemėje.

Brangusis Viešpatie, manęs nevilioja nei materialūs turtai, nei išsivadavimas. Prie Tavo lotoso pėdų nuolankiai meldžiu – leisk man bet kokios gyvybės pavidalu gimti šiame Vṛndāvanos miške, kad mane palaimintų dulkės nuo Vṛndāvanos bhaktų pėdų. Net jeigu išaugčiau kuklia šios žemės žolele – toks gimimas man būtų didžiausia garbė. O jeigu man nenušvis laimė išaugti Vṛndāvanos miške, leisk gimti šalia Vṛndāvanos, kad bhaktos, išėję į ganyklą, vaikščiotų per mane. Net ir tai man būtų didžiausia laimė. Aš trokštu gimti tuo, kurį laimintų dulkės nuo bhaktų pėdų.

Aš matau, kad čia visi spinduliuoja Kṛṣṇos sąmone. Jiems terūpi Kṛṣṇos lotoso pėdos, kurių ieško net Vedos.“

„Bhagavad-gītā“ liudija, kad Vedų tikslas – surasti Kṛṣṇą, o „Brahmasaṁhitoje“ pasakyta, kad vien skaitant Vedų raštus atrasti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nepaprastai sunku. Bet Jis lengvai pasiekiamas

tyro bhakto malone. Tyriems Vṛndāvanos bhaktams teko didžiulė laimė, nes Mukundą (Viešpatį Kṛṣṇą) jie regėjo nuolat. Žodį *mukunda* galima aiškinti dvejopai. *Muk* reiškia išsivadavimą. Viešpats Kṛṣṇa suteikia išvadavimą, taigi ir transcendentinę palaimą. Šio žodžio prasmė siejasi ir su besišypsančiu Jo veidu, kuris panašus į *kundos* žiedą. Be to, *mukha* reiškia „veidas." *Kundos* gėlė nepaprastai graži, ir atrodo, tarsi ji šypsotųsi. Taip atsirado šis palyginimas.

Tyri Vṛndāvanos bhaktai nuo kitų bhaktų skiriasi tuo, kad neturi jokių troškimų, išskyrus vienintelį – būti drauge su Kṛṣṇa. Kṛṣṇa labai geras Savo bhaktams, tad tenkina jų norus. Bhaktai visad ieško Kṛṣṇos draugijos, ir Viešpats visada pasiryžęs šį jų norą patenkinti. Vṛndāvanos bhaktų meilė spontaniška – jie nesilaiko reguliatyviųjų principų. Jiems nebūtina griežtai jų laikytis, nes jiems teko patirti transcendentinę meilę Kṛṣṇai. Reguliatyviųjų principų tesilaiko dar nepatyrę transcendentinės meilės. Brahmā irgi yra Viešpaties bhaktas, tačiau jis privalo laikytis reguliatyviųjų principų. Savo maldoje Jis prašo, kad Kṛṣṇa suteiktų jam progą gimti Vṛndāvanoje ir patirti spontanišką meilę.

Viešpats Brahmā tęsė: „Viešpatie, kartais pagalvoju, kaip Tavo Šviesybė atsidėkos Vṛndāvanos gyventojams už jų atsidavimo tarnystę. Žinau, jog Tu – didžiausias visų palaiminimų šaltinis, tačiau neįsivaizduoju, kaip pajėgsi atsidėkoti Vṛndāvanos gyventojams už jų tarnystę. Aš galvoju apie tai, koks Tu geras ir dosnus. Net Pūtanai, kuri atėjo Tavęs apgauti, apsimetusi mylinčia motina, Tu dovanojai išsivadavimą ir leidai jai tapti tikra motina. Aghāsurą ir Bakāsurą – tos pačios giminės demonus – irgi išvadavai. Visa tai glumina mane. Vṛndāvanos gyventojai paaukojo Tau viską: savo kūną, mintis, savo meilę ir net namus. Viską jie atidavė Tau. Kaipgi Tu grąžinsi jiems skolą? Juk Tu jau atidavei Save Pūtanai! Manau, Tu liksi amžinas Vṛndāvanos gyventojų skolininkas ir niekad nepajėgsi jiems atsilyginti už meilės tarnystę. Viešpatie, Vṛndāvanos gyventojų tarnystė tokia nepaprastai tobula tik todėl, kad visi jų įgimti polinkiai savaime tarnauja Tau. Pasakyta, kad prisirišimą prie materialiųjų daiktų bei namų gimdo iliuzija, kuri materialiame pasaulyje sukausto gyvąją būtybę. Tačiau tai tepasakytina apie tuos, kurie neįsisąmonino Kṛṣṇos. Vṛndāvanos gyventojai tokių kliūčių, kaip prisirišimas prie namų židinio, nepatiria. Jiems nebeliko jokių kliūčių, nes savo meilę atidavė Tau, o jų namai tapo šventyklomis, nes čia visada esi Tu. Dėl Tavęs jie pamiršo viską. Įsisąmoninusiems Kṛṣṇą tokių kliūčių, kaip namų židinys, nebėra. Iliuzija jiems irgi neegzistuoja.

Tavo apsireiškimas piemenėlio – piemenų sūnaus pavidalu irgi, suprantama, yra nematerialus. Tu tiek skolingas jiems už jų meilę, jog apsireiški, kad Savo transcendentiniu buvimu įkvėptumei juos tarnauti su dar dides-

ne meile. Vṛndāvanoje skirtumo tarp dvasiškumo ir materialumo nėra, nes viskas čia skirta meilės tarnystei Tau. Brangusis Viešpatie, Vṛndāvanos žaidimais Tu tik įkvepi Savo bhaktus. Jeigu kas Tavo žaidimus Vṛndāvanoje laiko materialiais, jis labai klysta.

Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, tie, kurie išjuokia Tave, sakydami, esą Tavo kūnas toks pat materialus, kaip ir visų žmonių, „Bhagavad-gītoje“ vadinami demonais ir neišmanėliais. Tu visada transcendentalus. Abhaktai klysta, laikydami Tave materijos kūriniu. Juk Tu apsireiški šiuo, panašiu į paprasto piemenėlio kūnu, kad dar labiau sustiprintum transcendentinę bhaktų palaimą ir įkvėptum jų atsidavimą.

Brangus Viešpatie, ką aš bepasakysiu apie žmones, kurie skelbiasi jau pažinę Dievą arba patys tapę Dievais dvasiškai tobulėdami. Aš atvirai prisipažįstu, kad mano kūnas, protas ir kalbos dovana nepadeda man pažinti Tavęs. Ką galėčiau apie Tave pasakyti ir kaip galiu Tave suvokti savo jausmais? Protas – jausmų valdovas, tačiau ir tas mąstant apie Tave bejėgis man padėti. Tavo ypatybės, darbai ir kūnas materialiam protui nesuvokiami. Tik Tavo malonė teleidžia šiek tiek suprasti, koks Tu esi. Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis kūrinijos Viešpats, nors kartais apgaudinėju save, manydamas, jog pats esu visatos viešpats. Net jeigu ir iš tiesų taip yra, tokių visatų – galybė, galybė ir jas valdančių Brahmų. O Tu – jų visų valdovas. Kadangi esi Supersiela, glūdinti visų širdyse, Tu žinai viską. Tad leisk man būti nuolankiausiu Tavo tarnu. Viliuosi, jog Tu man atleisi, kad sutrukdžiau Tau žaisti su draugais bei veršeliais. O dabar, jeigu Tu leisi, aš kuo skubiausiai pasitrauksiu ir netrukdysiu Tau.

Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, jau Tavo vardas nurodo, kad Tu – visų patraukliausias. Saulės bei mėnulio patrauklumas kyla iš Tavęs. Saulė yra Yadu giminės puošmena. Mėnulis suteikia jėgų žemei, pusdieviams, *brāhmaṇams*, karvėms ir vandenynams. Tu – aukščiausiasis grožis, nuo Tavo rankos žuvo Kaṁsa ir kiti demonai. Tad aš galiu pagrįstai teigti, kad Tu – vienintelė verta garbinti Dievybė šioje kūrinijoje. Nuolankiai garbinsiu Tave iki pat šio materialaus pasaulio pabaigos. Kol materialiame pasaulyje švies saulė, aš nuolankiai Tau tarnausiu.“

Pagarbiai nusilenkęs Aukščiausiajam Dievo Asmeniui ir apsukęs aplink Jį tris ratus, visatos viešpats Brahmā sustojo, laukdamas leidimo sugrįžti į savo buveinę – Brahmaloką. Aukščiausiasis Dievo Asmuo mostu parodė, kad jam leista eiti. Ir, Brahmai nuėjus į šalį, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tapo toks pat, kaip tą dieną, kai dingo karvės bei piemenukai.

Kṛṣṇa paliko Savo draugus, pietaujančius Yamunos pakrantėje, ir nors Jis grįžo lygiai po metų, piemenukams atrodė, kad teprabėgo akimirka. Šitaip reiškiasi Kṛṣṇa bei įvairios Jo galios. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa glūdi visų širdyse ir kad iš Jo kyla atmintis bei užmarštis. Visos

gyvosios būtybės yra aukščiausiosios Viešpaties galios valdžioje. Kartais jos atsimena, kokia jų prigimtinė padėtis, o kartais – ne. Aukščiausios galios veikiami Kṛṣṇos draugai negalėjo suprasti, kad visus metus jų nebūta Yamunos pakrantėje ir kad juos buvo užbūręs Brahmos sukurtas vaizdinys. Kai Kṛṣṇa apsireiškė berniukams, jie pagalvojo: „Štai ir Kṛṣṇa! Kaip greit Jis sugrįžo.“ Jie prapliupo juoku, galvodami, kad Kṛṣṇa nenorėjo jų gardžiai pietaujančių palikti. Smarkiai įsilinksminę, vaikai ėmė Jį kviesti: „Brangusis bičiuli Kṛṣṇa, kaip greitai Tu sugrįžai! Na ir gerai, pietauti mes dar net nepradėjome, nė trupinėlio nesuvalgėme. Sėsk greta – pavalgysime kartu.“ Kṛṣṇa nusišypsojo ir atsisėdo su draugais pietauti. Valgydamas draugų būryje, Kṛṣṇa galvojo: „Berniukai įsitikinę, kad Aš vos išėjęs sugrįžau, ir jiems nei į galvą, jog visus metus su Viešpaties Brahmos burtų jėga galynėjausi.“

Papietavę Kṛṣṇa, Jo draugai bei veršeliai patraukė namo į Vrajabhūmį. Kelyje jie dar kartą apžiūrėjo negyvo milžino slibino Aghāsuros kūną. Kṛṣṇai grįžtant namo į Vrajabhūmį, Jį lydėjo visų Vṛndāvanos gyventojų žvilgsniai. Jo šalmą puošė povo plunksna bei miško gėlės. Gėlių girlianda kabėjo ant Jo kaklo, o kūnas buvo išdažytas spalvotais Govardhanos kalvos olų mineralais. Govardhanos kalva visada garsėjo raudonais mineraliniais dažais. Kṛṣṇa su draugais jais ir išsidažė. Visi piemenėliai nešėsi po ragelį iš buivolo rago, lazdą ir fleitą ir šaukė savo veršelius vardais. Jie taip didžiavosi nepaprastais Kṛṣṇos darbais, kad, grįždami į kaimą, šlovino Jį dainom. Visos Vṛndāvanos *gopės* žiūrėjo, kaip į kaimą sugrįžta nuostabusis Kṛṣṇa. Berniukai sukūrė puikių dainų apie tai, kaip jie išsigelbėjo iš milžinės gyvatės nasrų ir kaip ji buvo užmušta. Kai kurie Kṛṣṇą vadino Yaśodos, o kiti – Nandos Mahārājos sūnumi. „Jis yra nepaprastas, Jis ištraukė mus iš didžiojo slibino nasrų ir jį užmušė“, – kalbėjo vaikai. Tačiau nė vienas jų nepagalvojo, kad nuo Aghāsuros mirties jau praėjo metai.

Tada Mahārāja Parīkṣitas pasiteiravo Śukadevos Gosvāmio, kas atsitiko, kad Vṛndāvanos gyventojai staiga taip karštai pamilo Kṛṣṇą, nors Jis buvo ne jų šeimų narys. Mahārāja Parīkṣitas klausė: „Kodėl piemenukų tėvai Kṛṣṇą pamilo labiau už savo tikruosius sūnus, kai šis, jiems dingus, sukūrė jų pavidalus? Ir kodėl karvės labiau mylėjo Kṛṣṇos sukurtuosius, o ne savuosius veršelius?“

Śukadeva Gosvāmis atsakė, kad išties kiekviena gyvoji būtybė labiausiai rūpinasi pati savimi. Kiti dalykai – namai, šeima, draugai, tėvynė, visuomenė, turtas, prabanga bei šlovė – jai yra antraeiliai. Jie mums patinka tik todėl, kad teikia malonumą mūsų asmenybei. Todėl žmogus dažniausiai apie save ir galvoja, labiausiai rūpinasi pačiu savimi ir savo kūnu – labiau negu žmona ir vaikais ar draugais. Kai jam iškyla tiesioginis pavojus, jis visų pirma pasirūpins savimi, o tik po to kitais. Tai natūralu. Tai reiškia,

jog labiau už viską jis myli save. Dar žmogus labai rūpinasi savo materialiuoju kūnu. Apie dvasinės sielos egzistavimą neišmanantis žmogus taip stipriai prisiriša prie savo kūno, kad net pasenęs stengiasi jį įvairiais dirbtiniais būdais kuo ilgiau išsaugoti, manydamas, kad seną ir sugriuvusį kūną dar išgelbės. Žmonės sunkiai dirba nuo aušros iki sutemos, tenorėdami sau malonumo – taip elgiasi ir tie, kurie laiko save kūnu, ir tie, kurie laiko save siela. Mes prisirišame prie daiktiškos nuosavybės, nes ji teikia malonumą kūnui ar jausmams. Prisirišimas prie kūno pasireiškia tik todėl, kad jame glūdi „aš“, dvasinė siela. Žmogui dvasiškai tobulėjant imama suvokti, kad siela teikia malonumą todėl, kad ji – neatsiejama Kṛṣṇos dalis. Galų gale būtent Kṛṣṇa yra tasai, iš kurio visi semiasi džiaugsmo. Jis yra visos būties Supersiela. Norėdamas, kad mes apie tai sužinotume, Kṛṣṇa apsireiškia Pats ir sako mums, kad Jis visų žaviausias, tas, į kurį krypsta visų dėmesys. Tai, kas nėra Kṛṣṇos dalimi, nepatrauks ir nesužavės.

Žavių dalykų materialiame pasaulyje yra todėl, kad yra Kṛṣṇa. Tad Kṛṣṇa ir yra visų malonumų šaltinis, visa ko aktyvusis pradas. Dvasiškai tobuli transcendentalistai mato, kad viskas yra susiję su Kṛṣṇa. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad *mahā-bhāgavata*, t.y. tobulas bhaktas, supranta Kṛṣṇą kaip aktyvųjį visų judrių ir nejudrių gyvų būtybių pradą. Todėl jis įžvelgia viso kosminio pasaulio sąsają su Juo. Laimingasis, kurio prieglobstis yra Kṛṣṇa ir kuris viską sieja su Juo, jau išsivadavo. Jis jau neegzistuoja materialiame pasaulyje. Šiai minčiai pritaria „Bhagavad-gītā.“ Kas su atsidavimu tarnauja Kṛṣṇai, tas jau pasiekė *brahma-bhūtos*, t.y. dvasinį lygį. Jau vardas „Kṛṣṇa“ byloja apie dorybę bei išsilaisvinimą. Kiekvienas, kuris pasirinko Kṛṣṇos lotoso pėdų prieglobstį, yra laive, plaukiančiame per neišmanymo vandenyną. Jam materialaus pasaulio platybės sumažėja iki veršelio pėdos. Didžiųjų sielų žvilgsniai nukreipti į Kṛṣṇą, Jis – materialiųjų pasaulių prieglobstis.

Tam, kuris gyvena Kṛṣṇos sąmone, dvasinis pasaulis Vaikuṇṭha čia pat. Jis jau ne materialiame pasaulyje, kur kas žingsnis tyko pavojai. Śukadeva Gosvāmis išsamiai išaiškino Mahārājai Parīkṣitui, kas yra Kṛṣṇos sąmonė. Jis netgi pateikė karaliui Viešpaties Brahmos žodžius bei maldas. Pasakojimai apie Viešpaties Kṛṣṇos ir Jo draugų piemenėlių žaidimus, pietus ant Yamunos kranto ir Viešpaties Brahmos maldas yra transcendentiški. To, kuris jų klausosi, juos atpasakoja ar recituoja, visi dvasiniai troškimai būtinai išsipildys. Taip aprašyti Kṛṣṇos vaikystė ir Jo žaidimai su Balarāma Vṛndāvanoje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Kṛṣṇai“.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Dhenukāsuros mirtis

Taip Śrī Kṛṣṇa su vyresniuoju broliu Balarāma praleido Savo vaikystės metus, vadinamus *kaumāra* ir peržengė *paugaṇḍos* amžių, kuris trunka nuo šešių iki dešimties metų. Piemenys pasitarę nutarė leisti ganyti karves berniukams, kurie įžengė į šeštuosius metus. Taigi Kṛṣṇai ir Balarāmai buvo patikėta globoti karves, ir Jie išvaikščiojo visą Vṛndāvaną, Savo kojų prisilietimu valydami jos žemę.

Grodamas fleita, Kṛṣṇa ginė karves ir vedė visus piemenukus per Vṛndāvanos mišką, kur buvo daugybė gėlių, vešlios žolės bei įvairios augmenijos. Bičių, gėlių ir vaisių pilnas Vṛndāvanos miškas yra šventas kaip ir aiškus bhakto protas. Miškas aidėjo nuo paukščių klegesio. Skaidrus ežerų vanduo nuplaudavo nuovargį. Pūtė vėjelis, nešdamas svaigų kvapą ir gaivindamas kūną bei protą. Kṛṣṇa su draugais ir Balarāma įėjo į mišką ir, matydamas, kaip jame gera, iš širdies džiaugėsi malonia aplinka. Kṛṣṇa išvydo medžius, kurie linko nuo vaisių, jaunas šakeles, svyrančias prie žemės ir prisilietimu reiškiančias pagarbą Jo lotoso pėdoms. Medžių, vaisių bei gėlių nuolankumas džiugino Kṛṣṇą, ir, supratęs jų norus, Jis šypsojosi ir juos tenkino.

Ir tada Kṛṣṇa tarė Savo vyresniajam broliui Balarāmai: „Brangus

broli, Tu viršiausias tarp mūsų, Tavo lotoso pėdas garbina pusdieviai. Štai pilni vaisių medžiai nusilenkė, kad pagarbintų Tavo lotoso pėdas. Atrodo, tarsi jie veržtųsi iš tamsos, į kurią pateko tapę medžiais. O juk Vṛndāvanos žemėje išaugę medžiai yra ne šiaip sau gyvos būtybės. Kadangi ankstesniuose gyvenimuose jos laikėsi impersonalaus požiūrio, dabar gyvena negalėdamos pajudėti, tačiau jos gali regėti Tave Vṛndāvanoje ir meldžia, kad leistumei dvasiškai tobulėti, tiesiogiai bendraujant su Tavimi. Dažniausia medžiai – tai gyvosios būtybės, kurias valdo tamsa. Tamsoje skendi ir filosofai impersonalistai, tačiau tamsą jie galėtų išsklaidyti, jeigu pasinaudotų Tavo buvimu Vṛndāvanoje. Man regis, jog aplink Tave dūzgiančios bitės ankstesniuose gyvenimuose buvo Tavo bhaktai, kurie niekaip negali su Tavimi išsiskirti, nes tokio gero ir mylinčio šeimininko, kaip Tu, jie neras. Tu – aukščiausias, pirminis Dievo Asmuo, ir bitės stengiasi visur Tave šlovinti, kas akimirką giedodamos apie Tave. Manau, kad tarp jų yra ir didūs išminčiai, Tavo Šviesybės bhaktai, kurie pasivertė bitėmis, nes nė akimirkai negali likti be Tavęs. Brangusis broli, Tu – aukščiausioji, šlovingiausioji Dievybė. Pažvelk į povus, kaip atsidėję jie šoka Tavo akivaizdoje, o elniai tarsi *gopės* – kupinomis meilės širdimis sveikina Tave. Girių gyventojos gegutės pasitinka Tave, netverdamos džiaugsmu, nes supranta, jog Tavo apsilankymas neša gėrį jų namams. Vṛndāvanos gyventojai, netgi tie, kurie yra medžiai bei gyvūnai, šlovina Tave. Jie pasiruošę nuoširdžiai Tave sutikti, kaip ir dera didžiai sielai savo namuose pasitikti kitą didžią sielą. Ir žemė čia tokia šventa ir laiminga, nes Tavo lotoso pėdos ženklina ją.

Nieko nuostabaus, kad Vṛndāvanos gyventojai šitaip pasitinka tokią nepaprastą būtybę, kaip Tu. Žolelės, vijokliai bei kiti augalai irgi yra laimingi, palietę Tavo lotoso pėdas. Juos, Tau palytėjus, apgaubia šlovė. Pašlovinti ir kalnai bei upės, nes Tu į juos žvelgi. Tačiau šlovingiausios, žinia, yra Tavo sužavėtos Vrajos mergelės, *gopės*, nes Tu apkabini jas tvirtomis Savo rankomis."

Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma, bendraudami su Vṛndāvanos gyventojais ir veršeliais bei karvėmis, Yamunos pakrantėje patyrė daug džiaugsmo. Dažnai paskui Kṛṣṇą ir Balarāmą traukdavo ir jų draugai. Lydėdami Kṛṣṇą ir Balarāmą, pasipuošusius miško gėlių girliandomis, berniukai giedojo ir mėgdžiojo bičių dūzgimą. Kitąsyk beeidami jie imdavo mėgdžioti ežeruose plaukiojančių gulbių girgsėjimą, o pamatę šokančius povus rodė Kṛṣṇai, kaip šie šoka. Kṛṣṇa išlenkęs kaklą irgi mėgdžiodavo povų šokį ir juokino Savo draugus.

Kṛṣṇos globojamos karvės turėjo savo vardus, ir Jis meiliai jas šaukdavo. Išgirdusios Kṛṣṇos kvietimą, karvės atsiliepdavo mūkdamos, ir berniukai iš visos širdies džiaugėsi šiuo pokalbiu. Visi jie mėgdžiojo paukščių

balsus – ypač *cakorų*, povų, gegučių bei *bhāradvājų*. O pamatę, kaip bėga tigrų ar liūtų riaumojimo išgąsdinti silpnesni gyvūnai, berniukai kartu su Kṛṣṇa ir Balarāma juos pamėgdžiodami irgi lėkdavo iš paskos. Nuilsę jie krisdavo ant žemės. Balarāma, padėjęs galvą kuriam nors berniukui ant kelių, ilsėjosi, o Kṛṣṇa tuoj pat šokdavo masažuoti Jam kojas. Kartais Jis vėdindavo Balarāmą palmių lapais, ir gaivaus oro gūsiai nuvydavo Jo nuovargį. Kol Balarāma ilsėdavosi, berniukai dainuodavo, šokdavo arba galynėdavosi ir šokinėdavo. Kṛṣṇa neatsilikdavo nuo berniukų ir, nusitvėręs už jų rankų, džiaugdavosi drauge su jais, kvatodavo ir girdavo jų žaidimus. Pajutęs nuovargį, Kṛṣṇa įsitaisydavo ant didžiulio medžio šaknų ar kurio piemenuko kelių. Kai Kṛṣṇa tarsi ant pagalvės atsiguldavo ant medžio šaknų ar berniuko kelių, keli berniukai masažuodavo Jam kojas, vėduodavo Jį lapais. Dainingesni vaikai, norėdami suteikti Jam džiaugsmo, švelniais balsais dainuodavo, ir Jo nuovargis beregint išsisklaidydavo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa – tas, kurio pėdoms tarnauja sėkmės deivė, Savo vidine galia apsireiškęs kaimo berniuko pavidalu, draugavo su piemenukais, tarsi būtų vienas jų. Ir nors Jis išvaizda nesiskirdavo iš kitų kaimo berniūkščių, kartais įrodydavo esąs Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Atsiranda žmonių, kurie apsišaukia Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu ir mulkina naivuolius, tačiau jie tesugeba apgaudinėti – Dievo galybės parodyti jie negali.

Kṛṣṇai besilinksminant draugų būry reiškėsi Jo vidinė galia. Tačiau Jam ir vėl atsirado proga parodyti Savo antžmogiškąją Dievo galybę. Artimiausi Jo draugai Śrīdāmā, Subala ir Stokakṛṣṇa su didžia meile kreipėsi į Kṛṣṇą bei Balarāmą šiais žodžiais: „Brangus Balarāma, Tu labai galingas. Tavo rankos nepaprastai tvirtos. Brangusis Kṛṣṇa, Tu gali užmušti pikčiausius demonus, kurie drumsčia ramybę. Tad žinokit, jog čia šalimais dunkso didžiulis Tālavanos miškas. Jame auga daugybė palmių, ir medžiai lūžta nuo vaisių. Daug jų prinoko ir krinta žemėn, kiti jau sunokę kybo ant šakų. Miške labai gražu, tačiau visi bijo baisaus demono Dhenukāsuros ir kojos ten nekelia. Niekas negali pasirinkti vaisių. Brangusis Kṛṣṇa ir Balarāma, demonas pasivertęs asilu. Kartu su juo miške gyvena ir kiti demonai – jo draugai, irgi pasivertę asilais. Jie labai stiprūs, tad patekti į Tālavaną labai sunku. Brangūs broliai, tik Jūs galite užmušti tuos demonus. Niekas, išskyrus Jus, ten neis, nes bijo pražūti. Tālavanos mišką net žvėrys iš toli lenkia, jame nemiega paukščiai, ten nesutiksi nė gyvos dvasios. Beliko džiaugtis tik svaigiu aromatu, kurį iš šio miško atneša vėjas. Turbūt niekas net ir neragavo saldžių vaisių nei nuo medžių, nei nuo žemės. Brangusis Kṛṣṇa, tiesą sakant, tas saldus aromatas neapsakomai mus vilioja. Brangus Balarāma, eikime ten ir paragaukime vaisių. Jų kvapas sklinda iš toli, jis tvyro visur. Argi Jūs neužuodžiate?“

Linksmai besišypsančių bičiulių paprašyti, Kṛṣṇa ir Balarāma panoro suteikti jiems malonumą ir, lydimi draugų, Jie patraukė stačiai į mišką. Įėjęs į Tālavaną, Balarāma dramblio jėga ėmė purtyti medžius. Purtant nunokę vaisiai pabiro ant žemės. Išgirdęs krentant vaisius, Dhenukāsura – demonas, kuris pasivertęs asilu gyveno miške, – puolė ten, iš kur sklido garsas. Nuo jo galingų šuolių dundėjo žemė ir medžiai lingavo kaip per žemės drebėjimą. Pirmiausia demonas puolė Balarāmą ir užpakalinėmis kojomis spyrė Jam į krūtinę. Balarāma neatsakė į Jo išpuolį, tačiau kai siaubingai įniršęs demonas dar įnirtingiau Jam spyrė, Balarāma viena ranka nutvėrė jį už kojų, apsuko aplink Save ir sviedė į medžių viršūnes. Balarāmai besukant aplink Save demoną, tas išleido paskutinį kvapą. Balarāma užmetė jo kūną ant aukščiausios palmės, tačiau tas buvo toks sunkus, kad palmė su šaknimis nuvirto ant kitų medžių, nugriaudama ir juos. Atrodė, tarsi mišku prašvilpė siaubingas viesulas. Medžiai virto vienas paskui kitą. Nepaprasta jėga, kurią parodė Balarāma, neturėtų mūsų stebinti, nes Balarāma – Dievo Asmuo, kurį dar vadina Ananta Śeṣanāga. Ant milijonų Savo galvų Ananta Śeṣanāga laiko planetas. Ant Jo laikosi visas kosminis pasaulis, tarsi ant dviejų siūlų audžiama drobė.

Kai Dhenukāsura pakibo ant medžių, subėgo jo draugai ir bendrai ir siaubingai įsiutę puolė Balarāmą ir Kṛṣṇą. Jie degė ryžtu atkeršyti už draugo mirtį. Tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma čiupo vieną po kito asilus už užpakalinių kojų ir, lygiai kaip ir pirmąjį, įsukę svaidė ant palmių. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma išgalabijo juos visus. Medžiai, nukarstyti asilų lavonais, atrodė įspūdingai. Rodės, tarsi tarp medžių viršūnių susitelkė įvairiaspalviai debesys. Sužinoję apie nepaprastą įvykį, aukštesniųjų planetų pusdieviai ėmė berti ant Kṛṣṇos ir Balarāmos gėles, mušti būgnus ir kalbėti atsidavimo maldas.

Teprabėgo kelios dienos po Dhenukāsuros mirties, o Tālavanos miške žmonės jau rinko vaisius ir įsidrąsinę gyvuliai pamažėle grįžo į mišką rupšnoti vešlios žolės. Žmogus, kuris klausosi pasakojant ir apdainuoja šiuos transcendentinius brolių Kṛṣṇos ir Balarāmos žygius bei žaidimus, didina savo dorovingų darbų kraitį.

Kṛṣṇa ir Balarāma su draugais grodami fleitomis grįžo į Vṛndāvanos kaimą. Berniukai šlovino nepaprastus Jų darbus Tālavanos miške. Jų veidus, patamsėjusius nuo karvių sukeltų dulkių, puošė *tilaka*, o į Kṛṣṇos plaukus buvo įsegta povo plunksna. Jiedu su Balarāma grojo fleitomis, ir jaunos *gopės* džiūgavo, matydamos namo grįžtantį Kṛṣṇą. Jam nesant Vṛndāvanoje, *gopes* apimdavo neapsakomas liūdesys. Jos nuolat galvodavo apie tai, kaip Kṛṣṇa vaikštinėja po mišką ir gano karves. O pamačiusios Jį grįžtant, užmiršdavo visus savo rūpesčius ir, apspitę Jį tarsi bitės nektaro kupiną lotoso žiedą, nenuleisdavo akių nuo Jo veido. Kṛṣṇai įžengus

į kaimą, jaunos *gopės* ėmė šypsotis ir juoktis, o Kṛṣṇa, grodamas fleita, gėrėjosi puikiais linksmų *gopių* veidais.

Kṛṣṇą ir Balarāmą pasitiko mylinčios Jų motinos Yaśodā su Rohiṇī ir puolė vykdyti visus savo mylimų sūnų norus. Motinos tarnavo savo transcendentiniams vaikams ir sykiu Juos laimino. Jos kruopščiai išmaudė Juos ir dailiai aprengė. Kṛṣṇą apvilko gelsvais rūbais, o Balarāmą – melsvais, uždėjo papuošalus bei gėlių girliandas. Kai praėjo darbo dienos ganykloje nuovargis, Jie atrodė žvalūs ir nepaprastai gražūs.

Motinų gardžiai maitinami, Jie viską su malonumu suvalgė. Pavalgydinusios ir paguldžiusios į švarų patalą, mamos pradėjo dainuoti apie Jų žaidimus, ir Jie netrukus kietai įmigo. Šitaip piemenėliai Kṛṣṇa ir Balarāma linksmai leido dienas Vṛndāvanoje.

Kai kada Kṛṣṇa su Balarāma ir draugais, o kartais vien tik su draugais ginė karves prie Yamunos. Prasidėjo vasara, ir sykį ištroškę berniukai bei karvės atsigėrė upės vandens, kurį buvo užnuodijęs didžiulis slibinas, vardu Kāliya.

Atsigėrę vandens, berniukai ir karvės apsinuodijo. Jie ūmai kaip negyvi krito ant žemės. Tačiau tereikėjo Kṛṣṇai, kuris yra gyvastis viso, kas gyva, pažvelgti į berniukus bei karves, ir jie atsipeikėjo. Didžiai stebėdamiesi, karvės ir vaikai sužiuro viens į kitą. Jie žinojo, kad atsigėrę Yamunos vandens jie mirė, tačiau maloningas Kṛṣṇos žvilgsnis grąžino jiems gyvybę. Taip jie patys patyrė Kṛṣṇos, kuris yra Yogeśvara – mistikų *yogų* valdovas, mistinę jėgą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Dhenukāsuros mirtis“.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Kāliyos sutramdymas

Sužinojęs, jog Yamunos vandenis apnuodijo juodasis slibinas Kāliya, Kṛṣṇa stojo su juo į kovą, išvijo slibiną iš Yamunos, ir upės vanduo vėl tapo tyras.

Kai Śukadeva Gosvāmis pasakojo šią istoriją, Mahārājį Parīkṣitą sudomino Kṛṣṇos vaikystės žaidimai. Ir jis paprašė Śukadevos Gosvāmio, kad šis papasakotų plačiau, kaip Kṛṣṇa nubaudė ilgus metus upėje tūnojusį Kāliyą. Mahārāja Parīkṣitas norėjo kuo daugiau sužinoti apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus ir klausinėjo labai susidomėjęs.

Štai ką papasakojo Śukadeva Gosvāmis. Prie Yamunos telkšojo didžiulis užutėkis, kuriame ir gyveno juodasis slibinas Kāliya. Viskas aplink buvo labai apnuodyta, o iš vandens vis kilo nuodingi garai. Jei virš užutėkio skrisdavo paukštis, jis krisdavo į vandenį negyvas.

Nuodingų Yamunos garų nutroškinti, išdžiūvo pakrantės žolė ir medžiai. Viešpats Kṛṣṇa pamatė, ką padarė didžiojo slibino nuodai: pro Vṛndāvaną tekanti upė nešė mirtį.

Kṛṣṇa, kuris apsireiškė, kad sunaikintų pasaulio blogį, įkopė į milžinišką *kadambos* medį, kuris augo ant Yamunos kranto. *Kadamba* – medis, kraunantis apvalius geltonus žiedus ir augantis tik Vṛndāvanos apylinkėse. Įsiropštęs į medžio viršūnę, Kṛṣṇa susiveržė juostą ir tarsi imtynininkas

skėstelėjęs rankomis šoko į patį nuodingojo užutėkio vidurį. *Kadambos* medis, nuo kurio šoko Kṛṣṇa, buvo vienintelis nenudžiūvęs medis. Kai kas mano, kad medis atgijo, kai jį palietė Kṛṣṇos lotoso pėdos, o kai kuriose Purāṇose tvirtinama, kad Garuḍa, amžinasis Viṣṇu nešiotojas, žinojo, jog Kṛṣṇa kažkada nuo jo šoks į upę ir, norėdamas apsaugoti medį, užlašino ant jo nektaro. Kai Viešpats Kṛṣṇa įšoko į vandenį, upė išsiliejo iš krantų, tarsi į ją būtų įmestas koks milžiniškas daiktas. Tokiomis Kṛṣṇos galiomis, kurias Jis čia parodė, stebėtis netenka – iš tikrųjų Jis yra visų galių šaltinis.

Kṛṣṇa yrėsi tarsi didžiulis galingas dramblys, sukeldamas baisų triukšmą, kuris pasiekė ir slibiną. Kāliya negalėjo to pakęsti – jis suprato, kad kažkas ruošiasi pulti jo būstą. Ir jis staiga išniro priešais Kṛṣṇą. Kāliya suprato, kad Kṛṣṇą vertėjo pamatyti – toks nuostabus buvo Jo kūnas: odos spalva priminė debesį, o kojos – lotoso žiedą. Kṛṣṇą puošė Śrīvatsos žymuo, įvairios brangenybės, o vilkėjo Jis geltonais rūbais. Žaviame Kṛṣṇos veide švietė šypsena, Jis žaidė Yamunos upėje, rodydamas begalinę jėgą. Nors Kṛṣṇa buvo nepaprastai gražus, Kāliyos širdyje užvirė baisus pyktis, ir jis galingais savo žiedais apsivijo Kṛṣṇą. Pamatę, koks pavojus iškilo slibino žieduose smaugiamam Kṛṣṇai, Jį mylintys piemenukai ir Vṛndāvanos gyventojai suakmenėjo iš baimės. Jie skyrė Kṛṣṇai viską – gyvenimą, turtą, meilę, darbus. Viskas buvo paaukota Kṛṣṇai, tad išvydę pavojų, kuris Jam grėsė, vaikai siaubo pagauti krito ant žemės. Karvių, jaučių bei veršelių akyse, įbestose į Kṛṣṇą, buvo matyti sielvartas ir nerimas. Iš baimės jie tepajėgė raudoti ir sustingę stovėjo ant kranto, niekuo negalėdami padėti savo mylimam Kṛṣṇai.

Kai prie Yamunos kranto dėjosi tokie dalykai, pasireiškė negeri ženklai. Ėmė drebėti žemė, iš dangaus krito meteoritai, dešinioji vyrų kūno pusė ėjo pagaugais. Šie ženklai pranašavo didžiulį pavojų. Juos išvydę, piemenys ir pats Nanda Mahārāja labai išsigando ir sunerimo. Be to, jie sužinojo, kad Kṛṣṇa, kaip tyčia, išėjo į ganyklą be vyresniojo brolio Balarāmos. Tai išgirdę, Nanda, Yaśodā ir piemenys dar labiau susirūpino. Jie be galo mylėjo Kṛṣṇą ir, nežinodami visų Jo galių, baisiai susisielojo, nes Kṛṣṇa buvo jiems visų brangiausias, ir viską – gyvenimą, nuosavybę, meilę, mintis ir darbus jie buvo paaukoję Kṛṣṇai. Iš begalinės meilės Kṛṣṇai juos apniko mintys, kad šiandien Kṛṣṇos laukia baisi pražūtis.

Visi Vṛndāvanos gyventojai, kurie tuo metu buvo kaime, išėjo ieškoti Kṛṣṇos. Ėjo ir vaikai, ir jauni vyrai, ir senukai, ir moterys, ir gyvuliai – visi, kas gyvi. Kṛṣṇa jiems buvo vienintelis gyvasties šaltinis. Tuo tarpu Balarāma, išminties valdovas, ramiai Sau stovėjo ir šypsojosi. Jis žinojo, koks galingas buvo Jo jaunesnysis brolis Kṛṣṇa, ir suprato, kad nėra ko jaudintis, kai Kṛṣṇa kaunasi su paprasčiausia materialaus pasaulio gyvate.

Taigi Jis buvo visiškai ramus. O Vṛndāvanos gyventojai, didžiai susirūpinę, puolė ieškoti Kṛṣṇos. Jie sekė Kṛṣṇos pėdomis, kurias Jis paliko Vṛndāvanos žemėje, ir taip artinosi prie Yamunos upės. Sekdami pėdomis, pažymėtomis vėliavos, lanko ir kriauklės ženklais, galų gale jie priėjo upės krantą ir išvydo verkiančius berniukus bei karves, kurie žvelgė į juodojo slibino glėbyje suspaustą Kṛṣṇą. Dar didesnis skausmas sugniaužė jų širdis. Vrajabhūmio gyventojams atrodė, kad Kṛṣṇa tikrai žuvęs, ir juos apėmė didis sielvartas. Tik Balarāma šypsodamasis stebėjo jų neviltį. Nors Vṛndāvanos gyventojai nedaug težinojo apie Kṛṣṇą, jų meilė buvo begalinė. Kai jie pamatė Kṛṣṇą Yamunos upėje, slibino Kāliyos glėbyje, ir sielvartaujančius piemenukus bei karves, visi prisiminė Kṛṣṇos draugiškumą, besišypsantį Jo veidą, švelnius žodžius ir gerumą. Galvodami apie tai ir įsitikinę, kad jų Kṛṣṇa nebeištrūks iš Kāliyos gniaužtų, jie pajuto, jog be Kṛṣṇos ištuštėjo visi trys pasauliai. Viešpats Caitanya irgi sakė, kad visi trys pasauliai be Kṛṣṇos Jam nieko nereiškia. Tai – aukščiausioji Kṛṣṇos sąmonės pakopa. Beveik visi Vṛndāvanos gyventojai patyrė nepaprastą meilės Kṛṣṇai ekstazę.

Atskubėjusi prie Yamunos, motina Yaśodā buvo bepuolanti į upę, tačiau kiti ją sulaikė ir ji nualpo. Ne mažesnis skausmas draskė ir Kṛṣṇos draugų krūtines. Jiems iš akių srautais – tarsi liūtis ar išsiliejusios upės bangos – liejosi ašaros. Tačiau norėdami, kad motina Yaśodā atsitokėtų, jie ėmė garsiai pasakoti apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus. Motina Yaśodā gulėjo rami, tarytum negyva, nes jos sąmonė buvo nukreipta į Kṛṣṇos veidą. Nanda ir kiti Vṛndāvanos gyventojai, kurie Kṛṣṇai paaukojo viską, net ir gyvybę, jau buvo besiruošią šokti į Yamunos vandenis, tačiau Viešpats Balarāma juos sulaikė, puikiai žinodamas, kad jokio pavojaus nėra.

Dvi valandas tarsi vaikelį Kṛṣṇą laikė suspaudęs savo glėby Kāliya. Bet kai Kṛṣṇa pamatė, kad visi Gokulos gyventojai, tarp kurių buvo ir Jo tėvas, motina, *gopės*, berniukai bei karvės, tiesiog alpo iš sielvarto ir ilgiau jau nebūtų ištvėrę, Jis tuojau pat išsilaisvino. Jo kūnas ėmė didėti, ir nors slibinas visomis išgalėmis stengėsi išlaikyti Kṛṣṇą glėbyje, nuo įtampos slibino žiedai nusilpo, ir jam nebeliko nieko kito, kaip paleisti Dievo Asmenį, Kṛṣṇą. Kāliya niršo. Jo milžiniški gobtuvai išsipūtė, iš šnervių ėmė veržtis nuodingi garai, akyse žėravo ugnis, o iš nasrų pasipylė liepsnos. Kurį laiką milžinas slibinas nejudėdamas spoksojo į Kṛṣṇą. Laižydamasis savo dvišakiais liežuviais, išpūtęs dvigubus gobtuvus, nuodais pasruvusiomis akimis jis žvelgė į Kṛṣṇą. Ūmai Kṛṣṇa puolė slibiną tarsi Garuḍa gyvatę. Kāliya pabandė Kṛṣṇai įkąsti, tačiau Jis lengvai išsisuko. Jie ėmė suktis ratu, kol slibinas pagaliau pavargo ir neteko jėgų. Tada Kṛṣṇa šoko ant slibino galvų ir prispaudė jas. Brangakmeniai, kurie švytėjo ant slibino

galvų, rausvai apšvietė Viešpaties lotoso pėdas, ir Kṛṣṇa – seniausiasis visų dailiųjų menų (tarp jų ir šokių) meistras – ėmė šokti ant linguojančių slibino gobtuvų. Tai pamatę, aukštesniųjų planetų gyventojai ėmė berti gėles, mušti būgnus, groti fleitomis ir giedoti maldas bei giesmes. Rojaus gyventojai – *gandharvos, siddhos* ir pusdieviai – džiūgavo.

Kai Kṛṣṇa šoko ant vienų Kāliyos galvų, kitomis galvomis slibinas bandė nublokšti Jį žemyn. Kāliya turėjo apie šimtą galvų, tačiau Kṛṣṇa nė vienos neleido jam pakelti. Jis trempė Kāliyą Savo lotoso pėdomis, kol tas visiškai nusilpo. Dabar slibinas kovojo tik už savo gyvybę. Jis ėmė vemti atmatomis ir spjaudytis liepsna. Raugėdamas nuodais, jis šiek tiek apsivalė nuo nuodėmių. Pykčio apakintas jis vis dar tebesigynė, vis dar bandė pakelti vieną iš galvų ir nužudyti Viešpatį. Tačiau Viešpats tuoj čiupęs lenkė ją žemyn ir šokdamas trypė ant jos. Atrodė, tarsi Kāliya garbintų Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Višnu, o iš jo nasrų plūstantys nuodai būtų lyg gėlės, aukojamos Viešpačiui. Staiga iš Kāliyos burnos ėmė plūsti nebe nuodai, o kraujas, ir slibinas visiškai išseko. Atrodė, jog nuo Viešpaties spyrių ant jo kūno neliko sveikos vietos. Galiausiai slibinui tapo aišku, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir jis liovėsi priešintis. Jis suvokė, jog Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Viešpats, visa ko valdovas.

Viešpats, kurio įsčiose glūdi visa visata, trempė slibiną jo žmonų – Nāgapatnių akivaizdoj. Kāliyos žmonos puolė garbinti Viešpatį, nors besiskubindamos nespėjo net susitvarkyti plaukų, rūbų ir papuošalų. Kaip ir vyras, jos nusilenkė Aukščiausiajam Viešpačiui ir ėmė melstis. Susijaudinusios slibino žmonos stūmė priešais vaikus ir parpuldamos Yamunos pakrantėje reiškė Kṛṣṇai nuolankią pagarbą. Nāgapatnės žinojo, kad Kṛṣṇa – visų atsidavusių Jam sielų prieglobstis, ir tikėjosi apsaugoti vyrą nuo jam gresiančio pavojaus, maldomis švelnindamos Viešpaties širdį.

Nāgapatnės meldėsi: „O brangusis Viešpatie, Tau visi lygūs, Tu nedarai skirtumo tarp sūnų, draugų ir priešų. Todėl toji bausmė, kurią Tu maloningai skyrei Kāliyai, labiausiai jam tinka. O Viešpatie, Tu atėjai visų pirma tam, kad sunaikintum visus šio pasaulio ramybės drumstėjus. Tu – Absoliuti Tiesa, todėl Tavo bausmė nesiskiria nuo Tavo malonės. Mes įsitikinusios, kad šioji Tavo bausmė Kāliyai iš tikrųjų tėra palaiminimas. Mes tikime, kad bausdamas Tu suteiki didžiulę malonę, nes Tavo bausmė naikina nuodėmes. Neabejotina, kad šitą būtybę, kuri turi slibino kūną, slegia daugybė nuodėmių, antraip argi ji turėtų tokį kūną. Šokdamas ant slibino galvų, Tu palengvini jam nuodėmingų darbų naštą, kurią lėmė slibino kūnas. Tai, kad Tu supykai ir nubaudei jį, jam tik į gera. Mus stebina Tavo maloningumas šiam slibinui – turbūt ankstesniuose gyvenimuose jis atliko daug dorovingų darbų: džiugino visus susilaikymu bei askezėmis ir padarė daug gera visoms gyvosioms būtybėms.“

Nāgapatnės priminė, kad tas, kuris ankstesniuose gyvenimuose neatliko dorybingų darbų ir su atsidavimu netarnavo Viešpačiui, negali susitikti su Kṛṣṇa. „Śikṣāṣṭakoje“ Viešpats Caitanya sako, kad kiekvienas privalo su atsidavimu tarnauti Viešpačiui: nuolankiai kartoti Hare Kṛṣṇa *mantrą*, laikydamas save menkesniu už gatvėje trypiamą šiaudą, ir nelaukdamas pagarbos sau visada reikšti pagarbą kitiems. Nāgapatnės negalėjo atsistebėti, kad Kāliyai, kuris dėl baisių nuodėmių gavo gyvatės kūną, buvo leista tiek prisiartinti prie Viešpaties, kad Viešpaties lotoso pėdos lietė jo galvas. Paprasti dorybingi darbai, be abejonės, negalėjo to lemti. Šie prieštaravimai kėlė joms didžiausią nuostabą. Nāgapatnės tęsė maldą: „O brangusis Viešpatie, mes negalime atsistebėti, kad jam teko laimė savo galva paliesti dulkes nuo Tavo lotoso pėdų. Apie tokią laimę tesvajoja didžios ir šventos asmenybės. Netgi sėkmės deivė atliko griežtas askezes, trokšdama, kad Tu palaimintumei dulkėmis nuo Savo pėdų. Tad kodėl gi taip lengvai ant Kāliyos galvos nukrito šios dulkės? Iš autoritetingų šaltinių žinome, kad tie, kuriuos palaimino dulkės nuo Tavo lotoso pėdų, nenori užimti netgi pačios aukščiausios – Brahmos padėties. Jie netrokšta viešpatauti nei rojaus planetose, nei žemėje, nei aukštesnėse už šią (Siddhalokos) planetose ir nesvajoja apie mistines jėgas, kurios įgyjamos per *yogą*. Tokie tyri bhaktai nebetrokšta net išsivadavimo įsiliejus į Tave. O Viešpatie, nors šis gyvačių valdovas gimė padaru, kurį globoja pačios žemiausios gamtos *guṇos* ir nuolat lydi pyktis, jis pelnė tai, kas retam tepasiekiama. Po visatą klaidžiojančios ir įvairiais gyvais padarais įsikūnijančios gyvos esybės gali nesunkiai pelnyti didžiausią palaiminimą tik Tavo malone.“

„Caitanya-caritāmṛtoje“ irgi pažymėta, jog gyvosios esybės klaidžioja po visatą, įsikūnydamos įvairiomis gyvybės formomis, tačiau Kṛṣṇos ir dvasinio mokytojo malone jos gali įgyti atsidavimo tarnystės sėklą, ir tai joms atvertų kelią į išsivadavimą.

„Su pagarba lenkiamės Tau, – tęsė Nāgapatnės, – brangus mūsų Viešpatie, nes Tu – Aukščiausiasis Asmuo. Tu gyveni visose gyvosiose būtybėse kaip Supersiela. Tu esi virš kosminio pasaulio, ir vis dėlto viskas glūdi Tavyje. Tu įkūniji nenuilstantį laiką. Laiko jėga kyla iš Tavęs, ir todėl Tu regi ir įkūniji visuotinį laiką. Tu – praeitis, dabartis ir ateitis, mėnuo, diena, valanda, akimirka – viskas. Taigi, o Viešpatie, Tu regi visa, kas vyksta, vyko ir vyks kas akimirką, kas valandą, kas dieną, kas mėnesį, kasmet praeityje, dabar ir ateityje. Tu esi visatos pavidalas, tačiau kartu ir skiriesi nuo jos. Visata ir Tu yra vienovė ir skirtybė kartu. Todėl mes pagarbiai lenkiamės Tau. Tu Pats esi visata, ir vis dėlto Tu – jos kūrėjas. Tu esi visatos valdovas ir globėjas. Tu esi pirminė jos priežastis. Nors Tu reiškiesi joje Savo trijų ypatybių inkarnacijomis – kaip Brahmā, Viṣṇu ir Maheśvara, Tu esi virš materialios kūrinijos. Iš Tavęs kyla gyvosios būty-

bės – jų jutimai, gyvybė, jų protas bei išmintis, tačiau Tave Patį galima suvokti tik per Tavo vidinę galią. Tad su pagarba lenkiamės Tau – visos kūrinijos centrui, beribiui, subtiliausiam iš subtiliausių ir visa žinančiam. Tavęs trokšta įvairūs filosofai teoretikai. Tu – galutinis filosofinių ieškojimų tikslas. Iš tiesų visos filosofijos bei mokymai kalba apie Tave. Su pagarba lenkiamės Tau, nes Tu – visų šventraščių ir viso žinojimo šaltinis. Tu esi visų įrodymų pagrindas ir Aukščiausiasis Asmuo, dovanojantis mums tobuliausią žinojimą. Iš Tavęs kyla visi troškimai ir kiekvienam Tu teiki pasitenkinimą. Tu esi įkūnytosios Vedos. Tad pagarbiai lenkiame Tau savo galvas.

Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, Tu – aukščiausiasis besimėgaujantis subjektas, kuris šį kartą apsireiškė žemėje Vasudevos sūnumi, įkūnijančiu tyrą dorybės būvį. Tu – viešpataujanti proto ir intelekto Dievybė, Pradyumna ir Aniruddha. Tu esi visų *vaiṣṇavų* Viešpats. Išsiskleidęs *catur-vyūhos* ekspansijomis – kaip Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Aniruddha bei Pradyumna, Tu skatini tobulinti protą bei intelektą. Tai Tu padedi gyvosioms esybėms nugrimzti į užmarštį arba atrasti tikrąją savo esmę. Tai patvirtinta ir penkioliktame „Bhagavad-gītos“ skyriuje: Viešpats glūdi visų širdyse Supersielos pavidalu ir, būdamas gyvosios būtybės širdyje, padeda jai užmiršti, kas ji yra, arba atkurti pirmapradę savo esmę. Mes šiek tiek suvokiame, jog Tu glūdi mūsų širdyse ir stebi mūsų veiksmus, tačiau iki galo suprasti Tavo buvimą labai sunku. Mes galime suvokti, jog Tu esi mumyse, tik iki tam tikros ribos. Tu esi aukščiausias ir materialios, ir dvasinės energijų valdovas. Todėl nors Tu ir kosminis pasaulis nėra tas pat, esi aukščiausias visko valdovas. Tu esi kosminio pasaulio kūrėjas bei liudininkas, Tu – pagrindinė medžiaga, iš kurios sudarytas šis pasaulis. Todėl pagarbiai Tau lenkiamės. Brangus Viešpatie, kosminiam pasauliui atsirasti nereikėjo Tavo pastangų. Paleisdamas veikti Savo galias – dorybės, aistros bei neišmanymo *guṇas* – Tu gali kurti, palaikyti ir naikinti kosminį pasaulį. Valdydamas laiką, mesdamas žvilgsnį į materialią gamtą, Tu gali sukurti visatą ir išjudinti įvairias materialios gamtos jėgas, kurios glūdi įvairiausiose būtybėse. Tad suprasti, kaip Tu veiki šiame pasaulyje, neįmanoma. Brangusis Viešpatie, nors Tu išsiskleidei trijų svarbiausiųjų šios visatos dievybių (Viešpaties Brahmos, Viešpaties Viṣṇu ir Viešpaties Śivos) ekspansijomis, kurios kuria, saugo ir naikina, tikrąjį palaiminimą visoms gyvoms būtybėms teikia Tavo apsireiškimas Viešpaties Viṣṇu pavidalu. Tad tikrąją ramybę pasiekusiems, tobuliausios ramybės ieškantiems žmonėms siūloma garbinti ramybę įkūnijantį Tavo pavidalą – Viešpatį Viṣṇu.

O Viešpatie, Tau skiriame savo maldas. Tu matai, kad šis vargšas slibinas netrukus atsisveikins su gyvenimu. Tu žinai, kad viskas, ką mes –

moterys turime, net ir mūsų gyvybė, priklauso vyrui. Todėl prašome Tavęs atleisti mūsų vyrui Kāliyai, nes jeigu jis mirs, mums bus labai sunku. Pagalvok apie mus ir atleisk Savo įžeidėjui. Brangus Viešpatie, visos gyvosios būtybės yra Tavo vaikai ir visus Tu globoji. Šis slibinas irgi yra Tavo vaikas. Atleisk jam įžeidimą, nes jis įžeidė Tave, be abejo, nieko nežinodamas apie Tavo galybę. Mes prašome šįkart atleisti. Brangus Viešpatie, priimk mūsų meilę ir tarnystę, nes esame amžinos Tavo Šviesybės tarnaitės. Tu gali liepti mums ką tik nori, ir mes įvykdysime Tavo valią. Kiekviena gyvoji būtybė gali atsikratyti nevilties, jeigu ji vykdys Tavo valią."

Kai Nāgapatnės baigė melstis, Viešpats Kṛṣṇa atleido Kāliyai ir nebaudė jo. Viešpaties sutryptas, jis gulėjo be sąmonės. Kai Kāliyai buvo atleista, jis atsipeikėjo ir palengva jam grįžo gyvybės jėga ir jausmai. Sudėjęs rankas maldai, Kāliya nuolankiai kreipėsi į Aukščiausiąjį Viešpatį Kṛṣṇą: „Brangusis Viešpatie, aš gavau kūną, kuris verčia mane būti piktu ir pavydžiu ir neleidžia išsivaduoti iš tamsaus neišmanymo. Tavo Šviesybė puikiai žino, kaip sunku nugalėti įgimtus instinktus, nors dėl jų kaltės gyva būtybė yra priversta keliauti iš vieno kūno į kitą." „Bhagavad-gītoje" teigiama, kad iš materialios gamtos gniaužtų išsiveržti labai sunku, tačiau atsidavus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai, materialios gamtos *guṇos* praranda galią. „Brangus Viešpatie, – tęsė Kāliya, – Tu esi materialios gamtos *guṇų*, kurios sukūrė šią visatą, pirmapradis kūrėjas. Tu lėmei skirtingą gyvų būtybių mąstyseną, dėl kurios jos turi skirtingus kūnus. Brangus Viešpatie, aš gimiau slibinu, todėl esu toks piktas. Tačiau kaip aš galėčiau pakeisti savo prigimtį be Tavo malonės? Ištrūkti iš *māyos* nagų nepaprastai sunku. Tavo *māyā* laiko mus nelaisvėje. Brangus Viešpatie, būk maloningas ir atleisk man už nevaldomus materialius polinkius. Taigi nužudyk mane arba išgelbėk – Tavo valia."

Išklausęs Kāliyos žodžius, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris elgėsi kaip paprastas berniukas, įsakė jam: „Tučtuojau plauk į vandenyną. Bėk iš čia negaišdamas nė akimirkos. Gali paimti visus savo vaikus, žmonas ir turtą. Daugiau nenuodyk Yamunos vandens. Tegul niekas nebetrukdo atsigerti prie upės Mano karvėms bei piemenukams." Tada Viešpats pakartojo žmonėms tai, ką Jis įsakė slibinui Kāliyai, kad visi tai atmintų ir daugiau jo nebebijotų.

Tie, kurie išgirdo pasakojimą apie slibiną Kāliyą ir jam tekusią bausmę, daugiau nebebijos piktų gyvačių darbų. Viešpats pridūrė: „Kas išsimaudys Kāliyos užutėkyje, kuriame maudžiausi Aš su Savo draugais piemenukais, ar kas visą dieną pasninkavęs šio vandens paaukos protėviams, tas nusiplaus visas nuodėmes." Viešpats patikino Kāliyą: „Tu atsibastei čia iš nuostabios šalies, skalaujamos vandenyno, nes bijojai Garuḍos, kuris norėjo

tave suėsti. Dabar, išvydęs Mano lotoso pėdų žymes ant tavo galvos, jis tavęs nebelies.“

Viešpats buvo patenkintas Kāliya ir jo žmonomis. Išgirdusios Viešpaties valią, slibino žmonos puolė Jį garbinti prašmatniomis aukomis – dailiais rūbais, gėlėmis, girliandomis, brangenybėmis, papuošalais, sandalmedžio pasta, lotoso žiedais ir nuostabaus skonio vaisiais. Taip jos atsidėkojo Garuḍos valdovui, keliančiam joms šiurpą. Vykdydami Viešpaties Kṛṣṇos valią, gyvatės netrukus paliko Yamunos užutėkį.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kāliyos sutramdymas“.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Kaip Kṛṣṇa užgesino gaisrą miške

Išklausęs pasakojimą apie tai, kaip buvo nubaustas Kāliya, karalius Parīkṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio, kas privertė Kāliyą palikti puikiąją savo šalį ir kodėl Garuḍa jo nekentė. Tada Śukadeva Gosvāmis papasakojo karaliui apie gyvates, kurios veisėsi Nāgālayos saloje. Kāliya ten buvo viena iš vyriausiųjų gyvačių. Garuḍa maitinosi gyvatėmis ir, dažnai skrisdamas į tą salą medžioti, nužudė daugybę gyvačių. Kai kurias iš jų surydavo, tačiau daugybę kitų užmušdavo šiaip sau. Visa roplių giminė taip sunerimo, kad jų vadas Vāsukis kreipėsi į Viešpatį Brahmą pagalbos. Viešpats Brahmā pasirūpino, kad Garuḍa paliktų juos ramybėje, tačiau kas mėnesį, pasirodžius delčiai, ropliai turėdavo aukoti Garuḍai vieną gyvatę: ją reikėdavo palikti po medžiu kaip auką. Garuḍa buvo patenkintas aukomis ir kitų gyvačių nelietė.

Tačiau ilgainiui tuo ėmė naudotis Kāliya. Jis labai didžiavosi savo sukauptais nuodais bei materialia jėga ir pamanė: „Kam Garuḍai aukos?“ Jis liovėsi aukoti Garuḍai ir visas aukas ėmė ėsti pats. Kai Garuḍa, didis bhaktas, skraidinantis ant savo pečių Viṣṇu, sužinojo, kad Kāliya suryja jam skirtas aukas, jis baisiausiai įtūžo ir nulėkė į salą, ketindamas užmušti įžūliąją gyvatę. Iškėlęs savo galvas su nuodingais ir aštriais dantimis,

Kāliya bandė kautis su Garuḍa ir taikėsi įkąsti Garuḍai, Tārkṣyos sūnui, tačiau tas, pagautas siaubingo įtūžio, su milžiniška jėga, verta Viešpaties Viṣṇu nešėjo, kirto Kāliyai žėrinčiais aukso sparnais. Kāliya, dar vadinamas Kadrusūta – Kadrū sūnumi, nieko nelaukdamas spruko į Kāliyadāhos užutėkį prie Yamunos upės, kur Garuḍa negalėjo jo pasiekti.

Savo slėptuve Kāliya pasirinko Yamunos vandenis neatsitiktinai. Seniau maisto ieškoti Garuḍa skrido ne tik į gyvatės Kāliyos salą, bet ir į Yamunos upę, kurioje gaudė žuvis. Tačiau jos vandenyse meditavo didis *yogas*, garsėjantis Saubhario Munio vardu, kuris labai užjautė žuvis ir paprašė Garuḍos palikti jas ramybėje. Garuḍa skraidino patį Viešpatį Viṣṇu, tad vykdyti kitų valios neprivalėjo, ir visgi didžio *yogo* jis paklausė. Užuot likęs ir prarijęs daug žuvų, jis nusinešė tik vieną didžiulę žuvį – žuvų vedlį. Saubharis Munis apgailestavo, kad Garuḍa nusinešė žuvų vedlį, ir, norėdamas apginti kitas žuvis, prakeikė Garuḍą: „Jei nuo šiol Garuḍa bent kartą atskris čia gaudyti žuvų – į šį prakeiksmą įdedu visą galią, – jis tučtuojau žus.“

Apie šį prakeiksmą žinojo tik Kāliya. Todėl jis buvo tikras, jog Garuḍa daugiau čia nebepasirodys, ir suprato, kad išmintingiausia būtų pasislėpti užutėkyje netoli Yamunos. Tačiau Saubhario Munio prakeiksmas Kāliyai nepadėjo: iš Yamunos jį išvarė Garuḍos šeimininkas Kṛṣṇa. Beje, Garuḍa yra labai artimas Aukščiausiajam Dievo Asmeniui ir toks galingas, jog gali nepaisyti jokių įstatymų ar prakeiksmų. Prakeikdamas Garuḍą, kuris, anot „Śrīmad-Bhāgavatam“, prilygsta Bhagavānui, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Saubharis Munis labai nusikalto. Nors Garuḍa net nebandė keršyti Muniui, tačiau bausmės už didžio *vaiṣṇavo* įžeidimą šis neišvengė. Dėl šio įžeidimo Saubharis Munis krito iš pasiektojo *yogos* lygio, vedė ir ėmė vaikytis jutiminių materialaus pasaulio džiaugsmų. Saubhario Munio, kuris medituodamas jau ragavo dvasinę palaimą, nuopuolis – gera pamoka tam, kuris įžeidinėja *vaiṣṇavus*. Kai Kṛṣṇa išlipo iš užutėkio, kuriame gyveno Kāliya, Jį išvydo draugai bei giminaičiai, susirinkę ant Yamunos kranto. Kṛṣṇa apsireiškė jiems išsitepęs *candanos* pasta, pasipuošęs brangakmeniais ir visas nusagstytas auksu. Vṛndāvanos gyventojai, piemenukai ir piemenys, motina Yaśodā, Mahārāja Nanda ir karvės su veršeliais, išvydę iš Yamunos išlipantį Kṛṣṇą, pasijuto taip, tarsi jiems kas gyvybę būtų grąžinęs. Visi žino, kaip žmogus džiaugiasi, kai jam grįžta gyvybė. Su didžiausiu palengvėjimu visi iš eilės glaudė Kṛṣṇą prie krūtinės. Motina Yaśodā, Rohiṇī, Mahārāja Nanda bei piemenys, apkabinę Kṛṣṇą, pasijuto tokie laimingi, kad manė pasiekę galutinį gyvenimo tikslą.

Juokdamasis apkabino Kṛṣṇą ir Balarāma, nes Jis, kai visi aplink labai jaudinosi, žinojo, kuo viskas baigsis. Pasirodžius Kṛṣṇai, džiūgavo medžiai upės pakrantėje, karvės, jaučiai bei veršeliai. Kṛṣṇos bei Jo šeimos narių

pasveikinti atėjo ir Vṛndāvanoje gyvenantys *brāhmaṇai* su žmonomis. *Brāhmaṇai* yra visuomenės dvasiniai mokytojai. Kṛṣṇai laimingai išsigelbėjus, jie laimino Kṛṣṇą bei Jo šeimą ir ta proga paprašė Nandą Mahārājį išmaldos. Šis taip džiaugėsi Kṛṣṇos sugrįžimu, jog išdalijo *brāhmaṇams* daugybę karvių ir aukso. Kol Nanda Mahārāja dalijo išmaldą, motina Yaśodā glaudė prie savęs Kṛṣṇą ir be paliovos verkė.

Atėjo naktis, ir Vṛndāvanos gyventojai nutarė su karvėmis ir veršeliais pernakvoti ant upės kranto, nes buvo labai išvargę. Vidurnaktį, visiems bemiegant, ūmai įsiliepsnojo miškas, ir netrukus liepsna grasino praryti visus Vṛndāvanos gyventojus. Išsigandę kaitrios ugnies, Vṛndāvanos gyventojai ėmė šauktis Kṛṣṇos – Aukščiausiojo Dievo Asmens pagalbos, nors Jis tebuvo jų vaikas. Jie prašė: „Brangusis Kṛṣṇa! O Aukščiausioji Dievo Asmenybe! Brangusis Balarāma, jėgos šaltini! Pamėginkite išgelbėti mus nuo negailestingos ir visa naikinančios ugnies. Mums nebėra daugiau į ką kreiptis pagalbos. Viską naikinanti ugnis tuojau mus praris!“ Jie meldėsi Kṛṣṇai, sakydami, kad vienintelis jų prieglobstis – Jo lotoso pėdos. Viešpats Kṛṣṇa, gailėdamas Savo gimtojo kaimo gyventojų, prarijo ugnį, kuri buvo apėmusi visą mišką, ir išgelbėjo juos. Tai Kṛṣṇos valioje, nes Jis – beribis. Jis turi galią daryti viską, ką nori.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septynioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa užgesino gaisrą miške“.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Demono Pralambāsuros mirtis

Užgesinęs milžinišką gaisrą, lydimas giminių, draugų, karvių, veršelių bei jaučių, kurie šlovino Jį giesmėmis, Kṛṣṇa sugrįžo į karvių karalystę – Vṛndāvaną. Kol Kṛṣṇa ir Balarāma su piemenukais linksmai leido dienas Vṛndāvanoje, atėjo ir vasara. Indijoje vasarą nepaprastai karšta, tad žmonės ja ne itin džiaugiasi, tačiau Vṛndāvanoje niekas neliūdėjo, nes vasara ten priminė pavasarį. Taip vyko todėl, kad Vṛndāvanoje gyveno Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma, kuriems paklūsta net Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva. Vṛndāvanoje buvo daug krioklių, ir malonus jų ošimas užgožė svirplių čirpimą. Čia netrūko vandens, todėl miškas visada buvo žalias ir nepaprastai gražus.

Vṛndāvanos gyventojų niekada nekankino svilinantys saulės spinduliai ir vasaros kaitra. Vṛndāvanos ežerų pakrantėse žėlė tanki žolė, o vandenyje žydėjo įvairiausi lotosai – *kalhāra, kañja* bei *utpala*. Kvapnias jų žiedadulkes nešiojo vėjelis. Yamunos upės, ežerų bei krioklių vanduo pursleliais tiško ant Vṛndāvanos gyventojų ir maloniai juos gaivino, tad vasaros kaitra jų beveik nekamavo.

Vṛndāvanoje nepaprastai gražu. Čia visada žydi gėlės, klaidžioja dailūs elniai, čiulba paukščiai, šokdami klykauja povai ir dūzgia bitės. Penkiais įvairiais balsais skambiai kukuoja gegutės.

Grodamas fleita, vyresniojo brolio Balarāmos bei kitų piemenukų ir karvių lydimas Kṛṣṇa, malonumų versmė, įžengė į nuostabųjį Vṛndāvanos mišką, kad pasigėrėtų jo grožiu. Vaikai vaikštinėjo tarp neseniai sužaliavusių medžių, kurių žiedai buvo panašūs į povo plunksnas. Pasipuošę šių gėlių girliandomis ir išsimarginę šafrano spalvos kreida, jie šoko, dainavo ir galynėjosi. Kai Kṛṣṇa šoko, vieni piemenukai dainavo, o kiti grojo fleitomis, pūtė buivolo ragus ir plojo delnais, girdami Kṛṣṇą: „Kaip gražiai šoki, mielas broliuk!“ Šie berniukai buvo aukštesniųjų planetų pusdieviai, nusileidę padėti Kṛṣṇai rengti Jo žaidimus. Piemenukais virtę pusdieviai gyrė šokantį Kṛṣṇą tarytum šokėjai, drąsinantys vienas kitą. Kadangi nei Balarāma, nei Kṛṣṇa dar nedalyvavo plaukų kirpimo apeigose, ilgos Jų plaukų sruogos atrodė tarsi varnų plunksnos. Visi jie ilgai žaidė slėpynes, šokinėjo arba galynėjosi. Kartais, draugams šokant ar dainuojant, Kṛṣṇa irgi imdavo juos girti: „Mielieji bičiuliai, kaip gražiai jūs šokate ir dainuojate.“ Gaudydami tarsi kamuolį, berniukai žaidė *belo* ir *āmalakī* vaisiais, žaidė „aklą vištą“, ėjo gūžynių – erzino vienas kitą ir vaikėsi, stengdamiesi prisiliesti ranka. Jie vaizdavo miško elnius bei įvairiausius paukščius, kvatojo mėgdžiodami varlių kvarkimą ir smagiai suposi įsirengę po medžiais sūpynes. Kartais jie žaidė karalių ir pavaldinius. Taip Kṛṣṇa ir Balarāma žaisdami su draugais mėgavosi ramybe dvelkiančia Vṛndāvanos aplinka, kur daug upių, ežerų, upokšnių, nuostabių medžių, vaisių bei gėlių.

Kartą, kai Kṛṣṇa ir Balarāma buvo įnikę į Savo transcendentinius žaidimus, į vaikų būrį įsibrovė piktasis demonas, vardu Pralambāsura, kuris ketino pagrobti Balarāmą ir Kṛṣṇą. Kṛṣṇa slėpėsi po piemenuko išvaizda, tačiau Jam, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, buvo žinoma viskas – praeitis, dabartis ir ateitis. Todėl kai vaikų būryje pasirodė Pralambāsura, Kṛṣṇa ėmė svarstyti, kaip jį nudobus, tačiau Savo minčių neatskleidė ir elgėsi su juo draugiškai. „Mielas drauge, – tarė Jis, – kaip puiku, kad atėjai pažaisti su mumis.“ Kṛṣṇa sukvietė draugus ir pasakė: „Dabar pasiskirstysime poromis ir, iškvietę viens kitą į kovą, žaisime grumtynes.“ Išgirdę šį pasiūlymą, berniukai suėjo būrin ir pasiruošė dvikovai. Vieni stojo Kṛṣṇos, o kiti – Balarāmos pusėn. Nugalėtieji turėjo nešioti nugalėtojus ant nugaros. Berniukai pradėjo žaisti, retkarčiais užmesdami akį į besiganančias Bhāṇḍīravanos miške karves. Laimėjo Balarāmos būrys, kuriame buvo Śrīdāmā bei Vṛṣabha, ir Kṛṣṇos būriui teko juos nešti ant nugaros per Bhāṇḍīravanos mišką. Patyrę pralaimėjimą, Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa ant nugaros nešė Śrīdāmą, o Bhadrasena – Vṛṣabhą. Pralambāsura, pasivertęs piemenuku ir mėgdžiodamas vaikus, ant nugaros nešė Balarāmą. Pralambāsura, didžiausias iš demonų, sumetė, kad iš visų piemenukų galingiausias yra Kṛṣṇa.

Vengdamas susitikti su Kṛṣṇa, Pralambāsura stengėsi nunešti Balarāmą

kuo toliau. Demonas buvo išties galingas, tačiau jis nešė ne bet ką, o Balarāmą, kuris prilygo kalnui. Netrukus demonas pajuto baisų svorį ir atgavo tikrąją išvaizdą. Su aukso šalmu ir auskarais ausyse demonas buvo panašus į žaibuojantį debesį, kuris nešėsi mėnulį. Balarāmos akivaizdoje demonas išaugo iki pat debesų, jo akys žėravo ugnimi, o burnoje sužibo aštrūs dantys. Iš pradžių demono išvaizda Balarāmą nustebino ir Jis pamanė: „Kaip galėjo šis berniukas, nešęs Mane ant nugaros, taip staiga pasikeisti?“ Tačiau, būdamas aiškaus proto, Jis greit sumetė, kad tai demonas, kuris neša Jį tolyn nuo draugų, kad užmuštų. Nedelsdamas Balarāma galinguoju kumščiu smogė demonui per galvą, tarsi rojaus planetų karalius trenkia žaibu į kalną. Nuo Balarāmos smūgio demonas krito negyvas it gyvatė sutriuškinta galva, ir kraujas pliūptelėjo jam iš burnos. Tarsi milžiniškas kalnas, į kurį trenkė karaliaus Indros žaibas, demonas griuvo sukeldamas didžiulį triukšmą. Netrukus čia atbėgo ir berniukai. Šiurpaus vaizdo apstulbinti, jie ėmė girti Balarāmą: „Šaunuolis, šaunuolis!“ Vienas po kito su didžiausia meile jie apkabino Balarāmą, manydami, kad Jis tik per plauką išsigelbėjo nuo mirties, šlovino Jį ir sveikino. Rojaus planetų pusdieviai džiūgavo, laimindami ir sveikindami Jį, nugalėjusį didįjį demoną Pralambāsurą. Jie apibėrė transcendentinį Balarāmos kūną gėlių lietumi.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuonioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demono Pralambāsuros mirtis“.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Kaip Kṛṣṇa prarijo gaisrą miške

Kol Kṛṣṇa ir Balarāma su draugais žaidė, neganomos karvės, šviežios žolės paviliotos, nuklydo į miško gilumą. Ožkos, karvės ir buivolai ėjo iš giraitės į giraitę, kol atsidūrė Iṣīkātavī miške. Čia žaliavo vešli žolė, kuri ir patraukė gyvulius. Tačiau įėję į mišką jie išvydo, kad medžius apsupo didžiulės liepsnos, ir ėmė gailiai baubti. O kitame miško gale Kṛṣṇa, Balarāma ir Jų draugai pasigedo gyvulių ir labai susirūpino. Jie sekė paskui karves pagal nuėstos žolės juostą ir kanopų žymes. Berniukai išsigando, kad dingo karvės – svarbiausiasis jų gyvenime turtas. Ieškodami jų, jie nusilpo ir ištroško. Tačiau staiga vaikai išgirdo baubiant karves. Kṛṣṇa iš visų jėgų ėmė šaukti jas vardais. Išgirdusios Kṛṣṇos balsą, karvės atsiliepė džiaugsmingai mykdamos. Tuo tarpu liepsnos jau supo iš visų pusių, ir padėtis darėsi labai grėsminga. Stiprus vėjas dar labiau kurstė ugnį, ir atrodė, jog ugnis praris viską – ir judančius, ir nejudančius daiktus. Karvės ir berniukai ne juokais išsigando ir žvelgė į Balarāmą tarsi mirštantysis į Aukščiausiojo Dievo Asmens atvaizdą. Jie tarė: „Brangūs Kṛṣṇa ir Balarāma, mes tuoj sudegsime gaisro liepsnose, tad meldžiame prieglobsčio prie Jūsų lotoso pėdų. Mes žinome, kad Jūs galite apsaugoti mus nuo šio baisaus pavojaus. Kṛṣṇa, brangus bičiuli, mes esame artimi Tavo draugai

ir neturėtume taip kentėti – tai būtų neteisinga. Mes esame visiškoje Tavo valioje, juk Tu žinai, kas yra religinis gyvenimas. Mes turime tik Tave vieną ir nieko daugiau."

Išgirdęs maldaujamus draugų balsus, Dievo Asmuo maloningai pažvelgė į juos. Jo žvilgsnis bylojo, kad bičiuliams nėra ko baimintis. Po to Kṛṣṇa – didis stebukladarys, galingasis Dievo Asmuo, prarijo liepsnas. Taip baisaus pavojaus akimirką berniukai ir karvės buvo išgelbėti. Iš baimės berniukai buvo jau netenką sąmonės, tačiau jie atsipeikėjo ir pravėrę akis pamatė, kad vėl besą miške kartu su Kṛṣṇa, Balarāma ir karvėmis. Jie nustebo išvydę, kad liepsnos jau nebegresia ir karvės išgelbėtos. Tylomis vaikai pamanė, kad Kṛṣṇa – ne paprastas berniukas, o koks nors pusdievis.

Vakare, grodami fleitomis, kartu su berniukais ir karvėmis Kṛṣṇa ir Balarāma grįžo į Vṛndāvaną. Jiems priartėjus prie kaimo, *gopės* ėmė džiūgauti. Visą dieną, kol Kṛṣṇa buvo miške, *gopės* temąstė apie Jį, ir kiekviena akimirka Jo belaukiant prailgdavo tarsi dvylika metų.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti devynioliktąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa prarijo gaisrą miške".

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Rudens aprašymas

Visos Vṛndāvanos šeimos kalbėjo apie tai, kaip Kṛṣṇa ir Balarāma užmušė Pralambāsurą ir prarijo visa naikinantį miško gaisrą. Piemenys pasakojo apie nepaprastus Kṛṣṇos žygius savo žmonoms ir kaimynams, ir visi labai stebėjosi. Jie pradėjo manyti, kad Kṛṣṇa ir Balarāma – pusdieviai, kurie suteikė jiems malonę, apsireikšdami Vṛndāvanoje ir tapę jų vaikais.

Prasidėjo liūčių metas. Indijoje po vasaros karščių labai laukiama liūčių. Danguje susitvenkę debesys užstoja saulę ir mėnulį ir džiugina lietaus laukiančius žmones. Po vasaros atėjusį liūčių metą visi sutinka kaip gyvybės šaltinį. Visus džiugina griaudėjantis dangus ir žaibo blyksniai.

Liūčių sezono požymius galėtume palyginti su gyvųjų būtybių, kurias temdo trys materialiosios gamtos *guṇos*, požymiais. Beribis dangus – tai Aukščiausiasis Brahmanas, o mažytės gyvosios esybės – debesuotas dangus, Brahmanas, kurį temdo trys materialios gamtos *guṇos*. Visi mes savo prigimtimi esame neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės. Debesys niekada negali užstoti Aukščiausiojo Brahmano – viso dangaus, kuriam nėra ribų, tačiau jo dalį jie užstoja. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad gyvosios esybės yra neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės. Tačiau jos tesudaro nedidelę Aukščiausiojo Viešpaties dalį. Šią dalį temdo trys materialios gamtos *guṇos*, todėl gyvosios esybės ir tūno

materialiame pasaulyje. Dvasinis *brahmajyoti* švytėjimas yra tarsi saulės šviesa. Saulės šviesą sudaro smulkiausios šviesos dalelės, o *brahmajyoti* – begalybė labai smulkių Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelyčių. Vienas jų paveikia, arba aptemdo, materialioji gamta, o kitos išlieka laisvos.

Debesys – saulės išgarintas iš žemės vanduo. Ištisus aštuonis mėnesius saulė garina iš žemės vandenį. Vanduo kaupiasi ir sudaro debesis, o kai reikia, iškrinta lietaus pavidalu. Taip ir valstybė renka mokesčius iš piliečių, kurie uždirba pinigų materialia veikla: dirbdami žemės ūkyje, prekyboje ir pramonėje. Valstybė ima pajamų mokestį bei prekybos rinkliavą. Taip saulė garina vandenį iš dirvos. Kai dirvai vėl prireikia vandens, saulė paverčia jį debesimis ir paskirsto po visą žemės rutulį. Valstybės surinkti mokesčiai irgi paskirstomi žmonėms per švietimo, buitinio aptarnavimo, sveikatos apsaugos sistemą ir pan. Norint, kad valstybė klestėtų, tai labai svarbu. Vyriausybė neturi teisės švaistyti surinktų mokesčių – juos būtina skirti visuomenės labui.

Liūčių sezono metu pučia smarkūs vėjai, kurie siaučia po visą kraštą ir blaško lietaus debesis, skirstydami vandenį. Vasarai baigiantis, kai visur labai trūksta vandens, debesys primena turtingą žmogų, kuris esant nepritekliui dalina pinigus, kartais ištuštindamas visą savo piniginę. Taigi debesys visą sukauptą vandenį grąžina žemei.

Pasakojama, kad Mahārāja Daśaratha, Viešpaties Rāmacandros tėvas, kovėsi su priešais tarsi žemdirbys, kuris su šaknimis rauna nereikalingus augalus bei medžius. O kai reikėjo dalinti išmaldą, jis buvo tarsi dosniai lyjantis debesis. Debesys negaili lietaus, tad jie ir lygintini su kilniais labdaringais žmonėmis. Lietaus lašai krinta net ir ten, kur vandens nereikia – ant uolų ir kalnų, vandenynų bei jūrų. Lietus yra tarsi dosnus žmogus, kuris skiria savo santaupas labdarai ir dosniai ją teikia, nepaisydamas, reikalinga ji ar ne.

Prieš prasidedant liūtims dirvoje nebelieka jokių syvų, ir ji atrodo labai skurdžiai. Tačiau po liūčių žemė vėl sužaliuoja ir atrodo derlinga bei kupina gyvybės. Čia tiktų palyginimas su žmogumi, kuris griežtai tramdo savo kūną, norėdamas įgyvendinti materialius troškimus. Po liūčių sužaliavusi žemė lygintina su materialių norų išsipildymu. Kartais, kai valdžia atsiduria nepageidaujamos vyriausybės rankose, kai kurie žmonės bei partijos, siekdami valdžios, atlieka griežtas askezes, o kai jiems pavyksta užimti valdžią, jie suklesti, paskirdami sau solidžias algas. Lygiai taip suklesti ir žemė liūčių metu. Iš tikrųjų žmogus turėtų laikytis griežtų askezių tik siekdamas dvasinės laimės. „Śrīmad-Bhāgavatam“ siūlo atlikti *tapasyą*, askezę, kad pažintume Aukščiausiąjį Viešpatį. Žmogus, kuris praktikuoja atsidavimo tarnystės askezę, atgimsta dvasiniam gyvenimui ir taip pasiekia beribę dvasinę palaimą. Tačiau jei askezė ar atgaila skirta materialiai

naudai gauti, jos rezultatai, kaip teigia „Bhagavad-gītā“, yra laikini ir jais tesusigundo menkesnio intelekto žmonės.

Liūčių metu, vakarais, virš medžių viršūnių šmėžuoja pulkai tarsi ugnelės žybsinčių jonvabalių. Tuo tarpu dangaus šviesulių, žvaigždžių ir mėnulio nesimato. Taip ir Kali amžiuje bedieviai bei piktadariai labiau pastebimi, o žmonių, kurie išties vadovaujasi nurodytais Vedose dvasinio išsilaisvinimo principais, beveik nepastebėsi. Kali-yugos amžius gyvosioms būtybėms yra tarsi debesuotas laikotarpis. Šiame amžiuje per išvystytos materialios civilizacijos skraistę nesimato tikrojo žinojimo. Į pigius samprotavimus linkę žmonės, bedieviai ir vadinamųjų „religinių principų“ kūrėjai tarsi tie jonvabaliai yra labiau pastebimi, o žmones, kurie griežtai laikosi Vedų normų ir šventraščių nurodymų, užstoja amžiaus debesys. Žmonės turėtų išmokti orientuotis pagal tikruosius šviesulius – saulę, mėnulį bei žvaigždes, o ne pagal jonvabalius. Jonvabalių žiburėliai nakties tamsos neišsklaidys. Kartais net liūčių metu dangus pragiedrėja – išneria mėnulis, suspindi žvaigždės ar saulė. Taip kartais ir Kali-yugoje atsiranda žmonėms palankios aplinkybės. Šitaip turėtų būti vertinamas vediškasis Viešpaties Caitanyos judėjimas, skleidžiantis Hare Kṛṣṇa *mantrą*. Užuot ieškoję prašviesėjimo pas ateistus ir abstrakčių teorijų mėgėjus, žmonės, kuriems rūpi tikroji šviesa, turėtų pasinaudoti šio judėjimo teikiamomis galimybėmis.

Po pirmojo lietaus, kai danguje griaudėja perkūnija, tarsi mokiniai, staiga puolę kartoti pamokas, ima kvaksėti varlės. Dažniausiai mokiniai keliasi anksti rytą – ne tada, kai įsigeidžia, o kai vienuolyne ar kurioj švietimo įstaigoj suskamba varpelis. Dvasinio mokytojo liepiami, jie keliasi ir atlikę rytmetines pareigas sėda mokytis Vedų raštų ar kartoti Vedų *mantras*. Kali-yugos tamsoje visi miegame, tačiau kai ateina didis *ācārya*, tereikia jam pakviesti ir žmonės ima kruopščiai tyrinėti Vedas, kad įgytų tikrųjų žinių. Per liūtis daugybė tvenkinių, ežerų ir upelių, kurie buvo išdžiūvę, prisipildo vandens. Materialistai yra tiek pat sausi ir tik kartais, susikrovę „turtus“, sukūrę šeimas ar sukaupę banke santaupų, tarsi ir atkunta, tačiau netrukus vėl išdžiūva kaip upeliūkštis ar tvenkinys. Pasak poeto Vidyāpačio, su bičiuliais, šeima, vaikais ar žmona, be abejonės, galima patirti džiaugsmą, tačiau tas džiaugsmas yra tarytum lašas vandens dykumoje. Kiekvienas trokšta laimės tarsi dykumoje atsidūręs žmogus vandens. Tačiau lašas vandens, net ir tikras, dykumoje nieko nevertas. Gyvendami materialistiškai, mes svajojame apie beribę it vandenynas laimę, tačiau visuomenė, draugai ir žemiškoji meilė suteikia tik menką lašelį mūsų trokštamos laimės. Mes nerandame pasitenkinimo ir esame tarytum tie upeliūkščiai, ežerai ir tvenkiniai, kurie per sausrą išdžiūva.

Pasisotinę lietaus vandeniu, žolė, medžiai ir visa augmenija ryškiai sužaliuoja. Kartais žolę apipuola raudoni vabzdžiai, ir kai raudona bei žalia spalvos susimaišo su panašių į skėčius grybų spalvomis, gamtovaizdis visiškai pasikeičia tarsi staiga praturtėjęs žmogus. Tada ūkininkas, matydamas savo laukuose gausų javų derlių, džiaugiasi, o stambūs įmonininkai, nieko nenutuokiantys apie antgamtinių jėgų veikimą, būna nepatenkinti, nes bijo rinkos varžovų. Kitose šalyse stambūs įmonininkai, užimantys valdžios postus, draudžia žemdirbiams auginti daug javų, nes nežino, kad visus javus teikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Vedos nurodo: *eko bahūnām yo vidadhāti kāmān* – Aukščiausiasis Dievo Asmuo palaiko šią kūriniją, todėl Jis pasirūpina, kad visoms gyvoms būtybėms nieko netrūktų. Gyventojams pagausėjus, Aukščiausiasis Viešpats pasirūpina, kaip juos išmaitinti. Tačiau ateistams ir piktadariams gausus javų derlius ne prie širdies, ypač jeigu jis kenkia jų bizniui.

Liūčių metu atgyja gyvosios esybės, kurios gyvena žemėje, danguje bei vandenyse, kaip ir žmonės, kurie ryžtasi su transcendentine meile tarnauti Viešpačiui. Tai įrodo mūsų mokiniai – Tarptautinės Krišnos sąmonės organizacijos nariai. Prieš tapdami mokiniais jie buvo kupini nešvaros, nors iš prigimties turėjo ir gerų bruožų. Nieko nežinodami apie Kṛṣṇos sąmonę, jie skendėjo purvyne ir buvo labai nelaimingi. Kai šie žmonės kreipėsi į Kṛṣṇos sąmonę, pasitaisė jų sveikata. Dabar jie laikosi visų taisyklių ir nurodymų, todėl jų kūnai ėmė spindėti. Šafrano spalvos rūbais, su *tilaka* kaktoje, laikantys rankose karolius ir užsidėję juos ant kaklo, jie atrodo tarsi nusileidę tiesiai iš Vaikuṇṭhos.

Per liūtis, kai patvinusios upės veržiasi į vandenynus bei jūras, jos tarsi sudrumsčia vandenyno ramybę. Taip ir mistinę *yogą* praktikuojantį žmogų, kuris nepasiekė dvasinio gyvenimo aukštumų, gali sujaudinti lytinis geidulys. Tačiau kalnų viršūnės, nors ir plaunamos lietaus srautų, nepakinta. Taip ir tas, kuris pasiekė Kṛṣṇos sąmonės aukštumas, nesutriks sunkią valandą, nes dvasiškai tobulesnis žmogus ir nepalankiausias gyvenimo sąlygas laiko Viešpaties malone ir todėl pelnytai gauna teisę eiti į dvasinę karalystę.

Liūčių metu kai kurie retai važinėjami keliai apželia aukšta žole. Taip ir *brāhmaṇas*, kuris neišsiugdė įpročio gilintis į Vedas ir laikytis jų nurodymų, padedančių žmogui tobulėti, apauga aukšta *māyos* žole. Tada, užmiršęs pirmapradę savo esmę, jis netgi neprisimena, jog esame amžini Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnai. Kai minėtomis aplinkybėmis suveši aukšta *māyos* žolė, žmogus išklysta iš kelio, tapatindamas save su *māyos* kūrinija. Pasiduodamas iliuzijai, jis pamiršta dvasinį gyvenimą.

Per liūtis debesuotame danguje tai vienur, tai kitur blyksteli žaibas. Šis reiškinys lygintinas su geidulinga moterimi, kuri galvoja apie dauge-

lį vyrų. Debesį galima palyginti su valdžią turinčiu žmogumi, nes lietaus metu jis maitina gyvas būtybes. Valdžios žmogus taip pat aprūpina daug gyvųjų būtybių: šeimos narius, gausų savo įmonės darbininkų būrį. Deja, visą jo gyvenimą gali sugriauti žmona, nutardama skirtis su juo. Kai vyras praranda ramybę, griūva viskas: suyra šeima, išsiskirsto vaikai, užsidaro įmonė. Todėl moteriai, kuri trokšta įgyti Kṛṣṇos sąmonę, geriau su vyru sugyventi taikiai. Sutuoktiniai neturėtų skirtis jokiomis aplinkybėmis. Norėdami, kad jų gyvenimą lydėtų sėkmė, vyras ir žmona turėtų riboti lytinius santykius ir sutelkti savo mintis į Kṛṣṇos sąmonę. Šiaip ar taip, materialiame pasaulyje vyrui reikia moters, o moteriai – vyro. Sujungę savo gyvenimus, jie privalo taikiai gyventi Kṛṣṇos sąmonėje, nesiblaškydami it žaibas po debesuotą dangų.

Retkarčiais debesuotame, griaudėjančiame danguje pasirodo vaivorykštė, panaši į lanką be templės. Lankas išlenktas todėl, kad abu jo galus jungia templė. O vaivorykštė ir be templės nuostabiai išsilenkia danguje. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, atėjęs į šį materialų pasaulį, irgi atrodo panašus į paprastą žmogų, tačiau materialios sąlygos Jo neveikia. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako, kad Jis apsireiškia vidine Savo galia, kurios nepančioja išorinė galia. Tai, kas paprastai būtybei yra pančiai, Dievo Asmeniui – laisvė. Liūčių metu mėnulį užstoja debesys, tačiau tarpais jis išnyra iš už debesų. Kartais plaukiant debesims atrodo, kad mėnulis juda, tačiau iš tiesų jis nejuda – šis įspūdis susidaro dėl debesų judėjimo. Taip ir iliuzija aptemdo tikrąją dvasios šviesą, kai žmogus sutapatina save su judančiu materialiu pasauliu, ir materialių darbų tėkmė verčia jį manyti, esą jis einąs per įvairias gyvenimo sritis. Tą pojūtį sukelia netikras ego, kuris atriboja dvasinę būtį nuo materialios, kaip kad debesys atriboja mėnulio šviesą nuo tamsos. Kai prasidedant liūtims atslenka pirmieji debesys, ima džiaugsmingai šokti povai. Šokančius povus galima palyginti su išvargintais materialistinio gyvenimo žmonėmis. Jeigu jiems pavyksta susitikti su žmonėmis, kurie su atsidavimu ir meile tarnauja Viešpačiui, jie tampa apšviesti ir ima šokti tarsi povai. Mes turėjom progos tuo įsitikinti – daugelis mokinių, kurie prieš ateidami į Kṛṣṇos sąmonę buvo šalti ir niūrūs, susipažinę su bhaktais ėmė šokti tarsi džiūgaujantys povai.

Augalai auga gerdami iš dirvos vandenį. Taip ir ilgų askezių išsekintas žmogus, patyręs jų rezultatus, pradeda džiaugtis gyvenimu ir semiasi jutiminių malonumų iš šeimos, visuomenės, meilės, namų ir pan. Kartais galima matyti, kaip gervės bei antys klaidžioja ežerų ir upių pakrantėmis, nors pakrančių vandenys dumblini, pilni šiukšlių bei dygliažolių. Taip elgiasi ir šeimos žmonės, kurie neišsiugdė Kṛṣṇos sąmonės: jie visą gyvenimą kenčia, tačiau išsižadėti materialaus gyvenimo nenori. Be Kṛṣṇos

sąmonės žmogus neras laimės nei gyvendamas šeimoje, nei būdamas vienas. Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura savo maldose teigia norįs bendrauti su tuo žmogumi, kuris su transcendentine meile tarnauja Viešpačiui ir be paliovos gieda šventą Viešpaties Caitanyos vardą – nesvarbu, ar jis vedęs, ar atsižadėjęs pasaulio. Materialisto gyvenimas – tai nesibaigiančių bėdų virtinė, o Kṛṣṇą įsisąmoninęs žmogus visada jaučiasi laimingas.

Kaip laukuose stovinčius pylimus kartai nuplauna smarki liūtis, taip ir klaidinga ateistinė propaganda Kali amžiuje pralaužia Vedų nurodymų nustatytas ribas. Dėl to žmonės pamažu pagenda ir tampa bedieviais. Liūčių metu vėjo genami debesys prapliumpa lietumi, kuriuo visi džiaugiasi lyg nektaru. Toks pat nektaras yra ir turtingų žmonių – valdovų bei pirklių dovanos, kurias jie Vedų pasekėjų, *brāhmaṇų*, paskatinti dalina kaip išmaldą didelių aukojimų metu. Keturi žmonių visuomenės sluoksniai – *brāhmaṇai, kṣatriyai, vaiśyai* ir *śūdros* – sukurti tam, kad žmonės taikiai sugyventų ir bendradarbiautų. Kai visuomenei vadovauja patyrę Vedų *brāhmaṇai*, kurie atnašauja aukas ir lygiai paskirsto turtus, taip viskas ir vyksta.

Vṛndāvanos miškas po lietaus dar pagražėjo, gausiai prinoko mango, datulių, gervuogių ir kitų uogų bei vaisių. Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jo draugai ir Viešpats Balarāma įžengė į mišką pasidžiaugti naujuoju metų laiku. Šviežioje žolėje atsiganiusios karvės atgavo jėgas ir jų tešmenys išpampo nuo pieno. Kai Viešpats Kṛṣṇa šaukė karves vardais, šios žvelgdamos su meile tuojau bėgo pas Jį ir iš džiaugsmo pienas tekėjo iš jų tešmenų. Traukdamas per Vṛndāvanos mišką netoli Govardhanos kalno, Viešpats Kṛṣṇa švytėte švytėjo iš džiaugsmo. Yamunos pakrantės medžiuose Jis matė bičių avilius, iš kurių varvėjo medus. Nuo Govardhanos kalno šniokšdami krito kriokliai. Kṛṣṇa girdėdavo malonų jų ūžesį, kai landžiodavo po Govardhanos olas. Liūčių metas dar nepasibaigė, tačiau pamažu artinosi ruduo, ir kartais, dažniausiai užklupus lietui, Kṛṣṇa su bičiuliais slėpdavosi miške po medžiais ar Govardhanos olose ir smagiai leisdavo laiką, ragaudami prinokusius vaisius ir šnekučiuodamiesi. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma visą dieną būdavo miške, motina Yaśodā atsiųsdavo Jiems vaisių, saldumynų ir ryžių su jogurtu. Kṛṣṇa sėsdavo valgyti ant akmens Yamunos pakrantėje. Kṛṣṇa, Balarāma ir piemenukai valgė ir kartu sekė akimis karves, veršelius bei jaučius. Karvės atrodė pavargusios, nes sunkūs tešmenys traukė prie žemės. Tačiau dabar, pailsėjusios ir priėdusios žolės, jos atrodė patenkintos, ir Kṛṣṇa džiaugėsi, žiūrėdamas į jas. Jis didžiavosi, regėdamas miško grožį, kuris buvo vėlgi Jo galios pasireiškimas.

Tokiomis akimirkomis Kṛṣṇa girdavo ypatingą gamtos veikimą liūčių metu. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, jog materialioji galia, arba gamta,

negali veikti savarankiškai. Ji veikia valdoma Kṛṣṇos. „Brahma-saṁhitoje“ teigiama, kad materiali gamta, kuri vadinama Durga, veikia kaip Kṛṣṇos šešėlis. Ji paklūsta visiems Kṛṣṇos įsakymams. Taigi gamtos grožis liūčių metu pasireiškė Kṛṣṇos valia. Netrukus vanduo tvenkiniuose tapo skaidrus it krištolas. Pūtė gaivus artėjančio rudens vėjelis. Dangus visiškai išsigiedrijo ir vėl atgavo įprastą žydrą spalvą. Skaidriame miško tvenkinyje žydintys lotosai atrodė tarsi puolę *yogai*, kurie grįžo į dvasinį gyvenimą ir vėl atgavo savo grožį.

Atėjus rudeniui, gamtai grįžta natūralus grožis. Materialistas, įsitraukęs į Kṛṣṇos sąmonę ir pradėjęs gyventi dvasiškai, irgi tampa tyras kaip rudens dangus ir vanduo. Rudenį danguje nelieka tamsių debesų grūsties, o vandenyje – dumblo. Apsivalo žemė. Taip ir pradėjęs praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę žmogus netrukus apsivalo nuo išorinės ir vidinės nešvaros. Todėl Kṛṣṇa ir vadinamas Hari. *Hari* reiškia „tasai, kuris pašalina.“ Žmogui tereikia pradėti praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę, ir Kṛṣṇa tuoj pat pašalina bjauriausius įpročius. Rudens debesys – balti, nes juose nebėra vandens. Taip ir atsižadėjęs veiklos žmogus, kuris paliko visus šeimos reikalus (namų, žmonos bei vaikų išlaikymą) ir visiškai pasinėrė į Kṛṣṇos sąmonę, išsivaduoja nuo visų rūpesčių ir tampa šviesus kaip rudens debesis. Kartais rudenį kalnuose šniokščia tyro vandens kriokliai, o kartais jie tyli. Taip ir didieji šventieji kartais skleidžia tyrą žinojimą, o kartais tyli. Tvenkiniai, per liūtis sklidini vandens, rudenį ilgainiui išdžiūva. Maži gyviai, besiveisiantys juose, negali suprasti, kad jų kasdien mažėja, kaip nesuvokia ir materijon įklimpę žmonės, jog kasdien vis trumpėja jų gyvenimas. Jiems labiau rūpi karvės, nuosavybė, vaikai, visuomenė bei draugystė. Kadangi rudenį senka vanduo, o saulė tebekepina, tvenkiniuose besiveisiančių gyvių knibždėlynas nerimsta. Lygiai taip elgiasi ir nesusivaldantys žmonės, kurie visada jaučiasi nelaimingi, nes nesugeba džiaugtis gyvenimu ar išlaikyti šeimos narių. Dumblina žemė palengva išdžiūva, o jauna šviežia augmenija nuvysta, taip ir Kṛṣṇos sąmonę įgijusio žmogaus troškimas mėgautis šeimyniniu gyvenimu ima nykti.

Atėjus rudeniui, vandenynas nurimsta tarytum dvasiškai pažinęs save žmogus, kurio nebetrikdo trys materialios gamtos *guṇos*. Rudenį ūkininkai kaupia laukuose vandens atsargas – stato tvirtus pylimus, užtverdami kelią laukuose susikaupusiam vandeniui. Maža vilties, kad dar palis, tad jie stengiasi sulaikyti vandenį. Dvasiškai patobulėjęs žmogus irgi neeikvoja jėgų jausmams valdyti. Penkiasdešimties metų sulaukusiems žmonėms siūloma pasitraukti iš šeimos ir tausoti fizines jėgas – jas reikėtų skirti tik Kṛṣṇos sąmonei tobulinti. Jeigu žmogus nemoka valdyti jausmų ir sutelkti jų transcendentinės meilės tarnystei Mukundai, jam nepavyks išsigelbėti.

Rudenį dieną nepakenčiamai kepina saulė, tačiau vaiski nakties mėne-

siena per dieną išvargusiems žmonėms teikia poilsį. Žmogui, ieškančiam prieglobsčio pas Mukundą, arba Kṛṣṇą, jo nuovargis, kurį sukelia klaidingas sielos ir kūno tapatinimas, kaipmat išnyksta. Mukunda, arba Kṛṣṇa, yra Vṛndāvanos mergelių paguoda. Vrajabhūmio mergeles visada kankina išsiskyrimas su Kṛṣṇa. Tačiau, pasimačius su Juo mėnesienos nutviekstą rudens naktį, išsiskyrimo sukeltas nuovargis dingsta. Naktį, išsisklaidžius debesims, nuostabiai šviečia žvaigždės. Gražus it žvaigždė rudens danguje tampa ir apsivalęs nuo visų nešvarybių bei įsisąmoninęs Kṛṣṇą žmogus. Nors, pasak Vedų, jis turėtų vykdyti *karmą* – atnašauti aukas, tačiau galutinis aukos tikslas, kaip nurodo „Bhagavad-gītā“, – kreiptis į Kṛṣṇos sąmonę, gerai suvokus, kur veda Vedos. Taigi tyrą Kṛṣṇą įsisąmoninusio bhakto širdį galėtume palyginti su vaiskiu rudens dangumi. Giedrame rudens danguje mėnulis ir žvaigždės tviska labai ryškiai. Kaip mėnulis nušvinta tarp žvaigždžių, taip Viešpats Kṛṣṇa apsireiškia Yadu giminės padangėje tarp Yadu giminės narių. Kai miško pievose pražysta gėlės, švelnus, kvapnus vėjelis atgaivina po vasaros karščių ir liūčių. Deja, *gopių* jis visiškai nepaguodžia, nes jų širdys priklauso Kṛṣṇai. Paprastiems žmonėms rudens vėjelis malonus, bet *gopės* džiaugsmą tepajunta Kṛṣṇos glėbyje.

Atėjus rudeniui pastoja karvės, stirnos, kitų žvėrių bei paukščių patelės, nes dažniausiai tada sustiprėja patinų lytinis potraukis. Tai primena transcendentalistus, kuriems Aukščiausiojo Viešpaties malone tenka galimybė pasiekti gyvenimo tikslą. Śrīla Rūpa Gosvāmis „Upadeśāmṛtoje“ moko žmones tarnauti Viešpačiui su didžiausiu įkvėpimu, kantrybe ir tikėjimu. Reikia gyventi vadovaujantis taisyklėmis ir nurodymais, nesusiteršti materija ir laikytis bhaktų draugijos. Tas, kuris laikysis šių principų, būtinai pasieks geidžiamą atsidavimo tarnystės rezultatą. Kantriai besilaikantieji reguliatyvių atsidavimo tarnystės principų visad pasiekia tikslą, kaip ir pastojusi moteris susilaukia kūdikio.

Rudenį ežerai pražysta lotoso žiedais, tačiau lelijos tada nežydi. Ir lelijos, ir lotosai auga saulėje, bet kaitrūs rudens saulės spinduliai palankūs tik lotosui. Tai pasakytina ir apie šalį, kuri turi galingą karalių ar vyriausybę. Jiems valdant negali klestėti nepageidaujami visuomenės elementai – vagys ir plėšikai. Kai piliečiai žino, jog jų neužpuls plėšikai, jie gali ramiai gyventi ir dirbti. Tvirta vyriausybė yra tarsi kaitrūs rudens saulės spinduliai, lelijos – tarsi plėšikai ir kiti nepageidaujami visuomenės nariai, o lotoso žiedai – tarsi patenkinti valstybės piliečiai. Rudenį laukuose subręsta javai, ir žmonės džiaugiasi gausiu derliumi. Jie atlieka apeigas, pavyzdžiui, Navānną, kai Aukščiausiajam Dievo Asmeniui atnašaujami surinkti grūdai. Grūdai aukojami Dievybėms įvairiose šventyklose. Visi kviečiami ragauti saldaus ryžių patiekalo iš naujojo derliaus. Atliekamos

ir kitos religinės apeigos bei garbinimo ritualai, ypač Bengalijoje, kur vyksta didžiausia iš šių apeigų – Durgā-pūja.

Į Vṛndāvaną atėjo nepaprastai gražus ruduo, nes Vṛndāvanoje gyveno Aukščiausiasis Dievo Asmuo – Kṛṣṇa ir Balarāma. Pirkliai, karališkojo luomo atstovai ir didieji išminčiai galėjo laisvai keliauti ir Viešpaties malone turėti visko, ko trokšta. Taip transcendentalistai, ištrūkę iš materialaus kūno narvo, pasiekia trokštamą tikslą. Kol tęsiasi liūtys, prekijų luomo žmonės negali keliauti, todėl ir jų pelnas menkas. Karališkojo luomo atstovai taip pat tuo metu negali keliauti ir rinkti iš žmonių mokesčius. Liūtys sulaiko ir šventuosius, kurie norėtų keliauti ir skelbti transcendentines žinias. Tačiau rudenį visi ištrūksta iš šios nelaisvės. Transcendentalistų – *jñānių, yogų* ir bhaktų – dvasiniai laimėjimai nėra tobuli, kol jie yra materialiame kūne. Tačiau palikęs kūną, t. y. po mirties, *jñānis* ištirpsta dvasiniame Aukščiausiojo Viešpaties švytėjime, *yogas* pasikelia į aukštesniąsias planetas, o bhaktas eina į Aukščiausiojo Viešpaties planetą, Goloka Vṛndāvaną, arba į Vaikuṇṭhas ir ten džiaugiasi amžinu, dvasiniu gyvenimu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Rudens aprašymas“.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Gopes pavilioja fleitos garsai

Kṛṣṇai labai patiko miške, kur žydėjo gėlės ir linksmai dūzgė bitės bei tranai. Paukščiai, medžiai ir jų šakos atrodė nepaprastai laimingi, ir Kṛṣṇa, beganydamas su Śrī Balarāma bei piemenukais karves, ėmė groti transcendentine Savo fleita. Išgirdusios Kṛṣṇos fleitos garsus, Vṛndāvanos *gopės* prisimindavo Jį ir girdavo nuostabų Jo grojimą. Besistengdamos apsakyti melodingus Kṛṣṇos fleitos garsus, *gopės* prisimindavo ir žaidimus su Juo. Tada jų mintys visai susijaukdavo, ir jos neįstengdavo žodžiais išreikšti tų garsų grožio. Kalbėdamos apie transcendentinius garsus, jos prisimindavo Kṛṣṇos drabužius, Jo plaukus, kuriuos puošė povo plunksna, tarsi Jis būtų šokėjas, ir už ausies kyšančias mėlynas gėles. Jo rūbai spindėjo aukso geltoniu, o ant kaklo kabojo *vaijayantī* vėrinys. Žavingai pasipuošęs Kṛṣṇa pildė fleitos skylutes nektaru, kuris sruvo iš Jo lūpų. Taip *gopės* įsivaizdavo Kṛṣṇą, bežengiantį į Vṛndāvanos mišką. Šį mišką visada gaubia šlovės aureolė, nes ten galima rasti Kṛṣṇos ir Jo palydovų pėdų žymes.

Kṛṣṇa nuostabiai grojo fleita, ir jos garsai burte užbūrė *gopes*. Šie garsai jaudino visas juos girdinčias gyvąsias būtybes. Viena iš *gopių* tarė draugėms: „Didžiausias akių tobulumas – tai regėti Kṛṣṇą ir Balarāmą, kai Jie, grodami fleitomis, žengia į mišką ir gano su draugais karves.“

Tie, kurie nuolat skendi transcendentinėje meditacijoje ir mato Kṛṣṇą

viduje ir išorėje, kurie mąsto apie Jį – grojantį fleita, žengiantį į Vṛndāvanos mišką ir ganantį karves kartu su piemenukais, – išties pasiekė tobulą *samādhi*. *Samādhi*, transas – tai visų jutimų sutelkimas į kurį nors objektą, o *gopių* žodžiai nurodo, jog prisiminus Kṛṣṇos žaidimus pasiekiamas meditacijos ir *samādhi* tobulumas. „Bhagavad-gītoje“ irgi tvirtinama, kad iš visų *yogų* tobuliausias yra tas, kuris nuolat paskendęs mintyse apie Kṛṣṇą.

Kitos *gopės* nuomone, ganantys karves Kṛṣṇa ir Balarāma atrodė tarsi besiruošiantys išeiti į sceną aktoriai. Kṛṣṇa vilkėjo žvilgančiais geltonais rūbais, o Balarāma – žydrais. Rankose Jie laikė jaunas mango šakeles, povo plunksnas bei gėlių puokštes. Pasipuošę lotoso žiedų girliandomis Jie kartais draugų būryje dainuodavo nuostabiais Savo balsais. Viena *gopė* klausė kitos: „Kodėl Kṛṣṇa ir Balarāma tokie gražūs?“ O toji atsakė: „Mielosios draugės, mes net įsivaizduoti negalime, kokius dorybingus darbus teko nuveikti bambuko fleitai, kad dabar galėtų gerti Kṛṣṇos lūpų nektarą.“ Kartais Kṛṣṇa bučiuoja *gopes*, todėl tik jos gali paragauti transcendentinio Jo lūpų, kurios laikomos *gopių* nuosavybe, nektaro. Todėl *gopės* klausinėjo: „Kodėl Kṛṣṇos fleita – paprasta bambuko lazdelė – nuolatos geria Kṛṣṇos lūpų nektarą? Jos tėvai turėtų būti labai laimingi, kad ši bambuko lazdelė tarnauja Aukščiausiajam Viešpačiui.“

Ežerai ir upės laikomi medžių motinomis, nes medžiai gyvena vien vandeniu. Vṛndāvanos ežerų ir upių vandenyje žydėjo daugybė laimingų lotoso žiedų, nes vandenys manė: „Kaipgi galėjo atsitikti, kad mūsų vaikas – bambuko lazdelė geria Kṛṣṇos lūpų nektarą?“ Matydami, kad jų giminaitis tarnauja Viešpačiui, džiūgavo ir upių bei ežerų pakrantėse augantys bambukai, kaip kad išmanantys žmonės džiaugiasi regėdami Viešpačiui tarnaujančius savo vaikus. Nuo džiaugsmo apimtų medžių šakų varvėjo medus, kuris sunkėsi iš bičių avilių.

Kartais *gopės* kalbėdavo draugėms apie Kṛṣṇą: „Brangios bičiulės, mūsų Vṛndāvana atnešė šlovę visai žemei, nes šią planetą pagerbė Devakī sūnus, palikdamas joje lotoso pėdas. Kai Govinda užgroja fleita, ima šėlti povai. Kai Govardhanos kalvos viršūnėje ar slėnyje žvėrys, medžiai ir augalai pamato šokančius povus, jie nuščiūva ir labai įdėmiai klausosi transcendentinių fleitos garsų. Mums atrodo, kad tokia palaima jokioje kitoje planetoje neįmanoma.“ Nors *gopės* tebuvo kaimo piemenaitės, jos gerai išmanė apie Kṛṣṇą. Taigi aukščiausias tiesas galima pažinti klausantis Vedų iš autoritetingų šaltinių.

Kita *gopė* tarė: „Brangiosios draugės, pažvelkite į stirnas! Nors tai kvaili gyvuliai, tačiau ir jos ateina pas Nandos Mahārājos sūnų Kṛṣṇą. Jas vilioja ne tik Kṛṣṇos ir Balarāmos rūbai – tereikia išgirsti fleitos garsus, ir stirnos kartu su savo vyrais kupinomis meilės akimis pagarbiai lenkia-

si Viešpačiui.“ *Gopės* pavydėjo stirnoms, nes jos galėjo tarnauti Kṛṣṇai kartu su savo vyrais. *Gopės* pamanydavo, kokios anos laimingos, nes kai jos norėdavo eiti pas Kṛṣṇą, jų vyrai ne itin tuo džiaugdavosi.

Dar kita *gopė* sakė: „Mielosios draugės, Kṛṣṇa taip puošniai apsirengęs, jog moterys tik dėl Jo atlieka įvairiausias apeigas. Transcendentiniai Jo fleitos garsai žavi netgi dangaus gyventojų žmonas. Jos keliauja orlaiviais erdvėmis, o greta jų visada būna jų vyrai, tačiau pasigirdus Kṛṣṇos fleitai jos ima jaudintis. Jų šukuosenos išsileidžia, o drabužiai, standžiai aptraukę kūną, atsipalaiduoja.“ Taigi transcendentiniai Kṛṣṇos fleitos garsai pasiekia visus visatos kampelius. Svarbu ir tai, kad *gopės* žinojo apie įvairiausių orlaivių, skraidančių dangumi, buvimą.

Trečioji *gopė* štai ką pasakė: „Mielos bičiulės, transcendentinė Kṛṣṇos fleita užburia net karves. Joms atrodo, jog iš fleitos liejasi nektaras, ir jos tuojau pat pastato ilgas ausis, norėdamos, kad į jas patektų sodrusis nektaras. Veršeliai gi, apžioję motinų spenelius, nebegali žįsti pieno. Atsidavimo jausmas gniaužia jiems kvapą, o iš akių srūva ašaros, kurios parodo, kaip karštai jie glaudžia prie širdies Kṛṣṇą.“ Netgi Vṛndāvanos karvės ir veršeliai verkė dėl Kṛṣṇos ir glaudė jį prie širdies. Iš tikrųjų meilę Kṛṣṇos sąmonėje vainikuoja ašaros.

Viena jauna *gopė* pareiškė savo motinai: „Brangi motule, paukščiai, tupintys ant medžių šakų, žvelgia į fleita grojantį Kṛṣṇą labai atidžiai klausydamiesi. Jų išvaizda sakyte sako, kad jie pamiršo viską ir tesiklauso Kṛṣṇos fleitos garsų. Tai liudija, jog tie paukščiai nepaprasti – tai didieji išminčiai ir bhaktai, gimę Vṛndāvanos miške tik todėl, kad išgirstų Kṛṣṇos fleitą.“ Didieji išminčiai ir mokslininkai domisi Vedų tiesomis, o jų esmė trumpai išreikšta „Bhagavad-gītoje“: *vedaiś ca sarvair aham eva vedyaḥ*. Vedų tiesos skirtos tam, kad pažintume Kṛṣṇą. Paukščių elgesys aiškiai rodė, kad jie – tikrieji Vedų išminties žinovai, kadangi pasiryžo klausytis transcendentinių Kṛṣṇos fleitos garsų ir atmetė kitas vediškojo pažinimo šakas. Išgirdusi transcendentinę Kṛṣṇos fleitą, netgi Yamunā panūdo apglėbti Jo lotoso pėdas. Ji liovėsi audringai bangavusi ir nešdama rankose lotoso žiedus ramiai nuplaukė, kad švelniausių jausmų kupina padovanotų juos Mukundai.

Kartais rudens saulės kaitra darėsi nepakenčiama, tad, Kṛṣṇai ir Balarāmai su draugais begrojant fleitomis, Jų gailėdami danguje susitvenkdavo debesys. Norėdami susidraugauti su Kṛṣṇa, debesys virš berniukų galvų išskleisdavo vėsinantį savo skėtį. Žaismingos čiabuvės merginos irgi su malonumu barstė veidus ir krūtis Vṛndāvanos dulkėmis, rausvomis nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų prisilietimo. Jos buvo pilnakrūtės ir labai aistringos, tačiau kai jų krūtis glostė jų mylimieji, didelio malonumo jos nepatirdavo. Iš miško tankymės jos matydavo, kaip Kṛṣṇai einant nuo Jo lotoso pėdų

byrantys *kuńkumos* milteliai rausvai nudažo Vṛndāvanos lapus ir žoles. Jo lotoso pėdas *gopės* glausdavo prie savo krūtinių, irgi pabarstytų *kuńkuma*, o Kṛṣṇai su Balarāma ir draugais bevaikščiojant po Vṛndāvanos mišką, rausvieji milteliai biro ant žemės. Taigi aistringos čiabuvės žiūrėjo į fleita grojantį Kṛṣṇą ir, pamačiusios ant žemės rausvą *kuńkumą*, nedelsdamos barstė ja savo veidą bei krūtis. Šitaip jos patirdavo visišką pasitenkinimą, kurio nejausdavo, kai mylimieji liesdavo jų krūtis. Pažintis su Kṛṣṇos sąmone gali tuoj pat patenkinti visus materialius geismus.

Kita *gopė* ėmė kalbėti apie Govardhanos kalvą, sakydama, kokia ji nepaprasta: „Tai laiminga Govardhanos kalva – ji taip dažnai mato Viešpačius Kṛṣṇą ir Balarāmą, bevaikštančius po ją. Govardhaną nuolat lyti Viešpaties lotoso pėdos. Dėkodama Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, Govardhanos kalva teikia įvairiausius vaisius, šaknis, žoles bei malonų, krištolinio tyrumo ežerų vandenį – ir viską ji skiria Viešpačiui. Tačiau geriausia Govardhanos dovana – šviežia žolė karvėms ir veršeliams.“ Govardhanos kalva žinojo, kad Viešpačiui visada bus malonu tas, kas malonu mylimiausiems Jo palydovams – karvėms ir piemenukams.

Kita *gopė* sakė, kad Vṛndāvanos miškas atrodė stebuklingai, kai po jį vaikštinėdami Kṛṣṇa ir Balarāma grojo fleitomis ir bičiuliavosi su įvairiomis judančiomis ir nejudriomis gyvomis esybėmis. Jiems grojant transcendentinėmis fleitomis, judančios gyvosios esybės sustingdavo netekę žado, o nejudriosios – medžiai ir kiti augalai – ekstazės pagauti imdavo virpėti.

Ant pečių Kṛṣṇa ir Balarāma nešiodavosi pančius, tarytum būtų buvę paprasti piemenukai. Prieš melždami karves berniukai surišdavo užpakalines karvių kojas trumpa virve. Šios virvės beveik visada buvo matyti ant berniukų ir Kṛṣṇos bei Balarāmos pečių. Nors Kṛṣṇa ir Balarāma – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jie elgėsi tarsi paprasti piemenukai, tad viskas, ką Jie darė, buvo nuostabu. Kai Vṛndāvanos miške ar ant Govardhanos kalvos Kṛṣṇa ganė karves, likusios kaime *gopės* nė akimirkai Jo nepamiršdavo ir pasakodavo viena kitai apie transcendentinius Jo žaidimus. Vienaip ar kitaip nuolatos prisiminti Kṛṣṇą – puikus Kṛṣṇos sąmonės pavyzdys. *Gopių* elgesys visada tobulas, tad Viešpats Caitanya ir sakė, jog niekas negarbina Aukščiausiojo Viešpaties geriau už *gopes*. Gimė jos ne kilmingose *brāhmaṇų* ar *kṣatriyų*, o *vaiśyų* šeimose, ir netgi ne turtingų prekijų, o piemenų. *Gopės* nebuvo labai išsilavinusios, nors iš *brāhmaṇų*, Vedų mokslo autoritetų, daug sužinojo. *Gopės* nuolat mąstė apie Kṛṣṇą, ir kitkas joms nerūpėjo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Gopes pavilioja fleitos garsai“.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Kṛṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius

Pagal Vedų papročius, netekėjusios dešimties–keturiolikos metų merginos, norėdamos gauti gerą vyrą, garbina arba Viešpatį Śivą, arba deivę Durgą. Netekėjusias Vṛndāvanos mergeles pavergė Kṛṣṇos grožis, ir vis dėlto prasidėjus Hemantai (metų laikas prieš pat žiemą) jos tebegarbino deivę Durgą. Pirmasis Hemantos mėnuo vadinamas Agrahāyana (spalis–lapkritis). Agrahāyanos mėnesį netekėjusios Vṛndāvanos mergelės ėmė garbinti deivę Durgą, duodamos įžadus. Iš pradžių jos valgė *haviṣyānnạ* – kartu virtų ankštinių, vadinamų „mung“, ir ryžių patiekalą be jokių prieskonių ir kurkumos. Vedos pataria valgyti šį patiekalą prieš ritualines apeigas kūnui apvalyti. Kiekvieną ankstų rytą, išsimaudžiusios Yamunos upėje, netekėjusios Vṛndāvanos *gopės* šlovino deivę Kātyāyanī. Kātyāyanī – kitas deivės Durgos vardas. Garbinant deivę, iš Yamunos pakrantės smėlio bei molio nulipdoma skulptūrėlė pagal Durgos atvaizdą. Vedų raštuose nurodomi materialūs elementai, iš kurių galima padaryti dievybės atvaizdą: jį galima nupiešti, išlieti iš metalo, pagaminti iš brangakmenių, medžio, žemės ar akmens, arba garbintojas gali sukurti jį savo širdyje. Filosofai

māyāvādžiai šiuos dievybių pavidalus laiko įsivaizduojamais, tačiau Vedų raštuose jie pripažįstami tapačiais arba Aukščiausiajam Viešpačiui, arba konkrečiam pusdieviui.

Netekėjusios *gopės* lipdė deivės Durgos atvaizdą ir garbino jį, aukodamos *candanos* pastą, girliandas, smilkalus, ugnį ir įvairiausias dovanas – vaisius, grūdus bei augalų šakeles. Pagarbinus deivę, prašoma palaiminimo. Netekėjusios mergelės karštai meldėsi deivei Kātyāyanī, kreipdamosi į ją šitaip: „O aukščiausioji išorine Dievo Asmens galia, o aukščiausioji mistine jėga, o aukščiausioji šio materialaus pasaulio valdove, o deive, būk mums gailestinga ir padėk ištekėti už Nandos Mahārājos sūnaus Kṛṣṇos.“ Dažniausiai *vaiṣṇavai* pusdievių negarbina. Tiems, kurie nori tyrai atsidavę tarnauti Viešpačiui ir tobulėti, Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura griežtai uždraudė garbinti pusdievius. Tačiau *gopės*, kurių meilės Kṛṣṇai niekas nepranoksta, garbino Durgą. Pusdievių garbintojai kartais primena, esą štai ir *gopės* garbino deivę Durgą, tačiau nepamirškime, ko jos siekė. Dažniausiai deivę Durgą žmonės garbina trokšdami materialių malonumų. Tačiau *gopės* meldėsi, kad ištekėtų už Viešpaties Kṛṣṇos. Jeigu tikslas – Kṛṣṇa, tinka bet kurios priemonės jam pasiekti. *Gopės* buvo pasiruošusios daryti viską, kad tik patenkintų Kṛṣṇą ar galėtų patarnauti Jam. Tai pats nuostabiausias *gopių* bruožas. Visą mėnesį jos garbino Durgą, kad atitektų Kṛṣṇai. *Gopės* kasdien meldėsi, kad Kṛṣṇa, Nandos Mahārājos sūnus, taptų jų vyru.

Ankstų rytą *gopės* traukdavo prie Yamunos kranto išsimaudyti. Susirinkusios ir susikibusios rankomis, jos garsiai giedodavo apie nepaprastus Kṛṣṇos žaidimus. Nuo seno Indijos moterys bei merginos eina maudytis į upę visiškai nuogos, palikdamos rūbus ant kranto. Prie upės, kur maudosi mergaitės bei moterys, pasirodyti vyrams buvo griežtai draudžiama. Taip elgiamasi ir dabar. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, žinodamas, ko nori jaunos netekėjusios *gopės*, palaimino jas, kad išsipildytų jų troškimai. Jos troško, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, ir Kṛṣṇa panoro patenkinti jų troškimus.

Mėnesiui baigiantis, Kṛṣṇa su draugais atėjo į moterų maudymosi vietą. Kitas Kṛṣṇos vardas – Yogeśvara, visų mistinių jėgų valdovas. Mediuodami *yogai* išsiugdo gebėjimą suvokti menkiausius kitų žmonių sielos virpesius, ir Kṛṣṇa, be abejo, žinojo, apie ką svajoja *gopės*. Atėjęs prie upės, Jis nedelsdamas surinko *gopių* drabužius, įlipo į greta augantį medį ir šypsodamasis ėmė su jomis šnekučiuotis.

„Mielosios mergaitės, – tarė Jis, – jūs turite kiekviena paeiliui prieiti prie Manęs ir paprašyti, kad grąžinčiau rūbus, ir tada Aš jums atiduosiu juos. Aš nejuokauju ir kalbu visai rimtai. Neturiu jokio noro su jumis juokauti, nes, garbindamos deivę Kātyāyanī, jūs visą mėnesį laikėtės reguliatyviųjų principų. Tačiau nepulkite čia visos kartu, eikite po vieną. Aš

noriu pamatyti kiekvienos jūsų grožį – jūsų visų tokie liauni liemenys. Prašau prieiti po vieną. Padarykite, kaip Aš geidžiu.“

Išgirdusios linksmus Kṛṣṇos žodžius, vandenyje besimaudančios mergaitės ėmė žvalgytis viena į kitą ir šypsotis. Jos apsidžiaugė šiuo Kṛṣṇos prašymu, nes buvo Jį įsimylėjusios. Mergaitės droviai žvalgėsi viena į kitą, tačiau iš vandens nebrido, nes buvo nuogos. Ilgai išbuvusios vandenyje jos sušalo ir drebėjo, tačiau švelnūs ir linksmi Govindos žodžiai pripildė jas džiaugsmo, ir susijaudinusios jos tarė: „Brangusis Nandos Mahārājos sūnau, nesišaipyk iš mūsų, tai neteisinga. Tu esi labai gerbiamas, nes Tavo tėvas – Nanda Mahārāja. Tu ir mums labai patinki, tačiau Tau nevalia šitaip šaipytis iš mūsų, juk vandenyje mes sušalome ir visos tirtame. Neversk mūsų kentėti ir tuoj pat grąžink drabužius.“ Po to jos labai nuolankiai kreipėsi į Kṛṣṇą: „Mielas Śyāmasundara, mes esame amžinos Tavo tarnaitės ir nedvejodamos privalome vykdyti Tavo valią, nes tai mūsų religinė pareiga. Bet šio Tavo prašymo mes negalime įvykdyti, ir jeigu Tu primygtinai to reikalausi, mes pasiskųsime Nandai Mahārājai. O jeigu Nanda Mahārāja Tavęs nenubaus, tada apie Tavo nederamą elgesį mes pranešime karaliui Kaṁsai.“

Išklausęs netekėjusių *gopių* žodžius, Kṛṣṇa atsakė: „Mielos mergaitės, jeigu laikote save amžinosiomis Mano tarnaitėmis ir visada pasiryžusios vykdyti Mano valią, tada įsakau: šypsodamosi iš eilės ateikite pas Mane pasiimti savo rūbų. Man nė motais, kad skųsitės Mano tėvui. Jis jau senas ir nieko Man nepadarys.“

Gopės pamatė, kad Kṛṣṇa tvirtai ir ryžtingai nusiteikęs, ir suprato, jog joms nelieka nieko kita, kaip tik paklusti Jo valiai. Viena po kitos jos brido iš vandens, bet, būdamos visiškai nuogos, stengėsi pridengti nuogumą kaire ranka. Šitaip jos ir stovėjo, visos drebėdamos. Jos buvo tokios paprastos ir tyros, jog negalėjo nepatikti Viešpačiui Kṛṣṇai. Taip išsipildė netekėjusių *gopių*, kurios prašė Kātyāyanī, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, troškimas. Nuoga moteris tegali pasirodyti savo vyrui. Netekėjusios *gopės* to ir geidė. Šitaip Kṛṣṇa įvykdė jų norą. Patenkintas Jis užsimetė jų rūbus ant peties ir tarė: „Mielosios mergaitės, jūs maudėtės nuogos Yamunos upėje ir padarėte baisią šventvagystę. Tuo jūs supykdėte Yamunos valdovą pusdievį Varuṇadevą. Tad sudėkite rankas ties kakta ir nusilenkite pusdieviui Varuṇai, kad jis atleistų jums už šį prasikaltimą.“ *Gopės* buvo labai naivios ir kiekvieną Kṛṣṇos žodį laikė tiesa. Norėdamos išvengti Varuṇadevos pykčio bei pasiekti geidžiamą tikslą ir, visų svarbiausia, – suteikti malonumą savo garbinamam Viešpačiui Kṛṣṇai, *gopės* pakluso Jo valiai. Taip jos tapo Kṛṣṇos mylimosiomis ir klusniausiomis Kṛṣṇos tarnaitėmis.

Niekas neprilygs šiam *gopių* pasiektam Kṛṣṇos sąmonės lygiui. Juk joms

nerūpėjo nei Varuṇa, nei kiti pusdieviai – jos tegeidė patenkinti Kṛṣṇą. Kṛṣṇai labai patiko *gopių* paprastumas, ir Jis visoms iš eilės grąžino rūbus. Nors Kṛṣṇa apgavo jaunas netekėjusias *gopes* ir privertė nuogas stovėti Jo akivaizdoje, nors draugiškai šaipėsi iš jų, elgėsi su jomis tarsi su lėlėmis ir pavogė jų rūbus, jos vis dėlto buvo patenkintos ir nesiruošė skųstis. *Gopių* laikyseną Viešpats Caitanya Mahāprabhu nusako Savo maldose: „Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, Tu gali Mane apkabinti ar sutrypti, gali sudraskyti Mano širdį niekada Man nepasirodydamas. Gali daryti viską, kas Tau patinka, nes Tavo veiksmų laisvė neribota. Tačiau kad ir kaip Tu pasielgtum, Tu amžiams būsi Mano Viešpats ir nieko kito Aš negarbinsiu.“ Štai ką *gopėms* reiškė Kṛṣṇa.

Viešpats Kṛṣṇa buvo patenkintas *gopėmis*, ir kadangi visos jos norėjo būti Jo žmonomis, Jis tarė: „Brangios paklusniosios mergaitės, Aš žinau, kad trokštate Manęs, žinau, kodėl garbinote deivę Kātyāyanī, ir visiškai pritariu jūsų poelgiui. Tas, kuris visa savo sąmone atsigręžia į Mane, netgi darydamas tai iš geismo, yra kilni siela. Kaip niekada neišdygs pakepintos sėklos, taip nesukels *karmos* pasekmių troškimai, susiję su meilės tarnyste Man.“

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *karmāṇi nirdahati kintu ca bhakti-bhājām*. Visus žmones pančioja darbai, kuriais jie siekia pasitenkinimo, tačiau bhaktas darbuojasi tik norėdamas patenkinti Viešpatį, tad kentėti dėl savo veiklos pasekmių jam netenka. *Gopių* jausmų Kṛṣṇai, nors jie ir būtų panašūs į geismą, nepalyginsi su įprastomis moterų aistromis. Priežastį paaiškina Pats Kṛṣṇa. Atsidavimo tarnystės Kṛṣṇai darbai yra transcendentalūs, jie yra virš bet kurių *karmos* pasekmių.

„Brangiosios *gopės*, – tęsė Kṛṣṇa, – jūsų troškimas, kad tapčiau jūsų vyru, išsipildys, nes to prašydamos jūs garbinote deivę Kātyāyanī. Kitą rudenį susitiksime, ir Aš būsiu jūsų vyras. Aš pažadu.“

Pasitraukęs į medžių šešėlį, Kṛṣṇa jautėsi laimingas. Eidamas Jis kreipėsi į Vṛndāvanos gyventojus: „Brangus Stokakṛṣṇa, brangus Varūthapa, brangus Bhadrasena, brangus Sudāma, brangus Subala, brangus Arjuna, brangus Viśāla, brangus Ṛṣabha – pažvelkite į laiminguosius Vṛndāvanos medžius. Savo gyvenimą jie skyrė kitų labui. Jie patys kantriai kenčia visas gamtos skiriamas nelaimes – viesulus, liūtis, nepakeliamą kaitrą ir šaltį, tačiau žiūrėkit, kaip jie stengiasi palengvinti mūsų nuovargį ir suteikti mums savo pavėsį. Mielieji draugai, Aš manau, kad gimimas medžiais daro jiems garbę. Jie taip stengiasi suteikti kitiems savo pavėsį, kad panašūs į didžiadvasius, kilnius ir dosnius žmones, kurie visada suteiks išmaldą kiekvienam tiesiančiam ranką. Šie medžiai priglaus kiekvieną. Žmonėms jie teikia viską, ko reikia – lapus, žiedus, vaisius, pavėsį, šaknis, žievę, kvapnius prieskonius ir kurą. Jie – geriausias kilnaus gyvenimo pavyzdys.

Jie panašūs į taurius žmones, kurie viską, ką turi – kūną, protą, darbus, intelektą ir žodžius – paaukojo gyvųjų esybių labui.“

Aukščiausiasis Dievo Asmuo vaikštinėjo Yamunos krantu, liesdamas medžių lapus ir vaisius, žiedus bei šakeles, ir šitaip šlovino jų dosnumą. Įvairūs žmonės gali skirtingai vertinti įvairios labdaringos veiklos naudą visuomenei, nelygu koks jų požiūris. Tuo tarpu Kṛṣṇos sąmonės judėjimo plėtojimas suteikia amžiną gėrį visiems. Visi turėtų būti pasirengę jį skleisti. Viešpats Caitanya mokė būti nuolankesniam už trypiamą žolę ir kantresniam už medį. Medžių kantrybę apibūdino Pats Kṛṣṇa. Skelbiantieji Kṛṣṇos sąmonę turėtų pasinaudoti Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Caitanyos pamokymais, kuriuos Jie neiškreipdami perteikė mokinių seka.

Eidamas per Vṛndāvanos mišką netoli Yamunos, Kṛṣṇa sustojo gražioje vietoje, atsisėdo ir leido karvėms atsigerti šalto, skaidraus upės vandens. Pavargę piemenukai, Kṛṣṇa ir Balarāma irgi numalšino troškulį. Po susitikimo su jaunosiomis *gopėmis*, kurios maudėsi Yamunoje, visą rytą Kṛṣṇa praleido su berniukais.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius“.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujančių brāhmaṇų žmonos

Įdienojo, ir piemenukai labai išalko, nes dar buvo be pusryčių. Priėję prie Kṛṣṇos ir Balarāmos jie tarė: „Brangūs Kṛṣṇa ir Balarāma, Jūs esate visagaliai. Jūs galite užmušti daugybę demonų, tačiau šiandien mus užpuolė alkis ir neduoda ramybės. Sugalvokite ką nors jam numalšinti.“

Draugų prašomi, Kṛṣṇa ir Balarāma parodė Savo gailestingumą kelioms *brāhmaṇų*, kurie atnašavo aukas, žmonoms. Jos buvo didžios Viešpaties bhaktai, ir Kṛṣṇa pasinaudojo proga, norėdamas jas palaiminti. Jis tarė: „Brangūs draugai, čia netoliese gyvena *brāhmaṇai*. Eikite į jų namus. Dabar jie atnašauja Vedų aukas, vadinamas *āṅgirasa*, nes nori pakilti į rojaus planetas. Eikite pas juos.“ Tačiau perspėjo juos: „*Brāhmaṇai*, pas kuriuos jus siunčiu, – ne *vaiṣṇavai*. Ištarti Mūsų, Kṛṣṇos ir Balarāmos, vardus jiems liežuvis neapsiverčia. Jie labai uoliai gieda Vedų himnus, nors Vedų pažinimo tikslas – atrasti Mane. Kadangi Kṛṣṇos ir Balarāmos vardai jiems nepatinka, Mano vardu verčiau jų nieko neprašykite. Prašykite išmaldos Balarāmos vardu.“

Išmaldą įprasta duoti aukštos padėties *brāhmaṇams*, o Kṛṣṇa ir Balarā-

ma gimė ne *brāhmaṇų* šeimoje. Balarāma buvo *kṣatriyo* Vasudevos sūnus, o Kṛṣṇa Vṛndāvanoje – *vaiśyo* Nandos Mahārājos. Nė vienas iš Jų nepriklausė *brāhmaṇų* luomui. Todėl Kṛṣṇa pamanė, kad aukas atnašaujantys *brāhmaṇai*, ko gero, išmaldos *kṣatriyui* ir *vaiśyui* nepanorės duoti: „Man jie atsakys išmaldos. Tad ištarkite bent jau Balarāmos vardą – galbūt *kṣatriyui* jie sutiks duoti išmaldą.“

Aukščiausiajam Dievo Asmeniui liepus, berniukai nuėjo pas *brāhmaṇus* ir ėmė prašyti išmaldos. Jie prisiartino prie *brāhmaṇų* suglaudę delnus ir puolė kniūbsti, reikšdami pagarbą: „O žemės dievai, teikitės išklausyti mus, vykdančius Viešpaties Kṛṣṇos ir Balarāmos valią. Tikimės, kad jūs gerai Juos pažįstate, ir linkime jums visokeriopos sėkmės. Kṛṣṇa ir Balarāma netoliese gano karves, o mes Juos lydime. Atėjome paprašyti maisto. Jūs – *brāhmaṇai*, religinių taisyklių žinovai, ir jeigu manytumėt, kad mus vertėtų sušelpti, duokite mums pavalgyti, kad mes su Kṛṣṇa ir Balarāma galėtume numalšinti alkį. Jus, *brāhmaṇus*, visuomenė ypač gerbia, ir visos religinio gyvenimo normos jums turėtų būti žinomos.“

Nors kaimo berniukams neprivalu buvo išmanyti visas vediškąsias religinių apeigų taisykles, jie leido suprasti, kad bendraudami su Kṛṣṇa ir Balarāma tas taisykles išmaną. *Brāhmaṇus* pavadinę „religinių taisyklių žinovais“, berniukai pasakė, kad jeigu Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa ir Balarāma, prašo maisto, *brāhmaṇai* tučtuojau, ilgai nesvarstydami turėtų duoti ko nors pavalgyti, nes „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad *yajñą*, auką, derėtų atlikinėti tik Viešpačiui Višnu patenkinti.

Berniukai tęsė: „Viešpats Višnu, pasireiškęs Kṛṣṇos ir Balarāmos pavidalu, stovi ir laukia, tad paskubėkite duoti ką nors.“ Be to, jie paaiškino *brāhmaṇams*, kad maistą, kurį jie aukojo, jau galima valgyti. Dažniausiai *vaiṣṇavai*, tyri Viešpaties bhaktai, įprastinėse aukojimo apeigose nedalyvauja. Tačiau jie puikiai žino ritualus, kurie vadinasi *dīkṣā, paśu-saṁsthā* ir *sautrāmaṇi*. Valgyti galima po *dīkṣos* apeigų, prieš aukojant gyvulį bei prieš *sautrāmaṇi* apeigą, kai atnašaujami svaigalai. Berniukai tarė: „Dabar jau toks apeigų metas, kai mes galime paimti maistą – tai nebedraudžiama. Duokite mums pavalgyti.“

Viešpaties Kṛṣṇos ir Balarāmos palydovai buvo paprasti piemenukai, tačiau galėjo įsakinėti netgi atnašaujantiems ritualines Vedų aukas aukštos padėties *brāhmaṇams*. Tačiau *smārta-brāhmaṇai*, kuriems terūpėjo aukojimai, neišgirdo transcendentinių Viešpaties bhaktų liepimo. Jie netgi nesugebėjo tinkamai įvertinti to, kad išmaldos prašo Pats Aukščiausiasis Viešpats – Kṛṣṇa ir Balarāma. *Brāhmaṇai* išklausė argumentus, kurie buvo pateikti Kṛṣṇos ir Balarāmos vardu, tačiau tai jiems buvo nė motais – jie net nesiteikė kalbėti su berniukais. Tokie Viešpačiui neatsidavę *brāhmaṇai*, kad ir puikiausiai išmanantys Vedų aukojimo ritualus, yra

tamsuoliai ir kvailiai, nors mano pasiekę dvasios tobulumo. Visi jų darbai beprasmiški, nes jie nežino Vedų tikslo. „Bhagavad-gītoje“ aiškinama, jog Vedų tikslas – suvokti Kṛṣṇą. Tegu jie ir gerai išmano Vedas bei ritualus, tačiau Kṛṣṇos jie nepažįsta, taigi jų Vedų supratimas yra paviršutiniškas. Ta proga prisimintina labai vertinga Viešpaties Caitanyos mintis. Jis pažymėjo: žmogui nebūtina gimti *brāhmaṇo* šeimoje, nes jeigu jis pažįsta Kṛṣṇą arba išmano Kṛṣṇos sąmonės mokslą, jis yra didesnis už *brāhmaṇą* ir vertas būti dvasiniu mokytoju.

Aukodami turėtume laikytis tam tikrų reikalavimų – aukojant svarbu *deśa* (vieta), *kāla* (laikas), *pṛthag-dravya* (įvairūs smulkiai apibūdinti kulto reikmenys), *mantra* (himnai), *tantra* (raštų liudijimai), *agni* (ugnis), *ṛtvij* (mokyti aukotojai), *devatā* (pusdieviai), *yajamāna* (atnašaujantys auką), *kratu* (pati auka) ir *dharma* (apeigos). Visi šie elementai skirti Kṛṣṇai patenkinti. Žinoma, jog Jis yra tas, kuris išties mėgaujasi visomis aukomis, nes yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo bei Aukščiausioji Absoliuti Tiesa, kurios suvokti ar išgalvoti materialiu protu neįmanoma. Jis mums apsireiškia paprastu berniuku. Tačiau žmonėms, kurie tapatina save su kūnu, labai sunku Jį suvokti. *Brāhmaṇai* tesirūpino savo materialaus kūno patogumais ir tegalvojo vien apie tai, kaip pakilti į aukštesniųjų planetų buveines – *svarga-vāsas*. Todėl jie visiškai negalėjo suprasti Kṛṣṇos didybės.

Pamatę, jog *brāhmaṇai* nesiteikia su jais kalbėtis, berniukai labai nusiminė. Sugrįžę pas Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą jie papasakojo, kas įvyko. Išklausęs jų pasakojimą, Aukščiausiasis Asmuo nusišypsojo. Jis pasakė, kad neverta graužtis dėl *brāhmaṇų* elgesio, nes prašantiems išmaldos dažnai taip atsitinka, ir įtikino juos, kad renkant aukas ir prašant išmaldos nereikia tikėtis, jog visada seksis. Kai kur gali nepasisekti, tačiau nusivilti dėl to nereikėtų. Viešpats Kṛṣṇa paprašė berniukus grįžti atgal, tačiau šįsyk patarė kreiptis į atnašautojų *brāhmaṇų* žmonas. Jis pridūrė, kad *brāhmaṇų* žmonos – didžiai atsidavusios sielos. „Jos nuolat mąsto apie Mus. Eikite ir Mano bei Balarāmos vardu paprašykite ko nors pavalgyti. Aš įsitikinęs, kad jos duos jums visko, ko tik panorėsite.“

Vykdydami Kṛṣṇos valią, berniukai nedelsdami patraukė pas *brāhmaṇų* žmonas. *Brāhmaṇų* žmonas jie rado namuose labai dailiai pasipuošusias. Išreiškę savo pagarbą, berniukai tarė: „Brangiosios motinos, priimkite nuolankią pagarbą ir išklausykite mus. Norime jums pranešti, jog netoliese apsistojo Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma. Jie atginė čia Savo kaimenes. Tebus jums žinoma, jog tai Jie atsiuntė mus. Mes labai išalkę ir atėjome prašyti maisto Kṛṣṇai, Balarāmai ir sau.“

Išgirdusios apie tai, *brāhmaṇų* žmonos labai susirūpino Kṛṣṇa ir Balarāma. Jų elgesys buvo spontaniškas. Nereikėjo aiškinti, kad Kṛṣṇa ir Balarā-

ma nepaprasti žmonės. Vos išgirdusios Jų vardus, *brāhmaṇų* žmonos labai panoro Juos pamatyti. Nuolatos mąstydamos apie Kṛṣṇą jos tobulėjo, nes praktikavo geriausią mistinės meditacijos formą. *Brāhmaṇų* žmonos puolė krauti į puodynes skanius valgius. Vyko aukojimas, ir visi valgiai buvo labai gardūs. Pridėjusios maisto tiek, kad jo užtektų geroms vaišėms, jos išskubėjo pas Kṛṣṇą – savo karščiausios meilės tikslą, tarsi upės į jūrą.

Jau seniai *brāhmaṇų* žmonoms magėjo pamatyti Kṛṣṇą. Tačiau kai tik jos susiruošė eiti pas Jį, vyrai, tėvai, sūnūs bei giminaičiai ėmė prašyti, kad jos liktų namuose. Bet jos nepaklausė. Kai bhaktas pradeda ilgėtis Kṛṣṇos, žemiškieji saitai jam neberūpi. Moterys atskubėjo į Vṛndāvanos mišką, ošiantį ant Yamunos krantų. Miške vešėjo jauni vijokliai, gėlės, įvairios žolės, medžiai ir krūmai. Ten jos pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, kurie su mylimais draugais ganė karves.

Brāhmaṇų žmonoms atėjus, Kṛṣṇa vilkėjo auksu žėrinčiais rūbais. Ant Jo kaklo kabėjo daili miško gėlių girlianda, o į plaukus buvo įsegta povo plunksna. Išsidažęs paprastais Vṛndāvanos dažais, Jis atrodė tarsi šokėjas teatro scenoje. Kṛṣṇa stovėjo viena ranka atsirėmęs į draugo petį, o kitoje laikė lotoso žiedą. Jo ausis puošė lelijos, ant kūno buvo nupiešti *tilakos* ženklai, ir Jis žavingai šypsojosi. Dabar *brāhmaṇų* žmonos savo akimis pamatė Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, apie kurį tiek girdėjo, nuolat mąstė ir kuris buvo joms toks brangus. Jos susitiko su Kṛṣṇa akis į akį, ir pro jų akis Kṛṣṇa prasiskverbė į jų širdis.

Brāhmaṇų žmonos glaudė Kṛṣṇą prie savęs, kiek troško jų širdys, ir išsiskyrimo ilgesys netrukus aprimo. Jos buvo tarsi didieji išminčiai, kurie kaupdami žinias pagaliau įsilieja į Aukščiausiojo būtį. Viešpats Kṛṣṇa, visų širdyse gyvenanti Supersiela, suprato jų mintis. Jos atėjo čia, nepaisydamos giminių, tėvų, vyrų ir brolių draudimo, užmiršusios namų pareigas. Jos tenorėjo pamatyti Jį, kuris buvo jų gyvenimas ir siela. Jos pasielgė taip, kaip Kṛṣṇa nurodė „Bhagavad-gītoje“: „Palik visas žemiškąsias bei religines pareigas ir atsiduok Man.“ Taigi *brāhmaṇų* žmonos iki galo įvykdė „Bhagavad-gītos“ nurodymą, ir Kṛṣṇa, meiliai šypsodamasis, ėmė su jomis kalbėtis. Beje, kai Kṛṣṇa įžengė į jų širdis, jos glaudė Jį prie savęs ir su Juo susiliejusios juto transcendentinę palaimą. Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo neprarado Savo individualumo, o visos *brāhmaṇų* žmonos išlaikė savąjį. Taigi ir Viešpats, ir *brāhmaṇų* žmonos patyrė būties vienovę, tačiau jų individualybė nebuvo pažeista. Kai vienas mylimasis paklūsta kitam, užmiršdamas save, tai yra vienovė. Apie šį jausmą Viešpats Caitanya kalbėjo „Šikṣāṣṭakoje“: Kṛṣṇai valia daryti ką nori, tačiau bhaktas privalo visados išsaugoti savo ir Jo norų vienovę, t.y. prisiderinti prie jų. Tokios vienovės pavyzdys buvo *brāhmaṇų* žmonų meilė Kṛṣṇai.

Kṛṣṇa pasveikino jas: „Mielosios *brāhmaṇų* žmonos, jums nusišypso-

jo sėkmė ir Aš džiaugiuosi jus matydamas. Pasakykite, ką galėčiau jums padaryti. Jūs atėjote norėdamos pamatyti Mane, nors jūsų giminės, tėvai, broliai bei vyrai visaip kliudė ir draudė, taigi pasielgėte visiškai teisingai. Žmogus, kuris elgiasi taip, kaip jūs, išties žino, kas jam naudinga, nes transcendentinė meilės tarnystė Man be jokių išskaičiavimų ir apribojimų teikia gyvosioms būtybėms tikrąjį gėrį."

Viešpats Kṛṣṇa čia pabrėžia, jog sąlygota siela aukščiausią tobulumo pakopą pasiekia atsiduodama Jam. Kitas pareigas reikia stačiai užmiršti. Toks visiškas atsidavimas Aukščiausiajam Dievo Asmeniui – tinkamiausias kelias sąlygotai sielai pasiekti Jį, nes iš tikrųjų Viešpats ir yra aukščiausias meilės objektas. Visi myli Kṛṣṇą, tačiau kiekvienas tai suvokia pagal savo pažinimo lygį. Palengva žmogus ima suprasti, jog tikrasis „aš" – dvasinė siela, o ji yra ne kas kita, kaip neatsiejama Aukščiausiojo Viešpaties dalelė. Taigi Aukščiausiasis Viešpats – galutinis meilės tikslas ir Jam reikia skirti visą save. Atsidavimas Aukščiausiajam Viešpačiui – geriausia, ką gali pasirinkti sąlygota siela. Mūsų gyvybė, nuosavybė, namų židinys, žmona, vaikai, namai, tėvynė, visuomenė ir kiti taip mums brangūs dalykai tėra Aukščiausiojo Dievo Asmens pasireiškimai. Jis – pagrindinis meilės objektas, nes tai Jis teikia mums džiaugsmą, apsireikšdamas įvairiausiais būdais – pagal fizinę, psichinę ar dvasinę mūsų būklę.

„Dabar mielosios *brāhmaṇų* žmonos, – tarė Kṛṣṇa, – galite grįžti namo. Atnašaukite aukas, tarnaukite savo vyrams, atlikite namų pareigas, kad vyrai būtų jumis patenkinti ir kaip dera pabaigtų pradėtus aukojimus. Juk jūsų vyrai – šeimos žmonės ir be jūsų pagalbos vargu ar įvykdys savo pareigas."

Brāhmaṇų žmonos atsakė: „Brangus Viešpatie, Tau nederėtų taip kalbėti. Tu pažadėjai, kad visada apginsi Savo bhaktus, ir dabar turi tesėti šį pažadą. Kas Tau atsiduoda, tas nebegrįš į sąlygotą materialią būtį. Mes tikimės, jog Savo pažadą Tu įvykdysi. Mes atsidavėme Tavo lotoso pėdoms, kurios nubertos *tulasī* lapeliais, ir visai nenorime palikti šio prieglobsčio ir grįžti pas vadinamuosius gimines, draugus bei visuomenę. Ką mes pasakysim grįžusios namo? Vyrai, broliai, tėvai, sūnūs, motinos bei draugai nebepriims mūsų, nes mes juos palikome. Grįžti nebėra kur. Tad neragink mūsų eiti namo, o leisk pasilikti prie Tavo lotoso pėdų ir amžinai gyventi Tavo prieglobsty."

Aukščiausiasis Dievo Asmuo atsakė: „Mielosios *brāhmaṇų* žmonos, būkit ramios – vyrai neatstums jūsų, ir nei broliai, nei sūnūs, nei tėvai jūsų neatsižadės. Jūs esate tyrai atsidavusios Man sielos, ir ne tik jūsų giminė, bet visi žmonės ir pusdieviai džiaugsis jumis." Kṛṣṇa glūdi visų širdyse ir yra Supersiela. Taigi kai žmogus tyrai atsiduoda Viešpačiui Kṛṣṇai, jis tuoj pat ima visiems patikti. Tyras Viešpaties bhaktas niekada niekam nejun-

ta priešiškumo. Todėl protingas žmogus nebus priešiškas tyram bhaktai. „Transcendentinė meilė Man nepriklauso nuo kūniškų ryšių, – tęsė Kṛṣṇa, – ir visi nuolat apie Mane mąstantys žmonės neabejotinai sugrįš pas Mane ir amžinai bus su Manimi.“

Išklausiusios Aukščiausiojo Dievo Asmens valią, *brāhmaṇų* žmonos grįžo namo pas vyrus. Džiaugdamiesi, kad žmonos sugrįžo, *brāhmaṇai* kartu su jomis, kaip ir nurodoma *śāstrose*, atliko aukojimus. Vedose reikalaujama, kad religines apeigas vyras ir žmona atliktų kartu. *Brāhmaṇų* žmonoms sugrįžus, aukojimas buvo atliktas kaip pridera, pagal visas taisykles. Beje, viena *brāhmaṇo* žmona, jėga sulaikyta nuo pasimatymo su Kṛṣṇa, pradėjo medituoti į šį, iš pasakojimų susikurtą Kṛṣṇos paveikslą ir, paskendusi mintyse apie Kṛṣṇą, paliko savo materialųjį kūną, kurį jai buvo suteikę gamtos dėsniai.

Śrī Govinda, amžinai džiaugsmingas Dievo Asmuo, apreiškė Savo transcendentinius žaidimus ir, nužengęs paprasto žmogaus pavidalu, suvalgė *brāhmaṇų* žmonų pasiūlytus valgius. Šitaip Jis nori patraukti paprastus žmones į Kṛṣṇos sąmonę. Jo kalba ir grožis sužavėjo Vṛndāvanos karves, piemenukus ir mergaites.

Kai žmonos grįžo iš susitikimo su Kṛṣṇa, atnašavusieji aukas *brāhmaṇai* ėmė gailėtis nusidėję – juk jie nepavalgydino Aukščiausiojo Dievo Asmens. Pagaliau jie suprato savo klaidą: dėl Vedų ritualų jie užmiršo Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kuris tarsi paprastas žmogus atėjo ir paprašė pavalgydinamas. Matydami, koks tvirtas jų žmonų tikėjimas ir kaip jos atsidavusios Viešpačiui, *brāhmaṇai* visaip save barė. Jie labai krimtosi, kad jų žmonos sugebėjo įtikti Viešpačiui, o jie patys net nenutuokė, ką reiškia mylėti Aukščiausiąją Sielą ir su transcendentine meile tarnauti Jai. Jie svarstė: „Teprasmenga gimimas *brāhmaṇais*! Teprasmenga Vedų raštų išmanymas! Teprapuola didieji atnašavimai ir visos taisyklės! Teprapuola šeima! Tepradingsta mūsų patirtis ir tiksliai, pagal šventraščių taisykles atliktos apeigos! Tepražūva visa tai, jei mes neišmokome su transcendentine meile tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kuris nepasiekiamas spėlionių apniktiems protui, kūnui bei jutimams!“

Ne veltui apgailestavo mokyti *brāhmaṇai*, Vedų ritualų žinovai. Religinių pareigų vykdymas neugdant Kṛṣṇos sąmonės – tuščias laiko ir jėgų švaistymas. „Išorinė Kṛṣṇos galia, – tęsė *brāhmaṇai*, – nepaprastai galinga, ji sukuria iliuziją, kuriai nepasipriešins net didžiausias *yogas* mistikas. Mes, patyrę *brāhmaṇai*, laikomi kitų visuomenės narių mokytojais, tačiau išorinė galia apgavo mus. Kokios laimingos šios moterys, gyvenimą atidavusios Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai. Kaip lengvai jos nusimetė šeimos saitus, kurių atsikratyti taip sunku. Šeimyninis gyvenimas – tarsi gilus šulinys, kuris teprailgina materialias kančias.“

Moterys dažniausiai yra atviraširdės ir greitai priima Kṛṣṇos sąmonę, o patyrusios meilę Kṛṣṇai gali be didelių pastangų išsivaduoti iš *māyos* gniaužtų, kuriuos sunkiai įveikia netgi vadinamieji protingi ir mokyti vyrai. Vedų nuostatos moterims draudžia atlikti apvalomuosius įšventinimus – joms neįteikiama šventoji virvelė, neleidžiama gyventi dvasinio mokytojo *āśramoje* kaip *brahmacāriṇī*. Moterims nerekomenduojama griežta drausmė ir joms ne ypač sekasi nagrinėti filosofinius klausimus apie savęs pažinimą. Be to, iš prigimties jos nėra tyros širdies ir ne itin linksta prie dorų, dvasinių poelgių. „Bet argi nenuostabu, kad jos patyrė transcendentinę meilę Kṛṣṇai? Mes, kuriuos visi laiko apvalomųjų apeigų žinovais, pernelyg žavimės materialiuoju gyvenimu ir nepajėgiame suvokti tikrojo savo poelgių tikslo. Nors piemenukai minėjo mums Kṛṣṇą ir Balarāmą, tačiau mes buvome Jiems nepagarbūs. Dabar mums aišku, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo, pasiuntęs Savo draugus prašyti maisto, iškrėtė pokštą, kuris prilygsta malonei. Antraip, kam gi Jis būtų juos siuntęs? Jų alkį Jis galėjo numalšinti ir be mūsų pagalbos – tereikėjo Jam panorėti."

Sužinojęs, kad Kṛṣṇa vertėsi iš karvių ganymo, kas nors tvirtins, jog Viešpats nėra Pats Sau pakankamas. Sužinojęs, jog Kṛṣṇa iš tikrųjų išalko, jis gali įtarti, jog maistas Jam vis dėlto reikalingas. Tačiau prisiminkime, kad Kṛṣṇai nuolat tarnauja sėkmės deivė. Pastovi tarnystė Kṛṣṇai gali padėti atsikratyti blogo įpročio nenustygti vietoje. Vedų raštuose – „Brahma-saṁhitoje" teigiama, jog Kṛṣṇos buveinėje Jam labai pagarbiai tarnauja ne viena, o daugybė tūkstančių sėkmės deivių. Taigi manyti, kad Kṛṣṇai reikėjo *brāhmaṇų* maisto – iliuzija. Tai gudrybė, kuria Jis tenorėjo parodyti, kokia malonė yra su tyru atsidavimu Jam patarnauti. Smulkūs Vedų ritualų aprašymai, tinkamas aukai laikas ir vieta, įvairūs apeigų reikmenys, Vedų himnai, žynys, galįs atlikti aukojimą, ugnis, pusdieviai, aukos atnašautojas bei religijos principai – visa tai skirta Kṛṣṇai pažinti, nes Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Viešpats Viṣṇu ir visų *yogų* mistikų valdovas.

„Jis apsireiškė Yadu giminėje kaip vaikas. Mes buvome tokie neišmanėliai, jog nesupratome, kad Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, – kalbėjo *brāhmaṇai*. – Tačiau, kita vertus, mes galime didžiuotis savo nepaprastomis žmonomis, kurios įstengė su tyra transcendentine meile patarnauti Viešpačiui, nors mes atkakliai tam priešinomės. Nuolankiausiai lenkiamės Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdoms. Jo iliuzijos galia – *māyā* – panardina mus į karminę veiklą. Todėl prašome Viešpatį maloningai atleisti mums, nes mes tesame paprasčiausi išorinės Jo galios vergai."

Taip *brāhmaṇai* atgailavo dėl savo nuodėmingos veiklos. Jie norėjo patys išreikšti pagarbą Kṛṣṇai, tačiau nėjo pas jį, nes bijojo Kaṁsos. Kitaip sakant, žmogui, kuris neapsivalė per atsidavimo tarnystę, labai sunku

visiškai atsiduoti Dievo Asmeniui. Mokytieji *brāhmaṇai* ir jų žmonos – akivaizdus pavyzdys. *Brāhmaṇų* žmonos, tyros atsidavimo tarnystės įkvėptos, nepaisė jokių kliūčių. Jos nedvejodamos ėjo pas Kṛṣṇą. O *brāhmaṇai*, nors ilgainiui ir suvokė Viešpaties visagalybę ir atgailavo, vis dėlto bijojo karaliaus Kaṁsos, nes buvo pernelyg paskendę karminėje veikloje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujančių brāhmaṇų žmonos“.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Govardhanos kalvos garbinimas

Brāhmaṇų, kurie pernelyg didelį dėmesį skyrė Vedų aukojimams, istorijai baigiantis, Kṛṣṇa ir Balarāma pastebėjo, kad panašią auką rengia ir piemenys, norėdami patenkinti dangaus valdovą Indrą, kuris rūpinasi, kad niekam nestigtų vandens. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇos bhaktas tvirtai žino, jog Kṛṣṇos sąmonė ir transcendentinė meilės tarnystė atpalaiduoja žmogų nuo visų kitų pareigų. Tyram Viešpaties Kṛṣṇos bhaktai nereikia atlikinėti ritualinių apeigų, kurias nurodo Vedos, ir nebūtina garbinti pusdievių. Tas, kuris tapo Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas, jau atliko visas Vedų apeigas ir pagerbė visus pusdievius. Atlikdamas Vedų ritualines apeigas ir garbindamas pusdievius, žmogus nepažengs atsidavimo tarnystėje Kṛṣṇai. Bet tas, kuris visiškai atsidėjo Viešpaties tarnystei, jau įvykdė visus Vedų nurodymus.

Gyvendamas Vṛndāvanoje Kṛṣṇa norėjo paskatinti Savo bhaktus nutraukti šią veiklą ir užsiimti tik atsidavimo tarnyste Jam. Kṛṣṇa, visaregis Dievo Asmuo, žinojo, kad piemenys ruošiasi atnašauti auką Indrai, tačiau, laikydamasis mandagumo taisyklių, Jis labai nuolankiai ir pagarbiai pasiteiravo apie tai Nandos Mahārājos bei kitų vyresniųjų.

Kṛṣṇa paklausė: „Brangus tėve, atrodo, ruošiamasi dideliam aukojimui?

Ką duos šis aukojimas ir kam jis skirtas? Kaip jis atliekamas? Papasakok Man apie tai. Norėčiau sužinoti apie šias apeigas ir koks jų tikslas.“ Tėvas Nanda Mahārāja į Jo klausimą neatsakė, nes manė, jog vaikas per mažas, kad suprastų painią *yajños* atlikimo tvarką. Tačiau Kṛṣṇa buvo atkaklus: „Brangus tėve, šventas kilniaširdis žmogus neturi paslapčių. Jis neskirsto žmonių į draugus ir priešus, nes visada visiems atviras. Netgi ne itin kilnios širdies žmogus nieko neslepia nuo šeimos narių bei draugų – nebent nuo priešų. Tad ir tu neturėtum nuo Manęs ko nors slėpti. Visi žmonės pasinėrę į karminę veiklą. Kai kurie žmonės žino, kam ji skirta, ir pažįsta jos vaisius, o kiti veikia nežinodami nei jos tikslų, nei pasekmių. Žmogus, kuris veikia su tobulu išmanymu, gauna pilnavertį rezultatą, o tasai, kuris veikia be išmanymo, gerų rezultatų nepasiekia. Tad paaiškink, koks jūsų ruošiamų aukų tikslas. Ar aukojimas vyks pagal Vedų nurodymus, ar tai bus paprasčiausia žmonių šventė? Papasakok apie šį aukojimą smulkiau.“

Smalsiam Kṛṣṇai Nanda Mahārāja atsakė: „Mielas berniuk, šios apeigos, galima sakyti, tradicinės. Mes turime padėkoti tam, kuris valdo lietų, – Mahārājai Indrai, nes lietus priklauso nuo valdovo Indros malonės. Debesys – tai jo pasiuntiniai, o vanduo mūsų gyvenime labai daug reiškia. Todėl šia auka mes norime sušvelninti valdovo Indros širdį, nes jis siunčia pakankamai debesų, kad užtektų lietaus sėkmingai įdirbti žemę. Vanduo mums labai svarbus. Be lietaus negalėtume ūkininkauti ir išauginti grūdų. Be lietaus neįmanoma gyventi. Jo reikia, kad sėkmingai atliktume šventas apeigas, kad geriau gyventume, pagaliau, kad pasiektume išsilaisvinimą. Todėl mums nevalia atsisakyti tradicinių apeigų. Žmogui maža garbės, jeigu jis, paveiktas geismo, godumo ar baimės, apleidžia tradicines apeigas.“

Išklausęs Nandą Mahārājį, Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tėvo ir visų Vṛndāvanos piemenų akivaizdoje prašneko žodžiais, kurie turėjo užrūstinti dangaus valdovą Indrą. Jis pasiūlė neatnašauti aukos. Priežastys, dėl kurių Jis įkalbinėjo visus neatnašauti Indrai aukų, buvo dvi. Pirmiausia, kaip pasakyta „Bhagavad-gītoje“, nedera garbinti pusdievių dėl materialių gėrybių. Šios gėrybės laikinos, o tai, kas laikina, domina tik menkai išmanančius žmones. Be to, net ir laikinas malones, kurias mes tariamės gauną iš pusdievių, iš tikrųjų siunčia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta: *mayaiva vihitān hi tān*. Visas pusdievių malones iš tiesų teikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Be Aukščiausiojo Dievo Asmens valios niekas negali suteikti jokių malonių. Deja, kartais materialios gamtos veikiami pusdieviai ima keltis į puikybę. Laikydami save pasaulio valdovais, jie pamiršta, jog viskas priklauso nuo Aukščiausiojo Dievo Asmens valios. „Śrīmad-Bhāgavatam“ nurodoma, kad Kṛṣṇa taip pasielgė norėdamas sukelti valdovo Indros rūstį. Kṛṣṇa nužengė į žemę visų pirma tam, kad sunaikintų demonus ir apgintų bhak-

tus. Žinia, valdovas Indra irgi buvo bhaktas, o ne demonas, bet kadangi jis išpuiko, Kṛṣṇa nutarė jį pamokyti. Pirmiausia Kṛṣṇa nutarė supykdyti Indrą, sustabdydamas Indra-pūją, kuriai ruošėsi Vṛndāvanos piemenys.

Turėdamas minty šį kėslą, Kṛṣṇa prašneko tarsi bedievis, išpažįstąs *karma-mīmāṁsos* filosofiją. Šios pasaulėžiūros šalininkai nepripažįsta Dievo Asmens visavaldystės. Jie teigia, kad dorai dirbantis žmogus gaus, ko nusipelnė. Jų nuomone, jeigu Dievas, kuris apdovanoja už padarytus darbus, ir yra, Jo garbinti nebūtina, nes nedirbančiam žmogui Viešpats malonių nesiųs. Jie sako, kad žmonės, užuot garbinę pusdievius ar Dievą, pirmiausia turėtų stengtis kuo geriau atlikti savo pareigas, ir jiems tikrai bus atlyginta. Taigi Viešpats Kṛṣṇa ėmė aiškinti Savo tėvui *karma-mīmāṁsos* filosofijos pagrindus. „Brangus tėve, – sakė Jis, – Aš nemanau, jog norint sėkmingai dirbti žemę reikėtų garbinti kokį nors pusdievį. Visos gyvosios būtybės gimsta pagal savo ankstesnę *karmą*, o pasitraukdamos iš gyvenimo nusineša *karmą*, kurią įgijo dabar. Kokios gyvybės rūšies kūną gauname ir koks pavidalas mums tenka, priklauso nuo mūsų praeities darbų, o šio gyvenimo poelgiai nulems kitą mūsų gimimą. Materialios laimės ir kančios pojūtis, gyvenimo patogumai ir nepritekliai – tai vis mūsų darbų ankstesniame ar šiame gyvenime vaisiai.“

Nanda Mahārāja ir kiti vyresnieji bendruomenės nariai ėmė įrodinėti, kad, nepatenkinus viešpataujančios dievybės, vien materialia veikla gerų rezultatų nepasieksi. Ir tai tikra tiesa. Juk kartais net ir geriausio specialisto gydomas ligonis miršta, nors jam suteikiama tobuliausia medicinos pagalba. Taigi net ir geriausia medicinos pagalba bei patyrusio mediko pastangos savaime dar nėra ligonio pasveikimo priežastis – čia pasireiškia ir Aukščiausiojo Dievo Asmens ranka. Tėvų rūpinimasis vaiku irgi nėra jo gerovės priežastis. Kartais net ir labai rūpestingų tėvų vaikai išauga netikę arba numiršta. Taigi rezultatą lemia ne vien materialios priežastys. Reikia Aukščiausiojo Dievo Asmens valios. Todėl Nanda Mahārāja ir sakė, kad, norint gauti gerą derlių iš žemės, būtina patenkinti Indrą – vyriausiąją lietaus dievybę. Tačiau Viešpats Kṛṣṇa su tuo nesutiko, sakydamas, kad pusdieviai apdovanoja tik tuos, kurie vykdo nurodytas pareigas. Pusdieviai negali apdovanoti žmogaus, kuris neatlieka pareigų. Taigi pusdieviai yra priklausomi nuo to, ar žmogus vykdo pareigas, ir apdovanodami žmogų jie nėra visagaliai.

„Brangus tėve, garbinti pusdievį Indrą visiškai nebūtina, – pasakė Viešpats Kṛṣṇa, – kiekvienas gaus tai, ko nusipelnė, ir be šio garbinimo. Gyvenimas rodo, kad žmogus daro tai, į ką linkęs, taigi gyvųjų būtybių polinkiai ir nulemia jų veiklos rezultatą, kad ir kas jie būtų – žmonės ar pusdieviai. Gyvosios būtybės gauna geresnius ar blogesnius kūnus, susikuria sau priešus ar draugus arba lieka kam nors abejingos tik todėl, kad

kiekviena gyva būtybė vis kitaip veikia. Visi turėtume stengtis vykdyti tas pareigas, į kurias linksta prigimtis, ir nešvaistyti jėgų įvairių pusdievių garbinimui. Jeigu pareigos atliekamos tinkamai, pusdieviai bus patenkinti, taigi juos garbinti nebūtina. Verčiau gerai atlikime mums skirtas pareigas. Iš tikrųjų nevykdant pareigų laimė neįmanoma. Todėl tas, kuris sąžiningai nevykdo nurodytųjų pareigų, lyginamas su puolusia moterimi. *Brāhmaṇų* pareiga – aiškintis Vedas. Valdovų *kṣatriyų* pareiga – ginti valdinius. *Vaiśyų* luomo pareiga – ūkininkauti, prekiauti ir globoti karves, o *śūdrų* – tarnauti aukštesniųjų klasių žmonėms: *brāhmaṇams, kṣatriyams* ir *vaiśyams*. Mes priklausome *vaiśyams* ir mūsų pareiga – ūkininkauti, prekiauti žemės ūkio produktais, globoti karves ir tvarkyti piniginius reikalus.“

Kṛṣṇa priskyrė Save *vaiśyų* luomui, nes Nanda Mahārāja laikė didelę karvių bandą, kurią ganė Kṛṣṇa. Jis išvardijo keturis *vaiśyų* verslus – tai žemės ūkis, prekyba, karvių globa ir piniginiai reikalai. Nors *vaiśyai* gali dirbti bet kurį iš minėtų darbų, pagrindiniu Vṛndāvanos užsiėmimu buvo karvių priežiūra.

Kṛṣṇa tėvui dar pasakė: „Kosminis pasaulis yra valdomas trijų materialios gamtos *guṇų* – dorybės, aistros ir neišmanymo. Šios trys *guṇos* sukuria, palaiko ir naikina pasaulį. Debesis atsiranda veikiant aistros *guṇai*, tad lietaus priežastis – aistros *guṇa*. Po lietaus gyvosios būtybės sulaukia jo vaisių – suklesti žemės ūkis. Kuo čia dėtas Indra? Jeigu jūs Indrai ir neįsiteiktumėt, ką jis padarys? Indra nėra mums ypač naudingas. Jis siunčia lietų ir į vandenyną, kur vandens visiškai nestokoja. Jis laisto tiek vandenyną, tiek žemę, tad garbinti jį mums nėra prasmės. Mums juk nereikia keltis į kitą miestą, kaimą ar svečią šalį. Miestų pastatai tarsi rūmai, tačiau mes visiškai gerai gyvename ir čia, Vṛndāvanos miške. Mūsų gyvenimas labiausiai susijęs su Govardhanos kalva ir Vṛndāvanos mišku. Tai ir yra mūsų pasaulis. Taigi, brangus tėve, pradėkite auką vietos *brāhmaṇams* ir Govardhanos kalvai, o su Indra nesusidėkime.“

Išgirdęs šiuos Kṛṣṇos žodžius, Nanda Mahārāja tarė: „Brangusis berniuk, jei Tu prašai, aš pasirūpinsiu, kad būtų surengtas dar vienas aukojimas vietos *brāhmaṇams* bei Govardhanos kalvai. Bet atlikime ir Indra-yajños auką.“

Tačiau Kṛṣṇa atsakė: „Brangusis tėve, verčiau nedelsk. Pasiruošimas aukojimui, kurį Tu ketini surengti Govardhanai ir vietos *brāhmaṇams*, atims daug laiko. Indra-yajñai jau viskas paruošta, surinkti visi būtini reikmenys, tad geriau nedelsdamas pradėk auką Govardhanos kalvai bei vietos *brāhmaṇams*.“

Galų gale Mahārāja Nanda nusileido. Tada piemenys ėmė klausinėti Kṛṣṇos, kaip Jis norėtų atnašauti *yajñą*, ir Kṛṣṇa pareiškė: „Iš *yajñai* skirtų grūdų bei lydyto sviesto pagaminkite skanių valgių. Paruoški-

te ryžius, *dālą*, chalavą, *pakoras, puri* ir įvairiausius pieno patiekalus – saldžius ryžius, *rabrī*, saldžius rutuliukus, *sandeśą, rasagullas* bei *laḍḍu*. Sukvieskite mokytus *brāhmaṇus*, kurie moka giedoti Vedų himnus ir ugnyje atnašauti aukas. Negailėkite jiems grūdų. Po to papuoškite karves ir gerai jas pašerkite. Kai tai padarysite, išdalinkite *brāhmaṇams* pinigų. O dėl menkesnių padarų, pavyzdžiui, šunų, bei žemesniųjų sluoksnių („penktosios klasės“) atstovų – *caṇḍālų*, kurie laikomi „neliečiamaisiais“, tai juos irgi galima sočiai pamaitinti *prasādam*. Padavę karvėms geriausios žolės, pradėkite aukojimą, kuris vadinasi Govardhana-pūjā. Ši auka suteiks Man didžiulį malonumą.“

Iš esmės Viešpats Kṛṣṇa čia apibrėžė ekonominę *vaišyų* bendruomenės veiklą. Visi turi savo vaidmenį – tiek žmonijos sluoksnių atstovai, tiek gyvuliai – karvės, šunys, ožkos ir kt. Visi turėtų darbuotis bendram visuomenės labui, o visuomenę sudaro ne tik gyvoji, bet ir negyvoji gamta – kalnai, žemė. *Vaišyai* privalo rūpintis visuomenės gerove – tiekti grūdus, globoti karves, rūpintis maisto pervežimu, tvarkyti finansų bei banko reikalus.

Kṛṣṇa paaiškina, jog globoti karves yra svarbiau negu rūpintis šunimis ir katėm, be kurių šiuolaikinis žmogus negali gyventi, nors pastarųjų vėlgi nereikia niekinti. Kitas dalykas, apie kurį Jis kalba, yra tai, kad aukštesniųjų klasių žmonės neturėtų palikti be globos *caṇḍālų*, arba „neliečiamųjų.“ Kiekvienas yra svarbus, tačiau vieni visuomenės nariai už visuomenės vystymąsi atsako tiesiogiai, o kiti – netiesiogiai. Tačiau Kṛṣṇos sąmonėje nuosekliai rūpinamasi visų gerove.

Kṛṣṇos sąmonės judėjimas tęsia Govardhana-pūjos aukojimų tradiciją. Viešpats Caitanya nurodė: jeigu garbintinas Kṛṣṇa, garbintinas ir Jo kraštas – Vṛndāvana bei Govardhanos kalva. Šiuos žodžius patvirtina ir Viešpaties Kṛṣṇos teiginys, kad Govardhana-pūjā tolygi Jo Paties garbinimui. Nuo to laiko Govardhana-pūjā švenčiama iki šiol. Ji vadinasi Annakūṭa. Visose Vṛndāvanos ir ne tik Vṛndāvanos šventyklose šioms apeigoms ruošiamos gausios vaišės, ir visi susirinkusieji dosniai vaišinami. Kartais valgiai mėtomi į minią, ir ji džiūgaudama renka juos nuo žemės. Tai pavyzdys, kuris rodo, jog Kṛṣṇai paaukotas maistas *prasādam* nesusitepa netgi nukritęs ant žemės. Todėl žmonės su didžiausiu malonumu jį renka ir valgo.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa patarė piemenims nutraukti Indrayajñą ir pradėti Govardhana-pūją, norėdamas nubausti Indrą, kuris ėmė pernelyg didžiuotis aukščiausio dangaus planetų valdovo padėtimi. Nanda Mahārāja, o jam įkandin ir kiti piemenys – nuoširdūs ir paprasti žmonės sutiko su Kṛṣṇos pasiūlymu ir viską padarė taip, kaip Jis sakė. Jie pagarbino Govardhaną ir apėjo aplink visą kalvą. (Šiais laikais, kaip ir tada,

kai Kṛṣṇa įvedė Govardhana-pūją, Vṛndāvanos gyventojai pasipuošę susirenka prie kalvos, atgena karves ir garbina Govardhaną, eidami aplink ją.) Vykdydami Viešpaties Kṛṣṇos valią, Nanda Mahārāja ir piemenys sukvietė mokytus *brāhmaṇus* ir ėmė garbinti Govardhanos kalvą – giedojo Vedų himnus ir aukojo *prasādą*. Į šventę atėję Vṛndāvanos gyventojai išpuošė savo karves ir pašėrė jas žole. Gindami priekyje karves, jie patraukė aplink kalvą. *Gopės*, apsivilkusios puošniais drabužiais, važiavo aplink kalvą jaučiais kinkytais vežimais ir giesmėmis šlovino Kṛṣṇos žaidimus. Govardhana-pūjoje dalyvaujantys *brāhmaṇai*, žyniai, laimino piemenis ir jų žmonas *gopes*. Kai viskas buvo paruošta, Kṛṣṇa apreiškė Save milžinišku transcendentiniu pavidalu ir paskelbė Vṛndāvanos gyventojams, kad Govardhanos kalva – tai Jis Pats. Kṛṣṇa norėjo įtikinti Savo bhaktas, kad Govardhanos kalva ir Kṛṣṇa – tapatūs. Po to Kṛṣṇa ėmė valgyti visus čia paaukotus valgius. Govardhanos kalvos ir Kṛṣṇos tapatumas visų pripažįstamas iki šiol, o Govardhanos akmenys didžių bhaktų garbinami lygiai taip, kaip garbinama Kṛṣṇos Dievybė šventyklose. Bhaktai renka nuo Govardhanos kalvos mažas uolienos nuolaužas ar akmenukus ir garbina juos. Tai tolygu garbinti Dievybę. Kṛṣṇos pavidalas, kuris ėmė valgyti aukas, egzistavo atskirai, o Pats Kṛṣṇa kartu su Vṛndāvanos gyventojais lenkėsi Jam ir Govardhanos kalvai. Lenkdamasis milžiniškam Savo Paties pavidalui bei Govardhanos kalvai, Kṛṣṇa sakė: „Tik pažvelkit, Govardhanos kalva įgavo milžinišką pavidalą ir išreiškė palankumą, priimdama mūsų aukas.“ Kṛṣṇa dar pridūrė susirinkusiems: „Tas, kuris neseks Mano pavyzdžiu ir negarbins Govardhanos kalvos, neras laimės. Ant Govardhanos kalvos knibžda daugybė gyvačių, ir tie, kurie nepagerbs Govardhanos, žus nuo jų įkandimų. Jei Govardhanos apylinkių žmonės nori, kad nuo jų karvių ir nuo jų pačių nenusigręžtų laimė, tegarbina kalvą taip, kaip Aš nurodžiau.“

Atlikę Govardhana-pūjos auką, Vṛndāvanos gyventojai įvykdė Kṛṣṇos, Vasudevos sūnaus, valią ir grįžo į namus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Govardhanos kalvos garbinimas“.

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje

Kai Indra sužinojo, kad Kṛṣṇa sustabdė Vṛndāvanos piemenų rengiamą aukojimą, jis labai supyko ir išliejo savo pyktį ant Vṛndāvanos gyventojų bei jų valdovo Nandos Mahārājos, nors puikiausiai žinojo, kad juos globoja Patsai Kṛṣṇa. Indra – visų debesų valdovas pasišaukė *sāmvartakos* debesį. Šio debesies jis šaukiasi, kai reikia nusiaubti visą kosminį pasaulį. Jis įsakė *sāmvartakai* lėkti į Vṛndāvaną ir užtvindyti visas jos apylinkes. Indra tarsi demonas manė esąs visagalis aukščiausiasis asmuo. Kai demonai įgyja daug galių, jie ima niekinti aukščiausiąjį valdovą, Dievo Asmenį. Nors Indra buvo ir ne demonas, tačiau jis ėmė pernelyg didžiuotis materialia savo galia ir metė iššūkį aukščiausiam valdovui. Jis bent jau tą akimirką manė esąs toks galingas, kaip Kṛṣṇa. Indra tarė: „Kokie įžūlūs tie Vṛndāvanos žmonės! Jie tėra miškų gyventojai, bet ėmė taip didžiuotis savo draugu Kṛṣṇa, kuris vėlgi tėra paprastas žmogus, kad išdrįso mesti iššūkį pusdieviams.“

„Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa pažymi, kad pusdievių garbintojai nėra labai išmintingi. Visą dėmesį, – teigia Jis, – reikia skirti Kṛṣṇos sąmonei ir nieko daugiau negarbinti. Istorija apie tai, kaip Kṛṣṇa supykdė Indrą, o po to jį nubaudė, Viešpaties bhaktams akivaizdžiai primena, kad tam, kuris praktikuoja Kṛṣṇos sąmonę, nebereikia garbinti jokių pusdievių, net jeigu

kuris iš jų ir pyktų. Kṛṣṇa visada apgins Savo bhaktus, ir jie turėtų visiškai pasikliauti Jo malone.

Indra prakeikė Vṛndāvanos gyventojus už jų poelgį: „Jūs, Vṛndāvanos gyventojai, išdrįsę mesti iššūkį pusdievių valdžiai, patirsite daug kančių savo materialiame gyvenime. Jūs atsisakėte atnašauti auką pusdieviams, todėl materialių kančių vandenynas taps jums neįveikiama kliūtis.“ Ir pridūrė: „Paklausę plepaus berniūkščio, vardu Kṛṣṇa, Vṛndāvanos piemenys paniekino mane, valdovą. Kas Jis – kažkoks berniūkštis, o jie klauso Jo, – štai kas mane labiausiai siutina.“ Ir jis įsakė *sāmvartakos* debesiui nuniokoti klestinčią Vṛndāvaną. „Vṛndāvanos gyventojai, – sakė Indra, – pernelyg didžiuojasi materialiais turtais ir pernelyg pasikliauja mažuoju savo draugu Kṛṣṇa. Jis – plepus vaikėzas, kuris nieko nenutuokia, kas vyksta kosmose, nors tariasi daug žinąs. Svarbiausias jiems Kṛṣṇa, ir už tai reikia juos nubausti, todėl aš įsakau *sāmvartakai* užtvindyti Vṛndāvaną ir sunaikinti jos gyventojus kartu su jų karvėmis.“

Čia nurodoma, kad kaimo gyventojų gerovę lemia karvės. Jų netekę, žmonės praranda visus savo turtus. Kai karalius Indra įsakė *sāmvartakai* ir jį lydintiems debesims skrieti į Vṛndāvaną, jie išsigando. Tačiau karalius Indra padrąsino juos: „Lėkite pirmi, o aš, audrų siausmo lydimas, ant savo dramblio trauksiu jums iš paskos. Aš panaudosiu visą savo jėgą Vṛndāvanos gyventojams nubausti.“

Indrai įsakius, virš Vṛndāvanos susitelkė grėsmingi debesys ir prapliupo neregėto smarkumo liūtis. Be paliovos žaibavo ir griaudėjo, siautė smarkus vėjas, o lietus pylė kaip iš kibiro. Jo čiurkšlės smigo it aštrios strėlės. Neišsenkančiais vandens srautais debesys pamažu užtvindė visą Vṛndāvanos žemę, ir jau nebesimatė nei aukštumų, nei slėnių. Padėtis darėsi grėsminga, ypač gyvuliams. Liūtį lydėjo smarkūs vėjai, ir visa, kas gyva, Vṛndāvanoje kentė baisų šaltį. Nesitikėdami iš nieko pagalbos, Vṛndāvanos gyventojai kreipėsi į Govindą, prašydami prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Ypač žemai lenkė galvas siaubingos liūties nukamuotos karvės. Slėpdamos veršelius po pilvais, jos prisiartino prie Aukščiausiojo Dievo Asmens, prašydamos prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Vṛndāvanos gyventojai ėmė maldauti Viešpatį Kṛṣṇą: „Brangusis Kṛṣṇa, – kalbėjo jie, – Tu visagalis ir labai myli Savo bhaktus. Apginki mus nuo Indros rūstybės.“

Išklausęs jų maldas Kṛṣṇa suprato, kad tai Indra, nepagarbintas aukomis ir negavęs duoklės, siunčia liūtis su didele kruša bei stipriais vėjais, nors liūčių metas dar ir neprasidėjo. Kṛṣṇa žinojo, kad Indra tyčia rodo savo pyktį. Todėl pamanė Sau: „Tasai pusdievis, dėdamasis aukščiausiuoju, parodė didžią galią, bet Aš pamokysiu jį, kaip Man ir dera, kad žinotų, jog pats jis nepajėgus tvarkyti visatos reikalų. Aš – visa ko Aukščiausiasis Viešpats ir sutramdysiu tuščią pasipūtimą, kurį sukėlė

jo galybė. Visi pusdieviai – Mano bhaktai, todėl jie neturėtų pamiršti, kad viršiausias esu Aš. Tačiau Indra vis dėlto ėmė didžiuotis materialia galybe ir galų gale visai pašėlo. Aš turiu padėti jam atsikratyti tuščio pasipūtimo ir apginti Savo tyrus bhaktus Vṛndāvanoje. Jie dabar visiškai priklauso nuo Mano malonės. Aš paimsiu juos Savo globon ir mistinėm galiom juos išgelbėsiu.“

Šitaip pagalvojęs, Viešpats Kṛṣṇa viena ranka pakėlė Govardhanos kalvą, kaip kad vaikas pakelia nuo žemės grybą. Pakeldamas Govardhanos kalvą, Jis apreiškė dar vieną iš transcendentinių Savo žaidimų. Paskui Viešpats Kṛṣṇa kreipėsi į bhaktus: „Brangieji broliai, brangus tėve, brangūs Vṛndāvanos gyventojai, slėpkitės po Govardhanos kalvos skėčiu, kurį štai pakėliau – čia jūs būsite saugūs. Tenegąsdina jūsų ši kalva, nebijokite – Mano ranka ją išlaikys. Jus iškankino smarkios liūtys ir vėjai, todėl Aš pakėliau šią kalvą, kuri saugos jus tarsi didžiulis skėtis. Manau, dabar baigsis jūsų vargai. Tegu jums ir jūsų gyvuliams po tuo skėčiu būna gera.“ Viešpaties Kṛṣṇos paraginti, Vṛndāvanos gyventojai suėjo po didžiule kalva ir išsigelbėjo kartu su savo turtu bei gyvuliais.

Vṛndāvanos gyventojai ir jų gyvuliai, nejusdami nei alkio, nei troškulio, nei kitų vargų, išbuvo pasislėpę po kalva visą savaitę. Netikėdami savo akimis jie žiūrėjo, kaip Kṛṣṇa laiko kalvą mažuoju kairės rankos piršteliu. Įsitikinęs nepaprasta Kṛṣṇos mistine jėga, dangaus valdovas Indra liko it perkūno trenktas, o jo ryžtas palūžo. Jis nedelsdamas sušaukė visus debesis ir įsakė jiems trauktis. Kai dangus išsigiedrijo ir vėl nušvito saulė, vėjo siausmas nuščiuvo. Tuo metu Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, dabar išgarsėjęs ir kaip „tas, kuris laikė pakėlęs Govardhanos kalvą“, tarė: „Brangūs piemenys, audra jau baigėsi, ir jūs kartu su žmonomis, vaikais, karvėmis bei savo turtu galite grįžti namo. Potvynis atslūgo ir išsiliejusios upės grįžo į savo vagas.“

Vyrai sukrovė savo mantą į vežimus ir gindami karves iš lėto išėjo iš po kalvos. Kai po Govardhanos kalva nieko nebeliko, Viešpats Kṛṣṇa labai palengva nuleido ją lygiai į tą pačią vietą, kurioje ji stūksojo anksčiau. Kai kalva vėl atsidūrė savo vietoje, Vṛndāvanos gyventojai apspito Kṛṣṇą ir neapsakomo džiaugsmo apimti puolė Jį glėbesčiuoti. *Gopės*, kurios, žinoma, irgi labai mylėjo Kṛṣṇą, pagirdė Jį jogurtu, sumišusiu su ašaromis, ir apipylė palaiminimais. Motina Yaśodā, motina Rohiṇī, Nanda ir Balarāma – stipriausias iš stipriausiųjų vienas po kito glėbesčiavo Kṛṣṇą ir meilės, kurios nepajėgė sulaikyti, pagauti vis laimino ir laimino Jį. Danguje susirinkę įvairių planetų sistemų – Siddhalokos, Gandharvalokos bei Cāraṇalokos pusdieviai irgi labai džiaugėsi. Jie bėrė gėles, kurios tarsi liūtis krito į žemę, pūtė kriaukles, mušė būgnus, o Gandharvalokos gyventojai, pakilaus dievobaimingumo pagauti ir norėdami nudžiuginti Viešpatį,

ėmė groti tanbūrais. Po šio įvykio Aukščiausiasis Dievo Asmuo, supamas brangių Savo bičiulių ir gyvulių, grįžo į namus. *Gopės* kaip visada giliausių jausmų pagautos iš visos širdies ėmė dainuoti apie šlovingus Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje“.

DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Nuostabusis Kṛṣṇa

Nenutuokdami, kaip sunku pažinti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir nesuvokdami nepaprastos Jo dvasios didybės, atviraširdžiai Vṛndāvanos piemenukai ir vyresnieji piemenys kalbėjo apie nuostabius Kṛṣṇos darbus, kurių nenuveiks joks žmogus.

Vienas jų tarė: „Brangieji bičiuliai, iš kur Vṛndāvanoje tarp mūsų toks nepaprastas berniukas? Tai, ką Jis daro, iš tiesų stebuklinga! Tai neįtikėtina. Tik pagalvokite – Jam viso labo septyneri metai! Kaip Jis galėjo viena ranka pakelti Govardhanos kalvą ir laikyti ją iškėlęs tarsi dramblių karalius lotoso žiedą? Drambliui pakelti lotoso žiedą – vieni juokai. Taip ir Kṛṣṇa be jokio vargo pakėlė Govardhanos kalvą. Kūdikystėje, dar dorai nepraregėjęs, Kṛṣṇa užmušė baisią demonę Pūtaną. Jis žindo krūtį ir kartu su pienu iščiulpė jos gyvybės orą. Jis nužudė demonę Pūtaną taip, kaip žudo gyvas būtybes amžinasis laikas atėjus mirties momentui. Kartą, vos trijų mėnesių amžiaus, Kṛṣṇa miegojo po rankiniu vežimėliu. Jis išalko ir, ištroškęs motinos pieno, ėmė verkti spardydamasis kojytėmis. Nuo Jo spyrio vežimėlis subiro į šipulius. Kṛṣṇai tebuvo metukai, kai Jį aukštai į dangų nusinešė viesulu pasivertęs demonas Tṛṇāvarta. Tačiau mažylis pakibo ant demono kaklo, ir demonas neišlaikęs krito žemėn ir užsimušė. Sykį Jo motina, supykusi, kad Jis vagia sviestą, pririšo Kṛṣṇą

prie medinės piestos, kurią vaikas nuvilko prie dviejų *yamala-arjunos* medžių ir juos išvertė. Kitą kartą, kai miške su vyresniuoju broliu Balarāma Jis ganė veršelius, atsidangino demonas Bakāsura, ir Kṛṣṇa, griebęs jį už snapo, perplėšė pusiau. Kai demonas, vardu Vatsāsura, įsimaišęs į Kṛṣṇos ganomų veršelių bandą ketino Jį nužudyti, Kṛṣṇa tuoj pat pastebėjo įsibrovėlį ir nudobęs užmetė ant medžio. Kai Kṛṣṇa su broliu Balarāma įžengė į Tālavanos mišką, Juos užpuolė asilu pasivertęs demonas Dhenukāsura, bet Balarāma čiupo jį už užpakalinių kojų, sviedė į palmes ir tas nusigalavo. Demono Dhenukāsuros užnugary stovėjo didžiausias būrys demonų, pasivertusių asilais, tačiau ir jiems teko atsisveikinti su gyvybe. Nuo tada į Tālavanos mišką vėl nebijo eiti ir Vṛndāvanos gyventojai, ir žvėrys. Balarāmos rankomis Kṛṣṇa nudobė ir Pralambāsurą, įsimaišiusį į Kṛṣṇos draugų piemenukų būrį. Paskui Kṛṣṇa išgelbėjo Savo draugus ir karves nuo pašėlusio miško gaisro ir nubaudė Yamunos užutėkyje apsigyvenusį slibiną Kāliyą, priversdamas jį palikti Yamunos pakrantę. Šitaip Jis išvalė užnuodytus upės vandenis.“

Kitas Nandos Mahārājos draugas pareiškė: „Brangusis Nanda, mes nesuprantame, kodėl tavo sūnus Kṛṣṇa mums toks mielas. Netgi norėdami mes negalime Jo pamiršti. Kodėl atsiranda šis savaimingas prieraišumas? Štai pagalvok, kokie stebuklai! Vaikui vos septyneri metai, o Jis lengviausiai pakelia didžiulę Govardhanos kalvą! Nanda Mahārāja, mus kankina abejonės: ar kartais tavo sūnus Kṛṣṇa ne pusdievis? Jis tikrai nepaprastas berniukas. Galbūt Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo?“

Išgirdęs šias Vṛndāvanos piemenų liaupses, karalius Nanda atsakė: „Brangieji draugai, aš tegaliu pakartoti Gargamunio žodžius, kurie išsklaidys jūsų abejones. Atlikdamas vardo suteikimo sūnui apeigas, jis pasakė, kad šis berniukas nužengia į žemę įvairiomis epochomis ir kaskart vis kitokio gymio. Dabar, Vṛndāvanoje, Jis nužengė tamsiaodis, vardu Kṛṣṇa. Prieš tai Jis buvo gimęs baltas, paskui – raudonas, o dar vėliau – geltonas. Jis dar sakė, kad berniukas buvo Vasudevos sūnus ir kad visi, kurie žino apie Jo ankstesnįjį gimimą, vadina Jį Vāsudeva. Jis teigė, kad mano sūnus turi daugybę visokiausių vardų, atspindinčių įvairias Jo ypatybes bei darbus. Gargācārya mane patikino, kad šis berniukas šeimai atneš visokeriopą gėrį, o visiems Vṛndāvanos piemenims bei karvėms – transcendentinę palaimą. Nors mūsų laukia nemažai sunkumų, šio berniuko malone lengvai juos įveiksime. Gargācārya dar papasakojo, kad anksčiau Jis išgelbėjo išklydusį iš doros kelio pasaulį ir apgynė doruosius nuo nedorėlių. Be to, jis sakė, kad laimingi bus tie, kurie pamils berniuką, vardu Kṛṣṇa, – jie niekada nepražus ir jų neįveiks joks priešas. Apskritai kalbant, Jis toks pat, kaip Viešpats Viṣṇu, kuris visada gina pusdievius, tad demonai ir negali jų įveikti. Baigdamas Gargācārya pasakė, kad mano vaikas išau-

gęs Savo transcendentiniu grožiu, ypatybėmis, darbais, įtaka ir didybe bus kaip Viṣṇu, todėl mūsų neturėtų labai stebinti nepaprasti Jo darbai. Taip man pasakęs, Gargācārya iškeliavo namo, ir nuo tos dienos mes nuolatos stebime nepaprastus Kṛṣṇos darbus. Jeigu tikėtume Gargācārya, Jis turėtų būti Patsai Nārāyaṇa arba visiška Nārāyaṇos dalis.“

Dėmesingai išklausę Nandą Mahārājį, kuris perteikė Gargācāryos žodžius, piemenys dar labiau suvokė, kokie nuostabūs Kṛṣṇos darbai, nudžiugo ir buvo labai patenkinti. Jie ėmė šlovinti Nandą Mahārājį, kuris išsklaidė gaubusį Kṛṣṇą netikrumą. Piemenys sakė: „Tesaugo mus Kṛṣṇa, geriausias, gražiausias ir gailestingiausias. Kai rūstaujantis Indra siuntė liūtis, didelę krušą ir baisų vėją, Kṛṣṇa tuoj pat mūsų pasigailėjo. Jis pakėlė nuo žemės Govardhanos kalvą, kaip vaikas pakelia grybą, ir išgelbėjo mus, mūsų šeimas, karves ir visą mūsų turtą. Koks vis dėlto tai buvo stebuklas. Tegul Jis nepaliauja maloningai žvelgti į mus ir mūsų karves. Gyvenkime ramybėje, saugomi nuostabiojo Kṛṣṇos.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nuostabusis Kṛṣṇa“.

DVIDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Dangaus valdovo Indros maldos

Po to, kai pakėlęs Govardhanos kalvą Kṛṣṇa išgelbėjo Vṛndāvanos gyventojus nuo Indros rūstybės, Jam apsireiškė *surabhi* karvė iš Goloka Vṛndāvanos ir valdovas Indra iš dangaus planetos. Dangaus valdovas Indra suprato, jog nusikalto Kṛṣṇai, ir palikęs savo nuošalią vietą tyliai prisiartino prie Kṛṣṇos. Indra nuolankiai puolė prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, nors jo karūna ir švietė tarsi saulė. Indra žinojo apie Kṛṣṇos didybę, nes Kṛṣṇa yra Indros valdovas, tačiau jis niekaip negalėjo patikėti, kad Kṛṣṇa nusileido į žemę ir gyvena Vṛndāvanoje tarp piemenų. Kai Kṛṣṇa metė iššūkį Indros galybei, šisai supyko, nes manė, kad visatoje yra viršiausias ir galingiausias. Tačiau tolimesni įvykiai išsklaidė tuščią jo pasipūtimą. Suvokęs savo priklausomybę nuo Kṛṣṇos, jis atėjo pas Kṛṣṇą suglaudęs delnus ir kreipėsi į Jį malda:

„Brangusis Viešpatie, – kalbėjo Indra, – tuštybės pagautas aš jaučiausi įžeistas, kai Tu neleidai piemenims atnašauti Indra-yajños ir Patsai įsigeidei šioms apeigoms paruoštos aukos. Neįvertinęs Tavo didybės, aš maniau, kad Tu nori pasisavinti mano dalį, sakydamas, jog ši auka skirta Govardhanai. Dabar Tavo malone aš suprantu, kad esi Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, ir kad Tu pranoksti visas materialias ypatybes. Tavo padėtis

transcendentinė ir vadinasi *viśuddha-sattvam*. Tu – aukščiau materialios dorybės *guṇos*, ir materialiosios ypatybės transcendentinės Tavo buveinės neveikia. Tavo vardas, šlovė, pavidalas, savybės bei žaidimai – aukščiau materialios gamtos, ir trys materialios *guṇos* jų nepasiekia. Tavo buveinę tepasieks tie, kurie pasirenka asketizmo ir susilaikymo kelią ir kurių visiškai neveikia materialiųjų ypatybių – aistros ir neišmanymo antpuoliai. Klysta tasai, kuris mano, kad atėjusį į šį pasaulį Tave ima veikti materialios gamtos *guṇos*. Materialiųjų *guṇų* tinklas Tavęs nepalies ir netgi šiame pasaulyje būdamas Tu, be abejo, su jomis neturi nieko bendra. Materialios gamtos dėsniai Tavo Šviesybės nesąlygoja.

Brangus Viešpatie, Tu – pirmapradis kosminio pasaulio tėvas, Tu – vyriausias jo dvasinis mokytojas ir visa ko savininkas. Amžinojo laiko pavidalu Tu tobulai baudi nusikaltusius. Materialiame pasaulyje yra daug tokių kvailių, kaip aš, kurie mano esą Aukščiausiasis Viešpats arba pasaulio ramstis. Tačiau Tu esi toks maloningas, kad nebaudi jų už įžeidimus, o randi būdų, kaip pažaboti tuščią pasipūtimą, ir jie supranta, kad niekas kitas, o tik Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Brangus Viešpatie, Tu – tėvų tėvas, vyriausias dvasinis mokytojas ir aukščiausias valdovas, todėl turi teisę bausti visas gyvąsias būtybes, kai jos netinkamai elgiasi. Tėvas, dvasinis mokytojas ir didžiausius valdžios įgaliojimus turintis jos atstovas savo sūnums, mokiniams bei piliečiams visada linki gero, todėl turi teisę juos bausti. Panorėjęs Tu apsireiški žemėje įvairiais amžinaisiais Savo pavidalais, nešdamas visiems gėrį. Tu ateini Savo buvimu pašlovinti Žemės planetą, bet svarbiausias Tavo tikslas – nubausti tuos, kurie skelbiasi Dievu. Materialiajame pasaulyje tarp įvairių gyvųjų esybių nuolatos vyksta kova dėl pirmenybės ir neišmanėliai, kurie pralaimi, pradeda skelbtis Dievu – Aukščiausiąja Asmenybe. Šiame pasaulyje daug tokių kvailių, kaip aš, tačiau ilgainiui, atsitokėję, jie nusilenkia Tau ir vėl eina teisingu keliu, tarnaudami Tau. Štai kodėl Tu baudi tuos, kurie Tau pavydi.

Brangusis Viešpatie, nežinodamas, koks Tu be galo galingas, aš tuščiai didžiavausi savo materialiais turtais ir labai nusikaltau Tavo lotoso pėdoms. Būk maloningas ir atleisk man, Viešpatie, nes esu paskutinis kvailys. Palaimink mane, kad taip neprotingai daugiau nesielgčiau. Jeigu Tu, Viešpatie, manytumei, kad aš labai nusikaltau ir nesu vertas atleidimo, tada man telieka viltis, jog atsižvelgsi į tai, kad esu amžinas Tavo tarnas. Tu apsireiški šiame pasaulyje, kad apgintumei amžinus Savo tarnus ir sunaikintumei demonus, sukaupusius pernelyg dideles karines galias, kurios sunkia našta ima slėgti žemės pečius. Būk maloningas ir atleisk man, nes esu amžinas Tavo tarnas.

Brangusis Viešpatie, Tu Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Su gilia pagarba

lenkiuosi Tau, nes esi Aukščiausioji Asmenybė ir Supersiela. Tu – Vasudevos sūnus ir Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa, visų tyrų bhaktų valdovas. Aš puolu ant žemės, reikšdamas Tau pagarbą. Tu įasmenini tobuliausią išmintį. Tu apsireiški ten, kur nori, bet kuriuo iš amžinųjų Savo pavidalų. Tu – visos kūrinijos pagrindas ir visų gyvųjų būtybių Aukščiausioji Siela. Per savo neišmanymą aš sutrikdžiau Vṛndāvanos ramybę, siųsdamas liūtis ir smarkią krušą. Šitaip pasielgti mane paskatino įniršis, kuris sukilo, kai Tu nutraukei man skirtą aukojimą. Tačiau Tu toks geras man, brangus Viešpatie, kad Savo malone galutinai pakirtai mano tuščią puikybę. Todėl prašau prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Brangus Viešpatie, Tu – ne tiktai aukščiausias valdovas, bet ir visų gyvųjų būtybių dvasinis mokytojas."

Indros pašlovintas, Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, gražiai nusišypsojo ir tarė: „Brangusis Indra, Aš todėl ir nutraukiau atnašavimą, kad norėjau apreikšti tau Savo nepriežastinę malonę ir priminti, jog Aš – amžinas tavo Viešpats. Aš ne tik tavo, bet ir visų kitų pusdievių valdovas. Visad atsimink, kad materialius turtus valdai Mano malone. Te visi atmena, kad Aš – Aukščiausiasis Viešpats. Kiekvienam Aš galiu suteikti Savo malonę arba nubausti, nes nėra aukštesnio už Mane. Matydamas, kad kas nors keliasi į puikybę, Aš atimu iš jo visus turtus, tuo pareikšdamas jam nepriežastinę Savo malonę."

Beje, Kṛṣṇa kartais todėl ir atima žmogui turtus, kad jam būtų lengviau atsiduoti Kṛṣṇai. Tai ypatinga Viešpaties malonė. Kartais labai turtingas žmogus su atsidavimu tarnaudamas Viešpačiui tampa vargeta. Tačiau nereikia manyti, jog jis nuskurdo todėl, kad garbino Aukščiausiąjį Viešpatį. Tikroji tyro bhakto nuskurdimo priežastis yra ypatinga Kṛṣṇos malonė: kai tyras bhaktas nejučia, pametęs galvą, panori viešpatauti materialioje gamtoje, Kṛṣṇa parodo jam ypatingą malonę, atimdamas visus materialius turtus, ir bhaktas pagaliau visiškai atsiduoda Aukščiausiajam Viešpačiui.

Pamokęs Indrą, Viešpats Kṛṣṇa paprašė jį grįžti į savo dangaus planetų viešpatiją ir niekad neužmiršti, kad jis nėra aukščiausiasis ir visada turėtų paklusti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Viešpats patarė jam likti dangaus valdovu, tačiau paragino saugotis tuščio pasipūtimo.

Po to Kṛṣṇai nusilenkė ir ėmė Jį garbinti transcendentinė karvė *surabhi*, kuri, kaip ir Indra, atkeliavo susitikti su Kṛṣṇa. *Surabhi* su malda kreipėsi į Viešpatį: „Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu esi galingiausias iš visų *yogų* mistikų, nes Tu – visatos siela. Iš Tavęs vieno atsiranda kosminis pasaulis. Ir nors Indra labai stengėsi pražudyti mano palikuonis – Vṛndāvanos karves, Tu jas globojai ir išsaugojai jų gyvybes. Nieko kito mes nelaikome Aukščiausiuoju ir neieškome kitų dievų ar pusdievių globos. Todėl Tu esi mūsų Indra, Tu – viso kosminio pasaulio tėvų tėvas, Tu – karvių,

brāhmaṇų, pusdievių ir visų tyrų Tavo Šviesybės bhaktų globėjas, ir tik Tavo malone jie tobulėja. O visatos Aukščiausioji Siela, leiski nuplauti Tave mūsų pienu, nes Tu esi mūsų Indra. O Viešpatie, Tu apsireiški, kad palengvintumei nedorų darbų naštą, kuri užgulė žemę.“

Karvės *surabhi* savo pienu nuprausė Kṛṣṇą, o nešiojantis Indrą dramblys išmaudė dangaus valdovą dangiškosios Gangos vandeniu iš savo straublio. Po to dangaus valdovas Indra kartu su karvėmis *surabhi*, kitais pusdieviais bei jų motinomis pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą, išmaudydami Jį Gangos vandeniu ir karvių *surabhi* pienu. Govinda, Viešpats Kṛṣṇa, buvo labai patenkintas jais. Aukštesniųjų planetų – Gandharvalokos, Vidyādharalokos, Siddhalokos ir Cāraṇalokos gyventojai visi drauge ėmė šlovinti Viešpatį, giedodami šventą Jo vardą. Jų žmonos bei rojaus planetų mergelės pradėjo linksmai šokti ir be paliovos berti iš dangaus gėles, suteikdamos Viešpačiui daug džiaugsmo. Ta proga, kad viskas taip gerai ir laimingai pasibaigė, karvės užliejo žemę savo pienu. Pasruvo upių vandenys, gaivindami medžius, kurių šakos linko įvairiausių spalvų ir skonių vaisiais bei žiedais. Nuo medžių varvėjo medus. Kalvose ir kalnuose suvešėjo vertingos gydomosios žolės, galėjai rasti daug brangiųjų akmenų. Pykčio kamuojami žemesnieji gyviai prarado įgimtą pyktį. Visi šie nuostabūs dalykai vyko todėl, kad žemėje buvo Kṛṣṇa.

Patenkintas karaliumi Indra, Kṛṣṇa – Vṛndāvanos karvių Viešpats, garsus Govindos vardu, leido jam grįžti į dangaus karalystę. Indrą apsupo būriai pusdievių, ir visi kartu jie nuskriejo kosmine erdve. Nepaprastas įvykis, apie kurį čia buvo papasakota, – ryškus pavyzdys, parodantis, kiek gėrio Kṛṣṇos sąmonė atneša pasauliui. Žemesnieji padarai – net ir tie pamiršta savo pyktį ir įgauna kilnias pusdievių ypatybes.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Dangaus valdovo Indros maldos“.

DVIDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų

Govardhanos apeigos vyko per jaunatį. Po to septynias dienas pliaupė liūtys ir pliekė kruša, kurias siuntė valdovas Indra. Praslinko dar devynios mėnulio pilnaties dienos, o dešimtąją valdovas Indra pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą, ir tuo viskas sėkmingai pasibaigė. Vienuoliktąją pilnėjančio mėnulio dieną buvo Ekādaśis. Nanda Mahārāja visą dieną pasninkavo, o ankstyvą Dvādaśį (kita diena po Ekādaśio) rytą nuėjo išsimaudyti Yamunos upėje. Giliai įbridęs į vandenį, jis tuoj pat buvo sučiuptas Varuṇadevos tarnų. Jie atvedė Nandą Mahārājį pas pusdievį Varuṇą, kaltindami jį maudžiusis upėje netinkamu laiku. Pagal astronominius skaičiavimus, metas, kada jis maudėsi, laikomas demonišku. Nanda Mahārāja ketino maudytis Yamunoje anksti rytą, dar nepatekėjus saulei, tačiau atėjo šiek tiek per anksti ir išsimaudė nepalankiu momentu. Todėl ir buvo sulaikytas.

Kai Varuṇos tarnai nusivedė Nandą Mahārājį, jo palydovai ėmė šauktis Kṛṣṇos ir Balarāmos. Kṛṣṇa ir Balarāma iškart suprato, kad Nandą Mahārājį sulaikė Varuṇa, ir patraukė į Varuṇos buveinę, nes buvo įsipareigoję visus gelbėti. Vṛndāvanos gyventojai, tyri Viešpaties bhaktai, kurių

vienintelis prieglobstis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, šaukėsi Jo pagalbos tarsi vaikai, kuriems vieninteliai gynėjai – jų tėvai. Pusdievis Varuṇa priėmė Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą labai pagarbiai ir tarė: „Brangusis Viešpatie, nuo tos akimirkos, kai Tu pasirodei, mano, pusdievio Varuṇos, gyvenimą galima laikyti sėkmingu. Nors man priklauso visi vandens turtai, aš žinau, kad ne jie lemia gyvenimo sėkmę. Dabar žvelgiu į Tave ir galiu pasakyti, kad nuo šios akimirkos mano gyvenimas tapo sėkmingas, nes pamačius Tave man daugiau nebeteks gimti materialiame kūne. Todėl su pagarba lenkiuosi Tau, o Viešpatie, Aukščiausioji Dievo Asmenybe, Aukščiausiasis Brahmane ir visa ko Supersiela. Tu – tobuliausia transcendentinė asmenybė, ir materiali gamta Tavęs neveikia. Labai apgailestauju, kad kvaili tarnai, neišmanantys, kas dera ir kas nedera, per klaidą sulaikė Tavo tėvą Nandą Mahārājį. Prašau atleisti už mano tarnų padarytą įžeidimą. Aš manau, kad Tu Pats taip sumanei, kad galėtumei apsilankyti pas mane ir suteikti man malonę. Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Govinda, būki man maloningas. Štai Tavo tėvas. Jis gali eiti su Tavimi."

Taip Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išgelbėjo Savo tėvą ir, visiems džiūgaujant, atvedė jį pas draugus. Nanda Mahārāja labai stebėjosi, kad toks turtingas pusdievis parodė Kṛṣṇai didžiausią pagarbą. Vis dar negalėdamas atsipeikėti, Nanda ėmė pasakoti apie šį nutikimą draugams bei giminėms.

Ir nors Kṛṣṇa rodė didžius stebuklus, Nanda Mahārāja ir motina Yaśodā vis tiek nelaikė Jo Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Jiems Jis tebuvo mylimas Jų vaikas. Taigi Nandai Mahārājai net į galvą neatėjo, kad Varuṇa garbina Kṛṣṇą todėl, kad Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Priešingai, jis manė, jog Kṛṣṇa toks nuostabus vaikas, kad net pats Varuṇa Jį pagerbė. Nandos Mahārājos draugai piemenys panoro sužinoti, ar Kṛṣṇa iš tiesų yra Aukščiausioji Asmenybė ir ar tik nesiruošia Jis dovanoti jiems išlaisvinimą. Kol jie tai svarstė, Kṛṣṇa perprato jų mintis ir, norėdamas patvirtinti, kad jie tikrai sugrįš į dvasinę karalystę, apreiškė jiems dvasinį dangų. Žmonės, gyvenantys materialiame pasaulyje, paprastai sunkiai dirba ir net nenutuokia, kad yra ir kita karalystė, kitas dangus, vadinamas dvasiniu dangumi, kuriame gyvenimas amžinas, kupinas palaimos bei žinojimo. „Bhagavad-gītoje" pasakyta: kas grįžta į dvasinį dangų, tas daugiau niekada nepateks į materialų mirties bei kančių pasaulį.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, labai nori, kad sąlygotos sielos sužinotų apie dvasinį dangų, kuris plyti toli toli nuo šio materialaus dangaus, anapus daugybės visuminės materialios galios sukurtų visatų. Žinoma, Kṛṣṇa labai maloningas visoms sąlygotoms sieloms, tačiau, kaip teigiama „Bhagavad-gītoje", Savo bhaktams Jis ypač palankus. Išgirdęs, kas jiems rūpi, Kṛṣṇa tuoj pat pagalvojo, kad Jo bhak-

tos Vṛndāvanoje turėtų sužinoti apie dvasinį dangų ir jame plaukančias Vaikuṇṭhos planetas. Visos materialaus pasaulio sąlygotos sielos klaidžioja neišmanymo patamsiuose. O tai reiškia, kad būtį jos suvokia tik kūniškai.

Visiems mums atrodo, kad materialus pasaulis yra mūsų namai. Taip suvokdami gyvenimą, kitaip sakant, apimti neišmanymo ir įsikūniję skirtingais pavidalais mes ir veikiame. Veikla, kurią atlieka visi kūnai, vadinasi *karma*. Tai veikla siekiant naudos. Kūniška būties samprata visas sąlygotas sielas verčia veikti pagal tai, kokios rūšies kūną jos turi. Veikdamos jos kuria sau kitą sąlygotą gyvenimą. Gerai neišmanydamos apie dvasinį pasaulį, jos dažniausiai neužsiima dvasine veikla, kuri vadinasi *bhakti-yoga*. O tie, kurie sėkmingai praktikuoja *bhakti-yogą*, palikę savo dabartinį kūną eina tiesiai į dvasinį pasaulį – Vaikuṇṭhos planetas. Visi Vṛndāvanos gyventojai – tyri bhaktai. Palikę kūnus, jie patenka net ne į Vaikuṇṭhalokas, o tiesiai į Kṛṣṇaloką. Neabejotina, kad nuolat praktikuojančios Kṛṣṇos sąmonę ir su brandžiu, tyru atsidavimu tarnaujančios Kṛṣṇai asmenybės gauna progą po mirties susitikti su Juo materialaus pasaulio visatose. Kṛṣṇos žaidimai vyksta nuolat – jei ne šioje, tai kitoje visatoje. Kaip saulė nuolat šviečia kurioje nors šios planetos vietoje, taip nenutrūksta ir *kṛṣṇa-līlā*, arba transcendentinis Kṛṣṇos apsireiškimas bei žaidimai. Jie vyksta arba mūsų, arba kitoje visatoje. Brandą, arba visišką Kṛṣṇos sąmonę, įgiję bhaktai išsyk eina į tą visatą, kurioje apsireikš Kṛṣṇa. Čia bhaktai turi progos pirmą kartą asmeniškai ir tiesiogiai bendrauti su Kṛṣṇa. Tačiau bhaktai, kaip matome iš Kṛṣṇos *vṛndāvana-līlos* mūsų planetoje, mokosi ir toliau. Taigi Kṛṣṇa Vṛndāvanos gyventojams parodė Vaikuṇṭhos planetas, kad jie žinotų, kas jų laukia.

Kṛṣṇa jiems apreiškė amžinąjį dvasinį dangų, visad esantį, beribį ir kupiną žinojimo. Materialiame pasaulyje egzistuoja įvairios skirtingo pažinimo lygio formos. Pavyzdžiui, gyvoji būtybė vaiko kūne žino mažiau negu suaugusio. Skirtingų rūšių gyvosios būtybės – vandens gyviai, medžiai ir kiti augalai, ropliai, vabzdžiai, paukščiai, žvėrys, civilizuoti žmonės ir barbarai – nevienodo lygio. Žmogaus gyvybės formą pranokstančių pusdievių, kurie gyvena Cāraṇalokoje, Siddhalokoje ir pačioje Brahmalokoje, Viešpaties Brahmos buveinėje, pažinimo lygis irgi niekada nebūna vienodas. Tačiau už šio materialaus pasaulio ribų – Vaikuṇṭhos danguje – visų pažinimas yra absoliutus. Ten ir Vaikuṇṭhos planetose, ir Kṛṣṇalokoje visos gyvosios būtybės su atsidavimu tarnauja Viešpačiui.

„Bhagavad-gītā“ patvirtina mintį, kad visiškas pažinimas – tai supratimas, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Vedose ir „Bhagavadgītoje“ dar pasakyta, kad *brahmajyoti*, arba dvasiniame danguje, nereikia saulės, mėnulio ar elektros šviesos. Jame visos planetos švyti pačios ir yra amžinos. *Brahmajyoti*, dvasiniame danguje, nėra nei kūrimo, nei nai-

kinimo. Be to, „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad anapus materialaus dangaus egzistuoja amžinasis dvasinis dangus, kur nėra nieko laikino. Tačiau žinių apie dvasinį dangų tegali suteikti didieji išminčiai bei šventieji, kurių jau nebeveikia trys materialiosios gamtos *guṇos*. Dvasinę esmę suvokti tegalima nuolat egzistuojant transcendentiniu lygmeniu.

Todėl rekomenduojama praktikuoti *bhakti-yogą* ir dvidešimt keturias valandas per parą veikti Kṛṣṇos sąmonėje, nes tik tada materialios gamtos *guṇos* nebeturės mums galios. Kṛṣṇą įsisąmoninęs žmogus lengvai suvokia dvasinio dangaus bei Vaikuṇṭhalokos esmę. Vṛndāvanos gyventojai visada yra pasinėrę į Kṛṣṇos sąmonę, todėl jie labai lengvai suvokė transcendentinę Vaikuṇṭhalokų esmę.

Taigi Kṛṣṇa kartu su Nanda Mahārāja atvedė piemenis prie užutėkio, kur vėliau Akrūrai buvo apreikšta Vaikuṇṭhos planetų sistema. Upėje jie išsimaudė ir jiems atsivėrė Vaikuṇṭhalokų esmė. Pamatę dvasinį dangų bei Vaikuṇṭhalokas, Nandos Mahārājos vadovaujami piemenys pajuto stebuklingą palaimą, o brisdami iš upės išvydo Kṛṣṇą, garbinamą puikiausiomis maldomis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų“.

DVIDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Rāsos šokis. Įžanga

„Śrīmad-Bhāgavatam“ pažymėta, kad *rāsos* šokis įvyko pilnaties naktį *śarat* sezono metu. Remiantis ankstesniais skyriais galima teigti, kad Govardhana-pūjos šventė vyko tuoj po jaunaties, Kārttikos mėnesį, o po to buvo atliktos *bhrātṛdvitīyos* apeigos. Vėliau Indra išliejo savo rūstybę liūtimis ir kruša, o Viešpats Kṛṣṇa pakėlė Govardhanos kalną ir išlaikė jį septynias dienas iki devintosios mėnulio jaunaties dienos. Dešimtąją dieną Vṛndāvanos gyventojai kalbėjo apie nepaprastus Kṛṣṇos darbus, o vienuoliktąją dieną Nanda Mahārāja laikėsi Ekādaśio. Kitą dieną, Dvādaśį, Nanda Mahārāja maudėsi Gangoje, buvo sučiuptas Varuṇos tarnų ir Viešpaties Kṛṣṇos išlaisvintas. Po to Kṛṣṇa Nandai Mahārājai bei piemenims parodė dvasinį dangų.

Taip baigėsi *śarat* sezono pilnaties naktis. Āśvinos pilnaties naktis vadinasi *śarat-pūrṇimā*. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakojimai liudija, jog Kṛṣṇai teko laukti dar vienerius metus, kad tokią pat pilnaties naktį galėtų pakviesti *gopes rāsos* šokiui. Govardhanos kalną Jis pakėlė teturėdamas septynerius metus. Taigi *rāsos* šokis vyko aštuntaisiais Kṛṣṇos gyvenimo metais.

Anot Vedų raštų, *rāsa* – tai šokis, kurį teatro aktorius šoka kartu su didele grupe moterų šokėjų. Kṛṣṇa, sulaukęs *śarat* sezono pilnaties nak-

ties, pasipuošė tuo metu žydėjusiomis gėlėmis, daugiausia *mallikos* žiedais, kurie yra labai kvapnūs. Kṛṣṇa prisiminė, kaip *gopės* meldėsi deivei Kātyāyanī, kad Jis taptų jų vyru, ir nutarė, kad *śarat* sezono pilnaties naktis bus tinkamiausia nuostabiajam šokiui. Taigi jų troškimas gauti Kṛṣṇą už vyrą išsipildys šią naktį.

„Śrīmad-Bhāgavatam“ šiuo atveju pavartoti žodžiai *bhagavān api*. Jie reiškia, kad Kṛṣṇa, nors Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, neturi troškimų, kuriuos reikėtų patenkinti, nes visada yra kupinas šešių vertybių. Ir vis dėlto Jis panoro pasilinksminti su *gopėmis*. Žodžiai *bhagavān api* pabrėžia, kad *rasos* šokis nėra įprastinis vaikinų bei merginų šokis. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pavartoti žodžiai *yogamāyām upāśritaḥ*, kurie nurodo, kad šokis su *gopėmis* vyksta veikiant *yogamāyai*, o ne *mahāmāyai*. Kai šoka materialaus pasaulio vaikinai ir merginos, juos valdo *mahāmāya*, arba išorinė galia. Kṛṣṇos *rāsos* šokiui su *gopėmis* vadovavo *yogamāyā*. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad *yogamāyā* ir *mahāmāyā* skiriasi kaip auksas ir geležis. Mokslo apie metalus požiūriu auksas ir geležis yra metalai, tačiau savo ypatybėmis jie skiriasi. *Rāsos* šokis ir Kṛṣṇos draugystė su *gopėmis* irgi galėtų atrodyti įprasta vaikinų ir merginų draugyste, tačiau jų kokybė visiškai kita. Didieji *vaiṣṇavai* tai skiria, nes jie suvokia meilės Kṛṣṇai ir geismo skirtumą. Tie, kuriuos valdo *mahāmāyā*, šoka geisdami patenkinti savo jutimus. Tačiau kai fleitos garsais Kṛṣṇa pakvietė *gopes*, jos lėkte nulėkė į *rāsos* šokio vietą, vejamos transcendentinio troškimo patenkinti Kṛṣṇą. „Caitanya-caritāmṛtos“ autorius Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmis aiškina, kad geismas, kaip ir meilė, yra jausmų tenkinimo forma, tačiau šitai negalioja Kṛṣṇai. Kitaip sakant, bet kuri veikla savo jutimams tenkinti yra materiali, o veikla norint patenkinti Kṛṣṇą – dvasinė. Tuo pačiu jutiminio pasitenkinimo principu vadovaujamasi atliekant bet kurį veiksmą. Tačiau veikiant dvasiniu lygmeniu tenkinami Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos jutimai, o veikiant materialiu – tik paties veikiančiojo. Antai materialiu lygmeniu dirbantis šeimininkui tarnas stengiasi patenkinti ne šeimininko, o greičiau savo jutimus. Jeigu šeimininkas neatlygina už darbą, tarnas jam nebetarnauja. Taigi tarnas šeimininkui tarnauja tenorėdamas patenkinti visų pirma save patį. Tuo tarpu dvasiniu lygmeniu besidarbuojantis Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnas tarnauja Kṛṣṇai be jokio užmokesčio, ir, nesvarbu, kas nutiktų, jis nesiliaus tarnavęs. Toks skirtumas tarp Kṛṣṇos sąmonės ir materialios sąmonės.

Iš visko sprendžiant, Kṛṣṇa šoko su *gopėmis rāsos* šokį, kai Jam buvo aštuoneri metai. Tada daugelis *gopių* jau buvo ištekėjusios, nes Indijoje, ypač tais laikais, mergaitės tekėdavo labai anksti. Neretai vaikus gimdydavo dvylikametės. Taigi *gopės*, kurios troško, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, jau buvo ištekėjusios, bet vis dar vylėsi, kad Kṛṣṇa bus jų vyras.

Kṛṣṇa buvo tarsi jų meilužis. Todėl Kṛṣṇos ir *gopių* meilės ryšiai vadinami *parakīya-rasa*. Nuotaikos, kuriomis gyvena vedęs vyras, kai jis geidžia svetimos žmonos, arba kai ištekėjusi moteris geidžia kito vyro, vadinasi *parakīya-rasa*.

Iš tikrųjų Kṛṣṇa – visų mūsų vyras, nes Jis – aukščiausias besimėgaujantis subjektas. *Gopės* norėjo, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, tačiau vesti visų *gopių* Kṛṣṇa negalėjo. Bet kadangi *gopės* savaime laikė Kṛṣṇą savo viršiausiu vyru, jų ir Kṛṣṇos santykiai vadinami *parakīya-rasa*. Dvasiniame danguje, Goloka Vṛndāvanoje, amžinai reiškiasi *parakīya-rasa*, tačiau materialaus pasaulio *parakīya-rasos* kvaitulys jai nebūdingas. Materialaus pasaulio *parakīya-rasa* tegali sukelti pasibjaurėjimą, o dvasiniame pasaulyje ji reiškiasi kaip neprilygstami, nuostabūs Kṛṣṇos ir *gopių* santykiai. Egzistuoja daug kitokių santykių su Kṛṣṇa: šeimininko ir tarno, draugų, tėvų ir sūnaus, mylimojo ir mylimosios. Tačiau aukščiausia iš visų *rasų* laikoma *parakīya-rasa*.

Materialusis pasaulis – iškreiptas dvasinio pasaulio atspindys. Jis tarytum pakrantės medžio atspindys vandenyje. Atsispindėdama vandenyje, medžio viršūnė atsiduria apačioje, o apatinė jo dalis – viršuje. *Parakīya-rasa* materialiame pasaulyje irgi iškreiptai atsispindi ir dėl to kelia pasibjaurėjimą. Todėl kai žmonės imituoja Kṛṣṇos ir *gopių rāsos* šokį, jie mėgaujasi iškreiptu, pasibjaurėtinu transcendentinės *parakīya-rasos* atspindžiu. Materialiame pasaulyje transcendentinės *parakīya-rasos* patirti neįmanoma. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad *parakīya-rasos* negalima imituoti netgi sapne ar vaizduotėje. Tas, kuris taip elgiasi, geria mirtinus nuodus.

Kai *śarat* sezono pilnaties naktį Kṛṣṇa, aukščiausias besimėgaujantis subjektas, panoro susitikti su *gopėmis*, tą pačią akimirką danguje visu savo grožiu nušvito žvaigždžių valdovas mėnuo. Pilnaties naktis *śarat* laiku – nuostabiausia metų naktis. Agroje, Indijos Utar Pradešo provincijoje, yra didžiulis Tadž Mahalo mauzoliejus, pastatytas iš geriausio marmuro. *Śarat* sezono pilnaties naktį būriai turistų traukia pasigėrėti nuostabia mėnesienos šviesa ant mauzoliejaus marmuro. Taigi ši pilnaties naktis garsėja savo grožiu iki šiol.

Rytuose patekėjusi pilnatis viską nudažė rausva šviesa. Mėnuliui patekėjus atrodė, tarsi dangus būtų nubertas raudona *kuṅkuma*. Ilgai nesimatęs su žmona, grįžęs namo vyras papuošia žmonos veidą raudona *kuṅkuma*. Taip ir ilgai lauktasis *śarat* metu patekėjęs mėnuo nudažė rytinę dangaus skliauto pusę.

Mėnuliui patekėjus, Kṛṣṇa dar labiau panoro šokti su *gopėmis*. Miškuose žydėjo gausybė kvepiančių gėlių. Viskas aplink alsavo gaiva ir kėlė šventišką nuotaiką. Viešpats Kṛṣṇa ėmė groti fleita, ir jos garsai pakerėjo

visas Vṛndāvanos *gopes*. Patekėjusi pilnatis, raudona žara virš horizonto, ramus, vėsus oras ir žydinčios gėlės tūkstantį kartų padidino fleitos garsų žavesį. *Gopes* traukte traukė Kṛṣṇos grožis, o išgirdusios Jo fleitos garsus, jos ėmė degti troškimu patenkinti Kṛṣṇos jausmus.

Išgirdusios fleitos garsus, *gopės* tuoj pat metė savo darbus ir nubėgo pas Kṛṣṇą. Nuo greito bėgimo jų ausyse švytavo auskarai. *Gopės* skubėjo į Vaṁśīvaṭą. Suskambėjus Kṛṣṇos fleitai, kai kurios *gopės* melžė karves, tačiau vos įpusėjusios darbą metė jį ir puolė pas Kṛṣṇą. Viena *gopė* ką tik supylė pieną į katilą ir pastatė ant krosnies virti, bet ji jau nebesirūpino, kad užkaitęs pienas išbėgs – viską palikusi ji išskubėjo pasimatyti su Kṛṣṇa. Kai kurios iš *gopių* krūtimi maitino savo mažylius, kitos valgydino šeimas, tačiau visos kaip viena metė darbus ir puolė ten, iš kur sklido Kṛṣṇos fleitos garsai. Kai kurios *gopės* patarnavo savo vyrams, kitos pačios valgė, tačiau, užmiršusios apie vyrus bei valgį, jos nedelsdamos išbėgo iš namų. Prieš bėgdamos pas Kṛṣṇą, *gopės* norėjo pasidažyti veidą ir dailiau apsirengti, tačiau nespėjo nei baigti dažytis, nei tinkamai apsirengti, nes degė troškimu tuoj pat pamatyti Kṛṣṇą. Veidus jos išsidažė paskubomis, kaip pakliuvo, o kai kurios netgi drabužių tinkamai neapsivilko – rūbai, kuriuos dėvima žemiau juosmens, atsidūrė aukščiau juosmens, o aukščiau juosmens dėvimi drabužiai atsidūrė žemiau.

Gopėms išlekiant iš namų, apstulbę jų vyrai, broliai ir tėvai panoro sužinoti, kur jos skuba. *Gopės* buvo jaunos merginos, tad jas globojo arba vyrai, arba vyresnieji broliai, arba tėvai. Globėjai uždraudė joms eiti pas Kṛṣṇą, tačiau jos neklausė. Kai žmogų, panirusį į Kṛṣṇos sąmonę, traukia pas Kṛṣṇą, jam neberūpi jokios žemiškos pareigos, netgi neatidėliotinos. Kṛṣṇos sąmonė tokia galinga, kad atpalaiduoja nuo materialios veiklos. Śrīla Rūpa Gosvāmis parašė nuostabias eiles, kuriose viena *gopė* pataria kitai: „Mieloji drauge, jeigu tu nori džiaugtis gyvenimu materialioje visuomenėje, jeigu trokšti materialios draugystės ir meilės, verčiau neik pas besišypsantį jaunuolį, vardu Govinda, kuris Yamunos pakrantėje groja fleita ir kurio lūpas apšviečia pilnatis.“ Śrīla Rūpa Gosvāmis netiesiogiai teigia, kad nuostabaus besišypsančio Kṛṣṇos veido sužavėtas žmogus visiškai praranda potraukį materialiems džiaugsmams. Taip galima patikrinti, ką žmogus pasiekė Kṛṣṇos sąmonėje: tas, kuris tobulėja Kṛṣṇos sąmonėje, turėtų vis mažiau rūpintis materialiąja veikla ir savo jutimų tenkinimu.

Kai kurie vyrai neišleido *gopių* pas Kṛṣṇą ir jėga užrakino jas kambaryje. Negalėdamos ištrūkti, jos užsimerkusios ėmė medituoti į transcendentinį Kṛṣṇos pavidalą. Kṛṣṇos pavidalas jau gyveno jų mintyse. Jos įrodė esančios didžiausi *yogai*. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad tas, kuris nuolat tikėdamas ir su meile mąsto apie Kṛṣṇą, yra visų didžiausias *yogas*. Juk *yogai* sutelkia protą į Viešpaties Viṣṇu pavidalą – tai ir yra tikroji

yoga. O Kṛṣṇa – pirmapradis visų *viṣṇu-tattvų* pavidalas. *Gopės* negalėjo pačios ištrūkti pas Kṛṣṇą, todėl jos kaip tobuli *yogai* ėmė mediuoti į Jį.

Kai gyvosios būtybės patenka į sąlygotą būvį, jos ragauja dviejų rūšių karminės veiklos vaisius: sąlygotoji būtybė, nuolatos daranti nuodėmes, kenčia, o ta, kuri elgiasi dorai, gauna materialų pasitenkinimą. Tačiau ir tą, kuri patiria materialią kančią, ir tą, kuri patiria materialų pasitenkinimą, sąlygoja materiali gamta.

Kṛṣṇos palydovės *gopės*, kurios susirenka ten, kur apsireiškia Kṛṣṇa, yra skirtingų kategorijų. Daugumas *gopių* – amžinosios Kṛṣṇos palydovės. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *ānanda-cin-maya-rasa-pratibhāvitābhiḥ* – dvasiniame pasaulyje Kṛṣṇos palydovai, ir ypač *gopės*, yra Viešpaties Kṛṣṇos malonumo galios pasireiškimas, Śrīmatī Rādhārāṇī ekspansijos. Tačiau kai Kṛṣṇa transcendentinius žaidimus apreiškia materialaus pasaulio visatose, Jį lydi ne tik amžinieji Jo palydovai, bet ir materialaus pasaulio gyventojai, pasiekusieji amžinųjų palydovų lygį. *Gopės*, kurios įsijungė į Kṛṣṇos žaidimus šiame materialiame pasaulyje, pranoko paprasto žmogaus lygį. Jei jos ir buvo sukaustytos karminės veiklos pančių, tai nuolatinė meditacija į Kṛṣṇą visiškai išvadavo jas nuo *karmos* pasekmių. Skausmingas ilgesys, kurį jos patyrė negalėdamos matyti Kṛṣṇos, išlaisvino jas nuo visų nuodėmių pasekmių, o transcendentinė meilės Kṛṣṇai ekstazė, apimanti Jam nesant greta, pranoksta visus dorus materialius darbus. Sąlygotoji siela – ar ji atlieka dorus, ar nuodėmingus darbus – pasmerkta gimti ir mirti, tačiau *gopės*, pradėjusios mediuoti į Kṛṣṇą, pakilo aukščiau gimimo ir mirties, apsivalė ir taip pasiekė tų *gopių* lygį, kurias sukūrė Jo malonumo energija. *Gopės*, kurios galvojo apie Kṛṣṇą kaip apie Savo mylimąjį, apsivalė nuo visų materialios gamtos sukurtų karminių pasekmių, ir kai kurios jų tuoj pat paliko savo materialius kūnus, kuriuos sukūrė trys materialios gamtos *guṇos*.

Mahārāja Parīkṣitas klausėsi Śukadevos Gosvāmio pasakojimo apie *gopes*, atėjusias šokti *rāsos* šokį su Kṛṣṇa, ir išgirdęs, kad kai kurios *gopės* apsivalė nuo visų materijos nešvarybių, taigi išsivadavo nuo gimimo ir mirties tiesiog mąstydamos apie Kṛṣṇą kaip apie savo mylimąjį, paklausė: „*Gopės* nežinojo, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Joms Jis buvo patrauklus jaunuolis, kurį laikė savo mylimuoju. Kaipgi galima išsivaduoti iš materialaus būvio, galvojant apie savo mylimąjį?“ Čia reikėtų prisiminti, kad Kṛṣṇa ir paprastos gyvosios būtybės kokybės prasme tapatūs. Paprastos gyvosios būtybės, neatsiejamos Kṛṣṇos dalelės, kaip ir Kṛṣṇa yra Brahmanas, tačiau Kṛṣṇa – Aukščiausiasis, Parabrahmanas. Ir jeigu bhaktas apsivalo nuo materijos nešvarybių tiesiog mąstydamas apie Kṛṣṇą, tad kodėl tai neįmanoma kitiems – tiems, kurie mąsto apie kurią nors gyvąją esybę? Jeigu visos gyvosios būtybės yra Brahmanas, kodėl nuo

materialios gamtos nešvarybių neapsivalo tie, kurie mąsto apie savo vyrą, sūnų arba apie kokią nors gyvąją būtybę apskritai? Tai labai išmintingas klausimas, nes ateistai visad pamėgdžioja Kṛṣṇą. Šiais Kali-yugos laikais daugybė nenaudėlių laiko save tokiais didžiais, kaip ir Kṛṣṇa, ir apgaudinėja žmones, tikindami, kad mąstyti apie juos tolygu mąstyti apie Kṛṣṇą. Nujausdamas pavojų, kuris gresia akliems Kṛṣṇą mėgdžiojančių demonų pasekėjams, Parīkṣitas Mahārāja pateikė šį klausimą, kuris, mūsų laimė, pateko į „Śrīmad-Bhāgavatam“ tarsi perspėjimas nekaltiems žmonėms, kad galvoti apie paprastą žmogų ar apie Kṛṣṇą nėra tas pats.

Iš tikrųjų minčių apie Kṛṣṇą negalima lyginti net su mintimis apie pusdievius. „Vaiṣṇava Tantra“ perspėja: tas, kuris Viṣṇu, Nārāyaṇą ir Kṛṣṇą gretina su pusdieviais, vadinasi *pāsaṇḍa*, nenaudėlis. Išklausęs šį Mahārājos Parīkṣito klausimą, Śukadeva Gosvāmis tarė: „Brangusis karaliau, į tavo klausimą aš jau atsakiau.“

Mahārāja Parīkṣitas norėjo viską gerai išsiaiškinti, ir dvasinis mokytojas jam labai protingai atsakė: „Kodėl vėl klausi to, ką jau paaiškinau? Kodėl esi toks neatidus?“ Dvasinis mokytojas visada aukštesnis už mokinį, todėl mokytojas turi teisę barti mokinį. Śukadeva Gosvāmis žinojo, kad Mahārāja Parīkṣitas paklausė ne todėl, kad kažko nesuprato, o norėdamas perspėti ateities naivuolius, kurie ką nors gali palaikyti lygiu Kṛṣṇai.

Śukadeva Gosvāmis priminė Mahārājai Parīkṣitui Śiśupālos išvadavimą. Śiśupālą visada neramino priešiškumas Kṛṣṇai, todėl jis ir žuvo nuo Kṛṣṇos rankos. Bet kadangi Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Śiśupāla gavo išvadavimą tik todėl, kad išvydo Jį. Jeigu net neapykantos graužiamas žmogus gali išsivaduoti, tereikia jam sutelkti mintis į Kṛṣṇą, ką tada bekalbėti apie tokias brangias Kṛṣṇai būtybes, kaip *gopės*, kurios Jį myli ir visada prisimena? Niekas neabejoja, kad draugai skiriasi nuo priešų. Jeigu Kṛṣṇos priešai apsivalo nuo materijos nešvarybių ir susilieja su Aukščiausiuoju, tai tokie brangūs Jo draugai, kaip *gopės*, be abejonės, pasiekė išsivadavimą ir yra kartu su Juo.

Be to, „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa vadinamas Hṛṣīkeśa. Śukadeva Gosvāmis irgi teigė, kad Kṛṣṇa yra Hṛṣīkeśa, Supersiela, o paprastas žmogus – sąlygota, į materialų kūną įvilkta siela. Kṛṣṇa ir Jo kūnas sudaro vienovę, nes Kṛṣṇa yra Hṛṣīkeśa. Visi, kurie mano, kad Kṛṣṇa skiriasi nuo Savo kūno, yra paskutiniai kvailiai. Kṛṣṇa – ne tik Hṛṣīkeśa, bet ir Adhokṣaja. Būtent šiuos du žodžius čia pavartojo Mahārāja Parīkṣitas. Hṛṣīkeśa – Supersiela, o Adhokṣaja – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, egzistuojantis virš materialios gamtos. Jis apsireiškia toks, koks yra, iš nepriežastinės Savo malonės, tenorėdamas parodyti prielankumą paprastoms gyvosioms būtybėms. Deja, neišmanėliai klaidingai mano, kad Jis yra toks pat paprastas žmogus, kaip ir jie, ir šitaip tiesia sau kelią į pragarą. Śukadeva

Gosvāmis dar kartą pabrėžė, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nežūstantis, neaprėpiamas ir tas, kurio nesutepa materijos nešvarybės.

Śukadeva Gosvāmis ėmė aiškinti Mahārājai Parīkṣitui dar plačiau. Kṛṣṇa nėra paprastas žmogus. Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kupinas visų dvasinių ypatybių. Materialiame pasaulyje Jis apsireiškia iš nepriežastinės Savo malonės ir visada yra toks pat, nekintamas. Tai irgi patvirtina „Bhagavad-gītā.“ „Bhagavad-gītoje“ Viešpats pažymi, kad Jis apsireiškia per Savo dvasinę galią, o ne verčiamas materialios galios. Apsireiškęs Jis netampa pavaldus materialiai galiai. Materiali galia yra Jam pavaldi. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad materiali galia paklūsta Jo valiai. „Brahma-saṁhitoje“ irgi teigiama, kad materiali galia, vadinama Durga, yra tarsi šešėlis, kuris atkartoja kieno nors judesius. Taigi, jei dėl kurių nors priežasčių mes pajuntame potraukį Kṛṣṇai ir prisirišame prie Jo – ar dėl Jo grožio, ypatybių, didybės, šlovės, jėgos, atsižadėjimo bei išminties, ar iš geismo, pykčio, baimės, meilės bei draugystės, – mes neabejotinai apsivalysime nuo materijos nešvarybių.

Aštuonioliktajame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Viešpaties pasakyta, kad tas, kuris skelbia Kṛṣṇos sąmonę, Jam labai brangus. Skelbdamas grynąją Kṛṣṇos sąmonę pamokslininkas susiduria su daugybe sunkumų. Kartais jį sužaloja, o kartais netgi nužudo. Tai yra didelė askezė dėl Kṛṣṇos. Todėl Kṛṣṇa ir sako, kad toks pamokslininkas Jam labai labai brangus. Jeigu Kṛṣṇos priešai, sutelkę į Jį savo mintis, gali tikėtis, jog išsilaisvins, tad ką ir kalbėti apie išties brangius Kṛṣṇai asmenis? Iš čia daroma išvada, kad pamokslininkas, skelbiantis Kṛṣṇos sąmonę visame pasaulyje, pelnys išsilaisvinimą bet kuriomis aplinkybėmis. Tačiau išsilaisvinimas jam visiškai nerūpi, nes tas, kuris praktikuoja Kṛṣṇos sąmonę, atsidavimo tarnystę, iš tikrųjų jau pasiekė išsilaisvinimą. Taigi, kaip Śukadeva Gosvāmis patikino Mahārāją Parīkṣitą, galima visiškai neabejoti, kad žmogus, kuris jaučia potraukį Kṛṣṇai, išties išsilaisvins iš materijos pančių, nes Kṛṣṇa – transcendentinis visų mistinių jėgų valdovas.

Kai visos *gopės*, kaip buvo minėta, stojo Kṛṣṇos akivaizdon, Jis pasveikino jas, tačiau kartu ir nustebino vingriais Savo žodžiais. Kṛṣṇa – didžiausias oratorius. Tai Jis apreiškė „Bhagavad-gītą.“ Jis gali kalbėti apie viską, sudėtingiausiomis filosofijos, politikos bei ekonomikos temomis. Tad norėdamas sužavėti *gopes*, kurios Jam buvo labai brangios, Jis taip pradėjo Savo gudrią kalbą:

„O Vṛndāvanos mergelės, kokios jūs laimingos ir brangios Man. Aš labai džiaugiuosi, kad atėjote, ir tikiuosi, kad Vṛndāvanoje viskas klojasi gerai. O dabar sakykite, ko norėtumėte. Ką galėčiau padaryti jums gero? Kas privertė ateiti tokią gūdžią naktį? Sėskitės ir pasakykite, ką galėčiau nuveikti jūsų labui.“

Gopės atėjo pas Kṛṣṇą, norėdamos drauge su Juo pabūti, šokti, myluoti ir bučiuoti Jį, ir kai Kṛṣṇa sutiko jas taip šaltai, pagal visas mandagumo taisykles, jos nustebo. Jis elgėsi su jomis kaip su laisvo elgesio moterimis. Todėl jos ėmė viena kitai šypsotis ir sunerimusios klausytis šitaip kalbančio Kṛṣṇos. Pamatęs, kad jos šypsosi Jam, Kṛṣṇa tarė: „Mielosios Mano, supraskit, jog dabar gūdi naktis ir miške labai pavojinga. Po mišką slankioja plėšrūs džiunglių žvėrys – tigrai, lokiai, šakalai ir vilkai. Jums čia tikrai nesaugu. Naktį čia nėra kur pasislėpti, kur pasuksite – visur bastosi grobio ieškantys žvėrys. Man regis, jūs smarkiai rizikavote, ateidamos čia gūdžią naktį. Tuojau pat grįžkite namo.“

Kai Kṛṣṇa pamatė, kad jos tebesišypso, Jis pasakė: „Aš sužavėtas jūsų grožiu. Jūsų visų tokie dailūs, liauni liemenys.“ *Gopės* buvo nepaprastai gražios. Jos apibūdinamos žodžiu *sumadhyamā*. Didžiausia moters puošmena – liaunas liemuo, ir ši ypatybė vadinasi *sumadhyamā*.

Kṛṣṇa norėjo joms įteigti, kad jos per jaunos, kad pačios rūpintųsi savimi. Globos joms iš tiesų reikėjo. Jos ne itin išmintingai pasielgė, gūdžią naktį atėjusios pas Kṛṣṇą. Be to, Kṛṣṇa leido suprasti, kad ir Jis, ir jos jauni. „Nedera jaunoms mergaitėms ir vaikinams būti drauge vidurnaktį.“ Neatrodė, kad išgirdusios tokį patarimą *gopės* būtų labai apsidžiaugusios, todėl Kṛṣṇa ėmė jas atkalbinėti kitaip:

„Mielosios Mano, jūs, žinoma, išėjote iš namų be savo globėjų leidimo, todėl, manau, jūsų motinos, tėvai, vyresnieji broliai ar net sūnūs, jau nekalbu apie vyrus, nerimauja, kur jūs išbėgote. Kol jūs čia, jie turbūt visur jūsų ieško ir, matyt, labai jaudinasi. Taigi nedelskite. Sugrįžkit atgal ir nuraminkite juos.“

Gopes kiek sutrikdė ir įpykdė žaismingas Kṛṣṇos patarimas, ir, atitraukusios nuo Jo akis, jos ėmė gėrėtis mišku. Tuo metu mišką nutvieskė skaisti mėnesiena, oras tykiai sruveno virš išsiskleidusių žiedų, lengvas vėjelis šiugždeno žalius medžių lapus. Kṛṣṇa pasinaudojo tuo, kad jos žvelgė į mišką, ir patarė: „Man regis, šiąnakt jūs atėjote pasigėrėti nuostabiu Vṛndāvanos mišku ir turbūt atsidžiaugėte kiek širdis geidžia. O dabar jums laikas grįžti namo. Aš žinau, kad esate labai dorovingos moterys, todėl dabar, pasigrožėjusios nuostabiu Vṛndāvanos mišku, grįžkite namo ir vėl ištikimai tarnaukite savo vyrams. Nors jūs dar labai jaunos, kai kurios iš jūsų turbūt jau turite vaikų. Ko gero, jūsų kūdikiai verkia palikti namuose, tad grįžkite namo ir pamaitinkite juos savo pienu. Aš puikiai suprantu, kad jūs labai mylite Mane, ir tas transcendentinis potraukis atvedė jus čia, vos išgirdote Mano fleitą. Jūsų meilės jausmas Man teisingas, nes Aš – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Visos gyvosios būtybės – neatsiejamos Mano dalelės, ir jų jausmai Man visiškai natūralūs. Taigi šis meilės jausmas labai pagirtinas, ir Aš jus sveikinu. O dabar grįžkite namo. Dar turiu

pridurti, kad dorovingai moteriai geriausias religijos principas – neveidmainiaujant tarnauti savo vyrui. Moteris turi būti ne tik dorovinga ir ištikima savo vyrui, bet ir privalo maloniai elgtis su jo draugais, klausyti jo tėvo bei motinos ir mylėti jaunesniuosius jo brolius. O visų svarbiausia – moteris turi rūpintis savo vaikais."

Taip Kṛṣṇa paaiškino, kas yra moters pareiga. Be to, Jis pabrėžė tarnavimo vyrui svarbą: „Jeigu palikusi dabartinį kūną moteris iš tikrųjų nori pakilti į aukštesniąsias planetas, ji neturi apleisti savo vyro, net jei šis yra bjauraus būdo, neturtingas, nevykėlis ar senas ir ligų suluošintas. Be to, moterį, kuri neištikima savo vyrui ir žvalgosi į kitus, smerkia ir visuomenė. Toks polinkis neleis moteriai pakilti į dangaus planetas ir bus jos nuosmukio priežastis. Ištekėjusi moteris neturėtų ieškoti meilužio – tai draudžia Vedų gyvenimo normos. Jeigu jums atrodo, kad jūs labai Mane mylite ir nenorite su Manimi išsiskirti, patarčiau jums nesistengti tiesiogiai su Manimi bendrauti. Verčiau eikite namo ir kalbėkite, galvokite apie Mane, ir, nuolatos atmindamos Mane bei kartodamos Mano vardus, jūs tikrai pasieksite dvasinį tobulumą. Visiškai nereikia būti šalia Manęs. Grįžkite namo."

Aukščiausiojo Dievo Asmens pamokymuose *gopėms* nebuvo jokio pašaipos šešėlio. Kiekviena dora moteris turėtų labai rimtai vertinti tokius nurodymus. Aukščiausiasis Dievo Asmuo čia ypač pabrėžia, kad moters pareiga – būti dorovinga. Todėl visos rimtos moterys, norinčios pasiekti aukštesnę būties pakopą, turėtų vadovautis šiuo principu. Kṛṣṇa – visų gyvųjų būtybių meilės tikslas. Išsiugdęs meilę Kṛṣṇai, žmogus pakyla aukščiau Vedų nurodymų, tapdamas transcendentiškas jų atžvilgiu. *Gopėms* tai pavyko, nes Kṛṣṇą jos regėjo tiesiogiai, tačiau sąlygotoje būklėje esančiai moteriai tai neįmanoma. Deja, kartais koks nenaudėlis, vadovaudamasis monizmo, arba vienovės filosofija, apsimeta esąs Kṛṣṇa ir mėgdžioja Kṛṣṇos elgesį su *gopėmis*. Praradęs atsakomybės jausmą, jis ima naudotis *rāsa-līla* kaip priedanga naivioms moterims suvedžioti ir klaidina jas, žadėdamas dvasinį tobulumą. Perspėdamas Viešpats Kṛṣṇa čia pažymi, kad tai, kas įmanoma *gopėms*, neįmanoma paprastai moteriai. Moteris gali tobulėti, darydama pažangą Kṛṣṇos sąmonėje, tačiau ji neturi leistis suvedžiojama Kṛṣṇa apsišaukusio nenaudėlio. Čia patariama atliekant atsidavimo veiklą artėti prie Kṛṣṇos, giedoti ir mąstyti apie Jį. Nereikia sekti vadinamaisiais *sahajiyomis*, tariamais bhaktais, kurie į viską žiūri lengvabūdiškai.

Išgirdusios tokius šaltus Kṛṣṇos žodžius, *gopės* labai nuliūdo, nes pamanė, kad jų troškimas šokti *rāsos* šokį su Kṛṣṇa neišsipildys. Jas apėmė nerimas. Neviltis ėmė gniaužti joms gerkles. Užuot žvelgusios Kṛṣṇai į veidą, jos nudelbė akis ir kojų pirštais ėmė braižyti žemėje vingius. Jų

skruostais nusirito didelės ašaros, nuplaudamos nuo veido dažus. Ašaros sumišo su *kuṅkuma* ant jų krūtų ir lašėjo ant žemės. Jos negalėjo pratarti nė pusės žodžio ir tylėdamos laukė. Savo tylėjimu jos parodė Kṛṣṇai, kaip giliai sužeistos jų širdys.

Gopės nėra paprastos moterys. Iš esmės jos to paties lygio, kaip ir Kṛṣṇa. Jos – amžinosios Kṛṣṇos palydovės. „Brahma-saṁhitoje“ patvirtinama, kad jos – Kṛṣṇos malonumo galios ekspansijos ir, būdamos Kṛṣṇos energija, nesiskiria nuo Jo. Nors Kṛṣṇos žodžiai prislėgė jas, jos negalėjo piktai atsakyti. Ir vis dėlto *gopės* norėjo apriekaištauti Kṛṣṇai už negerus žodžius, tad jų balsai virpėjo. Šiurkščiai barti Kṛṣṇos jos nenorėjo, nes Jis – jų brangenybė, širdis ir siela. *Gopių* širdyse gyveno tik Kṛṣṇa. Jos buvo visiškai Jam atsidavusios ir ištikimos sielos. Žinia, išgirdusios nelauktus žodžius, jos bandė kažką atsakyti, tačiau liežuvis jų neklausė ir *gopių* akys pasruvo ašaromis. Galų gale jos šiaip ne taip prašneko:

„Kṛṣṇa, – tarė jos, – koks Tu žiaurus! Tu neturėtum šitaip kalbėti. Mes – visiškai Tau atsidavusios sielos. Neatstumk mūsų ir nekalbėk taip piktai. Žinoma, Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali daryti ką tinkamas, tačiau šitaip negailestingai elgtis su mumis Tau nederėtų. Mes palikome viską ir atėjome pas Tave tetrokšdamos prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Mes žinome, jog Tu visiškai nepriklausomas ir gali elgtis, kaip Tau patinka, tačiau prašome neatstumti mūsų. Mes Tavo bhaktai. Tu turėtumei elgtis su mumis taip, kaip elgiasi su Savo garbintojais Viešpats Nārāyaṇa. Daugelis Viešpaties Nārāyaṇos pasekėjų garbina Jį, norėdami išsivaduoti, ir Jis dovanoja jiems išsivadavimą. Kaipgi Tu gali atstumti tuos, kurių vienintelis prieglobstis – Tavo lotoso pėdos?“

„O brangus Kṛṣṇa, – tęsė jos, – Tu didžiausias mokytojas. Tai nekelia abejonių. Tavo pamokymai moterims būti ištikimoms savo vyrams ir gailestingoms vaikams, rūpintis namų ūkiu ir klausyti vyresniųjų šeimos narių visiškai atitinka *śāstrų* tiesas. Tačiau mes juk žinome, kad visus tuos *śāstrų* nurodymus galima tobulai įvykdyti, atradus prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų. Mūsų vyrai, draugai, šeimos nariai bei vaikai mums brangūs ir mieli tik todėl, kad juose glūdi Tu, nes Tu – visų gyvųjų būtybių Supersiela. Be Tavęs jie yra niekas. Kai Tu palieki kūną, jis tuoj pat tampa negyvas, o *śāstros* nurodo, kad lavoną reikia nedelsiant išmesti į upę arba sudeginti. Taigi šiame pasaulyje Tu esi visiems brangiausias. Savo tikėjimą ir meilę aukodamos Tau, mes jokiu būdu neliksime be savo vyrų, draugų, sūnų ar dukterų. Jeigu moteris Tave laiko viršiausiu vyru, ji niekada nebepraras savojo vyro, kaip tai atsitinka kūniškajame gyvenime. Laikant Tave savo viršiausiu vyru, mums nebegrės joks išsiskyrimas, našlystė ar skyrybos. Tu – amžinas vyras, amžinas sūnus, amžinas draugas ir amžinas mokytojas. Žmogus, užmezgęs su Tavimi ryšį, bus laimingas

amžinai. Tu mokai visų tikėjimo tiesų, tad pirmiausia reikia garbinti Tavo lotoso pėdas. *Śāstrose* irgi pasakyta: *ācārya-upāsanā* – pirmutinis reikalavimas yra garbinti Tavo lotoso pėdas. Be to, „Bhagavad-gītoje“ teigiama, jog Tu – vienintelis besimėgaujantis subjektas, vienintelis savininkas, vienintelis draugas. Todėl mes ir atėjome pas Tave, užmiršusios vadinamuosius draugus, visuomenę bei meilę, ir dabar mes priklausome Tau. Tegul mes visad būsime Tavo! Mes būsime Tavo, nes tai įgimta Tavo teisė. Būk mums artimiausias draugas, nes toks ir esi. Leisk Tave apkabinti kaip patį mylimiausiąjį.“

„Neatkalbinėk mūsų, – tarė *gopės* lotosaakiui Kṛṣṇai, – išsižadėti taip ilgai puoselėto troškimo turėti Tave už savo vyrą. Kiekvienas protingas žmogus, kuriam rūpi jo gerovė, visą savo meilę aukoja Tau. Išorinės galios apgauti žmonės, ieškantys pasitenkinimo klaidingose idėjose, stengiasi mėgautis vieni, skyrium nuo Tavęs. Žemiškieji vyras, sūnus, duktė, draugai, tėvas ir motina tėra materialių kančių šaltinis. Niekas šiame materialiame pasaulyje negali būti laimingas vien todėl, kad turi vadinamuosius tėvą, motiną, vyrą, sūnų, dukrą ar draugą. Nors tėvui ir motinai derėtų rūpintis savo vaikais, nemažai vaikų kenčia nuo bado ir neturi pastogės. Daug yra gerų gydytojų, tačiau ligoniui mirus joks gydytojas jo neatgaivins. Daug yra būdų, kaip apsiginti, bet jei žmogus pasmerktas, niekas jo neišgelbės, o be Tavo globos tariamoji pagalba tik pratęsia kančias. Todėl mes prašome Tavęs, o brangiausias viešpačių Viešpatie, neužgniaužti tiek ilgai mūsų puoselėto troškimo turėti Tave savo viršiausiu vyru.

Brangusis Kṛṣṇa, mes moterys ir, žinia, jaučiame pasitenkinimą visa širdimi atsidėdamos šeimai, tačiau Tu pavergei mūsų širdis. Mes negalime jų skirti šeimos rūpesčiams. Be to, Tu atkakliai prašai mus grįžti namo, ir tai teisingas prašymas, tačiau, deja, išgirdus jį mus tarsi stabas ištiko. Mūsų kojos bejėgės žengti net žingsnį nuo Tavo lotoso pėdų. Jeigu Tavęs prašomos mes netgi grįžtume namo, ką ten veiksime? Mes bejėgės ką nors daryti be Tavęs. Užuot visa širdimi atsidėjusios šeimos reikalams kaip derėtų moterims, mes išpuoselėjome kitą troškimą, kuris dabar be paliovos degina mūsų širdis. Brangusis Kṛṣṇa, užgesink mūsų širdžių liepsną nuostabia Savo šypsena ir transcendentiniais Tavo lūpų garsais. Jeigu šito nepadarysi, mes sudegsime ilgesio liepsnose. Ilgesio kamuojamos, mes nuolat mąstysime apie Tave ir nuostabius Tavo bruožus ir paliksime savo kūnus. Gal tada – kitą gyvenimą nušvis laimė būti prie Tavo lotoso pėdų. Brangusis Kṛṣṇa, jei sakysi, kad mums grįžus namo mūsų vyrai užgesins tą geismo liepsną, mes tegalėtume atsakyti, jog tai jau nebeįmanoma. Kartą Tu suteikei mums progą linksmintis su Tavimi miške ir lietei mūsų krūtis, ir tai mums reiškė palaiminimą, kaip ir visoms Vaikuṇṭhalokų sėkmės deivėms, kurios priklauso Tau. Patyrusios šį transcendentinį malonumą, mes

norime numalšinti savo geismą tik su Tavimi ir niekuo kitu. Brangusis Kṛṣṇa, pusdieviai visada garbina sėkmės deivės lotoso pėdas, nors ji niekada nesitraukia nuo Tavo krūtinės Vaikuṇṭhos planetose. Ji atliko didžias askezes bei atgailas, trokšdama prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, kurios visada nubarstytos *tulasī* lapeliais. Tavo lotoso pėdos – tikrasis Tavo tarnų prieglobstis, ir sėkmės deivė, užuot rymojus ant Tavo krūtinės, lenkiasi ir garbina Tavo lotoso pėdas. Mes prašome sau vietos po Tavo lotoso pėdų dulkėmis. Neatstumk mūsų, nes mes visiškai Tau atsidavusios sielos.

Brangusis Kṛṣṇa, Tave vadina Hari. Tu panaikini visų gyvųjų būtybių kančias, ir ypač tų, kurios atsižadėjo namų, šeimos ir visiškai pasiaukojo Tau. Mes palikome namus, nes tikėjomės visas savo jėgas skirti tarnaudamos Tau. Prašome leisti Tau tarnauti. Mes nebeprašome laikyti mus Savo žmonomis. Leisk būti Tavo tarnaitėmis. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tau patinka *parakīya-rasa* ir Tu garsėji kaip transcendentinis moterų medžiotojas, tad mes atėjome patenkinti transcendentinių Tavo troškimų. Mes norime patenkinti ir savo jausmus, nes vieno žvilgsnio į Tavo besišypsantį veidą tereikia, kad mumyse sukiltų labai stiprus geismas. Eidamos pas Tave, mes pasipuošėme naujais drabužiais, įsisegėme papuošalus, tačiau kol Tu mūsų neapkabinsi, mūsų apdarai ir grožis nesuspindės. Tu – Aukščiausiasis Asmuo, ir jeigu Tu padėsi mums visiškai pasipuošti, tapęs *puruṣa-bhūṣaṇa* – papuošalu vyro pavidalu, visi mūsų troškimai bei kūno papuošimas įgaus pilnatvę.

Brangusis Kṛṣṇa, mes negalime atsigrožėti Tavo nuostabiu, papuoštu *tilaka* bei auskarais veidu, ant kurio krinta plaukų sruogos ir kuriame švyti nepaprasta šypsena. Mus žavi Tavo rankos, kurios visada drąsina Tau atsidavusias sielas. Mus žavi ir Tavo krūtinė, prie kurios visada glaudžiasi sėkmės deivė, tačiau mes nesiveržiame į jos vietą. Mes būsime patenkintos tebūdamos Tavo tarnaitėmis. Ir jeigu Tu vis dėlto apkaltintumei mus palaidu elgesiu, mes tiesiog paklaustume Tavęs – ar visuose trijuose pasauliuose atsiras bent viena moteris, kurios nepakerėtų Tavo grožis ir ritmiškos giesmių melodijos, sklindančios iš transcendentinės Tavo fleitos? Visų trijų pasaulių vyrai ir moterys lygūs Tavo akivaizdoje, nes ir vyrai, ir moterys priklauso paribio galiai, *prakṛti*. Juk išties nėra nė vieno besimėgaujančio subjekto, arba vyro. Visiems mums skirta tenkinti Tave. Nė viename iš trijų pasaulių neatsiras moters, kuri, pajutusi potraukį Tau, neišklystų iš doros kelio, nes Tavo grožis toks kilnus, kad ne tik vyrai ar moterys, bet ir karvės, paukščiai, žvėrys, dargi medžiai, vaisiai bei gėlės žavisi Tavimi, o ką kalbėti apie mus? Neabejotina, kad Tu kaip Viešpats Viṣṇu, kuris visada gina pusdievius nuo demonų išpuolių, atėjai į Vṛndāvaną tenorėdamas apginti jos gyventojus nuo įvairiausių kančių. O brangiausias kenčiančiųjų bičiuli, uždėk ranką ant degančių mūsų krūtinių ir galvų,

nes mes atsidavėme Tau. Mes – amžinos Tavo tarnaitės. Tačiau nemanyk, jog palietę degančias mūsų krūtines Tavo lotoso delnai pavirs pelenais. Patikėk, Tavo delnai pajus malonumą, o ne skausmą, kaip kad malonūs yra spiginančios saulės spinduliai lotosui, nors jis švelnus ir gležnas."

Išklausęs karštą *gopių* prašymą, maloningasis Aukščiausiasis Dievo Asmuo nusišypsojo joms, ir nors yra Pats Sau pakankamas, priglaudė *gopes* prie Savęs ir bučiavo, kaip jos to geidė. Kai Kṛṣṇa šypsodamasis žvelgė į *gopių* veidus, jų grožis didėjo šimteriopai. *Gopių* apsuptas ir besilinksminantis su jomis, Kṛṣṇa buvo tarytum mėnulio pilnatis tarp milijonų žėrinčių žvaigždžių. Šimtų *gopių* būryje, papuoštas spalvinga gėlių girlianda, Aukščiausiasis Dievo Asmuo klajojo Vṛndāvanos mišku ir dainavo tai vienas, tai drauge su *gopėmis*. Taip Viešpats ir *gopės* priėjo vėsų smėlėtą Yamunos krantą. Vandeny žydėjo lelijos ir lotosai. Šioje transcendentinėje aplinkoje Kṛṣṇa ir *gopės* patyrė abipusį džiaugsmą. Kai jie vaikštinėjo upės pakrante, Kṛṣṇa kartais padėdavo ranką ant *gopės* galvos ar krūtinės, apkabindavo ją per liemenį. Taip jie linksminosi – žnaibėsi, pokštavo, neatitraukdami akių vienas nuo kito. Kai Kṛṣṇa liesdavo *gopių* kūnus, jos dar geismingiau trokšdavo Jį apkabinti. Šios išdaigos visiems labai patiko. Taip *gopės* patyrė begalinę Aukščiausiojo Dievo Asmens malonę – jos džiaugėsi būdamos su Kṛṣṇa, bet jų santykiai neturėjo nė menkiausio žemiško lytinio gyvenimo atspalvio.

Tačiau netrukus *gopės* ėmė labai didžiuotis, laikydamos save laimingiausiomis visatos moterimis, juk jos gavo tokią malonę – bendrauti su Kṛṣṇa. Viešpats Kṛṣṇa, dar vadinamas Keśava, tuoj pat pastebėjo jų puikybę, sukeltą didžiulės sėkmės, kuri nusišypsojo joms, – galimybės būti su Juo. Ir iš Savo nepriežastinės malonės, norėdamas sutramdyti tuščią jų didžiavimąsi, Jis išnyko, parodydamas, kad yra tobulai nuo visko atsižadėjęs. Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada kupinas šešių rūšių vertybių, ir šis pavyzdys parodo Jo atsižadėjimo ypatybę. Šis įvykis patvirtina, kad Kṛṣṇa neturi jokių prisirišimų. Jis visada Pats Sau pakankamas ir nuo nieko nepriklausomas. Taip vyksta transcendentiniai žaidimai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt devintąjį
„Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Rāsos šokis. Įžanga".

TRISDEŠIMTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių

Kai Kṛṣṇa staiga išnyko, *gopės* puolė Jo ieškoti. Niekur Jo neradusios, jos išsigando ir iš meilės Jam vos nepamišo. Su didžiausia meile *gopės* prisiminė Kṛṣṇos žaidimus. Paskendusios šiose mintyse, jos neteko sąmonės, prieš sudrėkusias nuo ašarų jų akis ėmė kilti Kṛṣṇos žaidimų vaizdai, jos girdėjo, kaip Jis kalba su jomis, matė, kaip jas apglėbia bei bučiuoja. Jos taip mylėjo Kṛṣṇą, kad ėmė mėgdžioti Jo šokį, eiseną bei šypseną, elgėsi taip, tarytum jos pačios būtų Kṛṣṇa. Dingus Kṛṣṇai, jos visiškai neteko proto ir visos ėmė tvirtinti esančios Kṛṣṇa. Vėliau jos susirinko į būrį ir pradėjo garsiai kartoti Kṛṣṇos vardą, klaidžiodamos po mišką ir ieškodamos Jo. Išties Kṛṣṇa yra visa aprėpiantis, Jis – ir danguje, ir miške, ir širdyje. Jis nuolat yra visur.

Ir štai *gopės* pradėjo klausinėti apie Kṛṣṇą medžius ir augalus. Miške augo ir galiūnai medžiai, ir gležni augalėliai. *Gopės* kreipėsi į juos: „Brangus banjano medi, ar čia nepraėjo Nandos Mahārājos sūnus, ar tu negirdėjai Jo juokiantis ir grojant fleita? Jis pagrobė mūsų širdis ir nuėjo. Jeigu matei, pasakyk, kuria puse Jis pasuko. Mielasis *aśokos* medi, mielieji žydintys *nāgos* ir *campakos* medžiai, ar nematėte pro šalį einant jaunėlio Balarāmos brolio? Jis pradingo, nes mes ėmėme labai didžiuotis.“ *Gopės* žinojo, kodėl taip netikėtai dingo Kṛṣṇa. Jos suprato, kad Kṛṣṇa

paliko jas, norėdamas sutramdyti jų puikybę, nes bežaisdamos su Kṛṣṇa jos pamanė esančios laimingiausios visatos moterys ir ėmė labai didžiuotis. Kṛṣṇai nepatinka, kai Jo bhaktai didžiuojasi tarnyste Jam. Jis priima kiekvieno tarnavimą, tačiau nemėgsta, kai bhaktas ima puikuotis prieš kitus. Jeigu kartais kam nors tokie jausmai kyla, Kṛṣṇa juos nuslopina, pakeisdamas Savo požiūrį į bhaktą.

Po to *gopės* kreipėsi į *tulasī* medelius: „Mielosios *tulasī*, Viešpats Kṛṣṇa labai jus myli, nes jūsų lapelius visada mato prie Savo lotoso pėdų. Mielieji *mālatī*, *mallikos* ir jazmino žiedai, gal Kṛṣṇa jus užkliudė, kai, dovanojęs mums transcendentinį džiaugsmą, ėjo pro šalį. Ar matėte praeinantį Mādhavą? O mango medžiai, o duonmedžiai, kriaušės medi, o *asanos* medžiai! O gervuogynai, *belo* medžiai ir žiedų nubarstyti *kadambos* medžiai – jūs labai dorovingi, nes augate ant Yamunos kranto. Čia turėjo praeiti Kṛṣṇa. Gal galit pasakyti, kur link Jis patraukė?“

Paskui *gopės* nukreipė žvilgsnį į žemę, kuria vaikščiojo, ir tarė: „Brangioji Žemės planeta, mes nežinome, kiek tu atgailavai ir kiek atlikai askezių, kad dabar tave ženklina Viešpaties Kṛṣṇos pėdų žymės. Kokia Tu linksma, tie džiūgaujantys medžiai ir augalai – tai tarsi plaukai ant tavo kūno. Viešpats Kṛṣṇa turbūt labai Tavimi patenkintas, nes ar būtų tave apkabinęs, kai apsireiškė šerno Varāhos pavidalu? Kai tave užliejo vanduo, Jis išgelbėjo tave, Savo iltimis pakėlęs visą tavo būties naštą.“ Pabandžiusios prakalbinti medžius bei kitus augalus, *gopės* kreipėsi į gražuoles stirnas, kurios žvelgė į jas meiliomis akimis. „Matyt, Kṛṣṇa, Patsai Aukščiausiasis Nārāyaṇa, – kalbėjo jos stirnoms, – bus praėjęs šiuo taku drauge su Savo palydove sėkmės deive Lakṣmī. Jeigu jie čia nepraėjo, iš kur tada vėjelis neša Jo girliandos, ant kurios raudonuoja *kuṅkuma* nuo sėkmės deivės krūtinės, aromatą? Eidami pro šalį, ko gero, jie palietė jus, todėl jūs tokios smagios ir taip meiliai žvelgiate į mus. Būkite geros, pasakykite, kur link nuėjo Kṛṣṇa? Kṛṣṇa yra Vṛndāvanos geradaris. Jis vienodai geras ir jums, ir mums, tad palikęs mus Jis turbūt pabuvo ir su jumis. O laimingieji medžiai, mes prisimename Kṛṣṇą, jaunesnįjį Balarāmos brolį. Jis praėjo viena ranka per pečius apglėbęs sėkmės deivę, o antrojoj sukiodamas lotoso žiedą. Jis turbūt džiaugėsi jūsų reiškiama pagarba, ir Jo akyse švietė pasitenkinimas.“

Kai kurios *gopės* klausė draugių: „Mielosios draugės, kodėl neklausinėjate vijoklių, taip džiaugsmingai apkabinusių aukštus medžius, tarsi jie būtų jų vyrai? Matyt, Kṛṣṇos pirštai lytėjo jų žiedus. Ko gi jie šitaip džiūgautų?“

Gopės visur ieškojo Kṛṣṇos, o kai visiškai pavargo, pradėjo kalbėtis tarsi pamišėlės. Nusiraminti jos galėjo tik mėgdžiodamos įvairius Kṛṣṇos žaidimus. Viena vaizdavo raganą Pūtaną, o antroji tarsi Kṛṣṇa palinko

prie jos krūties. Kita *gopė* vaizdavo rankinį vežimėlį, o dar kita atsigulė po vežimėliu ir ėmė spardytis, kliudydama vežimėlio ratus, kaip tai darė Kṛṣṇa, norėdamas užmušti demoną Śakaṭāsurą. Jos mėgdžiojo mažylį Kṛṣṇą, gulintį ant žemės, o viena iš *gopių* vaizdavo demoną Tṛṇāvartą, kuris jėga nusinešė mažąjį Kṛṣṇą į padanges. Kita *gopė* rodė, kaip Kṛṣṇa žengė pirmuosius žingsnius, skimbčiojant varpeliams ant Jo kulkšnių. Dvi *gopės* vaizdavo Kṛṣṇą ir Balarāmą, o kitos – Jų draugus piemenukus. Viena *gopė* apsimetė Bakāsura, ir kai kita pargriovė ją, ši nukrito tarsi užmuštas demonas, o dar viena nugalėjo Vatsāsurą. *Gopės* mėgdžiojo Kṛṣṇą, šaukiantį karves vardais. Viena *gopė* pradėjo groti fleita, o kita gyrė ją tarsi Kṛṣṇos bičiuliai, klausydamiesi Jo grojimo. Viena *gopė* užsikėlė kitą ant pečių, kaip Savo draugus užsikelia Kṛṣṇa. Bemąstydama apie Kṛṣṇą, ant pečių laikanti draugę *gopė* ėmė girtis pati esanti Kṛṣṇa: „Žiūrėkit, kaip aš einu!“ Dar kita pakėlė ranką, laikydama drabužio kraštą, ir tarė: „Dabar jums nėra ko bijoti liūčių ir baisių viesulų. Aš jus išgelbėsiu!“ Ji vaizdavo, kaip Kṛṣṇa kelia Govardhanos kalvą. Viena *gopė* koja prispaudė kitos *gopės* galvą, sakydama: „Nevidone Kāliya, aš žiauriai tave nubausiu! Nešdinkis iš čia! Aš atėjau į šį pasaulį nubausti piktadarius!“ Kita *gopė* savo draugėms pasakė: „Pažiūrėkit! Dega miškas ir liepsnos tuoj mus praris. Užsimerkite, aš tučtuojau išgelbėsiu jus nuo mirties pavojaus.“

Taip, tarsi pamišėlės, *gopės* pergyveno Kṛṣṇos dingimą. Jos klausinėjo apie Kṛṣṇą medžių bei kitų augalų. Kai kur jos rasdavo Jo pėdų žymes su vėliavos, lotoso žiedo, trišakio, žaibo ir kitais ženklais. Pamačiusios juos, *gopės* sušuko: „Žemėje Kṛṣṇos pėdų žymės! Vėliava, lotoso žiedas, trišakis bei žaibas labai ryškūs.“ Jos patraukė paskui aptiktąsias pėdas, tačiau neilgai trukus šalia pamatė ir kitus pėdsakus ir labai nuliūdo. „Mielosios draugės, pažvelkite! Kieno gi tie pėdsakai? Jie greta Mahārājos Nandos sūnaus pėdų. Aišku, čia praėjo Kṛṣṇa, apglėbęs kažkokią *gopę*, tarsi dramblys su mylimąja. Matyt, toji *gopė* tarnavo Kṛṣṇai, mylėdama Jį labiau nei mes. Todėl nors mus Jis ir paliko, Jos neatsisakė ir pasiėmė kartu. Mielosios draugės, tik pamanykite, kokia transcendentinė šlovė gaubia šios vietos dulkes. Dulkes nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų garbina net Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir sėkmės deivė Lakṣmī. Ir vis dėlto kaip liūdna, kad toji *gopė* yra kartu su Kṛṣṇa. Ji geria Kṛṣṇos bučinių nektarą, o mums telieka sielvarto lašai. Žiūrėkite, štai čia *gopės* pėdų jau nebematyti. Turbūt sausa žolė badė padus, ir Kṛṣṇa užsikėlė Rādhārāṇī ant peties. Ak, kaip Kṛṣṇa Ją myli! Štai čia, atrodo, Kṛṣṇa, norėdamas pradžiuginti Rādhārāṇī, nuskynė keletą žiedų. Jis pasistiebė, kad pasiektų aukštai žydinčias medžio šakas – matote, čia atsispaudė tik pusė Jo pėdos. Brangios draugės, pažvelkite, čia Kṛṣṇa su Rādhārāṇī, matyt, prisėdo, ir Kṛṣṇa puošė Jos plaukus gėlėmis. Patikėkit, šičia Jie kartu sėdėjo. Kṛṣṇa

Pats Sau pakankamas ir Jam nereikia ieškoti kito džiaugsmo šaltinio, tačiau, norėdamas patenkinti Savo bhaktą, Jis elgėsi su Rādhārāṇī tarsi aistringas jaunuolis su savo drauge. Kṛṣṇa toks geras, kad visada kantriai pakenčia visus rūpesčius, kuriuos jam atneša draugės.“

Ir *gopės* pradėjo ieškoti *gopės*, kurią nusivedė Kṛṣṇa, trūkumų. Jos kalbėjo, kad svarbiausioji *gopė*, Rādhārāṇī, kurią išskyrė Kṛṣṇa, ko gero, labai didžiuojasi ir laiko Save kilniausia tarp *gopių*. „Tačiau ar galėjo Kṛṣṇa palikti mus ir pasiimti Ją vieną, jeigu Ji nepasižymėtų nepaprastomis ypatybėmis ir grožiu. Tikriausiai Ji nusiviliojo Kṛṣṇą į miško gilumą ir tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, Aš labai pavargau. Negaliu toliau eiti. Būk geras, nešk Mane kur nori.“ Kṛṣṇa, išgirdęs tokius žodžius, ko gero, Jai tarė: „Na gerai, sėsk ant Mano peties.“ Bet Kṛṣṇa tuoj dingo, ir dabar Rādhārāṇī tikriausiai sielvartauja: „O Mano mylimasis, brangusis Mano, koks Tu nuostabus ir galingas. Kur Tu dingai? Aš viso labo klusniausioji Tavo tarnaitė. Man labai negera. Sugrįžk ir vėl būk su Manimi.“ Tačiau Kṛṣṇa pas Ją neina. Turbūt stebi Ją iš tolo ir mėgaujasi Jos sielvartu.“

Ieškodamos Kṛṣṇos, *gopės* nuklydo į miško gilumą, ir kai pamatė Rādhārāṇī vieną, labai nusiminė. Toks Kṛṣṇos sąmonės požymis. Iš pradžių jos pavyduliavo Rādhārāṇī, kad iš visų *gopių* Kṛṣṇa tepasirinko Ją vieną, tačiau pamačiusios, kad Kṛṣṇa paliko ir Rādhārāṇī ir kad Ji vieniša sielvartauja, jos pajuto Jai užuojautą. Kai *gopės* atrado Rādhārāṇī, Ji papasakojo, kaip negražiai Ji pasielgė – ėmė didžiuotis ir buvo už išdidumą nubausta. Išklausius Jos pasakojimą, *gopėms* iš širdies Jos pagailo. Paskui visos kartu su Rādhārāṇī leidosi gilyn į tankmę, kol jau nebesimatė mėnulio šviesos.

Pastebėjusios, kad vis labiau temsta, *gopės* sustojo. Jų protas ir intelektas buvo panirę į mintis apie Kṛṣṇą. Jos ėmė mėgdžioti Jo darbus ir kartoti žodžius. *Gopių* sielos ir širdys priklausė vienam Kṛṣṇai, todėl garbindamos Jį jos ėmė giedoti, visiškai pamiršusios savo šeimas. Jos susirinko ant Yamunos kranto ir tikėdamosi, kad Śrī Kṛṣṇa sugrįš, pradėjo giedoti apie Jo šlovę: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių“.

TRISDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Gopių giesmės

Viena *gopė* tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, nuo tada, kai Tu gimei Vrajabhūmio žemėje, viskas čia spinduliuoja grožiu. Vṛndāvanos žemę apgaubė šlovė, tarsi čia būtų nužengusi sėkmės deivė. Ir tik mes jaučiamės labai nelaimingos, nes ieškome Tavęs, tačiau nors ir kaip stengiamės, negalime rasti. Mūsų gyvenimas Tavo rankose, tad prašome Tavęs sugrįžti pas mus.“

Kita *gopė* tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, Tu įkvepi gyvybę net lotoso žiedui, augančiam skaidriuose ežerų vandenyse, kuriuos nuolat plauna tyras rudens lietus. Dailūs lotoso žiedai, tačiau be Tavo žvilgsnio jie vysta. Be Tavęs mirštame ir mes. Mes nei Tavo žmonos, nei vergės. Tu neeikvojai turtų mums išlaikyti, ir vis dėlto Tavo žvilgsnis mus pavergia. Jeigu dabar į mus nepažvelgsi, mes mirsime, ir dėl mūsų mirties Tu būsi kaltas. Nužudyti moterį – baisiausia nuodėmė. Jeigu Tu nepasirodysi ir mes mirsime, Tau teks kančiomis išpirkti šią nuodėmę. Todėl ateik, meldžiame Tave. Nemanyk, kad atimti gyvybę tegalima ginklu. Mes žūstame nematydamos Tavęs. Tu turėtum susimąstyti, jog atsakomybė už moterų mirtį teks Tau. Mes visada būsime Tau dėkingos, nes daugybę kartų išgelbėjai mums gyvybę – Tu apsaugojai mus nuo nuodingų Yamunos vandenų, nuo gyvatės Kāliyos, nuo Bakāsuros, nuo Indros rūstybės bei liūčių, nuo miško gaisro ir dar nuo daug ko. Tu – visų didžiausias ir galingiausias. Mes stebėjomės,

kai Tu apgynei mus daugybės pavojų akivaizdoje, tačiau mus dar labiau stebina tai, kad dabar mus apleidai. Brangusis Kṛṣṇa, brangus drauge, mes puikiai žinome, kad iš tikrųjų Tu nesi motinos Yaśodos ir piemens Nandos Mahārājos sūnus. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visų gyvųjų būtybių Supersiela. Tu atėjai į šį pasaulį iš nepriežastinės Savo malonės įvykdyti Viešpaties Brahmos prašymą ir apginti žemę. Tik dėl Savo gerumo Tu apsireiškei Yadu giminėje. O geriausiasis iš Yadu giminės, kai baimės persekiojamas materialistinės gyvensenos žmogus prašo prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, Tu niekada neatsisakai jo apginti. Kokie nuostabūs Tavo judesiai. Tu – visiškai nepriklausomas. Viena Tavo ranka apglėbusi sėkmės deivę, o kitoje rankoje laikai lotoso žiedą – tai ypatinga Tavo savybė. Štai koks Tu nepaprastas. Todėl mes prašome Tavęs pasirodyti ir palaiminti lotoso žiedu, kurį laikai rankoje.

Brangusis Kṛṣṇa, Tu išsklaidai Vṛndāvanos gyventojų nuogąstavimus. Tu – visų galingiausias didvyris, ir mes žinome, kad Tu vienu nuostabiu Savo šypsniu gali išsklaidyti tuščią bhaktų bei moterų – tokių, kaip mes, puikybę. Mes – paprastos Tavo tarnaitės, Tavo vergės, todėl neatstumk mūsų ir leisk pamatyti dailų it lotosas Tavo veidą.

Brangusis Kṛṣṇa, po to, kai palietei mus Savo lotoso pėdomis, mus degina aistra. Tavo lotoso pėdos patyrusiems jų prieglobstį, be jokios abejonės, sunaikina visas nuodėmes. Tu toks geras, kad net žvėrys glaudžiasi prie Tavo lotoso pėdų. Tavo lotoso pėdos – sėkmės deivės buveinė, ir vis dėlto jos šoko ant slibino Kāliyos galvų. Dabar mes prašome Tavęs uždėti Savo lotoso pėdas ant mūsų krūtinių ir numaldyti aistringą norą liesti Tave.

O Viešpatie, Tavo žavios akys – tarsi lotosas, tokios gražios ir mielos. Tavo kalbos tokios puikios, kad žavi netgi didžiausius mokslininkus, kuriuos Tu irgi pakerėjai. Mus žavi ir Tavo melodinga kalba, ir Tavo veido bei akių grožis. Todėl prašome Tavęs numalšinti mūsų aistrą bučiniais, kurie yra tarsi nektaras. Brangusis Viešpatie, ir Tavo Paties žodžiai, ir žodžiai, kurie apsako Tavo darbus, srūva nektaru. Tavo žodžių besiklausantis ar juos bekartojantis žmogus gali išsigelbėti iš materialios būties liepsnų. Tavuosius žodžius visada šlovina didieji pusdieviai – Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva, kurie nori su šaknimis išrauti visų gyvųjų materialaus pasaulio būtybių nuodėmes. Tereikia žmogui pasistengti išgirsti transcendentinius Tavo žodžius, ir neilgai trukus jų darbai tampa dori. *Vaiṣṇavams* Tavo žodžiai suteikia transcendentinį džiaugsmą. Šventieji, skleidžiantys transcendentinę Tavo žinią po visą pasaulį, – patys dosniausi žmonės.“ (Šią mintį patvirtino ir Rūpa Gosvāmis, pavadindamas Viešpatį Caitanyą dosniausia inkarnacija, nes Viešpats Caitanya skleidė Kṛṣṇos žodį ir meilę Kṛṣṇai po visą pasaulį, neprašydamas už tai jokio atlygio.)

„Brangusis Kṛṣṇa, – tęsė *gopės*, – Tu labai klastingas. Įsivaizduok, kaip mes kankinamės, prisiminusios šelmišką Tavo šypseną, malonų žvilgsnį, pasivaikščiojimus su Tavimi Vṛndāvanos mišku ir Tavo pavidalą, kuris nuolat iškyla prieš mūsų akis. Pokalbiai su Tavimi nuošaliose vietose šildė mūsų širdis. Ir dabar mums liūdna visa tai prisiminus. Mes prašome Tavęs išgelbėti mus. Brangusis Kṛṣṇa, Tu, be abejo, žinai, kaip mes nuliūstame, kai Tu išgeni karves iš Vṛndāvanos kaimo į mišką. O kaip mums sopa širdis pagalvojus, kad Tavo švelnias lotoso pėdas bado sausa žolė ir smulkūs miško akmenėliai! Mes prie Tavęs taip prisirišome, kad tegalvojame apie Tavo lotoso pėdas.

O Kṛṣṇa, kai Tu pargeni gyvulius iš ganyklų, mes regime Tavo veidą, kurį supa garbanotų plaukų sruogos. Jis dulkinas, nes Tu ėjai paskui karvių bandą. Mes regime švelniai besišypsantį Tavo veidą ir pajuntame dar stipresnį norą patirti džiaugsmą su Tavimi. O brangusis Kṛṣṇa, Tu – visų mylimiausių mylimiausias. Tu visada suteiki prieglobstį atsidavusioms sieloms. Tu patenkini visų norus. Tavo lotoso pėdas garbina pats visatos kūrėjas Viešpats Brahmā. Kad ir kas garbintų Tavo lotoso pėdas, Tu visada suteiki jam palaiminimus. Taigi būk mums vėl maloningas ir padėk Savo lotoso pėdas ant mūsų krūtinės – palengvink mūsų kančias. Brangusis Kṛṣṇa, mes šaukiamės Tavo bučinių, kuriuos dovanoji netgi Savo fleitai. Tavo fleitos garsai užburia visą pasaulį, jiems negali likti abejingos ir mūsų širdys. Todėl būk maloningas – sugrįžk ir išbučiuok mus saldžiomis tarsi nektaras Savo lūpomis.“

Kai Viešpats Kṛṣṇa pagaliau sugrįžo pas *gopes*, Jis atrodė labai gražus, kaip ir dera pačiam tobuliausiajam. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *ānanda-cin-maya-rasa-pratibhāvitābhiḥ* – vienas Kṛṣṇa nepasižymi nepaprastu grožiu, tačiau kai išsiskleidžia Jo galios – ypač Jo malonumo galia, kurią įkūnija Rādhārāṇī, Jis tampa neapsakomai gražus. *Māyāvādos* mokyklos idėją, kad Absoliučioji Tiesa yra tobula ir be Savo galių, gimdo išmanymo stoka. Iš tikrųjų Absoliučioji Tiesa be įvairių Savo galių nepilna. *Ānanda-cin-maya-rasa* reiškia, kad Kṛṣṇos kūnas yra transcendentinis amžinos palaimos ir išmanymo pavidalas. Kṛṣṇą visada lydi įvairiausios galios, todėl Jis tobulas ir gražus. „Brahma-saṁhitā“ ir „Skanda Purāṇa“ mums sako, kad Kṛṣṇą nuolatos supa daugybė tūkstančių sėkmės deivių. Visos *gopės* yra sėkmės deivės, ir Yamunos pakrantėje Kṛṣṇa laikė jų delnus Savo delnuose.

„Skanda Purāṇoje“ teigiama, kad iš daugelio tūkstančių *gopių* šešiolika tūkstančių – svarbiausios. Iš jų ypač išsiskiria šimtas aštuonios, o iš šimto aštuonių išsiskiria dar aštuonios. Iš aštuonių *gopių* svarbiausios – Rādhārāṇī ir Candrāvalī, o iš šių dviejų *gopių* svarbiausia yra Rādhārāṇī.

Kai Kṛṣṇa įžengė į ošiantį ant Yamunos kranto mišką, mėnulio šviesa

išsklaidė jį gaubusią tamsą. Tada žydėjo *kundos* ir *kadambos* gėlės, ir švelnus vėjelis sklaidė jų kvapą. Manydamos, kad tai medaus kvapas, dūzgė bitės. *Gopės* išlygino minkštą smėlį ir patiesusios ant jo savo rūbus paruošė vietą Kṛṣṇai atsisėsti.

Dauguma *gopių* buvo Vedų pasekėjos. Ankstesniuose gyvenimuose, kai į žemę buvo nužengęs Viešpats Rāmacandra, jos buvo Vedų išminčiai, kurie panoro užmegzti su Viešpačiu Rāmacandra santuokinės meilės ryšį. Rāmacandra dovanojo jiems palaiminimą, kad jie gims žemėje Viešpačiui Kṛṣṇai nužengus ir tada Kṛṣṇa patenkins jų norus. Kai Kṛṣṇa nužengė į žemę, Vedų išminčiai gimė *gopėmis* Vṛndāvanoje. Įgavę jaunučių *gopių* išvaizdą, jie susitiko su Kṛṣṇa, ir šitaip išsipildė jų praeitų gyvenimų lūkesčiai. Jų tobulas troškimas išsipildė, ir jie džiaugėsi, nebeturėdami ko daugiau trokšti. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: žmogus, pasiekęs Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nieko daugiau nebetrokšta. Kai *gopės* buvo vėl su Kṛṣṇa, jų liūdesys ir sielvartas, kurį sukėlė išsiskyrimas su Juo, išsisklaidė. Jos daugiau nieko nebetroško. Šalia Kṛṣṇos pasijutusios visiškai laimingos, jos ištiesė savo rūbus ant žemės. Rūbai buvo plonos drobelės, apibirę raudona *kuṅkuma*, puošusia jų krūtis. Jos labai rūpestingai paruošė Kṛṣṇai vietą atsisėsti. Kṛṣṇa buvo visa jų gyvenimo prasmė, ir jos paruošė Jam labai patogią vietą.

Sėdėdamas tarp *gopių*, Kṛṣṇa dar labiau išgražėjo. Didieji *yogai* – Viešpats Śiva, Viešpats Brahmā ar net Viešpats Śeṣa bei kiti – visada stengiasi išvysti Kṛṣṇą savo širdyje, tačiau *gopės* savo akimis regėjo Kṛṣṇą, sėdintį priešais, ant jų drabužių. Kṛṣṇos grožis ypač išryškėjo tarp *gopių*. Jos buvo gražiausios moterys iš visų trijų pasaulių ir visos susirinko aplink Kṛṣṇą.

Gali kilti klausimas, kaip Kṛṣṇa galėjo sėdėti su kiekviena iš *gopių* skyrium ir vis dėlto būti vienas. Šiame posme yra labai svarbus žodis – *īśvara*. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *īśvaraḥ sarva-bhūtānām*. Žodis *īśvara* taikomas, kalbant apie Aukščiausiąjį Viešpatį – Supersielą, kuri glūdi visų širdyse. Būdamas su *gopėmis*, Kṛṣṇa parodė Paramātmos gebėjimą kurti ekspansijas. Kṛṣṇa sėdėjo su kiekviena iš *gopių* neregimas kitoms. *Gopėms* Jis buvo toks maloningas, kad užuot glūdėjęs jų širdyse, kur Jį galima patirti per *yogos* meditaciją, sėdėjo greta jų. Taip Jis išreiškė ypatingą prielankumą *gopėms*, gražiausioms visos kūrinijos moterims. Sugrįžus numylėtajam *gopių* Viešpačiui, jos labai stengėsi įtikti Jam: žaidė antakiais, šypsojosi ir kiek įmanydamos tramdė savo pyktį. Kai kurios *gopės* užsikėlė Jo lotoso pėdas sau ant kelių ir masažavo. Šypsodamosi jos švelniai reiškė viduje gniaužiamą pyktį: „Brangusis Kṛṣṇa, mes paprastos Vṛndāvanos moterys ir nelabai teišmanome Vedas – nežinome, kas dera, o kas nedera. Todėl mes norime pateikti Tau vieną klausimą. Tu esi labai mokytas, todėl gali į jį atsakyti. Mes manome, kad įsimylėjėlių santykiuose

galima išskirti trijų tipų vyrus. Pirmojo tipo vyrai tik ima, antrojo – atsako geru net ir tada, kai mylimoji labai priešiška, o tretieji meilės reikaluose nebūna nei priešiški, nei rodo palankumą. Kuriuos vyrus Tu labiausiai vertini arba, kitaip sakant, kurį iš jų pavadintum doru?“

Kṛṣṇa atsakė: „Mielosios draugės, tie, kurie tik atsako į meilę, yra nelyg pirkliai. Meilės reikaluose jie atiduoda tiek, kiek gauna. Iš esmės, čia apie meilę negali būti ir kalbos. Tai tik dalykiški santykiai, paremti asmenine nauda ir rūpinimusi savimi. Geresnis antrasis žmonių tipas, kurie myli nepaisydami priešiškumo. Net ir meilės santykių nepatyrę žmonės geresni už pirklius. Nuoširdžios meilės pavyzdys – tėvas ir motina, kurie myli savo vaikus netgi jų niekinami. Trečiojo tipo vyrai nei atsiliepia į meilę, nei niekina mylimąją. Juos galėtume skirti dar į dvi grupes. Viena grupė – tai nuo nieko nepriklausomi, kuriem nereikia meilės. Jie vadinami *ātmārāmomis*, tai reiškia, kad jie skendi mintyse apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, todėl jiems nesvarbu, ar juos kas myli, ar ne. Kita grupė – nedėkingi žmonės. Juos vadina beširdžiais. Šios rūšies žmonės priešgyniauja aukštesnės padėties asmenims. Antai sūnus, kurį mylintys tėvai viskuo aprūpina, kartais būna beširdis ir neatsilygina geru už gera. Tokio tipo žmones įprasta vadinti *guru-druha*, tai reiškia, kad jie naudojasi savo gimdytojų ar dvasinio mokytojo malone, tačiau dėl pastarųjų nesuka sau galvos.“

Kṛṣṇa netiesiogiai atsakė į *gopių* klausimus ir netgi į jų užuominą, jog Jis deramai neatsiliepė į jų jausmus. Kṛṣṇa paaiškino, kad Jis, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, yra Pats Sau pakankamas. Jam nereikia kitų meilės, tačiau, pasak Jo, tai nereiškia, jog Jis yra nedėkingas.

„Mielosios draugės, – tęsė Kṛṣṇa, – gal jus Mano žodžiai bei poelgiai ir nuliūdino, tačiau žinokite, kad kartais Aš neatsiliepiu į Savo bhaktų jausmus. Kitąsyk Mano bhaktai karštai Mane myli, tačiau Aš deramai neatsiliepiu į jų jausmus, kad jų meilė Man tolydžio stiprėtų. Jeigu jie pernelyg lengvai pasiektų Mane, jiems gali šauti mintis: „Kaip lengvai pasiekiamas Kṛṣṇa.“ Todėl kartais Aš ir neatsiliepiu į meilę. Jeigu beturtis susikrauna turtus, o po to juos praranda, jis dieną naktį galvoja apie prarastą turtą. Taip kartais ir Aš, norėdamas, kad Mano bhaktų meilė Man dar sustiprėtų, apsimetu, kad jie Mane prarado, ir jų jausmai Man, užuot išblėsę, dar labiau sustiprėja. Brangiosios draugės, tačiau nepamanykite, kad elgiausi su jumis kaip su paprastais bhaktais. Aš žinau, kas jūs esate. Jūs atsisakėte bet kokių religijos bei visuomenės įsipareigojimų, nutraukėte ryšius su tėvais. Nepaisydamos visuomenės elgesio bei religijos priedermių, jūs atėjote pas Mane ir mylėjote Mane, ir Aš tiek jums dėkingas, kad negaliu elgtis su jumis kaip su paprastais bhaktais. Nemanykite, kad palikau jus. Aš buvau su jumis. Aš tik stebėjau, ar labai Manęs ilgitės. Tad neieškokite priekabių. Jei Aš jums brangus, atleiskite

už netinkamą elgesį. Aš nesugebėsiu atsilyginti už jūsų stiprią meilę net jeigu gyvensite taip ilgai, kaip dangaus planetų pusdieviai. Už tokią meilę neįmanoma nei atsidėkoti, nei atsilyginti. Tad prašau jūsų rasti džiaugsmą savo pačių doruose poelgiuose. Jūs esate pavyzdys, kaip mylėti Mane, nes įveikėte didžiausią kliūtį – giminystės ryšius. Tegu jus džiugina jūsų pačių pavyzdingas būdas, nes Savo skolos jums grąžinti nesugebėsiu."

Vṛndāvanos bhaktų tarnystė Viešpačiui – tyriausio atsidavimo pavyzdys. Autoritetingos *śāstros* teigia, kad atsidavimo tarnystė turi būti *ahaituka* ir *apratihata*. Tai reiškia, kad atsidavimo tarnystei neturi kliudyti jokios religinės ar politinės nuostatos. Atsidavimo tarnystė Kṛṣṇai yra transcendentinio lygio. *Gopės* taip tyrai ir ištikimai tarnavo Kṛṣṇai, kad Patsai Kṛṣṇa pasijuto joms skolingas. Tad Viešpats Caitanya ir pažymėjo, kad Vṛndāvanos *gopių* atsidavimo tarnystė pranoksta visus būdus priartėti prie Aukščiausiojo Dievo Asmens.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Gopių giesmės".

TRISDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Pasakojimas apie rāsos šokį

Išgirdusios raminančius Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos žodžius, *gopės* buvo labai patenkintos. Ir ne tik Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžiai, bet ir galimybė paliesti Jo rankas bei pėdas padėjo *gopėms* visiškai pamiršti baisias išsiskyrimo kančias. Tada Aukščiausiasis Dievo Asmuo pradėjo šokti *rāsą*. *Rāsa* šokamas su dideliu būriu merginų. Taigi Kṛṣṇa pradėjo šokti su gražiausiomis ir laimingiausiomis visų trijų pasaulių merginomis. Vṛndāvanos *gopės*, kupinos susižavėjimo Kṛṣṇa, šoko su Juo susikibusios rankomis.

Kṛṣṇos *rāsos* šokio jokiu būdu neturėtume lyginti su kuriais nors materialiais šokiais – pramoginiais ar šokamais per pobūvius. *Rāsos* šokis – visiškai dvasinis. Norėdamas tai įrodyti, Kṛṣṇa, tobuliausias mistikas, pasklido daugybe Savo pavidalų ir stojo šalia kiekvienos *gopės*. Apkabinęs per pečius iš abiejų pusių stovinčias *gopes*, Jis pradėjo šokti. *Gopės* nežinojo apie mistines Kṛṣṇos ekspansijas, nes matė tik vieną Kṛṣṇą. Kiekviena manė, jog Kṛṣṇa šoka tik su ja viena. Virš tos vietos, kur vyko stebuklingasis šokis, sklandė pulkais orlaivių dangaus planetų gyventojai, kurie labai troško pamatyti nuostabųjį Kṛṣṇos ir *gopių* šokį. *Gandharvos* ir *kinnaros* užgiedojo. Žmonų lydimi *gandharvos* ėmė barstyti ant šokančiųjų gėles.

Kṛṣṇai ir *gopėms* bešokant, nuostabiai skimbčiojo jų varpeliai, papuošalai ir apyrankės. Kṛṣṇa atrodė it žalsvo safyro medalionas ant aukso grandinėlės, papuoštos brangakmeniais. Kai jie šoko, išryškėjo nepaprastas jų kūno grožis. Kojų judesiai, grakštumas, kai jie apkabindavo vienas kitą, antakių virptelėjimai, šypsniai, šokančių *gopių* krūtys, jų rūbai, auskarai, skruostai, gėlėmis papuošti plaukai – viskas jiems šokant ir dainuojant susiliejo išvien ir priminė debesis, perkūniją, sniegą ir žaibus. Kṛṣṇa buvo panašus į susitvenkusius debesis, o *gopių* giesmės skambėjo lyg perkūnija. Jų grožis priminė žaibus danguje, o prakaito lašeliai ant veidų atrodė tarsi krintančios snaigės. Taip *gopės* ir Kṛṣṇa visiškai atsidavė šokiui.

Gopės taip troško pasilinksminti su Kṛṣṇa, kad jas išmušė raudonis. Norėdamas patenkinti jų troškimus, Kṛṣṇa ėmė ploti delnais į taktą jų giesmėms. Iš tikrųjų visas pasaulis skamba Kṛṣṇai dainuojant, tačiau įvairios gyvosios būtybės Jį girdi skirtingai. „Bhagavad-gītā“ patvirtina: *ye yathā māṁ prapadyante*. Kṛṣṇa šoka, ir su Juo šoka visos gyvosios būtybės, tačiau dvasinio ir materialaus pasaulio šokiai labai skiriasi. Šią mintį išreiškia „Caitanya-caritāmṛtos“ autorius, sakydamas, kad Kṛṣṇa yra šokių meistras ir vadovas, o visi kiti tėra atlikėjai. Visi stengiasi mėgdžioti šokantį Kṛṣṇą. Tie, kurie išties įsisąmonino Kṛṣṇą, įsiklauso į Kṛṣṇos šokį ir nešoka taip, kaip jiems šauna į galvą. Tačiau materialaus pasaulio gyventojai bando mėgdžioti Kṛṣṇą – Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Juos šokdina Kṛṣṇos *māyā*, o jie tariasi esą lygūs Kṛṣṇai, tačiau tai netiesa. Kṛṣṇos sąmonei svetima ši klaidinga samprata, nes tas, kuris įsisąmonino Kṛṣṇą, žino, jog Kṛṣṇa – valdovų valdovas, o visi kiti – Jo tarnai. Žmogus turėtų šokti Kṛṣṇos džiaugsmui, o ne mėgdžioti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį ar bandyti Jam prilygti. *Gopės* norėjo pradžiuginti Kṛṣṇą, todėl Kṛṣṇai dainuojant jos skatino Jį: „Puiku, puiku.“ Kartais, kai jos stengdavosi suteikti Jam džiaugsmo nuostabiomis dainomis, Jis irgi jas girdavo.

Kai kurios *gopės* pavargo bešokdamos ir padėjo rankas ant Śrī Kṛṣṇos pečių. Jų šukuosenos išsileido ir iš plaukų pabiro gėlės. Kai *gopės* apkabino Kṛṣṇą, nuo Jo kūno aromato, kurį skleidė lotosai ir kitos kvapiosios gėlės bei sandalmedžio pasta, joms užgniaužė kvapą. *Gopės* pajuto stiprų potraukį Kṛṣṇai, ir jie ėmė bučiuotis. Kai kurios *gopės* priglusdavo prie Kṛṣṇos skruostų ir kartu su Kṛṣṇos bučiniais, kuriuos mielai Jam grąžindavo, ragavo iš Jo burnos sukramtytus betelio riešutus. Taip, ragaudamos betelio riešutus, *gopės* dvasiškai tobulėjo.

Ilgai šokusios ir dainavusios, *gopės* pavargo. Šalia šoko Kṛṣṇa, ir, norėdamos nuvyti nuovargį, jos kėlė Śrī Kṛṣṇos ranką ir glaudė prie savo aukštų krūtinių, kurios, kaip ir Kṛṣṇos ranka, skleidė amžiną gėrį. Ir Kṛṣṇa, ir *gopės* prisiliesdami vienas prie kito įgaudavo dar daugiau dvasinės stiprybės. *Gopėms* buvo taip gera su Kṛṣṇa – sėkmės deivės vyru, kad pamiršo

apie savo vyrus. Kṛṣṇos glėbyje giedodamos bei šokdamos, jos užmiršo viską. „Śrīmad-Bhāgavatam“ taip apsako *gopių*, atėjusių į *rāsos* šokį su Kṛṣṇa, grožį: į plaukus jos įsisegė lotoso žiedus, o veidus pasipuošė sandalmedžio pasta ir *tilaka*. Virš besišypsančių lūpų blizgėjo prakaito lašeliai. Skimbčiojo ant kojų parišti varpeliai bei žiedai. Gėlės iš plaukų biro prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, ir Jis buvo labai patenkintas.

„Brahma-saṁhitoje“ teigiama, kad *gopės* – tai ekspansijos, kurias paskleidžia teikianti malonumą Kṛṣṇos galia. Glostydamas *gopes*, žvelgdamas į meilias jų akis, Kṛṣṇa džiaugėsi kaip vaikas, kuris liečia savo atspindį veidrodyje. Kai Kṛṣṇa lietė jų kūnus, *gopės* juto dvasinės palaimos antplūdį. Joms vis nesisekė pataisyti susijaukusių rūbų, nors ir mėgino tvarkytis. Kadangi šalia buvo Kṛṣṇa, *gopės* visiškai užsimiršo, išsidraikė jų plaukai ir rūbai, atsisegė papuošalai.

Kol Kṛṣṇa su *gopėmis* šoko *rāsą*, danguje susibūrė apstulbę pusdieviai ir jų žmonos. Savotiško geismo pagautas, mėnulis negalėjo nuo šokio atitraukti akių ir iš nuostabos jam užgniaužė kvapą. Kažkada *gopės* prašė deivės Kātyāyanī, kad Kṛṣṇa būtų jų vyras. Dabar Kṛṣṇa patenkino jų norą, pasklidęs į tiek pavidalų, kiek buvo *gopių*, ir linksminosi su jomis kaip tikras vyras.

Śrīla Śukadeva Gosvāmis pažymėjo, kad Kṛṣṇa yra Pats Sau pakankamas – *ātmārāma*. Jis Pats vienas trykšta džiaugsmu ir Jam nereikia kitų gyvų būtybių. Kadangi *gopės* norėjo, kad Kṛṣṇa būtų jų vyras, Jis patenkino jų troškimą. Kai Kṛṣṇa pamatė, kad šokdamos su Juo *gopės* pavargo, Jis tuojau perbraukė delnais jų veidus, nuvydamas nuovargį. Atsidėkodamos Kṛṣṇai už gerumą bei atidumą, *gopės* meiliomis akimis žvelgė į Jį. Gėrį skleidžiančių Kṛṣṇos rankų prisilietimai pripildė jas džiaugsmo. Besišypsantys *gopių* veidai švytėjo grožiu, ir su transcendentiniu malonumu jos šlovino Kṛṣṇą. *Gopės* buvo tyri bhaktai, ir kuo ilgiau jos šoko su Kṛṣṇa, tuo labiau suvokė Jo didybę ir tuo pagarbiau su Juo elgėsi. Jos norėjo suteikti Kṛṣṇai džiaugsmo, šlovindamos transcendentinius Jo žaidimus. Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų valdovų valdovas, ir *gopės* norėjo Jį garbinti už joms reiškiamą nepaprastą malonę.

Gopės kartu su Kṛṣṇa įbrido į Yamunos vandenis, kad nuvytų šalin *rāsos* šokio sukeltą nuovargį. Glamonėjant Kṛṣṇą, lelijų girliandos ant jų kaklų iširo ir paraudo nuo *kuṅkumos* ant jų krūtų. Aplink dūzgė kamanės, rinkdamos iš gėlių medų. Kṛṣṇa su *gopėmis* įbrido į vandenį kaip dramblys, lydimas patelių. *Gopės* ir Kṛṣṇa visiškai apkvaito: jie žaidė vandenyje ir džiaugėsi, kad gali išsimaudyti ir užmiršti nuovargį po *rāsos* šokio. Šypsodamosi *gopės* ėmė taškyti Kṛṣṇą, o Kṛṣṇai tai labai patiko. Kai Kṛṣṇa bejuokaudamas su *gopėmis* irgi linksmai taškėsi, rojaus planetų pusdieviai ėmė berti gėles. Šitaip jie šlovino nuostabųjį Kṛṣṇos, aukščiausio besi-

mėgaujančio subjekto, *rāsos* šokį bei Jo išdaigas su *gopėmis* Yamunos vandenyse.

Išsimaudę Viešpats Kṛṣṇa ir *gopės* išlipo iš vandens ir, dvelkiant švelniam vėjeliui, kuris nuo upės ir pievų nešė įvairiausių gėlių kvapus, vaikštinėjo Yamunos krantu. Eidamas Kṛṣṇa deklamavo eiles. Taip tykioje rudens mėnesienoje Jis džiaugėsi su *gopėmis*.

Lytinis potraukis ypač sustiprėja rudenį, tačiau Kṛṣṇos santykiai su *gopėmis* ypatingi tuo, kad su lytiniu potraukiu neturėjo nieko bendra. Pasakodamas apie *rāsos* šokį „Bhāgavatam“, Śukadeva Gosvāmis pabrėžia tai žodžiais *avaruddha-sauratah*: lytiniui potraukiui šiuo atveju nebuvo progos prasiveržti. Viešpaties Kṛṣṇos šokis su *gopėmis* skiriasi nuo paprastų materialaus pasaulio gyvųjų būtybių šokių. Norėdamas išsklaidyti būsimus neteisingus *rāsos* šokio bei Kṛṣṇos ir *gopių* santykių aiškinimus, besiklausantis „Śrīmad-Bhāgavatam“ Mahārāja Parīkṣitas tarė Śukadevai Gosvāmiui: „Kṛṣṇa nužengė į žemę, kad įtvirtintų reguliatyviuosius religijos principus ir sutramdytų įsigalinčią bedievystę. Tačiau Kṛṣṇos bei *gopių* elgesys gali tapti akstinu bedieviškiems materialaus pasaulio principams įsigalėti. Aš tiesiog stebiuosi, kad Jis šitaip elgėsi – gūdžią naktį linksminosi drauge su svetimomis žmonomis.“ Śukadeva Gosvāmis buvo patenkintas Mahārājos Parīkṣito klausimu, nes atsakymas į jį užbėgs už akių begėdiškiems *māyāvādžių*, impersonalistų, ketinimams lygintis su Kṛṣṇa ir linksmintis su jaunomis merginomis bei moterimis.

Pagrindiniai Vedų nurodymai leidžia turėti lytinius santykius tiktai su savo žmona ir jokiu būdu ne su kita moterimi. Kṛṣṇos ir *gopių* santykiai iš pažiūros reikštų, jog šioms nuorodoms buvo tarsi nusižengta. Iš Śukadevos Gosvāmio žodžių Mahārāja Parīkṣitas puikiai suprato, kaip čia ištiesa yra, bet norėdamas, kad transcendentinė Kṛṣṇos ir *gopių* ryšių, atsiskleidusių *rāsos* šokyje, esmė taptų dar aiškesnė, jis išreiškė nuostabą. Tai labai svarbu, norint užkirsti kelią nevaržomam *prakṛta-sahajiyų* bendravimui su moterimis.

Mahārāja Parīkṣitas pavartojo kelis svarbius žodžius, kuriuos reikėtų paaiškinti. Pirmasis žodis, *jugupsitam*, reiškia „vertas pasibjaurėjimo.“ Visų pirma Mahārājos Parīkṣito abejones sukėlė tai, kad Viešpats Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nužengęs diegti religijos principų, vidury nakties šoka su svetimomis žmonomis, jas glamonėja ir bučiuoja. Vedų nurodymai tai draudžia. Jis juk iš pradžių ir Pats patarė pas Jį atėjusioms *gopėms* grįžti atgal namo. Kviesti į pasimatymą svetimas žmonas ar jaunas merginas ir šokti su jomis, pasak Vedų, yra ištiesa nepadoru. Kodėl gi Kṛṣṇa taip pasielgė?

Kitas jo pavartotas žodis – *āpta-kāma*. Kai kam atrodytų savaime aišku, jog sutikus merginas Kṛṣṇą apėmė geiduliai, tačiau Mahārāja Parīkṣi-

tas paaiškino, jog tai neįmanoma. Geiduliai negalėjo Jo užvaldyti. Pirmiausia, tai akivaizdu netgi materialistui – Kṛṣṇai tada tebuvo aštuoneri metai. Tokio amžiaus berniukui nekyla geiduliai. *Āpta-kāma* reiškia, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo semiasi džiaugsmo Pats iš Savęs. Taigi Jis net ir geidulio pagautas išsiverstų be kitų gyvų būtybių. Na, o gal Jis Pats nejuto geismo ir Jį paveikė *gopių* aistra? Tačiau Mahārāja Parīkṣitas pavartoja kitą žodį – *yadu-pati*, kuris nurodo, kad Kṛṣṇa – kilniausias Yadu giminės atstovas. Yadu giminės karaliai pasižymėjo nepaprastu dorovingumu, tokie buvo ir jų palikuonys. Ar galėjo dorovingoje šeimoje gimęs Kṛṣṇa nepadoriai pasielgti – netgi ir *gopių* kurstomas? Tai rodo, jog Kṛṣṇa negalėjo nedorai elgtis. Tačiau Mahārāja Parīkṣitas nesuprato, *kodėl* Kṛṣṇa šitaip pasielgė. Ko Jis išties norėjo? Kitas žodis, kurį pavartojo Mahārāja Parīkṣitas, kreipdamasis į Śukadevą Gosvāmį, – *suvrata*, arba „davęs įžadą dorai elgtis.“ Śukadeva Gosvāmis buvo mokytas *brahmacāris*, taigi jis niekaip negalėjo kalbėti apie kūniškuosius džiaugsmus. *Brahmacāriui* tai griežtai draudžiama, o ką jau kalbėti apie tokį *brahmacārį*, kaip Śukadeva Gosvāmis. Tačiau *rāsos* šokio aplinkybės kėlė Mahārājai Parīkṣitui nemažą įtarimą, tad jis ir paprašė Śukadevos Gosvāmio jį išsklaidyti. Śukadeva Gosvāmis tuoj pat atsakė, jog tai, kad aukščiausias valdovas pažeidė religijos principus, rodo didžią Jo galybę. Antai ugnis gali praryti bet kokią bjaurastį – taip pasireiškia nepaprasta jos galia. Saulė vėlgi gali išgarinti vandenį iš šlapimo ar išmatų, ir tai jos visiškai neteršia – priešingai, saulės spinduliai išvalo nešvarią vietą ir užmuša ligų skleidėjus.

Kitas sakys, esą jei Kṛṣṇa – didžiausias autoritetas, tai reikėtų Juo sekti. Atsakydamas į tai, Śukadeva Gosvāmis visiškai aiškiai nurodo, kad *īśvarāṇām*, arba aukščiausias valdovas, gali kartais ir nesilaikyti Savo nurodymų, tačiau tai tegali pats valdovas, o ne jo pasekėjai. Niekam nevalia mėgdžioti antžmogiškų valdovo žygių. Śukadeva Gosvāmis perspėjo, kad neturintiems visiškos laisvės pasekėjams, nuo kurių valios niekas nepriklauso, netgi mintyse nedera mėgdžioti antžmogiškų valdovo žygių. Tegu *māyāvādžių* filosofai tuščiai skelbiasi Kṛṣṇa, tačiau jie negali pakartoti Kṛṣṇos žygių. Jiems gal pavyks įtikinti pasekėjus kvailai mėgdžioti *rāsos* šokį, tačiau ne jų jėgoms pakelti Govardhanos kalvą. Praeity mes ne kartą turėjome progos įsitikinti, kaip nedorieji *māyāvādžiai* apgaudinėjo savo pasekėjus – vaizduodavo Kṛṣṇą, norėdami patirti *rāsa-līlos* džiaugsmus. Ne kartą areštu ir bausmėmis jiems kelią yra užkirtusi oficialioji valdžia. Orisoje Ṭhākura Bhaktivinoda nubaudė žmogų, kuris pasivadino Viṣṇu inkarnacija ir su jaunutėmis merginomis mėgdžiojo *rāsa-līlą*. Šiuo apsišaukėliu daug kas skundėsi. Tuo metu Bhaktivinoda Ṭhākura buvo teisėjas, ir kai valdžia liepė jam pamokyti tą nenaudėlį, jis labai griežtai jį nubaudė. Niekam nevalia mėgdžioti *rāsa-līlos* šokio. Śukadeva Gosvā-

mis perspėja, kad mums net mintis neturėtų kilti jį mėgdžioti. Jis labai aiškiai sako, kad tas, kuris iš kvailumo bandys mėgdžioti Kṛṣṇos *rāsos* šokį, žus kaip tas, kuris užsimanytų mėgdžioti Viešpatį Šivą ir išgertų vandenyną nuodų. Viešpats Šiva išgėrė vandenyną nuodų, jų nenurydamas. Nuo nuodų jo kaklas pamėlynavo, todėl Viešpatį Šivą vadina Nīlakaṇṭha. Tačiau jeigu paprastas mirtingasis bandys mėgdžioti Viešpatį Šivą ir gers nuodus arba rūkys *gañją*, jo neišvengiamai laukia staigi mirtis ir pragaištis. Taigi Viešpaties Šrī Kṛṣṇos nuotykiai su *gopėmis* vyko ypatingomis aplinkybėmis.

Daugelis *gopių* ankstesniuose gyvenimuose buvo didieji išminčiai ir puikūs Vedų žinovai. Viešpačiui Kṛṣṇai apsireiškus Viešpaties Rāmacandros pavidalu, jie pareiškė norą būti kartu su Juo. Viešpats Rāmacandra palaimino išminčius, žadėdamas, jog jų troškimas bus patenkintas, kai Jis apsireikš kaip Kṛṣṇa. Taigi *gopės* ilgai puoselėjo norą patirti džiaugsmą kartu su Viešpačiu Kṛṣṇa, kai Jis nužengs į žemę. Jos kreipėsi į deivę Kātyāyanī, prašydamos, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru. Yra daugybė kitų faktų, kurie patvirtina Kṛṣṇos visagalybę ir rodo, kad Jo nevaržo taisyklės ir nurodymai, galiojantys materialiame pasaulyje. Ypatingais atvejais Jis elgiasi taip, kaip Jam patinka, norėdamas suteikti malonę Savo bhaktams. Tai įmanoma tik Jam, nes Jis – aukščiausiasis valdovas. Paprasti žmonės turi vadovautis Viešpaties Kṛṣṇos nurodymais, pateiktais „Bhagavad-gītoje“, ir išmesti iš galvos bet kokią mintį apie Viešpaties Kṛṣṇos, šokančio *rāsą*, mėgdžiojimą.

Kṛṣṇa pakėlė Govardhanos kalvą ir užmušė tokius piktus demonus, kaip Pūtanā. Akivaizdu, kad tai antžmogiški žygiai. *Rāsos* šokis irgi yra antžmogiškas, ir paprastam žmogui jo pamėgdžioti neįmanoma. Paprastas žmogus, atliekantis kokią nors pareigą, kaip ir Arjuna, turi tai daryti siekdamas patenkinti Kṛṣṇą – tai jo valioje. Arjuna buvo karys, ir Kṛṣṇa norėjo, kad Arjuna kautųsi už Jį. Arjuna sutiko, nors iš pradžių kautis jis ir nenorėjo. Paprastiems žmonėms būtina vykdyti savo priedermę. Jie neturėtų daryti to, ko nepajėgūs – mėgdžioti Kṛṣṇos *rāsa-līlą* ir tuo pačiu ruošti sau pragaištį. Viena yra neabejotina – Kṛṣṇa viską darė *gopių* labui ir visiškai nesistengė elgtis savanaudiškai. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *na māṁ karmāṇi limpanti* – Kṛṣṇa nepatiria nei saldžių, nei karčių Savo veiklos vaisių. Todėl Jo poelgiai negali prieštarauti religijai. Jis transcendentiškas bet kurio poelgio ar religijos principo atžvilgiu. Materialios gamtos *guṇos* Jo neveikia. Jis – vyriausias visų gyvųjų būtybių valdovas; ir žmonės, ir dangaus planetų pusdieviai, ir žemesniųjų gyvybės rūšių atstovai yra Jo valdžioje. Jis – Aukščiausiasis visų gyvųjų būtybių ir materialios gamtos Viešpats, todėl nei su religija, nei su bedievyste niekas Jo nesieja.

Apibendrindamas tai, ką pasakė, Śukadeva Gosvāmis pareiškė, kad

didieji išminčiai ir bhaktai, visiškai apsivalę nuo sąlygoto gyvenimo purvo, gali laisvai veikti nebijodami materialiosios gamtos nešvarybių, nes jų širdyse yra Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Šitaip jie išlieka nepavaldūs materialios gamtos *guṇų* nustatytiems malonumo ir kančios dėsniams. Tad kaipgi Kṛṣṇa, apsireiškęs Savo Paties vidine galia, gali būti pavaldus *karmos* dėsniams?

„Bhagavad-gītoje“ Viešpaties aiškiai pasakyta, kad kiekvieną kartą Jis apsireiškia Savo vidine galia. *Karmos* dėsniai negali lemti, koks bus Jo kūnas, kaip tai atsitinka paprastoms gyvoms būtybėms. Bet kuriai gyvajai esybei dėl savo praeities darbų tenka atitinkamas kūnas. Tačiau Kṛṣṇos kūnas – o Jis visada apsireiškia tam tikru kūnu – nepriklauso nuo Jo praeities darbų. Kṛṣṇos kūnas – tai priemonė, padedanti Jam patirti Jo vidinės galios teikiamą transcendentinį malonumą. Nuo *karmos* dėsnių Jis visiškai laisvas. Monizmo šalininkus *māyāvādžius* gamtos dėsniai verčia įgyti vienokį ar kitokį kūną, tad jų teiginiai, esą jie ir Kṛṣṇa, arba Dievas, sudaro vienovę, yra tuščios kalbos. Apgavikai, kurie skelbiasi esą lygūs Kṛṣṇai ir mėgdžioja *rāsa-līlą*, yra pavojingi visuomenei. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, glūdi ir *gopių*, ir jų vyrų kūnuose kaip Supersiela. Jis rodo kelią visoms gyvosios būtybėms. Šią mintį patvirtina „Kaṭha Upaniṣada“: *nityo nityānāṁ cetanaś cetanānām*. Supersiela vadovauja individualios sielos darbams. Tai Ji ir veikia, ir yra tų veiksmų liudininkas.

Kad Kṛṣṇa glūdi kiekvienoje širdyje, patvirtinama ir „Bhagavad-gītoje.“ Jis – visų veiksmų pradžia, iš Jo kyla atmintis bei užmaršumas. Jis – pirminė asmenybė ir Vedų pažinimo tikslas. Jis – *vedāntos* filosofijos kūrėjas, todėl Jis tobulai išmano *vedāntą*. Vadinamieji *vedāntos* pasekėjai ir *māyāvādžiai* negali pažinti Kṛṣṇos tokio, koks Jis yra, ir savo neleistinu elgesiu, mėgdžiodami Kṛṣṇos darbus, jie tik klaidina pasekėjus. Kai Kṛṣṇa su kuo nors susitinka arba ką nors apkabina, negali būti ir kalbos apie nusižengimą padorumui, nes Kṛṣṇa, mūsų visų Supersiela, jau ir taip gyvena visų mūsų kūnuose.

Kai kas klausia, kodėl Kṛṣṇa, jei Jis Pats Sau pakankamas, vis dėlto apreiškia su *gopėmis* žaidimus, kurie kelia tokį nerimą mūsų vadinamiesiems moralistams? Atsakytume, kad šie veiksmai – tai ypatinga malonė puolusioms, sąlygotoms sieloms. *Gopės* yra Jo vidinės galios ekspansijos, tačiau jos atsirado žemėje kaip paprastos gyvosios būtybės, nes Kṛṣṇa norėjo apreikšti *rāsa-līlą*. Materialiame pasaulyje malonumas labiausiai pasireiškia per vyro ir moters lytinį potraukį. Moteris yra tam, kad sukeltų vyro geismą, o vyras savo ruožtu sukelia moters geismą. Tai svarbiausias materialaus gyvenimo principas. Kai priešingų lyčių geiduliai susijungia, žmonės dar labiau įstringa į materialiąją būtį. Kṛṣṇa apreiškė *rāsa-līlos*

šokį, norėdamas parodyti žmonėms ypatingą malonę. Jis nori pavilioti sąlygotas sielas. Sąlygotos sielos labai domisi priešingų lyčių santykiais, taigi tokius santykius jos gali turėti su Kṛṣṇa ir taip išsivaduoti iš materijos nelaisvės. Antroje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje Mahārāja Parīkṣitas irgi pažymi, kad Viešpaties Kṛṣṇos žaidimai bei darbai – tai vaistas sąlygotoms sieloms, sergančioms materialumo liga. Besiklausydamos pasakojimų apie Kṛṣṇą jos pagyja. Sąlygotosios sielos negali gyventi be materialių džiaugsmų ir skaito knygas apie žemišką meilę, tačiau, besiklausydamos pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus su *gopėmis*, jos galėtų nusiplauti materijos purvą.

Kaip ir iš kieno lūpų klausytis šių pasakojimų, Śukadeva Gosvāmis mums irgi paaiškina. Problema ta, kad pasaulį užtvindė *māyāvādžiai*, ir kai žmonės, nežinodami, kokį poveikį daro *māyāvādos* filosofija, pasiklauso, ką kalba profesionaliu „Śrīmad-Bhāgavatam“ skaitymu besiverčiantis *māyāvādis*, jie ima visiškai nieko nebesuprasti. Paprastiems žmonėms nepatartina aptarinėti *rāsa-līlos*, nes jie yra paveikti *māyāvādžių* filosofijos. Tačiau jei *rāsa-līlą* aiškina dvasinio tobulumo pasiekęs žmogus, tie, kurie klausosi jo aiškinimų, neabejotinai tolydžio priartės prie Kṛṣṇos sąmonės ir nusiplaus materijos purvą.

Be to, svarbu ir tai, kad su Kṛṣṇa šokusių *gopių* kūnai nebuvo materialūs. *Gopės* šoko su Kṛṣṇa dvasiniais kūnais, o jų vyrai manė, kad jos miega šalia. Vadinamuosius *gopių* vyrus buvo užburusi išorinė Kṛṣṇos galia, taigi ji neleido jiems suprasti, kad jų žmonos išėjo šokti su Kṛṣṇa. Tad kuo pagrįstas kaltinimas Kṛṣṇai, kad Jis šoko su svetimomis žmonomis? *Gopių* kūnai, priklausantys jų vyrams, gulėjo lovose, tuo tarpu neatsiejamos, dvasinės Kṛṣṇos dalelės šoko su Kṛṣṇa. Kṛṣṇa – aukščiausioji asmenybė, dvasios visuma, ir šoko su dvasiniais *gopių* kūnais. Taigi kuo nors kaltinti Kṛṣṇą nėra jokio pagrindo.

Kai *rāsos* šokis baigėsi, baigėsi ir Brahmos naktis („Bhagavad-gītos“ teigimu, labai ilgas laiko tarpsnis), ir atėjo *brāhma-muhūrtos* laikas. *Brāhma-muhūrta* prasideda maždaug pusantros valandos prieš saulės patekėjimą. Šiuo paros laiku žmogui patariama keltis ir išsimaudžius užsiimti kasdienine dvasine praktika: atlikti *maṅgala-ārati* ir kartoti Hare Kṛṣṇa *mantrą*. Tai pats tinkamiausias laikas dvasinei praktikai. Atėjus šiai palankiai valandai, Kṛṣṇa paprašė *gopių* eiti namo. *Gopės* nenorėjo eiti, bet jos buvo labai paklusnios ir malonios Jam, tad kai tik Kṛṣṇa paprašė jas grįžti namo, merginos tuoj pat išėjo. Śukadeva Gosvāmis baigia pasakojimą apie *rāsa-līlą* pažymėdamas, kad žmogus, kuris iš tinkamo šaltinio klausosi apie Kṛṣṇos, Paties Viṣṇu, žaidimus su *gopėmis*, Jo galios ekspansijomis, išsigydo nuo pačios pavojingiausios ligos – geismo. Jeigu žmogus išklausys pasakojimą apie *rāsa-līlą*, jis visiškai atsikratys lytinio geismo ir pasieks tobulą

dvasinį pažinimą. Bet kadangi žmonės paprastai klauso *māyāvādžių* aiškinimų ir patys yra *māyāvādžiai*, jie vis labiau įsitraukia į lytinį gyvenimą. Sąlygotoji siela turi išklausyti, kaip *rāsa-līlos* šokį aiškina autoritetingas dvasinis mokytojas, kuris padeda teisingai viską suprasti. Tik taip žmogus gali pasiekti aukščiausią dvasinio gyvenimo pakopą. Priešingu atveju jis visiškai susipainios. Materialusis geismas – savotiška širdies liga. Sąlygotai sielai, kuri nori pagyti nuo šios materialios ligos, siūloma klausytis, tačiau ne iš sukčių impersonalistų lūpų. Klausytis autoritetingų aiškinimų ir teisingai juos suprasti yra visai kas kita.

Śukadeva Gosvāmis čia pavartoja žodį *śraddhānvita*, apibūdinantį tą, kuris išėjo dvasinio gyvenimo mokyklą. *Śraddhā*, arba tikėjimas – tai pradžia. Tasai, kuris išsiugdė tikėjimą, jog Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir Aukščiausioji Dvasinė Siela, gali ir pasakoti, ir klausytis apie *rāsa-lilą*. Śukadeva pavartoja ir žodį *anuśṛṇuyāt*. Reikia klausyti, ką sako mokinių sekos atstovas. Žodis *anu* turi dvi reikšmes – „sekti“ ir „visada.“ Taigi žmogus visada turi laikytis mokinių sekos nubrėžto kelio ir vengti atsitiktinių tiek *māyāvādžių*, tiek paprastų žmonių, kurie „Śrīmad-Bhāgavatam“ skaitymą pavertė bizniu, postringavimų. Žodis *anuśṛṇuyāt* nurodo, kad klausytis reikia autoritetingos asmenybės, kuri priklauso mokinių sekai ir įsigilino į Kṛṣṇos sąmonę. Kas klausysis iš autoritetingo šaltinio, tas netrukus sulauks gerų vaisių. Klausydamasis apie *rāsa-līlą*, žmogus pasiekia aukščiausią dvasinio gyvenimo lygį.

Čia Śukadeva Gosvāmis vartoja du reikšmingus žodžius – *bhaktim* ir *parām. Bhaktiṁ parām* reiškia atsidavimo tarnystės lygį, aukštesnį negu pradinis. Pradinio lygio yra tie, kurie neišmano *bhakti* filosofijos ir tesidomi Dievybių garbinimu šventykloje. Tai dar nėra tobula *bhakti*. Tobula atsidavimo tarnystė, arba *bhakti*, neturi nė krislo materijos purvo. Pavojingiausia susiteršimo rūšis – geidulys arba lytinis gyvenimas. Atsidavimo tarnystės *bhaktiṁ parām* galybė nepaprasta – kuo toliau šiuo keliu žmogus pažengia, tuo mažiau jį traukia materialus gyvenimas. Jeigu žmogus sugeba pasinaudoti privalumais, kuriuos teikia pasakojimo apie *rāsa-līlos* šokį klausymasis, jis neabejotinai pasieks transcendentinį lygį. Besiklausant geiduliai iš jo širdies išnyks be pėdsakų.

Śrīla Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura nurodo, kad, pasak „Bhagavad-gītos“, Brahmos diena (tiek pat ir naktis) trunka keturis milijonus tris šimtus tūkstančių mūsų metų, padaugintų iš tūkstančio. Pasak Viśvanāthos Cakravarčio Ṭhākuros, *rāsos* šokis truko ištisą Brahmos naktį, tačiau *gopės* to nepajuto. Norėdamas patenkinti *gopių* norus, Kṛṣṇa padarė taip, kad naktis truktų labai ilgai. Gali kilti klausimas, ar tai įmanoma, tačiau Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura mums primena, kad Kṛṣṇa netgi surištas virvėmis apreiškė motinai visatą, kurį slypėjo Jo burnoje. Kaip tai atsitiko?

Atsakytume, kad Kṛṣṇa, norėdamas suteikti malonumą Savo bhaktui, gali padaryti bet ką. Štai kad ir *gopės* – jos norėjo patirti džiaugsmą su Kṛṣṇa ir gavo progą būti drauge su Juo ilgus metus. Taip Jis ištesėjo Savo pažadą. Kai Kṛṣṇa, *gopėms* besimaudant Yamunos upėje prie Cīraghāṭos, pavogė jų rūbus, Jis pažadėjo, jog kada nors, kurią nors naktį įgyvendins jų norus. Ir vieną naktį Kṛṣṇa išties tapo jų mylimuoju vyru, tačiau tai buvo ne paprasta, o Brahmos naktis, ir truko ji milijonus metų. Kṛṣṇai įmanoma viskas, nes Jis – aukščiausiasis valdovas.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pasakojimas apie rāsos šokį“.

TRISDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Vidyādharos išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuros mirtis

Kartą Vṛndāvanos piemenys, vadovaujami Nandos Mahārājos, sumanė nukeliauti į Ambikāvaną atlikti Śivarātri apeigų. *Rāsa-līlā* švenčiama rudenį. Pirmoji didelė šventė po jos – Holi, arba Dolayātrā. Tarp Dolayātros ir *rāsa-līlos* švenčių yra dar viena svarbi šventė – Śivarātri, kurią daugiausia švenčia šivaitai – Viešpaties Śivos pasekėjai. Tačiau kartais ją švenčia ir *vaiṣṇavai*, nes Viešpatį Śivą jie laiko vienu didžiausių *vaiṣṇavų*. Bhaktai, atsidavę Kṛṣṇos pasekėjai, Śivarātri vis dėlto švenčia ne visada. Todėl „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir sakoma, kad Nandos Mahārājos vadovaujami piemenys „kartą sumanė.“ Taigi jie ne visad dalyvaudavo Śivarātri apeigose, tačiau kartą iš smalsumo panoro nukeliauti į Ambikāvaną. Ambikāvana yra kažkur Gudžarato provincijoje. Kai kas sako, kad ji – prie Sarasvatī upės, tačiau Gudžarato provincijoje Sarasvatī upės nerasime. Vienintelė upė ten – Savarmati. Indijoje visos svarbios šventos vietos yra prie tokių nuostabių upių, kaip Ganga, Yamunā, Sarasvatī, Narmadā, Godāvarī ir Kāverī. Ambikāvana buvo ant Sarasvatī kranto, tad visi piemenys su Nanda Mahārāja ten ir patraukė.

Ambikāvanoje jie pamaldžiai pagerbė Viešpaties Śivos ir Ambikos dievybes. Paprastai prie Viešpaties Śivos šventyklos glaudžiasi ir kita –

Ambikos (arba Durgos) šventykla, nes Ambikā – Viešpaties Śivos žmona, kuri kilniausia ir skaisčiausia moteris. Ji nė per žingsnį nesitraukia nuo savo vyro. Priėję Ambikāvaną, Vṛndāvanos piemenys pirmiausia išsimaudė Sarasvatī upėje. Atkeliavus į šventą vietą, visų pirma reikia išsimaudyti, o kartais ir nusiskusti galvą. Tai daroma pirmiausia. Išsimaudę keleiviai nusilenkė dievybėms, o po to šventose vietose išdalijo aukas.

Pasak Vedų, aukoti reikia *brāhmaṇams*. Vedų *śāstrose* teigiama, kad tik *brāhmaṇai* ir *sannyāsiai* turi teisę imti aukas. Vṛndāvanos piemenys dovanojo karves, padabintas aukso papuošalais ir puikiomis girliandomis. *Brāhmaṇams* aukojama, nes jie neužsiima jokia veikla, kuri teiktų pelno. Jie dirba brahmanišką darbą, kuris aprašytas „Bhagavad-gītoje“: daug mokosi, atgailauja ir atlieka askezes. Jie turi būti išsimokslinę patys ir privalo mokyti kitus. Jų pareiga ne tik patiems būti *brāhmaṇais*, bet ir ruošti kitus *brāhmaṇus*. Jeigu atsiranda norinčių tapti *brāhmaṇo* mokiniais – jie jais irgi gali tapti. Svarbiausias *brāhmaṇo* užsiėmimas – garbinti Viešpatį Viṣṇu. Taigi *brāhmaṇai* verti to, kad jiems būtų aukojama. Tačiau gavę aukų daugiau negu jiems reikia, *brāhmaṇai* privalo jas panaudoti Viṣṇu tarnystei. Štai kodėl Vedų raštai ir pataria aukoti *brāhmaṇams*. Aukodamas jiems, žmogus patenkina Viešpatį Viṣṇu ir visus pusdievius.

Piligrimai išsimaudo, pagerbia dievybes ir dalija aukas. Be to, jiems patariama vieną dieną pasninkauti. Šventoje vietoje reikėtų išbūti bent tris dienas. Pirmąją dieną pasninkaujama, o vakare galima išgerti šiek tiek vandens, nes vanduo pasninko nenutraukia.

Atkeliavę Nanda Mahārāja ir piemenys įsikūrė nakčiai ant Sarasvatī kranto. Jie pasninkavo ištisą dieną, o vakare išgėrė truputį vandens. Kai piemenys ilsėjosi, iš esančio šalimais miško atšliaužė didžiulė gyvatė ir ėmė godžiai ryti Nandą Mahārājį. Nanda bejėgiškai sušuko: „Brangusis sūnau Kṛṣṇa, ateik ir išgelbėk mane nuo šios baisios gyvatės! Ji tuoj praris mane!“ Nandai Mahārājai bešaukiant pagalbos, pabudo visi piemenys ir pamatė, kas vyksta. Nieko nelaukdami jie griebė degančias pliauskas ir puolė talžyti gyvatę, stengdamiesi ją užmušti. Tačiau gyvatė, nepaisydama smūgių pliauskomis, toliau rijo Nandą Mahārājį.

Čia atsirado Kṛṣṇa ir Savo lotoso pėda palietė gyvatę. Kṛṣṇos lotoso pėdos paliesta gyvatė išsinėrė iš odos ir virto nuostabiu pusdieviu Vidyādhara. Jis buvo toks gražus, jog norėjosi jį garbinti. Jo kūnas tviskėjo, o kaklą puošė aukso vėrinys. Jis nusilenkė Viešpačiui Kṛṣṇai ir stovėdamas priešais Jį visa savo povyza reiškė didžiausią nuolankumą. Kṛṣṇa paklausė pusdievio: „Pasirodo, tu labai dailios išvaizdos pusdievis ir tave globoja sėkmės deivė. Kaipgi tu galėjai šitaip bjauriai pasielgti ir kaip gavai gyvatės kūną?“ Ir pusdievis ėmė pasakoti savo ankstesniojo gyvenimo istoriją.

„Brangusis Viešpatie, – pasakė jis, – ankstesniajame gyvenime aš vadi-

nausi Vidyādhara ir visame pasaulyje garsėjau savo grožiu. Aš buvau įžymybė ir daug keliavau savo orlaiviu. Vienos kelionės metu sutikau didį išminčių, vardu Aṅgirā. Jis buvo bjaurios išvaizdos ir aš, didžiuodamasis savo grožiu, pasijuokiau iš jo. Už šį nuodėmingą poelgį didysis išminčius pasmerkė mane tapti gyvate.“

Čia derėtų pažymėti, kad žmogus, nepatyręs Kṛṣṇos malonės, nuolat yra veikiamas materialios gamtos *guṇų*, kad ir koks jis būtų tobulas materialiai. Vidyādhara buvo pusdievis, ir jo materiali padėtis buvo gana aukšta, be to, jis išsiskyrė grožiu. Tačiau nors jis užėmė aukštą materialią padėtį ir savo orlaiviu galėjo keliauti kur tinkamas, buvo pasmerktas kitą gyvenimą tapti gyvate. Bet kuris net ir materialiai iškilęs žmogus gali būti pasmerktas gauti baisaus gyvio kūną, jeigu nėra atsargus. Nederėtų manyti, kad įgijusi žmogaus kūną gyvoji būtybė nebenupuola į žemesnes rūšis. Vidyādhara pats pasakė, jog yra pusdievis ir vis dėlto buvo pasmerktas tapti gyvate. Tačiau, Kṛṣṇos lotoso pėdoms palietus, jis tuoj pat atgavo Kṛṣṇos sąmonę. Vidyādhara prisipažino, kad ankstesnį gyvenimą jis buvo nusidėjėlis. Kṛṣṇą įsisąmoninęs žmogus žino, kad jis visada, bet kuriomis aplinkybėmis yra Kṛṣṇos tarno tarnas ir kad pats jis nieko nevertas, o jeigu ir padaro gerą darbą, tai tik Kṛṣṇos ir dvasinio mokytojo malone.

Pusdievis Vidyādhara toliau pasakojo Śrī Kṛṣṇai: „Puikuodamasis nepaprastu grožiu, – sakė jis, – aš pasišaipiau iš didžiojo išminčiaus Aṅgiros bjaurumo, ir už tą nuodėmę jis mane prakeikė. Taip aš virtau gyvate. Tačiau dabar supratau, kad išminčius mane ne prakeikė, bet palaimino. Jeigu jis nebūtų prakeikęs, nebūčiau gavęs gyvatės kūno, o Tu nebūtum užmynęs manęs Savo lotoso pėda ir nebūtum apvalęs nuo visokio materijos purvo.“

Materialiame pasaulyje labiausiai vertinami keturi dalykai: gimimas padorioje šeimoje, turtas, išsilavinimas ir grožis. Tai yra materialūs privalumai. Deja, be Kṛṣṇos sąmonės šie materialūs privalumai kartais tampa nuodėmės ir nuopuolio priežastimi. Nors Vidyādhara buvo labai dailaus gymio pusdievis, dėl savo išdidumo turėjo tapti gyvate. Gyvatės – labai žiaurios ir piktos gyvosios būtybės, tačiau žmogus, kurio širdis dega pagieža artimam, nuodingesnis ir už gyvatę. Gyvatę galima sutramdyti ir valdyti, užkalbant *mantromis* ir žolėmis, o žmogaus, kurio širdis kupina pagiežos, niekas nesuvaldys.

„Brangus Viešpatie, – tęsė Vidyādhara, – dabar aš turbūt būsiu apsivalęs nuo visų nuodėmių, todėl prašau Tavo leidimo sugrįžti į savo namus dangaus planetose.“ Pusdievio prašymas rodo, kad žmonės, prisirišę prie karminės veiklos ir svajojantys apie aukštesniosiose planetų sistemose prieinamus malonumus, negali pasiekti šio galutinio savo gyvenimo tikslo be Aukščiausiojo Dievo Asmens leidimo. „Bhagavad-gītoje“ irgi pažymė-

ta, kad menkesnės nuovokos žmonės geidžia materialių gėrybių, todėl garbina įvairius pusdievius, bet iš tikrųjų pusdieviai teikia malones tik Viešpaties Viṣṇu, arba Kṛṣṇos, valia. Pusdieviai neturi galios vieni teikti materialias malones. Tačiau net ir tas, kuris trokšta materialių malonių, gali garbinti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, prašydamas Jį palaiminimo. Kṛṣṇa visagalis teikti netgi materialius palaiminimus. Tačiau prašyti materialių malonių iš pusdievių netolygu prašyti jų iš Kṛṣṇos. Dhruva Mahārāja garbino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, siekdamas materialaus palaiminimo, tačiau, pelnęs Aukščiausiojo Viešpaties palankumą ir išvydęs Jį savo akimis, jis buvo tiek patenkintas, jog visko atsisakė. Protingas žmogus neprašo pusdievių malonės ir jų negarbina – jis kreipiasi tiesiai į Kṛṣṇos sąmonę, ir netgi turėdamas materialių troškimų, prašo jų Kṛṣṇos, o ne pusdievių.

Laukdamas Kṛṣṇos leidimo grįžti į dangaus planetas, Vidyādhara tarė: „Tavo lotoso pėdų prisilietimas išvadavo mane nuo visų materialiųjų kančių. Tu galingiausias iš visų mistikų. Tu – pirmapradis Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tu – visų bhaktų valdovas. Tu viskuo aprūpini planetų sistemas, štai kodėl aš prašau Tavo leidimo. Nuo šiol aš visiškai atsidaviau Tavo valiai. Puikiai žinau, kad tie, kurie be paliovos kartoja šventą Tavo vardą, išsilaisvina iš visų nuodėmingų poelgių pasekmių. Be abejonės, išsilaisvina ir tie, kuriems teko laimė patiems patirti Tavo lotoso pėdų prisilietimą. Todėl aš visiškai neabejoju, kad Tavo lotoso pėdų prisilietimas atpalaidavo mane nuo *brāhmaṇo* prakeikimo.“

Viešpats Kṛṣṇa sutiko, kad Vidyādhara grįžtų namo, į aukštesniąją planetų sistemą. Pelnęs šią garbę, jis apėjo aplink Viešpatį pagerbdamas Jį, o po to Jam nusilenkė ir grįžo į savo dangaus planetą. O Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas nuo mirties, kuri grėsė atsidūrus gyvatės pilve.

Piemenys, atkeliavę atlikti Viešpaties Śivos ir Ambikos garbinimo apeigų, baigė visus reikalus ir susiruošė grįžti į Vṛndāvaną. Pakeliui jie kalbėjo apie nepaprastus Kṛṣṇos darbus. Prisiminus, kaip buvo išvaduotas Vidyādhara, jų meilė Kṛṣṇai dar labiau sustiprėjo. Jie atkeliavo nusilenkti Viešpačiui Śivai ir Ambikai, o atsitiko taip, kad jie dar labiau pamilo Kṛṣṇą. *Gopės* irgi garbino deivę Kātyāyanī, kad dar labiau pamiltų Kṛṣṇą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, jog žmonės, kurie trokšdami asmeninės naudos stengiasi garbinti tokius pusdievius, kaip Viešpats Brahmā, Śiva, Indra ir Candra, nepasižymi dideliu protu ir yra pamiršę tikrąjį gyvenimo tikslą. Tačiau šie piemenys – Vṛndāvanos gyventojai buvo nepaprasti žmonės. Visus savo darbus jie skyrė Kṛṣṇai. Jeigu žmogus garbina pusdievius Viešpatį Śivą ir Viešpatį Brahmą, kad dar stipriau prisirištų prie Kṛṣṇos, tam tereikia pritarti. Tačiau jeigu jis kreiptųsi į pusdievius dėl asmeninės naudos, tai būtų smerktina.

Po šio įvykio, vieną nuostabią naktį Kṛṣṇa su vyresniuoju Savo broliu Balarāma – abu nepaprastai galingi – patraukė į Vṛndāvanos mišką. Juos lydėjo Vrajabhūmio mergelės, ir jie džiaugėsi, būdami kartu. Jaunosios Vrajos merginos buvo labai dailiai apsirengusios, pasitepusios sandalmedžio pasta ir pasipuošusios gėlėmis. Danguje, apsuptas žėrinčių žvaigždžių, švietė mėnulis. Pūtė švelnus vėjas, nešdamas *mallikos* gėlių kvapą, nuo kurio kamanės stačiai šėlo. Šią tykią naktį Kṛṣṇa ir Balarāma pradėjo dainuoti melodingas dainas. Vrajos mergelės buvo taip sužavėtos Jų dainų ritmo, jog nieko aplink nebematė: išsitaršė jų plaukai bei drabužiai, krito žemėn gėlių girliandos.

Tuo metu, kai *gopes* užbūrė Kṛṣṇos ir Balarāmos balsai, pasirodė demonas, Kuveros bičiulis (Kuvera buvo dangaus planetų iždininkas). Jo vardas buvo Śaṅkhāsura, nes jo galvą puošė brangusis akmuo, panašus į jūros kriauklę. Śaṅkhāsura labai didžiavosi materialiais turtais, kaip ir du Kuveros sūnūs, kurie neatkreipė dėmesio į pasirodžiusį Nāradą Munį. Śaṅkhāsura pamanė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma tėra paprasti piemenukai, besilinksminantys dailių merginų būryje. Materialiame pasaulyje turtuolis dažniausiai mano, jog visos gražios moterys turėtų priklausyti jam. Śaṅkhāsura irgi pamanė, kad jeigu jis priklauso tokiems turčiams, kaip Kuvera, tai jis, o ne Kṛṣṇa ir Balarāma, turėtų linksmintis su tokiomis dailiomis merginomis. Ir jis nutarė pasiimti jas sau. Išdygęs priešais Kṛṣṇą, Balarāmą ir Vrajos merginas, Śaṅkhāsura ėmė temtis jas šiaurės pusėn. Įsakinėjo joms, tarsi būtų jų šeimininkas ar vyras, ir visiškai nekreipė dėmesio į čia pat esančius Kṛṣṇą ir Balarāmą. Vrajos mergelės, kurias jėga vedėsi Śaṅkhāsura, ėmė šauktis Kṛṣṇos ir Balarāmos pagalbos, tad broliai stvėrė storas lazdas ir puolė juos vytis. „Nebijokite, nebijokite, – šūktelėjo Jie *gopėms*, – Mes tuoj pamokysim tą demoną.“ Jie greitai pasivijo Śaṅkhāsurą, ir šis, pamatęs, kad broliai labai stiprūs, pabūgęs dėl savo gyvybės paliko *gopes* ir šoko bėgti. Bet Kṛṣṇa neleido jam pasprukti. Palikęs *gopes* Balarāmos globai, Jis nusivijo Śaṅkhāsurą. Kṛṣṇa norėjo atimti iš demono panašųjį į kriauklę brangakmenį, kuris puošė jo galvą. Netoli tenubėgo Śaṅkhāsura – Kṛṣṇa jį pavijo, tvojo kumščiu per galvą ir užmušė. Pasiėmęs brangakmenį, Jis grįžo atgal ir visoms Vrajos mergelėms matant dovanojo jį vyresniajam broliui Balarāmai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Vidyādharos išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuros mirtis“.

TRISDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Gopės patiria išsiskyrimo jausmą

Vṛndāvanos *gopės* tiek prisirišo prie Kṛṣṇos, kad joms nepakako *rāsos* šokio nakties. Jos ir dieną norėjo būti su Juo. Kai Kṛṣṇa su Savo draugais piemenukais bei karvėmis traukdavo į mišką, *gopių* kūnai nėjo su Juo, tačiau širdys visada traukdavo iš paskos. Taigi *gopės* bendravo su Juo, slegiamos kankinančio išsiskyrimo jausmo. Viešpats Caitanya ir Jo tiesioginiai pasekėjai Gosvāmiai moko mus išsiugdyti tą išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą. Net ir fiziškai nebūdami su Kṛṣṇa, mes galime bendrauti su Juo kaip ir *gopės* – jausdami išsiskyrimą. Transcendentinis Kṛṣṇos pavidalas, Jo ypatybės, Jo žaidimai, Jo aplinka – visa tai tapatu Jam Pačiam. Yra devyni atsidavimo tarnystės būdai. Atsidavimo tarnystė Kṛṣṇai, patiriant išsiskyrimo su Juo jausmą, leidžia bhaktui pasiekti aukščiausiąjį tobulumą – *gopių* lygį.

Śrīnivāsācāryos maldoje šešiems Gosvāmiams sakoma, kad jie atsisakė materialių turtų, kuriuos įgijo tarnaudami vyriausybėje, atsižadėjo didikų padėties ir iškeliavo į Vṛndāvaną, kur gyveno kaip paprasti elgetos, eidami nuo durų prie durų prašyti išmaldos. Tačiau, išgyvenę *gopių* patirtą išsiskyrimą su Kṛṣṇa, jie pasijuto tiek turtingi, kad skendėte skendėjo transcendentinėje palaimoje. Jagannātha Purio mieste Viešpats Caita-

nya irgi gyveno Rādhārāṇī, patyrusios išsiskyrimą su Kṛṣṇa, nuotaikomis. Tie, kurie priklauso Madhva-Gauḍīya-sampradāyai, kaip ir Viešpats Caitanya turėtų patirti išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą, garbinti transcendentinį Jo pavidalą, aiškintis transcendentinį Jo mokymą, Jo žaidimus, ypatybes, aplinką ir santykius su Juo. Dvasiniai mokytojai turėtų padėti bhaktams pasiekti didįjį atsidavimo Kṛṣṇai tobulumą. Tarnauti Kṛṣṇai, nuolatos jaučiant išsiskyrimą su Juo, reiškia Kṛṣṇos sąmonės tobulumo būklę.

Gopės dažnai kalbėdavosi apie Kṛṣṇą, o jų pokalbiai būdavo labai panašūs į šį: „Mielosios draugės, – sakė viena *gopė*, – ar žinote, kad išsitiesęs ant žemės Kṛṣṇa pasiremia kaire ranka ir padeda ant jos galvą? Jis pakelia žaviuosius antakius ir švelniais pirštais užspaudžia fleitos skylutes. Garsai, kuriuos išgauna Kṛṣṇa, taip svaigina, kad dangaus planetų gyventojai, bekeliaujantys erdve su savo žmonomis ar mylimosiomis, sustingsta juos išgirdę ir sustabdo savo orlaivius. Orlaiviuose sėdinčios pusdievių žmonos susigėsta savo dainavimo ir muzikinių gabumų. Maža to, jų širdyse suliepsnoja santuokinės meilės jausmas, o jų plaukai bei standžiai aptempti rūbai išsitaršo."

Kita *gopė* kalbėjo: „Mielosios draugės, Kṛṣṇa toks gražus, kad sėkmės deivė visada glaudžiasi prie Jo krūtinės, o Jo kaklą puošia aukso vėrinys. Nuostabusis Kṛṣṇa groja Savo fleita, norėdamas atgaivinti Savųjų bhaktų širdis. Jis – vienintelis kenčiančių gyvų būtybių draugas. Kai Jis groja fleita, Vṛndāvanos karvės bei kiti gyvuliai nustoja atrajoję ir sustingsta su nenurytu kąsniu, pastatę ausis. Atrodo, kad jie ne gyvi, o nupiešti. Kṛṣṇa taip žavingai groja fleita, kad Jo fleitos garsai keri net gyvulius, o ką kalbėti apie mus."

Dar kita *gopė* tarė: „Brangios draugės, kai pro šalį praeina Kṛṣṇa su povo plunksna plaukuose ir natūraliais Vṛndāvanos dažais papuoštu kūnu, sustingsta ne tik gyvuliai, bet ir negyvi daiktai – Vṛndāvanos upės ir ežerai. Visas išdabintas lapais bei gėlėmis, Jis panašus į didvyrį. Kai Kṛṣṇa ima groti fleita ir kai su Balarāma šaukia karves, Yamunos upė nustoja tekėjus ir laukia, kol vėjas atpūs dulkių nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų. Yamunos upė tokia pat nelaiminga, kaip ir mes. Ji nepatiria Kṛṣṇos malonės. Upė sustingsta ir liaujasi bangavusi – kaip mes liaujamės verkusios iš ilgesio Kṛṣṇai."

Kṛṣṇai išėjus, *gopės* be paliovos liejo ašaras, tačiau kartais, pagalvojusios, jog netrukus gali grįžti Kṛṣṇa, liaudavosi verkti. Bet įsitikinusios, jog Jis dar negrįžta, jos vėl nuliūsdavo ir pravirkdavo. Kṛṣṇa – pirmapradis Dievo Asmuo, visų Viṣṇu pavidalų pradžia, o piemenukai – pusdieviai. Viešpatį Viṣṇu nuolat supa ir garbina įvairūs pusdieviai – Viešpats Śiva, Viešpats Brahmā, Indra, Candra bei kiti. Kai Kṛṣṇa traukdavo Vṛndāva-

nos mišku arba vaikštinėdavo po Govardhanos kalvą, Jį visada lydėdavo piemenukai. Eidamas Kṛṣṇa grojo fleita – taip Jis sušaukdavo karves. O kadangi Jis vaikštinėjo po mišką, medžiai ir visa kita augmenija įgydavo Kṛṣṇos sąmonės. Kas įsisąmonina Kṛṣṇą, tas viską Jam paaukoja. Nors medžių bei kitų augalų sąmonė ne itin tobula, tačiau būdami šalia Kṛṣṇos bei Jo draugų jie irgi įgyja Kṛṣṇos sąmonę. Tada jie stengiasi visus savo turtus – vaisius, žiedus ir be paliovos varvantį nuo šakų medų – aukoti Jam.

Kṛṣṇa vaikštinėjo Yamunos krantu, pasipuošęs kaktą *tilaka*, o ant kaklo Jis buvo pasikabinęs įvairių miško gėlių girliandą. Jo kūnas buvo išteptas sandalmedžio pasta ir apibarstytas *tulasī* lapeliais. Kamanės nuo to tiršto ir svaigaus tarsi nektaras kvapo šėlte šėlo. Jų dūzgimas patiko Kṛṣṇai ir Jis imdavo groti fleita. Susilieję išvien svaigstančių kamanių dūzgimas ir fleitos garsai buvo tokie malonūs, kad pakerėdavo vandenų gyventojus – gerves, gulbes, antis bei kitus paukščius. Užuot plaukioję ar skraidę, jie sustingdavo, užsimerkdavo ir panirę mintyse garbindavo Kṛṣṇą.

Viena *gopė* tarė: „Mieloji drauge, Kṛṣṇa ir Balarāma labai dailiai pasipuošė auskarais ir perlų vėriniais. Jie linksminasi pačioje Govardhanos kalvos viršūnėje, ir kai Kṛṣṇa, kerėdamas visą kūriniją, užgroja fleita, viską užlieja nežemiška palaima. Kai Jis groja, pabūgę nustoja griaudėti debesys. Jie nedrįsta pertraukti Kṛṣṇos fleitos melodijos ir tik retkarčiais švelniai sugruma, kad pritartų jai, – šitaip jie sveikina Kṛṣṇą, savo draugą.“

Kṛṣṇa laikomas debesų draugu, nes ir debesys, ir Kṛṣṇa gelbsti kenčiančius. Kai visi kenčia nuo nepakeliamos kaitros, debesys atneša gaivinantį lietų. O kai materialistiškai gyvenantys žmonės blaškosi materialių kančių liepsnose, juos gelbsti Kṛṣṇa. Todėl debesys ir Kṛṣṇa laikomi draugais, juolab jie yra tos pačios spalvos. Sveikindami didįjį savo draugą, debesys prapliupo ne lietumi, o smulkių žiedų srautais, ir, krisdamos ant Kṛṣṇos galvos, gėlės saugojo Jį nuo svilinančių saulės spindulių.

Viena *gopė* tarė motinai Yaśodai: „Mieloji mama, tavo sūnus išsiskiria iš visų piemenukų. Jis išmano įvairiausius menus, moka ganyti karves bei groti fleita. Jis Pats kuria dainas ir groja jas fleita. Kai jis rytais ar vakarais groja, pusdieviai Viešpats Śiva, Brahmā, Indra bei Candra nulenkia galvas ir labai įdėmiai klauso. Jie labai mokyti ir daug išmano, tačiau Kṛṣṇos fleitos muzikinių dermių susekti jie nepajėgia. Pusdieviai atidžiai klauso ir stengiasi jas suprasti, tačiau fleitos garsai tik dar labiau juos suglumina.“

Kita *gopė* tarė: „Mieloji drauge, kai Kṛṣṇa pargena karves namo, Jo paliktos pėdos su vėliavos, žaibo, trišakio ir lotoso žiedo ženklais numalšina žemės skausmą, kurį sukelia karvių kanopos. Kaip Jis gražiai eina,

žengdamas plačiais žingsniais ir laikydamas rankoje fleitą. Vien pažvelgus į Kṛṣṇą, mumyse sukyla aistringas noras būti kartu su Juo, mes sustingstame ir stovime negalėdamos krustelėti tarsi medžiai. Mes net pamirštame apie savo išvaizdą."

Kṛṣṇa turėjo daug tūkstančių karvių, suskirstytų kaimenėmis pagal spalvas. Nuo spalvos priklausė ir jų vardai. Kai ateidavo laikas grįžti iš ganyklos, karvės susirinkdavo neragintos. Kaip *vaiṣṇavai* kartoja *mantrą* su maldos vėriniu, kurį sudaro šimtas aštuoni karoliukai, reiškiantys šimtą aštuonias *gopes*, taip ir Kṛṣṇa šaukdavo šimtą aštuonias karvių kaimenes.

„Grįždamas Kṛṣṇa pasipuošia *tulasī* lapelių girliandomis, – pasakojo draugei *gopė*, – apkabina per petį Savo bičiulį piemenuką ir ima pūsti transcendentinę fleitą. Jo fleitos garsai, panašūs į *vīṇos*, keri juodąsias elnes. Jos prieina prie Kṛṣṇos ir sužavėtos sustingsta, pamiršusios namus ir vyrus. Kaip kad mus užburia transcendentinių Kṛṣṇos ypatybių vandenynas, taip ir elnes užburia Jo fleitos garsai."

Kita *gopė* motinai Yaśodai tarė: „Brangioji motina, grįžęs namo tavo sūnus pasipuošia vos prasiskleidusiais *kundos* žiedais ir groja Savo fleita draugams, norėdamas juos nudžiuginti ir praskaidrinti jų nuotaiką. Lengvas pietų vėjelis, kvapnus ir vėsus, švelniai glosto kūną. Tuo pasinaudoja pusdieviai *gandharvos, siddhos* ir ima šlovinti Kṛṣṇą maldomis, pūsdami ragus ir mušdami būgnus. Kṛṣṇa labai geras Vrajabhūmio, Vṛndāvanos, gyventojams, ir kai Jis su draugais pargena karves, visi prisimena, kaip Jis laikė iškėlęs Govardhanos kalvą. Naudodamiesi proga, aukščiausieji pusdieviai – Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva vakarinėmis maldomis prisideda prie piemenukų, šlovinančių Kṛṣṇos ypatybes.

Kṛṣṇa lyginamas su mėnuliu, patekėjusiu iš Devakī įsčių vandenyno. Vakare grįžęs namo, Jis nors ir atrodo pavargęs, tačiau stengiasi pradžiuginti Vṛndāvanos gyventojus, būdamas kartu su jais ir spinduliuodamas gėrį. Kai Kṛṣṇa grįžta, pasipuošęs gėlių girlianda, Jo veidas būna nuostabiai gražus. Plačiu žingsniu, tarytum dramblys, Jis įžengia į Vṛndāvaną ir lėtai pasiekia namus. Jam grįžus, visi Vṛndāvanos vyrai, moterys bei karvės tuoj pat pamiršta svilinantį dienos karštį."

Tokius transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus bei darbus minėjo *gopės*, Kṛṣṇai palikus Vṛndāvaną. Šie pasakojimai padeda mums nors šiek tiek suprasti, koks patrauklus Kṛṣṇa. Kṛṣṇa žavi visus ir viską – taip reikėtų apibūdinti Kṛṣṇos patrauklumą. Tiems, kurie stengiasi panirti į Kṛṣṇos sąmonę, *gopių* pavyzdys labai pamokantis. Su Kṛṣṇa galima bendrauti netgi prisimenant transcendentinius Jo žaidimus. Visi mes norime ką nors mylėti. Kṛṣṇos sąmonės esmė – mylėti Kṛṣṇą. Nuolat kartodami Hare Kṛṣṇa *mantrą* ir prisimindami transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus,

žmonės įgyja visišką Kṛṣṇos sąmonę, ir tai padaro jų gyvenimą prasmingą ir vertingą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Gopės patiria išsiskyrimo jausmą“.

TRISDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Kaṁsa siunčia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos

Vṛndāvana visada paskendusi mintyse apie Kṛṣṇą. Visi jos gyventojai mąstė apie Kṛṣṇos žaidimus ir skendėjo transcendentinės palaimos vandenyne. Tačiau materialusis pasaulis toks drumstas, kad net Vṛndāvanoje *asuros*, demonai, bandė sutrikdyti taiką bei ramybę.

Kartą, pasivertęs jaučiu, į kaimą įsiveržė demonas, vardu Ariṣṭāsura. Demono kūnas ir ragai buvo milžiniški, o kanopomis jis rausė žemę. Demonas su tokiais trenksmais įlėkė į Vṛndāvaną, jog, rodės, prasidėjo žemės drebėjimas. Iš pradžių jautis siaubingai maurojo ir rausė upės krantą, o paskui puolė į patį kaimą. Jautis baubė taip nuožmiai ir aižiai, kad kai kurios nėščios moterys bei karvės be laiko pagimdė. Jis buvo labai didelis, stambus ir stiprus, jo kupra it kalnas lietė debesis. Įsiveržęs į Vṛndāvaną, Ariṣṭāsura buvo toks baisus, kad vos pamatę piktąjį demoną, vyrai bei moterys didžiai išsigando, o karvės ir kiti gyvuliai spruko iš kaimo.

Padėtis kėlė siaubą, ir Vṛndāvanos gyventojai pradėjo šaukti: „Kṛṣṇa! Kṛṣṇa! Gelbėk mus!“ Kṛṣṇa ir Pats pamatė, kaip sprunka į šalis karvės, tad nedelsdamas atsiliepė: „Nebijokite, nebijokite.“ Po to Jis pasitiko

Ariṣṭāsurą ir tarė: „Tu, menkas padare! Kam gąsdini Gokulos gyventojus? Ką tuo laimėsi? Jeigu atėjai išbandyti Mano visagalybę, Aš pasiruošęs su Tavimi kautis.“ Taip Kṛṣṇa iškvietė demoną į kovą. Kṛṣṇos žodžiai jį labai įsiutino. Kṛṣṇa stovėjo priešais jautį, ranka atsirėmęs į draugo petį. Įniršęs jautis ėmė artintis prie Kṛṣṇos, rausdamas kanopomis žemę. Ariṣṭāsura pakėlė uodegą, ir, atrodė, kad ji styro tarp debesų. Jo akys pasruvo krauju ir vartėsi nuo įtūžio. Jautis, atstatęs ragus, puolė Kṛṣṇą tarsi Indros žaibas. Tačiau Kṛṣṇa tuoj pat nutvėrė jį už ragų ir bloškė šalin – tarsi milžiniškas dramblys blokštų kur kas menkesnį savo varžovą. Nors demonas baisiai pailso, o nuo jo varvėjo prakaitas, jis, sukaupęs drąsą, vėl pakilo ir su nežmoniška jėga ir įniršiu dar kartą puolė Kṛṣṇą. Lėkdamas jautis sunkiai alsavo. Kṛṣṇa vėl sugriebė jį už ragų ir trenkė į žemę, o demono ragai nulūžo. Kṛṣṇa ėmė spardyti demoną tarsi besimėtantį šlapią skudurą. Nuo spyrių Ariṣṭāsura apvirto ant nugaros ir ėmė mėšlungiškai kilnoti kojas. Apsipylęs krauju, kuris sumišo su šlapimu bei išmatomis, išvirtusiomis iš akiduobių akimis, jis iškeliavo į mirties karalystę.

Pažymėdami šį nepaprastą žygį, dangaus planetų pusdieviai apibėrė Kṛṣṇą gėlėmis. Jau prieš šią pergalę Kṛṣṇa buvo visų Vṛndāvanos gyventojų džiaugsmas, tačiau dabar nuo Jo niekas nebegalėjo atplėšti akių. Kartu su Balarāma Jis pergalingai įžengė į Vṛndāvanos kaimą, ir visi gyventojai džiaugsmingai Juos šlovino. Kam nors atlikus nepaprastą žygdarbį, jo giminės bei draugai, žinia, labai džiaugiasi.

Būtent po šio įvykio didysis išminčius Nārada atskleidė Kṛṣṇos paslaptį. Nārada Munis paprastai vadinamas *deva-darśana* – „tas, kurį tegali regėti pusdieviai arba pasiekusieji pusdievių lygį.“ Nors Nārada atėjo pas Kaṁsą, kuris toli gražu nebuvo pasiekęs pusdievių tobulumo, vis dėlto demonų karalius jį pamatė. Žinoma, Kaṁsa matė ir Kṛṣṇą, jau nekalbant apie Nāradą Munį, tačiau paprastai, norint išvysti Viešpatį ir Jo bhaktus, reikia apvalyti savo akis. Aišku, bendraujantis su tyru bhaktu žmogus pats to nesuprasdamas daug laimi, ir tai vadinasi *ajñāta-sukṛti*. Jis nesuvokia, kaip viskas vyksta, tačiau vien regėdamas Viešpaties bhaktą jau dvasiškai auga. Nārada Munis tenorėjo paspartinti įvykius. Kṛṣṇa nužengė užmušti demonus, o Kaṁsa buvo svarbiausias iš jų. Nārada norėjo paspartinti atomazgą, todėl jis pasirodė Kaṁsai ir atskleidė jam visą tiesą. „Tave turi užmušti aštuntasis Vasudevos sūnus, – pasakė Nārada Kaṁsai. – Aštuntasis sūnus yra Kṛṣṇa. Vasudeva tave apgavo, ir tu manei, jog aštuntasis jo vaikas – mergaitė. Iš tikrųjų mergaitę pagimdė Yaśodā, Nandos Mahārājos žmona, o Vasudeva sukeitė vaikus. Taigi tu buvai apgautas. Kṛṣṇa, kaip ir Balarāma, – Vasudevos sūnus. Bijodamas tavo žiauraus būdo, Vasudeva sumaniai paslėpė Juos Vṛndāvanoje, toliau nuo tavo akių.“ Dar Nārada papasakojo Kaṁsai: „Kṛṣṇa ir Balarāma nuslėpė Savo kilmę, o Juos globoja Nanda

Mahārāja. Visus *asuras*, tavo draugus, kuriuos siuntei į Vṛndāvaną žudyti vaikų, užmušė Kṛṣṇa ir Balarāma.“

Vos Kaṁsa išgirdo šiuos Nārados Munio žodžius, jis išsitraukė savo aštrųjį kalaviją, ketindamas tuoj pat nužudyti Vasudevą už dviveidystę. Tačiau Nārada jį nuramino. „Tu žūsi ne nuo Vasudevos rankos, – pasakė jis. – Kodėl taip nori jį užmušti? Verčiau pasistenk nužudyti Kṛṣṇą ir Balarāmą.“ Tada įniršęs Kaṁsa suėmė Vasudevą bei jo žmoną ir sukaustė grandinėmis. Pasikliovęs Nārados pranešimu, Kaṁsa nedelsdamas pasikvietė demoną Keśį ir liepė jam tuoj pat keliauti į Vṛndāvaną užmušti Balarāmos bei Kṛṣṇos. Tačiau iš tikrųjų Kaṁsa pasiuntė jį į Vṛndāvaną, kad vėliau, Kṛṣṇos ir Balarāmos nužudytas, demonas Keśis patirtų išlaisvinimą. Netrukus Kaṁsa sukvietė patyrusius dramblių tramdytojus – Cāṇūrą, Muṣṭiką, Śalą, Tośalą bei kitus ir tarė: „Brangūs bičiuliai, atidžiai paklausykite, ką pranešiu. Vṛndāvanoje, Nandos Mahārājos namuose, gyvena du broliai – Kṛṣṇa ir Balarāma. Iš tikrųjų Jie yra Vasudevos sūnūs. Kaip žinote, pranašaujama, jog man lemta žūti nuo Kṛṣṇos rankos. Tad štai, aš prašyčiau jūsų surengti imtynininkų varžybas. Žmonės iš visų šalies kampelių susirinks dalyvauti šventėje. Aš pasirūpinsiu, kad būtų atsiųsti ir tie du vaikėzai, o jūs imtynių aikštėje Juos nužudysite.“

Šiaurės Indijoje žmonėms iki šiol patinka imtynininkų varžybos. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakoja, kad jos buvo mėgstamos ir prieš penkis tūkstančius metų. Kaṁsa ketino surengti tokias varžybas ir sukviesti žmones. Be to, dramblių tramdytojams jis pasakė: „Būtinai atsiveskite dramblį, vardu Kuvalayāpīḍa, ir laikykite jį prie imtynių aikštės vartų. Patykokite, kai atvyks Kṛṣṇa su Balarāma, ir tegul jis Juos nužudo.“

Be to, Kaṁsa patarė savo bičiuliams pamaloninti Viešpatį Šivą gyvulių aukomis – Dhanur-yajña bei auka, kuri atnašaujama keturioliktąją mėnulio kalendoriaus dieną Caturdaśį. Caturdaśis – trečioji diena po Ekādaśio. Šią dieną garbinamas Viešpats Śiva. Viena iš visiškų Viešpaties Śivos dalių yra Kālabhairava. Šį Viešpaties Śivos pavidalą garbina demonai, aukodami gyvulius, kurie nužudomi dievybės akivaizdoje. Kālabhairavai aukojama ir dabar. Indijoje yra vietovė, vadinama Vaidyanātha-dhāma, kur demonai Kālabhairavos dievybei aukoja gyvulius. Kaṁsa buvo vienas iš demonų, kurie garbino Kālabhairavą. Be to, jis buvo patyręs diplomatas ir greit sugalvojo, kaip jo bičiuliai demonai turėtų užmušti Kṛṣṇą ir Balarāmą.

Sutvarkęs šį reikalą, Kaṁsa pasikvietė Akrūrą, kuris buvo kilęs iš Yadu giminės. Šioje giminėje Vasudevos sūnumi gimė Kṛṣṇa. Akrūrai atėjus, Kaṁsa labai maloniai paspaudė jam ranką ir tarė: „Brangusis Akrūra, Bhojos ir Yadu giminėse aš neturiu geresnio draugo už tave. Tu nepaprastai dosnus, todėl draugiškai prašau tavo paslaugos. Aš kreipiuosi į tave, tarsi valdovas Indra kreiptųsi į Viešpatį Viṣṇu, ir prašau tučtuojau keliau-

ti į Vṛndāvaną ir surasti ten du berniukus – Kṛṣṇą ir Balarāmą. Jie yra Nandos Mahārājos sūnūs. Imk puikų vežimą, kurį paruošiau tiems berniukams parvežti, ir kuo greičiau Juos atvežk. Tai mano prašymas. Aš ketinu Juos nužudyti. Kai tik Jie privažiuos prie vartų, Juos pasitiks milžinas dramblys Kuvalayāpīḍa ir galbūt jam pavyks Juos užmušti. Tačiau jeigu atsitiktų taip, kad Jie išvengs mirties, tada Juos užpuls imtynininkai ir pribaigs. Toks mano sumanymas. Kai bus baigta su šiais berniūkščiais, aš susidorosiu ir su Vasudeva bei Nanda, kurie remia Vṛṣṇi ir Bhojos gimines. Nužudysiu ir savo tėvą Ugraseną bei jo brolį Devaką, nes iš tikrųjų jie – mano priešai, kurie trukdo mano sumanymams ir žygiams. Šitaip aš atsikratysiu visų priešų. Jarāsandha – mano uošvis, be to, turiu gerą draugą beždžionę Dvividą. Jiems padedant, nušluosiu nuo žemės visus karalius, kurie remia pusdievius. Tokie mano planai. Aš įveiksiu visus priešus, o po to nekliudomas valdysiu pasaulį. Beje, turėtum žinoti, kad Śambara, Narakāsura ir Bāṇāsura yra artimiausi mano draugai, ir kai pradėsiu karą prieš karalius, kurie remia pusdievius, jie padės man kuo galėdami. Neabejoju, kad atsikratysiu visų priešų. Prašau tavęs kuo greičiau keliauti į Vṛndāvaną ir įkalbėti vaikus atvykti pasigrožėti Mathura ir pažiūrėti imtynių varžybų.“

Išgirdęs Kaṁsos sumanymą, Akrūra atsakė: „Brangusis karaliau, tu puikiai sugalvojai, kaip pašalinti kliūtis, trukdančias tavo diplomatinei veiklai. Tačiau būk ramus, jei tavo planas ir nepavyktų. Juk pagaliau žmogus sumano, o sprendžia Dievas. Mes galime būti kupini didžiausių sumanymų, tačiau jeigu jiems nepritars aukščiausiasis valdovas, jie žlugs. Kiekvienas šiame materialiame pasaulyje žino, kad viską galų gale nulemia antgamtinė jėga. Išradingas protas gali turėti didžiausių sumanymų, tačiau žmogus privalo atminti, jog turės naudotis veiklos vaisiais, kurie gali atnešti ne tik laimę, bet ir kančią. Tačiau aš neprieštarauju tavo pasiūlymui. Esu tavo draugas, tad padarysiu, kaip tu liepi, ir atvešiu Kṛṣṇą ir Balarāmą.“

Davęs draugams paskutinius nurodymus, Kaṁsa juos paliko, o Akrūra grįžo namo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaṁsa siunčia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos“.

TRISDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Demonų Keśio ir Vyomāsuros mirtis

Kaṁsos pamokytas, demonas Keśis pasivertė dideliu nuožmiu arkliu ir įsiveržė į Vṛndāvaną. Jo ilgi karčiai plaikstėsi vėjyje, kanopos draskė žemę, o kai jis sužvingo, siaubas sukaustė pasaulį. Kṛṣṇa matė, kad žvengdamas ir mosuodamas padangėje uodega, panašia į didžiulį debesį, demonas privertė iš siaubo drebėti visus Vṛndāvanos gyventojus. Kṛṣṇa suprato, kad arklys kviečia Jį į kovą. Viešpats priėmė iššūkį ir pasiruošė sutikti demoną Keśį. Kviesdamas Kṛṣṇą į kovą, arklys puolė Jį, skleisdamas siaubingus garsus, primenančius liūto riaumojimą. Keśis šoko ant Viešpaties, bandydamas savo tvirtomis kojomis ir kietomis it akmuo kanopomis Jį sutrypti. Tačiau Kṛṣṇa tuoj stvėrė jį už kojų, sužlugdydamas jo ketinimą, ir įpykęs ėmė vikriai sukti arklį aplink Save. Keliskart apsukęs, Jis nubloškė Keśį už šimto žingsnių – tarsi Garuḍa didelę gyvatę. Kṛṣṇos nublokštas arklys čia pat prarado sąmonę, tačiau po kurio laiko atsipeikėjo ir su baisia jėga bei įtūžiu, iššiojęs nasrus dar kartą puolė Kṛṣṇą. Kai Keśis šoko ant Jo, Kṛṣṇa staigiai įbruko kairę ranką į jo gerklę. Arklį pervėrė baisus skausmas, nes Kṛṣṇos ranka buvo tarytum įkaitintas geležies strypas. Visi jo dantys tuoj pat išbyrėjo. Kṛṣṇos ranka arklio ryklėje ėmė didėti ir užkimšo jam gerklę. Milžinas arklys ėmė dusti, mėšlungiškai spardytis, jį išpylė

prakaitas. Atėjo demono galas: jo akys išsprogo ir iš jo ėmė veržtis šlapimas bei išmatos. Šitaip paliko jį gyvybės jėga. Kai arklys nudvėsė, jo nasrai prasižiojo ir Kṛṣṇa lengvai ištraukė ranką. Kṛṣṇos draugai visiškai nenustebo, kad Jam taip lengvai pavyko nudobti Keśį, tačiau pusdieviai buvo apstulbę. Susižavėję jie sveikino Kṛṣṇą ir bėrė ant Jo gėles.

Po šio įvykio didysis bhaktas Nārada Munis aplankė Kṛṣṇą, kad nuošaly galėtų su Juo pasikalbėti. „Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, – tarė jis, – Tu – beribė Supersiela, vyriausiasis visų mistinių jėgų valdovas, visatos Viešpats, visa aprėpiantis Dievo Asmuo. Tu – kosminio pasaulio ramstis, visų bhaktų valdovas ir visų mūsų Viešpats. Brangus Viešpatie, kadangi Tu esi visų gyvų būtybių Supersiela, Tu glūdi jų širdyse tarytum ugnis medžio pliauskoje. Tu – visų gyvųjų būtybių veiklos liudininkas, Tu – aukščiausiasis valdovas, kuris glūdi jų širdyse. Tu Pats Sau pakankamas. Tu buvai prieš atsirandant materialiai visatai ir Savo galia ją sukūrei. Tavo išmintingąja valia iš gamtos *guṇų* sąveikos gimsta šis materialus pasaulis, ir Tu jį palaikai, o ilgainiui sunaikini. Šis vyksmas Tavęs neveikia, Tu – amžinas vyriausiasis valdovas. Brangus Viešpatie, Tu apsireiškei žemėje, kad iššudytumei visus vadinamuosius karalius, kurie tėra demonai. Tie nenaudėliai išsipuošė karalių rūbais ir apgaudinėja žmones. Tu apsireiškei tesėdamas Savo pažadą, jog ateisi į šį materialų pasaulį ginti tikėjimo tiesų ir naikinti nenaudėlių, kurie yra tarytum rakštis. Brangusis Viešpatie, aš įsitikinęs, kad poryt pamatysiu, kaip demonai Cāṇūra, Muṣṭika bei kiti imtynininkai ir drambliai, o kartu ir pats Kaṁsa žus nuo Tavo rankos. Ir aš tai išvysiu savo akimis. Tikiuosi pamatyti ir kitų demonų – Śaṅkhos, Yavanos, Muros ir Narakāsuros – galą. Aš pamatysiu ir tai, kaip iš dangaus karalystės Tu išneši *pārijātos* gėlę ir nugalėsi patį dangaus valdovą."

„Brangusis Viešpatie, – tęsė Nārada Munis, – paskui turėsiu progos pamatyti Tavo vestuves su karalaitėmis, narsių karalių dukterimis, už kurias Tu turėsi sumokėti *kṣatriyo* jėga." (*Kṣatriyas*, kuris ketina vesti labai gražią ir garbingą didžio karaliaus dukrą, turi kautynėse įveikti savo varžovus. Karalaitės ranka tenka nugalėtojui.)

„Dar aš pamatysiu, kaip Dvārakoje Tu išvaduosi iš pragariškų kančių karalių Nṛgą, – pasakė Nārada Munis. – Būsiu liudininkas ir to, kaip Tu laimėsi žmoną bei Syamantakos brangakmenį ir išgelbėsi mirusį *brāhmaṇo* sūnų, nors jis jau bus iškeliavęs į kitą planetą. Aš matysiu, kaip Tu užmuši demoną, vardu Pauṇḍraka, ir pelenais paversi Kāśī karalystę, kaip žiauriose kautynėse, kovodamas Mahārājos Yudhiṣṭhiros pusėje, nužudysi karalių Cedį ir Dantavakrą. Aš išvysiu šiuos ir daugelį kitų riteriškų Tavo žygių, kuriuos Tu atliksi karaliaudamas Dvārakoje. Šiuos Tavo malonybės atliktus darbus apdainuos visų laikų didieji poetai. Kurukṣetros mūšyje Tu paimsi į rankas Savo draugo Arjunos kovos vežimo vadžias ir kaip

amžinasis laikas, nenugalimasis mirties įsikūnijimas, Tu pražudysi visus ten susirinkusius karius. Prieš mano akis šiame kovos lauke kris daugybė karių. Viešpatie, su pagarba lenkiuosi Tavo lotoso pėdoms. Tu esi visiškai transcendentinis, kupinas tobulo išmanymo ir palaimos. Tu Pats Savy tobulas ir pranoksti visus troškimus. Išskleisdamas vidinę Savo galią, Tu duodi valdžią *māyai*. Niekas negali aprėpti beribės Tavo galios. Brangus Viešpatie, Tu – vyriausiasis valdovas. Tu glūdi Savo Paties vidinėje galioje, ir beprasmiška manyti, kad Tu priklausai nuo Savo kūrinių.

Tu gimei Yadu, arba Vṛṣṇi, giminėje. Tavo apsireiškimas žemėje pirminiu amžinojo palaimingo žinojimo pavidalu – tai Tavo žaidimas. Tu niekam nepavaldus, tik Sau Pačiam, todėl su pagarba lenkiuosi Tavo lotoso pėdoms."

Nārada Munis norėjo pareikšti žmonėms, kad Kṛṣṇa visiškai nepriklausomas. Tai, kad Jis apsireiškė Yadu šeimoje ir draugavo su Arjuna, visai nereiškia, kad Jis buvo priverstas veikti dėl rezultatų. Tokie Jo žaidimai. Jam viskas yra žaidimas, tačiau mums Jo darbai – tikri ir neginčijami.

Nārada Munis pagarbiai nusilenkė Viešpačiui Kṛṣṇai ir paprašęs Jo leidimo iškeliavo. Nudobęs demoną Kešį, Kṛṣṇa tarsi niekur nieko sugrįžo pas Savo draugus į mišką ganyti karvių. Kṛṣṇa amžinai žaidžia šiuos transcendentinius žaidimus Vṛndāvanoje su Savo draugais – piemenukais bei *gopėmis*, tačiau kartais Jis parodo ir nepaprastą Aukščiausiojo Dievo Asmens šaunumą, nužudydamas įvairius demonus.

Tą patį rytą Kṛṣṇa su bičiuliais piemenukais užkopė žaisti į pačią Govardhanos kalvos viršūnę. Jie žaidė vagis ir tvarkos sergėtojus. Vieni berniukai buvo tvarkos sergėtojai, kiti – vagys, o treti – ėriukai. Vaikams bežaidžiant, pasirodė demonas, vardu Vyomāsura, „skraidantis dangumi." Jis buvo kito pikto demono – Mayos sūnus. Šių demonų burtai stebuklingi. Vyomāsura pasivertė piemenuku, kuris žaidė vagį, ir pavogė daug berniukų, vaidinusių ėriukus. Po vieną jis išnešiojo beveik visus vaikus ir suslapstė juos kalno olose, o angas užvertė akmenimis. Kṛṣṇa perprato demono gudrybę ir čiupo jį tarytum liūtas ėriuką. Norėdamas ištrūkti, demonas pabandė išaugti sulig kalnu, bet Kṛṣṇa nepaleido jo iš rankų. Su baisia jėga Jis trenkė demoną į žemę ir užmušė tarsi gyvulį skerdykloje. Pribaigęs demoną Vyomą, Viešpats Kṛṣṇa išlaisvino iš kalno olų visus draugus. Visi draugai bei pusdieviai šlovino nepaprastus Jo žygius. Po to Kṛṣṇa su karvėmis bei vaikais vėl grįžo į Vṛndāvaną.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Demonų Kešio ir Vyomāsuros mirtis".

TRISDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną

Nārada Munis neužsiminė apie tai, kaip Kṛṣṇa užmušė Vyomāsurą, o tai reiškia, kad Vyomāsura ir demonas Keśis gavo galą tą pačią dieną. Demonas Keśis nusibaigė anksti rytą, po to berniukai išėjo į Govardhanos kalvą ganyti karvių, o ten buvo užmuštas ir Vyomāsura. Abu demonai buvo užmušti rytą, o vakare Kaṁsa paprašė Akrūros vykti į Vṛndāvaną. Gavęs Kaṁsos nurodymus, Akrūra kitą rytą sėdo į vežimą ir išvyko į Vṛndāvaną. Akrūra buvo didis Viešpaties bhaktas, tad pakeliui į Vṛndāvaną jis šlovino Viešpatį. Bhaktų mintys visada nukreiptos į Kṛṣṇą, taigi ir Akrūra nuolat galvojo apie Viešpaties Kṛṣṇos akis, primenančias lotosą.

Akrūra negalėjo suprasti, kokiais dorais darbais jis pelnė laimę vykti pas Viešpatį Kṛṣṇą. Jis pamanė, kad jeigu bus Kṛṣṇos valia, jam pavyks Jį pamatyti. Akrūra pasijuto laimingiausias žmogus, nes važiavo pas Kṛṣṇą, kurį trokšta išvysti didieji *yogai* mistikai. Jis buvo tikras, kad tą dieną, kai jis išvys Kṛṣṇą, visos jo ankstesnio gyvenimo nuodėmingų poelgių pasekmės išnyks ir laiminga galimybė, kurią teikia žmogaus gyvybės forma, bus tinkamai panaudota. Akrūra nutarė, kad Kaṁsa, siųsdamas jį parvežti Kṛṣṇos ir Balarāmos ir taip suteikdamas progą pamatyti Viešpatį, parodė jam didžią malonę. Jis prisiminė, kad didieji praeities išminčiai bei šven-

tieji išsivadavo iš materialaus pasaulio tiesiog išvydę švytinčius Kṛṣṇos lotoso pėdų nagus.

„Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškė kaip paprastas žmogus, ir man teks didžiulė laimė Jį pamatyti“, – mąstė Akrūra. Jis labai jaudinosi laukdamas akimirkos, kai išvys lotoso pėdas, kurias garbina didieji pusdieviai Brahmā, Nārada bei Viešpats Śiva ir kurios žengia Vṛndāvanos žeme bei liečia *gopių* krūtines, pabarstytas *kuṅkuma*. Jis galvojo: „Kaip man pasisekė – aš išvysiu nuostabų Kṛṣṇos veidą su *tilakos* ženklu ant kaktos bei nosies. Matysiu Jo šypseną ir garbanotus juodus plaukus. Esu tikras, kad taip atsitiks, nes elniai šiandien bėga man iš dešinės pusės. Šiandien aš savo akimis pamatysiu dvasinės karalystės Viṣṇulokos grožį, nes Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Viṣṇu, Savo valia atėjęs į šį pasaulį. Jis – grožio šaltinis, todėl mano akys šiandien bus pasotintos.“

Akrūra visiškai neabejojo, kad Viešpats Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Viṣṇu. Kai Viešpats Viṣṇu pažvelgia į materialiąją energiją, atsiranda kosminis pasaulis. Ir nors Viešpats Viṣṇu yra šio materialaus pasaulio kūrėjas, Savo galia išlieka laisvas nuo materialios energijos poveikio. Vidine galia Jis išsklaido materialios energijos tamsybę. Taip, išskleidęs vidinę Savo galią, Kṛṣṇa, pirminis Viṣṇu, sukūrė ir Vṛndāvanos gyventojus. „Brahmasaṁhitā“ irgi patvirtina, kad Kṛṣṇos atributai ir buveinė yra Jo vidinės galios ekspansijos. Ši vidinė galia mūsų planetoje apsireiškia kaip Vṛndāvanos žemė, kurioje Kṛṣṇa džiugiai leidžia laiką su Savo tėvais ir bičiuliais piemenukais bei *gopėmis*. Iš Akrūros žodžių aišku, kad jeigu Kṛṣṇa pranoksta materialios gamtos *guņų* poveikį, tai Vṛndāvanos gyventojai, su meile tarnaujantys Viešpačiui, irgi yra aukščiau šių *guņų*.

Akrūra mąstė ir apie transcendentinių Viešpaties žaidimų svarbą. Jis pagalvojo, kad transcendentiniai Kṛṣṇos darbai, pamokymai, ypatybės bei žaidimai žmonėms neša gėrį ir laimę. Žmonės, kalbėdami apie transcendentinį Viešpaties pavidalą, ypatybes, žaidimus bei atributus, gali nuolat būti Kṛṣṇos sąmonėje. Taigi visa visata galėtų gyventi gėryje ir taikiai tobulėti. Civilizacija be Kṛṣṇos sąmonės tėra išpuoštas numirėlis. Lavoną galima labai gražiai papuošti, tačiau jeigu jis neturi sąmonės, papuošalai nieko nekeičia. Žmonių visuomenė be Kṛṣṇos sąmonės – negyva ir beprasmė.

Akrūra manė: „Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, apsireiškė Yadu giminės ainiu. Jis nustato religijos įstatymus. Tie, kurie laikosi šių įstatymų, yra pusdieviai, o kurie jų nesilaiko – demonai. Jis apsireiškė apginti pusdievių, paklusnių Aukščiausiojo Viešpaties valiai. Pusdieviai ir Viešpaties bhaktai mielai laikosi Kṛṣṇos įstatymų, o Kṛṣṇa mielai visaip juos globoja. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad žmonėms visada naudinga klausytis ir pasakoti apie Kṛṣṇos žygius, apie tai, kaip Jis gina bhaktus ir

naikina demonus. Bhaktai bei pusdieviai per amžius vis labiau garsins šlovinguosius Viešpaties darbus.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, – visų dvasinių mokytojų mokytojas, Jis – puolusių sielų gelbėtojas ir trijų pasaulių valdovas. Jį galima išvysti akimis, pateptomis meilės Dievui aliejumi. Šiandien aš galėsiu pamatyti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kurio transcendentinis grožis taip smarkiai pakerėjo sėkmės deivę, kad ji niekada nesiskiria su Juo. Kai tik atvyksiu į Vṛndāvaną, išlipsiu iš vežimo ir pulsiu ant žemės, pagerbdamas Aukščiausiąjį Viešpatį, materialios gamtos ir visų gyvųjų būtybių valdovą. Kṛṣṇos lotoso pėdas visada garbina didieji *yogai* mistikai, todėl aš irgi joms nusilenksiu ir tapsiu vienu iš Jo draugų, tokių, kaip Vṛndāvanos piemenukai. Kai nusilenksiu Viešpačiui Kṛṣṇai, Jis tikriausiai uždės Savo nieko nebijančią lotoso ranką man ant galvos. Jis tiesia Savo ranką visoms sąlygotoms sieloms, ieškančioms prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Kṛṣṇa yra galutinis materialios būties įbaugintų žmonių gyvenimo tikslas, ir kai susitiksiu su Juo, Jis būtinai suteiks man prieglobstį prie Savo lotoso pėdų. Aš trokštu, kad Jo lotoso rankos palytėtų mano galvą.“

Taigi Akrūra tikėjosi Kṛṣṇos rankos palaiminimo. Jis žinojo, kad Indrai, kuris yra visų trijų pasaulių – aukštesniųjų, viduriniųjų ir žemesniųjų planetų sistemų – valdovas, Viešpats suteikė palaiminimą vien už tai, kad tasai pasiūlė Kṛṣṇai truputį vandens. Bali Mahārāja irgi davė Vāmanadevai išmaldą – žemės trims žingsniams žengti ir lašelį vandens. Už tai Bali Mahārāja gavo Indros vietą. Kai *gopės*, šokdamos su Kṛṣṇa *rāsos* šokį, pavargo, Jis kvapnia it lotoso žiedas ranka nubraukė nuo jų veido prakaito lašelius, kurie priminė perliukus, ir *gopės* iškart atsigavo. Taigi Akrūra tikėjosi tos visagalės Kṛṣṇos rankos palaiminimo. Žmogui, kuris priima Kṛṣṇos sąmonę, kad ir kas jis būtų, Kṛṣṇos ranka gali suteikti bet kurį palaiminimą. Jeigu jis nori materialios laimės, kuri tepasiekiama dangaus valdovui, Kṛṣṇos ranka suteiks jam šį palaiminimą. Jeigu jis nori išsivaduoti iš materialios būties kančių, Kṛṣṇos ranka nubrauks kančias. O jei žmogus, kuris tyrai, transcendentiškai myli Kṛṣṇą, nori būti su Juo ir pajusti Jo transcendentinio kūno prisilietimą, Kṛṣṇos ranka suteiks jam šį palaiminimą.

Ir vis dėlto Akrūra būgštavo, nes jį siuntė Kaṁsa, Kṛṣṇos priešas: „Aš važiuoju pas Kṛṣṇą Jo priešo pasiųstas.“ Kartu jis galvojo: „Kṛṣṇa glūdi visų širdyse kaip Supersiela, Jis turėtų perskaityti ir mano slapčiausias mintis.“ Nors Kṛṣṇos priešas pasitikėjo Akrūra, Akrūros širdis vis dėlto buvo tyra. Jis buvo tyras Kṛṣṇos bhaktas. Jis nepaisė net Kaṁsos rūstybės, kurią galėjo užsitraukti, kad tik susitiktų su Kṛṣṇa. Akrūra neabejojo, kad Kṛṣṇa nepalaikys jo priešu, nors ir vyko pas Kṛṣṇą Kaṁsos siųstas. „Nors mano užduotis nuodėminga, nes esu Kaṁsos pasiuntinys, tačiau kai

prisiartinsiu prie Aukščiausiojo Dievo Asmens, aš stosiu Jo akivaizdon su didžiausiu nuolankumu, suglaudęs delnus. Jis tikrai bus patenkintas mano ištikimybe, galbūt meiliai nusišypsos, pažvelgęs į mane, ir Savo žvilgsniu išvaduos mane nuo visų nuodėmių pasekmių. Tada aš pasieksiu transcendentinę palaimą ir žinojimą. Kadangi Kṛṣṇa matys, kas vyksta mano širdyje, Jis tikrai mane apkabins, kai prisiartinsiu prie Jo. Aš ne tik priklausau Yadu giminei, bet ir esu tyrai, besąlygiškai Jam atsidavęs bhaktas. Kai Jis mane apglėbs, mano kūnas, širdis ir siela visiškai apsivalys nuo praėjusį gyvenimą atliktų poelgių pasekmių. Kai Jis prisilies prie manęs, aš iškart atsistosiu ir su didžiausiu nuolankumu sudėsiu rankas. Be abejo, Kṛṣṇa ir Balarāma kreipsis į mane: „Dėde Akrūra“, ir nuo tos akimirkos, kai Jie šitaip mane pavadins, visą mano gyvenimą apgaubs šlovė. Žmogaus gyvenimas tampa sėkmingas tik tada, kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo atkreipia į jį dėmesį.“

Čia aiškiai pasakyta, jog visi turėtume stengtis tarnyste ir atsidavimu atkreipti į save Aukščiausiojo Dievo Asmens dėmesį. Jeigu žmogus netarnauja Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, jo gyvenimas yra beprasmis. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, visiems vienodas. Jis neturi nei draugų, nei priešų. Tačiau Jis labiau linksta prie Savo bhakto, kuris tarnauja Jam su meile bei atsidavimu. Be to, „Bhagavad-gītoje“ sakoma, kad Aukščiausiasis Viešpats atsiliepia į Savo bhakto tarnystę. Akrūra pagalvojo, kad Kṛṣṇa panašus į dangaus planetose augantį troškimų medį, dovanojantį tą vaisių, kurio trokšta garbintojas. Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra visa ko šaltinis. Bhaktas turėtų žinoti, kaip tarnauti, kad Kṛṣṇa atkreiptų į jį dėmesį. Todėl „Caitanya-caritāmṛtoje“ aiškinama, kad žmogus privalo vienu metu tarnauti ir dvasiniam mokytojui, ir Kṛṣṇai, taip tobulėdamas Kṛṣṇos sąmonėje. Tarnystė Kṛṣṇai vadovaujant dvasiniam mokytojui ir yra tikroji tarnystė, nes dvasinis mokytojas yra apreikštas Kṛṣṇos atstovas. Śrī Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura sako, kad tasai, kuris patenkina dvasinį mokytoją, patenkina Aukščiausiąjį Viešpatį. Tai labai panašu į tvarką valstybinėje įstaigoje. Šioje įstaigoje žmogus dirba vadovaujamas skyriaus vedėjo. Jeigu skyriaus vedėjas patenkintas žmogaus darbu, jo laukia paaukštinimas ir didesnis atlyginimas.

Akrūra pamanė: „Jeigu Kṛṣṇa ir Balarāma bus patenkinti mano maldomis, Jie paims mane už rankos ir atsives į namus. Jie bus labai pagarbūs bei svetingi. Ir, žinoma, Jie pasidomės, ką veikia Kaṁsa ir jo pakalikai.“

Šitaip Akrūra, Śvaphalkos sūnus, pakeliui iš Mathuros mąstė apie Śrī Kṛṣṇą. Vṛndāvaną jis pasiekė vakarop. Akrūra net nepastebėjo, kiek laiko truko kelionė. Kai jis atvyko į Vṛndāvaną, saulė jau leidosi. Kai Akrūra kirto Vṛndāvanos ribą, jis pamatė karvių pėdas ir Viešpaties Kṛṣṇos pėdas

su vėliavos, trišakio, žaibo ir lotoso žiedo ženklais. Pamatęs Kṛṣṇos pėdas, Akrūra iš didžios pagarbos nušoko nuo vežimo. Jį pagavo ekstazė, kuri pasireiškė visais jos požymiais: jis verkė ir visas virpėjo. Pamačius dulkes, kurias lietė Kṛṣṇos lotoso pėdos, jį užtvindė nesuvaldomo džiaugsmo banga. Jis krito veidu ant žemės ir pradėjo po ją vartytis.

Akrūros kelionė į Vṛndāvaną turėtų būti mums pavyzdys. Tas, kuris sumanė keliauti į Vṛndāvaną, turėtų sekti tobulu Akrūros pavyzdžiu ir visada atminti Viešpaties darbus bei žaidimus. Pasiekus Vṛndāvanos ribą, reikia nedelsiant apsiberti Vṛndāvanos dulkėmis, ilgai negalvojant apie savo materialią padėtį ar garbę. Garsioje Narottamos dāsos Ṭhākuros giesmėje yra tokie žodžiai: *viṣaya chāriyā kabe śuddha habe mana* – „Vṛndāvaną aš tegalėsiu aplankyti tada, kai mano mintys apsivalys ir jose neliks materialaus jutiminių malonumų purvo.“ Iš tikrųjų į Vṛndāvaną neįmanoma nuvykti vien tik nusipirkus bilietą. Kaip reikia keliauti į Vṛndāvaną, mums parodė Akrūra.

Įvažiavęs į Vṛndāvaną, Akrūra pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, stebinčius, kaip melžiamos karvės. Kṛṣṇa vilkėjo geltonais rūbais, o Balarāma – melsvais. Akrūra pastebėjo, kad Kṛṣṇos akys nepaprastai panašios į dailius rudeninius lotoso žiedus. Jis matė Kṛṣṇą ir Balarāmą, kai Juodu buvo pačiame jaunystės žydėjime. Jie buvo panašaus sudėjimo, tik Kṛṣṇos oda buvo tamsi, o Balarāmos – šviesi. Kṛṣṇa ir Balarāma yra sėkmės deivės prieglobstis. Jie buvo dailiai nuaugę: nuostabių rankų, meilių veidų ir nepaprastai stiprūs kaip drambliai. Ir štai Akrūra, iš pradžių regėjęs Jų pėdų žymes, dabar savo akimis išvydo ir Juos Pačius. Nors Kṛṣṇa ir Balarāma – pačios galingiausios asmenybės, Jie pažvelgė į Akrūrą šypsodamiesi. Akrūra suprato, kad Kṛṣṇa ir Balarāma ką tik grįžo iš miško, kur ganė karves. Jie buvo išsimaudę, apsivilkę švariais rūbais ir pasipuošę gėlių girliandomis bei brangakmenių vėriniais. Jų kūnai buvo ištrinti sandalmedžio pasta. Akrūrą pakerėjo gėlių ir sandalmedžio kvapas bei Jų išvaizda. Jis pasijuto nepaprastai laimingas, pats savo akimis matydamas Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir Jo visišką ekspansiją Balarāmą, nes žinojo, kad Jie – pirmapradės asmenybės visoje kūrinijoje.

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa – pirmapradis Dievo Asmuo ir visų priežasčių priežastis. Akrūra suprato, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškė Savo sukurtojo pasaulio labui, kad sugrąžintų tikėjimo principus ir sunaikintų demonus. Švytėdami tarsi safyro ir sidabro kalnai, brolių kūnai išsklaidė tamsą, kurioje skendėjo visas pasaulis. Akrūra nedvejodamas šoko iš vežimo ir visu ūgiu tarsi lazda krito ant žemės prieš Kṛṣṇą ir Balarāmą. Kai Akrūra palietė Aukščiausiojo Dievo Asmens lotoso pėdas, jį užliejo transcendentinė palaima, jam užgniaužė gerklę ir jis nebegalėjo ištarti nė žodžio. Iš akių jam pabiro ašaros –

tai buvo transcendentinis poveikis, kurį darė Kṛṣṇos buvimas. Pagautas ekstazės, jis sustingo tarsi būtų praradęs regėjimą ir kalbos dovaną. Viešpats Kṛṣṇa, toks maloningas bhaktams, pakėlė Akrūrą ir apkabino jį. Atrodo, Viešpats Kṛṣṇa buvo labai patenkintas Akrūra. Balarāma irgi apkabino Akrūrą. Kṛṣṇa ir Balarāma atvedė jį už rankos į svetainę, patogiai pasodino ir atnešė vandens kojoms nuplauti. Pagerbdami jį, Jie atnešė medaus ir kitų gėrybių, kaip ir dera tokiais atvejais. Kai Akrūra patogiai atsisėdo, Kṛṣṇa su Balarāma pasakė dovanoją jam karvę, o paskui pasiūlė gardžių patiekalų, ir Akrūra ėmė valgyti. Kai jis pavalgė, Balarāma pasiūlė betelio riešutų, prieskonių bei sandalmedžio pastos, kad jis dar maloniau ir patogiau jaustųsi. Viešpats Kṛṣṇa Patsai priėmė svečią, kaip nurodoma Vedų, pamokydamas visus, kaip reikia sutikti svečią. Pasak Vedų, netgi jei svečias – tavo priešas, jį reikia taip gražiai sutikti, kad jis visiškai nejustų jokio pavojaus iš šeimininko. Jeigu šeimininkas – vargšas, jis privalo bent pasodinti svečią ant šiaudinio demblio ir paduoti stiklinę vandens. Kṛṣṇa ir Balarāma sutiko Akrūrą, kaip ir derėjo Jų aukštai padėčiai.

Po to, kai Akrūra buvo deramai sutiktas ir pagerbtas, Nanda Mahārāja, Kṛṣṇos įtėvis, tarė: „Brangus Akrūra, štai ko norėčiau tavęs paklausti. Žinau, kad tave globoja Kaṁsa, žiaurusis demonas. Jo globa – tai skerdiko rūpinimasis gyvuliais, kuriuos jis ruošiasi papjauti. Kaṁsa toks savanaudis, kad nužudė net savo tikrosios sesers vaikus. Ar galiu aš nuoširdžiai tikėti, jog jis globoja Mathuros gyventojus?“ Šis teiginys labai reikšmingas. Jeigu valstybės politinės ar vykdomosios valdžios vadovai rūpinasi tik savimi, jiems niekada nerūpės piliečių gerovė.

Malonūs Nandos Mahārājos žodžiai padėjo Akrūrai pamiršti dienos nuovargį po kelionės iš Mathuros į Vṛndāvaną.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną“.

TRISDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Akrūra grįžta ir pabuvoja Viṣṇulokoje Yamunos upėje

Viešpats Kṛṣṇa ir Nanda Mahārāja šiltai sutiko Akrūrą ir pasiūlė jam pernakvoti. Tuo tarpu abu broliai Balarāma ir Kṛṣṇa nuėjo vakarieniauti. Akrūra atsisėdo ant jam paruošto gulto ir ėmė galvoti apie tai, kad viskas, ko jis vylėsi ir troško, keliaudamas iš Mathuros į Vṛndāvaną, išsipildė. Viešpats Kṛṣṇa – sėkmės deivės vyras. Jeigu Jis patenkintas tyru Savo bhaktu, Jis duos jam viską, ko šis trokštų. Tačiau sau pačiam tyras bhaktas iš Viešpaties nieko neprašo.

Po vakarienės Kṛṣṇa ir Balarāma atėjo palinkėti Akrūrai labos nakties. Kṛṣṇa paklausė apie Kaṁsą, Savo dėdę iš motinos pusės: „Kaip jis elgiasi su savo draugais?“ Dar Jis pasiteiravo: „Kaip laikosi Mano giminaičiai?“ ir pasidomėjo Kaṁsos ketinimais. Po to Aukščiausiasis Dievo Asmuo pasakė Akrūrai, jog džiaugiasi jo atvykimu, pasidomėjo, ar sveiki Jo giminės bei draugai, ar nekamuoja jų kokios negalios. Kṛṣṇa apgailestavo, kad karalystę valdo Jo dėdė iš motinos pusės Kaṁsa. Jis pasakė, kad Kaṁsai ne vieta soste, ir kol jis valdys, jo pavaldiniams nėra ko tikėtis. Po to Kṛṣṇa tarė: „Mano tėvas daug prisikentėjo vien dėl to, kad Aš – jo sūnus. Dėl

šios priežasties jis prarado ir kitus savo sūnus. Tikra laimė, kad tu apsilankei kaip draugas ir giminaitis. Mielasis drauge Akrūra, pasakyk Man, kokiu tikslu atvykai į Vṛndāvaną.“

Kai Kṛṣṇa paklausė apie tai, Akrūra, Yadu giminės palikuonis, papasakojo apie paskutinius įvykius Mathuroje, nenuslėpdamas ir Kaṁsos bandymo nužudyti Vasudevą, Kṛṣṇos tėvą. Jis papasakojo, kas įvyko, kai Nārada atskleidė Kaṁsai, jog Kṛṣṇa – Vasudevos sūnus, kurį jis paslėpė Nandos Mahārājos namuose. Akrūra viską išdėstė apie Kaṁsą. Jis papasakojo apie Nārados ir Kaṁsos susitikimą ir apie tai, kaip Kaṁsa pasiuntė jį į Vṛndāvaną. Iš Akrūros Kṛṣṇa sužinojo, kad Nārada papasakojo Kaṁsai, kaip vos gimęs Kṛṣṇa buvo perneštas iš Mathuros į Vṛndāvaną ir kaip Jis užmušė visus Kaṁsos siųstus demonus. Po to Akrūra pasakė Kṛṣṇai, kad atvyko į Vṛndāvaną pakviesti Jį į Mathurą. Sužinoję apie Kaṁsos kėslus, Balarāma ir Kṛṣṇa, nenugalimi priešų žudikai, atlaidžiai pasišaipė iš Kaṁsos.

Jie paprašė Nandos Mahārājos sukviesti visus piemenis ir pranešti jiems apie kelionę į Mathurą, kur jie dalyvaus Dhanur-yajños apeigose. Kaṁsa norėjo, kad apeigose dalyvautų visi. Kṛṣṇos paprašytas, Nanda Mahārāja nedelsdamas sukvietė piemenis ir paprašė paruošti pieniškų gardumynų bei šviežio pieno apeigoms. Taip pat jis liepė vyriausiajam Vṛndāvanos tvarkos sergėtojui pranešti visiems gyventojams apie iškilmingas Dhanur-yajños apeigas, kurias rengia Kaṁsa, ir pakviesti visus dalyvauti jose. Nanda Mahārāja piemenims pranešė, kad išvykti numatyta ryt rytą, ir jie ėmė ruošti karves bei jaučius, kuriuos gabens į Mathurą.

Kai *gopės* sužinojo, kad Akrūra atvyko išsivežti Kṛṣṇos ir Balarāmos į Mathurą, jos labai sunerimo. Kai kurios *gopės* taip susisielojo, kad jų veidai pajuodo, jos ėmė karštai alsuoti, o jų krūtinėse smarkiau ėmė plakti širdys. Akimirksniu išsitaršė *gopių* šukuosenos bei rūbai. Išgirdusios, jog Kṛṣṇa ir Balarāma vyksta į Mathurą, namuose besitvarkančios *gopės* viską užmiršo ir metė darbus, tarsi tuoj tektų mirti ir atsisveikinti su šiuo pasauliu. Kai kurios *gopės*, pagalvojusios, jog teks išsiskirti su Kṛṣṇa, čia pat nualpo. *Gopės* prisiminė kerinčią Jo šypseną, pokalbius su Juo, ir jų širdis sugniaužė sielvartas. Jų atminty iškilo Dievo Asmuo, jos prisiminė, kaip Jis vaikštinėdavo Vṛndāvanos žeme ir linksmais žodžiais viliodavo jų širdis. Galvodamos apie Kṛṣṇą ir apie tai, jog teks išsiskirti su Juo, smarkiai plakančiomis širdimis *gopės* suėjo draugėn. Visos jos tegalvojo apie Kṛṣṇą, ir joms iš akių sruvo ašaros. Jos ėmė kalbėtis:

„O Apvaizda, kokia Tu žiauri! Tu, matyt, nežinai, kas yra gailestis. Tavo valia susitinka draugai, tačiau, neleidusi išsipildyti jų troškimams, Tu vėl juos išskiri. Tai tarsi beprasmis vaikų žaidimas. Tu suvedei mus su nuostabiuoju Kṛṣṇa, kurio dailią nosį bei plačią kaktą puošia garba-

noti melsvai juodi plaukai ir kuris visada šypsosi, Savo šypsena švelnindamas nesantaikos ardomą materialųjį pasaulį, o dabar išskiri mus – tai žiauru. O Apvaizda, kokia Tu negailestinga! Ir keisčiausia, kad dabar Tu apsireiški Akrūros pavidalu, nors vardas „Akrūra“ reiškia „nežiaurus.“ Iš pradžių mes vertinome Tave, kai davei mums akis regėti nuostabų Kṛṣṇos veidą, tačiau dabar Tu tarsi koks kvailas padaras stengies atimti iš mūsų regėjimą, kad vėl nematytume Kṛṣṇos. Nandos Mahārājos sūnus Kṛṣṇa irgi labai žiaurus! Jam nuolat reikia naujų draugų. Jis su niekuo ilgai nedraugauja. Mes, Vṛndāvanos *gopės*, palikome savo namus, draugus, giminės ir tapome Kṛṣṇos tarnaitėmis, o Jis paniekina mus ir išvažiuoja. Jis net nepažvelgia į mus, nors mes visiškai paklusome Jo valiai. Dabar Jo žvilgsnį gaudys visos Mathuros mergelės. Jos lauks Kṛṣṇos atvykstant ir žvelgs į mielą besišypsantį Jo veidą, gerte gerdamos Jo grožį tarsi medų. Nors mes žinome, kad Kṛṣṇa labai tvirtas ir ryžtingas, tačiau bijome, kad, išvydęs dailius jaunų Mathuros mergelių veidus, Jis tuoj užmirš apie viską pasaulyje. Mes bijome, kad jų pavergtas Jis pamirš mus – juk mes tesame paprastos kaimo mergelės. Jis nebebus su mumis mielas. Todėl mes nebesitikime, kad Kṛṣṇa sugrįš į Vṛndāvaną. Jis neatsispirs Mathuros mergelių draugijai.“

Gopės įsivaizdavo prašmatnias iškilmes Mathuroje: Kṛṣṇa eina gatvėmis, o miesto moterys bei mergelės iš savo namų balkonų žvelgia į Jį. Mathuros mieste gyveno įvairios Daśārhos, Bhojos, Andhakos ir Sātvatos bendruomenės. Visos jos priklausė vienai Yadu giminei, kurioje apsireiškė Kṛṣṇa. Šios bendruomenės irgi laukė Kṛṣṇos atvykstant. Jau buvo žinoma, kad Kṛṣṇa, kuris yra sėkmės deivės prieglobstis ir visų džiaugsmų bei transcendentinių ypatybių šaltinis, ruošiasi aplankyti Mathurą.

Gopės ėmė smerkti Akrūros poelgį. Jos kalbėjo, kad jis išsiveža Kṛṣṇą – didžiausią jų brangenybę ir akių džiaugsmą. Jis išsiveža Kṛṣṇą, net nepranešdamas joms apie tai ir jų net nepaguosdamas. Akrūrai nederėjo šitaip žiauriai elgtis, jis privalėjo jų pagailėti. *Gopės* tęsė: „Bet labiausiai stebina tai, kad Kṛṣṇa, Nandos sūnus, ilgai nesvarstydamas sėdo į vežimą. Tai rodo, kad Kṛṣṇa nepasižymi dideliu protu. O jeigu Jis ne kvailys, tai – blogai išauklėtas. Ir ne vien Kṛṣṇa toks. Piemenys irgi tikri beširdžiai – ruošdamiesi kelionei į Mathurą, jie jau kinko jaučius bei veršius. Vṛndāvanos vyresnieji irgi nejaučia gailesčio – jiems mūsų skausmas nė motais ir jie net nebando atkalbėti Kṛṣṇos nuo kelionės į Mathurą. Mūsų neužjaučia netgi pusdieviai – bent jie galėtų sutrukdyti Kṛṣṇos kelionei į Mathurą.“

Gopės meldėsi pusdieviams, kad šie pasiųstų gaivalines nelaimes – uraganą, audrą ar smarkią liūtį ir Kṛṣṇa negalėtų vykti į Mathurą. Po to jos ėmė samprotauti: „Jeigu nieko nedaro vyresnieji – tėvai ir globėjai, mes pačios sutrukdysime Kṛṣṇai. Mums nelieka nieko kita, kaip pačioms įsi-

kišti. Visi susimokė prieš mus, kad tik atimtų Kṛṣṇą. Tačiau be Jo mes nė akimirkos neišgyvensime.“ *Gopės* nutarė užtverti kelią, kuriuo turėjo važiuoti Kṛṣṇos vežimas. Jos kalbėjo: „Mes šokome su Kṛṣṇa *rāsos* šokį labai ilgą naktį, o ji prabėgo it akimirka. Mes gėrėjomės meilia Jo šypsena, glamonėjome Jį ir su Juo šnekučiavomės. Argi ištversime nors akimirką, jeigu Jis mus paliks? Vakarop, dienai pasibaigus, Kṛṣṇa ir vyresnysis Jo brolis Balarāma grįždavo su draugais namo. Kṛṣṇos veidas būdavo pilkas nuo dulkių, kurias keldavo karvių kanopos. Jis šypsodavosi ir grodavo fleita, ir taip maloniai žvelgdavo į mus. Argi galėsime Jį pamiršti? Argi pamiršime Kṛṣṇą – mūsų gyvenimo prasmę? Mūsų širdys dieną naktį su Juo – Jis pagrobė jas, ir jeigu Jis išvažiuos, mes nebegalėsime gyventi.“ Šios mintys gramzdino *gopes* į dar didesnį sielvartą. Nebegalėdamos susivaldyti, jos ėmė garsiai šaukti Kṛṣṇą įvairiais vardais: „O brangusis Dāmodara! O brangusis Mādhava!“

Visą naktį prieš Kṛṣṇai išvykstant *gopės* verkė. Kai patekėjo saulė, baigęs rytinį maudymąsi, Akrūra sėdo į vežimą ir kartu su Kṛṣṇa ir Balarāma iškeliavo į Mathurą. Kṛṣṇai ir Balarāmai įkandin, savais jaučiais kinkytais vežimais, prikrautais didelių molio ąsočių su jogurtu, pienu bei *ghī*, traukė Nanda Mahārāja ir piemenys. Kṛṣṇa prašė nepastoti kelio, tačiau *gopės*, gailiai žvelgdamos į Jį, apsupo vežimą. Matydamas *gopių* sielvartą, Kṛṣṇa labai susijaudino, tačiau Jis privalėjo vykti į Mathurą, nes taip išpranašavo Nārada. Kṛṣṇa bandė nuraminti *gopes*. Jis sakė, kad joms nėra ko liūdėti – užbaigęs reikalus, Jis tuoj pat grįšiąs. Tačiau įkalbėti jas išsiskirstyti buvo neįmanoma. Šiaip ar taip, vežimas pamažu pajudėjo į vakarus, ir *gopės* susikaupusios, neatitraukdamos nuo jo akių, sekė jį mintimis tol, kol vežimą buvo galima regėti. Jos žvelgė į plėvesuojančią virš jo vėliavą, kol ta išnyko ir galiausiai tolumoje teliko ratų sukeltas dulkių debesėlis. *Gopės* stovėjo nekrusteldamos, kol vežimas visiškai dingo iš akiračio. Sustingusios, jos atrodė tarsi nupieštos. *Gopės* nutarė, kad Kṛṣṇa grįš negreit ir kupinomis nusivylimo širdimis grįžo namo. Graužiamos neapsakomo sielvarto, likusios be Kṛṣṇos, *gopės* dienų dienas mąstė apie Jo žaidimus, ir tai teikdavo joms šiek tiek paguodos.

Viešpats, Akrūros ir Balarāmos lydimas, greitai važiuodamas pasuko prie Yamunos krantų. Vieną kartą išsimaudžius Yamunoje, galima palengvinti savo nuodėmingų poelgių naštą. Kṛṣṇa ir Balarāma išsimaudė upėje ir nusiprausė veidus. Atsigėrę skaidraus, tyro it krištolas Yamunos vandens, Jie vėl įsėdo į vežimą. Vežimas stovėjo aukštų medžių paunksmėje, ir kai broliai susėdo į jį, Akrūra paprašė leisti ir jam išsimaudyti Yamunoje. Vedų ritualai nurodo, kad maudydamasis upėje žmogus, bent iki pusės įbridęs į vandenį, pašnibždom sukalbėtų Gāyatrī *mantrą*. Įbridęs į upę, Akrūra staiga vandenyje išvydo Kṛṣṇą su Balarāma. Jis nustebo,

nes buvo įsitikinęs, kad Jie tebesėdi vežime. Suglumęs jis išbrido iš vandens ir nuskubėjo pažiūrėti, kur iš tiesų yra berniukai. Koks buvo jo nustebimas, kai pamatė Juos, kaip ir anksčiau, besėdinčius vežime! Jis ėmė abejoti, ar tikrai matė Juos vandeny, tad vėl sugrįžo prie upės. Šį kartą upėje jis išvydo ne tik Balarāmą ir Kṛṣṇą, bet ir daugybę pusdievių, visus *siddhas, cāraṇas* ir *gandharvas*. Jie stovėjo prie gulinčio Viešpaties. Dar jis pamatė Šeṣanāgą su tūkstančiais Savo gobtuvų. Viešpats Šeṣanāga dėvėjo melsvą rūbą, o Jo kaklai švytėjo baltumu. Baltieji Šeṣanāgos kaklai atrodė tarsi sniegu užklotos kalnų viršūnės. Ant susirangiusio Šeṣanāgos Akrūra pamatė visiškai ramų Kṛṣṇą: Jis turėjo keturias rankas, o Jo akys buvo panašios į rausvus lotoso žiedlapius.

Taigi, sugrįžęs prie upės, Akrūra išvydo Balarāmą, kuris buvo virtęs Šeṣanāga, ir Kṛṣṇą, pasivertusį Mahā-Viṣṇu. Jis pamatė nuostabiai besišypsantį, su keturiomis rankomis Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Jis žvelgė į visus, ir niekas negalėjo atitraukti nuo Jo akių – toks Jis buvo mielas ir gražus: tiesi nosis, plati kakta, dailios ausys ir rausvos lūpos. Tvirtos Jo rankos siekė kelius. Jo pečiai buvo aukšti, o krūtinė labai plati ir iškili tarsi jūros kriauklė. Bamba buvo giliai įkritusi, o ant pilvo vingiavo trys raukšlės. Klubai buvo platūs ir stambūs, tarsi moters, o šlaunys priminė dramblio straublį. Blauzdos bei sąnariai irgi buvo labai gražūs. Kojų nagai švytėjo, o pirštai priminė lotoso žiedlapius. Jo šalmą puošė vertingi brangakmeniai. Liemenį juosė dailus diržas, o plačią krūtinę – šventoji virvelė. Ant Jo riešų ir virš alkūnių žėrėjo apyrankės. Ant kulkšnių skambėjo varpeliai. Viešpaties grožis akino, o Jo delnai atrodė tarsi lotoso žiedas. Jo grožį dar labiau pabrėžė įvairūs Viṣṇu-mūrti simboliai: kriauklė, vėzdas, diskas ir lotoso žiedas, kuriuos Jis laikė keturiose rankose. Jo krūtinę žymėjo Viṣṇu ženklai, o ant kaklo kabojo ką tik nuskintų gėlių girlianda. Žodžiu, nuo Jo negalėjai atitraukti akių. Be to, Akrūra pamatė, kad Jo Šviesybę supa Jo artimi palydovai. Ten buvo keturi Kumāros – Sanaka, Sanātana, Sananda ir Sanat-kumāra, taip pat Sunanda bei Nanda ir pusdieviai Brahmā bei Šiva. Čia buvo ir devyni didieji mokyti išminčiai, bhaktai Prahlāda ir Nārada bei aštuonetas tyraširdžių Vasu, kurie šlovino Viešpatį maldomis. Kai Akrūra pamatė transcendentinę Dievo Asmenybę, jį užliejo meilės banga, o kūną ėmė krėsti transcendentinis virpulys. Akimirką jis suglumo, tačiau išlaikė aiškią sąmonę ir nusilenkė Viešpačiui. Suglaudęs delnus, virpančiu balsu jis pradėjo Jam melstis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūra grįžta ir pabuvoja Viṣṇulokoje Yamunos upėje“.

TRISDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Akrūros maldos

Akrūra meldėsi: „Brangus Viešpatie, pagarbiai lenkiuosi Tau, nes Tu – aukščiausioji visų priežasčių priežastis, pirmapradė, neišsenkanti asmenybė, Nārāyaṇa. Iš Tavo bambos išaugo lotoso žiedas, o lotose gimė Brahmā – šios visatos kūrėjas. Kadangi Brahmā yra šios visatos priežastis, Tu esi visų priežasčių priežastis. Visi kosminio pasaulio pradai – žemė, vanduo, ugnis, oras, eteris, ego, taip pat materialios galios visuma, gamta, paribio galia, gyvosios esybės, protas, jutimai, jutimų objektai bei pusdieviai, kurie valdo kosmosą, – atsirado iš Tavo kūno. Tu – visa ko Supersiela, ir vis dėlto niekas nepažįsta Tavojo transcendentinio pavidalo. Visus šio materialaus pasaulio gyventojus veikia materialios gamtos *guṇos*. Netgi pusdieviai, pavyzdžiui, Viešpats Brahmā, materialios gamtos veikimo apakinti, negali gerai pažinti Tavo transcendentinės būties, plytinčios anapus kosminio pasaulio, kurį sudaro trys materialios gamtos *guṇos*. Didieji išminčiai ir mistikai garbina Tave, kaip Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, pirminę visų gyvųjų būtybių, kosminio pasaulio ir pusdievių priežastį. Jie garbina Tave, kaip visa aprėpiantį. Kai kurie mokyti *brāhmaṇai* garbina Tave apeigomis. Jie atnašauja Tau aukas, skirdami jas įvairiems pusdieviams. Kai kurie ypač vertina transcendentinį pažinimą. Atgavę ramybę, jie stengiasi atsisakyti visų materialių veiksmų

ir atsideda filosofinėms paieškoms – *jñāna-yogai*, kurios tikslas – pažinti Tave.

Bhaktai, dar vadinami *bhāgavatomis*, garbina Tave, kaip Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Gavę būtinus įšventinimus, kad atliktų *pañcarātrika-viddhi*, jie žymi kūną *tilaka* ir garbina įvairius Tavo *viṣṇu-mūrti* pavidalus. Yra garbintojų, kuriuos vadina šivaitais. Jie seka įvairiais *ācāryomis* ir garbina Tave Viešpaties Šivos pavidalu.“

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad garbinti pusdievius reiškia netiesiogiai garbinti Aukščiausiąjį Viešpatį. Tačiau tai nėra teisinga garbinimo forma, nes garbinimo vertas tik Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa. Pusdieviai Brahmā, Šiva ir kiti – tai materialiųjų ypatybių inkarnacijos, o šios ypatybės taip pat kyla iš Nārāyaṇos kūno. Iš tikrųjų prieš pasaulio sukūrimą nebuvo nieko, tik Nārāyaṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Taigi pusdievių garbinimas neprilygsta Nārāyaṇos garbinimui.

Akrūra kalbėjo: „Pusdievių garbintojai sutelkia protą į kurį nors pusdievį, tačiau Tu esi visų gyvųjų būtybių, net ir pusdievių Supersiela, todėl šie garbintojai netiesiogiai garbina Tave. Per liūtį iš kalnų bėgantys upokšniai ne visada pasiekia jūrą. Kai kuriems tai pavyksta, o kai kuriems – ne. Taip ir pusdievių garbintojams gali pavykti, tačiau gali ir nepavykti Tave pasiekti. Niekas negali to laiduoti. Sėkmę lemia garbintojo uolumas.“

Vedose nurodoma, jog garbinant kurį nors pusdievį dar reikia atlikti ir tam tikras apeigas Nārāyaṇai, Yajñeśvarai, nes „Bhagavad-gītoje“ paminėta, kad pusdieviai negali patenkinti garbintojo noro be Nārāyaṇos, ar Kṛṣṇos, leidimo. „Bhagavad-gītoje“ taip sakoma: *mayaiva vihitān hi tān* – pusdieviai gali suteikti palaiminimą tiktai Aukščiausiojo Viešpaties valia. Jei pusdievių garbintojas pradeda blaiviai mąstyti, jis suvokia: „Pusdieviai suteikia palaiminimą tik Aukščiausiojo Viešpaties įgalioti, tad ar ne geriau garbinti Patį Aukščiausiąjį Viešpatį?“ Pusdievių garbintojai gali pasiekti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, tačiau tie, kurie mano, jog pusdieviai yra aukščiau už viską, galutinio tikslo nepasieks.

Akrūra tęsė savo maldą: „Brangus Viešpatie, pasaulyje viešpatauja trys materialios gamtos *guṇos*: dorybė, aistra ir neišmanymas. Jos valdo visus materialaus pasaulio gyventojus – pradedant Viešpačiu Brahma, baigiant nejudriomis būtybėmis – augalais bei medžiais. Brangusis Viešpatie, su pagarba lenkiuosi Tau, nes Tu nepavaldus trims *guṇoms*. *Guṇų* bangos nusineša visus, tačiau Tavęs jos neveikia. Brangus Viešpatie, ugnis – tai Tavo burna, žemė – Tavo pėdos, saulė – Tavo akis, dangus – Tavo bamba, pasaulio kryptys – Tavo ausys, erdvė – Tavo galva, pusdieviai – rankos, vandenynai ir jūros – Tavo pilvas, vėjai ir oras – Tavo jėga ir gyvybingumas. Augalai bei žolės – plaukeliai ant Tavo kūno. Debesys – Tavo plaukai,

kalnai – kaulai ir nagai, dienos bei naktys – Tavo vokų mirksėjimas. Prajāpatis, protėvis – Tavo lyties organas, o lietūs – Tavo sėkla.

Brangusis Viešpatie, pasakyta, kad visos gyvosios būtybės bei įvairūs pusdieviai, valdovai, karaliai ir visi kiti glūdi Tavyje kaip neatsiejamos visumos dalelės. Tavęs neįmanoma pažinti moksliniais tyrimais. Transcendentinę Tavo būtį galėtume vaizduotis kaip neaprėpiamą vandenyną, kuriame knibžda įvairiausių rūšių gyvųjų būtybių, arba kaip *kadambos* vaisių, iš kurio išlenda mažyčiai uodai. Brangus Viešpatie, kad ir kokiais amžinaisiais pavidalais bei inkarnacijomis Tu apsireikštumei, Tu visada ateini į šį pasaulį išvaduoti gyvąsias būtybes nuo neišmanymo, iliuzijos bei sielvarto. Todėl visi žmonės gauna galimybę suvokti Tavo Šviesybės inkarnacijų bei žaidimų didybę ir amžinai šlovinti Tavo darbus. Neįmanoma suskaičiuoti visų Tavo pavidalų bei inkarnacijų, kaip neįmanoma suskaičiuoti Tavyje glūdinčių visatų.

Todėl su pagarba lenkiuosi žuvies inkarnacijai, kuri apsireiškė pasaulio naikinimo metu, nors Tavo Šviesybė – visų priežasčių priežastis. Su pagarba lenkiuosi Hayagrīvos inkarnacijai, kuri užmušė du demonus – Madhu ir Kaiṭabhą. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškei milžino vėžlio pavidalu ir laikei didžiulį Mandaros kalną, o po to apsireiškei šerno pavidalu, kad išgelbėtumei Žemės planetą, nukritusią į Garbhodakos vandenis. Su pagarba lenkiuosi Tavo Šviesybei, apsireiškusiam Nṛsiṁhadevos pavidalu ir išgelbėjusiam daugybę bhaktų, kuriuos persekiojo žiaurūs bedieviai. Pagarbiai lenkiuosi Tau, kurs apsireiškei kaip Vāmanadeva ir didingais lotoso pėdų žingsniais apėjei tris pasaulius. Pagarbiai lenkiuosi Tau, kurs apsireiškei kaip Bhṛgu ainių Viešpats, kad iššudytumei šį pasaulį valdžiusius bedievius. Reiškiu pagarbą Tau, kurs apsireiškei Viešpaties Rāmos pavidalu ir užmušei demoną Rāvaṇą. Visi bhaktai garbina Tave kaip Raghu giminės valdovą, Viešpatį Rāmacandrą. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškei kaip Viešpats Vāsudeva, Viešpats Saṅkarṣaṇa, Viešpats Pradyumna ir Viešpats Aniruddha. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs nužengei Viešpaties Buddhos pavidalu demonų ir bedievių suklaidinti. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškei Kalki pavidalu, kad nubaustum tariamuosius karališkojo luomo atstovus, nusiritusius iki bjaurių *mlecchų*, kuriems jau nebetaikomi Vedų reguliatyvieji principai, lygio.

Brangusis Viešpatie, visi šio materialaus pasaulio gyventojai yra Tavo iliuzinės galios valdžioje. Nesuprasdami savęs ir klaidingai manydami, kad šiame pasaulyje viskas priklauso tik jiems, jie keliauja iš vieno kūno į kitą karminės veiklos bei jos pasekmių taku. Brangusis Viešpatie, aš ne išimtis tarp šių sąlygotųjų sielų. Aš, paikas žmogus, manau esąs laimingas, nes turiu namus, žmoną, vaikus, valstybę, nuosavybę bei turtus. Manyda-

mas, jog esu laimingas, aš gyvenu tarsi svajų pasaulyje, nes visa tai laikina. Kvaila yra taip galvoti, bet šie dalykai man atrodo kažkuo pastovūs ir tikri. Brangus Viešpatie, neteisingai suvokdamas savąjį „aš“, laikausi nusitvėręs to, kas laikina, būtent – savo materialaus kūno, kuris nėra dvasinis ir verčia mane kentėti. Toks būties supratimas mane visiškai paklaidino, visos mano mintys nukrypo į dvejybių pasaulį ir aš pamiršau Tave, transcendentinės palaimos šaltinį. Aš netekau galimybės transcendentiškai bendrauti su Tavimi ir, palikęs žaliuojančią oazę, tarsi neišmanėlis ieškau dykumoje vandens. Sąlygotosios sielos geidžia numalšinti troškulį, tačiau nežino, kur rasti vandens. Jos palieka oazę, kurioje yra vandens, ir skuba į dykumą, kur jo nėra nė lašo. Brangus Viešpatie, aš visiškai nesuvaldau savo proto, kurį blaško nežaboti jutimai ir vilioja karminė veikla bei jos vaisiai. Todėl mano intelektas visiškai luošas. Brangusis Viešpatie, nė vienas žmogus, pakliuvęs į sąlygotą materialios egzistencijos būvį, negali deramai įvertinti Tavo lotoso pėdų didybės. Laimė, man pavyko priartėti prie Tavo lotoso pėdų, ir aš manau, jog tai – nepriežastinė Tavo malonė. Tu gali daryti ką nori, nes esi aukščiausiasis valdovas. Dabar man paaiškėjo, kad tik nepriežastine Tavo malone žmogus gali išsivaduoti iš pasikartojančių gimimų bei mirčių, toliau tobulėti ir galų gale prisirišti prie nesavanaudiškos tarnystės Tau.“

Akrūra puolė ant žemės priešais Viešpatį ir tarė: „Brangusis Viešpatie, Tavo amžinas transcendentinis pavidalas kupinas žinojimo. Vien sutelkus protą į Tavo pavidalą, galima suprasti ir pažinti visą būtį, nes Tu – pirminis pažinimo šaltinis. Tau, įvairių galių valdovui, priklauso aukščiausioji valdžia. Tu – Aukščiausiasis Brahmanas ir Aukščiausioji Asmenybė, aukščiausiasis valdovas ir materialiųjų galių šeimininkas. Su pagarba Tau lenkiuosi, nes Tu esi Vāsudeva, kuriame glūdi visa kūrinija. Tu – visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tu – Supersiela, glūdinti visų širdyse ir vadovaujanti jų darbams. Dabar, Viešpatie, aš visiškai Tau atsiduodu. Apsaugok mane.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūros maldos“.

KETURIASDEŠIMTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa įžengia į Mathurą

Kol Akrūra meldėsi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Viešpats išnyko iš upės tarytum įgudęs teatro aktorius, kuris persirengia rūbus ir vėl lieka kuo buvęs. Kai *viṣṇu-mūrti* nebeliko, Akrūra išbrido iš vandens. Jis atliko visas apeigas ir stebėdamasis grįžo prie Balarāmos ir Kṛṣṇos vežimo. Kṛṣṇa paklausė, ar nematė jis kokio stebuklo vandenyje ar danguje. Akrūra atsakė: „Brangus Viešpatie, visi šio pasaulio stebuklai, nesvarbu, kur jie vyktų – danguje, vandenyje ar ant žemės, iš tiesų vyksta Tavajame visatos pavidale. Aš regėjau Tave, tad ar gali mane dar kas nors stebinti?“ Šie žodžiai patvirtina Vedų teiginį, kad tas, kuris pažino Kṛṣṇą, žino viską, o kas Jį regėjo – regėjo viską, net pačius didžiausius stebuklus. „Brangusis Viešpatie, – tęsė Akrūra, – nėra didesnio stebuklo už transcendentinį Tavo pavidalą. Po to, kai išvydau transcendentinį Tavo pavidalą, ar yra dar kas, ko būčiau nematęs?“

Tai pasakęs, Akrūra paragino arklius. Vakarop vežimas pasiekė Mathuros apylinkes. Kelyje iš Vṛndāvanos į Mathurą visi keliaujantieji neištverdavo ir keliskart atsigrįždavo, kad pažvelgtų į Kṛṣṇą ir Balarāmą. Tuo tarpu Vṛndāvanos gyventojai, kuriuos vedė Nanda ir Upananda, per miškus bei upes pasiekė Mathurą ir laukė atvykstant Balarāmos su Kṛṣṇa. Privažiavę Mathuros vartus, Kṛṣṇa ir Balarāma iššoko iš vežimo ir paspaudė Akrūrai

ranką. Kṛṣṇa tarė Akrūrai: „Dabar gali keliauti namo. Mes įžengsime į Mathurą vėliau, kartu su Savo palydovais.“ Akrūra atsakė: „Brangus Viešpatie, aš negaliu palikti Tavęs ir vienas grįžti į Mathurą. Aš – Tavo ištikimas tarnas. Neatstumk manęs. Aš kviečiu Tave, Tavo vyresnįjį brolį ir Tavo bičiulius piemenukus eiti su manimi. Palaiminkite mano namus Savo apsilankymu. Brangus Viešpatie, peržengęs mano namų slenkstį, Tu palaiminsi juos Savo lotoso pėdų dulkėmis. Gangos upė, prakaitu išsiliejanti iš Tavo lotoso pėdų, apvalo viską – protėvius, ugnies dievą ir pusdievius. Bali Mahārāja išgarsėjo apiplovęs Tavo lotoso pėdas, o visi jo giminaičiai pasiekė dangaus planetas, nes jis palytėjo Gangos vandenį. Bali Mahārāja valdė visus įmanomus materialius turtus, o ilgainiui patyrė aukščiausios rūšies išsivadavimą. Gangos vanduo pašventina ne tik tris pasaulius, jis srūva ir per Viešpaties Śivos galvą. O Aukščiausiasis visų valdovų Viešpatie! O visatos valdove! Su pagarba Tau lenkiuosi!“ Išklausęs jo žodžius, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, atsakė: „Akrūra, Aš ir vyresnysis brolis Balarāma būtinai užeisime į tavo namus, bet tik tada, kai užmušiu Yadu giminei priešiškus demonus. Tai suteiks džiaugsmo visai mano giminei.“ Akrūrą šiek tiek nuliūdino tokie Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžiai, tačiau jis negalėjo nepaklusti įsakymui. Todėl jis vienas įžengė į Mathurą, kad praneštų Kaṁsai apie Kṛṣṇos atvykimą, ir grįžo namo.

Akrūrai nuėjus, Viešpats Kṛṣṇa, Balarāma ir piemenukai taip pat įžengė į Mathurą, norėdami apžiūrėti miestą. Jie atkreipė dėmesį į puikaus darbo, iš geriausio marmuro iškaltus Mathuros vartus gryno aukso durimis. Visur, kur pažvelgsi, žaliavo nuostabūs sodai bei parkai, o miestą juosė patrankų eilė, kad priešas lengvai neįsibrautų. Jie matė auksu išdabintas kryžkeles, daugybę išmoningai tarsi vieno architekto statytų turtuolių namų. Namai buvo nusagstyti brangakmeniais, aplinkui vešėjo puikūs vaismedžių ir gėlių sodai. Namų koridorius bei verandas puošė šilkai, siuvinėti brangakmeniais bei perlais audiniai. Priešais balkonų langus burkuodami tupinėjo balandžiai ir povai. Visos miesto grūdų krautuvėlės buvo išpuoštos įvairiausiomis gėlėmis bei girliandomis, jauna žole ir nuostabiais narcizų bei rožių žiedais. Prie pagrindinių kiekvieno namo durų stovėjo ąsočiai su vandeniu, o aplink įėjimą buvo pašlakstyta vandens, jogurto, sandalmedžio pastos bei žiedlapių mišinio. Virš durų, papuoštų degančiais įvairaus dydžio šviestuvais, kabojo jaunų mango lapų vainikai ir šilko juostos. Šitaip išdabintos buvo visos durys.

Kai mieste pasklido žinia, kad Kṛṣṇa ir Balarāma su piemenukais atvyko į Mathurą, visi miesto gyventojai išėjo į gatves, o moterys bei merginos užkopė ant stogų, kad galėtų Juos pamatyti. Jos labai susijaudinusios laukė atvykstančių Kṛṣṇos ir Balarāmos ir taip nekantravo Juos pamatyti, kad netgi nespėjo dorai apsirengti. Kai kurios išvirkščiai apsi-

vilko drabužius, kitos tepasidažė vieną akį, dar kai kurios pasirišo varpelius tik ant vienos kojos, o auskarus įsisegė tik į vieną ausį. Taip smarkiai besiskubindamos, kad net tinkamai nepasipuošė, jos sulipo ant stogų, kad pamatytų Kṛṣṇą. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma atvyko, kai kurios iš jų valgė, tačiau vos išgirdusios, kad Jie jau mieste, viską paliko ir puolė ant stogų. Kitos maudėsi, tačiau nebaigusios išbėgo pasitikti Kṛṣṇos ir Balarāmos. Kai kurios iš moterų krūtimi maitino savo vaikus, tačiau ir tos, palikusios juos, išbėgo pamatyti Kṛṣṇos ir Balarāmos. Viešpats Kṛṣṇa ėjo lėtai, šypsodamasis ir tuoj pat pakerėjo moterų širdis. Sėkmės deivės vyras žengė gatve tarsi dramblys. Jau seniai Mathuros moterys girdėjo pasakojimus apie Kṛṣṇą ir Balarāmą bei nepaprastas Jų ypatybes. Iš pasakojimų joms labai patiko broliai, ir jos nekantravo Juos pamatyti. Dabar, kai moterys pačios išvydo Kṛṣṇą ir Balarāmą, einančius gatve ir viliojančiai besišypsančius, jos netvėrė džiaugsmu. Išvydus Kṛṣṇą ir Balarāmą, jų krūtinėse užkaito jausmai ir širdyse jos ėmė glausti Juos prie savęs. Iš neapsakomos ekstazės joms pasišiaušė plaukai. Jos jau girdėjo apie Kṛṣṇą, tačiau niekada nebuvo Jo mačiusios, ir štai pagaliau jų didis troškimas išsipildė. Džiaugsmu švytinčiais veidais ant Mathuros rūmų stogų besibūriuojančios moterys bėrė ant Kṛṣṇos ir Balarāmos gėles. Broliams žingsniuojant gatvėmis, visi aplinkui gyvenantys *brāhmaṇai* irgi išėjo į gatves su sandalmedžio vandeniu bei gėlėmis ir pagarbiai sveikino Juos, įžengusius į miestą. Miestelėnai kalbėjo apie Vṛndāvanos gyventojų kilnius ir dorovingus darbus. „Kokius didžius darbus turėjo nuveikti Vṛndāvanos piemenys ankstesniuose savo gyvenimuose, kad dabar kasdieną regėtų piemenukus Kṛṣṇą ir Balarāmą“, – negalėjo atsistebėti jie.

Pakeliui Kṛṣṇa ir Balarāma sutiko skalbėją, kuris skalbdavo ir dažydavo drabužius. Nudžiugęs Kṛṣṇa kreipėsi į jį, prašydamas gražaus audinio ir žadėdamas, kad jeigu skalbėjas duos Jam gražiausiai nudažytą audeklą, jis visada bus laimingas ir nuo jo niekada nenusigręš sėkmė. Kṛṣṇa – ne elgeta ir audinio Jam nereikėjo, tačiau šiuo prašymu Jis priminė, kad kiekvienas iš mūsų turėtų būti pasiruošęs atiduoti Jam viską, ko tik Jis panorėtų. Tai ir sudaro Kṛṣṇos sąmonės esmę.

Deja, skalbėjas buvo Kaṁsos tarnas ir Kṛṣṇos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, prašymo deramai neįvertino. Štai kaip paveikia bloga aplinka. Jis galėjo nedelsdamas atiduoti medžiagą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, pažadėjusiam už tai suteikti didžius palaiminimus, tačiau kadangi jis buvo Kaṁsos tarnas, nuodėmingas demonas, tai Kṛṣṇos pasiūlymo nepriėmė. Užuot apsidžiaugęs, jis supyko ir atsisakė patenkinti Viešpaties prašymą, atkirsdamas: „Kaip Tu drįsti prašyti audinio, skirto karaliui?!“ Ir jis ėmė Kṛṣṇai ir Balarāmai pamokslauti: „Mielieji berniukai, nebūkite tokie įžūlūs ir nekaulykite karaliaus daiktų. Antraip karaliaus tarnai Jus

nubaus – sučiups Jus ir gerai įkrės. Tada Jums bus riesta. Aš pats patyriau tai savo kailiu. Kiekvienas, besikėsinantis į karaliaus nuosavybę, žiauriai nubaudžiamas.“

Išgirdęs šiuos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa, Devakī sūnus, užsirūstino ant skalbėjo ir smogęs plaštaka nukirto jam galvą. Skalbėjas krito ant žemės negyvas. Taip Viešpats Kṛṣṇa patvirtino „Brahma-saṁhitos“ žodžius, kad kiekviena Savo kūno dalimi Jis gali daryti viską, ko panori. Jis nukirto skalbėjui galvą be kardo, plika ranka. Toks Aukščiausiojo Viešpaties visagalybės įrodymas. Jis gali padaryti ką norįs be jokios pagalbos.

Po šio šiurpaus įvykio skalbėjo samdiniai tuoj išsilakstė, palikę visus audeklus. Kṛṣṇa ir Balarāma išsirinko Jiems patikusius ir jais pasipuošė, o likusius audinius atidavė piemenukams, kurie irgi išsipuošė. Likučius Kṛṣṇa ir Balarāma paliko ir patraukė toliau. Tuo tarpu vienas siuvėjas bhaktas pasinaudojo proga Jiems patarnauti ir pasiuvo iš šių audinių puikiausius rūbus. Pasipuošę naujais drabužiais, Kṛṣṇa ir Balarāma atrodė tarsi įvairiaspalvėm medžiagom padabinti drambliai pilnaties arba jaunaties dieną. Kṛṣṇa buvo patenkintas siuvėju ir suteikė jam *sārūpya-mukti* palaiminimą, o tai reiškė, kad palikęs kūną siuvėjas išsivaduos ir Vaikuṇṭhos planetose gaus tokį pat kūną, kaip keturrankio Nārāyaṇos. Be to, Kṛṣṇa pažadėjo, kad visą gyvenimą jis užsidirbs pakankamai lėšų, kad gyventų nestokodamas malonumų. Čia Kṛṣṇa įrodė, kad Jį įsisąmoninusiems bhaktams netrunka ir materialių jutiminių džiaugsmų. Jie turi pakankamai progų juos patirti, o nugyvenę gyvenimą pasikelia į dvasines planetas – Vaikuṇṭhalokas arba Kṛṣṇaloką, Goloka Vṛndāvaną.

Dailiai pasipuošę, Kṛṣṇa ir Balarāma užsuko pas gėlininką, vardu Sudāmā. Kai Jie priėjo prie Sudāmos namo, gėlininkas pasitiko Juos, puldamas kniūbsčias ant žemės ir taip išreikšdamas savo didžią ištikimybę. Patogiai pasodinęs Kṛṣṇą ir Balarāmą, jis paprašė savo pagalbininko atnešti gėlių bei betelio riešutų su *candanos* pasta. Viešpats gėlininko nuoširdumu buvo labai patenkintas.

Gėlininkas ėmė nuolankiai ir pagarbiai melstis Viešpačiui: „Brangus Viešpatie, aš manau, kad Tau apsilankius mano namuose, liko patenkinti ir gavo išsivadavimą mano protėviai bei visi tie, kuriuos aš garbinu. Brangus Viešpatie, Tu – kosminio pasaulio priežasčių priežastis, tačiau žemės gyventojų labui Tu apsireiškei kartu su Savo pilnaverte dalimi, kad apgintum bhaktus ir sunaikintum demonus. Kadangi Tu – visų gyvųjų būtybių draugas, esi visiems vienodas. Tu – Supersiela ir neišskiri nei draugų, nei priešų. Ir vis dėlto Savo bhaktams Tu su džiaugsmu dovanoji ypatingą malonę už jų atsidavimą. Viešpatie, būk maloningas ir pasakyk, ką aš galėčiau padaryti Tau, nes esu amžinasis Tavo tarnas. Leisdamas kuo nors patarnauti, Tu suteiktum man didžiausią malonę.“ Gėlininkas Sudāmā

širdyje labai džiaugėsi, kad jo namuose svečiuojasi Kṛṣṇa ir Balarāma, tad, vykdydamas slapčiausią savo troškimą, iš įvairių gėlių suvėrė dvi stebuklingo grožio girliandas ir dovanojo jas Viešpačiui. Kṛṣṇa ir Balarāma buvo patenkinti nuoširdžiu jo patarnavimu, tad Kṛṣṇa pasveikino gėlininką ir palaimino jį. Kṛṣṇa visada taip elgiasi su Jam atsidavusiomis sielomis. Gavęs palaiminimą, gėlininkas paprašė, kad Viešpats leistų būti amžinu Jo tarnu, ištikimai Jam tarnauti ir kad jo tarnystė būtų naudinga visoms gyvoms būtybėms. Iš šių žodžių matyti, kad Kṛṣṇą įsisąmoninęs Viešpaties bhaktas nepasitenkina vien pats tobulėdamas atsidavimo tarnystėje – jis trokšta dirbti ir kitų gyvų esybių labui. Šiuo principu vadovavosi šeši Vṛndāvanos Gosvāmiai. Todėl jiems skirtoje maldoje yra tokie žodžiai: *lokānāṁ hita-kāriṇau – vaiṣṇavai*, Viešpaties bhaktai, nėra savanaudžiai. Nors ir kokias malones jie gautų iš Aukščiausiojo Dievo Asmens, jie nori viskuo dalintis su žmonėmis. Štai kas yra tikrasis rūpinimasis žmonijos gerove. Patenkintas gėlininku, Viešpats Kṛṣṇa ne tik suteikė jam trokštamas malones, bet ir materialų turtą, šeimos gerovę, ilgą gyvenimą ir visa, ko tik šiame materialiame pasaulyje galėjo geisti žmogaus širdis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa įžengia į Mathurą“.

KETURIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką

Išėję iš gėlininko namų, Kṛṣṇa ir Balarāma pamatė jauną kuprotą moterį, nešančią gatve dubenį su sandalmedžio pasta. Kṛṣṇa, visų malonumų šaltinis, panoro iškrėsti išdaigą kupriukei ir pralinksminti Savo draugus. Kṛṣṇa kreipėsi į ją: „O lieknoji mergele, kas tu? Pasakyk Man, kam neši šią sandalmedžio pastą? Man regis, tu turėtum atiduoti ją Man, ir Aš įsitikinęs, kad tu su džiaugsmu tai padarysi.“ Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir Jis viską žinojo apie kupriukę. Klausdamas Jis leido suprasti, kad tarnauti demonui beprasmiška. Verčiau tepasitarnauja ji Kṛṣṇai ir Balarāmai – tada tuoj pat galėtų pasidžiaugti savo tarnystės vaisiais.

Moteris atsakė Kṛṣṇai: „Brangusis Śyāmasundara, brangus tamsiaveidi gražuoli, aš esu Kaṁsos tarnaitė. Kasdien aš parūpinu jam sandalmedžio pastos, ir karalius labai manimi patenkintas. Tačiau dabar aš manau, kad sandalmedžio pasta geriausiai pasitarnautų Jums, broliai.“ Sužavėta dailių Kṛṣṇos ir Balarāmos bruožų, Jų kalbų, šypsenų, žvilgsnių ir elgesio, kupriukė su didžiu pasitenkinimu ir meile ėmė tepti Jų kūnus pasta. Transcendentiniai broliai Kṛṣṇa ir Balarāma buvo gražaus gymio, nuostabios odos spalvos ir vilkėjo dailiais įvairiaspalviais rūbais. Jų stuomuo ir taip buvo nepaprastai patrauklus, o kai kupriukė patepė Juos sandalmedžio

pasta, Jie atrodė dar gražesni. Kṛṣṇa buvo labai dėkingas už paslaugą ir ėmė svarstyti, kuo jai atsilyginus. Taigi, norėdamas atkreipti Viešpaties dėmesį, įsisąmoninęs Kṛṣṇą bhaktas turi su didele meile ir ištikimybe Jam tarnauti. Kṛṣṇai galima įtikti tik transcendentine meilės tarnyste. Taip besvarstydamas, Viešpats Kṛṣṇa užmynė kupriukei ant kojų ir, pirštais suėmęs jos skruostus, timptelėjo kupriukę aukštyn, kad ji išsitiestų. Ir staiga kupriukė virto gražia, liekna mergina plačiais klubais, liaunu liemeniu ir aukšta, labai patrauklia krūtine. Kadangi Kṛṣṇa buvo patenkintas kupriukės tarnyste ir kadangi ją palytėjo Kṛṣṇos ranka, ji virto nuostabiausia tarp moterų. Tai pavyzdys, kai Kṛṣṇai tarnaujantys bhaktos tuojau pat pasiekia būties tobulumo. Atsidavimo tarnystė tiek galinga, kad visi, kurie ją atlieka, įgyja dieviškas ypatybes. Kupriukė patraukė Kṛṣṇą ne grožiu, o tarnyste. Pasitarnavusi Kṛṣṇai, ji čia pat virto gražiausia iš moterų. Nebūtina, kad Kṛṣṇos sąmonės žmogus būtų gražus ar kažkuo nepaprastas. Išsiugdęs Kṛṣṇos sąmonę ir tarnaudamas Kṛṣṇai, jis visa tai įgyja savaime.

Kai Kṛṣṇos malone kupriukė virto nuostabaus grožio mergina, ji pajuto didelį dėkingumą Kṛṣṇai, o be to, ją sužavėjo Kṛṣṇos grožis. Ilgai nesvarsčiusi, ji įsitvėrė į Kṛṣṇos drabužius ir pradėjo juos glamžyti. Koketiškai šypsodamasi, ji prisipažino, kad ją apėmė geidulys. Ji užmiršo ir kad esanti gatvėje, ir kad šalia stovi Kṛṣṇos vyresnysis brolis bei Jo draugai.

Ji atvirai pasiūlė Kṛṣṇai: „Brangusis didvyri, aš negaliu taip staiga išsiskirti su Tavimi. Tu turi ateiti pas mane į namus. Mane gundo Tavo grožis ir Tu esi puikiausias iš visų vyrų, tad privalau gražiai Tave priimti. Ir Tu turėtumei būti man geras.“ Ji nedviprasmiškai pasiūlė Kṛṣṇai užsukti pas ją į namus ir patenkinti jos geidulius. Kṛṣṇa, žinoma, kiek suglumo, nes šalia stovėjo vyresnysis brolis Balarāma, tačiau Jis žinojo, kad mergina yra nuoširdi ir iš tiesų jaučia Jam potraukį, tad Jam teliko nusišypsoti. Žiūrėdamas į Savo draugus piemenukus, Jis atsakė merginai: „Mieloji gražuole, Man labai malonu, kad pakvietei Mane. Atlikęs kitus Savo reikalus, Aš būtinai aplankysiu tave. Tokia gražuolė, kaip tu, – Man didžiulė paguoda, nes Aš toli nuo namų ir neturiu žmonos. Mes neturime tikros draugės, ir tu, be abejonės, gali padėti Mums numaldyti neramų protą.“ Maloniais žodžiais Kṛṣṇa nuramino merginą ir palikęs ją patraukė turgaus gatve, kur miesto gyventojai ruošėsi sutikti Jį su įvairiomis dovanomis. Ypač daug ten buvo betelio riešutų, gėlių ir sandalmedžio pastos.

Turguje prekijai su didžia pagarba lenkėsi Kṛṣṇai ir Balarāmai. Kai Jis ėjo gatve, iš aplinkinių namų Jo pažiūrėti subėgo visos moterys, o kai kurios, jaunesnės, pakerėtos Jo grožio, beveik alpo. Jų plaukai išsitaršė, atsipalaidavo glaudžiai prigludę rūbai, ir jos pamiršo, kur esančios.

Paskui Kṛṣṇa paklausė miestelėnų, kur bus atnašaujamos aukos. Kaṁsa

rengė Dhanur-yajños auką ir šalia aukuro padėjo šios aukos simbolį – milžinišką lanką. Lankas buvo nepaprastai didelis ir dailus tarsi vaivorykštė danguje. Jį saugojo daugybė į aukavietę susirinkusių tvarkos prižiūrėtojų bei sargybinių, kuriuos pasamdė karalius Kaṁsa. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma priėjo prie lanko, Juos perspėjo, kad toliau nebeitų, tačiau Kṛṣṇa į perspėjimą nekreipė jokio dėmesio. Jis prasibrovė prie milžiniško lanko ir čiupo jį kairiąja ranka. Minios akivaizdoje Jis įtempė templę ir perlaužė lanką perpus, tarsi dramblys laukuose perlaužia cukranendrę. Visi susirinkusieji žavėjosi Kṛṣṇos jėga. Lūžtančio lanko trenksmas nusirito dangumi ir žeme ir pasiekė Kaṁsą. Sužinojęs, kas atsitiko, Kaṁsa išsigando dėl savo gyvybės. Prižiūrėtojas, saugojęs lanką ir viską matęs, baisiai įniršo. Jis liepė savo žmonėms griebti ginklus ir puolė Kṛṣṇą, šaukdamas: „Čiupkite Jį! Čiupkite Jį! Užmuškite Jį! Užmuškite Jį!“ Kṛṣṇa ir Balarāma buvo apsupti. Grasinantys sargybinių mostai užrūstino Kṛṣṇą ir Balarāmą, ir Jie, stvėrę po sulaužyto lanko pusę, ėmė talžyti sargybinio padėjėjus. Kol vyko susirėmimas, Kaṁsa į pagalbą sargybiniams atsiuntė nedidelį būrį kareivių, tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma nukovė ir juos.

Nugalėjęs Kaṁsos karius, Kṛṣṇa jau nebėjo į aukavietę, o pasuko už vartų ir patraukė į Savo stovyklą. Pakeliui su didžiu malonumu Jis aplankė įvairias Mathuros vietas. Matydami Kṛṣṇos darbus ir nepaprastą šaunumą, visi Mathuros gyventojai ėmė manyti, jog broliai yra pusdieviai, kurie nusileido į jų miestą, ir labai Jais stebėjosi. O broliai nerūpestingai vaikštinėjo gatvėmis, nesukdami galvos dėl Kaṁsos įstatymų ir įsakymų.

Vakare Kṛṣṇa ir Balarāma su bičiuliais piemenukais grįžo į miesto pakraštį, kur stovėjo jų vežimai. Taip Kṛṣṇa ir Balarāma perspėjo Kaṁsą apie Savo atvykimą ir priminė, koks didelis pavojus laukia jo kitą dieną aukavietėje.

Dar Kṛṣṇai ir Balarāmai besiruošiant keliauti iš Vṛndāvanos į Mathurą, Vṛndāvanos gyventojai įsivaizdavo, kokia didžiulė laimė teks Mathuros gyventojams – jie galės gėrėtis nepaprastu Kṛṣṇos, kurį garbina tyri Jo bhaktai ir sėkmės deivė, grožiu. Vṛndāvanos gyventojų svajonės išsipildė, nes išvydę Kṛṣṇą Mathuros gyventojai išties patyrė didžiulę laimę.

Kai Kṛṣṇa sugrįžo į stovyklavietę, tarnai puolė Juo rūpintis, nuplovė Jo lotoso pėdas, patogiai pasodino, atnešė pieno bei įvairių gardžių valgių. Pavakarieniavęs ir apgalvojęs, ką veiks kitą dieną, Jis kuo ramiausiai užmigo ir taip prabėgo naktis.

O Kaṁsa, sužinojęs, kad Kṛṣṇa sulaužė nuostabųjį jo lanką ir užmušė sargybinį bei iššūdė karius, pajuto Aukščiausiojo Dievo Asmens galybę. Jis suprato, kad aštuntasis Devakī sūnus pagaliau apsireiškė ir jo, Kaṁsos, laukia neišvengiama mirtis. Galvodamas apie artėjančią mirtį, jis visą naktį nesumerkė akių. Jį kamavo negeri regėjimai ir jis suprato, kad Kṛṣṇa ir

Balarāma, atsiradę miesto apylinkėse, – tai jo mirties pranašai. Kaṁsai rodėsi įvairiausi blogi ženklai ir sapne, ir tikrovėje. Žiūrėdamas į save veidrodyje, jis nematė savo galvos, nors ji ir buvo savo vietoje. Dangaus šviesuliai jo akyse dvejinosi, nors iš tiesų jų tebuvo po vieną. Savo šešėlyje jis matė skyles, ausyse spengė. Visi medžiai jam atrodė auksiniai, jis nebematė savo pėdų žymių nei dulkėse, nei purve. Sapnuose jį lankė įvairios šmėklos asilais kinkytame vežime. Be to, jis sapnavo, kad kažkas duoda jam nuodų ir jis juos geria. Dar sapnavo, kad eina visiškai nuogas, su gėlių girlianda ir tepasi kūną aliejumi. Taigi iš sapnų ir įvairių pranašingų ženklų Kaṁsa suprato, kad mirtis neišvengiama. Nerimo kankinamas, jis visą naktį nesudėjo nė bluosto ir išaušus rytui ėmė skubiai ruoštis imtynininkų rungtynėms.

Imtynių aikštė buvo švariai išvalyta ir papuošta vėliavomis, juostomis bei gėlėmis. Litaurų dūžiai skelbė rungtynių pradžią. Kaspinais bei vėliavomis išdabinta pakyla atrodė nenusakomai puiki. Garbingiems svečiams – karaliams, *brāhmaṇams* bei *kṣatriyams* – buvo įrengtos galerijos. Karaliams buvo skirti sostai, kitiems svečiams paruoštos vietos atsisėsti. Pagaliau patarėjų lydimas atvyko Kaṁsa. Jis užlipo ant jam įrengtos pakylos ir nors sėdėjo tarp kitų valdovų, iš baimės prieš mirtį jo širdis krūtinėje virpėte virpėjo. Žiauriajai mirčiai, žinia, nerūpi, kad ji susitiks su tokiu didžiūnu, kaip Kaṁsa. Ji nekreipia dėmesio į savo aukos padėtį.

Kai viskas buvo paruošta, į aikštę atvyko imtynininkai, kad parodytų susirinkusiems žmonėms savo sugebėjimus. Jie buvo pasidabinę puikiais rūbais ir papuošalais. Čia buvo įžymieji Cāṇūra, Muṣṭika, Śala, Kūṭa ir Tośala. Skambant iškilmingai muzikai, jie žvaliai įžengė aikštėn. Po to Kaṁsa pasveikino garbingus Vṛndāvanos piemenis, kuriems vadovavo Nanda. Įteikę Kaṁsai atsivežtus pieno gaminius, piemenys susėdo į jiems skirtas vietas pakyloje šalia karaliaus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką“.

KETURIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblį Kuvalayāpīḍą

Išsimaudę ir atlikę kitas rytmetines pareigas, Kṛṣṇa ir Balarāma išgirdo litaurų garsus, sklindančius iš imtynių aikštės. Jie skubiai susiruošė ir patraukė ten, norėdami pasižiūrėti imtynių. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma priėjo rungtynių aikštės vartus, Jie išvydo didžiulį dramblį Kuvalayāpīḍą ir jo varovą. Varovas tyčia užtvėrė Jiems kelią, išvaręs dramblį priešais vartus. Kṛṣṇa perprato jo kėslus ir stipriau susiveržė juostą, ruošdamasis susikauti su drambliu. Grėsmingu balsu, lyg griaudėjantis debesis, Jis tarė: „Niekšingasis dramblių varove, pasitrauk iš kelio ir leisk įeiti pro vartus! Jei nepasitrauksi, Aš nusiųsiu tave kartu su tavo drambliu įsikūnijusiai mirčiai į nagus.“

Kṛṣṇos žodžių įžeistas, varovas įtūžo ir, mesdamas Kṛṣṇai iššūkį, kaip ir buvo sumanyta, paragino dramblį Jį pulti. Dramblys žengė link Kṛṣṇos tarsi neišvengiama mirtis. Jis puolė Kṛṣṇą ir, rodės, tuoj sugriebs Jį straubliu, tačiau Kṛṣṇa vikriai pasislėpė už dramblio nugaros. Nematydamas toliau savo nosies, dramblys negalėjo pastebėti Kṛṣṇos, pasislėpusio už jo kojų, tad taikėsi Jį sugriebti straubliu. Kṛṣṇa vėl mikliai išsilenkė, užbėgo drambliui už nugaros ir įsikibo į uodegą. Su begaline jėga Jis ėmė tempti dramblį už uodegos ir nuvilko jį mažiausiai dvidešimt penkis žingsnius –

tarsi Garuḍa mažytę gyvatę. Kṛṣṇa tąsė dramblį iš vienos pusės į kitą, iš dešinės į kairę, kaip vaikystėje tampydavo už uodegos veršelius. Paskui Kṛṣṇa užėjo drambliui iš priekio ir sudavė jam smarkų smūgį. Sudavęs vėl spruko jam už nugaros, kad tas Jo nepamatytų, ir iš ten šoko jam po kojų. Dramblys suklupo ir pargriuvo. Kṛṣṇa pašoko, tačiau drambliui pasirodė, kad Kṛṣṇa tebeguli ant žemės, ir taikėsi iltimi nudurti Kṛṣṇą, tačiau ji įsmigo į žemę. Dramblys buvo suirzęs ir piktas, o jam ant galvos sėdintis varovas dar ir be perstojo jį siundė. Siundomas dramblys tarsi pasiutęs puolė Kṛṣṇą. Tačiau kai tik dramblys priartėjo, Kṛṣṇa stvėrė jį už straublio ir truktelėjo. Dramblys su varovu nuvirto, ir Kṛṣṇa, užšokęs ant dramblio nugaros, sulaužė jam stuburą ir užmušė varovą. Nudobęs dramblį, Kṛṣṇa užsimetė ant peties iltį. Kṛṣṇą išmušė smulkūs prakaito lašeliai, ir nuo to Jis tik dar labiau pagražėjo. Aptaškytas dramblio krauju, džiūgaudamas Kṛṣṇa patraukė į rungtynių vietą. Viešpats Balarāma ant peties užsivertė kitą iltį. Savo bičiulių piemenukų lydimi, Jie įžengė į aikštę.

Kai Kṛṣṇa, Balarāma ir Jų draugai pasirodė imtynių aikštėje, susirinkusieji žmonės matė Jį skirtingai, pagal savo santykių su Juo (*rasų*) pobūdį. Kṛṣṇa – visų malonumų ir visų *rasų* – tiek gerų, tiek blogų šaltinis. Imtynininkams Jis atrodė lyg žaibas. Paprastiems žmonėms Jis buvo gražuolis. Moterims – labai patrauklus vyras, pats Kupidonas, ir jos užsiplieskė aistra. Tarp žiūrovų esantiems piemenims Kṛṣṇa buvo jų giminaitis, kilęs iš to paties Vṛndāvanos kaimo. Karaliams *kṣatriyams* Jis apsireiškė visų galingiausiu valdovu. Tėvams Nandai ir Yašodai Jis buvo pats meiliausias sūnus. Kaṁsa, Bhojos giminės karalius, Jame pamatė įsikūnijusią mirtį. Kvailiams Jis niekuo neišsiskyrė iš kitų. *Yogai* Jame matė Supersielą. Vṛṣṇi giminės nariams Jis buvo pats žymiausias jų gentainis. Toks skirtingas įvairiems žmonėms, Kṛṣṇa kartu su Balarāma ir draugais piemenukais įžengė į imtynių aikštę. Sužinojęs, kad Kṛṣṇa jau užmušė dramblį Kuvalayāpīḍą, Kaṁsa suprato, kad Kṛṣṇa iš tiesų pavojingas, ir baisiai Jo išsigando. Kṛṣṇos ir Balarāmos rankos buvo labai ilgos. Jie vilkėjo puikiais rūbais ir žavėjo susirinkusius žiūrovus. Broliai buvo išsipuošę, tarsi ruoštųsi vaidinti scenoje, ir visų akys nukrypo į Juos.

Pamatę Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Mathuros gyventojai neapsakomai apsidžiaugė ir neatitraukdami akių žvelgė į Jo veidą, tarsi gertų dangiškąjį nektarą. Žiūrėdami į Kṛṣṇą, jie juto tokią palaimą, jog, rodės, jie ne tik žvilgsniu gėrė Jo veido nektarą, bet ir alsavo Jo aromatu, ragavo Jo kūno skonį ir spaudė Kṛṣṇą bei Balarāmą savo glėbyje. Visi jie ėmė kalbėtis apie du transcendentinius brolius. Jie daug girdėjo apie Kṛṣṇos ir Balarāmos grožį bei darbus, o dabar pamatė Juos savo akimis. Jiems kilo mintis, kad Kṛṣṇa ir Balarāma – tai dvi visiškos Aukščiausiojo Dievo Asmens, Nārāyaṇos, inkarnacijos, kurios apsireiškė Vṛndāvanoje.

Mathuros gyventojai ėmė prisiminti Kṛṣṇos žaidimus – kaip Jis gimė Vasudevai ir kaip pateko į Gokulą, Nandos Mahārājos bei jo žmonos globą, šnekėjo apie įvykius, kurie atvedė Jį į Mathurą, prisiminė raganos Pūtanos bei viesulu atlėkusio demono Tṛṇāvartos mirtį. Dar jie prisiminė, kaip buvo išvaduoti broliai dvyniai, paversti *yamala-arjunos* medžiais. Mathuros gyventojai kalbėjosi: „Kṛṣṇa ir Balarāma Vṛndāvanoje užmušė Śaṅkhāsurą, Keśį, Dhenukāsurą ir daugybę kitų demonų. Be to, išgelbėjo Vṛndāvanos piemenis nuo didžiulio gaisro. Jis nubaudė Yamunoje apsigyvenusį slibiną Kāliyą ir sutramdė tuščią dangaus valdovo Indros puikybę. Kṛṣṇa net septynias dienas viena ranka laikė didžiulę Govardhanos kalvą ir taip išgelbėjo Gokulos gyventojus nuo nepaliaujamų liūčių, viesulų ir audrų.“ Jie prisiminė ir kitus stebinančius Jo žygius: „Vṛndāvanos mergelės taip džiaugėsi, galėdamos gėrėtis Kṛṣṇos grožiu ir dalyvauti Jo žaidimuose, kad net pamiršo gyvenimo materialiame pasaulyje paskirtį. Žvelgdamos į Kṛṣṇą ir apie Jį galvodamos, jos visiškai užmiršo materialų nuovargį.“ Mathuros gyventojai gyrė Yadu giminę, sakydami, kad Yadu visada bus pati garsiausia visatos giminė, nes joje apsireiškė Kṛṣṇa. Po to Mathuros gyventojai ėmė kalbėtis apie Balarāmą. Jie žavėjosi nuostabiomis tarsi lotoso žiedlapiai Jo akimis, prisiminė, kad šis berniukas užmušė demoną Pralambą ir daugybę kitų demonų. Jiems bekalbant apie Kṛṣṇos ir Balarāmos žygius, aplink suskambo muzika, skelbianti imtynių pradžią.

Įžymus imtynininkas Cāṇūra kreipėsi į Kṛṣṇą ir Balarāmą: „Brangieji Kṛṣṇa ir Balarāma, – tarė jis, – mes girdėjome apie Jūsų žygius. Jūs – tikri didvyriai, todėl karalius ir pakvietė Jus. Mes daug girdėjome apie tvirtas Jūsų rankas. Karalius ir visi susirinkusieji norėtų pamatyti, kaip Jūs galynėjatės. Valdiniai privalo paklusti ir įtikti valdovui. Kai valdiniai klusnūs, juos lydi visokeriopa sėkmė, o tas, kuris nepaklūsta valdovui, patiria jo rūstybę. Mes girdėjome, kad Jūs, piemenukai, ganydami miške karves noriai eidavote imčių. Todėl mes pageidautume, kad visų čia susirinkusių ir paties karaliaus džiaugsmui Jūs kartu su mumis dalyvautumėte šiose rungtynėse.“

Kṛṣṇa tuoj pat suprato, ko savo kalbomis siekė Cāṇūra, ir pasirengė su juo kautis. Tačiau, įvertindamas laiką ir aplinkybes, Jis tarė: „Tu esi Bhojos karaliaus valdinys ir gyveni džiunglėse. Netiesiogiai ir Mes esame jo valdiniai, tad pasistengsime kiek galėdami jam įtikti. Pasiūlymas galynėtis – didelis karaliaus palankumo ženklas, tačiau Mes tesame vaikai. Kartais Vṛndāvanos miške Mes žaidžiame imtynes su Savo bendraamžiais. Manytume, kad kautis su Savo amžiaus ir panašaus stiprumo vaikais Mums tik į naudą, bet jeigu susikausime su tokiais garsiais imtynininkais, kaip jūs, žiūrovams nepatiks. Tai prieštaraus jų religijos nuostatoms.“

Šitaip Kṛṣṇa leido suprasti, kad įžymiems ir stipriems imtynininkams nederėtų Kṛṣṇą ir Balarāmą kviesti į kovą.

Atsakydamas Cāṇūra tarė: „Brangus Kṛṣṇa, Tu – ne vaikas ir ne jaunuolis. Tu ir Tavo vyresnysis brolis Balarāma viskam transcendentalūs. Tu užmušei dramblį Kuvalayāpīḍą, kuris galėjo nugalėti tūkstančius kitų dramblių, ir padarei tai meistriškai. Tu labai galingas ir esi vertas stipriausių mūsų imtynininkų. Tad aš norėčiau pasigalynėti su Tavimi, o Tavo vyresnysis brolis Balarāma tegu eina imtynių su Muṣṭika.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblį Kuvalayāpīḍą“.

KETURIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Kaṁsos mirtis

Kai tik Kaṁsos imtynininkai pareiškė norą kautis, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Madhu nugalėtojas, stojo priešais Cāṇūrą, o Viešpats Balarāma, Rohiṇī sūnus, – priešais Muṣṭiką. Kṛṣṇa ir Cāṇūra, o paskui Balarāma ir Muṣṭika, susikibo rankomis bei kojomis ir stengėsi pargriauti vienas kitą ant žemės. Jų delnai, keliai, galvos bei krūtinės tarsi suaugo. Susikibę jie blaškėsi ant pakylos, ir kova darėsi vis aršesnė. Vienas iš besigalynėjančių apglėbdavo priešininką ir pakėlęs tėkšdavo žemėn, o kitas, užbėgęs iš priekio, bandydavo kuo tvirčiau nutverti savąjį priešininką. Kova dar labiau aršėjo. Imtynininkai kilnojo vienas kitą, vilko paskui save ir stumdė, o jų kojos bei rankos tai susipindavo, tai atsipalaiduodavo. Ir vieni, ir kiti stengėsi nugalėti priešininką ir bekovodami įrodė, jog visi labai gerai išmano imtynių meną.

Tačiau grumtynes stebintys žiūrovai reiškė nepasitenkinimą, nes varžovų jėgos atrodė nelygios. Jų nuomone, Kṛṣṇa ir Balarāma, lyginant su tvirtais tarsi uolos galiūnais Cāṇūra ir Muṣṭika, tebuvo vaikai. Iš užuojautos ir meilės Kṛṣṇai bei Balarāmai daugelis žiūrovų ėmė kalbėtis: „Brangūs bičiuliai, juk tai pavojinga.“ Kiti stebėjosi: „Karalius mato šią nelygią kovą. Kodėl jis nenutraukia jos?“ Kova žiūrovams nebeteikė jokio džiaugsmo. Jie negalėjo pritarti grumtynėms tarp stipraus ir silpno. „Muṣṭika ir

Cāṇūra lyg žaibo kirtis, jie tvirti kaip uolos, o Kṛṣṇa ir Balarāma tėra trapūs paaugliai. Šioje aikštėje pamirštas teisingumas. Tie, kurie žino, kas yra teisingumas civilizuotoje visuomenėje, neturėtų pakęsti tokios negarbingos kovos. Žmonių, kurie sėdi šioje aikštėje, nederėtų laikyti kilniadvasiais. Ar jie kalbėtų, ar tylėtų – ant jų galvų kris nuodėmingų poelgių pasekmės.“ „Tačiau mieli bičiuliai, – prašneko kitas, – pažvelkite į Kṛṣṇą. Grumiantis su priešininku, Jo veidą išmušė prakaito lašeliai, ir dabar Jis panašus į lotoso žiedą, nusėtą vandens kruopelyčių. Aure, kaip išgražėjo Viešpats Balarāma! Atkakliai besigrumiant su Muṣṭika, Jo baltas veidas išraudo.“

Tarp žiūrovų esančios moterys kalbėjo: „Mielos draugės, įsivaizduokite, kaip pasisekė Vṛndāvanos žemei, kurioje gyvena Patsai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visada pasipuošęs gėlių girliandomis ir kartu su Savo broliu Viešpačiu Balarāma ganantis karves. Jį visad lydi Jo bičiuliai piemenukai, o Jis groja transcendentine fleita. Kokie laimingi Vṛndāvanos gyventojai – jie gali nuolatos regėti Kṛṣṇos ir Balarāmos lotoso pėdas, kurias garbina net didieji pusdieviai – Viešpats Śiva ir Brahmā bei sėkmės deivė. Net neįsivaizduojame, kiek dorybingų poelgių reikėjo atlikti Vrajabhūmio mergelėms, kad galėtų taip artimai draugauti su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu ir gėrėtis neprilygstamu Jo transcendentinio kūno grožiu. Viešpaties grožis su niekuo nepalyginamas. Niekas nepranoksta ir net neprilygsta Jam veido grožiu ir kūno spindėjimu. Kṛṣṇa ir Balarāma yra visų vertybių – turto, jėgos, grožio, šlovės, žinojimo bei atsižadėjimo – šaltinis. *Gopėms* teko laimė regėti Kṛṣṇą ir mąstyti apie Jį visą parą – nuo pat ankstyvo ryto, kai melžia karves, aižo ryžius ar muša sviestą. Ir tvarkant namus, ir plaunant grindis jų mintys visada sutelktos į Kṛṣṇą.“

Gopės yra tobulas pavyzdys, kaip praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę netgi atliekant įvairius materialius darbus. Tiems, kurių mintys nuolatos sutelktos į Kṛṣṇą, materialių darbų nešvarumo pavojus negresia. Taigi *gopės* nuolat skendi transe, *samādhi*, o tai aukščiausioji tobula mistinių sugebėjimų pakopa. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā“, kurioje pasakyta, kad nuolatos apie Kṛṣṇą mąstantis žmogus yra aukščiausias iš visų *yogų*. „Mielosios draugės, – kalbėjo moterys, – *gopių* elgesį mes turėtume laikyti tobuliausiu dorybės pasireiškimu, nes argi jos galėtų regėti Kṛṣṇą, rytą traukiantį su karvėmis bei bičiuliais piemenukais į ganyklą, o vakare grįžtantį namo. Dažnai jų draugijoje Kṛṣṇa groja fleita ir meiliai šypsosi.“

Viešpats Kṛṣṇa, visų gyvųjų būtybių Supersiela, pastebėjęs, kad susirinkusios moterys dėl Jo jaudinasi, nusprendė užmušti varžovus ir baigti kovą. Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvai – Nanda Mahārāja, Yaśodā, Vasudeva bei Devakī irgi labai nerimavo, nes nesuvokė begalinės savo vaikų jėgos. Viešpats Balarāma galynėjosi su Muṣṭika, o Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo

Asmuo, – su Cāṇūra. Viešpats Kṛṣṇa nė kiek negailėjo Cāṇūros ir triskart trenkė jam kumščiu. Žiūrovai, matydami, kad didysis imtynininkas susvyravo, apstulbo. Cāṇūra iš paskutiniųjų tarsi vanagas vanagą puolė Kṛṣṇą. Sugniaužęs kumščius, jis ėmė daužyti Kṛṣṇos krūtinę, tačiau Viešpačiui jo smūgiai tebuvo vieni niekai – tarsi drambliui, mušamam gėlių girlianda. Kṛṣṇa netikėtai stvėrė Cāṇūrą už rankų ir pradėjo sukti aplink Save. To tereikėjo, ir Cāṇūra išleido paskutinį kvapą. Tada Kṛṣṇa trenkė jį žemėn. Cāṇūra nuvirto tarsi Indros vėliava, o jo brangieji papuošalai pažiro aplinkui.

Muṣṭika tuo tarpu smogė Balarāmai, tačiau Balarāma atsivedėjęs kirto jam atgal. Muṣṭika susverdėjo, ir iš jo burnos pliūptelėjo kraujas ir vėmalai. Gyvybės jėga jį apleido, ir jis virto ant žemės kaip audros išrautas medis. Kai abu su broliais besigrūmę imtynininkai krito negyvi, į priekį žengė dar vienas, vardu Kūṭa. Viešpats Balarāma čiupo jį kaire ranka ir ilgai nemąstydamas užmušė. Galynėtis pasišovė galiūnas, vardu Śala, tačiau Kṛṣṇa vienu kojos spyriu pramušė jam galvą. Po to į areną išėjo galiūnas Tośala, bet ir tas nuo tokio pat spyrio krito negyvas. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma išmušė visus žymiausius imtynininkus, o tie, kurie liko gyvi, pabūgę dėl savo kailio spruko iš aikštės. Kṛṣṇos ir Balarāmos draugai piemenukai pribėgę džiaugsmingai puolė Juos sveikinti. Gaudė būgnai, berniukai kalbėjo apie pergalę, o ant Kṛṣṇos ir Balarāmos kojų skambėjo varpeliai.

Visi susirinkusieji neapsakomo džiaugsmo pagauti plojo delnais, ir jų džiūgavimui nebuvo ribų. Buvę aikštėje *brāhmaṇai* netverdami džiaugsmu ėmė šlovinti Kṛṣṇą ir Balarāmą. Tik Kaṁsa sėdėjo niūrus. Jis neplojo ir negyrė Kṛṣṇos. Būgnų, skelbiančių Kṛṣṇos pergalę, tratėjimas varė Kaṁsą į pasiutimą, ir jį apėmė apmaudas dėl imtynininkų mirties ir dėl to, kad kiti kovotojai patys pabėgo iš aikštės. Neištvėręs Jis liepė tučtuojau liautis mušus būgnus ir įsakė savo pakalikams: „Nedelsiant išvykite iš Mathuros abu Vasudevos sūnus. Atimkite Juos lydėjusių piemenų turtą. Nandą Mahārāją tuoj pat suimkite ir užmuškite už klastą. Tučtuojau užmuškite ir niekšą Vasudevą. Mirties nusipelnė ir mano tėvas Ugrasena, kuris visada rėmė mano priešus ir ėjo prieš mano valią.“

Ištarus Kaṁsai šiuos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa labai įtūžo ir akimirksniu, peršokęs per aukštų karaliaus sargybinių galvas, atsidūrė šalia Kaṁsos. Kaṁsa laukė Kṛṣṇos puolimo, nes seniai žinojo, kad Kṛṣṇa bus jo mirties kaltininkas. Jis išsitraukė iš makščių kardą ir pasiruošė skydu bei kardu atremti Kṛṣṇos puolimą. Kaṁsai įnirtingai į visas puses besišvaistant kardu, Viešpats Kṛṣṇa, visagalis Aukščiausiasis Viešpats, stvėrė jį su begaline jėga. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visos kūrinijos, kuri randasi iš Jo lotoso bambos, prieglobstis, vienu kirčiu nuo Kaṁsos galvos numušė karūną ir čiupo jį už ilgų plaukų. Po to nuvilko Kaṁsą ant imtynių paky-

los, partrenkė ir apžergęs krūtinę ėmė įnirtingai talžyti jį. Nuo Kṛṣṇos kumščių smūgių Kaṁsą apleido gyvybės jėga.

Kad tėvai įsitikintų, jog Kaṁsa užmuštas, Viešpats Kṛṣṇa ėmė vilkti jį, tarsi liūtas vilktų negyvą dramblį. Aplinkui pasklido šūksmai. Vieni žiūrovai šaukė iš džiaugsmo, kiti – iš sielvarto. Kaṁsa, kai tik sužinojo, kad jį užmuš aštuntasis Devakī sūnus, nuolatos galvojo apie Kṛṣṇą – tą, kuris laiko rankoje diską. Kaṁsa labai bijojo mirties – valgydamas, vaikščiodamas ir kvėpuodamas jis tik ir tegalvojo apie ją. Taigi visiškai suprantama, kad jis pelnė malonę būti išvaduotas. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ* – „Kitas žmogaus gyvenimas bus toks, kokios buvo jo mintys šį gyvenimą.“ Kaṁsa visada mąstė apie Kṛṣṇą, kaip tą, kuris laiko rankoje diską, tai yra Nārāyaṇą. Nārāyaṇos rankose yra diskas, kriauklė, lotoso žiedas ir vėzdas.

Žinovų nuomone, po mirties Kaṁsa pasiekė *sārūpya-mukti* – įgijo tokį patį, kaip Nārāyaṇos (Viṣṇu), pavidalą. Savo išore į Nārāyaṇą panašūs visi Vaikuṇṭhos planetų gyventojai. Po mirties Kaṁsa pelnė išsivadavimą ir pasikėlė į Vaikuṇṭhaloką. Tai pavyzdys, kuris rodo, kad net ir tas, kuris galvoja apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį kaip apie priešą, pelni išsivadavimą arba patenka į kurią nors iš Vaikuṇṭhos planetų. O ką bekalbėti apie tyrus bhaktus, kurie visada geranoriškai mąsto apie Kṛṣṇą? Netgi Kṛṣṇos nužudytasis priešas gauna išsivadavimą ir patenka į beasmenį *brahmajyoti*. Kadangi Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra tobulas gėris, kiekvienas, kuris mąsto apie Jį – ir kaip apie priešą, ir kaip apie draugą, – pasiekia išsivadavimą. Tačiau bhakto pelnytasis išsivadavimas ir išsivadavimas, kuris tenka Kṛṣṇos priešui, nėra tas pat. Kṛṣṇos priešai paprastai tegauna *sāyujyos*, o kartais *sārūpyos* išsivadavimą.

Kaṁsa turėjo aštuonis jaunesnius brolius, kurių vyriausias buvo Kaṇka. Vyresniajam broliui žuvus, jie baisiai įtūžę drauge puolė Kṛṣṇą, kad užmuštų. Kaṁsa ir jo broliai buvo Kṛṣṇos dėdės iš motinos pusės, nes Kṛṣṇos motina Devakī buvo jų sesuo. Taigi Kṛṣṇa užmušė dėdę iš motinos pusės, o tai prieštarauja Vedų nuostatoms. Nors Vedų nurodymai Kṛṣṇos nesaisto, tačiau Jis pažeidžia juos tik tada, kai nėra kitos išeities. Užmušti Kaṁsos negalėjo niekas, išskyrus Patį Kṛṣṇą, tad Jam ir teko tai padaryti. O susidoroti su aštuoniais Kaṁsos broliais ėmėsi Balarāma. Nors Balarāmos motina Rohiṇī buvo Vasudevos žmona, tačiau ji nebuvo Kaṁsos sesuo, todėl Balarāma ir sutiko užmušti visus aštuonis Kaṁsos brolius. Jis čiupo pirmą po ranka pasitaikiusį ginklą (ko gero, tai buvo Jo atsineštoji dramblio iltis) ir paeiliui nudobė juos, tarsi liūtas išpjautų elnių kaimenę. Šiuo žygiu Kṛṣṇa ir Balarāma patvirtino tai, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškia, norėdamas apginti dorybinguosius ir sunaikinti nedorus demonus, amžinuosius pusdievių priešus.

Sveikindami Kṛṣṇą ir Balarāmą, pusdieviai iš aukštesniųjų planetų sistemų ėmė berti gėles. Tarp jų buvo net galingieji pusdieviai Viešpats Brahmā ir Śiva, ir visi kartu jie džiūgavo dėl Kaṁsos mirties. Dundėjo dangaus planetų būgnai, krito gėlių lietus, ir pagautos ekstazės šoko pusdievių žmonos.

Kaṁsos ir aštuonių jo brolių žmonos labai sielojosi dėl staigios savo vyrų mirties, tad daužė sau galvas ir liejo ašarų upes. Apimtos sielvarto, apglėbusios vyrų kūnus, jos garsiai raudojo ir kalbėjo mirusiems: „Brangieji mūsų vyrai, jūs tokie geri, nes ginate jums pavaldžius žmones. Dabar, kai jūs žuvote, negyvos tapome ir mes, ir mūsų namai, ir vaikai. Sėkmė nusigręžė nuo mūsų. Jūsų mirtis aptemdė kilniąsias šventes, tokias, kaip lanko aukojimas. Brangieji vyrai, jūs blogai elgėtės su nekaltaisiais, todėl tai jus pražudė. Tai neišvengiama, nes tą, kuris kankina nekaltą, baudžia gamtos dėsniai. Mes žinome, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jis – valdovų valdovas ir aukščiausias besimėgaujantis asmuo, todėl tas, kuris nepaisys Jo visagalybės, niekada nepatirs laimės, ir galų gale jam, kaip ir jums, teks mirti.“

Kṛṣṇa mylėjo Savo tetas ir guodė jas kaip tik galėdamas. Jis Pats vadovavo pomirtinėms apeigoms, nes buvo visų mirusiųjų karalaičių sūnėnas. Atlikę Savo žygį, Kṛṣṇa ir Balarāma tuoj pat išlaisvino tėvą bei motiną – Vasudevą ir Devakī, kuriuos Kaṁsa buvo uždaręs į kalėjimą. Kṛṣṇa ir Balarāma puolė prie Savo tėvų kojų ir ėmė šlovinti juos maldomis. Vien dėl to, kad Kṛṣṇa buvo jų sūnus, Vasudevai ir Devakī teko daug prisikentėti nuo Kaṁsos. Devakī ir Vasudeva gerai suvokė Kṛṣṇos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, didybę, todėl kai Kṛṣṇa nusilenkė jiems, palytėdamas jų pėdas ir šlovindamas juos maldomis, jie neapkabino Jo, o tik stovėjo ir klausėsi Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžių. Nors Kṛṣṇa buvo jų sūnus, Vasudeva ir Devakī visada suvokė, koks Jis didis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaṁsos mirtis“.

KETURIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa grąžina Savo mokytojui sūnų

Kṛṣṇa, matydamas didžią Vasudevos ir Devakī pagarbą Jam, nedelsdamas išskleidė Savo *yogamāyą*, kad jie galėtų bendrauti su Kṛṣṇa ir Balarāma kaip su savo vaikais. Tėvų ir vaikų santykiai tarp įvairių gyvųjų būtybių materialiame pasaulyje užsimezga veikiami iliuzijos galios. Lygiai taip, veikiant *yogamāyai*, užsimezga bhakto santykiai su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu tarsi su savo vaiku. *Yogamāyos* galia šitaip viską patvarkęs, Kṛṣṇa, kuris su vyresniuoju broliu Balarāma apsireiškė kaip įžymiausias Sātvatų giminės ainis, priėjo prie Vasudevos bei Devakī ir kreipėsi į juos pagarbiais ir nuolankiais žodžiais: „Brangūs tėve ir motina, jūs visada stengėtės Mus globoti, tačiau nepatyrėte tėvų laimės, kai Mes buvome kūdikiai, ir jums neteko auginti Mūsų ir patirti džiaugsmo, kai tapome paaugliais.“ Kṛṣṇa netiesiogiai šlovino Savo tėvus Nandą Mahārājį ir Yaśodą, mat nors Jie su Balarāma ir nebuvo tikrieji Nandos bei Yaśodos sūnūs, tačiau jiems, Nandai Mahārājai ir Yaśodai, teko laimė matyti Jų vaikiškus žaidimus. Taip jau gamtos sutvarkyta, kad gyvųjų būtybių vaikystė jų tėvams teikia džiaugsmą. Prieraišumas savo jaunikliams būdingas net gyvuliams. Iš meilės vaikams tėvai rūpinasi, kad jiems visada visko pakaktų. Vasudeva ir Devakī nuolat nerimavo dėl savo sūnų Kṛṣṇos ir

Balarāmos saugumo. Todėl, Kṛṣṇai gimus, Jis tuoj pat buvo perneštas į kitus namus. Balarāma gi buvo perkeltas iš Devakī į Rohiṇī įsčias.

Vasudeva ir Devakī labai rūpinosi Kṛṣṇos ir Balarāmos gerove ir jiems neteko džiaugtis Jų vaikystės žaidimais. Kṛṣṇa pasakė: „Deja, taip buvo lemta, kad Mūsų gimdytojai negalėjo Mūsų auklėti ir Mes praleidome Savo vaikystę ne Savo namuose. Brangūs tėve ir motina, neįmanoma grąžinti skolos savo gimdytojams, kurie suteikia šitą kūną, dovanojantį visus materialios būties džiaugsmus. Pasak Vedų, žmogaus pavidalas suteikia galimybę atlikti įvairią religinę veiklą ir leidžia įgyvendinti savo norus bei sukaupti turto. Tik turint žmogaus pavidalą galima ištrūkti iš materialaus pasaulio. Mūsų kūnas atsiranda bendromis tėvo ir motinos pastangomis. Kiekvienas žmogus turėtų jaustis skolingas savo tėvams ir suprasti, kad niekada nepajėgs grąžinti šios skolos. Jeigu suaugęs sūnus nesistengia savo elgesiu patenkinti tėvų arba materialiai jų aprūpinti, po mirties jo laukia mirties dievo bausmė – jam teks valgyti savo paties kūną. Žmogus, kuris nesirūpina savo senais tėvais, vaikais, ištikima žmona, dvasiniu mokytoju, *brāhmaṇais* ir kitais nuo jo priklausomais žmonėmis ir kuris galėdamas juos apginti to nedaro, yra miręs, nors, atrodytų, ir kvėpuoja. Brangūs tėve ir motina, jūs nuolat baiminotės dėl Mūsų, tačiau Mes, deja, niekuo negalėjome jums pasitarnauti. Iki šiol Mes tuščiai gaišom laiką. Aplinkybės, kurios buvo ne Mūsų valioj, neleido tarnauti jums. Motina ir tėve, nuolankiai prašome atleisti Mums šią nuodėmę.“

Kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo prakalbo taip švelniai tarsi nekaltas kūdikis, Vasudevą ir Devakī užliejo tėviškos meilės banga, ir jie ėmė džiaugsmingai Jį glėbesčiuoti. Jie taip susijaudino, kad negalėjo nei patys žodžio ištarti, nei atsakyti į Kṛṣṇos žodžius, ir sklidinomis ašarų akimis tylėdami su meile glaudė Kṛṣṇą ir Balarāmą prie savęs.

Nuraminęs tėvą ir motiną, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, mylimasis Devakī sūnus, priėjo prie Savo senelio Ugrasenos ir visiems girdint pasakė, kad nuo šiol Yadu karalystę valdys Ugrasena. Kaṁsa prievarta ją užgrobė, nors jo tėvas, kurį jis uždarė į kalėjimą, tebebuvo gyvas. Po Kaṁsos mirties Ugrasena buvo išlaisvintas ir paskelbtas Yadu karalystės valdovu. Iš visko sprendžiant, anais laikais vakarinėje Indijos dalyje buvo daug nedidelių karalysčių, kurias valdė Yadu, Andhakos, Vṛṣṇi ir Bhojos giminės. Mahārāja Ugrasena priklausė Bhojos giminei, todėl Kṛṣṇa netiesiogiai pasakė, kad Bhojos giminės karalius valdys ir visas kitas mažas karalystes. Jis Pats prašė, kad Mahārāja Ugrasena taptų jų valdovu, nes jie buvo jo valdiniai. Žodis *prajā* reiškia ir palikuonis, ir piliečius, taigi Kṛṣṇa priklausė *prajoms* ir kaip Mahārājos Ugrasenos anūkas, ir kaip Yadu giminės narys. Todėl Jis laisva valia sutiko tapti Mahārājos Ugrasenos valdiniu. Jis pasakė Ugrasenai: „Yayāčio prakeikti Yadu giminės karaliai nesukils prieš sostą. Mums

malonu būti tavo tarnais. Mes visapusiškai tau padėsime, ir tai iškels tave kitų akyse bei laiduos dar didesnį saugumą, o kitų giminių valdovai patys skubės mokėti tau duoklę. Tave, Mūsų globotinį, gerbs netgi dangaus planetų pusdieviai. Brangusis seneli, karaliai, priklausantys Yadu, Vṛṣṇi, Andhakos, Madhu, Daśārhos ir Kukuros giminėms, bijojo Mano velionio dėdės Kaṁsos ir niekada neturėjo ramybės. Dabar tu gali visus juos nuraminti ir pasirūpinti jų saugumu. Šalyje įsiviešpataus taika.“ Bijodami Kaṁsos, visi kaimyninių karalysčių valdovai buvo išsisklaidę ir gyveno tolimiausiuose šalies kampeliuose. Dabar, kai Kaṁsos nebebuvo ir į sostą sugrįžo Ugrasena, aplinkinių sričių karaliai sulaukė paramos ir buvo gausiai apdovanoti. Jie sugrįžo namo. Po šio išmintingo politinio sprendimo visi Mathuros gyventojai pasijuto laimingi, nes buvo ginami tvirtos Kṛṣṇos ir Balarāmos rankos. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma gyveno Mathuroje, ji buvo gerai valdoma, buvo tenkinami visi materialūs jos gyventojų norai ir poreikiai, o kadangi žmonės kasdien savo akimis matė Kṛṣṇą ir Balarāmą, jie netrukus visiškai pamiršo materialius vargus. Tereikėdavo išvysti išeinančius į gatvę Kṛṣṇą ir Balarāmą, kurie buvo dailiai pasipuošę ir šypsodamiesi žvalgėsi į šalis, ir visus užplūsdavo meilės ekstazė – juk šalia buvo Pats Mukunda. *Mukunda* – tai tas, kuris gali dovanoti išlaisvinimą ir transcendentinę palaimą. Kṛṣṇos buvimas veikė tarsi gyvybės vanduo, ir ne tik jaunimas, bet ir Mathuros seniai, nuolat matydami Mukundą, tapo tvirti, trykštantys jaunatviška galia.

Nanda Mahārāja ir Yaśodā kurį laiką taip pat gyveno Mathuroje, nes čia buvo Kṛṣṇa su Balarāma, tačiau netrukus jie pareiškė norį grįžti į Vṛndāvaną. Kṛṣṇa ir Balarāma priėję prie jų labai meiliai juos apkabino. Tada Kṛṣṇa prabilo: „Brangūs tėve ir motina, nors Aš gimiau Vasudevai ir Devakī, tikrieji Mūsų tėvai esate jūs. Nuo pat gimimo, visą vaikystę Mes augome pas jus ir patyrėme jūsų rūpestį. Jūsų švelni meilė Mums stipresnė už visų tėvų meilę savo vaikams. Jūs – tikrieji Mūsų tėvai, nes auginote Mus tarsi savo vaikus, o Mes buvome lyg našlaičiai. Dėl tam tikrų priežasčių tėvai Mūsų atsisakė, ir Mus globojote jūs. Brangūs tėve ir motina, žinau, kad sugrįžus į Vṛndāvaną vieniems, be Mūsų, jus kankins išsiskyrimo su Mumis ilgesys, bet patikėkit – Aš sugrįšiu į Vṛndāvaną, kai tik tikrieji Mano tėvai – Vasudeva ir Devakī, Mano senelis bei kiti šeimos nariai pasidžiaugs Manimi.“ Švelnūs Kṛṣṇos ir Balarāmos žodžiai bei dovanos – audiniai, papuošalai ir puikūs indai – nuramino Nandą ir Yaśodą. Kṛṣṇa ir Balarāma kiek galėdami stengėsi įtikti jiems, jų draugams bei kaimynams, kartu atvykusiems iš Vṛndāvanos į Mathurą. Nandą Mahārāją užplūdo tokie stiprūs tėviški jausmai Kṛṣṇai ir Balarāmai, kad jo akyse pasirodė ašaros. Atsisveikindamas jis apkabino sūnus ir kartu su piemenimis išvyko į Vṛndāvaną.

Po to Vasudeva savo sūnums surengė įšventinimo apeigas, ir Jie gavo šventąją virvelę, žyminčią antrąjį gimimą, kuris aukštesniesiems žmonių visuomenės sluoksniams labai svarbus. Vasudeva pakvietė savo šeimos šventiką bei mokytus *brāhmaṇus*, ir Kṛṣṇai bei Balarāmai pagal visus reikalavimus buvo atliktos šventosios virvelės suteikimo apeigos. Apeigų metu Vasudeva gausiai apdovanojo *brāhmaṇus* papuošalais ir karvėmis, išpuoštomis šilkais bei auksu. Vasudeva jau anksčiau, Kṛṣṇai ir Balarāmai tik gimus, norėjo dovanoti *brāhmaṇams* karves, tačiau jis buvo uždarytas Kaṁsos kalėjime ir galėjo tai padaryti tik mintyse. Mirus Kaṁsai, jis iš tikrųjų paaukojo *brāhmaṇams* karves. Taigi Balarāmai ir Kṛṣṇai buvo atliktos šventosios virvelės suteikimo apeigos, kaip to reikalauja Vedos, ir Jie pradėjo kartoti Gāyatrī *mantrą*. Ši *mantra* pasakoma mokiniams šventosios virvelės suteikimo apeigoms pasibaigus. Balarāma ir Kṛṣṇa atliko visas su šios *mantros* kartojimu susijusias pareigas. Kiekvienas, kartojantis šią *mantrą*, privalo tvirtai laikytis tam tikrų principų ir įžadų. Nors ir Balarāma, ir Kṛṣṇa yra transcendentinės asmenybės, Jie griežtai laikėsi reguliatyviųjų principų. Juos abu įšventino šeimos šventikas Gargācārya, dažnai vadinamas Gargamuniu, Yadu giminės *ācārya*. Pagal Vedų kultūros tradicijas, kiekviena garbinga šeima turi *ācāryą*, arba dvasinį mokytoją. Žmogaus negalima laikyti kultūringu, jeigu jis negavo *ācāryos* įšventinimo ir nesimokė pas jį. Todėl pasakyta, kad tas, kuris prašo *ācāryos*, kad jį įšventintų, išties turi tobulas žinias. Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo – viso išsilavinimo ir pažinimo Viešpats. Dvasinio mokytojo, *ācāryos*, jiems visai nereikėjo, tačiau jie kreipėsi į dvasinį mokytoją, suteikiantį dvasines žinias, kad parodytų pavyzdį paprastiems žmonėms.

Mokinys, gavęs Gāyatrī *mantros* įšventinimą, paprastai kurį laiką gyvena ne su tėvais, o *ācāryos* namuose ir mokosi dvasinio gyvenimo. Tuo laikotarpiu jam tenka būti paprasčiausiu dvasinio mokytojo tarnu. Globojamas *ācāryos*, *brahmacāris* privalo laikytis daugybės taisyklių bei nurodymų. Mokydamiesi pas Sāndīpanį Munį jo namuose šiaurės Indijoje, Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma visų šių taisyklių griežtai laikėsi. Šventraščiai nurodo, kad dvasinį mokytoją reikia gerbti ir elgtis su juo kaip su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Ir Kṛṣṇa, ir Balarāma labai tvirtai laikėsi šių nurodymų bei *brahmacaryos* nuostatų, ir Jų dvasinis mokytojas, kuris perteikė Jiems Vedų žinias, buvo labai patenkintas. Džiaugdamasis savo mokiniais, Sāndīpanis Munis atskleidė Jiems visas Vedų išminties subtilybes ir paaiškino kitus papildomus šventraščius – Upaniṣadas. Kadangi Kṛṣṇa ir Balarāma buvo *kṣatriyai*, Jie mokėsi ir specialių karybos, politikos bei etikos mokslų. Politikos meną sudaro šešios žinių sritys: kaip sudaryti taiką, kaip kautis, kaip nuraminti, kaip skaldyti bei valdyti, kaip suteikti prieglobstį

ir kt. Visi šie dalykai buvo išsamiai išdėstyti ir išaiškinti Kṛṣṇai bei Balarāmai.

Upės gauna vandenį iš vandenyno. Debesys irgi atsiranda iš vandenyno, kurio vanduo garuoja, lietumi krinta ant žemės, o po to upėmis vėl grįžta į vandenyną. Taip ir Kṛṣṇos bei Balarāmos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, atveju – Jie yra visų žinių šaltinis, tačiau Juodu, atlikdami paprastų berniukų vaidmenį, rodė pavyzdį, kaip semtis žinių iš teisingo šaltinio. Todėl Jie ir sutiko, kad žinias Jiems suteiktų dvasinis mokytojas. Kṛṣṇa ir Balarāma perprato visus menus bei mokslus, išgirdę apie tai iš mokytojo tik vieną kartą. Per šešiasdešimt keturias dienas ir šešiasdešimt keturias naktis Jie išmoko visus menus bei mokslus, kurių reikia žmonėms. Dieną mokytojas dėstydavo Jiems naują dalyką, o sutemus Jie jau būdavo tikri tos mokslo srities žinovai.

Pirmiausia Jie išmoko dainuoti, kurti dainas ir pažinti įvairias melodijas. Besimokydami Jie sužinojo, kur kokius kirčius ir metrus taikyti, išmoko dainuoti pagal įvairias melodijas bei ritmus bei pritarti dainai įvairiais būgnais. Jie išmoko šokti pagal įvairius ritmus, melodijas ir dainas; išmoko rašyti dramas ir piešti – pradedant paprastu kaimo stiliumi ir baigiant tobulais paveikslais. Be to, Jie išmoko žymėti veidą *tilaka* ir piešti taškus ant kaktos bei skruostų. Dar Jie išmoko piešti ant grindų skysta ryžių bei miltų pasta – tokie paveikslai labai dažnai piešiami per įvairias palankias apeigas tiek namuose, tiek šventykloje. Jie išmoko įrengti iš gėlių vietą poilsiui ir spalvingais piešiniais puošti audinius bei lapus. Dar jie išmoko inkrustacijos brangiaisiais akmenimis meno. Jie sužinojo ir kaip skambinama vandens ąsočiais. Jeigu į ąsočius pripilame skirtingą kiekį vandens, užgauti jie skamba skirtingai, ir, bedaužant keletą tokių ąsočių, galima išgauti melodiją. Jie dar išmoko, kaip taškytis vandeniu su draugais upėse ir ežeruose. Jie išmoko puošybos gėlėmis meno. Vasarą įvairiose Vṛndāvanos šventyklose dar ir dabar galima pamatyti, kaip tai daroma. Puošybos gėlėmis menas vadinasi *phulla-bāḍi*. Pakyla, sostas, sienos ir lubos – viskas išdabinama gėlėmis, o viduryje įrengiamas nedidelis kvapus gėlių fontanas. Gausybė gėlių, jomis puošiant patalpas, atgaivina vasaros karščių išsekintus žmones.

Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko įvairiai susišukuoti plaukus ir dėvėti šalmą. Dar Jie išmoko įrengti teatro sceną, puošti aktorius įvairiais audiniais bei gėlėmis, užkišti gėles už ausų, šlakstyti sandalmedžio pastą su vandeniu, kad aplink viskas kvepėtų. Jie pažino ir magijos meną. Magijoje yra *bahu-rūpī* menas, kurį išmanydamas žmogus gali apsirengti taip, kad net draugas jo nebepažins. Be to, Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko paruošti įvairioms progoms gėrimus, sužinojo, kokių esama sirupų, jų skonių ir apie svaiginantį jų veikimą. Jie išmoko siūti ir siuvinėti, valdyti lėles – šokdin-

ti timpčiojant jas už siūlų. Išmoko jie ir derinti styginius instrumentus – *vīṇą, sitarą, esarają* ir tanbūrą, išgauti iš jų melodingus garsus. Be to, Jie išmoko sudarinėti ir spręsti galvosūkius. Jie išmoko knygų skaitymo meno, kuris netgi negudriam žmogui padeda greitai išmokti abėcėlę bei skaityti raštą. Jie išmoko repetuoti ir vaidinti pjeses. Dar Jie išmoko kryžiažodžių sprendimo meno, kaip užpildyti tuščius tarpus ir sudaryti ištisus žodžius.

Be to, Jie išmoko rašyti ir skaityti piktografinius rašmenis. Kai kuriose pasaulio šalyse šie rašmenys vartojami iki šiol. Pasakojimai pagal šį raštą perteikiami paveiksliukais. Pavyzdžiui, norint pavaizduoti namo grįžtantį žmogų, piešiamas žmogus ir namas. Kṛṣṇa ir Balarāma dar išmoko architektūros meno – statyti gyvenamuosius pastatus. Jie sužinojo, kaip iš spindesio bei spalvos atskirti brangiuosius akmenis, kaip aptaisyti juos auksu bei sidabru. Jie išmoko tirti žemę ir atrasti mineralus. Žemės paviršiaus tyrinėjimas dabar labai siaura mokslo sritis, tačiau anuomet joje nusimanė netgi paprasti žmonės. Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko pažinti žoles bei augalus ir iš jų išskirti gydomąsias medžiagas. Tirdami įvairias augalų bei medžių rūšis, Jie sužinojo, kaip jas sukryžminti ir sukurti įvairių vaisių. Jie sužinojo, kaip mokomi avinukai ir gaidžiai, o paskui pramogai sukiršinami kovai, kaip išmokyti papūgas kalbėti ir atsakinėti į žmonių klausimus.

Jie išmoko taikomosios psichologijos – veikti kito žmogaus sąmonę ir priversti jį paklusti savo valiai. Kartais tai vadinama hipnoze. Jie išmoko plauti plaukus, dažyti juos įvairiomis spalvomis, įvairių plaukų sukimo būdų. Jie išmoko pasakyti, kas parašyta knygoje, jos nematydami, bei pasakyti, ką žmogus gniaužia kumštyje. Kartais tą meną pamėgdžioja vaikai, nors ir ne labai vykusiai. Gniauždamas kažką kumštyje, vienas iš vaikų klausia kito: „Ar gali atspėti, ką turiu?“, o tas bando spėti, nors tikrai atsakyti negali. Tačiau yra toks menas, kuris žmogui padeda tiksliai atspėti, kas laikoma kumštyje.

Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko suprasti įvairių šalių kalbas ir jomis kalbėti. Jie išmoko ne tik žmonių kalbų – Kṛṣṇa galėjo susikalbėti netgi su gyvuliais bei paukščiais. Tai patvirtina *vaiṣṇavų* knygos, kurias sudarė šeši Gosvāmiai. Jie dar išmoko iš gėlių daryti vežimus bei orlaivius. „Rāmāyaṇoje“ sakoma, jog Rāmacandra, nugalėjęs Rāvaṇą, iš Laṅkos į Bhāratavarṣą nuskrido gėlių orlaiviu, kuris vadinosi *puṣpa-ratha*. Dar Kṛṣṇa išmoko pranašauti pagal įvairius ženklus. Knygoje, kuri vadinasi „Khanārvacana“, aprašyti įvairūs pranašingi ženklai. Sutikti išėjus iš namų žmogų, nešantį pilną kibirą vandens, – labai geras ženklas. Jei sutinkame žmogų, kuris neša tuščią kibirą, – tai negeras ženklas. Geras ženklas, kai šalia melžiamos karvės yra veršiukas. Supratus šiuos ženklus, galima nuspėti ateitį, ir Kṛṣṇa išmoko šio meno. Kṛṣṇa susipažino ir su *mātṛkos* sudary-

mo paslaptimis. *Mātṛkā* – tai kryžiažodžio dalis, kurios eilutėje yra trys raidės. Trijų eilučių suma visomis kryptimis lygi devyniems. Būna įvairių rūšių ir paskirties *mātṛkų*.

Kṛṣṇa išmoko brangakmenių, pavyzdžiui, deimantų, gludinimo meno, išmoko klausinėti ir atsakinėti čia pat sukurtomis eilėmis. Jis išsiaiškino medžiagų sąveikos bei kitimo mokslą. Jis išmoko meno suprasti kito žmogaus psichiką ir ją gydyti, taip pat patenkinti troškimus. Patenkinti troškimus labai sunku, bet jeigu žmogus neprotingai geidžia to, kas nepasiekiama, šį jo geismą galima numaldyti, o tai padaryti yra menas. Išmanant šį meną, galima tramdyti lytinius impulsus, o jie kyla net *brahmacāriui*. Įvaldžius šį meną, priešą galima paversti draugu arba tiesioginį fizinio elemento poveikį nukreipti kitur.

Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma – viso žinojimo šaltinis, parodė, kad tobulai išmano visus minėtuosius menus bei mokslus. Po to Jie pasisiūlė patarnauti Savo mokytojui – padaryti viską, ko jis panorėtų. Tokia mokinio dovana mokytojui arba dvasiniam mokytojui vadinama *guru-dakṣiṇa*. Labai svarbu, kad mokinys atsidėkotų savo mokytojui už suteiktas žinias – tiek už materialias, tiek už dvasines. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma pasisiūlė patarnauti Savo mokytojui Sāndīpaniui Muniui, šis nutarė, kad būtų gerai paprašius ko nors nepaprasto, ko paprastas mokinys nepadarytų. Apie tai jis pasitarė su žmona. Ir jis, ir jo žmona jau pastebėjo nepaprastus Kṛṣṇos ir Balarāmos sugebėjimus ir suprato, kad šie berniukai – tai Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jie nutarė paprašyti surasti jiems sūnų, kuris paskendo vandenyne šalia Prabhāsa-kṣetros.

Sužinoję iš mokytojo apie mirusį sūnų, Kṛṣṇa ir Balarāma sėdo į Savo vežimą ir nukeliavo prie vandenyno. Pasiekę krantą, Jie liepė vandenyną valdančiam dievui atiduoti Jų mokytojo sūnų. Vandenyno dievas nedelsdamas išniro ir su didžiu nuolankumu bei pagarba nusilenkė Viešpačiui.

Viešpats tarė: „Prieš kurį laiką tu paskandinai Mūsų mokytojo sūnų. Aš įsakau jį grąžinti.“

Vandenyno dievas atsakė: „Ne aš pasiėmiau berniuką. Jį pagrobė demonas Pañcajana. Šis piktas demonas paprastai slepiasi vandens gelmėse kriauklės pavidalu. Ko gero, Jūsų mokytojo sūnus šio demono pilve.“

Tai išgirdęs, Kṛṣṇa nėrė į vandens gelmes, surado demoną Pañcajaną ir tuoj pat užmušė. Tačiau demono pilve Savo mokytojo sūnaus Jis nerado, tad, pasiėmęs negyvo demono kūną – kriauklę, grįžo prie Savo vežimo, kuris stovėjo ant vandenyno kranto, netoli Prabhāsa-kṣetros. Iš ten Jis patraukė į Samyamanī – mirties dievo Yamarājos buveinę. Vyresniojo brolio Balarāmos, kuris dar vadinamas Halāyudha, lydimas Kṛṣṇa atvyko į Samyamanī ir ėmė pūsti kriauklę.

Išgirdęs kriauklės garsą, pasirodė Yamarāja. Jis sutiko Śrī Kṛṣṇą, reikšdamas Jam visokeriopą pagarbą. Yamarāja suprato, kas yra Kṛṣṇa ir Balarāma, tad tuoj pat nuolankiai pasisiūlė kuo nors pasitarnauti Viešpačiui. Kṛṣṇa apsireiškė žemėje paprastu žmogumi, bet iš tikrųjų Kṛṣṇa ir Balarāma yra Supersiela, gyvenanti visų gyvų būtybių širdyse. Kṛṣṇa ir Balarāma – tai Patsai Viṣṇu, ir Jie tik žaidė paprastus berniukus. Kai Yamarāja pasiūlė Viešpačiui savo paslaugas, Śrī Kṛṣṇa paprašė grąžinti mokytojo sūnų, kuris papuolė pas Yamarājį dėl savo ankstesnių darbų. „Jeigu tu pripažįsti Mano visagalybę, – tarė Kṛṣṇa, – privalai tuoj pat tai padaryti.“

Yamarāja atidavė berniuką Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, o Kṛṣṇa ir Balarāma nuvežė jį tėvui. Broliai paklausė, ar Jų mokytojas nenorėtų dar ko nors paprašyti, tačiau tasai atsakė: „Brangūs vaikai, Jūs ir taip daug padarėte man. Daugiau man nieko nereikia. Ko dar geistų žmogus, turintis tokius mokinius? Brangūs berniukai, dabar galite grįžti namo. Šlovingus Jūsų žygius amžinai minės visas pasaulis. Jums nereikia jokių palaiminimų, ir vis dėlto Jus palaiminti – mano pareiga. Tad laiminu Jus – te kiekvienas Jūsų ištartas žodis amžinai gyvens, kaip ir Vedų nurodymai. Jūsų pamokymai bus šlovinami ne tik šioje visatoje ir šią epochą, bet visur ir per amžių amžius, nes jie bus vis aktualesni ir svarbesni.“ Kṛṣṇos ir Balarāmos mokytojo palaiminta Viešpaties Kṛṣṇos „Bhagavad-gītā“ kasdien tampa vis svarbesnė ir vis labiau garsėja ne tik šioje visatoje, bet ir visose kitose visatose bei jų planetose.

Savo mokytojo nurodymu Kṛṣṇa ir Balarāma tuoj pat patraukė namo. Jų vežimas lėkė tarsi vėjas ir griaudėjo lyg debesis. Mathuros gyventojai, ilgokai neregėję Kṛṣṇos ir Balarāmos, labai apsidžiaugė vėl Juos pamatę. Jie pasijuto tokie laimingi, kaip žmogus, vėl radęs tai, ką seniai buvo praradęs.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa grąžina Savo mokytojui sūnų“.

KETURIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Uddhava aplanko Vṛndāvaną

Nanda Mahārāja sugrįžo į Vṛndāvaną be Kṛṣṇos ir Balarāmos. Jį lydėjo tik piemenukai ir piemenys. *Gopes*, motiną Yaśodą, Śrīmatī Rādhārāṇī ir visus Vṛndāvanos gyventojus tai, žinoma, labai nuliūdino. Daugelis bhaktų bandė aiškintis, kodėl Kṛṣṇa išvyko iš Vṛndāvanos, nes, išminčių nuomone, Kṛṣṇa, pirmapradis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, niekada nepalieka Vṛndāvanos. Jis visada Vṛndāvanoje. Išmanantys bhaktai teigia, kad Kṛṣṇa iš Vṛndāvanos niekur nepasitraukė, o, kaip ir žadėjo, grįžo kartu su Nanda Mahārāja.

Kai Akrūra vežė Kṛṣṇą į Mathurą, ir *gopės* užtvėrė vežimui kelią, Kṛṣṇa joms pažadėjo, kad sugrįš, kai tik pabaigs Savo reikalus. Jis paprašė jų neliūdėti ir šitaip jas nuramino. Tačiau kai su Nanda Mahārāja Jis negrįžo, galėtume pamanyti, kad Jis arba jas apgavo, arba netesėjo Savo pažado. Išmanantys bhaktai vis dėlto nutarė, kad Kṛṣṇa nėra nei apgavikas, nei žodžio laužytojas. Kṛṣṇa grįžo kartu su Nanda Mahārāja Savo pirmapradžiu pavidalu ir gyveno su *gopėmis* bei motina Yaśoda Savo *bhavos* ekspansija. Mathuroje gi Kṛṣṇa ir Balarāma gyveno ne pirmapradžiu pavidalu, o kaip Vāsudevos ir Saṅkarṣaṇos ekspansijos. Tikrieji Kṛṣṇa ir Balarāma egzistavo Vṛndāvanoje Savo *bhavos* apraiška, o Mathuroje Jie apsireiškė *prabhavos* ir *vaibhavos* ekspansijomis. Taip mano išma-

nantys, dvasios tobulumo pasiekę Kṛṣṇos bhaktai. Kai Nanda Mahārāja ruošėsi grįžti į Vṛndāvaną, jis kalbėjo su Kṛṣṇa ir Balarāma, kaipgi Jie gyvens išsiskyrę su Nanda. Ir vis dėlto visi nutarė gyventi atskirai.

Vasudeva ir Devakī buvo tikrieji Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvai ir dabar, kai žuvo Kaṁsa, norėjo, kad Kṛṣṇa ir Balarāma paviešėtų pas juos. Kol Kaṁsa buvo gyvas, Kṛṣṇa ir Balarāma gyveno Vṛndāvanoje ir Juos augino Nanda Mahārāja. Dabar, suprantama, Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvas bei motina norėjo, kad Jie pasiliktų pas juos, ir visų pirma todėl, kad jie galėtų atlikti apvalomąsias šventosios virvelės įteikimo apeigas. Be to, jie norėjo duoti Jiems gerą išsilavinimą, nes tai yra tėvų pareiga. Svarbus dalykas buvo ir tas, kad Kaṁsos draugai iš kitų šalies sričių ruošėsi užpulti miestą. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl taip reikėjo, kad Kṛṣṇa pasiliktų. Jis nenorėjo, kad Vṛndāvanos ramybę drumstų jos priešai – Dantavakra ir Jarāsandha. Grįžus Kṛṣṇai į Vṛndāvaną, priešai pultų ne tik Mathurą, bet ir Vṛndāvaną, sukeldami pavojų jos taikiems gyventojams. Todėl Kṛṣṇa ir nusprendė pasilikti Mathuroje, o Nanda Mahārāja sugrįžo į Vṛndāvaną. Nors Vṛndāvanos gyventojai labai ilgėjosi Kṛṣṇos, tačiau Jis visada buvo su jais per Savo *līlas*, arba žaidimus, ir tai sukeldavo jiems džiaugsmą.

Kṛṣṇai išvykus iš Vṛndāvanos į Mathurą, visi Vṛndāvanos gyventojai, o ypač motina Yaśodā, Nanda Mahārāja, Śrīmatī Rādhārāṇī, *gopės* ir piemenukai, kad ir ką darytų, galvojo apie Kṛṣṇą. „Štai taip Kṛṣṇa žaidė. Taip Jis grojo fleita. Jis su mumis juokavo ir glėbesčiavo mus.“ Tai vadinasi *līlā-smaraṇa*. Didieji bhaktai siūlo taip bendrauti su Kṛṣṇa. Netgi Viešpats Caitanya, kai gyveno Purio mieste, *līlā-smaraṇos* būdu bendravo su Kṛṣṇa. Žmogus, pasiekęs tobulos atsidavimo tarnystės lygį, patyręs aukščiausią ekstazę, visada gali būti su Kṛṣṇa, prisimindamas Jo žaidimus. Śrīla Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura padovanojo mums transcendentinę knygą – „Kṛṣṇa-bhāvanāmṛtą“, kurioje aprašo Kṛṣṇos žaidimus. Skaitydami tokias knygas, bhaktai gali nuolat skendėti mintyse apie Kṛṣṇą. Bet kokia knyga apie *kṛṣṇa-līlą*, kad ir ši, kurią jūs skaitote dabar, arba mūsų „Viešpaties Caitanyos mokymas“ – tikra paguoda bhaktams, kurie kenčia išsiskyrimo su Kṛṣṇa ilgesį.

Kṛṣṇos ir Balarāmos negrįžimą į Vṛndāvaną galėtume paaiškinti šitaip: pažado sugrįžti į Vṛndāvaną Kṛṣṇa ir Balarāma nesulaužė. Jie buvo Vṛndāvanoje, tačiau privalėjo būti ir Mathuroje.

Tuo tarpu pasimatyti su Kṛṣṇa iš Dvārakos atvyko Kṛṣṇos pusbrolis Uddhava. Jis buvo Vasudevos brolio sūnus, galima sakyti, Kṛṣṇos bendraamžis ir savo išvaizda beveik nesiskyrė nuo Jo. Grįžęs iš mokytojo namų ir išvydęs brangiausią Savo draugą Uddhavą, Kṛṣṇa labai apsidžiaugė. Jis ketino siųsti jį į Vṛndāvaną, kad šis perduotų gyventojams žinią, turėjusią numaldyti išsiskyrimo kančias.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *ye yathā māṁ prapadyante* – Kṛṣṇa atsiliepia į gyvosios būtybės meilę. Ir kuo ištikimiau bhaktas Jam tarnauja, tuo labiau Jis atsiliepia. Išsiskyrusios su Kṛṣṇa, *gopės* mąstė apie Jį ištisą parą. Kṛṣṇa irgi nuolat galvodavo apie *gopes*, motiną Yaśodą, Nandą Mahārājį ir Vṛndāvanos gyventojus. Nors, atrodytų, Kṛṣṇa buvo toli nuo jų, Jis juto transcendentinį liūdesį ir norėjo tuojau pat nusiųsti pas juos Uddhavą su paguodos žinia.

Uddhava apibūdinamas kaip tobuliausias Vṛṣṇi giminės atstovas, beveik lygus Kṛṣṇai. Jis buvo geras Kṛṣṇos draugas. Mokydamasis pas Bṛhaspatį – dangaus planetų mokytoją bei šventiką, jis tapo labai sumanus ir pasižymėjo giliu protu bei greitais sprendimais. Kṛṣṇa, kuris labai mylėjo Uddhavą, siuntė jį į Vṛndāvaną, kad iš jos gyventojų šis pasimokytų, kaip atlikti tobulą ekstatinę atsidavimo tarnystę. Net jeigu žmogus, įgijęs gerą materialų išsilavinimą, ir buvo paties Bṛhaspačio mokinys, visgi jam vertėjo pasimokyti iš *gopių* bei Vṛndāvanos gyventojų, kaip beatodairiškai mylėti Kṛṣṇą. Siųsdamas Uddhavą į Vṛndāvaną su žinia, kuri turėjo nuraminti jos gyventojus, Kṛṣṇa suteikė jam ypatingą malonę.

Vienas iš Viešpaties Kṛṣṇos vardų yra Hari – „tasai, kuris pašalina visas atsidavusių sielų kančias.“ Viešpats Caitanya pažymi, kad niekas niekada nesugebės taip tobulai garbinti Viešpaties, kaip Jį garbino *gopės*. *Gopių* sielvartas labai jaudino Kṛṣṇą, ir Jis kreipėsi į Uddhavą, mandagiai prašydamas jį nuvykti į Vṛndāvaną. Laikydamas delnuose Uddhavos ranką, Jis kalbėjo: „Brangusis, gerasis drauge Uddhava, važiuok į Vṛndāvaną ir pasistenk nuraminti Mano tėvą Nandą Mahārājį, motiną Yaśodādevī ir *gopes*, kuriuos tarsi baisi liga graužia širdgėla. Važiuok ir perduok jiems Mano žinią. Tikiuosi taip nors šiek tiek palengvinti jų kančias. *Gopės* visada skendi mintyse apie Mane. Jos paaukojo Man savo kūną, troškimus, gyvenimą bei sielą. Man rūpi ne tik *gopės*, bet ir kiekvienas, kuris dėl Manęs paaukojo visuomenę, draugystę, meilę ir savo patogumus. Mano pareiga – ginti šiuos tobulus bhaktus. *Gopės* Man pačios brangiausios. Jos visada galvoja apie Mane ir išsiskyrusios su Manimi iš sielvarto vos ne mirtimi vaduojasi. Jos gyvena viena mintimi, kad Aš netrukus sugrįšiu.“

Viešpačiui Kṛṣṇai paprašius, Uddhava nedelsdamas sėdo į vežimą ir išvyko į Gokulą. Vṛndāvaną jis pasiekė besileidžiant saulei, kai iš ganyklų namo grįžo karvės. Uddhava ir jo vežimas pakliuvo į dulkių debesį, kurį sukėlė karvių kanopos. Jis stebėjo, kaip jaučiai gainiojasi karves, trokšdami numalšinti savo lytinį potraukį, o karvės pritvinkusiais tešmenimis bėga iš paskos savo veršeliams, norėdamos juos pamaitinti. Visa Vṛndāvanos žemė, kiek užmatė Uddhavos akys, baltavo nuo karvių ir veršelių. Karvės laigė po visą Gokulą, ir jis girdėjo, kaip jas melžė. Visi Vṛndāvanos namai buvo išpuošti, buvo pasiruošta garbinti saulės bei ugnies dievus,

sutikti svečius, karves, *brāhmaṇus* ir pusdievius. Prie namų rūko smilkalai, degė ugnis. Visa Vṛndāvana skendo nuostabiuose gėlynuose, kuriuose dūzgė bitės ir čiulbėjo paukščiai. Ežerai žydėjo lotoso žiedais, ir juose plaukiojo antys bei gulbės.

Uddhava įžengė į Nandos Mahārājos namus, kur jį sutiko kaip Vāsudevos pasiuntinį. Nanda Mahārāja pasiūlė jam atsisėsti ir pats prisėdo šalia, norėdamas išklausinėti apie Kṛṣṇą, Balarāmą ir kitus Mathuroje gyvenančius šeimos narius. Jis žinojo, kad Uddhava – labai artimas Kṛṣṇos draugas, tad tikėjosi jį atnešus gerų žinių. „Brangusis Uddhava, – prabilo Nanda Mahārāja, – kaip gyvena mano draugas Vasudeva? Jis jau išvaduotas iš Kaṁsos kalėjimo ir gyvena su savo draugais bei vaikais Kṛṣṇa ir Balarāma. Turbūt jis labai laimingas? Papasakok, ką jis veikia. Mes, kaip ir jūs, labai džiaugiamės, kad tas didysis nusidėjėlis demonas Kaṁsa pagaliau nebegyvas. Jis visada griežė dantį ir ant Yadu šeimos, ir ant savo draugų bei giminaičių. Dabar jis gavo galą už savo nuodėmes ir kartu su broliais išsidangino iš šio pasaulio.

Pasakyk, ar Kṛṣṇa dar prisimena Vṛndāvanoje pasilikusius Savo tėvus, draugus ir palydovus? Ar Jam malonu prisiminti Savo karves, *gopes*, Govardhanos kalvą ir ganyklas Vṛndāvanoje? O gal Jis viską pamiršo? Ar sugrįš Jis pas draugus ir gimines, ar mes vėl regėsime nuostabų Jo veidą su dailia nosim ir gražiomis tarsi lotosas akimis? Mes atmename, kaip Jis išgelbėjo mus nuo miško gaisro, nuo didžiulio slibino Kāliyos, kuris tūnojo Yamunos upėje, kaip apgynė nuo daugybės kitų demonų, ir vis galvojame, kiek daug mes Jam skolingi už tai, kad apsaugojo mus nuo įvairiausių pavojų. Brangusis Uddhava, kai pagalvojame apie nuostabų Kṛṣṇos veidą, Jo akis ir įvairius žaidimus čia, Vṛndāvanoje, jaudulys pakerta rankas ir kojas. Mes temąstome apie Kṛṣṇą – Jo šypseną ir žvilgsnį. Eidami prie Yamunos arba Vṛndāvanos ežerų, pro Govardhanos kalvą ar į ganyklas, iki šiol dar regime Kṛṣṇos pėdų žymes. Mes prisimename, kaip Jis ten žaidė ir leido laiką. Iškilus prieš mūsų akis Jo paveikslui, mes tuoj pat paskęstame mintyse apie Jį.

Mums dingtelėjo mintis, ar Kṛṣṇa ir Balarāma, ko gero, nebus svarbiausieji dangaus pusdieviai, apsireiškę mums paprastais berniukais, kad žemėje atliktų tai, kas Jiems skirta? Taip išpranašavo Gargamunis, sudaręs Kṛṣṇos horoskopą. Jeigu Kṛṣṇa nebūtų didi asmenybė, ar galėtų Jis užmušti Kaṁsą, kuris buvo galingas tarsi dešimt tūkstančių dramblių? Be Kaṁsos ten buvo ir stiprūs imtynininkai, be to, milžinas dramblys Kuvalayāpīḍa. Ir visus tuos žvėris ir demonus Kṛṣṇa sudorojo taip lengvai tarsi liūtas menkus žvėrelius. Argi ne stebuklas, kad Kṛṣṇa viena ranka pakėlė didžiulį sunkų lanką, surištą iš trijų palmių, ir akimirksniu jį sulaužė? Argi ne stebuklas, kad net septynias dienas viena ranka Jis laikė

pakėlęs Govardhanos kalvą? Argi ne stebuklas, kad Jis užmušė demonus Pralambāsurą, Dhenukāsurą, Ariṣṭāsurą, Tṛṇāvartą ir Bakāsurą? Jie buvo tokie galingi, kad prieš juos drebėjo netgi dangaus planetų pusdieviai, o Kṛṣṇa užmušė juos be jokio vargo.“

Bepasakodamas Uddhavai apie nepaprastus Kṛṣṇos žygius, Nanda Mahārāja susijaudino ir neteko žado. Motina Yaśodā, sėdėdama šalia vyro, tylomis klausėsi apie Kṛṣṇos žaidimus ir be perstojo verkė, o iš jos krūtų tekėjo pienas. Kai Uddhava pamatė, kad Nanda Mahārāja ir Yaśodā visiškai paskendo mintyse apie Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir kai patyrė nepaprastą Nandos Mahārājos ir Yaśodos meilę Kṛṣṇai, jis pats susijaudino ir tarė: „Brangieji Yaśoda ir Nanda Mahārāja, jūs esate verti didžiausios visų pagarbos, nes niekas negalėtų panirti į tokią transcendentinę meditacijos ekstazę.“

Uddhava tęsė: „Ir Balarāma, ir Kṛṣṇa – pirmapradės Dievo Asmenybės, iš kurių randasi kosminis pasaulis. Jie svarbiausi iš visų asmenybių. Jie – veikiančioji šios materialios kūrinijos priežastis. Materialią gamtą valdo *puruṣos* inkarnacijos, o jas savo ruožtu valdo Kṛṣṇa ir Balarāma. Daliniu Savo pasireiškimu Jie prasiskverbia į kiekvienos gyvosios būtybės širdį. Jie – viso žinojimo ir visos užmaršties šaltinis.“ Tai patvirtina ir penkioliktasis „Bhagavad-gītos“ skyrius: „Aš esu visų širdyse ir Aš esu žmogaus atminties bei užmaršties priežastis. Aš – pirmasis „Vedāntos“ sudarytojas ir tikrasis Vedų žinovas.“ Uddhava tęsė: „Jeigu mirdamas žmogus nors akimirkai gali sutelkti savo tyras mintis į Kṛṣṇą, jis vertas palikti materialųjį kūną ir įgyti savo pirmapradį dvasinį kūną – tarsi patekanti saulė. Taip, atsisveikinęs su gyvenimu, jis tuoj pat patenka į dvasinę karalystę, Vaikuṇṭhą.“

Tokia Kṛṣṇos sąmonės veiklos baigtis. Jeigu dabartiniame kūne, kol esame sveiki ir kol blaivi mūsų galva, mes gyvename Kṛṣṇos sąmone, kartodami šventąją Hare Kṛṣṇa *mahā-mantrą*, mirštant mums tikrai pavyks sutelkti mintis į Kṛṣṇą. Jeigu tai pavyktų, mūsų gyvenimas būtų sėkmingas. Tačiau jeigu mūsų protą valdys mintys apie karminę veiklą, kurios tikslas – materialus pasitenkinimas, žinia, mes ir mirdami galvosime apie šią veiklą, todėl mums vėl teks materialus, sąlygotas kūnas ir vėl būsim pasmerkti trejopoms materialios būties kančioms. Todėl Vṛndāvanos gyventojai – Nanda Mahārāja, Yaśodā ir *gopės* buvo nuolatos panirę į Kṛṣṇos sąmonę. Jeigu stengsimės nors šiek tiek sekti jų pavyzdžiu, mūsų gyvenimas tikrai bus sėkmingas ir mes įžengsime į dvasinę karalystę, Vaikuṇṭhą.

„Brangūs motina Yaśoda ir Nanda Mahārāja, – tęsė Uddhava, – visos jūsų mintys sutelktos į transcendentinį Aukščiausiojo Dievo Asmens, Nārāyaṇos, pavidalą, kuris yra beasmenio Brahmano priežastis. Brahmano švytėjimas tėra spinduliai, sklindantys iš Nārāyaṇos kūno, ir kadangi

jūs nuolat įkvėpti minčių apie Kṛṣṇą ir Balarāmą, ar reikia jums dar ką nors daryti? Aš atnešiau Kṛṣṇos žinią, kad Jis greitai sugrįš į Vṛndāvaną ir būdamas šalia paguos jus. Kṛṣṇa pažadėjo, kad Jis grįš į Vṛndāvaną, kai baigs reikalus Mathuroje. Ir Savo pažadą Jis neabejotinai ištesės. Todėl, o laimingiausi iš laimingiausių, neliūdėkite, kad Kṛṣṇos nėra greta.

Jis netrukus atvyks, kad pasimatytų su jumis, nors jūs ir taip visą parą jaučiate Jo buvimą. Iš tikrųjų Jis yra visur, visų širdyse, tarsi slypinti medyje ugnis. Kadangi Kṛṣṇa – Supersiela, Jis neturi nei priešų, nei draugų, neturi nei Sau lygių, nei mažesnių ar didesnių už Save. Jis neturi nei tėvo, nei motinos, nei brolių, nei giminaičių. Jam nereikia visuomenės, draugystės ar meilės. Jis neturi materialaus kūno ir Jis negimsta tarsi paprastas žmogus. Jis negimsta tarp aukštesnių ar žemesnių gyvybės rūšių, kaip kad paprastos gyvosios esybės, kurias priverčia gimti jų ankstesni poelgiai. Jis apsireiškia per vidinę Savo energiją tenorėdamas apginti Savo bhaktus. Jo neveikia materialiosios gamtos *guṇos*, tačiau kai Jis apsireiškia materialiame pasaulyje, atrodo, tarsi Jis elgtųsi kaip paprasta gyvoji būtybė, kurią veikia gamtos *guṇų* kerai. O iš tikro Jis tvarko šią materialiąją kūriniją, ir materialios gamtos *guṇos* Jo neveikia. Jis sukuria, palaiko ir sunaikina visą kosminį pasaulį. Galvodami, jog Kṛṣṇa ir Balarāma yra paprasti žmonės, mes klystame tarsi tie, kuriems atrodo, jog aplink juos sukasi visas pasaulis, nors išties jiems tesisuka galvos. Dievo Asmuo niekam nėra sūnus, iš tikrųjų Jis – visų mūsų tėvas, motina ir vyriausiasis valdovas. Tai neabejotina. Visa, ką patiriame, ko nepatiriame, visa, kas egzistuoja, neegzistuoja arba dar egzistuos, visa, kas mažiausia ir didžiausia – be Aukščiausiojo Dievo Asmens neturi jokios būties. Viskas glūdi Jame, tačiau visa, kas apreikšta, Jo neveikia.“

Nanda ir Uddhava praleido visą naktį, bekalbėdami apie Kṛṣṇą. Rytą *gopės* ėmė ruoštis rytmetiniam *ārati* – žiebė šviestuvus, šlakstė sviesto ir jogurto mišinį. Po *maṅgala-ārati* jos ėmė plakti iš jogurto sviestą. Kai *gopės* plakė sviestą, jų papuošalai, nutvieksti lempų šviesos, dar labiau žėrėjo. Muštuvai jų rankose, auskarai, apyrankės ir krūtys – viskas judėjo, o jų veidai nuo *kuṅkumos* miltelių švytėjo šafrano spalva tarsi tekanti saulė. Garsiai plakdamos sviestą, jos dainomis šlovino Kṛṣṇą. O jų dainų ir muštuvų skambesys kilo į dangų, užliedamas viską aplinkui šventumu. Patekėjus saulei *gopės* kaip visada atėjo pareikšti pagarbą Nandai Mahārājai bei Yaśodai ir, išvydusios prie durų auksinį Uddhavos vežimą, ėmė klausinėti viena kitos, kieno šis vežimas. Jos ėmė spėlioti, ar nebus sugrįžęs Akrūra, kuris išsivežė Kṛṣṇą. Jos buvo nepatenkintos Akrūra, nes jis, vykdydamas savo valdovo Kaṁsos įsakymą, išvežė Kṛṣṇą į Mathuros miestą. *Gopės* nutarė, kad Akrūra, ko gero, vėl atvažiavo kokiu nors žiauriu tikslu, tačiau pagalvojo: „Dabar, kai tarp mūsų nėra aukščiausiojo

mūsų valdovo Kṛṣṇos, mes tapome it negyvi kūnai. Ką jis tiems negyviems kūnams bepadarys?“ Joms bekalbant, Uddhava užbaigė rytmetinį maudymąsi, maldas, *mantrų* kartojimą ir išėjo susitikti su jomis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Uddhava aplanko Vṛndāvaną“.

KETURIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinią

Kai *gopės* išvydo Uddhavą, joms pasirodė, kad išvaizda jis beveik nesiskiria nuo Kṛṣṇos, ir suprato, jog jis yra didis Kṛṣṇos bhaktas. Jo rankos buvo labai ilgos, o akys panašios į lotoso žiedlapius. Jis buvo geltonais drabužiais ir pasipuošęs lotoso žiedų girlianda, labai gražaus veido. Uddhava atrodė beveik kaip Kṛṣṇa, nes buvo pasiekęs *sārūpyos* išsivadavimą ir turėjo tokius pat, kaip Viešpaties, išorės bruožus. Kai Kṛṣṇa išvyko iš Vṛndāvanos, kasdien anksti rytą *gopės* ateidavo aplankyti motinos Yaśodos. Jos žinojo, kad Nanda Mahārāja ir motina Yaśodā prislėgti sielvarto, ir laikė savo pirmutine pareiga ateiti ir pagerbti šiuos kilniausius tarp vyresniųjų Vṛndāvanos žmonių. Išvydę Kṛṣṇos drauges, Nanda ir Yaśodā prisimindavo Kṛṣṇą ir labai apsidžiaugdavo, o *gopėms* irgi būdavo malonu susitikti su Nanda ir Yaśoda.

Kai *gopės* pamatė, jog Uddhava artimas Kṛṣṇai netgi savo išvaizda, jos nusprendė, kad jis – visiškai atsidavusi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui siela. Jos ėmė svarstyti: „Kas šis jaunuolis, kuris taip panašus į Kṛṣṇą? Tokios pačios, panašios į lotoso žiedlapius akys, tokia pat tiesi nosis ir dailus veidas, ir netgi šypsena visiškai kaip Jo. Tai nulietas Kṛṣṇa, Śyāmasundara, nuostabus tamsiaveidis jaunuolis. Jis netgi apsirengęs taip, kaip

Kṛṣṇa. Iš kur šis vaikinas atvyko? Kas ta laimingoji, kuri gavo jį į vyrus?“ Taip jos kalbėjosi ir labai troško ką nors apie jį sužinoti, o kadangi buvo atviraširdės kaimo mergaitės, tad tuoj apspito Uddhavą.

Sužinojusios, kad Uddhava atvežė žinią nuo Kṛṣṇos, *gopės* labai apsidžiaugė. Jos norėjo su juo pasišnekėti atvirai, nevaržomos kitų žmonių, tad nusivedė jį į nuošalesnę vietą ir pasisodino. Mandagiai ir labai nuolankiai jį pasveikinusios, jos ėmė kalbėti: „Mes žinome, jog tu artimai bendrauji su Kṛṣṇa, todėl Jis atsiuntė tave į Vṛndāvaną, kad paguostų Savo tėvą bei motiną. Suprantama, šeimyniniai ryšiai labai stiprūs. Netgi didieji pasaulio atsižadėję išminčiai neužmiršta šeimos. Todėl Kṛṣṇa ir siuntė tave pas Savo tėvą bei motiną – kas Jam dar berūpėtų Vṛndāvanoje. Dabar Jis gyvena mieste. Argi Jam rūpi Vṛndāvanos kaimas bei karvių ganyklos? Kṛṣṇai to nebereikia, Jis juk dabar miestietis.

Žinia, kas Jam kiti, kurie nėra Jo šeimos nariai? Žmogus draugauja su ne savo šeimos nariais tol, kol jam tai naudinga. Kodėl gi Jam turėtų rūpėti pašaliečiai, juo labiau ištekėjusios ir kitų vyrų moterys? Kṛṣṇa tesidomi jomis tada, kai geidžia malonumų – tarsi kamanė, kuri dūzgia prie gėlės tol, kol gauna iš jos medaus. Visiškai natūralu, kad paleistuvė nustoja domėtis meilužiu, kai jis lieka be pinigų. Šalies gyventojai, matydami, kad vyriausybė negali dorai jų apginti, bėga iš jos. Mokslus baigęs mokinys nutraukia ryšius su mokykla ir mokytojais. Šventikas, gavęs iš tikinčiojo atlygį, irgi liaujasi juo domėtis. Paukščiai nebetupia į medžius, kai šie nebeturi vaisių. Svečiui pasivaišinus, šeimininkas tampa nebereikalingas. Po miško gaisro, kai nelieka žolės, elniai ir kiti gyvuliai sprunka iš girios. Ir vyras, pasidžiaugęs merginos draugija, ją palieka.“ Taip, netiesiogiai, įvairiais palyginimais *gopės* kaltino Kṛṣṇą.

Uddhava pamatė, kad Vṛndāvanos *gopės* galvoja tik apie Kṛṣṇą ir Jo vaikystės žaidimus. Įsikalbėjusios su Uddhava apie Kṛṣṇą, jos visiškai pamiršo apie namuose laukiančius darbus. Jos nieko aplink nebematė, nes galvojo tik apie Kṛṣṇą.

Viena *gopė* – Śrīmatī Rādhārāṇī, kuri artimiau už kitas bendravo su Kṛṣṇa, taip apsvaigo nuo minčių apie Jį, kad pradėjo kalbėtis su kamane, dūzgiančia aplink Ją ir besitaikančia paliesti Jos lotoso pėdas. Kol kita *gopė* kalbėjo su Kṛṣṇos pasiuntiniu Uddhava, Śrīmatī Rādhārāṇī, laikydama kamanę Kṛṣṇos pasiuntiniu, ėmė jai kalbėti: „O kamane, tu įpratusi gerti medų iš gėlių, tad nutarei tapti Kṛṣṇos pasiuntiniu, nes Jis toks, kaip ir tu. Ant tavo ūselių Aš pastebėjau raudonus *kuṅkumos* miltelius, nubirusius nuo kybojusios ant Kṛṣṇos kaklo gėlių girliandos, kai Jis prie krūtinės glaudė kitą merginą – Mano varžovę. Tu labai didžiuojiesi, kad palietei tą girliandą ir kad tavo ūseliai nusidažė rausvai. Tu atlėkei, atnešdama žinutę Man ir karštai geisdama paliesti Mano pėdas. Tačiau

brangioji kamane, įspėju tave – nesiliesk prie Manęs! Man nebereikia jokios žinios nuo tavo nepatikimo šeimininko. Tu – nepatikimas nepatikimo šeimininko tarnas.“ Tikriausiai Śrīmatī Rādhārāṇī tyčia taip aštriai kalbėjo kamanei, kad įgeltų Kṛṣṇos pasiuntiniui Uddhavai.

Uddhava Jai atrodė ne tik panašus į Kṛṣṇą, bet ir tam tikra prasme lygus Jam. Taip Ji norėjo pasakyti, kad Uddhava toks pat nepatikimas, kaip ir Kṛṣṇa. Śrīmatī Rādhārāṇī norėjo paaiškinti, kodėl Ji nepatenkinta Kṛṣṇa bei Jo pasiuntiniu.

Ji kreipėsi į kamanę: „Tavo šeimininkas Kṛṣṇa toks, kaip tu. Tu nutupi ant žiedo, o išgėrusi iš jo visą nektarą skrendi ieškoti kito žiedo. Tu niekuo negeresnė už savo šeimininką Kṛṣṇą. Jis tik kartą leido Man pajusti Savo lūpų skonį, o po to visai mus paliko. Aš žinau, kad sėkmės deivė Lakṣmī, nuolat esanti pačiame lotoso žiedo viduryje, nepaliaujamai tarnauja Kṛṣṇai. Tačiau niekaip negaliu suprasti, kuo Kṛṣṇa ją taip pavergė, ir kodėl ji, žinodama tikrąjį Jo būdą, taip prie Jo prisirišo. Mes protingesnės už sėkmės deivę, ir mūsų nebeapgaus Kṛṣṇa bei Jo pasiuntiniai.“

Žinovų nuomone, sėkmės deivė Lakṣmī yra pavaldi Śrīmatī Rādhārāṇī ekspansija. Kaip Kṛṣṇa pasireiškia daugybe *viṣṇu-mūrti* ekspansijų, taip ir Jo malonumo galia Rādhārāṇī pasireiškia nesuskaičiuojama daugybe sėkmės deivių ekspansijų. Todėl sėkmės deivė Lakṣmījī visada trokšta prilygti *gopėms*.

Śrīmatī Rādhārāṇī tęsė: „Kvaila kamane, tu stengiesi Man įtikti ir patirti malonę, šlovindama Kṛṣṇą, tačiau tavo pastangos bergždžios. Mes praradome viską, ką turėjome. Mes palikome savo namus ir šeimas. Ir mes viską žinome apie Kṛṣṇą. Žinome netgi daugiau už tave. Taigi mes žinome ir tai, ką tu gali papasakoti apie Jį. Kṛṣṇa dabar gyvena mieste ir garsėja kaip Arjunos draugas. Jis turi daugybę naujų draugių, kurios, aišku, su Juo labai laimingos. Kṛṣṇa numaldė jų krūtines audrinusį geidulį, ir dabar jos laimingos. Galbūt, jei tu nulėksi pas jas ir joms pašlovinsi Kṛṣṇą, jos su malonumu tave apdovanos. Savo elgesiu Tu stengiesi įtikti Man ir pataikaudama kiši galvą po Mano pėdomis. Bet Aš matau, kokį pokštą ketini Man iškrėsti. Žinau, jog esi didžiojo pokštininko Kṛṣṇos pasiuntinys, todėl verčiau skrisk šalin.

Aš matau, kad moki sutaikyti besipykstančias puses, bet žinok, kad Aš negaliu pasitikėti tavimi, kaip ir tavo šeimininku Kṛṣṇa. Dėl Kṛṣṇos mes palikome šeimas, vyrus, vaikus, giminaičius, o Jis neturi jokio pareigos jausmo. Jis paliko mus likimo valiai. Gal tu manai, kad vėl Juo patikėsime? Mes žinome, kad Kṛṣṇa ilgai neištvers be jaunų moterų. Tokia jau Jo prigimtis. Mathuroje Jam nelengva, nes Mathura – ne kaimas, ir jos moterys – ne naivuolės piemenaitės. Dabar Jis priklauso aukštuomenei, ir, ko gero, Jam ne taip lengva megzti pažintis su jaunomis merginomis.

Tu tikriausiai atskridai čia Jam tarpininkauti arba pasiimti mūsų. Tačiau kodėl Kṛṣṇa tikisi, kad ten vyksime? Jam vieni juokai suvedžioti ne tik Vṛndāvanos ar Mathuros, bet ir visos visatos mergeles. Jo vylinga šypsena tokia kerinti, o antakių judesiai tokie nuostabūs, kad Jis gali pavilioti bet kurią tiek rojaus, tiek vidurio, tiek pragaro planetų moterį. Patarnauti Jam karštai trokšta pati Mahā-Lakṣmī – sėkmės deivių deivė. Kas mes, lyginant su žymiausiomis visatos moterimis? Mes esame niekas.

Kṛṣṇa dedasi kilniaširdis, ir didieji šventieji šlovina Jį. Teparodo Jis Savo kilnumą ir suteikia malonę mums, kurias Jis sutrypė ir paniekino. O vargšas pasiuntiny, esi tik kvailas Jo tarnas. Tu ne ką težinai apie Kṛṣṇą – toks nedėkingas ir kietaširdis Jis buvo ne tik šį, bet ir ankstesnį gyvenimą. Mums apie tai papasakojo mūsų senelė Paurṇamāsī. Ji sakė, kad ankstesnį gyvenimą Kṛṣṇa buvo gimęs *kṣatriyo* šeimoje, ir Jo vardas buvo Rāmacandra. Tą gyvenimą, užuot nukovęs Vālį, Savo priešo draugą, kaip ir dera *kṣatriyui*, Jis užmušė jį tarsi medžiotojas. Medžiotojas puola žvėrį iš pasalų. Viešpats Rāmacandra – *kṣatriyas* ir privalėjo stoti į atvirą kovą su Vāliu, tačiau, Savo draugo pakurstytas, Jis nužudė jį pasislėpęs už medžio. Jis nusižengė religiniams *kṣatriyų* principams. Maža to, Sītos grožis taip aptemdė Jo protą, kad Jis subjaurojo Rāvaṇos seserį Śūrpaṇakhą, nupjovęs jai nosį ir ausis. Śūrpaṇakhā pasiūlė Jam su ja suartėti, ir Jis, kaip dera *kṣatriyui*, privalėjo ją patenkinti, tačiau Jis buvo po žmonos padu ir, nesugebėdamas užmiršti Sītos-devī, subjaurojo Śūrpaṇakhą. O dar anksčiau Jis buvo gimęs berniuku *brāhmaṇas*, vardu Vāmanadeva, ir kartą paprašė Bali Mahārājos išmaldos. Bali Mahārāja buvo tiek didžiadvasis, kad atidavė Jam visą savo turtą. Ir vis dėlto nedėkingasis Kṛṣṇa – Vāmanadeva – čiupo jį it kokį varną ir nugramzdino žemyn į Pātālos karalystę. Mes viską žinome apie Kṛṣṇą ir Jo nedėkingumą. Bet štai bėda: nors Jis toks žiaurus ir beširdis, mes negalime liautis apie Jį kalbėjusios. Ir ne tik mes – apie Jį nuolatos kalba didieji išminčiai bei šventieji. Mes, Vṛndāvanos *gopės*, nebenorime draugauti su šiuo tamsiaveidžiu jaunuoliu, tačiau nežinome, ar pajėgsime Jį pamiršti ir nustoti kalbėjusios apie Jo darbus."

Kadangi Kṛṣṇa absoliutus, vadinamieji negeri Jo darbai teikia tokią pačią palaimą, kaip ir geri. Šventieji ir tokie didūs bhaktai, kaip *gopės*, niekada ir jokiomis aplinkybėmis negali išsižadėti Kṛṣṇos. Todėl Viešpats Caitanya Savo maldoje sakė: „Kṛṣṇa, Tu visiškai laisvas ir nepriklausomas. Tu gali Mane apkabinti arba sutrypti – Tavo valia. Tu gali sudraskyti Mano širdį, neapsireikšdamas Man visą gyvenimą, ir vis dėlto Tu – vienintelis Mano mylimasis."

„Aš manau, – tęsė Śrīmatī Rādhārāṇī, – nevertėtų klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą, nes tereikia vieno Jo transcendentinių darbų nektaro lašo,

kuris pateks į žmogaus ausį, ir jis iškart pakils virš potraukio ir pasibjaurėjimo priešybių. Nebesaistomas materialių prisirišimų, žmogus nutraukia ryšius su materialiu pasauliu, šeima, namais, žmona, vaikais ir viskuo, kas taip brangintina materialiąja prasme. Netekęs materialaus turto, žmogus ne tik pats tampa nelaimingas, bet nelaimę užtraukia ir giminėms. Ar žmogaus, ar kurios kitos gyvybės rūšies – netgi paukščio – kūnu jis klajoja ieškodamas Kṛṣṇos ir laisva valia pasirinkęs duoneliavimą. Iš tiesų labai sunku pažinti Kṛṣṇą, Jo vardą, ypatybes, pavidalą, žaidimus, atributus ir aplinką.“

„Nebekalbėkime daugiau apie Kṛṣṇą, – tęsdama pokalbį pasakė juodajam Kṛṣṇos pasiuntiniui Śrīmatī Rādhārāṇī, – verčiau pašnekėkime apie kitką. Mes jau pasmerktos tarsi dėmėtosios miško stirnos, kurias užbūrė melodingos medžiotojo vilionės. Ir mus taip pakerėjo meilūs Kṛṣṇos žodžiai, kad mes vis nesiliaujame galvoti apie spindinčius Jo kojų nagus. Mes vis karščiau geidžiame su Juo bendrauti, tad nebekalbėkime apie Kṛṣṇą.“

Šis Rādhārāṇī pokalbis su pasiuntiniu kamane, Jos kaltinimai Kṛṣṇai ir kartu negalėjimas apie Jį nekalbėti – tai aukščiausios transcendentinės ekstazės, vadinamos *mahā-bhāva*, požymiai. *Mahā-bhāvos* ekstazės būsena būdinga tiktai Rādhārāṇī ir Jos palydovėms. Didieji *ācāryos* – Śrīla Rūpa Gosvāmis ir Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura gvildeno Śrīmatī Rādhārāṇī žodžius *mahā-bhāvos* būsenoje ir aprašė įvairiausius jausmų pasireiškimus – *udghūrṇą* (pasimetimą) ir *jalpa-pratijalpą* (nusišnekėjimą). Rādhārāṇī elgesyje matyti *ujjvalos*, arba tyriausio meilės Dievui brangakmenio, požymių. Kol Rādhārāṇī kalbėjosi su kamane, ši skraidė ratais, tačiau ūmai dingo Jai iš akių. Rādhārāṇī liūdėjo išsiskyrusi su Kṛṣṇa, o nuo kalbų su kamane Ją apėmė ekstazė. Tačiau kai kamanė nuskrido, Ji vos neprarado proto, pamaniusi, kad pasiuntinys kamanė grįžo pas Kṛṣṇą, kad praneštų, kaip Ji negražiai kalba apie Jį. „Kṛṣṇa turbūt nusimins, tai išgirdęs“, – galvojo Ji, ir čia Ją apėmė kitokia ekstazė.

Tačiau ratu lekiojanti kamanė vėl atskrido. Śrīmatī Rādhārāṇī pagalvojo: „Kṛṣṇa vis dar Man geras. Nors pasiuntinys parnešė Jam žinutę, kuri galėjo Mus sukiršinti, tačiau Jis toks geras, kad vėl pasiuntė kamanę Manęs parsivesti.“ Šį kartą Śrīmatī Rādhārāṇī buvo labai atsargi ir nieko blogo apie Kṛṣṇą nebekalbėjo. „Sveika miela drauge, – tarė Ji. – Kṛṣṇa toks maloningas, kad vėl atsiuntė tave. Kṛṣṇa Man toks geras ir švelnus, kad, didžiam Mano džiaugsmui, sugrąžino tave, nors tu ir pranešei Jam, kaip Aš Jį bariau. Brangi drauge, prašyk Manęs ko nori. Už tavo gerumą atiduosiu viską, ko panorėsi. Tu atėjai pasiimti Manęs pas Kṛṣṇą, nes Jis negali čia atvažiuoti. Mathuroje Jis yra naujų draugių būryje. Bet tu tokia mažytė, kaip tu Mane nuneši? Kaipgi tu padėsi Man susitikti su Kṛṣṇa, jei Jis ten ilsisi su sėkmės deive, glausdamas ją prie krūtinės? Tiek to. Pamirš-

kime Mano ar tavo kelionę į Mathurą. Papasakok geriau, kaip Mathuroje gyvena Kṛṣṇa. Pasakyk Man, ar Jis dar prisimena Savo įtėvį Nandą Mahārąją ir mylimą motiną Yaśodą, Savo bičiulius piemenukus ir nelaimingas drauges *gopes*. Esu tikra, kad retkarčiais Jis dainuoja apie mus. Mes be jokio atpildo tarnavome Jam. Ar Kṛṣṇa begrįš ir apkabins mus? Nuo Jo rankų visada sklinda *aguru* aromatas. Paklausk apie tai Kṛṣṇos."

Uddhava stovėjo šalia ir girdėjo, kaip kalbėjo Rādhārāṇī, pamišusi dėl Kṛṣṇos. Nuolatinės *gopių* mintys apie Kṛṣṇą, patiriant aukščiausią *mahābhāvos* meilės ekstazę, jį be galo stebino. Jis atvežė Kṛṣṇos laišką ir dabar norėjo atiduoti jį *gopėms*, kad jas nuramintų. Uddhava tarė: „Mielosios *gopės*, jūs puikiausiai įvykdėte tai, kas skirta žmogui. Jūs – nuostabūs Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktai ir esate vertos visuotinės pagarbos. Jus garbina visi trys pasauliai, stebėdamiesi jūsų sugebėjimu mintimis būti kartu su Vāsudeva, Kṛṣṇa. Jis yra dorybingų darbų ir apeigų tikslas, Jo garbei dalinamos aukos, griežtai laikomasi asketiškų įžadų, atgailaujama, kuriama aukurų ugnis, giedamos įvairios *mantros*, skaitomos Vedos, valdomi jausmai ir medituojant sutelkiamos mintys. Tai tik keli iš daugelio metodų, skirtų pažinti save ir pasiekti gyvenimo tobulumą. Tačiau vienintelė ir tikroji šios veiklos paskirtis – suvokti Kṛṣṇą ir atsidėti transcendentinei meilės tarnystei Aukščiausiajam Dievo Asmeniui." Tai atitinka ir svarbiausiąjį „Bhagavad-gītos" nurodymą. „Bhagavad-gītoje" aprašyti įvairūs savęs pažinimo metodai, tačiau galų gale Kṛṣṇa pataria visko atsisakyti ir tiesiog atsiduoti Jam. Visi kiti metodai skirti išmokyti žmogų, kad jis ilgainiui atsiduotų Kṛṣṇos lotoso pėdoms. Be to, „Bhagavad-gītā" sako, kad jeigu žmogus, kuris nuoširdžiai stengiasi pažinti save, eina išminties ir asketizmo keliu, po daugybės gyvenimų jis atsiduos Kṛṣṇai.

Gopės parodė tobulo asketizmo pavyzdį, ir Uddhava, matydamas jų transcendentinę didybę, pajuto didžiulį džiaugsmą. Jis tęsė: „Mielosios *gopės*, sąmonės būsena, kurią jūs išsiugdėte bendraudamos su Kṛṣṇa, sunkiai pasiekiama net didiesiems išminčiams bei šventiesiems. Jūs pasiekėte aukščiausiąjį gyvenimo tobulumą. Jūsų laimė, kad jums pavyko sutelkti mintis į Kṛṣṇą, kad nusprendėte turėti vien Jį ir kad dėl Aukščiausiojo Asmens jūs atsisakėte savo šeimų, namų, giminių, vyrų bei vaikų. Dabar visos jūsų mintys su Kṛṣṇa, Supersiela, todėl jūsų meilė aprėpia viską. Koks aš laimingas, kad jūsų malone išvydau visą jūsų didybę."

Kai Uddhava pasakė turįs žinutę nuo Kṛṣṇos, *gopės* norėjo tuojau pat ją išgirsti. Laiškas joms rūpėjo kur kas labiau negu kalbos apie jas pačias. *Gopėms* nelabai patiko būti šlovinamoms, ir buvo matyti, kad jos nekantrauja išgirsti žinią nuo Kṛṣṇos. Uddhava tarė: „Brangiosios *gopės*, aš buvau įgaliotas perduoti jums, didžioms ir romioms Viešpaties bhaktams, žinią. Kṛṣṇa pasiuntė mane pas jus neatsitiktinai, nes esu artimas Jo tarnas."

Uddhava neatidavė Kṛṣṇos laiško *gopėms* į rankas, o pats jį perskaitė. Laiškas buvo labai rimtas, toks, kad ne tik *gopės*, bet ir visi filosofai empirikai galėtų suprasti, kaip tyra meilė Dievui savo prigimtimi yra susijusi su įvairiomis Aukščiausiojo Viešpaties galiomis. Vedos teigia, jog Aukščiausiasis Viešpats turi daugybę galių: *parāsya śaktir vividhaiva śrūyate*. Be to, *gopės* buvo tokios artimos Kṛṣṇos draugės, kad susijaudinęs Jis negalėjo parašyti jo įskaitomai. Uddhava, Bṛhaspačio mokinys, buvo aštraus proto, tad, užuot atidavęs laišką *gopėms*, nusprendė verčiau pats jį perskaitys ir išaiškins.

Po to Uddhava perdavė Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžius: „Mielosios *gopės*, mielosios Mano draugės, žinokite – mes niekada neišsiskirsime. Niekada, niekur ir jokiomis aplinkybėmis, nes Aš esu visa persmelkiantis."

Kṛṣṇos sugebėjimas viską persmelkti aiškinamas septintame ir devintame „Bhagavad-gītos" skyriuose. Kṛṣṇa persmelkia viską Savo beasmeniu aspektu; viskas Jame glūdi, tačiau asmeniškai Jis nedalyvauja visur. Septintame skyriuje dar sakoma, kad penki grubūs pradai (žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus) bei trys subtilūs pradai (protas, intelektas ir ego) yra žemesniosios Jo galios. Tačiau egzistuoja dar ir kita, aukštesnioji galia, kuri pasireiškia per gyvąsias būtybes. Gyvosios būtybės yra neatsiejama Paties Kṛṣṇos dalis. Todėl Kṛṣṇa – ir materialios, ir dvasinės galių šaltinis. Jis įsiterpia į visus daiktus kaip pasekmė ir priežastis. Ir ne tik *gopės*, bet ir visos gyvosios būtybės visada, bet kuriomis aplinkybėmis, neatskiriamai susijusios su Kṛṣṇa. Tačiau *gopės* tą ryšį su Kṛṣṇa suvokia tobulai, o gyvosios būtybės, užburtos *māyos*, pamiršta Kṛṣṇą ir mano esą atskiri, su Juo nesusiję individai.

Meilė Kṛṣṇai, arba Kṛṣṇos sąmonė, – tai tobulas ir tikras žinojimas, kuris leidžia suprasti viską taip, kaip yra iš tiesų. Iš tikrųjų mūsų protas nėra tuščias. Jis nuolatos apie ką nors mąsto, ir tų minčių objektas neišvengiamai yra aštuoni Kṛṣṇos galios pradai. Tasai, kuris suvokia šį filosofinį mąstymo aspektą, tikrai yra išmintingas ir atsiduoda Kṛṣṇai. *Gopės* įkūnija šį tobulą žinojimą. Jos nėra kažkokie abstraktūs mąstytojai. Jų protai visad sutelkti į Kṛṣṇą. Protas yra ne kas nors, o Kṛṣṇos galia. Joks mąstantis, jaučiantis, veikiantis ir trokštantis žmogus negali būti atskirtas nuo Kṛṣṇos. O pakopa, kai jis suvokia amžinąjį savo ryšį su Kṛṣṇa, vadinasi Kṛṣṇos sąmonė. Liguista būklė, kurioje neįmanoma suvokti amžinųjų savo santykių su Kṛṣṇa – tai susiteršimo būklė, arba *māyā*. *Gopės* egzistuoja tyro transcendentinio žinojimo lygiu, todėl jų sąmonėje gyvena Kṛṣṇa. Antai, kaip neatskiriami oras ir ugnis, taip negalima atskirti vienas nuo kito Kṛṣṇos ir gyvųjų būtybių. Kai gyvosios būtybės pamiršta Kṛṣṇą, jų būklė tampa nenormali. O *gopės* nuolatos galvoja apie Kṛṣṇą, todėl jos yra

pasiekusios absoliutų tobulo žinojimo lygį. Vadinamieji filosofai empirikai kartais mano, kad *bhakti* kelias skirtas menkesnės nuovokos žmonėms, bet jeigu vadinamasis eruditas nepasiekia *bhakti* lygio, tai jo žinojimas tikrai nėra nei tyras, nei tobulas. Iš tikrųjų būvis, kuriame amžini gyvosios būtybės santykiai su Kṛṣṇa tobulai atsiskleidžia, yra meilė išsiskyrus. Tačiau ir tai iliuzija, nes jokio išsiskyrimo nėra. *Gopės* nebuvo šioje iliuzinėje būsenoje, todėl net filosofiniu požiūriu joms išsiskyrimas neegzistavo.

Kosminis pasaulis irgi neatsietas nuo Kṛṣṇos. „Niekas neatskirta nuo Manęs. Aš palaikau visą kosminį pasaulį, kuris nėra atskiras nuo Manęs. Aš egzistavau ir prieš sukūrimą.“ Šią mintį patvirtina Vedų raštai: prieš pasaulio sukūrimą buvo tik Nārāyaṇa. Nebuvo nei Brahmos, nei Śivos: *eko nārāyaṇa āsīn na brahmā na īśānaḥ*. Visą kosminį pasaulį valdo trys materialiosios gamtos *guṇos*. Pasakyta, kad šią visatą sukūrė Brahmā, aistros *guṇos* inkarnacija, tačiau jis tėra antrinis kūrėjas, o pirminis kūrėjas – Nārāyaṇa. Tai patvirtina ir Śaṅkarācārya: *nārāyaṇaḥ paro 'vyaktāt*. Nārāyaṇa transcendentalus, Jis egzistuoja aukščiau šio kosminio pasaulio.

Kṛṣṇa kuria, palaiko ir sunaikina visą kosminį pasaulį išsiskleisdamas įvairiomis inkarnacijomis. Viskas yra Kṛṣṇa, ir Jis yra visa ko pagrindas, tačiau Jis nejuntamas, kai pasireiškia materiali galia, kuri vadinasi *māyā*, arba iliuzija. Tuo tarpu pasireiškus dvasinei galiai Kṛṣṇa juntamas kiekvieną akimirką bet kuriomis aplinkybėmis. *Gopės* ir įkūnija šį tobulą pažinimą. Kaip Kṛṣṇa visad yra nuošaly kosminio pasaulio, nors pastarasis nuo Jo visiškai priklausomas, taip ir gyvoji būtybė yra nuošaly materialaus, sąlygoto gyvenimo, nors materialus kūnas ir išaugo iš dvasinės esybės. „Bhagavad-gītoje“ visas kosminis pasaulis vadinamas gyvųjų būtybių motina, o Kṛṣṇa – tėvu. Tėvas apvaisina motiną, įdėdamas į jos įsčias gyvąją būtybę, taip ir Kṛṣṇa siunčia visas gyvąsias būtybes į materialios gamtos įsčias, ir jos gimsta su įvairiais kūnais, priklausomai nuo to, kokia buvo jų karminė veikla. Tačiau gyvoji būtybė bet kuriomis aplinkybėmis yra nuošaly savo materialios, sąlygotos būties.

Patyrinėję savo kūnus įsitikinsime, kad gyvoji būtybė egzistuoja atskirai nuo jos kūniškojo narvo. Kiekvieną kūno judesį sukelia trijų materialiosios gamtos *guņų* sąveika. Akivaizdu, kad kūnas kas akimirką kinta, tačiau dvasinės sielos šie pokyčiai neveikia. Materialiosios gamtos vyksmo neįmanoma nei sukurti, nei sunaikinti, nei sutrikdyti. Materialus kūnas laiko gyvąją esybę savo spąstuose, ir ji yra sąlygota visuose trijuose būviuose – kai budi, miega ir yra be sąmonės. Protas visuose trijuose būviuose aktyvus: miegodama gyvoji esybė kažką regi ir tai laiko realybe, o kai pabunda, suvokia, kad tai, kas regėta, nerealu. Taigi apibendrinant galima sakyti, kad vienu atveju ji kažką laiko realybe, o kitu atveju tas pats dalykas jai atrodo nerealus. Šie klausimai yra filosofų empirikų ar *sāṅkhya-*

yogų tyrinėjimo objektas. Siekdami teisingų išvadų, *sāṅkhya-yogai* atlieka griežtas askezes ir atgailauja. Jie mokosi atsižadėti ir valdyti jutimus.

Visi šie būdai suvokti galutinį gyvenimo tikslą lyginami su upėmis. Kṛṣṇa tarsi vandenynas. Kaip visos upės suteka į vandenyną, taip ir visos pažinimo pastangos sueina į Kṛṣṇą. Kai po ilgų ieškojimų, trukusių daugybę gyvenimų, žmogus iš tikrųjų ateina pas Kṛṣṇą, jis pasiekia tobulumą. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako: „Visi pažinimo keliai veda į Mane, tačiau kelias be *bhakti* yra labai sunkus.“ *Kleśo 'dhikataras teṣām* – nepasiekus *bhakti*, Kṛṣṇos pažinti neįmanoma.

„Gītā“ nurodo tris kelius: *karma-yogą, jñāna-yogą* ir *bhakti-yogą*. Tiems, kurie negali gyventi be karminės veiklos, patariama atlikti veiksmus, kurie priartintų juos prie *bhakti*. Tiems, kuriuos žavi bevaisė empirinė filosofija, vedanti į nusivylimą, irgi patariama veikti taip, kad būtų galima patirti *bhakti. Karma-yoga* ir *jñāna-yoga* skiriasi nuo įprastos *karmos* ir *jñānos*. Ir pagaliau, pasak Viešpaties žodžių „Bhagavad-gītoje“: *bhaktyā mām abhijānāti* – Kṛṣṇą galima suprasti tik ištikimai Jam tarnaujant. *Gopės* pasiekė atsidavimo tarnystės tobulumą, nes joms rūpėjo tik Kṛṣṇa. Vedos tai patvirtina: *yasmin eva vijñāte sarvam eva vijñātaṁ bhavati*. Taigi, pažinęs Kṛṣṇą, žmogus visa kita ima pažinti savaime.

Kṛṣṇa tęsė: „Transcendentinės žinios apie Absoliutą jums daugiau nereikalingos. Jūs pamilote Mane nuo pat gimimo.“ Žinių apie Absoliučią Tiesą reikia tiems, kurie trokšta išsivaduoti iš materialios būties. O žmogus, pamilęs Kṛṣṇą, jau išsivadavo. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad kiekvieną, kuris su beatodairišku atsidavimu tarnauja Viešpačiui, derėtų laikyti pasiekusiu transcendentinį išsivadavimo lygį. Iš tiesų *gopės* nejautė materialios būties kančių, tačiau patyrė išsiskyrimo su Kṛṣṇa skausmą. Todėl Kṛṣṇa pasakė: „Mielosios *gopės*, Aš išsiskyriau su jumis tyčia, kad jūsų meilė Man dar labiau įsiliepsnotų. Aš norėjau, kad galvotumėt apie Mane be perstojo.“

Gopės tobulai meditavo. *Yogai* paprastai labiau linkę medituoti negu su atsidavimu tarnauti Viešpačiui, tačiau jie nesupranta, kad atsidavimo Viešpačiui pakopa ir yra *yogos* tobulumas. „Bhagavad-gītoje“ patvirtinama, kad nuolatinis *gopių* mąstymas apie Kṛṣṇą yra visų aukščiausioji *yoga*. Kṛṣṇa puikiai pažino moters būdą. Kai mylimasis toli, moteris apie jį galvoja labiau negu jam esant šalia. *Gopių* pavyzdžiu Kṛṣṇa norėjo parodyti, kad tasai, kuris, kaip ir *gopės*, bus nuolatos paniręs į transą, tikrai pasieks Kṛṣṇos lotoso pėdas.

Viešpats Caitanya visus žmones mokė *vipralambha-sevos*. Tai būdas tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, jaučiant išsiskyrimą su Juo. Šeši Gosvāmiai irgi mokė garbinti Kṛṣṇą, patiriant išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą, kurį jautė *gopės*. Śrīnivāsācāryos maldos apie Gosvāmius labai

gerai paaiškina šiuos dalykus. Śrīnivāsācārya sakė, kad Gosvāmiai buvo nuolatos panirę į transcendentinių jausmų, kuriuos jautė *gopės*, vandenyną. Gyvendami Vṛndāvanoje, jie visur ieškojo Kṛṣṇos, šaukdami: „Kur Kṛṣṇa? Kur *gopės*? Kur Tu, Śrīmatī Rādhārāṇī?“ Jie niekada nesakė: „Mes matėme Rādhą ir Kṛṣṇą, todėl jaučiamės įgyvendinę savo pašaukimą.“ Tačiau jų pašaukimas liko neįgyvendintas: jie niekada nesutiko Rādhos ir Kṛṣṇos. *Rāsa-līlos* metu *gopės*, negalėjusios įsijungti į *rāsos* šokį su Kṛṣṇa, taip paskendo mintyse apie Kṛṣṇą, kad paliko savo kūnus. Pasinėrimas į Kṛṣṇos sąmonę patiriant išsiskyrimo jausmą – greičiausia priemonė pasiekti Kṛṣṇos lotoso pėdas. Išgirdusios Paties Kṛṣṇos žodžius, *gopės* patikėjo išsiskyrimo jausmo galia. Jos iš tiesų patyrė, koks veiksmingas šis nepaprastas būdas garbinti Kṛṣṇą, ir supratusios, kad Kṛṣṇa jų nepaliko ir visad yra su jomis, pajuto didelį palengvėjimą.

Todėl *gopės* labai nudžiugo, kad jas aplankė Uddhava, ir ėmė viena kitą pertraukdamos šnekėti: „Mes girdėjome, kad karalius Kaṁsa – Yadu giminės nelaimių kaltininkas – jau nebegyvas. Tai labai gera žinia. Mes tikimės, kad Yadu giminės nariai laimingi, būdami kartu su Kṛṣṇa, kuris gali patenkinti visus Savo bhaktų troškimus. Brangusis Uddhava, pasakyk, ar ten, Mathuroje, apsuptas išsilavinusių laisvo elgesio merginų, Kṛṣṇa nors retsykiais prisimena mus? Žinoma, Mathuros moterys bei merginos – ne kaimietės. Jos protingos ir gražios. Jų drovūs šypsniai, žvilgsniai ir kiti moteriški bruožai Kṛṣṇai turbūt labai prie širdies. Mes gerai žinome, kad Kṛṣṇai visada patiko gražios moterys. Taigi Jis tikriausiai pakliuvo į Mathuros moterų pinkles. Brangusis Uddhava, pasakyki, ar ten, tarp moterų, Kṛṣṇa dar kartais prisimena mus?“

Kita *gopė* paklausė: „Ar Jis atsimena tą naktį tarp *kumudos* žiedų ir mėnulio šviesos, kai Vṛndāvanoje buvo taip gražu? Kṛṣṇa šoko su mumis, ir ore skambėjo varpelių, paristų ant kojų, garsas. Kaip maloniai mes tą naktį šnekučiavomės su Juo! Ar Jis atmena tą naktį? Mes ją atmename, ir mus kankina išsiskyrimo jausmas. Išsiskyrusios su Kṛṣṇa, mes blaškomės, tarsi mumyse degtų ugnis. Ar neketina Jis sugrįžti į Vṛndāvaną ir užgesinti tą ugnį tarsi lietaus debesis, atskrendantis sutramdyti miško gaisrą?“

Dar kita *gopė* sakė: „Kṛṣṇa nukovė Savo priešą ir Jam, kaip nugalėtojui, atiteko Kaṁsos karalystė. Galbūt Jis jau vedė karaliaus dukterį ir laimingai gyvena tarp giminių bei draugų. Ko Jam važiuoti į tą Vṛndāvanos kaimą?“

O kita pridūrė: „Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, sėkmės deivės vyras, Jis Pats Sau pakankamas. Jam nereikia nei mūsų, Vṛndāvanos miško mergaičių, nei Mathuros miesto merginų. Jis – didžioji Supersiela, Jis neturi nieko bendra nė su viena iš mūsų tiek Vṛndāvanoje, tiek Mathuroje.“

„Neprotinga būtų tikėtis, kad Kṛṣṇa sugrįš į Vṛndāvaną, – įsiterpė kita. – Verčiau ieškokime laimės nevilty. Netgi Piṅgalā, didžioji paleistuvė, sakė, kad neviltis – didžiausias malonumas. Mes tai žinome, tačiau labai sunku išsižadėti vilties, kad Kṛṣṇa sugrįš. Kas pamirš tuos slaptus pašnekesius su Kṛṣṇa, nuo kurio krūtinės nesitraukia sėkmės deivė, nors Jis jos ir negeidžia? Brangusis Uddhava, Vṛndāvana – upių, miškų ir karvių kraštas. Čia skambėjo fleitos garsai, ir, ganydami karves, Kṛṣṇa bei vyresnysis Jo brolis Śrī Balarāma skersai ir išilgai kartu su mumis išvaikščiojo šį kraštą, mėgaudamiesi jo grožiu. Viskas Vṛndāvanoje mums nuolat primena Kṛṣṇą ir Balarāmą. Kṛṣṇos pėdų žymės liko Vṛndāvanos žemėje, kurioje gyvena sėkmės deivė, ir tie pėdsakai nuolat mums primena Jį.“

Gopės kalbėjo, kad materialia prasme Vṛndāvanos turtai bei sėkmė nė kiek nesumažėjo – Vṛndāvanoje visko tebėra, tačiau nors šių gėrybių ir nestokoja, jos negali pamiršti Kṛṣṇos ir Balarāmos.

„Mes nuolatos prisimename kerinčius nuostabiojo Kṛṣṇos bruožus – Jo eiseną, šypsnį, linksmus žodžius. Kṛṣṇa mus pražudė – mes nebegalime Jo pamiršti ir vis šaukiamės: „Brangusis Viešpatie, brangusis sėkmės deivės vyre, mielasis Vṛndāvanos valdove ir kenčiančių bhaktų gelbėtojau! Mes skęstame kančių vandenyne. Sugrįžk į Vṛndāvaną ir išgelbėk mus.“

Uddhava atidžiai stebėjo transcendentinį *gopių* pamišimą, kurį sukėlė išsiskyrimas su Kṛṣṇa, ir išmintingai nutarė nesustodamas pasakoti joms apie Śrī Kṛṣṇos žaidimus. Materialistai dega materialiųjų kančių liepsnose. O *gopės* degė transcendentinėje išsiskyrimo su Kṛṣṇa liepsnoje. Tačiau liepsnos, kuriose kankinosi *gopės*, skiriasi nuo materialaus pasaulio gaisro liepsnų. *Gopės* nuolatos trokšta būti drauge su Kṛṣṇa, o materialistai visada ieško materialių patogumų.

Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura pažymi, kad Kṛṣṇa akimoju išgelbėjo Savo draugus iš miško gaisro liepsnų, kol jie buvo užsimerkę. Todėl Uddhava *gopėms* patarė užsimerkti ir prisiminti visus Kṛṣṇos žygius nuo pat jų pažinties pradžios – tai apsaugos jas nuo išsiskyrimo liepsnų. Uddhavos pasakojimai buvo išorinis akstinas, *gopėms* prieš akis pagimdęs Kṛṣṇos žaidimų vaizdus, o širdyje jos pačios prisiminė Jo žaidimus. Uddhavos pamokymai padėjo *gopėms* suprasti, kad Kṛṣṇa neišsiskyrė su jomis. Jos nuolat galvojo apie Kṛṣṇą, o Kṛṣṇa, gyvendamas Mathuroje, nuolat galvojo apie jas.

Uddhavos atvežta žinutė ir pamokymai išgelbėjo *gopes* nuo joms grėsusios mirties, ir jos parodė jam dėkingumą už suteiktą malonę. Iš esmės Uddhava elgėsi tarsi dvasinis *gopių* vadovas ir mokytojas, todėl jos pagarbino jį taip, kaip būtų garbinusios Kṛṣṇą. Autoritetingi šventraščiai nurodo garbinti dvasinį mokytoją, tarytum jis būtų Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nes jis yra artimiausias Viešpaties tarnas. Didžiųjų autoritetų nuomone,

dvasinis mokytojas yra išorinis Kṛṣṇos pasireiškimas. Kai *gopės* suvokė, jog Kṛṣṇa buvo su jomis, jas deginusi transcendentinė liepsna aprimo. Vidujai, savo širdyje, jos prisiminė, kaip bendravo su Juo, o iš išorės Uddhava savo išmintingais pamokymais joms padėjo suprasti Kṛṣṇą.

Šventraščiai Aukščiausiąjį Dievo Asmenį apibūdina žodžiu *adhokṣaja* – „tas, kuris yra už materialaus jutiminio patyrimo ribų.“ Jis nepasiekiamas materialiais jutimais. Jis glūdi visų širdyse ir tuo pačiu metu Savo visa persmelkiančiu Brahmano aspektu yra visur. Visus tris transcendentinius Absoliučios Tiesos aspektus (Bhagavāną, Dievo Asmenybę; Paramātmą, lokalizuotą Supersielą, ir visa persmelkiantį Brahmaną) galima suvokti paprasčiausiai tyrinėjant *gopių* būklę joms susitikus su Uddhava, apie kurią rašoma „Śrīmad-Bhāgavatam.“

Śrīnivāsācārya pažymi, kad šeši Gosvāmiai nuolat mąstė apie *gopes*. Caitanya Mahāprabhu Savo ruožtu patarė garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį taip, kaip tai darė *gopės*, ir laikė, jog jų garbinimo būdas visų tobuliausias. Śrīlos Śukadevos Gosvāmio nuomone, kiekvienas, kuris iš patikimo šaltinio klausysis pasakojimų apie *gopių* santykius su Kṛṣṇa ir vykdys Vedų nurodymus, pasieks aukščiausią atsidavimo tarnybos pakopą ir pajėgs įveikti materialių džiaugsmų geismą.

Uddhavos pamokymai paguodė *gopes*, ir jos paprašė jį dar keletą dienų pasisvečiuoti Vṛndāvanoje. Uddhava sutiko ir viešėjo ten ne keletą dienų, o kelis mėnesius. Uddhavai padedant, *gopės* skendėjo mintyse apie transcendentinį Kṛṣṇos laišką bei Jo žaidimus, ir joms atrodė, tarsi jos bendrautų su Pačiu Kṛṣṇa. Uddhavos viešnage Vṛndāvanoje džiaugėsi visi Vṛndāvanos gyventojai. Jie kalbėjosi apie Kṛṣṇos darbus, ir dienos skriete skriejo. Vṛndāvanos gamta – Yamunos upė, puikūs sodai su svyrančiomis nuo vaisių šakomis, Govardhanos kalva, olos, žydinčios gėlės – visa tai įkvėpdavo Uddhavą pasakoti apie Kṛṣṇos žaidimus. Vṛndāvanos gyventojams su Uddhava buvo taip pat gera, kaip ir su Kṛṣṇa.

Uddhavą žavėjo *gopių* meilė Kṛṣṇai, nes jos mylėjo Kṛṣṇą visa širdimi, ir jų rūpestis dėl Kṛṣṇos teikė jam įkvėpimą. Jis reiškė joms savo pagarbą ir kūrė dainas, šlovinančias transcendentines jų ypatybes: „Iš visų gyvųjų esybių, kurios yra gavusios žmogaus gyvybės pavidalą, savo gyvenimo paskirtį sėkmingiausiai vykdo *gopės*. Tuo jos yra neprilygstamos. Jų mintyse amžinai spindi Kṛṣṇos lotoso pėdos. Kṛṣṇos, Mukundos (to, kuris suteikia išvadavimą), lotoso pėdas stengiasi susikaupę medituoti ir didieji išminčiai bei šventieji. Tačiau *gopės* prisimena Kṛṣṇos lotoso pėdas be jokių pastangų, ir jokių *yogos* pratybų joms nereikia. Taigi pasiekusiam *gopių* tobulumą nebūtina gimti Viešpačiu Brahma ar *brāhmaṇų* šeimoje, nereikia jam ir įšventinimo į *brāhmaṇus*.“

Śrī Uddhava patvirtino Viešpaties Kṛṣṇos žodžius „Bhagavad-gītoje“:

tasai, kuris trokšdamas tikrojo tikslo prašys Viešpaties prieglobsčio, net jei jis *śūdra* ar dar menkesnis, pasieks aukščiausiąjį gyvenimo tikslą. *Gopės* parodė atsidavimo pavyzdį visam pasauliui. Sekdamas *gopių* pavyzdžiu ir nuolatos mąstydamas apie Krṣṇą, žmogus gali pasiekti aukščiausią dvasinio gyvenimo tobulumą. *Gopės* gimė ne kokiose labai apsišvietusiose, o paprastose piemenų šeimose, bet vis dėlto išsiugdė tobulą meilę Krṣṇai. Norint pažinti save ir Dievą, aukšta kilmė nebūtina. Vienintelis būtinas dalykas – išsiugdyti ekstatinę meilę Dievui. Vienintelė sąlyga Krṣṇos sąmonės tobulumui pasiekti – nepaliaujama meilės tarnystė Krṣṇai, kuris yra saldžiausias nektaras, palaimos versmė. Tas, kuris pradeda eiti Krṣṇos sąmonės keliu, tarsi ragauja nektarą. Sąmoningai žmogus tai daro ar ne, jis būtinai patirs Krṣṇos sąmonės poveikį. Aktyvusis Krṣṇos sąmonės poveikis vienodai reiškiasi, nepriklausomai nuo gimimo vietos ir aplinkybių. Krṣṇa suteiks Savo palaiminimą kiekvienam, kuris priims Krṣṇos sąmonę, – tai neabejotina. Aukščiausias palaiminimas, kurį pelnė netgi piemenų šeimose gimusios *gopės*, niekada nebuvo suteiktas net pačiai sėkmės deivei, o dangaus gyventojams, nors jų kūnai skleidžia lotoso žiedų aromatą, jis juo labiau nepasiekiamas. *Gopėms* teko tokia laimė, kad jas glėbesčiavo ir bučiavo per *rāsa-līlos* šokį Patsai Krṣṇa. Be abejo, išskyrus *gopes*, to nepatyrė jokios visų trijų pasaulių moterys. Uddhava suvokė *gopių* didybę ir norėjo pulti prieš jas ant žemės, trokšdamas dulkių nuo jų lotoso pėdų palaiminimo. Tačiau dulkių nuo jų pėdų prašyti neišdrįso – ko gero, jos nesutiktų. Ir jis panoro tapti žolės kuokšteliu ar menku augalėliu Vṛndāvanos žemėje, kad dulkės nuo *gopių* pėdų byrėtų ant jo galvos joms to nežinant.

Gopės taip troško Krṣṇos, kad vos išgirdusios Jo fleitos garsus, užmiršusios šeimą, vaikus, garbę ir moterišką drovumą jos išbėgo iš namų ir nuskubėjo pas Krṣṇą. *Gopėms* nerūpėjo, ar jos eina keliu, ar braunasi per džiungles, o dulkės nuo jų pėdų nepastebimai byrėjo ant Vṛndāvanos žolės. Nedrįsdamas šį gyvenimą galva paliesti dulkių nuo *gopių* pėdų, Uddhava troško kitąsyk gimti žolės kuokšteliu Vṛndāvanoje. Tada ant jo užkristų dulkės nuo *gopių* pėdų.

Uddhava suvokė, kad *gopėms* teko nepaprasta sėkmė, nes jos ant savo aukštų dailių krūtinių užsikėlė Krṣṇos lotoso pėdas ir taip apsivalė nuo visų materijos nešvarybių. Krṣṇos lotoso pėdas garbina ne tik sėkmės deivė, bet ir didieji pusdieviai Brahmā bei Viešpats Śiva, be to, jas savo širdyse medituoja didieji *yogai*. Uddhava troško, kad galėtų nuolatos melsti palaiminimo, kurį suteikia dulkės nuo *gopių* lotoso pėdų. *Gopių* giesmės apie transcendentinius Viešpaties Krṣṇos žaidimus garsėja visuose trijuose pasauliuose.

Po kurio laiko Uddhava panoro sugrįžti pas Krṣṇą ir paprašė Nandos

Mahārājos bei Yaśodos leidimo išvykti. Atėjęs atsisveikinti su *gopėmis* ir paprašęs, kad ir jos leistų iškeliauti, Jis sėdo į vežimą, ketindamas vykti į Mathurą.

Kai Uddhava jau rengėsi važiuoti, Vṛndāvanos gyventojai su Mahārāja Nanda bei Yaśoda priešaky atėjo palinkėti jam laimingos kelionės ir atnešė brangių Vṛndāvanos dovanų. Jie kalbėjo su ašaromis akyse – taip stipriai jie mylėjo Kṛṣṇą. Visi norėjo, kad Uddhava juos palaimintų. Jie troško nuolat prisiminti šlovingus Kṛṣṇos žygius ir norėjo, kad jų mintys visad būtų sutelktos į Jo lotoso pėdas, kad jų žodžiai visada šlovintų Kṛṣṇą, kad jų kūnai nuolat lenktųsi Jam ir kad jie nuolat galvotų apie Jį. Ši Vṛndāvanos gyventojų malda yra neprilygstamas dvasinio tobulumo pavyzdys. Vṛndāvanos gyventojų būdas tarnauti Viešpačiui labai paprastas: visada galvoti apie Kṛṣṇos lotoso pėdas, visada kalbėti apie Kṛṣṇą, nenukrypstant į kitus dalykus, ir kūnu nuolatos tarnauti Kṛṣṇai. Visą savo gyvenimą, lėšas, žodžius ir intelektą mes turime skirti Viešpaties tarnystei ir padaryti tai turime dar šį gyvenimą, kai gavome žmogaus kūną. Tik tokia veikla padės žmogui pasiekti aukščiausiąjį tobulumą. Tai visų autoritetų nuomonė.

Vṛndāvanos gyventojai kalbėjo: „Aukščiausiojo valdovo valia ir priklausomai nuo mūsų veiklos, mums teks kažkur gimti. Tačiau nesvarbu, kur mes gimsime, – vieno teprašome, kad visada galėtumėm gyventi Kṛṣṇos sąmonėje.“ Tyras Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas niekada nesiekia pasikelti į rojaus planetas ir netgi į Vaikuṇṭhą ar Goloką Vṛndāvaną, nes jis netrokšta pasitenkinimo sau. Tyram bhaktui pragaras nesiskiria nuo rojaus. Rojus be Kṛṣṇos jam pragaras, o su Kṛṣṇa net ir pragaras jam rojus. Pagerbęs tyrą Vṛndāvanos gyventojų atsidavimą, Uddhava sugrįžo į Mathurą pas savo šeimininką Kṛṣṇą. Pagarbiai nusilenkęs Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, jis ėmė pasakoti apie Vṛndāvanos žmonių gyvenimą, kupiną nepaprastos meilės Viešpačiui. Visas Vṛndāvanos gyventojų dovanas jis atidavė Kṛṣṇos tėvui Vasudevai ir Kṛṣṇos seneliui Ugrasenai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinią“.

KETURIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktus

Ištisas dienas Kṛṣṇa klausėsi Uddhavos smulkiai pasakojant apie viešnagę Vṛndāvanoje, apie tai, kaip gyvena Jo motina bei tėvas, apie *gopes* ir piemenukus. Viešpats Kṛṣṇa buvo patenkintas, kad Uddhava sugebėjo juos paguosti savo pamokymais ir nuvežtąja žinute.

Po to Viešpats nutarė apsilankyti pas kuprę Kubją, kuri įsiteikė Jam padovanojusi sandalmedžio pastos, kai Jis atvyko į Mathuros miestą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kaip bhaktai stengiasi nudžiuginti Kṛṣṇą, taip ir Kṛṣṇa atsilygina Savo bhaktams. Bhakto širdyje nuolat prisimena Kṛṣṇą, o Kṛṣṇa visad prisimena bhaktus. Kubjā, tapusi gražuole kurtizane, panoro, kad Kṛṣṇa ateitų į jos namus ir ji galėtų sutikti bei pagerbti Jį taip, kaip jai atrodė geriausia. Kurtizanės paprastai stengiasi įtikti svečiams, siūlydamos savo kūno malonumus. Tačiau Kubjā pati degė aistra Kṛṣṇai. Kai Kṛṣṇa panoro apsilankyti Kubjos namuose, Jis negalvojo apie jutiminius džiaugsmus. Kubjā jau patenkino Kṛṣṇos jausmus, dovanodama Jam sandalmedžio pastos. Jis nutarė ją aplankyti, kad paverstų ją tyru bhaktu, o jos noras patenkinti jausmus tebuvo dingstis pas ją užeiti. Kṛṣṇai amžinai tarnauja tūkstančiai sėkmės deivių, todėl, norint paten-

kinti Savo jausmus, Jam nėra jokio reikalo eiti pas kurtizanę. Bet Jis yra maloningas visiems, todėl nutarė ją aplankyti. Sakoma, mėnulis šviečia ir virš nedorėlio namų. Taigi ir Kṛṣṇa niekada neatsisako suteikti transcendentinės malonės tam, kuris Jam pasitarnauja – nesvarbu, ar žmogų paskatino geismas, pyktis, baimė, ar tyra meilė. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad jeigu žmogus nori tarnauti Kṛṣṇai ir kartu patenkinti savo geidulius, Kṛṣṇa viską pakreipia taip, kad bhaktas pamiršta savo geidulius, visiškai apsivalo ir ima be paliovos tarnauti Viešpačiui.

Tesėdamas Savo pažadą, Kṛṣṇa kartu su Uddhava patraukė į Kubjos namus. Priėjęs juos, Kṛṣṇa pamatė, jog jie išpuošti taip, kad žadintų vyrų geismus. Ko gero, namą puošė daugybė paveikslų, vaizduojančių nuogus kūnus, o virš jų kabojo perlų vėriniais siuvinėti baldakimai bei vėliavos, stovėjo patogios lovos ir minkšti krėslai. Kambariai buvo nukabinėti gėlių girliandomis ir pašlakstyti kvapiuoju vandeniu, rūko puikūs smilkalai ir degė dailūs šviestuvai.

Kai Kubjā pamatė, kad tesėdamas Savo pažadą Viešpats Kṛṣṇa atėjo į jos namus, ji nedelsdama pakilo iš krėslo Jo pasitikti. Gausios draugių palydos apsupta, ji ėmė labai pagarbiai su Juo kalbėti. Patogiai pasodinusi Viešpatį Kṛṣṇą, ji pagarbino Jį, kaip dera jos visuomeninei padėčiai. Kubjā bei jos draugės labai pagarbiai sutiko ir Uddhavą, tačiau jis nebuvo lygus Kṛṣṇai, todėl atsisėdo tiesiai ant grindų.

Negaišdamas laiko, kaip ir įprasta tokiais atvejais, Kṛṣṇa įžengė į Kubjos miegamąjį. Tuo tarpu ji išsimaudė ir pasitepė kūną sandalmedžio pasta, pasipuošė puikiais rūbais, brangenybėmis bei gėlių girliandomis. Pakramčiusi betelio riešutų bei kitų svaiginančių medžiagų ir pasišlaksčiusi kvepalais, Kubjā atėjo pas Kṛṣṇą. Grakšti ji stovėjo priešais Viešpatį Kṛṣṇą, Mādhavą, sėkmės deivės vyrą, o jos besišypsančios akys bei žaismingi antakiai buvo kupini moteriško drovumo. Pastebėjęs, jog Kubjā nesiryžta prieiti, Kṛṣṇa vikriai paėmė ją už apyrankėmis papuoštos rankos ir, labai meiliai patraukęs prie Savęs, pasisodino šalia. Kubjā dovanojo Aukščiausiajam Viešpačiui Kṛṣṇai sandalmedžio pastos ir už tai išsivadavo nuo nuodėmių pasekmių ir gavo galimybę būti greta Kṛṣṇos. Ant savo krūtinės, kurią degino geismo liepsna, ji užsidėjo Kṛṣṇos lotoso pėdas. O kai Kubjā įkvėpė Kṛṣṇos lotoso pėdų aromato, ji iškart apsivalė nuo visų geidulių. Ji gavo progą apglėbti Kṛṣṇą abiem rankom ir patenkinti ilgai puoselėtą troškimą sutikti Jį kaip svečią savo namuose.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad su transcendentine meile tarnauti Viešpačiui žmogus gali tik išsivadavęs nuo visų materialių nuodėmių pasekmių. Šią dovaną Kubjā gavo vien už tai, kad pasiūlė Kṛṣṇai sandalmedžio pastos. Ji norėjo patenkinti Kṛṣṇą savo amatu, nes kitaip Jo garbinti nemokėjo. „Bhagavad-gītoje“ patvirtinama, kad Viešpatį galima

garbinti ir atliekant savo įprastą darbą, tereikia nuoširdžiai stengtis juo patenkinti Viešpatį. Kubjā tarė Kṛṣṇai: „Brangusis drauge, būk geras ir pasilik pasilinksminti su manimi bent kelias dienas. Mielas lotosaaki, aš negaliu taip staiga su Tavimi išsiskirti. Patenkink mano prašymą.“

Vedų raštai nurodo, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi daugybę galių. Žinovų nuomone, Kubjā įkūnija Kṛṣṇos *puruṣa-śakti* galią, o Śrīmatī Rādhārāṇī – Jo *cit-śakti* galią. Kubjā prašė, kad Kṛṣṇa pabūtų su ja kelias dienas, tačiau Kṛṣṇa mandagiai leido jai suprasti, jog tai neįmanoma. Į materialų pasaulį Kṛṣṇa ateina tik retkarčiais, o su dvasiniu pasauliu Jo ryšiai amžini. Kṛṣṇa amžinai egzistuoja arba Vaikuṇṭhos planetose, arba Goloka Vṛndāvanoje. Jo buvimas dvasiniame pasaulyje apibūdinamas specialiu žodžiu *prakaṭa-līlā*.

Maloniais žodžiais nuraminęs Kubją, Kṛṣṇa kartu su Uddhava grįžo namo. „Śrīmad-Bhāgavatam“ perspėja, kad garbinti Kṛṣṇą nėra paprasta, nes Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, svarbiausias iš visų *viṣṇu-tattvų*. Garbinti Kṛṣṇą ar būti drauge su Juo nėra labai paprasta. Ypač atsargiems reikėtų būti bhaktams, kurie laiko Kṛṣṇą mylimuoju. Tiesiogiai bendraudami su Kṛṣṇa, jie neturėtų trokšti patenkinti savo jausmus. Jausmų tenkinimas – materiali veikla. Dvasiniame pasaulyje meilė taip pat išreiškiama bučiniais ir glamonėmis, tačiau dvasiniam pasauliui, priešingai negu materialiam, nebūdingas jausmų tenkinimas. Šis perspėjimas pirmiausia skirtas vadinamiesiems *sahajiyoms*, kurie net neabejoja, kad Kṛṣṇa yra paprastas žmogus. Jie nori patirti su Kṛṣṇa lytinį džiaugsmą, tačiau šis jų troškimas iškreiptas. Dvasiniuose santykiuose jausmų tenkinimas tampa nebesvarbus. Tas, kuris trokšta iškreiptų jutiminio pasitenkinimo santykių su Kṛṣṇa, laikytinas žemesnio intelekto žmogumi. Ir jis turi keisti savo mąstyseną.

Netrukus Kṛṣṇa ištesėjo ir Savo pažadą apsilankyti Akrūros namuose. Akrūrą su Kṛṣṇa siejo tarno ir šeimininko santykiai, ir Kṛṣṇa norėjo, kad Akrūra Jam pasitarnautų. Jis nuvyko pas Akrūrą, lydimas Viešpaties Balarāmos ir Uddhavos. Kai Kṛṣṇa su Balarāma ir Uddhava priėjo Akrūros namus, Akrūra, pasitikęs juos, apkabino Uddhavą, o Kṛṣṇai ir Balarāmai pagarbiai nusilenkė. Kṛṣṇa, Balarāma ir Uddhava savo ruožtu nusilenkė jam ir atsisėdo į jų padėtį atitinkančias vietas. Visiems susėdus, Akrūra nuplovė jiems kojas ir tuo vandeniu apšlakstė savo galvą. Paskui, kaip to reikalauja garbinimo tvarka, dovanojo jiems puikius audinius, gėles ir sandalmedžio pastą. Pagarbiu Akrūros elgesiu visi trys buvo labai patenkinti. Akrūra nusilenkė Kṛṣṇai, galva liesdamas žemę, paskui užsidėjo Kṛṣṇos lotoso pėdas sau ant kelių ir ėmė švelniai jas masažuoti. Kai, būdamas greta Kṛṣṇos ir Balarāmos, Akrūra patyrė tobulą džiaugsmą, iš meilės Kṛṣṇai jo akys pritvinko ašarų, ir jis pradėjo melstis:

„Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu parodei didžiulę malonę, užmušęs Kaṁsą ir jo bendrininkus. Tu išvadavai Yadu giminę nuo baisiausių negandų. Yadavos visad atsimins, kaip Tu išgelbėjai didžią jų giminę. Brangus Viešpatie Kṛṣṇa ir Balarāma, Judu esate pirmapradė asmenybė, iš kurios viskas kilo, pirminė visų priežasčių priežastis. Jūsų galia nesuvokiama, Jūs persmelkiate viską. Išskyrus Jus, nėra kitos priežasties ir pasekmės – grubios ar subtilios. Jūs – Aukščiausiasis Brahmanas, kurį galima suvokti studijuojant Vedas. Jūsų nesuvokiama galia dabar aš regiu Jus. Savo galiomis Jūs sukuriate šį kosminį pasaulį ir Patys į jį įeinate. Kaip penki materialūs pradai – žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus – pasklinda visuose apreikštuose daiktuose per įvairius kūnus, taip ir Jūs vieni įeinate į įvairius Jūsų galia sukurtus kūnus. Jūs esate kūnuose kaip individualioji siela ir kaip nepriklausoma Supersiela. Materialus kūnas yra žemesniosios Jūsų galios kūrinys. Gyvosios esybės, individualios sielos – neatsiejamos Jūsų dalelės, o Supersiela – lokalizuotas Jūsų pasireiškimas. Šis materialusis kūnas, gyvoji esybė ir Supersiela sudaro individualią gyvąją būtybę, tačiau savo esme visi jie yra įvairios vieno Aukščiausiojo Viešpaties galios.

Materialiame pasaulyje, per trijų ypatybių (dorybės, aistros ir neišmanymo) tarpusavio sąveiką Jūs kuriate, palaikote ir naikinate visa tai, kas turėjo išraišką. Tačiau Jūs neįsipainiojate į tų materialių ypatybių veikimą, nes tobulo Jūsų žinojimo, skirtingai nuo individualios gyvosios būtybės žinojimo, sutriuškinti neįmanoma.“

Aukščiausiasis Viešpats įeina į materialųjį kosmosą, ir tam tikru laiku kosmosas kuriamas, palaikomas ir naikinamas, tuo tarpu gyvoji esybė – neatsiejama Viešpaties dalelė įeina į materialius pradus, ir taip susiformuoja jos materialus kūnas. Gyvoji esybė ir Viešpats skiriasi tuo, kad ji, kaip neatsiejama Aukščiausiojo Viešpaties dalelė, gali paklusti tarpusavyje sąveikaujančių materialių ypatybių (*guṇų*) įtakai. Kṛṣṇos – Param Brahmano, arba Aukščiausiojo Brahmano, kurio valioj visas žinojimas, – šios ypatybės neveikia. Todėl Kṛṣṇa vadinamas Acyuta – „tas, kuris nepatiria nuopuolio.“ Materijos įtaka negali pakeisti Kṛṣṇos dvasinės savimonės, tuo tarpu mikroskopinės gyvosios esybės, neatsiejamos Viešpaties dalelės, linkusios paklusti materijos įtakai. Individualios gyvos esybės yra amžinos neatsiejamos Dievo dalelės, mikroskopinės pirmapradės ugnies, Kṛṣṇos, kibirkštėlės, tačiau jos turi polinkį gesti.

Akrūra tęsė: „Menkesnės nuovokos žmonės mano, kad Tavo transcendentinis pavidalas irgi materialiosios galios sukurtas. Tačiau tokia samprata Tau visiškai netinka. Iš tikrųjų Tu visas – dvasia, ir nėra jokio skirtumo tarp Tavęs ir Tavo kūno. Todėl kalbant apie Tave visiškai netinka tokios sąvokos, kaip „sąlygotas“, „išsivadavęs.“ Tu amžinai laisvas bet kuriomis gyvenimo aplinkybėmis. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad tik kvailiai ir

nenaudėliai laiko Tave paprastu žmogumi. Tas, kuris laiko Tavo Šviesybę vienu iš mūsų tarpo, t.y. materialios gamtos sąlygota būtybe, klysta dėl netobulo išmanymo. Kai žmonės nutolsta nuo pirminių Vedų žinių, paprastas gyvąsias esybes jie ima tapatinti su Tavo Šviesybe, tuo, kurs pirmapradžiu pavidalu apsireiškei žemėje, kad atkurtum tikrąjį mokymą, skelbiantį, jog gyvosios esybės nėra nei tapačios Aukščiausiajam Dievui, nei Jam lygios. Brangus Viešpatie, Tu amžinai egzistuoji nesuterštos dorybės (*śuddha-sattvos*) lygiu. Tu apsireiški tik tam, kad atkurtumei tikrąjį Vedų mokymą, priešingą bedieviškai filosofijai, įrodinėjančiai, jog Dievas ir gyvoji esybė – viena ir tas pat. Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, šį kartą Tu gimei Vasudevos šeimoje jo sūnumi kartu su visiška Savo ekspansija Śrī Balarāma. Tavo tikslas – sunaikinti visus bedieviškus karalius ir jų galingas karines pajėgas. Tu nužengei palengvinti pasaulį slegiančią naštą ir, vykdydamas šią misiją, atnešei šlovę Yadu giminei, kurios ainiu apsireiškei.

Brangusis Viešpatie, šiandien mano namai tapo šventi, nes juose apsilankei Tu. Dabar aš laimingiausias žmogus pasaulyje. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kurį garbina visi pusdieviai, *pitos*, karaliai, imperatoriai bei kitos gyvosios esybės, kuris yra Aukščiausioji esaties Siela, aplankė mano namus. Nuo Jo lotoso pėdų srūvantis vanduo apvalo visus tris pasaulius, ir štai Jis mano namuose. Kas iš tikrai mokytų žmonių visuose trijuose pasauliuose neprašys prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų ir Tau neatsiduos? Kas, puikiai žinodamas, jog nėra didesnės meilės už Tavo meilę bhaktams, bus toks kvailas ir atsisakys tapti Tavo bhaktu? Visi Vedų raštai skelbia, kad Tu – brangiausias kiekvienos gyvosios esybės draugas. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā“: *suhṛdaṁ sarva-bhūtānām*. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali patenkinti visus Savo bhaktų troškimus. Tu esi tikras draugas. Pirminė Tavo galia neišsenkama, nors Tu ir dovanoji Save bhaktams. Tavo galios nei mąžta, nei gausėja.

Brangus Viešpatie, netgi didiesiems *yogams* mistikams ir pusdieviams labai sunku suvokti Tavo darbus arba prie Tavęs priartėti, ir vis dėlto nepriežastine Savo malone Tu teikeisi aplankyti mano namus. Tai šviesiausia akimirka per visą mano materialiosios būties kelionę. Tik Tavo malone aš galiu suprasti, kad mano namai, žmona, vaikai ir žemiški turtai tėra materialiosios būties pančiai. Perkirsk šių pančių mazgą ir ištrauk mane iš visuomenės, draugystės ir meilės iliuzijų pelkės.“

Viešpats Śrī Kṛṣṇa buvo labai patenkintas Akrūros maldomis ir žaviai šypsodamasis ėmė maloniai kalbėti: „Brangus Akrūra, nors tu labai nuolankus, vis dėlto manau, jog tu pranašesnis negu Aš. Tu Man kaip tėvas, mokytojas ar artimiausias draugas. Todėl Mano pareiga garbinti tave, o tu turi Mane globoti ir visada paremti, nes esi Mano dėdė, o Aš – vienas iš tavo vaikų. Net ir tada, kai mes nekreipiame dėmesio į mūsų giminys-

tę, toks kilnus bhaktas, kaip tu, visada vertas visų mūsų garbinimo. Tas, kuris nori, kad likimas būtų jam palankus, turi pagarbiai lenktis tokioms asmenybėms, kaip tu, kurios yra didingesnės už pusdievius. Žmonės garbina pusdievius, norėdami patenkinti jausmus, ir tiems, kurie atsiduoda pusdieviams ir juos garbina, pusdieviai suteikia palaiminimus. Tačiau toks bhaktas, kaip Akrūra, visada pasiruošęs suteikti žmonėms didžiausią palaiminimą. Šventasis arba bhaktas gali dovanoti palaiminimą kiekvienam iš mūsų, o pusdieviai gali laiminti tik tuos, kurie juos pagarbina. Šventoji vieta naudinga žmogui tik tuo atveju, kai jis ten nukeliauja, o garbinant pusdievį ilgai tenka laukti, kol bus įvykdyti troškimai. Tuo tarpu tokie šventi žmonės, kaip tu, brangus Akrūra, gali čia pat patenkinti visus bhaktų norus. Brangusis Akrūra, tu visada draugiškai nusiteikęs ir linki mums gero. Tu visada ir viskam pasiryžęs mūsų labui. Tad būk toks geras, nukeliauk į Hastināpurą ir pažiūrėk, kaip klostosi Pāṇḍavų likimas."

Kṛṣṇa labai nerimavo dėl Pāṇḍu sūnų, nes jie anksti neteko tėvo. Bhaktų draugas Kṛṣṇa norėjo sužinoti apie Pāṇḍavas, todėl pasiuntė Akrūrą į Hastināpurą, kad šis išsiaiškintų, kas ten vyksta. Kṛṣṇa tęsė: „Girdėjau, kad mirus karaliui Pāṇḍu mažuosius jo sūnus – Yudhiṣṭhirą, Bhīmą, Arjuną, Nakulą ir Sahadevą kartu su našle motina ėmėsi globoti Dhṛtarāṣṭra, ir jo pareiga buvo jais rūpintis. Tačiau girdėjau ir tai, kad aklą nuo gimimo Dhṛtarāṣṭrą dar labiau apakino meilė žiauriajam sūnui Duryodhanai. Penki Pāṇḍavos yra karaliaus Pāṇḍu sūnūs, tačiau Dhṛtarāṣṭra turi savo ketinimų ir į Pāṇḍavas žiūri priešiškai. Būk geras, nukeliauk į Hastināpurą ir pažiūrėk, kaip Dhṛtarāṣṭra elgiasi su Pāṇḍavomis, o Aš, gavęs tavo žinią, nuspręsiu, kaip jiems padėti." Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, paliepė Akrūrai vykti į Hastināpurą, o Patsai, Balarāmos ir Uddhavos lydimas, grįžo namo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt septintąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktus".

KETURIASDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Piktavalis Dhṛtarāṣṭra

Aukščiausiojo Dievo Asmens Śrī Kṛṣṇos siųstas, Akrūra nuvyko į Hastināpurą. Manoma, jog ten, kur buvo Hastināpura, dabar stūkso Nju Delis. Dalį Nju Delio, kuri iki šiol vadinama Indraprastha, žmonės laiko senąja Pāṇḍavų sostine. Jau patsai Hastināpuros pavadinimas nurodo, kad mieste laikyta daug *hastī* – dramblių. Pāṇḍavos savo sostinėje laikė daugybę dramblių, todėl ji ir vadinosi Hastināpura. Dramblių laikymas labai brangiai kainuoja, todėl valstybė, kuri laiko daug dramblių, turi būti labai turtinga, o Hastināpuroje, kaip įsitikino Akrūra, privažiavęs miestą, buvo gausybė dramblių, žirgų, vežimų ir kitų turtų. Hastināpuros karalius vadino viso pasaulio valdovais. Jų šlovė sklido po visą šalį, ir jie valdė, klausydamiesi teisingų mokytų *brāhmaṇų* patarimų.

Apžiūrėjęs turtingą sostinę, Akrūra aplankė karalių Dhṛtarāṣṭrą. Šalia jo sėdėjo ir senolis Bhīṣma. Pabuvojęs pas juos, jis susitiko su Vidura, o po to su Viduros seserimi Kuntī. Jis paeiliui susitiko ir su Bāhlīkos karaliaus Somadattos sūnumi, Droṇācārya, Kṛpācārya, Karṇa ir Suyodhana. (Suyodhana – kitas Duryodhanos vardas.) Po to jis aplankė Droṇācāryos sūnų Aśvatthāmą ir penkis brolius Pāṇḍavas bei kitus draugus ir giminės, kurie gyveno mieste. Akrūra buvo garsus Gāndinī sūnus, taigi visur

buvo laukiamas svečias. Sutikę svečią, jie patogiai jį pasodindavo, o jis klausinėdavo apie savo giminių gerovę bei darbus.

Tai, kad Viešpats Kṛṣṇa į Hastināpurą siuntė būtent Akrūrą, rodo, jog Akrūra labai gerai išmanė diplomatijos dalykus. Po valdovo Pāṇḍu mirties, nors jis ir turėjo sūnų, Dhṛtarāṣṭra neteisėtai užgrobė sostą. Akrūra norėjo paviešėti Hastināpuroje ir susipažinti su padėtimi. Jis puikiai suprato, kad piktavalis Dhṛtarāṣṭra palaikė savo sūnų pusę. Iš esmės Dhṛtarāṣṭra jau buvo užgrobęs šalį ir dabar svarstė, kaip atsikračius penkių brolių Pāṇḍavų. Akrūra žinojo, kad visi Dhṛtarāṣṭros sūnūs, kuriems vadovavo Duryodhana, – nesąžiningi politikai. Užuot klausęs teisingų Bhīṣmos ir Viduros patarimų, Dhṛtarāṣṭra vadovavosi niekšingais Karṇos ir Śakunio pamokymais. Akrūra nusprendė apsistoti Hastināpuroje keletui mėnesių ir gerai ištirti įvykių eigą.

Greitai iš Kuntī ir Viduros Akrūra sužinojo, kad Dhṛtarāṣṭra negali pakęsti penkių brolių Pāṇḍavų, pavydėdamas jiems nepaprastų karvedybos žinių bei didžiulės fizinės jėgos. Broliai elgėsi kaip dera riteriams, pasižymėjo visomis geriausiomis *kṣatriyų* ypatybėmis ir buvo labai sąžiningi karaliaus vaikai, nuolatos besirūpinantys šalies piliečių gerove. Be to, Akrūra sužinojo, kad pagiežos graužiamas Dhṛtarāṣṭra susimokė su savo sūnumis ir, niekšingų patarimų sugundytas, bandė Pāṇḍavas nunuodyti.

Akrūra buvo Kuntī pusbrolis, todėl jį sutikusi Kuntī pradėjo teirautis apie savo gimines iš tėvo pusės. Prisiminusi gimtinę, susijaudinusi Kuntī paklausė Akrūros, ar tėvas, motina, broliai, seserys ir draugai ją dar atsimena. Ypač ji domėjosi šlovingaisiais savo sūnėnais – Kṛṣṇa ir Balarāma. Ji paklausė: „Ar Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris taip myli Savo bhaktus, dar atsimena mano sūnus? Ar mus prisimena Balarāma?“ Širdyje Kuntī jautėsi tarsi tigrų apsupta stirnaitė, ir jos padėtis iš tiesų buvo tokia. Mirus vyrui, karaliui Pāṇḍu, jai teko vienai rūpintis penkeriais savo sūnumis Pāṇḍavomis, kuriuos Dhṛtarāṣṭra nuolatos kėsinosi nužudyti. Ji gyveno tarsi vargšas nekaltas padarėlis tarp daugybės plėšrūnų. Būdama Viešpaties Kṛṣṇos bhaktu, ji nuolatos mąstė apie Jį ir vylėsi, jog Kṛṣṇa kartą ateis ir išgelbės juos iš nuolatinių pavojų. Ji paklausė Akrūros, ar Kṛṣṇa neketinąs atvykti ir patarti tėvo netekusiems Pāṇḍavoms, kaip išsigelbėti iš Dhṛtarāṣṭros bei jo sūnų pinklių. Šnekėdama apie visa tai su Akrūra, ji pajuto savo bejėgiškumą ir sušuko: „Brangusis Kṛṣṇa, brangusis Kṛṣṇa! Tu – aukščiausias mistikas, visatos Supersiela. Tu iš tiesų trokšti gero visai visatai. Brangusis Govinda, dabar Tu toli, bet vis dėlto meldžiu, kad leistum atsiduoti Tavo lotoso pėdoms. Aš likau viena su penkiais tėvo netekusiais sūnumis, ir mane palaužė neviltis. Aš gerai suprantu, kad vienintelis mano prieglobstis – Tavo lotoso pėdos. Tavo lotoso pėdos galėtų išgelbėti sielvarto palaužtas

sielas, nes Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tik Tavo malone galima ištrūkti iš pasikartojančių gimimų ir mirčių gniaužtų. Brangusis Kṛṣṇa, Tu – visų aukščiausias ir tyriausias, Tu – Supersiela ir visų *yogų* valdovas. Ką dar galiu Tau pasakyti? Tegaliu pagarbiai Tau nusilenkti ir prašyti, kad laikytum mane visiškai atsidavusia Tau siela."

Nors Kṛṣṇos šalia ir nebuvo, Kuntī šlovino Jį maldomis, tarsi matytų Jį stovint. Ir tai įmanoma kiekvienam, kuris paseks Kuntī pavyzdžiu. Visai nebūtina, kad Kṛṣṇa visur betarpiškai apsireikštų. Savo dvasine galia Jis yra visur – tereikia nuoširdžiai Jam atsiduoti. Su giliu jausmu melsdamasi Kṛṣṇai, Kuntī nesusivaldė ir Akrūros akivaizdoje ėmė garsiai raudoti. Vidura taip pat buvo greta, ir jie abu pajuto gilią užuojautą Pāṇḍavų motinai. Jie guodė ją, šlovindami jos sūnus – Yudhiṣṭhirą, Arjuną ir Bhīmą, ir ramino, sakydami, kad jos sūnūs nepaprastai galingi ir kad jai nėra ko nerimauti, nes juos pradėjo didieji pusdieviai – Yamarāja, Indra ir Vāyu.

Akrūra nutarė grįžti ir pranešti apie padėtį, kurioje atsidūrė Kuntī ir penki jos sūnūs. Tačiau iš pradžių jis norėjo duoti gerą patarimą Dhṛtarāṣṭrai, kuris buvo labai palankus savo sūnums ir priešiškas Pāṇḍavoms. Karalius Dhṛtarāṣṭra ir Kuntī sėdėjo tarp draugų bei giminių, ir Akrūra kreipėsi į Dhṛtarāṣṭrą, pavadindamas jį „Vārcitravīrya." *Vārcitravīrya* reiškia „Vicitravīryos sūnus." Vicitravīrya – Dhṛtarāṣṭros tėvo vardas, bet iš tiesų jį pradėjo ne Vicitravīrya, o Vyāsadeva. Senovėje, pagal tradiciją, jei vyras negalėjo tapti tėvu, kūdikį jo žmonai pradėdavo jo brolis. Kali amžiuje tai uždrausta. Akrūros kreipinys „Vārcitravīrya" nuskambėjo kandžiai, nes iš tikrųjų Dhṛtarāṣṭrą pradėjo ne jo tėvas. Jis buvo Vyāsadevos sūnus. Jeigu žmona pastojo nuo savo vyro brolio, vaikas priklausė jos vyrui, nors ir buvo ne jo pradėtas. Savo kandžia pastaba Akrūra pažymėjo, jog paveldėjimo teise grindžiamos Dhṛtarāṣṭros pretenzijos į sostą tuščios. Pāṇḍu buvo teisėtas karalius, ir kol jo sūnūs gyvi, Dhṛtarāṣṭra neturėjo teisės užimti sosto.

Akrūra tarė: „Brangusis Vicitravīryos sūnau, tu neteisėtai užgrobei Pāṇḍavų sostą. Tačiau kad ir kaip ten būtų, dabar valdai tu, todėl paklausyk mano patarimo – valdyk karalystę, vadovaudamasis doros ir gėrio įstatymais. Jeigu taip elgsiesi pats ir taip elgtis mokysi pavaldinius, tavo šlovė ir vardas išliks per amžius." Taip Akrūra priminė, kad Dhṛtarāṣṭra skriaudė savo sūnėnus Pāṇḍavas, kurie dabar buvo jo pavaldiniai. „Netgi jei tu elgiesi su jais taip, tarsi jiems sostas nepriklausytų, t.y. kaip su savo pavaldiniais, tu privalai būti nešališkas ir rūpintis jų gerove, tarsi jie būtų tikri tavo sūnūs. Tačiau jeigu šia nuostata nesivadovausi ir elgsiesi atvirkščiai, pavaldiniai tavęs nemėgs, o kitą gyvenimą tu eisi į pragarą. Tad tikiuosi, kad tiek su savo, tiek su Pāṇḍu sūnumis elgsiesi vienodai." Akrūra leido suprasti, kad jeigu Dhṛtarāṣṭra su Pāṇḍavomis ir savo sūnumis elgsis nevie-

nodai, tarp pusbrolių, suskilusių į dvi stovyklas, įsiliepsnos karas. Kadangi tiesa yra Pāṇḍavų pusėje, jie laimės, o Dhṛtarāṣṭros sūnūs žus. Tai Akrūra išpranašavo Dhṛtarāṣṭrai.

Jis dar patarė Dhṛtarāṣṭrai: „Materialiame pasaulyje jokia draugystė nėra amžina. Per atsitiktinumą mes susiburiame į šeimą, visuomenę, bendruomenę ar tautą, bet galiausiai turime išsiskirti, nes kiekvienam tenka palikti savo kūną. Todėl nevertėtų prisirišti prie šeimos narių labiau nei būtina.“ Dhṛtarāṣṭros prieraišumas buvo nusikalstamas ir rodė, kad karalius nepasižymi dideliu protu. Žodžiu, Akrūra leido Dhṛtarāṣṭrai suprasti, kad dėl neišmanymo ir aklumo moralės nuostatoms karalių stipriai supančiojo šeimos saitai. Nors atrodytų, kad mes esame šeima, visuomenė arba tauta, tačiau visų mūsų likimas yra individualus. Kiekvieno gimimą nulemia ankstesni asmeniški jo darbai. Todėl kiekvienas atskirai kenčia nuo savo *karmos* vaisiaus ar džiaugiasi juo. Netgi gyvendami bendrai žmonės negali pakeisti likimo. Būna atvejų, kai tėvas neteisėtai sukaupia turtus, o sūnus pasiglemžia tėvo sunkiai uždirbtus pinigus tarsi mažytė vandenyno žuvelė, kuri suėda didelės senos žuvies materialų kūną. Iš tikrųjų mes negalime suteikti laimės šeimai, visuomenei, bendruomenei ar tautai, sukaupę turtus neteisėtais būdais. Didžiosios imperijos, kurios kadaise klestėjo ir vėliau žlugo, nes jų turtus iššvaistė palikuonys, gali būti puikus pavyzdys. Tą, kuris neišmano šio subtilaus karminės veiklos dėsnio ir nepaiso doros ir gėrio įstatymų, vis labiau slegia nuodėmingų darbų našta. Neteisėtai įgytus turtus ir nuosavybę pasiglemžia kiti, o jis patsai keliauja į tamsiausią pragarą. Todėl jam nedera kaupti daugiau negu skyrė likimas, antraip jis tik pakenks sau. Užuot veikęs savo paties naudai, jis elgsis priešingai ir galų gale patirs nuopuolį.

Akrūra tęsė: „Brangus Dhṛtarāṣṭra, išklausyk mano patarimo. Atsimerk ir pažvelk materialaus gyvenimo tikrovei į akis. Į materijos sąlygotą gyvenimą, jo keliamas kančias ar laimę reikia žvelgti kaip į sapną. Žmogus turėtų stengtis suvaldyti savo protą bei jutimus ir pasiekęs ramybę dvasiškai tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje.“ „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad žmonės, kurie neįsisąmonino Kṛṣṇos, nepatiria dvasios ramybės, ir juos kamuoja nuolatinis nerimas. Dvasios ramybės negali įgyti netgi tie, kurie nori išsivaduoti, t.y. įsilieti į Brahmano švytėjimą, ar *yogai*, mėginantys pasiekti tobulumą ir įvaldyti mistines jėgas. Tyri Kṛṣṇos bhaktai nieko nereikalauja iš Kṛṣṇos. Jie džiaugiasi paprasčiausiai tarnaudami Jam. Tikrąją ramybę ir proto rimtį galima pasiekti tiktai tobuloje Kṛṣṇos sąmonėje.

Išklausęs Akrūros doros pamokymų, Dhṛtarāṣṭra atsakė: „Brangus Akrūra, nors tu dosniai teiki gerus patarimus, deja, man jie netinka. Žmogui, kuriam lemta mirti, nepadės net nemirtingumo nektaras. Aš suprantu, kad tavo pamokymai vertingi, deja, jie pradingsta

mano besiblaškančiame prote tarsi tas žaibas, kuris blyksteli debesyse ir išnyksta. Manau, sustabdyti aukščiausios valios veikimo jau neįmanoma. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, atėjo į Yadu giminę, kad palengvintų sunkią šios žemės naštą."

Dhṛtarāṣṭra leido Akrūrai suprasti, jog visiškai tiki Kṛṣṇa, Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Tačiau kartu jis buvo labai šališkas savo šeimos nariams. Labai greitai Kṛṣṇa sunaikins visus jo šeimos narius, ir tada bejėgis Dhṛtarāṣṭra atras prieglobstį prie Kṛṣṇos lotoso pėdų. Parodydamas ypatingą malonę Savo bhaktui, Kṛṣṇa paprastai atima iš jo visus materialaus prisirišimo objektus, šitaip įstumdamas bhaktą į materialiu atžvilgiu beviltišką padėtį. Tada bhaktui nebelieka nieko kito, kaip atrasti prieglobstį prie Kṛṣṇos lotoso pėdų. Taip atsitiko ir Dhṛtarāṣṭrai po Kurukṣetros mūšio.

Dhṛtarāṣṭra suvokė, kad čia susidūrė dvi priešiškos jėgos. Jis suprato, jog Kṛṣṇa atėjo į žemę nuimti nuo jos pečių nepakeliamą ir nereikalingą naštą. Jo sūnūs ir buvo ta našta, tad jis nujautė, kad jie žus. Iš kitos pusės, jis negalėjo atsikratyti nusikalstamo prieraišumo sūnums. Suvokdamas, kad yra dviejų priešiškų jėgų akivaizdoje, jis išreiškė pagarbą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui: „Sunku perprasti materialios būties prieštaringumus. Tai tegalima pavadinti nesuvokiamu Aukščiausiojo sumanymo vyksmu. Aukščiausiasis Savo nesuvokiama galia kuria materialų pasaulį, Pats įžengia į jį ir paleidžia į darbą tris gamtos *guṇas*. Sukūręs pasaulį, Jis įeina į kiekvieną gyvąją būtybę ir net į patį mažiausią atomą. Niekas nepajėgus suvokti Aukščiausiojo Viešpaties sumanymų."

Išgirdęs tuos žodžius, Akrūra aiškiai suprato, kad Dhṛtarāṣṭra net nemano liautis skriaudęs Pāṇḍavas ir pataikavęs savo sūnums. Nieko nelaukdamas, Akrūra atsisveikino su savo draugais Hastināpuroje ir išvyko namo, į Yadu karalystę. Sugrįžęs smulkiai papasakojo Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, kas dedasi Hastināpuroje, ir atskleidė Dhṛtarāṣṭros kėslus. Kṛṣṇa siuntė Akrūrą į Hastināpurą įvertinti aplinkybių. Viešpaties malone Akrūra įvykdė jam skirtą užduotį ir pranešė Kṛṣṇai, kaip klostosi įvykiai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Piktavalis Dhṛtarāṣṭra".

KETURIASDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa stato Dvārakos tvirtovę

Žuvus Kaṁsai, dvi jo žmonos liko našlėmis. Vedų kultūroje moteris negali būti palikta pati sau. Moters gyvenimą sudaro trys periodai: vaikystėje ji gyvena globojama tėvo, jaunystėje ją globoja jaunas vyras, o jeigu jis miršta, ją globoja arba suaugę vaikai, arba, jeigu jų nėra, ji grįžta pas tėvą ir našlauja, globojama jo. Matyt, Kaṁsa suaugusių sūnų neturėjo. Jo žmonos, tapusios našlėmis, sugrįžo į tėvo namus. Kaṁsa turėjo dvi karalienes – Asti ir Prāpti, kurios buvo karaliaus Jarāsandhos dukros. Jarāsandha valdė Biharo provinciją (tais laikais vadintą Magadharāja). Grįžusios namo jos pasiskundė savo liūdna padėtimi po Kaṁsos mirties. Magadhos karalius Jarāsandha pasijuto baisiausiai pažemintas, išgirdęs apie savo dukrų likimą. Sužinojęs apie Kaṁsos mirtį, Jarāsandha čia pat nusprendė nušluoti Yadu giminę nuo žemės paviršiaus. Jis nutarė, kad jeigu Kṛṣṇa užmušė Kaṁsą, visa Yadu giminė turi mirti.

Jis ėmė ruoštis Mathuros karalystės užpuolimui su milžiniška kariuomene, kurią sudarė daugybė tūkstančių vežimų, arklių, dramblių bei pėstininkų. Jarāsandha suformavo trylika pulkų ir ketino atkeršyti už Kaṁsos mirtį. Sutraukęs visas savo jėgas, jis apsupo Yadu karalių sostinę Mathurą ir pradėjo puolimą. Śrī Kṛṣṇa, kuris apsireiškė paprastu žmogumi, matė neaprėpiamas Jarāsandhos pajėgas, kurios atrodė lyg van-

denynas, tuoj išsiveršiantis iš krantų. Jis taip pat matė, kad Mathuros gyventojus apėmė baimė. Kṛṣṇa ėmė galvoti apie Savo, kaip inkarnacijos, misiją ir apie tai, ko Jis turėjo griebtis susiklosčiusiomis aplinkybėmis. Jis nužengė, kad sumažintų žemę slėgusią naštą – išnaikintų nusidėjėlius, todėl pasinaudojo proga ir stojo į kovą su milžiniška kariauna, kuri traukė vežimais, ant žirgų ir dramblių. Jarāsandhos pajėgos dabar stovėjo prieš Kṛṣṇą, ir Jis nutarė jas sunaikinti, kad Jarāsandha grįžtų namo ir surinktų naujas jėgas.

Viešpačiui Kṛṣṇai šitaip mąstant, dvejetas puikių karo vežimų su vežėjais, ginklais, vėliavomis bei kitais karo atributais tiesiai iš dangaus nusileido priešais Jį. Pamatęs karo vežimus, Kṛṣṇa kreipėsi į šalia stovintį vyresnįjį brolį Balarāmą, kurį dar vadina Saṅkarṣaṇa: „Brangus vyresnysis brolau, geriausias iš arijų, Tu esi visatos Viešpats, bet pirmiausia – Yadu giminės globėjas. Yadu giminės nariai nesijaučia saugūs, matydami Jarāsandhos karius, ir labai nerimauja. Štai Tavo karo vežimas su visais ginklais, Tu gali juos apginti. Sėsk į vežimą ir sunaikink tuos karius – sutriuškink visą priešo karinę galią. Juk Mes atėjome į šią žemę būtent tam, kad sunaikintumėm netikusias karo pajėgas ir apgintumėm dorybingus bhaktus. Štai proga Mūsų misijai įvykdyti. Pasinaudokime ja.“ Taip Kṛṣṇa ir Balarāma, Daśārhos ainiai, nusprendė sunaikinti trylika Jarāsandhos kariuomenės pulkų.

Kṛṣṇa įlipo į karo vežimą, kurio vadžias laikė Dāruka, ir lydimas negausios kariuomenės, gaudžiant kriauklėms, išvažiavo iš Mathuros miesto. Įdomu tai, kad vos išgirdus Kṛṣṇos kriauklės gaudimą, priešininkų širdys sudrebėjo, nors jų karinės pajėgos buvo daug galingesnės. Kai Jarāsandha pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, jam tarsi pagailo savo vaikaičių. Į Kṛṣṇą jis kreipėsi vardu „Puruṣādhama“ – „žemiausias iš žmonių.“ Iš tikrųjų visuose Vedų raštuose Kṛṣṇa vadinamas Puruṣottama – „aukščiausiu iš žmonių.“ Jarāsandha nė neketino pavadinti Kṛṣṇą Puruṣottama, tačiau didieji raštų žinovai nustatė, kad tikroji žodžio *puruṣādhama* reikšmė – „tasai, prieš kurį nublanksta kiekvienas.“ Iš esmės niekas negali prilygti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui arba Jį pranokti.

Jarāsandha pasakė: „Būtų negarbinga kautis su Kṛṣṇa ir Balarāma, nes Jie dar vaikai.“ Kadangi Kṛṣṇa užmušė Kaṁsą, Jarāsandha pavadino Jį Savo giminaičių žudiku. O į tai, kad Kaṁsa nužudė daugybę savo sūnėnų, Jarāsandha neatkreipė dėmesio. Kṛṣṇai gi užteko užmušti Savo dėdę iš motinos pusės, Kaṁsą, ir Jarāsandha tuoj Jį pasmerkė. Demonai visada taip elgiasi. Jie nenori matyti savo ydų, bet ieško jų kituose. Jarāsandha prikišo Kṛṣṇai, kad tas net nėra *kṣatriyas*. Išaugęs Mahārājos Nandos namuose, Kṛṣṇa buvo ne *kṣatriyas*, o *vaiśyas. Vaiśyus* paprastai vadina *guptomis*, o šis žodis dar gali reikšti „paslėptas.“ Taigi Kṛṣṇą slėpė

ir auklėjo Nanda Mahārāja. Jarāsandha Kṛṣṇai prikišo trigubą kaltę: tai, kad Jis užmušė dėdę iš motinos pusės, kad vaikystėje Jis buvo paslėptas ir kad Jis net nebuvo *kṣatriyas*. Štai kodėl Jarāsandha gėdinosi su Juo kautis.

Paskui jis atsigręžė į Balarāmą, sakydamas: „O Tu, Balarāma, jei nori, gali kautis Jo pusėje, ir jei esi kantrus, gali palaukti, kol mano strėlės nukaus Tave. Tada galėsi eiti į dangų.“ „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kovoje *kṣatriyas* arba laimi, arba žūva, ir abu atvejai jam naudingi. Laimėjęs kautynes jis džiaugiasi pergalės vaisiais, o žuvęs eina į dangaus karalystę.

Išklausęs Jarāsandhos žodžius, Kṛṣṇa atsakė: „Brangus karaliau Jarāsandha, didvyriai daug nešneka. Jie parodo savo šaunumą veiksmais. Tu tiek daug kalbi, kad, matyt, neabejoji, jog žūsi šiose kautynėse. Mes nenorime ilgai tavęs klausytis, nes beprasmiška klausytis to, kurio dienos suskaičiuotos, arba to, kurį ištiko didelė bėda.“ Jarāsandha pasiruošė kovai su Kṛṣṇa ir iš visų pusių apsupo Viešpatį galinga kariauna. Kaip kad debesys ir dulkės užstoja saulę, taip Kṛṣṇą – aukščiausiąją saulę užstojo Jarāsandhos kariauna. Kṛṣṇos ir Balarāmos karo vežimus puošė Garuḍos ir palmių atvaizdai. Visos Mathuros moterys sulipo ant namų ir rūmų stogų bei vartų, norėdamos išvysti nepaprastą kovą, tačiau kai Kṛṣṇos kovos vežimą apsupo Jarāsandhos kariai, per kurių nugaras nieko nesimatė, moterys taip persigando, kad kai kurios net nualpo. Kṛṣṇa atsidūrė Jarāsandhos kariaunos apsuptyje. Jarāsandha ėmė spausti nedidelį Kṛṣṇos karių pulkelį, ir tada Kṛṣṇa pakėlė Savo Śārṅgos lanką.

Jis traukė iš dėklo strėles, vieną po kitos dėjo jas ant templės ir laidė į priešą. Jos lėkė taip taikliai, kad greitai išguldė visus Jarāsandhos drambliu, arklius ir pėstininkus. Nenutrūkstamas Kṛṣṇos leidžiamų strėlių srautas buvo panašus į ugninį viesulą, nusiaubusį visas Jarāsandhos karines pajėgas. Kṛṣṇai laidant strėles, vienas po kito nukirstomis galvomis krito drambliai, griuvo nukapotomis kojomis žirgai, virto vežimai su vėliavomis, kariais bei vežėjais. Kautynių lauke nukirstomis galvomis, rankomis bei kojomis gulėjo beveik visi pėstininkai. Šitaip krito daug tūkstančių dramblių bei žirgų, o jų kraujas sruvo tarsi upės vilnys. Šioje upėje nukirstos vyrų rankos atrodė lyg gyvatės, o galvos – tarsi vėžliai. Negyvi dramblių kūnai buvo panašūs į nedideles salas, o žuvę arkliai – į ryklius. Aukščiausiąja valia mūšio lauku tekėjo didžiulė kraujo upė, ir ko tik joje nebuvo. Pėstininkų rankos ir kojos plaukė upe lyg žuvys, karių plaukai atrodė it jūržolės ir dumbliai, o plūduriuojantys lankai – tarsi upės bangos. Brangūs papuošalai, puošę karių bei karvedžių kūnus, atrodė kaip kraujo upės nešamas žvirgždas.

Viešpats Balarāma, kurį dar vadina Saṅkarṣaṇa, taip ryžtingai svaidėsi Savo vėzdu, kad Kṛṣṇos sukurtoji kraujo upė išsiliejo iš krantų. Bailiai, regėdami tą siaubingą vaizdą, persigando, o didvyriai susižavėję kalbė-

jo apie dviejų brolių šaunumą. Jarāsandhos kariuomenė buvo neaprėpiama tarsi vandenynas, tačiau prieš ją kovojo Viešpats Kṛṣṇa su Balarāma, ir kova virto tikromis žudynėmis, kurioms negalėjo prilygti joks mūšis. Protu neįmanoma suvokti, kaip galėjo šitaip atsitikti, bet, vertinant tokius įvykius kaip Aukščiausiojo Dievo Asmens žaidimą, o Jo valia visagalė, jie tampa suprantami. Aukščiausiasis Dievo Asmuo sukuria, palaiko ir sunaikina kosminį pasaulį tiesiog to panorėjęs. Taigi Jam visai nesunku sukelti priešo gretose tokią niokojimo sceną. Ir vis dėlto Kṛṣṇos ir Balarāmos žygis atrodė nepaprastas, nes Jie kovėsi su Jarāsandha tarytum būtų paprasti žmonės.

Kai žuvo visi Jarāsandhos kariai ir liko gyvas vienintelis Jarāsandha, jis, suprantama, puolė į nevilтį. Śrī Balarāma tuoj čiupo jį, kaip galingas liūtas jėga griebia kitą liūtą. Kol Viešpats Balarāma pančiojo Jarāsandhą Varuṇos virve ir paprastomis virvėmis, Viešpats Kṛṣṇa, turėdamas Savo ketinimų, paprašė Viešpaties Balarāmos jį paleisti. Kṛṣṇa tąsyk išlaisvino Jarāsandhą. Jarāsandha buvo didis karžygys, ir toks Kṛṣṇos poelgis jam darė didelę gėdą. Jis nusprendė atsisakyti karaliaus vardo ir sosto ir išeiti į mišką medituoti, griežtai tramdyti kūną ir atgailauti.

Tačiau kai su keletu karališko luomo draugų Jarāsandha traukė namo, jie patarė jam ne atsisakyti sosto, o surinkti kariuomenę ir vėl susikauti su Kṛṣṇa. Jarāsandhos draugai karalaičiai sakė jam, kad įprastomis aplinkybėmis Yadu karaliai nesugebėtų jo įveikti – šįsyk jam tiesiog nepasisekė. Karaliai kurstė Jarāsandhą, sakydami, jog tasai kovojo tikrai didvyriškai ir neturėtų pernelyg krimstis dėl pralaimėjimo, nes dėl to kaltos tik praeities klaidos. Galų gale jis kovėsi nepriekaištingai.

Taigi Jarāsandhai, Magadhos provincijos karaliui, kuris prarado visą kariauną ir dar buvo pažemintas, nes priešai pasigailėjo jo ir paleido į laisvę, neliko nieko kito, kaip tik grįžti į savo karalystę. Šitaip Viešpats Kṛṣṇa nugalėjo Jarāsandhos karius. Nors, palyginus su Jarāsandhos jėgomis, Kṛṣṇos kariuomenė buvo menka, ji išliko sveikutėlė, o Jarāsandha neteko visų karių.

Patenkinti dangaus gyventojai reiškė savo pagarbą, šlovindami Viešpatį giesmėmis ir berdami gėles. Jie nepaprastai džiaugėsi pergale. Jarāsandha grįžo į savo karalystę, ir Mathuros miestas buvo išgelbėtas nuo pakibusios virš jo grėsmės. Mathuros gyventojai sukvietė profesionalius dainininkus – *sūtas* ir *māgadhas*, bei poetus, kuriančius puikias giesmes, kurie ėmė šlovinti Viešpaties Kṛṣṇos pergalę. Kai Jis nugalėtoju įžengė į miestą, pasigirdo dūdų, kriauklių bei litaurų garsai. Sutikimo proga darniai ir melodingai užgrojo įvairūs muzikos instrumentai – *bherī, tūrya, vīṇā*, fleitos ir *mṛdaṅgos*. Kṛṣṇai įvažiuojant, visas miestas buvo išvalytas, gatvės ir keliai pašlakstyti vandeniu, o savo namus, gatveles ir krautuvėles

džiūgaujantys miestelėnai papuošė vėliavomis bei girliandomis. Daug kur *brāhmaṇai* giedojo Vedų *mantras*. Miesto gyventojai išpuošė sankryžas, vartus, takus bei gatves. Kai Viešpats Kṛṣṇa žengė į nuostabiai išpuoštą miestą, kuriame viešpatavo šventiškos nuotaikos, Mathuros moterys bei merginos pasitiko Jį su įvairiausių gėlių girliandomis, kad ceremonija būtų dar šventiškesnė. Pagal Vedų papročius, jos sumaišė jogurtą su žalia žole ir tą mišinį šlakstė visur, kad pergalės šventė būtų dar iškilnesnė. Kai Kṛṣṇa žengė gatvėmis, moterys žvelgė į Jį spindinčiomis, meilės kupinomis akimis. Kṛṣṇa ir Balarāma nešėsi papuošalus, brangenybes bei kitus kautynių lauke surinktus lobius, kuriuos jie dovanojo karaliui Ugrasenai. Šitaip Kṛṣṇa išreiškė pagarbą Savo seneliui, kadangi Ugrasena tuo metu buvo karūnuotas Yadu giminės karalius.

Magadhos karalius Jarāsandha buvo apsupęs Mathuros miestą ne vieną, o septyniolika kartų. Ir kaskart jis puolė tokio pat dydžio pulkais ir vis pralaimėdavo. Kṛṣṇa išguldydavo visus jo karius, ir jis nevilties apimtas grįždavo namo. Kaskart Yadu giminės karalaičiai paimdavo jį į nelaisvę ir vėl žeminamai paleisdavo, ir kaskart, užmiršęs gėdą, Jarāsandha sugrįždavo į savo karalystę.

Kai Jarāsandha rengėsi pulti miestą aštuonioliktąjį kartą, miestą užpuolė ir trokštantis Yadu giminės turtų *yavanų* karalius, kuris gyveno į pietus nuo Mathuros. Sakoma, kad *yavanų* karalių, vardu Kālayavana, sukurstė Nārada. Ši istorija pasakojama „Viṣṇu Purāṇoje.“ Sykį Gargamunio svainis pasišaipė iš Gargamunio, Yadu giminės šventiko. Išgirdę tą pokštą, iš jo pasijuokė ir Yadu giminės karaliai, ir Gargamunis ant jų užsirūstino. Jis nutarė išleisti į pasaulį palikuonį, kuris keltų Yadu giminei siaubą. Gargamunis pamalonino Viešpatį Śivą ir gavo palaiminimą, kad jam gims sūnus. *Yavanų* karaliaus žmona pagimdė sūnų, vardu Kālayavana. Kālayavana Nārados paklausė: „Kokie karaliai pasaulyje galingiausi?“ Nārada atsakė, jog visų galingiausi yra Yadu karaliai. Tai išgirdęs, Kālayavana užpuolė Mathuros miestą, ir tai atsitiko kaip tik tada, kai Jarāsandha ruošėsi pulti aštuonioliktąjį kartą. Kālayavana karštai troško paskelbti karą pasaulio valdovui, kuris būtų jo vertas priešininkas, bet niekur tokio nerado. Ir štai, išgirdęs iš Nārados apie Mathurą, jis nutarė, kad būtų gerai užpulti tą miestą trisdešimties milijonų *yavanų* karių pajėgomis. Kai Kālayavana apgulė Mathurą, Viešpats Śrī Kṛṣṇa kartu su Baladeva ėmė svarstyti, ar didelį pavojų Yadu giminei kelia du grėsmingi priešai – Jarāsandha ir Kālayavana. Laikas buvo brangus. Kālayavana iš visų pusių supo Mathurą, o po dienos turėjo atžygiuoti ir Jarāsandha su tiek pat karinių dalinių, kaip ir per ankstesnius septyniolika puolimų. Kṛṣṇa buvo įsitikinęs, kad Jarāsandha pasinaudos proga užgrobti Mathurą, kai ją apsupo Kālayavana. Tada Jis pagalvojo, kad reikėtų imtis atsargumo priemonių dviem stra-

teginiams Mathuros punktams apginti. Jeigu Kṛṣṇa ir Balarāma susikautų su Kālayavana vienoje vietoje, Jarāsandha galėtų pulti kitą ir atkeršyti visai Yadu giminei. Jarāsandha buvo labai galingas ir septyniolika kartų pralaimėjęs iš keršto galėjo iššudyti arba paimti į nelaisvę ir išvaryti į savo karalystę visą Yadu giminę. Todėl Kṛṣṇa nutarė pastatyti neįveikiamą tvirtovę, į kurią negalėtų patekti jokia dvikojė būtybė – nei žmogus, nei demonas. Jis nutarė apgyvendinti joje Savo giminaičius, kad Pats galėtų laisvai kautis su priešu. Pasirodo, tais laikais Dvārakā irgi priklausė Mathuros karalystei, nes „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad Kṛṣṇa pastatė tvirtovę jūroje. Jo pastatytos tvirtovės griuvėsiai Dvārakos įlankoje stūkso ligi šiol.

Pirmiausia jūroje Kṛṣṇa pastatė galingą sieną, kuri apjuosė devyniasdešimt šešių kvadratinių mylių plotą. Šitą nepaprastą statinį sumanė ir pastatė Viśvakarmā. Tokios tvirtovės jūroje negalėtų pastatyti joks architektas, tačiau Viśvakarmā, pusdievių inžinierius, galėjo parodyti tokį meistriškumą bet kurioje visatos dalyje. Jeigu Aukščiausiojo Dievo Asmens valia kosminėje erdvėje plauko milžiniškos planetos, tarsi būtų besvorės, tai jūroje iškilusi devyniasdešimt šešių kvadratinių mylių ploto tvirtovė nėra jau toks didelis stebuklas.

„Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad šiame naujame, tvirtai suręstame jūros mieste keliai, gatvės bei skersgatviai buvo labai taisyklingai suplanuoti. Taisyklingai ėjo takai, o soduose augo gausybė *kalpa-vṛkṣų*, arba troškimų medžių. Troškimų medžiai – tai ne paprasti materialaus pasaulio medžiai, jie auga dvasiniame pasaulyje. Aukščiausiąja Kṛṣṇos valia viskas įmanoma, taigi ir troškimų medžiai buvo pasodinti Dvārakoje, Kṛṣṇos sumanytame mieste. Ten dar stūksojo daugybė rūmų bei *gopurų* – didžiųjų vartų. *Gopuras* dar ir dabar galima pamatyti kai kuriose didesnėse šventyklose. Šie vartai labai aukšti ir pastatyti nepaprastai meniškai. Rūmuose ir ant vartų stovėjo auksiniai vandens ąsočiai (*kalaśos*), kurie laikomi geru ženklu.

Beveik visi rūmai siekė debesis. Kiekvieno namo rūsiuose buvo saugomi didžiuliai ąsočiai su auksu, sidabru bei grūdais. Kambariuose stovėjo daugybė auksinių ąsočių vandeniui. Miegamuosius puošė brangenybės, o grindis – brangiųjų *marakatos* akmenų mozaikos. Viṣṇu Dievybė, kurią garbino Yadu ainiai, stovėjo kiekvienuose miesto namuose. Buvo nustatyta, kad skirtingos kastos – *brāhmaṇai, kṣatriyai, vaiśyai* ir *śūdros* turėtų savo gyvenamuosius kvartalus. Tai rodo, jog kastų sistema egzistavo jau tais laikais. Miesto viduryje stūksojo dar vieni rūmai, skirti karaliui Ugrasenai. Jie labiausiai traukė akį.

Kai pusdieviai pamatė, kad Kṛṣṇa pagal Savo skonį statosi miestą, jie dovanojo naujam miestui garsiąją dangaus planetų gėlę *pārijātą* ir Sudhar-

mą – susirinkimų rūmus. Šie rūmai buvo ypatingi tuo, kad kai juose vykdavo susirinkimas, jo dalyvius apeidavo senatvės ydos. Pusdievis Varuṇa dovanojo baltą juodomis ausimis arklį, kuris lėkdavo minties greičiu. Kuvera, pusdievių iždininkas, dovanojo sugebėjimą įgyti aštuonias materialias tobulybes. Pusdieviai siuntė dovanas pagal savo galimybes. Yra trisdešimt trys milijonai pusdievių, ir kiekvienam jų patikėta tam tikra visatos valdymo sritis. Visi pusdieviai pasinaudojo proga, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo statėsi miestą pagal Savo įgeidžius, ir siuntė dovanas, taigi Dvārakos miestas tapo neprilygstamu visoje visatoje. Tai įrodo, kad egzistuoja didelė daugybė pusdievių, bet visi jie yra Kṛṣṇos valdžioje. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Valdovas, o visi kiti – Jo tarnai. Taigi, Kṛṣṇai asmeniškai apsireiškus šioje visatoje, tarnai pasinaudojo proga Jam pasitarnauti. Šiuo pavyzdžiu turėtų sekti visi, o ypač tie, kurie yra Kṛṣṇos sąmonėje. Reikia tarnauti Kṛṣṇai pagal savo galimybes.

Kai naujasis miestas buvo baigtas, Kṛṣṇa perkėlė į jį visus Mathuros gyventojus ir Śrī Balarāmą paskyrė miesto valdovu. Po to Jis pasitarė su Balarāma ir, pasipuošęs lotoso žiedų girlianda, išėjo iš miesto susitikti su Kālayavana, kuris užėmė Mathurą jai net nepasipriešinus.

Kai Kṛṣṇa išėjo iš miesto, niekada anksčiau Jo neregėjęs Kālayavana pamatė, kad geltonais rūbais vilkintis Kṛṣṇa nepaprastai gražus. Kai Kṛṣṇa žengė pro Savo karių pulką, Jis atrodė lyg mėnulis, plaukiantis dangumi tarp debesų. Kālayavanai teko laimė išvysti Śrīvatsos linijas – ypatingą ženklą ant Śrī Kṛṣṇos krūtinės ir Jį puošiantį Kaustubhos brangakmenį. Tačiau Kālayavana Kṛṣṇą regėjo Viṣṇu pavidalu – nepaprastai gražaus kūno, keturiomis rankomis ir panašiomis į ką tik išsiskleidusio lotoso lapelius akimis. Kṛṣṇos kakta buvo daili ir aukšta. Žaviam veide švietė šypsena, virš spindinčių akių puikavosi žaismingi antakiai, o švytuojantys auskarai teikė Jo išorei palaimos. Prieš susitikdamas su Kṛṣṇa, Kālayavana buvo girdėjęs apie Jį iš Nārados, ir Nārados apibūdinimas pasitvirtino. Jis pastebėjo ypatingus Kṛṣṇos ženklus, brangakmenius ant krūtinės, nuostabią girliandą iš lotoso žiedų, į lotosą panašias akis ir kitus nuostabius bruožus. Jis nutarė, kad toji įstabi asmenybė, ko gero, ir bus Vāsudeva, nes Kṛṣṇa atitiko visus apibūdinimus, kuriuos jis girdėjo iš Nārados. Kālayavana labai suglumo, matydamas, kad Kṛṣṇa pro Savo kariuomenės gretas ne važiuoja vežimu, o tiesiog eina, rankose neturėdamas jokio ginklo. Kālayavana atvyko kautis su Kṛṣṇa, tačiau jam pakako kario garbės nesigriebti ginklo. Jis nutarė su Kṛṣṇa susiremti plikomis rankomis ir pasiruošė imtynėms.

Tačiau Kṛṣṇa praėjo pro Kālayavaną net nepažvelgęs į jį, ir tasai pasileido paskui, norėdamas Jį sugriebti. Ir nors Kālayavana bėgo kiek įkabin-

damas, Kṛṣṇos pasivyti negalėjo. Kṛṣṇos neįmanoma pagauti net lekiant minties greičiu, kaip tai daro didieji *yogai*. Jį galima sugauti tik atsidavimo tarnyste, tačiau Kālayavanai atsidavimo tarnystė buvo nežinoma. Jis norėjo sučiupti Kṛṣṇą, bet, nepajėgdamas to padaryti, tik bėgo Jam iš paskos.

Kālayavana pasileido labai greitai bėgti, manydamas: „Aš jau priartėjau, tuoj Jį sučiupsiu“, bet jam nieko neišeidavo. Kṛṣṇa nuviliojo jį labai toli ir įsmuko į kalnų olą. Kālayavana pamanė, kad Kṛṣṇa bando išvengti kovos ir todėl pasislėpė oloje, tad ėmė koneveikti Jį: „Girdėjau, jog Tu, Kṛṣṇa, esi didžiausias didvyris, gimęs Yadu giminėje, tačiau dabar Tu sprunki nuo kovos kaip tikras bailys! Toks poelgis nevertas Tavo gero vardo ir šeimos tradicijų.“ Kālayavana bėgo paskui Kṛṣṇą iš visų jėgų, tačiau niekaip negalėjo Jo pagauti, nes jam trukdė nešvari nuodėmingo gyvenimo našta.

Vedų kultūroje tas, kuris nesilaiko reguliatyviųjų principų, skirtų aukštesnėms kastoms – *brāhmaṇams, kṣatriyams, vaiśyams* ir netgi darbininkams, vadinasi *mleccha* arba *yavana*. Vedų visuomenė taip sutvarkyta, kad žmonės, kurie laikomi *śūdromis*, keldami savo civilizuotumo lygį per *saṁskārą*, arba apsivalymą, palengva gali tapti *brāhmaṇais*. Vedų šventraščiai skelbia, kad negimstama nei *brāhmaṇas*, nei *mleccha* – visi gimsta *śūdromis*. Žmogus turi pasiekti *brāhmaṇai* lygį per apsivalymą. Jeigu jis to nedaro ir degraduoja, tada jį vadina *mleccha* ar *yavana*. Kālayavana priklausė *mlecchų* ir *yavanų* klasei. Nuodėmių suterštas, jis negalėjo prisiartinti prie Kṛṣṇos. Veiksmai, nuo kurių susilaiko aukštesniųjų klasių žmonės, būtent: neleistinas lytinis gyvenimas, mėsos valgymas, azartiniai žaidimai ir svaigalų vartojimas – yra neatskiriama *mlecchų* ir *yavanų* gyvenimo dalis. Tokių nuodėmingų poelgių supančiotas, žmogus negali tobulėti ir pažinti Dievo. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad tik visiškai nuo savo nuodėmingų poelgių naštos išsivadavęs žmogus gali atsidėti atsidavimo tarnystei, arba Kṛṣṇos sąmonei.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa stato Dvārakos tvirtovę“.

PENKIASDEŠIMTAS SKYRIUS

Mucukundos išvadavimas

Kai Kṛṣṇa nėrė į kalnų olą, Kālayavana nusekė įkandin, šiurkščiai Jį plūsdamas. Kṛṣṇai staiga pranykus iš akių, Kālayavana irgi žengė į olą. Pirmiausia, kas jam krito į akis, buvo miegantis žmogus. Kālayavana taip veržėsi susikauti su Kṛṣṇa, jog pamatęs miegantį žmogų palaikė jį Pačiu Kṛṣṇa. Jis labai didžiavosi savo jėga ir, nutaręs, kad Kṛṣṇa bando išvengti susirėmimo, smarkiai spyrė miegančiam žmogui, manydamas, kad tai Kṛṣṇa. O tas žmogus miegojo oloje jau labai ilgą laiką. Kālayavanos spyrio pažadintas, jis iškart atsimerkė ir ėmė dairytis. Pagaliau jis pamatė greta stovintį Kālayavaną. Pažadintas anksčiau laiko, jis baisiai įtūžo. Kai jis piktai pažvelgė į Kālayavaną, iš jo akių švystelėjo ugnies stulpai ir Kālayavana akimirksniu virto pelenų krūva.

Išgirdęs pasakojimą apie tai, kaip sudegė Kālayavana, Mahārāja Parīkṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio: „Kas buvo tasai žmogus? Kodėl jis ten miegojo? Iš kur jis gavo tiek jėgos, kad vienu žvilgsniu sudegino Kālayavaną? Kas atsitiko, kad jis ilsėjosi kalnų oloje?“ Mahārāja Parīkṣitas pateikė daug klausimų, ir Śukadeva Gosvāmis jam atsakė:

„Brangusis karaliau, tas miegantis žmogus priklausė garsiajai karaliaus Ikṣvāku giminei, kurioje gimė ir Viešpats Rāmacandra. Jis buvo galingo karaliaus Māndhātos sūnus. Tai buvo didi siela, žmonės jį vadino Mucu-

kunda. Karalius Mucukunda griežtai laikėsi vediškosios *brāhmaṇų* kultūros principų ir visad tesėjo savo žodį. Jis buvo toks galingas, kad net tokie pusdieviai, kaip Indra, kovodami su demonais kreipdavosi į jį pagalbos, ir jis dažnai kovėsi su demonais, gindamas pusdievius.“

Vyriausias pusdievių karo vadas Kārttikeya buvo patenkintas karaliumi Mucukunda kaip kariu, tačiau kartą jis paprašė, kad karalius, kuriam teko patirti šitiek kautynių su demonais, pailsėtų. Jis kreipėsi į karalių Mucukundą: „Brangus karaliau, tu viską paaukojai pusdievių labui. Tu turėjai puikią karalystę, kuriai nekėlė grėsmės joks priešas. Tačiau tu palikai ją, užmiršai savo turtą, valdas ir niekada neturėjai asmeninių siekių. Tu ilgai nebuvai savo karalystėje, ir kol koveisi prieš demonus pusdievių pusėje, tavo karalienė, vaikai, visi giminės ir patarėjai paliko šį pasaulį. Laikas mirtingųjų nelaukia. Jei tu dabar ir sugrįši į namus, nieko gyvo ten neberasi. Laikas nepermaldaujamas – išmušus jų valandai visi tavo giminaičiai paliko šį pasaulį. Laikas labai galingas, nes per jį reiškiasi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jis stipresnis už stipriausiąjį. Laikas labai lengvai pakeičia pačius subtiliausius dalykus. Ir niekas negali jo sustabdyti. Kaip žvėrių tramdytojas išmoko žvėris paklusti savo valiai, taip ir laikas savo valia prasismelkia į visus daiktus. Niekas negali pakeisti to, ką lemia aukščiausiasis laikas.“

Po šių žodžių pusdieviai pasiūlė suteikti Mucukundai bet kurį palaiminimą, išskyrus išsivadavimą. Jokia gyvoji būtybė, išskyrus Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Viṣṇu, negali dovanoti išsivadavimo. Todėl kitas Viešpaties Viṣṇu, arba Kṛṣṇos, vardas – Mukunda, „tas, kuris gali suteikti išvadavimą.“

Karalius Mucukunda daug metų nemiegojo. Jis sąžiningai vykdė savo kario pareigą ir smarkiai nuvargo. Ir kai pusdieviai pasiūlė jam paprašyti palaiminimo, Mucukunda galvojo tik apie miegą. Jis atsakė šitaip: „Brangusis Kārttikeya, geriausiasis iš pusdievių, dabar aš noriu miego, todėl prašau suteikti man galią žvilgsniu sudeginti kiekvieną, kuris sutrikdys mano miegą ir ne laiku mane pažadins. Dovanok tokį palaiminimą.“ Pusdievis sutiko ir dar pažadėjo Mucukundai, kad jis galės puikiausiai išsimiegoti. Tada karalius Mucukunda patraukė į kalnų olą.

Taigi Kārttikeyos palaiminimo galia Mucukunda vienu žvilgsniu pavertė Kālayavaną pelenais. Po šio įvykio priešais Mucukundą pasirodė Kṛṣṇa. Iš tikrųjų Kṛṣṇa įžengė į olą išvaduoti karalių Mucukundą iš tos askezės, tačiau Jis pasirodė ne iš karto. Kṛṣṇa sutvarkė viską taip, kad pirmasis prieš Mucukundos akis stotų Kālayavana. Štai kaip veikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo – vienu žingsniu Jis pasiekia daug tikslų. Jis norėjo išvaduoti karalių Mucukundą, miegojusį oloje, ir kartu – užmušti Kālayavaną, kuris užpuolė Mathurą. Kaip sakoma, vienu šūviu Jis nušovė du zuikius.

Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė Mucukundai geltonais rūbais su Śrīvatsos ženklu ant krūtinės, Jo kaklą puošė Kaustubhos *maṇi*. Kṛṣṇa apsireiškė jam *viṣṇu-mūrti* pavidalu, keturiomis rankomis, su *vaijayantī* girlianda ant kaklo, siekiančia kelius. Jis visas švytėjo ir nuostabiai šypsojosi, o Jo ausis puošė puikūs auskarai su brangakmeniais. Kṛṣṇos grožis pranoko žmogaus vaizduotę. Jis pervėrė Mucukundą didingu žvilgsniu, pavergdamas karaliaus sielą. Nors Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra visų seniausias, Jis atrodė kaip jaunuolis ir Jo judesiai buvo lengvi tarsi elnio. Kṛṣṇa atrodė nepaprastai stiprus. Jo beribė galia yra tokia didi, kad kiekvienam žmogui derėtų Jo bijoti.

Išvydęs Kṛṣṇą visoje Jo didybėje, karalius Mucukunda panoro sužinoti, kas Jis toks, ir be galo nuolankiai paklausė: „Viešpatie, ar galėčiau sužinoti, kaip Tu atsiradai šioje kalnų oloje? Kas Tu? Matau, jog Tavo pėdos švelnios lyg lotoso žiedlapiai. Kaip Tu perėjai mišką, kuriame pilna dyglių ir brūzgynų? Tai mane stebina! Ar tik nebūsi Aukščiausiasis Dievo Asmuo, galingiausias tarp galingiausių? Ar ne Tu pirmapradis ugnies bei šviesos šaltinis? O gal Tave laikyti vienu iš didžiųjų pusdievių, tokių, kaip saulės ar mėnulio dievai arba dangaus valdovas Indra? O gal Tu esi viešpataujanti kokios planetos dievybė?“

Mucukunda puikiai žinojo, kad kiekvienoje aukštesniųjų planetų sistemoje viešpatauja tam tikra dievybė. Jis nebuvo toks tamsuolis, kaip šių laikų žmonės, kurie mano, jog tik ši Žemės planeta apgyvendinta gyvomis būtybėmis, o kitos planetos negyvenamos. Mucukundos klausimas, ar Kṛṣṇa kartais nebūsiąs kokios jam nežinomos planetos viešpataujanti dievybė, šiuo atveju buvo visiškai teisingas. Kaip tyras Viešpaties bhaktas, karalius Mucukunda iškart suprato, kad jam apsireiškęs didysis Viešpats Kṛṣṇa negalėjo būti materialioje planetoje viešpataujanti dievybė. Jis turėjo būti Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, apsireiškęs vienu iš daugybės Savo Viṣṇu pavidalų. Todėl Mucukunda palaikė Jį Puruṣottama, Viešpačiu Viṣṇu. Be to, jis savo akimis matė, kaip pasirodžius Viešpačiui išsisklaidė tiršta migla, gaubusi olą. Taigi Jis negalėjo būti niekas kitas, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Mucukunda puikiai žinojo, kad ten, kur apsireiškia Patsai Viešpats – ar per transcendentinį vardą, ar per ypatybes, ar pavidalą ir pan., – nelieka neišmanymo patamsių. Viešpats – tarsi žiburys, kuris iškart apšviečia tamsią vietą.

Karaliui Mucukundai parūpo sužinoti, kas toks Viešpats Kṛṣṇa, ir jis paklausė: „O geriausias iš žmonių, jei manai, kad esu vertas sužinoti, kas Tu, pasakyk man. Kokiai giminei Tu priklausai? Ką tu veiki ir kokios Tavo šeimos tradicijos?“ Vis dėlto karalius Mucukunda nutarė pirmiau pats prisistatyti Viešpačiui, antraip kokią teisę jis turi kamantinėti Viešpatį. Žemesnio luomo žmogui etiketas draudžia klausti aukštesniojo luomo

žmogaus, kas jis toks, neprisistačius pačiam. Todėl karalius Mucukunda Viešpačiui Kṛṣṇai pasakė: „Viešpatie, aš turiu pasakyti, kas esu. Aš priklausau garsiajai karaliaus Ikṣvāku giminei, tačiau nesu toks didis, kaip mano protėvis. Mano vardas Mucukunda. Mano tėvas vadinosi Māndhātā, o mano senelis, didis valdovas, buvo vardu Yuvanāśva. Aš labai pavargau, nes daug tūkstančių metų negavau pailsėti. Mano rankos ir kojos visai nusilpo, ir aš jų beveik nevaldžiau. Norėdamas atgauti jėgas, priguliau šioje nuošalioje oloje pailsėti, tačiau mane pažadino nepažįstamas žmogus. Jis prieš mano norą pažadino mane. Už tokį akiplėšiškumą aš sudeginau jį savo žvilgsniu. Bet laimė, dabar Tu stovi priešais mane visu Savo grožiu ir didybe. Aš manau, kad mano priešas žuvo Tavo dėka. Viešpatie, prisipažinsiu, kad per Tavo kūno akinamą švytėjimą aš dorai nematau Tavęs. Tai Tavo švytėjimas atima man jėgas, ir man aišku, kad Tu vertas visų gyvųjų būtybių garbinimo."

Matydamas, kad karalius Mucukunda nekantrauja sužinoti, kas Jis, Viešpats Kṛṣṇa šypsodamasis atsakė: „Brangusis karaliau, kaip Aš gimstu, apsireiškiu žemėje ir iš jos išeinu, kokius darbus Aš atlieku, beveik neįmanoma apsakyti. Tu turbūt žinai, kad Mano Anantadevos inkarnacija turi begalybę burnų ir nuo amžių mėgina apsakyti Mano vardus, šlovę, ypatybes, darbus, apsireiškimą, išėjimą bei inkarnacijas, bet tam ir galo nesimato. Mano vardų ir pavidalų skaičiaus tiksliai sužinoti neįmanoma. Galbūt mokslininkams materialistams ir pavyks suskaičiuoti atomus, kurie sudaro mūsų Žemės planetą, tačiau suskaičiuoti Mano vardų, pavidalų bei darbų jie nesugebės, nes jų – begalybė. Daugybė didžių išminčių bei šventųjų stengiasi išvardinti įvairius Mano pavidalus bei žygius, tačiau visko ir jiems nepavyksta suminėti. Bet jei tu taip trokšti sužinoti apie Mane, galiu pasakyti, jog šį kartą apsireiškiau šioje planetoje tenorėdamas išginti demoniškus principus, įsiviešpatavusius tarp žmonių, ir atkurti religijos principus, kuriuos nurodo Vedos. Šito Manęs prašė Brahmā, valdančioji šios visatos dievybė, ir Aš apsireiškiau Yadu giminėje, tapęs jos nariu. Aš gimiau Yadu giminėje kaip Vasudevos sūnus, todėl žmonės Mane vadina Vāsudeva, Vasudevos sūnumi. Dar žinok, jog Aš nužudžiau Kaṁsą, kuris ankstesniame gyvenime vadinosi Kālanemis, užmušiau Pralambāsurą bei daugybę kitų demonų. Jie buvo Mano priešai, ir Aš juos nužudžiau. Demonas, kurį tu matei, taip pat buvo Mano priešas, ir tu buvai toks maloningas, kad sudeginai jį savo žvilgsniu. Brangusis karaliau Mucukunda, tu – didis Mano bhaktas. Aš atėjau į šią olą, tenorėdamas apreikšti tau nepriežastinę Savo malonę. Aš labai myliu Savo bhaktus, o tu ankstesnįjį gyvenimą, prieš atsidurdamas čia, buvai didis Mano bhaktas ir prašei, kad Aš dovanočiau tau nepriežastinę malonę. Todėl Aš atėjau patenkinti tavo noro. Dabar gali žvelgti į Mane kiek širdis trokšta. Brangusis karaliau,

prašyk Manęs, ko tiktai nori. Aš pasiruošęs patenkinti bet kurį tavo troškimą. Jeigu žmogus kreipiasi į Mane prieglobsčio, iš Savo malonės Aš patenkinu visus jo norus ir visada laikausi šios taisyklės.“

Kai Viešpats Kṛṣṇa paliepė karaliui Mucukundai prašyti iš Jo palaiminimo, karalius labai nudžiugo ir iškart atsiminė seną Gargamunio pranašystę, kad dvidešimt aštuntojoje Vaivasvatos Manu epochoje šioje planetoje gims Viešpats Kṛṣṇa. Atsiminus pranašystę, jam tapo aišku, kad Viešpaties Kṛṣṇos pavidalu priešais save jis mato Aukščiausiąjį Asmenį, Nārāyaṇą, ir tuojau puolė prie Jo lotoso pėdų ir ėmė melstis:

„Brangus Viešpatie, Aukščiausioji Dievo Asmenybe, aš suprantu, jog visos šios planetos gyvosios būtybės yra Tavo iliuzinės, išorinės galios valdžioje ir kad jas yra užbūręs iliuzinis džiaugsmas, kurį teikia jutiminiai malonumai. Paskendusios iliuzinėje veikloje, jos nenori garbinti Tavo lotoso pėdų, todėl jas, nežinančias, ką teikia atsidavimas Tavo lotoso pėdoms, kamuoja materialios būties kančios. Iš kvailumo jos prisiriša prie vadinamosios visuomenės, draugystės bei meilės, o tai suteikia tik kančias. Tavo išorinės galios paklaidinti, visi žmonės, vyrai bei moterys prisiriša prie materialaus pasaulio ir nuolat apgaudinėja vienas kitą šioje didžiulėje apgavikų bei apgautųjų visuomenėje. Tie kvailiai nežino, kaip jiems pasisekė, kad gavo žmogaus kūną, ir nenori garbinti Tavo lotoso pėdų. Išorinės Tavo galios paveikti, jie – tarsi gyvuliai, per savo kvailumą įkritę į šulinį, – susižavi materialios veiklos blizgesiu, prisiriša prie vadinamosios visuomenės, draugystės ir meilės.“ Palyginimas su tamsiu šuliniu čia pateiktas todėl, kad laukuose yra daug šulinių, kurie metų metais nenaudojami apauga žole, ir vargšai gyvuliai, nežinodami apie juos, įkrenta ten ir, niekam neatėjus į pagalbą, žūsta. Jie žūsta pavilioti kuokštelio žolės. Taip lygiai kvailiai, nenutuokdami apie žmogaus gyvenimo svarbą, iššvaisto savo gyvenimą tenkindami jausmus ir miršta beprasmiškai nugyvenę amžių.

„Brangus Viešpatie, aš nesu materialiame pasaulyje viešpataujančios taisyklės išimtis. Aš vienas iš tų kvailių, kurie perniek iššvaistė savo laiką, ir mano padėtis labai kebli. Aš priklausau karališkajam luomui, todėl buvau išdidesnis už kitus. Paprastas žmogus laiko save kūno ar šeimos šeimininku, bet mano troškimai siekė toliau. Aš norėjau tapti viso pasaulio šeimininku, mintys apie jausminį pasitenkinimą kaitino mano išdidumą, ir aš vis labiau grimzdau į kūniškąją būties sampratą. Mano prisirišimas prie namų, žmonos, vaikų bei pinigų ir noras viešpatauti pasaulyje vis stiprėjo – jam nebuvo nei galo, nei krašto. Todėl aš nuolatos mąsčiau apie materialias gyvenimo sąlygas.

Todėl, garbusis Viešpatie, aš veltui iššvaisčiau daug brangaus savo gyvenimo laiko. Klaidinga gyvenimo samprata užvaldė visas mano mintis, ir

šį materialų kūną – mėsos bei kaulų maišą ėmiau laikyti svarbiausiu dalyku, o tuštybės apimtas pamaniau esąs žmonių karalius. Šitaip klaidingai – kūniškai suvokdamas gyvenimą, aš keliavau po visą pasaulį, lydimas savo kariuomenės – kareivių, vežimų, dramblių ir arklių. Karvedžių būryje, savo galybės apakintas, aš nemačiau Tavo Šviesybės, kuris visada esi mano širdyje kaip pats artimiausias draugas. Tu nerūpėjai man, ir tai yra didžiausia vadinamosios aukštos materialios padėties yda. Manau, kad panašiai elgiasi visos gyvosios būtybės – jos nesidomi dvasiniu tobulėjimu ir jas nuolat kankina nerimas: „Ką reiktų padaryti? Kas bus vėliau?“ Materialių troškimų tvirčiausiai supančioti, mes nebegalime pagyti nuo beprotystės.

Nepermaldaujamas laikas – tai vienas iš Tavo pavidalų, visada rūpestingai vykdantis savo pareigas. Jis nepaiso, kad mes paskendę materialiose mintyse. Kai pasibaigia mums skirtos dienos, Tavo Šviesybė tuoj pažadina mus iš materialių sapnų. Tu esi laiko veiksnys ir nutrauki mūsų veiklą, tarsi alkana juodoji gyvatė vienu ypu be gailesčio praryja nedidelę žiurkę. Veikiant negailestingam laikui, karaliaus kūnas, kuris, jam gyvam esant, buvo puošiamas auksu, vežiojamas puikiais žirgais kinkytu iškilmių vežimu arba sėdėdavo ant auksu papuoštos dramblio nugaros ir buvo garsiai vadinamas žmonių visuomenės valdovu, dabar neišvengiamo laiko veikiamas suyra ir tetinka kirmėlėms bei vabzdžiams misti, o kitąsyk virsta pelenais arba gyvulio išmatomis. Kol tame nuostabiame kūne dega gyvybė, žmonės laiko jį karaliumi, tačiau po mirties net ir karaliaus kūną sudoroja gyvuliai, ir jis virsta išmatomis. Kartais jis kremuojamas ir virsta pelenais arba atsiduria kapo duobėje, ir jame ima veistis įvairūs kirminai bei vabzdžiai.

Brangus Viešpatie, mes esame visiškoje nenugalimo laiko valioje ne tik mirties momentu, bet ir būdami gyvi, tik kiek kitaip. Antai tegu aš esu galingiausias karalius, tačiau kai užkariavęs visą pasaulį grįžtu namo, tampu materialių sąlygų vergu. Kai sugrįžtu su pergale, visi pavaldūs karaliai reiškia man pagarbą, bet vos įžengiu į vidinius rūmų kambarius – tampu žaisliuku karalienių rankose, ir jutiminio pasitenkinimo troškimas priverčia mane pulti moterims po kojų. Materialus gyvenimas toks sudėtingas, kad norint iš jo gauti džiaugsmą reikia taip sunkiai dirbti, jog juo pasidžiaugti nelieka ir galimybių. O norint įgyti visas materialias gėrybes, reikia praktikuoti griežtas askezes, atgailauti ir taip pasikelti į dangaus planetas. Net ir tuo atveju, jeigu pavyksta gimti labai turtingoje ar karališkoje šeimoje, žmogus visą laiką rūpinasi, kaip išlaikyti esamą padėtį ir pasiruošti kitam gyvenimui, atnašaujant aukas bei dalinant išmaldą. Net karaliaus gyvenimas kupinas rūpesčių. Juos sukelia ne tik valstybės valdymas, bet ir troškimas patekti į dangaus planetas.

Taigi išbristi iš materijos liūno be galo sunku, tačiau jeigu vienokiu ar kitokiu būdu gyvoji būtybė pelnys Tavo palankumą, Tavo malone ji gaus progą susitikti su tyru bhaktu. Tai išsivadavimo iš materialaus, sąlygotojo gyvenimo liūno pradžia. Brangus Viešpatie, tik bendraujant su tyrais bhaktais galima priartėti prie Tavo Šviesybės, prie to, kuris valdo materialų ir dvasinį pasaulius. Tu – galutinis tikslas visų tyrų bhaktų, su kuriais bendraujant nubunda mumyse snaudžianti meilė Tau. Taigi Kṛṣṇos sąmonės ugdymas bendraujant su tyrais bhaktais ir yra išsivadavimo iš materialios nelaisvės priežastis.

Brangus Viešpatie, Tu toks maloningas, kad net nepaisydamas mano nenoro bendrauti su didžiais Tavo bhaktais, parodei Savo nepaprastą malonę vien dėl to, kad turėjau progos šiek tiek pabendrauti su tyru bhaktu Gargamuniu. Per nepriežastinę Tavo malonę aš praradau visus materialius turtus, karalystę bei šeimą. Vargu ar būčiau galėjęs nusimesti tuos pančius, jeigu nebūtum apreiškęs nepriežastinės Savo malonės. Norėdami pamiršti karališką gyvenimą, karaliai bei imperatoriai kartais savo noru pasirinkdavo asketišką gyvenimą, tačiau ypatinga, nepriežastine Tavo malone aš atsikračiau karalystės. Kiti karaliai, stengdamiesi išsivaduoti iš karalystės bei šeimos pančių, turi pereiti per visus atsižadėjimo sunkumus, tačiau Tavo malone man nereikėjo tapti elgeta ir gyventi visko atsižadėjus.

Todėl, brangus Viešpatie, prašau tik vieno – kad galėčiau su transcendentine meile tarnauti Tavo lotoso pėdoms. To siekia tyri bhaktai, kurių jau nebeteršia materija. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali man suteikti viską, ko panorėsiu, – net ir patį išvadavimą. Tačiau ar atsirastų toks kvailys, kuris, suteikęs Tau džiaugsmo, prašys to, kas sulaikytų jį materialiame pasaulyje? Manau, kad joks sveiko proto žmogus neprašys Tavęs tokio palaiminimo. Todėl aš atsiduodu Tau, nes Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tu – Supersiela, glūdinti visų širdyse, Tu – beasmenio Brahmano šviesa. Tu esi ir šis materialus pasaulis, nes materialus pasaulis tėra išorinės Tavo galios pasireiškimas. Todėl, kad ir kaip žvelgsime, Tu – galutinis visų mūsų prieglobstis. Kiekvienas žmogus, nesvarbu, ar jis egzistuoja materialiu, ar dvasiniu lygiu, turi ieškoti prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Todėl lenkiuosi Tau, brangus Viešpatie. Daug gyvenimų mane draskė trejopos materialios būties kančios ir aš labai pavargau. Jutimai nedavė man ramybės, ir aš niekad neradau pasitenkinimo. Todėl dabar prašau prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, kurios yra ramaus gyvenimo šaltinis ir kurios nuveja sielvartą, kilusį dėl susiteršimo materija. Brangus Viešpatie, Tu – visų mūsų Supersiela ir viską supranti. Aš jau nusiploviau materialių troškimų purvą ir nebenoriu mėgautis šiuo materialiu pasauliu. Aš nenoriu nei įsilieti į Tavo dvasinę šviesą, nei medituo-

ti į Paramātmą, lokalizuotą Tavo aspektą, nes žinau, kad paprašęs Tavo prieglobsčio, įgysiu visišką taiką ir ramybę.“

Išgirdęs tokius karaliaus Mucukundos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Brangus karaliau, Man labai patinka tavo žodžiai. Tu buvai visų šios planetos žemių karalius, ir Aš stebiuosi, matydamas, kad dabar tavo minčių visiškai nebeteršia materija. Dabar tu sugebėsi atsidavęs Man tarnauti. Bet labiausiai džiaugiuosi tuo, kad, turėdamas progą prašyti bet kokio palaiminimo, tu nepasinaudojai ja ir neprašei materialių gėrybių. Matau, kad tavo protas dabar visiškai sutelktas į Mane, ir jo nebetrikdo jokie materialūs trūkumai.

Yra trys materialios ypatybės: dorybė, aistra ir neišmanymas. Kai žmogų veikia sumišusios aistros ir neišmanymo ypatybės, nešvara ir geismas verčia jį ieškoti gerovės šiame materialiame pasaulyje. Veikiamas materialios dorybės, jis bando apsivalyti, atgailaudamas ir atlikdamas askezes. Kai žmogus pasiekia tikro *brāhmaṇo* lygį, jis stengiasi įsilieti į Viešpaties būtį. Tačiau kai jis tetrokšta tarnauti Viešpaties lotoso pėdoms, jis pakyla aukščiau trijų ypatybių. Todėl materialiosios ypatybės neturi galios žmogui, kuris įgijo tyrą Kṛṣṇos sąmonę. Brangus karaliau, Aš pasiūliau tau palaiminimą, tenorėdamas patikrinti, kiek tu patobulėjai atsidavimo tarnystėje. Dabar matau, kad tu pasiekei tyro bhakto lygį, nes tavo proto nebedrumsčia materialaus pasaulio geismai ir godulys. *Yogai*, kurie stengiasi tobulėti valdydami jutimus ir medituoja Mane per kvėpavimo pratimų – *prāṇāyāmos* praktiką, nesugeba taip atsiriboti nuo materialių troškimų, kaip tu. Yra žinoma nemaža atvejų, kai tokie *yogai* neatsilaikydavo prieš pagundą ir iškart krisdavo į materialų lygį.“

Viśvāmitra Munis – gyvas pavyzdys, patvirtinantis šį teiginį. Jis buvo didis *yogas*, praktikavęs *prāṇāyāmą*, kvėpavimo pratimus, tačiau išvydęs Menaką, laisvo elgesio moterį iš dangaus planetų, jis nesutramdė savo jausmų, ir Menakā jam pagimdė dukrą Śakuntalą. Tuo tarpu tyras bhaktas Haridāsa Ṭhākura nepasidavė paleistuvės gundymams.

„Brangus karaliau, – tęsė Viešpats Kṛṣṇa, – todėl Aš suteiksiu tau ypatingą palaiminimą – tu visad mąstysi apie Mane. Tu pereisi šį materialų pasaulį nesuterštas materialių ypatybių.“ Viešpaties žodžiai patvirtina, kad iš tikrųjų įsisąmoninusio Kṛṣṇą žmogaus, kuris su transcendentine meile tarnauja Viešpačiui vadovaujamas dvasinio mokytojo, materialios gamtos ypatybės nesuteršia.

„Brangus karaliau, – kalbėjo Viešpats, – kadangi esi *kṣatriyas*, tu buvai priverstas daryti nuodėmes – žudyti gyvas būtybes medžioklėje ir atlikdamas valdovo pareigas. Dabar praktikuok *bhakti-yogą* ir visas savo mintis skirk Man – šitaip tu labai greitai apsivalysi ir išvengsi šių bjaurių poelgių pasekmių.“ Iš šio teiginio paaiškėja, kad nors *kṣatriyams* leidžiama

medžioklėje žudyti gyvulius, jie vis tiek susitepa žudymo nuodėme. Todėl nesvarbu, ar žmogus *kṣatriyas, vaiśyas*, ar *brāhmaṇas*, – gyvenimo gale kiekvienam patariama tapti *sannyāsiu*, visiškai atsidėti Viešpaties tarnystei ir taip atsikratyti praeities nuodėmių naštos.

Viešpats patikino karalių Mucukundą: „Kitą gyvenimą tu gimsi aukščiausios kategorijos *vaiṣṇavu*, geriausiu iš *brāhmaṇų*, ir visą laiką tetarnausi Man.“ *Vaiṣṇavai* – tai aukščiausios kategorijos *brāhmaṇai*, nes neįgijus *bona fide brāhmaṇo* bruožų, negalima pasiekti *vaiṣṇavo* lygio. Kai žmogus tampa *vaiṣṇavu*, jis visas savo jėgas skiria visų gyvųjų būtybių labui. Skelbti Kṛṣṇos sąmonę – didžiausias gėris gyvosioms būtybėms. Čia kalbama, kad tie, kuriems Viešpats ypatingai maloningas, gali įgyti absoliučią Kṛṣṇos sąmonę ir pasišvęsti *vaiṣṇavų* filosofijos pamokslininko darbui.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Mucukundos išvadavimas“.

PENKIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Kṛṣṇa pabėga iš mūšio lauko

Patyręs Viešpaties Kṛṣṇos malonę, Mucukunda, šlovingasis Ikṣvāku giminės ainis, apėjo aplink Viešpatį Jį pagerbdamas ir žengė iš olos. Išėjęs iš olos, Mucukunda nustebęs pamatė, kad žmonės tapo gerokai mažesni, tarsi neūžaugos. Medžiai taip pat buvo gerokai žemesni, ir tada Mucukunda suprato, kad prasidėjo Kali-yuga. Niekuo daugiau nebesidomėdamas jis patraukė į šiaurę. Galų gale jis priėjo Gandhamādanos kalną, kurio papėdėje kerojo sandalmedis bei kiti žydintys medžiai. Jų skleidžiamas aromatas džiugino kiekvieną ateivį. Jis nutarė apsistoti Gandhamādanos kalno apylinkėse ir likusias savo gyvenimo dienas skirti askezėms bei atgailoms. Iš visko sprendžiant, ši vieta būsianti pačioje Himalajų šiaurėje, kur yra Nara-Nārāyaṇos buveinė. Ji tebėra ir dabar ir vadinasi Badarikāśrama. Badarikāśramoje jis ėmė garbinti Viešpatį Kṛṣṇą, užmiršdamas visą šio materialaus pasaulio skausmą, malonumus bei kitas dvejybes. O Viešpats Kṛṣṇa sugrįžo į Mathuros apylinkes kautis su Kālayavanos kariais ir visus iki vieno užmušė. Jis nurinko nuo negyvėlių brangenybes, kurios Jo įsakymu buvo sukrautos į jaučiais kinkytus vežimus ir pargabentos į Dvaraką.

Tuo tarpu Jarāsandha vėl užpuolė Mathurą, šį kartą su dar didesne kariuomene, kurią sudarė dvidešimt trys *akṣauhiṇī*.

Viešpats Śrī Kṛṣṇa norėjo apsaugoti Mathurą nuo aštuonioliktojo milžiniškų karaliaus Jarāsandhos pajėgų antpuolio. Siekdamas išvengti daugiau aukų ir atlikti kitą svarbų reikalą, Viešpats Kṛṣṇa be kovos paliko mūšio lauką. Iš tikrųjų Jarāsandhos pulkai visiškai Jo neišgąsdino, Jis tik apsimetė paprastu žmogumi, išsigandusiu Jarāsandhos galios bei jo kariuomenės. Beginklis Jis paliko mūšio lauką. Nors Jo lotoso pėdos buvo švelnios tarsi lotoso žiedlapiai, Jis pėsčias nuėjo labai ilgą kelią.

Šį kartą Jarāsandha pamanė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma pabėgo iš mūšio lauko išsigandę karinės Jo galios, ir su visais vežimais, arkliais ir pėstininkais jis puolė Juos vytis. Jarāsandha manė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma – paprasti žmonės, ir bandė nuspėti Viešpaties veiksmus. Vienas iš Kṛṣṇos vardų – Ranchoras, „tas, kuris paliko mūšio lauką.“ Indijoje, ypač Gudžarate, yra daugybė Kṛṣṇos šventyklų, kurios vadinasi Ranchorjī šventyklos. Paprastai kai karalius be mūšio palieka kautynių lauką, jis laikomas bailiu, tačiau kai Kṛṣṇa apreiškė šį Savo žaidimą ir be kovos paliko mūšio lauką, bhaktai Jį garbina. Demonas visada stengiasi aprėpti Kṛṣṇos didybę, bet bhaktas, užuot tai daręs, atsiduoda Jam ir Jį garbina. Sekdami tyrų bhaktų pėdomis, mes patirsime, kad Kṛṣṇa, Ranchorjī, mūšio lauką paliko ne todėl, kad pabūgo priešo, – Jis turėjo kitą tikslą. Jis, kaip paaiškės toliau, norėjo gauti slaptą būsimosios pirmos Savo žmonos, Rukminī, laišką. Tai, kad Kṛṣṇa paliko mūšio lauką, atskleidžia vieną iš šešių vertingųjų Jo ypatybių. Kṛṣṇa visų galingiausias, visų turtingiausias, visų šlovingiausias, visų išmintingiausias, visų gražiausias, taip pat labiausiai už visus atsižadėjęs. „Śrīmad-Bhāgavatam“ aiškiai nurodo, kad Jis paliko mūšio lauką, turėdamas pakankamai gausias karines pajėgas. Jis ir vienas, be jokios kariuomenės, galėjo susidoroti su Jarāsandhos armija, kaip ir anuos septyniolika kartų. Todėl tai, kad Jis paliko mūšio lauką, yra Jo vertingosios ypatybės – atsižadėjimo pavyzdys.

Pėsčiomis nužygiavę ilgą kelią, broliai apsimetė pavargę. Nutarę kiek pailsėti, Jie užkopė į kalną, iškilusį aukštai virš jūros. Dėl to, kad čia be perstojo pylė lietus, kalnas vadinosi Pravarṣaṇa. Jo viršūnę visad slėpė debesys, kuriuos siuntė Indra. Jarāsandha nė kiek neabejojo, kad jo karinės galios pabūgę broliai pasislėpė kalno viršūnėje. Iš pradžių jis bandė Juos surasti, bet kai ilgi ieškojimai neatnešė jokių rezultatų, jis sugalvojo Jiems mirtinus spąstus – padegti kalną. Jis papylė aplink kalną aliejaus ir padegė. Liepsnai vis labiau plečiantis, Kṛṣṇa ir Balarāma nušoko žemyn nuo aštuoniasdešimt aštuonių mylių aukščio viršukalnės. Taigi, kol viršukalnė liepsnojo, Kṛṣṇa ir Balarāma paspruko Jarāsandhos nepastebėti. Jarāsandha padarė išvadą, kad abu broliai sudegė ir kautis nebėra prasmės. Manydamas, kad pagaliau jam pasisekė, jis pasitraukė nuo

Mathuros miesto ir sugrįžo namo į Magadhos karalystę. O Kṛṣṇa ir Balarāma netrukus pasiekė jūros apsuptą Dvārakos miestą.

Netrukus Śrī Balarāma vedė Revatī, kurios tėvas karalius Raivata valdė Ānartos provinciją. Apie tai pasakoja devintoji „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmė. Po Baladevos vedybų įvyko Kṛṣṇos ir Rukmiṇī vedybos. Rukmiṇī buvo karaliaus Bhīṣmakos, Vidarbhos provincijos valdovo, dukra. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Vāsudeva, o Rukmiṇī – vyriausioji sėkmės deivė, Mahā-Lakṣmī. „Caitanya-caritāmṛta“ autoritetingai paaiškina, kad Kṛṣṇa ir Śrīmatī Rādhārāṇī išskleidžia Savo ekspansijas tuo pat metu. Kṛṣṇa išsiskleidžia įvairiais Savo *viṣṇu-tattvos* pavidalais, o Śrīmatī Rādhārāṇī Savo vidine galia išsiskleidžia įvairiais *śakti-tattvos* pavidalais, arba begalybe sėkmės deivių.

Pagal Vedų papročius, vedybos būna aštuonių rūšių. Pagal pirmos rūšies vedybų tvarką, nuotakos bei jaunikio tėvai nustato vestuvių dieną, paskui su karališkomis iškilmėmis jaunikis atvyksta į nuotakos namus, ir *brāhmaṇų*, žynių bei giminaičių akivaizdoje nuotaka atiduodama jaunikiui į žmonas. Yra ir kitos vedybų rūšys – tai *gandharvų* ir *rākṣasų* vedybos. Rukmiṇī ištekėjo už Kṛṣṇos pagal *rākṣasų* papročius, nes Jis pagrobė ją Savo varžovų – Śiśupālos, Jarāsandhos bei Śālvos – akivaizdoje. Rukmiṇī jau buvo žadėta į žmonas Śiśupālai, tačiau Kṛṣṇa ją išsivežė tiesiai iš vestuvių, kaip kad Garuḍa pagrobė iš demonų indą su nektaru. Vienintelė karaliaus Bhīṣmakos duktė Rukmiṇī buvo nepaprastai graži. Ji buvo vardu Rucirānanā – „ta, kurios dailus veidas žydi tarsi lotosas.“

Kṛṣṇos bhaktai visada trokšta klausytis pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos darbus. Bhaktai su transcendentiniu susidomėjimu klausosi apie tai, kaip Jis kaunasi, ką nors pagrobia ar bėga iš mūšio lauko, nes visi Jo žygiai yra absoliutūs ir transcendentiški. Tyram bhaktui visi Kṛṣṇos žaidimai vienodai įdomūs: nėra tokių, apie kuriuos jis nenorėtų klausytis. Tačiau yra kategorija tariamų bhaktų (juos vadina *prakṛta-sahajiyomis*), kurie labai mėgsta klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos ir *gopių rāsa-līlą*, o pasakojimai apie tai, kaip Jis kovėsi su priešais, jiems visai neįdomūs. Jie nežino, kad ir Jo karo žygiai, ir draugystė su *gopėmis* vienodai transcendentiški, nes ir vieni, ir kiti – absoliutūs. Tyri bhaktai nuolankiai klausosi pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus, kuriuos aprašo „Śrīmad-Bhāgavatam“, ir jiems šitai teikia malonumą. Jie neatmeta nė vieno iš jų.

Štai kaip aprašoma Kṛṣṇos ir Rukmiṇī vedybų istorija. Vidarbhos karalius Mahārāja Bhīṣmaka buvo puikaus būdo ir pamaldus. Jis turėjo penkis sūnus ir tik vieną dukrą. Pirmasis sūnus buvo vardu Rukmis, antrasis – Rukmaratha, trečiasis – Rukmabāhu, ketvirtasis – Rukmakeśa, o penktasis – Rukmamālis. Broliai turėjo vieną jaunėlę seserį Rukmiṇī. Ji buvo

graži ir skaisti ir buvo verta Viešpaties Kṛṣṇos rankos. Karaliaus Bhīṣmakos dvarą lankė daugybė tokių šventųjų bei išminčių, kaip Nārada Munis. Suprantama, Rukmiṇī turėjo progos su jais pasikalbėti, ir šitaip ji išgirdo apie Kṛṣṇą. Ji sužinojo apie šešias Kṛṣṇos vertingas ypatybes ir paprasčiausiai klausydamasi apie Jį panoro atsiduoti Jo lotoso pėdoms ir tapti Jo žmona. Kṛṣṇa irgi girdėjo apie Rukmiṇī. Ji buvo išmintinga, kilnios dvasios, nepaprastai graži ir dora, taigi pasižymėjo visomis transcendentinėmis savybėmis. Todėl Kṛṣṇa nutarė, kad ji tinka Jam į žmonas. Visi karaliaus Bhīṣmakos giminaičiai nutarė, kad Rukmiṇī reikia atiduoti Kṛṣṇai. Tačiau vyresnysis jos brolis Rukmis, nepaisydamas kitų pageidavimo, pažadėjo ją Šiśupālai – nesutaikomam Kṛṣṇos priešui. Kai gražuolė juodaakė Rukmiṇī išgirdo apie tą susitarimą, ją apėmė didelis sielvartas. Tačiau ji buvo karaliaus duktė ir šiek tiek nutuokė apie politikos ir diplomatijos dalykus, todėl nutarė, kad liūdėti sudėjus rankas beprasmiška. Reikėjo skubiai kažką daryti. Kiek pagalvojusi, ji nutarė pasiųsti žinutę Kṛṣṇai. Bijodama būti apgauta, savo pasiuntiniu ji pasirinko garbingą *brāhmaṇą*. Toks *brāhmaṇas* visada teisingas, nes jis – Viṣṇu bhaktas. Ir ji nedelsdama nusiuntė *brāhmaṇą* į Dvāraką.

Pasiekęs Dvārakos vartus, *brāhmaṇas* pranešė sargybiniui apie savo atvykimą, ir tasai nuvedė jį į menę, kur aukso soste sėdėjo Kṛṣṇa. Kaip Rukmiṇī pasiuntiniui, *brāhmaṇui* teko laimė pamatyti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Kṛṣṇą, pirminę visų priežasčių priežastį. *Brāhmaṇas* laikomas visų visuomenės sluoksnių dvasiniu mokytoju. Norėdamas visus pamokyti, kaip pagal Vedų etiketą reikia pagerbti *brāhmaṇus*, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tuoj pat atsistojo ir pasiūlė jam Savo sostą. Kai *brāhmaṇas* atsisėdo į aukso sostą, Viešpats Śrī Kṛṣṇa pagarbino jį lygiai taip, kaip pusdieviai garbina Kṛṣṇą. Tuo Jis visiems parodė, kad garbinti Jo bhaktus svarbiau negu Jį Patį.

Brāhmaṇas išsimaudė, pavalgė ir prigulė pailsėti į minkštais šilkais išklotą lovą. Kol jis ilsėjosi, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tylutėliai priėjo prie jo ir su didžia pagarba užsikėlęs jo kojas ant kelių, ėmė jas masažuoti. Šitaip *brāhmaṇui* patarnavęs, Kṛṣṇa tarė: „Brangusis *brāhmaṇe*, tikiuosi, kad tau nesunku laikytis religinių principų ir kad tavo protas visada ramus.“ Įvairių visuomenės sluoksnių pareigos skiriasi, ir klausiant žmogaus, kaip jam klojasi, reikia turėti galvoje jo užsiėmimą. Todėl domintis *brāhmaṇo* gyvenimu, reikėtų užduoti klausimą, atitinkantį jo gyvenimo sąlygas, kad be reikalo jo netrikdyti. Ramus protas yra teisingumo, švaros, pusiausvyros, susivaldymo ir pakantumo pagrindas. Taigi turintis žinių žmogus ir mokantis jas praktiškai taikyti gyvenime įsitikina Absoliučios Tiesos buvimu. *Brāhmaṇas* žinojo, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, bet vis dėlto, laikydamasis Vedų visuomenės tradicijų, neatsisakė

pagarbaus Jo patarnavimo. Viešpats Śrī Kṛṣṇa dėjosi paprastu žmogumi. Jis priklausė *kṣatriyų* klasei ir buvo jaunas, todėl privalėjo rodyti pagarbą tikram *brāhmaṇui*.

Viešpats Kṛṣṇa tęsė: „O geriausias iš *brāhmaṇų*, tu visad turėtum būti laimingas, nes jeigu *brāhmaṇas* randa savyje laimę, jis visad vykdys nurodytas pareigas. Jeigu žmogus, o ypač *brāhmaṇas*, ištikimai vykdo savo nurodytas pareigas, visi jo troškimai išsipildo. O jeigu žmogus neranda pasitenkinimo, net jeigu valdo tokius turtus, kaip dangaus karalius Indra, jis neišvengiamai blaškysis iš vienos planetos į kitą. Toksai žmogus niekada ir jokiomis aplinkybėmis nebus laimingas. Bet jeigu žmogaus protas patenkintas, tai netgi praradęs visą savo turtą jis visur jausis laimingas.“

Šis Kṛṣṇos pamokymas labai reikšmingas. Jo esmė ta, kad tikras *brāhmaṇas* jokiomis aplinkybėmis neturi prarasti ramybės. Šiame Kaliyugos amžiuje vadinamieji *brāhmaṇai* yra ne aukštesnio lygio už *śūdras*, jeigu dar ne žemesnio, tačiau nori būti gerbiami kaip tikri *brāhmaṇai*. Tikras *brāhmaṇas* visad vykdo savo pareigas ir niekada nesikiša į *śūdros* arba dar žemesnio visuomenės sluoksnio žmogaus reikalus. Autoritetingi raštai teigia, kad ypatingomis aplinkybėmis *brāhmaṇas* gali imtis *kṣatriyo* ir net *vaišyo* pareigų, tačiau jokiu būdu ne *śūdros*. Viešpats Kṛṣṇa pareiškė, kad jeigu *brāhmaṇas* sąžiningai ir tvirtai laikosi religijos principų, jo neturėtų jaudinti jokios nepalankios aplinkybės. Baigdamas Viešpats Śrī Kṛṣṇa pasakė: „Aš su pagarba lenkiuosi *brāhmaṇams* ir *vaiṣṇavams*, nes *brāhmaṇai* visad laimingi vidujai, o *vaiṣṇavai* visad darbuojasi žmonijos labui. *Brāhmaṇai* ir *vaiṣṇavai* – geriausi žmogaus draugai. Jie neturi netikro ego, ir jų protas visada ramus.“

Paskui Viešpats Kṛṣṇa panoro sužinoti apie karalystės, kurioje *brāhmaṇas* gyveno, valdovus (*kṣatriyus*), todėl paklausė, ar visi tos karalystės piliečiai laimingi. Apie karaliaus bruožus galima spręsti pagal jo karalystės žmonių nuotaikas. Jeigu jie visais atžvilgiais laimingi, vadinasi, karalius doras ir teisingai vykdo savo pareigas. Kṛṣṇa pasakė, kad karalius, kurio pavaldiniai laimingi, Jam labai brangus. Žinoma, Kṛṣṇa žinojo, kad *brāhmaṇas* atnešė Jam slaptą žinutę, todėl tarė: „Jeigu tu nieko prieš, papasakok, kokiu tikslu atvykai.“ Tada *brāhmaṇas*, džiaugdamasis savo transcendentiniu nuotykiu su Viešpačiu, papasakojo apie gautą užduotį pasimatyti su Kṛṣṇa. Jis ištraukė laišką, kurį Rukmiṇī parašė Kṛṣṇai, ir perskaitė karalaitės žodžius: „O neklystantis, nuostabus Kṛṣṇa, kiekvienas žmogus, kuris išgirsta apie Tavo transcendentinį pavidalą ir žaidimus, įsisąmonina per klausą Tavo vardą, šlovę bei ypatybes. Kai jis išgirsta apie Tave, jo materialios kančios išnyksta, o Tavo pavidalas giliai įsirėžia jam į atmintį. Transcendentinė meilė Tau padeda jam visad regėti Tave širdyje, ir šitaip visi jo troškimai išsipildo. Aš irgi išgirdau apie trans-

cendentines Tavo ypatybes. Galbūt aš praradau gėdos jausmą, kad šitaip tiesiai kalbu, tačiau Tu pavergei mane – pagrobei mano širdį. Tu gal nepatikėsi manimi – jauna, netekėjusia mergina, ir suabejosi, ar aš pastovaus būdo, tačiau, brangusis Mukunda, juk Tu – liūtas tarp žmonių, aukščiausias asmuo tarp kitų asmenybių. Kiekviena mergina, dar nepalikusi tėvų namų, ir netgi kiekviena dorybinga moteris norėtų tapti Tavo žmona, nes visas jas žavi Tavo būdas, žinios, turtai bei didybė, kuriems nėra lygių. Aš žinau, jog Tu – sėkmės deivės vyras ir esi labai geras Savo bhaktams, todėl nutariau amžinai būti Tavo tarnaitė. Brangus Viešpatie, savo gyvybę ir sielą atiduodu Tavo lotoso pėdoms. Aš pasirinkau Tavo Šviesybę savo vyru ir prašau, kad paimtum mane į žmonas. Tavo rankose aukščiausia valdžia, o lotosaaki. Dabar aš priklausau Tau. Negerai, kai liūtui skirtą dalį nusineša šakalas, todėl prašau Tavęs pasirūpinti manimi, kol manęs dar neišsivežė Śiśupāla ar kiti į jį panašūs karalaičiai. Brangus Viešpatie, gal ankstesniuose savo gyvenimuose aš pasitarnavau visuomenės labui, kasdama šulinius ir sodindama medžius, o gal dorai vykdžiau apeigas, atnašavau aukas ir tarnavau vyresniesiems – dvasiniam mokytojui, *brāhmaṇams* ir *vaiṣṇavams*. Galbūt Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa, buvo manimi patenkintas. Jei taip, aš norėčiau, kad Tu, Viešpatie Kṛṣṇa, Viešpaties Balarāmos broli, atvyktum ir paimtum mane į žmonas, kad Śiśupāla su savo svita prie manęs neprisiliestų."

Dėl Rukmiṇī ir Śiśupālos vedybų viskas jau buvo sutarta, todėl ji pasiūlė Kṛṣṇai pagrobti ją ir šitokiu būdu joms sutrukdyti. Vedybos, kai mergina pagrobiama jėga, laikomos *rākṣasų* vedybomis ir dažniausia pasitaiko tarp *kṣatriyų* – valdingo, karingo būdo žmonių. Kadangi jau buvo nutarta, kad Rukmiṇī vestuvės vyks kitą dieną, ji patarė Kṛṣṇai atvykti slapta ir ją pagrobti, o paskui susikauti su Śiśupāla bei tokiais jo sąjungininkais, kaip Magadhos karalius. Žinodama, kad Kṛṣṇos niekas neįveiks ir kad Jis būtinai laimės kovą, ji kreipėsi į Jį, vadindama Ajita – nenugalimuoju. Rukmiṇī prašė Kṛṣṇos nesirūpinti dėl to, kad daugelis jos šeimos narių, net moterys, galėtų būti sužeisti ar netgi žūti, jeigu kautynės kils rūmuose. Būdama karaliaus duktė, Rukmiṇī tarsi koks karalius, apgalvojantis diplomatinius kelius tikslui pasiekti, diplomatiškai patarė Kṛṣṇai, kaip išvengti nereikalingų ir nepageidautinų žudynių.

Ji paaiškino, kad jos šeima laikėsi papročio prieš vestuves aplankyti deivės Durgos – jų šeimos dievybės šventyklą. (Karaliai *kṣatriyai* paprastai būdavo ištikimi *vaiṣṇavai*, kurie garbino Viešpatį Viṣṇu Rādhā-Kṛṣṇos arba Lakṣmī-Nārāyaṇos pavidalu. Tačiau trokšdami materialios gerovės jie garbino dar ir deivę Durgą. Vis dėlto jie niekada nedarė klaidos, būdingos ne itin išmintingiems žmonėms, kurie laiko pusdievius Aukščiausiuoju Viešpačiu ir gretina juos su *viṣṇu-tattva*.) Nenorėdama, kad be reikalo

žūtų jos artimieji, Rukmiņī pasiūlė pagrobti ją tada, kai ji iš rūmų vyks į šventyklą arba atgal – taip būtų lengviausia.

Be to, Rukmiņī paaiškino Kṛṣṇai, kodėl ji taip trokšta už Jo ištekėti, nors jos ranka buvo pažadėta Śiśupālai – didžio karaliaus sūnui, tinkamam jaunikiui. Rukmiņī sakė, kad, jos nuomone, Kṛṣṇos nepranoksta niekas, netgi Viešpats Śiva, kurį vadina Mahādeva, aukščiausiuoju iš pusdievių. Norėdamas išsivaduoti iš materialaus pasaulio neišmanymo pančių, Viešpats Śiva irgi stengiasi nudžiuginti Viešpatį Kṛṣṇą. Nors Viešpats Śiva – didžiausioji iš visų didžiųjų sielų, *mahātmų*, jis padeda savo galvą po apvalančiais Gangos vandenimis, tekančiais į šią materialią visatą per Viešpaties Viṣṇu pirštо prakirstą angą. Viešpats Śiva atsakingas už materialią neišmanymo ypatybę ir tam, kad išliktų transcendencijoje, jis visad mąsto apie Viešpatį Viṣṇu. Todėl Rukmiņī puikiai suprato, kad įgyti Kṛṣṇos prielankumą nelengva. Jeigu net Viešpats Śiva, kad pelnytų Jo prielankumą, turi apsivalyti, tuo labiau tai bus sunku padaryti Rukmiņī – paprastai karaliaus *kṣatriyo* dukrai. Todėl ji nutarė savo gyvenimą skirti griežtoms askezėms ir atgailoms – pasninkauti ir atsisakyti savo kūno patogumų. Jeigu tokiu elgesiu šį gyvenimą ir nepavyktų užsitarnauti Kṛṣṇos prielankumo, ji buvo pasirengusi griežtiems išbandymams gyvenimas po gyvenimo. „Bhagavadgītoje“ pasakyta, kad tyri Viešpaties bhaktai tarnauja Jam su didžiu ryžtu. Ryžtas, kurį parodė Rukmiņī-devī, – vienintelis mokestis, už kurį įgyjamas Kṛṣṇos palankumas. Kṛṣṇos sąmonėje reikalingas tvirtumas ir ryžtas. Tik tuomet galima pasiekti sėkmę Kṛṣṇos sąmonėje.

Perdavęs Kṛṣṇai Rukmiņī-devī žodžius, *brāhmaṇas* pasakė: „Brangus Kṛṣṇa, Yadu giminės valdove, štai tokią slaptą žinutę aš atnešiau Tau nuo Rukmiņī. Dabar spręsk, ką daryti. Tu gali elgtis kaip tinkamas, tačiau jei ketini imtis kokių nors veiksmų, turi paskubėti. Laiko liko labai nedaug.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa pabėga iš mūšio lauko“.

PENKIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Kṛṣṇa pagrobia Rukmiṇī

Išklausęs Rukmiṇī žodžių, Viešpats Kṛṣṇa liko labai patenkintas. Jis paspaudė *brāhmaṇui* ranką ir tarė: „Brangusis *brāhmaṇe*, Aš labai džiaugiuosi, girdėdamas, kad Rukmiṇī taip trokšta ištekėti už Manęs, nes ir Aš trokštu gauti jos ranką. Manęs nepalieka mintys apie Bhīṣmakos dukrą, ir kartais jos neleidžia užmigti naktimis. Aš žinau, kad iš neapykantos Man vyresnysis Rukmiṇī brolis pažadėjo jos ranką Śiśupālai, todėl Aš pasiryžęs gerai pamokyti tuos karalaičius. Kaip iš medienos išgaunama ir panaudojama ugnis, taip ir Aš, susidorojęs su karalaičiais demonais, iš jų tarpo tarsi ugnį išgausiu Rukmiṇī."

Sužinojęs tikslią Rukmiṇī vestuvių dieną, Kṛṣṇa skubėjo tuojau išvykti. Jis paliepė Savo vežėjui Dārukai kinkyti arklius ir ruoštis kelionei į Vidarbhos karalystę. Vežėjas, išklausęs nurodymą, atvedė ketvertą nuostabiųjų Kṛṣṇos žirgų. Jų vardus bei aprašymą pateikia „Padma Purāṇa." Pirmasis, Śaibya, buvo žalsvo plauko, antrasis, Sugrīva, – pilkšvas tarsi ledas, trečiasis, Meghapuṣpa, buvo ką tik susitvenkusio debesies spalvos, o paskutinysis, Balāhaka, – pelenų spalvos. Kai arkliai jau buvo įkinkyti ir vežimas paruoštas, Kṛṣṇa padėjo įlipti *brāhmaṇui* ir pasodino jį šalia Savęs. Jie skubiai išvažiavo iš Dvārakos ir per naktį pasiekė Vidarbhos sritį. Dvārakos karalystė yra vakarinėje Indijos dalyje, o Vidarbha – šiaurinėje. Jas skyrė ne mažiau kaip tūkstantis mylių, tačiau eiklūs žirgai atvyko į vietą – Kuṇḍinos miestą per vieną naktį, ne daugiau kaip per dvylika valandų.

Karalius Bhīṣmaka nelabai norėjo atiduoti dukrą Śiśupālai, tačiau turėjo sutikti su šiomis vedybomis, nes buvo labai prisirišęs prie vyresniojo sūnaus, kuris jas sumanė. Jis iš pareigos puošė miestą vedybų ceremonijai ir labai stengėsi pasiruošti iškilmėms kaip galima geriau. Visos gatvės buvo pašlakstytos vandeniu, ir pats miestas – puikiai sutvarkytas. Kadangi Indija priklauso tropikų zonai, čia labai sausas oras, todėl gatvės bei keliai nugulti dulkių, ir juos reikia bent kartą per dieną šlakstyti vandeniu, o dideliuose miestuose, tokiuose, kaip Kalkuta, – ir du kartus. Prie Kuṇḍinos kelių buvo iškabintos įvairiaspalvės vėliavos bei girliandos, o kitose kryžkelėse pastatytos arkos. Miestas atrodė labai puošniai. Dar labiau jį puošė patys gyventojai, moterys bei vyrai, apsirengę švariais rūbais, pasigražinę sandalmedžio pasta, perlų vėriniais bei gėlių girliandomis. Smilkalai visur skleidė *aguru* aromatą bei kitus malonius kvapus. Žyniams ir *brāhmaṇams* nebuvo pašykštėta vaisių ir, kaip dera pagal apeigų tvarką, jiems buvo aukojama daug pinigų bei karvių. Dosniai apdovanoti, jie giedojo Vedų himnus. Karaliaus duktė Rukmiṇī pasižymėjo neišpasakytu grožiu. Ji buvo šviesaus veido ir turėjo nepaprastai dailius dantis. Ant riešo ji ryšėjo laiminančią šventąją virvelę. Ją papuošė gausybe brangenybių ir apvyniojo ilgu šilko audiniu. Mokyti žyniai giedojo *mantras* iš „Sāma Vedos“, „Ṛg Vedos“ ir „Yajur Vedos“, kurios turėjo ją apsaugoti. Paskui jie giedojo „Atharva Vedos“ *mantras* ir atliko ugnies auką, kad karalaitei būtų palankios žvaigždės.

Karalius Bhīṣmaka gerai išmanė, kaip elgtis su *brāhmaṇais* bei žyniais per tokias apeigas. Didžiausią pagarbą jis rodė *brāhmaṇams* ir dosniai dovanojo jiems auksą bei sidabrą, grūdų ir cukraus sirupo mišinį, karves su aukso papuošalais. Śiśupālos tėvas, Damaghoṣa, atliko įvairias apeigas, prašydamas sėkmės savo šeimai. Śiśupālos tėvą vadino Damaghoṣa, nes jis puikiai sutramdydavo neklusnius pavaldinius. *Dama* reiškia „sutramdyti“, o *ghoṣa* – „įžymus“, taigi jis buvo žymus tuo, kad mokėjo sudrausminti pavaldinius. Damaghoṣa neabejojo, kad jo kariauna lengvai susidoros su Kṛṣṇa, jeigu Jis atvyks sutrukdyti vedyboms. Todėl, atlikęs įvairias palankias apeigas, Damaghoṣa subūrė savo pulkus, vadinamus Madasrāvī. Jo kariuomenėje buvo daugybė dramblių su aukso antkakliais, auksu išdabintų vežimų ir arklių. Atrodė, jog Damaghoṣa su sūnumi ir savo pakalikais vyko į Kuṇḍiną ne tiek į vestuves, kiek į kautynes.

Sužinojęs, kad Damaghoṣa su savo palydovais jau atvyksta, karalius Bhīṣmaka išėjo iš miesto jų pasitikti. Už miesto vartų žydėjo daugybė sodų, kuriuose buvo sutinkami ir įkurdinami svečiai. Pagal Vedų papročius, nuotakos tėvas priima viešnagėn atvykusią gausią jaunikio svitą dviems trims dienoms, kol baigiasi vestuvių apeigos. Damaghoṣą lydėjo tūkstančiai žmonių, tarp kurių buvo tokie įžymūs asmenys bei karaliai,

kaip Jarāsandha, Dantavakra, Vidūratha ir Pauṇḍraka. Niekam nebuvo paslaptis, jog Rukmiṇī turėjo tapti Kṛṣṇos žmona, tačiau vyresnysis brolis Rukmis pažadėjo jos ranką Šiśupālai. Dar sklido gandas, kad Rukmiṇī nusiuntė pas Kṛṣṇą savo pasiuntinį, todėl kariai spėjo, jog Kṛṣṇa bandys pagrobti Rukmiṇī ir sutrukdyti vestuvėms. Nors juos truputį tai baugino, jie buvo pasiruošę rimtai pasipriešinti Kṛṣṇai ir apsaugoti nuotaką. Śrī Balarāma gavo žinią, kad Kṛṣṇa vyksta į Kuṇḍiną tiktai vieno *brāhmaṇo* lydimas, ir taip pat sužinojo, jog ten su daugybe karių pasirodė Šiśupāla. Įtardamas, kad jie užpuls Kṛṣṇą, Balarāma subūrė stiprias karines pajėgas, kurias sudarė vežimai, pėstininkai, arkliai bei drambliai, ir nuvyko į Kuṇḍinos apylinkes.

Tuo metu rūmuose Rukmiṇī laukė Kṛṣṇos, tačiau nei Jis, nei jos siųstasis *brāhmaṇas* vis nesirodė. Sunerimusi ji mąstė apie savo nedalią: „Tik viena naktis liko iki mano vestuvių, o nei *brāhmaṇas*, nei Śyāmasundara dar nepasirodė, ir nesuprantu, kodėl.“ Beveik praradusi viltį, ji pamanė, kad gal ji kuo nors neįtiko Kṛṣṇai, ir Jis atmetė tiesų jos pasiūlymą. O *brāhmaṇas*, matyt, bus labai nusivylęs, ir todėl negrįžo. Taip ji svarstė, kokia galėtų būti delsimo priežastis, tačiau kiekvieną akimirksnį laukė jų pasirodant.

Rukmiṇī galvojo, kad ja, ko gero, nepatenkinti pusdieviai – Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir deivė Durgā. Paprastai sakoma, jog tinkamai negarbinami pusdieviai supyksta. Pavyzdžiui, Indra, sužinojęs, kad Vṛndāvanos gyventojai jo nebegarbina (nes Kṛṣṇa nutraukė Indra-yajñą), baisiausiai įtūžo ir norėjo juos nubausti. Rukmiṇī pagalvojo, kad nelabai uoliai garbino Viešpatį Śivą ar Viešpatį Brahmą, todėl užrūstino juos, ir jie pasistengė sugriauti jos planus. Dar ji pagalvojo, kad deivė Durgā, Viešpaties Śivos žmona, bus nusprendusi palaikyti savo vyro pusę. Viešpats Śiva vadinamas Rudra, o jo žmona Rudrāṇī. Rudrāṇī ir Rudra reiškia „tie, kurie priverčia kitus kentėti ir be paliovos verkti.“ Rukmiṇī suvokė deivę Durgą kaip Giriją – Himalajų dukrą. Himalajų kalnai labai šalti ir kieti, ir deivę Durgą ji laikė kietaširde bei šalta. Šitaip apie pusdievius galvojo karštai trokštanti pamatyti Kṛṣṇą Rukmiṇī, kuri iš esmės buvo dar vaikas. *Gopės* garbino deivę Kātyāyanī, kad gautų Kṛṣṇą į vyrus. Taip ir Rukmiṇī mąstė apie įvairius pusdievius ne dėl materialios naudos, o dėl Kṛṣṇos. Maldos pusdieviams, siekiant Kṛṣṇos prielankumo, neprieštarauja taisyklėms, o Rukmiṇī buvo visiškai panirusi į mintis apie Kṛṣṇą.

Rukmiṇī ramino save, galvodama, jog laiko dar yra ir dar galima tikėtis atvyksiant Govindą, tačiau jos viltys ėmė blėsti. Ji niekam neatskleidė savo minčių, tik verkė ir kai jau visai nebegalėjo susivaldyti – iš bejėgiškumo užsimerkė. Kol Rukmiṇī skendėjo savo mintyse, įvairiose jos kūno dalyse pasireiškė palankūs ženklai. Suvirpėjo kairysis jos vokas, virpulys

nuėjo per rankas bei šlaunis. Kai šios kūno dalys ima virpčioti, tai ženklas, pranašaujantis ką nors gera.

Ir štai nerimo iškankinta Rukmiņī pamatė savo siųstąjį *brāhmaṇą*. Kṛṣṇa – visų gyvųjų būtybių Supersiela suprato, kad Rukmiņī nerimauja. Tad Jis nusiuntė *brāhmaṇą* į rūmus pranešti jai, kad Jis atvyko. Pamačiusi *brāhmaṇą*, Rukmiņī suprato, ką reiškia tas pranašingas virpulys, ir visa nušvito. Šypsodamasi ji paklausė, ar Kṛṣṇa atvyko. *Brāhmaṇas* atsakė, kad Yadu giminės sūnus Śrī Kṛṣṇa atvyko, ir padrąsino ją taręs, jog Kṛṣṇa pažadėjo ją būtinai išsivežti. *Brāhmaṇo* žinia taip nudžiugino Rukmiņī, kad ji panoro atiduoti jam viską, ką turėjo. Tačiau ji nesurado jokios tinkamos dovanos ir tiesiog su pagarba jam nusilenkė. Pagarbiai nusilenkdamas vyresniajam, žmogus parodo esąs jam skolingas. Kitaip sakant, Rukmiņī leido suprasti, jog visada bus dėkinga *brāhmaṇui*. Tas, kuris pelno sėkmės deivės palankumą, kaip kad pelnė šis *brāhmaṇas*, visada skęsta materialioje prabangoje.

Sužinojęs apie Kṛṣṇos ir Balarāmos atvykimą, karalius Bhīṣmaka pakvietė Juos dalyvauti savo dukters vestuvių apeigose. Jis tuoj pat įsakė paruošti Jiems bei Jų kariams tinkamą sodo namą. Vedų papročiu, Kṛṣṇai ir Balarāmai karalius pasiūlė medaus ir švarius drabužius. Jis svetingai sutiko ne tik Kṛṣṇą ir Balarāmą, bet ir karalių Jarāsandhą bei daugybę kitų karalių ir karalaičių. Kiekvieną jis sutiko pagal jo galybę, amžių ir materialius turtus. Netverdami smalsumu pamatyti Kṛṣṇą ir Balarāmą, susirinko Kuṇḍinos gyventojai ir akimis gėrė Jų grožio nektarą. Ašarų sklidinomis akimis, jie tylomis reiškė Kṛṣṇai ir Balarāmai savo pagarbą. Jie labai džiaugėsi, nes Viešpatį Kṛṣṇą ir Rukmiņī laikė tinkama pora. Jie taip karštai troško šių jungtuvių, kad ėmė maldauti Dievo Asmens: „O brangus Viešpatie, jeigu mes atlikome kokių nors dorybingų darbų, kurie suteikė Tau džiaugsmo, būk maloningas mums ir vesk Rukmiņī.“ Iš visko sprendžiant, karalaitė Rukmiņī buvo gyventojų mėgiama, ir iš karštos meilės gyventojai meldė jai didžiausios laimės. Tuo tarpu išpuošta Rukmiņī, sargybinių lydima, patraukė iš rūmų į Ambikos – deivės Durgos šventyklą.

Dievybių garbinimas šventyklose atsirado kartu su Vedų kultūra. Yra tam tikra žmonių kategorija, kuriuos „Bhagavad-gītā“ vadina *veda-vādarata*: jie pripažįsta tik Vedų ritualus, o ne garbinimą šventyklose. Šiems kvailiams derėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Kṛṣṇos ir Rukmiņī vestuvės vyko daugiau kaip prieš penkis tūkstančius metų ir čia kalbama apie dievybės garbinimą šventykloje. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako: *yānti deva-vratā devān* – „Pusdievių garbintojai eina į pusdievių buveines.“ Daugelis garbino pusdievius, o daug kas garbino Patį Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Iš pusdievių daugiausia buvo garbinami Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva,

Viešpats Gaṇeśa, saulės dievas bei deivė Durgā. Viešpatį Śivą ir deivę Durgą garbino net karališkos šeimos. Kitus, antraeilius pusdievius garbino kvaili, žemos kilmės žmonės. O *brāhmaṇai* ir *vaiṣṇavai* paprasčiausiai garbina Viešpatį Viṣṇu, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. „Bhagavad-gītā“ nepritaria pusdievių garbinimui, tačiau ir nedraudžia jo. Joje aiškiai nurodyta, kad pusdievius garbina menko intelekto žmonės dėl materialios naudos. Tačiau nepaisant to, kad Rukmiṇī buvo sėkmės deivė, ji aplankė deivės Durgos šventyklą, nes joje buvo jų šeimos garbinama dievybė. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad vykdama į deivės Durgos šventyklą Rukmiṇī širdyje visą laiką mąstė apie Kṛṣṇos lotoso pėdas. Todėl į šventyklą Rukmiṇī ėjo visai ne dėl to, dėl ko eina paprasti žmonės, – ji nesirengė prašyti materialių gėrybių. Vienintelis jos tikslas buvo Kṛṣṇa. Kai žmonės eina į pusdievio šventyklą, iš tikrųjų jų tikslas yra Kṛṣṇa, nes būtent Jis suteikia pusdieviams galią siųsti materialiąsias gėrybes.

Rukmiṇī ėjo į šventyklą tyli ir rimta. Šalia žingsniavo jos motina ir draugė, vidury ėjo *brāhmaṇo* žmona, o jas supo karališkieji asmens sargybiniai. (Paprotys, kad nuotaka vyksta į pusdievio šventyklą, Indijoje egzistuoja ir dabar.) Eisena judėjo į priekį lydima muzikos. Būgnų, kriauklių, įvairaus dydžio ragų – *paṇavų, tūryų, bherī* garsai buvo šventiški ir malonūs ausiai. Į iškilmes susirinko tūkstančiai garbingų *brāhmaṇų* žmonų – visos puikiai apsitaisiusios bei pasipuošusios. Jos dovanojo Rukmiṇī gėlių girliandas, sandalmedžio pastą ir įvairiaspalvius rūbus, šitaip padėdamos jai garbinti Viešpatį Śivą ir deivę Durgą. Tarp jų buvo ir keletas jau senyvų moterų, kurios puikiai išmanė, kaip giedoti maldas deivei Durgai ir Viešpačiui Śivai, todėl jos kalbėjo šias maldas priešais dievybę, o Rukmiṇī su kitomis moterimis kartojo.

Rukmiṇī meldėsi dievybei: „Brangioji deive Durga, pagarbiai lenkiuosi tau ir tavo vaikams.“ Deivė Durgā turi keturis garsius vaikus: dvi dukras – sėkmės deivę Lakṣmī ir mokslo deivę Sarasvatī, ir du įžymius sūnus – Viešpatį Gaṇeśą ir Viešpatį Kārttikeyą. Jie laikomi pusdieviais ir deivėmis. Kadangi deivė Durgā visad garbinama kartu su savo garsiaisiais vaikais, Rukmiṇī šitaip ir išreiškė dievybei savo pagarbą, tačiau prašė to, kas neįprasta. Paprasti žmonės meldžia deivės Durgos materialių turtų, šlovės, pelno, jėgos ir t. t., o Rukmiṇī norėjo, kad Kṛṣṇa taptų jos vyru, todėl prašė dievybės prielankumo bei palaiminimo. Tai, kad ji garbino pusdievius, nesmerktina, nes jai terūpėjo Kṛṣṇa. Rukmiṇī meldėsi ir aukojo dievybei dovanas: vandenį, įvairias lempeles, smilkalus, rūbus, girliandas ir įvairius valgius, gamintus *ghī*, pavyzdžiui, *puri* ir *kacaurī*, taip pat vaisius, cukranendres, betelio riešutus ir prieskonius. Rukmiṇī viską aukojo dievybei su didžia meile, kaip to reikalauja reguliatyvūs principai. Jai padėjo senyvos *brāhmaṇų* žmonos. Po apeigų jos pasiūlė Rukmiṇei valgio liku-

čius kaip *prasādam*, kuriuos ji suvalgė su didele pagarba. Paskui Rukmiņī nusilenkė *brāhmaņų* žmonoms bei deivei Durgai. Kai dievybės garbinimo apeigos pasibaigė, Rukmiņī paėmė už rankos vieną savo draugių ir su palyda išėjo iš šventyklos.

Visi karalaičiai bei svečiai, atvykę į Kuņdiną dalyvauti vestuvėse, susirinko prie šventyklos norėdami pamatyti Rukmiņī. Ypač karštai troško į ją pažvelgti karalaičiai, nes, tiesą pasakius, kiekvienas vylėsi gauti Rukmiņī į žmonas. Pritrenkti Rukmiņī grožio, jie galvojo, kad Kūrėjas ją sukūrė vienu tikslu – varyti iš proto didžius narsiuosius karalaičius. Jos kūnas buvo nuostabiai sudėtas, o liemuo labai liaunas. Jos skruostai buvo iškilūs, lūpos rožinės, o veido grožį dar labiau pabrėžė ant kaktos krintančios plaukų sruogos ir auskarai ausyse. Jos kulkšnis juosė brangakmenių žiedai. Gražioji Rukmiņī švytėjo tarsi drobė, kurią nutapė dailininkas, tobulai įkūnydamas didžiųjų poetų apdainuojamą grožį. Vedos rašo, jog Rukmiņī krūtinė buvo aukšta, o tai rodo, kad ji buvo visai jaunutė, ne daugiau trylikos ar keturiolikos metų. Jos grožis buvo skirtas patraukti Kŗšņos dėmesį. Nors karalaičiai negalėjo atplėšti akių nuo puikaus jos stoto, ji nė kiek nesididžiavo. Jos žvilgsnis nerimastingai klaidžiojo, o naiviai nekaltai mergaitei nusišypsojus, pasimatydavo dailūs it lotosas dantys. Žinodama, kad Kŗšņa bet kuriuo akimirksniu gali ją pagrobti, ji lėtai ėjo namų link, didingai žengdama tarsi gulbė, o ant jos kojų švelniai skimbčiojo varpeliai.

Kaip minėta, susirinkusius narsiuosius karalaičius taip pribloškė Rukmiņī grožis, kad jie beveik neteko sąmonės. Pagauti geismo, jie beviltiškai troško Rukmiņī rankos, lygindami savo ir Rukmiņī grožį. Tačiau Śrīmatī Rukmiņī jais nė kiek nesidomėjo. Visa širdimi ji laukė, kada gi pasirodys Kŗšņa ir ją išsiveš. Pasitaisydama žiedą ant kairės rankos piršto, ji žvilgtelėjo į karalaičius ir tarp jų ūmai išvydo Kŗšņą. Nors Rukmiņī anksčiau niekad nematė Kŗšņos, ji nuolatos apie Jį galvojo, todėl lengvai pažino Jį karalaičių būryje. Nekreipdamas dėmesio į kitus karalaičius, Kŗšņa pasinaudojo proga ir įsisodino Rukmiņī į vežimą, papuoštą vėliava su Garuḍos atvaizdu. Neskubėdamas, be jokios baimės Kŗšņa išsivežė Rukmiņī, kaip liūtas išsineša elnią iš šakalų gaujos. Tuo metu čia pasirodė ir Balarāma su Yadu giminės kariais.

Jarāsandha, kuris buvo daug kartų pralaimėjęs Kŗšņai, sugriaudėjo: „Kas čia vyksta? Kŗšņa be jokio pasipriešinimo išsiveža Rukmiņī! Kokie mes narsuoliai lankininkai? Pažvelkit, karalaičiai, iš mūsų nori atimti gerą vardą! Jis tarsi šakalas mėgina nusinešti liūto grobį!“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt antrąjį „Kŗšņos“ skyrių, pavadintą „Kŗšņa pagrobia Rukmiņī“.

PENKIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Kṛṣṇa nugali visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇī namo, į Dvāraką

Visi karalaičiai, kuriems vadovavo Jarāsandha, tūžo ant Kṛṣṇos už tai, kad Jis pagrobė Rukmiṇī. Jos grožio priblokšti karalaičiai nukrito nuo arklių ir dramblių, tačiau netrukus jau stojo ant kojų ir griebėsi ginklo. Čiupę lankus ir strėles, jie šoko į vežimus, ant arklių bei dramblių ir puolė vytis Kṛṣṇą. Yadu giminės kariai norėjo juos sustabdyti ir drąsiai stojo priešais persekiotojus. Tarp priešiškų pusių įsiliepsnojo žiaurios kautynės. Prieš Kṛṣṇą kovojantys karalaičiai, kuriems vadovavo Jarāsandha, buvo patyrę kariūnai. Strėlės iš jų lankų lėkė į Yadu karius tarytum vandens srautai iš debesies ant kalno šlaitų. Virš kalno kybantys debesys beveik nejuda, todėl liūtys čia daug aršesnės negu lygumoje.

Priešiškos pusės karalaičiai buvo pasiryžę įveikti Kṛṣṇą ir išplėšti iš Jo rankų Rukmiṇī, todėl kovėsi kuo nuožmiausiai. Šalia Kṛṣṇos sėdinti Rukmiṇī matė strėlių liūtį, kurią priešų pusė siuntė į Yadu karius. Persigandusi ji žvelgė Kṛṣṇai į veidą, reikšdama dėkingumą už tai, kad Jis šitaip dėl jos rizikavo. Neramiame jos žvilgsnyje matėsi sielvartas, ir

Kṛṣṇa, išsyk perskaitęs jos mintis, padrąsindamas tarė: „Nesijaudink, mieloji Rukmiṇī. Yadu giminės kariai greitai sutriuškins visus priešo karius – gali neabejoti.“

Kol Kṛṣṇa kalbėjosi su Rukmiṇī, Yadu kariuomenės vadai, kuriems vadovavo Viešpats Balarāma, dar vadinamas Saṅkarṣaṇa arba Gadādhara, nepakęsdami iššaukiančio priešininkų elgesio, pradėjo šaudyti iš lankų į jų arklius, dramblius bei vežimus. Kova darėsi vis aršesnė, priešo kariai virto nuo arklių, dramblių bei vežimų. Ir netrukus mūšio laukas buvo nuklotas milijonais nukirstų galvų su šalmais ir auskarais. Nukapotos karių rankos tebelaikė lankus, strėles bei vėzdus, o nukirstos galvos ir arkliai krito vieni ant kitų. Pėstininkai, kupranugariai, drambliai ir asilai begalviai griūdavo žemėn.

Kai Jarāsandhos vadovaujami priešo kariai pamatė, kad Kṛṣṇos kariai pamažu ima viršų, jie nutarė, kad kvaila rizikuoti gyvybe dėl Šiśupālos. Jei Šiśupāla norėjo išplėšti Rukmiṇī iš Kṛṣṇos rankų, jis pats turėjo kautis, ir kai kariai pamatė, jog Šiśupāla nepajėgus kautis su Kṛṣṇa, jie nutarė, kad nuostoliai jiems nereikalingi, todėl liovėsi kautis ir išsibėgiojo.

Kai kurie karalaičiai iš mandagumo atėjo pas Šiśupālą. Jie matė, kad Šiśupāla visiškai be ūpo, kaip žmogus, netekęs žmonos. Jo veidas atrodė sudžiūvęs, oda prarado blizgesį ir jį apleido jėgos. Karalaičiai kreipėsi į Šiśupālą: „Brangus Šiśupāla, nepulk į neviltį. Tu priklausai karališkajai šeimai ir esi svarbiausias tarp karių. Tokio žmogaus neturėtų jaudinti nei laimė, nei kančia, nes nei viena, nei kita nėra amžina. Neprarask drąsos. Nesielvartauk taip dėl šios laikinos nesėkmės. Juk pagaliau, ne nuo mūsų viskas priklauso. Mes šokame pagal Aukščiausiojo valią tarsi lėlės burtininko rankose ir tik Jo malone kenčiame arba esame laimingi. Todėl turime visada išlaikyti dvasios pusiausvyrą.“

Kautynių pralaimėjimo priežastis buvo pavydus vyresniojo Rukmiṇī brolio Rukmio būdas. Pamatęs, jog Kṛṣṇa jėga išsiveža jo seserį, kurią jis buvo pažadėjęs Šiśupālai, Rukmis suprato, kad visos jo viltys žlunga. Jam ir jo draugui Šiśupālai, turėjusiam tapti jo svainiu, teko grįžti į savo valdas. Be galo suirzęs, Rukmis tvirtai pasiryžo pats pamokyti Kṛṣṇą. Jis subūrė savo kariuomenę, kurią sudarė keletas tūkstančių dramblių, arklių, vežimų bei pėstininkų, ir patraukė paskui Kṛṣṇą į Dvāraką. Norėdamas parodyti savo šaunumą, Rukmis pažadėjo visiems namo grįžtantiems karaliams: „Jūs nesugebėjote padėti Šiśupālai paimti į žmonas mano seserį Rukmiṇī, tačiau aš negaliu leisti, kad ją pagrobtų Kṛṣṇa. Aš pasivysiu Jį ir gerai pamokysiu.“ Jis dėjosi dideliu karžygiu ir prisiekė susirinkusiems karalaičiams: „Jeigu aš neužmušiu Kṛṣṇos per kautynes ir neišplėšiu iš Jo rankų sesers, nebegrįšiu į savo sostinę Kuṇḍiną. Prisiekiu visų jūsų akivaizdoje ir savo priesaikai būsiu ištikimas.“ Taip pasigyręs, Rukmis sėdo į karo

vežimą ir įsakė vežėjui vytis Kṛṣṇą. „Aš noriu tučtuojau su Juo susikauti, – tarė jis. – Tasai piemuo didžiuojasi klastingai apšovęs *kṣatriyus*, tačiau šiandien aš gerai Jį pamokysiu. Jis toks įžūlus, kad pagrobė mano seserį, todėl aštriomis strėlėmis gerai Jį pamokysiu.“ Šitaip įžūliai šūkčiojo ir grasino kvailys Rukmis, ničnieko nenutuokiantis apie Aukščiausiojo Dievo Asmens jėgą bei darbus.

Netrukus iš visiško kvailumo tą patį jis pakartojo ir Kṛṣṇai: „Sustok nors trumpam ir susikauk su manimi!“ Taip taręs, jis stipriai įtempė lanką ir paleido tris strėles tiesiai į Kṛṣṇą. Paskui jis išvadino Kṛṣṇą pačiu bjauriausiu Yadu giminės palikuoniu ir pareikalavo, kad Kṛṣṇa nors akimirkai stotų priešais jį. Rukmis tvirtino norįs gerai Jį pamokyti: „Tu išsivežei mano seserį lyg kokia varna, vagianti aukojimams skirtą lydytą sviestą. Tu didžiuojiesi karine galia, tačiau nesugebi kautis pagal reguliatyviuosius principus. Tu pagrobei mano seserį, todėl aš išmušiu iš Tavo galvos visą puikybę. Mano seserį Tu turėsi tik tol, kol aš amžiams neprismeigsiu Tavęs strėlėmis prie žemės.“

Išklausęs beprotiškus Rukmio žodžius, Viešpats Kṛṣṇa tuojau pat paleido strėlę ir perkirto Rukmio lanko templę, kad tasai negalėtų paleisti naujos strėlės. Rukmis tuoj pat griebė kitą lanką ir iššovė į Kṛṣṇą dar penkias strėles. Kai Rukmis antrą kartą puolė Kṛṣṇą, Kṛṣṇa dar kartą perkirto lanko templę. Rukmis čiupo trečią lanką, tačiau Kṛṣṇa ir vėl perkirto jo templę. Norėdamas pamokyti Rukmį, Kṛṣṇa Pats paleido į jį šešias, o paskui dar aštuonias strėles. Keturios strėlės užmušė keturis arklius, penktoji strėlė nukovė vežėją, o trys paskutiniosios strėlės numušė viršutinę Rukmio vežimo dalį kartu su vėliava.

Rukmio strėlės baigėsi, ir jis griebėsi kardų, skydų, trišakių, iečių bei kitokių ginklų, naudojamų dvikovoje, tačiau Kṛṣṇa iš karto sutrupindavo juos į šipulius. Kai Rukmiui vėl nepavyko nieko padaryti, jis griebė kardą ir puolė Kṛṣṇą, kaip kad peteliškė lekia į liepsną. Kai tik Rukmis prisiartino, Kṛṣṇa sukapojo jo ginklą. Dabar Kṛṣṇa išsitraukė Savo aštrųjį kardą ir jau norėjo užmušti jį vietoje, tačiau Rukmiņī, Rukmio sesuo, suprasdama, kad šįsyk Kṛṣṇa jos broliui neatleis, krito prie Jo lotoso pėdų ir, visa virpėdama iš baimės, sielvartingu balsu bandė permaldauti vyrą.

Iš pradžių Rukmiņī kreipėsi į Kṛṣṇą vardu Yogeśvara. Yogeśvara reiškia „tasai, kuris turi nesuvokiamą didybę bei galią.“ Kṛṣṇos didybė ir galia buvo nesuvokiamos, tuo tarpu Rukmiņī brolio karinė galia buvo labai ribota. Kṛṣṇa – neišmatuojamas, o Rukmiņī brolio kiekvienas gyvenimo žingsnis buvo ribotas. Todėl prieš begalinę Kṛṣṇos galybę Rukmis atrodė menkesnis už mažytį vabzdį. Rukmiņī dar pavadino Kṛṣṇą dievų Dievu. Egzistuoja daug galingų pusdievių – Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, Indra, Candra, Varuṇa ir kiti, tačiau Kṛṣṇa – visų šių dievų Viešpats,

o Rukmiņī brolis tebuvo ne tik paprastas žmogus, bet dar ir žemiausias iš žmonių, nes nesuprato, kas yra Kṛṣṇa. Kitaip sakant, žmogus, kuris nesuvokia tikrosios Kṛṣṇos didybės, yra žemiausias iš žmonių. Rukmiņī pavadino Kṛṣṇą ir Mahābhuja, arba „turinčiuoju neribotą jėgą." Be to, ji kreipėsi į Kṛṣṇą, vadindama Jį Jagatpačiu – viso kosminio pasaulio valdovu. Lyginant su Juo, jos brolis tebuvo paprasčiausias karaliūkštis.

Taip Rukmiņī palygino Rukmį su Kṛṣṇa ir labai nuoširdžiai paprašė Savo vyro, kad laimingąją jų jungtuvių dieną neužmuštų jos brolio, o tiesiog atleistų jam. Kitaip sakant, ji parodė esanti tikra moteris. Ji džiaugėsi, kad jos vyru tapo Kṛṣṇa, kai ją norėjo ištekinti už kito, tačiau nenorėjo dėl to netekti vyresniojo savo brolio, kuris vis dėlto mylėjo jaunesniąją savo seserį ir norėjo ją atiduoti jo manymu vertesniam žmogui. Prašydama Kṛṣṇos dovanoti jos broliui gyvybę, Rukmiņī visa virpėjo. Iš nerimo, rodės, įdubo jos skruostai, ji duso ir nuo ją krečiančio drebulio ant žemės krito papuošalai. Susijaudinusi ji puolė ant žemės, ir Viešpačiui Kṛṣṇai pagailo Rukmiņī, tad Jis pažadėjo nežudyti kvailo Rukmio, o tiktai pamokyti. Kṛṣṇa surišo jį audeklo gabalu ir nuskuto ūsus, barzdą bei plaukus, kur ne kur palikdamas plaukų kuokštus.

Kol Kṛṣṇa taip darkė Rukmį, Yadu giminės kariai, kuriems vadovavo Patsai Balarāma, sutriuškino visas karines Rukmio pajėgas, kaip besimaudantis dramblys sutraiško liauną lotoso žiedo stiebelį. Kitaip sakant, kaip dramblys besitaškydamas sumaigo lotoso žiedą, taip Yadu kariai sutriuškino Rukmio pulkus.

Tačiau kai Yadu karo vadai grįžo pas Kṛṣṇą ir pamatė, kas nutiko Rukmiui, jie labai nustebo. Viešpats Balarāma ypač užjautė Savo brolienę, ką tik ištekėjusią už Jo brolio. Norėdamas paguosti Rukmiņī, Balarāma Pats atrišo Rukmį, o įsiteikdamas jai, kaip vyresnysis Kṛṣṇos brolis, keliais žodžiais Jį pabarė. „Kṛṣṇa, Tu pasielgei negražiai, – pasakė Jis, – toks bjaurus elgesys neatitinka Mūsų šeimos papročių! Nuskusti plaukus, ūsus bei barzdą – beveik tas pats, kas užmušti patį žmogų. Kad ir kuo anksčiau buvo Rukmis, dabar jis – Mūsų giminaitis, svainis, ir šitaip pasielgti su juo nederėjo."

Paskui, ramindamas Rukmiņī, Viešpats Balarāma jai tarė: „Tik nesikrimsk dėl keistos savo brolio išvaizdos. Kiekvienas turi ragauti savo darbų vaisius – ar jie būtų saldūs, ar kartūs." Viešpats Balarāma norėjo pasakyti Rukmiņī, kad jai neverta sielotis dėl to, kad jos brolis turi kentėti už savo darbus. Toks brolis nevertas sesers meilės.

Viešpats Balarāma vėl atsigręžė į Kṛṣṇą ir tarė: „Brangus Kṛṣṇa, jeigu giminaitis padaro kvailystę ir nusipelno mirties, jam reikia atleisti. Nes kai jis supranta savo kaltę, pati jo sąžinė jam yra tarsi mirtis. Todėl nėra jokio reikalo jį žudyti."

Balarāma atsigręžė į Rukmiṇī ir pasakė, kad vykdant *kṣatriyo* pareigas netgi tikras brolis gali tapti priešu. Ir *kṣatriyas* nesvyruodamas turi užmušti net brolį. Kitaip sakant, Viešpats Balarāma norėjo paaiškinti Rukmiṇī, kad nors Kṛṣṇa ir Rukmis buvo giminaičiai, svainiai, tačiau abu buvo teisūs kovodami be pasigailėjimo. Śrī Balarāma dar paaiškino Rukmiṇī, kad *kṣatriyai* yra materialistinės gyvensenos simbolis, jie labai didžiuojasi materialiais laimėjimais. Todėl du karingi *kṣatriyai*, kovojantys dėl karalystės, žemės, turtų, moterų, garbės ar valdžios, stengiasi kuo labiau pažeminti vienas kitą. Balarāma paaiškino Rukmiṇī, kad jos prieraišumas Rukmiui, savo broliui, kuris su daugeliu nesutarė, yra iškreiptas jausmas, tetinkantis paprastam materialistui. Jos brolio būdas ir tai, kaip jis elgėsi su draugais, toli gražu nekėlė susižavėjimo, tačiau Rukmiṇī, kaip paprasta moteris, jį mylėjo. Jis nebuvo vertas vadintis jos broliu, bet vis dėlto Rukmiṇī buvo jam atlaidi.

„Be to, – tęsė Balarāma, – paprastai į priešus, draugus ar niekam nešališkus žmones skirsto tie, kurie kūniškai suvokia gyvenimą. Tokius kvailius supainioja iliuzinė Aukščiausiojo Viešpaties galia. Dvasinė siela visada vienodai gryna, kad ir kokiame materialiame kūne ji būtų, tačiau neišmintingieji temato kūniškus gyvulio ir žmogaus, išsilavinusio ir beraščio, turtuolio ir vargšo skirtumus, kurie paslepia grynąją dvasinę sielą. Skirtumai, daromi kūnišku pagrindu, nė kiek nežymesni negu skirtumai tarp ugnies, kuri ryja skirtingų rūšių kurą. Kuras gali būti įvairių rūšių ar kiekio, tačiau pati ugnis visuose židiniuose vienoda. Dangaus, kaip ir ugnies, negalima rūšiuoti pagal dydį ar formą.“

Tokiais doroviniais ir etiniais pamokymais ramino juos Balarāma. Jis tęsė: „Šis kūnas – išreikšto materialaus pasaulio dalis. Gyvoji būtybė, t. y. dvasinė siela, susiliesdama su materija ir norėdama patirti iliuzinį pasitenkinimą, keliauja iš vieno kūno į kitą, o tai ir yra materiali būtis. Susiliesdama su materialiu kosminiu pasauliu, gyvoji būtybė nei susijungia su materija, nei atsiskiria nuo jos. Brangioji skaisčioji broliene, dvasinė siela, be abejo, yra šio materialaus kūno priežastis, kaip kad saulė yra šviesos, regėjimo ir materialaus pasaulio formų priežastis. Saulės šviesos bei materialaus pasaulio pavyzdys labai gerai paaiškina gyvosios esybės sąlyčio su materialiuoju pasauliu esmę. Rytą saulė pateka ir skleidžia karštį bei šviesą ištisą dieną. Saulė – visų materialių formų priežastis, nes materialūs elementai jai veikiant jungiasi ir yra. Tačiau vos tik saulė nusileidžia, t. y. pakeičia savo padėtį erdvėje, visa, ką mato akis, praranda su ja ryšį. Kai iš rytų pusrutulio saulė pereina į vakarų, rytų pusrutulyje šviesos sukeltų procesų pasekmės išlieka, tačiau pačią saulės šviesą galima matyti tik vakarų pusrutulyje. Šitaip ir gyvoji esybė tam tikromis aplinkybėmis gauna arba suformuoja vienokius ar kitokius kūnus ar kūniškus

santykius, tačiau kai tik ji išeina iš šio kūno ir įgyja kitą, bet koks ryšys su ankstesniuoju kūnu nutrūksta. Tačiau gyvoji esybė neturi nieko bendra ir su naujai įgytuoju kūnu. Kūniškosios nešvarybės prie jos neprikimba. Taigi kūno atsiradimas ir išnykimas neturi nieko bendra su gyvąja esybe, kaip ir mėnulio pilnėjimas ar dilimas neturi nieko bendro su pačiu mėnuliu. Kai mėnulis eina į pilnatį, mes klaidingai manome, kad jis pilnėja, o kai dyla, klaidingai manome, jog jis dyla, bet iš tiesų pats mėnulis visada išlieka toks pats – jis visiškai nesusijęs su padidėjimo ar sumažėjimo regimybe.

Materialią sąmonę galima palyginti su miegu ir sapnais. Miegantis žmogus sapnuoja įvairius nutikimus, kurie iš tikrųjų nerealūs, ir sapnuodamas jis kenčia arba džiaugiasi. Žmogus, kuris panyra į materialios sąmonės sukurtus sapnus, kenčia, nes materialiame pasaulyje įgyja kūną ir vėl jį palieka. Kṛṣṇos sąmonė priešinga materialiai sąmonei. Kitaip sakant, kai žmogus pasiekia Kṛṣṇos sąmonės lygį, jis atsikrato neteisingos būties sampratos."

Taip Śrī Balarāma mokė Rukmiṇī ir Kṛṣṇą dvasinės išminties. Į savo brolienę Jis kreipėsi tokiais žodžiais: „O švelnioji, besišypsanti Rukmiṇī, neliūdėk dėl to, kas netikra, kas sukelta neišmanymo. Tik klaidingos pažiūros daro žmogų nelaimingą, tačiau, nagrinėjant tikro gyvenimo filosofiją, žmogaus liūdesį galima tuoj pat išblaškyti. Išlaikyk tokią sąmonę ir būsi laiminga."

Išgirdusi šiuos pamokančius Śrī Balarāmos žodžius, Rukmiṇī iš karto nurimo ir pasijuto laiminga, ir jai vėl sugrįžo proto rimtis, kurią sutrikdė jos brolio Rukmio pažeminimas. O dėl Rukmio, tai jis nei ištesėjo savo pažadą, nei įvykdė, ką buvo sumanęs. Su karių pulkais jis išėjo iš namų, ketindamas nugalėti Kṛṣṇą ir išlaisvinti seserį, tačiau prarado visus karius. Jis pats buvo pažemintas ir dėl to labai krimtosi, tačiau Viešpats dovanojo jam gyvybę iki jam skirto laiko. Rukmis buvo *kṣatriyas*, todėl gerai atminė davęs pažadą negrįžti į sostinę Kuṇḍiną, jei neužmuš Kṛṣṇos ir neišlaisvins sesers. Tai jam nepavyko, ir jis įtūžęs nusprendė nebegrįžti į savo sostinę. Jis pasistatė mažą namelį Bhojakaṭos kaime ir nutarė ten nugyventi visą likusį gyvenimą.

Nugalėjęs visus priešininkus ir jėga pagrobęs Rukmiṇī, Kṛṣṇa atvežė ją į Savo sostinę Dvāraką, o paskui iškėlė vestuves pagal Vedų apeiginius reikalavimus. Po šių vedybų Kṛṣṇa tapo Yadu karaliumi ir gyveno Dvārakoje. Dvārakos gyventojai džiaugėsi, kad Kṛṣṇa vedė Rukmiṇī, – kiekviename name vyko didžiausios iškilmės. Dvārakos gyventojai taip džiaugėsi, kad pasipuošė gražiausiais savo rūbais, užsidėjo dailiausius papuošalus ir su dovanomis, pagal savo išgales, ėjo sveikinti jaunavedžius Kṛṣṇą ir Rukmiṇī. Visus Yadupurio (Dvārakos) namus puošė vėliavos, kaspinai bei gėlės. Prie kiekvieno namo ta proga buvo pastatyta arka, o abipus jos stovė-

jo dideli ąsočiai su vandeniu. Visame mieste tvyrojo geriausių smilkalų kvapas, o naktį jį nutvieskė tūkstančiai žibintų, kurie degė prie kiekvieno namo.

Per Viešpaties Kṛṣṇos ir Rukmiṇī vestuves linksminosi visas miestas. Jis buvo gausiai išpuoštas banano ir betelio medžių lapais. Šie du medžiai laikomi svarbiais ir palankiais kokių nors džiaugsmingų įvykių progomis. Būriai dramblių nešė ant savo nugarų draugiškų valstybių karalius. Drambliai iš prigimties yra žaismingo būdo ir mėgsta paišdykauti, ir kai tik jie pamato kokį augalą ar medelį, rauna juos ir svaido į šalis. Todėl ir mieste vestuvių proga pasirodę drambliai išdykavo kur pakliuvo, svaidydami išrautus banano ir betelio medžius, o miestas su išrautais medžiais atrodė dar gražesnis.

Iš draugiškai nusiteikusių Kuru karalių bei Pāṇḍavų iškilmėse dalyvavo Bhīṣma, Dhṛtarāṣṭra, penki Pāṇḍu broliai, karalius Drupada, karalius Santardana ir Rukmiṇī tėvas Bhīṣmaka. Iš pradžių Rukmiṇī pagrobimas, rodės, atšaldė dviejų šeimų tarpusavio santykius, tačiau Śrī Balarāmos kreipimasis ir daugelio šventų žmonių įkalbinėjimai paskatino Bhīṣmaką, Vidarbhos karalių, dalyvauti Kṛṣṇos bei Rukmiṇī vestuvių apeigose. Nors Vidarbhos karalystė pernelyg nesidžiaugė, kad Rukmiṇī buvo pagrobta, tačiau toks elgesys nėra *kṣatriyams* neįprastas. Iš tikrųjų nuotakos būdavo grobiamos beveik visose vestuvėse. Kad ir kaip ten būtų, karalius Bhīṣmaka nuo pat pradžių buvo linkęs savo gražuolę dukrą atiduoti Kṛṣṇai. Šiaip ar taip, jo noras išsipildė, todėl, nors vyriausias jo sūnus kautynėse patyrė tokį pažeminimą, jis su džiaugsmu dalyvavo vestuvių iškilmėse. „Padma Purāṇoje“ paminėta, kad vestuvėse dalyvavo ir Mahārāja Nanda bei Vṛndāvanos piemenukai. Pažymėti šį įvykį į Dvāraką, kaip ir dera, iškilmingai atvyko Kuru, Sṛñjayos, Kekayos, Vidarbhos ir Kunti karaliai.

Apie tai, kaip Kṛṣṇa pagrobė Rukmiṇī, buvo sudėtos eilės, ir skaitovai visur jas deklamavo. Visi susirinkusieji karaliai, ir ypač jų dukterys, negalėjo atsižavėti pasakojimais apie šaunius Kṛṣṇos žygius ir labai troško jų klausytis. Svečiai ir Dvārakos gyventojai džiaugėsi, regėdami Kṛṣṇą ir Rukmiṇī kartu. Kitaip sakant, Aukščiausiasis Viešpats – visų maitintojas susijungė su sėkmės deive, ir žmonės džiūgavo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa nugali visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇī namo, į Dvāraką“.

PENKIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa ir Rukmiṇī susilaukia Pradyumnos

Vedose sakoma, kad Kupidonas, kuris yra tiesioginė neatsiejama Viešpaties Vāsudevos dalis ir kurį anksčiau sudegino Viešpaties Śivos pyktis, dabar gimė Kṛṣṇai ir Rukmiṇī. Jis buvo Kāmadeva, dangaus planetų pusdievis, sukeliantis ypatingą geismą. Neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos dalelės būna įvairių lygių, tačiau ketverinė Kṛṣṇos ekspansija – Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna ir Aniruddha – tiesiogiai priklauso Viṣṇu kategorijai. Kāma, arba pusdievis Kupidonas, vėliau gimęs iš Rukmiṇī įsčių, taip pat buvo vardu Pradyumna, tačiau jis nėra Viṣṇu kategorijos Pradyumna. Jis priklauso *jīva-tattvos* kategorijai, tačiau yra neatsiejama aukščiausios Pradyumnos galios dalis, nes iš pusdievių jis išsiskiria ypatinga galia. Tokia šešių Gosvāmių išvada. Taigi, kai Kupidoną sudegino Viešpaties Śivos pyktis, jis įsiliejo į Vāsudevos kūną, ir kad jis vėl gautų kūną, Patsai Viešpats Kṛṣṇa pradėjo jį Rukmiṇī įsčiose. Jis gimė kaip Kṛṣṇos sūnus ir garsėjo Pradyumnos vardu. O kadangi jo tėvas buvo Patsai Viešpats Kṛṣṇa, savo ypatybėmis jis buvo labai panašus į Kṛṣṇą.

Gyveno tais laikais demonas, vardu Śambara, kuriam buvo lemta žūti nuo Pradyumnos rankos. Demonas Śambara žinojo savo likimą, tad išgir-

dęs, kad Pradyumna jau gimė, pasivertė moterimi ir pavogė kūdikį iš lopšio, nepraėjus nuo jo gimimo nė dešimčiai dienų. Demonas įmetė jį tiesiai į jūrą. Bet, sakoma, niekas negali užmušti to, kurį gina Kṛṣṇa, ir niekas negali apsaugoti to, kuriam lemta žūti nuo Kṛṣṇos rankos. Jūroje Pradyumną iškart prarijo didžiulė žuvis. Vėliau žuvis pakliuvo į žvejo tinklą, o žvejas ją pardavė demonui Śambarai. Demono virtuvėje dirbo tarnaitė, vardu Māyāvatī. Praėjusį gyvenimą ji buvo Kupidono žmona ir vadinosi Rati. Kai žuvį atnešė į demono Śambaros namus, ją ėmėsi doroti virėjas, kuris iš jos turėjo paruošti gardų patiekalą. Paprastai demonai ir *rākṣasos* valgo mėsą, žuvį ir kitokį nevegetarinį maistą. Demonai Rāvaṇa, Kaṁsa ir Hiraṇyakaśipu, nors gimė *brāhmaṇų* bei *kṣatriyų* šeimose, valgė mėsą, negalvodami apie pasekmes. Indijoje žmonės, kurie valgo mėsą bei žuvį, paprastai vadinami demonais ir *rākṣasomis*.

Išskrodęs žuvį, jos pilve virėjas rado žavų kūdikį ir iškart atidavė jį Māyāvatī, kuri dirbo virtuvėje pagalbininke. Moteris negalėjo atsistebėti, kaip toks žavus kūdikis pateko į žuvies skrandį, ir iš pasimetimo nežinojo, ką daryti. Kaip tik tada pasirodė didysis išminčius Nārada ir papasakojo jai apie Pradyumnos gimimą ir apie tai, kaip Śambara pagrobė jį ir įmetė į jūrą. Šitaip Māyāvatī išgirdo visą istoriją. Māyāvatī žinojo, kad anksčiau ji buvo Rati, Kupidono žmona. Nuo tada, kai jos vyrą sudegino Viešpaties Śivos pyktis, ji nuolat laukė jo sugrįžtant kokiu nors materialiu pavidalu. Ji gamindavo virtuvėje ryžius ir *dālą*, bet kai atsirado nuostabusis vaikas ir kai ji sužinojo, kad jis yra Kupidonas, jos vyras, be abejo, ji pradėjo juo rūpintis ir su didžiausia meile jį išmaudė. Kūdikis ėmė stebuklingai greitai augti ir per akimirką virto žavingu jaunuoliu. Jo akys atrodė lyg lotoso žiedlapiai, ilgos rankos siekė kelius. Jo grožiui negalėjo atsispirti jokia jį pamačiusi moteris.

Māyāvatī žinojo, kad nuostabusis jaunuolis – tai buvęs jos vyras Kupidonas, dabar gimęs kaip Pradyumna, ir pamažu ji susižavėjo juo ir ją apėmė geismas. Su kerinčia šypsena, būdinga moterims, ji pasisakė norinti su juo suartėti. Pradyumna jos paklausė: „Kodėl iš pradžių tu buvai tarsi mylinti motina, o dabar kalbi kaip geismo apimta moteris? Kodėl tu taip pasikeitei?“ Išgirdusi tokius Pradyumnos žodžius, Rati atsakė: „Brangusis valdove, tu esi Viešpaties Kṛṣṇos sūnus. Dar neturėjai ir dešimties dienų, kai tave pavogė demonas Śambara ir įmetė į jūrą, o jūroje tave prarijo žuvis. Šitaip tu patekai į mano globą, tačiau iš tiesų ankstesnį gyvenimą tu buvai Kupidonas, o aš – tavo žmona. Todėl mano santuokinės meilės pasireiškimas suprantamas. Śambara norėjo tave užmušti, o jis turi mistinių jėgų. Todėl užmušk jį tučtuojau savo dieviška galia, nelaukdamas, kol jis vėl bandys tave nužudyti. Kai tave pagrobė Śambara, tavo motina Rukmiṇī-devī daužėsi iš sielvarto tarsi paukštė, praradusi paukščiukus. Ji

be galo myli tave ir nuo tada, kai tu buvai pagrobtas, ji sielvartauja tarsi netekusi veršelio karvė.“

Māyāvatī mokėjo naudotis mistinėmis antgamtinėmis jėgomis. Antgamtinės jėgos paprastai vadinamos *māya* ir jas tegali įveikti kita antgamtinė jėga, kuri vadinasi *mahāmāyā*. Māyāvatī žinojo, kaip valdyti mistinę *mahāmāyos* jėgą, ir suteikė Pradyumnai ypatingą galią, kad jis sugebėtų įveikti mistines demono Śambaros jėgas. Taigi gavęs iš žmonos galią, nieko nelaukdamas Pradyumna išvyko pas Śambarą iškviesti jį dvikovon. Pradyumna kreipėsi į jį aštriais žodžiais, norėdamas supykinti ir išprovokuoti jį kovai. Įžeistas Pradyumnos žodžių, demonas Śambara šoko tarsi užminta gyvatė. Gyvatės nepakenčia, kai jas kas užkliudo, ir iškart šoka ant savo priešo.

Pradyumnos žodžiai Śambarai buvo tarsi spyris. Jis stvėrė vėzdą ir prišoko prie Pradyumnos, pasiruošęs kautis. Riaumodamas tarsi griaudintis debesis, įniršęs demonas ėmė vėzdu talžyti Pradyumną, tarsi žaibas trankytų kalną. Pradyumna gynėsi savo vėzdu ir galų gale smarkiai kirto demonui. Tarp Śambarāsuros ir Pradyumnos užvirė arši kova.

Tačiau Śambarāsura turėjo mistinę galią pakilti į dangų ir pulti priešą iš kosmoso. Valdyti įvairias mistines jėgas jį išmokė demonas, vardu Maya. Jis pakilo aukštai į dangų ir ėmė leisti į Pradyumną įvairius branduolinius ginklus. Tam, kad nugalėtų mistines Śambarāsuros jėgas, Pradyumna prisiminė kitą mistinę galią – *mahāvidyą*, kuri nepriklausė juodosioms mistinėms galioms. Mistinė *mahāvidyos* jėga kyla iš dorybės ypatybės. Suprasdamas, kad jo priešas labai stiprus, Śambara pasitelkė įvairias demoniškas mistines jėgas, kurias valdo *guhyakos, gandharvos, piśācos*, gyvatės bei *rākṣasos*. Tačiau nors demonas, antgamtinių galių globojamas, panaudojo visas mistines jėgas, Pradyumna sugebėjo pasipriešinti jo galybei aukštesniąja *mahāvidyos* galia. Visiškai sutriuškinęs Śambarāsurą, Pradyumna išsitraukė iš makšties aštrųjį kalaviją ir nukirto demonui galvą, kurią puošė šalmas ir brangieji akmenys. Kai Pradyumna užmušė demoną, pusdieviai iš aukštesniųjų planetų ėmė berti ant jo gėles.

Pradyumnos žmona Māyāvatī mokėjo keliauti kosmine erdve, ir jie dviese nuskriejo į Pradyumnos tėvo sostinę Dvāraką. Jie praskrido virš Viešpaties Kṛṣṇos rūmų ir tarytum žaibais tviskantis debesis nusileido žemėn. Vidinė rūmų dalis vadinasi *antaḥpura*, uždaros patalpos. Pradyumna ir Māyāvatī ten išvydo daug moterų ir nusileido tarp jų. Išvydusios Pradyumną melsvais rūbais, labai ilgomis rankomis, garbanotais plaukais, nuostabiomis akimis, besišypsančiu rausvu veidu, pasidabinusį brangenybėmis bei papuošalais, jos iškart nesuprato, kad priešais jas – ne Kṛṣṇa, o Pradyumna. Labai susidrovėjusios, kad taip netikėtai pasirodė Kṛṣṇa, jos puolė slėptis kitame rūmų gale.

Tačiau greitai jos pastebėjo, kad Pradyumna pasižymi ne visais Kṛṣṇos bruožais, ir smalsumo vejamos grįžo pažiūrėti į jį bei jo žmoną Māyāvatī. Jos spėliojo, kas jis būsiąs, nes Pradyumna buvo nepaprasto grožio. Tarp moterų buvo ir lotosaakė Rukmiṇī-devī, tokia pat graži, kaip ir Pradyumna. Išvydusi Pradyumną, ji, žinoma, prisiminė savo sūnų ir pajuto tokią stiprią motinišką meilę, kad iš jos krūtų ėmė tekėti pienas. Ji irgi spėliojo: „Kas tasai nuostabusis jaunuolis? Vargu, ar kas prilygtų jo grožiui. Laiminga ta moteris, kuri išnešiojo įsčiose šį nuostabų berniuką ir tapo jo motina. Ir kas toji jauna jį lydinti mergina? Kaip jie susitiko? Jeigu mano sūnus, kuris dar iš lopšio buvo pagrobtas, yra gyvas, jis bus išaugęs į tokį jaunuolį.“ Rukmiṇī širdimi juto, kad Pradyumna – dingęs jos sūnus. Be to, ji pastebėjo, kad jis ir Kṛṣṇa panašūs kaip du vandens lašai. Ji negalėjo atsistebėti, kad jis turi visus Kṛṣṇos bruožus. Rukmiṇī pajuto šiam jaunuoliui meilę, ir jos kairė ranka ėmė virpėti, o tai buvo geras ženklas, kad jaunuolis, ko gero, būsiąs jos suaugęs sūnus.

Tą pačią akimirką rūmuose pasirodė Viešpats Kṛṣṇa su Savo tėvu Vasudeva ir motina Devakī. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, viską žinojo, bet tylėjo. Tačiau Viešpaties Śrī Kṛṣṇos noru tą valandą rūmuose apsilankė ir didysis išminčius Nārada, kuris ėmė pasakoti visus įvykius: kaip Pradyumna buvo pavogtas iš gimtųjų namų, kaip jis užaugo ir parvyko su savo žmona Māyāvatī, kuri praeitą gyvenimą buvo Rati, Kupidono žmona. Sužinoję apie paslaptingą Pradyumnos dingimą ir apie tai, kaip jis išaugo, visi negalėjo atsistebėti stebuklingu pražuvusio sūnaus grįžimu, nors jie jau buvo praradę viltį. Įsitikinę, kad prieš juos tikrai stovi Pradyumna, jie puolė džiaugsmingai jį sveikinti. Vienas po kito visi šeimos nariai – Devakī, Vasudeva, Viešpats Śrī Kṛṣṇa, Viešpats Balarāma, Rukmiṇī ir visos giminės moterys – glėbesčiavo Pradyumną ir jo žmoną Māyāvatī. Kai žinia apie Pradyumnos sugrįžimą pasklido po visą Dvāraką, atskubėjo naujienos priblokšti gyventojai, karštai trokštantys pamatyti pražuvėlį Pradyumną. Jie kalbėjo: „Sugrįžo dingęs sūnus. Ar gali būti didesnis džiaugsmas?“

Śrīla Śukadeva Gosvāmis paaiškino, kad iš pradžių visos rūmų gyventojos, kurios buvo Pradyumnos motinos ar įmotės, palaikė jį Kṛṣṇa ir susidrovėjo, apimtos santuokinės meilės geismo. Taip atsitiko todėl, kad Pradyumna buvo labai panašus į Kṛṣṇą ir iš tiesų buvo patsai Kupidonas. Todėl nenuostabu, kad Pradyumnos motinos bei kitos moterys apsiriko. Šis aprašymas rodo, kad Pradyumna savo išore taip priminė Kṛṣṇą, kad netgi jo motina palaikė jį Kṛṣṇa.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa ir Rukmiṇī susilaukia Pradyumnos“.

PENKIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Istorija apie Syamantakos brangakmenį

Kadaise Dvārakādhāmos valdose gyveno karalius, vardu Satrājitas. Jis buvo didelis saulės dievo garbintojas, ir už tai saulės dievas jam dovanojo Syamantakos brangakmenį. Dėl šio brangakmenio karalius Satrājitas turėjo nesutarimų su Yadu gimine, tačiau vėliau, kai jis atidavė Kṛṣṇai į žmonas savo dukrą Satyabhāmą, taip pat ir Syamantakos brangakmenį, nesutarimai liovėsi. Kartu su brangakmeniu Kṛṣṇa gavo į žmonas ne tik Satyabhāmą, bet ir Jāmbavāno dukrą Jāmbavatī. Abejos vestuvės įvyko dar prieš Pradyumnos grįžimą, apie kurį buvo papasakota ankstesniajame skyriuje. Toliau bus pasakojama, kaip karalius Satrājitas įžeidė Yadu giminę, bet vėliau atsitokėjo ir atidavė Kṛṣṇai savo dukrą bei akmenį Syamantaką.

Karalius Satrājitas buvo didis saulės dievo garbintojas, todėl pamažu tarp jo ir saulės dievo užsimezgė artimi draugystės ryšiai. Saulės dievas buvo labai patenkintas Satrājitu ir padovanojo jam nepaprastą brangakmenį – Syamantaką. Kai Satrājitas pasikabindavo ant kaklo medalioną su įtaisytu akmeniu, jis atrodė tarsi pats saulės dievas. Užsikabinęs brangenybę, jis įžengdavo į Dvāraką, ir žmonės manydavo, kad miestą aplankė saulės dievas, norėdamas pasimatyti su Kṛṣṇa. Jie žinojo, kad Kṛṣṇą,

Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kartais aplankydavo pusdieviai, taigi, Satrājitui atvykus į Dvāraką, visi gyventojai, išskyrus Kṛṣṇą, laikydavo jį pačiu saulės dievu. Nors visi gerai jį pažinojo, tačiau atpažinti negalėdavo, nes Syamantakos brangakmenio švytėjimas akino.

Sykį, šitaip apsirikę, keletas garbių Dvārakos gyventojų nuskubėjo pas Kṛṣṇą pranešti, jog pas Jį atvyko saulės dievas. Tuo metu Kṛṣṇa žaidė šachmatais. Vienas iš aukštų Dvārakos pareigūnų tarė: „Brangus Viešpatie Nārāyaṇa, Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Pilnavertė Tavo dalis Nārāyaṇa, arba Viṣṇu, keturiose rankose laiko simbolius – kriauklę, diską, vėzdą ir lotoso žiedą. Iš tiesų viskas priklauso Tau, tačiau netgi būdamas Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, Nārāyaṇa, Tu apsireiškei Vṛndāvanoje Yaśodāmātos sūnumi, ir ji kartais Tave supančiodavo virve, todėl Tu garsėji Dāmodaros vardu.“

Tai, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa, kaip teigė Dvārakos gyventojai, vėliau patvirtino Śaṅkarācārya, didysis filosofų *māyāvādžių* vadovas. Pripažindamas Viešpatį beasmeniu, jis neatmetė ir Jo asmeninio pavidalo. Visa, kas šiame materialiame pasaulyje turi pavidalą, yra sukuriama, palaikoma ir sunaikinama, tuo tarpu Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa, neturi tokio riboto materialaus pavidalo. Śaṅkarācārya sakė, jog Dievas beasmenis, norėdamas pamokyti žemo intelekto žmones, kurie laiko Kṛṣṇą paprastu žmogumi. Tai reiškia, kad Kṛṣṇa nėra materijos sąlygota asmenybė. Jis – transcendentinė asmenybė be materialaus kūno.

Kreipdamiesi į Viešpatį Kṛṣṇą, Dvārakos gyventojai pavadino Jį ne tik Dāmodara, bet ir Govinda. Šis vardas reiškia, jog Kṛṣṇa labai myli karves bei veršiukus. Norėdami parodyti savo glaudų ryšį su Kṛṣṇa, jie kreipėsi į Jį, vadindami Yadunandana, nes Jis buvo Vasudevos sūnus, gimęs Yadu giminėje. Galų gale Dvārakos gyventojai kreipėsi į Jį, kaip į aukščiausiąjį visatos valdovą. Jie vadino Kṛṣṇą įvairiausiais vardais ir didžiavosi esą Dvārakos gyventojai, kurie kiekvieną dieną gali matyti Kṛṣṇą.

Kai Satrājitas atvyko į Dvāraką, miesto gyventojai labai didžiavosi, kad pusdieviai ateina pasimatyti su Kṛṣṇa, nors Kṛṣṇa gyvena Dvārakoje tarsi paprastas žmogus. Taigi jie pranešė Viešpačiui Kṛṣṇai, kad su Juo pasimatyti atvyko saulės dievas, kurio kūnas nuostabiai švyti. Dvārakos gyventojai patvirtino, kad saulės dievo apsilankymas Dvārakoje nėra toks jau nepaprastas įvykis, nes visos visatos žmonės, kurie ieško Aukščiausiojo Dievo Asmens, žinojo, kad Jis apsireiškė Yadu giminėje ir gyvena Dvārakoje kaip vienas tos giminės narių. Miesto gyventojai džiaugėsi šiuo įvykiu, o visa persmelkiantis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, girdėdamas Savo pavaldinių kalbas, tik šypsojosi. Patenkintas Dvārakos gyventojais, Kṛṣṇa pranešė jiems, kad iš tiesų saulės dievu jie palaikė karalių Satrājitą, kuris atvyko

į Dvāraką, norėdamas pasipuikuoti savo turtu – saulės dievo dovanotu brangakmeniu.

Tačiau Satrājitas atvyko ne pasimatyti su Kṛṣṇa – jam terūpėjo Syamantakos akmuo. Jis padėjo akmenį šventykloje ir pasamdė *brāhmaṇus*, kad jį garbintų. Štai pavyzdys, kaip kvailas žmogus garbina materialų daiktą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad, norėdami kuo greičiau gauti savo karminės veiklos rezultatus, žemo intelekto žmonės garbina šioje visatoje sukurtus pusdievius. Žodis „materialistas“ apibūdina tą, kuriam rūpi jutiminiai malonumai, pasiekiami materialiame pasaulyje. Nors Kṛṣṇa vėliau paprašė Syamantakos akmens, karalius Satrājitas jo neatidavė, o laikė šventykloje, kad visi jį garbintų. O kas gi negarbins tokio akmens? Syamantakos brangakmenis turėjo galią kiekvieną dieną pagaminti daug aukso. Aukso kiekiui skaičiuoti naudojamas mato vienetas – *bhāra*. Vedų formulės nurodo, kad viena *bhāra* apytiksliai lygi septyniems kilogramams aukso, o vienas *moundas* – trisdešimt septyniems kilogramams. Brangakmenis kasdien pagamindavo apie septyniasdešimt septynis kilogramus aukso. Be to, Vedų raštai nurodo, kad ten, kur garbinamas šis brangakmenis, niekada neištinka badas. Tą vietą, kurioje buvo laikomas brangakmenis, apeidavo ir visos nelaimės – epidemijos bei ligos.

Viešpats Kṛṣṇa norėjo pamokyti pasaulį, jog visa, kas geriausia, reikia skirti šalies valdovui. Karalius Ugrasena buvo daugelio giminių valdovas. Jis buvo Kṛṣṇos senelis, todėl Kṛṣṇa paprašė Satrājito dovanoti Syamantakos brangakmenį karaliui Ugrasenai. Kṛṣṇa sakė, jog tai, kas geriausia, reikia aukoti karaliui. Tačiau begarbindamas pusdievius Satrājitas pasidarė labai materialistiško būdo, ir, užuot patenkinęs Kṛṣṇos prašymą, nutarė verčiau pats garbinti akmenį, kuris kasdien dovanojo jam septyniasdešimt septynis kilogramus aukso. Materialistai, kurie gali gauti tiek aukso, nesidomi Kṛṣṇos sąmone. Todėl kartais Kṛṣṇa parodo materialistui ypatingą malonę ir atima didžiulį materialų turtą, šitaip paversdamas tą žmogų didžiu bhaktu. Tačiau Satrājitas atsisakė vykdyti Kṛṣṇos valią ir brangakmenio neatidavė.

Netrukus po šio įvykio jaunesnysis Satrājito brolis, norėdamas pasipuikuoti, kokia turtinga jo šeima, pasiėmė brangakmenį ir, pasikabinęs jį ant kaklo, sėdo ant arklio ir išjojo į mišką, didžiuodamasis savo materialia brangenybe. Kai Satrājito brolis, vardu Prasena, jodinėjo mišku, jį užpuolė didžiulis liūtas ir, sudraskęs jį bei arklį, nusinešė brangakmenį į savo olą. Žinia apie Prasenos mirtį pasiekė gorilų karalių Jāmbavāną. Jis nusigavo į olą, užmušė liūtą ir pasiėmė brangųjį akmenį. Jāmbavānas dar nuo Viešpaties Rāmacandros laikų buvo didis Viešpaties bhaktas, todėl brangakmenis jam nebuvo kokia nors nepaprasta vertybė ir jis atidavė akmenį žaisti sūnui.

Nesulaukdamas, kada iš miško su brangakmeniu sugrįš jaunesnysis brolis Prasena, mieste likęs Satrājitas ėmė nerimauti. Jis nežinojo, kad jo brolį užmušė liūtas, kurį savo ruožtu nudobė Jāmbavānas. Todėl pamanė, kad Kṛṣṇa, taip geidęs to akmens, ko gero, bus užmušęs Praseną ir atėmęs iš jo brangakmenį. Toji mintis peraugo į gandą, kurį Satrājitas paskleidė po visą Dvāraką.

Klaidingas gandas, esą Kṛṣṇa užmušęs Praseną ir pavogęs brangakmenį, pasklido tarsi gaisras. Kṛṣṇai nepatiko, kad Jis šitaip šmeižiamas, todėl nutarė keliauti į mišką ir surasti Syamantakos brangakmenį. Kartu su keliais žymiais Dvārakos gyventojais Kṛṣṇa išėjo ieškoti Prasenos, Satrājito brolio, ir atrado jį sudraskytą liūto. Kṛṣṇa surado ir liūtą, užmuštą Jāmbavāno, kuris paprastai vadinamas Ṛkṣa. Buvo matyti, jog liūtą Ṛkṣa nudobė plikomis rankomis. Kṛṣṇa ir Dvārakos gyventojai miške surado ilgiausią landą. Buvo kalbama, kad ji veda į Ṛkṣos namus. Kṛṣṇa suprato, kad Dvārakos gyventojai bijojo ir koją ten kelti, todėl paprašė juos likti prie angos ir leidosi vienas į tamsią landą ieškoti Ṛkṣos, Jāmbavāno. Landoje Kṛṣṇa pamatė Ṛkṣos sūnų, kuris žaidė su tėvo dovanotu brangakmeniu. Norėdamas paimti jį iš vaiko, Kṛṣṇa priėjo ir atsistojo priešais. Bet auklė, saugojanti Ṛkṣos vaiką, pamačiusi netoliese Kṛṣṇą ir išsigandusi, kad Jis pagrobs vertingąjį akmenį, ėmė garsiai rėkti iš baimės.

Išgirdęs auklės klyksmą, pasirodė įpykęs Jāmbavānas. Iš tikrųjų Jāmbavānas buvo didis Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas, tačiau pykčio apakintas jis neatpažino savo valdovo ir palaikė Jį paprastu žmogumi. Šis atsitikimas primena mums „Bhagavad-gītos“ žodžius, kuriais Viešpats pataria Arjunai atsikratyti pykčio, godumo ir geismo ir tokiu būdu pasiekti dvasinį lygį. Geismas, pyktis ir godumas yra neišskiriami draugai ir jie trukdo žmogui dvasiškai tobulėti.

Nepažinęs savo valdovo, Jāmbavānas iškvietė Jį kautis. Taip prasidėjo didžioji Kṛṣṇos ir Jāmbavāno kova, kurioje jie kirtosi tarsi du grifai. Atradę tinkamą maistui dvėselieną, grifai aršiai kovoja dėl grobio. Iš pradžių Kṛṣṇa ir Jāmbavānas kovėsi ginklais, paskui svaidėsi akmenimis, talžėsi didžiuliais medžiais, grūmėsi plikomis rankomis, kol galiausiai ėmė trankyti vienas kitą kumščiais, o jų smūgiai buvo galingi tarsi perkūnas. Kiekvienas tikėjosi laimėsiąs, tačiau prabėgo ir viena para, ir kita, o kova vis tęsėsi be jokio atokvėpio. Šitaip jie grūmėsi dvidešimt aštuonias paras.

Jāmbavānas buvo stipriausia savo laikų gyvoji būtybė, tačiau Śrī Kṛṣṇos smūgių kruša atėmė iš jo beveik visas jėgas, ir jo sąnariai nusilpo. Išsekęs, prakaito išpiltas Jāmbavānas negalėjo atsistebėti. Kas gi šis priešininkas, sugebėjęs taip jį nuvarginti? Jāmbavānas žinojo turįs antžmogišką jėgą, tačiau nusilpęs nuo Kṛṣṇos smūgių jis suprato, kad Kṛṣṇa – ne kas kitas, o jo garbinamas Viešpats, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Šis atvejis bhak-

toms ypač reikšmingas. Iš pradžių Jāmbavānas nesuvokė, kas yra Kṛṣṇa, nes materialūs prisirišimai buvo užtemdę jo akis. Jis buvo prisirišęs prie sūnaus ir vertingojo Syamantakos brangakmenio, kurio nenorėjo Kṛṣṇai atiduoti. Išvydęs Kṛṣṇą, Jāmbavānas ne juokais supyko, manydamas, kad Kṛṣṇa atėjo pasiglemžti brangakmenio. Štai tokia materiali realybė: mūsų kūnas gali būti labai tvirtas, tačiau tai nepadės mums suprasti Kṛṣṇą.

Pramogos dėlei Kṛṣṇa panoro tariamai susikauti su Savo bhaktu. Iš „Śrīmad-Bhāgavatam“ mes jau žinome, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi visus žmogui būdingus polinkius bei sugebėjimus. Kartais, norėdamas pasismaginti ir parodyti Savo jėgą, Jis susikauna, ir šito panorėjęs Jis pasirenka tam reikalui tinkamą bhaktą, kuris gali suteikti tokį malonumą. Kṛṣṇa panoro patirti malonumą susikovęs su Jāmbavānu, bet iš tikrųjų kovėsi juokais. Nors Jāmbavānas iš prigimties buvo bhaktas, tarnaudamas Viešpačiui savo fizine jėga jis nepažino Kṛṣṇos. Tačiau kai tik Kṛṣṇa patyrė kovos džiaugsmą, Jāmbavānas iškart suprato, kad jo priešininkas ne kas kitas, kaip Patsai Aukščiausiasis Viešpats. Vadinasi, jis suvokė Kṛṣṇą tik todėl, kad Jam tarnavo. Kartais Kṛṣṇą galima patenkinti ir kovojant su Juo.

Jāmbavānas pasakė Viešpačiui: „Brangusis Viešpatie, dabar aš supratau, kas Tu. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Viešpats Viṣṇu, mūsų galių, turtų, garbės, grožio, išminties ir atsižadėjimo šaltinis.“ Šiuos Jāmbavāno žodžius patvirtina „Vedānta-sūtra“, kuri skelbia, jog Aukščiausiasis Viešpats – visa ko šaltinis. Jāmbavānas pavadino Viešpatį Kṛṣṇą Aukščiausiuoju Asmeniu, Viešpačiu Viṣṇu: „Brangusis Viešpatie, Tu sukūrei tuos, kurie kuria visatos reiškinius.“ Šie žodžiai labai pamokantys paprastam žmogui, kuris negali atsistebėti didžiųjų protų laimėjimais. Paprastas žmogus stebisi didžių mokslininkų atradimais, tačiau Jāmbavāno žodžiai patvirtina, kad mokslininką, kuris gali sukurti daugybę nuostabių dalykų, sukūrė Kṛṣṇa. Ir Jis sukūrė ne vieną mokslininką, o milijonus ir trilijonus visatos mokslininkų. Jāmbavānas toliau kalbėjo: „Tu sukūrei ne tik pačius kūrėjus, bet ir visus materialiuosius pradus, kuriais naudojasi vadinamieji kūrėjai.“ Norėdami padaryti ką nors nepaprasta, mokslininkai naudojasi fiziniais elementais ir tomis galimybėmis, kurias teikia materialios gamtos dėsniai, bet iš tikrųjų dėsnių bei elementų kūrėjas yra Kṛṣṇa. Toks yra tikrai mokslinis požiūris. Neišmintingi žmonės nesistengia suprasti, kas sukūrė mokslininko smegenis – jiems pakanka nuostabių mokslininko kūrinių ir išradimų.

Jāmbavānas tęsė: „Brangus Viešpatie, laiko veiksnys, sujungiantis išvien visus fizinius elementus, irgi atstovauja Tau. Tu – aukščiausiasis laikas, iš kurio randasi, yra palaikoma ir galiausiai sunaikinama kūrinija. Be fizinių elementų ir laiko veiksnio, dar egzistuoja tie, kurie naudojasi kūrini-

jos teikiamomis galimybėmis ir elementais, tačiau ir jie yra neatsiejamos Tavo dalelės. Taigi gyvoji esybė nėra nepriklausomas kūrėjas. Teisingai visa tai įvertinę, įsitikinsime, kad Tu – aukščiausiasis valdovas bei visa ko Viešpats. Brangus Viešpatie, dabar aš suprantu, kad Tu esi tasai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kurį aš garbinu kaip Viešpatį Rāmacandrą. Mano Viešpats Rāmacandra norėjo per vandenyną nutiesti tiltą, ir aš pats mačiau, kaip sujudo vandenynas, vos tik Viešpats Rāmacandra pažvelgė į jį. O jam sujudus, sunerimo ir gyvosios būtybės – banginiai, krokodilai, *timiṅgilos* bei kitos žuvys. (Vandenyne gyvenanti žuvis *timiṅgila* gali vienu ypu praryti jūros milžiną banginį.) Taip vandenynui teko leisti Viešpačiui Rāmacandrai nukeliauti į Laṅkos salą (dabar greičiausiai tai Ceilonas). Iki šiol visi mena, kaip buvo nutiestas tiltas per vandenyną nuo Komorino kyšulio iki Ceilono. Kai tiltas buvo baigtas, visa Rāvaṇos karalystė buvo sudeginta. Kovodamas su Rāvaṇa, Savo aštriomis strėlėmis Tu sukapojai visą jo kūną, ir jo galva nukrito ant žemės. Dabar suprantu, kad Tu ne kas kitas, kaip mano Viešpats Rāmacandra. Niekas kitas neturi tokios neišmatuojamos galios ir niekas kitas nesugebėtų manęs nugalėti."

Viešpačiui Kṛṣṇai patiko Jāmbavāno maldos bei žodžiai, ir, norėdamas numalšinti Jāmbavāno skausmą, Savo lotoso delnu Jis perbraukė per visą Jāmbavāno kūną. Jāmbavānas iškart pajuto, kaip dingo didžiųjų kautynių nuovargis. Paskui Viešpats Kṛṣṇa kreipėsi į jį, vadindamas karaliumi Jāmbavānu, kadangi tikrasis miško karalius buvo jis, o ne liūtas, nes Jāmbavānas užmušė jį be ginklo, plikomis rankomis. Kṛṣṇa pasakė Jāmbavānui, kad atėjo pas jį paprašyti Syamantakos brangakmenio, nes nuo tada, kai akmuo dingo, kvailiai juodina Jo gerą vardą. Kṛṣṇa tiesiai jam pasakė, kad atėjo brangakmenio, nes norėjo paneigti šmeižtą. Jāmbavānas viską suprato ir, trokšdamas nudžiuginti Viešpatį Kṛṣṇą, atidavė Jam ne tik Syamantakos brangakmenį, bet ir savo dukrą Jāmbavatī, kuri kaip tik buvo sulaukusi nuotakos amžiaus.

Šitaip kalnų oloje baigėsi istorija apie tai, kaip susituokė Jāmbavatī ir Kṛṣṇa ir kaip buvo sugrąžintas Syamantakos brangakmenis. Kṛṣṇos ir Jāmbavāno susirėmimas tęsėsi dvidešimt aštuonias dienas. Dvārakos gyventojai prie požemio telaukė dvylika dienų, o paskui nutarė, kad bus kas negero atsitikę. Jie negalėjo žinoti, kas dėjosi oloje iš tikrųjų, todėl liūdni ir išvargę grįžo į Dvārakos miestą.

Kai Dvārakos gyventojai grįžo namo be Kṛṣṇos, šeimos nariai – Kṛṣṇos motina Devakī, tėvas Vasudeva, vyriausioji žmona Rukmiṇī, draugai, giminaičiai ir visi rūmų gyventojai labai nusiminė. Jie nuoširdžiai mylėjo Kṛṣṇą, todėl ėmė plūsti Satrājitą, nes Kṛṣṇa dingo dėl jo kaltės. Jie nuėjo nusilenkti deivei Candrabhāgai ir prašyti jos, kad grįžtų Kṛṣṇa. Deivė buvo patenkinta Dvārakos gyventojų maldomis ir tuoj pat juos palaimino. Tą

pačią akimirką prieš juos atsirado Kṛṣṇa su Savo naująja žmona Jāmbavatī, ir visus Dvārakos gyventojus bei Kṛṣṇos giminaičius pagavo džiaugsmas. Jie džiūgavo tarsi iš mirusiųjų būtų prisikėlęs brangiausias jų giminaitis. Dvārakos gyventojai buvo nutarę, kad Kṛṣṇai teko sunkiai kautis, todėl beveik prarado viltį, kad Jis sugrįš. Tačiau kai jie pamatė, kad Kṛṣṇa sugrįžo, ir ne vienas, o su nauja žmona Jāmbavatī, jie nieko nelaukdami iškėlė dar vieną šventišką ceremoniją.

Paskui karalius Ugrasena sukvietė visų svarbiausiųjų karalių bei vadų pasitarimą. Jis pakvietė ir Satrājitą, ir Kṛṣṇa visiems susirinkusiems papasakojo, kaip atgavo akmenį iš Jāmbavāno. Kṛṣṇa norėjo grąžinti vertingąjį akmenį karaliui Satrājitui. Satrājitas labai susigėdo, neteisingai apšmeižęs Kṛṣṇą. Nuleidęs galvą jis spaudė akmenį rankoje, bet tylėjo ir, neištaręs nė žodžio karalių ir vadų susirinkime, su brangenybe grįžo į namus. Jis mąstė, kaip jam, apšmeižusiam Kṛṣṇą, apsivalyti nuo šio bjauraus poelgio. Jis suprato, kad smarkiai įžeidė Kṛṣṇą, ir dabar turi rasti būdą, kaip išeiti iš šios padėties ir vėl palankiai nuteikti Kṛṣṇą.

Karalius Satrājitas norėjo atsikratyti kaltės jausmo, kad pametęs galvą dėl materialaus blizgučio – Syamantakos brangakmenio visiems sukėlė tiek rūpesčių. Satrājitas pergyveno, kad įskaudino Kṛṣṇą, ir nuoširdžiai norėjo ištaisyti savo klaidą. Kṛṣṇa iš vidaus apšvietė jam protą, ir Satrājitas nutarė atiduoti Kṛṣṇai ne tik brangakmenį, bet ir savo gražuolę dukrą Satyabhāmą. Kitos išeities nebuvo, ir jis ėmė ruoštis Kṛṣṇos bei savo dukters vedybų apeigoms. Jis atidavė Aukščiausiajam Dievo Asmeniui ir akmenį, ir dukrą. Satyabhāmā buvo tokia graži ir tokių nuostabių savybių, kad gauti jos ranką svajojo daugelis karalaičių, bet Satrājitas vis dar laukė tinkamo žento ir dabar, Kṛṣṇos malone, nutarė atiduoti dukrą Jam į žmonas.

Patenkintas Satrājitu, Viešpats Kṛṣṇa pasakė jam, kad Syamantakos brangakmenis Jam nereikalingas. „Verčiau jis telieka šventykloje, kur tu jį ir laikei, – pasakė Jis, – taip jis duos naudos visiems mums. Brangakmenis bus Dvārakoje, ir miesto neužpuls nei badas, nei kiti pavojai – epidemijos, karščiai bei šalčiai.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Istorija apie Syamantakos brangakmenį“.

PENKIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Satrājito ir Śatadhanvos mirtis

Po to, kai Akrūra aplankė Hastināpurą ir papasakojo Kṛṣṇai, kaip gyvena Pāṇḍavos, įvykiai klostėsi toliau. Pāṇḍavoms teko persikelti į namą, pastatytą iš šelako, kuris vėliau buvo padegtas, ir visi pamanė, jog Pāṇḍavos kartu su savo motina Kuntī žuvo. Ši žinia pasiekė Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą. Pasitarę Jie nusprendė vykti į Hastināpurą išreikšti Savo giminaičiams užuojautą. Žinoma, Kṛṣṇa ir Balarāma žinojo, kad Pāṇḍavos nežuvo liepsnose, tačiau, net ir žinodami tai, Jie panoro vykti į Hastināpurą ir pasidalyti bendru netekties sielvartu. Atvykę į Hastināpurą, Kṛṣṇa ir Balarāma pirmiausia aplankė Bhīṣmadevą, nes Bhīṣmadeva buvo Kuru giminės patriarchas. Paskui jie aplankė Kṛpācāryą, Vidurą, Gāndhārī ir Droṇą. Kiti Kuru giminės nariai pernelyg neliūdėjo, nes laukė Pāṇḍavų bei jų motinos mirties. Tačiau kai kuriems šeimos nariams, o labiausiai Bhīṣmai, tas įvykis buvo skaudus, ir Kṛṣṇa su Balarāma liūdėjo kartu su visais, neišduodami tiesos.

Kai Kṛṣṇa ir Balarāma buvo toli nuo Dvārakos, mieste įvyko sąmokslas, kurio tikslas buvo pavogti iš Satrājito Syamantakos brangakmenį. Svarbiausiąjį vaidmenį sąmoksle suvaidino Śatadhanvā. Śatadhanvā norėjo vesti Satyabhāmą, gražiąją Satrājito dukterį, ir jis nebuvo vienintelis, kuris to troško. Satrājitas ne vienam jaunikiui žadėjo atiduoti gražuolę dukte-

rį, tačiau vėliau sprendimą pakeitė ir atidavė ją Kṛṣṇai kartu su Syamantakos brangakmeniu. Satrājitas labai nenorėjo kartu su dukra atiduoti brangakmenio, ir Kṛṣṇa, nuspėdamas jo mintis, dukterį paėmė į žmonas, o brangakmenį grąžino. Kai Kṛṣṇa grąžino jam brangakmenį, patenkintas Satrājitas nebesiskyrė su savo brangenybe. Tačiau, Kṛṣṇai ir Balarāmai išvykus, būrys žmonių, tarp jų ir Viešpaties Kṛṣṇos bhaktai – Akrūra bei Kṛtavarmā, susimokė atimti iš Satrājito akmenį. Akrūra ir Kṛtavarmā prisidėjo prie sąmokslininkų, nes troško brangakmenį padovanoti Kṛṣṇai. Jie žinojo, kad Kṛṣṇa norėjo brangakmenio, bet Satrājitas jo nedovanojo Kṛṣṇai, nors turėjo tai padaryti. Kiti dalyvavo sąmoksle iš nevilties, kad negavo Satyabhāmos rankos. Kai kurie sąmokslininkai įkalbėjo Śatadhanvą užmušti Satrājitą ir atimti brangakmenį.

Paprastai klausiama, kodėl toks didis bhaktas, kaip Akrūra, dalyvavo sąmoksle? Ir kodėl Kṛtavarmā, Viešpaties bhaktas, irgi prisijungė prie sąmokslo? Tokie didieji autoritetai, kaip Jīva Gosvāmis, atsako, kad Akrūra, nors jis didis bhaktas, buvo prakeiktas Vṛndāvanos gyventojų už tai, kad išsivežė Kṛṣṇą. Dėl to, kad užgavo jų jausmus, Akrūra buvo priverstas susidėti su nuodėmingais sąmokslininkais. O Kṛtavarmā, nors taip pat buvo bhaktas, artimai bendravo su Kaṁsa, todėl susiteršė nuodėme ir prisidėjo prie sąmokslo.

Sąmokslo dalyvių įkalbėtas, vieną naktį Śatadhanvā įsėlino į Satrājito namus ir jį miegantį užmušė. Śatadhanvā buvo nuodėmingas, žemų polinkių žmogus, ir nors dėl jo nuodėmių jam nebuvo lemta ilgai gyventi, jis nutarė užmušti miegantį Satrājitą. Kai Śatadhanvā įėjo į Satrājito namus, norėdamas jį nužudyti, visos namuose gyvenusios moterys ėmė garsiai klykti, tačiau, nepaisydamas sielvartingų klyksmų, Śatadhanvā negailestingai ir nesvyruodamas užmušė Satrājitą, kaip kad mėsininkas papjauna skerdykloje gyvulį. Kadangi Kṛṣṇa buvo išvykęs, Jo žmona Satyabhāmā tą naktį nakvojo tėvo namuose. Ji ėmė raudoti: „Brangus tėve, brangus tėve! Kaip žiauriai tave nužudė!“ Satrājito kūnas nebuvo iškart sudegintas, nes Satyabhāmā ketino vykti į Hastināpurą pas Kṛṣṇą. Todėl kūną laikė aliejaus statinėje, kad grįžęs Kṛṣṇa galėtų jį pamatyti ir atkeršytų Śatadhanvai. Norėdama pranešti Kṛṣṇai apie šiurpią tėvo mirtį, Satyabhāmā išskubėjo į Hastināpurą.

Kai Satyabhāmā papasakojo Kṛṣṇai apie Jo uošvio mirtį, Jis ėmė sielotis tarsi būtų paprastas žmogus. Jo sielvartas mums gali pasirodyti nesuprantamas. Viešpats Kṛṣṇa nei veikia, nei patiria veiksmo pasekmių, tačiau Jis atliko paprasto žmogaus vaidmenį, todėl išreiškė nuoširdžią užuojautą Satyabhāmai dėl tokios netekties. Kai Jis išgirdo apie uošvio mirtį, Jo akys prisipildė ašarų. Jis sielvartavo: „O, kokia nelaimė!“ Taigi Kṛṣṇa ir Balarāma kartu su Kṛṣṇos žmona Satyabhāma nedelsdami grįžo į Dvāra-

ką ir ėmė svarstyti, kaip užmušti Śatadhanvą ir atgauti brangakmenį. Nors Śatadhanvā buvo didžiausias piktadarys mieste, vis dėlto jis labai bijojo visagalio Kṛṣṇos ir baisiausiai persigando, sužinojęs, kad Jis grįžo.

Suprasdamas, kad Kṛṣṇa ketina jam atkeršyti, Śatadhanvā nuskubėjo pas Kṛtavarmą prašyti jo užtarimo. Tačiau Kṛtavarmā atsakė: „Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma nėra paprasti žmonės, ir aš neisiu prieš Jų valią. Jie – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Ar galima išvengti mirties, nusikaltus Kṛṣṇai ir Balarāmai? Nuo Jų pykčio išsigelbėti neįmanoma.“ Paskui Kṛtavarmā pasakė, kad net Kaṁsa, kuris buvo labai galingas ir kuriam padėjo daugybė demonų, neišvengė Kṛṣṇos pykčio, jau nekalbant apie Jarāsandhą, kuris aštuoniolika kartų pralaimėjo Kṛṣṇai ir kiekvieną sykį, patyręs pralaimėjimo kartėlį, grįždavo iš mūšio lauko.

Kai Kṛtavarmā atsisakė pagelbėti, Śatadhanva nuėjo maldauti pagalbos pas Akrūrą. Bet Akrūra taip pat atsisakė: „Kṛṣṇa ir Balarāma – Patsai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir kiekvienas, žinantis apie Jų visagalybę, niekada neišdrįs Jiems nusikalsti arba su Jais susigrumti.“ Akrūra tęsė: „Kṛṣṇa ir Balarāma tokie galingi, kad vien Jiems panorėjus kosminis pasaulis atsiranda, gyvuoja ir yra sunaikinamas. Deja, iliuzinės galios paklaidinti žmonės nepajėgia suprasti, koks Kṛṣṇa galingas, nors visas kosminis pasaulis yra Jo valdžioje.“ Jis pateikė pavyzdį apie tai, kaip turėdamas tik septynerius metus Kṛṣṇa pakėlė Govardhanos kalvą ir septynias dienas laikė ją, tarsi vaikas laikytų mažą skėtį. Akrūra Śatadhanvai aiškiai pasakė, kad visada gerbs Kṛṣṇą ir lenksis Jam, visos kūrinijos Supersielai ir pirminei visų priežasčių priežasčiai. Kai ir Akrūra atsisakė jį užtarti, Śatadhanvā nutarė atiduoti jam Syamantakos brangakmenį. Paskui jis šoko ant savo eiklaus žirgo, kuris be poilsio galėjo nušuoliuoti keturis šimtus mylių, ir spruko iš miesto.

Sužinoję apie Śatadhanvos pabėgimą, Kṛṣṇa ir Balarāma sėdo į vežimą, virš kurio plaikstėsi vėliava su Garuḍos atvaizdu, ir puolė jį vytis. Kṛṣṇa buvo labai užsirūstinęs ant Śatadhanvos ir norėjo jį užmušti, nes jis nužudė Satrājitą, už save viršesnį socialinėje hierarchijoje žmogų. Satrājitas buvo Kṛṣṇos uošvis, o *śāstros* nurodo, kad *guru-druhai*, arba tam, kuris maištauja prieš viršesnį žmogų, reikia skirti bausmę pagal nusikaltimo sunkumą. Kadangi Śatadhanvā nužudė Kṛṣṇos uošvį, Kṛṣṇa pasiryžo truks pliš užmušti Śatadhanvą.

Išsekęs Śatadhanvos žirgas krito ir nusibaigė prie sodo namelio Mithiloje. Dabar Śatadhanvā liko be arklio ir leidosi bėgti kiek įkabindamas. Norėdami su Śatadhanva pasielgti garbingai, Kṛṣṇa ir Balarāma nušoko nuo vežimo ir puolė jį vytis pėsti. Bėgdamas Kṛṣṇa švystelėjo Savo diską ir nukirto Śatadhanvai galvą. Kai Śatadhanvā krito negyvas, Kṛṣṇa jo rūbuose bandė atrasti Syamantakos brangakmenį, tačiau nieko nepešė. Sugrį-

žęs pas Balarāmą, Jis tarė: „Veltui užmušėme tą žmogų. Brangakmenio su savimi jis neturėjo.“ Śrī Balarāma pasiūlė: „Turbūt jį saugo kas nors Dvārakoje, taigi skubinkis grįžti ir surask jį.“ O Pats Śrī Balarāma pasakė norįs kelias dienas likti Mithiloje, nes buvo artimas Mithilos karaliaus draugas. Taip Kṛṣṇa grįžo į Dvāraką, o Balarāma pasuko į Mithilą.

Kai Mithilos karalius išvydo savo mieste Śrī Balarāmą, jis labai nudžiugo ir labai pagarbiai bei svetingai sutiko Viešpatį. Norėdamas suteikti Balarāmai džiaugsmo, karalius apdovanojo Jį brangiomis dovanomis. Šį sykį Śrī Balarāma, kaip Mithilos karaliaus Janakos Mahārājos garbės svečias, išgyveno mieste keletą metų. O kol Balarāma viešėjo Mithiloje, Duryodhana, vyriausiasis Dhṛtarāṣṭros sūnus, pasinaudojo proga ir išmoko iš Jo kautis vėzdais.

Užmušęs Śatadhanvą, Kṛṣṇa grįžo į Dvāraką ir, norėdamas nudžiuginti Savo žmoną Satyabhāmą, pranešė jai apie Śatadhanvos, tėvo žudiko, mirtį. Bet Jis pasakė, kad brangakmenio pas jį nerado. Paskui, kaip to reikalauja religijos principai, Kṛṣṇa su Satyabhāma, draugais bei giminėmis atliko apeigas uošvio atminimui pagerbti.

Akrūra ir Kṛtavarmā aktyviai dalyvavo sąmoksle prieš Satrājitą. Jie įkalbėjo Śatadhanvą jį nužudyti, todėl išgirdę, kad Kṛṣṇa užmušė Śatadhanvą ir grįžo į Dvāraką, jie skubiai paliko miestą. Bet kai Akrūra išvyko, Dvārakos gyventojai pajuto epidemijų bei gaivalinių nelaimių grėsmę. Toks įsitikinimas tebuvo prietaras, nes kol mieste buvo Viešpats Kṛṣṇa, negalėjo kilti nei ligos, nei badas, nei gaivalinės nelaimės. Tačiau vis tiek atrodė, kad Akrūrai išvykus Dvāraką ėmė pulti nelaimės. Kadaise Kāśī provincijoje Vārāṇasio srityje užėjo baisi sausra – nebuvo nė lašo lietaus. Tada Kāśī karalius išleido savo dukrą Gāndinī už Śvaphalkos, Akrūros tėvo. Kāśī karalius taip pasielgė patariamas vieno astrologo, ir tikrai, po karalaitės ir Śvaphalkos vedybų, šioje provincijoje dosniai palijo. Kadangi Śvaphalka pasižymėjo tokia antgamtine galia, jo sūnų Akrūrą visi laikė tokiu pat galingu, ir žmonės manė, kad tą vietą, kur gyvena Akrūra ar jo tėvas, apeis visos stichinės nelaimės, badas ar sausra. Laiminga ta karalystė, kurioje nebūna bado, epidemijų, alinančių karščių ar šalčių, ir laime spinduliuoja žmonių mintys, siela bei kūnas. O kai įvyksta kokia nelaimė, žmonės mano, kad ji kilo dėl to, kad mieste nėra sėkmę pritraukiančio žmogaus. Todėl Dvārakoje pasklido gandas, kad nepalankūs įvykiai prasidėjo išvykus Akrūrai. Po Akrūros išvykimo kai kurie senyvi miesto žmonės pastebėjo blogų ženklų, kurie pasirodė dingus Syamantakos brangakmeniui. Kai Viešpats Śrī Kṛṣṇa išgirdo šiuos žmonių skleidžiamus gandus, Jis nutarė iš Kāśī karalystės pakviesti Akrūrą. Akrūra buvo Kṛṣṇos dėdė, todėl, jam grįžus į Dvāraką, Viešpats Kṛṣṇa pasveikino jį taip, kaip dera sveikinti vyresnįjį šeimos narį. Kṛṣṇa

yra Supersiela, glūdinti kiekvieno širdyje, Jis žino viską, kas joje vyksta. Taigi Jis žinojo ir visas Akrūros bei Śatadhanvos sąmokslo smulkmenas, todėl šypsodamasis kreipėsi į Akrūrą.

Pavadinęs jį dosniausiu iš dosniausiųjų, Kṛṣṇa jam tarė: „Brangus dėde, Aš jau žinau, jog Śatadhanvā paliko tau Syamantakos brangakmenį. Kol kas teisių į jį niekas nereiškia, nes karalius Satrājitas neturėjo sūnų. Jo dukrai Satyabhāmai brangakmenis nerūpi, tačiau jos būsimasis sūnus, Satrājito anūkas, gavęs teisę į palikimą teisėtai sieks atgauti brangakmenį.“ Taip sakydamas, Viešpats Kṛṣṇa leido suprasti, kad Satyabhāmā jau laukiasi kūdikio ir kad jos sūnus, tikrasis Syamantakos šeimininkas, neabejotinai atsiims iš Akrūros Syamantakos brangakmenį.

Kṛṣṇa tęsė: „Brangakmenis toks galingas, kad paprastas žmogus jo nesugebės laikyti. Žinau, jog esi labai dorybingas, todėl neprieštaraučiau, kad brangakmenis liktų pas tave. Tačiau bėda ta, kad Mano vyresnysis brolis Śrī Balarāma netiki, kai sakau, jog brangakmenį turi tu. Todėl Aš prašau, o didžiadvasi, parodyti tą akmenį Man giminaičių akivaizdoje, kad jie nusiramintų ir nebekreiptų dėmesio į visokius gandus. Tu negali paneigti, jog turi tą brangakmenį – mes žinome, jog tavo turtai pagausėjo ir tu atnašauji aukas ant aukso altoriaus.“ Brangakmenio ypatybės buvo žinomos: akmuo savo šeimininkui kasdien duodavo beveik devynis *moundus* gryno aukso. Tiek aukso gaudavo ir Akrūra, kuris paskui dosniai dalindavo jį per aukojimo apeigas. Viešpats Kṛṣṇa užsiminė, jog Akrūra dosniai dalijo auksą, ir tai buvo įrodymas, jog Syamantakos brangakmenį turi būtent jis.

Kai draugiškais ir maloniais žodžiais Viešpats Kṛṣṇa įtikino Akrūrą žinąs visą tiesą, ir Akrūra suprato, kad nuo Śrī Kṛṣṇos nieko nenuslėpsi, jis atnešė į audeklą suvyniotą, tarsi saulė spindintį brangakmenį ir įteikė jį Kṛṣṇai. Viešpats Kṛṣṇa paėmė Syamantakos brangakmenį ir parodė susirinkusiems giminaičiams bei draugams, o paskui visų akyse grąžino jį Akrūrai, kad jie žinotų, jog brangakmenį saugos Akrūra ir kad jis liks Dvārakos mieste.

Syamantakos akmens istorija nepaprasta. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad tas, kuris klausysis šios istorijos apie Syamantakos brangakmenį, ją pasakos ar paprasčiausiai prisimins, išvengs šmeižto ir nedorų darbų pasekmių ir pasieks aukščiausią, tobulą ramybę.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Satrājito ir Śatadhanvos mirtis“.

PENKIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Kṛṣṇa veda penkias karalaites

Toli pasklido kalbos apie tai, kad žuvo penki broliai Pāṇḍavos ir jų motina Kuntī, kai Dhṛtarāṣṭra liepė padegti jų namą, pastatytą iš šelako. Bet vėliau penki broliai buvo pastebėti Draupadī vestuvių ceremonijoje, ir pasklido kitas gandas – esą Pāṇḍavos ir jų motina gyvi. Ir šis gandas pasitvirtino. Pāṇḍavos su motina grįžo į savo sostinę Hastināpurą, ir žmonės išvydo juos savo akimis. Kai ši žinia pasiekė Kṛṣṇą ir Balarāmą, Kṛṣṇa panoro pamatyti juos Pats, todėl nutarė keliauti į Hastināpurą.

Šį kartą Kṛṣṇa vyko į Hastināpurą labai iškilmingai, kaip ir dera karalaičiui. Jį lydėjo vyriausiasis karo vadas Yuyudhāna bei daugybė kitų karių. Iš tikrųjų Jis vyko į Hastināpurą be kvietimo – tiesiog norėjo pasimatyti su Pāṇḍavomis, nes mylėjo didžius Savo bhaktus. Kṛṣṇa aplankė Pāṇḍavas iš anksto jų neperspėjęs, ir jie, išvydę svečią, pakilo iš savo vietų. Kṛṣṇą vadina Mukunda, nes kai žmogus užmezga ryšį su Kṛṣṇa arba mato Jį, būdamas visiškoje Kṛṣṇos sąmonėje, jis iš karto atsikrato materialaus nerimo. Be to, jis patiria visišką dvasinę palaimą.

Pasirodžius Kṛṣṇai, Pāṇḍavos iškart pagyvėjo, tarsi būtų atgavę prarastą sąmonę ar gyvybę. Kai žmogus netenka sąmonės, jo jutimai bei visos kūno dalys apmiršta, tačiau kai jis atsipeikėja, jutimai iš karto ima veikti. Pakilę sutikti Kṛṣṇą, Pāṇḍavos pasijuto taip, tarytum jiems būtų grįžusi sąmonė.

Jie iškart pagyvėjo. Viešpats Kṛṣṇa apkabino kiekvieną iš jų paeiliui. Aukščiausiojo Dievo Asmens prisilietimas apvalė Pāṇḍavas nuo materialių nešvarybių, ir jie, apimti dvasinės palaimos, nusišypsojo. Išvydus Viešpaties Kṛṣṇos veidą, juos pagavo transcendentinis džiaugsmas. Viešpats Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau Jis vaidino paprasto žmogaus vaidmenį, todėl iš karto palietė Yudhiṣṭhiros ir Bhīmos pėdas, nes jie buvo vyresnieji Jo pusbroliai. Arjuna apkabino Kṛṣṇą kaip savo vienmetį draugą, o du jaunesnieji broliai – Nakula ir Sahadeva palietė Kṛṣṇos lotoso pėdas, parodydami savo pagarbą. Kai Pāṇḍavos ir Viešpats Kṛṣṇa pasisveikino, kaip to reikalavo jų padėtis visuomenėje ir elgesio taisyklės, Kṛṣṇai buvo pasiūlyta garbinga vieta. Kṛṣṇai patogiai atsisėdus, jaunoji Pāṇḍavų žmona Draupadī, žavi savo įgimtu moterišku grakštumu, priėjo prie Viešpaties Kṛṣṇos ir pagarbiai Jį pasveikino. Labai pagarbiai buvo sutikti ir Yādavos, atlydėję Kṛṣṇą į Hastināpurą, o Sātyakis, arba Yuyudhāna, irgi buvo minkštai pasodintas. Taigi visi užėmė savo vietas, o penki broliai atsisėdo šalia Viešpaties Kṛṣṇos.

Susitikęs su penkiais broliais, Viešpats Kṛṣṇa nuėjo aplankyti Śrīmatī Kuntīdevī – Pāṇḍavų motiną ir Savo tetą iš tėvo pusės. Rodydamas Savo pagarbą tetai, Kṛṣṇa palietė jos pėdas. Kuntīdevī akys sudrėko, ir iš susijaudinimo ji apkabino Viešpatį Kṛṣṇą. Ji pasiteiravo, kaip gyvena jos giminės iš tėvų pusės – brolis Vasudeva, jo žmona ir kiti šeimos nariai. Kṛṣṇa Savo ruožtu išklausinėjo tetos apie Pāṇḍavų šeimą. Kuntīdevī su Kṛṣṇa siejo giminystės ryšiai, tačiau vos pamačiusi Jį, Kuntīdevī iškart suprato, jog Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Ji prisiminė visas gyvenime patirtas nelaimes, prisiminė ir tai, kad Kṛṣṇos malone ji ir jos sūnūs išsigelbėjo. Ji puikiai žinojo, kad be Kṛṣṇos malonės niekas nebūtų jų išgelbėjęs iš liepsnojančių rūmų, kurie buvo padegti Dhṛtarāṣṭrai ir jo sūnums sumanius. Virpančiu balsu ji pradėjo Kṛṣṇai pasakoti jų gyvenimą.

Śrīmatī Kuntī pasakė: „Brangusis Kṛṣṇa, prisimenu tą dieną, kai Tu atsiuntei mano brolį Akrūrą sužinoti, kaip mums klojasi. Tai rodo, kad Tu visada prisimeni mus. Kai Tu atsiuntei Akrūrą, aš išsyk supratau, kad mums nebegresia joks pavojus. Nuo tos dienos sėkmė mūsų nepalieka ir aš kaskart įsitikinu, kad esame globojami. Iš mūsų šeimos narių Kauravų galima laukti visokiausių pavojų, tačiau aš įsitikinusi, kad Tu mus prisimeni ir kad Tavo globojami mes visad būsime gyvi ir sveiki. Bhaktos, kurie mąsto apie Tave, apsaugoti nuo visų materialių pavojų, o ką ir kalbėti apie mus, tuos, kuriuos Tu atsimeni Pats. Tad iš tikro, brangusis Kṛṣṇa, mums negresia jokie pavojai: Tavo malone mus visad lydi sėkmė. Tačiau dėl mums parodytos ypatingos malonės žmonės neturėtų klaidingai manyti, kad vieniems Tu esi palankus, o kitiems nerodai jokio dėmesio. Tu nedarai tokių skirtumų. Tu neturi nei numylėtinių, nei priešų. Tu –

Aukščiausiasis Dievo Asmuo, vienodas visiems, ir kiekvienas gali tikėtis ypatingos Tavo globos. Ir nors Tu visiems vienodas, ypač prielankus esi bhaktams, kurie nuolat mąsto apie Tave. Bhaktus su Tavimi sieja meilės ryšiai, ir jie nė akimirkai negali Tavęs pamiršti. Tu glūdi visų širdyse, tačiau bhaktai visad Tave prisimena, todėl Tu irgi atsakai jiems tuo pačiu. Motina myli visus savo vaikus, tačiau tas vaikas, kuris visiškai nuo jos priklausomas, susilaukia didžiausios jos globos. Aš tvirtai įsitikinusi, brangusis Kṛṣṇa, kad, būdamas visų širdyse, Tu visad padedi beatodairiškai atsidavusiems bhaktams."

Kai baigė kalbėti Kuntīdevī, Kṛṣṇą, kaip Aukščiausiąjį Asmenį bei visų gyvųjų būtybių draugą, pašlovino ir karalius Yudhiṣṭhira, tačiau kadangi Kṛṣṇa ypač rūpinosi Pāṇḍavomis, karalius Yudhiṣṭhira pasakė: „Brangusis Kṛṣṇa, mes nežinome, kokius dorybingus darbus atlikome ankstesniuose gyvenimuose, kad Tu mums toks geras ir maloningas. Puikiai žinome, kad didiesiems mistikams, kurie nuolatine meditacija siekia Tavo malonės, nelengva ją pelnyti ir patraukti Tavo dėmesį. Negaliu suprasti, kodėl Tu toks geras mums. Mes – ne *yogai*, priešingai, mes prisirišę prie materialių dalykų, kurie teršia žmogų. Esame šeimos žmonės ir turime reikalų su politika bei pasaulietiniais reikalais, ir aš nesuprantu, kodėl Tu mums toks maloningas."

Karaliaus Yudhiṣṭhiros prašomas, Kṛṣṇa sutiko pasilikti Hastināpuroje keturiems liūčių sezono mėnesiams. Šie mėnesiai vadinami *cāturmāsya*. Liūčių sezono metu pamokslininkai ir *brāhmaṇai*, kurie kitu metu keliauja, apsistoja vienoje vietoje ir laikosi griežtų reguliatyvių principų. Nors Viešpats Kṛṣṇa yra aukščiau bet kokių reguliatyvių principų, iš meilės Pāṇḍavoms Jis sutiko pasisvečiuoti Hastināpuroje. Kṛṣṇa viešėjo Hastināpuroje, ir gyventojams teko reta proga Jį matyti. Savo akimis regėdami Viešpatį Kṛṣṇą, jie pasinerdavo į transcendentinę palaimą.

Kartą, dar besisvečiuodamas pas Pāṇḍavas, Kṛṣṇa su Arjuna susiruošė į mišką pamedžioti. Jie sėdo į vežimą, virš kurio plevėsavo vėliava su Hanumāno atvaizdu. Nepaprastąjį Arjunos vežimą visada puošia Hanumāno atvaizdas, todėl Arjuna dar vadinamas Kapidhvaja. (*Kapi* reiškia „Hanumānas", o *dhvaja* – „vėliava.") Taigi Arjuna išvyko į mišką, pasiėmęs lanką ir strėles, kurios visad pasiekia tikslą. Jis užsidėjo šarvus, nes jam reikėjo pasimokyti žudyti priešus, ir patraukė kaip tik į tą miško vietą, kurioje buvo gausu tigrų, elnių bei kitokių žvėrių. Kṛṣṇa vyko su Arjuna ne mokytis žudyti, nes Jam nieko nereikia mokytis, Jis – Pats Sau pakankamas. Jis lydėjo Arjuną tik norėdamas pažiūrėti, kaip tasai mankštinsis, nes ateityje Arjunai teks nukauti daug priešų. Miške Arjuna iš lanko nušovė daugybę tigrų, šernų, bizonų, *gavayų* (laukinių žvėrių rūšis), raganosių, elnių, kiškių, dygliakiaulių bei kitų žvėrių. Kai kuriuos užmuštus žvėris,

kurie buvo tinkami aukoms, tarnai surinko ir pristatė karaliui Yudhiṣṭhirai. Nuožmius gyvūnus – tigrus bei raganosius – jis užmušė tik todėl, kad jie nedrumstų miško ramybės. Kadangi miškuose gyvena daug išminčių bei šventųjų, karalius *kṣatriyas* privalo pasirūpinti, kad niekas netrikdytų jų ramybės.

Po medžioklės Arjuna pasijuto nuvargęs ir ištroškęs, todėl kartu su Kṛṣṇa patraukė prie Yamunos krantų. Pasiekę Yamunos krantą, abu Kṛṣṇos, t. y. Kṛṣṇa ir Arjuna (kartais Arjuną, kaip ir Draupadī, vadina Kṛṣṇa), nusiplovė rankas bei kojas, praskalavo burnas ir atsigėrė tyro upės vandens. Sustoję pailsėti ir numalšinę troškulį, jie pamatė nuostabaus grožio mergelę, kuri jau buvo pasiekusi nuotakos amžiaus ir viena vaikštinėjo Yamunos pakrante. Kṛṣṇa paprašė Savo draugo Arjunos prieiti prie jos ir paklausti, kas ji esanti. Arjuna tuoj pat prisiartino prie gražuolės besišypsančiu veidu ir nuostabiais akinamai baltais dantimis ir paklausė: „Mieloji mergele, niekas neprilygs tau grožiu ir nerasi dailesnės ir aukštesnės krūtinės nei tavo! Ar galėčiau paklausti, kas tu? Išvydę tave vieną, mes labai nustebome. Ką čia veiki? Mes spėjame, kad ieškai tinkamo sau jaunikio. Jei ne paslaptis, pasakyk, ko čia atėjai, ir jei galėsiu, mielai tau padėsiu."

Gražioji mergelė buvo įsikūnijusi Yamunos upė. Ji atsakė: „Esu saulės dievo dukra. Dabar aš tramdau savo kūną, kad gaučiau į vyrus Viešpatį Viṣṇu. Jis – Aukščiausiasis Asmuo, todėl, manau, Jis yra tinkama man pora. Aš pasakiau šį savo troškimą, nes tu to norėjai."

Mergelė tęsė: „Brangus valdove, aš žinau, jog tu esi garsusis Arjuna, ir man belieka pridurti, jog aš trokštu tiktai Viešpaties Viṣṇu, nes Jis – vienintelis visų gyvųjų būtybių gynėjas ir suteikiantis sąlygotoms sieloms išsivadavimą. Būsiu tau labai dėkinga, jeigu paprašysi Viešpaties Viṣṇu parodyti man Savo malonę." Mergelė Yamunā puikiai žinojo, kad Arjuna – didis Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas, ir jeigu Arjuna paprašys, Kṛṣṇa būtinai įvykdys jo prašymą. Kai prašome Paties Kṛṣṇos, mūsų prašymas gali būti neišgirstas, tačiau jei į Kṛṣṇą kreipsimės per Jo bhaktą, mes gausime tai, ko trokštame. Paskui mergelė pasakė Arjunai: „Mano vardas – Kālindī. Aš gyvenu Yamunos vandenyse. Gerasis mano tėvas pastatė man upėje rūmus, ir aš daviau įžadus tol būti vandenyje, kol nepamatysiu Viešpaties Kṛṣṇos." Arjuna persakė Kālindī žodžius Kṛṣṇai, nors Kṛṣṇa – Supersiela, glūdinti visų širdyse, – ir taip viską žinojo. Jis be kalbų sutiko, kad Kālindī taptų Jo žmona, ir pakvietė ją sėsti į vežimą, o tada visi nuvažiavo pas karalių Yudhiṣṭhirą.

Praėjus kuriam laikui, karalius Yudhiṣṭhira paprašė Kṛṣṇos pagalbos, nes norėjo pasistatyti namus pagal didžiojo inžinieriaus Viśvakarmos – dangaus karalystės architekto, brėžinius. Kṛṣṇa tučtuojau iškvietė Viśvakarmą ir liepė pastatyti nuostabų miestą pagal karaliaus Yudhiṣṭhiros

norą. Kai miestas buvo pastatytas, Mahārāja Yudhiṣṭhira ėmė prašyti, kad Kṛṣṇa suteiktų jiems džiaugsmo ir dar keletą dienų pagyventų kartu. Viešpats Kṛṣṇa sutiko įvykdyti Mahārājos Yudhiṣṭhiros prašymą ir pasiliko mieste ilgesniam laikui.

Viešėdamas Kṛṣṇa atrado Sau pramogą – Jis nutarė paaukoti Agniui, ugnies dievui, Khāṇḍavos mišką, kuris priklausė karaliui Indrai. Khāṇḍavos miške augo daugybė vaistažolių, ir Agniui reikėjo jas suvalgyti, kad atjaunėtų. Tačiau jis pats Khāṇḍavos miško nelietė, o paprašė Kṛṣṇos pagalbos. Agnis žinojo, kad Kṛṣṇa jam palankus dėl kadaise Jam dovanoto Sudarśanos disko. Taigi, norėdamas suteikti Agniui malonumą, Kṛṣṇa paėmė į rankas vadžias ir su Arjuna išvyko į Khāṇḍavos mišką. Prarijęs Khāṇḍavos mišką, Agnis labai džiaugėsi. Šį kartą jis dovanojo ypatingą lanką, pavadintą Gāṇḍīva, ketvertą baltų arklių, vežimą ir niekados neištuštėjančią strėlinę su dviem nepaprastom strėlėm, kurios buvo laikomos talismanais ir buvo tokios galingos, kad prieš jas negalėjo atsilaikyti joks karys. Kai ugnies dievas Agnis rijo Khāṇḍavos mišką, po mišką bastėsi demonas, vardu Maya, ir Arjuna išgelbėjo jį nuo viską naikinančios liepsnos. Išgelbėtasis demonas tapo didžiausiu Arjunos draugu ir, norėdamas jį nudžiuginti, Viśvakarmos sukurtame mieste Maya pastatė puikius susirinkimų rūmus. Kai kurie tų susirinkimų rūmų kampeliai buvo tokie nepaprasti, kad Duryodhana, apsilankęs juose, susipainiojo ir palaikė vandenį grindimis, o grindis – vandeniu. Pāṇḍavų turtai buvo Duryodhanai tikra rakštis, ir jis tapo nesutaikomu jų priešu.

Po kelių dienų Kṛṣṇa paprašė karalių Yudhiṣṭhirą leidimo grįžti į Dvāraką. Yudhiṣṭhira sutiko, ir Jis išvyko į Savo šalį, lydimas Sātyakio, vadovavusio Yadavoms, kurie kartu su Kṛṣṇa gyveno Hastināpuroje. Su Kṛṣṇa į Dvāraką išvyko ir Kālindī. Sugrįžęs Kṛṣṇa pasitarė su išmanančiais astrologais, nustatė palankų laiką vedyboms su Kālindī ir prašmatniai jas atšventė. Iškilmės suteikė daug džiaugsmo nuotakos ir jaunikio giminaičiams. Visi labai džiaugėsi didžiu įvykiu.

Anuomet Avantīpurą (dabar Ujjainas) valdė Vinda ir Anuvinda. Abu karaliai buvo Duryodhanos vasalai. Jie turėjo seserį, vardu Mitravindā, puikaus būdo, išsilavinusią, gerai išauklėtą merginą. Ji buvo vienos iš Kṛṣṇos tetų dukra ir turėjo išsirinkti vyrą iš karalaičių tarpo, tačiau karštai troško, kad jos vyru būtų Kṛṣṇa. Kai karalaičiai, iš kurių ji turėjo išsirinkti vyrą, susirinko, Kṛṣṇa visų jų akivaizdoje pagrobė Mitravindą. Karalaičiai nesugebėjo pasipriešinti Kṛṣṇai ir jiems teliko spoksoti vienas į kitą.

Po šio įvykio Kṛṣṇa vedė Kośalos karaliaus dukrą. Kośalos provincijos karalius vadinosi Nagnajitas. Jis buvo labai dorybingas ir atlikdavo visus Vedų ritualus. Gražuolės jo dukros vardas buvo Satyā. Kartais Satyą

vadindavo Nāgnajitī, pagal jos tėvo vardą. Karalius Nagnajitas ketino dukters ranką atiduoti karalaičiui, kuris nugalės septynetą didžiulių nepaprastos jėgos jo jaučių. Nė vienas iš karalaičių negalėjo jų įveikti, todėl niekas negalėjo tikėtis Satyos rankos. Septynetas jaučių buvo nepaprastai stiprūs ir nepakentė net karalaičių kvapo. Vienas po kito atvykdavo karalaičiai, bandydavo sutramdyti jaučius, tačiau visi pralaimėdavo. Žinia apie tai pasklido po visą kraštą, ir Kṛṣṇa, išgirdęs, kad jaunąją Satyą galima laimėti tik įveikus septynis jaučius, susiruošė į Košalos karalystę. Tarsi įprasto žygio metu, daugybės karių lydimas, Jis atvyko į šalies sritį, vadinamą Ayodhya.

Kai Košalos karalius sužinojo, kad Kṛṣṇa atvyko prašyti jo dukters rankos, jis labai apsidžiaugė. Labai pagarbiai ir iškilmingai jis sutiko Kṛṣṇą savo karalystėje. Jis patogiai pasodino Kṛṣṇą ir pasiūlė visko, kas dera sutinkant svečią. Sutikimas įvyko puikiai. Kṛṣṇa irgi pagarbiai jam nusilenkė, laikydamas jį Savo būsimu uošviu.

Kai Satyā, karaliaus Nagnajito duktė, išgirdo, kad atvyko Patsai Kṛṣṇa ir nori ją vesti, ją apėmė begalinis džiaugsmas, kad sėkmės deivės vyras atvyko dėl jos į karalystę. Jinai jau seniai puoselėjo mintį ištekėti už Kṛṣṇos ir laikėsi askezės reikalavimų, kad gautų išsvajotą vyrą. Ji ėmė mąstyti: „Jeigu aš atlikau kokius nors dorybingus darbus pagal savo išgales ir jeigu visą laiką nuoširdžiai galvojau apie tai, kaip ištekėti už Kṛṣṇos, tai tebus Jis maloningas ir įvykdys ilgai puoselėtą mano troškimą.“ Ji ėmė mintyse melstis Kṛṣṇai: „Aš nežinau, kuo galėčiau įtikti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Jis – visų mūsų valdovas ir Viešpats. Jam visada su pagarba lenkiasi pati sėkmės deivė, pagal padėtį stovinti iškart po Aukščiausiojo Dievo Asmens, taip pat Viešpats Śiva, Viešpats Brahmā bei daugybė kitų įvairiausių planetų pusdievių. Viešpats Pats kartais įvairiomis inkarnacijomis nužengia į žemę įgyvendinti Savo bhaktų norus. Jis toks iškilnus ir didis, kad aš net nežinau, kaip galėčiau patenkinti Jį.“ Ji manė, kad tik iš nepriežastinės Aukščiausiojo Dievo Asmens malonės bhaktai tegali Jį patenkinti. Kito būdo Jį patenkinti nėra. Viešpats Caitanya „Śikṣāṣṭakos“ maldoje sakė: „Viešpatie, esu amžinas Tavo tarnas. Dėl man nežinomų priežasčių Aš puoliau į šį materialų pasaulį, ir jeigu Tu pakeltumei mane ir paverstumei menkute dulkele prie Tavo lotoso pėdų, tai būtų didžiausia malonė man, amžinam Tavo tarnui.“ Tiktai nuolankumas ir tarnystės dvasia gali suteikti džiaugsmo Viešpačiui. Kuo daugiau tarnaujame Viešpačiui, klausydami dvasinio mokytojo, tuo toliau nužengiame keliu, kuris veda pas Viešpatį. Už savo tarnystę negalime reikalauti iš Viešpaties jokių malonių. Mūsų tarnystę Jis gali priimti arba ne, tačiau vienintelis būdas patenkinti Viešpatį – noras tarnauti Jam. Kitaip Jo negalima patenkinti.

Karalius Nagnajitas buvo dorybingas valdovas ir, sutikdamas Kṛṣṇą savo

rūmuose, pagarbino Jį kaip tik mokėjo ir galėjo. Jis nuolankiai meldėsi: „Brangusis Viešpatie, Tu esi viso kosminio pasaulio valdovas, Tu – Nārāyaṇa, visų gyvųjų būtybių prieglobstis. Tu Pats Sau pakankamas, Tau pakanka Tavo Paties nepaprastų bruožų. Ką gi aš galiu Tau paaukoti, ir kaip Tave patenkins menka mano auka? Tai neįmanoma, nes aš tesu niekinga gyvoji būtybė ir iš tikrųjų niekuo negaliu Tau pasitarnauti.“

Kṛṣṇa – visų gyvųjų būtybių Supersiela, todėl Jis žinojo, apie ką galvoja Satyā, karaliaus Nagnajito dukra. Jis buvo patenkintas ir ta pagarba, kurią jam išreiškė karalius, pasiūlęs vietą atsisėsti, maistą, būstą bei kitas dovanas. Jis džiaugėsi, kad ir mergina, ir jos tėvas trokšta artimai su Juo susigiminiuoti. Jis nusišypsojo ir skambiu balsu tarė: „Brangusis karaliau Nagnajitai, tu puikiai žinai, kad karališkojo luomo atstovas, ištikimas savo pareigai, niekada nieko nepaprašys iš kito, kad ir kokią padėtį jis užimtų. Mokyti Vedų pasekėjai griežtai draudžia karaliams *kṣatriyams* prašyti. Jeigu *kṣatriyas* tą nurodymą pažeidžia, mokytieji jo poelgį pasmerks. Tačiau, nepaisydamas šios griežtos taisyklės, Aš prašau tavo gražuolės dukters rankos, nes atsidėkodamas už puikų priėmimą noriu užmegzti su tavimi giminystės ryšius. Bet žinok, kad mūsų šeimos tradicijos neleidžia Man duoti išpirkos už tavo dukrą. Mes negalėsime sumokėti jokios išpirkos, netgi jei tu ir reikalausi.“ Kitaip sakant, Kṛṣṇa norėjo, kad karalius atiduotų Jam Satyą, nereikalaudamas sutramdyti septyneto jaučių.

Išklausęs Viešpaties Kṛṣṇos žodžius, karalius Nagnajitas tarė: „Brangusis Viešpatie, Tu – visų malonumų, visų vertybių ir visų ypatybių šaltinis. Sėkmės deivė Lakṣmījī nesitraukia nuo Tavo krūtinės. Tad ar gali atsirasti mano dukrai geresnis jaunikis? Ir mano duktė, ir aš visad meldėme šios laimės. Tu – Yadu giminės vadas. Tu turbūt žinai, kad nuo pat pradžių aš daviau įžadą išleisti dukrą už jos verto karalaičio, kuris išlaikys mano sugalvotą išbandymą. Šitą išbandymą sumaniau, kad įsitikinčiau mano žento narsa bei didybe. Tu, Viešpatie Kṛṣṇa, esi garsiausias iš didvyrių. Aš įsitikinęs, kad Tu lengvai sutramdysi mano septynetą jaučių. Ligi šiol neatsirado nė vieno karalaičio, kuris juos sutramdytų. Visi, kas mėgino, tik susilaužydavo kaulus.“

Karalius Nagnajitas baigė savo prašymą taip: „Kṛṣṇa, jeigu Tu malonėsi pažaboti tuos septynis jaučius ir priversi juos paklusti, Tu tapsi mano dukters Satyos vyru, o tai yra karščiausias mūsų troškimas.“ Išgirdęs šiuos žodžius, Kṛṣṇa suprato, kad karalius nenori laužyti įžado. Todėl, vykdydamas jo pageidavimą, Jis susiveržė diržą ir stojo grumtis su jaučiais. Jis išsiskleidė į septynis Kṛṣṇas, kurie sugriebė po jautį ir lengvai, tarsi žaisdami, juos pažabojo.

Tai, kad Kṛṣṇa pasidaugino į septynis asmenis, labai reikšminga aplinkybė. Satyā, karaliaus Nagnajito duktė, žinojo, kad Kṛṣṇa jau turi daugy-

bę žmonų, bet vis tiek Jį mylėjo. Norėdamas ją padrąsinti, Jis ir išsiskleidė į septynis Kṛṣṇas. Šį įvykį galima paaiškinti taip: Kṛṣṇa yra vienas, tačiau Jis pasireiškia begaline daugybe ekspansijų. Jis vedė ne vieną tūkstantį žmonų, tačiau tai nereiškia, kad Jis galėjo būti tik su viena žmona, o kitos likdavo be Jo. Kṛṣṇa per Savo ekspansijas buvo vienu metu su visomis Savo žmonomis.

Kṛṣṇa privertė jaučius paklusti, ir iš jų jėgos bei puikybės nieko neliko. Kṛṣṇa pažabojo jaučius, stipriai trukteldamas juos, tarsi vaikas trukteli iš medžio išdrožtą žaislinį jautuką. Karalių Nagnajitą apstulbino nepaprasta Kṛṣṇos jėga, ir jis su didžiausiu džiaugsmu tuoj atvedė savo dukrą Satyą ir atidavė ją Kṛṣṇai. Kṛṣṇa sutiko paimti Satyą į žmonas ir atšventė prašmatnias vestuves. Karalienės, karaliaus Nagnajito žmonos, irgi labai džiaugėsi, nes jų dukra Satyā ištekėjo už Patiės Kṛṣṇos. Kadangi karalius bei karalienės nepaprastai džiaugėsi dukters vedybomis, jas šventė visas miestas. Mieste aidėjo kriauklių ir litaurų garsai, skambėjo muzika bei dainos. Mokyti *brāhmaṇai* laimino jaunavedžius kaip galėjo. Išsipuošę įvairiaspalviais rūbais miesto gyventojai džiūgavo, o laimingas karalius Nagnajitas paruošė dukrai didelį kraitį.

Jis davė dešimt tūkstančių karvių ir tris tūkstančius dailiai aprengtų jaunų tarnaičių, nuo galvos iki kojų išpuoštų brangenybėmis. Paprotys duoti kraitį, ypač karalaičiams *kṣatriyams*, egzistuoja Indijoje iki šiol. Be to, kai karalaitis *kṣatriyas* veda, kartu su nuotaka jis gauna mažiausiai tuziną tokio pat amžiaus tarnaičių. Be karvių bei tarnaičių, karalius pridėjo devynis tūkstančius dramblių ir dar šimteriopai daugiau vežimų. Taigi iš viso jis davė devynis šimtus tūkstančių vežimų. Taip pat jis dovanojo arklių ir vergų. Arklių buvo šimtą kartų daugiau nei vežimų – iš viso devyniasdešimt milijonų, o vergų buvo šimtą kartų daugiau negu arklių. Vergais bei tarnaitėmis karaliai rūpindavosi tarsi savo vaikais ir kitais šeimos nariais. Atidavęs tokį kraitį, Kośalos provincijos karalius įsodino dukrą ir kilnųjį žentą į vežimą ir išlydėjo namo, pasiuntęs kartu su jais gerai ginkluotų karių palydą. Kai jaunieji išskubėjo į naujuosius namus, karaliaus širdį užplūdo meilė savo vaikams.

Prieš Kṛṣṇos ir Satyos vestuves daug Yadu bei kitų giminių karalaičių grūmėsi su karaliaus Nagnajito jaučiais ir bandė laimėti Satyos ranką. Ir kai nusivylę kitų giminių karalaičiai išgirdo, kad Kṛṣṇai pavyko sutramdyti jaučius ir gauti Satyos ranką, jie, žinoma, ėmė pavydėti. Kṛṣṇai keliaujant į Dvāraką, nieko nepešusieji karalaičiai apsupo vestuvių procesiją ir apšaudė ją iš lankų. Karalaičių strėlės apipylė Kṛṣṇą ir Jo palydovus tarsi nesibaigianti liūtis, bet Arjuna, artimiausias Kṛṣṇos draugas, priėmė iššūkį ir vienas lyg niekur nieko išvaikė karalaičius. Taip vestuvių proga jis suteikė džiaugsmo Kṛṣṇai, savo didžiam draugui. Arjuna nuvijo visus karalaičius,

pradėjęs šaudyti iš Gāṇḍīvos lanko. Nors jis nė vieno iš jų ir neužmušė, jie spruko nuo jo tarsi nuo liūto, kuris išbaido mažus žvėrelius. Tada Yadu giminės vadas, Viešpats Kṛṣṇa, kartu su jaunąja Savo žmona bei gausiu kraičiu iškilmingai įžengė į Dvārakos miestą ir ramiai bei laimingai ten gyveno.

Kṛṣṇa turėjo dar vieną tetą – tėvo seserį, vardu Śrutakīrti, kuri buvo nutekėjusi į Kekayos provinciją. Ji turėjo dukterį, vardu Bhadrā. Bhadrā irgi norėjo ištekėti už Kṛṣṇos, ir jos brolis atidavė ją Kṛṣṇai be jokių išlygų. O Kṛṣṇa priėmė ją kaip tikrą Savo žmoną. Paskui Kṛṣṇa vedė Madraso provincijos karaliaus dukterį, vardu Lakṣmaṇā. Lakṣmaṇā pasižymėjo geriausiomis ypatybėmis. Prieš vestuves Kṛṣṇa ją taip pat pagrobė, kaip kad Garuḍa nustveria indą su nektaru iš demonų rankų. Kṛṣṇa pagrobė nuotaką daugybės karalaičių akivaizdoje per jos *svayaṁvarą*. *Svayaṁvara* – tai apeigos, kurių metu iš karalaičių būrio jaunoji renkasi sau vyrą.

Pasakojimas apie Kṛṣṇos vedybas, kuriame minimos penkios jaunutės Kṛṣṇos žmonos, tuo dar nesibaigia. Kṛṣṇa turėjo dar daugybę tūkstančių žmonų, kurias vedė nukovęs demoną, vardu Bhaumāsura. Pagrobęs mergeles, Bhaumāsura laikė jas uždaręs savo rūmuose, o Kṛṣṇa jas išvadavo ir paėmė į žmonas.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa veda penkias karalaites“.

PENKIASDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Demono Bhaumāsuros išvadavimas

Bhaumāsuros istoriją, kaip jis pagrobė ir laikė nelaisvėje šešiolika tūkstančių karalaičių iš įvairių karalių rūmų ir kaip Kṛṣṇa – nuostabaus būdo Aukščiausiasis Viešpats jį užmušė, pasakoja „Śrīmad-Bhāgavatam“, kurią Śukadeva Gosvāmis išdėstė karaliui Parīkṣitui. Paprastai demonai yra aršūs pusdievių priešai. Demonas Bhaumāsura, apie kurį bus pasakojama, įgijęs baisingą galią pagrobė skėtį nuo pusdievio Varuṇos sosto, pasisavino pusdievių motinos Aditi auskarus ir užgrobė dangaus kalno Meru dalį – Maṇiparvatą. Galų gale dangaus planetų valdovas Indra atvyko į Dvāraką ir pasiskundė Viešpačiui Kṛṣṇai.

Išklausęs dangaus valdovo Indros skundo, Viešpats Kṛṣṇa, lydimas žmonos Satyabhāmos, nedelsdamas išvyko į Bhaumāsuros buveinę. Jiedu sėdo ant Garuḍos nugaros ir nuskrido į Bhaumāsuros sostinę Prāgjyotiṣapurą. Nelengva buvo patekti į Prāgjyotiṣapuros miestą, nes jis buvo itin gerai įtvirtintas. Pirmiausia, miestą iš keturių pusių gynė galingos tvirtovės, aplink jį buvo išdėstyta grėsminga kariauna. Patekti kliudė ir miestą juosę vandens griovys bei laidai, kuriais tekėjo elektros srovė. Dar viena kliūtis buvo *anilos* dujų juosta. Toliau buvo ištemptas spygliuo-

tos vielos tinklas, kurį padirbo demonas Mura. Miestas netgi šiuolaikinio mokslo laimėjimų požiūriu buvo gerai apsaugotas.

Atvykęs Kṛṣṇa vėzdo smūgiais iki pamatų sugriovė tvirtoves, o priešo kariai išlakstė į visas puses, nes į juos pasipylė nesibaigianti Kṛṣṇos strėlių kruša. Garsiąja Sudaršana-cakra Jis nurėžė laidus, kuriais tekėjo elektros srovė, sunaikino vandens griovį bei dujų uždangą ir sukapojo demono Muros padirbtą įelektrintą vielos tinklą. Nuo Kṛṣṇos kriauklės garsų palūžo didžių karių tvirtybė, subyrėjo visos karo mašinos. Nenugalimuoju Savo vėzdu Jis sudaužė į šipulius miestą supančias sienas.

Kṛṣṇos kriauklės garsas sugriaudėjo tarsi perkūnas kosminio pasaulio naikinimo metu. Nuo kriauklės garsų demonas Mura pabudo ir išniro pažiūrėti, kas ten dedasi. Jis turėjo penkias galvas ir jau ilgą laiką tūnojo po vandeniu. Mura švytėjo tarsi saulė kosmoso naikinimo metu ir buvo karšto kaip ugnis būdo. Akinanti šviesa, sklindanti iš jo kūno, vertė prisimerkti. Išniręs jis pirmiausia sugriebė savo trišakį ir puolė Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, tarsi didžiulė gyvatė Garuḍą. Jis buvo taip įniršęs, kad, atrodė, praris visus tris pasaulius. Demonas įsuko savo trišakį ir paleido jį į Garuḍą, ant savo nugaros nešusį Kṛṣṇą. Penkios demono galvos riaumojo tarsi liūtai. Demono riaumojimas nusirito per dangų ir žemę ir pasklido po kosminę erdvę visomis dešimčia krypčių. Nuo jo balso drebėjo visa visata.

Viešpats Kṛṣṇa pamatė demono Muros trišakį, skriejantį tiesiai į Jo nešėją Garuḍą. Žaibišku judesiu Jis ištraukė dvi strėles ir paleido jas į trišakį, kuris išsilakstė į šipulius. Tuo pačiu metu daugybė Kṛṣṇos strėlių pervėrė demono Muros nasrus. Pajutęs Aukščiausiojo Dievo Asmens pranašumą, demonas Mura įsiuto ir puolė Viešpatį vėzdu. Tačiau dar nespėjo jo vėzdas paliesti Viešpaties Kṛṣṇos, kai Viešpats Savuoju vėzdu sutrupino demono Muros vėzdą į gabalus. Netekęs ginklo, demonas nutarė kautis su Kṛṣṇa plikomis rankomis, kurios garsėjo nepaprasta jėga. Tačiau Kṛṣṇa su Sudaršana-cakra mikliai nukirto visas penkias jo galvas, ir begalvis demonas krito į vandenį, tarsi kalno viršūnė virstų į jūrą, nutrenkta Indros žaibo.

Demonas Mura turėjo septynis sūnus – Tāmrą, Antarikṣą, Śravaṇą, Vibhāvasu, Vasu, Nabhasvānu ir Aruṇą. Žuvus tėvui, išdidūs ir įniršę demono sūnūs užsidegė troškimu atkeršyti Kṛṣṇai ir panoro kautis su Juo. Jie apsiginklavo iki dantų, o mūšiui vadovauti paskyrė demoną, vardu Pīṭha. Bhaumāsuros įsakymu visi jie puolė Kṛṣṇą.

Stoję prieš Viešpatį Kṛṣṇą, jie ėmė mojuoti kardais, vėzdais, svaidė ietis, strėles, trišakius bei kitus ginklus. Tačiau jie nežinojo, kad Aukščiausiojo Dievo Asmens jėga begalinė ir kad Jis nenugalimas. Kṛṣṇos strėlės suskaldė Bhaumāsuros tarnų ginklus į mažus tarsi grūdelis šipulius. Paskui

Kṛṣṇa paleido į darbą Savo ginklus, ir Bhaumāsuros karo vadas Pīṭha bei visi jo kariai sutrupintais šarvais ir nukapotomis galvomis, kojomis bei rankomis krito negyvi ir iškeliavo pas mirties dievą Yamarājį.

Bhaumāsura dar žinomas Narakāsuros vardu, nes jis buvo įsikūnijusios Žemės sūnus. Pamatęs, kad nuo Dievo Asmens ginklo mūšio lauke krito visi kariai bei karvedžiai, jis įtūžo ant Viešpaties. Demonas išėjo iš miesto ir išsivedė daugybę dramblių, kurie gimė ir išaugo ant jūros kranto. Visi jie buvo smarkiai apsvaigę. Išėję jie pamatė nuostabaus grožio reginį – Viešpatį Kṛṣṇą ir Jo žmoną aukštai danguje, tarsi tamsų debesį su žaibų išlydžiais ir netoliese jo saulę. Tada demonas Bhaumāsura griebėsi Śataghnī ginklo, kuris vienu kirčiu galėjo užmušti šimtus karių. Tuo pačiu metu savo ginklus į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį sviedė ir visi Bhaumāsuros tarnai. Bet Viešpats Kṛṣṇa Savo plunksnuotomis strėlėmis atmušė visus jų smūgius. Kai Bhaumāsuros kariai bei karvedžiai krito nukapotomis rankomis, kojomis bei galvomis, o jų arkliai bei drambliai buvo negyvi, mūšis baigėsi. Viešpaties strėlės sutrupino į šipulius visus Bhaumāsuros ginklus.

Kol Viešpats, sėdėdamas ant Garuḍos nugaros, kovėsi, Garuḍa padėjo Jam, sparnais talžydamas arklius bei dramblius, o jų galvas kapodamas nagais bei aštriu snapu. Nuo skaudžių Garuḍos kirčių drambliai išsilakstė iš mūšio lauko. Pagaliau mūšio lauke liko tik Bhaumāsura, ir jis pats stojo į kovą su Kṛṣṇa. Jis matė, kaip Kṛṣṇos paukštis Garuḍa išblaškė jo karius bei dramblius, todėl įniršęs iš visų jėgų trenkė Garuḍai. Jo smūgis buvo stipresnis už žaibo kirtį. Tačiau, laimė, Garuḍa nebuvo paprastas paukštis, ir Bhaumāsuros smūgis jam tebuvo toks švelnus, kaip kad drambliui gėlių girliandos prisilietimas.

Bhaumāsurai tapo aišku, kad jis neįveiks Kṛṣṇos jokiomis gudrybėmis ir kad visos pastangos nukauti Kṛṣṇą pasmerktos. Tada jis pabandė paskutinį sykį ir griebė trišakį, ketindamas juo smogti. Bet nespėjo Bhaumāsura užsimoti, kai jo galvą nukirto aštrioji Sudarśana-cakra, kurią mikliai sviedė Kṛṣṇa. Šalmu bei auskarais papuošta demono galva nuriedėjo ant žemės, ir, Viešpačiui Kṛṣṇai užmušus Bhaumāsurą, visi demono giminaičiai ėmė šaukti iš nevilties, o šventieji pradėjo šlovinti Viešpaties narsą bei darbus. Šia proga dangaus planetų gyventojai apibėrė Viešpatį gėlėmis.

Prieš Viešpatį Kṛṣṇą apsireiškė įsikūnijusi Žemė ir pasveikino Jį, dovanodama *vaijayantī* brangakmenių girliandą. Ji sugrąžino Jam žėrinčius Aditi auskarus, aptaisytus auksu bei brangakmeniais, ir atidavė Varuṇos sosto skėtį bei dovanojo Jam vieną vertingą brangakmenį. Paskui įsikūnijusi Žemė pradėjo melstis Kṛṣṇai, Aukščiausiajai Asmenybei ir pasaulio valdovui, kurį nuolatos garbina didieji pusdieviai. Ji parpuolė ant žemės ir atsidavimo ekstazės pagauta prakalbo:

„Aš pagarbiai lenkiuosi Viešpačiui, kuris visad laiko keturis simbolius:

kriauklę, diską, lotoso žiedą bei vėzdą, tam, kuris yra visų pusdievių Viešpats. Priimki mano nuolankią pagarbą. Brangus Viešpatie, Tu – Supersiela, ir, norėdamas patenkinti Savo bhaktų troškimus, Tu nužengi į žemę įvairiomis transcendentinėmis inkarnacijomis – toks, kokį Tave nori matyti bhaktai. Pagarbiai Tau lenkiuosi.

Brangusis Viešpatie, iš Tavo bambos išauga lotoso žiedas, ir Tu visada pasipuošęs lotoso žiedų girlianda. Tavo pailgos akys panašios į lotoso žiedlapius, todėl jos visad džiugina akį. Tavo lotoso pėdos tokios minkštos ir švelnios, kad jas be paliovos garbina tyri bhaktai ir jos teikia nusiraminimą jų širdims, kurios panašios į lotosą. Todėl aš dar kartą lenkiuosi Tau.

Tavyje glūdi visas religinis tikėjimas, šlovė, turtai, žinios ir atsižadėjimas, Tu – penkių vertybių šaltinis. Nors Tu viską persmelki, vis dėlto apsireiškei kaip Vasudevos sūnus. Todėl pagarbiai Tau lenkiuosi. Tu –- pirmapradis Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir galutinė priežasčių priežastis. Tavo Šviesybė yra vienintelis žinojimo šaltinis, ir aš su pagarba lenkiuosi Tau. Tu Pats negimsti, ir vis dėlto Tu – viso kosminio pasaulio tėvas. Tu – visų galių versmė bei prieglobstis. Tu apreiški šį pasaulį, Tu – kosminio pasaulio priežastis bei pasekmė. Todėl vėl su pagarba lenkiuosi Tau.

Brangus Viešpatie, nuo Tavęs yra priklausomi trys dievai – Brahmā, Viṣṇu ir Śiva. Iškilus būtinybei kurti kosminį pasaulį, Tu sukuri Savąjį aistros įvaizdį – Brahmą, o norėdamas kosminį pasaulį palaikyti, Tu išsiskleidi į Viešpatį Viṣṇu – visos dorybės šaltinį. Ir galų gale, norėdamas kosminį pasaulį sunaikinti, Tu pasirodai kaip Viešpats Śiva, neišmanymo *guṇos* valdovas, ir sunaikini kūriniją. Nors Tu kuri tris materialiosios gamtos *guṇas*, Tu visad transcendentiškas. Tavęs jos neapraizgo kaip kad paprastas gyvąsias būtybes.

Iš tikrųjų, Viešpatie, Tu esi materialioji gamta, Tu – ir visatos tėvas, ir amžinasis laikas, sujungęs gamtą bei materialųjį kūrėją. Ir vis dėlto Tu visad transcendentiškas šių materialių veiksmų atžvilgiu. Brangusis Viešpatie, o Aukščiausioji Dievo Asmenybe, aš žinau, kad žemė, vanduo, ugnis, oras, dangus, penki jutimų objektai, protas, jutimai ir jų dievybės, savimonė bei materialiosios galios visuma – visi gyvi ir negyvi šio reiškinių pasaulio daiktai kyla iš Tavęs. Kadangi viskas kyla iš Tavęs, nieko nėra atskira nuo Tavęs. Ir vis dėlto Tu spindi Savo transcendentinėje didybėje, todėl nieko, kas materialu, negalima tapatinti su Tavo Asmenybe. Viskas ir tapatu Tau, ir sykiu skirtinga. Filosofai, kurie bando viską nuo Tavęs atskirti, be abejo, klysta.

Brangus Viešpatie, tebus Tau žinoma, kad šis berniukas, vardu Bhagadatta, – mano sūnaus Bhaumāsuros vaikas. Mirus tėvui, jis pakliuvo į labai sunkią padėtį ir dabar nuo išgąsčio visiškai pasimetęs. Todėl aš atvedžiau

jį, kad jis nusilenktų Tavo lotoso pėdoms. Prašau Tavo Šviesybės tapti jo globėju ir suteikti jam Savo lotoso pėdų palaiminimą. Aš atvedžiau jį pas Tave, kad jo nebeslėgtų tėvo padarytų nuodėmių našta."

Išklausęs motinos Žemės maldas, Viešpats Kṛṣṇa patikino ją, kad jokie pavojai daugiau nebegrės, o Bhagadattą padrąsino: „Nebijok." Taip taręs, Viešpats įėjo į skendinčius prabangoje Bhaumāsuros rūmus. Ten Jo laukė šešiolika tūkstančių ir šimtas Bhaumāsuros pagrobtų ir čia įkalintų jaunų karalaičių. Išvydusios Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Kṛṣṇą, žengiantį į rūmus, karalaitės buvo pakerėtos Jo grožio ir ėmė melsti nepriežastinės Jo malonės. Mintyse jos tvirtai nutarė tapti Viešpaties Kṛṣṇos žmonomis, ir kiekviena maldavo Apvaizdos, kad Kṛṣṇa taptų jos vyru. Jos nuoširdžiai, rimtai paaukojo savo širdis Kṛṣṇos lotoso pėdoms ir tuo išreiškė savo tyrą atsidavimą. Kṛṣṇa, Supersiela visų širdyse, suprato tyrą jų troškimą ir sutiko jas vesti. Jis įsakė paruošti joms tinkamus rūbus bei papuošalus ir nugabenti jas palankinais į Dvārakos miestą. Iš rūmų Kṛṣṇa išsinešė didžiulius turtus – vežimus, arklius, brangakmenius bei kitus lobius. Jis išsivarė ir penkiasdešimt baltų dramblių, kurie turėjo po keturias iltis, ir visi jie buvo pasiųsti į Dvāraką.

Po to Viešpats Kṛṣṇa ir Satyabhāmā nuvyko į Amarāvatī, dangaus karalystės sostinę, ir įžengė į rūmus, kur juos pasveikino rūmų šeimininkai valdovas Indra bei jo žmona Śacīdevī. Indrai Kṛṣṇa atidavė Aditi auskarus.

Grįžtant iš Indros sostinės, Satyabhāmā prisiminė, kad Kṛṣṇa žadėjo jai padovanoti žiedų nusėtą *pārijātos* medelį. Pasinaudodama tuo, kad atvyko į dangaus karalystę, ji išsirovė *pārijātos* medelį ir pasidėjo ant Garuḍos nugaros. Kartą Nārada vieną *pārijātos* žiedą padovanojo vyresniajai Kṛṣṇos žmonai Śrī Rukmiṇīdevī, ir dėl to Satyabhāmā pasijuto sumenkinta ir ėmė labai graužtis. Ji panoro, kad Kṛṣṇa ir jai dovanotų tokį žiedą. Kṛṣṇa suprato Savo žmonų norą pirmauti, būdingą moteriškai prigimčiai, ir nusišypsojęs paklausė Satyabhāmos: „Kodėl tu prašai tik vieno žiedo? Aš padovanosiu tau visą *pārijātos* medelį."

Iš tikrųjų Kṛṣṇa pasiėmė Savo žmoną Satyabhāmą būtent tam, kad ji pati išsirautų *pārijātą*. Tačiau dangaus planetos gyventojai, o ir pats Indra, dėl to labai suirzo. Be jų leidimo Satyabhāmā išrovė *pārijātos* medelį, kurio niekur žemėje nepamatysi. Indra bei kiti pusdieviai nesutiko, kad Kṛṣṇa bei Satyabhāmā pasiimtų medį, tačiau Kṛṣṇa, norėdamas suteikti malonumą mylimai Savo žmonai Satyabhāmai, buvo ryžtingas ir nepalenkiamas. Tarp Kṛṣṇos ir pusdievių užvirė mūšis. Kaip visada, laimėjo Kṛṣṇa ir triumfuodamas nusinešė *pārijātos* medelį, kurį išsirinko Jo žmona, į žemę – Dvārakos miestą. Vėliau medelis buvo pasodintas Satyabhāmos rūmų sode. Stebuklingasis medis be galo puošė Satyabhāmos sodą. Nusileidęs į žemę, *pārijātos* medelis su savimi atsinešė nuostabų kvapą, o vilio-

jamos *pārijātos* kvapo bei saldžių syvų, į žemę atskrido ir dangiškosios gulbės.

Šukadevai Gosvāmiui bei kitiems didiesiems išminčiams nepatiko, kaip karalius Indra elgėsi su Kṛṣṇa. Kai Savo nepriežastine malone Kṛṣṇa atvyko į dangaus karalystę Amarāvatī atiduoti Indrai jo motinos auskarų, kuriuos kitados pagrobė Bhaumāsura, Indra su džiaugsmu juos pasiėmė. Tačiau kai Kṛṣṇa iš dangaus karalystės išsinešė žydintį medelį, Indra šoko su Juo kautis. Štai koks savanaudis buvo Indra. Nulenkęs galvą prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, jis kalbėjo Jam maldas, tačiau vos tik gavo, ko norėjo, iškart pasikeitė. Šitaip elgiasi materialistai. Juos domina tik asmeninė nauda, todėl jie visiems rodo pagarbą, tačiau kai asmeninio suinteresuotumo nebelieka, baigiasi ir draugystė. Toks savanaudiškumas būdingas ne tik šios planetos turtingiesiems, bet ir Indrai bei kitiems pusdieviams. Turtai daro žmogų savanaudį. Savanaudiški žmonės nelinkę kreiptis į Kṛṣṇos sąmonę, todėl didieji bhaktai, pavyzdžiui, Šukadeva Gosvāmis, juos smerkia. Kitaip sakant, dideli pasaulietiški turtai trukdo ugdyti Kṛṣṇos sąmonę.

Nugalėjęs Indrą, Kṛṣṇa rengėsi vestuvėms su šešiolika tūkstančių ir šimtu karalaičių, kurias išlaisvino iš Bhaumāsuros rūmų. Išsiskleidęs į šešiolika tūkstančių ir šimtą pavidalų, Jis apsivedė su jomis skirtinguose rūmuose vieną ir tą pačią palankią akimirką. Šitaip Kṛṣṇa patvirtino tiesą, kad Jis ir niekas daugiau yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir Jam nėra nieko neįmanomo. Jis – visagalis, visur esantis ir nemarus, todėl šis nuotykis nėra jau toks nepaprastas. Šešiolikos tūkstančių ir šimto Kṛṣṇos karalienių rūmus supo nuostabūs sodai, rūmuose buvo baldai ir daug kitų turtų, kurių neįmanoma atrasti žemėje. Šioje „Śrīmad-Bhāgavatam“ istorijoje nėra jokio perdėjimo. Visos Kṛṣṇos karalienės buvo sėkmės deivės Lakṣmījī ekspansijos, ir Kṛṣṇa gyveno su jomis skirtinguose rūmuose, tarsi paprastas vyras gyventų su savo žmona.

Mes turime visad atminti, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, vaidino žmogaus vaidmenį, nors Jis ir parodė nepaprastus Savo sugebėjimus, vienu metu vesdamas daugiau kaip šešiolika tūkstančių mergelių daugiau kaip šešiolikoje tūkstančių rūmų. Joms Jis buvo paprastas vyras, griežtai besilaikantis vedybinio gyvenimo taisyklių, galiojančių paprastose žmonių šeimose. Todėl Aukščiausiasis Brahmanas, Dievo Asmenybė, itin sunkiai suvokiamas. Netgi tokie pusdieviai, kaip Brahmā, nepajėgia suvokti transcendentinių Viešpaties žaidimų. Kṛṣṇos žmonos buvo labai laimingos, nes ištekėjo už Aukščiausiojo Dievo Asmens, už to, kuris yra nesuvokiamas netgi tokiems pusdieviams, kaip Brahmā.

Kṛṣṇa su karalienėmis džiaugėsi santuokiniu gyvenimu. Jie šypsojosi

vienas kitam, šnekučiavosi, juokavo, glamonėjosi, ir jų šeimyninė meilė vis stiprėjo. Kṛṣṇa ir karalienės patyrė šeimyniniame gyvenime transcendentinę laimę. Nors visos karalienės turėjo tūkstančius tarnaičių, jos stengėsi pačios patarnauti Kṛṣṇai. Jos pasitikdavo Kṛṣṇą, kai Jis tik įžengdavo į rūmus, patogiai Jį pasodindavo, nuolankiai atnešdavo Jo garbinimui skirtus reikmenis, Gangos vandeniu nuplaudavo Jo lotoso pėdas, paduodavo betelio riešutus ir masažuodavo kojas. Kai Jis grįždavo namo pavargęs, jos nuvydavo Jo nuovargį ir rūpindavosi, kad Jis visad būtų vėduojamas, atnešdavo Jam kvapnius gėlių aliejus, puošė gėlių girliandomis, šukavo plaukus, prašydavo Jo prigulti ir pailsėti, pačios Jį prausdavo ir vaišindavo įvairiausiais skanėstais. Viską karalienės darė pačios, nelaukdamos tarnaičių pagalbos. Kitaip sakant, Kṛṣṇa ir Jo karalienės šioje žemėje rodė idealaus šeimyninio gyvenimo pavyzdį.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demono Bhaumāsuros išvadavimas“.

PENKIASDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Kṛṣṇos ir Rukmiṇī pokalbis

Kartą Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, suteikiantis žinias visoms gyvoms esybėms – nuo Brahmos iki mažutės skruzdės, sėdėjo Rukmiṇī miegamajame, o ji drauge su savo tarnaitėmis patarnavo Viešpačiui. Kṛṣṇa sėdėjo Rukmiṇī lovoje, o tarnaitės vėdavo Jį *cāmaromis* (vėduoklėmis iš jako uodegos musėms nuvaikyti).

Viešpaties Kṛṣṇos, tobulo sutuoktinio, santykiai su Rukmiṇī nuostabiai atskleidžia Aukščiausiojo Dievo Asmens tobulumą. Yra daugybė filosofų, kurie formuluoja Absoliučios Tiesos koncepciją, teigiančią, jog Dievas negali daryti vienokių ar kitokių veiksmų. Jie neigia Dievo, Aukščiausiosios Absoliučios Tiesos, apsireiškimo žmogaus pavidalu galimybę. Bet jie neteisūs: paprasčiausiai Dievas yra nesuvokiamas mūsų netobuliems jutimams. Jis – visagalis, visur esantis Dievo Asmuo, ir aukščiausiąja Savo valia gali ne tiktai kurti, palaikyti ar sunaikinti visą kosminį pasaulį, bet ir apsireikšti paprasto žmogaus pavidalu, kad įvykdytų Savo aukščiausiąją valią. „Bhagavad-gītā“ nurodo, kad Jis nužengia, kai žmonės ima nebevykdyti nurodytų pareigų. Jis atsiduria materialiame pasaulyje ne kokios išorinės jėgos priverstas, o Savo vidine galia, norėdamas pakreipti žmonių veiksmus normalia vaga ir pašalinti visas

kliūtis, trukdančias žmonių civilizacijai žengti į priekį. Pagal šią transcendentinę Aukščiausiojo Dievo Asmens žaidimų tvarką Jis apsireiškė Savo amžinuoju Śrī Kṛṣṇos pavidalu Yadu giminėje.

Rukmiṇī rūmai buvo įrengti nuostabiai. Nuo lubų kybojo daugybė baldakimų, papuoštų perlais siuvinėtais nėriniais, ir visi rūmai švytėjo nuo vertingų brangakmenių. Čia buvo daugybė gėlynų, kuriuose žydėjo *baela* ir *cāmeli* gėlės, laikomos kvapniausiomis gėlėmis Indijoje. Šios gėlės kerojo ištisais krūmais, o jų išsiskleidę žiedai dar labiau pabrėžė rūmų grožį. Nepaprasto žiedų dvelksmo suvilioti, aplink medelius dūzgė spiečiai bičių. Naktį pro langus į rūmų vidų krito švelni mėnesiena. Rūmuose žydėjo daugybė dangiškųjų *pārijātos* medžių, ir lengvas vėjelis nešiojo jų aromatą. Rūko smilkalai, ir kvapnūs dūmai sklido pro langines. Menėje, kurioje sėdėjo Kṛṣṇa, buvo patiesti čiužiniai, apdengti baltutėliu audeklu. Šis audeklas savo minkštumu ir baltumu buvo panašus į putojantį pieną. Malonioje rūmų aplinkoje patogiai įsitaisęs Viešpats Śrī Kṛṣṇa mėgavosi Rukmiṇījī ir jos tarnaičių patarnavimu.

Rukmiṇī savo ruožtu su didžiausiu džiaugsmu stengėsi išnaudoti galimybę patarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui kaip savo vyrui. Todėl ji norėjo viską padaryti pati ir, paėmusi *cāmarą* iš tarnaitės rankų, ėmė vėduoti Viešpatį. Atsidūrusi Rukmiṇī rankose, *cāmaros* rankena, išlieta iš aukso ir inkrustuota brangakmeniais, dar labiau pagražėjo, nes visus Rukmiṇī pirštus puošė puikūs žiedai su brangakmeniais. Jos kojos buvo papuoštos deimantais ir varpeliais, kurie švelniai skimbčiojo tarp jos *sārio* klosčių. Aukšta Rukmiṇī krūtinė buvo pabarstyta *kuṅkuma* ir šafranu, ir rausvai paspalvinta krūtinė dar labiau išryškino jos grožį. Jos aukštus klubus puošė brangakmeniais nusagstyta nėrinių juosta, o ant kaklo kabojo akinančiai žėrintis medalionas. Ir nors tada pagal amžių ji galėjo turėti suaugusių sūnų, niekas visuose trijuose pasauliuose grožiu nepranoko puikaus jos kūno, nes ji tarnavo Viešpačiui Śrī Kṛṣṇai, kuris buvo pats svarbiausias papuošalas. Nuo jos garbanų, dailių auskarų, besišypsančių lūpų ir aukso vėrinių, rodės, dvelkė nektaras. Nuostabusis Rukmiṇī veidas buvo aiškus įrodymas, kad Rukmiṇī – tai pati pirmapradė sėkmės deivė, nepaliaujamai tarnaujanti Nārāyaṇos lotoso pėdoms.

Tai, kas vyko tarp Kṛṣṇos ir Rukmiṇī Dvārakoje, didieji autoritetai vertina kaip Nārāyaṇos ir Lakṣmī savitarpio santykių pasireiškimą, nes gyvenimą Dvārakoje gaubia nepaprasta prabanga. Lyginant su rafinuota, miestietiška Dvārakos aplinka, Radhos ir Kṛṣṇos santykiai Vṛndāvanoje yra paprasti ir kaimiški. Rukmiṇī buvo nepaprastai kilnaus būdo, ir Kṛṣṇai tai labai patiko.

Kartą, kai Nārada Munis dovanojo Rukmiṇī *pārijātos* žiedą, Satyabhāmā, pavydėdama kitai savo vyro žmonai, tuoj pareikalavo iš Jo tokio

pat žiedo. Ji nenusiramino, kol neišgavo iš Kṛṣṇos pažado turėsianti visą medį. Kṛṣṇa ištesėjo Savo pažadą ir atnešė medelį iš dangaus karalystės į Žemės planetą. Dabar, kai Satyabhāmā gavo visą *pārijātos* medį, Kṛṣṇa laukė, kada gi savo reikalavimus Jam iškels Rukmiṇī. Tačiau Rukmiṇī nė žodeliu neužsiminė apie tai, kas įvyko, nes buvo rimta ir džiaugėsi, paprasčiausiai tarnaudama Kṛṣṇai. Kṛṣṇa norėjo pamatyti ją bent kiek suirzusią, todėl svarstė, ką čia padarius, kad puikų Rukmiṇī veidą bent kiek užtemdytų pyktis. Kṛṣṇa turėjo daugiau nei šešiolika tūkstančių šimtą žmonų, tačiau kiekvienai buvo švelnus vyras. Jis tyčia pasielgdavo taip, kad žmona, apimta meilės rūstybės, imtų Jam priekaištauti, nes tai Jį labai džiugino. Tačiau šįsyk Rukmiṇī būde Kṛṣṇa nesugebėjo atrasti jokių trūkumų. Ji pasižymėjo nepaprastais privalumais ir visada atsidavus Jam tarnavo, todėl šypsodamasis, su didžia meile Jis ėmė kalbėti. Rukmiṇī buvo galingo karaliaus Bhīṣmakos dukra, todėl Kṛṣṇa kreipėsi į ją ne vardu, o pavadino karalaite. „Brangi karalaite, Aš negaliu tavimi atsistebėti. Daug didžių karališkojo kraujo jaunikių siekė tavo rankos. Ir nors ne visi buvo karaliai, visi jie valdė karališkus turtus, buvo gerai išauklėti, apsišvietę, garsėjo tarp kitų karalių, buvo gražios tiek išorės, tiek širdies ir turėjo daug kitų privalumų. Jie buvo verti tavo rankos, o ir tavo tėvas su broliu neprieštaravo jungtuvėms. Maža to, jie garbės žodžiu pažadėjo tave Śiśupālai – tėvai juk laimino tavąsias jungtuves. Śiśupāla buvo didis karalius, jis degė tokia aistra ir taip beprotiškai žavėjosi tavo grožiu, kad visą gyvenimą būtų buvęs ištikimas tavo tarnas, jeigu būtum už jo ištekėjusi.

Lyginant su Śiśupāla ir prisiminus visus jo privalumus, Aš esu nieko vertas. Gal ir pati kada tai suprasi. Mane stebina, kad atsisakei jungtuvių su Śiśupāla, kuris visais požiūriais buvo pranašesnis už Mane, ir sutikai savo ranką atiduoti Man. Man rodos, Aš nesu tavęs vertas vyras, nes tu tokia graži, išmintinga, rimta ir prakilni. Ar galiu tavęs paklausti, kas privertė pasirinkti Mane? Dabar Aš, žinoma, galiu vadinti tave puikiąja Savo žmona, tačiau vis dėlto norėčiau pasakyti tiesą apie Save. Aš esu nevertas visų tų karalaičių, ketinusių tave vesti.

Pirmiausia, turiu tau prisipažinti, kad Aš taip bijau Jarāsandhos, jog neišdrįsau gyventi sausumoje ir pasistačiau rūmus jūroje. Aš visiškai nesiruošiu šią paslaptį atskleisti kitiems, tačiau tu turi žinoti, kad Aš nesu narsuolis, Aš – bailys ir bijausi kitų karalių. Net ir dabar Aš nesijaučiu saugus, nes visi didieji žemės karaliai priešiški Man. Aš Pats nuteikiau juos taip, nes ne kartą su jais kovojau. Kitas Mano trūkumas tas, kad užėmiau Dvārakos sostą, neturėdamas į jį jokių teisių. Nužudęs Kaṁsą, Savo dėdę iš motinos pusės, Aš gavau karalystę, tačiau ji atiteko Mano seneliui, taigi iš tikrųjų Aš karalystės neturiu. Be to, neturiu jokio gyvenimo tikslo. Žmonės nelabai Mane supranta. Koks galutinis Mano gyvenimo

tikslas? Jie puikiausiai žino, kad buvau Vṛndāvanos piemenukas. Žmonės tikėjosi, kad paseksiu Savo įtėvio Nandos Mahārājos pavyzdžiu, būsiu ištikimas Śrīmatī Rādhārāṇī ir visoms jos draugėms Vṛndāvanos kaime. Tačiau nelauktai jas palikau. Norėjau tapti žymiu karalaičiu. Tačiau Aš nei laimėjau karalystę, nei tapau valdovu. Žmonės nežino, koks galutinis Mano gyvenimo tikslas. Jiems neaišku, ar Aš piemenukas, ar karalaitis, ar Nandos Mahārājos, ar Vasudevos sūnus. Kadangi Aš nežinau, ko siekiu gyvenime, žmonės gali vadinti Mane valkata. Stebiuosi, kad vyru tu pasirinkai tokį valkatą.

Aš negaliu pasigirti net grakščiomis manieromis. Vyrui turėtų užtekti vienos žmonos, bet kaip pati žinai, Aš vedžiau daug kartų ir turiu daugiau negu šešiolika tūkstančių žmonų. Negaliu visoms joms būti geras vyras. Elgiuosi su jomis nekaip ir žinau, kad puikiai tą supranti. Dažnai per Mane joms tenka iškęsti įvairių nemalonumų. Aš augau kaime, todėl dorai nežinau, kaip elgtis gyvenant mieste. Aš nežinau, kaip įtikti žmonai meiliais žodžiais ar poelgiais. Kiekviena moteris, kuri atiduoda Man savo gyvenimą ar susižavi Manimi, visą likusį gyvenimą lieja ašaras. Vṛndāvanoje daug *gopių* buvo susižavėjusios Manimi, o Aš jas palikau, ir dabar ištisas dienas jos rauda, kamuojamos išsiskyrimo jausmo. Akrūra ir Uddhava Man pasakojo, kad nuo tada, kai išvykau iš Vṛndāvanos, visi Mano bičiuliai piemenukai, *gopės*, Rādhārāṇī ir Mano įtėvis Nanda Mahārāja be paliovos verkia, prisimindami Mane. Aš palikau Vṛndāvaną visiems laikams ir dabar leidžiu Savo dienas Dvārakoje su karalienėmis, tačiau ir joms nesu geras. Taigi pati supranti, kad Mano būdas nepastovus. Aš nesu patikimas vyras. Viena, ką Aš tikrai galiu suteikti – tai sielvarto kupiną gyvenimą.

Brangioji, nuostabioji karalaite, gal žinai ir tai, jog neturiu nė skatiko. Koks plikas gimiau, toks ir buvau perneštas į Nandos Mahārājos namus. Aš augau tarp piemenų, ir nors Mano įtėviui priklausė tūkstančiai karvių, nė viena nebuvo Mano. Aš tik rūpinausi jomis ir jas prižiūrėjau, bet jos Man nepriklausė. Ir čia Man niekas nepriklauso – visada buvau be skatiko. Bet dėl skurdo neverta sielvartauti. Aš ir anksčiau ničnieko neturėjau, tad kodėl turėčiau graužtis, kad nieko neturiu dabar? Atkreipk dėmesį, kad ir Mano bhaktai neturtingi – jie neturi jokių žemiškų gėrybių. Labai turtingiems žmonėms, kurie valdo pasaulio turtus, nerūpi atsidavimo tarnystė Man, arba Kṛṣṇos sąmonė. O žmogus, likęs be grašio ir verčiamas aplinkybių, gali susidomėti Manimi, jei gauna tokią progą. Žmonės, kurie didžiuojasi savo turtu, net ir gavę galimybę bendrauti su Mano bhaktais ja nepasinaudoja ir nesistengia suvokti Manęs. Kitaip sakant, vargingesnis žmogus gali susidomėti Manimi, bet turtingam Aš visai nė motais. Todėl Man rodos, kad pasirinkusi Mane tu pasielgei nelabai išmintingai.

Iš pažiūros, esi labai protinga, nes tave auklėjo garbingas tėvas ir brolis, tačiau, pasirinkusi tokį gyvenimo palydovą, padarei didžiulę klaidą.

Bet ir tai ne bėda – geriau vėliau negu niekada. Aš duodu tau laisvę išsirinkti savęs vertą jaunikaitį, kuris tikrai prilygs tau turtu, šeimos tradicijomis, grožiu, išsilavinimu – visu kuo. O savo klaidas reikia pamiršti. Dar nevėlu pakreipti savo gyvenimą teisinga vaga. Paprastai žmogus nesusiriša vedybų saitais su tuo, kurio padėtis aukštesnė ar žemesnė. O brangioji karaliaus Vidarbhos dukra, Man regis, tu ne viską kaip reikiant pasvėrei, nutarusi tekėti už Manęs, ir padarei klaidingą pasirinkimą. Tave apgavo šnekos apie kilnų Mano būdą, nors iš tiesų Aš esu paprasčiausias elgeta. Tu pasirinkai Mane savo vyru, nepažindama Manęs, nežinodama, ko Aš vertas, o tik pasikliaudama pasakojimais apie Mane. Todėl Aš patariu tau ištaisyti savo klaidą – išsirink vieną iš karalaičių *kṣatriyų* gyvenimo palydovu ir pamiršk apie Mane.“

Kai Kṛṣṇa siūlė Rukmiņī su Juo išsiskirti, Rukmiņī jau turėjo suaugusių sūnų. Todėl Kṛṣṇos pasiūlymas buvo netikėtas, nes pagal Vedų kultūros normas apie vyro ir žmonos skyrybas negalėjo būti nė kalbos. Be to, Rukmiņī negalėjo pasirinkti naujo vyro, nes buvo nebejauna – nemaža jos sūnų buvo jau vedę. Visi Kṛṣṇos pasiūlymai jai atrodė beprotiški, ją stebino, kad Kṛṣṇa šitaip kalbėjo. Ji buvo naivi ir paprasta, ir mintis, kad teks išsiskirti su Kṛṣṇa, vis labiau ją gąsdino.

Kṛṣṇa tęsė: „Galų gale tau reikia ruoštis kitam gyvenimui. Todėl patarčiau pasirinkti vyrą, kuris padės tau ir šį, ir kitą gyvenimą, nes Aš nesugebu to padaryti. Miela gražuole karalaite, juk tu žinai, kad visi karališkojo luomo atstovai, įskaitant Šiśupālą, Śālvą, Jarāsandhą, Dantavakrą bei tavo vyresnįjį brolį Rukmį, – Mano priešai. Aš jiems ne prie širdies, ir sielos gilumoje jie nekenčia Manęs. Visi šie karalaičiai labai didžiavosi savo žemiškais turtais ir nesiskaitė su niekuo, ką sutikdavo. Norėdamas juos pamokyti, Aš sutikau tave pagrobti, nes pati to geidei. Žodžiu, Aš tavęs nemyliu, nors tu Mane mylėjai dar prieš jungtuves.

Aš jau sakiau, kad Man neįdomus šeimos gyvenimas arba vyro bei žmonos meilė. Aš ne tokio būdo, kad Man rūpėtų šeima, žmona, vaikai, namai bei turtas. Mano bhaktai niekada nevertino šių žemiškų vertybių, toks esu ir Aš. Iš tiesų Mane tedomina savęs pažinimas – tai jis teikia Man džiaugsmą, o ne šeimos gyvenimas.“ Po šių žodžių Kṛṣṇa ūmai nutilo.

Didis autoritetas Śukadeva Gosvāmis pažymi, kad Kṛṣṇa beveik visą Savo laiką praleisdavo su Rukmiņī, ir ji ėmė kiek didžiuotis jai tekusia laime – visą laiką būti su Kṛṣṇa. Tačiau Kṛṣṇai nepatinka, kai Jo bhaktai ima didžiuotis. Kai tik bhaktas ima puikuotis, Kṛṣṇa sugalvoja kokią nors gudrybę, kad sumažinti jo puikybę. Štai kodėl Kṛṣṇa pasakė Rukmiņī tiek

nemalonių dalykų. Jai tapo aišku, kad nors ji ir didžiavosi savo padėtim, kiekvieną akimirką galėjo likti be Kṛṣṇos.

Rukmiṇī suvokė, kad jos vyras nėra paprastas žmogus. Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, trijų pasaulių valdovas. Sprendžiant iš Jo kalbų, jie galėjo išsiskirti, ir Rukmiṇī išsigando, nes anksčiau tokių aštrių žodžių iš Kṛṣṇos nebuvo girdėjusi. Mintis apie galimą išsiskyrimą ją priblokšė, ir jos širdis ėmė smarkiai plakti. Nieko neatsakiusi Kṛṣṇai, ji pravirko baisaus nerimo apimta, tarsi skęstų sielvarto vandenyne. Tylomis ji braižė kojų pirštais grindis, ir nuo jos padų ant grindų atsispindėjo raudoni atšvaitai. Rausvos ašaros, susimaišiusios su juodais blakstienų dažais, ritosi jai iš akių, nuplaudamos nuo krūtinės *kuṅkumą* bei šafraną. Dusdama iš sielvarto, nesugebėdama ištarti nė žodelio, ji stovėjo nuleista galva, tiesi it žvakė. Aštrus sielvartas ir baimė atėmė visą sugebėjimą blaiviai mąstyti, jos kūnas ūmai neteko tiek svorio, kad apyrankės ant riešų tapo jai per didelės. Jai iš rankų iškrito *cāmara*, kuria ji vėdavo Kṛṣṇą, galvoje ėmė pintis mintys, ir ji prarado sąmonę. Jos graži šukuosena išsidraikė, ir Rukmiṇī krito ant žemės tarsi viesulo išrautas banano medis.

Viešpats Kṛṣṇa iškart suprato, kad Jo žodžiai Rukmiṇī nepasirodė pokštas. Rukmiṇī priėmė juos labai rimtai, ir, apimta baisaus sielvarto, kad reikės išsiskirti su Kṛṣṇa, ji prarado sąmonę. Viešpats Śrī Kṛṣṇa iš prigimties labai švelnus Savo bhaktams, tad kai Jis pamatė, į kokią būseną pakliuvo Rukmiṇī, Jo širdis suvirpėjo ir Jam labai pagailo Rukmiṇī. Kṛṣṇos ir Rukmiṇī santykiai buvo kaip Lakṣmī ir Nārāyaṇos, todėl Jis pasirodė jai Nārāyaṇos pavidalu su keturiomis rankomis. Jis pakilo nuo lovos, paėmė ją už rankų ir vėsiais Savo delnais švelniai nubraukė nuo jos veido išsidraikiusius plaukus. Viešpats Kṛṣṇa nušluostė Savo ranka drėgnas Rukmiṇī krūtis ir, supratęs, kaip karštai Rukmiṇī Jį myli, priglaudė ją prie Savęs.

Aukščiausiasis Asmuo labai gerai žino, kaip kuo aiškiau pasakyti Savo mintis, tad Jis pasistengė atsiimti visus anksčiau ištartus žodžius. Jis – vieninteli visų bhaktų prieglobstis, todėl gerai išmano, kaip nuraminti Savo tyrus bhaktus. Kṛṣṇa pamatė, kad Rukmiṇī nesuprato Jo juokų, ir norėdamas ją nuraminti prašneko:

„Mieloji karaliaus Vidarbhos dukra, brangioji Rukmiṇī, prašau teisingai Mane suprasti. Būk Man meilesnė. Žinau, kad jauti Man nuoširdų ir tikrą prieraišumą. Tu – amžina Mano palydovė. Žodžiai, kurie tave taip sukrėtė, – netiesa. Tenorėjau tave kiek paerzinti ir maniau, kad į Mano pokštą atsakysi tuo pačiu. Deja, tu nesupratai juokų. Aš labai gailiuosi, kad taip įvyko. Po tokių žodžių Aš tikėjausi, kad tavo rausvosios lūpos suvirpės ir tu pradėsi barti Mane visokiausiais žodžiais. O tobulos meilės įsikūnijime, visiškai nemaniau, kad būsi taip paveikta. Man dingojos, kad

įsmeigsi į Mane žėrinčias savo akis, ir Aš išvysiu rūstybės apimtą tavo veidą.

Brangi gražioji žmona, juk žinai, kad mes – šeimos žmonės, ir mūsų pečius slegia daugybė rūpesčių namuose, tad kartais norisi ir papokštauti. Tai šeimyninio gyvenimo žaidimas. Šeimos žmonės dirba nuo aušros lig sutemos, tačiau kai vyras su žmona susitinka, visas jų dienos nuovargis išsisklaido, ir jie džiaugiasi gyvenimu.“ Viešpats Kṛṣṇa norėjo pasirodyti paprastu šeimos žmogumi, kuriam juokavimas su žmona teikia gyvenimo džiaugsmą. Todėl Jis vis prašė Rukmiṇī nepriimti Jo žodžių už tikrą pinigą.

Ir kai Jis meiliais žodžiais ramino Rukmiṇī, ji suprato, kad Jis iš tiesų nemanė taip, kaip šnekėjo, ir kad Jis tenorėjo papokštauti. Kṛṣṇos žodžiai ją apramino. Pamažu išsiskyrimo su Juo baimė išnyko, ir Rukmiṇī, pažvelgusi į Jį su jai įprasta linksma šypsena, tarė: „Brangus Viešpatie lotoso akimis, Tu buvai teisus, sakydamas, kad mes netinkame vienas kitam. Aš negaliu su Tavimi lygintis, nes Tu – visų ypatybių šaltinis, begalinis Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Argi aš galiu būti Tau tinkama pora? Neįmanoma prilygti Tau, visos didybės, trijų *guṇų* valdovui, kurį garbina tokie pusdieviai, kaip Brahmā ir Viešpats Śiva. O kas aš esu – trijų materialios gamtos *guṇų* kūrinys. Šios materialios *guṇos* tik kliudo tobulėti atsidavimo tarnystėje. Kada ir kur aš galiu tikti Tau į porą? Brangusis vyre, Tu teisingai pasakei, kad bijodamas karalių Tu pasislėpei jūros vandenyse. Tačiau kas iš tikrųjų valdo materialų pasaulį? Nemanau, kad tariamos karališkos šeimos gali vadintis materialaus pasaulio valdovais. Materialaus pasaulio valdovai – tai trys materialiosios gamtos *guṇos*. Tai jos valdo materialųjį pasaulį. Tu glūdi kiekvienos gyvosios esybės širdyje, ir, be abejo, trys materialiosios gamtos *guṇos* Tau neturi valdžios.

Kalbėjai, kad esi nesutaikomas pasaulio valdovų priešas. Bet kas yra pasaulio valdovai? Aš manau, kad pasaulį valdo jausmai. Jie visagaliai, ir visi yra jų valdžioje. Žinoma, Tu esi materialių jausmų priešas. Jausmai neturi Tau galios, priešingai, Tu juos valdai, nes esi jausmų valdovas, Hṛṣikeśa. Brangus Viešpatie, Tu sakeisi neturįs jokios karališkos valdžios, ir tai, žinoma, tiesa. Ne Tu vienas neturi valdžios materialiajame pasaulyje. Siekimą valdyti materialų pasaulį atmeta ir Tavo tarnai, kuriuos traukia Tavo lotoso pėdos, nes jie mano, jog materialus pasaulis – tamsos kraštas, pastojantis kelią siekiančiam dvasinio prašviesėjimo. Tavo tarnams nerūpi materiali valdžia, o Tau ji rūpi dar mažiau. Brangus Viešpatie, Tavo žodžiai apie tai, kad Tu nesielgi tarsi paprastas žmogus, turįs apibrėžtą gyvenimo tikslą, irgi visiškai teisingi. Netgi didieji Tavo bhaktai bei tarnai – garsūs išminčiai ir šventieji gyvena taip, kad niekas negali suvokti jų gyvenimo tikslo. Visuomenė laiko juos bepročiais ir cinikais. Jų gyve-

nimo tikslas paprastiems žmonėms yra mįslė. Žemiausiems tarp žmonių ir Tu Pats, ir Tavo tarnai yra mįslingos asmenybės. Užterštos sąmonės žmogus negali net įsivaizduoti Tavo ir Tavo bhaktų poelgių. O begalini, jeigu Tavo bhaktų darbai bei siekiai paprastam žmogui yra paslaptis, kaip galima suprasti Tavo tikslus ir siekius? Visos galios ir vertybės tarnauja Tau, ir vis dėlto Tu esi jų tikrasis globėjas.

Tu sakei, kad neturi nė skatiko, tačiau ne tas yra elgeta, kuris neturi pinigų. Išskyrus Tave, niekas neegzistuoja, todėl Tau nebūtina ką nors turėti – Tu Pats esi viskas. Tau nereikia nieko kaupti kaip kitiems. Tavo dėka išsisprendžia visi prieštaravimai, nes Tu – absoliutas. Tu nieko nevaldai, tačiau nėra už Tave turtingesnio. Materialiame pasaulyje tas, kuris neturi turtų, negali vadintis turtingu, tačiau Tu esi absoliutas, todėl Tau neturi galios prieštaravimas, kad nors Tu nieko neturi, tačiau esi iš visų turtingiausias. Vedos teigia, kad nors Tu neturi materialių rankų bei kojų, Tu paimi viską, ką su meile aukoja Tavo bhaktai. Tu neturi materialių akių bei ausų, tačiau viską matai ir girdi. Nors Tu ir neturi nieko, didieji pusdieviai, kurie yra garbinami tiek maldomis, tiek aukomis, patys garbina Tave, melsdami Tavo malonės. Tad ar galima Tave laikyti elgeta?

Brangus Viešpatie, Tu dar sakei, kad turtingoji visuomenės dalis Tavęs negarbina. Tai irgi tiesa, nes žmonės, besididžiuojantys savo materialiais turtais, tegalvoja, kaip juos panaudoti jausminiams malonumams. Kai vargšas pralobsta, jam terūpi susikurti jausminius malonumus, nes jis nežino, kaip panaudoti savo sunkiai uždirbtus pinigus. Išorinės galios užburtas, jis mano, kad pinigus geriausia išleisti jausmams patenkinti, ir užmiršta privaląs transcendentiškai Tau tarnauti. Brangus Viešpatie, Tu sakei, kad ničnieko neturintys žmonės Tau labai brangūs. Visko atsisakiusiam Tavo bhaktui Tu esi pati didžiausia brangenybė. Todėl matau, kad didis bhaktas Nārada Munis, neturintis jokios materialios nuosavybės, vis dėlto Tau labai brangus. Tokiems žmonėms terūpi Tu, daugiau jiems nieko nereikia.

Brangus Viešpatie, Tu sakei, jog susituokti gali tiktai žmonės, užimantys vienodą padėtį visuomenėje, lygūs vienas kitam savo grožiu, turtu, galia, įtaka ir atsižadėjimu. Tačiau visa tai pasiekiama tik per Tavo malonę. Tu – visų turtų ir aukščiausio tobulumo versmė. Viską žmogus pasiekia gyvenime tik Tavo malone. „Vedānta-sūtra“ sako: *janmādy asya yataḥ* – Tu esi tobuliausias šaltinis, iš kurio viskas randasi, Tu – visų malonumų versmė. Todėl žmonės įgiję žinias tetrokšta Tavęs, daugiau jiems nieko nereikia. Siekdami Tavo palankumo, jie atsisako visko – net patirti transcendentinį Brahmaną. Tu esi aukščiausias galutinis gyvenimo tikslas. Tu – visų gyvųjų esybių siekių esmė. Tie, kurių norai tyri, trokšta tiktai Tavęs, todėl vardan šio didžiausio tikslo jie atsisako visko. Ir jie tikrai nusipelno

bendrauti su Tavimi. Visuomenėje, kurios nariai tarnauja Kṛṣṇos sąmonėje ir kur jiems tarnaujama, nėra kančių ir malonumų, būdingų materialiai visuomenei, kurios varomoji jėga yra lytinis potraukis. Todėl kiekvienas, tiek vyras, tiek moteris, turėtų stengtis patekti į Tavo visuomenę, kurioje vieni tarnauja kitiems. Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nėra už Tave aukštesnio ar Tau lygaus. Tobuliausia visuomeninė sistema yra ta, kurios centras esi Tu ir kur Tau tarnaujama kaip Aukščiausiajam, o visi kiti tėra Tavo tarnai. Tokioje tobulai sutvarkytoje visuomenėje visi ir visada yra laimingi.

Brangus Viešpatie, sakei, jog tiktai elgetos šlovina Tavo didybę, ir tie žodžiai visiškai teisingi. Tačiau kas tie elgetos? Visi jie – iškilnūs bhaktai, išsivadavusios sielos bei atsižadėjusieji pasaulio. Tai – didžios sielos bei bhaktai, kurių vienintelis užsiėmimas šlovinti Tave. Didžiosios sielos atleidžia pačius didžiausius įžeidimus. Tie vadinamieji elgetos skiria savo gyvenimą dvasiniam tobulėjimui, nepaisydami kančių, kurias patiria materialiame pasaulyje. Brangus vyre, nemanyk, kad pasirinkau Tave iš naivumo. Aš pasekiau didžiųjų sielų pavyzdžiu. Aš pasirinkau didžiųjų elgetų kelią ir savo gyvenimą nutariau skirti Tavo lotoso pėdoms.

Tu sakei neturįs nė skatiko, ir tai tiesa, nes visą Save atiduodi didžioms sieloms bei bhaktams. Gerai tą žinodama, aš atstūmiau netgi tokius šio pasaulio didžiūnus, kaip Viešpats Brahmā bei valdovas Indra. Viešpatie, didysis laikas veikia Tavo valia. Laikas toks didis ir galingas, kad akimoju gali sunaikinti bet kurią šios kūrinijos dalį. Tai mano įsitikinimas, todėl Jarāsandha, Śiśupāla bei panašūs karalaičiai, kurie norėjo mane vesti, man rodėsi menki tarsi vabalėliai.

Brangus visagali Vasudevos sūnau, Tu nemelavai, sakydamas, kad pasislėpei vandenyne iš baimės prieš galingus karalius, tačiau mano patirtis rodo kitką. Aš pati mačiau, kaip Tu pagrobei mane šių karalaičių akivaizdoje. Užteko Tau per mūsų vestuvių apeigas įtempti lanko templę, ir visi jie išsilakstė, o Tu suteikei man prieglobstį prie Savo lotoso pėdų. Aš ligi šiolei gerai atsimenu, kaip Tu mane pagrobei. Tu buvai tarsi liūtas, kuris pasiima medžioklės grobį, žvilgsniu nuvydamas niekingesnius už save žvėriūkščius.

Brangus Viešpatie lotoso akimis, aš nesuprantu, kodėl Tu sakai, jog moterys ir kiti žmonės, atradę prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų, paskęsta sielvarte. Iš pasaulio istorijos matome, jog karalaičiams Aṅgai, Pṛthu, Bharatai, Yayāčiui ir Gayai – didiesiems pasaulio valdovams, niekas neprilygo savo didybe, tačiau, siekdami Tavo lotoso pėdų, jie paliko sostus ir iškeliavo į girias atgailauti ir tramdyti kūną. Argi sielvartas ir praradimai paskatino juos laisva valia pasirinkti šį išmėginimų kelią, laikant Tavo lotoso pėdas galutiniu gyvenimo tikslu?

Brangus Viešpatie, Tu sakei, kad galiu išsiskirti su Tavimi ir išsirinkti kitą karalaitį. Tačiau brangus Viešpatie, aš puikiausiai žinau, kad Tu – visų tobulybių šaltinis. Transcendentines Tavo ypatybes nuolatos šlovina tokios didžios asmenybės, kaip Nārada Munis. Kas kreipiasi prieglobsčio pas tokias didžias asmenybes, tas iš karto nusiplauna materijos nešvarybes. Tam, kuris Tau tarnauja, sėkmės deivė dovanoja savo palaiminimus. Tad kuri moteris būtų tokia kvaila ir, išgirdusi nors vieną kartą iš patikimų šaltinių apie Tavo nuostabias ypatybes ir turėjusi nors menkiausią progą paragauti Tavo lotoso pėdų nektaro, sutiktų ištekėti už kokio nors šio materialaus pasaulio vyro, kurį nuolat persekioja mirties, ligų, senatvės bei naujo gimimo baimė? Aš pasirinkau Tavo lotoso pėdas gerai viską pasvėrusi, o mano sprendimas apgalvotas ir brandus. Brangus Viešpatie, Tu esi visų trijų pasaulių valdovas. Tu gali patenkinti visų Savo bhaktų norus ir šiame, ir kitame pasaulyje, nes Tu esi visų Aukščiausioji Siela. Taigi aš pasirinkau Tave savo vyru, nes manau, kad Tu vienintelis tinki man. Tu gali mane nutrenkti į bet kurią gyvybės rūšį, kuri atitinka mano karminės veiklos pasekmes, – man tai nė kiek nerūpi. Aš tesiekiu visada būti prie Tavo lotoso pėdų, nes Tu gali išgelbėti Savo bhaktus iš iliuzinės materialios būties ir esi visada pasirengęs atiduoti Save bhaktams.

Brangus Viešpatie, Tu patarei man pasirinkti jaunikiu kurį nors karalaitį ir paminėjai Šiśupālą, Jarāsandhą bei Dantavakrą, tačiau ko jie verti? Jie sunkiai dirba, kad išlaikytų savo šeimą, tarsi jaučiai, kurie nuo aušros iki sutemos suka aliejaus spaudimo mašiną. Juos galima palyginti su asilais, kurie visą gyvenimą ant kupros velka naštą. Jų niekas negerbia kaip šunų, ir jie šykštūs kaip katinai. Jie tarsi vergai pasiduoda savo žmonoms. Nelaiminga moteris, kuri niekada negirdėjo apie Tavo įstabias ypatybes, gal ir tekėtų už tokio vyro, tačiau ta, kuri girdėjo apie Tave, kuri žino, jog Tave šlovina ne tik šis pasaulis, bet ir tokie didieji pusdieviai, kaip Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva, nesutiks tekėti už jokio vyro, išskyrus Tave. Žmogus šiame materialiame pasaulyje tėra negyvas kūnas. Iš tikrųjų gyvoji esybė yra kūno kiaute, kuris yra ne kas kita, kaip puošnus odos maišas su barzda, ūsais, rankų nagais ir galvos bei kūno plaukais. Tai maišas, prigrūstas raumenų, kaulų ir kraujo, sumišusio su išmatomis, šlapimu, gleivėmis, tulžimi ir pagedusiu oru; be to, tą maišą nuolat graužia vabzdžiai bei mikrobai. Kvaila moteris šį negyvą kūną laiko vyru ir per savo neišmanymą myli jį kaip savo brangiausiąjį gyvenimo palydovą. Taip yra tik todėl, kad jai neteko paragauti amžiną palaimą teikiančio Tavo lotoso pėdų nektaro.

Brangus vyre lotoso akimis, Tu Pats Sau pakankamas. Tau nerūpi, ar aš esu graži ir kokiomis dorybėmis galiu pasigirti. Tai Tau visiškai neįdomu. Todėl nenuostabu, kad Tu neprisirišęs prie manęs, tai natūralu. Net

ir pati tauriausia ir gražiausia moteris negali Tavęs pavergti. Man nesvarbu, ar aš patinku Tau, ar ne – aš tenoriu visą savo atsidavimą ir dėmesį skirti Tavo lotoso pėdoms. Materiali aistros *guṇa* – irgi Tavo kūrinys, todėl aistringus Tavo žvilgsnius aš laikau didžiausia dovana. Aš svajoju tik apie tokias akimirkas."

Rukmiṇī išaiškino kiekvieną Kṛṣṇos žodį, kuriuo Jis norėjo sukelti jos pyktį, ir Kṛṣṇa, išklausęs šiuos paaiškinimus, kreipėsi į ją: „Mieloji, skaisčioji žmona, brangioji karalaite, Aš tikėjausi tokių tavo žodžių ir juokavau tik dėl to, kad negalėtum suprasti, ką manau iš tikrųjų. Aš pasiekiau Savo tikslą. Tu nuostabiai ir labai teisingai paaiškinai Mano žodžius, ir Man belieka tik pritarti. O nuostabioji Rukmiṇī, tu esi brangiausioji Mano žmona. Kaip Aš džiaugiuosi, matydamas, kokia stipri tavo meilė Man. Patikėk, ko tik tu panorėtum, apie ką svajotum, ko iš Manęs tikėtumeisi, Aš viską dėl tavęs padarysiu. Mano bhaktai, Mano brangūs draugai bei tarnai visada laisvi nuo materijos nešvarybių, net jeigu jie ir nelinkę prašyti šios laisvės, – tai tikra tiesa. Mano bhaktai ničnieko iš Manęs nenori, vienintelis jų troškimas – be paliovos tarnauti Man. Tačiau jie visiškai nuo Manęs priklausomi, ir net tada, kai jiems tenka ko nors Manęs prašyti, jų prašymai nėra materialūs. Jų siekiai bei norai, užuot įvilioję į materijos pinkles, išvaduoja juos iš materialaus pasaulio.

Mieloji, skaisčioji žmona, pagal dorovės taisykles Aš išbandžiau tavo meilę, ir tu puikiai išlaikei tą išbandymą. Aš tyčia tave erzinau, kalbėdamas žodžius, priešingus tavo prigimčiai, ir Patsai stebiuosi, kad tavo atsidavimas Man nė kiek nesusvyravo. Brangioji žmona, Aš suteikiu visus palaiminimus, netgi palaiminimą išsivaduoti iš šio materialaus pasaulio, ir tiktai Aš galiu padaryti galą materialiai būčiai ir pakviesti sugrįžti namo, pas Dievą. Tasai, kurio atsidavimas Man nėra grynas, garbina Mane dėl materialios naudos, tenorėdamas pasilikti materialios laimės, kurios aukščiausia išraiška – lytiniai santykiai, pasaulyje. Tas, kuris puola atgailauti bei duoda susilaikymo įžadą vien todėl, kad pasiektų tokią materialią laimę, be abejonės, yra valdomas Mano iliuzinės išorinės galios. Kvailas tas žmogus, kuris tarnauja Man tiktai dėl materialių turtų bei jutiminių malonumų. Materiali laimė, pagrįsta lytiniais malonumais, prieinama ir žemiausių gyvybės rūšių atstovams – netgi kiaulėms ir šunims. Prašyti Manęs tokios laimės neverta, nes ją gauna netgi tie, kurie gyvena pragare. Todėl žmonėms, kurie veržiasi ne prie Manęs, o prie materialios laimės, geriau likti pragare."

Materija taip stipriai užteršia, kad vardan materialios laimės priverčia žmogų sunkiai dirbti nuo aušros iki sutemos. Noras pasigirti religingumu bei asketiškumu, atgaila, humanizmas, filantropija, politikos ir mokslo laimėjimai – visa tai tėra priemonė pelnyti materialias gėrybes. Skubėda-

mi sukaupti materialius turtus, materialistai paprastai lenkiasi įvairiems pusdieviams. O kartais, materialių norų paskatinti, jie ima su atsidavimu tarnauti Viešpačiui. Tačiau iš žmogaus, kuris nuoširdžiai tarnauja Viešpačiui, bet neatsisako materialių siekių, Viešpats kartais maloningai atima tai, kas jam teikia materialią laimę. Tada, negaudamas tikro džiaugsmo iš materijos, bhaktas visas jėgas paskiria atsidavimo tarnystei.

Viešpats Kṛṣṇa tęsė: „Mieloji, geriausioji iš karalienių, Aš puikiai suprantu, jog tu neturi materialių troškimų. Vienintelis tavo tikslas – tarnauti Man, ir tu jau seniai atsidavusi Man tarnauji. Pavyzdinga tyra atsidavimo tarnystė ne tik išvaduoja bhaktą iš materialaus pasaulio, bet ir atveria kelią į dvasinį pasaulį, kur jis tarnaus Man per amžius. Žmonės, pernelyg prisirišę prie materialios laimės, negali tarnauti Man be jokių išskaičiavimų. Moterys, kurių širdys netyros ir apimtos materialių troškimų, suranda įvairiausių būdų patenkinti jutimus, nors apsimeta, kad yra didžiai Man atsidavusios.

Brangi ir mylima žmona, Aš turiu tūkstančius žmonų, bet nemanau, jog kuri nors jų gali mylėti Mane labiau už tave. Geriausias nepaprastos tavo meilės įrodymas tas, kad iki vestuvių tu nebuvai net mačiusi Manęs ir girdėjai apie Mane tik iš šalies, ir vis dėlto tavo tikėjimas Manimi buvo toks stiprus, kad netgi regėdama daugybę garbingų, turtingų bei gražių karalaičių, nė vieno jų nepasirinkai savo vyru, bet atkakliai troškai Manęs. Tu atstūmei visus atvykusius karalaičius ir nusiuntei Man slaptą laišką, siūlydama tave pagrobti. Kai Aš pagrobiau tave, tavo vyresnysis brolis Rukmis puolė su Manimi kautis. Kovodamas jį nugalėjau ir žiauriai iš jo pasityčiojau. Per Aniruddhos vestuves, kai visi žaidėme šachmatais, mes vėl susiginčijome ir susikovėme su tavo broliu Rukmiu, ir šįkart Mano vyresnysis brolis Balarāma jį užmušė. Mane nustebino tai, jog tu neištarei nė žodžio prieš. Didžiai nerimaudama, kad gali su Manimi išsiskirti, tu tylomis iškentei viską. Tokiu nepaprastu elgesiu, brangioji žmona, tu visiems laikams pavergei Mane. Dabar Aš priklausau tau per amžius. Tu nusiuntei pas Mane žmogų, prašydama tave pagrobti, o kai Aš vis nesirodžiau, pasaulis tau ėmė rodytis tuščias. Tada tu nutarei, jog tavo nuostabus kūnas niekam kitam nebepriklausys. Manydama, jog Aš neatvažiuosiu, nutarei nusižudyti ir palikti šį pasaulį. Miela Rukmiṇī, tavo didi ir tauri meilė Man visada išliks Mano širdyje, ir Aš bejėgis atsimokėti už tokį tyrą tavo atsidavimą.“

Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, žinoma, neįpareigotas būti kieno nors vyras, sūnus ar tėvas, nes viskas priklauso Jam ir Jis viską valdo. Jis yra laimingas be niekieno pagalbos. Jis – *ātmārāma*, Pats Sau pakankamas. Jis semiasi džiaugsmo iš Savęs Paties, niekieno nepadedamas. Kai Viešpats nužengia dėdamasis žmogumi, Jis tobulai atlieka tiek vyro,

tiek sūnaus, tiek draugo, tiek priešo vaidmenį. Ir tobulo karalienių, ypač Rukmiṇījī, vyro vaidmenyje Jis patyrė didžiausią, kokia tik gali būti, meilę.

Vedų kultūroje leidžiama turėti daug žmonų, tačiau vyras turi būti geras visoms savo žmonoms. Žodžiu, vyras gali turėti kelias žmonas tik tuo atveju, jeigu jis sugeba joms būti vienodai geras. Priešingu atveju turėti daugiau negu vieną žmoną negalima. Viešpats Kṛṣṇa – pasaulio mokytojas, ir nors Jam nereikėjo žmonos, Jis išsiskleidė į tiek pavidalų, kiek turėjo žmonų, ir visoms joms buvo idealus vyras. Jis vykdė visas religijos normas, taisykles bei įsipareigojimus, kaip to reikalavo Vedos bei visuomenės įstatymai bei papročiai. Kiekvienai iš šešiolikos tūkstančių šimto aštuonių žmonų Jis dovanojo atskirus rūmus, ūkius, ir su visomis žmonomis Jo santykiai buvo ypatingi, saviti. Taip vienas Viešpats tapo idealiu šešiolikos tūkstančių šimto aštuonių žmonų vyru.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇos ir Rukmiṇī pokalbis“.

ŠEŠIASDEŠIMTAS SKYRIUS

Genealoginis Kṛṣṇos šeimos medis

Kṛṣṇa turėjo šešiolika tūkstančių šimtą aštuonias žmonas, ir visos jos pagimdė Jam po dešimt sūnų, kurių kiekvienas savo jėga, grožiu, išmintimi, šlove, turtu bei atsižadėjimu prilygo tėvui. „Koks tėvas, toks ir sūnus.“ Visos šešiolika tūkstančių šimtas aštuonios Kṛṣṇos žmonos buvo karališkos kilmės, ir kiekviena jų, visą laiką matydama Kṛṣṇą savo rūmuose, manė, kad Jis visiškai nuo jos priklausomas ir prie jos prisirišęs. Kiekviena buvo įsitikinusi, kad Kṛṣṇa – pats paklusniausias vyras, tačiau iš tikrųjų Jis nė vienai nejautė potraukio. Nors kiekviena laikė save vienintele, pačia mylimiausia Kṛṣṇos žmona, tačiau Viešpats Kṛṣṇa, būdamas *ātmārāma*, Pats Sau pakankamas, nė vienai nejautė nei potraukio, nei priešiškumo. Jis buvo vienodas visoms – kaip tobulas vyras, nes tenorėjo, kad jos būtų laimingos. Jam Pačiam nereikėjo net ir vienos žmonos. Tačiau Jo žmonos, būdamos moterimis, negalėjo suprasti Kṛṣṇos didybės ir nežinojo visos tiesos apie Jį.

Visos karalaitės, Kṛṣṇos žmonos, buvo reto grožio, bet visos žavėjosi Kṛṣṇos akimis, panašiomis į lotoso žiedlapius, bei nuostabiu Jo veidu, ilgomis rankomis, plačiomis ausimis, malonia šypsena, Jo pokštais bei meiliais

žodžiais. Sužavėtos Kṛṣṇos privalumų, jos stengėsi kuo patraukliau apsirengti, norėdamos savo moterišku grožiu pavilioti Kṛṣṇą. Jos griebdavosi visų moteriškųjų kerų – šypsojosi ir žaidė antakiais, laidė aštriąsias šeimyninės meilės strėles, kad sukeltų Kṛṣṇai geismą. Tačiau joms nepavyko sujaudinti Kṛṣṇos ar sukelti lytinį potraukį. Tai reiškia, kad Kṛṣṇa neturėjo lytinių santykių nė su viena iš daugelio žmonų, išskyrus tuos atvejus, kai pradėdavo vaiką.

Dvārakos karalienės buvo labai laimingos, kad Viešpats Śrī Kṛṣṇa, nors Jis buvo nepasiekiamas net tokiems didiems pusdieviams, kaip Brahmā, tapo jų vyras bei palydovas. Jie gyveno kaip vyras su žmona, ir Kṛṣṇa, būdamas idealus vyras, elgėsi su jomis taip, kad transcendentinė palaima, kuri apimdavo juos jiems besišypsant, kalbantis ar šiaip būnant kartu, augo kas akimirką. Visos žmonos turėjo šimtus ar tūkstančius tarnaičių, tačiau kai Kṛṣṇa įeidavo į kurios nors žmonos rūmus, ji sutikdavo Kṛṣṇą pati, pasodindavo į dailų sostą, atlikdavo pasveikinimo ceremoniją, pati nuplaudavo Jo lotoso pėdas, pasiūlydavo betelio riešutų, masažuodavo kojas, kad praeitų nuovargis, vėduodavo vėduokle, kad Jis patogiai pasijustų, tepė Jį kvapia sandalmedžio pasta, aliejumi bei kitais kvepalais, papuošdavo Jo kaklą girlianda, šukuodavo plaukus, paguldydavo Jį į patalą ar padėdavo išsimaudyti. Jos nuolat patarnaudavo Kṛṣṇai kaip tik galėjo ir ypač stengėsi kuo gardžiau pavalgydinti.

Kiekviena iš šešiolikos tūkstančių šimto aštuonių Kṛṣṇos karalienių turėjo dešimt sūnų, ir čia pateikiami pirmųjų aštuonių žmonų sūnų vardai. Su Rukmiṇī Kṛṣṇa turėjo dešimt sūnų, tai: Pradyumna, Cārudeṣṇa, Sudeṣṇa, Cārudeha, Sucāru, Cārugupta, Bhadracāru, Cārucandra, Vicāru ir Cāru. Nė vienas iš sūnų savo nepaprastomis savybėmis nenusileido savo dieviškajam tėvui, Viešpačiui Kṛṣṇai. Satyabhāmā turėjo taip pat dešimt sūnų: Bhānu, Subhānu, Svarbhānu, Prabhānu, Bhānumāną, Candrabhānu, Bṛhadbhānu, Atibhānu, Śrībhānu ir Pratibhānu. Dešimt sūnų turėjo ir karalienė Jāmbavatī, tai: Sāmba, Sumitra, Purujitas, Śatajitas, Sahasrajitas, Vijaya, Citraketu, Vasumānas, Draviḍa ir Kratu, – vyriausias iš jų buvo Sāmba. Jāmbavatī sūnums Viešpats Kṛṣṇa buvo ypač meilus. Jo žmona Satyā, karaliaus Nagnajito duktė, pagimdė Viešpačiui Kṛṣṇai dar vieną dešimtį sūnų: Vīrą, Candrą, Aśvaseną, Citragų, Vegavāną, Vṛṣą, Āmą, Śaṅku, Vasu ir Kuntį. Galingiausias iš jų buvo Kuntis. Kṛṣṇa turėjo dešimt sūnų ir su Kālindī: Śrutą, Kavį, Vṛṣą, Vīrą, Subāhu, Bhadrą, Śāntį, Darśą, Pūrṇamāsą, o jauniausiąjį vadino Somaka. Lakṣmaṇā, Madraso provincijos karaliaus dukra, turėjo tokius sūnus: Praghoṣą, Gātravāną, Siṁhą, Balą, Prabalą, Ūrdhvagą, Mahāśaktį, Sahą, Oją ir Aparājitą. Dešimt sūnų turėjo ir Mitravindā: Vṛką, Harṣą, Anilą, Gṛdhrą, Vardhaną, Annādą, Mahāṁsą, Pāvaną, Vahnį ir Kṣudhį. Bhadros sūnus buvo: Saṅg-

rāmajitas, Bṛhatsena, Śūra, Praharaṇa, Arijitas, Jaya, Subhadra, Vāma, Āyu ir Satyaka. Be šitų aštuonių svarbiausiųjų karalienių Kṛṣṇa turėjo dar šešiolika tūkstančių šimtą kitų žmonų, ir kiekviena Jam pagimdė po dešimtį sūnų.

Vyriausiasis Rukmiņī sūnus Pradyumna jau nuo gimimo turėjo žmoną – Māyāvatī, o paskui jis dar vedė Rukmavatī – Rukmio, dėdės iš motinos pusės, dukrą. Rukmavatī ir Pradyumna susilaukė sūnaus, vardu Aniruddha. Taigi Kṛṣṇos šeimai, kurią sudarė Kṛṣṇa, Jo žmonos, vaikai, vaikaičiai ir provaikiai, priklausė beveik milijardas narių.

Rukmis, vyresnysis pirmosios Kṛṣṇos žmonos Rukmiņī brolis, po kautynių su Kṛṣṇa buvo suirzęs ir įžeistas, tačiau Rukmiņī prašymu jam buvo dovanota gyvybė. Nuo tada Rukmis griežė ant Kṛṣṇos dantį ir buvo nesutaikomas Jo priešas. Tačiau, nepaisant to, jo dukra ištekėjo už Kṛṣṇos sūnaus, o anūkė – už Kṛṣṇos anūko Aniruddhos. Mahārāja Parīkṣitas, išgirdęs apie tai iš Śukadevos Gosvāmio, labai suglumo: „Negaliu atsistebėti, kad Rukmis ir Kṛṣṇa, du nesutaikomi priešai, galėjo per savo palikuonis atnaujinti giminystės ryšius.“ Mahārāja Parīkṣitas norėjo sužinoti šio mįslingo įvykio aplinkybes, todėl paprašė Śukadevos Gosvāmio paaiškinti. Kadangi Śukadeva Gosvāmis buvo tikras *yogas*, jo įžvalgiam protui nebuvo jokių paslapčių. Tobulas *yogas*, pavyzdžiui, Śukadeva Gosvāmis, mato praeitį, dabartį ir ateitį iki menkiausių smulkmenų. Nuo tobulo *yogo* ar mistiko nieko nenuslėpsi, ir Śukadeva Gosvāmis taip atsakė į Parīkṣito Mahārājos klausimą.

Pradyumna, vyriausiasis Kṛṣṇos sūnus, kurį Jam pagimdė Rukmiņī, buvo patsai Kupidonas. Jis buvo toks patrauklus, kad Rukmio duktė, vardu Rukmavatī, per savo *svayaṁvarą* nenorėjo rinktis jokio kito sutuoktinio, o tik jį. Todėl salėje, kurioje sėdėjo pasipiršę jai karalaičiai, iš visų susirinkusiųjų ji išrinko ir papuošė girlianda Pradyumną. Tarp jaunikių užvirė kautynės, bet nugalėjo Pradyumna. Rukmis buvo priverstas atiduoti jam gražuolę dukrą. Nuo tada, kad Kṛṣṇa jį įžeidė, pagrobdamas seserį Rukmiņī, Rukmio širdyje negeso neapykantos ugnis, ir vis dėlto, kai dukra savo vyru pasirinko Pradyumną, Rukmis vedyboms nesipriešino, nes norėjo, kad būtų laiminga Rukmiņī. Taip Pradyumna susigiminiavo su Rukmiu. Be dešimties minėtųjų sūnų, Rukmiņī turėjo ir nuostabią plačiaakę dukrą, kurią ištekino už Kṛtavarmos sūnaus, vardu Balī.

Nors Rukmis buvo tikras Kṛṣṇos priešas, jis labai mylėjo savo seserį Rukmiņī ir norėjo būti jai geras. Ir kai jos anūkui Aniruddhai atėjo metas vesti, Rukmis pasiūlė jam savo anūkės Rocanos ranką. Tikrų pusbrolių ir pusseserių vedyboms Vedų tradicija nelabai pritaria, tačiau, nepaisant to, norėdamas pradžiuginti Rukmiņī, Rukmis savo dukrą bei anūkę atidavė Kṛṣṇos sūnui ir anūkui. Taigi, kai buvo sutarta dėl Aniruddhos bei Roca-

nos vedybų, didžiulė Aniruddhos vestuvininkų vilkstinė išvyko iš Dvārakos. Jaunasis su palyda keliavo į Bhojakaṭos miestą, kurį Rukmis nukariavo jau po to, kai jo seserį pagrobė Kṛṣṇa. Vestuvininkams vadovavo senelis Viešpats Kṛṣṇa. Palydoje buvo Viešpats Balarāma bei pirmoji Kṛṣṇos žmona Rukmiṇī, sūnus Pradyumna, Jāmbavatī sūnus Sāmba ir daugybė kitų giminaičių bei šeimos narių. Vilkstinė pasiekė Bhojakaṭos miestą ir taikiai atšventė vestuves.

Kaliṅgos karalius, kuris buvo Rukmio draugas, davė Rukmiui negerą patarimą susilažinti su Balarāma ir laimėti prieš Jį šachmatų partiją. Tarp karalių *kṣatriyų* azartinis žaidimas šachmatais ar lažybos buvo įprastas reiškinys. Iškviestas pažaisti šachmatais, *kṣatriyas* neturėjo teisės atsisakyti. Śrī Balarāmajī nebuvo itin geras šachmatininkas, ir Kaliṅgos karalius tai žinojo. Todėl jis patarė Rukmiui šitaip atkeršyti Kṛṣṇos šeimai. Nors Śrī Balarāmajī ne itin sekėsi šachmatai, Jis labai mėgo įvairias varžytuves. Jis priėmė Rukmio iššūkį ir atsisėdo prie šachmatų lentos. Buvo žaidžiama iš auksinių monetų. Balarāma iš pradžių pastatė šimtą monetų, paskui tūkstantį, paskui – dešimt tūkstančių ir viską pralošė Rukmiui.

Śrī Balarāmos pralaimėjimas Kaliṅgos karaliui buvo gera proga pasišaipyti iš Kṛṣṇos ir Balarāmos. Kaliṅgos karalius šaipėsi ir tyčia šiepė dantis ant Balarāmos. Patyrus nesėkmę, Balarāmai buvo sunku iškęsti pašaipą, ir kai Rukmis vėl pasiūlė Jam žaisti, užgautas Jis pastatė šimtą tūkstančių aukso monetų. Šįkart, laimė, Balarāma laimėjo. Tačiau sukčius Rukmis dievagojosi, kad laimėjo jis, o ne Balarāma. Rukmio melas įsiutino Balarāmajī. Staigus ir pašėlęs Jo pyktis buvo panašus į potvynio bangą vandenyne pilnaties dieną. Rausvi Balarāmos akių baltymai Jam įpykus dar labiau paraudo, ir šįsyk Jis iškvietė Rukmį į dvikovą, pastatęs šimto milijonų monetų sumą.

Pagal šachmatų žaidimo taisykles, vėl išlošė Balarāma, tačiau Rukmis ir šįkart klastingai įrodinėjo, jog laimėjo jisai. Rukmis kreipėsi užtarimo į susirinkusius karalaičius, ypač pabrėždamas Kaliṅgos karaliaus vardą. Ginčo metu iš dangaus pasigirdo balsas, kuris tiesos vardan pareiškė, jog Balarāma laimėjo žaidimą ir kaltinamas neteisingai, o Rukmio tvirtinimas, esą išlošęs jisai, melagingas.

Nepaisydamas dieviško balso, Rukmis atkakliai tebetvirtino, jog Balarāma pralošė, ir savo atkaklumu tarsi pats šaukėsi mirties. Apimtas tuščios puikybės ir paakintas pikto draugo patarimo, jis nekreipė dėmesio į pranašingąjį balsą ir ėmė žeminti Balarāmajī. Jis tarė: „Brangus Balarāmajī, Judu su broliu – paprasti piemenys. Ganyti karves Jūs gal ir mokate, tačiau argi Jums žaisti šachmatais ir šaudyti iš lanko mūšio lauke? Šį meną išmano tiktai karališko kraujo vyrai.“ Po kandžių Rukmio žodžių bei garsaus susirinkusiųjų karalaičių juoko, Viešpats Balarāma užsiplieskė

it ugnis. Jis akimoju čiupo vėzdą ir, neprataręs nė žodžio, tvojo Rukmiui per galvą. Nuo smūgio Rukmis krito ant žemės negyvas. Šitaip laimingą Aniruddhos vestuvių dieną Balarāma užmušė Rukmį.

Tarp *kṣatriyų* dažnai taip atsitinka, ir Kaliṅgos karalius, išsigandęs, kad dabar Balarāma puls jį, spruko iš įvykio vietos. Tačiau, tespėjus jam nubėgti vos porą žingsnių, Balarāmajī jį pavijo, ir kadangi karalius šiepė savo dantis, tyčiodamasis iš Balarāmos bei Kṛṣṇos, Balarāma išmušė juos vėzdu. Nepavyko pasprukti ir kitiems karalaičiams, pataikavusiems Kaliṅgos karaliui bei Rukmiui, – Balarāma Savo vėzdu sutrupino jiems kojas bei rankas. Jie nė nebandė priešintis, nutarę, jog protingiausia – bėgti iš kruvino mūšio vietos.

Balarāmos ir Rukmio kivirčo metu Viešpats Kṛṣṇa neištarė nė žodžio, nes žinojo, kad palaikęs Balarāmos pusę nuliūdins Rukmiṇī, o jeigu pasakys, kad Rukmis buvo užmuštas neteisingai, įskaudins Balarāmą. Todėl per anūko vestuves Viešpats Kṛṣṇa nekalbėjo apie Savo svainio Rukmio mirtį. Jis, kaip visada, buvo meilus ir Balarāmai, ir Rukmiṇī. Kai viskas nurimo, nuotaka ir jaunikis iškilmingai įsėdo į vežimą, ir jaunavedžiai su visa jaunikio palyda išvyko į Dvāraką. Jaunikio palydą saugojo Viešpats Kṛṣṇa, demono Madhu nugalėtojas. Vestuvininkai išvyko iš Rukmio karalystės Bhojakaṭos ir laimingi patraukė į Dvāraką.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Genealoginis Kṛṣṇos šeimos medis“.

ŠEŠIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Uṣos ir Aniruddhos susitikimas

Aniruddhos ir Uṣos susitikimas, dėl kurio kilo žiaurus susirėmimas tarp Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Śivos, įvyko itin paslaptingomis ir įdomiomis aplinkybėmis. Mahārāja Parīkṣitas nekantriai apie tai klausinėjo Śukadevos Gosvāmio, ir Śukadeva papasakojo jam, kaip viskas atsitiko: „Brangus karaliau, tu turbūt esi girdėjęs karaliaus Bali vardą. Karalius Bali buvo didis bhaktas, ir viską, kas jam priklausė (karalius valdė visą pasaulį), jis paaukojo Viešpačiui Vāmanai, Viṣṇu, kuris nužengė nykštuko *brāhmaṇo* pavidalu. Taigi karalius Bali turėjo šimtą sūnų, kurių vyriausias buvo Bāṇāsura.“

Šlovingasis didvyris Bāṇāsura, Mahārājos Bali sūnus, buvo uolus Viešpaties Śivos garbintojas, pasiryžęs kuo tik gali patarnauti savo valdovui. Atsidavimas Viešpačiui Śivai padėjo jam pasiekti aukštą padėtį visuomenėje, ir jis buvo visų gerbiamas. Be to, Mahārājos Bali sūnus buvo išties labai išmintingas ir dosnus valdovas, o jo darbai verti pagyrimo, nes jis visada tesėjo pažadus bei duotą garbės žodį, be to, Bāṇāsura buvo labai teisingas ir griežtai laikėsi duotų įžadų. Tais laikais jis valdė Śonitapuros miestą. Viešpaties Śivos malone Bāṇāsura gavo tūkstantį rankų ir

turėjo tokią valdžią, kad jam klusniai tarnavo netgi karalius Indra ir kiti pusdieviai.

Kadaise, Viešpačiui Śivai šokant įžymųjį *tāṇḍava-nṛtyos* šokį, dėl kurio jis pagarsėjo Naṭarājos vardu, Bāṇāsura jam pritarė tūkstančiu savo rankų ritmingai mušdamas būgnus. Viešpats Śiva plačiai žinomas Āśutoṣos – „to, kuriam lengva įtikti“ vardu. Jis labai myli ir visokeriopai globoja visus, kurie kreipiasi į jį prieglobsčio. Jis yra visų šio materialaus pasaulio gyvųjų būtybių valdovas. Labai patenkintas Bāṇāsura, jis pasakė: „Prašyk manęs ko tiktai nori – aš viską padarysiu, nes esu tavimi be galo patenkintas.“ Bāṇāsura atsakė: „Brangus valdove, jei tu neprieštarausi, aš norėčiau, kad tu pasiliktum mano mieste ir gintum mane nuo priešų.“

Kartą Bāṇāsura atėjo pas Viešpatį Śivą išreikšti jam savo pagarbos. Nusilenkęs Viešpačiui Śivai taip, kad jo spindintis it saulė šalmas palytėjo Śivos lotoso pėdas, jis tarė: „Brangus valdove, radus prieglobstį prie tavo lotoso pėdų, išsipildo visi neįgyvendinti troškimai, nes tavo pėdos tarsi troškimų medžiai – jos dovanoja tavo garbintojui viską, ko jis nori. Brangus valdove, tu davei man tūkstantį rankų, tačiau aš neišmanau, ką su jomis daryti. Prašau nerūstauti ant manęs, tačiau, prisipažįstu, aš negaliu pasinaudoti jomis mūšyje. Aš nematau, kas, išskyrus Tavo Šviesybę, pirminį materialaus pasaulio tėvą, galėtų su manimi susiremti. Kartais man ima niežėti rankas, ir, trokšdamas kautis, aš einu ieškoti sau verto priešininko. Deja, visi sprunka į šalis, nes žino, koks aš nepaprastai galingas. Nerasdamas verto priešininko, aš numalšinu tą niežulį trankydamas kalnus. Nuo mano smūgių jau ištisi kalnynai pavirto šipuliais.“

Viešpats Śiva suprato, kad jo palaiminimas Bāṇāsurai buvo vienas vargas, ir pasakė: „Ak tu, nenaudėli! Tu veržiesi kautis ir, nerasdamas tikro priešininko, nerimsti. Tu manai, kad, išskyrus mane, pasaulyje nėra būtybės, kuri galėtų tau pasipriešinti, bet aš pažadu, kad ateis laikas ir tu sutiksi savęs vertą priešininką. Tavo dienos jau suskaičiuotos, ir nebeilgai plazdės tavo pergalės vėliava. Ir tada tavo tuščia puikybė išgaruos!“

Po tokių Viešpaties Śivos žodžių Bāṇāsurą, kuris neišpasakytai didžiavosi savo jėga, apėmė džiaugsmas. Pagaliau jis sutiks priešininką, kuris jį galės įveikti. Laimingas Bāṇāsura grįžo namo ir ėmė nekantraudamas laukti tos dienos, kai pasirodys jo vertas varžovas ir nugalės jį. Toks jis buvo kvailys. Taip atsitinka paikiems, demoniškiems žmonėms, kurie, turėdami pasakiškus materialius turtus, nori juos visiems rodyti ir jaučia pasitenkinimą, kai viską praranda. Dalykas tas, kad jie nemoka panaudoti savo energijos gėriui siekti, nes nežino, kiek daug gali duoti Kṛṣṇos sąmonė. Iš tikrųjų yra dvi žmonių kategorijos – įsisąmoninusieji Kṛṣṇą ir Jo neįsisąmoninusieji. Tie, kurie neįsisąmonino Kṛṣṇos, paprastai garbina pusdievius, o žmonės, suvokiantys Kṛṣṇą, atsiduoda Aukščiausiajam

Dievo Asmeniui. Kṛṣṇos sąmonės žmonės viską skiria Viešpaties tarnystei, o žmonės, kurie Kṛṣṇos sąmonės neturi, viską aukoja jutiminiams malonumams. Bāṇāsura – puikiausias tokio žmogaus pavyzdys. Savo nepaprastą sugebėjimą kautis jis norėjo panaudoti savo paties malonumui. Nerasdamas priešininko, galingomis rankomis jis trupindavo kalnus. Tuo tarpu Arjuna, kuris irgi turėjo nepaprastų kovinių sugebėjimų, juos panaudojo Kṛṣṇos reikalui.

Bāṇāsura turėjo reto grožio dukrą, vardu Uṣā, kurią jau buvo galima tekinti. Kartą, miegodama kartu su draugėmis, ji susapnavo, jog šalia jos sėdi Aniruddha ir jie myli vienas kitą, nors iš tiesų niekada nebuvo jo mačiusi ir apie jį girdėjusi. Ji pabudo, garsiai šaukdama: „Mylimasis, brangusis, kurgi tu?“ Šitaip išsidavusi draugėms, ji susigėdo. Viena Uṣos draugė buvo Citralekhā, pirmojo Bāṇāsuros ministro duktė. Citralekhā su Uṣa buvo geros draugės, ir Citralekhā degdama smalsumu jos paklausė: „Miela gražioji karalaite, tu dar netekėjusi ir ligi šiol nesi mačiusi jaunuolių, todėl tavo šūksnis mane stebina. Apie kokį jaunuolį tu svajoji? Kas būtų tau tinkama pora?“

Uṣā atsakė Citralekhai: „Mieloji drauge, sapne aš mačiau nepaprastai gražų jaunuolį – juodbruvą, į lotoso žiedlapius panašiomis akimis, vilkintį geltonais rūbais ir labai ilgų rankų. Jis buvo toks patrauklus, kad juo susižavėtų kiekviena mergina. Aš didžiuojuosi, kad tasai žavus jaunuolis bučiavo mane savo nektaro skonio lūpomis. Tik gaila, po to jis iš karto pradingo, ir aš puoliau į neviltį. Brangioji drauge, kaip aš norėčiau surasti tą nuostabųjį jaunuolį, išsvajotąjį savo širdies valdovą.“

Po tokių Uṣos žodžių Citralekhā greitomis tarė: „Aš užjaučiu tave ir pažadu, jeigu tasai jaunuolis gyvena nors viename iš trijų pasaulių – aukštesniojoje, viduriniojoje ar žemesniojoje planetų sistemoje, aš jį surasiu, kad tik tu būtum laiminga. Jei tą, kurį matei sapne, pažinsi, aš sugrąžinsiu tavo širdžiai ramybę. Aš nupiešiu daug veidų, ir jeigu tarp jų pamatysi savo išsvajotąjį, pasakyk man. Nesvarbu, kur jis gyvena, aš mokėsiu jį atgabenti. Jeigu tau pavyks jį atpažinti, aš tučtuojau viską sutvarkysiu.“

Šitaip kalbėdama, Citralekhā ėmė piešti iš pradžių įvairius pusdievius iš aukštesniųjų planetų sistemų, paskui *gandharvas, siddhas, cāraṇas, pannagas, daityas, vidyādharas* bei *yakṣas*, o galiausiai ir žmones. („Śrīmad-Bhāgavatam“ bei kituose Vedų raštuose yra nepaneigiamų įrodymų, kad kiekvienoje planetoje gyvena įvairios gyvosios būtybės. Todėl kvaila tvirtinti, kad gyvenama yra tiktai Žemės planeta.) Citralekhā piešė ir piešė. Tarp nupieštųjų žmonių buvo ir Vṛṣṇi giminės nariai – Kṛṣṇos tėvas Vasudeva, Kṛṣṇos senelis Śūrasena, Śrī Balarāmajī, Viešpats Kṛṣṇa bei daugelis kitų. Kai Uṣā pamatė Pradyumnos veidą, ji truputį suglumo,

tačiau pamačiusi Aniruddhą ji susidrovėjo taip smarkiai, kad nuleido galvą ir nusišypsojo. Tai buvo tas, kurio ji ieškojo. Ji parodė Citralekhai piešinį ir pasakė, kad būtent šis vyriškis pavergė jos širdį.

Citralekhā buvo didelė *yogė* mistikė, ir kai tik Uṣā pažino savo mylimojo atvaizdą, Citralekhā iškart suprato, kad tai – Aniruddha, Kṛṣṇos anūkas, nors nė viena nebuvo jo mačiusi ir nežinojo jo vardo. Tą pačią naktį ji leidosi į kelionę kosmine erdve ir netrukus pasiekė Dvārakos miestą, patikimai saugomą Kṛṣṇos. Patekusi į rūmus, ji pamatė Aniruddhą, miegantį prašmatnioje savo miegamojo lovoje. Mistine jėga Citralekhā tučtuojau nuskraidino miegantį Aniruddhą į Śonitapuros miestą, kad Uṣā pamatytų savo geidžiamą vyrą. Pamačiusį jį, Uṣā pražydo iš džiaugsmo, laiminga, kad Aniruddha nuo šiol bus su ja.

Rūmai, kuriuose gyveno Uṣā ir Citralekhā, buvo labai gerai saugomi, ir joks vyras negalėjo į juos patekti. Tačiau dabar Uṣā ir Aniruddha drauge gyveno rūmuose, ir jų meilė keturiskart per dieną keturgubai stiprėjo. Stengdamasi patikti Aniruddhai, Uṣā rengė jį brangiausiais rūbais, pynė jam girliandas, dovanojo gėles, kvepalus ir smilkalus. Šalia jo guolio buvo viskas, ko prireikia žmogui – puikūs gėrimai, kaip antai pienas bei šerbetas, ir skanėstai, kuriuos galėjai kramtyti ar tiesiog nuryti. O maloniausia jam buvo jos meilūs žodžiai bei paslaugumas. Uṣā garbino Aniruddhą taip, tarsi jis būtų Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jos dėmesys privertė Aniruddhą viską pamiršti, ji sugebėjo pavergti visas jo mintis ir laimėti jo meilę. Apsuptas šilumos ir tarnystės, Aniruddha visiškai užsimiršo ir jau nebeatminė, kiek dienų praleido toli nuo tikrųjų namų.

Bėgo dienos, ir pagaliau iš Uṣos išvaizdos tapo aiškiai matyti, kad ji turėjusi intymių ryšių su vyru. Požymiai buvo tokie ryškūs, kad jau nebebuvo įmanoma nuslėpti, kas vyksta. Su Aniruddha Uṣai buvo neapsakomai smagu, ir ji užmiršo visas ribas, kurių jos džiaugsmas neturėjo peržengti. Rūmų tvarkdarys bei sargybiniai nesunkiai galėjo nuspėti, kad ji turi ryšių su vyriškiu, ir nelaukdami, kuo visa tai baigsis, pranešė viską savo šeimininkui Bāṇāsurai. Vedų kultūros požiūriu, netekėjusi mergina, artimai bendraujanti su vyriškiu, yra didžiausia gėda visai šeimai, todėl tvarkdarys atsargiai užsiminė savo šeimininkui, jog iš kai kurių požymių galima spręsti, kad Uṣā gėdingais ryšiais susijo su vyru. Tarnai tvirtino šeimininkui budriai saugoję namus dieną naktį, kad joks jaunas vyras negalėtų įkelti ten nė kojos. Jie taip rūpestingai sergėjo rūmus, kad joks vyriškis netgi iš tolo negalėjo pamatyti, kas vyksta viduje, todėl jie negalėjo atsistebėti, kaip Uṣā tapo suvedžiota. Kadangi tarnai negalėjo suprasti, kur čia šuo pakastas, jie viską pranešė šeimininkui.

Žinia, kad jo duktė Uṣā jau nebėra nekalta mergaitė, Bāṇāsurą labai sukrėtė. Sunkia širdimi jis nuskubėjo į rūmus, kur gyveno dukra. Čia jis

pamatė sėdinčius drauge ir besišnekučiuojančius Uṣą bei Aniruddhą. Gražioji Uṣā ir Aniruddha nuostabiai tiko vienas kitam, nes Aniruddha buvo Pradyumnos, paties Kupidono, sūnus. Bāṇāsurai pasirodė, kad jo dukra ir Aniruddha – puiki pora, tačiau šeimos garbės požiūriu ši sąjunga jam visiškai nepatiko. Bāṇāsura negalėjo suprasti, kas tasai jaunuolis. Jau buvo aišku kaip dieną, jog visuose trijuose pasauliuose Uṣā nebūtų suradusi sau gražesnio vyro. Aniruddha buvo tamsaus gymio, o jo oda švytėjo. Jis vilkėjo geltonais rūbais, buvo panašių į lotoso žiedlapius akių, labai ilgomis rankomis ir gražių garbanotų melsvai juodų plaukų. Akinantis auskarų tviskėjimas, nuostabi šypsena skleidė nuo Aniruddhos kažkokią kerinčią jėgą. Tačiau Bāṇāsuros pyktis nuo to nė kiek nemažėjo.

Tą akimirką, kai Bāṇāsura pamatė Aniruddhą, jis žaidė su Uṣa. Aniruddha buvo dailiai apsirengęs, Uṣos išpuoštas nuostabiomis gėlių girliandomis. Ant girliandos buvo matyti rausvų *kuṅkumos* miltelių, kuriais moterys barsto krūtines, ir šios žymės sakyte sakė, kad Uṣā jį glamonėjo. Bāṇāsura apstulbo, matydamas, kad Aniruddha ramiausiai sėdi priešais Uṣą netgi jo akivaizdoje. Tačiau Aniruddha puikiai žinojo, kad būsimasis uošvis nė kiek nedžiūgauja ir jau sukvietė į rūmus daug karių, norėdamas jį sučiupti.

Neradęs po ranka kito ginklo, Aniruddha stvėrė didžiulį geležinį virbą ir stojo priešais Bāṇāsurą bei jo karius. Jis stovėjo grėsminga poza, ir buvo matyti, kad savo geležiniu virbu išmuš visus iki vieno. Bāṇāsurai ir jo kariams pasirodė, kad prieš juos stovi ne jaunuolis, o pats mirties dievas su bausmės rykšte. Bāṇāsuros įsakymu kariai puolė jį iš visų pusių. Bet kai tik jie priartėjo, Aniruddha ėmė mosuoti virbu, trupindamas jų galvas, kojas bei rankas, ir jie vienas po kito krito negyvi. Jis šlavė visus iš eilės, tarsi vanagų pulko vedlys mirtinai kapotų lojančių šunų gaują. Netrukus, mosuodamas virbu, Aniruddha išsiveržė iš rūmų.

Bāṇāsura mokėjo įvairių kovos būdų ir Viešpaties Šivos malone galėjo pagauti priešininką su gyvačių kilpa – *nāgapāśa*. Šitaip jis ir sugavo ištrūkusį Aniruddhą. Sužinojusi, kad tėvui pavyko sučiupti Aniruddhą, Uṣā puolė į nevilтį. Jai iš akių paplūdo ašaros, ir ji, nebevaldydama savęs, pratrūko garsiai raudoti.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Uṣos ir Aniruddhos susitikimas“.

ŠEŠIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Viešpaties Kṛṣṇos kautynės su Bāṇāsura

Baigėsi keturi liūčių sezono mėnesiai, o Aniruddha vis negrįžo namo. Visa Yadu giminė ėmė labai nerimauti. Buvo neaišku, kur galėjo pradingti jaunuolis. Bet vieną laimingą dieną šeimoje apsilankė didysis išminčius Nārada ir atskleidė Aniruddhos dingimo aplinkybes. Jis papasakojo, kaip Aniruddha buvo nuskraidintas į Śonitapuros miestą, Bāṇāsuros imperijos sostinę, ir kaip Bāṇāsura sučiupo jį užmetęs *nāgapāśą*, nors Aniruddha nugalėjo visus jo karius. Nārada smulkiai papasakojo, kaip visa tai įvyko. Išgirdę šią naujieną, Yadu giminės nariai, kurie labai mylėjo Kṛṣṇą, pasirengė pulti Śonitapuros miestą. Kovoti prieš Bāṇāsurą ruošėsi beveik visi giminės vadai – Pradyumna, Sātyakis, Gada, Sāmba, Sāraṇa, Nanda, Upananda ir Bhadra. Jie subūrė aštuoniolika *akṣauhiṇī* pulkų, kuriuos sudarė kariai, drambliai, arkliai bei karo vežimai. Kariuomenė nužygiavo į Śonitapurą ir apsupo miestą.

Bāṇāsurai buvo pranešta, kad Yadu giminės kariai užpuolė miestą. Jie griauna sienas bei vartus ir trypia aplinkinius sodus. Įpykęs jis tuoj įsakė savo kariuomenei, kuri buvo ne menkesnė už Yadu, sutikti užpuolikus. Viešpats Śiva buvo toks maloningas Bāṇāsurai, kad patsai ėmėsi vadovauti

jo karinėms pajėgoms. Jį lydėjo didvyriški sūnūs Kārttikeya ir Gaṇapatis. Raitas ant savo numylėtinio jaučio, Nandīśvara, Viešpats Śiva, vadovavo kautynėms prieš Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą. Galima tik įsivaizduoti, kokios nuožmios užvirė kautynės – vienoje pusėje kovėsi Viešpats Śiva su savo narsiaisiais sūnumis, o kitoje buvo Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo su vyresniuoju broliu Balarāmajī. Kautynės buvo tokios nuožmios, kad tie, kurie jas matė, neteko žado ir iš siaubo jiems šiaušėsi plaukai. Viešpats Śiva kovėsi su Pačiu Viešpačiu Kṛṣṇa, Pradyumna – su Kārttikeya, o Viešpats Balarāma – su Bāṇāsuros karo vadu Kumbhāṇḍa, kuriam talkino Kūpakarṇa. Kṛṣṇos sūnus Sāmba grūmėsi su Bāṇāsuros sūnumi, o Bāṇāsura – su Yadu giminės karvedžiu Sātyakiu. Štai kokia užvirė kova.

Žinia apie mūšį pasklido po visą visatą. Netverdami smalsumu išvysti kovą tarp Viešpaties Śivos ir Viešpaties Kṛṣṇos bei jų pagalbininkų, aukštesniųjų planetų pusdieviai – Viešpats Brahmā kartu su didžiais išminčiais bei šventaisiais, *siddhomis, cāraṇomis* ir *gandharvomis*, orlaiviais sklandė virš kautynių lauko. Vienas iš Viešpaties Śivos vardų – *bhūta-nātha*, nes jam padeda įvairios galingos šmėklos bei pragaro gyventojai: *bhūtos, pretos, pramathos, guhyakos, ḍākinės, piśācos, kūṣmāṇḍos, vetālos, vināyakos* ir *brahma-rākṣasos*. (Iš visų šmėklų galingiausios yra *brahmā-rākṣasos*. Tai šmėklos, kurios praeituose gyvenimuose buvo *brāhmaṇais*.)

Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Śrī Kṛṣṇa, Savo garsiuoju Śārṅgadhanu lanku ir strėlėmis be vargo išvaikė visas šmėklas iš mūšio lauko. Tada Viešpats Śiva paleido į Dievo Asmenį stipriausius savo ginklus. Viešpats Śrī Kṛṣṇa lengvai juos atrėmė priešingo poveikio ginklais. *Brahmāstrą* (ginklą, panašų į atominę bombą) Jis atrėmė kita *brahmāstra*, o oro ginklą – kalnų ginklu. Kai Viešpats Śiva paleido ypatingą ginklą, kuris mūšio lauke sukėlė viesulą, Viešpats Kṛṣṇa panaudojo priešingo poveikio kalnų ginklą, kuris tuojau numaldė jo šėlsmą. O kai Viešpats Śiva griebėsi ugnies ginklo, kuris šlavė savo kelyje viską, kas gyva, Kṛṣṇa užgesino jo sukeltas liepsnas lietaus srautais.

Galų gale Viešpačiui Śivai beliko asmeninis ginklas *pāśupata-śāstra*, ir Kṛṣṇa iškart atsakė jam, sviesdamas *nārāyaṇa-śāstrą*. Pamažu Viešpatį Śivą apėmė neviltis, ir tuo pasinaudojęs Kṛṣṇa griebėsi ginklo, kuris sukelia žiovulį. Nuo šio ginklo priešininką apima nuovargis, jis pradeda žiovauti ir liaujasi kovojęs. Viešpatį Śivą apėmė toks nuovargis, kad jis atsisakė kautis ir ėmė žiovauti. Dabar Kṛṣṇa galėjo nukreipti dėmesį nuo Viešpaties Śivos į Bāṇāsurą ir ėmė triuškinti jo karius kardu bei vėzdu. Tuo tarpu Viešpaties Kṛṣṇos sūnus Pradyumna aršiai kovėsi su pusdievių karo vadu Kārttikeya ir sužeidė jį. Plūsdamas krauju, Kārttikeya sėdo ant savo

nešiotojo povo ir paliko mūšio lauką. O Bāṇāsuros karo vadas Kumbhāṇḍa neatsilaikė prieš Viešpaties Balarāmos vėzdą. Buvo sužeistas ir Kūpakarṇa, ir jie abu – Kūpakarṇa bei mirtinai sužalotas karo vadas Kumbhāṇḍa krito ant žemės. Likę be karvedžių, Bāṇāsuros kariai išsilakstė į visas puses.

Kai Bāṇāsura pamatė, kad jo kariai ir karvedžiai pralaimi, jį apėmė dar didesnis pyktis. Jis nutarė, jog būtų išmintingiau kautis ne su Kṛṣṇos karvedžiu Sātyakiu, o tiesiog pulti Viešpatį Kṛṣṇą. Galų gale jis gavo progą pasidarbuoti tūkstančiu savo rankų ir puolė Kṛṣṇą. Vienu metu iš penkių šimtų lankų jis paleido į Kṛṣṇą du tūkstančius strėlių. Kvailys Bāṇāsura nesuvokė Kṛṣṇos jėgos. Tą pačią akimirką Kṛṣṇa tarsi šakeles perlaužė Bāṇāsuros lankus, ir kad jis negalėtų toliau pulti, parklupdė Bāṇāsuros vežime įkinkytus arklius ir sulaužė patį vežimą. Po to Kṛṣṇa ėmė pūsti Pāñcajanyos kriauklę.

Bāṇāsura garbino deivę Koṭarą, ir ji buvo jam tarsi motina. Motina Koṭarā negalėjo ramiai žiūrėti, kaip žūva Bāṇāsura, ir nusileido į mūšio lauką. Nuoga, palaidais plaukais ji apsireiškė priešais Viešpatį Kṛṣṇą, ir Śrī Kṛṣṇa, nenorėdamas žiūrėti į nuogą moterį, nusigręžė. Tuo pasinaudojo Bāṇāsura ir spruko iš mūšio lauko. Visos jo lankų templės buvo sutraukytos, jis prarado vežimą ir vežėją, tad jam neliko nieko kito, kaip tik grįžti į miestą. Kautynėse jis neteko visko.

Negailestingų Kṛṣṇos strėlių vaikomi, Viešpaties Śivos palydovai kaukai ir vaiduokliai – *bhūtos, pretos* bei kitos *kṣatriyų* šmėklos – irgi išsilakstė iš mūšio lauko. Neturėdamas išeities, Viešpats Śiva griebėsi paskutiniojo, galingiausio savo ginklo – pražūtingojo Śivajvaros, kuris galėjo sukelti pragarišką karštį. Sakoma, kad kūrinijos egzistavimo pabaigoje saulė tampa dvylika kartų karštesnė negu paprastai. Dvylika kartų už įprastą didesnis karštis vadinasi Śivajvara. Įkūnytasis Śivajvara buvo trigalvis ir turėjo tris kojas. Kai jis žengė link Kṛṣṇos, jo kelyje viskas virto pelenais. Śivajvara buvo toks galingas, kad savo pragariškais ugnies liežuviais rijo viską aplinkui. Bet Kṛṣṇa laiku pastebėjo besiartinantį Śivajvarą.

Tačiau yra ne tik viską deginantis Śivajvaros ginklas, bet ir viską stingdantis šaltasis Nārāyaṇajvara. Didelį karštį dar galima iškęsti, tačiau smarkaus šalčio neatlaiko niekas. Žmogus patiria šaltį mirdamas. Kai žmogus miršta, temperatūra iš pradžių pakyla iki keturiasdešimt dviejų laipsnių, o paskui kūnas sustingsta ir tampa šaltas kaip ledas. Pragaištingąjį Śivajvaros karštį atremti galėjo tik Nārāyaṇajvara.

Kai Viešpats Kṛṣṇa pamatė, kad Viešpats Śiva paleido Śivajvarą, Jam neliko nieko kito, kaip griebtis Nārāyaṇajvaros. Viešpats Śrī Kṛṣṇa yra pirminis Nārāyaṇa, taigi ir Nārāyaṇajvaros ginklo valdovas. Kai Kṛṣṇa paleido į darbą Nārāyaṇajvarą, prasidėjo atkakli dviejų *jvarų* kova. Kai

stingdantis šaltis grumiasi su pragarišku karščiu, temperatūra, suprantama, palengva krinta, – taip atsitiko ir Śivajvaros bei Nārāyaṇajvaros kautynių metu. Śivajvaros karštis pamažu silpo. Jis ėmė šauktis Viešpaties Śivos pagalbos, tačiau tasai nieko negalėjo padaryti Nārāyaṇajvarai. Nesulaukdamas Viešpaties Śivos pagalbos, Śivajvara suprato, kad išsigelbėti galima tik atsidavus Nārāyaṇai, Pačiam Viešpačiui Kṛṣṇai. Viešpats Śiva, didžiausias iš pusdievių, ir tas negalėjo jam padėti, tad ką kalbėti apie mažesnius pusdievius. Ir Śivajvara galų gale pasidavė Kṛṣṇai. Jis nusilenkė Viešpačiui ir pradėjo melstis, tikėdamasis, kad Viešpats Kṛṣṇa jo pasigailės ir apgins.

Dvikova tarp galingiausiųjų Viešpaties Śivos ir Viešpaties Kṛṣṇos ginklų yra geriausias įrodymas, kad tam, kurį globoja Kṛṣṇa, mirtis negresia, o tam, kurio Jis negloboja, niekas nepadės išsigelbėti. Vienas iš Viešpaties Śivos vardų yra Mahādeva – visų pusdievių pusdievis, nors kartais didžiausiu iš pusdievių laikomas Viešpats Brahmā, kadangi jis kuria, o Viešpats Śiva tik naikina Brahmos kūrinį. Tačiau ir Viešpaties Brahmos, ir Viešpaties Śivos vaidmuo ribotas. Viešpats Brahmā gali kurti, o Viešpats Śiva – naikinti, bet nė vienas iš jų negali palaikyti. Tuo tarpu Viešpats Viṣṇu ne tik palaiko, bet ir kuria bei naikina. Iš tikrųjų ir Brahmā nėra svarbiausias kūrėjas, nes jį patį sukūrė Viešpats Viṣṇu. O Viešpatį Śivą sukūrė, t. y. dovanojo jam gyvenimą, Brahmā. Taigi Śivajvara suprato, kad pagalbos jis gali susilaukti tik iš Kṛṣṇos, Nārāyaṇos. Tai supratęs, jis, kaip ir derėjo, kreipėsi prieglobsčio į Viešpatį Kṛṣṇą ir sudėjęs delnus ėmė šlovinti Jį malda:

„Brangus Viešpatie, pagarbiai lenkiuosi Tau, nes Tavo galios beribės. Niekas Tau neprilygsta, todėl Tu – visų mūsų Viešpats. Dažniausiai galingiausiu materialiame pasaulyje žmonės laiko Viešpatį Śivą, tačiau Viešpats Śiva ne visagalis. Tik Tu gali viską, ir tai tiesa. Tu – pirminė sąmonė, arba žinojimas. Kas neturi žinių, arba sąmonės, tas negali būti galingas. Kokiame nors materialiame daikte gali slypėti didžiausia jėga, tačiau be žinojimo, ar sąmonės, jis yra negyvas. Pati didžiausia ir nuostabiausia mašina be turinčio sąmonę, arba žinojimą, žmogaus yra nieko verta. Viešpatie, Tu – absoliutus žinojimas, ir Tavyje nėra nė krislo materijos purvo. Viešpats Śiva galingas pusdievis, nes jis sunaikina visą kūriniją, Viešpats Brahmā irgi labai galingas, nes sukuria visatą, tačiau nei Brahmā, nei Viešpats Śiva nėra pirminė šio kosminio pasaulio priežastis. Tu – Absoliučioji Tiesa, Aukščiausiasis Brahmanas, Tu – pirminė priežastis. Pirminė kosminio pasaulio priežastis – tai ne beasmenio Brahmano švytėjimas. Beasmenio Brahmano švytėjimas sklinda iš Tavęs. „Bhagavadgītā“ patvirtina, kad beasmenio Brahmano priežastis – Viešpats Kṛṣṇa. Brahmano švytėjimas yra tarsi saulės šviesa, bet ją skleidžia saulės rutu-

lys. Todėl beasmenis Brahmanas nėra galutinė priežastis. Galutinė visa ko priežastis – aukščiausias amžinas Kṛṣṇos pavidalas. Materialus veiksmas ir atoveiksmis reiškiasi beasmeniame Brahmane, tuo tarpu Brahmano asmenybėje, amžinajame Kṛṣṇos pavidale, nėra nei veiksmo, nei jo pasekmių. Todėl, Viešpatie, Tavo kūnas skendi visiškoje ramybėje ir palaimoje. Jame nėra materijos nešvarybių.

Materialus kūnas neatskiriamai susijęs su trijų materialios gamtos *guṇų* diktuojamais veiksmais ir jų pasekmėm. Svarbiausias čia yra laiko veiksnys, nes materija atbunda veikiant laikui. Taip gimsta gamta, o kartu su ja – karminė veikla. Karminės veiklos dėka gyvoji esybė įgyja pavidalą. Ji įgauna konkrečią esmę, kuri apauga subtiliu ir grubiu kūnais, sudarytais iš gyvybės oro, ego, dešimties jutimų, proto ir penkių grubiųjų pradų. Iš šių elementų susikuria kūnas, kuris vėliau tampa kitų kūnų, į kuriuos nuolat persikūnija siela, priežastimi. Visa tai pagimdo darnus Tavo materialios galios veikimas. Įvairių pradų tarpusavio sąveika nedaro Tau įtakos, todėl Tu esi šios išorinės galios priežastis. Būdamas transcendentalus materialiosios galios impulsams, Tu įkūniji tobulą ramybę. Tu esi neprieinamas materijos nešvarybėms ir tobulai skaistus. Todėl, užmiršęs visus kitus globėjus, aš prašau prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų.

Brangus Viešpatie, Tavo žaidimas, kuriame Tu apsireiški Vasudevos sūnumi ir dediesi žmogumi, įrodo visišką Tavo laisvę. Norėdamas apginti Savo ištikimus tarnus ir sunaikinti tuos, kurie Tau neatsidavė, Tu apsireiški įvairiomis inkarnacijomis. Visos inkarnacijos nužengia įvykdyti „Bhagavad-gītoje“ Tavo duotą pažadą, jog Tu apsireikši tada, kai suirs tvarka, skatinanti tobulėjimą. Kai įsigali neteisingi, keliantys sąmyšį gyvenimo principai, Tu, brangus Viešpatie, apsireiški Savo vidine galia. Pagrindinis Tavo uždavinys – ginti ir globoti pusdievius bei dvasinių polinkių žmones, palaikyti tvarką ir atkurti materialius įstatymus. Palaikydamas įstatymus bei tvarką, Tu, kaip ir dera, jėga susidoroji su nenaudėliais ir demonais. Ir Tu ne pirmą kartą nužengi į šį pasaulį. Nėra abejonių, kad ir anksčiau esi ne kartą nužengęs.

Brangus Viešpatie, prisipažįstu, kad Tavo Nārāyaṇajvara mane gerokai pamokė. Šis ginklas, be abejo, moka sukelti šaltį. Tačiau jo šaltis yra nepakeliamas ir pavojingas gyvybei. Brangus Viešpatie, kol gyvoji būtybė yra užmiršusi Kṛṣṇos sąmonę, kol ji užburta materialių norų ir nežino, kad galutinis tikslas – atrasti prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų, tol ji, turėdama materialų kūną, neišvengs trejopų kančių, kurias sukelia materialioji gamta. Kadangi gyvoji būtybė neatsiduoda Tau, jai tenka amžinai kentėti.“

Išklausęs Śivajvarą, Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Trigalve būtybe, Man patiko tavo žodžiai. Gali nebijoti – Nārāyaṇajvara tavęs daugiau nebekamuos. Ir ne tu vienas gali atsikratyti baimės. Nuo šiol jokios baimės

nepažins ir tie, kurie nuolatos prisimins kautynes tarp Śivajvaros ir Nārāyaṇajvaros.“ Po šių Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžių Śivajvara pagarbiai nusilenkė Jo lotoso pėdoms ir nuėjo.

Tuo tarpu Bāṇāsura, kiek atsikvėpęs po savo nesėkmių, su naujomis jėgomis grįžo į mūšį. Viešpats Kṛṣṇa tuo metu sėdėjo kovos vežime, ir Bāṇāsura stojo priešais Jį, kiekvienoje iš tūkstančio savo rankų gniauždamas vis kitokį ginklą. Jis virė pykčiu ir paleido į Viešpatį Kṛṣṇą visus ginklus, kurie užgriuvo tarsi liūtis. Kai Viešpats Kṛṣṇa pamatė, kad į Jį, tarsi vanduo pro rėtį, pilasi Bāṇāsuros paleisti ginklai, Jis čiupo Savo aštriabriaunį Sudarśanos diską ir ėmė iš eilės kapoti tūkstantį demono rankų, tarytum sodininkas karpytų medžių šakeles aštriomis sodo žirklėmis. Tuo tarpu Viešpats Śiva, supratęs, kad jo ištikimo tarno Bāṇāsuros neišgelbės net ir tai, kad jis pats buvo mūšio lauke, atsitokėjo ir, stojęs prieš Viešpatį Kṛṣṇą, ėmė raminti Jo pyktį savo maldomis.

Viešpats Śiva tarė: „Brangus Viešpatie, Tave garbina Vedų himnai. Tasai, kuris nepažįsta Tavęs, beasmenį *brahmajyoti* laiko galutine, Aukščiausiąja Absoliučiąja Tiesa, nes nežino, kad anapus dvasinio Tavo švytėjimo, amžinoje buveinėje egzistuoji Tu. Todėl Tave, brangus Viešpatie, vadina Paraṁ Brahmanu. Žodžius *paraṁ brahman*, kurie skirti Tau apibūdinti, galima rasti „Bhagavad-gītoje.“ Šventieji, kurie išvalė savo širdis nuo materijos nešvarybių, pažįsta transcendentinį Tavo pavidalą, nors Tu kaip dangus esi visur, ir materija nedaro Tau jokios įtakos. Tave suvokti gali tik bhaktai, niekas daugiau. Impersonalistinė aukščiausios Tavo būties samprata dangų lygina su Tavo bamba, ugnį – su Tavo burna, vandenį – su Tavo sėkla. Dangaus planetos, pasak jos, – tai Tavo galva, pasaulio kryptys – Tavo ausys, Urvī planeta – Tavo lotoso pėdos, mėnulis – protas, o saulė – Tavo akis. Aš gi esu Tavo ego. Vandenynas – tai Tavo pilvas, o dangaus valdovas Indra – Tavo ranka. Medžiai bei kiti augalai – Tavo kūno plaukai, debesys – Tavo galvos plaukai, o Viešpats Brahmā – Tavo intelektas. Visi didieji protėviai, Prajāpačiai, yra Tavo simboliai. Religija – Tavo širdis. Šitaip įsivaizduojamas beasmenis Tavo aukščiausiojo kūno aspektas, tačiau galutiniu požiūriu Tu – Aukščiausioji Asmenybė. Beasmenis Tavo aukščiausiojo kūno aspektas tėra menkas Tavo galios pasireiškimas. Tave lygina su pirmine ugnimi, o Tavo ekspansijas – su jos šviesa ir kaitra.“

Viešpats Śiva tęsė: „Brangus Viešpatie, nors Tu esi visata, o įvairios visatos dalys yra Tavo kūno dalys, nesuvokiama Savo galia Tu sykiu gali būti pasklidęs visur ir egzistuoti susitelkęs vienoje vietoje. „Brahmasaṁhitoje“ irgi atrandame patvirtinimą, kad Tu, nekeldamas kojos iš Savo buveinės, Goloka Vṛndāvanos, vis dėlto esi visur. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Tu ateini apginti bhaktų, vadinasi, atneši gėrį visai visatai.

Pusdieviai tvarko visatos gyvenimą Tavąja malone. Taigi Tavo malone yra palaikomos septynios aukštesnės planetų sistemos. Atėjus kūrinijos pabaigai, visos Tavo galių apraiškos, ar jos būtų pusdievių, ar žmonių, ar žemesniųjų gyvūnų pavidalo, įeina į Tave, o visos tiesioginės bei netiesioginės kosminio pasaulio priežastys nurimsta Tavyje, praradusios skiriamuosius savo būties bruožus. Aukščiausiąja prasme, neįmanoma atskirti Tavęs nuo esamybės, nuo to, kas Tau lygu ar pavaldu. Tu – sykiu šio kosminio pasaulio priežastis ir jo sudėtinė dalis. Tu – Aukščiausioji Visuma, Tu – vienintelis, ir Tau nėra lygių. Išreikštajame pasaulyje galimos trys būsenos: sąmoninga, pusiau sąmoninga (sapnai) ir nesąmoninga. Tačiau Tu, Tavo Šviesybe, esi transcendentalus šiems įvairiems materialios būties pasireiškimams. Taigi Tu egzistuoji ketvirtuoju matavimu. Tu apsireiški ir išeini iš šio pasaulio Savo Paties valia. Tu esi aukščiausioji visa ko priežastis, kuri neturi Sau priežasties. Tu Pats esi Savo apsireiškimo ir išėjimo iš šio pasaulio priežastis. Būdamas transcendentalus, Viešpatie, Tu nužengei įvairiomis inkarnacijomis (žuvies, vėžlio, šerno, Nṛsiṁhos, Keśavos ir kitomis), kad parodytum visiems šešis Savo turtus ir transcendentines ypatybes. Šiomis inkarnacijomis Tu apsireiški Pats, tačiau egzistuoja ir atsietosios Tavo inkarnacijos, kai Tu pasireiški per įvairias gyvąsias būtybes. Savo vidine galia Tu apsireiškei įvairiomis Viṣṇu inkarnacijomis, o išorine galia tapai reiškinių pasauliu.

Debesuotą dieną žmogui atrodo, kad saulės nėra. Tačiau iš tikrųjų niekas negali paslėpti saulės – net ir debesys, nes saulės šviesa pati sukuria debesis. Taip lygiai menkesnės nuovokos žmonės teigia, jog Dievo nėra, tačiau išmanantys žmonės per gyvąsias būtybes bei jų darbus, taip pat per Tavo išorinę bei paribio galias regi Tave kiekviename atome. Prašviesėjimą pasiekę bhaktai mato Tavo galią ir darbus, tačiau tie, kuriuos užbūrė Tavo išorinė galia, laiko save šio materialaus pasaulio dalimi ir prisiriša prie visuomenės, draugystės bei meilės. Todėl jie patiria trejopas materialiosios būties kančias ir skausmo bei malonumo dvilypumą. Jie tai grimzta į prisirišimų jūrą, tai iškyla į jos paviršių.

Brangus Viešpatie, tai Tavo malonė, kad gyvoji būtybė gauna žmogaus pavidalą, kuris suteikia jai progą atsikratyti materialios būties kančių. Tačiau gyvąją būtybę, turinčią žmogaus kūną, bet nesugebančią suvaldyti jutimų, nusineša jutiminių malonumų bangos. Tada ji nebenori ieškoti Tavo lotoso pėdų prieglobsčio ir negali su atsidavimu Tau tarnauti. Nelaimingas yra toks žmogus. Kiekvienas, kuris gyvena tokiuose patamsiuose, be abejo, apgaudinėja ir save, ir kitus. Todėl visuomenė be Kṛṣṇos sąmonės – tai apgavikų ir apgautųjų visuomenė.

Viešpatie, iš tikrųjų Tu esi visų gyvųjų būtybių Supersiela, pats brangiausias jiems, Tu – aukščiausias visa ko valdovas. Iš iliuzijos neišbrendan-

tis žmogus bijo neišvengiamos mirties. Tas, kuris prisirišęs prie jutiminių malonumų, savo noru kenčia materialiame pasaulyje kančias, t.y. vejasi jutiminių malonumų chimerą. Jis yra tikriausias kvailys, nes atsisako nektaro ir geria nuodus. Brangus Viešpatie, pusdieviai, tarp jų Viešpats Brahmā bei aš pats, visi didieji šventieji bei išminčiai, apvaliusieji širdis nuo materialių prisirišimų, Tavo malone visa širdimi atsidavėme Tau. Visi mes radome prieglobstį Tavyje, nes laikome Tave Aukščiausiuoju Viešpačiu. Tu esi mums pats brangiausias, mūsų gyvenimas ir siela. Tu – pirminė šio kosminio pasaulio priežastis, Tu – aukščiausias jo globėjas ir sunaikinimo priežastis. Tu visiems vienodas, Tu – didžiausias kiekvienos gyvosios būtybės draugas, suteikiantis jai ramybę. Tu – visų mūsų aukščiausias garbinimo objektas. Brangus Viešpatie, mes norime visada su transcendentine meile Tau tarnauti, kad pagaliau išbristume iš materijos liūno.

Baigdamas, Viešpatie, noriu Tau pasakyti, kad Bāṇāsura labai brangus man. Jis daug man pasitarnavo, ir aš norėčiau matyti jį laimingą. Patenkintas jo tarnyste pažadėjau, kad jis bus apgintas. Prašau Tavęs, Viešpatie, būti jam toks maloningas, koks buvai jo protėviams – karaliui Prahlādai ir Bali Mahārājai.“

Viešpats Kṛṣṇa išklausė Viešpaties Śivos maldų ir prakalbo, taip pat kreipdamasis į jį, kaip į viešpatį: „Brangus Viešpatie Śiva, Aš pritariu tavo žodžiams ir sutinku patenkinti tavo prašymą dėl Bāṇāsuros. Aš žinau, kad Bāṇāsura – Bali Mahārājos sūnus, tad negaliu jo užmušti, nes daviau žodį to nedaryti. Karaliui Prahlādai Aš suteikiau palaiminimą, kad nė vienas iš jo šeimoje gimusių demonų nežus nuo Mano rankos. Todėl Aš neužmušiau Bāṇāsuros, o tik nukirtau rankas, kad jis nebūtų toks pasipūtęs. Didžiulė jo kariauna sunkiai slėgė žemę, todėl Aš nužudžiau jo karius, kad palengvinčiau žemės naštą. Aš palikau jam keturias rankas, be to, jis bus nemirtingas, jo netrikdys nei kančios, nei malonumai. Aš žinau, kad jis yra vienas svarbiausių Tavo Šviesybės garbintojų, taigi būk ramus – daugiau jam niekas nebegrės.“

Gavęs šį Viešpaties Kṛṣṇos palaiminimą, Bāṇāsura nusilenkė Jam ir galva palietė žemę. Jis tuojau įsakė puikiu iškilmių vežimu atvežti Aniruddhą kartu su savo dukterimi Uṣa ir perdavė juos Viešpaties Kṛṣṇos globai. Viešpaties Śivos palaiminti, Aniruddha ir Uṣā gavo didžiulius materialius turtus. Pasibaigus mūšiui, Kṛṣṇa pasiuntė į priekį vieną *akṣauhiṇī* pulką ir leidosi paskui Aniruddhą į Dvāraką. Tuo tarpu Dvārakos gyventojus pasiekė naujiena, kad Viešpats Kṛṣṇa iškilmingai grįžta į miestą su Uṣa ir Aniruddha, ir visi Dvārakos kampeliai buvo papuošti vėliavomis, kaspinais bei girliandomis. Rūpestingai iššluoti keliai bei kryžkelės buvo pašlakstyti sandalmedžio pastos ir vandens mišiniu, visur

pasklido sandalmedžio aromatas. Miesto gyventojai kartu su draugais bei giminėmis džiugiai ir iškilmingai sutiko Viešpatį Kṛṣṇą, sveikino Jį, garsiai pūsdami kriaukles bei ragus, mušdami būgnus. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa įžengė į Savo sostinę Dvāraką.

Śukadeva Gosvāmis patikino karalių Parīkṣitą, kad šis pasakojimas apie Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Śivos kovą – tai ne kokia nors istorija apie paprastas kautynes. Šio pasakojimo klausymasis niekam negali pakenkti. Priešingai, jeigu žmogus rytais prisimena šią Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Śivos kovą ir džiaugiasi Viešpaties Kṛṣṇos pergale, gyvenimo kovoje jis niekada nepatirs pralaimėjimo.

Epizodas, pasakojantis apie Bāṇāsuros kovą su Kṛṣṇa bei jo išgelbėjimą, kurį jis gavo Viešpaties Śivos malone, patvirtina „Bhagavad-gītos“ teiginį, kad pusdievių garbintojai negali gauti pusdievių palaiminimo, jeigu tam nepritaria Aukščiausiasis Viešpats, Kṛṣṇa. Mes matome, kad nors Bāṇāsura buvo labai atsidavęs Viešpačiui Śivai, Viešpats Śiva buvo bejėgis ir negalėjo padėti, kai Bāṇāsurai grėsė mirtis nuo Kṛṣṇos rankos. Viešpats Śiva kreipėsi į Kṛṣṇą, prašydamas pasigailėti jo ištikimo tarno, ir Viešpats sutiko. Tokia yra Viešpaties Kṛṣṇos didybė. „Bhagavad-gītoje“ šia proga pavartoti žodžiai: *mayaiva vihitān hi tān*. Tai reiškia, kad be Aukščiausiojo Viešpaties sutikimo joks pusdievis negali dovanoti savo garbintojui palaiminimų.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Kṛṣṇos kautynės su Bāṇāsura“.

ŠEŠIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Pasakojimas apie karalių Nṛgą

Kartą Viešpaties Kṛṣṇos šeimos nariai, Yadu giminės karalaičiai – Sāmba, Pradyumna, Cārubhānu, Gada bei kiti – išsiruošė paiškylauti netoli Dvārakos ošiančioje girioje. Keliaudami per girią, jie ištroško ir ėmė ieškoti, kur atsigerti. Jie aptiko šulinį, bet jis buvo išdžiūvęs, o jo dugne tūnojo keistas gyvūnas. Tai buvo milžiniškas driežas, ir jie labai stebėjosi savo radiniu. Buvo aišku, kad gyvūnas pateko į spąstus ir savo jėgomis nebegali ištrūkti. Jiems pagailo driežo, ir jie pabandė ištraukti jį iš šulinio. Deja, nors ir labai stengėsi, ištraukti driežo jiems nepavyko.

Grįžę namo, karalaičiai papasakojo apie savo nutikimą Viešpačiui Kṛṣṇai. Viešpats Kṛṣṇa – visų gyvųjų būtybių draugas. Todėl, išgirdęs sūnų pasakojimą, Jis Pats nuėjo prie šulinio ir lengvai ištraukė didžiulį driežą, ištiesęs jam kairiąją ranką. Kai tik Viešpats Kṛṣṇa prisilietė prie driežo, driežas virto nuostabiu pusdieviu, dangaus planetų gyventoju. Jo kūnas spindėjo tarsi lydytas auksas, jis vilkėjo puikius rūbus, o jo kaklą puošė brangūs papuošalai.

Viešpačiui Kṛṣṇai nebuvo paslaptis, kodėl pusdievis gavo driežo kūną, tačiau, norėdamas, kad apie tai sužinotų visi, Jis paklausė: „O laiminga-

sis pusdievi, koks nuostabus ir akinantis tavo kūnas! Kas tu? Tu turbūt vienas iš garbiausių dangaus planetų pusdievių. Te niekad nenusigręžia nuo tavęs sėkmė. Man rodos, tu nusipelnei geresnio likimo. Matyt, driežo kūnas yra ankstesniųjų tavo poelgių pasekmė. Aš norėčiau, kad tu pats papasakotum, kodėl jį gavai. Jei tai ne paslaptis, papasakok apie save.“

Tas driežas buvo karalius Nṛga. Aukščiausiojo Dievo Asmens paklaustas, jis tuoj pat nusilenkė Viešpačiui ir savo švytinčiu it saulė šalmu palietė žemę. Taigi pirmiausia jis pagarbiai nusilenkė Aukščiausiajam Viešpačiui, o po to tarė: „Brangusis Viešpatie, aš – karaliaus Ikṣvāku sūnus, vardu Nṛga. Jeigu labdaringi žmonės yra verti Tavo dėmesio, tai, manau, būsi girdėjęs ir mano vardą. Viešpatie, Tu esi visa ko liudininkas ir žinai net pačius menkiausius gyvų būtybių praeities, dabarties ir net ateities darbus. Niekas nėra paslaptis Tavo amžinajam žinojimui. Tačiau Tu liepei papasakoti, kas man nutiko, ir aš viską papasakosiu.“

Karalius Nṛga ėmė pasakoti, kaip jis puolė, laikydamasis *karma-kāṇḍos* principų. Jis buvo labai labdaringas valdovas ir paaukojo tiek daug karvių, kiek, pasak jo, žemėje buvo dulkių, danguje žvaigždžių, o lietuje vandens lašų. Pagal Vedų apeigas, linkęs į labdarą žmogus aukoja *brāhmaṇams* karves. Ir karalius Nṛga uoliai laikėsi tos taisyklės, tačiau dėl mažyčio neatidumo jis buvo pasmerktas gimti driežu. Todėl tiems, kurie linkę į labdarą ir nori, kad ji nenueitų veltui, Viešpats „Bhagavad-gītoje“ pataria savo dovanas aukoti Kṛṣṇai. Labdara – tai dorybingi darbai, kurie padeda žmogui pasiekti aukštesniąsias planetų sistemas, tačiau niekas negali laiduoti, kad jas pasiekęs žmogus daugiau nepuls žemyn. Karaliaus Nṛgos pavyzdys kaip tik ir rodo, kad karminė veikla, net ir labai dorybinga, negali žmogui suteikti amžino, palaimingo gyvenimo. Pasak „Bhagavad-gītos“, tiek dorybingi, tiek nedori darbai, jeigu jie nėra Aukščiausiajam Dievo Asmeniui skirta *yajña*, neišvengiamai supančioja žmogų.

Karalius Nṛga sakė, kad aukojo labai geras karves. Visos jos buvo jaunos, atvedusios tik po vieną veršelį, labai pieningos ir itin ramios bei sveikos. Karvės buvo įgytos už teisėtai gautus pinigus. Jų ragai buvo paauksuoti, kanopos – pakaustytos sidabru, jas puošė vėriniai bei perlais siuvinėti šilkai. Karalius teigė, kad turtingai išpuoštos karvės buvo padovanotos ne kokiems netikėliams, o garbingiems *brāhmaṇams*. Jis dovanojo jiems ir puikius rūbus bei aukso papuošalus. Tai buvo tikri *brāhmaṇai*, nes neturėjo turtų, o jų šeimos nuolat jautė gyvenimo reikmių stygių. Priešingai *kṣatriyams* ar *vaiśyams*, tikras *brāhmaṇas* niekada nekaupia pinigų ir nesiekia prabangos, jis gyvena skurdžiai, žinodamas, kad pinigai tvirkina ir skatina prisirišimą prie daiktų. Paprastai tikrieji *brāhmaṇai* duoda įžadą gyventi skurde, o tie *brāhmaṇai*, kuriuos karalius apdovanojo, šio garbingo įžado griežtai laikėsi. Jie visi puikiai išmanė Vedas, gyveno ribodami

save ir atgailavo. Jie buvo kilniaširdžiai ir atitiko visus tuos reikalavimus, kurie keliami išmanantiems *brāhmaṇams*. *Brāhmaṇai* buvo vienodai draugiški visiems, be to, jie buvo jauni ir gerai išmanė savo pareigas. Karalius Nṛga dovanojo jiems ne tik karves, bet ir žemės, aukso, namus, arklius bei dramblius. Nevedusiems surado žmonas, tarnaites, grūdų, sidabro, ūkio rakandų, drabužių, brangenybių, baldų, vežimų ir kitokio turto. Aukojama buvo pagal visus Vedų reikalavimus. Karalius pridūrė, kad jis neapsiribojo dovanomis *brāhmaṇams*, bet atliko ir kitokius dorybingus darbus: statė šulinius, šalia vieškelių sodino medžius ir kasė tvenkinius.

Karalius tęsė: „Deja, vieno *brāhmaṇo* karvė atsitiktinai įsimaišė į mano karvių bandą. Šito nežinodamas, aš vėl ją paaukojau, bet jau kitam *brāhmaṇui*. Ir kai jis varėsi karvę namo, ankstesnis jos šeimininkas pareikalavo ją grąžinti: „Ši karvė buvo dovanota man. Kodėl tu ją pasiėmei?“ *Brāhmaṇai* susiginčijo ir ėmė bartis, o paskui atėjo pas mane ir apkaltino mane atsiėmus jau padovanotą karvę.“ Atsiimti dovanotą daiktą, ir ypač iš *brāhmaṇo*, – didelė nuodėmė. *Brāhmaṇai* ėmė piktintis, kaltindami karalių šia nuodėme, o jis negalėjo suprasti, kaip tai atsitiko. Nuolankiai išklausęs jų skundus, karalius abiem pasiūlė po šimtą tūkstančių karvių vietoj tos, kuri sukėlė ginčą. Jis atsiprašinėjo, sakydamas, kad yra jų tarnas ir kad įvyko klaida. Norėdamas ją ištaisyti, jis prašė pasigailėti jo ir priimti dovaną mainais už tą karvę. Karalius maldavo *brāhmaṇų* nesiųsti jo į pragarą už tai, kad įvyko klaida. *Brāhmaṇo* nuosavybė vadinasi *brahma-sva*, ir, pasak Manu įstatymų, jos negali pasisavinti net valdžia. Kiekvienas *brāhmaṇas* užsispyręs tvirtino, kad karvė priklausanti jam, ir jokiu būdu jos neatiduosiąs. Nė vienas nesutiko jos iškeisti į šimtą tūkstančių karvių. Jie atmetė karaliaus pasiūlymą ir įpykę išėjo iš rūmų, nes manė, kad buvo pasikėsinta į jų teisėtą nuosavybę.

Kai karaliui atėjo laikas palikti kūną, jis stojo priešais Yamarāją, mirties dievą, kuris paklausė, ko jis norėtų pirma – ar džiaugtis savo dorybingų poelgių vaisiais ar atkentėti už nedorus poelgius. Yamarāja leido suprasti, kad tiek dorybingų darbų atlikusio ir tiek aukojusio karaliaus laimei nebus galo. Iš tikrųjų karaliui buvo laiduota, galima sakyti, amžina materiali laimė. Tačiau net ir po šios užuominos karalius buvo kaip nesavas. Jis nutarė pirmiausia atkentėti už nedorus darbus ir tik po to džiaugtis dorybingų darbų vaisiais. Tada Yamarāja tuoj pat pavertė jį driežu.

Milžiniško driežo pavidalu karalius Nṛga tūnojo šulinyje daug metų. Jis kalbėjo Viešpačiui Kṛṣṇai: „Nors gavau tokį niekingą kūną, visad mąsčiau apie Tave, brangus Viešpatie, ir mano atmintis negeso.“ Karaliaus Nṛgos pasakojimas rodo, kad laikytis karminės veiklos reikalavimų vardan materialių malonių nėra išmintinga. Yamarāja, mirties dievas, suteikė karaliui galimybę pasirinkti. Karalius Nṛga galėjo iš pradžių pasidžiaugti savo

dorybingos veiklos vaisiais, tačiau jis nutarė, kad iš pradžių geriau atkentės už nedorus darbus, o jau paskui nekliudomai džiaugsis gyvenimu. Bet jis neišsiugdė Kṛṣṇos sąmonės. Kṛṣṇos sąmonės žmogus išsiugdo meilę Dievui, Kṛṣṇai, o ne polinkį dorybingiems ar nedoriems darbams, todėl jis išvengia šių poelgių pasekmių. Arba, pasak „Brahma-saṁhitos“, bhaktas per Viešpaties malonę išvengia karminių poelgių pasekmių.

Šiaip ar taip, dorybingi darbai lėmė tai, kad karalius Nṛga norėjo pamatyti Viešpatį. Jis tęsė: „Brangus Viešpatie, aš karštai troškau kada nors pamatyti Tave. Mano polinkis apeigoms bei labdarai ir karštas troškimas sutikti Tave, manau, ir leido man išsaugoti ankstesnio gyvenimo atmintį, net ir tapus driežu. (Žmogus, atsimenantis ankstesnįjį savo gyvenimą, vadinamas *jāti-smara*.) Brangus Viešpatie, Tu – Supersiela, glūdinti visų širdyse. Yra daug didžių *yogų* mistikų, kurie mato Tave per Vedas ir Upaniṣadas. Jie nuolat medituoja Tave savo širdyje, norėdami pasiekti labai aukštą būvį – prilygti Tau kokybiškai. Ir nors kilnūs šventieji nuolat mato Tave savo širdyje, jie negali asmeniškai su Tavimi pabendrauti. Todėl mane labai stebina tai, kad aš matau Tave savo akimis. Juk karaliaus pareigos atimdavo iš manęs visą laiką. Man teko laimė asmeniškai su Tavimi susitikti, nepaisant to, kad aš gyvenau prabangoje ir patyriau savo gyvenime tiek daug materialaus džiaugsmo ir kančių. Kiek man žinoma, asmeniškai su Tavimi susitikti tegalima išsivadavus iš materialios būties.“

Pasirinkęs pirma atkentėti už savo nedorus darbus, karalius Nṛga gavo driežo kūną, nes atlikdamas dorybingus darbus padarė klaidą. Jis negalėjo tuoj pat pasiekti aukštesnio būvio ir tapti didžiu pusdieviu. Ir vis dėlto, atlikdamas dorybingus darbus, jis mąstė apie Kṛṣṇą, todėl greitai atsikratė driežo kūno ir įgijo pusdievio kūną. Žmonės, kurie siekia materialiųjų turtų ir garbina Aukščiausiąjį Viešpatį, gauna galingo pusdievio kūną. Kartais pusdieviai savo akimis išvysta Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir vis dėlto jie dar nėra verti dvasinės karalystės, Vaikuṇṭhos planetų. Tačiau jei pusdieviai ir toliau lieka Viešpaties bhaktais, palikę kūną jie eina į Vaikuṇṭhos planetas.

Gavęs pusdievio kūną ir atmindamas ankstesnįjį gyvenimą, karalius Nṛga tarė: „Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Viešpats, Tau lenkiasi visi pusdieviai. Tu nesi paprasta gyvoji esybė, Tu – Aukščiausiasis Asmuo, Puruṣottama, visų gyvų būtybių laimės šaltinis, todėl Tave vadina Govinda. Tu esi ir turinčių materialų kūną ir jo dar negavusių gyvų esybių valdovas. (Gyvos esybės, kurios gyvena materialiame pasaulyje ir neturi materialaus kūno, klajoja piktų dvasių arba vaiduoklių pavidalu. O štai dvasinėje karalystėje, Vaikuṇṭhalokose, gyvos būtybės turi nematerialius kūnus.) Viešpatie, Tu niekada neklysti ir neapvili. Tu – Aukščiausiasis, skaisčiausias iš visų gyvųjų būtybių. Tu esi visų širdyse. Tu – visų gyvųjų

esybių prieglobstis, Nārāyaṇa. Būdamas kiekvienos gyvos esybės širdyje, Tu vadovauji mūsų jutiminei veiklai, todėl Tave vadina Hṛṣīkeśa.

Brangusis Aukščiausiasis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu suteikei man pusdievio kūną, ir aš turėsiu keliauti į vieną iš dangaus planetų, tad, naudodamasis proga, noriu paprašyti iš Tavęs malonės. Suteik man palaiminimą niekada, kad ir į kokią gyvybės rūšį ar planetą patekčiau, nepamiršti Tavo lotoso pėdų. Tu esi visur, Tu – priežastis ir pasekmė, Tu – visų priežasčių priežastis, ir Tavo galybė neturi ribų. Tu – Absoliučioji Tiesa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir Aukščiausiasis Brahmanas. Todėl aš dar kartą pagarbiai lenkiuosi Tau. Brangus Viešpatie, Tavo kūnas kupinas transcendentinės palaimos bei žinojimo, Tu esi amžinas. Tu – visų mistinių jėgų valdovas, todėl Tave vadina Yogeśvara. Leisk man būti dulkele prie Tavo lotoso pėdų."

Prieš iškeliaudamas į dangaus planetas, karalius Nṛga pagarbiai apėjo aplink Viešpatį ir nusilenkė Jam, šalmu paliesdamas Viešpaties lotoso pėdas. Viešpačiui leidus, jis įlipo į orlaivį, atskridusį iš dangaus planetų. Kai karalius Nṛga išvyko, Viešpats Kṛṣṇa pasidžiaugė karaliaus ištikimybe *brāhmaṇams*, jo labdaringumu ir atliktomis Vedų apeigomis. Todėl tam, kuris negali iš karto atsiduoti Viešpačiui, patartina laikytis Vedų nustatytų gyvenimo principų, ir vieną gražią dieną jis išvys Viešpatį, nes toks žmogus arba pateks tiesiai į dvasinę karalystę, arba eis į dangaus karalystę, iš kurios gali tikėtis patekti į dvasines planetas.

Šį kartą Viešpatį Kṛṣṇą lydėjo Jo giminaičiai, priklausantys *kṣatriyams*. Norėdamas juos pamokyti, Jis pasitelkė karaliaus Nṛgos pavyzdį: „Net jei karalius *kṣatriyas* ir galingas it ugnis, kėsintis į *brāhmaṇo* turtą ir juo naudotis jam uždrausta. Tad ar gali kėsintis į *brāhmaṇų* turtą paprasti karaliai, kurie tik tariasi esą galingiausi materialiame pasaulyje? Aš manau, kad netgi nuodų išgėrusiam žmogui gresia mažesnis pavojus negu tam, kuris atėmė iš *brāhmaṇo* turtą. Įprastų nuodų išgėrusį žmogų dar yra vilties išgelbėti – galima sustabdyti nuodų veikimą, tačiau tas, kuris kėsinasi į *brāhmaṇo* turtą, geria mirtinus nuodus ir yra pasmerktas. Geriausias pavyzdys – karalius Nṛga. Jis buvo labai įtakingas ir neturėjo ydų, bet dėl mažytės klaidos – netyčia pasisavinęs *brāhmaṇo* karvę, jis gavo bjaurų driežo kūną. Įprasti nuodai pražudo tik tą, kuris juos geria, o paprastą ugnį galima užgesinti tiesiog užpylus vandens, tačiau *araṇi* ugnis, kurią sukelia dvasinė *brāhmaṇo* jėga, gali pražudyti visą *brāhmaṇą* supykdžiusio žmogaus giminę. (Senovėje *brāhmaṇai* aukojimo ugnį įžiebdavo ne degtukais ar kitais įprastais būdais, o galingomis *araṇi mantromis*.) Vien prisilietus prie *brāhmaṇo* nuosavybės, galima pražudyti tris savo giminės kartas. Tačiau tas, kuris atima *brāhmaṇo* turtą jėga, pasmerkia pražūčiai dešimt savo giminės kartų prieš save ir dešimt kartų po savęs. O jeigu

žmogus tampa *vaiṣṇavu*, arba Viešpaties bhaktu, tai dešimt giminės kartų iki jo ir dešimt po jo gauna išlaisvinimą.

Viešpats Kṛṣṇa tęsė: „Kvailas karalius, kuris, didžiuodamasis savo turtais, garbe ir valdžia, kėsinasi pasiglemžti *brāhmaṇo* turtą ir tiesia sau kelią į pragarą. Jis net nenumano, kaip žiauriai turės atkentėti už savo neprotingą poelgį. Tas, kuris atima turtą iš dosnaus *brāhmaṇo*, gausios šeimos maitintojo, eina į Kumbhīpākos pragarą ir paskui save tempia savo šeimos narius. Žmogus, pasisavinęs *brāhmaṇui* dovanotą arba jo paties kam nors dovanotą turtą, pasmerkia save mažiausiai šešiasdešimt tūkstančių metų kęsti kirmino, tūnančio išmatų krūvoje, kančias. Todėl noriu patarti jums, Mano sūnūs ir čia susirinkę giminaičiai, niekada, netgi per klaidą, neliesti *brāhmaṇo* turto ir neužtraukti bausmės visai savo giminei. Net jeigu žmogus mintyse ims geisti *brāhmaṇo* turto, jau nekalbant apie kėsinimąsi jėga jį atimti, jis sutrumpins savo gyvenimą. Jį nugalės priešas, ir netekęs karaliaus sosto jis žus, po mirties virsdamas gyvate, kuri drumsčia visų gyvųjų būtybių ramybę. Brangūs sūnūs bei giminaičiai, net tada, kai *brāhmaṇas* ant jūsų užpyksta, jus keikia arba užgauna jus, nedera jam atsakyti tuo pačiu. Priešingai, jūs turite šypsotis, viską iškentėti ir būti jam labai pagarbūs. Jūs puikiausiai žinote, kad Aš Pats triskart per dieną su didžiausia pagarba lenkiuosi *brāhmaṇams*. Todėl paklausykite Mano žodžio ir imkite pavyzdį iš Manęs. Aš neatleisiu nė vienam, kuris nepaklausys Manęs, ir jis susilauks Mano bausmės. Iš karaliaus Nṛgos pavyzdžio jūs turite pasimokyti, kad netgi netyčia pasisavinęs *brāhmaṇo* turtą, žmogus neišvengs pragaro kančių."

Taip Viešpats Kṛṣṇa, kuris visada siekia padėti gyvosioms būtybėms apsivalyti, pamokė ne tik Savo šeimos narius bei Dvārakos gyventojus, bet ir visus žmones. Po šio nutikimo Jis grįžo į Savo rūmus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Pasakojimas apie karalių Nṛgą".

ŠEŠIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Viešpats Balarāma lankosi Vṛndāvanoje

Kartą Viešpats Balarāma labai panoro pamatyti Savo tėvą bei motiną, Mahārāją Nandą ir Yaśodą. Jis sėdo į vežimą ir netverdamas džiaugsmu išvyko į Vṛndāvaną. Vṛndāvanos gyventojai buvo labai išsiilgę Krṣṇos ir Balarāmos, ir kai Viešpats Balarāma grįžo į Vṛndāvaną, piemenukai bei *gopės*, nors buvo jau suaugę, apsikabino su Balarāma kaip seni draugai. Po to Jis priėjo prie Mahārājos Nandos bei Yaśodos ir pagarbiai jiems nusilenkė. Motina Yaśodā ir Nanda Mahārāja atsakydami palaimino Balarāmą. Jie kreipėsi į Jį, vadindami Jagadīśvara, arba visatos Viešpačiu, visų globėju. Nanda Mahārāja ir Yaśodā pavartojo šį kreipinį todėl, kad Krṣṇa ir Balarāma globoja visas gyvąsias būtybes, nors dėl to jiems nebuvo lengviau pakelti išsiskyrimą. Susijaudinę jie apkabino Balarāmą, pasodino Jį ant kelių, ir iš akių jiems ėmė upeliais tekėti ašaros, nuo kurių Balarāma visas permirko. Paskui Viešpats Balarāma pagarbiai nusilenkė vyresniesiems piemenims, o jaunesnieji nusilenkė Jam. Šitaip Viešpats Balarāma, atsižvelgdamas į piemenų amžių bei santykius su Juo, išreiškė Savo draugiškus jausmus, ir piemenys atsakė Jam tuo pačiu. Jis paspaudė

rankas Savo bendraamžiams, draugams ir garsiai juokdamasis kiekvieną apkabino.

Pasisveikinęs su piemenimis, piemenukais, *gopėmis*, karaliumi Nanda ir Yaśoda, patenkintas Viešpats Balarāma atsisėdo, ir visi susibūrė aplink Jį. Iš pradžių Viešpats Balarāma klausinėjo jų, kaip jiems sekasi, o paskui ėmė klausinėti ilgai Jo nematę piemenys bei piemenukai. Pavergti Viešpaties lotoso akių, Vṛndāvanos gyventojai paaukojo Kṛṣṇai viską. Jie taip karštai troško mylėti Kṛṣṇą, kad niekada nesvajojo siekti rojaus planetų, nesistengė įsilieti į Brahmano švytėjimą ir taip susivienyti su Absoliučiąja Tiesa. Net turtai jiems nerūpėjo – jie džiaugėsi tuo, kad gyvena kaime ir yra paprasti piemenys. Jie visada skendėjo mintyse apie Kṛṣṇą ir nesvajojo apie jokią asmeninę naudą. Jų meilė Kṛṣṇai buvo tokia stipri, kad dabar, kai Kṛṣṇos su jais nebebuvo, jie klausinėjo Balarāmajī apie Jį su virpuliu balse.

Pirmieji prabilo Nanda Mahārāja ir Yaśodāmāyi: „Brangusis Balarāma, kaip laikosi mūsų draugai – Vasudeva bei kiti šeimos nariai? Judu su Kṛṣṇa – jau suaugę, vedę vyrai ir turite vaikų. Ar kada, šeimyninės laimės valandomis, prisimenate vargšą Savo tėvą Nandą Mahārāją ir motiną Yaśodādevī? Mes labai džiaugėmės, kad Jūs nužudėte nuodėmingąjį karalių Kaṁsą ir kad mūsų draugai – Vasudeva bei visi kiti, kuriuos jis persekiojo, dabar laisvi. Džiugi ir ta žinia, kad Jūs su Kṛṣṇa nugalėjote Jarāsandhą bei Kālayavaną, kad jie negyvi ir kad dabar gyvenate Dvārakos tvirtovėje.“

Atėjus *gopėms*, Viešpats Balarāma meiliai pažvelgė į jas. Džiaugsmo pagautos *gopės*, kurios taip ilgai kamavosi išvykus Kṛṣṇai ir Balarāmai, ėmė klausinėti, kaip gyvena broliai. Jos labai domėjosi, ar Kṛṣṇa laimingas tarp apsišvietusių Dvārakā Purio moterų: „Ar Jis kartais atsimena Savo tėvą Nandą, motiną Yaśodą bei kitus, su kuriais buvo toks artimas, kai gyveno Vṛndāvanoje? Ar nesiruošia Kṛṣṇa atvažiuoti ir aplankyti Savo motinos Yaśodos, ar atsimena Jis mus, *gopes*, kurios sielvartauja Jo netekusios? Turbūt Kṛṣṇa pamiršo mus, apsuptas išsilavinusių Dvārakos moterų, bet mes tebeprisimename Jį, skiname Jam gėles ir veriame iš jų girliandas. Tačiau Jis nesirodo, ir mes visą laiką verkiame. O, jeigu Jis ateitų ir užsidėtų mūsų nupintas girliandas! Brangus Viešpatie Balarāma, Daśārhos aini, Tu žinai, kad vardan draugystės su Kṛṣṇa mes paaukojome viską. Net didžiausioje nelaimėje žmogus negali nutraukti ryšių su šeima, ir nors kiti, ko gero, to padaryti nepajėgtų, mes be jokio skausmo atsižadėjome tėvų, motinų, seserų bei kitų giminaičių. Ir tada Kṛṣṇa netikėtai pametė mus ir išvažiavo. Jis lengvabūdiškai nutraukė artimus santykius su mumis ir išvyko į svečią šalį. Klastingas ir gudrus Kṛṣṇa prišnekėjo mums daug meilių žodžių. Jis kalbėjo: „Mielosios *gopės*, nesikrimskite.

Už jūsų tarnystę Aš amžinai lieku jums skolingas.“ Galų gale mes moterys, tad ar galime Juo nepatikėti? Dabar mes suprantame, kad meilūs Jo žodžiai tebuvo skirti mums apgauti.“

Kita *gopė*, piktindamasi, kad Kṛṣṇa išvyko iš Vṛndāvanos, taip prabilo: „Brangus Balarāmajī, žinoma, mes tik kaimo merginos, ir Kṛṣṇa galėjo mus apgauti, bet ar pavyks Jam apgauti Dvārakos moteris? Nemanykit, kad jos tokios pat kvailės, kaip mes! Mus, kaimietes, Kṛṣṇa galėjo apgauti, tačiau Dvārakos moterys išmintingos ir gudrios. Ir aš labai nustebčiau, jeigu miestietės leistųsi apgaudinėjamos ir patikėtų Kṛṣṇos žodžiais.“

Čia prašneko kita *gopė*: „Brangioji drauge, Kṛṣṇa moka gražiai pakalbėti. Šį meną Jis išmano kaip niekas kitas. Jis gali šnekėti taip įmantriai ir meiliai, kad palenks bet kurios moters širdį. Be to, Jis moka vylingai šypsotis, ir moterys, išvydusios šią šypseną, dėl Jo eina iš proto ir nedvejodamos tampa Jo vergėmis.“

Po tokių žodžių kita *gopė* tarė: „Mielosios draugės, ar verta kalbėti apie Kṛṣṇą? Jei norime pašnekėti, rinkimės pokalbiui kitą temą. Žiaurusis Kṛṣṇa gali apsieiti be mūsų, tad kodėl mes be Jo neapsieiname? Žinoma, Kṛṣṇa ir be mūsų laimingas, tačiau mes gyventi be Jo negalime.“

Ir kai *gopės* šitaip kalbėjo, jų meilė Kṛṣṇai dar labiau stiprėjo. Jos vėl matė Kṛṣṇos šypseną ir Jo patrauklius bruožus, girdėjo Kṛṣṇos meilės žodžius, prisiminė Kṛṣṇos ypatybes, pasijuto esančios Jo glėbyje. Jų ekstatiški jausmai buvo tokie stiprūs, jog joms atrodė, kad štai Kṛṣṇa vėl su jomis. Užplūdus malonių prisiminimų apie Kṛṣṇą bangai, jos negalėjo sulaikyti ašarų ir nekreipdamos į nieką dėmesio pratrūko raudoti.

Viešpats Balarāma, žinoma, suprato ekstatinius *gopių* jausmus ir norėjo jas nuraminti. Jis mokėjo rasti raktą į pašnekovo širdį, tad su didžia pagarba kreipėsi į *gopes*. Jis ėmė pasakoti nuostabias istorijas iš Kṛṣṇos gyvenimo, ir *gopės* tuojau aprimo. Norėdamas išsklaidyti jų liūdesį, Viešpats Balarāma nekėlė kojos iš Vṛndāvanos du mėnesius. Tai buvo *caitros* (kovas–balandis) ir *vaiśākhos* (balandis–gegužė) mėnesiai. Tuos du mėnesius Jis nesiskyrė su *gopėmis* ir visas naktis praleido su jomis Vṛndāvanos miške, stengdamasis nurimdyti jų meilės aistrą. Taigi Balarāma tuos du mėnesius, kaip ir Kṛṣṇa, šoko *rāsą* su *gopėmis*. Buvo pavasaris, prie Yamunos krantų pūtė švelnus vėjelis, nešdamas įvairių žiedų aromatą, o labiausiai kvepėjo *kaumudī* gėlė. Danguje patekėjo mėnuo, viską aplink nutvieksdamas savo šviesa. Mėnesienoje Yamunos krantai sušvito nepaprastu grožiu. Čia Viešpats Balarāma džiugiai leido laiką su *gopėmis*.

Pusdievio Varuṇos siųsta dukra Vāruṇī midaus pavidalu sunkėsi iš medžių drevių. Midumi kvepėjo visas miškas, ir svaigus jo aromatas pakerėjo Balarāmajī. Vāruṇī skonis Jam labai patiko. Kartu su Balarāmajī

šiuo gamtos gėrimu vaišinosi ir *gopės*. Gerdamos jį, *gopės* šlovino Viešpatį Balarāmą, o Viešpats Balarāma jautėsi labai laimingas, tarsi būtų nuo jo apsvaigęs. Iš malonumo Jo akys vartėsi į šalis. Nuo Jo kaklo sviro ilgos miško gėlių girliandos. Transcendentine palaima spinduliuojanti scena buvo panaši į didžiulę džiaugsmo šventę. Viešpats Balarāma nuostabiai šypsojosi, o Jo veidą puošiantys prakaito lašeliai atrodė tarsi vėsi rytmečio rasa.

Įsilinksminęs Balarāma panoro kartu su *gopėmis* išsimaudyti Yamunoje. Jis pakvietė Yamuną prieiti arčiau, tačiau ji nepanoro paklusti Balarāmajī valiai, nutarusi, kad Jis paprasčiausiai apkvaito nuo gėrimo. Viešpats Balarāma buvo labai nepatenkintas, kad Yamunā Jam nepakluso. Jis tuojau pašoko, ketindamas išvagoti Yamunos pakrantės žemę Savo arklu. Viešpats Balarāma turi du ginklus – arklą ir vėzdą, kurių griebiasi kilus reikalui. Šį kartą Jis panoro jėga pritraukti Yamuną, todėl griebėsi Savojo arklo. Ketindamas nubausti Yamuną, kuri nepakluso Jo valiai, Jis tarė: „Ak tu, netikusi upe! Tu nepaklūsti Mano valiai. Aš tave pamokysiu! Tu neatėjai pas Mane savo noru, tai Aš Savo arklu priversiu tave tai padaryti. Aš padalinsiu tave į šimtus pavienių upokšnių!“

Yamunā, išgirdusi grasinimą, išsigando galingojo Balarāmos ir tučtuojau atskubėjo pati, puolė prie Jo lotoso pėdų ir ėmė maldauti: „Brangus Balarāma, Tu – galingiausias iš visų, Tu visiems geras. Deja, aš pamiršau, koks Tu šlovingas ir didis, tačiau aš jau atsitokėjau ir man grįžo atmintis – užtenka pasakyti, kad Tavo dalinė ekspansija Šeṣa ant galvos laiko visas planetų sistemas. Tu palaikai visatą. Brangi Aukščiausioji Dievo Asmenybe, Tu kupinas šešių vertybių. Aš pamiršau apie Tavo visagalybę ir suklydau, nepaklusdama Tavo valiai, tad labai nusikaltau. Tačiau, brangus Viešpatie, žinoki, kad aš – Tau atsidavusi siela. Tu labai myli Savo bhaktus, todėl būk maloningas, atleisk man už mano įžūlumą bei klaidas ir nepriežastine Savo malone paleisk mane.“

Taip išreiškusi savo nuolankumą, Yamunā gavo atleidimą, o Viešpats Balarāma, jai pritekėjus artyn, panoro linksmai paplaukioti jos vandenyse kartu su *gopėmis* tarsi dramblys su dideliu būriu patelių. Ilgai jie maudėsi, ir kai patenkintas Viešpats Balarāma išbrido iš vandens, sėkmės deivė atnešė Jam puošnius žydrus rūbus bei brangų aukso vėrinį. Nusimaudęs Yamunoje, apsirengęs žydrais drabužiais ir pasipuošęs aukso brangenybėm, Viešpats Balarāma atrodė nepaprastai patraukliai. Šviesaus gymio, gražiai pasidabinęs, Viešpats Balarāma atrodė tarytum karaliaus Indros dramblys iš dangaus planetos. Prie Yamunos upės ir dabar matyti daugybė mažų vagelių, kurias paliko Viešpaties Balarāmos arklas. Šiandien, kaip ir kitados, jos byloja apie Viešpaties Balarāmos galybę.

Ištisus du mėnesius kiekvieną naktį vykdavo transcendentiniai Vieš-

paties Balarāmos ir *gopių* žaidimai. Laikas prabėgo taip greitai, kad naktys praleistos drauge atrodė tarsi viena. Su Viešpačiu Balarāma *gopės* ir Vṛndāvanos gyventojai jautėsi tokie pat laimingi, kaip ir tada, kai Vṛndāvanoje gyveno du broliai – Viešpats Kṛṣṇa ir Viešpats Balarāma.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Balarāma lankosi Vṛndāvanoje“.

ŠEŠIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Pauṇḍrakos ir Kāśī karaliaus išvadavimas

Karaliaus Pauṇḍrakos istorija labai įdomi. Visais laikais atsirasdavo nemažai nenaudėlių ir kvailių, kurie laikė save Dievu. Toks kvailys gyveno ir tuo metu, kai žemėje buvo apsireiškęs Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa. Jis vadinosi Pauṇḍraka ir norėjo apsiskelbti Dievu. Viešpačiui Balarāmai išvykus į Vṛndāvaną, kvailas ir pasipūtęs Pauṇḍraka, Karūṣos provincijos valdovas, įsakė savo pasiuntiniui keliauti pas Viešpatį Kṛṣṇą. Visi pripažino Viešpatį Kṛṣṇą Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, tačiau, nepaisant to, karalius Pauṇḍraka metė Jam iššūkį, tvirtindamas per savo pasiuntinį, kad ne Kṛṣṇa, o Pauṇḍraka yra Vāsudeva. Mūsų laikais yra nemaža kvailių, kurie tiki tokiais nenaudėliais. Anuomet irgi atsirado nemaža tokių, kurie laikė karalių Pauṇḍraką Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Nesuvokdamas savo tikrosios padėties, Pauṇḍraka manė esąs Viešpats Vāsudeva. Ir štai jo pasiuntinys pareiškė Kṛṣṇai, kad savo nepriežastine malone karalius Pauṇḍraka, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė žemėje, kad išlaisvintų visus nelaiminguosius.

Apsuptas į save panašių kvailių, nenaudėlis Pauṇḍraka iš tiesų tarėsi esąs Vāsudeva, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tai, žinoma, vaikiška mintis.

Žaisdami vaikai kartais išsirenka karalių, ir išrinktasis įsivaizduoja esąs karaliumi. Lygiai taip per savo neišmanymą kvailiai išsirenka iš savo tarpo „dievą“, o tasai nenaudėlis net neabejoja, kad toks ir yra, sakytum, vaikiškais žaidimais arba rinkimais galima būtų tapti Dievu. Taigi klaidingai įsitikinęs, kad yra Aukščiausiasis Viešpats, Pauṇḍraka įsakė pasiuntiniui vykti į Dvāraką ir užginčyti Kṛṣṇos dieviškąją prigimtį. Pasiuntinys atvyko į Kṛṣṇos rengiamą karališkąjį susirinkimą Dvārakoje ir perdavė savo šeimininko Pauṇḍrakos žodžius, kurie skelbė:

„Aš ir daugiau niekas kitas esu Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Vāsudeva. Niekas negali su manimi varžytis. Iš savo begalinės ir nepriežastinės malonės, nuoširdžiai užjausdamas kenčiančias sąlygotas sielas, aš nužengiau karaliaus Pauṇḍrakos pavidalu. Tu neteisingai ir neteisėtai skelbiesi Vāsudeva ir turi tučtuojau liautis skleidęs šį melą. Tu privalai atsisakyti Savo pretenzijų. O Yadu giminės aini, atsisakyk visų Vāsudevos simbolių, kuriuos Tu neteisėtai pasisavinai. O po to ateik ir nusilenk man. Jeigu Tu būsi neregėtai įžūlus ir nekreipsi dėmesio į mano žodžius, aš iškviesiu Tave į kovą, ir tegu kova parodys, kas iš mūsų teisus.“

Išgirdę Pauṇḍrakos siųstą žinią, karališkojo susirinkimo nariai bei karalius Ugrasena ilgai ir garsiai kvatojo. Juokui nutilus, Kṛṣṇa tarė: „O Pauṇḍrakos pasiuntiny, perduok savo šeimininkui Mano atsakymą: jis kvailys ir nenaudėlis. Aš tiesiai sakau, kad jis nenaudėlis, ir nevykdysiu jokių jo nurodymų. Aš niekada neatsisakysiu Vāsudevos simbolių, o ypač Savo disko. Juo Aš užmušiu karalių Pauṇḍraką ir visus jo pakalikus. Aš susidorosiu su Pauṇḍraka ir jo kvailais sėbrais, nes tokie žmonės sudaro apgavikų bei apgautųjų visuomenę. Tada, kvailas karaliau, tu iš gėdos slėpsi savo veidą, o kai tavo galva, nukirsta Mano disko, nusiris nuo pečių, ją apspis plėšrieji paukščiai – grifai, ereliai ir vanagai. Ir, užuot tapęs Mano globėju, į kurio vaidmenį tu taikaisi, tu atiteksi šiems žemos padermės paukščiams, o tavo kūnas bus išmestas šunims, kurie su didžiausiu malonumu jį sudoros.“

Pasiuntinys perdavė Viešpaties Kṛṣṇos žodžius savo šeimininkui Pauṇḍrakai, kuris kantriai išklausė jam skirtus įžeidimus. O Viešpats Śrī Kṛṣṇa nedelsdamas nė minutės sėdo į kovos vežimą, ketindamas nubausti niekšą Pauṇḍraką. Kadangi Karūṣos karalius tuo metu gyveno pas savo draugą Kāśī karalių, Kṛṣṇa apsupo Kāśī miestą.

Karalius Pauṇḍraka buvo puikus karys. Sužinojęs, kad Kṛṣṇa puola, jis išėjo iš miesto, vesdamas paskui save du *akṣauhiṇī* pulkus. Pauṇḍrakos draugas Kāśī karalius išsivedė tris *akṣauhiṇī* pulkus. Kai abu karaliai stojo priešais Viešpatį Kṛṣṇą, pasirengę su Juo kautis, Kṛṣṇa pirmą kartą susidūrė su Pauṇḍraka akis į akį. Kṛṣṇa pamatė, kad Pauṇḍraka pasisavinęs Jo simbolius – kriauklę, diską, lotosą ir vėzdą. Jis laikė Śārṅgos

lanką, o krūtinę puošė Śrīvatsos ženklas. Ant karaliaus kaklo kybojo dirbtinis Kaustubhos brangakmenis ir gėlių girlianda, kaip du vandens lašai panaši į Viešpaties Vāsudevos girliandą. Jis vilkėjo geltono šilko rūbais, o virš jo kovos vežimo plaikstėsi vėliava su Garuḍos atvaizdu – lygiai tokia pati, kaip Kṛṣṇos. Ant Pauṇḍrakos galvos buvo brangus šalmas, ausyse žėrėjo kardžuvės pavidalo auskarai. Tačiau apskritai visa jo apranga bei kiti atributai buvo aiškus pamėgdžiojimas. Visiems buvo aišku, kad jis – persirengęs aktorius, vaizduojantis Vāsudevą. Viešpats Śrī Kṛṣṇa, išvydęs Pauṇḍraką, mėgdžiojantį Jo laikyseną bei aprangą, nebesusivaldė ir prapliupo smagiu juoku.

Karaliaus Pauṇḍrakos kariai apipylė Kṛṣṇą trišakiais, vėzdais, iešmais, ietimis, kardais, durklais, strėlėmis bei kitais ginklais. Į Jį pasipylė tikras kovos ginklų lietus, tačiau Kṛṣṇa visus juos atmušė. Kaip liepsna viską paverčia pelenais visatos naikinimo metu, taip Kṛṣṇa sukapojo į šipulius ginklus ir išguldė visus Pauṇḍrakos karius bei parankinius. Kṛṣṇa su Savo ginklais išmušė priešo dramblius, vežimus, arklius bei pėstininkus. Mūšio lauką nusėjo sutriuškinti kovos vežimai bei gyvulių lavonai. Negyvi gulėjo arkliai, drambliai, žmonės, asilai ir kupranugariai. Nuniokotas mūšio laukas priminė Viešpaties Śivos šokio vietą pasaulio naikinimo metu, tačiau Kṛṣṇos kariams tas reginys įkvėpė dar daugiau jėgų kautis.

Viešpats Kṛṣṇa tarė Pauṇḍrakai: „Pauṇḍraka, tu reikalavai, kad Aš atsisakyčiau Viešpaties Viṣṇu simbolių ir visų pirma Savojo disko. Dabar Aš tau jį atiduosiu. Saugokis! Tu apsiskelbei Vāsudeva ir mėgdžioji Mane. Pasaulyje nėra didesnio kvailio už tave.“ Iš šių Kṛṣṇos žodžių galima suprasti, kad kiekvienas sukčius, kuris apsiskelbia esąs Dievu, yra didžiausias kvailys. Kṛṣṇa tęsė: „Dabar, Pauṇḍraka, Aš priversiu tave liautis apsimetinėjus. Tu norėjai, kad Aš tau nusilenkčiau. Dabar Aš suteiksiu tau tokią progą. Mes kausimės, ir jeigu Aš pralaimėsiu, o tu tapsi nugalėtoju, būtinai tau nusilenksiu.“ Taip rūsčiai taręs, Jis paleido strėlę ir sutriuškino į šipulius Pauṇḍrakos kovos vežimą. Disku Jis nukirto Pauṇḍrakos galvą, tarsi Indra žaibo smūgiu nukirstų kalnų viršūnes. Nuo Kṛṣṇos strėlių krito ir Kāśī karalius. Kaip viesulas toli nuneša lotoso žiedlapį, taip Viešpats Kṛṣṇa nusviedė Kāśī karaliaus galvą į jo sostinę, kad ja galėtų pasigėrėti jo giminės bei šeimos nariai. Kautynių lauke užmušęs Pauṇḍraką ir jo draugą Kāśīrāją, Viešpats Kṛṣṇa grįžo į Savo sostinę – Dvārakos miestą.

Kṛṣṇai sugrįžus į Dvāraką, dangaus planetų gyventojai *siddhos* ėmė šlovinti Jį giesmėmis. O dėl Pauṇḍrakos, tai jis, persirengęs Viešpačiu Vāsudeva, šiaip ar taip, mąstė apie Jį, todėl pasiekė *sārūpyą*, vieną iš penkių išsivadavimo rūšių – persikėlė į Vaikunṭhos planetas, kuriose bhaktai turi tokią pat, kaip Viṣṇu, išvaizdą – keturiose rankose laiko keturis simbolius. Iš tikro jis labai susikaupęs meditavo į Viṣṇu pavidalą, tačiau tai, kad jis

manė esąs Viṣṇu, buvo įžeidimas. Jam žuvus nuo Kṛṣṇos rankos, įžeidimas buvo nuplautas, ir jis pasiekė *sārūpyos* išsivadavimą – gavo tokį patį, kaip Viešpaties, pavidalą.

Kai Kāśī karaliaus galva įlėkė pro vartus į miestą, aplink susibūrė žmonės, negalėdami atsistebėti tokiu neregėtu dalyku. Pamatę auskarus, jie suprato, kad tai kažkieno galva, ir ėmė spėlioti, kieno gi ji. Kai kurie manė, jog tai Kṛṣṇos galva, nes Kṛṣṇa buvo Kāśīrājos priešas, ir buvo nutarta, kad greičiausiai tai Kāśī karalius nusviedė Kṛṣṇos galvą į miestą, kad miestelėnai pasidžiaugtų priešo mirtimi. Bet galų gale jie suprato, kad tai buvo ne Kṛṣṇos, o paties Kāśīrājos galva. Kai dėl to nebeliko abejonių, subėgo karaliaus žmonos apraudoti savo vyro. „Brangus mūsų valdove, – sielvartaudamos kalbėjo karalienės, – tau mirus užgesome ir mes."

Kāśī karalius turėjo sūnų, vardu Sudakṣiṇa. Po gedulingų apeigų jis davė įžadą, kad užmuš savo tėvo priešą Kṛṣṇą ir taip atliks pareigą tėvui. Padedamas mokyto ir išmanančio reikalą žynio, jis pradėjo garbinti Mahādevą, Viešpatį Śivą. Kāśī karalystės valdovas – Viśvanātha, Viešpats Śiva. Vārāṇasio mieste iki šiol stūkso Viešpaties Viśvanāthos šventykla, ir ją kasdien aplanko daugybė tūkstančių piligrimų. Viešpats Śiva buvo labai patenkintas Sudakṣiṇos garbinimu ir nutarė dovanoti savo bhaktui palaiminimą. Sudakṣiṇa troško užmušti Viešpatį Kṛṣṇą, todėl paprašė ypatingos jėgos. Viešpats Śiva patarė Sudakṣiṇai su *brāhmaṇų* pagalba atlikti ritualines apeigas, įgalinančias nugalėti priešą. Šitos apeigos minimos ir kai kuriose *tantrose*. Viešpats Śiva pranešė Sudakṣiṇai, kad, teisingai atlikus juodąsias ritualines apeigas, pasirodo piktoji dvasia, vardu Dakṣiṇāgnis, kuri įvykdo bet kokį įsakymą. Jai galima įsakyti užmušti bet ką, išskyrus tikrą *brāhmaṇą*. Dakṣiṇāgnį lydės šmėklos – Viešpaties Śivos pagalbininkės, ir Sudakṣiṇos noras nužudyti savo priešą išsipildys.

Viešpaties Śivos žodžių įkvėptas, Sudakṣiṇa įtikėjo galįs užmušti Kṛṣṇą. Laikydamasis griežtų susitvardymo įžadų, žynių padedamas, jis ėmė kalbėti juodosios magijos *mantras*. Ištarus *mantras*, aukuro liepsnoje pasirodė didžiulis demonas lydyto vario spalvos plaukais, barzda bei ūsais. Tai buvo milžiniškas ir nuožmus padaras. Kai jis kilo iš aukuro ugnies, iš jo akiduobių lakstė kibirkštys. Milžiniškas ugnies demonas atrodė dar žiauresnis, kai raukė antakius. Jis iššiepė ilgus, aštrius dantis ir iškišęs ilgą liežuvį apsilaižė. Demonas buvo nuogas, su didžiuliu trišakiu, kuris spindėjo it ugnis. Gimęs aukuro liepsnoje, jis stovėjo su trišakiu rankoje. Sudakṣiṇos palieptas, demonas patraukė į Kṛṣṇos sostinę Dvāraką, lydimas šimtų vaiduoklių. Rodės, jis ketina paversti pelenais visą kosmosą. Sunkūs jo žingsniai drebino žemės paviršių. Kai jis įžengė į Dvāraką, miesto gyventojai ėmė blaškytis į visas puses kaip žvėrys, užsidegus miškui.

O tuo metu Kṛṣṇa žaidė šachmatais karališkosios tarybos salėje. Atskubėję į salę Dvārakos gyventojai kreipėsi į Kṛṣṇą: „Brangus trijų pasaulių Viešpatie, į Dvāraką įsiveržė didžiulis ugnies demonas. Jis nori paversti ugnimi visą miestą. Maldaujame, gelbėk mus!“ Apsupę Viešpatį Kṛṣṇą, Dvārakos gyventojai prašė apginti nuo ugnies demono, kuris atsidangino, kad sunaikintų miestą.

Viešpats Kṛṣṇa, didžiausias Savo bhaktų globėjas, pamatė, kad Dvārakos gyventojus labai išgąsdino į miestą įsiveržęs nuožmusis ugnies demonas. Jis nusišypsojo ir patikino juos: „Nesirūpinkite. Aš jus apginsiu.“ Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa persmelkia viską. Jis egzistuoja tiek viduje – visų širdyse, tiek išorėje – kosminio pasaulio pavidalu. Kṛṣṇa suprato, kad ugnies demonas – tai Viešpaties Šivos kūrinys, ir, iškvietęs Sudaršana-cakrą, paliepė jai apginti miestą. Sudaršana-cakra sutvisko tarsi milijonas saulių, o nuo jos pasklido tokia kaitra, tarsi atėjus kosminio pasaulio pabaigai. Jos spinduliai nutvieskė visą visatą – tiek žemės paviršių, tiek kosminę erdvę. Sudaršana-cakra ėmė leisti šaltį ir nukreipė jį į Viešpaties Šivos sukurtąjį ugnies demoną. Taip Viešpaties Kṛṣṇos Sudaršana-cakra sustabdė ugnies demoną, ir tasai, nieko nepešęs, pasuko atgal.

Nepavykus sudeginti Dvārakos miesto, jis grįžo į Vārāṇasį, Kāśīrājos karalystę. Kai tik jis įžengė, nuo jo akinančio švytėjimo visi žyniai, mokę Sudakṣiṇą juodųjų *mantrų* meno, bei pats juos nusamdęs Sudakṣiṇa akimoju virto pelenais. Juodosios magijos *mantros*, kurių moko „Tantra“, skirtos žudyti, ir jeigu joms nepavyksta užmušti priešo, žūva tas, kuris jas ištarė. Sudakṣiṇa pirmasis tai padarė, o žyniai jam padėjo, todėl visi jie žuvo ugnyje. Toks galas laukia visų demonų. Kai demonai ką nors sumano, norėdami nužudyti Dievą, jų paleistas ginklas užmuša juos pačius.

Skriedama paskui ugnies demoną, Sudaršana-cakra taip pat įsiveržė į Vārāṇasį, kuris nuo seno garsėjo kaip labai didelis ir turtingas miestas. Net mūsų dienomis jis turtingas bei garsus ir yra laikomas vienu svarbesnių Indijos miestų. Vārāṇasyje buvo daug milžiniškų gyvenamųjų namų bei susirinkimų rūmų, turgaus aikščių bei arkų, o šalia rūmų bei arkų į dangų kilo didingi paminklai. Kiekvienoje kryžkelėje stovėjo pakyla, nuo kurios buvo sakomi pamokslai. Čia buvo pastatai iždui, drambliams, arkliams, vežimams ir grūdams laikyti, maisto dalinimo vietos. Ilgą laiką Vārāṇasio mieste netruko visokių materialių gėrybių, bet kai Kāśī karalius ir jo sūnus Sudakṣiṇa tapo Kṛṣṇos priešais, Viṣṇu-cakra Sudaršana (Viešpaties Kṛṣṇos diskas-ginklas) nusiaubė miestą, pelenais paversdama jo turtus. Ji padarė daugiau žalos negu šiuolaikinės bombos. Atlikusi savo pareigą, Sudaršana-cakra grįžo į Dvāraką pas savo valdovą, Śrī Kṛṣṇą.

Pasakojimas apie tai, kaip Vārāṇasio miestą nuniokojo Kṛṣṇos diskas

Sudaršana-cakra, transcendentinis ir skleidžia gėrį. Kiekvienas, kuris pasakos šią istoriją arba jos klausysis su tikėjimu ir dėmesiu, nusikratys nuodėmių naštos. Taip patikino Śukadeva Gosvāmis, papasakojęs šią istoriją Parīkṣitui Mahārājai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pauṇḍrakos ir Kāśī karaliaus išvadavimas“.

ŠEŠIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Gorilos Dvividos išvadavimas

Śukadeva Gosvāmis tęsė pasakojimą apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus bei ypatybes, o karalius Parīkṣitas vis su didesniu užsidegimu jo klausėsi, norėdamas kuo daugiau sužinoti. Śukadeva Gosvāmis ėmė pasakoti apie gorilą, vardu Dvivida, kurią užmušė Viešpats Balarāma.

Gorila labai draugavo su Bhaumāsura, arba Narakāsura, kurį Kṛṣṇa užmušė už tai, kad jis pagrobė šešiolika tūkstančių karalaičių iš viso pasaulio kraštų. Dvivida tarnavo karaliaus Sugrīvos patarėju. Jo brolis Mainda irgi buvo galingas gorilų karalius. Kai Dvivida sužinojo, kad Viešpats Kṛṣṇa užmušė jo draugą Bhaumāsurą, jis panūdo atkeršyti už Bhaumāsuros mirtį ir prikrėsti eibių visame krašte. Jis ėmė padeginėti kaimus, miestus, pramonės įmones, kasyklas ir pirklių, tiekiančių pieno produktus bei globojančių karves, namus. Kartais jis atplėšdavo nuo žemės didžiulį kalną ir sutrupindavo jį į grumstelius. Taip Dvivida drumstė taikų krašto gyvenimą, o ypač jis siautėjo Kathvaro provincijoje. Šiai provincijai priklausė ir Dvārakos miestas. Kadangi jame gyveno Viešpats Kṛṣṇa, jis tapo svarbiausiuoju Dvividos išpuolių taikiniu.

Jėga Dvivida nenusileido dešimčiai tūkstančių dramblių. Tai jis eidavo prie jūros kranto ir galingomis rankomis sukeldavo tokias bangas, kad jūra užliedavo artimiausius miestus bei kaimus, tai nusigavęs prie didžių šven-

tųjų bei išminčių būstų, trypė ir laužė jų puikius sodus. Maža to, jis dar šlapinosi ir tuštinosi ant šventųjų aukurų ir taip nutraukdavo aukojimus. Jis grobė iš namų vyrus bei moteris ir tempė į kalnų olas, o ten, įmetęs savo aukas vidun, angas užversdavo didžiuliais akmenimis, tarsi vabzdys *bhṛṅgī*, kuris, prisigaudęs musių ir kitų vabzdžių, kaišo juos į medžio uoksą ir ten užlipdo. Dvivida nuolat pažeidinėjo šalies tvarką bei įstatymus. Jis išniekino daug kilmingų šeimų moterų, jėga versdamas su juo suartėti.

Siautėjančio po visą kraštą Dvividos ausis karts nuo karto pasiekdavo švelnūs muzikos garsai, kurie sklido nuo Raivatakos kalno. Sykį jis įsiropštė į kalną ir ten pamatė Viešpatį Balarāmą, kuris dainavo ir šoko, apsuptas daugybės gražių mergelių. Dvividą sužavėjo Viešpaties Balarāmos grožis: Jo kaklą puošė lotoso žiedų girlianda, o kūnas buvo nepriekaištingai sudėtas. Grožiu švytėjo ir puikiais rūbais bei gėlių girliandomis pasipuošusios jaunos mergelės. Viešpats Balarāma atrodė visiškai apsvaigęs nuo Vāruṇī gėrimo, ir Jo akys vartėsi tarsi girto. Viešpats Balarāma buvo panašus į dramblių karalių patelių būryje.

Dvivida mokėjo karstytis po medžius ir šokinėti nuo vienos šakos ant kitos. Jis ėmė judinti šakas ir šaukti: „Kila, kila!“, norėdamas sugadinti Viešpačiui Balarāmai malonią aplinką. Dvivida išnirdavo priešais moteris ir visaip vaipydavosi. O jos, – toks jau merginų būdas, – priima viską juokaudamos ir šaipydamosi, tad kai pasirodė gorila, jos rimtai į jį nepažvelgė ir ėmė juoktis. Tačiau Dvivida buvo tokio bjauraus būdo, kad Paties Balarāmos akivaizdoje ėmė rodyti moterims apatinę kūno dalį ir puldinėjo į priekį, iššiepęs dantis bei raukydamas antakius. Jis nepagarbiai elgėsi su moterimis netgi Balarāmos akivaizdoje. Viešpaties Balarāmos vardas nurodo ne tik į tai, kad Jis labai galingas, bet ir į tai, kad Jis su malonumu rodo Savo nepaprastą jėgą. Tarsi patvirtindamas Savo vardą, Balarāma čiupo akmenį ir sviedė į Dvividą. Bet gorila mikliai išsisuko nuo akmens. Norėdamas įžeisti Balarāmą, gorila nusinešė molio ąsotį su Vāruṇī gėrimu. Ir dar apkvaitęs Dvivida, nesuvokdamas, kokia ribota jo galia, puolė plėšti nuo Balarāmos bei Jį lydinčių mergaičių brangius drabužius. Jis taip puikavosi savimi, jog manė, kad Balarāmajī niekaip nepajėgs jo nubausti, ir toliau įžeidinėjo Jį bei Jo palydoves.

Kai Viešpats Balarāma savo akimis įsitikino, koks bjaurus Dvivida, ir prisiminė, kiek nelaimių šis sukėlė visoje šalyje, Jis baisiai supyko ir griebė Savo vėzdą, ketindamas Jį užmušti. Dvivida suprato, kad Balarāma tuoj jį puls. Gindamasis jis mikliai išrovė galingą ąžuolą ir, šokęs į priekį, su siaubinga jėga trenkė Viešpačiui Balarāmai į galvą. Tačiau Viešpats Balarāma spėjo sugriebti didžiulį medį ir liko stovėti nepajudinamas tarsi milžiniškas kalnas. Balarāma stvėrė Savo vėzdą Sunandą, smogė Dvividai ir prakirto

jam galvą. Iš gorilos galvos čiurkšlėmis – tarytum manganas iš didžiulio kalno – ėmė trykšti kraujas, ir, apsipylęs kraujais, jis atrodė žymiai gražesnis. Bet Balarāmos vėzdo smūgiai Dvividos neišjudino iš vietos. Priešingai, gorila tuoj išrovė kitą storą ąžuolą ir, nudraskiusi lapus, vėl trenkė Balarāmai į galvą. Tada Balarāma Savo vėzdu suskaldė medį į šipulius. Perpykusi gorila išrovė kitą medį ir mojuodama juo puolė Viešpatį Balarāmą. Ir vėl Viešpats Balarāma sutriuškino medį į šipulius. Kova nerimo. Kaskart, kai Dvivida išraudavo didžiulį medį ir užsimodavo trenkti Balarāmai, Savo vėzdo smūgiais Viešpats Balarāma jį sutrupindavo. Gorila griebdavo naują medį ir vėl puldavo Balarāmą. Taip jie kovojo tol, kol miške neliko nė vieno medžio. Kai miškas ištuštėjo, Dvivida puolė prie kalnų ir ėmė svaidyti į Viešpatį Balarāmą didžiules akmenų nuolaužas. Viešpatį Balarāmą užgriuvo tikras akmenų lietus, bet Jis lengvai, tarsi žaisdamas, sutrupino visus juos į dulkes. Kai neliko nei medžių, nei uolų, Dvivida pradėjo mojuoti galingais kumščiais. Prišokęs prie Viešpaties Balarāmos, demonas su nežmoniška jėga ėmė talžyti Jam krūtinę. Šįkart Viešpats Balarāma nebeiškentė. Kadangi gorila mušė Jį plikomis rankomis, Jis padėjo į šalį Savo ginklus – vėzdą bei arklą, ir kumščiu smogė gorilai į raktikaulį. Smūgis buvo mirtinas: iš gorilos gerklės plūstelėjo kraujas, ir ji susmuko be sąmonės. Gorilai nugriuvus, atrodė, net kalnai ir miškai sudrebėjo.

Kai kova, įvariusi visiems tiek baimės, baigėsi, aukštesniųjų planetų sistemų gyventojai *siddhos*, didieji išminčiai bei šventieji apibėrė Viešpatį Balarāmą gėlėmis ir ėmė šlovinti Jo aukščiausią galią. Jie giedojo: „Šlovė, šlovė Viešpačiui Balarāmai! Tebūna mums leista su pagarba nusilenkti Tavo lotoso pėdoms. Tu užmušei tą nuožmųjį demoną Dvividą, ir žemėje prasidėjo nauji, geri laikai.“ Iš kosminės erdvės sklido džiaugsmingi pergalės garsai. O demono Dvividos nugalėtojas Balarāma, pagarbintas gėlių lietaus bei šlovingų pergalės garsų, sugrįžo į Savo sostinę Dvāraką.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Gorilos Dvividos išvadavimas“.

ŠEŠIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Sāmbos vedybos

Dhṛtarāṣṭros sūnus Duryodhana turėjo dukrą, vardu Lakṣmaṇā, kuri jau buvo pasiekusi nuotakos amžių. Mergaitė, gimusi Kuru giminėje, pasižymėjo nuostabiomis ypatybėmis, ir nemažai karalaičių norėjo ją vesti. Kai merginos rankos siekia daug jaunikių, rengiama *svayaṁvaros* ceremonija, kad nuotaka galėtų pati išsirinkti vyrą. Lakṣmaṇos *svayaṁvaros* metu, kai ji turėjo išsirinkti sužadėtinį, pasirodė Sāmba. Sāmba buvo Jāmbavatī – vienos pagrindinių Viešpaties Kṛṣṇos žmonų, sūnus. Tokį vardą jis gavo todėl, kad nesiskyrė su motina ir buvo jos numylėtinis. Vardas „Sāmba“ reiškia „motinos numylėtinis.“ *Ambā* reiškia „motina“, o *sa* – „su.“ Taigi šį vardą jis gavo todėl, kad nė per žingsnį nesitraukė nuo motinos. Dėl šios priežasties jį dar vadino Jāmbavatīsuta. Jau buvo sakyta, kad visi Kṛṣṇos sūnūs savo privalumais nenusileido savo didžiajam tėvui, Viešpačiui Kṛṣṇai. Sāmba norėjo gauti Duryodhanos dukrą Lakṣmaṇą, nors jos širdis ir nelinko prie jo. Todėl Sāmba pagrobė nuotaką iš *svayaṁvaros*.

Kadangi Sāmba prievarta išsivežė Lakṣmaṇą, Kuru giminės nariai – Dhṛtarāṣṭra, Bhīṣma, Vidura, Ujjainas, Arjuna ir kiti – nutarė, kad pagrobęs jų dukrą Sāmba įžeidė visą giminę. Visi gerai žinojo, kad Lakṣmaṇā nė nemanė rinktis jo, tad, prievarta išsiveždamas nuotaką, jis sutrukdė jai išsirinkti vyrą. Buvo nutarta jį nubausti. Kuru giminės nariai vienu

balsu pareiškė, kad Sāmba pasielgė įžūliai ir išniekino Kuru šeimos papročius. Todėl, Kuru giminės vyresniesiems patarus, buvo nutarta sučiupti jaunuolį, bet palikti jį gyvą. Giminė nusprendė, kad mergina nebegali ištekėti už kito vyro, nes Sāmba prie jos jau prisilietė. (Pagal Vedų tvarką, mergina, turėjusi ryšių su jaunuoliu, negali būti ištekinta už kito. O ir niekas nesutiktų tokios vesti.) Vyresnieji šeimos nariai, tarp jų ir Bhīṣma, norėjo suimti Sāmbą. Visa Kuru giminė, pirmiausia didieji karžygiai, nutarė bendromis jėgomis pamokyti Sāmbą. Būsimose kautynėse karvedžiu buvo paskirtas Karṇa.

Kuru ėmė tartis, kaip suimti Sāmbą, ir nusprendė, kad suėmus Sāmbą Yadu giminė labai ant jų supyks. Iškilo pavojus, kad Yadu priims tai kaip iššūkį ir stos kautis. „Bet kita vertus, – pamanė jie, – jeigu jie ir stos kautis, ką jie laimės? Yadu giminė nė iš tolo neprilygsta Kuru giminei, nes Kuru karaliai valdo visą pasaulį, o Yadu giminė karaliauja tik savo žemėse.“ Kuru galvojo: „Jeigu jie ateis ir pakvies mus į kovą už tai, kad sučiupome jų sūnų, mes priimsime iššūkį ir gerai juos pamokysime. Paimti į nagą jie bus paklusnūs, kaip jutimai, sutramdyti mistinės *yogos prāṇāyāmos* metodu.“ (Praktikuodamas mechaninę mistinę *yogą*, žmogus ima valdyti savo kūno oro sroves, sutramdo jutimus ir nebeleidžia jiems nukrypti nuo meditacijos į Viešpatį Viṣṇu.)

Pasitarę su Kuru giminės vyresniaisiais, tarp jų – Bhīṣma ir Dhṛtarāṣṭra, ir gavę jų leidimą, penki didieji kariūnai: Karṇa, Śala, Bhuriśravā, Yajñaketu bei pagrobtosios merginos tėvas Duryodhana – visi *mahā-rathiai*, – didžiojo karžygio Bhīṣmadevos vadovaujami nutarė sučiupti jaunąjį Sāmbą. Yra įvairių kategorijų karžygiai, tarp jų: *mahā-rathiai, eka-rathiai* ir *rathiai*. Prie vienos ar kitos kategorijos jie priskiriami pagal kovinį pajėgumą. *Mahā-rathis* gali kautis prieš tūkstančius karių. Taigi visi kartu jie panoro sučiupti Sāmbą. Sāmba, kaip ir jo priešininkai, buvo *mahā-rathis*, tačiau jam vienam teko kautis su penkiais *mahā-rathiais*. Ir vis dėlto, pamatęs, kad didieji Kuru giminės kariai atsiveja jį, jis nepabūgo.

Nebodamas, kad yra vienas, Sāmba atsigręžė į persekiotojus ir drąsiai pakėlė savo nuostabųjį lanką. Jis atrodė kaip liūtas, kuris ryžtingai stoja į kovą prieš kitus žvėris. Karṇa, vedęs paskui save karius, metė Sāmbai iššūkį: „Kur taip skubiniesi? Palūkėk, tuojau mes tave pamokysime!“ Iškviestas į kovą kito kario, *kṣatriyas* nebegali trauktis – jis privalo kautis. Ir kai Sāmba, priėmęs iššūkį, stojo priešais juos visiškai vienas, į jį pasipylė didžiųjų karių strėlių lietus. Tačiau kaip liūtas, kuris neišsigąsta net tada, kai jį persekioja didžiulė vilkų ar šakalų ruja, Sāmba, šlovingasis Yadu giminės atstovas ir galingasis Kṛṣṇos sūnus, įpyko ant Kuru giminės karių už tai, kad tie negarbingai nukreipė į jį savo strėles. Sāmba kovėsi labai išmanančiai. Penkios pirmosios Sāmbos strėles įsmigo į kovos vežimus. Po

keturias strėles jis paleido į vežimų arklius, ir jie krito negyvi. Po vieną strėlę gavo vežėjai, Karņa bei kiti garsieji kariai. Sāmba atkakliai kovėsi su penkiais didžiaisiais karžygiais, ir jie įsitikino nepaprasta jaunuolio jėga. Kovos įkarštyje jie atvirai pripažino, jog tas jaunuolis Sāmba – nuostabus karys. Tačiau kova vyko *kṣatriyų* dvasia, tad jie, nors tai buvo negarbinga, keliese privertė Sāmbą išlipti iš kovos vežimo, kuris buvo sudaužytas į šipulius. Ketvertas jų pribaigė keturis Sāmbos žirgus, o vienam pavyko perkirsti Sāmbos lanko templę, ir Sāmba nebegalėjo kautis. Taigi su dideliu vargu, po žiaurios kovos, jie sudaužė Sāmbos kovos vežimą ir paėmė jį į nelaisvę. Šitaip Kuru giminės kariai laimėjo didžią pergalę ir, atsiėmę iš Sāmbos Duryodhanos dukrą Lakṣmaņą, triumfuodami grįžo į Hastināpurą.

Didysis išminčius Nārada tuojau pat pranešė Yadu giminei, kad Sāmba paimtas į nelaisvę, ir papasakojo, kaip viskas nutiko. Yadu giminės nariai įniršo, kad Sāmba buvo sučiuptas, ir dargi tokiu negarbingu būdu, užpuolus penkiese. Yadu giminės karaliui Ugrasenai leidus, jie tučtuojau išsirengė pulti Kuru giminės sostinę.

Viešpats Balarāma gerai žinojo, kad Kali amžiaus žmonėms tereikia menkos kibirkštėlės pradėti peštis, tačiau Jam nepatiko, kad dvi didžios giminės – Yadu ir Kuru, tegu ir Kali-yugos paveiktos, susiruošė kautis. „Užuot kovojus su jais, – išmintingai tarė Jis, – geriau Pačiam nuvykti tenai, išsiaiškinti padėtį ir pažiūrėti, ar galima sutvarkyti šį reikalą be kovos.“ Balarāma norėjo įkalbėti Kuru giminę išlaisvinti Sāmbą kartu su žmona Lakṣmaņa. „Tada, – vylėsi Jis, – mūšio bus galima išvengti.“ Jis nedelsdamas liepė kinkyti puikų iškilmių vežimą, ketindamas vykti į Hastināpurą kartu su mokytais žyniais, *brāhmaņais* bei keliais vyresniaisiais Yadu giminės nariais. Jis buvo įsitikinęs, kad Kuru giminė susitaikys su šiomis vedybomis, ir bus išvengta tarpusavio kovos. Vykstantis į Hastināpurą Savo iškilmių vežimu, mokytų *brāhmaņų* bei vyresniųjų Yadu giminės narių apsuptas, Viešpats Balarāma atrodė tarytum mėnulis, spindintis skaidriame danguje tarp mirguliuojančių žvaigždžių. Viešpats Balarāma pasiekė Hastināpuros apylinkes, bet į patį miestą įžengti neskubėjo, o apsistojo šalia, nedideliame sodo namelyje. Jis paprašė, kad Uddhava susitiktų su Kuru vadovais ir sužinotų, ar jie nori kautis su Yadu gimine, ar sutiktų tartis dėl derybų. Nuvykęs derybų, Uddhava susitiko su Bhīṣmadeva, Dhṛtarāṣṭra, Droņācārya, Bali, Duryodhana, Bāhlīka bei kitais žymesniais Kuru giminės nariais. Išreiškęs jiems deramą pagarbą, jis pranešė, kad atvyko Viešpats Balarāma ir kad Jis įsikūrė sode už miesto vartų.

Kuru giminės vadovai, visų pirma Dhṛtarāṣṭra ir Duryodhana, nudžiugo, nes puikiai žinojo, kad Viešpats Balarāma labai palankus jų šeimai.

Išgirdus šią žinią, jų džiaugsmui nebuvo ribų ir jie ėmė sveikinti Uddhavą. Jie pasiėmė viską, ko reikia, norint deramai sutikti Viešpatį Balarāmą, ir nuskubėjo prie miesto vartų. Jie pasveikino Viešpatį Balarāmą, aukodami Jam puikias karves ir *arghyą* (rinkinį, kurį sudaro *ārati* vanduo, saldumynai, paruošti iš medaus, sviesto ir kitų produktų, gėlės bei girliandos, iškvėpintos sandalmedžio pasta), kaip reikalavo jų padėtis. Žinodami, koks didis yra Viešpats Balarāma, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, jie su didžia pagarba nulenkė prieš Jį galvas. Jie pasikeitė sveikinimo žodžiais, pasiteiravo vienas kito, kaip sekasi. Po šio mandagaus pasisveikinimo Viešpats Balarāma giliu balsu ir kantriai išdėstė jiems Savo mintis, tikėdamasis išgirsti, ką jie apie tai mano: „Mieli draugai, šį kartą Aš aplankiau jus kaip visagalio karaliaus Ugrasenos pasiuntinys. Prašau labai dėmesingai išklausyti jo valią ir neatidėliojant imtis ją vykdyti. Karalius Ugrasena puikiai žino, kad jūs, Kuru giminės kariai, negarbingai kovėtės su doruoju Sāmba, kuris buvo vienas, ir per didelį vargą, neteisingu būdu paėmėte jį į nelaisvę. Mus jau pasiekė ši naujiena, tačiau ji nesukėlė pernelyg didelio nerimo, nes su jumis mus jungia glaudūs ryšiai. Manau, kad mums nevertėtų gadinti gerų santykių – būkime ir toliau draugai ir nesipeškime be reikalo. Todėl prašau jūsų kuo greičiau išlaisvinti Sāmbą ir kartu su žmona Lakṣmaṇa atvesti jį pas Mane."

Įsakmus Viešpaties Balarāmos tonas, kuriame buvo justi didvyrio tvirtybė, pranašumas prieš kitus ir narsa, bei Jo žodžiai nepatiko Kuru giminėms vadams. Priešingai, Jo kalba sukėlė Kauravų susierzinimą, ir jie ėmė tūžti: „Še tau, kad nori! Balarāmos žodžiai stebintų, jeigu tai nebūtų būdinga Kali amžiui. Kaipgi kitaip paaiškinti mus peikiančius Jo žodžius? Balarāmos kalba ir tonas yra paprasčiausiai įžeidžiantys. Turbūt Kali amžius taip veikia, kad apavas, turintis būti ant kojų, taikosi užsikarti ant galvos ir užimti šalmo vietą. Su Yadu giminės nariais mus jungia santuokos ryšiai – tai ir leidžia jiems lankytis ir gyventi pas mus, su mumis valgyti bei ilsėtis. Tačiau jie ėmė piktnaudžiauti šia garbe. Kol mes neatidavėme jiems valdyti dalies mūsų karalystės, jie iš esmės neturėjo jokios padėties visuomenėje, o dabar jie jau bando mums įsakinėti. Mes leidome Yadu giminei naudotis karališkosios valdžios ženklais – *cāmara*, vėduokle, kriaukle, baltu skėčiu, karūna, karališkuoju sostu, pakyla atsisėsti ir gultu – visomis karališkojo luomo privilegijomis. Jiems nederėtų naudotis šiais karališkos valdžios atributais mūsų akivaizdoje, tačiau dėl giminystės ryšių mes žiūrėjome į tai pro pirštus. Tačiau jiems jau pakanka akiplėšiškumo mums nurodinėti. Kiek galima kęsti šį įžūlumą? Mes nebegalime leisti jiems ir toliau taip elgtis ir naudotis karališkosios valdžios ženklais. Geriausia bus, jeigu mes atimsime iš jų tai, ką dovanojome. Neverta gyvatę girdyti pienu, nes iš tokio gailestingumo ji tampa dar nuodingesnė. Yadu giminė eina prieš

savo geradarių valią. Jie gyvena iš mūsų gailestingumo bei dovanų, tačiau yra tokie begėdžiai, kad bando mums nurodinėti. Koks bjaurus elgesys! Niekas pasaulyje negali klestėti, jeigu to nepanorės tokie Kuru giminės nariai, kaip Bhīṣma, Droṇācārya ar Arjuna. Kaip ėriukas negali jaustis saugus, kai šalia yra liūtas, taip ir dangaus gyventojai pusdieviai, kuriems vadovauja karalius Indra, negali patirti laimės, jeigu to nenorime mes, o ką jau kalbėti apie paprastus žmones!“ Iš tikrųjų Kuru giminės nariai ėmė pernelyg didžiuotis savo turtais, karališka valdžia, kilmingumu, šeimos tradicijomis, didžiais kariais, šeimos nariais bei milžiniška savo imperija. Jie ėmė nebepaisyti civilizuotai visuomenei įprastų elgesio taisyklių ir Viešpaties Balarāmos akivaizdoje svaidėsi įžeidimais Yadu giminei. Prikalbėję šiurkštybių, jie patraukė atgal į Hastināpurą.

Viešpats Balarāma kantriai išklausė visus įžeidimus ir neparodė pasipiktinimo nederamu jų elgesiu, tačiau dabar Jo išvaizda išdavė, kad Jis tiesiog verda pykčiu ir galvoja apie kerštą. Balarāmos veido išraiška buvo tokia grėsminga, kad nebegalima buvo be išgąsčio į Jį žiūrėti. Jis garsiai nusikvatojo ir tarė: „Tikra tiesa, žmogui, kuris ima pernelyg didžiuotis savo šeima, turtu, grožiu ir materialiais laimėjimais, jau nebesinori taikos, jis ieško progos susipešti. Jam beprasmiška kalbėti apie padorumą ir taikų sugyvenimą, priešingai, reikia ieškoti būdų ir priemonių, kaip jį nubausti.“ Paprastai materialūs turtai paverčia žmogų gyvuliu. Kviesti gyvulį taikiai sugyventi nėra jokios prasmės, vienintelis būdas su juo susitarti – *argumentum ad baculum*. Kitaip sakant, vienintelė priemonė sutramdyti gyvulį – lazda. „Kaip suįžūlėjo Kauravos! Aš norėjau taikiai su jais susitarti, nors kiti Yadu giminės nariai ir Pats Viešpats Kṛṣṇa buvo kupini rūstybės. Jie jau rengėsi pulti Kuru karalystę, tačiau Aš juos nuraminau ir užsikroviau vargą vykti čia ir sutvarkyti šį reikalą, kad būtų apsieita be karo. Ir po to tie nenaudėliai drįsta šitaip elgtis! Dabar aišku, kad jie nori karo, o ne taikaus susitarimo. Plūsdami Yadu giminę, tie pasipūtėliai įžeidinėjo Mane.

Yadu giminės valią vykdo net pats dangaus valdovas Indra, o jums karalius Ugrasena, vadovaujantis Bhojoms, Vṛṣṇi, Andhakoms bei Yādavoms, tėra menko ginkluoto būrio vadas! Nuostabu! Jums nė motais karalius Ugrasena – tas, kurio valia – įstatymas netgi karaliui Indrai. Jūs tik pagalvokite, kokia didinga Yadu giminė. Yadavos užėmė dangaus planetų susirinkimų rūmus ir pagrobė *pārijātos* medelį, o jūs tebemanote, kad jie negali jums įsakinėti. Nejau jūs nesuprantate, kad Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, turi teisę sėdėti aukštame karališkame soste ir įsakinėti visiems mums? Ką gi! Jeigu taip, jūs nusipelnėte geros pamokos. Jūs nutarėte, kad Yadu giminė turėtų atsisakyti *cāmaros*, vėduoklės, balto skėčio, karališkojo sosto bei kitų karališkos valdžios ženklų. Ar tai

reiškia, kad ir Pats Viešpats Kṛṣṇa, visos kūrinijos valdovas bei sėkmės deivės vyras, nebegali naudotis šiais karališkaisiais simboliais? Visi didieji pusdieviai garbina dulkes nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų. Gangos upė plukdo savo vandenis per visą pasaulį, ir jos krantai yra švenčiausia vieta maldininkams, nes ji srūva iš Kṛṣṇos lotoso pėdų. Svarbiausieji visų planetų dievai tarnauja Jam ir laiko didžiausia laime užsiberti dulkių nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų ant savo šalmų. Didieji pusdieviai – Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, net sėkmės deivė, kaip, beje, ir Aš Pats – esame viso labo pilnavertės Jo dvasinės asmenybės dalys, ir Jis vis tiek jums atrodo nevertas karališkos valdžios ženklų ir karališkojo sosto? Deja, dėl kvailių, kurie mus, Yadu giminės narius, laiko apavu, o pačius save – šalmais, belieka tik apgailestauti. Dabar aišku, kad žemiški turtai Kuru giminės valdovams atėmė protą. Jie čia pripaistė beprotiškų dalykų. Mano pareiga nedelsiant juos pamokyti ir grąžinti jiems sveiką nuovoką. Aš pasielgčiau neteisingai, jeigu nesiimčiau prieš juos jokių priemonių. Todėl dar šiandien Kuru giminė atsisveikins su šiuo pasauliu! Aš bemat juos sudorosiu!“ Viešpats Balarāma kalbėjo su tokiu įniršiu, jog, rodės, pelenais paleis visą kosminį pasaulį. Balarāma tvirtai įsispyrė ir, paėmęs į rankas arklą, ėmė juo daužyti žemę. Nuo smūgių Hastināpuros miestas atsiskyrė nuo žemės paviršiaus, ir Viešpats Balarāma ėmė traukti jį į sraunius Gangos vandenis. Hastināpuroje kaip per žemės drebėjimą susiūbavo žemė, ir atrodė, kad miestas tuoj pavirs griuvėsiais.

Kai Kuru giminės nariai pamatė, jog nebedaug trūksta, kad jų miestas nugrimztų į Gangos vandenis, ir išgirdo kupinus nerimo miestelėnų riksmus, jie iškart atsipeikėjo ir suprato, kas atsitiko. Nedelsdami nė akimirkos, jie atvedė pas Viešpatį Balarāmą Lakṣmaṇą, o kartu ir bandžiusį ją pagrobti Sāmbą. Sāmba ėjo priekyje, Lakṣmaṇā – jam iš paskos. Visi Kuru giminės nariai stojo priešais Viešpatį Balarāmą, suglaudę delnus ir prašydami Aukščiausiojo Dievo Asmens atleidimo. Galų gale, parodę sveiką nuovoką, jie prakalbo: „O Viešpatie Balarāma, Tu – visų džiaugsmų šaltinis. Tu – kosmoso tvarkos saugotojas ir palaikytojas. Deja, mes neįsivaizdavome, kokia nesuvokiama Tavo galybė. Brangus Viešpatie, prašome Tave laikyti mus kvailių kvailiais. Mūsų protas buvo aptemęs. Todėl atėjome pas Tave prašyti atleidimo. Dovanok mums. Tu – pirminis kosminio pasaulio kūrėjas, palaikytojas bei naikintojas, ir, nepaisant to, Tu visad esi transcendentalus. O visagali Viešpatie, apie Tave byloja didieji išminčiai. Tu – pirmapradis valdovas, ir viskas pasaulyje yra tarytum Tavo žaislai. O beribi, Tu valdai viską. Laikyti visas planetų sistemas ant galvos – Tau tarsi vaikų žaidimas. Kai ateina metas naikinti, Tavyje atsiduria visas kosminis pasaulis. Tada nebelieka nieko – tiktai Tu, gulintis Priežasčių Vandenyne Mahā-Viṣṇu pavidalu. Brangus Viešpatie, Tu apsi-

reiškei žemėje Savo transcendentiniu kūnu palaikyti kosminio pasaulio tvarką. Tu aukščiau pykčio, pavydo ir priešiškumo. Visi Tavo darbai, net ir Tavo skirta bausmė, neša gėrį visam materialiam pasauliui. Mes pagarbiai lenkiamės Tau, nes Tu – nemarus Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų vertybių bei galių šaltinis. O nesuskaičiuojamų visatų kūrėjau, leiski dar ir dar kartą kristi žemėn priešais Tave, išreiškiant Tau pagarbą. Dabar mes visiškoje Tavo valioje ir prašom Tavęs būti gailestingam ir apsaugoti mus.“ Kai žymiausi Kuru giminės nariai, nuo senolio Bhīṣmadevos iki Arjunos bei Duryodhanos, pašlovino Jį kupinomis pagarbos maldomis, Aukščiausiojo Dievo Asmens, Viešpaties Balarāmos, širdis suminkštėjo ir Jis patikino visus, kad daugiau nebėra dėl ko baimintis ar nerimauti.

Karaliai *kṣatriyai* prieš vestuves dažnai rengdavo kautynes tarp jaunikio pusės ir nuotakos pusės. Kai Sāmba jėga išsivežė Lakṣmaṇą, vyresnieji Kuru giminės nariai iš tikrųjų buvo patenkinti, nes matė, kad jis tinka jai į porą. Tačiau jie norėjo patikrinti jo jėgą, ir, pamynę kovos taisykles, puolė jį visu būriu ir paėmė į nelaisvę. Kai Yadu giminė nutarė išvaduoti Sāmbą iš Kuru nelaisvės, Viešpats Balarāma Patsai ėmėsi tvarkyti šį reikalą ir, kaip dera tikram karžygiui, įsakė jiems tuojau pat išlaisvinti Sāmbą. Iš pažiūros, Kauravas tas įsakymas įžeidė, todėl Viešpačiui Balarāmai jie metė iššūkį. Kauravos tenorėjo paskatinti Jį parodyti nesuvokiamą Savo galybę. Ir štai dabar jie su didžiausiu malonumu atidavė Sāmbai Duryodhanos dukrą, ir taip šis reikalas išsisprendė. Duryodhana labai mylėjo savo dukrą Lakṣmaṇą ir iškėlė jai prašmatnias vestuves. Kraičiui jis davė tūkstantį du šimtus dramblių, ir kiekvienam iš jų buvo mažiausiai šešiasdešimt metų, be to, jis davė dešimt tūkstančių puikių žirgų, šešis tūkstančius kovos vežimų, kurie spindėjo it saulė, ir tūkstantį auksu išpuoštų tarnaičių. Viešpats Balarāma, žymiausias Yadu giminės narys, atliko jaunikio Sāmbos globėjo vaidmenį ir su malonumu priėmė kraitį. Balarāma buvo labai patenkintas iškilmingu Kauravų sutikimu ir lydimas jaunavedžių išvyko į Savo sostinę Dvāraką.

Viešpats Balarāma pergalingai įžengė į Dvāraką, kur Jį sutiko minios gyventojų – Jo bhaktų bei draugų. Kai susirinkusieji apspito Viešpatį Balarāmą, Jis papasakojo šių vedybų istoriją, ir miestelėnai be žado klausėsi, kaip Balarāma drebino Hastināpuros miestą. Śukadevos Gosvāmio liudijimai patvirtina nuomones, kad vietovėje, kurioje buvo iškilęs Hastināpuros miestas, dabar yra Nju Delis, o per miestą tekanti upė – tai Yamunā, nors anuomet ji garsėjo Gangos vardu. Pripažinti autoritetai, tokie, kaip Jīva Gosvāmis, irgi patvirtina, kad Ganga ir Yamunā – ta pati upė, tekanti skirtingomis vagomis. Gangos atkarpa nuo Hastināpuros iki Vṛndāvanos apylinkių vadinasi Yamunā, nes ją pašventino transcendentiniai Viešpaties Krṣṇos žaidimai. Hastināpuros miesto dalis, kuri nuokalne leidžiasi

link Yamunos, liūčių laikotarpiu būna užtvindyta ir primena mums, kaip Viešpats Balarāma grasino nublokšti miestą į Gangos vandenis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Sāmbos vedybos“.

ŠEŠIASDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Didysis išminčius Nārada aplanko Viešpaties Kṛṣṇos rūmus

Didysis išminčius Nārada sužinojo, kad, užmušęs demoną Narakāsurą, kurį dar vadina Bhaumāsura, Viešpats Kṛṣṇa vedė šešiolika tūkstančių karalaičių. Nārada labai stebėjosi, kad Viešpats Kṛṣṇa išsiskleidė į šešiolika tūkstančių pavidalų ir vienu metu vedė visas karalaites skirtinguose rūmuose. Smalsaudamas, kaip Kṛṣṇai sekasi gyventi su tiek žmonų, Nārada nutarė pamatyti tai pats ir išvyko aplankyti Kṛṣṇos rūmus. Kai Nārada pasiekė Dvāraką, jis pamatė, kad miesto sodai bei parkai pilni įvairiaspalvių žiedų, o nuo medžių svyra vaisiai. Čiulbėjo nuostabūs paukščiai ir džiugiai krykštavo povai. Tvenkiniuose gausiai žydėjo žydri bei rausvi lotosai, o kai kur matėsi ir įvairiausios lelijos. Ežeruose plaukiojo daugybė gražuolių gulbių ir gervių, ir visur skardeno jų balsai. Mieste buvo devyni šimtai tūkstančių didingų rūmų iš puikiausio marmuro, sidabro vartais bei durimis. Namų ir rūmų kolonas puošė brangieji akmenys – filosofinis akmuo, safyrai bei smaragdai, o rūmų grindys spindėjo nuostabia šviesa. Keliai, alėjos, gatvės, kryžkelės bei turgavietės – viskas buvo skoningai

išpuošta. Mieste buvo gausu dailių gyvenamųjų namų, susirinkimų rūmų, šventyklų, ir kiekvienas pastatas buvo savito stiliaus. Dvārakā buvo turtingas miestas. Platūs keliai, kryžkelės, alėjos, gatvės bei visų gyvenamųjų namų slenksčiai spindėjo švara. Visi keliai iš abiejų pusių buvo apsodinti krūmais, lygiais tarpais augo didžiuliai medžiai, mesdami ant kelio šešėlį ir suteikdami keleiviams pavėsį.

Šiame nepakartojamo grožio mieste Aukščiausiasis Dievo Asmuo Viešpats Kṛṣṇa turėjo daugybę rūmų. Čia Jam nusilenkti atvykdavo didieji pasaulio karaliai bei princai. Rūmai buvo pastatyti pagal paties Viśvakarmos, pusdievių architekto, brėžinius. Į šiuos statinius jis sudėjo visus savo gabumus bei išmonę. Rūmų buvo pastatyta daugiau kaip šešiolika tūkstančių, ir kiekviena Viešpaties Kṛṣṇos žmona turėjo savo dvarą. Kai didysis išminčius Nārada įžengė į vienus iš tokių rūmų, jis pamatė, kad kolonos čia iš koralo, o lubos nusagstytos brangakmeniais. Sienos bei arkos tarp kolonų tviskėjo, išdabintos įvairių rūšių safyrais. Rūmuose kabojo daug Viśvakarmos sukurtų baldakimų su perlų vėriniais. Krėslai bei kiti baldai buvo padirbti iš dramblio kaulo, papuošti auksu bei briliantais, o brangiaisiais akmenimis inkrustuoti šviestuvai sklaidė rūmų tamsą. Rūmuose smilko tiek daug smilkalų bei kvapiosios dervos, kad aromatingi dūmai veržėsi pro langus. Povai, tupintys ant laiptų, palaikę dūmus debesimis imdavo džiaugsmingai šokti. Rūmuose buvo didelis būrys tarnaičių, pasipuošusių aukso vėriniais, apyrankėmis bei puikiais *sāriais*, bei tarnų puikiomis mantijomis, turbanais bei brangakmenių auskarais. Šie gražūs ir pasipuošę tarnai dirbo įvairiausius namų darbus.

Nārada pamatė Viešpatį Kṛṣṇą, sėdintį su Rukmiṇīdevī, rūmų šeimininke, kuri laikė *cāmarą*. Rukmiṇīdevī turėjo tūkstančius jaunų tarnaičių, nenusileidžiančių jai grožiu bei kitomis ypatybėmis, tačiau pati vėdavo Viešpatį Kṛṣṇą. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuriam lenkėsi netgi Nārada, tačiau, išvydęs į rūmus įeinant Nāradą, Kṛṣṇa tuoj pakilo iš Rukmiṇī lovos, tuo parodydamas jam pagarbą. Viešpats Kṛṣṇa – viso pasaulio mokytojas, ir, norėdamas visiems parodyti, kaip dera pagerbti tokį šventą asmenį, kaip Nārada Munis, nusilenkė jam, šalmu paliesdamas žemę. Kṛṣṇa palytėjo Nārados pėdas ir suglaudęs delnus paprašė jį sėsti į Savo sostą. Viešpats Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Asmuo, Jį garbina visi bhaktai. Jis – visų mūsų dvasinis mokytojas, vertas didžiausios pagarbos. Gangos vandenys, srūvantys iš Jo pėdų, pašventina tris pasaulius. Visi tikri *brāhmaṇai* garbina Jį, todėl Jį vadina *brahmaṇya-deva*.

Brahmaṇya yra tas, kuris pasižymi visomis *brāhmaṇo* ypatybėmis – yra teisingas, susitvardęs, švarus, paprastas, valdo jutimus, turi tobulas žinias ir moka jas pritaikyti gyvenime, atsidavęs tarnauja Viešpačiui. Šiomis ypatybėmis pasižymi ir Pats Viešpats Kṛṣṇa, ir Jo garbintojai. Viešpa-

tį Kṛṣṇą vadina tūkstančiais ir milijonais vardų (*Viṣṇu-sahasra-nāma*), ir kiekvienas jų atspindi kokią nors transcendentinę Jo ypatybę.

Dvārakoje Viešpats Kṛṣṇa atliko tobulo žmogaus vaidmenį. Todėl išminčius Nārada neprieštaravo, kai Kṛṣṇa plovė jam kojas ir tuo vandeniu pašlakstė Sau galvą, nes puikiai žinojo, kad Viešpats šitaip elgiasi, norėdamas visiems parodyti, kaip dera pagerbti šventus asmenis. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, pirminis Nārāyaṇa ir amžinasis visų gyvų esybių draugas, pagarbino išminčių Nāradą, kaip to reikalauja Vedos. Pasveikindamas Nāradą maloniais tarsi nektaras žodžiais, Viešpats pavadino jį *bhagavānu*, tuo, kuris yra pats sau pakankamas, nes turi visą žinojimą, atsižadėjimą, jėgą, šlovę, grožį bei kitas panašias vertingas ypatybes. Jis paklausė Nārados: „Kuo galėčiau tau pasitarnauti?“

Nārada atsakė: „Brangus Viešpatie, nenuostabu, kad Tu taip elgiesi, nes esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visų gyvybės rūšių valdovas. Tu – viršiausias visų gyvų esybių draugas ir kartu didžiausias piktadarių bei nusidėjėlių persekiotojas. Žinau, kad nužengei į žemę rūpintis ir saugoti šią visatą. Todėl Tu apsireiški ir išeini iš šio pasaulio laisva Savo Paties valia ir neverčiamas jokios kitos jėgos. Man nusišypsojo didžiulė sėkmė šiandien pamatyti Tavo lotoso pėdas. Kiekvienas, kuris prisiriša prie Tavo lotoso pėdų, visiems laikams atsikrato aistrų, ir materialiosios gamtos *guṇos* jo nebeteršia. Viešpatie, Tu begalinis, ir Tavo didybė beribė. Didieji pusdieviai – Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva – stengiasi visad išlaikyti Tave savo širdyse ir mąstyti apie Tave. Sąlygotos sielos, patekusios į bedugnį materialios būties šulinį, gali ištrūkti iš amžinos nelaisvės tik nusilenkusios prie Tavo lotoso pėdų. Tai reiškia, kad Tu – vienintelis visų sąlygotų sielų prieglobstis. Brangus Viešpatie, Tu klausei, ką galėtum dėl manęs padaryti. Aš tetrokštu nuolat atminti Tavo lotoso pėdas. Man nesvarbu, kur mane nublokš likimas, prašau vieno – tegul man bus leista niekad neužmiršti Tavo lotoso pėdų.“

Prašydamas Viešpaties tokio palaiminimo, išminčius Nārada parodė, kokia turi būti tobula tyrų bhaktų malda. Tyras bhaktas niekada neprašo Viešpaties materialių arba dvasinių palaiminimų, jis tenori nuolat, bet kuriomis aplinkybėmis, atminti Viešpaties lotoso pėdas. Tyram bhaktui nerūpi, kur jis pateks – į rojų, ar į pragarą, – jam gerai visur, kur tik gali nuolat atminti Viešpaties lotoso pėdas. Taip melstis moko ir Viešpats Caitanya „Śikṣāṣṭakoje“, kurioje Jis aiškiai sako, kad vienintelis Jo noras – gimimas po gimimo su atsidavimu tarnauti Viešpačiui. Tyras bhaktas netgi nesiekia išvengti nuolat besikartojančių gimimo ir mirties, jam nesvarbu, ar teks gimti kokia nors gyvybės forma, ar ne. Jis tenori jokiomis aplinkybėmis nepamiršti Viešpaties lotoso pėdų.

Išėjus iš Rukmiṇī rūmų, Nāradajī kilo noras pamatyti, kaip veikia vidinė

Viešpaties Kṛṣṇos galia, *yogamāyā*, tad jis pasuko į kitos karalienės namus. Čia jis pamatė Viešpatį Kṛṣṇą su kita Savo žmona ir Uddhava žaidžiantį šachmatais. Viešpats bematant pakilo ir pakvietė Nāradą Munį sėstis į Savo vietą. Vėl, kaip ir Rukmiṇī rūmuose, Viešpats pagarbino išminčių tokiais pat sutikimo ritualais. Viešpats Kṛṣṇa parodė deramą pagarbą išminčiui ir elgėsi taip, tarsi nežinotų, kas vyko Rukmiṇī rūmuose. Jis pasakė Nāradai: „Brangus išminčiau, nors Tu atėjai į mūsų namus, Tavo Šventenybei būdinga visiška pilnatvė. Mes – šeimos žmonės, ir mums vis ko nors negana, o tau nereikia niekieno pagalbos, nes tu semiesi džiaugsmo iš savęs. Kad ir kaip mes sutiktume tave ir ką pasiūlytume – to vis tiek bus per maža. Ir vis dėlto, kadangi Tu, Tavo Šventenybe, esi *brāhmaṇas*, mūsų pareiga padaryti viską, ką leidžia mūsų galimybės ir jėgos. Tad Aš laukiu iš tavęs paliepimų. Ką galėčiau dėl tavęs padaryti?“

Nāradajī žinojo slaptąją Viešpaties apsireiškimo žemėje prasmę, todėl, neprataręs nė žodžio, apstulbintas to, ką pamatė, jis išėjo iš rūmų ir patraukė į kitus. Šį kartą Nāradajī pamatė Viešpatį Kṛṣṇą kaip mylintį tėvą glamonėjant Savo mažus vaikus. Paskui jis nuėjo dar į vienus rūmus, kur atrado Viešpatį Kṛṣṇą besirengiantį maudytis. Vieną po kito šventasis Nārada aplankė visus šešiolikos tūkstančių Viešpaties Kṛṣṇos karalienių rūmus ir kiekvienuose matė Kṛṣṇą, užsiėmusį vis kitokiais darbais.

Vienuose rūmuose Kṛṣṇa atnašavo ugnies aukas ir vykdė Vedų apeigas, skirtas šeimos žmonėms. Kituose aukojo privalomą šeimos žmogui *pañca-yajños* auką. Šią *yajñą* dar vadina *pañca-śūna*. Norom nenorom kiekvienas, o ypač šeimos žmogus, daro penkių rūšių nuodėmes. Geriant iš ąsočio vandenį, žūva daugybė smulkiausių būtybių, gyvenančių vandenyje. Daugybė jų žūva, malant girnomis grūdus arba valgant. Šluodamas grindis arba įkurdamas ugnį, žmogus irgi sunaikina daug akiai nematomų būtybių. Daugybę skruzdėlių bei kitų vabzdžių jis sutrypia gatvėje. Sąmoningai ar nesąmoningai, nesvarbu, ką darytume, mes žudome. Todėl kiekvienas šeimos žmogus privalo atlikti *pañca-śūnos* auką, kuri išvaduoja nuo nuodėmių pasekmių.

Vienuose rūmuose Nārada atrado Viešpatį Kṛṣṇą vaišinant *brāhmaṇus*, atlikusius *yajños* apeigas. Kituose jis matė Jį, tyliai kalbantį Gāyatrī *mantrą*, o trečiuose – besitreniruojantį su kardu ir skydu. Vienur Viešpats Kṛṣṇa jodinėjo žirgu, drambliu, važinėjo kovos vežimu. Kitur Nārada atrado Jį besiilsintį lovoje. Vienuose rūmuose Jis sėdėjo soste ir klausėsi Jį šlovinančių bhaktų maldų, svarstė svarbius reikalus su Savo patarėjais, pavyzdžiui, Uddhava, arba su būreliu laisvo elgesio merginų linksminosi vandenyje. Kituose Jis dalino *brāhmaṇams* turtingai išpuoštas karves arba klausėsi Purāṇų bei istorinių pasakojimų (tokių, kaip „Mahābhārata“, kurie laikomi pagalbiniais raštais ir perteikia paprastiems žmonėms

Vedų žinias per pasakojimus apie svarbius visatos istorijos momentus), o dar kitur Viešpats Kṛṣṇa linksmai pokštavo su viena iš Savo žmonų arba kartu su žmona vykdė religines apeigas. Kadangi šeimos žmonės turi įvairių išlaidų, jiems būtina galvoti apie savo pajamas, todėl kai kuriuose iš rūmų galima buvo matyti Kṛṣṇą, užsiėmusį gerovės kėlimo reikalais. Dar kituose rūmuose Jis mėgavosi šeimyniniu gyvenimu pagal reguliatyviuosius principus, kuriuos nurodo *śāstros*.

Vienuose rūmuose Jis meditavo, sukaupęs mintis į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, esantį anapus šių materialiųjų visatų. Autoritetingų šventraščių rekomenduojamos meditacijos tikslas – sutelkti savo mintis į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Višnu. Viešpats Kṛṣṇa yra pirminis Višnu, bet Jis atliko žmogaus vaidmenį, todėl asmeniniu pavyzdžiu labai aiškiai mums parodė, ką gi iš tikrųjų reiškia meditacija. Kituose rūmuose Viešpats Kṛṣṇa patarnavo vyresnio amžiaus ir aukštesnės padėties žmonėms, dovanojo jiems įvairius reikalingus daiktus. Vienur Nāradajī atrado Viešpatį Kṛṣṇą, aptarinėjantį kautynes, sudarantį su priešu taikos sutartį, kitur Jis svarstė su vyresniuoju broliu Viešpačiu Balarāma, kas teikia didžiausią gėrį žmonėms. Nārada matė, kaip Viešpats Kṛṣṇa vesdino sulaukusius atitinkamo amžiaus sūnus ir tekino dukteris, suradęs jiems tinkamas nuotakas bei jaunikius, kaip kėlė prašmatnias vestuvių ceremonijas. Vienur atrado Jį išlydintį Savo dukras, o kitur – sutinkantį marčias. Miestelėnai stebėjosi, regėdami tokias prabangias ceremonijas.

Nārada ėjo iš rūmų į rūmus ir matė, kaip Viešpats atnašauja aukas, skirtas pusdieviams, kurie iš tikrųjų tėra Jo ypatybių ekspansijos, kaip atlieka labdaros darbus – kasa gilius šulinius, stato nakvynės namus, veisia sodus nepažįstamiems keleiviams ir šventiems žmonėms, stato didingus vienuolynus bei šventyklas. Tai tėra dalis to, ką Vedos nurodo šeimos žmonėms. Atliekant šiuos darbus, išsipildo materialūs mūsų norai. Nārada matė Kṛṣṇą – karalių *kṣatriyą*, medžiojantį miškuose ant puikaus *sindhi* žirgo. (Tam tikromis progomis Vedų taisyklės *kṣatriyams* leidžia užmušti kai kuriuos žvėris. Tai daroma, kad miškuose viešpatautų taika, arba kai norima žvėris paaukoti ant aukuro. *Kṣatriyams* leidžiama tobulintis žudyti, nes, norint palaikyti tvarką valstybėje, kartais jiems tenka be gailesčio žudyti priešus.) Dar didysis išminčius Nārada matė, kaip Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visų mistinių jėgų meistras, persirengęs tarytum šnipas vaikštinėja po miestą bei rūmus, norėdamas sužinoti, ką galvoja Jo valdiniai.

Taip išminčius Nārada pamatė, ką veikia Viešpats, kuris, būdamas visų gyvųjų būtybių Supersiela, atliko paprasto žmogaus vaidmenį, kad parodytų, kaip veikia Jo vidinė galia. Šypsodamasis širdies gelmėse, Nārada kreipėsi į Viešpatį: „Brangus Viešpatie, visų mistinių galių meistre, kurį

medituoja visi didieji mistikai, Tavo mistinė galybė nesuvokiama net tokiems mistikams, kaip Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva. Tačiau Tavo Šviesybės malone Tu teikeisi parodyti man Savo vidinės galios veikimą, nes aš su meile be paliovos Tau tarnauju. Brangus Viešpatie, visi Tave garbina. Pusdieviai bei visų keturiolikos planetų sistemų vyriausiosios dievybės gerai suvokia transcendentinę Tavo šlovę. Dovanok man tokį palaiminimą, kad galėčiau keliauti po įvairius pasaulius ir apdainuoti transcendentinių Tavo darbų šlovę.“

Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Viešpats Kṛṣṇa, atsakė Nāradai: „Brangus Nārada, o išminčiau tarp pusdievių, tu žinai, kad Aš esu aukščiausias religijos principų mokytojas, tobulai jų laikausi ir Pats juos nustatau. Aš laikausi religijos principų, kad išmokyčiau visą pasaulį deramai elgtis. Brangus sūnau, tenestebina tavęs Mano vidinės galios veikimas.“

Aukščiausiasis Dievo Asmuo vykdė Savo vadinamąsias šeimos pareigas, kad parodytų žmonėms, kaip sudvasinti šeimyninį gyvenimą, nepaisant prisirišimo prie materialiosios būties nelaisvės. Iš tikrųjų šeimyninis gyvenimas dar labiau prirakina prie materialaus pasaulio. Tačiau Viešpats, būdamas maloningas šeimos žmonėms, parodė, kaip sudvasinti įprastą gyvenimą šeimoje. Kṛṣṇą įsisąmoninusio šeimos žmogaus gyvenimas transcendentalus Vedų nurodymams ir savaime šventas, nes Kṛṣṇa yra jo centras.

Taigi Nārada pamatė Kṛṣṇą, kuris Savo visiškų ekspansijų dėka gyveno šešiolikoje tūkstančių rūmų. Nesuvokiama Savo galia Kṛṣṇa buvo visų karalienių rūmuose. Viešpaties Kṛṣṇos galia neribota, ir kaskart, kai Nārada matė vidinės Viešpaties Kṛṣṇos galios veikimą, jo nuostabai nebuvo ribų. Viešpats Kṛṣṇa elgėsi taip, tarsi keturi civilizuoto gyvenimo veiksniai – religija, materialios gerovės kėlimas, jausmų tenkinimas ir išsivadavimas – Jam būtų labai svarbūs. Šie keturi materialiosios būties veiksniai būtini visuomenei dvasiškai vystytis, ir Viešpats Kṛṣṇa – nors Jam Pačiam ir nebuvo būtina taip elgtis – žmonių labui parodė pavyzdį, kaip gyventi šeimoje. Nārada buvo patenkintas apsilankymu pas Kṛṣṇą. Džiaugdamasis, kad pamatė, kaip Viešpats Kṛṣṇa gyvena Dvārakoje, jis iškeliavo iš miesto.

Śukadevos Gosvāmio pasakojimas apie Viešpaties Kṛṣṇos gyvenimą Dvārakoje karaliui Parīkṣitui padėjo suprasti, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo Viešpats Kṛṣṇa Savo vidine galia nužengia į šią materialią visatą ir Savo pavyzdžiu nubrėžia gaires, kurių reikia laikytis, norint pasiekti galutinį gyvenimo tikslą. Visos Dvārakos karalienės, kurių buvo daugiau kaip šešiolika tūkstančių, savo moterišką žavesį panaudojo transcendentinei Viešpaties tarnystei. Jos šypsojosi ir patarnavo Kṛṣṇai, o Viešpats neslėpdamas pasitenkinimo buvo joms idealus vyras, besidžiaugiantis šei-

mynine laime. Mes turime visada atminti, kad šitaip pramogauti tegali Viešpats Śrī Kṛṣṇa – pirminė kosminio pasaulio kūrimo, palaikymo ir sunaikinimo priežastis. Kiekvienas, kuris dėmesingai klausysis pasakojimų apie Viešpaties žaidimus Dvārakoje arba parems Kṛṣṇos sąmonės judėjimo pamokslininką, be vargo nueis išsivadavimo kelią ir pajus Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdų nektaro skonį. Ir tokiu būdu jis įsitrauks į atsidavimo tarnystę Viešpačiui Kṛṣṇai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Didysis išminčius Nārada aplanko Viešpaties Kṛṣṇos rūmus“.

ŠEŠIASDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Kasdieniniai Viešpaties Kṛṣṇos darbai

Vedų *mantros* teigia, kad Aukščiausiajam Dievo Asmeniui nereikia nieko veikti: *na tasya kāryaṁ karaṇaṁ ca vidyate*. Bet jeigu Aukščiausiajam Dievo Asmeniui nereikia nieko veikti, kaip galima kalbėti apie Aukščiausiojo Viešpaties darbus? Ankstesnysis skyrius aiškiai rodo, kad Viešpaties Kṛṣṇos darbai nepakartojami. Turime įsidėmėti, kad iš Kṛṣṇos darbų reikia mokytis, bet ne mėgdžioti juos. Antai Kṛṣṇa, idealus šeimos galva, gali būti mums pavyzdys, tačiau mes negalime pamėgdžioti Kṛṣṇos ir išsiskleisti daugybe pavidalų. Todėl visada privalome atminti, kad Viešpats Kṛṣṇa, nors ir atlieka žmogaus vaidmenį, tačiau dėl to nesiliauja buvęs Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Mes galime gyventi su žmona taip, kaip gyveno Viešpats Kṛṣṇa, atlikdamas paprasto žmogaus vaidmenį, tačiau negalime pamėgdžioti Kṛṣṇos, kuris buvo vyras iškart daugiau nei šešiolikai tūkstančių žmonų. Taigi, kurdami idealią šeimą, mes turime sekti Viešpačiu Kṛṣṇa, Jo kasdieniniais darbais, tačiau niekada neturime stengtis Jo mėgdžioti.

Viešpats Kṛṣṇa guldavo miegoti su šešiolika tūkstančių žmonų, tačiau

kėlėsi iš patalo ankstų rytą, trys valandos prieš patekant saulei. Gamta sutvarkė taip, jog gaidžių giedojimas skelbia prasidedant *brāhma-muhūrtos* metą. Žadintuvai nereikalingi: kai tik rytą užgieda gaidžiai, tai reiškia, kad metas keltis. Išgirdęs giedant gaidžius, Kṛṣṇa pakildavo iš patalo, nors Jo žmonoms ir nelabai tas patiko. Kṛṣṇos žmonos taip mylėjo vyrą, kad miegodamos nepaleisdavo Jo iš glėbio ir, pragydus gaidžiams, labai nuliūsdavo ir keikdavo jų skardenimą.

Sode aplink kiekvienus rūmus augo *pārijātos* gėlės. *Pārijāta* nėra veislinė gėlė. Mes atsimename, jog Kṛṣṇa parsinešė *pārijātos* medelius iš dangaus ir pasodino juos visuose Savo rūmuose. Švelnus rytmečio vėjelis nešiodavo *pārijātos* žiedų aromatą, kuris maloniai nuteikdavo iš patalo pakilusį Kṛṣṇą. Apsvaigę nuo šio aromato, dūzgė bitės ir švelniais balsais čirpeno paukščiai. Susilieję išvien, jų balsai buvo tarsi geriausių dainių, maldomis šlovinančių Kṛṣṇą, giedojimas. Nors Śrīmatī Rukmiṇīdevī, pirmoji Viešpaties Kṛṣṇos karalienė, ir žinojo, jog *brāhma-muhūrta* – palankiausias dienos metas, jam atėjus ji labai nuliūsdavo, nes jai nepatiko, kad Kṛṣṇa palieka jos guolį. Nepaisydamas Rukmiṇīdevī nepasitenkinimo, atėjus *brāhma-muhūrtai* Viešpats Kṛṣṇa kildavo iš patalo. Pavyzdingas šeimos žmogus turi mokytis iš Viešpaties Kṛṣṇos keltis anksti ryte, kad ir kaip būtų malonu gulėti savo žmonos glėbyje.

Pakilęs iš lovos, Viešpats Kṛṣṇa išsiskalaudavo burną, nusiplaudavo rankas bei kojas ir iš karto sėsdavo medituoti į Save. Tai nereiškia, kad ir mes turime atsisėdę gilintis į save. Mes turime mąstyti apie Kṛṣṇą, apie Rādhą-Kṛṣṇą. Tokia tikroji meditacijos prasmė. Kṛṣṇa, apie kurį čia kalbama, yra Patsai Kṛṣṇa, todėl Jis mus mokė, kad *brāhma-muhūrtos* metas turi būti skirtas apmąstymams apie Rādhą-Kṛṣṇą. Meditacija teikė Kṛṣṇai didžiulį pasitenkinimą. Mes irgi galime pajusti transcendentinį džiaugsmą, *brāhma-muhūrtos* metu mąstydami apie Rādhą ir Kṛṣṇą ir prisimindami idealią porą – Śrī Rukmiṇīdevī ir Kṛṣṇą, kurie mokė žmones keltis anksti ryte ir tuoj pat atsidėti Kṛṣṇos sąmonės darbams. Nėra skirtumo tarp meditacijos į amžinus Rādhos-Kṛṣṇos pavidalus ir Hare Kṛṣṇa *mahā-mantros* kartojimo. O dėl Kṛṣṇos meditavimo į Save, tai Jis neturėjo kito pasirinkimo. Meditacijos objektas gali būti Brahmanas, Paramātmā arba Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau Kṛṣṇa Savo Asmenyje apjungia visą šią triadą: Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Bhagavānas; lokalizuota Paramātmā – Jo visiškas dalinis pasireiškimas, ir visa aprėpiantis Brahmano švytėjimas, kuris sklinda iš Jo Paties kūno. Todėl Kṛṣṇa visada vienalytis ir Jame nėra skirtybių. Tuo paprasta gyvoji būtybė ir skiriasi nuo Kṛṣṇos. Gyvajai būtybei egzistuoja daugybė skirtybių. Ji skiriasi nuo savo kūno bei kitos rūšies gyvųjų būtybių. Žmogus skiriasi nuo kitų žmonių, skiriasi nuo gyvūnų. Net jo paties kūne egzistuoja skirtin-

gi organai. Turime rankas ir kojas, tačiau mūsų rankos skiriasi nuo kojų. Ranka negali pakeisti kojos, koja – rankos. Akys negali girdėti už ausis, o ausys – matyti už akis. Šie skirtumai įvardijami specialiu terminu *svajātīya vijātīya*.

Kūno ribotumas, kai viena kūno dalis negali pakeisti kitos, visiškai nebūdingas Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Jo kūnas ir Jis Pats – niekuo nesiskiria. Jis absoliučiai dvasinis, todėl Jam neegzistuoja materialus skirtumas tarp Jo kūno bei sielos. Jis nesiskiria ir nuo milijonų Savo inkarnacijų bei visiškų ekspansijų. Baladeva – pirmoji Kṛṣṇos ekspansija, o iš Baladevos kyla Saṅkarṣaṇa, Vāsudeva, Pradyumna ir Aniruddha. Iš Saṅkarṣaṇos savo ruožtu randasi Nārāyaṇos ekspansija, o iš Nārāyaṇos – antroji ketverinė ekspansija: Saṅkarṣaṇa, Vāsudeva, Pradyumna bei Aniruddha. Egzistuoja be galo daug Kṛṣṇos ekspansijų, tačiau visos jos sudaro vienovę. Kṛṣṇos inkarnacijų yra daugybė – tai Viešpats Nṛsiṁha, Viešpats šernas, Viešpats žuvis, Viešpats vėžlys, tačiau iš tikrųjų nėra skirtumo tarp pirminio dvirankio Kṛṣṇos, panašaus į žmogų, pavidalo bei milžiniškų gyvūnų inkarnacijų. Nėra skirtumų ir tarp atskirų Jo kūno dalių funkcijų. Jo rankos atstoja kojas, akys – ausis, o nosis atlieka bet kurios kitos Jo kūno dalies darbą. Kṛṣṇai tas pats, ar uosti kvapą, ar valgyti, ar klausytis. Mes, ribotos gyvosios esybės, kuria nors kūno dalimi naudojamės tik tam tikru tikslu, tačiau Kṛṣṇai neegzistuoja jokie skirtumai. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *aṅgāni yasya sakalendriya-vṛtti* – viena Jo kūno dalis gali pakeisti kitą. Taigi, analitiškai išstudijavus Kṛṣṇą bei Jo asmenybę, galima prieiti išvadą, kad Jis – tobula visuma. Tad kai Kṛṣṇa medituoja, Jis medituoja į Save Patį. Kai į save gilinasi paprastas žmogus (sanskrite tai nusakoma žodžiu *so 'ham*), jis paprasčiausiai mėgdžioja Viešpatį. Kṛṣṇa gali būti Savo meditacijos objektas, nes Jis – tobula visuma, tuo tarpu mes negalime mėgdžioti Jo ir medituoti į save. Mūsų kūnas tėra pavadinimas. Kṛṣṇos kūnas – tai ne pavadinimas, Jo kūnas yra Patsai Kṛṣṇa. Kṛṣṇoje nėra to, kas nebūtų Kṛṣṇa. Viskas, kas yra Kṛṣṇoje, yra Pats Kṛṣṇa. Todėl Jis – aukščiausia, nesunaikinama, tobula būtis arba Aukščiausioji Tiesa. Kṛṣṇos būtis nėra reliatyvi. Viskas, išskyrus Kṛṣṇą, yra reliatyvi tiesa. O Kṛṣṇa – Aukščiausioji Absoliuti Tiesa. Kṛṣṇai egzistuoti reikalingas tiktai Jis Pats. Tuo tarpu mūsų būtis reliatyvi. Antai mes galime matyti tik saulės, mėnulio ar lempų šviesoje. Todėl mūsų rega reliatyvi, tokia pat reliatyvi, kaip ir saulės, mėnulio ar lempų šviesa. Saulė, mėnulis ir dirbtinė šviesa laikomi šviesos šaltiniais tik todėl, kad tokius juos matome. O štai Kṛṣṇoje priklausomybės ir reliatyvumo nėra. Jam nereikalinga kieno nors pagalba. Jis pranoksta ribotą laiką bei erdvę. Jo, egzistuojančio aukščiau laiko ir erdvės, negali aptemdyti iliuzija, *māyā*, kurios veikimas ribotas. Vedų raštuose rasime teigiant, kad Aukščiausiasis

Dievo Asmuo turi daugybę įvairialypių galių. Kadangi visos galios kyla iš Jo, Jis ir Jo galios sudaro vienovę. Tačiau kai kurie filosofai teigia, kad Kṛṣṇa apsireiškia materialiu kūnu. Net ir sutinkant su tvirtinimu, kad į materialų pasaulį Jis nužengia įgydamas materialų kūną, negalima neigti to, kad Jo kūnas atlieka nematerialią veiklą, nors materiali galia nuo Jo ir nesiskiria. Todėl „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Jis apsireiškia Savo vidine galia, *ātma-māya*.

Kṛṣṇą vadina Aukščiausiuoju Brahmanu, nes Jis – kūrimo, palaikymo ir naikinimo priežastis. Viešpats Brahmā, Viešpats Viṣṇu ir Viešpats Śiva – šių materialių ypatybių ekspansijos. Materialios ypatybės veikia sąlygotas sielas, tačiau nedaro įtakos Kṛṣṇai, nes jos sudaro su Juo vienovę ir skirtybę kartu. Kṛṣṇa yra *sac-cid-ānanda-vigraha*, amžinasis palaimos bei žinojimo pavidalas, ir dėl nesuvokiamos Savo didybės yra vadinamas Aukščiausiuoju Brahmanu. Medituodamas į Brahmaną, Paramātmą ir Bhagavāną, Kṛṣṇa meditavo ne į ką kitą, o į Save Patį. Paprasta gyvoji būtybė tokios meditacijos negali pamėgdžioti.

Baigęs medituoti Viešpats kasdien anksti ryte apsiprausdavo tyru, pašventintu vandeniu. Paskui apsivilkdavo švarius rūbus, apsisiausdavo skraiste ir pradėdavo Savo kasdienines religines pareigas. Pirmoji tarp daugelio Jo atliekamų religinių pareigų buvo atlikti ugnies auką ir tyliai pakartoti Gāyatrī *mantrą*. Viešpats Kṛṣṇa, kaip tobulas šeimos žmogus, atlikdavo šeimos žmogui skirtas pareigas visada ir be jokių išlygų. Nušvitus pirmiesiems saulės spinduliams, tam tikromis maldomis Viešpats pašlovindavo saulės dievą. Sakoma, kad saulės dievas bei kiti pusdieviai, paminėti Vedų raštuose, yra įvairios Viešpaties Kṛṣṇos kūno dalys, ir šeimos žmogaus pareiga – reikšti pagarbą pusdieviams, didiesiems išminčiams bei protėviams.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Viešpats neturi konkrečių pareigų šiame pasaulyje, bet vis dėlto Jis elgiasi tarsi būtų paprastas žmogus, pavyzdingas materialaus pasaulio gyventojas. Taigi, laikydamasis ritualinių Vedų taisyklių, Viešpats reiškė pagarbą pusdieviams. Taisyklės, pagal kurias garbinami pusdieviai bei protėviai, vadinasi *tarpaṇa*; tai reiškia „džiuginti.“ Gali būti, kad kieno nors protėviai gavo kūną kitoje planetoje, tačiau jeigu jų palikuonys vykdo *tarpaṇą*, protėviai patirs laimę, nesvarbu, kur jie būtų gimę. Kiekvieno šeimos žmogaus pareiga – padaryti šeimos narius laimingus. Taigi, vykdant *tarpaṇos* taisykles, laimingi tampa net ir mūsų protėviai. Būdamas pavyzdingas, tobulas šeimos žmogus, Viešpats Śrī Kṛṣṇa vykdė *tarpaṇos* taisykles ir reiškė pagarbą vyresniesiems Savo šeimos nariams.

Atlikęs *tarpaṇą*, Jis dovanodavo *brāhmaṇams* karves ir kasdien išdalindavo ne mažiau kaip trylika tūkstančių aštuoniasdešimt keturias karves.

Kiekviena jų buvo išpuošta šilko apdangalais ir perlų vėriniais, paauksuotais ragais ir pasidabruotomis kanopomis. Karvės buvo ramaus, taikingo būdo ir labai pieningos, nes pirmagimiai veršeliai nebūdavo iš jų atimami. Be karvių, *brāhmaṇai* dar gaudavo dailius šilko rūbus, elnio kailių ir daug sezamo sėklų. Viešpatį dažnai vadina *go-brāhmaṇa-hitāya-ca*. Tai reiškia, kad labiausiai Jam rūpi karvių ir *brāhmaṇų* gerovė. Taigi Viešpats dalino *brāhmaṇams* turtingai išpuoštas karves ir kitokias dovanas. Pabaigęs šį darbą, Jis paliesdavo įvairius palankius daiktus, tokius, kaip pienas, medus, *ghī* (lydytas sviestas), auksas, brangieji akmenys ir ugnis, linkėdamas visoms gyvoms esybėms klestėjimo. Nors Viešpats savaime yra nuostabaus grožio, o transcendentinis Jo kūnas puikiai sudėtas, vis dėlto Jis dėvėjo geltonus rūbus, ant kaklo nešiojo vėrinį su Kaustubhos akmeniu, puošėsi gėlių girliandomis, tepėsi kūną sandalmedžio pasta, naudojosi įvairia kosmetika ir papuošalais. Sako, kad ant transcendentinio Viešpaties kūno papuošalai suspindėdavo dar didesniu grožiu. Pasipuošęs Viešpats pažvelgdavo į marmurinę karvės bei veršiuko statulą ir vykdavo į Dievo ar tokių pusdievių, kaip Viešpats Śiva, šventyklą. Nemaža *brāhmaṇų* kasdien prieš pusryčius ateidavo pasimatyti su Aukščiausiuoju Viešpačiu. Jie karštai trokšdavo Jį pamatyti, ir Viešpats sveikindavo atvykusius svečius.

Kitas Jo užsiėmimas buvo suteikti džiaugsmo įvairių kastų žmonėms, gyvenantiems tiek mieste, tiek rūmuose. Jis patenkindavo jų norus ir, matydamas juos laimingus, džiaugdavosi Pats. Jam dovanotas gėlių girliandas, betelio riešutus, sandalmedžio pastą bei kitus kvapiuosius kosmetikos reikmenis Viešpats išdalindavo. Pirmiausia dovanų gaudavo *brāhmaṇai* bei šeimos vyresnieji, po to – karalienės, ministrai, o jei kas likdavo, Viešpats naudodavosi Pats. Iki to laiko, kai Viešpats baigdavo atlikti šiuos kasdieninius Savo darbus, Jo vežėjas Dāruka atvarydavo stebuklingąjį Viešpaties vežimą ir suglaudęs delnus stodavo priešais Jį, duodamas suprasti, jog vežimas paruoštas. Tada Viešpats eidavo iš rūmų pasivažinėti. Kai Uddhavos ir Sātyakio lydimas Jis važiuodavo gatvėmis, atrodydavo, kad tai saulės dievas ankstų rytą keliauja savo vežimu, akinamais spinduliais nutvieksdamas visą žemę. Viešpačiui išeinant iš rūmų, visos karalienės lydėdavo Jį akimis ir atsisveikindamos grakščiai mojuodavo. Viešpats į jų mostus atsakydavo šypsena, kuri tuoj pavergdavo moterų širdis, ir išsiskyrimas su Viešpačiu tapdavo joms nebepakeliamas.

Vėliau Viešpats vykdavo į Sudharmos susirinkimų rūmus. Prisiminkime, Sudharmos susirinkimų rūmai buvo atgabenti į Dvāraką iš dangaus planetų. Jie pasižymėjo tuo, kad kiekvienas į juos įžengęs tuoj pat išsivaduodavo iš šešių materialiųjų kančių – alkio, troškulio, sielvarto, iliuzijos, senatvės ir mirties. Šios bėdos yra materialios būties pinklės, ir kol žmogus viešėdavo Sudharmos susirinkimų rūmuose, šešių rūšių kančios

jam būdavo nebaisios. Atsisveikinęs šešiolikoje tūkstančių rūmų, Viešpats vėl tapdavo vienu ir įžengdavo į Sudharmos susirinkimų rūmus kartu su kitais Yadu giminės nariais. Įėjęs į susirinkimų rūmus, Jis sėsdavo į karališkąjį sostą ant pakylos, ir visi matė iš Jo sklindantį akinamą transcendentinį švytėjimą. Tarp garsiausių Yadu giminės didvyrių Kṛṣṇa atrodė tarsi danguje žėrinti pilnatis dangaus šviesulių jūroje. Susirinkimų rūmuose buvo juokdarių, muzikantų, šokėjų moterų, ir, Viešpačiui pakilus į sostą, jie imdavo rodyti kas ką moka, kad suteiktų Jam malonumo ir pakeltų nuotaiką. Pirmieji imdavosi darbo juokdariai ir savo sąmojais linksmindavo Viešpatį bei Jo palydovus, pakeldami iš ryto jiems ūpą. Paskui vaidindavo dramos aktoriai, o kiek atokiau rodė savo meną šokėjos. Aktorių ir šokėjų pasirodymą lydėjo *mṛdaṅgos* ir *vīṇos* garsai, skambėjo fleitos ir varpeliai, dundėjo *pākhvajas* (kita būgnų rūšis). Kartu su muzikos garsais orą virpino malonus jūros kriauklės gaudimas. Giedojo puikūs dainiai – *sūtos* ir *māgadhos*, savo mokėjimą rodė šokėjai. Taip šie bhaktai šlovino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Mokytieji *brāhmaṇai*, dalyvavę susirinkime, irgi kartais giedojo Vedų himnus ir, kiek leido jų išprusimas, stengėsi paaiškinti himnus susirinkusiems, o kartais vienas kuris pasakodavo Viešpačiui įvairias senovės laikų istorijas apie garsių karalių darbus, ir Viešpats bei Jo draugai klausėsi šių pasakojimų su didžiausiu malonumu.

Kartą prie susirinkimų rūmų vartų atėjo žmogus, kurio nė vienas iš susirinkimo narių nepažinojo. Viešpačiui Kṛṣṇai neprieštaraujant, vartų sargas įleido jį vidun. Kai sargas atvedė jį pas Viešpatį, atvykėlis suglaudė delnus ir su pagarba nusilenkė Viešpačiui. Nutiko taip, kad, karaliui Jarāsandhai užkariavus kitas karalystes, daugelis karalių jam nepakluso. Šiuos karalius, o jų buvo dvidešimt tūkstančių, Jarāsandha suėmė ir uždarė į kalėjimą. Žmogus, kurį sargas atvedė pas Viešpatį Kṛṣṇą, buvo jų pasiuntinys. Viešpačiui pristatytas, jis pradėjo pasakoti kas nutikę:

„Brangus Viešpatie, Tu – amžinas transcendentinės palaimos ir žinojimo pavidalas. Todėl joks šio pasaulio materialistas negali Tavęs suprasti abstrakčiai samprotaudamas ir nesugeba apibrėžti Tavęs žodžiu. Tie, kurie visa savo esybe atsidavė Tau ir nusilenkė prie Tavo lotoso pėdų, gali pažinti tik menką dalelę Tavo nuostabių ypatybių. Vien Tavo malone tokie žmonės išsivaduoja iš materialiųjų vargų. Brangus Viešpatie, aš nesu tokia atsidavusi siela, tad ligi šiol niekaip negaliu išsipainioti iš šios materialios būties dualizmo bei iliuzijos. Aš bijau, kad man niekada nepavyks ištrūkti iš gimimo ir mirties sūkurio, todėl ir atėjau, norėdamas rasti prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų. Brangus Viešpatie, aš manau, kad daugybė gyvų būtybių, tarp jų ir aš pats, amžinai skendi karminės veiklos bei jos pasekmių liūne. Jos visai nelinkusios laikytis Tavo nurodymų ir su atsidavimu Tau tarnauti, nors iš tiesų tarnystė džiugina širdį ir teikia žmogui didžiau-

sią gėrį. Priešingai, jie nusiteikę prieš Kṛṣṇos sąmonės kelią ir, materialios būties iliuzinės galios užburti, klaidžioja po tris pasaulius.

Brangus Viešpatie, kas pajėgus iki galo įvertinti Tavo malonę bei nepaprastus darbus? Tu egzistuoji visur kaip nenugalima amžinojo laiko jėga, neleidžianti materialistams įgyvendinti savo begalinius norus ir kaskart priverčianti juos patirti netikrumą ir nusivylimą. Todėl reiškiu savo pagarbą Tau, lenkdamasis Tavo amžinojo laiko pavidalui. Brangus Viešpatie, Tau priklauso visi trys pasauliai, ir dabar Tu įsikūnijai drauge su Savo visiška ekspansija Viešpačiu Balarāma. Pasakyta, kad Tu apsireiškei šiuo pavidalu, norėdamas apginti ištikimuosius ir susidoroti su piktadariais. Tad kaip atsitiko, kad tokie piktadariai, kaip Jarāsandha, prieš Tavo valią taip žiauriai mus kankina? Mes suglumę ir nesuprantame, kaip tat gali būti. Galbūt Jarāsandha neatsitiktinai mus kankino dėl mūsų piktų praeities darbų, tačiau apreikštieji šventraščiai sako, kad kiekvienas, kuris atsiduoda Tau ir nusilenkia Tavo lotoso pėdoms, jau nebepatiria nuodėmingo gyvenimo pasekmių. Todėl įkalintieji karaliai pasiuntė mane, kad aš iš visos širdies melsčiau Tavo užtarimo, ir mes viliamės, jog Tavo Šviesybė mus tikrai apgins. Pagaliau mes supratome, koks yra tikrasis gyvenimo tikslas. Mūsų karališka padėtis, kaip ir kančios Jarāsandhos kalėjime, tėra atlygis už mūsų ankstesnius gerus ir blogus darbus. Dabar mums aišku, kad tiek gerų, tiek nuodėmingų darbų pasekmės laikinos – šiame sąlygotame gyvenime mes niekada nebūsime laimingi. Materialų kūną mes gavome iš materialios gamtos *guṇų*, ir kol jį turime, negalime rasti ramybės. Materialus gyvenimas užkrauna ant mūsų pečių mirusio kūno naštą. Karminė veikla pavertė mus nešuliniais gyvuliais, kurie velka savo mirusį kūną. Spaudžiami sąlygoto gyvenimo, mes atsisakėme džiaugsmingo gyvenimo Kṛṣṇos sąmonėje. Dabar mes suvokiame savo neregėtą kvailumą. Per savo neišmanymą mes įsipainiojome į materialių pasekmių tinklą. Todėl ieškome prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, kurios gali akimirksniu sunaikinti visas karminės veiklos pasekmes ir taip ištraukti mus iš materialių kančių ir malonumų purvyno.

Brangus Viešpatie, mes atsidavėme Tau ir nusilenkėme prie Tavo lotoso pėdų, todėl prašome Tavęs išlaisvinti mus iš karminės veiklos tinklo, kuris buvo užmestas ant mūsų Jarāsandhos rankomis. Brangus Viešpatie, juk Tau žinoma, kad Jarāsandha stiprus kaip dešimt tūkstančių dramblių, ir, pasinaudojęs savo jėga, jis uždarė mus į kalėjimą, tarsi liūtas žvilgsniu sukaustytų avinų bandą.

Brangus Viešpatie, aštuoniolika kartų iš eilės Tu koveisi su Jarāsandha. Septyniolika sykių jį nugalėjai, palaužęs jo nepaprastą galią, tačiau kaunantis aštuonioliktąjį kartą Tu, dėdamasis paprastu žmogumi, patyrei tariamą pralaimėjimą. Brangus Viešpatie, mes gerai žinome, kad Jarā-

sandha niekada negalėtų Tavęs nugalėti, nes Tavo įtaka, jėga, galimybės bei valdžia neriboti. Niekas negali nei Tau prilygti, nei Tavęs pranokti. Tariamas Tavo pralaimėjimas prieš Jarāsandhą per tas aštuonioliktąsias kautynes – ne kas kita, kaip noras pasirodyti paprastu žmogumi. Deja, kvailys Jarāsandha neperprato Tavo gudrybės ir dabar be galo didžiuojasi savo materialia jėga bei šlove. Jis suėmė ir įkalino mus, puikiai suprasdamas, kad mes, Tavo bhaktai, esame visiškoje Tavo valioje.

Dabar aš papasakojau, į kokią baisią padėtį mes pakliuvome, ir Tavo Šviesybė, viską pasvėręs, gali elgtis kaip tinkamas. Aš esu kalėjime vargstančių karalių pasiuntinys bei atstovas, tad išdėsčiau jų prašymą Tavo Šviesybės teismui ir perdaviau Tau jų maldas. Visi karaliai karštai trokšta Tave pamatyti, kad galėtų patys nusilenkti Tavo lotoso pėdoms. Brangus Viešpatie, būk maloningas ir išgelbėk juos.“

Tuo metu, kai uždarytų į kalėjimą karalių pasiuntinys dėstė savo prašymą Viešpačiui, pasirodė didysis išminčius Nārada. Nārada buvo didis šventasis, jo plaukai spindėjo lyg auksas, ir jam įžengus į susirinkimų rūmus atrodė, jog nusileido patsai saulės dievas. Viešpačiui Kṛṣṇai lenkiasi ir Jį garbina net Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva, tačiau, pamatęs įžengiantį Nāradą, Jis drauge su Savo patarėjais tuojau atsistojo pasveikinti didįjį išminčių ir išreiškė jam pagarbą, nulenkdamas galvą. Didysis išminčius Nārada patogiai atsisėdo, ir Viešpats Kṛṣṇa pagarbino jį pagal visus ritualo reikalavimus, kaip ir dera, sutinkant šventąjį. Stengdamasis praskaidrinti Nāradajī nuotaiką, Viešpats Kṛṣṇa prabilo aiškiu maloniu balsu:

„O išminčiau tarp pusdievių, tikiuosi, kad trijuose pasauliuose viskas klojasi gerai. Tu laisvai keliauji per kosminę erdvę, pasieki aukštesniąsias, viduriniąsias ir žemesniąsias šios visatos planetų sistemas. Kaip puiku, kad sutikę tave mes galime lengvai iš Tavo Šventenybės išgirsti visas trijų pasaulių naujienas. Aukščiausiojo Viešpaties kosminiame pasaulyje tau nėra jokių paslapčių. Tu žinai viską, todėl norėčiau tavęs paklausti, kaip klojasi Pāṇḍavoms ir ką artimiausiu metu ketina daryti karalius Yudhiṣṭhira. Būk maloningas ir papasakok Man, ką jie dabar veikia.“

Didysis išminčius Nārada atsakė: „Brangus Viešpatie, Tu minėjai kosminį pasaulį, kurį sukūrė Aukščiausiasis Viešpats, bet aš žinau, jog tai Tu esi visur esantis kūrėjas. Tavo galios beribės ir nesuvokiamos, ir net galingosios asmenybės, tokios, kaip šios visatos valdovas Brahmā, negali aprėpti nesuvokiamos Tavo galybės. Brangus Viešpatie, nesuvokiama Savo galia, Supersielos pavidalu, Tu glūdi visų širdyse tarsi ugnis, kuri slypi visur, nors jos niekas nemato. Sąlygotame gyvenime visos gyvosios esybės yra trijų materialiosios gamtos *guṇų* valdžioje, todėl materialiomis savo akimis jos negali matyti Tavęs – to, kuris esi visur. Tačiau Tavo malone

man teko daugybę kartų būti Tavo nesuvokiamos galios veikimo liudininku, todėl aš nesistebiu, kai Tu klausi, kaip gyvena Pāṇḍavos, nors Pats viską puikiai žinai. Brangus Viešpatie, Tavo nesuvokiamos galios sukuria šį kosminį pasaulį, palaiko jį ir vėl sunaikina. Tavo nesuvokiamos galios dėka šis materialus pasaulis, kuris tėra dvasinio pasaulio šešėlis, atrodo esąs realus. Niekas negali atspėti Tavo ateities sumanymų. Transcendentinė Tavo padėtis visada yra mįslė žmonėms, o man belieka tik dar ir dar kartą išreikšti Tau savo pagarbą. Žmogus gyvena materialiais norais ir kaskart kuria naują materialų kūną, negalėdamas ištrūkti iš gimimo ir mirties rato. Supančiotas kūniškosios būties sampratos, žmogus nė nežino, kaip ištrūkti iš materialaus kūno nelaisvės. Savo nepriežastine malone, Viešpatie, Tu nužengi, kad apreikštum kupinus prasmės, šlovingus transcendentinius žaidimus. Todėl man belieka su pagarba nusilenkti Tau. Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Parambrahmanas, ir kai apsimeti paprastu žmogumi, tai tėra eilinė gudrybė. Tu elgiesi kaip tas aktorius, kuris scenoje vaidina visiškai į save nepanašų personažą. Ėmęsis Savo pusbrolių globėjo vaidmens, Tu paklausei apie juos, todėl pranešiu Tau jų ketinimus. Išklausyk manęs. Pirmiausia leiski pranešti, kad karalius Yudhiṣṭhira valdo visus materialius turtus, kokius tik įmanoma gauti aukščiausioje Brahmalokos planetų sistemoje. Nėra tokių materialių turtų, kurių jis neturėtų, ir vis dėlto jis nori atlikti Rājasūyos auką, kad galėtų Tave pamatyti ir patenkinti.“

Nārada pranešė Viešpačiui Kṛṣṇai: „Karalius Yudhiṣṭhira toks turtingas, kad gyvendamas Žemės planetoje turi visus Brahmalokos turtus. Jis viskuo patenkintas ir nieko nebetrokšta. Jis turi viską, tačiau nori pagerbti Tave, siekdamas Tavo nepriežastinės malonės, ir aš prašau Tavęs patenkinti jo norus. Brangus Viešpatie, kai karalius Yudhiṣṭhira atnašaus šią didžiąją auką, jos pažiūrėti atvyks visi pusdieviai ir visi įžymiausi žemės karaliai.

Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Brahmanas, Dievo Asmuo. Tasai, kuris su atsidavimu tarnauja Tau pagal Vedų nurodytąjį metodą, t. y. klausosi pasakojimų apie Tave, kartoja Tavo vardą ir Tave atsimena, – nusiplauna materialiosios gamtos *guņų* purvą, tad ką gi kalbėti apie tuos, kurie tiesiogiai mato Tave ir liečiasi prie Tavęs. Brangus Viešpatie, Tu įkūniji gėrį. Transcendentinis Tavo vardas bei šlovė sklinda po visą visatą – aukštesniąsias, viduriniąsias ir žemesniąsias planetų sistemas. Transcendentinė upė, plaunanti Tavo lotoso pėdas, aukštesnėse planetų sistemose vadinasi Mandākinī, žemesnėse – Bhogavatī, o šioje Žemės planetoje – Ganga. Ji plukdo savo šventus transcendentinius vandenis per visą visatą ir išvalo viską, ką sutinka savo kelyje.“

Kaip tik prieš pasirodant didžiajam išminčiui Nāradai Sudharmos susi-

rinkimų rūmuose Dvārakoje, Viešpats Kṛṣṇa bei Jo patarėjai tarėsi, kaip užpulti Jarāsandhos karalystę. Kadangi vyko labai rimti svarstymai, Nārados pasiūlymas Viešpačiui Kṛṣṇai vykti į Hastināpurą, į Mahārājos Yudhiṣṭhiros rengiamą didįjį Rājasūyos aukojimą, ne itin juos sužavėjo. Viešpats Kṛṣṇa suprato, apie ką mąstė patarėjai, nes Jo valdžioje buvo net Pats Viešpats Brahmā. Todėl, norėdamas juos nuraminti, Jis nusišypsojo ir tarė Uddhavai: „Brangus Uddhava, tu visada buvai Mano artimas ir gera linkintis draugas. Todėl norėčiau paklausti tavo nuomonės, nes žinau, jog tavo patarimai visada teisingi. Aš manau, kad tu puikiai supranti susiklosčiusią padėtį, todėl ir klausiu tavo patarimo. Ką Man daryti? Aš tavimi pasitikiu ir elgsiuosi taip, kaip tu pasiūlysi.“ Uddhava žinojo, kad nors Viešpats Kṛṣṇa elgiasi kaip paprastas žmogus, Jam nėra paslapčių: Jis pažįsta praeitį, dabartį ir ateitį. Ir vis dėlto, kai Viešpats paklausė jo patarimo, Uddhava, norėdamas Jam pasitarnauti, ėmė kalbėti.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiasdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kasdieniniai Viešpaties Kṛṣṇos darbai“.

SEPTYNIASDEŠIMTAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa Indraprasthos mieste

Didžiojo išminčiaus Nārados bei kitų Viešpaties Kṛṣṇos palydovų akivaizdoje Uddhava įvertino susiklosčiusią padėtį ir tarė: „Brangus Viešpatie, visų pirma leisk man priminti, jog didis išminčius Nārada Munis paprašė Tavęs vykti į Hastināpurą ir Savo atvykimu nudžiuginti karalių Yudhiṣṭhirą, Tavo pusbrolį, kuris ruošiasi didžiajam Rājasūyos aukojimui. Todėl man regis, kad Tavo Šviesybė turėtų nedelsdamas įvykdyti šį prašymą ir padėti karaliui surengti svarbią šventę. Ir vis dėlto, nors išminčiaus Nārados Munio kvietimą teisinga laikyti pirmučiausiu reikalu, Tavoji, Viešpatie, pareiga – globoti Tau atsidavusias sielas. Taigi, viską gerai apsvarstę, galime įgyvendinti iškart abu šiuos uždavinius. Jeigu nenugalėsime visų nepaklusnių karalių, Rājasūyos auka negalės įvykti. Žodžiu, visiškai aišku, jog karalius Yudhiṣṭhira negali atlikti tokios didžiulės aukos, nenugalėjęs karingojo karaliaus Jarāsandhos. Rājasūyos auką tegali aukoti tas, kuris nugalėjo visus savo varžovus. Todėl, norėdami pasiekti abu tikslus, pirmiausia turime užmušti Jarāsandhą. Manyčiau, kad jeigu mums pavyktų nugalėti Jarāsandhą, iškart pasiektume viską, kas užsibrėžta. Nekalti karaliai, uždaryti Jarāsandhos kalėjime, atgaus laisvę, ir garsas apie Tavo trans-

cendentinę didybę plačiai pasklis po pasaulį, o tai visiems mums suteiks daug džiaugsmo.

Tačiau karalius Jarāsandha nėra paprastas žmogus. Prieš jį suklupdavo netgi didieji karžygiai, nes jis stiprus kaip dešimt tūkstančių dramblių. Jeigu kas ir gali įveikti tą karalių, tai tiktai Bhīmasena, kurio, kaip ir Jarāsandhos, jėga lygi dešimčiai tūkstančių dramblių. Geriausia būtų, jeigu Bhīmasena su juo kautųsi vienas prieš vieną. Taip būtų išvengta daugybės nereikalingų aukų. Nugalėti Jarāsandhą bus labai sunku, jeigu jį rems jo *akṣauhiṇī* pulkai. Todėl mums vertėtų pasirinkti kitą taktiką, kuri labiau tinka esamai padėčiai. Mes žinome, kad karalius Jarāsandha visa širdimi atsidavęs *brāhmaṇams*. Jis dosniai dalina jiems aukas ir patenkina visus jų prašymus. Todėl manyčiau, kad Bhīmasena, persirengęs *brāhmaṇu*, turi paprašyti Jarāsandhos išmaldos, o paskui stoti su juo į kovą. O kad būtume tikri Bhīmasenos pergale, mano manymu, Tavo Šviesybė turėtų eiti drauge su juo. Jeigu kova vyks Tavo akivaizdoje, esu tikras, jog Bhīmasena nugalės, nes Tavo buvimas ir tai, kas neįmanoma, padaro įmanoma. Juk tai Tavo dėka Viešpats Brahmā sukuria šią visatą, o Viešpats Śiva ją naikina.

Iš tikrųjų tai Tu kuri ir griauni kosminį pasaulį. Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva tėra regima kūrimo ir griovimo priežastis. Iš tikrųjų ir kuria, ir naikina neregima laiko jėga – Tavo beasmenis pasireiškimas. Viskas yra laiko jėgos valdžioje. Jeigu nematoma Tavo laiko jėga gali atlikti tokius nepaprastus darbus per Viešpatį Brahmą ir Viešpatį Śivą, argi Tavo Paties buvimas nepagelbės Bhīmasenai nugalėti Jarāsandhą? Brangus Viešpatie, kai Jarāsandha kris negyvas, iš džiaugsmo, kad įkalintieji karaliai Tavo malone atgavo laisvę, jų žmonos ims šlovinti Tave. Jos džiaugsis, kaip džiaugėsi *gopės*, kai Tu išgelbėjai jas iš Śaṅkhāsuros nagų. Didieji išminčiai, dramblių karalius Gajendra, sėkmės deivė Sītā, netgi Tavo tėvas bei motina – visi jie gavo laisvę nepriežastine Tavo malone. Tavo malone gavome laisvę ir mes, todėl mes nuolat šloviname transcendentinius Tavo darbus.

Taigi, mano manymu, jeigu pirmiausia Tu susidorotum su Jarāsandha, išnyktų daugybė kitų sunkumų. O dėl Rājasūyos aukojimo, kurį rengiamasi atlikti Hastināpuroje, tai jis įvyks, ir jam įvykti padės arba įkalintųjų karalių dorovingi darbai, arba Jarāsandhos nuodėmės.

Brangus Viešpatie, ko gero, Tau Pačiam teks vykti į Hastināpurą ir atlikti šią didžią auką. Tik taip bus galima nugalėti demonus karalius Jarāsandhą bei Śiśupālą, išlaisvinti dorus karalius ir įvykdyti didžiąją Rājasūyos auką. Įvertinant visa tai, aš manau, kad Tavo Šviesybei derėtų nedelsiant vykti į Hastināpurą.“

Susirinkimo dalyviai pritarė Uddhavos pasiūlymui. Visiems atrodė, kad

Viešpaties Kṛṣṇos kelionė į Hastināpurą visais atžvilgiais bus naudinga. Didysis išminčius Nārada, Yadu giminės vyresnieji ir pagaliau Patsai Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, – visi palaikė Uddhavą. Tada Viešpats Kṛṣṇa, paprašęs Savo tėvo Vasudevos bei senelio Ugrasenos leidimo, įsakė tarnams Dārukai bei Jaitrai rengtis kelionei į Hastināpurą. Kai viskas buvo paruošta, Viešpats Kṛṣṇa dar atskirai atsisveikino su Viešpačiu Balarāma bei Yadu karaliumi Ugrasena ir, išsiuntęs Savo žmonas su vaikais bei visus būtiniausius krovinius į priekį, sėdo į Savo vežimą, virš kurio buvo iškelta vėliava su Garuḍos atvaizdu.

Prieš leisdamasis į kelionę, Viešpats Kṛṣṇa pamalonino didįjį išminčių Náradą, atlikdamas prieš jį nurodytą pagerbimo apeigą. Náradajī norėjo pulti prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, bet kadangi Viešpats atliko žmogaus vaidmenį, Nárada mintyse išreiškė Jam pagarbą ir, susikaupęs į transcendentinį Viešpaties pavidalą savo širdyje, pakilo į orą ir paliko susirinkimų rūmus. Paprastai išminčius Nárada keliauja ne žeme, o skrieja kosmine erdve. Išvykus Náradai, Viešpats Kṛṣṇa kreipėsi į įkalintųjų karalių pasiuntinį ir pasakė, kad jie gali būti ramūs – Jis greitai pasirūpinsiąs, kad Magadhos karalius Jarāsandha gautų galą, ir palinkėjo įkalintiems karaliams bei jų pasiuntiniui sėkmės. Gavęs iš Viešpaties Kṛṣṇos pažadą, pasiuntinys atnešė džiugią žinią apie greitą Viešpaties atvykimą besikamuojantiems kalėjime karaliams. Karaliai labai nudžiugo ir ėmė nekantriai laukti atvykstant Viešpaties.

Viešpaties Kṛṣṇos vežimas pajudėjo į priekį, o paskui jį truktelėjo iš vietos daugybė kitų vežimų, dramblių, kavalerijos ir pėstininkų – visa karališkoji vilkstinė. Rageliai, būgnai, triūbos, kriauklės ir ragai garsiai ir džiaugsmingai virpino orą, ir jų garsai aidu ritosi į tolius. Šešiolika tūkstančių karalienių ir pati sėkmės deivė Rukmiṇīdevī, nepriekaištingoji Viešpaties Kṛṣṇos žmona, sūnų apsuptos lydėjo Viešpatį Kṛṣṇą. Jos vilkėjo brangiais rūbais ir papuošalais, jų kūnai buvo ištrinti sandalmedžio pasta, o ant kaklo kabojo kvapnių žiedų girliandos. Sėdėdamos šilkais, vėliavomis bei aukso nėriniais išpuoštuose palankinuose, jos lydėjo Savo iškilnųjį sutuoktinį, Viešpatį Kṛṣṇą. Karalienių asmens sargybiniai pėstininkai nešėsi skydus, kalavijus bei ietis. Vilkstinės gale vyko Viešpaties Kṛṣṇos palydovų žmonos bei vaikai, taip pat gausus būrys laisvo elgesio moterų. Nešuliniai gyvuliai – jaučiai, buivolai, mulai bei asilai ant kuprų nešė žygio reikmenis, patalynę bei kilimus, o paskui juos neštuvuose, pritvirtintuose ant kupranugarių nugarų, sekė moterys. Įspūdinga vilkstinė traukė pirmyn, lydima žmonių šūksnių, džiugindama akį įvairiaspalvėmis vėliavomis, skėčiais bei *cāmaromis*, ginklais, apdarais, papuošalais, šalmais bei šarvais. Saulės spindulių nutviekstas karavanas atrodė tarsi vandenynas, kurio aukštose bangose nardė rykliai.

Traukdama į Hastināpurą (dabar Nju Delis) Viešpaties Kṛṣṇos ir Jo palydovų vilkstinė pamažu perėjo Ānartos karalystę (Gujarato provincija), Sauvīrą (Suratas), didžiąją Rājasthāno dykumą, paskui – Kurukṣetrą. Kelią iš vienos karalystės į kitą vilkstinei pastodavo kalnai, upės, miestai, kaimai, ganyklos ir kasyklos, bet ji atkakliai yrėsi į priekį. Vykdamas į Hastināpurą, Viešpats persikėlė per dvi dideles upes, Dṛṣvatī ir Sarasvatī, kirto Pañcālos ir Matsyos sritis, kol galiausiai pasiekė Indraprasthą.

Aukščiausiojo Dievo Asmens Śrī Kṛṣṇos atvykimas nėra įprastas, kasdieniškas įvykis. Todėl kai karaliui Yudhiṣṭhirai pranešė, kad Viešpats Kṛṣṇa artinasi prie jo karališkos sostinės Hastināpuros, jis taip nudžiugo, kad iš ekstazės pasišiaušė jo plaukai. Nedelsdamas nė valandėlės, jis nuskubėjo prie miesto vartų, kad tinkamai pasitiktų Viešpatį. Yudhiṣṭhiros įsakymu suskambo muzika ir dainos, mokyčiausi miesto *brāhmaṇai* ėmė garsiai giedoti Vedų himnus. Viešpats Kṛṣṇa vadinamas Hṛṣīkeśa, jausmų valdovu, ir kai karalius Yudhiṣṭhira žengė į priekį Jį pasitikdamas, atrodė, tarytum jausmai susitiko su gyvąja sąmone. Karalius Yudhiṣṭhira buvo vyresnysis Kṛṣṇos pusbrolis. Žinia, jis labai mylėjo Viešpatį, ir Jį pamačius Yudhiṣṭhiros širdį užliejo neapsakomos meilės bei švelnumo banga. Jis senokai nebuvo matęs Viešpaties ir dabar, kai Viešpats stovėjo priešais, pasijuto nepaprastai laimingas. Todėl karalius ilgai su didele meile glėbesčiavo Viešpatį Kṛṣṇą.

Amžinasis Viešpaties Kṛṣṇos pavidalas – tai nuolatinė sėkmės deivės buveinė. Ir kai karalius Yudhiṣṭhira Jį apkabino, jis iškart apsivalė nuo materialiosios būties purvo. Yudhiṣṭhirą apėmė transcendentinė palaima, ir jis paniro į laimės vandenyną. Jo akyse sublizgo ašaros, iš ekstazės virpėjo kūnas. Jis visiškai užmiršo gyvenąs šiame materialiame pasaulyje. Po to šypsodamasis Viešpatį Kṛṣṇą apkabino Bhīmasena, antrasis Pāṇḍavų brolis, kuris laikė Jį savo pusbroliu iš motinos pusės. Bhīmaseną irgi apėmė tokia stipri ekstazė, kad ir jis laikinai užmiršo esąs materialiame pasaulyje. Paskui Viešpats Śrī Kṛṣṇa apkabino likusius tris Pāṇḍavas – Arjuną, Nakulą ir Sahadevą. Visų trijų brolių akys pritvinko ašarų, o Arjuna vis glėbesčiavosi su Kṛṣṇa, nes jie buvo labai artimi draugai. Du jaunesnieji broliai Pāṇḍavos, Kṛṣṇos apkabinti, parpuolė prie Jo lotoso pėdų, reikšdami savo pagarbą. Paskui Viešpats Kṛṣṇa išreiškė Savo pagarbą sutikimo dalyviams *brāhmaṇams* bei Kuru giminės vyresniesiems – Bhīṣmai, Droṇai ir Dhṛtarāṣṭrai. Kṛṣṇos pasitikti atėjo daug karalių – Kuru, Sṛñjayos, Kekayos ir kitų provincijų valdovai, ir Viešpats Kṛṣṇa, kaip ir dera tokiu atveju, apsikeitė su jais pasisveikinimais bei pagarbos ženklais. Puikūs skaitovai – *sūtos, māgadhos* ir *vandinos* kartu su *brāhmaṇais* pagarbia malda kreipėsi į Viešpatį. Aktoriai bei muzikantai, tokie, kaip *gandharvos*, o su jais ir karaliaus juokdariai suskato būgnyti, pūsti kriauk-

les bei ragelius. Sudundėjo litaurai, *mṛdaṅgos*, suskambo *vīṇos*. Norėdami Viešpačiui suteikti malonumą, jie šoko kaip galėjo. Šitaip visų šlovingiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, įžengė į didįjį Hastināpuros miestą, žėrintį neregėta prabanga. Viešpačiui Kṛṣṇai žengiant miestu, minia kalbėjo apie Viešpaties šlovę, aukštino transcendentinį Jo vardą, ypatybes, pavidalą ir pan.

Apsvaigę drambliai iš straublių kvapiuoju vandeniu išpurškė Hastināpuros kelius, gatves bei alėjas. Namai bei gatvės buvo papuošti įvairiaspalvėmis girliandomis bei vėliavomis. Svarbiausiose kryžkelėse kilo arkos, puoštos auksu, o iš abiejų arkos pusių stovėjo auksiniai vandens ąsočiai. Puiki miesto puošyba pabrėžė jo turtingumą. Būriavosi į sutikimo iškilmes sugužėję miestelėnai, vilkį naujais spalvingais rūbais, papuošalais, gėlių girliandomis, išsitepę kvapiaisiais aliejais. Kiekviename name spindėjo šimtai bei tūkstančiai žibintų, kybančių ant skersinių, sienų, kolonų ir atbrailų. Iš toli jų šviesa priminė Dīpāvalī iškilmes (šventė, rengiama pirmąją metų dieną pagal indiškąjį kalendorių). Namuose smilko kvapiausi smilkalai, jų dūmai veržėsi pro langus ir maloniai nuteikdavo aplinkinius. Virš namų plevėsavo vėliavos, ant stogų akinamai žėrėjo auksiniai vandens ąsočiai.

Įžengęs į Pāṇḍavų miestą, Viešpats Kṛṣṇa negalėjo atsidžiaugti jo grožiu ir neskubėdamas traukė per jį. Kai jaunos miesto merginos išgirdo, kad Viešpats Kṛṣṇa, tasai vienintelis, į kurį verta žiūrėti, žingsniuoja per miestą, jos užsidegė didžiausiu noru pamatyti visų šlovingiausiąjį. Merginų plaukai išsileido, o glaudžiai kūną aptempę *sāriai* susijaukė, kai jos kaip akis išdegusios puolė pamatyti Jį. Jos metė visus namų darbus, o tos, kurios tuo metu gulėjo vyrų glėbyje, šoko iš guolių ir išbėgo į gatvę pažiūrėti į Viešpatį Kṛṣṇą.

Vilkstinėje buvo tiršta dramblių, arklių, vežimų ir pėstininkų. Kai kurie žmonės, nieko neįžiūrėję toje minioje, ėmė ropštis ant stogų. Džiūgaudami, kad mato Viešpatį Kṛṣṇą, einantį su tūkstančiais Savo žmonų, jie apibėrė eiseną gėlėmis. Mintimis žmonės glėbesčiavo Viešpatį Kṛṣṇą ir reiškė Jam šilčiausio sutikimo ženklus. Išvydę Viešpatį gausiame Jo karalienių pulke tarsi mėnulio pilnatį dangaus šviesulių jūroje, jie ėmė dalintis įspūdžiais.

„Brangi bičiule, – kalbėjo viena mergina, – sunku net įsivaizduoti, kiek gero padarė šios karalienės, kad dabar galėtų nuolat matyti besišypsantį Kṛṣṇos veidą ir meilės kupinus Jo žvilgsnius.“ Viešpačiui Kṛṣṇai traukiant keliu, tai vienas, tai kitas iš turtingų miestelėnų, kurie buvo garbingi ir nesutepti nuodėmių, kaip pagarbos ženklą siūlė Kṛṣṇai įvairių šia proga tinkamų daiktų. Taip jie garbino Viešpatį, laikydami save nuolankiais Jo tarnais.

Kai Viešpats Kṛṣṇa įžengė į rūmus, rūmų moterų širdis užliejo švelniausi jausmai – užteko Jį tik pamatyti. Jos sutiko Viešpatį Kṛṣṇą kupinais meilės žvilgsniais, o Viešpats Kṛṣṇa šypsojosi, palankiai priimdamas tokį jausmų protrūkį bei sveikinimo gestus. Kai Pāṇḍavų motina Kuntī pamatė savo sūnėną Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, jos širdis prisipildė meilės bei švelniausių jausmų. Ji iškart pakilo nuo krėslo ir su savo marčia Draupadī priėjusi prie Jo motiniškai apkabino. Karalius Yudhiṣṭhira, atvedęs Kṛṣṇą į rūmus, iš džiaugsmo buvo kaip nesavas ir užmiršo, kaip turįs sutikti Kṛṣṇą ir pagerbti. Viešpats Kṛṣṇa nusilenkė Kuntī ir kitoms vyriausioms rūmų moterims, išreikšdamas joms Savo pagarbą. Čia buvo ir jaunesnioji Kṛṣṇos sesuo Subhadrā, kuri stovėjo drauge su Draupadī, ir abi moterys pagarbiai nusilenkė prie Viešpaties lotoso pėdų. Anytai davus ženklą, Draupadī atnešė rūbus, papuošalus bei gėlių girliandas, ir su šiomis dovanomis jos sutiko karalienes Rukmiṇī, Satyabhāmą, Bhadrą, Jāmbavatī, Kālindī, Mitravindą, Lakṣmaṇą bei ištikimąją Satyą. Šias vyresniąsias Viešpaties Kṛṣṇos karalienes pasitiko pirmąsias, o paskui, kaip dera, buvo pasveikintos ir kitos karalienės. Karalius Yudhiṣṭhira pasirūpino, kad Kṛṣṇa galėtų pailsėti ir kad visi su Juo atvykusieji – karalienės, kariai bei patarėjai – patogiai įsikurtų ir viešėdami pas Pāṇḍavas kasdien būtų kuo nors nudžiuginami.

Kaip tik šios viešnagės metu, norėdamas patenkinti ugnies dievą Agnį, Viešpats Śrī Kṛṣṇa Arjunos padedamas leido ugnies dievui suryti Khāṇḍavos mišką. Kṛṣṇa išgelbėjo degančiame miške besislapstantį demoną Mayāsurą. Išgelbėtasis Mayāsura jautėsi skolingas Pāṇḍavoms ir Viešpačiui Kṛṣṇai, ir atsidėkodamas pastatė stebuklingus susirinkimų rūmus Hastināpuros mieste. Taigi, karaliaus Yudhiṣṭhiros džiaugsmui, Viešpats Kṛṣṇa kelis mėnesius viešėjo Hastināpuroje. Besisvečiuodamas mieste, Jis išeidavo pasivaikščioti arba, lydimas didelio būrio karių, važinėjosi su Arjuna kovos vežimais.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa Indraprasthos mieste“.

SEPTYNIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Karaliaus Jarāsandhos išvadavimas

Didžiajame garbingų miestelėnų, draugų, giminaičių, *brāhmaṇų, kṣatriyų* bei *vaišyų* susirinkime, brolių ir kitų susirinkusiųjų akivaizdoje karalius Yudhiṣṭhira kreipėsi į Kṛṣṇą: „Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, imperatoriai paprastai atlieka auką, garsėjančią Rājasūyos *yajños* vardu, ir ji laikoma visų aukų karaliene. Šia auka aš norėčiau atiduoti pagarbos duoklę visiems pusdieviams, Tavo įgaliotiesiems atstovams šiame materialiame pasaulyje, ir, imdamasis šio neregėto žygio, noriu paprašyti Tavo pagalbos, idant jis vyktų sėkmingai. Mums, Pāṇḍavoms, iš pusdievių nieko nereikia. Mums užtenka to, kad esame Tavo bhaktai. „Bhagavad-gītoje“ Tu kalbi: „Materialių troškimų paklaidinti žmonės lenkiasi pusdieviams“, tačiau mes siekiame kitko. Aš norėčiau surengti Rājasūyos auką ir pakviesti į ją pusdievius, kad jie pamatytų, jog tik Tavo malone jie turi galią. Jie yra Tavo tarnai, o Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Nieko neišmanantys kvailiai Tavo Šviesybę laiko paprastu žmogumi. Kartais jie mėgina Tavyje ieškoti trūkumų, o kitąsyk net menkina Tave. Todėl aš ir noriu surengti Rājasūyos *yajñą*. Noriu pakviesti visus pusdievius – Viešpatį Brahmą, Viešpatį Śivą bei kitus kilniuosius dangaus planetų valdovus, ir šiame

didžiajame susirinkime, į kurį atvyks pusdieviai iš visų visatos kampelių, įrodyti, kad Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo, o mes visi – Tavo tarnai.

Brangus Viešpatie, tie, kurie nuolat yra Kṛṣṇos sąmonėje ir mąsto apie Tavo lotoso pėdas ar Tavo apavą, be abejonės, nusiplaus visas materialaus gyvenimo nešvarybes. Tarnaujantys Tau visiškoje Kṛṣṇos sąmonėje, medituojantys tiktai Tave ir Tau skiriantys savo maldą yra tyros sielos. Nuolatos atlikdami Kṛṣṇos sąmonės tarnystę, tokie žmonės yra laisvi ir jiems nebetenka nuolat gimti ir mirti. Kṛṣṇos sąmonės veikla juos išvaduoja net ir tuo atveju, kai jie nesistengia patys ištrūkti iš materialaus pasaulio, ir apdovanoja, kai jie net nesvajoja apie materialius turtus. Iš tikrųjų tyri bhaktai, tarnaujantys Tavo lotoso pėdoms, netrokšta materialių turtų. O dėl mūsų, tai mes visiškai atsidavėme Tavo lotoso pėdoms ir esame laimingi, galėdami Tave tiesiogiai pamatyti. Materialūs turtai, suprantama, mums nė ne galvoj. Vedų išmintis teigia, kad Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Aš noriu tai įrodyti ir pareikšti pasauliui, kad laikyti Tave Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu ar tiesiog garsia istorine asmenybe – ne vienas ir tas pats. Aš noriu parodyti pasauliui, kad lygiai kaip laistant šaknis, vandens gauna medžio šakos, lapai ir žiedai, taip ir atradęs prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų, žmogus pasiekia aukščiausią gyvenimo tobulumą. Jeigu žmogus kreipiasi į Kṛṣṇos sąmonę, jį lydi ir materiali, ir dvasinė sėkmė.

Tai nereiškia, jog Tu palankus tam, kuris turi Kṛṣṇos sąmonę, ir abejingas tam, kuris jos neturi. Tu vienodas visiems ir tą Pats paskelbei. Tu negali būti palankus vieniems ir abejingas kitiems, kadangi esi visų širdyse kaip Supersiela ir kiekvienam atlygini pagal jo karminę veiklą. Visoms gyvoms būtybėms Tu duodi galimybę mėgautis materialiame pasaulyje taip, kaip jos geidžia. Kaip Supersiela, Tu glūdi kūne drauge su gyvąja esybe, atlygindamas jai už jos darbus ir suteikdamas galimybę su atsidavimu tarnauti Tau, ugdant Kṛṣṇos sąmonę. Tu atvirai skelbi, kad reikia atsiduoti Tau, atsisakius visų kitų siekių, ir kad Tu pasirūpinsi tokiu žmogumi, išvaduodamas jį nuo visų nuodėmių pasekmių. Tu esi lyg dangaus planetų troškimų medis, dovanojantis kiekvienam jo norimą palaiminimą. Kiekvienas turi teisę siekti aukščiausiojo tobulumo, o jeigu kas to nenori, Tu dovanoji jam ne tokį vertingą palaiminimą, ir šališkumas čia niekuo dėtas."

Į šiuos karaliaus Yudhiṣṭhiros žodžius Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Brangus karaliau Yudhiṣṭhira, priešų nugalėtojau, tobulai įkūnijantis teisingumą, Aš visiškai palaikau tavo norą atnašauti Rājasūyos auką. Atlikęs šią didžią auką, tu amžiams įrašysi savo šlovingąjį vardą į žmonių civilizacijos istoriją. Brangus karaliau, leisk tau pranešti, kad visi didieji išminčiai, tavo protėviai, pusdieviai bei tavo giminaičiai ir draugai, o ir Aš Pats, norime, kad tu atnašautum šią auką, ir manau, jog ji suteiks daug džiaugsmo

visoms gyvosioms esybėms. Tenoriu paprašyti vieno – prieš pradėdamas šią didžiąją auką, nukariauk visus žemės karalius ir sukaupk visa, kas reikalinga aukai atlikti. Brangus karaliau Yudhiṣṭhira, keturi tavo broliai tiesiogiai atstovauja svarbiausiems pusdieviams – Vayu, Indrai ir kitiems. (Yra žinoma, kad Bhīmą pradėjo pusdievis Vayu, Arjuną – pusdievis Indra, o patį karalių Yudhiṣṭhirą – pusdievis Yamarāja.) Tavo broliai – garsūs didvyriai, o tu pats – dorovingiausias ir labiausiai savo jausmus valdąs karalius, todėl garsėji Dharmarājos vardu. Jūs taip sumaniai ir su tokiu dideliu atsidavimu tarnaujate Man, kad jūsų tarnystė negali Manęs nepavergti."

Viešpats Kṛṣṇa pasakė karaliui Yudhiṣṭhirai, kad Jį pavergia meilė to žmogaus, kuris išmoko valdyti jausmus. Žmogus, nesuvaldąs savo jausmų, negali užkariauti Aukščiausiojo Dievo Asmens. Čia ir yra atsidavimo tarnystės paslaptis. Suvaldyti jausmus – tai pasitelkti juos nuolatinei Viešpaties tarnystei. Broliai Pāṇḍavos pasižymėjo tuo, kad jų jausmai visada buvo nukreipti tarnauti Viešpačiui. Tas, kurio jausmai tarnauja Viešpačiui, apsivalo, o apvalęs jausmus bhaktas pradeda tarnauti Viešpačiui su nuoširdžia transcendentine meile ir gali Jį užkariauti.

Viešpats Kṛṣṇa tęsė: „Trijuose visatos pasauliuose, neaplenkiant net ir galingųjų demonų, neatsiras nė vieno, kuris pranoktų Mano bhaktus bent viena iš šešių tobulybių, t.y. būtų už juos turtingesnis, galingesnis, šlovingesnis, gražesnis, turėtų daugiau žinių ar būtų labiau atsižadėjęs. Todėl, jeigu nori nugalėti pasaulio karalius, žinok, kad jiems nėra vilčių tau pasipriešinti."

Šių Viešpaties Kṛṣṇos žodžių padrąsintas, karalius Yudhiṣṭhira nušvito tarsi saulė. Spindinčiu iš transcendentinės laimės veidu jis įsakė savo jaunesniems broliams apeiti pasaulį ir nugalėti visus karalius. Viešpats Kṛṣṇa įgaliojo Pāṇḍavas įgyvendinti didįjį tikslą, dėl kurio Jis nužengė – nubausti bedievius šio pasaulio piktadarius ir apginti Jo ištikimus bhaktas. Štai kodėl Viṣṇu pavidalo Viešpats Savo keturiomis rankomis laiko keturis ginklus. Dvi Jo rankos laiko lotoso žiedą ir kriauklę, o kitos dvi – vėzdą ir diską. Vėzdas ir diskas skirti Dievą užmiršusiems piktadariams ir demonams, o kadangi Viešpats yra Aukščiausiasis Absoliutas, visi Jo ginklai galų gale pasiekia vieną ir tą patį tikslą. Vėzdas ir diskas Jo rankoje baudžia piktadarius, kad jie atsipeikėtų ir suprastų, jog nėra svarbiausieji pasaulyje, nes aukščiau už juos yra Aukščiausiasis Viešpats. O pūsdamas Savo kriauklę ir laimindamas lotoso žiedu, Jis primena bhaktams, kad niekad, net ir atsidūrę didžiausioje nelaimėje, jie nepražus. Viešpaties Kṛṣṇos žodžių padrąsintas, karalius Yudhiṣṭhira liepė jaunesniajam savo broliui Sahadevai kartu su Sṛñjayos giminės kareiviais užkariauti pietų kraštus. Matsyadešos karalių remiamam Nakulai Jis įsakė

užkariauti vakaruose besidriekiančias karalystes. Arjuną su Kekayadešos kariais siuntė nugalėti šiaurės kraštų kampelius, o Bhīmasenai, kurį rėmė Madradešos (Madraso) kariai, buvo liepta užkariauti rytų kraštus.

Čia reikėtų pažymėti, kad, siųsdamas jaunesniuosius savo brolius užkariauti įvairius pasaulio kraštus, karalius Yudhiṣṭhira iš tiesų neketino skelbti jų valdovams karo. Iš tikrųjų broliai vyko į kitus pasaulio kraštus pranešti jų valdovams apie karaliaus Yudhiṣṭhiros ketinimą rengti Rājasūyos auką ir surinkti iš jų mokestį, skirtą šiai aukai atlikti. Sumokėtas mokestis reiškė, kad karalius paklūsta imperatoriui Yudhiṣṭhirai. Atsisakius mokėti, neišvengiamai kildavo kautynės. Taip brolių įtaka ir karinė galia padėjo jiems nugalėti visų kraštų karalius ir grįžti namo, surinkus pakankamai lėšų bei dovanų. Laimikį broliai atidavė karaliui Yudhiṣṭhirai.

Tačiau karalius Yudhiṣṭhira labai susirūpino sužinojęs, kad Magadhos karalius Jarāsandha atsisakė pripažinti jo viršenybę. Matydamas karaliaus Yudhiṣṭhiros susirūpinimą, Viešpats Kṛṣṇa papasakojo jam apie Uddhavos sumanymą, kaip nugalėti karalių Jarāsandhą, ir netrukus Bhīmasena, Arjuna ir Viešpats Kṛṣṇa, persirengę *brāhmaṇais*, iškeliavo į Girivrają, Jarāsandhos karalystės sostinę. Šį sumanymą Uddhava pasiūlė dar prieš Viešpaties Kṛṣṇos kelionę į Hastināpurą, ir dabar atėjo laikas jį įgyvendinti.

Karalius Jarāsandha buvo pareigingas šeimos galva ir labai gerbė *brāhmaṇus*. Kaip didis karys, karalius *kṣatriyas*, jis griežtai laikėsi Vedų nurodymų. Vedos nurodo, kad *brāhmaṇai* yra kitų kastų dvasiniai mokytojai. Viešpats Kṛṣṇa, Arjuna ir Bhīmasena buvo *kṣatriyai*, tačiau jie persirengė *brāhmaṇais*, ir kai karalius Jarāsandha rengėsi dalinti aukas *brāhmaṇams*, jie prisiartino prie karaliaus.

Brāhmaṇu persirengęs Viešpats Kṛṣṇa pasakė karaliui: „Šlovė Jo didenybei. Trys tavo karališkųjų rūmų svečiai atvyko iš labai toli, tikėdamiesi, kad karalius maloningai dovanos mums viską, ko paprašysime. Mes žinome apie tavąsias dorybes. Kantrus žmogus yra pasiryžęs iškęsti net patį didžiausią skausmą. Kaip nusikaltėlis nesustoja prieš baisiausią nusikaltimą, taip toks labdarys, kaip tu, pasiryžęs atiduoti viską, ko iš jo paprašoma. Tokia didi asmenybė, kaip tu, nedaro skirtumo tarp artimo ir svetimo. Šlovę pelnęs žmogus gyvena per amžius, net ir po mirties. Todėl žmogus, galįs atlikti darbą, kuris įamžintų gerą jo vardą, jo neatlikęs sumenksta didžių asmenybių akyse. Didžiausias pasmerkimas bus per menkas tam, kuris atsisakys duoti išmaldos. Toks poelgis aptemdys visą jo gyvenimą. Jūsų didenybė negalėjo negirdėti apie šlovingus labdarius Hariścandrą, Rantidevą bei Mudgalą, kurie mito grūdais, surinktais ryžių lauke, apie didįjį Mahārāją Śibį, kuris išgelbėjo karvelio gyvybę,

pamaitinęs jį savo kūno mėsa. Tos didžios asmenybės pelnė nemirtingą šlovę, paaukoję savo laikiną, mirtingąjį kūną.“ Tuo *brāhmaṇu* persirengęs Viešpats Kṛṣṇa norėjo pasakyti Jarāsandhai, kad kūnas mirtingas, o šlovė apie jį gyvuoja per amžius. Kas vardan amžinos šlovės paaukoja mirtingąjį kūną, tas išsikovoja labai garbingą vietą žmonijos istorijoje.

Kol *brāhmaṇu* apsimetęs Viešpats Kṛṣṇa kalbėjo, Jarāsandha, žvelgdamas į Kṛṣṇą ir šalia Jo stovinčius Arjuną bei Bhīmą, pastebėjo, kad ši trijulė visai nepanaši į tikrus *brāhmaṇus*. Iš tam tikrų požymių Jarāsandha suprato, kad tai *kṣatriyai*. Ant pečių jis pastebėjo žymes nuo sunkaus lanko, kūnai buvo tvirtai sudėti, o balsai – žemi ir įsakmūs. Jam neliko jokių abejonių, kad jie yra ne *brāhmaṇai*, o *kṣatriyai*. Jarāsandhai net pasirodė, kad kažkur bus juos matęs. Nors jie buvo *kṣatriyai*, tačiau jie peržengė jo slenkstį, prašydami išmaldos kaip *brāhmaṇai*. Todėl nepaisydamas, kad tai *kṣatriyai*, Jarāsandha nutarė duoti jiems viską, ko jie paprašys. Jis nutarė taip todėl, kad jie pažemino save, ateidami pas jį prašytojais. „Atsižvelgdamas į tai, aš pasiryžęs duoti jiems viską, ko tik jie panorės. Net jeigu jie paprašys mano kūno, nesvyruodamas jį atiduosiu“, – mąstė Jarāsandha. Čia jis prisiminė Bali Mahārājį. Persirengęs elgetaujančiu *brāhmaṇu*, Viešpats Viṣṇu atėjo pas Bali ir atėmė iš jo turtą bei karalystę. Viešpats tai padarė dėl Indros, kuris, Bali Mahārājos nugalėtas, neteko savosios karalystės. Nors Bali Mahārāja buvo apgautas, šlovė apie jį, kaip didį bhaktą, kuris aukoms nepašykštėjo nieko, pasklido po visus tris pasaulius. Bali Mahārāja nutuokė, kad *brāhmaṇas* yra Patsai Viešpats Viṣṇu, atėjęs pas jį atimti jo klestinčios karalystės ir atiduoti ją Indrai. Bali dvasinis mokytojas bei šeimos šventikas Śukrācārya keliskart jį perspėjo dėl to, ir vis dėlto Bali nesvyruodamas atidavė viską, ko *brāhmaṇas* paprašė, ir prarado visus savo turtus. „Mano sprendimas tvirtas, – mąstė Jarāsandha. – Paaukojęs mirtingąjį kūną, aš įamžinsiu savo vardą, todėl vardan šio tikslo turiu padaryti viską. Pasmerktas yra *kṣatriyas*, kuris nepaaukoja savo gyvenimo dėl *brāhmaṇo*.“

Karalius Jarāsandha buvo tikrai dosnus *brāhmaṇams*, todėl tarė Viešpačiui Kṛṣṇai, Bhīmai ir Arjunai: „Brangūs *brāhmaṇai*, prašykite, ko tik širdis geidžia. Jei panorėsite, galite pasiimti ir mano galvą. Aš pasiruošęs ir ją paaukoti.“

Tada Viešpats Kṛṣṇa kreipėsi į Jarāsandhą: „Įsidėmėk, brangus karaliau, kad mes jokie *brāhmaṇai*, ir nereikia mums nei tavo valgių, nei grūdų. Mes – *kṣatriyai*, ir atėjome čia iškviesti tave į dvikovą. Tikimės, kad tu priimsi šį pasiūlymą. Pažvelk, štai čia stovi antrasis ir trečiasis karaliaus Pāṇḍu sūnūs – Bhīmasena ir Arjuna. Jeigu tau įdomu, kas Aš, tai žinok, Aš – senas tavo priešas, Pāṇḍavų pusbrolis Kṛṣṇa.“

Kai Viešpats Kṛṣṇa atskleidė paslaptį, karalius Jarāsandha nusikvatojo,

o paskui, baisiausiai įniršęs, sušuko: „Kvailiai! Jei taip norite su manimi susiremti – prašom, aš sutinku! Tačiau Tu, Kṛṣṇa, esi bailys. Kai Tu susidurdavai su manimi akis į akį, Tau pradėdavo drebėti kinkos, todėl aš atsisakau su Tavimi kautis. Bijodamas manęs, Tu pabėgai iš Savojo miesto Mathuros ir pasislėpei jūroje. Aš atsisakau su Tavimi kovoti. Arjuna už mane jaunesnis ir kautynėse nebus man lygus. Todėl nesikausiu ir su juo, nes jo niekaip nepavadinsi lygiu priešininku. O dėl Bhīmasenos, tai manau, kad jis yra vertas priešininkas.“ Taip taręs, karalius Jarāsandha tučtuojau sviedė Bhīmasenai sunkų vėzdą, o patsai pasiėmė kitą, ir visi išėjo už miesto sienų kautis.

Bhīmasena ir karalius Jarāsandha pradėjo dvikovą ir apimti kovos įniršio ėmė negailestingai daužyti vienas kitą tvirtais tarsi perkūnas vėzdais. Jiedu buvo patyrę kovotojai vėzdais ir taip meistriškai juos valdė, kad buvo panašūs į du aktorius, šokančius scenoje. Jarāsandhos ir Bhīmasenos vėzdai susidaužė su tokiu trenksmu, kad dingojos, jog tai iltimis susirėmė du drambliai ar šėlstant audrai trankosi žaibai. Kai cukranendrių lauke susiremia du drambliai, jie išrauna cukranendrės stiebą, tvirtai jį apveja straubliu ir čaižo vienas kitą, kol cukranendrės stiebas visai sueižėja. Nuo galingų smūgių į priešininko pečius, rankas, raktikaulius, krūtinę, klubus, juosmenį ir kojas į šipulius sutrupėjo ir Jarāsandhos, ir Bhīmasenos vėzdai. Sutrupinę kiek turėjo vėzdų, kovotojai sugniaužė sunkius kumščius ir paleido juos į darbą. Kumščių smūgiai aidėjo lyg kūjo dūžiai į priekalą, lyg perkūno dundesys. Priešininkai atrodė tarsi du kovojantys drambliai. Deja, nei Jarāsandhai, nei Bhīmasenai niekaip nesisekė nugalėti priešininko, nes abu buvo prityrę kariai, abu vienodai stiprūs ir vienodų kovos įgūdžių. Nei Jarāsandha, nei Bhīmasena nepasidavė ir nepavargo kaudamiesi, nors be paliovos daužė vienas kitą. Po kautynių dienos jie draugiškai grįždavo nakvoti į Jarāsandhos rūmus, o iš ryto vėl stodavo kautis. Taip jie kovėsi dvidešimt septynias dienas.

Dvidešimt aštuntąją dieną Bhīmasena tarė Kṛṣṇai: „Brangus Kṛṣṇa, turiu atvirai prisipažinti, kad negaliu įveikti Jarāsandhos.“ Tačiau Viešpats Kṛṣṇa žinojo mįslingąsias Jarāsandhos gimimo aplinkybes. Pusę Jarāsandhos pagimdė viena moteris, o kitą pusę – kita. Jo tėvas, pamatęs, kad vaikas gimė niekam tikęs, abi puses išmetė girioje, kur vėliau jas surado piktoji ragana, vardu Jarā. Jai pavyko sujungti abi kūdikio dalis. Žinodamas tai, Viešpats Kṛṣṇa žinojo ir kaip jį užmušti. Jis užsiminė Bhīmasenai, kad Jarāsandhą, kuris atgijo sujungus dvi kūno puses, žus jas vėl išskyrus. Taip Viešpats Kṛṣṇa įkvėpė Bhīmasenai Savo Paties stiprybės ir pasakė, kokios gudrybės jam griebtis, kad galėtų užmušti Jarāsandhą. Viešpats Kṛṣṇa nulaužė medžio šakelę ir perskėlė ją perpus, tuo parodydamas Bhīmasenai, kaip užmušti Jarāsandhą. Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis

Dievo Asmuo – visagalis, ir jei Jis sumanė ką nors pražudyti, niekas to žmogaus neišgelbės, kaip niekas neįveiks to, kurį Viešpats ketina išgelbėti. Supratęs Viešpaties Kṛṣṇos užuominą, Bhīmasena tuoj čiupo Jarāsandhą už kojų ir partrenkė ant žemės. Parvertęs Jarāsandhą, Bhīmasena vieną jo koją prispaudė prie žemės, o kitą sugriebė abiem rankom ir perplėšė Jarāsandhą pusiau – nuo šakymo iki galvos. Bhīmasena perplėšė jį taip lengvai, kaip dramblys perlaužia medžio šaką. Apspitę kovotojus žmonės pamatė, kad Jarāsandhos kūnas per stuburo liniją trūko į dvi dalis, ir kiekviena dalis turėjo po vieną koją, vieną šlaunį, vieną sėklidę, vieną krūtinės ir nugaros pusę, vieną raktikaulį, vieną ranką, vieną akį, vieną ausį bei pusę veido.

Kai pasklido žinia apie Jarāsandhos mirtį, Magadhos gyventojai ėmė raudoti: „Deja, deja!“, o Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna glėbesčiavo Bhīmaseną ir sveikino jį su pergale. Nors Jarāsandha buvo nebegyvas, nei Kṛṣṇa, nei abu broliai Pāṇḍavos nepareiškė jokių teisių į jo sostą. Jie nužudė Jarāsandhą, kad padarytų galą jo išpuoliams ir kad pasaulis vėl būtų taikiai valdomas. Demonai nuolat drumsčia žemėje taiką, o pusdieviai nori ją palaikyti. Viešpaties Kṛṣṇos tikslas – apginti teisuolius ir užmušti demonus, kurie griauna tvarką bei ramybę. Todėl Viešpats Kṛṣṇa tuoj išsikvietė Jarāsandhos sūnų, vardu Sahadeva, ir, kaip to reikalauja ritualas, paprašė jo perimti tėvo sostą ir taikiai valdyti karalystę. Viešpats Kṛṣṇa – viso kosminio pasaulio valdovas, ir Jis nori, kad žmonės taikiai gyventų ir laikytųsi Kṛṣṇos sąmonės principų. Pasodinęs Sahadevą į sostą, Jis išvadavo visus karalius bei karalaičius, kuriuos Jarāsandha be jokios kaltės buvo uždaręs į kalėjimą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Karaliaus Jarāsandhos išvadavimas“.

SEPTYNIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa grįžta į Hastināpuros miestą

Po Jarāsandhos mirties Viešpaties Kṛṣṇos išvaduoti karaliai ir karalaičiai valdė įvairius pasaulio kraštus. Jarāsandhos karinė galia buvo tokia didelė, kad jam pavyko nugalėti dvidešimt tūkstančių aštuonis šimtus karalių ir karalaičių. Visus juos Jarāsandha uždarė kalnų oloje, kuri buvo įrengta kaip tvirtovė, ir jie kalėjo ten ilgus metus. Kai Viešpaties Kṛṣṇos malone karaliai atgavo laisvę, į juos gaila buvo žiūrėti – skarmaluoti, nusilpę iš bado, nuo blogų gyvenimo sąlygų sulysusiais ir papilkėjusiais veidais. Metai, praleisti nelaisvėje, atėmė jėgas, suluošino kūną. Bet nors jie ir kentėjo, jie turėjo galimybę galvoti apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį Viṣṇu.

Ir dabar priešais juos stovėjo Pats Viešpats Kṛṣṇa, kurio transcendentinis kūnas buvo ką tik danguje pasirodžiusio debesies spalvos. Viešpats Kṛṣṇa pasirodė jiems puikiais geltono šilko rūbais, keturiomis rankomis kaip Viṣṇu laikydamas keturis simbolius – vėzdą, kriauklę, diską ir lotoso žiedą. Jo krūtinėje ryškėjo aukso linijos, speneliai buvo panašūs į lapelių vainiką lotoso žiede, akys į lotoso žiedlapius, o besišypsantis veidas buvo tarsi amžinas taikos ir klestėjimo įsikūnijimas. Jo ausyse žybčiojo gražiai

aptaisyti auskarai, o šalmas buvo nusėtas vertingų brangakmenių. Ant Viešpaties kūno transcendentiniu grožiu spindėjo perlų vėrinys ir apyrankės. Akinamą šviesą skleidė brangusis Kaustubhos akmuo ant Jo krūtinės, o ant kaklo kybojo nuostabi gėlių girlianda.

Kai po tiekos kančios karaliai ir karalaičiai pagaliau pamatė Viešpatį Kṛṣṇą, Jo puikius transcendentinius bruožus, jie ilgai negalėjo atplėšti nuo Jo akių. Viešpats Kṛṣṇa buvo tarytum nektaras, kurį jie gėrė akimis, ragavo liežuviais, kurio kvapą uodė šnervėmis ir kurį spaudė savo glėbyje. Ir vien dėl to, kad stovėjo priešais Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, karalaičiai apsivalė nuo visų savo nuodėmių pasekmių. Tad visa savo esybe jie atsidavė Viešpačiui ir nusilenkė prie Jo lotoso pėdų. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad, neapsivalius nuo visų nuodėmių pasekmių, negalima visiškai atsiduoti Viešpačiui ir nusilenkti prie Jo lotoso pėdų. Išvydę Viešpatį Kṛṣṇą, karalaičiai užmiršo visus praeities išmėginimus. Sudėję rankas, jie ėmė kalbėti meilės ir ištikimybės kupiną maldą: „Brangus Viešpatie, o Aukščiausioji Dievo Asmenybe, pusdievių valdove, Tu gali tuojau pat pašalinti Savo bhaktų kančias, nes jie visiškai Tau atsidavė. Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, o amžinasis Dieve, spindintis transcendentine palaima ir žinojimu, Tu – nemirtingas, ir mes pagarbiai lenkiame galvas prie Tavo lotoso pėdų. Tai Tavo nepriežastinė malonė, kad mes ištrūkome iš Jarāsandhos nelaisvės. O dabar mes prašome, kad Tu išgelbėtum mus ir iš materialios būties nelaisvės, kurioje mus laiko surakinusi iliuzinė galia. Padėk mums ištrūkti iš besikartojančių gimimų ir mirčių rato. Dabar mums jau nebereikia aiškinti, kiek kančių atneša materialus gyvenimas, į kurį esame visa galva panirę. Paragavę kartaus jo skonio, mes atėjome ieškoti prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Brangus Viešpatie, demono Madhu nugalėtojau, dabar mes aiškiai matome, kad Jarāsandha niekuo nekaltas – tai Tu Savo nepriežastine malone atėmei iš mūsų karalystes, nes mes pernelyg puikavomės valdovų ir karalių padėtimi. Tuščiagarbis valdovas arba karalius, kuris ima perdėm didžiuotis savo valdžia, neturi galimybės suvokti, kokia jo prigimtinė padėtis ir kas yra amžinas gyvenimas. Veikiami Tavo iliuzinės galios, kvaili vadinamieji valdovai ar karaliai be jokio pagrindo ima didžiuotis savo padėtimi ir tampa tarsi nuovoką praradę žmonės, kurie dykumos miražą palaiko vandeniu. Kvaili žmonės mano, kad materialūs turtai juos apsaugos, ir, paskendę jutiminiuose malonumuose, šį materialų pasaulį klaidingai laiko amžino džiaugsmo užuovėja. O Viešpatie, Aukščiausioji Dievo Asmenybe, turime prisipažinti, kad anksčiau ir mes didžiavomės savo materialiais turtais. Pavydas kurstė mumyse norą nugalėti vienas kitą, ir mes be paliovos kovėmės dėl valdžios, nepaisydami, kad daugybė mūsų valdinių sumokėjo už tai gyvybe.“

Tai liga, kurią sukelia politinė valdžia. Materialių turtų paragavęs kara-

lius ar valstybė nori pavergti kitas valstybes ir pradeda karą. Taip ir prekybininkas siekia paimti į savo rankas kurią nors verslo sritį ir primesti konkurentams savo valią. Graužiama garbėtroškos ir apsvaiginta materialių turtų, žmonių visuomenė nesiekia Kṛṣṇos sąmonės, bet sėja chaosą ir griauna taikų gyvenimą. Taip žmonės užmiršta, kad tikrasis gyvenimo tikslas – laimėti Aukščiausiojo Dievo Asmens, Viešpaties Viṣṇu, prielankumą.

Karaliai tęsė: „O Viešpatie, mūsų darbai nedori. Siekdami patenkinti savo politinius kaprizus, mes stūmėme į mirtį valdinius ir skatinome juos beprasmiškai aukotis. Mes negalvojome apie tai, kad žiaurios mirties pavidalu Tavo Šviesybė visad esi su mumis. Mes buvome tiek praradę nuovoką, kad užmiršome apie savo neišvengiamą mirtį ir per mus žuvo kiti žmonės. Tačiau brangus Viešpatie, neįmanoma pabėgti nuo Tau atstovaujančio laiko keršto. Laiko jėga tokia didelė, kad niekas negali išvengti jo veikimo. Todėl mums buvo atlyginta už mūsų baisius darbus, ir štai, netekę visų turtų, mes stovime priešais Tave kaip gatvės elgetos. Dabartinė mūsų padėtis yra Tavo gryniausia nepriežastinė malonė, nes dabar mums aišku, kad materialiais turtais nėra ko puikuotis – tereikia Tau panorėti, ir akimirksniu iš mūsų turtų nieko neliks. Tai Tavo malonės didžiausia dovana, kad dabar mes galime mąstyti apie Tavo lotoso pėdas. Brangus Viešpatie, kiekvienas žino, kad kūnas tėra dirva ligoms atsirasti. Mes jau nebejauni ir užmiršome didžiuotis savo jėga, kasdien vis labiau silpsta kūnas. Mūsų jau nebetraukia jutiminiai malonumai ir tariama laimė, kurią gali dovanoti materialus kūnas. Tavo malone mes priėjome prie išvados, kad vaikytis tokios materialios laimės tolygu eiti paskui vandens miražą dykumoje. Mūsų jau nebevilioja dorovingų darbų vaisiai, tokie, kaip galimybė pasikelti į dangaus planetas atliekant didžiulius aukojimus. Dabar mes suprantame, kad pasiekti aukštesnį gyvenimo lygį gali atrodyti labai patrauklu, tačiau iš tikrųjų laimė materialiame pasaulyje neįmanoma. Mes prašome Tavo Šviesybės suteikti mums Savo malonę ir pamokyti, kaip atlikti transcendentinę meilės tarnystę Tavo lotoso pėdoms, kad daugiau mes nebeužmirštume savo amžino ryšio su Tavimi. Mes netrokštame išsivaduoti iš materialiosios būties pančių. Jei Tu panorėsi, mes sutinkame gimti bet kurios gyvybės rūšies kūnu – tai mums nesvarbu. Teprašome vieno: padaryti taip, kad niekada ir jokiomis aplinkybėmis neužmirštume Tavo lotoso pėdų. Brangus Viešpatie, mes atsiduodame Tau ir, reikšdami savo pagarbą, lenkiamės prie Tavo lotoso pėdų, nes Tu – Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, Vasudevos sūnus Kṛṣṇa. Tu – Supersiela visų širdyse, Tu esi Viešpats Hari, pašalinantis materialios būties kančias. Brangus Viešpatie, vienas iš Tavo vardų – Govinda, kuris reiškia „visų malonumų šaltinis.“ Tave vadina Govinda

todėl, kad tenkindamas Tavo jausmus žmogus tuo pačiu tenkina savuosius. Brangus Viešpatie, amžina šlovė Tau, nes Tu gali pašalinti Savųjų bhaktų kančias. Todėl mes prašome Tavęs laikyti mus Savo nuolankiais tarnais."

Išklausęs išvaduotų iš Jarāsandhos nelaisvės karalių maldą, Viešpats Kṛṣṇa – atsidavusių sielų gynėjas, tas, kurio malonė bhaktams neišsenkama kaip vandenynas, atsakė jiems, ir Jo žodžiai, ištarti nuostabiu transcendentiniu balsu, buvo rimti ir kupini prasmės. „Brangūs karaliai, – kalbėjo Jis, – Aš laiminu jus. Nuo šiol jūs tarnausite Man su nepriekaištingu atsidavimu. Aš dovanoju jums šį palaiminimą, kurio taip troškote. Tegul jums bus žinoma iš Mano Paties lūpų, kad Aš esu jūsų širdyse kaip Supersiela, ir kadangi jūs atsigręžėte į Mane, jūs visad galite tikėtis iš Manęs, visų valdovo, patarimo, kuris leis jums niekada Manęs neužmiršti ir palaipsniui sugrįžti namo, atgal pas Dievą. Brangūs karaliai, tai, kad jūs nutarėte atsisakyti visų materialių malonumų ir imtis atsidavimo tarnystės, yra jums nusišypsojusios laimės ženklas. Nuo šiol ir per amžius jūsų laukia palaimingas gyvenimas. Aš patvirtinu, kad visa tai, ką jūs sakėte apie Mane savo maldoje, yra tiesa. Tai tiesa, kad materialūs turtai, neturint visiškos Kṛṣṇos sąmonės, yra nuopuolio priežastis. Tada žmogus dėl materialių turtų tampa iliuzinės galios auka. Praeityje būta daug maištingų karalių, tarp jų galima paminėti Haihayą, Nahušą, Veną, Rāvaṇą ir Narakāsurą. Vieni iš jų buvo pusdieviai, kiti – demonai, bet pervertinę save jie neteko sosto ir karalystės ir tapo smurto, viešpataujančio baisiame sąlygotame gyvenime, aukomis. Jūs turite suprasti, kad tai, kas materialu, turi pradžią, auga, pratęsia save, vysta ir pagaliau išnyksta. Šias šešias būsenas pergyvena visi materialūs kūnai, ir visos jų sukauptos sąlyginės vertybės neišvengiamai pasmerktos žūti. Todėl niekas iš mūsų neturėtų žavėtis tuo, kas laikina. Gyvendami materialiame kūne, mes turime būti labai atsargūs savo žemiškuose reikaluose. Geriausia, gyvenant materialiame pasaulyje – ištikimai, su transcendentine meile tarnauti Man ir nuoširdžiai vykdyti savo pareigas, kurios atitinka jūsų padėtį visuomenėje. Jūs priklausote *kṣatriyų* šeimoms, todėl turite gyventi teisingai ir, vykdydami valdovams nurodytas pareigas, stengtis, kad jūsų valdiniai visais atžvilgiais būtų laimingi. Laikykitės *kṣatriyų* gyvenimo normų. Nepradėkite vaikų dėl jutiminių malonumų. Vienintelis jūsų rūpestis turėtų būti visų žmonių gerovė. Materialiame pasaulyje visi gimsta dėl žemų ankstesnio gyvenimo norų ir todėl jie tuoj pat patenka į griežtų gamtos dėsnių, tokių, kaip gimimas ir mirtis, kančia ir laimė, laimėjimas ir netektis, valdžią. Tačiau žmogus neturi nerimauti dėl šio dualizmo, jis turi nuolatos nenukrypstamai tarnauti Man ir taip išlaikyti dvasios pusiausvyrą. Kad ir kas nutiktų, jis turi būti patenkintas, suprasdamas, kad viskas jam duota Viešpaties, ir

neiškrypti iš atsidavimo tarnystės kelio. Net ir materialios būties sąlygomis tai laiduos taikų ir laimingą gyvenimą. Kitaip sakant, žmogus turi būti abejingas materialiam kūnui bei jo šalutiniams produktams ir nepasiduoti jų įtakai. Jis turi žiūrėti tiktai to, kas svarbu jo sielai, ir tarnauti Supersielai. Jis turėtų skirti Man visas savo mintis, tapti ištikimu Mano tarnu, garbinti Mane ir lenktis tik Man. Taip žmogus be vargo įveiks neišmanymo vandenyną ir galų gale sugrįš pas Mane. Baigdamas noriu pasakyti, kad visas jūsų gyvenimas turėtų būti nuolatinė tarnystė Man."

Baigęs mokyti karalius ir karalaičius, Viešpats Kṛṣṇa tuojau pat paliepė daugybei tarnų ir tarnaičių jais pasirūpinti ir suteikti jiems visus patogumus. Viešpats Kṛṣṇa paprašė Jarāsandhos sūnaus Sahadevos suteikti karaliams viską, kas jiems reikalinga, ir elgtis su jais mandagiai ir pagarbiai. Vykdydamas Viešpaties Kṛṣṇos valią, Sahadeva sutiko juos su visais pagarbos ženklais ir apdovanojo papuošalais, rūbais, girliandomis ir kitais daiktais. Išsimaudę ir persirengę puošniais drabužiais, karaliai buvo laimingi ir ramūs. Jiems buvo surengtos puikios vaišės. Viešpats Kṛṣṇa pasirūpino, kad suteiktos sąlygos atitiktų jų karališką padėtį. Viešpaties Kṛṣṇos parodytas dėmesys suteikė karaliams daug džiaugsmo, ir jų veidai suspindo tarsi žvaigždės pasibaigus liūčių sezonui. Aprengti prašmatniais drabužiais, su tviskančiais papuošalais ir auskarais, karaliai sėdo į auksu ir brangenybėmis išdabintus vežimus, kuriuose buvo pakinkyti šventiškai išpuošti arkliai. Įsitikinęs, kad karaliais gerai pasirūpinta, Viešpats Kṛṣṇa maloniai paprašė jų vykti į savo karalystes. Iš Savo kilnumo, kuriam nėra lygių pavyzdžių istorijoje, Viešpats Kṛṣṇa išvadavo į Jarāsandhos nagus patekusius karalius, ir laimingi karaliai kartojo Jo vardą, prisiminė Jo dieviškąjį pavidalą ir aukštino Aukščiausiojo Dievo Asmens žaidimus. Taip jie sugrįžo į savo karalystes. Valdiniai džiaugėsi valdovų sugrįžimu, o sužinoję apie Viešpaties Kṛṣṇos meilę ir dėmesį, tapo be galo laimingi. Karaliai ėmė tvarkyti savo karalystės reikalus, kaip buvo nurodęs Viešpats Kṛṣṇa, ir kartu su savo valdiniais laimingai gyveno. Tai ryškus pavyzdys visuomenės, kuri gyvena pagal Kṛṣṇos sąmonės principus. Jei pasaulio žmonės, siekdami materialios bei dvasinės pažangos, padalintų visuomenę į keturis luomus pagal kiekvieno materialias ypatybes, susitelktų apie Kṛṣṇą ir laikytųsi nurodymų, kuriuos Jis išdėstė „Bhagavad-gītoje", tada, be abejonės, visa žmonija būtų laiminga. Šito mums reikėtų pasimokyti iš aukščiau aprašytų įvykių.

Po to, kai Bhīmasena susidorojo su Jarāsandha ir Jarāsandhos sūnus Sahadeva parodė Viešpačiui Kṛṣṇai deramą pagarbą, lydimas Bhīmasenos ir Arjunos Kṛṣṇa patraukė atgal į Hastināpuros miestą. Pasiekę Hastināpuros apylinkes, jie ėmė pūsti savo kriaukles. Kai miesto gyventojai išgirdo kriauklių garsus ir suprato, kas parvyksta, jų džiaugsmui nebuvo

ribų. Nesidžiaugė tik Kṛṣṇos priešai. Išgirdus Kṛṣṇos kriauklės gaudimą, džiaugsmas užliejo Indraprasthos gyventojų širdis, nes tai buvo ženklas, kad Jarāsandha nugalėtas. Dabar karaliui Yudhiṣṭhirai niekas nebetrukdė surengti Rājasūyos auką. Bhīmasena, Arjuna ir Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa atėjo pas karalių Yudhiṣṭhirą ir nusilenkė jam. Karalius Yudhiṣṭhira įdėmiai išklausė pasakojimą apie tai, kaip žuvo Jarāsandha ir buvo išvaduoti Jo įkalintieji karaliai. Jam taip pat buvo papasakota apie gudrybę, kurios griebėsi Kṛṣṇa, kad nužudytų Jarāsandhą. Karalius visada mylėjo Kṛṣṇą, tačiau kai jis išgirdo šį pasakojimą, jo meilė Kṛṣṇai dar labiau sustiprėjo. Iš Yudhiṣṭhiros akių pasipylė džiaugsmo ašaros, jam užgniaužė kvapą ir jis negalėjo pratarti nė žodžio.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa grįžta į Hastināpuros miestą“.

SEPTYNIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Śiśupālos išvadavimas

Smulkiau sužinojęs apie Jarāsandhos žuvimo aplinkybes, karalius Yudhiṣṭhira labai apsidžiaugė ir tarė: „Brangus Kṛṣṇa, o įkūnijantis palaimą ir žinojimą, iškilnūs valdovai, tvarkantys šio materialaus pasaulio reikalus, tarp jų Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir karalius Indra, nekantriai laukia Tavo nurodymų ir juos uoliai vykdo, ir kai jiems nusišypso laimė gauti Tavo nurodymą, jie besąlygiškai jį priima ir įsideda giliai į širdį. Kṛṣṇa, Tu beribis, o mes, nors kartais manome, kad esame karaliai ir pasaulio viešpačiai, ir be galo didžiuojamės savo menka valdžia, iš tikrųjų tesame didžiausi dvasios skurdžiai, nusipelnę Tavo bausmės. Tačiau nuostabiausia tai, kad užuot nubaudęs mus, Tu esi toks gailestingas, kad išklausai visus mūsų nurodymus ir įvykdai juos. Gal kiti ir stebėsis, kad Tu, Tavo Šviesybe, imiesi paprasto žmogaus vaidmens, tačiau mes suprantame, kad Tu elgiesi tarytum aktorius. Iš tikrųjų Tu visad spindi aukštybėse kaip saulė, kurios temperatūra nesikeičia nei jai kylant, nei leidžiantis. Nors mums atrodo, kad tekėdama ir leisdamasi saulė šildo nevienodai, iš tikrųjų jos temperatūra nekinta. Tu visad išlaikai transcendentinę pusiausvyrą, materialių reikalų posūkiai negali nei praskaidrinti, nei aptemdyti Tavo nuotaikos. Tu esi Aukščiausiasis Brahmanas, Dievo Asmuo, ir Tau neeg-

zistuoja tai, kas sąlygiška. Brangus Mādhava, Tu neįveikiamas. Materialios skirtybės: „Aš“, „Tu“, „Mano“, „Tavo“ Tau nebūdingos. Šias skirtybes galima pastebėti visų mūsų gyvenime, jos galioja net gyvuliams, tačiau tyriems bhaktams tokios dirbtinės skirtybės nepažįstamos. Kadangi jos nepažįstamos Tavo bhaktams, jos, savaime suprantama, negalioja ir Tau Pačiam.“

Pasakęs Kṛṣṇai šiuos pagarbius žodžius, karalius Yudhiṣṭhira ėmė ruoštis Rājasūyos aukai. Jis pakvietė į aukojimą patyrusius *brāhmaṇus* bei išminčius ir paskyrė juos žyniais, atsakingais už aukavietę. Aukojime dalyvavo Kṛṣṇa-dvaipāyana Vyāsadeva, Bharadvāja, Sumantu, Gautama, Asita, Vasiṣṭha, Cyavana, Kaṇva, Maitreya, Kavaṣa, Trita, Viśvāmitra, Vāmadeva, Sumatis, Jaiminis, Kratu, Paila, Parāśara, Garga, Vaiśampāyana, Atharvā, Kaśyapa, Dhaumya, Paraśurāma, Śukrācārya, Āsuris, Vītihotra, Madhucchandā, Vīrasena ir Akṛtavraṇa. Be šių labiausiai reikalą išmanančių *brāhmaṇų* ir išminčių, jis dar pakvietė Droṇācāryą, Bhīṣmą (seniausiąjį iš Kuru giminės), Kṛpācāryą, Dhṛtarāṣṭrą ir kitus garbiuosius senolius. Pakviesti buvo visi Dhṛtarāṣṭros sūnūs su Duryodhana priešakyje bei didysis bhaktas Vidura. Pažiūrėti garsiojo karaliaus Yudhiṣṭhiros aukojimo buvo pakviesti karaliai ir jų patarėjai iš įvairių pasaulio kraštų. Ceremonijos pasižiūrėti atėjo karaliaus Yudhiṣṭhiros valdiniai – mokyti *brāhmaṇai*, šaunūs *kṣatriyai*, pasiturį *vaiśyai* ir šeimininkams ištikimi *śūdros*. Žyniai *brāhmaṇai* ir išminčiai, atsakingi už aukojimo apeigos atlikimą, aukso plūgu išvarė vagą, aprėžiančią aukavietę, ir pagal Vedų taisykles įšventino karalių Yudhiṣṭhirą šios didžiosios aukos vykdytoju. Kitados, Varuṇai aukojant šią auką, apeiginiai reikmenys buvo padirbti iš aukso. Karaliaus Yudhiṣṭhiros rengtame Rājasūyos aukojime jie irgi buvo auksiniai.

Karaliaus Yudhiṣṭhiros pakviesti, didžiajame aukojime dalyvavo iškilnūs pusdieviai Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, dangaus valdovas Indra su savo palydovais, taip pat vyriausieji aukštesniųjų planetų sistemų – Gandharvalokos, Siddhalokos, Janalokos, Tapolokos, Nāgalokos, Yakṣalokos, Rākṣasalokos, Pakṣilokos ir Cāraṇalokos – dievai bei įžymūs karaliai su savo žmonomis. Susirinkę garbingi išminčiai, karaliai ir pusdieviai buvo vieningos nuomonės, kad karalius Yudhiṣṭhira turi visas būtinas ypatybes ir gali atlikti Rājasūyos auką – niekam dėl to nekilo abejonių. Visi puikiai žinojo apie karaliaus Yudhiṣṭhiros pranašumus, jis buvo didis Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas, todėl jam neegzistavo neįgyvendinamų uždavinių. Mokyti *brāhmaṇai* ir žyniai pasirūpino, kad Mahārājos Yudhiṣṭhiros aukojimas būtų atliktas kaip kitados, kai jį atliko pusdievis Varuṇa. Pagal Vedų tvarką, ruošiantis atlikti auką, visiems dalyvaujantiems siūloma atsigerti *somos* augalo sulčių. *Somos* gėrimas suteikia gyvybinės jėgos.

Tą dieną, kai buvo spaudžiamos *somos* sultys, karalius Yudhiṣṭhira labai pagarbiai priėmė ypatingą žynį, kuriam buvo patikėta žiūrėti, kad nebūtų pažeista aukojimo tvarka ir jos taisyklės. Dalykas tas, kad Vedų *mantros* turi būti tariamos be klaidų, teisingai kirčiuojamos, ir jeigu žyniai padaro klaidų, žynys teisėjas tučtuojau juos pataiso ir taip laiduoja apeigos tikslumą. Jeigu aukos atnašaujamos su klaidomis, jos neduoda norimo rezultato. Kali amžiuje nėra tokių patyrusių *brāhmaṇų* arba žynių, todėl čia minimi aukojimai dabar uždrausti. Vienintelė auka, kurią rekomenduoja *śāstros* – tai Hare Kṛṣṇa *mantros* kartojimas.

Kitas labai svarbus reikalavimas – visų pirma iš visų susirinkusiųjų išrinkti pačią kilniausią asmenybę ir pagerbti ją. Taigi, kai pasiruošimai Yudhiṣṭhiros aukai buvo baigti, visi ėmėsi svarstyti, kam pirmajam parodyti pagarbą. Pastaroji apeiga vadinasi Agrapūjā. *Agra* reiškia „pirmasis“, o *pūjā* – pagerbimas. Agrapūjā vyksta panašia tvarka kaip prezidento rinkimai. Visi, kurie atvyko į aukojimo ceremoniją, buvo įžymios asmenybės, ir dalis susirinkusiųjų siūlė vieną Agrapūjos vertą kandidatūrą, o likusieji siūlė kitas.

Niekaip nepavykstant išspręsti šio klausimo, žodį tarė Sahadeva ir pasisakė Viešpaties Kṛṣṇos naudai. Jis tarė: „Viešpats Kṛṣṇa – geriausiasis iš visos Yadu giminės, bhaktų globėjas ir pats iškiliausias asmuo iš čia susirinkusiųjų. Todėl aš manau, kad niekas neprieštaraus, jeigu garbė būti pagarbintam pirmuoju bus pasiūlyta Jam. Nors tarp susirinkimo dalyvių yra tokie pusdieviai, kaip Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, dangaus planetų valdovas Indra ir daug kitų iškilnių asmenybių, niekas negali prilygti arba pranokti laiko ir erdvės valdovo Kṛṣṇos savo turtais, jėga, šlovingumu, išmintimi, atsižadėjimu ar kokiu nors kitu bruožu. Kṛṣṇa yra visų turtų ir galybės šaltinis. Lygiai kaip individualioji siela yra svarbiausias veiksnys, skatinantis materialaus kūno augimą, taip Kṛṣṇa yra šio kosminio pasaulio Supersiela. Visos Vedų apeigos, ugnies aukos ir kiti aukojimai, Vedų himnų giedojimas ir mistinė *yoga* skirti pažinti Kṛṣṇą. Kad ir kokį kelią pasirinktų žmogus – karminę veiklą ar filosofinius samprotavimus, galutinis tikslas vis tiek yra Kṛṣṇa. Visi autoritetingi savęs pažinimo metodai skirti pažinti Kṛṣṇą. Garbingasis susirinkime, nėra reikalo daug kalbėti apie Kṛṣṇą, nes visi jūs iškilnios asmenybės ir pažįstate Aukščiausiąjį Brahmaną, Viešpatį Kṛṣṇą, kuriam neegzistuoja materialūs skirtumai tarp kūno ir sielos, galios ir galios šaltinio, tarp atskirų kūno dalių. Kadangi kiekvienas yra neatsiejama Kṛṣṇos dalelė, kokybės požiūriu tarp Kṛṣṇos ir gyvųjų esybių nėra skirtumo. Viskas kyla iš Kṛṣṇos galių – materialių arba dvasinių. Kṛṣṇos galios yra tarytum ugnies skleidžiama šviesa ir kaitra. Kokybės prasme tarp kaitros, šviesos ir pačios ugnies nėra skirtumo.

Be to, Kṛṣṇa gali daryti viską, ką nori, kiekviena Savo kūno dalimi. Mes galime atlikti tam tikrą veiksmą viena, bet ne kita kūno dalimi, tuo tarpu Kṛṣṇa gali daryti ką tik nori kiekviena Savo kūno dalimi. Ir kadangi Jo amžinas kūnas kupinas palaimos ir žinojimo, Jis nepatiria šešių materialių pokyčių: gimimo, egzistavimo, brendimo, dauginimosi, išsekimo ir išnykimo. Išorės jėgų neveikiamas, Jis yra visa ko atsiradimo, palaikymo ir naikinimo pirminė priežastis. Tai Kṛṣṇos malonė, kad žmogus išpažįsta religiją, gerina gyvenimo sąlygas, tenkina jausmus ir pagaliau pasiekia išsivadavimą iš materijos nelaisvės. Šie keturi gyvenimo pažangos principai tegali būti įgyvendinti Kṛṣṇos malone. Štai kodėl šiame didžiajame aukojime Jis vertas būti pagerbtas pirmasis, ir dėl to neturėtų būti nesutarimų. Lygiai kaip laistant šaknis, vandens gauna ir šakos, ir lapai, ir žiedai, ar dedant maistą į skrandį, jo gauna visos kūno dalys ir vyksta normali medžiagų apykaita, taip, pirmuoju pagerbiant Kṛṣṇą, bus pagerbti visi susirinkimo dalyviai, neaplenkiant ir didžiųjų pusdievių. Jeigu žmogus turi polinkį labdarai, nesvarbu, koks jo kūnas ir individualybės bruožai, geriausia išeitis jam – viską aukoti Kṛṣṇai, visų mūsų Supersielai. Supersielos pavidalo Kṛṣṇa gyvena visų gyvųjų būtybių širdyse, ir jeigu mums pavyks Jį patenkinti, tuo pačiu mes patenkinsime visas gyvąsias būtybes."

Sahadevai nusišypsojo laimė pažinti įstabias Kṛṣṇos ypatybes, ir, glaustai jas apibūdinęs, jis baigė kalbėti. Kai Sahadeva nutilo, pasigirdo darnūs susirinkusiųjų plojimai ir pritarimo šūksniai: „Tavo tiesa! Tavo tiesa!" Įsitikinęs, kad visi susirinkimo dalyviai, pirmiausia – *brāhmaṇai* bei garbingieji išminčiai, tam pritaria, karalius Yudhiṣṭhira pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą pagal visus Vedų reikalavimus. Iš pradžių karalius Yudhiṣṭhira drauge su savo broliais, žmonomis, vaikais, kitais giminaičiais bei ministrais vandeniu nuprausė Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas ir pašlakstė juo susirinkusiųjų galvas. Po to jis dovanojo Viešpačiui Kṛṣṇai daugybę geltonų šilko rūbų, brangakmenių ir papuošalų.

Pagerbdamas Kṛṣṇą, tą, kuriam buvo skirta jo meilė, karalius Yudhiṣṭhira patyrė tokią ekstazę, kad iš akių jam ėmė riedėti ašaros, ir per ašaras, nors ir labai norėjo, jis beveik nematė Viešpaties Kṛṣṇos. Kai karalius Yudhiṣṭhira pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą, susirinkimo dalyviai pakilo iš vietų ir sudėję rankas ėmė kartoti: „*Jaya! Jaya! Namaḥ! Namaḥ!*" Jiems reiškiant pagarbą Kṛṣṇai, iš dangaus pabiro gėlių lietus.

Tarp susirinkimo dalyvių buvo ir karalius Šiśupāla. Jis buvo prisiekęs Kṛṣṇos priešas dėl daugelio priežasčių, bet labiausiai Šiśupāla nekentė Kṛṣṇos dėl to, kad Jis pagrobė Rukmiṇī iš vedybų ceremonijos. Taigi Šiśupāla negalėjo pakęsti, kad būtų taip garbstomas Kṛṣṇa ir giriamos Jo ypatybės. Tai, kad visi šlovino Viešpatį, jo nė kiek nedžiugino, priešingai, siutino jį. Kai atsistoję visi reiškė pagarbą Kṛṣṇai, Šiśupāla liko sėdėti,

bet iš pykčio dėl liaupsių, skirtų Kṛṣṇai, jis ūmai pašoko ir iškėlęs ranką be jokios baimės ėmė koneveikti Viešpatį Kṛṣṇą. Šiśupāla kalbėjo taip garsiai, kad Viešpats Kṛṣṇa aiškiai girdėjo jo žodžius:

„Garbusis susirinkime, dabar aš supratau Vedų žodžius apie tai, kad viskas galų gale paklūsta laiko valdžiai. Kad ir kaip būtų stengiamasi ką nors pakeisti, laikas įveikia bet kokį pasipriešinimą ir padaro savo. Antai, kad ir kiek stengtųsi žmogus pratęsti savo gyvenimą, kai ateina mirtis, jos išvengti neįmanoma. Aš matau, kad nors čia, mūsų susirinkime, yra daug tvirtų žmonių, laikas juos taip stipriai paveikė, kad jie leidosi apgaunami to pienburnio, pripaisčiusio visokiausių kvailysčių apie Kṛṣṇą. Tarp mūsų yra daug garbių išminčių ir vyresniųjų, ir vis dėlto visi pritarė to paiko jauniklio žodžiams. Tai reiškia, kad net tokiems garbingiems žmonėms, kurie susirinko į šią ceremoniją, laiko poveikis gali sudrumsti protą. Aš visiškai sutinku su didelės pagarbos vertais šio susirinkimo dalyviais, kad jie pajėgūs išsirinkti tą, kuris turėtų būti pagerbtas pirmasis, tačiau aš negaliu sutikti su tuo, ką pasakė tas pienburnis Sahadeva, kuris čia taip liaupsino Kṛṣṇą ir teigė neva šiame aukojime Kṛṣṇa vertas būti pagerbtas pirmasis. Aš matau tarp šio susirinkimo dalyvių tokių, kurie atliko neregėtus asketiškus žygius, tramdė savo kūną ir yra labai apsišvietę. Pasinaudoję jų žiniomis ir patarimais, daug žmonių galėtų išsivaduoti iš materialios būties kančių. Tarp mūsų yra didieji *ṛṣiai*, kurių žinios neišsemiamos, daugybė save pažinusių žmonių bei *brāhmaṇų*, ir aš manau, kad bet kurį iš jų galima buvo išrinkti ir pagerbti pirmuoju, nes jiems lenkiasi net patys didieji pusdieviai, karaliai bei imperatoriai. Aš nesuprantu, kodėl buvo išrinktas tas piemuo Kṛṣṇa ir užmirštos šios didžiosios asmenybės. Mano galva, Kṛṣṇa niekuo ne geresnis už varną. Argi Jis vertas to, kad būtų pirmasis pagerbtas šiame didžiajame aukojime?

Kas iš mūsų gali pasakyti, kokiai kastai priklauso tas Kṛṣṇa, kokias nurodytas pareigas Jis turi atlikti?“ Iš tikrųjų Kṛṣṇa nepriklauso jokiai kastai ir Jam neegzistuoja nurodytų pareigų. Vedos sako, kad Aukščiausiasis Viešpats neturi privalomų pareigų. Viską Jo vardu atlieka įvairios Jo galios.

Šiśupāla tęsė: „Kṛṣṇa nepriklauso kilmingai giminei. Jis elgiasi taip laisvai, kad niekas nė nežino, kokių gi religinio gyvenimo normų Jis laikosi. Matyt, Jam negalioja jokios religijos normos. Jis visada elgiasi taip, kaip Jam šauna į galvą, visiškai nekreipdamas dėmesio į Vedų reikalavimus ir jų nustatytus reguliatyviuosius principus. Todėl Jis ir negali turėti kokių nors gerų ypatybių.“ Pats to nenorėdamas, Šiśupāla tarė pagyros žodį Kṛṣṇai, sakydamas, kad Jam negalioja Vedų reikalavimai. Tai tiesa, nes Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tai, kad Jis neturi jokių ypatybių, reiškia, kad Jis neturi materialių ypatybių, ir kadangi Jis yra Aukščiausiasis Dievo

Asmuo, Jis elgiasi kaip Jam atrodo geriausia, nekreipdamas dėmesio į socialinio ar religinio gyvenimo elgesio normas.

Šišupāla tęsė: „Tad ar gali Jis būti vertas to, kad šiame aukojime Jį pagerbtų pirmuoju? Kṛṣṇa kvailas per visą pilvą, nes kaip kitaip paaiškinti, kad Jis paliko Mathurą, kurios gyventojai yra iškilnūs žmonės, besilaikantys Vedų kultūros normų, ir prisiglaudė vandenyne, kur apie Vedas niekas nė girdėt negirdėjo. Užuot gyvenęs atvirai, Jis surentė vidury vandenyno tvirtovę ir gyvena tokioje vietoje, kur apie Vedų išmintį neišgirsi nė žodžio. O ištrūkęs iš tos tvirtovės, Jis ima siautėti, tarytum koks plėšikas, vagis ar valkata."

Šišupāla šėlo dėl to, kad Kṛṣṇa buvo išrinktas svarbiausiuoju iš visų susirinkusiųjų ir buvo pagerbtas pirmasis. Jis kalbėjo taip neatsakingai, kad buvo aišku, jog laimingoji jo žvaigždė užgeso. Nesėkmė aptemdė jo protą, ir Šišupāla toliau svaidėsi įžeidimais. Viešpats Kṛṣṇa kantriai, tylėdamas klausėsi Jam skirtų įžeidimų. Kaip liūtas, kuris nekreipia dėmesio į šakalų gaujos viauksėjimą, Viešpats Kṛṣṇa buvo ramus ir nesutrikdomas. Kṛṣṇa neatsakė nė į vieną iš Šišupālos mestų kaltinimų, tačiau susirinkimo dalyviai, išskyrus kelis, pritarusius Šišupālai, sujudo, nes joks save gerbiantis žmogus negali pakęsti, kai piktžodžiaujama prieš Dievą ar Jo bhaktą. Dalis jų, nutarę, kad Šišupālos neįstengs nutildyti, užsikimšo ausis, kad daugiau negirdėtų piktų jo kaltinimų, ir protestuodami išėjo iš susirinkimo salės. Taip jie pasmerkė Šišupālos elgesį. Kai piktžodžiaujama prieš Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Vedos nurodo tuoj pat išeiti iš tos vietos. Žmogus, kuris taip nepasielgia, nubraukia savo dorybingus darbus ir patiria nuopuolį.

Susirinkime dalyvaujantys karaliai iš Kuru, Matsyos, Kekayos ir Sṛñjayos giminių labai įtūžo ir tuojau stvėrė savo kardus ir skydus, norėdami užmušti Šišupālą. Šišupāla buvo toks kvailas, kad net tada, kai visi karaliai buvo pasiruošę jį užmušti, nė kiek nesutriko. Jam nė mintis nešovė pagalvoti, kuo gali baigtis kvaili jo plepalai, ir kai pamatė, kad karaliai ketina jį užmušti, jis neatlyžo, o čiupo kardą bei skydą ir atsistojo, pasirengęs su jais susiremti. Tuo tarpu Viešpats Kṛṣṇa, pamatęs, kad toje vietoje, kur turėjo įvykti džiugi šventė, Rājasūyos *yajña*, tuoj tuoj užvirs kautynės, visus nuramino ir iš Savo nepriežastinės malonės nutarė Pats užmušti Šišupālą. Kol Šišupāla plūdo besirengiančius jį pulti karalius, Viešpats Kṛṣṇa paėmė Savo aštrų kaip skustuvo briauna diską ir akimoju nukirto Šišupālai galvą.

Kai Šišupālos galva nusirito nuo pečių, susirinkusiųjų minia suūžė. Pasinaudoję sąmyšiu, keli Šišupālą rėmę karaliai, persigandę dėl savo gyvybės, greitai spruko iš susirinkimo. O laimingoji Šišupālos siela, nekreipdama į nieką dėmesio, visų susirinkusių akivaizdoje įsiliejo į Viešpaties Kṛṣṇos

kūną, tarsi liepsnojantis meteoritas nukristų į žemę. Šiśupālos sielos įsiliejimas į transcendentinį Kṛṣṇos kūną primena mums istoriją apie Jayą ir Vijayą, kurie, keturių Kumārų prakeikti, puolė į materialųjį pasaulį. Kad galėtų sugrįžti į Vaikuṇṭhos pasaulį, tris gyvenimus iš eilės jie turėjo būti mirtinais Viešpaties priešais, o šiam laikui pasibaigus jie galėjo grįžti ir tarnauti Viešpačiui Jo palydovų vaidmenyje.

Nors Šiśupāla elgėsi kaip Kṛṣṇos priešas, jis nė akimirkos nebuvo be Kṛṣṇos sąmonės. Jo mintys visada sukosi apie Kṛṣṇą. Todėl pirmiausia jis pasiekė *sāyujya-mukti* išsivadavimą – įsiliejo į Aukščiausiojo būtį, ir galų gale atgavo savo prigimtinį tarno vaidmenį. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad žmogus, kuris prisimena Kṛṣṇą mirties akimirką, atsiskyręs nuo kūno išsyk eina į Dievo karalystę. Kai Šiśupāla buvo išvaduotas, karalius Yudhiṣṭhira apdovanojo visus, kurie atėjo į aukojimą. Jis dosniai atlygino žyniams ir garbiems išminčiams už jų padarytą darbą ir, atlikęs viską, kas numatyta aukos ritualo, nusimaudė. Maudymasis atlikus auką irgi yra ritualo dalis ir vadinasi *avabhṛta*.

Taip Viešpaties Kṛṣṇos dėka karaliaus Yudhiṣṭhiros Rājasūyos *yajña* laimingai baigėsi, ir, Savo pusbrolių bei kitų giminaičių paprašytas, Kṛṣṇa pasiliko Hastināpuroje dar keletui mėnesių. Ir nors karalius Yudhiṣṭhira bei jo broliai nenorėjo, kad Viešpats Kṛṣṇa išvyktų iš Hastināpuros, Kṛṣṇa vis dėlto paprašė leidimo vykti į Dvāraką ir su Savo žmonomis bei ministrais sugrįžo namo.

Jayos ir Vijayos kritimo iš Vaikuṇṭhos planetų į materialųjį pasaulį istoriją pasakoja septintoji „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmė. Šiśupālos mirtis yra tiesiogiai susijusi su Jayos ir Vijayos istorija, tačiau svarbiausia, ko galime pasimokyti iš šio nutikimo, yra tai, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo, būdamas absoliutus, gali dovanoti išsivadavimą kiekvienam, nepaisant to, ar jis atlieka Jo priešo, ar draugo vaidmenį. Todėl klaidinga būtų manyti, kad Viešpats yra kieno nors draugas ar priešas. Jo draugiškumas ar priešiškumas visad yra absoliutūs. Jis neskirsto pagal materialius kriterijus.

Kai aukojimui pasibaigus karalius Yudhiṣṭhira išsimaudė ir atsistojo į garbingųjų išminčių bei *brāhmaṇų* būrį, jis buvo panašus į dangaus valdovą, kuriam niekas negalėjo prilygti savo puikumu. Karalius Yudhiṣṭhira apibėrė dovanomis dalyvavusius aukojime pusdievius, ir jie, girdami karaliaus darbus ir šlovindami Viešpatį Kṛṣṇą, laimingi išėjo iš susirinkimo.

Pasakodamas apie tai, kaip Viešpats Kṛṣṇa užmušė Šiśupālą ir kaip Mahārāja Yudhiṣṭhira sėkmingai atliko Rājasūyos *yajñą*, Śukadeva Gosvāmis pridūrė, kad buvo dar vienas žmogus, kuriam laiminga Rājasūyos *yajños* baigtis nesuteikė jokio džiaugsmo. Tai buvo Duryodhana.

Jis buvo labai nuodėmingas, todėl jį nuolat graužė pavydas. Duryodhana gimė Kuru giminėje ir tarytum įsisenėjusi liga ruošė visai giminei pražūtį.

Śukadeva Gosvāmis patikino Mahārāją Parīkṣitą, kad pasakojimai apie Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus – tai, kaip Jis užmušė Šišupālą bei Jarāsandhą ir grąžino laisvę įkalintiems karaliams, – yra transcendentiniai, ir kiekvienas, kuris klausosi šių pasakojimų iš autoritetingo pasakotojo lūpų, išsyk išsivaduoja nuo atlygio už visas gyvenime padarytas nuodėmes.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Šišupālos išvadavimas“.

SEPTYNIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Kodėl pasibaigus Rājasūyos aukojimui pasijuto įžeistas Duryodhana

Karalius Yudhiṣṭhira garsėjo kaip *ajātaśatru*, arba „žmogus, neturintis priešų.“ Todėl visi žmonės, pusdieviai, karaliai, išminčiai bei šventieji labai džiaugėsi, kai karaliaus Yudhiṣṭhiros rengiama Rājasūyos *yajña* sėkmingai baigėsi. Nesidžiaugė tik Duryodhana. Mahārājai Parīkṣitui tai buvo labai keista, ir jis pasidomėjo, kuo Śukadeva Gosvāmis šitai paaiškintų.

Śukadeva Gosvāmis atsakė: „Brangus karaliau Parīkṣitai, tavo senelis karalius Yudhiṣṭhira buvo didi siela. Dėl savo gero būdo jis neturėjo priešų, todėl jį vadino *ajātaśatru* – „tas, kuris niekada neturėjo priešų.“ Rengiant Rājasūyos *yajñą*, jis visiems Kuru giminės nariams paskyrė pareigas. Antai Bhīmasena vadovavo virtuvėje, Duryodhana buvo iždininkas, Sahadeva sutikinėjo svečius, Nakula parūpino viską, ko reikia aukai atlikti, o Arjuna turėjo žiūrėti, kad vyresniesiems svečiams būtų patogu. Bet labiausiai stebino tai, kad Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ėmėsi plauti atvykusių svečių pėdas. Karalienė sėkmės deivė Draupadī vaišino svečius, o Karṇa, garsėjantis savo dosnumu, buvo paskirtas atsakingu už labdarą. Taigi ren-

giant Rājasūyos *yajñą*, darbo turėjo visi – Sātyakis, Vikarṇa, Hārdikya, Vidura, Bhūriśravā bei Bāhlīkos sūnus Santardana. Jie taip mylėjo karalių Yudhiṣṭhirą, kad norėjo kokiu nors būdu suteikti jam malonumo.

Kai Viešpaties Kṛṣṇos malone Śiśupāla žuvo ir įsiliejo į dvasinę būtį ir kai pasibaigus Rājasūyos *yajñai* visi draugai ir gerieji žmonės buvo tinkamai pagerbti ir gausiai apdovanoti, karalius Yudhiṣṭhira iškeliavo nusimaudyti į Gangą. Šiandien Hastināpuros miestas stovi ant Yamunos upės kranto, todėl „Śrīmad-Bhāgavatam“ teiginys, kad karalius Yudhiṣṭhira išvyko maudytis į Gangą, nurodo, kad Pāṇḍavų laikais Yamunos upė irgi vadinta Ganga. Karaliui atliekant *avabhṛthos* apsiplovimą, skambėjo įvairiausi muzikos instrumentai – *mṛdaṅgos*, kriauklės, būgnai, litaurai bei ragai. Jiems antrino varpelių skimbčiojimas ant šokančių merginų kojų. Būriai patyrusių muzikantų grojo *vīṇomis*, fleitomis, gongais bei cimbolais, ir nuo skambių instrumentų garsų aidėjo dangaus skliautas. Lydimi prabangiai papuoštų dramblių, vežimų, arklių ir kareivių, su savo vėliavomis traukė karališkosios kilmės svečiai iš Sṛñjayos, Kāmbojos, Kuru, Kekayos, Kośalos ir kitų kraštų. Eisenos priešakyje vyko karalius Yudhiṣṭhira. Apeigų vykdytojai – žyniai, jų padėjėjai ir *brāhmaṇai* atnašavo auką, garsiai giedodami Vedų himnus. Pusdieviai, Pitṛlokos bei Gandharvalokos gyventojai bei gausus būrys išminčių bėrė iš dangaus gėles. Hastināpuros, Indraprasthos, vyrai bei moterys buvo išsitepę kvapiaisiais gėlių aliejais, pasipuošę nuostabiais spalvingais rūbais, girliandomis ir brangenybėmis. Džiaugdamiesi iškilmėmis, jie laistėsi vandeniu, aliejumi, pienu, mėtėsi sviestu ir jogurtu, tepliodami vienas kitą. Šitaip buvo pažymimas džiugus įvykis. Kurtizanės linksminosi, tepliodamos vyrus, o vyrai stengėsi nelikti joms skolingi. Nuo kurkumos bei šafrano skysčiai tapo ryškiai geltoni.

Danguje galėjai matyti įvairiausių orlaivių, kuriais pasižiūrėti iškilmių atskrido pusdievių žmonos. Palankinuose, su asmens sargybinių palyda atvyko ir būriai puošniai apsirengusių karalienių. O Viešpats Kṛṣṇa, Pāṇḍavų pusbrolis iš motinos pusės, bei artimiausias Jo draugas Arjuna ėmė laistyti jas įvairiais skysčiais. Karalienės drovėjosi, o jų veiduose švietė nuostabios šypsenos. Jų *sāriai* kiaurai permirko, ir per šlapius rūbus aiškiai matėsi dailios jų kūno linijos, ypač krūtys ir liemenys. Karalienės irgi turėjo kibiruose įvairiausių skysčių ir taškė jais savo svainius. Besilinksminančių karalienių šukuosenos išsileido, ir ant žemės pabiro gėlės, kuriomis jos buvo pasipuošusios. Netyros širdies žmonėms linksmos Viešpaties Kṛṣṇos, Arjunos ir karalienių išdaigos sukėlė geismą. Kitaip sakant, tyros širdies vyrams ir moterims tokios išdaigos teikia džiaugsmą, bet žmonėms, susitepusiems materijos nešvarumais, jos tesukelia geismus.

Puikiausiais žirgais kinkytame prabangiame iškilmių vežime karalius

Yudhiṣṭhira su savo žmonomis ir Draupadī atrodė labai gražiai – tarsi pats didysis Rājasūyos aukojimas, supamas įvairių ritualų.

Po Rājasūyos aukojimo prasidėjo Vedų apeigos *patnī-saṁyāja*. Karaliaus Yudhiṣṭhiros žyniai deramai atliko ir šį aukojimą, kuriame dalyvauja ma kartu su žmona. Karalienei Draupadī ir karaliui Yudhiṣṭhirai atliekant *avabhṛthos* apsiplovimą, Hastināpuros gyventojai bei pusdieviai iš džiaugsmo pradėjo mušti būgnus ir trimituoti, o iš dangaus pabiro gėlių lietus. Karaliui ir karalienei nusimaudžius Gangoje, į upę įbrido jų pavaldiniai iš visų *varṇų*, arba kastų, – *brāhmaṇai, kṣatriyai, vaiśyai* bei *śūdros*. Apsiplovimą Gangoje rekomenduoja Vedų raštai, nes šis veiksmas išvaduoja žmogų nuo atlygio už visas nuodėmes. Dar ir šiandien Indijos žmonės laikosi šio papročio, ypač tam tikrais palankiais momentais. Tada Gangoje maudosi milijonai žmonių.

Išsimaudęs karalius Yudhiṣṭhira apsivilko naujais šilko rūbais, apsisiautė skraiste ir užsidėjo brangenybes. Pasipuošęs pats, karalius dovanojo rūbus ir brangenybes žyniams bei kitiems *yajñų* dalyviams. Taip jis pagerbė visus. Menkiausia proga jis stengėsi išreikšti pagarbą savo draugams, šeimos nariams, giminėms, geradariams bei visiems dalyvavusiems aukoje. Jis buvo *vaiṣṇavas*, didis Viešpaties Nārāyaṇos bhaktas, todėl jo nereikėjo mokyti pagarbos aplinkiniams. Filosofų *māyāvādžių* pastangos kiekviename matyti Dievą – dirbtinis būdas siekti vienovės, tuo tarpu *vaiṣṇavas*, arba Viešpaties Nārāyaṇos bhaktas, kiekvieną gyvą būtybę suvokia kaip neatsiejamą Aukščiausiojo Viešpaties dalelę. Todėl *vaiṣṇavai* požiūris į kitas gyvąsias būtybes yra absoliutus. Kaip žmogus nedaro skirtumo tarp atskirų kūno dalių, nes visos jos priklauso vienam ir tam pačiam kūnui, taip ir *vaiṣṇavas* neskiria gyvulio nuo žmogaus, nes abiejuose mato drauge glūdint sielą bei Supersielą.

Kai nusimaudė ir pailsėję visi apsirengė šilko rūbais, įsisegė brangakmenių auskarus, pasipuošė gėlių girliandomis ir perlų vėriniais, užsidėjo turbanus, apsisiautė ilgomis skraistėmis, atrodė, kad tai pusdieviai nužengė iš dangaus. Gražiausios buvo moterys, apsirengusios itin puošniai. Kiekvienos liemenį juosė aukso diržas. Moterys šypsojosi, ir jų šypsenos, *tilakos* ženklai ant kaktos bei išsidraikiusios garbanos teikė joms ypatingo patrauklumo.

Visi dalyvavusieji Rājasūyos *yajñoje* – nepranokstami savo dorybėmis žyniai, jiems patarnavusieji *brāhmaṇai*, visoms *varṇoms* priklausantys karaliaus valdiniai, valdovai, pusdieviai, išminčiai, šventieji bei Pitṛlokos gyventojai – buvo be galo patenkinti karaliaus Yudhiṣṭhiros dėmesiu bei pagarba ir išvyko namo puikios nuotaikos. Keliaudami į namus, jie kalbėjo apie tai, kaip garbingai elgėsi karalius Yudhiṣṭhira, ir nors kalbos apie karaliaus didybę netilo nė minutei, jiems buvo vis negana, kaip niekada

nebūna gana saldaus nektaro, kurį norisi vis gerti ir gerti be galo. Svečiai išsivažinėjo, tačiau Mahārāja Yudhiṣṭhira niekaip nenorėjo skirtis su būreliu artimiausių draugų, tarp kurių buvo ir Viešpats Kṛṣṇa. Viešpats Kṛṣṇa negalėjo atmesti karaliaus prašymo pasilikti, todėl Yadu giminės didvyrius – Sāmbą ir kitus – išsiuntė namo vienus. Jie grįžo į Dvāraką, o Pats Viešpats Kṛṣṇa pasiliko, kad karaliui suteiktų malonumo.

Materialiame pasaulyje kiekvienas ko nors trokšta, tačiau žmogui niekada nepavyksta savo troškimų patenkinti iki galo. Tačiau visi karaliaus Yudhiṣṭhiros norai dėl besąlygiško jo atsidavimo Kṛṣṇai išsipildė, kai tik jis atliko Rājasūyos *yajñą*. Iš Rājasūyos *yajños* aprašymo matyti, kad ši auka – tai ištisas didžiausių troškimų vandenynas. Paprastas žmogus per silpnas įveikti tokį vandenyną, tačiau Viešpaties Kṛṣṇos malone karalius Yudhiṣṭhira lengvai jį įveikė ir atsikratė visų rūpesčių.

Kai Duryodhana pamatė, kad Rājasūyos *yajña* nepaprastai išgarsins karalių Yudhiṣṭhirą ir kad jis susilauks visų lūkesčių išsipildymo, apnuodytoje Duryodhanos sieloje užsiplieskė pavydo ugnis. Visų pirma, jis pavydėjo imperatoriaus rūmų, kuriuos Pāṇḍavoms pastatė demonas Maya. Meniška rūmų apdaila buvo be galo įmantri, ir jie nebuvo per prasti net didiesiems karaliams, princams ir demonų valdovams. Čia Pāṇḍavos gyveno kartu su šeimos nariais, ir karalienė Draupadī taikiai tarnavo savo vyrams. O kadangi tomis dienomis rūmuose viešėjo Viešpats Kṛṣṇa, rūmai atrodė dar gražesni, nes čia buvo ir tūkstančiai Jo gražuolių žmonų. Kai liaunaliemenės ir pilnakrūtės karalienės žengdavo per rūmus, ir melodingai, pagal judesių ritmą skimbčiojo jų kojų varpeliai, rūmai rodėsi puikesni už dangaus karalystę. Karalienių krūtinės buvo pabarstytos šafrano pudra, todėl perlų vėriniai ant jų kaklo turėjo rausvą atspalvį. Pasipuošusios sunkiais auskarais, krintančiais ant pečių plaukais, karalienės buvo be galo gražios. Gražuolės moterys karaliaus Yudhiṣṭhiros rūmuose kėlė Duryodhanai pavydą. Tačiau labiausiai pavydas ir geismas jį kamavo, kai jis matė gražiąją Draupadī, nes Draupadī jį traukė nuo pat jos vestuvių su Pāṇḍavomis dienos. Susirinkime, kuriame Draupadī rinkosi vyrą, dalyvavo ir Duryodhana, kurį, kaip ir kitus karalaičius, pakerėjo Draupadī grožis, tačiau laimėti jos rankos jam nepavyko.

Vieną gražią dieną karalius Yudhiṣṭhira sėdėjo aukso soste savo rūmuose, kuriuos pastatė demonas Maya. Čia buvo ir keturi jo broliai, giminaičiai bei didysis globėjas – Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa. Materiali prabanga, kuri supo karalių Yudhiṣṭhirą, buvo verta paties Viešpaties Brahmos. Kai karalius sėdėjo soste, apsuptas draugų, ir skaitovai jam deklamavo maldas, kurios skambėjo tarsi nuostabiausios giesmės, į rūmus su jaunesniuoju broliu įžengė Duryodhana. Duryodhanos galvą puošė šalmas, rankoje jis laikė kardą. Pavydas ir pyktis nedavė jam ramybės, todėl dėl

kažkokio menkniekio jis užriko ant sargybinių ir buvo labai piktas. Jis tūžo, kad nesuprato, kur rūmuose buvo grindys, o kur – vanduo. Demonas Maya taip meistriškai įrengė rūmus, kad nežinantis kūrėjo gudrybės galėjo nepamatyti, kad kai kur grindų vietoje telkšojo vanduo. Taip apsigavo ir Duryodhana – manydamas, kad žengia grindimis, jis įpuolė į vandenį. Kai Duryodhana per kvailumą atsidūrė vandenyje, karalienės ėmė juoktis. Karalius Yudhiṣṭhira suprato Duryodhanos savijautą ir pabandė nuraminti karalienes, tačiau Viešpats Kṛṣṇa davė karaliui ženklą nesikišti. Kṛṣṇa norėjo, kad Duryodhana liktų kvailio vietoj, ir jo nemokšiškas elgesys sukeltų visiems gardaus juoko. Kai visi ėmė kvatoti, Duryodhana pasijuto labai įžeistas. Iš pykčio jam pasišiaušė plaukai. Patyręs tokį pažeminimą, Duryodhana panarino galvą ir išėjo iš rūmų. Jis tylėjo ir nė nebandė kaip nors atsikirsti. Kai Duryodhana supykęs išėjo, visi, taip pat ir karalius Yudhiṣṭhira, labai apgailestavo dėl to, kas įvyko. Tik Kṛṣṇa nekreipė į tai dėmesio. Jis nepratarė nė žodžio. Buvo akivaizdu, kad Duryodhana pateko į iliuziją aukščiausiąja Viešpaties Kṛṣṇos valia ir kad taip prasidėjo dviejų Kuru giminės šakų priešiškumas. Ko gero, taip buvo sumanyta Paties Kṛṣṇos, kuris siekė palengvinti žemę užgulusią naštą.

Karalius Parīkṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio, kodėl Duryodhana nesidžiaugė pasibaigus Rājasūyos *yajñai*, ir tai, ką papasakojo Śukadeva Gosvāmis, buvo atsakymas į jo klausimą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt ketvirtą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kodėl pasibaigus Rājasūyos aukojimui pasijuto įžeistas Duryodhana“.

SEPTYNIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Śālva kaunasi su Yadu gimine

Pasakodamas apie Viešpaties Kṛṣṇos darbus, kuriuos Jis nuveikė, dėdamasis paprastu žmogumi, Śukadeva Gosvāmis įterpė ir istoriją apie Yadu giminės mūšį su demonu Śālva, kuris turėjo stebuklingąjį Saubhos orlaivį. Karalius Śālva buvo geras Śiśupālos draugas. Kai Śiśupāla vyko vesti Rukmiņī, Śālva buvo vienas iš jaunikio palydos narių. Yadu giminės kautynėse su jai priešiškais karaliais Śālva patyrė pralaimėjimą. Tačiau net pralaimėjęs jis nenurimo ir visų karalių akivaizdoje pažadėjo, kad ateis diena, kai jis išvaduos pasaulį nuo Yadu giminės. Nuo tos dienos, kai per Rukmiņī vestuves pralaimėjo kovą, Śālva nuolat juto pagiežą Viešpačiui Kṛṣṇai. Śālva buvo tikras kvailys, nes pažadėjo užmušti Patį Kṛṣṇą.

Paprastai tokie kvaili demonai, norėdami įvykdyti slaptus savo kėslus, ieško kokio nors pusdievio, pavyzdžiui, Viešpaties Šivos, užtarimo. Ir štai Śālva, stengdamasis įgauti stiprybės, kreipėsi pagalbos į Viešpatį Šivą ir pradėjo garbinti jo lotoso pėdas. Śālva griežtai tramdė savo kūną, kasdien tesuvalgydamas saują pelenų. Viešpats Šiva, Pārvatī vyras, buvo labai maloningas: norint pelnyti jo malonę, tereikėjo įvykdyti griežtą asketiš-

ką žygį. Taigi ištisus metus Śālva griežtai tramdė save, ir patenkintas juo Viešpats Śiva pasisiūlė įvykdyti kokį nors jo troškimą.

Śālva paprašė Viešpaties Śivos tokio tvirto oro laivo, kad jo negalėtų sunaikinti joks pusdievis, demonas, žmogus, *gandharva, nāga* ir netgi *rākṣasa*. Maža to, orlaivis turįs nuskristi visur, kur tik jis panorės, o svarbiausia, laivas turi kelti grėsmę ir įvaryti baimę Yadu giminės nariams. Viešpats Śiva sutiko dovanoti tokį palaiminimą, ir, demono Mayos padedamas, Śālva pastatė labai tvirtą didžiulį geležinį orlaivį, kurio niekas negalėjo numušti. Milžiniškas laivas buvo panašus į didžiulį miestą ir galėjo skristi taip aukštai ir greitai, kad buvo beveik nematomas, tad apie jo užpuolimą negalėjo būti nė kalbos. Juo galėjai skristi kur tik nori net tamsią naktį. Įsigijęs stebuklingą oro laivą, Śālva nuskriejo į Dvārakos miestą, nes šio laivo jis todėl ir troško, kad galėtų užpulti Yadavų, kuriuos visad laikė savo priešais, miestą.

Taip Śālva užpuolė Dvāraką iš oro ir gausiomis karių pajėgomis apsupo miestą žemėje. Śālvos kariauna įsiveržė į miestą ir ėmė niokoti gražiausias jo vietas. Jie trypė puikius parkus, laužė miesto vartus, griovė rūmus ir namus, tokius aukštus, kad jų stogai rėmėsi į dangų, vertė aukštas gynybines sienas ir nusiaubė vaizdingas poilsio vietas. Kol kareiviai siautėjo žemėje, Śālva svaidė iš oro laivo didžiulius akmenis, medžių kamienus, žaibus, nuodingas gyvates bei daugybę kitų mirtinų ginklų. Jam pavyko sukelti Dvārakoje tokį stiprų viesulą, kad nuo pakilusių į orą dulkių miestą apgaubė tamsa. Śālvos valdomas laivas pridarė Dvārakai ne mažiau bėdos, negu kadaise visai žemei pikti Tripurāsuros darbai. Dvārakā Purio gyventojus sukaustė siaubas, ir jie nerado sau vietos.

Garsieji Dvārakos didvyriai, priešakyje su Pradyumna ir kitais karžygiais, puolė Śālvos karius ir oro laivą. Kai Pradyumna pamatė, koks pavojus pakibo virš miesto, jis nedelsdamas nė akimirkos subūrė savo karius ir pats šoko į kovos vežimą, drąsindamas pavaldinius ir žadėdamas juos apginti. Jo įsakymu, daugybė narsių karių, tarp jų – Sātyakis, Cārudeṣṇa ir Sāmba, jaunesnieji Pradyumnos broliai, taip pat Akrūra, Kṛtavarmā, Bhānuvinda, Gada, Śuka ir Sāraṇa, išėjo iš miesto kautis su Śālva. Tai buvo nežabotos jėgos karžygiai. Kiekvienas jų galėjo kautis iškart su tūkstančiais priešininkų. Jie buvo puikiai ginkluoti, o paskui juos traukė šimtai bei tūkstančiai vežimų, dramblių, žirgų ir pėstininkų. Tarp priešininkų užvirė aršios kautynės – kaip kitados tarp pusdievių ir demonų. Mūšis buvo žiaurus, ir tiems, kurie stebėjo jį, plaukai stojo piestu.

Kai Saubhos valdovas Śālva, pasinaudodamas mistine orlaivio jėga, paskandino miestą tirštoje lyg naktis migloje, Pradyumna davė jam deramą atkirtį. Jis stojo kautis tarsi tekanti saulė. Kaip tekanti saulė akimirksniu išsklaido nakties tamsą, taip pasirodžius Pradyumnai baigėsi

Šālvos galybė. Pradyumnos strėlės turėjo auksines plunksnas ir aštrų geležinį antgalį. Dvidešimt penkias tokias strėles Pradyumna paleido į Šālvos karvedį ir sunkiai sužeidė jį. O šimtas strėlių nuskriejo į Šālvą. Po vieną teko priešo kariams, o po dešimt strėlių jis paleido į kiekvieną vežėją. Arkliai ir drambliai, nešantys karius, krito gavę po tris Pradyumnos strėles. Kai mūšio dalyviai pamatė nepaprastą Pradyumnos žygdarbį, didieji abiejų pusių karžygiai ėmė girti jo šaunumą.

Tačiau Šālvos oro laivas tebebuvo neįmenama mįslė. Tai buvo toks stebuklingas laivas, kad danguje tai pasirodydavo ištisas pulkas laivų, tai nebesimatė nė vieno. Orlaivis tai pasirodydavo, tai išnykdavo, ir Yadu giminės kariai apstulbę galvojo, kurgi dingo tas keistasis laivas. Jie matė jį tai žemėje, tai ore, tai nutūpusį ant kalno viršūnės, tai plaukiantį vandeniu. Stebuklingasis laivas sukosi ore nė akimirkai nesustodamas, tarsi viesulo pagauta žarija. Bet, nepaisydami mįslingų orlaivio manevrų, Yadu giminės karvedžiai bei kariai tuoj pat puldavo Šālvą, kai tik jis pasirodydavo su savo laivu bei kariais. Yadu giminės karių strėlės švytėjo tarsi saulė ir buvo pavojingos kaip gyvatės geluonis. Nuo nesibaigiančio strėlių lietaus, kurį siuntė Yadu giminės didvyriai, Šālvos kariai greitai nuvargo, o patsai Šālva neteko sąmonės.

Šālvos pusėje kovojusiems kariams irgi nestigo galios, ir jie strėlėmis spaudė Yadu giminės karžygius. Tačiau Yadavos buvo tokie galingi ir ryžtingi, kad nesitraukė iš savo atraminių pozicijų. Yadu giminės didvyriai pasiryžo arba laimėti, arba žūti kovos lauke. Jie buvo tikri, kad žuvę mūšyje eis į dangaus planetas, o jį laimėję laimingi gyvens šiame pasaulyje. Šālvos karvedys Dyumānas buvo labai tvirtas, ir nors jį sužeidė dvidešimt penkios Pradyumnos strėlės, jis netikėtai puolė Pradyumną ir sunkiu vėzdu trenkė tokį smūgį, kad šis krito be sąmonės. Pasigirdo šauksmai: „Dabar jam galas! Dabar jam galas!“ Vėzdo smūgis buvo toks stiprus, kad galėjo sutriuškinti paprasto žmogaus krūtinę.

Pradyumnos kovos vežimą valdė Dārukos sūnus. Pagal Vedų karybos taisykles, vežėjas ir karžygys, esantys kovos vežime, per kautynes veikia išvien. Vežėjo pareiga – pavojaus akimirką pasirūpinti karžygiu. Todėl sąmonės netekusį Pradyumną Dārukos sūnus išvežė iš mūšio lauko. Po poros valandų nuošalioje vietoje Pradyumna atsigavo ir, pamatęs, kad yra nebe mūšio lauke, pradėjo priekaištauti vežėjui: „Ką tu padarei! Tai baisu! Kodėl išvežei mane iš mūšio lauko? Brangus vežėjau, man dar niekada neteko girdėti, kad mūsų šeimoje ką nors būtų išvežę iš mūšio lauko. Nė vienas kovos metu nesitraukė iš mūšio lauko. Savo poelgiu tu užtraukei man didžiausią gėdą. Visi kalbės, kad aš pabėgau iš mūšio lauko kovai dar nepasibaigus. Tu bailus ir ištižęs žmogus, ir man nėra daugiau ką pridurti! Sakyk, kaip dabar pasirodysiu dėdei Balarāmai ir tėvui

Kṛṣṇai, ką Jiems pasakysiu? Visi kalbės, kad pabėgau iš mūšio lauko, ir ką jiems atsakysiu, paklaustas, kaip viskas atsitiko? Mano brolienės šaipysis ir kandžiai šnekės: „Brangusis didvyri, kaip tu tapai šitokiu bailiu? Kaip pavirtai eunuchu? Kaip galėjai šitaip save pažeminti priešininkų akyse?“ O brangusis vežėjau, tu padarei didelę klaidą, išveždamas mane iš mūšio lauko.“

Pradyumnos vežėjas atsakė: „Brangus didvyri, linkiu tau dar ilgai gyventi ir manau nieko blogo nepadaręs, nes vežėjo pareiga – padėti savam karžygiui, kai jis patenka į pavojų. Brangus didvyri, tu puikiai koveisi, tačiau gresiant rimtam pavojui vežėjas ir karys privalo vienas kitą ginti. Aš gerai žinau kovos taisykles ir atlikau savo pareigą. Priešas netikėtai trenkė tau stiprų smūgį vėzdu, ir tu kritai be sąmonės. Tau grėsė rimtas pavojus, nes buvai apsuptas priešų, todėl šitaip pasielgęs aš atlikau savo pareigą.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Śālva kaunasi su Yadu gimine“.

SEPTYNIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Śālvos išvadavimas

Pasikalbėjęs su savo vežėju, Dārukos sūnumi, Pradyumna sužinojo, kaip viskas atsitiko iš tikrųjų. Jis išsiskalavo burną ir nusiprausė rankas, apsiginklavo lanku bei strėlėmis ir paprašė vežėjo vežti ten, kur kovėsi Śālvos karvedys. Tuo tarpu Dyumānas, Śālvos karvedys, Pradyumnai trumpam palikus mūšio lauką, buvo pradėjęs spausti Yadu giminės karius. Pasirodęs kovos lauke, Pradyumna tuoj pat aštuoniomis strėlėmis užkirto jam kelią: keturiomis strėlėmis Pradyumna paklojo Dyumāno arklius, viena strėle pervėrė vežėją, kita perkirto pusiau Dyumāno lanką, dar viena – numušė vėliavą, o paskutiniąja strėle nukirto Dyumāno galvą.

Nuo jo neatsiliko ir didvyriai Gada, Sātyakis, Sāmba bei kiti. Mūšio lauke jie įnirtingai kapojo Śālvos karius. Mirties neišvengė ir tie, kurie buvo Śālvos oro laive – negyvi jie krito į vandenyną. Priešininkai suduodavo vienas kitam vis stipresnius smūgius. Kova buvo žiauri ir negailestinga. Ji truko dvidešimt septynias dienas be sustojimo. Kol Dvārakoje virė mūšis, Kṛṣṇa viešėjo Indraprasthoje pas Pāṇḍavas ir karalių Yudhiṣṭhirą. Mūšis su Śālva prasidėjo po karaliaus Yudhiṣṭhiros surengtos Rājasūyos *yajños* ir Śiśupālos mirties. Kai Viešpats Kṛṣṇa sužinojo apie Dvārakai gresiantį pavojų, Jis paprašė vyresniųjų Pāṇḍavų šeimynos narių, pirmiausia Savo tetos Kuntīdevī, leidimo ir nedelsdamas išvyko į Dvāraką.

Viešpačiui Kṛṣṇai kilo įtarimas, kad tuo metu, kai susidoroję su Śiśupāla Jis ir Balarāma vyko į Hastināpurą, Śiśupālos žmonės bus užpuolę Dvāraką. Pasiekęs Dvāraką, Viešpats Kṛṣṇa pamatė, kad miestui gresia didelis pavojus. Balarāmajī Jo nurodymu užėmė atramines pozicijas miestui ginti, o Pats Kṛṣṇa paprašė Savo vežėją Dāruką ruoštis puolimui. Jis tarė: „Dāruka, nedelsdamas vežk Mane prie Śālvos. Tu turbūt girdėjai, kad Śālva labai galingas ir paslaptingas žmogus. Tačiau tau nėra ko bijoti.“ Išgirdęs Viešpaties Kṛṣṇos įsakymą ir palaukęs, kol Jis įsės į kovos vežimą, Dāruka visu greičiu nuskriejo prie Śālvos.

Virš Viešpaties Kṛṣṇos vežimo plaikstėsi vėliava su Garuḍos atvaizdu, ir, pamatę šią vėliavą, Yadu giminės kariai išsyk suprato, kad mūšio lauke pasirodė Viešpats Kṛṣṇa. Tuo metu beveik visi Śālvos kariai jau buvo kritę, tačiau Śālva, išvydęs mūšio lauke Kṛṣṇą, sviedė baisų, neregėtos galios ginklą, kuris kaukdamas nulėkė dangumi tarsi milžiniškas meteoritas. Nuo jo sklindanti akinama šviesa nutvieskė visą dangų. Tačiau ką tik atskubėjęs į mūšio lauką Viešpats Kṛṣṇa paleido strėlę ir sutriuškino baisųjį ginklą į šipulius.

Viešpats Kṛṣṇa pervėrė Śālvą šešiolika strėlių, o į jo laivą pasiuntė irgi liūtį strėlių. Jų buvo tiek daug, kaip saulės šviesos dalelyčių giedrą dieną. Śālva stipriai smogė Kṛṣṇai į kairįjį šoną. Viešpats kairėje rankoje laikė Savo Śārṅgos lanką, ir Śālvos smūgis išmušė Śārṅgą Viešpačiui iš rankos. Tai buvo stačiai neįtikėtina. Didžios asmenybės ir pusdieviai, stebėję Śālvos ir Kṛṣṇos dvikovą, labai sunerimo ir sušuko: „Vaje, vaje!“

Manydamas, kad laimėjo, Śālva ėmė grūmoti: „Tu esi niekšas, Kṛṣṇa! Mūsų akivaizdoje Tu jėga pagrobei Rukmiṇī, apgavai mano draugą Śiśupālą ir Pats ją vedei. Didžiajame susirinkime, per karaliaus Yudhiṣṭhiros surengtą Rājasūyos *yajñą*, Tu nužudei mano draugą Śiśupālą, pasinaudojęs jo neatidumu. Visi mano, kad Tu – didis karys ir Tavęs neįmanoma nugalėti. Tad įrodyk Savo jėgą dabar. Man atrodo, kad jei dar truputį pastovėsi prieš mane, savo aštriomis strėlėmis aš nusiųsiu Tave ten, iš kur niekada nebegrįši!“

Į tai Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Śālva, tu kvailys ir kalbi niekus, nė nenutuokdamas, kad mirtis jau kybo tau virš galvos. Tikri didvyriai daug nešneka. Savo šaunumą jie įrodo riteriškais darbais.“ Po šių žodžių Viešpats Kṛṣṇa įtūžęs trenkė vėzdu Śālvai į raktikaulį. Nuo stipraus smūgio Śālvos viduriai paplūdo krauju, ir jis ėmė tirtėti, tarsi jam būtų nežmoniškai šalta. Bet, nespėjus Kṛṣṇai kirsti antrąsyk, Śālva pasinaudojo mistine galia ir tapo nematomas.

Po kelių akimirkų priešais Viešpatį Kṛṣṇą pasirodė paslaptingas nepažįstamasis. Raudodamas jis puolė prie Viešpaties lotoso pėdų: „Tu – mylimiausias Vasudevos sūnus, todėl motina Devakī pasiuntė mane perduoti

Tau liūdną žinią: Tavo tėvą sučiupo Šālva ir jėga kažkur nusivedė, kaip kad mėsininkas be gailesčio išsiveda gyvulį.“ Išgirdęs iš nepažįstamojo lūpų šią liūdną žinią, Viešpats Kṛṣṇa iš pradžių labai susikrimto – visai kaip paprastas žmogus. Sielvarto paženklintu veidu Jis gailiai pravirko: „Kaip galėjo šitaip atsitikti? Juk ten Mano brolis Viešpats Balarāma, o Balarāmajī niekas negali įveikti. Jis saugo Dvāraką ir niekada nepraranda budrumo. Kaip galėjo Šālva prasiskverbti į miestą ir pagrobti Mano tėvą? Kad ir kokia būtų Šālvos galia, jis vis dėlto ne visagalis. Kaipgi jis galėjo įveikti Balarāmajī ir paimti Mano tėvą į nelaisvę, kaip teigia tasai žmogus? Deja, kad ir ką sakysi, lemtis visagalė.“

Kol Śrī Kṛṣṇa šitaip mąstė, pasirodė Šālva, vesdamasis belaisvį, kuris kaip du vandens lašai buvo panašus į Kṛṣṇos tėvą Vasudevą. Šālva visa tai sukūrė savo mistine galia.

Šālva kreipėsi į Kṛṣṇą: „Kṛṣṇa, niekše! Pažvelk, štai Tavo tėvas, Tavo gimdytojas, kurio malone Tu gyveni šiame pasaulyje. Dabar Tu pamatysi, kaip aš jį užmušiu. Jei Tu toks stiprus, pabandyk jį išgelbėti.“ Šitaip taręs Viešpačiui Kṛṣṇai, burtininkas Šālva akimoju nukirto netikrojo Vasudevos galvą ir nusinešė negyvėlį į savo orlaivį. Viešpats Kṛṣṇa yra Pats Sau pakankamas Aukščiausiasis Dievo Asmuo, bet kadangi Jis dėjosi paprastu žmogumi, Jis labai nusiminė, lyg tikrai būtų netekęs tėvo. Bet tai tetruko akimirką. Viešpats išsyk suprato, kad Jo tėvo suėmimas ir nužudymas – mistiniai burtai, kurių Šālva išmoko iš demono Mayos. Jis nusiramino ir geriau pažiūrėjęs pamatė, kad nebėra nei pasiuntinio, nei Jo tėvo galvos, o Šālva nuskriejo dangumi savo oro laivu. Tada Kṛṣṇa nutarė, kad atėjo laikas užmušti Šālvą.

Didieji autoritetai bei šventieji kartais nesutaria dėl tokio Kṛṣṇos elgesio. Kaip Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų galių ir žinių šaltinis, galėjo šitaip suklysti? Sielvartas, liūdesys ir suklydimai būdingi sąlygotoms sieloms, tačiau kaip jie galėjo paveikti Aukščiausiąjį Asmenį, turintį visas žinias, galią ir didybę? Ir iš tiesų Viešpaties Kṛṣṇos negalėjo apgauti mistiniai Šālvos burtai. Taip Viešpats pramogavo, dėdamasis žmogumi. Didieji išminčiai bei šventieji, su atsidavimu tarnaujantys Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdoms ir savo tarnyste pasiekę didžiausią savęs pažinimo tobulumą, pakyla aukščiau klydimų, kuriuos gimdo kūniškoji būties samprata. Viešpats Kṛṣṇa yra galutinis tokių šventų žmonių gyvenimo tikslas. Tad kaipgi mistiniai Šālvos burtai galėjo apgauti Kṛṣṇą? Dalykas tas, kad Viešpaties Kṛṣṇos suklydimas tėra dar viena Jo aukščiausios individualybės didingumo apraiška.

Nutaręs, kad mistiniai jo burtai apgavo Kṛṣṇą, Šālva įsidrąsino ir dar aršiau puolė Viešpatį, apipildamas Jį strėlių kruša. Tačiau Šālvos įkarštį buvo galima palyginti su atkakliu musės veržimusi į ugnį. Viešpats Kṛṣṇa,

su begaline jėga šaudydamas iš lanko, sužeidė Śālvą, sutrupino į šipulius jo šarvus, lanką ir brangakmeniais papuoštą šalmą. Nuo galingojo Kṛṣṇos vėzdo smūgio stebuklingasis Śālvos laivas subyrėjo į šipulius ir nukrito į jūrą. Bet Śālva buvo apdairus. Jis spėjo iššokti iš krintančio laivo ir vėl puolė Viešpatį Kṛṣṇą. Kai Śālva priartėjo prie Kṛṣṇos, užsimojęs trenkti Jam vėzdu, Viešpats Kṛṣṇa nukirto jam ranką, kuri kartu su vėzdu krito ant žemės. Nutaręs, kad laikas jį užmušti, Viešpats paėmė stebuklingąjį Savo diską, kuris švytėjo it saulė per materialios kūrinijos naikinimą. Su disku rankoje, ketinantis užmušti Śālvą, Viešpats Śrī Kṛṣṇa buvo panašus į patekančią virš kalnų saulę. Viešpats Kṛṣṇa nukirto Śālvai galvą, ir ji su auskarais ir šalmu nusirito žemėn. Śālva žuvo lygiai kaip Vṛtrāsura, kritęs nuo dangaus valdovo Indros rankos.

Kai Śālva krito negyvas, visi jo kariai bei šalininkai ėmė garsiai šaukti: „Vaje, vaje!“ Kol Śālvos žmonės raudojo, pusdieviai iš dangaus planetų bėrė ant Kṛṣṇos gėles ir mušdami būgnus bei pūsdami ragus skelbė pergalę. Tuo metu, ketindami susiremti su Kṛṣṇa ir atkeršyti už Śiśupālos mirtį, atskubėjo kiti Śiśupālos draugai. Vienas jų buvo Dantavakra. Degdamas baisiu pykčiu, Dantavakra stojo Viešpaties Kṛṣṇos akivaizdon.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Śālvos išvadavimas“.

SEPTYNIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Dantavakros, Vidūrathos ir Romaharṣaṇos mirtis

Žuvus Śiśupālai, Śālvai bei Pauṇḍrai, pakvaišėlis Dantavakra, demoniškasis karalius, nutarė užmušti Kṛṣṇą ir taip atkeršyti už savo draugo Śālvos mirtį. Jis taip nekantravo atkeršyti, kad puolė į mūšio lauką dorai neapsiginklavęs, netgi be kovos vežimo. Vienintelis jo ginklas buvo karštas įniršis. Rankoje jis nešėsi tik vėzdą, tačiau buvo toks galingas, kad nuo jo žingsnių drebėjo žemė. Kai Viešpats Kṛṣṇa pamatė karingai artėjant Dantavakrą, Jis tučtuojau nušoko nuo Savo kovos vežimo, nes pagal kovos taisykles grumtis gali tik lygiaverčiai priešininkai. Dantavakra buvo vienas ir ginkluotas tik vėzdu, todėl Viešpats Kṛṣṇa irgi paėmė į rankas Savo vėzdą. Kai Kṛṣṇa pasirodė priešais, drąsiai žengęs Dantavakra iškart sustojo tarytum aukštos, šėlstančio vandenyno bangos, atsitrenkusios į krantą.

Tvirtai įsirėmęs kojomis į žemę, su vėzdu rankoje Dantavakra, Karūṣos karalius, tarė Viešpačiui Kṛṣṇai: „Koks malonumas, kokia laimė, Kṛṣṇa, susidurti su Tavimi akis į akį. Brangusis Kṛṣṇa, juk Tu esi mano pusbrolis iš motinos pusės ir man nederėtų šitaip imti ir užmušti Tave, deja, Tu padarei didžiulę klaidą, nužudydamas mano draugą Śālvą. Maža to, Tau neužtenka vien mano draugo mirties. Žinau, kad esi sumanęs nužudyti

ir mane. Dėl to, ką Tu pasiryžęs padaryti, aš būsiu priverstas savo vėzdu sutrinti Tave į miltus. Kṛṣṇa, Tu kvailys, nors ir esi mano giminaitis. Tu – didžiausias mūsų priešas, todėl privalau šiandien Tave nužudyti. Tu kaip skaudulys, kurį reikia pašalinti aštriu peiliu. Draugai man davė viską, todėl jaučiuosi skolingas savo brangiam draugui Śālvai ir tą skolą tegaliu sugrąžinti užmušęs Tave."

Kaip dramblių varovas bando suvaldyti dramblį, baksnodamas jį trišakiu, taip Dantavakra stengėsi paveikti Kṛṣṇą šiurkščiais žodžiais. Baigęs plūsti Kṛṣṇą, jis smogė Jam vėzdu per galvą ir suriaumojo tarsi liūtas. Tačiau nuo smarkaus Dantavakros smūgio Kṛṣṇa net nesujudėjo. Jis nė nepajuto skausmo. Sugriebęs Savo Kaumodakī vėzdą, mikliu judesiu Kṛṣṇa tvojo Dantavakrai į krūtinę su tokia jėga, kad tam širdis plyšo pusiau. Iš Dantavakros gerklės plūstelėjo kraujas, jo plaukai susitaršė, ir jis, išsižergęs, išskėstomis rankomis nudribo ant žemės. Nepraėjo nė kelios minutės, o iš Dantavakros teliko šlapia vieta. Jam mirus atsitiko lygiai tas pats, kaip ir žuvus Śiśupālai, – visų čia buvusiųjų akivaizdoje mažytė švytinti dvasinė dalelė išnėrė iš demono kūno ir stebuklingai įsiliejo į Viešpaties Kṛṣṇos kūną.

Dantavakra turėjo brolį, vardu Vidūratha, kuriam Dantavakros mirtis buvo skausmingas smūgis. Iš to skausmo ir pykčio sunkiai alsuodamas, Vidūratha išdygo priešais Viešpatį Kṛṣṇą, apsiginklavęs kardu ir skydu, kad atkeršytų už savo brolį. Jis norėjo Kṛṣṇą užmušti vietoje. Kai Viešpats Kṛṣṇa pamatė, kad Vidūratha taikosi kirsti Jam kalaviju, Jis paleido į darbą Sudarśanos *cakrą*, aštrų tarsi skustuvas diską, ir tuojau pat nukirto šalmu bei auskarais papuoštą Vidūrathos galvą.

Užmušęs Śālvą ir sutriuškinęs jo stebuklingąjį orlaivį, po to nužudęs Dantavakrą ir Vidūrathą, Viešpats Kṛṣṇa pagaliau įžengė į Savo miestą Dvāraką. Kṛṣṇa vienas tegalėjo užmušti šiuos garsiuosius didvyrius, todėl Jį šlovino visi pusdieviai ir žmonės. Didieji išminčiai bei asketai, *siddhų* ir *gandharvų* planetų gyventojai, būtybės, žinomos *vidyādharų, vāsukių* ir *mahānāgų* vardu, nuostabūs angelai, Pitṛlokos gyventojai, *yakṣos, kinnaros* ir *cāraṇos* – visi ėmė barstyti Jį gėlėmis ir didžiulio džiaugsmo pagauti giesmėmis šlovino Jo pergalę. Šventiškai išpuoštame mieste Dvārakos gyventojai surengė didžiules iškilmes, ir kai Viešpats Kṛṣṇa traukė per miestą, visi Vṛṣṇi giminės nariai bei Yadu giminės didvyriai su didžia pagarba sekė Jam iš paskos. Tai tik keletas Viešpaties Kṛṣṇos, visų mistinių jėgų valdovo bei visų kosminių pasaulių Viešpaties, transcendentinių žaidimų. Menkos, gyvuliškos mąstysenos žmonės kartais mano, kad Kṛṣṇa pralaimi, tačiau iš tiesų Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir niekas negali Jo nugalėti. Visada nugali tik Jis. Jis vienintelis yra Dievas, visi kiti – klusnūs Jo valios vykdytojai.

Vieną gražią dieną Viešpats Balarāma sužinojo, kad dvi besivaržančios Kuru giminės atšakos, kurioms vadovavo Duryodhana ir Pāṇḍavos, rengiasi kovai. Jam nepatiko, kad Jis tegalės būti tarpininku, kurio uždavinys – nutraukti kovą. Mintis, kad Jam neteks kautis kieno nors pusėje, Balarāmai buvo nepakeliama, todėl Jis išvyko iš Dvārakos, prisidengęs kelionės po šventas vietas dingstimi. Pirma šventoji vieta, kurią Jis aplankė, buvo Prabhāsakṣetra. Čia Jis išsimaudė, pagerbė vietos *brāhmaṇus*, atliko *yajñas* pusdieviams bei *pitoms* ir padalino aukas didiesiems išminčiams bei paprastiems žmonėms, kaip tai nurodo Vedų ritualai. Šitaip Vedos pataria elgtis šventose vietose. Po to Jis nutarė kelių garbių *brāhmaṇų* lydimas aplankyti šventas vietas ant Sarasvatī upės kranto. Vieną po kitos Jis aplankė Pṛthūdaką, Bindusarą, Tritakūpą, Sudarśanatīrthą, Viśālatīrthą, Brahmatīrthą ir Cakratīrthą. Be to, Jis apėjo visas šventas vietas, esančias prie rytinės Sarasvatī upės atšakos, pabuvojo visose svarbiausiose iš jų ant Yamunos ir Gangos krantų. Šitaip Jis pamažu priėjo šventą vietą, kuri garsėjo Naimiṣāraṇyos vardu.

Ši šventoji vieta tebėra Indijoje iki šiol. Senovėje Naimiṣāraṇya garsėjo tuo, kad joje rinkdavosi didieji išminčiai ir šventieji. Šių susirinkimų tikslas buvo geriau suprasti dvasinį gyvenimą ir siekti savęs pažinimo. Viešpats Balarāma atėjo čia kaip tik tuo metu, kai gausus būrys čia susirinkusių transcendentalistų vykdė didžiulį aukojimą. Tokie susirinkimai tęsdavosi tūkstančius metų. Viešpačiui Balarāmai pasirodžius, visi susirinkimo dalyviai – didieji išminčiai, asketai, *brāhmaṇai* bei raštų žinovai, iškart pakilo iš savo vietų ir labai pagarbiai Jį pasveikino. Kai kurie iš susirinkusiųjų Jam nusilenkė, o didieji garbingo amžiaus išminčiai ir *brāhmaṇai* palaimino Jį atsistodami. Atidavus duoklę etiketui, Viešpačiui Balarāmai buvo pasiūlyta pakyla atsisėsti, ir kiekvienas dalyvis pagarbino Jį. Balarāmos akivaizdoje visi susirinkusieji pakilo iš savo vietų, nes žinojo, kad Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Būti išsilavinusiam ar mokytam reiškia pažinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, todėl nors Viešpats Balarāma apsireiškė žemėje kaip *kṣatriyas*, visi išminčiai ir *brāhmaṇai* atsistojo, nes žinojo, kas iš tikrųjų buvo Viešpats Balarāma.

Kai deramai pagerbtas Viešpats Balarāma atsisėdo, Jis pamatė Vyāsadevos (raštinės Dievo inkarnacijos) mokinį Romaharṣaṇą, kuris, deja, tebesėdėjo *vyāsāsanoje*. Jis nepakilo iš vietos ir nepagerbė Viešpaties Balarāmos. Romaharṣaṇa sėdėjo *vyāsāsanoje* ir todėl, kvailai manydamas esąs pranašesnis už Viešpatį, nepakilo iš savo vietos ir nenusilenkė Jam. Čia Viešpats Balarāma prisiminė Romaharṣaṇos kilmę: jis buvo gimęs mišrioje *sūtos* šeimoje. Jo motina priklausė *brāhmaṇams*, o tėvas buvo *kṣatriyas*. Tad nors Romaharṣaṇa ir laikė Balarāmą *kṣatriyu*, tačiau neatsistoti nuo pakylos jam nederėjo. Romaharṣaṇos kilmė neleido jam netgi

sėstis ant pakylos, nes tarp susirinkusiųjų buvo nemaža mokytų *brāhmaṇų* bei išminčių. Viešpačiui Balarāmai taip pat krito į akis tai, kad Romaharṣaṇa ne tik nenulipo nuo pakylos, bet ir neatsistojo išreikšti pagarbos, kai Jis pasirodė susirinkime. Romaharṣaṇos įžūlumas nepatiko Viešpačiui Balarāmai ir Jį labai supykdė.

Tam, kuris sėdi *vyāsāsanoje*, paprastai nereikia atsistoti, sutinkant naujai atėjusiusius į susirinkimą, tačiau tai buvo visai kitas atvejis, nes Viešpats Baladeva nėra paprastas žmogus. Todėl, nors *brāhmaṇai* vienbalsiai suteikė garbę Romaharṣaṇai Sūtai sėdėti *vyāsāsanoje*, jis turėjo pasekti kitų mokytų išminčių bei *brāhmaṇų* pavyzdžiu ir privalėjo žinoti, kad Viešpats Balarāma yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Viešpačiui kiekvienu atveju privalu reikšti pagarbą, nors tai ne visada būtina, kai bendraujama su paprastu žmogumi. Kṛṣṇa ir Balarāma apsireiškė žemėje, siekdami visų pirma atkurti religijos principus. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad svarbiausias religijos principas – atsiduoti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. „Śrīmad-Bhāgavatam“ taip pat rasime teiginį, kad didžiausias religijos tobulumas – atsidavimo tarnystė Viešpačiui.

Kai Viešpats Balarāma įsitikino, kad Romaharṣaṇa Sūta net išstudijavęs visas Vedas nesupranta, koks svarbiausias religijos principas, Jis žinoma, negalėjo taikytis su tuo, kad Romaharṣaṇa užima ne savo vietą. Romaharṣaṇai Sūtai buvo duota proga tapti tobulu *brāhmaṇu*, tačiau netikęs jo elgesys su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu tuojau išdavė žemą jo kilmę. Romaharṣaṇa Sūta buvo įšventintas į *brāhmaṇas*, nors ir nebuvo kilęs iš *brāhmaṇo* šeimos. Jis gimė *pratilomos* šeimoje. Pasak Vedų, egzistuoja dviejų rūšių mišriosios santuokos, kurių palikuonys vadinasi *pratiloma* ir *anuloma*. Kai vyras pradeda vaiką su žemesnės kastos moterimi, jų palikuonis vadinasi *anuloma*, o kai su aukštesnės kastos moterimi – *pratiloma*. Romaharṣaṇa Sūta buvo iš *pratilomos* šeimos, nes jo tėvas buvo *kṣatriyas*, o motina priklausė *brāhmaṇų* kastai. Kadangi Romaharṣaṇa netobulai suvokė transcendenciją, Viešpats Balarāma prisiminė, kad pagal kilmę jis – *pratiloma*. Kiekvienas žmogus gali tapti *brāhmaṇu*, tačiau jeigu jis nepatyrė tiesos ir nemoka juo būti, jo pakėlimas į *brāhmaṇus* negalioja.

Pamatęs, kad Romaharṣaṇai Sūtai stinga tiesos patyrimo, Viešpats Balarāma nutarė nubausti jį už išdidumą ir pasakė: „Šis žmogus nusipelnė mirties, nes nors jis turi vieną gerą ypatybę – yra Viešpaties Vyāsadevos mokinys ir šios kilnios asmenybės padedamas išstudijavo visus Vedų raštus, Aukščiausiojo Dievo Asmens akivaizdoje jis buvo nenuolankus.“ „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad labai mokytas žmogus, tikras *brāhmaṇas*, būtinai yra nuolankaus būdo. O štai Romaharṣaṇa Sūta, kad ir buvo labai mokytas ir turėjo progą tapti *brāhmaṇu*, nuolankus netapo. Šis pavyzdys mums rodo, kad, ėmęs didžiuotis materialiais savo pasiekimais, žmogus

neišmoksta *brāhmaṇo* verto nuolankumo. Tokio žmogaus mokytumas – tarsi brangakmenis, puošiantis gyvatės galvą. Net ir su brangakmeniu ant galvos gyvatė yra gyvatė ir kelia ne mažesnį pavojų, kaip kiekviena kita. Jeigu žmogus neišsiugdo nuolankumo, visos jo Vedų bei Purāṇų studijos bei geras *śāstrų* išmanymas tėra maskaradas – tarsi aktoriaus, šokančio teatro scenoje, apranga. Viešpats Balarāma svarstė: „Aš apsireiškiau, kad nubausčiau apsimetėlius, kurių širdys nešvarios ir kurie tik dedasi labai mokytais bei religingais. Tokius žmones Aš turiu užmušti, kad sulaikyčiau juos nuo tolesnių nuodėmingų darbų.“

Viešpats Balarāma nedalyvavo Kurukṣetros mūšyje, tačiau Savo padėties įpareigotas žinojo, kad religijos principų atkūrimas – svarbiausioji Jo pareiga. Atsižvelgdamas į tai, Jis užmušė Romaharṣaṇą Sūtą, bakstelėjęs jį *kuśos* žolės stiebeliu. Jeigu kam kyla klausimas, kaip Viešpats Balarāma galėjo užmušti Romaharṣaṇą Sūtą *kuśos* žolės stiebeliu, „Śrīmad-Bhāgavatam“ į tai atsako žodžiu *prabhu* – „valdovas.“ Viešpaties padėtis visada yra transcendentinė. Būdamas visagalis, Jis gali elgtis kaip tik panori, nekreipdamas dėmesio į materialius dėsnius bei galiojančias normas. Taigi ir Romaharṣaṇą Sūtą Jis užmušė *kuśos* stiebeliu.

Romaharṣaṇos Sūtos mirtis labai nuliūdino susirinkusius, ir iš visų pusių pasigirdo dejonės bei verksmai. Nors visi *brāhmaṇai* bei išminčiai žinojo, kad Viešpats Balarāma – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau, Viešpačiui taip pasielgus, jie ėmė priekaištauti: „Brangus Viešpatie, mes manome, kad Tavo poelgis neatitinka religinių principų. Brangus Viešpatie Yadunandana, tegul Tau bus žinoma, kad mes, *brāhmaṇai*, paprašėme Romaharṣaṇos Sūtos sėsti ant pakylos, kol vyks šis didysis aukojimas. Jis sėdo į *vyāsāsaną* po to, kai mes jį išrinkome, o kai žmogus sėdi *vyāsāsanoje*, jis neprivalo atsistoti kam nors atvykus. Be to, mes Romaharṣaṇai Sūtai dovanojome palaiminimą ramiai ir ilgai gyventi. Taigi Tavo Šviesybė užmušei Romaharṣaṇą nežinodamas šių faktų, ir Tavo poelgį mes laikome lygiaverčiu *brāhmaṇo* nužudymui. Brangus Viešpatie, visų puolusių sielų išvaduotojau, mes neabejojame, kad Tu gerai išmanai Vedų principus. Tu – visų mistinių jėgų meistras, todėl Vedų nurodymai dažniausiai Tau neturi galios. Tačiau mes prašome parodyti Savo nepriežastinę malonę kitiems ir išpirkti Savo kaltę dėl Romaharṣaṇos Sūtos mirties. Mes nenurodome, kaip Tu turėtum atgailauti. Mes tik siūlome Tau pasirinkti kurį nors atgailos būdą, kad tai būtų pavyzdys kitiems. Paprasti žmonės seka didžiųjų žmonių pavyzdžiu.“

Viešpats atsakė: „Taip, Aš turiu išpirkti kaltę dėl Savo poelgio, kuris Man galbūt ir dera, bet kitiems – ne. Todėl Aš manau, kad Mano pareiga – atlikti atgailą, nurodytą autoritetinguose šventraščiuose. Antra vertus, Aš galiu atgaivinti Romaharṣaṇą Sūtą ir dovanoti jam ilgą gyvenimą, daug

jėgų ir visą jutimų galią. Maža to, jeigu panorėsite, su džiaugsmu jam dovanosiu viską, ko tik prašysite. Labai džiaugsiuosi, galėdamas suteikti šiuos palaiminimus ir tokiu būdu patenkinti jūsų norus."

Šie Viešpaties Balarāmos žodžiai aiškiai patvirtina, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi visišką veikimo laisvę. Nors atrodytų, Jam nederėjo užmušti Romaharṣaṇos Sūtos, Savo poelgį Jis tuojau pakreipė taip, kad visi iš to tik laimėjo. Todėl nereikia mėgdžioti Aukščiausiojo Dievo Asmens veiksmų, o tiesiog laikytis Viešpaties nurodymų. Visi didieji ir mokyti išminčiai suprato, kad nors Viešpaties Balarāmos poelgį jie palaikė neteisingu, Viešpats tuoj pakreipė įvykius taip, kad visiems tai būtų tik į naudą. Romaharṣaṇą Sūtą Viešpats užmušė, vykdydamas Savo misiją. Nenorėdami menkinti jos svarbos, jie pradėjo melstis: „Brangus Viešpatie, nepaprastu *kuśos* ginklu Tu nužudei Romaharṣaṇą Sūtą – taip ir tebūnie. Tu norėjai jo mirties, todėl neverta jam grąžinti gyvybę. Ir vis dėlto Tavo Šviesybė mena, kad mes, išminčiai ir *brāhmaṇai*, savo noru palaiminome jį ilgai gyventi, ir šio palaiminimo nederėtų atimti." Susirinkusių mokytų *brāhmaṇų* prašymas pasirodė dviprasmiškas: jie norėjo išsaugoti palaiminimą, kuris leido Romaharṣaṇai Sūtai gyventi iki didžiojo aukojimo pabaigos, tačiau kartu jie nenorėjo atšaukti Balarāmos sprendimo.

Taip painiai susiklosčius aplinkybėms, Aukščiausiasis Dievo Asmuo rado išeitį, vertą Jo aukštos padėties. Jis pasakė: „Kadangi sūnus gimsta iš tėvo kūno, Vedos nurodo, kad sūnus atstovauja tėvui. Todėl Ugraśravā Sūta, Romaharṣaṇos Sūtos sūnus, turi užimti tėvo vietą ir pratęsti pokalbį apie Purāṇas. Jūs norėjote, kad Romaharṣaṇa ilgai gyventų, taigi šis palaiminimas dabar pereis jo sūnui. Viskas, ką jūs dovanojote Romaharṣaṇai – ilgas, netrikdomas gyvenimas, stiprus, sveikas kūnas ir jutimų galia, – teks jo sūnui Ugraśravai."

Paskui Viešpats Balarāma ėmė primygtinai prašyti išminčių ir *brāhmaṇų*, kad be palaiminimo, kurį Jis dovanojo Romaharṣaṇos sūnui, jie paprašytų dar ko nors, sakydamas, kad tučtuojau patenkins kiekvieną prašymą. Tarsi paprastas *kṣatriyas*, Viešpats sakė išminčiams nežinąs, kaip išpirkti Savo kaltę dėl Romaharṣaṇos mirties, ir džiaugsmingai sutiksiąs su viskuo, ką jie pasiūlys.

Brāhmaṇai suprato Viešpatį ir pasiūlė Jam atlikti atgailą, kuri būtų jiems naudinga. Jie tarė: „Brangus Viešpatie, yra toks demonas Balvala, Ilvalos sūnus. Jis labai galingas. Kas antrą savaitę – per mėnulio pilnatį bei jaunatį – jis ateina į šią šventą vietą ir visaip kliudo mums atlikti savo pareigą. O Daśārhos aini, mes prašome padaryti galą tam demonui. Mums regis, kad susidorojimas su juo ir bus Tavoji atgaila. Karts nuo karto šis demonas pasirodo čia ir aplieja mus visokia bjaurastimi – pūliais, krauju, išmatomis, šlapimu ir vynu. Šitokiu būdu jis išniekina šventą vietą. Užmu-

šęs Balvalą, dvylika mėnesių Tu galėsi keliauti po šventas vietas ir taip visiškai nusiplausi nuodėmes. Štai tokį atpirkimą galėtume Tau pasiūlyti.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt septintą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Dantavakros, Vidūrathos ir Romaharṣaṇos mirtis“.

SEPTYNIASDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Balvalos išvadavimas ir Viešpaties Balarāmos kelionė po šventas vietas

Viešpats Balarāma pasiruošė susiremti su demonu Balvala. Atėjus laikui, kai demonas paprastai puldavo šventą vietą, prasidėjo stipri liūtis, dangų užtemdė dulkių debesys ir ore pasklido bjaurus kvapas. Netrukus aukavietėn pasipylė išmatų, šlapimo ir kitų nešvarumų srautai. Po to pasirodė ir pats piktasis demonas Balvala su didžiuliu trišakiu rankoje. Demonas buvo tikras milžinas, juodas kaip anglis, raudonais tarsi varis plaukais, barzda bei ūsais. Didžiulė barzda ir ūsai apie jo nasrus darė jį dar nuožmesnį. Pamatęs demoną, Viešpats Balarāma iškart pasiruošė pulti. Sumetęs, kaip geriausia su juo susidoroti, Jis pasišaukė Savo plūgą ir vėzdą, kurie tuoj pat atsirado prie savo šeimininko. Demonas Balvala skriejo oru, ir kai tik pasitaikė gera proga, Viešpats Balarāma užkabino jį plūgu ir nutempė žemėn, o po to įniršęs su vėzdu sutriuškino demono galvą. Nuo Balarāmos smūgio demono kakta skilo, ir iš jos plūstelėjo kraujas. Garsiai staugdamas, demonas, kuris nedavė ramybės dorybingiesiems *brāhmaṇams*, nuvirto ant žemės, tarsi nuo žaibo smūgio griūtų milžiniškas kalnas rausva viršūne.

Regėdami jo galą, garbūs Naimiṣāraṇyos išminčiai ir *brāhmaṇai* labai apsidžiaugė ir ėmė šlovinti Viešpatį Balarāmą kupinomis pagarbos maldomis. Jie apipylė Viešpatį širdingais palaiminimais ir vieningai nutarė, jog nesvarbu, ką darytų Viešpats Balarāma, Jis visad pasiekia Savo. Kai išminčiai ir *brāhmaṇai* atliko Viešpačiui Balarāmai apeiginį apiplovimą, rodės, kad tai pusdieviai atlieka apiplovimą karaliui Indrai, nugalėjusiam demonus. *Brāhmaṇai* ir išminčiai pagerbė Viešpatį Balarāmą ir dovanojo Jam puikius naujus rūbus, papuošalus ir pergalės ženklą – lotoso gėlių girliandą, kuri yra amžinas ir nevystantis grožio šaltinis.

Po šio įvykio, Naimiṣāraṇyos *brāhmaṇams* leidus, Viešpats Balarāma atsisveikino ir kitų *brāhmaṇų* lydimas iškeliavo prie Kauṣikī upės kranto. Išsimaudęs šioje šventoje vietoje, Jis patraukė toliau, link Sarajū upės, ir pasiekė jos ištakas. Keliaudamas Sarajū pakrante, Jis netrukus pasiekė Prayāgą, kur susilieja trys upės – Ganga, Yamunā ir Sarasvatī. Jis ir čia Vedų raštų nurodymu nusimaudė, nusilenkė Dievui vietos šventyklose, pagarbino protėvius bei išminčius. Keliaudamas toliau, netrukus Jis priėjo išminčiaus Pulahos *āśramą*. Iš čia patraukė į Gandakī prie Gomatī upės krantų. Po to Jis išsimaudė Vipāśos upėje. Taip pamažu Jis pasiekė Śoṇos upės krantą (Śoṇa ir mūsų dienomis tebėra viena didžiausių Biharo provincijos upių). Nusimaudęs joje ir atlikęs čia Vedų apeigas, Jis keliavo toliau ir netrukus pasiekė šventąjį maldininkų miestą Gayą, kuriame stūkso garsioji Viṣṇu šventykla. Paklausęs Savo tėvo Vasudevos patarimo, šioje Viṣṇu šventykloje Jis atliko auką protėviams. Iš Gayos miesto Jis išvyko į šventosios Gangos žemupį. Šventa vieta, kur Ganga įteka į Bengalijos įlanką, vadinasi Gaṅgāsāgara. Kasmet sausio pabaigoje į Gaṇgāsāgarą tebesuplaukia būriai šventų žmonių ir teisuolių, kaip, beje, ir į kasmetinę Magh Melos šventę Prayāgoje.

Nusimaudęs Gaṅgāsāgaroje ir atlikęs čia ritualines apeigas, Viešpats Balarāma iškeliavo prie Mahendros Parvatos kalno, kur sutiko Paraśurāmą, Viešpaties Kṛṣṇos inkarnaciją, ir nusilenkimu išreiškė Jam Savo pagarbą. Po to Jis pasuko į Indijos pietus ir netrukus priėjo Godāvarī upės krantus. Jis išsimaudė Godāvarī upėje ir atliko nustatytus ritualus, o paskui dar pabuvojo prie Veṇos, Pampos ir Bhīmarathī upių. Ant Bhīmarathī upės kranto gyvena dievybė, vardu Svāmī Kārttikeya. Aplankęs Kārttikeyą, Viešpats Balarāma išvyko į Śailapurą ir netrukus pasiekė šį maldininkų miestą Mahārāṣṭroje. Śailapura yra viena didžiausių apygardų Mahārāṣṭros provincijoje. Keliaudamas toliau, Jis netrukus priėjo Draviḍadeśą. Pietų Indija skirstoma į penkias sritis (Pañcadraviḍa). Šiaurės Indiją irgi sudaro penkios sritys (Pañcagauḍa). Visi ryškiausi šiandienos *ācāryos*, būtent: Śaṅkarācārya, Rāmānujācārya, Madhvācārya, Viṣṇusvāmī ir Nimbārka – gimė šioje Draviḍos provincijoje, tuo tarpu

Viešpats Caitanya apsireiškė Bengalijoje – vienoje iš penkių Gauḍadešos sričių.

Pati įžymiausia Pietų Indijos, arba Draviḍos, vieta yra Veṅkaṭācala, dar vadinama Bālajī. Apsilankęs Veṅkaṭācaloje, Viešpats Balarāma iškeliavo į Viṣṇukāñcī, o paskui patraukė prie Kāverī krantų. Jis išsimaudė Kāverī upėje ir netrukus atkeliavo į Raṅgakṣetrą. Raṅgakṣetroje iškilusi didžiausia pasaulyje šventykla. Šioje šventykloje garbinama *viṣṇu-mūrti*, vardu Raṅganātha. Raṅganāthos šventykla yra ir Vṛndāvanoje, nors ji ir mažesnė už Raṅgakṣetros šventyklą.

Keliaudamas į Viṣṇukāñcī, Viešpats Balarāma užsuko į Śivakāñcī. Pabuvojęs Raṅgakṣetroje, Jis išsiruošė į Mathurą, kuri paprastai vadinama Pietų Indijos Mathura. Iš čia Jis patraukė į Setubandhą, vietovę, kur Viešpats Rāmacandra pastatė Indiją ir Laṅką (Ceiloną) jungiantį akmeninį tiltą. Šioje ypatingai šventoje vietoje vietos žyniams *brāhmaṇams* Viešpats Balarāma paaukojo dešimt tūkstančių karvių. Pagal Vedų papročius, turtingas žmogus, besilankydamas šventoje vietoje, jos gyventojams aukoja arklius, karves, papuošalus ir drabužius. Paprotys lankytis šventose vietose ir dovanoti vietos žyniams *brāhmaṇams* viską, kas jiems gyvybiškai reikalinga, dabartiniame Kali amžiuje beveik išnyko. Turtingųjų visuomenės sluoksnių atstovai nebesilaiko Vedų papročių, jų nebetraukia šventos vietos, o žyniai *brāhmaṇai*, gyvenę iš turtingų maldininkų aukų, irgi nebesugeba kaip kitados dorai atlikti savo pareigos maldininkams. Žyniai *brāhmaṇai*, gyvenantys šventose vietose, vadinami *paṇḍomis* arba *paṇḍitomis*. Tai rodo, kad kitados *brāhmaṇai* buvę labai išprusę ir suteikdavę maldininkams išsamių žinių visais klausimais, susijusiais su lankymusi šventoje vietoje, aiškindavo jo tikslą. Taigi pagalba vieni kitiems teikdavo abipusės naudos – ir žyniams, ir maldininkams.

Pasakojimas, pateiktas „Śrīmad-Bhāgavatam“, neleidžia abejoti, kad Viešpats Balarāma, lankydamasis šventose vietose, laikėsi visų Vedų papročių. Išdalinęs karves Setubandhoje, Viešpats Balarāma išvyko prie Kṛtamālos ir Tāmraparṇī upių. Šios upės garsėjo savo šventumu, ir Viešpats Balarāma abiejose nusimaudė. Paskui Jis patraukė prie Malayos kalno. Malayos kalnas labai aukštas, sakoma, kad Malayos kalnu jį imta vadinti pagal vieną iš septynių viršukalnių. Čia gyveno didysis išminčius Agastya, ir Viešpats Balarāma jį aplankė bei išreiškė Savo pagarbą, puolęs jam po kojų. Gavęs palaiminimą, Viešpats Balarāma, išminčiui leidus, atsisveikino ir iškeliavo prie Indijos vandenyno.

Iškyšulio smaigalyje stūkso didžiulė deivės Durgos šventykla, kurią vietos gyventojai vadina Kanyākumārī. Kanyākumārī šventykloje kitados lankėsi Viešpats Rāmacandra, o tai įrodo, kad šventykla stovi jau milijonus metų. Iš ten Viešpats Balarāma išvyko aplankyti maldininkų

miestą Phālgunatīrthą, besiglaudžiantį prie Indijos, arba Pietų, vandenyno kranto. Phālgunatīrthos miestas garsus tuo, kad jame galima pamatyti gulinčią Viešpaties Viṣṇu inkarnaciją Anantą. Iš Phālgunatīrthos Viešpats Balarāma iškeliavo į kitą šventą vietą Pañcāpsarasą. Čia, pagal Vedų nurodymus, Jis nusimaudė ir atliko visas apeigas. Pañcāpsarasa – švenčiausioji Viešpaties Viṣṇu vieta. Todėl Pañcāpsarasoje Viešpats Balarāma išdalino dešimt tūkstančių karvių žyniams *brāhmaṇams*.

Iš Komorino iškyšulio Viešpats Balarāma pasuko į Keralą. Keralos sritis yra Pietų Indijoje, mūsų dienomis ji vadinama Pietų Kerala. Pabuvojęs Keraloje, Jis patraukė į Gokarṇatīrthą, kur visais laikais buvo garbinamas Viešpats Śiva. Paskui Balarāma apsilankė Āryādevī šventykloje, kurią iš visų pusių supa vanduo. Iš salos, kurioje buvo įsikūrusi šventykla, Jis iškeliavo į Śūrpārakos vietovę. Po to Jis nusimaudė Tāpī, Payoṣṇī ir Nirvindhyos upėse, pabuvojo Daṇḍakāraṇyos miške. Daṇḍakāraṇyos miške tremties metus praleido Viešpats Rāmacandra. Keliaudamas toliau, Viešpats Balarāma pasiekė Narmados – didžiausios vidurio Indijos upės krantus. Ant šventosios Narmados krantų yra maldininkų lankoma vieta, kuri vadinasi Māhiṣmatī Purī. Nusimaudęs šventoje upėje, kaip pataria Vedos, Viešpats Balarāma sugrįžo į Prabhāsatīrthą, iš kur ir buvo pradėjęs Savo kelionę.

Kai Viešpats Balarāma sugrįžo į Prabhāsatīrthą, *brāhmaṇai* Jam pranešė, kad daugumas *kṣatriyų* žuvo per Kurukṣetros mūšį. Balarāma su palengvėjimu atsiduso, sužinojęs, kad užgulusi žemę našta sumažėjo. Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma apsireiškė žemėje, kad sumažintų garbėtroškų karalių *kṣatriyų* karines pajėgas, kurios sunkia našta gulė žemės pečius. Toks jau materialisto gyvenimas: nepasitenkindamas vien būtiniausiais dalykais, garbės troškimo kurstomas, jis sukuria sau dirbtinius poreikius, tačiau gamtos dėsniai, arba Dievo įstatymai, pasireiškiantys badu, karais, epidemijomis bei kitomis nelaimėmis, visada apkarpo jo nežabotas ambicijas. Viešpats Balarāma sužinojo, kad nors dauguma *kṣatriyų* žuvo, Kuru nepasiduoda ir toliau tęsia kovą. Todėl Jis pasirodė mūšio lauke būtent tą dieną, kai vienas prieš vieną turėjo kautis Bhīmasena ir Duryodhana. Abiems linkėdamas gero, Viešpats Balarāma norėjo juos sustabdyti, tačiau jie nepaklausė.

Kai Viešpats Balarāma pasirodė įvykių vietoje, karalius Yudhiṣṭhira ir jaunesnieji jo broliai Nakula bei Sahadeva, taip pat Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna tuoj pat išreiškė Jam savo pagarbą, tačiau nepratarė nė žodžio. Viešpats Balarāma iš dalies jautė simpatiją Duryodhanai, be to, Duryodhana iš Balarāmajī išmoko vėzdų kovos meno, todėl karalius Yudhiṣṭhira ir kiti tylėjo. Kol vyko dvikova, jie neištarė nė žodžio, nes manė, kad Balarāma, ko gero, norės užtarti Duryodhaną. Ir Duryodhana, ir Bhīmasena

labai mėgo kautis vėzdais. Tad ir dabar, gausaus žiūrovų būrio apsupti, jie labai meistriškai kovėsi vėzdais, stengdamiesi sukirsti vienas kitam kuo galingesnį smūgį. Rodės, kad jie ne kaunasi, o šoka. Tačiau, nepaisant šio įspūdžio, buvo aišku, kad jie ne juokais įpykę.

Viešpats Balarāma, norėdamas nutraukti dvikovą, tarė: „Brangūs karaliai Duryodhana ir Bhīmasena, Aš žinau, kad judu – narsūs kariai ir visame pasaulyje žinomi didvyriai. Ir vis dėlto, manau, Bhīmasena stipresnis už Duryodhaną. Kita vertus, Duryodhana geriau valdo vėzdą. Turint tai galvoje, Man regis, kad jūs abu lygiaverčiai kovotojai, ir mažai tikimybės, kad kuris iš jūsų nugalėtų. Todėl Aš kviečiu jus negaišti laiko ir noriu, kad nutrauktumėte šią beprasmę kovą."

Viešpats Balarāma šitaip patarė, linkėdamas gero abiems – ir Bhīmasenai, ir Duryodhanai. Tačiau jie taip tūžo vienas ant kito, kad teprisiminė savo ilgalaikę nesantaiką. Abu troško užmušti vienas kitą ir nekreipė dėmesio į tai, ką sakė Viešpats Balarāma. Juos apėmė įniršis, prisiminus piktus kaltinimus ir vienas kitam padarytas skriaudas. Jau iš anksto numatydamas kovos baigmę, Viešpats Balarāma nebematė reikalo toliau kištis. Jis nutarė nebegaišti ir grįžti į Dvāraką.

Kai Viešpats Balarāma grįžo į Dvāraką, giminės ir draugai, priešakyje su karaliumi Ugrasena ir kitais vyresniaisiais, džiaugsmingai Jį sutiko. Jie išėjo į priekį ir pasveikino Viešpatį Balarāmą laimingai sugrįžus. Po to Jis vėl iškeliavo į šventą vietą Naimiṣāraṇyoje. Jam atvykus, išminčiai, šventieji bei *brāhmaṇai* iš pagarbos atsistojo. Jie suprato, kad Viešpats Balarāma, nors buvo *kṣatriyas*, pasitraukė nuo karo reikalų. *Brāhmaṇai* ir išminčiai, kurie visada stojo už taiką bei ramybę, labai tuo džiaugėsi. Visi iš eilės su didžia meile apkabino Balarāmą ir paprašė, kad Jis šventame Naimiṣāraṇyos miške atliktų aukojimą. Iš tikrųjų Viešpats Balarāma nebuvo įpareigotas atlikti aukojimą, nurodytą paprastiems žmonėms. Jis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, todėl Jis Pats yra galutinis aukų objektas. Jis atliko šią auką tik todėl, kad parodytų pavyzdį ir pamokytų paprastus žmones, kaip reikia gyventi pagal Vedų nurodymus.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Balarāma kalbėjo išminčiams bei šventiesiems, susirinkusiems Naimiṣāraṇyoje, apie gyvųjų esybių ryšį su šiuo kosminiu pasauliu, aiškino, kaip jį vertinti, norint pasiekti galutinę tobulumo pakopą – suvokimą, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra kosminio pasaulio pagrindas ir kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kaip Paramātmā, yra visur, net smulkiausiame atome.

Paskui Viešpats Balarāma atliko *avabhṛthos* apsiplovimą, kaip ir dera po aukojimo. Išsimaudęs Jis apsirengė naujais šilko rūbais ir pasipuošė nuostabiomis brangenybėmis. Savo giminių bei draugų apsuptas, Jis atrodė lyg žėrinti mėnulio pilnatis dangaus šviesulių jūroje. Viešpats Balarāma yra

Patsai Ananta, Viešpaties Asmuo, todėl Jis – už protinio, intelektualinio bei fizinio patyrimo ribų. Jis apsireiškė žemėje paprastu žmogumi tik dėl Jam vienam težinomų priežasčių, o mes gi galime suvokti Jo darbus tik kaip Viešpaties žaidimą. Niekam nežinoma, kiek yra apreikšta Viešpaties žaidimų. Jų yra visa begalybė, nes Viešpats visagalis. Viešpats Balarāma yra pirminis Viṣṇu, todėl kiekvienas, kuris rytą ir vakarą prisimena šiuos Viešpaties Balarāmos žaidimus, būtinai taps didžiu Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktu ir gyvenime jį lydės visokeriopa sėkmė.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt aštuntą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Balvalos išvadavimas ir Viešpaties Balarāmos kelionė po šventas vietas“.

SEPTYNIASDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa susitinka su brāhmaṇu Sudāma

Karalius Parīkṣitas klausėsi pasakojimų apie Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Balarāmos žaidimus iš Śukadevos Gosvāmio lūpų. Besiklausant šių pasakojimų, apima nežemiška palaima, ir Mahārāja Parīkṣitas kreipėsi į Śukadevą Gosvāmį tokiais žodžiais: „Valdove, Aukščiausiasis Dievo Asmuo suteikia kartu išsivadavimą ir meilę Dievui. Kiekvienas, tapęs Viešpaties bhaktu, be papildomų pastangų pasiekia ir išsivadavimą. Viešpats beribis, ir nėra galo Jo žaidimams kuriant, palaikant ir naikinant kosminį pasaulį. Todėl norėčiau sužinoti apie kitus Jo žaidimus, apie kuriuos tu dar nepasakojai. Brangus mokytojau, bandydamos atrasti laimę jausminiuose malonumuose, sąlygotos sielos šiame materialiame pasaulyje patiria vien nusivylimus. Jausminių malonumų geismas nuolat drasko sąlygotos sielos širdį. Tačiau aš pats pajutau, kaip transcendentiniai pasakojimai apie Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus padeda atsisakyti materialių veiksmų, kuriais mes siekiame jutiminių malonumų. Aš manau, kad joks protingas žmogus neatmes šio metodo ir neatsisakys nuolatos klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus. To užtenka, kad

jis nuolat skendėtų transcendentinėje palaimoje ir materialūs jausminiai malonumai daugiau jo neviliotų.“

Kalbėdamas Mahārāja Parīkṣitas pavartojo du svarbius žodžius: *viṣaṇṇa* ir *viśeṣajña*. *Viṣaṇṇa* reiškia „paniuręs.“ Materialistai išranda įvairiausių būdų, kaip pasiekti visišką laimę, tačiau iš tikrųjų jie nuolat būna paniurę. Čia galima būtų paprieštarauti, esą transcendentalistai irgi kartais esti paniurę. Tačiau Mahārāja Parīkṣitas pavartojo žodį *viśeṣajña*. Yra dvi transcendentalistų rūšys – impersonalistai ir personalistai. Žodis *viśeṣajña* nurodo į personalistus, kuriuos traukia transcendentinė įvairovė. Bhaktai džiaugiasi, girdėdami pasakojimus apie Paties Aukščiausiojo Viešpaties darbus, o impersonalistai, kuriems patrauklesnis beasmenis Viešpaties aspektas, labai paviršutiniškai tesidomi Viešpaties darbais, per kuriuos Jis pasireiškia kaip asmenybė. Todėl impersonalistai, net šį bei tą žinodami apie Viešpaties žaidimus, negali iki galo įsisąmoninti, kokį gėrį jie skleidžia, ir dėl savo karminių veiksmų yra paniurę ne mažiau už materialistus.

Karalius Parīkṣitas tęsė: „Kalbos dovaną žmogus tobulai pavartoja tiktai kalbėdamas apie transcendentines Viešpaties ypatybes, o fizinė jėga suteikia daugiausiai naudos tik tada, kai tarnaujama Viešpačiui. Taip lygiai protas ramus tebūna tada, kai mąsto apie Kṛṣṇą visiškoje Kṛṣṇos sąmonėje. Tai nereiškia, kad būtina nuolatos įtempti savo protą. Žmogus tiesiog turi suprasti, kad lokalizuoto Paramātmos pavidalo Kṛṣṇa, Absoliuti Tiesa, yra visur. Jei žmogui pavyksta mąstyti apie Kṛṣṇą, Paramātmą, kuris yra visur, net atome, vadinasi, jo protas geriausiai atlieka savo funkcijas, kurios pasireiškia mąstymu, pojūčiais bei norais. Tobulam bhaktui pasaulis ne toks, koks jis atrodo materialisto akiai, nes bhaktas visur mato savo dievinamojo Viešpaties, egzistuojančio Paramātmos aspektu, buvimo požymius.“

Mahārāja Parīkṣitas toliau kalbėjo, kad ausys tobulai atlieka savo funkciją tik tada, kai klausomasi pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties darbus, o galva – kai ji nulenkiama priešais Viešpatį ir Jo atstovą. Tai, kad Viešpats glūdi kiekvieno širdyje, yra neginčytina, todėl dvasios aukštumų pasiekęs bhaktas lenkiasi kiekvienai gyvajai būtybei, nes jos kūną suvokia kaip Viešpaties šventyklą. Tačiau ne visi žmonės iš karto pasiekia šį lygį. Tai tegali padaryti aukščiausio lygio bhaktas. Antros kategorijos bhaktai (*vaiṣṇavai*, arba Viešpaties atsidavę tarnai) yra laikomi Kṛṣṇos atstovais, o pirmuosius žingsnius žengiantieji neofitai, arba trečios kategorijos bhaktos, lenkia savo galvą Dievybei šventykloje ir dvasiniam mokytojui, tiesiogiai atstovaujančiam Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Visais atvejais: tiek žengiant pirmuosius žingsnius, tiek sutvirtėjus, tiek pasiekus aukščiausiąją dvasinio tobulėjimo viršūnę – galva tobulai pasitarnauja žmogui, kai ji

nulenkiama prieš Viešpatį ar Jo atstovą. O akys tobulai atlieka savo paskirtį, kai žvelgia į Viešpatį ir Jo atstovus. Taigi kiekvienas mūsų, tarnaudamas Viešpačiui ar Jo atstovui, gali pasiekti, kad visos jo kūno dalys veiktų tobulai. Jeigu žmogus neturi jokių sugebėjimų, jis gali paprasčiausiai lenktis Viešpačiui ar Jo atstovui ir gerti *caraṇāmṛtą*, vandenį, kuriuo buvo nuplautos Viešpaties arba Jo bhakto lotoso pėdos."

Po šių Mahārājos Parīkṣito žodžių Śukadevą Gosvāmį apėmė dvasinė ekstazė, nes karalius Parīkṣitas labai giliai suvokė *vaiṣṇavų* filosofiją. Śukadeva Gosvāmis jau kuris laikas kalbėjo apie Viešpaties darbus, tačiau, Mahārājos Parīkṣito paprašytas, jis ėmė su dar didesniu džiaugsmu toliau pasakoti „Śrīmad-Bhāgavatam."

Viešpats Kṛṣṇa turėjo labai gerą draugą, kuris buvo tobulas, pasiekęs aukštą transcendentinio pažinimo pakopą *brāhmaṇas*. Dėl gero tiesos pažinimo jis neturėjo prisirišimo prie materialių malonumų ir patyręs ramybę tobulai valdė savo jausmus. Tai reiškia, kad *brāhmaṇas* buvo tobulas bhaktas, nes netobulas bhaktas negali pasiekti aukščiausios pažinimo pakopos. „Bhagavad-gītoje" pasakyta, kad žmogus, iki galo pažinęs tiesą, atsiduoda Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Kitaip sakant, kiekvienas, kuris paskyrė savo gyvenimą tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, iki galo pažino tiesą. Visiškai pažinęs tiesą, žmogus atsižada materialaus gyvenimo būdo. Toks atsižadėjimas reiškia, kad jis visiškai suvaldė jausmus, kuriuos nuolat traukia materialūs malonumai. Pasiekus šią pakopą, bhakto jausmai apsivalo ir tarnauja Viešpačiui. Štai kas yra atsidavimo tarnystės pilnatvė.

Nors Kṛṣṇos draugas *brāhmaṇas* turėjo šeimą, jis nekaupė turtų ir nesistengė susikurti ramaus ir patogaus gyvenimo. Jis pasitenkino tuo, kas jam ateidavo savaime, kaip likimo dovana. Tai požymis, kad žmogus iki galo pažino tiesą. Žmogus, visiškai pažinęs tiesą, supranta, kad neįmanoma būti laimingesniam, negu tau skirta likimo. Šiame materialiame pasaulyje kiekvienas patiria tiek kančių ir džiaugsmų, kiek jam numatyta iš anksto. Jau yra nulemta, kiek laimės ir kančių patirs ta ar kita gyvoji būtybė. Materialiame gyvenime negalima panorėjus turėti daugiau ar mažiau laimės. Todėl *brāhmaṇas* nedėjo pastangų, siekdamas materialios laimės, bet savo jėgas skyrė tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje. Išoriškai jis buvo labai neturtingas – nei pats turėjo brangių rūbų, nei žmoną galėjo puošniau aprengti. Materialia prasme jis su žmona labai sunkiai vertėsi, jiems stigo netgi maisto, ir abu buvo labai liesi. Ji nežiūrėjo savo patogumų, bet labai rūpinosi vyru, dorovinguoju *brāhmaṇu*, ir iš nusilpimo ją visą laiką krėtė drebulys. Nors *brāhmaṇo* žmona nemėgo patarinėti savo vyrui, tačiau vieną kartą jam tarė: „Brangus pone, aš girdėjau, kad turi artimą draugą Viešpatį Kṛṣṇą, sėkmės deivės vyrą. Tu – Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas, o Jis visada pasiruo-

šęs padėti Savo bhaktams. Net jeigu tau atrodo, kad tu nieko nepadarei ir negali vadintis Viešpaties tarnu, vis dėlto tu atsidavei Jam, o Viešpats globoja Jam atsidavusias sielas. Be to, aš žinau, kad Viešpats Kṛṣṇa puikiai atstovauja Vedų kultūrai. Jis labai palankus *brāhmaṇų* kultūrai ir labai maloningas patyrusiems *brāhmaṇams*. Tu – laimingiausias iš žmonių, nes Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra tavo draugas. Viešpats Kṛṣṇa – vienintelis prieglobstis tokiems žmonėms, kaip tu, kurie jau visiškai atsidavė Jam. Tu esi šventas, mokytas ir visiškai savo jausmus suvaldęs žmogus. Tad Viešpats Kṛṣṇa yra vienintelis tavo užtarėjas. Todėl aš norėjau paprašyti tavęs nueiti pas Jį. Aš įsitikinusi, kad Jis iškart pastebės tavo neturtą. Be to, tu esi šeimos galva, o neturėti jokių lėšų šeimos galvai – tikra nelaimė. Aš manau, kad sužinojęs, kokia tavo padėtis, Jis dosniai tave apdovanos ir pasistengs, kad tau nieko nestigtų. Viešpats Kṛṣṇa dabar yra Bhojos, Vṛṣṇi ir Andhakos giminių karalius, ir aš girdėjau, kad Jis niekada neišvyksta iš Savo sostinės Dvārakos. Jis gyvena mieste ir neturi jokių reikalų už jo ribų. Jis toks maloningas ir kilnus, kad kiekvienam, kuris Jam atsiduoda, iškart atiduoda viską, netgi Patį Save. Jeigu Jis pasiruošęs paaukoti bhaktui Patį Save, tai materialių turtų Jam tuo labiau negaila. Žinia, tam bhaktui, kuris stokoja tvirtesnio pasiryžimo, didelių materialių turtų Jis nedovanos, tačiau, pamatęs tave, Jis tikrai supras, koks didelis tavo atsidavimas. Todėl Jis būtinai padės tau materialia prasme, kad tu galėtum patenkinti visas būtiniausias gyvenimo reikmes."

Labai nuolankiai žmona kelissyk paprašė *brāhmaṇo* nueiti pas Viešpatį Kṛṣṇą. *Brāhmaṇui* atrodė, kad nėra jokio reikalo prašyti materialios pagalbos iš Viešpaties Śrī Kṛṣṇos, tačiau kai žmona primygtinai prašė, jis buvo priverstas sutikti. Be to, jis pamanė: „Jeigu aš nueisiu, pamatysiu Patį Viešpatį. Tai puiki proga Jį pamatyti, net jeigu aš ir neprašysiu jokių materialių gėrybių." Nutaręs keliauti pas Kṛṣṇą, jis paklausė savo žmonos, ar namuose neatsirastų kas nors, ką galima būtų padovanoti Kṛṣṇai, nes jis negalįs pasirodyti pas draugą be dovanos. Žmona netrukus iš kaimynių paėmė keturias saujas skaldytų ryžių, suvyniojo juos į ryšulėlį, panašų į nosinę, ir įdavė vyrui dovanų Kṛṣṇai. *Brāhmaṇas* paėmė dovaną ir išėjo į Dvāraką aplankyti Viešpatį. Keliaudamas į Dvāraką, jis galvojo apie susitikimą su Viešpačiu Kṛṣṇa. Mintys apie Kṛṣṇą nėjo jam iš galvos. Žinoma, į Yadu giminės rūmus sunku buvo patekti, tačiau *brāhmaṇai* turėjo teisę juose lankytis, ir kai *brāhmaṇas* – Viešpaties Kṛṣṇos draugas juos pasiekė, jis drauge su kitais *brāhmaṇais* turėjo praeiti pro tris užkardas. Ties kiekviena užkarda buvo dideli vartai, ir jis turėjo praeiti ir pro juos. Už vartų bei užkardų jis pamatė šešiolika tūkstančių didelių rūmų, kuriuose gyveno šešiolika tūkstančių Viešpaties Kṛṣṇos žmonų. *Brāhmaṇas* įžengė į vienus didingai išpuoštus rūmus. Įėjęs į puikius rūmus, jis pajuto nardąs

transcendentinės palaimos vandenyne. Jam rodės, kad jis tai pasineria, tai vėl išnyra į jo paviršių.

Tuo metu Viešpats Śrī Kṛṣṇa sėdėjo karalienės Rukmiṇī lovoje. Jau iš tolo Jis pamatė į rūmus įžengiant *brāhmaṇą* ir pažino draugą. Viešpats Kṛṣṇa pakilo jo pasitikti ir priėjęs arčiau jį apkabino. Nors Viešpats Kṛṣṇa yra transcendentinės palaimos šaltinis, vis dėlto, apkabinęs vargšą *brāhmaṇą*, Jis pasijuto nepaprastai laimingas, nes šis buvo geras Jo bičiulis. Viešpats Kṛṣṇa pasodino jį į Savo lovą ir atnešė vaisių bei gėrimų, pagerbdamas jį taip, kaip ir dera sutinkant garbingą svečią. Viešpats Śrī Kṛṣṇa – tyriausias iš visų, tačiau Jis dėjosi paprastu žmogumi, todėl nuplovė *brāhmaṇo* kojas ir tuo vandeniu apšlakstė Savo galvą, kad apsivalytų nuo įvairios nešvaros. Po to Viešpats ištepė *brāhmaṇo* kūną kvapiaisiais sandalmedžio, *aguru* ir šafrano mišiniais. Jis uždegė smilkalus ir, kaip įprasta, įžiebė šviestuvą bei atliko *ārati*. Taigi, kai *brāhmaṇas* buvo deramai sutiktas ir numalšino savo alkį bei troškulį, Viešpats Kṛṣṇa tarė: „Brangus drauge, kokia laimė, kad tu atėjai.“

Brāhmaṇas buvo labai neturtingas ir skurdžiai apsirengęs. Jo drabužiai buvo nudrižę ir purvini, o jis pats – toks liesas, kad matėsi visi šonkauliai. Neatrodė, kad jis būtų itin valyvas. Sėkmės deivė Rukmiṇīdevī pati ėmė jį vėduoti *cāmara*, ir kitos rūmų moterys stebėjosi, kad Viešpats Kṛṣṇa šitaip sutinka *brāhmaṇą*. Su nuostaba jos žiūrėjo, kaip karštai Viešpats Kṛṣṇa sveikina būtent šį *brāhmaṇą*. Jos ėmė svarstyti, kodėl Viešpats Kṛṣṇa Pats sutinka tokį neturtingą, skarmaluotą, ne itin tvarkingą ir valyvą *brāhmaṇą*. Nors, kita vertus, jos aiškiai matė, kad *brāhmaṇas* nebuvo paprasta gyvoji būtybė. Jos suprato, kad jis bus atlikęs daugybę gerų darbų, nes kaipgi kitaip Viešpats Kṛṣṇa, sėkmės deivės vyras, imtų šitaip juo rūpintis? Jos dar labiau nustebo, kai pamatė, kad *brāhmaṇas* sėdi Viešpaties Kṛṣṇos lovoje. Tačiau kai Viešpats Kṛṣṇa jį apkabino kaip Savo vyresnįjį brolį Balarāmajī, jos visai apstulbo, nes Viešpats Kṛṣṇa taip apkabindavo tik Rukmiṇī ir Balarāmą, ir nieko daugiau.

Deramai sutikęs *brāhmaṇą* ir pasodinęs jį į Savo Paties lovą su daugybe pagalvėlių, Viešpats Kṛṣṇa pasakė: „Mielas drauge *brāhmaṇe*, tu protingiausias iš žmonių ir puikiai išmanai religinio gyvenimo taisykles. Užbaigęs mokslus savo *guru* namuose ir jam atsidėkojęs, tu greičiausiai sugrįžai į savo namus ir susiradai tinkamą žmoną. Aš gerai žinau, kad tu niekada nejautei prieraišumo materialiam gyvenimui ir netroškai skęsti materialioje prabangoje, todėl tau trūksta pinigų. Šiame materialiame pasaulyje sunku rasti žmogų, neprisirišusį prie materialaus turto. Žmonės be prisirišimų neturi nė mažiausio noro kaupti turtų ir siekti gerovės, vaikydamiesi materialių malonumų, tačiau kartais jie kaupia pinigus tenorėdami parodyti, koks turi būti šeimos žmogaus gyvenimas. Jie parodo, kaip,

teisingai paskirsčius savo turtą, tapti idealiu šeimos žmogumi, o kartu ir didžiu bhaktu. Tokie idealūs šeimos žmonės laikytini Mano pasekėjais. Aš tikiuosi, brangus *brāhmaṇe*, kad tu atsimeni mūsų drauge praleistas dienas mokykloje. Iš tikrųjų viskas, ko mes išmokome, buvo įdėta į mūsų galvas mokyklos laikais.

Jeigu žmogus gavo gerą išsilavinimą ir mokėsi pas gerą mokytoją, gyvenime jį lydės sėkmė. Jis gali lengvai perplaukti neišmanymo vandenyną, ir iliuzinė galia jo neįveikia. Brangus drauge, savo tėvą žmogus turi laikyti pirmuoju mokytoju, nes tėvo malone jis gauna kūną. Taigi tėvas yra pirmutinis dvasinis mokytojas. Kitas mūsų dvasinis mokytojas – tas, kuris suteikia mums transcendentinių žinių. Jį reikia garbinti kaip Mane Patį. Galima turėti ir ne vieną dvasinį mokytoją. Dvasinis mokytojas, kuris mokiniui suteikia dvasinių žinių, vadinasi *šikṣā-guru*, o dvasinis mokytojas, kuris įšventina mokinį, yra *dīkṣā-guru*. Jie abu yra Mano atstovai. Žmogus gali turėti daug dvasinių mokytojų, kurie jį pamoko, tačiau įšventinimą suteikiantis *guru* tėra vienas. Tas, kuris mokėsi pas dvasinius mokytojus ir, gavęs tikrų žinių, įveikė materialios būties vandenyną, teisingai pasinaudojo žmogaus kūnu. Jis tvirtai žino, kad galutinis tikslas, kurį galima įgyvendinti tik gavus žmogaus kūną, – tai pasiekti dvasinį tobulumą ir sugrįžti namo, atgal pas Viešpatį.

Brangus drauge, Aš – Paramātmā, Supersiela, glūdinti visų širdyse. Žmonių visuomenė turi vadovautis *varṇų* ir *āśramų* principais – tai Mano valia. „Bhagavad-gītoje“ Aš teigiu, kad žmonių visuomenė skirstoma į keturias *varṇas* pagal žmonių ypatybes bei veiklą. Be to, kiekvieno žmogaus gyvenime turi būti keturi etapai. Gyvenimo pradžioje žmogus nuoširdžiai mokosi, įgyja tikrų žinių ir laikosi *brahmacaryos* įžadų – visas jėgas skiria tarnauti dvasiniam mokytojui ir nesidomi jausminiais malonumais. *Brahmacāris* tramdo kūną ir atgailauja. Tuo tarpu *gṛhastha* gyvena, ribodamas jausminius malonumus. Tačiau, pasiekęs trečiąjį gyvenimo etapą, jis atsisako šeimyninio gyvenimo. Prasidėjus šiam etapui, žmogus vėl, kaip ir būdamas *brahmacāris*, privalo tramdyti kūną, atgailauti ir taip atsikratyti prisirišimo prie šeimyninio gyvenimo. Atsikratęs prisirišimo prie materialaus gyvenimo būdo, jis jau gali duoti *sannyāsos* įžadus.

Kaip visų gyvų būtybių Supersiela, Aš glūdžiu visų širdyse ir stebiu visų žmonių poelgius kiekvieną jų gyvenimo akimirką. Kai Aš matau, kad žmogus rimtai ir nuoširdžiai atlieka pareigas, kurias nurodė dvasinis mokytojas, ir iš visų jėgų jam tarnauja, Aš labai branginu jį, nesvarbu, kokią tobulumo pakopą jis būtų pasiekęs. O dėl *brahmacārio* gyvenimo, tai jeigu žmogus gali juo likti ir klusniai vykdyti dvasinio mokytojo nurodymus, tai yra labai gerai. Tačiau jeigu *brahmacāriui* neduoda ramybės

lytinis geismas, jis turi palikti dvasinį mokytoją ir atsidėkoti jam, kaip *guru* panorės. Pagal Vedų tvarką, dvasiniam mokytojui suteikiama dovana, kuri vadinasi *guru-dakṣiṇā*. Paskui mokinys turi pradėti šeimos gyvenimą ir vesti pagal religines apeigas."

Viešpaties Kṛṣṇos pamokymai Savo bičiuliui, mokytam *brāhmaṇui*, labai naudingi ir visai žmonijai. Civilizacija, neremianti *varṇų* ir *āśramų* sistemos, yra ne kas kita, kaip rafinuotų gyvulių banda. Vyriškis ir moteris, gyvenantys lytiniais malonumais ne santuokoje, žmonių visuomenei nepriimtini. Vyras turi arba griežtai laikytis *brahmacārio* principų, arba atsiklausęs dvasinio mokytojo vesti. Palaidas lytinis gyvenimas būdingas tik gyvuliams, kurie neturi vedybų institucijos.

Šiuolaikinė visuomenė nesistengia įgyvendinti žmogui keliamų uždavinių. Žmogaus gyvenimo tikslas – sugrįžti namo, atgal pas Dievą. Norint šį tikslą pasiekti, reikia laikytis *varṇų* ir *āśramų* principų. Kai šių principų laikomasi griežtai ir sąmoningai, pasiekiamas gyvenimo tikslas. Jų dorai nevykdant, nesilaikant Aukščiausiojo valios, suardoma žmonių visuomenės ramybė ir taika, o jos gerovė tampa neįmanoma.

Kṛṣṇa toliau kalbėjo Savo draugui *brāhmaṇui*: „Brangus drauge, Aš manau, kad tu atsimeni mūsų mokslo dienas. Ar pameni, kaip, *guru* žmonai paprašius, mes patraukėme į mišką rinkti žagarų. Berinkdami sausus stagarus, netyčia nuėjome giliai į mišką ir paklydome. Tada kilo audra, dangų aptraukė debesys, blykčiojo žaibai ir griaudėjo perkūnija. Saulė nusileido, ir mes likome vieni tamsiose džiunglėse. Pliūptelėjo smarki liūtis, žemę užtvindė vanduo. Mes nebegalėjome atrasti kelio į mūsų *guru āśramą*. Ar atsimeni tą liūtį? Nors ne, – tai buvo ne liūtis, o tikras uraganas. Dulkių audros ir stiprios liūties išsekinti, mes niekur neradome kelio. Pasiklydę ir nuvargę, apsikabinome ir klaidžiojome, bandydami rasti kelią namo. Šitaip praslinko naktis, ir anksti rytą, kai mūsų *gurudeva* sužinojo apie mūsų dingimą, jis išsiuntė kitus mokinius mūsų ieškoti. O paskui juos išėjo ir pats. Jie atrado mus džiunglėse visai netekusius jėgų.

Mokytojas tada ištarė kupinus užuojautos žodžius: „Brangūs berniukai, nuostabu, kad jūs tiek dėl manęs iškentėjote. Kiekvienas pirmiausia rūpinasi savo kūnu, o jūs taip mylite ir esate tokie ištikimi savo mokytojui, kad negalvodami apie save tiek dėl manęs iškentėte. Mane labai džiugina, kai tikri mokiniai, tokie, kaip jūs, atlaiko išbandymus vardan dvasinio mokytojo. Šitaip tikras mokinys atlygina savo skolą dvasiniam mokytojui. Paaukoti savo gyvenimą tarnauti dvasiniam mokytojui – tai mokinio pareiga. O geriausieji iš dukart gimusiųjų, aš labai patenkintas jūsų poelgiu ir laiminu jus – te išsipildo visi jūsų norai ir svajonės. Tegu Vedų tiesos, kurias jums perteikiau, visada išlieka jūsų atmintyje, kad vos panorėję, jūs tuč-

tuojau galėtumėte prisiminti Vedų pamokymus ir lengvai juos cituoti. Tai jums padės niekada nepatirti nusivylimo – nei šį, nei kitą gyvenimą.“

Kṛṣṇa tęsė: „Brangus drauge, galbūt atsimeni, kad, gyvenant mūsų dvasinio mokytojo *āśramoje*, ne kartą taip buvo nutikę. Mudu suprantame, kad be dvasinio mokytojo palaiminimo laimė nepasiekiama. Dvasinio mokytojo malone, jo palaiminimu, galima pasiekti taikos ir klestėjimo, įgyvendinti tai, kas skirta žmogui.“

Po šių žodžių mokytas *brāhmaṇas* pasakė: „Brangus Kṛṣṇa, Tu – Aukščiausiasis Viešpats ir aukščiausias visų mūsų dvasinis mokytojas, ir kadangi man teko laimė gyventi kartu su Tavimi mūsų *guru* namuose, aš manau, kad man nebeprivalu atlikti Vedų nurodytas pareigas. Brangus Viešpatie, Vedų himnai ir apeigos, dorovingi darbai ir visa kita, kas būtina žmogaus gyvenime siekiant tobulumo, įskaitant materialią gerovę, jausmų tenkinimą bei išsivadavimą, – viskas kyla iš vieno šaltinio, Aukščiausiosios Tavo Asmenybės. Visi gyvybiniai procesai vyksta tam, kad galų gale būtų suvokta Tavo Asmenybė. Kitaip sakant, jie yra įvairios Tavo transcendentinio pavidalo dalys. Ir vis dėlto Tu dėjaisi mokiniu ir kartu su mumis gyvenai mūsų *guru* namuose. Tai reiškia, kad visus šiuos žaidimus Tu apreiškei Savo Paties malonumui, nes Tau visiškai nereikalingas žmogaus vaidmuo.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniasdešimt devintą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa susitinka su brāhmaṇu Sudāma“.

AŠTUONIASDEŠIMTAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa laimina brāhmaṇą Sudāmą

Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų gyvų būtybių Supersiela, puikiai pažįsta kiekvieną sielą. Ypatingą palankumą Jis jaučia Savo atsidavusiems tarnams *brāhmaṇams*. Vienas iš Viešpaties Kṛṣṇos vardų – *brahmanyadeva*. Šis žodis reiškia, kad Jį garbina *brāhmaṇai*. Todėl bhaktas, kuris visiškai atsidavė Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, jau pasiekė *brāhmaṇo* lygį. Netapus *brāhmaṇu*, neįmanoma priartėti prie Aukščiausiojo Brahmano, Viešpaties Kṛṣṇos. Kṛṣṇa labai stengiasi Savo bhaktus apsaugoti nuo kančių, Jis – vienintelis tyrų bhaktų prieglobstis.

Viešpats Kṛṣṇa ilgai kalbėjosi su Sudāma Vipra apie drauge praleistus metus. Paskui, norėdamas papokštauti su senu draugu, Viešpats Kṛṣṇa nusišypsojo ir paklausė: „Brangus drauge, ką tu Man atnešei? Gal tavo žmona įdėjo Man kokių skanėstų?“ Kreipdamasis į Savo draugą, Viešpats Kṛṣṇa žvelgė į jį kupinomis meilės akimis ir šypsojosi. Jis tęsė: „Brangus drauge, tu turbūt atnešei lauktuvių iš namų?“

Viešpats Kṛṣṇa žinojo, kad Sudāmā nesiryžo ištraukti savo varganos dovanos, nes skaldyti ryžiai būtų per menkas maistas Viešpačiui. Suprasdamas, kaip Sudāmā Vipra jaučiasi, Viešpats pasakė: „Brangus drauge, be

abejo, Man ničnieko netrūksta, tačiau jeigu Mano bhaktas dovanoja Man ką nors su meile, tegu ir menkniekį, Aš su didžiausiu malonumu priimu dovaną. Antra vertus, jeigu žmogus nėra Man atsidavęs, jis gali dovanoti Man pačius vertingiausius daiktus, bet jie nesuteiks Man džiaugsmo. Iš tikrųjų Aš priimu tik tai, kas Man siūloma su meile ir atsidavimu. Antraip Aš nepriimsiu net ir vertingiausių dovanų. Kai tyras Mano bhaktas aukoja Man tegu ir paprasčiausią dalyką – gėlytę, lapelį ar truputį vandens, tačiau daro tai iš meilės, Aš ne tik džiaugsmingai priimu auką, bet ir su malonumu ją suvalgau."

Viešpats Kṛṣṇa patikino Sudāmą Viprą, kad su džiaugsmu priims skaldytus ryžius, kuriuos tasai atsinešė iš namų, tačiau drovusis Sudāmā Vipra sudvejojo, ar verta juos duoti Viešpačiui. Jis pamanė: „Kaipgi pasiūlysiu Viešpačiui Kṛṣṇai tokią menką dovaną?", ir nuleido galvą. Viešpats Kṛṣṇa, Supersiela, žino viską, kas vyksta kiekvieno širdyje. Jis žino apie visus mūsų siekius bei poreikius. Tad Jis nutuokė, ko pas Jį atėjo Sudāmā Vipra. Jis žinojo, kad Sudāmą atginė visiškas skurdas ir kad jis atėjo prašomas žmonos. Jis laikė Sudāmą Savo brangiu mokyklos laikų draugu ir žinojo, kad Sudāmos meilė Jam niekada neturėjo materialios naudos atspalvio. Kṛṣṇa pagalvojo: „Sudāmā atėjo pas Mane ne kaip prašytojas. Jis atėjo pas Mane, paragintas žmonos ir norėdamas ją nuraminti." Todėl Viešpats Kṛṣṇa nutarė dovanoti Sudāmai Viprai tiek materialių turtų, kiek akyse nėra matęs nė pats dangaus karalius.

Jis pagriebė skaldytus ryžius, kurie buvo įrišti į medžiagą, gaubusią vargšo *brāhmaṇo* pečius, ir sušuko: „Kas čia? Brangus drauge, tu Man atnešei tikrą gardėsį – skaldytus ryžius!" Jis padrąsino Sudāmą Viprą, sakydamas: „Manau, kad šiais skaldytais ryžiais pasisotinsiu ne tik Aš, bet ir visa kūrinija." Šitie Kṛṣṇos žodžiai patvirtina, kad Jis yra pirminis visa ko šaltinis, visos kūrinijos pradžia. Kai laistomos medžio šaknys, vandens gauna visas medis. Taip lygiai ir Kṛṣṇai skirtos aukos arba darbai laikytini didžiausiu gėriu visiems, nes naudos iš jų gauna visa kūrinija. Meilė Kṛṣṇai persiduoda visoms gyvosioms esybėms.

Kalbėdamas su Sudāma Vipra, Viešpats Kṛṣṇa suvalgė iš ryšulėlio truputį skaldytų ryžių, ir kai tiesė ranką paimti dar, Rukmiṇīdevī, pati sėkmės deivė, sustabdė Viešpatį, paėmusi Jį už rankos. Rukmiṇīdevī pasakė: „Brangus Viešpatie, tų kelių ryžių grūdelių pakanka, kad juos pasiūlęs žmogus įgytų didžiulius turtus šį gyvenimą ir skęstų prabangoje kitą. Viešpatie, Tu toks maloningas Savo bhaktams, kad keli skaldytų ryžių grūdeliai suteikia Tau didžiausią džiaugsmą, o Tavo džiaugsmas laiduoja bhaktui klestėjimą ir šį, ir kitą gyvenimą." Šie žodžiai rodo, kad jeigu maistas Viešpačiui Kṛṣṇai aukojamas su meile ir atsidavimu, o Kṛṣṇa su džiaugsmu priima jį iš bhakto, tai sėkmės deivė Rukmiṇīdevī jaučiasi

tiek skolinga bhaktui, kad pati apsilanko pas jį ir paverčia jo namus turtingiausiais pasaulyje. Jeigu žmogus surengia Nārāyaṇai prabangias vaišes, sėkmės deivė Lakṣmī būtinai ateina pasisvečiuoti į jo namus, ir tai ženklas, kad namai taps turtingi. Mokytas *brāhmaṇas* Sudāmā praleido naktį Viešpaties Kṛṣṇos namuose, ir jam atrodė, kad jis atsidūrė Vaikuṇṭhos planetoje. Ir tikrai, jis buvo Vaikuṇṭhoje, nes ta vieta, kur gyvena Viešpats Kṛṣṇa, pirminis Nārāyaṇa, ir Rukmiṇīdevī, sėkmės deivė, – yra dvasinė planeta Vaikuṇṭhaloka.

Ir nors atrodytų, kad Viešpaties Kṛṣṇos rūmuose mokytas *brāhmaṇas* Sudāmā nieko negavo, jis ničnieko Viešpaties nebeprašė ir kitą rytą išvyko namo. Jis negalėjo pamiršti, kaip Viešpats Kṛṣṇa jį sutiko, ir jį apėmė transcendentinė palaima. Visą kelią jis stengėsi atsiminti, ką darė, kaip elgėsi Viešpats Kṛṣṇa, ir labai džiaugėsi, kad jam pavyko pamatyti Viešpatį.

Brāhmaṇas galvojo: „Kokia laimė, kad aš pamačiau Viešpatį Kṛṣṇą, kuris toks ištikimas *brāhmaṇams*! Kaip jis vertina *brāhmaṇų* kultūrą! Jis – Aukščiausiasis Brahmanas, ir vis dėlto yra neabejingas *brāhmaṇams*. Jis taip gerbia *brāhmaṇus*, kad spaudė Savo glėbyje tokį vargetą *brāhmaṇą*, kaip aš, nors, išskyrus sėkmės deivę, nieko kito prie Savęs nepriglaudžia. Kaip galima mane, vargšą, nuodėmingą *brāhmaṇą*, lyginti su Aukščiausiuoju Viešpačiu Kṛṣṇa, vieninteliu sėkmės deivės prieglobsčiu. Ir vis dėlto, laikydamas mane *brāhmaṇu*, Jis nuoširdžiai mane apglėbė ir suspaudė transcendentiniame Savo glėbyje. Viešpats Kṛṣṇa buvo toks maloningas, kad pasodino mane ant tos pačios lovos, kurioje ilsisi sėkmės deivė. Jis elgėsi su manimi kaip su tikru broliu. Aš net nesuvokiu, kiek esu Jam skolingas! Kai pasijutau pavargęs, Śrīmatī Rukmiṇīdevī, sėkmės deivė, ėmė vėduoti mane vėduokle, nepaisydama savo aukštos padėties ir to, kad yra pirmoji Viešpaties Kṛṣṇos žmona. Patsai Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, iš pagarbos *brāhmaṇams* patarnavo man, trynė mano kojas ir Savo rankomis vaišino. Iš esmės Jis lenkėsi man. Siekdami patekti į dangaus planetas, gauti išsivadavimą ir trokšdami įvairiausių materialiųjų turtų ar mistinės *yogos* galių, Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas garbina visi visatos gyventojai. Tačiau Viešpats buvo toks maloningas, kad nedavė man nė skatiko, puikiai žinodamas, kad aš, skurdžius, gavęs pinigų galiu pasididžiuoti, imti vaikytis materialių turtų ir šitaip Jį pamiršti.“

Brāhmaṇas Sudāmā sakė tiesą. Kai vargeta paprašo Viešpaties materialių turtų ir kai galų gale jam pavyksta pralobti, jis iškart pamiršta savo pareigas Viešpačiui. Todėl Viešpats Savo bhaktui nedovanoja turtų, jeigu, žinoma, skurdas galutinai jo neužspaudžia. Dažniausiai būna taip, kad neturtingam bhaktui, kuris kuo nuoširdžiausiai tarnauja Viešpačiui, tačiau kartu siekia materialių turtų, Viešpats neleidžia jų įgyti.

Taip begalvodamas, mokytas *brāhmaṇas* netrukus priėjo savo namus. Tačiau čia viskas buvo stebuklingai pasikeitę. Savo trobelės vietoje jis išvydo didžiausius rūmus iš vertingo akmens ir brangakmenių, kurie žėrėjo sykiu kaip saulė, mėnulis ir ugnis. Šalia didžiulių rūmų lygiais tarpais žaliavo nuostabūs parkai, kuriuose vaikštinėjo gražios išvaizdos vyrai bei moterys. Parkuose tyvuliavo puikūs ežerai, pilni žydinčių lotosų bei gražiausių lelijų, o vandenyje plaukiojo margaspalvių paukščių būriai. Pamatęs, kaip nuostabiai pasikeitė jo gimtieji namai, *brāhmaṇas* pagalvojo: „Kaip galėjo šitaip viskas pasikeisti? Ar visa tai priklauso man, ar kam kitam? Jeigu čia toji pati vieta, kurioje anksčiau gyvenau, kaipgi ji galėjo šitaip nuostabiai pasikeisti?“

Kol mokytas *brāhmaṇas* taip svarstė, keletas vyrų ir moterų, kurie atrodė tarsi pusdieviai, lydimi dainininkų ir muzikantų prisiartino prie jo, norėdami jį pasveikinti. Jie dainavo džiugias giesmes. *Brāhmaṇo* žmona, sužinojusi, jog vyras sugrįžo, labai apsidžiaugė ir skubiai išbėgo iš namų. Ji buvo tokia graži, jog, rodės, tai pati sėkmės deivė išėjo jo pasitikti. Pamačiusi vyrą, iš džiaugsmo ji apsiverkė ir neteko amo. Negalėdama savo vyrui ištarti nė žodžio, ji tik užsimerkė. Išreikšdama savo meilę ir pagarbą, ji nusilenkė savo vyrui, sieloje norėdama karštai jį apkabinti. Ant jos žėrėjo aukso vėrinys ir daugybė papuošalų, ir, stovėdama tarp tarnaičių, ji atrodė tarsi pusdievio žmona, ką tik išlipusi iš oro laivo. *Brāhmaṇas* nustebo, kad jo žmona taip išgražėjo. Jį užplūdo švelnumo banga, bet, netardamas nė žodžio, jis kartu su ja žengė į rūmus. Kai *brāhmaṇas* įėjo į savo menes, jis pamatė, kad tai tikra dangaus karaliaus buveinė. Rūmuose buvo daugybė kolonų iš brangiųjų akmenų. Sofos ir lova buvo padirbti iš dramblio kaulo ir aptaisyti auksu bei brangakmeniais, užtiesti baltais it pienas ir minkštais tarytum lotosas patalais. Ant sienų kabojo daugybė vėduoklių iš jako uodegos su aukso rankenomis, ir visur stovėjo auksiniai sostai su minkštomis tarsi lotosas pagalvėmis. Akys kliuvo už aksomo ir šilko baldakimų, papuoštų nėriniais bei kabančiom perlų gijom. Rūmų grindys buvo išklotos geriausios rūšies peršviečiamu marmuru, aptaisytu smaragdais. Rūmų moterys vaikščiojo, laikydamos rankoje žibintus iš brangiųjų akmenų. Ugnis brangakmenių žibintuose skleidė nepaprastai ryškią šviesą. *Brāhmaṇas* pamatė, kad iš vargšo jis netikėtai tapo turtuoliu. Nežinodamas, kuo paaiškinti šį staigų pasikeitimą, jis susimąstė:

„Nuo pat gimimo aš buvau didžiausias skurdžius, tad iš kur dabar šie neišmatuojami turtai? Čia bus ne kas kita, kaip visų gailestingiausiojo mano draugo Viešpaties Kṛṣṇos, Yadu giminės didvyrio, dėmesys. Be jokių abejonių, šie turtai man buvo dovanoti nepriežastine Viešpaties Kṛṣṇos malone. Viešpats Pats Sau pakankamas, Jis – sėkmės deivės vyras, todėl pasižymi šešiomis tobuliausiomis ypatybėmis ir jomis pranoksta

visus. Jis žino, kas vyksta bhakto sieloje, ir patenkina visus jo troškimus. Tai tegali būti mano draugo Viešpaties Kṛṣṇos malonė. Mano puikusis tamsiaveidis draugas Kṛṣṇa daug dosnesnis už debesį, kuris vandeniu pripildo bekraštį vandenyną. Netrukdydamas žemdirbiui dieną, debesis dosniai pagirdo dirvą naktį. Tačiau pabudusiam ryte, žemdirbiui vis tiek atrodo, kad lyta nepakankamai. Šitaip ir Viešpats patenkina visų mūsų norus, atsižvelgdamas į mūsų nuopelnus, ir vis dėlto Kṛṣṇos sąmonės neturinčiam žmogui visos Viešpaties dovanos atrodo per menkos. Tačiau Viešpačiui kukli bhakto dovanėlė, pasiūlyta Jam su meile ir atsidavimu, atrodo didelė ir brangi. Aš esu gyvas to pavyzdys. Pasiūliau Jam tik kelis skaldytų ryžių grūdelius, o už tai Jis apdovanojo mane tokiais turtais, kokių neturi ir dangaus karalius“, – mąstė sau *brāhmaṇas*.

Iš tiesų Viešpačiui nereikia jokių bhakto dovanų. Jis Pats Sau pakankamas. Aukodamas Viešpačiui, didžiausią naudą iš tos aukos gauna pats bhaktas, nes visa tai, ką jis skiria Viešpačiui, sugrįžta šimteriopai. Tas, kuris aukoja Viešpačiui, nieko nepraranda, priešingai, laimi milijonus kartų.

Brāhmaṇas, jausdamasis be galo skolingas Kṛṣṇai, mintyse ėmė melstis: „Tegul Viešpats Kṛṣṇa visada bus mano draugas. Tarnaudamas Jam aš atiduosiu visas savo jėgas ir meilę gyvenimas po gyvenimo. Aš netrokštu turtų. Aš tik noriu nuolat Jam tarnauti ir niekada nesiskirti su tyrais Jo bhaktais. Tegu visos mano mintys ir darbai bus skirti Jam. Negimusis Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa žino, kad, gavę didelius turtus, nuopuolį patyrė daugybė didžių asmenybių. Taigi net tada, kai turtų prašo Jo Paties bhaktas, Jis ne visada juos dovanoja. Jis labai atsargus ir rūpinasi Savo bhaktais. Atsidavimo tarnystės brandos nepasiekęs bhaktas pralobęs gali suklupti, nes gyvena materialiame pasaulyje, todėl Viešpats nesuteikia jam turtų. Tai dar viena nepriežastinės Viešpaties malonės Savo bhaktui apraiška. Pagrindinis Jo rūpestis – apsaugoti bhaktą nuo nuopuolio. Jis yra tarytum gero linkintis tėvas, kuris nelepina pinigais savo nepatyrusio sūnaus, bet palaukia, kol sūnus užaugs ir išmoks teisingai naudotis pinigais. Tada jis palieka sūnui visą savo turtą.“

Mokytas *brāhmaṇas* nutarė, kad visus Viešpaties dovanotus turtus reikia panaudoti ne besaikiams malonumams, o Viešpaties tarnystei. *Brāhmaṇas* priėmė naująjį turtą su atsižadėjimo dvasia, neprisirišdamas prie jausminių malonumų, todėl ramiai gyveno su savo žmona, naudodamasis visais įgytais patogumais kaip Viešpaties *prasādam*. Jis aukojo įvairius valgius Viešpačiui, o paskui valgė juos kaip *prasādam*. Todėl ir mes, Viešpaties malone gavę materialius turtus, šlovę, valdžią, išsilavinimą ar grožį, turime laikyti tai Viešpaties dovana ir panaudoti ją tarnaudami Viešpačiui, o ne ieškodami jutiminių malonumų. Mokytas *brāhmaṇas* nepatyrė nuopuolio, ir jo meilė bei prieraišumas Viešpačiui Kṛṣṇai dėl didelio turto ne tik

kad ne sumažėjo, bet kasdien vis stiprėjo. Materialus turtas gali tapti akstinu ne tik nupulti, bet ir pakilti – nelygu, kaip juo naudojamasi. Kai turtus skiriame jausminiams malonumams, jie atveda į nuopuolį, o kai juos naudojame tarnauti Viešpačiui, jie padeda pakilti.

Viešpaties Kṛṣṇos gerumas Sudāmai Viprai akivaizdžiai rodo, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra nepaprastai patenkintas, kai žmogus turi *brāhmaṇo* ypatybių. Toks patyręs *brāhmaṇa*, kaip Sudāmā Vipra, suprantama, yra Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas. Todėl sakoma: *brāhmaṇa vaiṣṇavaḥ – brāhmaṇas* yra *vaiṣṇavas*. Arba kartais sakoma: *brāhmaṇaḥ paṇḍitaḥ. Paṇḍita* reiškia „labai išprusęs žmogus.“ *Brāhmaṇas* negali būti kvailys arba tamsuolis. Todėl egzistuoja dvi *brāhmaṇų* rūšys – *vaiṣṇavai* ir *paṇḍitos. Paṇḍitos* yra tie, kurie pasižymi tik mokytumu, bet dar nėra Viešpaties bhaktai, arba *vaiṣṇavai*. Viešpats Kṛṣṇa nėra itin jais patenkintas. Norint patraukti Aukščiausiojo Dievo Asmens dėmesį, neužtenka būti vien mokytu *brāhmaṇu*. *Brāhmaṇas* turi būti ne tiktai patyręs ir pasižymėti tomis ypatybėmis, kurios išvardintos tokiuose raštuose, kaip „Śrīmad Bhagavad-gītā“ ir „Śrīmad-Bhāgavatam“, bet dar būti ir Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas. Gyvas pavyzdys – Sudāmā Vipra. Jis buvo patyręs *brāhmaṇas*, neprisirišęs prie jokių materialių jausminių malonumų, ir kartu didis Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas. Viešpats Kṛṣṇa, visų aukų ir askezių objektas, labai myli tokius *brāhmaṇus*, kaip Sudāmā Vipra. Viešpaties Kṛṣṇos elgesys mums parodė, kaip Jis vertina tokį *brāhmaṇą*. Todėl tapti *brāhmaṇu vaiṣṇavu* – tokiu, koks buvo Sudāmā Vipra, – aukščiausia žmogaus tobulumo pakopa.

Sudāmā Vipra suprato, kad nors Viešpats Kṛṣṇa nenugalimas, Jis leidžiasi užkariaujamas Savo bhaktų. Jis suprato, koks maloningas jam Viešpats Kṛṣṇa, ir nuolatos buvo transe, paskendęs mintyse apie Kṛṣṇą. Toks nepertraukiamas ryšys su Viešpačiu Kṛṣṇa visiškai išvalė jo širdį nuo materialių nešvarybių, kurios dar buvo užsilikusios, ir netrukus jis persikėlė į dvasinę karalystę, į kurią veržiasi tobulumą pasiekę šventieji. Śukadeva Gosvāmis pasakė, kad tie, kurie išgirs pasakojimą apie Sudāmą Viprą ir Viešpatį Kṛṣṇą, sužinos, kaip Viešpats Kṛṣṇa myli tokius atsidavusius *brāhmaṇus*. Jie taps tobuli kaip Sudāmā Vipra ir eis į dvasinę Viešpaties Kṛṣṇos karalystę.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa laimina brāhmaṇą Sudāmą“.

AŠTUONIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma susitinka su Vṛndāvanos gyventojais

Kartą, Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai ramiai leidžiant dienas puikiame Dvārakos mieste, atsitiko retas įvykis – visiškas saulės užtemimas, koks būna pasibaigus *kalpai*, arba Brahmos dienai. Kiekvienos *kalpos* pabaigoje saulę užtraukia milžiniškas debesis, ir žemesniąsias planetų sistemas užtvindo nesibaigiančios liūtys – vanduo pakyla iki pat Svargalokos. Astronominiai apskaičiavimai rodė, kad bus didelis saulės užtemimas, ir visi žmonės – tiek vyrai, tiek moterys, žinodami apie tai, nutarė keliauti į šventą vietą Kurukṣetroje, kuri vadinasi Samanta-pañcaka.

Samanta-pañcaka garsi savo šventumu todėl, kad Viešpats Paraśurāma atliko čia dideles aukas, iššudęs dvidešimt vieną *kṣatriyų* kartą. Kai Viešpats Paraśurāma žudė *kṣatriyus*, kraujas tekėjo upėmis. Tada Jis iškasė Samanta-pañcakoje penkis didelius ežerus, į kuriuos ir subėgo žuvusiųjų kraujas. Viešpats Paraśurāma yra *viṣṇu-tattva*. „Īśopaniṣadoje“ sakoma, kad *viṣṇu-tattvos* negali suteršti joks nuodėmingas darbas. Ir vis dėlto, nors Viešpats Paraśurāma visagalis ir nesutepamas, rodydamas Savo nepriekaištingą būdą, Samanta-pañcakoje Jis atliko didelę auką, kad

išpirktų nuodėmę, kurią tariamai užsitraukė nužudęs *kṣatriyus*. Savo pavyzdžiu Viešpats Paraśurāma parodė, kad smurtas, kurio kartais tenka griebtis, iš tikrųjų yra nuodėmė. Net Viešpats Paraśurāma jautė kaltę dėl *kṣatriyų* mirties, todėl mūsų kaltė, kai darome tokius bjaurius ir neleistinus dalykus, yra dar didesnė. Taigi nuo senų senovės visame pasaulyje buvo draudžiama žudyti gyvąsias būtybes.

Saulės užtemimo proga į šventą vietą atkeliavo visos žymios asmenybės. Čia pateiksime keleto iš jų vardus. Iš vyresnio amžiaus žmonių ten buvo Akrūra, Vasudeva ir Ugrasena, iš jaunesnių – Gada, Pradyumna, Sāmba ir daug kitų Yadu giminės narių. Jie atvyko išpirkti nuodėmių, kurias padarė atlikdami savo pareigas. Kadangi į Kurukṣetrą atvyko beveik visa Yadu giminė, kai kurios svarbios asmenybės, pavyzdžiui, Aniruddha, Pradyumnos sūnus, ir Yadu giminės karvedys Kṛtavarmā, taip pat Sucandra, Śuka ir Sāraṇa pasiliko saugoti Dvārakos miesto.

Visi Yadu giminės nariai buvo labai gražaus gymio, tačiau kai saulės užtemimo proga jie pasipuošė aukso vėriniais ir gėlių girliandomis, apsirengė brangiais rūbais ir apsiginklavo, jų įgimtas grožis bei išorės bruožai suspindo šimtąkart smarkiau. Yadu giminė atvyko į Kurukṣetrą prabangiai išpuoštais vežimais, kurie buvo panašūs į pusdievių oro laivus. Vežimuose buvo įkinkyti stiprūs ir veržlūs tarsi vandenyno bangos žirgai. Kai kurie giminės nariai sėdėjo ant didžiulių dramblių, kurie priminė plaukiančius dangumi debesis. Jų žmonas nuostabiuose palankinuose nešė gražūs vyrai, panašūs į *vidyādharas*. Atvykstantieji atrodė lyg dangaus pusdieviai.

Atvykę į Kurukṣetrą, Yadu giminės nariai atliko apsiplovimo ritualą, griežtai laikydamiesi *śāstrų* nurodymų, o paskui per užtemimą pasninkavo, kad sunaikintų savo nuodėmių pasekmes. Kadangi Vedos nurodo per užtemimą kuo daugiau aukoti, Yadu giminė išdalino *brāhmaṇams* šimtus karvių. Jie dovanojo karves su gražiais audiniais ir daugybe papuošalų, bet labiausiai į akis krito tai, kad karvėms ant kojų buvo parišti aukso varpeliai, o ant kaklo kabojo gėlių girliandos.

Po užtemimo visa Yadu giminė dar kartą išsimaudė ežeruose, kuriuos iškasė Viešpats Paraśurāma. Po to jie pavaišino *brāhmaṇus* pačiais geriausiais valgiais, virtais svieste. Vedos maistą skirsto į dvi rūšis: nevirtą maistą ir virtą maistą. Prie nevirto maisto priskiriami ne tik daržovės bei grūdai, bet ir visas vandenyje virtas maistas. O virtu maistu laikomi patiekalai, pagaminti *ghī*. *Capātī, dālas*, ryžiai ir paprastos daržovės, kaip ir vaisiai bei salotos, priklauso nevirto maisto kategorijai. Tačiau *purī, kacaurī, samosos*, saldūs rutuliukai ir kiti valgiai yra virtas maistas. *brāhmaṇams*, kuriuos saulės užtemimo proga pasikvietė Yadu giminė, buvo surengtos puikios vaišės, o jose buvo vaišinama virtu maistu.

Apeigos, kurias atlikinėjo Yadu giminė, išoriškai buvo panašios į *karmių*

apeigas. *Karmiai* atlieka kokias nors apeigas, kad gautų jutiminių džiaugsmų: aukštą padėtį visuomenėje, gerą žmoną, gerus namus, gerus vaikus arba didelį turtą. Tačiau Yadu giminė siekė kitko. Jie norėjo parodyti Kṛṣṇai amžiną savo ištikimybę ir atsidavimą. Visa Yadu giminė buvo didieji bhaktai, todėl, daugybę gyvenimų atlikdami dorybingus darbus, jie gavo galimybę bendrauti su Viešpačiu Kṛṣṇa. Jie keliavo į Kurukṣetrą, maudėsi šventoje vietoje, saulės užtemimo metu laikėsi reguliatyvių principų ir vaišino *brāhmaṇus* tik dėl vienos priežasties – iš meilės Kṛṣṇai. Absoliutus Viešpats, kurį jie garbino, buvo Kṛṣṇa, ir niekas daugiau.

Pamaitinę *brāhmaṇus* ir atsiklausę jų leidimo, šeimininkai paprastai ir patys paragauja *prasādam*. Taigi, gavę *brāhmaṇų* leidimą, numalšino alkį ir visi Yadu giminės nariai. Paskui jie išsirinko sau vietą pailsėti po dideliais ūksmingais medžiais, o pailsėję pasiruošė sutikti svečius – giminaičius, draugus ir Yadu giminei paklusnius karalius bei valdovus. Į iškilmes atvyko Matsyos, Uśīnaros, Kośalos, Vidarbhos, Kuru, Sṛñjayos, Kāmbojos, Kekayos, Madraso, Kuntī, Anarthos, Keralos ir daugelio kitų šalių bei provincijų valdovai. Vieni karaliai buvo nusistatę priešiškai, kiti buvo jų draugai. Tačiau patys brangiausi svečiai atvyko iš Vṛndāvanos. Vṛndāvanos gyventojai, priešakyje su Nanda Mahārāja, labai nerimavo, išsiskyrę su Kṛṣṇa ir Balarāma. Pasinaudoję proga, jie atvyko į saulės užtemimą, kad pasimatytų su Kṛṣṇa ir Balarāma, kurių buvo labai išsiilgę.

Vṛndāvanos gyventojai, artimi Yadu giminei, buvo labai draugiški su Yadavomis, ir susitikimas po tokio ilgo išsiskyrimo visus labai sujaudino. Yadavos ir Vṛndāvanos gyventojai taip džiaugėsi susitikę ir kalbėdamiesi, kad iš šalies buvo malonu į juos žiūrėti. Susitikimas po ilgo išsiskyrimo suteikė jiems daug džiaugsmo. Jų širdys virpėjo, o veidai atrodė tarsi pražydęs lotosas. Jiems iš akių ritosi ašaros, plaukai ant kūno pasišiaušė, ir, stiprios ekstazės apimti, jie prarado kalbos dovaną. Kitaip sakant, jie paniro į laimės vandenyną.

Vyrai sveikino vienas kitą, džiaugėsi susitikusios moterys. Jos draugiškai glėbesčiavosi, švelniai šypsojosi ir žvelgė viena į kitą kupinomis meilės akimis. Kai jos apsikabino, šafranas ir *kuṅkuma*, kuriais buvo pabarstytos jų krūtinės, susimaišė, ir visos jos jautė dangišką džiaugsmą. Nuo širdingų glamonių jų skruostais riedėjo ašaros. Jaunesnės reiškė savo pagarbą vyresnėms, o vyresnės laimino jaunesniąsias. Šitaip jos sveikinosi ir klausinėjo viena kitos, kaip sekasi gyvenime. Galiausiai kalba pakrypo apie Kṛṣṇą. Visi kaimynai ir giminaičiai buvo vienaip ar kitaip surišti su Viešpačiu Kṛṣṇa, nes dalyvavo Viešpaties žaidimuose, kuriuos Jis apreiškė šiame pasaulyje. Kṛṣṇa buvo centras, apie kurį sukosi jų gyvenimas. Visuomeninė, politinė, religinė ar net kasdieninė jų veikla buvo grynai transcendentinė.

Tikroji žmogaus pažanga gyvenime remiasi pažinimu ir atsižadėjimu. Pirmojoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje pasakyta, kad žmogus, ištikimai tarnaujantis Kṛṣṇai, savaime pasiekia tobulą pažinimą ir atsižadėjimą. Yadu giminės narių bei Vṛndāvanos piemenų mintyse gyveno Kṛṣṇa. Tai tobulo pažinimo požymis, ir dėl to, kad jie be paliovos mąstė apie Kṛṣṇą, nuo jų savaime nukrito visos materialios pareigos. Śrīla Rūpa Gosvāmis šį būvį vadino *yukta-vairāgya*. Todėl pažinimas ir atsižadėjimas nėra sausi abstraktūs samprotavimai ir veiklos atsisakymas. Teisingiau būtų pasakyti, kad pažinimą ir atsižadėjimą pasiekęs žmogus kalba ir veikia tiek, kiek tai susiję su Kṛṣṇa.

Tą dieną Kurukṣetroje, ilgai nesimatę, susitiko Vasudeva ir jo sesuo Kuntīdevī. Susitiko ir jų sūnūs bei marčios, žmonos bei vaikai ir kiti šeimos nariai. Kalbėdami vienas su kitu, jie greitai pamiršo visas praeityje juos ištikusias nelaimes. Kuntīdevī kreipėsi į savo brolį Vasudevą: „Brangus broli, sėkmė visai nusigręžė nuo manęs, nes neišsipildė nė vienas mano noras. Kaipgi kitaip paaiškinti, kad tu, mano brolis, šventas ir tobulas visais atžvilgiais žmogus, nepasiteiravai, kaip aš gyvenau, kai mus užgriuvo toji nelaimė?“ Matyt, Kuntīdevī prisiminė liūdniausias savo gyvenimo dienas, kai piktu Dhṛtarāṣṭros ir Duryodhanos sumanymu ji su vaikais buvo ištremta. Ji tęsė: „Brangus broli, aš suprantu, kad, Apvaizdai nusigręžus nuo žmogaus, jį užmiršta net artimiausi jo giminaičiai, jo paties tėvas, motina arba tikri vaikai. Todėl, mano brangus broli, niekuo tavęs nekaltinu.“

Tada Vasudeva atsakė seseriai: „Brangioji sese, neliūdėk ir nekaltink manęs taip žiauriai. Mes visada turime atminti, kad esame tik žaislai Apvaizdos rankose. Visi mes esame Aukščiausiojo Dievo Asmens valioje. Jo valioje yra karminė veikla ir jos pasekmės. Brangi sese, juk tu žinai, kad mus negailestingai kankino karalius Kaṁsa, ir jo persekiojami mes išsibarstėme po visą pasaulį. Mums nuolat grėsė pavojus. Tik visai neseniai Dievo malone mes sugrįžome namo.“

Po šio pokalbio Vasudeva ir Ugrasena priėmė karalius, atvykusius su jais susitikti, ir deramai juos pasveikino. Pamačius Viešpatį Kṛṣṇą, visus svečius užliejo transcendentinis džiaugsmas ir ramybės jausmas. Tarp svečių buvo žymūs žmonės – Bhīṣmadeva, Droṇācārya, Dhṛtarāṣṭra, Duryodhana ir Gāndhārī su savo sūnumis, taip pat karalius Yudhiṣṭhira su savo žmona, Pāṇḍavos su Kuntī, Sṛñjaya, Vidura, Kṛpācārya, Kuntibhoja, Virāṭa, karalius Nagnajitas, Purujitas, Drupada, Śalya, Dhṛṣṭaketu, Kāśī karalius, Damaghoṣa, Viśālākṣa, Mithilos karalius, Madraso (sritis, seniau vadinta Madra) karalius, Kekayos karalius, Yudhāmanyu, Suśarmā, Bāhlīka su savo sūnumis ir daugybė kitų valdovų, karaliaus Yudhiṣṭhiros vasalų.

Pamačius Viešpatį Kṛṣṇą su tūkstančiais Jo žmonų karalienių, spindin-

čių grožiu ir transcendentine didybe, jų sielas užliejo džiaugsmas. Kiekvienas asmeniškai priėjo prie Viešpaties Balarāmos bei Kṛṣṇos, ir Viešpats kaip dera su juo pasisveikino. Visi susirinkusieji ėmė šlovinti Yadu giminę, o labiausiai Kṛṣṇą ir Balarāmą. Ugrasena, Bhojos giminės karalius, buvo laikomas pačiu vyriausiu iš Yadu, todėl svečiai pirmiausia kreipėsi į jį: „Jūsų didenybe Ugrasena, Bhojos karaliau, Yadu – tai vienintelė giminė pasaulyje, kurios atstovai tobuli visais atžvilgiais. Tebūna jie pašlovinti! O tobula jūsų giminė tuo, kad visada matote Viešpatį Kṛṣṇą, kurio ieškodami *yogai* mistikai daugybę metų tramdo kūną ir atgailauja. Tuo tarpu jūs nuolat būnate šalia Kṛṣṇos.

Visi Vedų himnai šlovina Aukščiausiąjį Dievo Asmenį Kṛṣṇą. Gangos vandenys laikomi šventais, nes jie plauna Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas. Vedų raštai yra ne kas kita, kaip Viešpaties Kṛṣṇos nurodymai. Vedų studijų tikslas – pažinti Kṛṣṇą, todėl Kṛṣṇos žodžiai ir pasakojimai apie Jo žaidimus turi apvalomąjį poveikį. Veikiant laikui bei aplinkybėms, beveik išnyko visi šio pasaulio turtai, tačiau nuo tos dienos, kai į šią planetą nužengė Kṛṣṇa ir kai prie jos prisilietė Jo lotoso pėdos, žemėje vėl pasirodė gera žadantys ženklai. Kai Kṛṣṇa yra su mumis, išsipildo visi mūsų siekiai ir norai. Jūsų didenybę Bhojos karalių ir Yadu giminę sieja vedybiniai bei kraujo ryšiai. Todėl tu nuolat esi šalia Viešpaties Kṛṣṇos ir tau niekas nekliudo bet kada Jį pamatyti. Viešpats Kṛṣṇa vaikšto su tavimi, kalbasi, greta sėdi, ilsisi ir kartu valgo. Iš pirmo žvilgsnio, Yadavos yra pasinėrę į žemiškus reikalus, kurie, kaip manoma, tiesia kelią į pragarą. Tačiau su jumis drauge yra Viešpats Kṛṣṇa, pirmapradis Dievo Asmuo, priklausantis Viṣṇu kategorijai, visa žinantis, visur esantis ir visagalis, todėl prie jūsų nelimpa materijos nešvarybės ir jūs egzistuojate transcendentiniu išsivadavimo ir Brahmano būties lygiu.“

Kai Nanda Mahārāja ir Vṛndāvanos gyventojai sužinojo, kad per saulės užtemimą Kṛṣṇa lankysis Kurukṣetroje, jie nutarė atvykti į Kurukṣetrą, taigi dabar čia suplaukė visa giminė. Karalius Nanda kartu su piemenimis sukrovė į jaučiais kinkytus vežimus visus būtiniausius rykus, ir Vṛndāvanos gyventojai išvyko į Kurukṣetrą pasimatyti su savo brangiais sūnumis – Viešpačiu Balarāma ir Viešpačiu Kṛṣṇa. Vṛndāvanos piemenims atvykus į Kurukṣetrą, džiaugėsi visa Yadu giminė. Pamatę Vṛndāvanos gyventojus atvykstant, jie pakilo juos pasveikinti, ir rodės, kad Yadu giminė naujai atgimė. Ir Yadavos, ir Vṛndāvanos piemenys labai laukė susitikimo ir galų gale susitikę jie stipriai apsikabino ir ilgai laikė vienas kitą glėbyje.

Kai Vasudeva pamatė Nandą Mahārāją, jis pašoko ir priėjęs švelniai apkabino jį. Vasudeva ėmė pasakoti apie tai, ką jam teko patirti – kaip karalius Kaṁsa uždarė jį į kalėjimą, kaip nužudė jo vaikus, kaip vos gimusį Kṛṣṇą Vasudevai teko nešti į Nandos Mahārājos namus, kaip Nanda

Mahārāja ir jo žmona karalienė Yaśodā išaugino Kṛṣṇą ir Balarāmą lyg savo vaikus. Viešpats Balarāma ir Kṛṣṇa savo ruožtu apkabino karalių Nandą ir motiną Yaśodą, o paskui išreiškė jiems Savo pagarbą, nusilenkdami prie jų lotoso pėdų. Iš meilės Nandai ir Yaśodai Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai trumpam užgniaužė kvapą ir akimirką Jie negalėjo pratarti nė žodžio. Laimingi karalius Nanda ir motina Yaśodā pasisodino savo sūnus ant kelių ir spaudė Juos savo glėbyje kiek turėjo jėgų. Išsiskyrę su Kṛṣṇa ir Balarāma, karalius Nanda ir Yaśodā ilgai liūdėjo, tačiau dabar, su Jais susitikę ir priglaudę Juos prie savo krūtinės, jie pamiršo apie visas patirtas kančias.

Kṛṣṇos motina Devakī ir Balarāmos motina Rohiṇī apkabino motiną Yaśodą. Jos pasakė: „Mieli karaliene Yaśodādevī ir Nanda Mahārāja, jūs esate didžiausi mūsų draugai, ir kai mes atsimename jus, mus iškart užplūsta mintys apie tai, kiek padarėte mums gero. Mes jaučiamės tiek skolingos, kad net dovanodamos jums palaiminimą valdyti dangaus karaliaus turtus, negalėtume atsimokėti už jūsų draugystę ir paramą. Mes niekada nepamiršime jūsų draugiškumo. Kṛṣṇai ir Balarāmai vos gimus ir Jiems dar nemačius Savo tikrųjų tėvo ir motinos, jums buvo patikėta Juos globoti. Jūs išauginote Juos kaip savo vaikus ir rūpinotės Jais lyg paukščiai savo jaunikliais lizde. Jūs gardžiai Juos maitinote, puoselėjote ir Jų labui atlikote daugybę šventų religinių apeigų.

Iš tikrųjų tai ne mūsų vaikai, Jie priklauso jums. Tu ir Nanda Mahārāja esate tikrieji Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvai. Jūsų globojami ir saugomi, Jie nepatyrė jokio vargo, nepažino baimės. Jūsų meilė ir rūpestis byloja apie nepaprastą jūsų kilnumą. Kilnūs žmonės nemato skirtumo tarp savų ir svetimų vaikų, o kas gali būti kilnesnis už tave ir Nandą Mahārāją?“

O dėl Vṛndāvanos *gopių*, tai joms nuo pat gimimo labiausiai rūpėjo Kṛṣṇa. Kṛṣṇa ir Balarāma buvo jų siela. *Gopės* jautė tokį prieraišumą Kṛṣṇai, kad joms buvo nepakeliama net akimirką nematyti Kṛṣṇos, kai mirksint Jį užstodavo akių vokai. Jos pyko ant Brahmos, šio kūno kūrėjo, kad tas nemokšiškai sukūrė jų akis ir akių mirksėjimas trukdo joms nepaliaujamai matyti Kṛṣṇą. Kai *gopės*, daugybę metų nemačiusios Kṛṣṇos, atvyko kartu su Nanda Mahārāja bei motina Yaśoda ir vėl Jį išvydo, jos patyrė giliausią ekstazę. Niekas ir įsivaizduoti negali, kaip karštai *gopės* troško vėl su Juo susitikti. Kai jos pagaliau išvydo Kṛṣṇą, Jis užvaldė visas jų mintis, ir sieloje jos priglaudė Kṛṣṇą prie savęs taip smarkiai, kiek turėjo jėgų. Ir nors *gopės* glamonėjo Kṛṣṇą tik mintyse, jas pagavo tokia ekstazė ir toks džiaugsmas, kad kurį laiką jos nieko aplink nematė. Netgi didieji *yogai*, be paliovos medituojantys Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nepasiekia tokio įkvėpto transo, į kurį paniro *gopės*, mintimis apkabindamos Kṛṣṇą.

Kṛṣṇa suprato, kad mintyse Jį glėbesčiuodamos, *gopės* pasinėrė į ekstazę, ir Jis, glūdintis visų širdyse, karštai atsakė į *gopių* glamones.

Kṛṣṇa sėdėjo kartu su Savo motina Yaśoda ir kitomis motinomis – Devakī ir Rohiṇī. Moterys ėmė šnekučiuotis, ir tuo pasinaudojęs Kṛṣṇa nuėjo į atokią vietą susitikti su *gopėmis*. Atėjęs pas *gopes*, Viešpats nusišypsojo ir, jas apkabinęs bei pasidomėjęs, ar gerai joms sekasi, ėmė jas raminti, sakydamas: „Mielosios bičiulės, jūs žinote, kad Viešpats Balarāma ir Aš išvykome iš Vṛndāvanos, nes to norėjo Mūsų giminaičiai bei šeimos nariai. Daug metų Mes kovojome su Savo priešais, ir Mums nenoromis teko pamiršti jus, karštai Mus mylinčias ir išsiilgusias *gopes*. Aš suprantu, kad šitaip pasielgęs parodžiau Savo nedėkingumą, tačiau žinau, kad nepaisant to jūs likote Man ištikimos. Aš norėčiau paklausti, ar po to, kai buvome priversti jus palikti, jūs dar galvojote apie Mus? Mielosios *gopės*, gal jums dabar nemalonu Mane prisiminti, nes jums atrodo, kad buvau jums nedėkingas? Ar netikęs Mano elgesys labai jus įskaudino?

Noriu, kad jūs žinotumėt, jog Aš nė neketinau jūsų palikti. Mūsų išsiskyrimas buvo nulemtas Apvaizdos, kuri nepaiso mūsų valios ir tvarko viską taip, kaip jai to norisi. Apvaizda suveda žmones, o įsigeidus vėl juos išskiria. Kartais galime matyti, kaip smarkus vėjas pakelia dulkių debesį ir dulkelės susimaišo su medvilnės pūkeliais, tačiau, vėjui nurimus, jie ir vėl nukrinta kas sau. Taip viską kuria ir Aukščiausiasis Viešpats. Daiktai, kuriuos mato mūsų akys, tėra įvairūs Jo galių kūriniai. Aukščiausia Jo valia mes tai susitinkame, tai išsiskiriame. Žodžiu, visi mes priklausome nuo aukščiausios Jo valios.

Laimė, jūs išsiugdėte meilę ir prieraišumą Man, o tai vienintelis būdas pasiekti transcendentinę padėtį, įgalinančią bendrauti su Manimi. Kiekviena gyvoji būtybė, išugdžiusi tokią besąlygišką meilę ir atsidavimą Man, be abejo, galų gale sugrįžta namo, atgal pas Dievą. Kitaip sakant, besąlygiška atsidavimo tarnystė ir meilė Man suteikia aukščiausiąjį išsivadavimą.

Mielosios bičiulės, turbūt Aš jums pasakojau, kad visa tai, kas egzistuoja, yra Mano galių veikimo pasekmė. Antai molio ąsotis yra ne kas kita, kaip žemės, vandens, oro, ugnies bei dangaus junginys. Jį visada sudaro tie patys pradai – kai jį nulipdome, naudojame ar sudaužome. Ką tik nulipdytą molio ąsotį sudaro žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus. Tokia pati sudėtis išlieka ir tada, kai ąsotį naudojame, o kai jis sudūžta ir sudūlėja, jo sudedamosios dalys vėl virsta pirminiais materialios galios pradais. Taip ir šio kosminio pasaulio kūrimas, palaikymas ir naikinimas tėra įvairios Mano energijos apraiškos. Energija neatsiejama nuo Manęs, todėl Aš egzistuoju visur.

Gyvos būtybės kūnas taip pat yra ne kas kita, kaip penkių pradų jun-

ginys, o gyvoji būtybė, įsikūnijusi per materiją, yra neatsiejama Mano dalelė. Gyvoji esybė patenka į materialią nelaisvę, nes klaidingai laiko save aukščiausiu besimėgaujančiu subjektu. Šis netikras ego ir laiko gyvąją esybę materialios būties kalėjime. Kaip Aukščiausioji Absoliučioji Tiesa, Aš transcendentiškas ir esu aukščiau už gyvąją esybę bei materialų jos apvalkalą. Abi galios – materiali ir dvasinė – veikia aukščiausia Mano valia. Mielosios *gopės*, prašau jūsų, užuot liūdėjusios, pasistenkite į viską žvelgti filosofiškai. Tada jūs suprasite, kad visad esate su Manimi ir kad dėl mūsų išsiskyrimo nėra pagrindo sielvartauti."

Šis svarbus Viešpaties Kṛṣṇos pamokymas *gopėms* naudingas visiems bhaktams, turintiems Kṛṣṇos sąmonę. Visos mūsų filosofijos pagrindas yra nesuvokiamos vienovės ir sykiu pasireiškiančios skirtybės idėja. „Bhagavad-gītoje" Viešpats sako, kad beasmeniu aspektu Jis egzistuoja visur. Viskas yra Jame, ir vis dėlto asmeniškai Jis Pats nėra visur. Kosmosas – ne kas kita, kaip Kṛṣṇos energijos veikimo pasekmė, o kadangi energija nesiskiria nuo savo šaltinio, niekas nesiskiria nuo Kṛṣṇos. Neturėdami absoliučios sąmonės – Kṛṣṇos sąmonės, mes esame atskirti nuo Kṛṣṇos. Bet jeigu mums nusišypso laimė turėti Kṛṣṇos sąmonę, mes tampame nuo Jo neatskiriami. Atsidavimo tarnystė žadina Kṛṣṇos sąmonę, ir jeigu bhaktui pavyks suvokti, kad materiali energija atskirai nuo Kṛṣṇos neegzistuoja, jis panaudos materialią energiją ir jos kūrinius tarnaudamas Viešpačiui. Tačiau nors gyvoji esybė yra neatsiejama Kṛṣṇos dalis, ji linkusi užsimiršti ir, neturėdama Kṛṣṇos sąmonės, bando užimti ne savo padėtį ir mėgautis materialiu pasauliu. Įklimpusi į materijos liūną, materialios energijos spiriama, ji ir toliau egzistuoja materialiai. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā." Nors gyvoji esybė priversta veikti paklusdama materialios galios valiai, ji vis dėlto klaidingai įsitikinusi, kad yra kūrinijos centras ir aukščiausias besimėgaujantis subjektas.

Jeigu bhaktas tobulai suvokia, kad *arcā-vigraha*, arba Viešpaties Kṛṣṇos Dievybė šventykloje, kaip ir Patsai Kṛṣṇa, yra *sac-cid-ānanda-vigraha*, jo tarnystė Dievybei šventykloje yra tiesioginė tarnystė Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Šventykla, apeiginiai reikmenys bei Dievybei aukojamas maistas yra neatskiriami nuo Kṛṣṇos. Žmogus turi laikytis *ācāryų* nustatytų taisyklių. Jeigu paklusime aukščiausiems nurodymams, tada suvoksime Kṛṣṇą net būdami šiame, materialiame pasaulyje.

Gopės, išklausiusios Kṛṣṇos dėstomą vienu metu pasireiškiančios vienovės ir skirtybės filosofiją, visą savo gyvenimą išlaikė Kṛṣṇos sąmonę ir taip nusiplovė visas materijos nešvarybes. Gyvos būtybės, kuri klaidingai tvirtina, jog mėgaujasi materialiuoju pasauliu, sąmonė vadinasi *jīva-kośa*. Tai reiškia, kad ji yra netikro ego nelaisvėje. Ne tik *gopės*, bet ir kiekvienas, kuris laikysis šių Kṛṣṇos nurodymų, iškart ištrūks iš *jīva-kośos* nelaisvės.

Žmogus, turintis visišką Kṛṣṇos sąmonę, yra nevaržomas netikro egoizmo, jis viską panaudoja tarnauti Kṛṣṇai ir visad yra su Kṛṣṇa.

Taigi *gopės* meldė Kṛṣṇą: „Brangus Kṛṣṇa, iš Tavo bambos išaugo pirmapradis lotoso žiedas, kuriame gimė visatos kūrėjas Brahmā. Tavo šlovė ir didybė neišmatuojamos, todėl net didžiausiems mąstytojams, kurie įvaldė visas mistines jėgas, Tu esi neįmenama paslaptis. Kita vertus, sąlygotai sielai, įkritusiai į tamsų materialios būties šulinį, visai nesunku rasti prieglobstį prie Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdų, ir tada ji gali būti tikra, kad pasieks išsivadavimą. Brangus Kṛṣṇa, – tęsė *gopės*, – mes paskendusios šeimos reikaluose, todėl prašome Tavęs nuolat būti mūsų širdyse tarsi tekanti saulė. Tai bus didžiausias Tavo palaiminimas mums.“

Gopės – amžinai išvaduotos sielos, nes jos visiškai pasinėrė į Kṛṣṇos sąmonę. Jos dėjosi paskendusios šeimos reikaluose Vṛndāvanoje. Net ir ilgam išsiskyrus su Kṛṣṇa, Vṛndāvanos gyventojoms *gopėms* nekilo mintis keliauti su Juo į Jo sostinę Dvāraką. Jos norėjo likti Vṛndāvanoje, dirbti savo darbą ir šitaip justi Kṛṣṇos buvimą kiekvieną savo gyvenimo akimirką. Jos kvietė Kṛṣṇą sugrįžti į Vṛndāvaną. Transcendentinė emocinė *gopių* būsena yra kertinis principas, kurį skelbia Viešpaties Caitanyos mokymas. Per Ratha-yātros šventę, kurią švęsdavo ir Viešpats Caitanya, vyksta jaudinanti ceremonija, kai Kṛṣṇa vežamas atgal į Vṛndāvaną. Śrīmatī Rādhārāṇī nepanoro vykti su Kṛṣṇa į Dvāraką ir gyventi su Juo karališkoje prabangoje. Ji norėjo būti drauge su Juo tikroje Vṛndāvanos aplinkoje. Jausdamas gilų prieraišumą *gopėms*, Viešpats Kṛṣṇa niekada nepalieka Vṛndāvanos, ir *gopės* bei kiti Vṛndāvanos gyventojai nuolat semiasi džiaugsmo iš Kṛṣṇos sąmonės.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma susitinka su Vṛndāvanos gyventojais“.

AŠTUONIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Draupadī sutinka Kṛṣṇos žmonas

Tarp daugybės svečių, atvykusių pasimatyti su Kṛṣṇa, buvo ir Pāṇḍavos su karaliumi Yudhiṣṭhira priešaky. Pakalbėjęs su *gopėmis* ir dovanojęs joms didžiausią palaiminimą, Viešpats Kṛṣṇa sugrįžo pasveikinti karalių Yudhiṣṭhirą bei kitus atvykusius su Juo susitikti giminaičius. Pirmiausia Jis paklausė svečių, kaip jiems sekasi. Iš tikrųjų to, kuris tiesiogiai mato Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas, negali ištikti jokia nelaimė, ir vis dėlto, kai Viešpats Kṛṣṇa iš mandagumo paklausė karaliaus Yudhiṣṭhiros, kaip jam sekasi, karalius apsidžiaugė jam parodytu dėmesiu ir atsakė: „Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, didžios asmenybės ir bhaktai, turintys visišką Kṛṣṇos sąmonę, nuolat mąsto apie Tavo lotoso pėdas ir yra viskuo patenkinti, nes ragauja transcendentinės palaimos nektarą. Jų nuolat ragaujamas nektaras – tai transcendentiniai Tavo darbai, ir kartais kitiems žmonėms nukrinta keletas nektaro lašų, t.y. iš šių bhaktų lūpų jie išgirsta pasakojimus apie Tavo darbus. Bhakto lūpomis srūvantis nektaras taip stipriai veikia, kad jeigu kam nors pavyksta jo paragauti, jis tuoj pat išsigelbsti iš gimimų ir mirčių sūkurio. Mes pakliuvome į materialų pasaulį todėl,

kad pamiršome Tavo asmenybę, tačiau, visų mūsų džiaugsmui, užmaršties tamsa kaipmat išsisklaido prieš tą, kuriam nusišypso laimė išgirsti apie Tavo šlovinguosius darbus. Todėl, brangus Viešpatie, ar gali kas bloga grėsti žmogui, kuris nuolat klausosi pasakojimų apie Tavo nepaprastus žygius?

Mes visiškai Tau atsidavėme ir neturime kito prieglobsčio, išskyrus Tavo lotoso pėdas, todėl esame įsitikinę savo sėkme. Brangus Viešpatie, Tu – beribio žinojimo ir transcendentinės palaimos vandenynas. Protas, kuriantis prasimanymus, verčia žmogų egzistuoti trimis laikinais materialaus gyvenimo būviais: būdrauti, snūduriuoti arba kietai miegoti. Tačiau Kṛṣṇos sąmonė nėra apribojama šių sąlygų, Kṛṣṇos sąmonės jėga sunaikina visas šias reakcijas. Tu – galutinis visų išvaduotų sielų tikslas. Tu nužengei į žemę Savo noru, padedamas vidinės galios *yogamāyos*. Tu apsireiškei paprastu žmogumi, kad atkurtumei Vedų nustatytus gyvenimo principus. Tu – Aukščiausiasis Asmuo, todėl tas, kuris visiškai Tau atsidavė, nepažins jokių nelaimių.“

Pasinaudojusios proga, kol Viešpats Kṛṣṇa sutikinėjo svečius, o šie maldomis šlovino Viešpatį, Yadu ir Kuru giminės moterys susibūrė draugėn ir ėmė šnekėtis apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus. Pirmoji pradėjo kalbėti Draupadī. Ji užkalbino Viešpaties Kṛṣṇos žmonas: „Mielosios Rukmiṇī, Bhadra, Jāmbavatī, Satya, Satyabhāma, Kālindī, Śaibya, Lakṣmaṇā, Rohiṇī ir kitos Viešpaties Kṛṣṇos žmonos, prašau papasakoti, kaip Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, laimėjo jūsų rankas ir kaip vyko jungtuvių apeigos, kurias atlieka paprasti žmonės?“

„Mieloji Draupadī, – atsakė svarbiausioji karalienė Rukmiṇīdevī, – karalaitis Jarāsandha ir kiti norėjo, kad aš ištekėčiau už karaliaus Śiśupālos, ir tai buvo jau nuspręsta. Kaip įprasta, visi susirinkę į vedybų apeigą karalaičiai buvo pasirengę su ginklu rankoje pulti kiekvieną, kuris išdrįs sutrukdyti vestuvėms. Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo pagrobė ir nusinešė mane tarsi liūtas, kuris iš bandos pasigrobia ėriuką. Iš tikrųjų šis Viešpaties Kṛṣṇos žygis nebuvo itin ypatingas, nes kiekvienas vadinamasis didvyris arba šio pasaulio karalius paklūsta Viešpaties lotoso pėdoms. Visi karaliai lenkia savo šalmus prie Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdų. Mieloji Draupadī, aš trokštu amžinai, gyvenimas po gyvenimo tarnauti Viešpačiui Kṛṣṇai – visos palaimos ir grožio šaltiniui. Tai vienintelis mano troškimas ir siekis.“

Po to prabilo Satyabhāmā: „Mieloji Draupadī, mano tėvas labai liūdėjo dėl savo brolio Prasenos mirties ir neteisingai apkaltino Viešpatį Kṛṣṇą jį užmušus ir pavogus Syamantakos brangakmenį, kurį iš tikrųjų pasiglemžė Jāmbavānas. Viešpats Kṛṣṇa, norėdamas įrodyti Savo nekaltumą, susikovė su Jāmbavānu ir atsiėmė Syamantakos brangakmenį, o vėliau

grąžino jį mano tėvui. Sugėdintas tėvas gailėjosi, kad dėl brolio mirties apkaltino Viešpatį Kṛṣṇą, ir, atgavęs brangakmenį, jis nutarė ištaisyti savo klaidą. Todėl nors ir buvo pažadėjęs mano ranką kitam, ir brangakmenį, ir mane jis pasiūlė Kṛṣṇos lotoso pėdoms. Šitaip aš tapau Kṛṣṇos žmona ir tarnaite.“

Paskui į Draupadī klausimą atsakė Jāmbavatī: „Mieloji Draupadī, kai Viešpats Kṛṣṇa užpuolė mano tėvą Jāmbavāną, *ṛkṣų* karalių, jis nežinojo, kad Viešpats Kṛṣṇa anksčiau buvo Viešpats Rāmacandra, Sītos vyras ir Jāmbavāno valdovas. Nepažinęs Viešpaties Kṛṣṇos, mano tėvas kovėsi su Juo dvidešimt septynias dienas. Dvidešimt aštuntąją dieną, mirtinai nuvargęs, jis suprato, kad jo priešininkas, ko gero, bus Patsai Viešpats Rāmacandra, nes tik Viešpats Rāmacandra galėjo įveikti mano tėvą. Supratęs tai, jis ne tik grąžino Syamantakos akmenį, bet, norėdamas suteikti Viešpačiui džiaugsmo, atidavė mane Jam į žmonas. Šitaip aš ištekėjau už Viešpaties ir mano troškimas gyvenimas po gyvenimo tarnauti Kṛṣṇai išsipildė.“

Po to prašneko Kālindī: „Mieloji Draupadī, aš siekiau gauti Viešpatį Kṛṣṇą į vyrus, griežtai tramdydama kūną bei atgailaudama. Tai sužinojęs, Viešpats Kṛṣṇa atėjo pas mane su Savo draugu Arjuna ir paėmė mane į žmonas. Viešpats parsivežė mane nuo Yamunos krantų, ir nuo tada aš šluoju Jo rūmus. Viešpats elgiasi su manimi kaip su Savo žmona.“

Paskui kalbėjo Mitravindā: „Mieloji Draupadī, į mano *svayaṁvaros* apeigas susirinko gausus būrys karalaičių, tarp jų buvo ir Viešpats Kṛṣṇa. Nugalėjęs kitus karalaičius, Jis pasiėmė mane už tarnaitę ir nedelsdamas išsivežė į Dvāraką tarytum liūtas, kuris iš šunų gaujos atima elnią. Kai Viešpats Kṛṣṇa vežėsi mane, mano broliai stojo su Juo kautis, tačiau pralaimėjo. Šitaip išsipildė ir mano troškimas gyvenimas po gyvenimo tarnauti Kṛṣṇai.“

Po to į Draupadī kreipėsi Satyā: „Mieloji Draupadī, tėvas man surengė *svayaṁvarą* (jaunikio rinkimą) ir, norėdamas išbandyti būsimų jaunikių jėgą bei šaunumą, iškėlė tokią sąlygą: jaunikis turi pažaboti septynetą nuožmių jaučių ilgais lenktais ragais. Daugybė šaunių jaunikių bandė nugalėti jaučius, bet, deja, visi buvo sunkiai sužeisti ir luoši grįžo namo. Viešpačiui Śrī Kṛṣṇai kova su jaučiais tebuvo žaidimas. Jis vieną po kito griebė jaučius ir visiems perplėšė šnerves. Jis įveikė juos tarsi vaikas, kuris nurungia mažus ožiukus. Mano tėvas labai džiaugėsi ir iškilmingai ištekino mane už Viešpaties Kṛṣṇos, davęs kraičio daugybę karių, arklių, vežimų bei dramblių, taip pat šimtus tarnaičių. Paskui Viešpats Kṛṣṇa parsivežė mane į Savo sostinę Dvāraką. Keliaujant į Dvāraką, Jį užpuolė karalaičiai, tačiau Viešpats Kṛṣṇa visus juos nugalėjo, ir šitaip man teko laimė tarnauti Jo lotoso pėdoms.“

Po to prašneko Bhadrā: „Mieloji Draupadī, Viešpats Kṛṣṇa – tai mano motinos brolio sūnus, ir, laimė, aš pamilau Jo lotoso pėdas. Kai tėvas sužinojo, kas mano išrinktasis, patsai ištekino mane už Viešpaties Kṛṣṇos ir davė kraičio vieną *akṣauhiṇī*, arba kariuomenę, ir daugybę tarnaičių bei kitą karalaitės vertą turtą. Aš nežinau, ar galėsiu glaustis prie Kṛṣṇos lotoso pėdų gyvenimas po gyvenimo, ir vis dėlto prašau Viešpaties, kad visur, kur tik gimčiau, nenustočiau mylėjusi Jo lotoso pėdų.“

Paskui prabilo Lakṣmaṇā: „Mieloji karaliene, aš ne kartą girdėjau, kaip didysis išminčius Nārada šlovina Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus. O kai jis papasakojo, kad Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdomis žavisi pati sėkmės deivė Lakṣmī, aš irgi pamilau jas. Nuo tada visos mano mintys sukosi tik apie Jį, ir, nuolat apie Jį mąstant, mano meilė sustiprėjo. Mieloji karaliene, tėvas labai manimi rūpinosi, ir kai suprato, kad aš myliu Kṛṣṇą, sumanė tokią išeitį. Kaip ir tavo tėvas, jis surengė *svayaṁvarą* ir liepė jaunikiams pataikyti į žuvies akį. Tavo ir mano *svayaṁvara* skyrėsi tuo, kad per tavąją žuvis buvo pakabinta ant lubų ir aiškiai matėsi, o per mano vestuves žuvį dar įvyniojo į audeklą ir vandens ąsotyje matėsi tik jos atspindys. Tuo ji išsiskyrė iš kitų *svayaṁvarų*.

Naujiena pasklido po visą pasaulį, o kai pasiekė karalius, jie iš visų pusių suplaukė į tėvo sostinę, gerai apsiginklavę, su savo karo vadais. Karaliai norėjo laimėti mano ranką ir vienas po kito kėlė apeigų lanką su strėle ir taikėsi perverti žuvį. Tačiau daugeliui nepavyko net įtempti lanko templės, ir, padėję lanką į šalį, jie nueidavo. Kiti iš visų jėgų bandė įtempti lanko templę, tačiau, kai ją reikėdavo pririšti prie kito galo, lankas ūmai atsitiesdavo, ir jie virsdavo nuo kojų. Mieloji karaliene, tu nustebsi išgirdusi, kad į mano *svayaṁvarą* atvyko ne vienas šlovingasis karalius ir karžygys. Tokie didvyriai, kaip Jarāsandha, Ambaṣṭha, Śiśupāla, Bhīmasena, Duryodhana ir Karṇa, žinoma, įtempė lanko templę, tačiau į žuvį nepataikė, nes ji buvo įvyniota į audeklą, o iš atspindžio jie nesuprato, kur leisti strėlę. Įžymusis Pāṇḍavų didvyris Arjuna įžiūrėjo žuvies atspindį vandeny, tačiau nors ir labai stengėsi pamatyti, kur pati žuvis, jo strėlė nepataikė į taikinį. Kita vertus, jo strėlė bent kliudė žuvį, ir šitaip jis įrodė savo pranašumą prieš kitus karalaičius.

Nė vienam karalaičiui, bandžiusiam pataikyti į žuvį, nepasisekė, ir jie nieko nepešė, o kai kas išėjo iš *svayaṁvaros* netgi nepabandęs savo jėgų. Pagaliau lanką paėmė Viešpats Kṛṣṇa ir lengvai tarsi vaikas, laikantis rankose žaisliuką, įtempė jį. Jis įstatė į lanką strėlę, žvilgtelėjo į žuvies atspindį vandenyje ir iššovė. Akimirksniu žuvis, perverta strėlės, nukrito žemėn. Viešpaties Kṛṣṇos pergalė įvyko vidurdienį, tą momentą, kuris vadinasi *abhijit* ir pagal astronominius apskaičiavimus laikomas palankiu. Po Jo šūvio visame pasaulyje pasigirdo šūksniai: „*Jaya! Jaya!*“ ir sudun-

dėjo dangaus gyventojų būgnai. Didieji pusdieviai džiūgaudami ėmė berti žemėn gėles.

Tada aš pakilau į varžybų vietą. Man žengiant tilindžiavo kojų varpeliai. Aš buvo apsivilkusi naujais puošnaus šilko rūbais, mano plaukus puošė gėlės, ir, džiaugdamasi dėl Viešpaties Kṛṣṇos pergalės, aš linksmai šypsojausi. Rankose laikiau žėrintį aukso vėrinį, papuoštą brangiaisiais akmenimis. Mano spindintį veidą supo tankios garbanos, o ant skruostų šokinėjo auskarų atspindžiai. Aš apžvelgiau visus susirinkusius karalaičius, ir kai žvilgsniu sutikau mano Viešpatį, lėtai priėjau ir užkabinau Jam ant kaklo auksinį vėrinį. Jau minėjau, kad Viešpats Kṛṣṇa buvo mano širdies išrinktasis, todėl galimybę užkabinti Jam vėrinį aš laikiau didžiausia pergale. Kai uždėjau karolius, sugaudė *mṛdaṅgos, paṭahos*, kriauklės, būgnai, litaurai bei kiti muzikos instrumentai. Jiems grojant, šoko puikūs šokėjai, o giesmininkai traukė melodingas dainas.

Mieloji Draupadī, kai aš pasirinkau Viešpatį Kṛṣṇą savo dievinamu vyru, o Jis paėmė mane už Savo tarnaitę, nusivylę karalaičiai pakėlė baisų triukšmą. Jie tūžo iš geismo, tačiau mano vyras, kuris įgavo keturrankį Nārāyaṇos pavidalą, nekreipė į juos dėmesio ir pasodino mane į vežimą, kinkytą ketvertu puikių žirgų. Tikėdamasis karalaičių puolimo, Jis užsidėjo šarvus ir paėmė į rankas Śārṅgos lanką, o įžymusis mūsų vežėjas Dāruka negaišdamas nė akimirkos pasuko puikųjį vežimą į Dvāraką. Taip, visų karalaičių akivaizdoje, Jis išsivežė mane, kaip kad liūtas iš bandos pagrobia elnią. Kai kurie karalaičiai vis dėlto panoro mus sustabdyti ir gerai apsiginklavę puolė kaip šunų gauja, bandanti sulaikyti liūtą. Tada Viešpats Kṛṣṇa ėmė šaudyti iš Savo Śārṅgos lanko. Vieniems karalaičiams strėlės nukirto rankas, kitiems – kojas, o tretieji neteko galvos ir gyvybės. Likusieji karalaičiai spruko iš mūšio lauko.

Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo atvyko į visų šlovingiausią visatos miestą Dvāraką. Įvažiuodamas į miestą, Jis atrodė lyg spindinti saulė. Šia proga miestas šventiškai pasipuošė. Visoje Dvārakoje buvo tiek vėliavų, gėlių vainikų ir arkų, kad pro jų gausumą negalėjo prasiskverbti net saulės šviesa. Jau esu sakiusi, kad tėvas mane labai mylėjo, ir džiaugdamasis, kad mano vyru tapo Pats Viešpats Kṛṣṇa, o visos mano svajonės išsipildė, jis apibėrė draugus bei giminaičius dovanomis: puošniais rūbais, papuošalais, krėslais bei kilimais sėdėti. Viešpats Kṛṣṇa Pats Sau pakankamas ir Jam niekada nieko nestinga, ir vis dėlto mano tėvas neraginamas davė kraitį, kurį sudarė gausūs lobiai, daug karių, dramblių, vežimų, arklių, retų ir brangių ginklų. Jis darė tai didžiausio pakilimo pagautas. Mieloji karaliene, tą akimirką man toptelėjo, kad ankstesnįjį gyvenimą aš, ko gero, būsiu padariusi nepaprastai daug gerų darbų, nes šį gyvenimą man teko laimė būti viena iš tarnaičių Aukščiausiojo Dievo Asmens namuose.“

Kai visos svarbiausios Viešpaties Kṛṣṇos žmonos baigė pasakoti, Rohiṇī, kitų šešiolikos tūkstančių karalienių vardu, ėmė pasakoti, kaip jos tapo Kṛṣṇos žmonomis:

„Mieloji karaliene, pergalingai žengdamas per pasaulį, Bhaumāsura grobė gražiausias karalaites, nugalėtų valdovų dukras, ir laikė jas uždaręs savo rūmuose. Kai žinia apie mūsų kančias pasiekė Viešpatį Kṛṣṇą, Jis susikovė su Bhaumāsura ir išvadavo mus. Viešpats Kṛṣṇa lengvai susidorojo su Bhaumāsura ir jo kariais, ir nors Jam nereikėjo nė vienos iš mūsų, mums prašant Jis vedė mus, šešiolika tūkstančių karalaičių. Mieloji karaliene, vienintelis mūsų privalumas buvo tas, kad mes nuolat mąstėme apie Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas, o tai padeda žmogui ištrūkti iš nesibaigiančių gimimų ir mirčių nelaisvės. Mieloji karaliene Draupadī, patikėk, mes nesiekiame turtų – karalystės, imperijos ar aukštos padėties visuomenėje, kuriuos įgijus tampa prieinami visi rojaus džiaugsmai. Mes nenorime naudotis materialiais turtais, nesiekiame *yogos* tobulumo, nesiveržiame užimti aukštos Viešpaties Brahmos padėties. Mūsų nevilioja jokia iš išsivadavimo rūšių – nei *sālokya* ar *sārṣṭi*, nei *sāmīpya* ar *sāyujya*. Šiems turtams mes abejingos. Vienintelis mūsų troškimas – gyvenimas po gyvenimo barstyti savo galvas dulkėmis nuo Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdų. Šiomis dulkėmis ir kvapiuoju šafranu pabarstyti savo krūtinę trokšta net sėkmės deivė. Mes svajojame tik apie dulkes, prilipusias prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, kai Jis lyg piemenukas žengia Vṛndāvanos žeme. Piemenys ir čiabuvės merginos, o užvis labiausiai *gopės*, nuolat svajoja pavirsti Vṛndāvanos pakelės žole ar numestu kur nors ant tako šiaudu, kad juos užmintų Kṛṣṇos lotoso pėdos. Mieloji karaliene, mes tenorime, kad gyvenimas po gyvenimo mus mindytų Kṛṣṇos lotoso pėdos – daugiau mums nieko nereikia.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Draupadī sutinka Kṛṣṇos žmonas“.

AŠTUONIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Vasudeva atlieka aukojimo apeigas

Tarp moterų, atvykusių į Kurukṣetrą saulės užtemimo proga, buvo Kuntī, Gāndhārī, Draupadī, Subhadrā, daugelio karalių žmonos bei Vṛndāvanos *gopės*. Kai Viešpaties Kṛṣṇos karalienės papasakojo, kaip Viešpats Kṛṣṇa jas vedė, Kuru giminės moterys negalėjo tuo atsistebėti. Jas sužavėjo, kad visos Kṛṣṇos žmonos taip švelniai Jį mylėjo. Išgirdusios pasakojimus, bylojančius apie karalienių meilės ir prieraišumo Kṛṣṇai jėgą, jos negalėjo sulaikyti ašarų.

Kol moterys ir vyrai šnekėjosi, iš visų pusių pradėjo plaukti svečiai. Pasimatyti su Viešpačiu Kṛṣṇa ir Balarāma atvyko beveik visi svarbiausieji išminčiai bei asketai. Vyriausieji tarp išminčių buvo Kṛṣṇa-dvaipāyana Vyāsa, didysis išminčius Nārada, Cyavana, Devala, Asita, Viśvāmitra, Śatānanda, Bharadvāja, Gautama, Viešpats Paraśurāma (su Savo mokiniais), Vasiṣṭha, Gālava, Bhṛgu, Pulastya, Kaśyapa, Atris, Mārkaṇḍeya, Bṛhaspatis, Dvita, Trita, Ekata, keturi Brahmos sūnūs Kumāros (Sanaka, Sanandana, Sanātana ir Sanatkumāra), Aṅgira, Agastya, Yājñavalkya ir Vāmadeva.

Kai tik atvyko išminčiai bei asketai, visi karaliai, tarp jų Mahārāja Yud-

hiṣṭhira, Pāṇḍavos ir Viešpats Kṛṣṇa bei Balarāma, pakilo iš savo vietų ir nusilenkė jiems, kurie buvo gerbiami visoje visatoje. Jie deramai pasveikino išminčius, pasiūlė jiems vietas atsisėsti ir vandens kojoms nusiplauti. Išminčiams buvo atnešti gardūs vaisiai, girliandos, gėlės, smilkalai bei sandalmedžio pasta, ir karaliai, vadovaujami Kṛṣṇos bei Balarāmos, išreiškė jiems pagarbą pagal Vedų nustatytas taisykles. Kai visi išminčiai patogiai susėdo, Viešpats Kṛṣṇa, nuženges į žemę apginti religijos principų, kreipėsi į juos visų karalių vardu. Prabilus Kṛṣṇai, visi nutilo, norėdami išgirsti ir geriau suprasti Jo sveikinimo kalbą išminčiams.

Viešpats Kṛṣṇa tarė: „Tebūna pašlovinti čia atėję išminčiai bei asketai! Šiandien pajutome, kad mūsų dienas apvainikavo sėkmė. Šiandien mes pasiekėme išsvajotąjį gyvenimo tikslą, nes čia, priešais mus, susirinko visi tie iškilnūs išsivadavimą pasiekę išminčiai bei asketai, kuriuos norėtų pamatyti patys dangaus pusdieviai. Tie, kurie dar tik pradėjo atsidavimo tarnystės kelią ir pagarbiai lenkia galvą prieš Dievybę šventykloje, bet nesuvokia, kad Viešpats yra visų širdyse, ir tie, kurie garbina pusdievius, tikėdamiesi patenkinti savo geismus, negali suprasti, koks svarbus vaidmuo tenka šiems išminčiams. Jie nežino, kad tas, kuris priima šiuos išminčius savo namuose, regi juos savo akimis, liečiasi prie jų lotoso pėdų, klausia, kaip jiems sekasi, ir uoliai jiems lenkiasi, gauna neįkainojamą naudą.“

Pirmuosius žingsnius žengiantieji bhaktai ir žmonės, tematantys ritualinę religijos pusę, nesuvokia didžiųjų *mahātmų* svarbos. Šventyklos lankymas ir lenkimasis Dievybei jiems tėra formalumas. Kai žmogus pasiekia aukštesnį transcendentinio sąmoningumo lygį, jis suvokia koks svarbus vaidmuo tenka *mahātmoms* ir bhaktams, ir stengiasi jiems patarnauti. Todėl Viešpats Kṛṣṇa pasakė, kad naujokas negali suprasti didžiųjų išminčių, bhaktų ir asketų svarbos.

Kṛṣṇa tęsė: „Neįmanoma apsivalyti vien tik keliaujant po šventas vietas ir atliekant ten apsiplovimus arba žvelgiant į Dievybes šventykloje, tačiau tas, kuriam nusišypso sėkmė sutikti didį bhaktą, *mahātmą*, Dievo Asmens atstovą, apsivalo išsyk. Norinčiam apsivalyti nurodyta garbinti ugnį, saulę, mėnulį, žemę, vandenį, orą, dangų ir protą. Garbindamas šiuos pradus bei juos valdančias dievybes, žmogus gali išsivaduoti nuo pavydo, tačiau pavyduolis iškart nusiplauna visas nuodėmes, jeigu jis tarnauja didžiai sielai. Garbūs išminčiai bei karaliai, patikėkite Mano žodžiu, žmogus, kuris savo materialų kūną, sudarytą iš trijų pradų – gleivių, tulžies bei oro, laiko tikruoju savo „aš“ ir mano, kad šeima ir giminės yra jo paties dalis, o materialūs daiktai verti garbinimo, arba kuris lankosi šventoje vietoje, tenorėdamas ten apsiplauti, bet niekada nesusitinka su šventomis asmenybėmis, išminčiais bei *mahātmomis*, – net turėdamas žmogaus išvaizdą yra ne kas kitas, o gyvulys, tikrų tikriausias asilas.“

Klausydamiesi aukščiausiojo autoriteto, Viešpaties Kṛṣṇos, svarių žodžių, išminčiai ir piligrimai tylėjo lyg apmirę. Jie stebėjosi, kad Jam taip glaustai pavyksta išdėstyti idėjas, kurios tobulai išreiškia visą gyvenimo prasmę. Kol žmogaus žinios menkos, jis mano, kad jo kūnas yra jo „aš“, kad šeimos nariai yra dalis jo paties, o žemė, kurioje jis gimė, yra verta garbinimo. Toks požiūris į gyvenimą pagimdė šiuolaikinę nacionalizmo ideologiją. Viešpats Kṛṣṇa pasmerkė tiek tokias idėjas, tiek pačius žmones, kurie vyksta į šventą vietą, tenorėdami nusimaudyti, ir grįžta namo, praleidę progą pabendrauti su ten gyvenančiais didžiais bhaktais bei *mahātmomis*. Jie lyginami su pačiu kvailiausiu gyvuliu – asilu. Išklausę Viešpaties Kṛṣṇos kalbos, susirinkusieji apmąstė pasakytus žodžius ir po kurio laiko priėjo prie išvados, kad Kṛṣṇa iš tikrųjų yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, besidedantis paprastu žmogumi, kuris įgijo tam tikrų ankstesnių poelgių nulemtą kūną. Tai, kad Kṛṣṇa ėmėsi paprasto žmogaus vaidmens, buvo Jo žaidimas. Jis tenorėjo parodyti visiems, kaip reikia gyventi, kad įvykdytume žmogaus gyvenimo misiją.

Padarę išvadą, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išminčiai kreipėsi į Jį tokiais žodžiais: „Brangus Viešpatie, mes, žmonių visuomenės vadovai, privalome teisingai suvokti gyvenimą, ir vis dėlto mus trikdo išorinės Tavo energijos veikimas. Mus stebina tai, kad Tu elgiesi tarsi paprastas žmogus, slėpdamas tikrąją Savo esmę, neatsiskleisdamas esąs Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir todėl manome, kad Tavo žaidimai yra visų didžiausias stebuklas.

Brangus Viešpatie, Savo energijos padedamas, Tu kuri, palaikai ir sunaikini kosminį pasaulį, kuriame viešpatauja įvairios sąvokos bei pavidalai. Tu – kaip ta žemė, iš kurios randasi daugybė akmenų, medžių ir visa sąvokų bei formų įvairovė, bet pati ji nesikeičia. Nors Tu Savo energijos pagalba sukuri visą reiškinių įvairovę, šie darbai Tau nedaro jokios įtakos. Brangus Viešpatie, mus stebina nepaprasti Tavo darbai. Nors Tu transcendentiškas ir esi aukščiau materialios kūrinijos, nors Tu – visų gyvųjų esybių Aukščiausiasis Viešpats bei Supersiela, vis dėlto Savo vidine energija Tu apsireiški šioje žemėje, kad apgintum Savo bhaktus ir sunaikintum piktadarius. Apsireikšdamas žemėje, Tu atkuri amžinosios religijos principus, kuriuos žmonių visuomenė pamiršta dėl ilgalaikio sąlyčio su materialiąja energija. Brangus Viešpatie, Tu sukūrei įvairias visuomenės klases bei dvasinio gyvenimo pakopas, ir visi žmonės priskiriami prie jų pagal savo darbus bei ypatybes, o kai negarbingi žmonės Tavo nustatytą tvarką pažeidžia, Tu apsireiški Pats ir atkuri ją.

Brangus Viešpatie, Vedų išmintis kyla iš Tavo tyros širdies. Kūno poreikių tramdymas, Vedų studijos ir meditacijos transas leidžia įvairiai pažinti Tavąjį „Aš“ išreikštu ar neišreikštu aspektu. Reiškinių pasaulis – Tavo

beasmenės energijos išraiška, tačiau Tu Patsai, kaip pirmapradis Dievo Asmuo, jame nematomas. Tu – Aukščiausioji Siela, Aukščiausiasis Brahmanas. Žmonės, priklausantys *brāhmaṇų* kultūrai, suvokia tiesą apie transcendentinį Tavo pavidalą, todėl Tu visada gerbi *brāhmaṇus* ir esi laikomas aukščiausiu *brāhmaṇų* kultūros atstovu. Štai kodėl Tave vadina *brahmaṇya-deva*. O brangus Viešpatie, Tu – aukščiausioji sėkmės išraiška bei galutinis visų šventų žmonių prieglobstis. Todėl mes laikome, kad susitikimas su Tavimi yra viso mūsų gyvenimo, mokslų, susilaikymo bei transcendentinio pažinimo viršūnė. Iš tiesų Tu – galutinis visų transcendentinių siekių tikslas.

Brangus Viešpatie, Tavo žinojimas yra begalinis. Tavo pavidalas transcendentinis ir amžinas, kupinas palaimos bei žinojimo. Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Aukščiausiasis Brahmanas, Aukščiausioji Siela. Prisidengdamas vidinės Savo energijos, *yogamāyos*, skraiste, Tu laikinai neparodai neribotų Savo galimybių, ir vis dėlto mes suprantame, kokia iškilni Tavo padėtis, todėl reiškiame Tau savo pagarbą. Brangus Viešpatie, Tu žaidi, dėdamasis žmogumi ir slėpdamas tikrąjį Savo būdą, spindintį transcendentine didybe. Todėl visi karaliai, esantys tarp mūsų, ir netgi Yadu giminės nariai, nuolatos būnantys su Tavimi, drauge valgantys ir šalia Tavęs sėdintys, negali suprasti, kad Tu – pirminė visų priežasčių priežastis, visų mūsų siela ir pirminė visos kūrinijos priežastis.

Kai žmogus naktį sapnuoja, vaizdiniai, kylantys sapne, atrodo jam realūs. Susapnuotą kūną jis laiko realiu kūnu. Jis trumpam pamiršta, kad be šio, vaizduotės sukurto kūno, pabudęs jis turės kitą, tikrąjį kūną. Taip lygiai ir dieną, pabudusi iš miego, suklaidinta sąlygotoji siela mano, kad jausminiai džiaugsmai yra jos tikroji laimė.

Materialaus kūno jutimų tenkinimas temdo sielą, ir jos sąmonėje kaupiasi materijos nešvarumai. Tai materiali sąmonė trukdo žmogui suprasti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Kṛṣṇą. Visi didieji *yogai* mistikai stengiasi atgaivinti Kṛṣṇos sąmonę pilnavertėmis *yogos* pratybomis. Jos padeda pažinti Tavo lotoso pėdas ir medituoti transcendentinį Tavo pavidalą. Šitaip sunaikinamos susikaupusios nuodėmingų poelgių pasekmės. Sakoma, kad Gangos vandenys nuplauna aibes nuodėmingų darbų, ir visgi šlovė Gangos vandenis gaubia todėl, kad jie plaukia iš Tavo lotoso pėdų. Gangos vandenys yra Tavo Šviesybės lotoso pėdų prakaitas. Ir štai šiandien visiems mums pavyko savo akimis pamatyti Tavo lotoso pėdas. Brangus Viešpatie, mes patikėjome Tau savo sielas ir visi mes – Tavo Šviesybės bhaktai. Todėl prašome suteikti mums nepriežastinę Savo malonę. Mes puikiai žinome, kad tie, kurie pasiekė išsivadavimą be paliovos su atsidavimu Tau tarnaudami, jau nusiplovė materialios gamtos *guņų* nešvarą ir pelnė teisę pasikelti į Dievo karalystę dvasiniame pasaulyje.“

Sukalbėję maldą Viešpačiui Kṛṣṇai, susirinkę išminčiai, karaliams Dhṛtarāṣṭrai ir Yudhiṣṭhirai leidus, norėjo atsisveikinti ir grįžti į savo *āśramas*. Bet čia Vasudeva, Viešpaties Kṛṣṇos tėvas, garbingiausias iš visų teisiųjų, prisiartino prie išminčių ir išreiškė jiems savo nuolankią pagarbą, puldamas jiems po kojų. Vasudeva pasakė: „O didieji išminčiai, jūs gerbiami labiau už pusdievius. Todėl aš reiškiu jums savo pagarbą ir noriu paprašyti, jeigu tokia bus jūsų valia, įvykdyti vieną mano prašymą. Manysiuos gavęs didžiausią palaiminimą, jeigu paaiškinsite, koks darbas iš teikiančių rezultatą aukščiausias ir gali sunaikinti visų kitų darbų pasekmes."

Garbingiausias iš susirinkime dalyvavusių išminčių buvo Nārada. Jis ir tarė žodį: „Brangūs išminčiai, nesunku suprasti, kad Vasudeva, kuris tapo Dievo Asmens tėvu ir gavo Kṛṣṇą kaip sūnų, linkęs domėtis, kur slypi jo laimė, tik iš savo didžio gerumo bei paprastumo. Juk sakoma: „Kuo geriau pažįsti, tuo mažiau gerbi." Tuo ir galima paaiškinti, kad Vasudeva, kuriam Kṛṣṇa yra sūnus, nežiūri į Jį su baiminga pagarba. Taip jau yra, kad kartais žmonės, gyvenantys prie Gangos krantų, nebeteikia jai daug reikšmės ir, norėdami atlikti apsiplovimą šventoje vietoje, traukia į tolimus kraštus. Kadangi Viešpats Kṛṣṇa, kuris pažįsta visus daiktus geriau už bet kurį kitą, dabar yra tarp mūsų, Vasudevai nėra jokio reikalo prašyti, kad mes jį pamokytume.

Viešpačiui Kṛṣṇai nedaro įtakos pasaulio kūrimas, palaikymas ir naikinimas. Jo žinojimo, išskyrus Jį Patį, neveikia jokios kitos jėgos. Jo neveikia materialių *guṇų* tarpusavio sąveika, kuri, bėgant laikui, keičia pasaulį. Jo transcendentinis pavidalas sudarytas iš žinojimo, kuriam niekada nedaro įtakos neišmanymas, išdidumas, prisirišimas, pavydas arba jutiminiai malonumai. Jo žinojimas visiškai nepavaldus *karmos* dėsniams, kurie atlygina už gerus ar blogus darbus. Jo neveikia ir trys materialios galios *guṇos*. Niekas Jam neprilygsta ir nieko nėra už Jį viršesnio, nes Jis – Dievo Asmuo ir įkūnija aukščiausiąją valdžią.

Paprastas sąlygotas žmogus gali manyti, kad sąlygota siela, būdama savo materialių jausmų, proto ir intelekto kiaute, prilygsta Kṛṣṇai, tačiau Viešpats Kṛṣṇa iš tikrųjų yra lyg saulė, kuri spindi aukštybėse, nors kitąsyk per debesis, sniegą, miglą ar kitas planetas jos nesimato. Kai ne itin protingo žmogaus akis aptemdo išoriniai veiksniai, jis nemato saulės. Taip ir žmonės, kuriuos veikia jausmai ir kurie aistringai siekia materialių malonumų, negali aiškiai matyti Aukščiausiojo Dievo Asmens."

Susirinkusieji išminčiai kreipėsi į Vasudevą Viešpaties Kṛṣṇos, Balarāmos bei daugelio kitų karalių akivaizdoje ir, jo paprašyti, tarė savo pamokantį žodį: „Norint sunaikinti *karmos* pasekmes ir atsispirti troškimams, kurie stumia žmogų siekti savo veiklos vaisių, reikia su meile ir atsidavimu atlikti nurodytas aukas, garbinant Viešpatį Viṣṇu. Visų aukojimų vai-

siai atitenka Viešpačiui Višņu. Didžios asmenybės bei išminčiai, turintys pakankamai patirties ir regintys tris laiko atkarpas – praeitį, dabartį ir ateitį, bei tie, kurie apreikštųjų šventraščių akimis aiškiai mato tiesą, vienu balsu tvirtina, kad norint nuo širdies nuplauti materijos nešvarybes, atverti kelią išsivadavimui ir taip pasiekti transcendentinę palaimą, reikia įtikti Viešpačiui Višņu. Visiems šeimos žmonėms, priklausantiems įvairiems visuomenės sluoksniams – *brāhmaṇams, kṣatriyams* ir *vaiśyams*, nurodoma, kad vienintelis teisingas kelias – garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Višņu, kurį vadina Puruṣottama, pirmaprade asmenybe.

Sąlygotos sielos, gyvenančios šiame materialiame pasaulyje, turi giliai įsišaknijusį troškimą valdyti materialius gamtos turtus. Visi nori susiglemžti kuo daugiau turto, išsunkti iš gyvenimo viską, kas tik įmanoma, turėti žmoną, namus ir vaikus. Kiekvienas trokšta būti laimingas šiame pasaulyje, o kitą gyvenimą – pasikelti į dangaus planetas. Tačiau šie norai ir yra materialios vergystės priežastis. Todėl žmogus, siekiantis ištrūkti iš materialios vergystės, savo sąžiningu darbu įgytus turtus turi paaukoti Viešpačiui Višņu.

Vienintelis būdas atsispirti visiems materialiems troškimams – su atsidavimu tarnauti Viešpačiui Višņu. Save suvaldęs žmogus, net ir gyvendamas šeimoje, turi atsisakyti trijų materialių troškimų – kaupti materialius turtus, siekti džiaugsmo per žmoną bei vaikus ir pasikelti į dangaus planetas. Tada gyvenimo pabaigoje jis gali atsisakyti šeimos gyvenimo, atsižadėti pasaulio ir visas savo jėgas skirti Viešpaties tarnystei. Kiekvienas, net ir tas, kuris nuo gimimo priklauso aukščiausiajam *brāhmaṇų, kṣatriyų* ar *vaiśyų* luomui, yra skolingas pusdieviams, išminčiams, protėviams ir kitoms gyvoms būtybėms, ir jeigu jis nori grąžinti visas skolas, jis turi atlikti aukas, studijuoti Vedų raštus ir gimdyti vaikus, tvarkydamas savo šeimyninį gyvenimą pagal religijos normas. Jeigu dėl vienokių ar kitokių priežasčių žmogus atsižada pasaulio neužmokėjęs šių skolų, jam gresia neišvengiamas nuopuolis. Šiandien tu atidavei savo skolas protėviams bei išminčiams. O atlikęs aukas, tu grąžinsi skolą pusdieviams ir visiškai atsiduosi Aukščiausiojo Dievo Asmens globai. Brangus Vasudeva, nėra abejonių, kad ankstesniuose gyvenimuose tu atlikai daugybę gerų darbų, nes kitaip argi būtumei Kṛṣņos ir Balarāmos – Aukščiausiojo Dievo Asmens, tėvas?“

Išklausęs išminčių žodžių, dorasis Vasudeva su pagarba nusilenkė prie jų lotoso pėdų. Pagerbęs išminčius, jis paprašė jų atlikti *yajñas*. Kai išminčiai buvo išrinkti aukojimo žyniais, jie savo ruožtu paprašė Vasudevos parūpinti reikalingus apeiginius reikmenis *yajñai* šioje šventoje vietoje atlikti. Kai išminčiai įtikino Vasudevą atlikti *yajñas*, visi Yadu giminės nariai nusimaudė, dailiai apsirengė, pasipuošė brangenybėmis bei lotoso

gėlių girliandomis. Vasudevos žmonos, pasipuošusios dailiais rūbais, brangenybėmis ir aukso vėriniais, pasirodė aukavietėje, nešdamos visus aukai reikalingus dalykus.

Kai aukai buvo pasiruošta, pasigirdo *mṛdaṅgų*, kriauklių, litaurų bei kitų muzikos instrumentų garsai. Geriausi šokėjai vyrai bei moterys ėmė šokti, o puikūs dainiai *sūtos* ir *māgadhos* – giedoti maldas. *Gandharvos* ir jų žmonos dangiškais balsais užtraukė įvairias šia proga deramas giesmes. Vasudeva juodai padažė akis, pasitepė kūną sviestu, o paskui kartu su aštuoniolika savo žmonų, kurių vyriausia buvo Devakī, atsisėdo priešais žynius, kad atliktų apvalomąsias *abhiṣekos* apeigas. Apeigos buvo atliktos griežtai pagal *śāstrų* taisykles, kaip anksčiau minėtu mėnulio ir žvaigždžių atveju. Vasudeva, kuris gavo aukos vykdytojo įšventinimą, buvo apsigobęs elnio oda, o jo žmonos dėvėjo puikius *sārius*, apyrankes, vėrinius, kojų varpelius, auskarus ir daugybę kitų papuošalų. Žmonų apsuptas Vasudeva atrodė labai gražiai – tarsi dangaus karalius, aukojantis tokias aukas.

Kai Viešpats Kṛṣṇa, Viešpats Balarāma, Jų žmonos, vaikai ir giminaičiai susėdo aplink didžiulę aukavietę, rodės, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo atėjo į aukojimą su visomis Savo neatsiejamomis dalelėmis – gyvomis būtybėmis bei įvairiomis energijomis. Šventraščiai mums sako, kad Viešpats Kṛṣṇa turi daugybę įvairiausių energijų ir neatsiejamų dalelių, tačiau čia, šioje aukavietėje, kiekvienas galėjo pats pamatyti ir suvokti, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo nuolat egzistuoja su įvairiomis Savo energijomis. Tuo metu Viešpats Kṛṣṇa atsimainė į Viešpatį Nārāyaṇą, o Viešpats Balarāma – į Saṅkarṣaṇą, visų gyvųjų būtybių šaltinį.

Vasudeva atliko Viešpačiui Viṣṇu skirtas aukas: *jyotiṣṭomą, darśą* ir *pūrṇamāsą*. Vienos rūšies aukos vadinosi *prākṛta*, o kitos – *sauryasatra* arba *vaikṛta*. Po to buvo atliktos ir *agnihotros* aukos, ir visi aukojimui skirti daiktai buvo atnašauti nustatyta tvarka. Šitaip buvo patenkintas Viešpats Viṣṇu. Galutinis aukos tikslas – patenkinti Viešpatį Viṣṇu, tačiau šiame Kali amžiuje labai sunku parūpinti apeiginius reikmenis, būtinus aukojimui. Žmonės neturi nei galimybių juos gauti, nei tinkamų žinių, kaip atlikti tokias aukas. Todėl Kali amžiuje, kai daugumas žmonių yra nelaimingi, iškankinti nerimo ir įvairų negandų, vienintelė rekomenduojama auka yra *saṅkīrtana-yajña*. Viešpaties Caitanyos garbinimas atliekant *saṅkīrtana-yajñą* – vienintelis būdas, nurodytas šiam amžiui.

Atlikus visas aukas, Vasudeva padalino žyniams brangias dovanas, davė jiems rūbų, papuošalų, karvių, žemės bei tarnaičių. Paskui visos Vasudevos žmonos atliko *avabhṛtos* apsiplovimą ir pradėjo tą aukojimo dalį, kuri vadinama *patnī-saṁyāja*. Pasiūliusios visus būtinus daiktus, jos drauge nusimaudė Rāma-hrados ežeruose, kuriuos iškasė Paraśurāma. Nusimaudę Vasudeva ir jo žmonos visus savo rūbus ir papuošalus atidavė dainiams,

šokėjams bei kitiems svečiams. Reikia pažymėti, kad, atliekant auką, būtina dosniai apdovanoti jos dalyvius. Prieš aukojimą dovanos dalinamos žyniams bei *brāhmaṇams*, o po aukojimo įvairiems pagalbininkams atiduodami padėvėti rūbai bei papuošalai.

Atidavę dainiams bei skaitovams savo rūbus, Vasudeva ir jo žmonos persirengė naujais drabužiais, pasipuošė ir surengė turtingas vaišes, kuriose galėjo dalyvauti visi – *brāhmaṇai*, kiti svečiai ir netgi šunys. Po vaišių susirinko bičiuliai, šeimos nariai, Vasudevos žmonos bei vaikai, karaliai bei Vidarbhos, Kośalos, Kuru, Kāśī, Kekayos ir Sṛñjayos giminių nariai. Žyniams, pusdieviams, paprastiems žmonėms, protėviams, vaiduokliams ir *cāraṇoms* buvo su kaupu atlyginta brangiomis dovanomis ir kitais pagarbos ženklais. Paskui visi susirinkusieji, Viešpačiui Kṛṣṇai, sėkmės deivės vyrui, leidus, atsisveikino ir išvyko namo, šlovindami puikiai atliktą Vasudevos atnašą.

Kai karaliai Dhṛtarāṣṭra, Vidura, Yudhiṣṭhira, Bhīma, Arjuna, Bhīṣmadeva, Droṇācārya, Kuntis, Nakula, Sahadeva, Nārada, Viešpats Vyāsadeva bei daugelis kitų giminaičių susiruošė išvykti ir artėjo išsiskyrimo metas, juos apėmė liūdesys, ir susijaudinę jie apkabino kiekvieną Yadu giminės narį. Daugumas svečių, atvykusių į aukojimą, irgi jau vyko namo. Atsisveikindami Viešpats Kṛṣṇa ir Viešpats Balarāma kartu su karaliumi Ugrasena apipylė Vṛndāvanos gyventojus, pirmiausia Nandą Mahārāją bei piemenis, dovanomis, tuo norėdami išreikšti savo meilę ir suteikti jiems daug džiaugsmo. Iš draugiškumo Yadu giminės nariams Vṛndāvanos gyventojai pasiliko svečiuotis pas juos ilgesniam laikui.

Atlikęs aukojimą, Vasudeva pajuto tokį vidinį pasitenkinimą, kad jo džiaugsmui nebuvo ribų. Visi jo šeimos nariai buvo greta, ir jų akivaizdoje jis paėmė už rankos Nandą Mahārāją ir kreipėsi į jį tokiais žodžiais: „Brangus brolau, Aukščiausiasis Dievo Asmuo sukūrė stiprius meilės ir draugystės ryšius, ir, manau, netgi didiesiems išminčiams bei šventiems žmonėms labai sunku juos nutraukti. Mielas brolau, tu parodei man tokią meilę, kad aš niekaip neįstengsiu tau atsimokėti ir todėl laikau save nedėkingu. Tu elgiesi, kaip ir dera šventiesiems, tačiau aš nesugebėsiu grąžinti savo skolos. Nežinau net kuo atsilyginti už tavo draugystę. Ir vis dėlto tikiu, kad mūsų meilės saitai nenutruks niekada. Tegul mūsų draugystė gyvuoja amžinai, nors aš ir nesugebėsiu tau atsilyginti. Tikiuosi, tu atleisi šią mano ydą.

Mielas brolau, anksčiau, būdamas kalėjime, aš negalėjau kaip draugas tau patarnauti, o dabar, kai praturtėjau, mane apakino materiali gerovė. Net ir šiandien aš niekuo negaliu tavęs nudžiuginti. Brangusis brolau, esi toks geras ir kuklus, kad visiems reiški pagarbą, bet nelauki jos iš kitų. Žmogus, norintis žengti teisingu gyvenimo keliu, turi vengti didelių

materialių turtų, nes jie apakina ir kursto išdidumą. Jis turi rūpintis savo draugais bei giminaičiais."

Vasudeva kalbėjo tokius žodžius, jausdamas Nandai Mahārājai dėkingumą už jo draugystę ir prisimindamas, kiek gero padarė jam karalius Nanda. Nenorėdamas nuliūdinti savo draugo Vasudevos ir iš meilės Viešpačiui Kṛṣṇai bei Balarāmai, Nanda Mahārāja praleido su jais ištisus tris mėnesius. Prabėgus trims mėnesiams, visi Yadu giminės nariai kiek galėdami stengėsi nudžiuginti Vṛndāvanos gyventojus. Jie dovanojo Nandai Mahārājai bei jo palydovams rūbų, papuošalų ir daugybę kitų vertingų daiktų. Vasudeva, Ugrasena, Viešpats Kṛṣṇa, Viešpats Balarāma, Uddhava ir kiti Yadu giminės nariai savo rankomis padalino Nandai Mahārājai ir jo palydovams dovanas. Ir Nanda Mahārāja bei jo palydovai su dovanomis išvyko į Vrajabhūmį, Vṛndāvaną. Tačiau mintimis Vṛndāvanos gyventojai tebebuvo su Kṛṣṇa ir Balarāma, kitaip sakant, jų kūnai išvyko į Vṛndāvaną, o sielos pasiliko su Kṛṣṇa ir Balarāma.

Vṛṣṇi šeimos nariai palydėjo draugus bei svečius, o po to, prisiminę, kad artinasi liūčių metas, nutarė grįžti į Dvāraką. Jie jautėsi visiškai laimingi, nes Kṛṣṇa jiems atstojo viską. Sugrįžę į Dvāraką, jie su džiaugsmu pasakojo apie Vasudevos atliktą aukojimą, pokalbius su draugais ir gera linkinčiais žmonėmis, kitus įvykius, nutikusius jų kelionės šventomis vietomis metu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos" skyrių, pavadintą „Vasudeva atlieka aukojimo apeigas".

AŠTUONIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Viešpats Kṛṣṇa suteikia Vasudevai dvasinius pamokymus ir sugrąžina Devakī šešis mirusius sūnus

Pagal Vedų papročius jaunesnieji šeimos nariai kiekvieną rytą reiškia vyresniesiems pagarbą. Vaikų bei mokinių pagarbos daugiausia yra nusipelnę jų tėvai bei dvasiniai mokytojai. Laikydamiesi šios Vedų taisyklės, Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma kasryt pagerbdavo Savo tėvą Vasudevą ir jo žmonas. Kartą, Vasudevai sugrįžus iš aukojimo apeigų Kurukṣetroje, Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma atėjo išreikšti jam Savo pagarbos, ir Vasudeva, pasinaudojęs proga, gražiais žodžiais prabilo apie iškilnią savo sūnų padėtį. Iš didžiųjų išminčių, susirinkusių aukavietėje, lūpų Vasudevai teko laimė išgirsti, kokie nepaprasti yra Kṛṣṇa ir Balarāma. Bet apie tai bylojo ne tik išminčių žodžiai – jis ir pats jau ne kartą buvo patyręs, jog Kṛṣṇa ir Balarāma nėra paprasti žmonės. Taip jis patikėjo išminčių žodžiais, kad jo sūnūs – Kṛṣṇa ir Balarāma yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Nė kiek neabejodamas savo sūnų dieviškumu, Vasudeva kreipėsi į Juos tokiais žodžiais: „Brangus Kṛṣṇa, Tu esi *sac-cid-ānanda-vigraha*, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, o Tu, brangusis Balarāma – Saṅkarṣaṇa, visų mistinių jėgų valdovas. Dabar aš supratau, kad Jūs amžini. Judu esate aukščiau už šį materialų išreikštąjį pasaulį ir jo priežastį – Aukščiausiąjį Asmenį Mahā-Viṣṇu. Jūs – pirminiai visa ko valdovai. Jūs – šio kosminio pasaulio ramstis. Jūs – jo kūrėjai ir jį sukūrusieji pradai. Jūs – šio kosminio pasaulio valdovai, nes iš tikrųjų jis buvo sukurtas Jūsų žaidimams apreikšti.

Įvairios materijos raidos fazės nuo kosmoso pradžios iki jo pabaigos, pasireiškiančios įvairiomis laiko atkarpomis, – tai irgi Jūs, nes Jūs vienu metu esate ir pasaulio tapsmo priežastis, ir jo pasekmė. Jūs – du priešingi šio materialaus pasaulio poliai – valdovas ir pavaldinys, ir aukščiau jų esantis aukščiausiasis transcendentinis valdovas. Todėl Jūs esate už mūsų jutiminio patyrimo ribų. Jūs – Aukščiausioji Siela, negimusi ir nekintanti. Jūsų neveikia šeši pokyčiai, kuriuos patiria žmonių kūnai. Nepaprastą šio materialaus pasaulio įvairovę irgi sukūrėte Jūs, ir kaip Supersiela įeinate į kiekvieną gyvąją būtybę bei atomą. Jūs palaikote viską.

Gyvybės jėga, kuri judina visus daiktus, ir kūrybinė jėga, kylanti iš jos, veikia ne pačios savaime, bet paklusdamos Jums, Aukščiausiajam Asmeniui, kuris slepiasi už šių jėgų uždangos. Be Jūsų valios jos negali veikti. Materialioji galia nesąmoninga. Jūsų nesužadinta, ji negali veikti savarankiškai. Kadangi materiali gamta yra priklausoma nuo Jūsų, gyvosios esybės gali bandyti pačios veikti. Tačiau be Jūsų leidimo ir valios, jos yra bejėgės ir negali pasiekti to, ko nori.

Pirminė galia kyla iš Jūsų. Brangus Viešpatie, mėnulio šviesa, ugnies kaitra, saulės spinduliai, žvaigždžių žėrėjimas, Tavo galybę išreiškianti elektrinė žaibo iškrova ir kalnų svoris, žemės trauka ir jos kvapas – visa tai tėra Tavo apraiškos. Tyras vandens skonis bei palaikanti gyvybę jėga – irgi Tavo Šviesybės bruožai. Tu esi ir vanduo, ir jo skonis.

Brangus Viešpatie, nors jausmų jėgą bei mąstymo galią, pasireiškiančią žmogaus mintimis, troškimais bei jausmais, ir kūno augimą tariamai lemia kūnu tekančios srovės, tačiau iš tiesų jos tėra Tavo galios apraiška. Begalinės kosminės erdvės platybės irgi glūdi Tavyje. Dangaus virpesiai, žaibai, besitrankantys juose, aukščiausias garsas *oṁkāra* ir įvairių žodžių junginiai, padedantys atskirti vieną daiktą nuo kito, yra Tavo simboliai. Tu esi viskas. Jausmai, jausmų valdovai, pusdieviai, žinių kaupimas, kurį atlieka jutimai, bei pažinimo turinys irgi esi Tu. Tu – gyvos esybės intelekto jėga ir aiški jos atmintis. Tu – savojo „aš“ pradas, kuris, besireikšdamas per neišmanymą, kuria materialų pasaulį. Tu – savojo „aš“ pradas, besireiškiantis aistra ir kuriantis jausmus, ir Tu – savojo „aš“ pradas, besireiškiantis per

dorybę ir duodantis pradžią šio pasaulio valdančiosioms dievybėms. Tu esi iliuzinė galia, *māyā*, kuri lemia sąlygotos sielos transmigraciją iš vienos gyvybės formos į kitą.

O Aukščiausioji Dievo Asmenybe, Tu – pirminė visų priežasčių priežastis. Tu esi kaip žemė, iš kurios randasi medžiai, augalai bei įvairūs kiti daiktai. Kaip žemė yra visuose daiktuose, taip ir Tu paskli-dai materialiame išreikštajame pasaulyje Supersielos pavidalu. Tu esi aukščiausioji visų priežasčių priežastis, amžinasis pradmuo. Iš tikrųjų viskas tėra Tavo galios pasireiškimas. Trys materialios gamtos ypatybės – *sattva, rajas* ir *tamas* bei jų sąveikos rezultatai susiję su Tavimi per *yogamāyą*. Manoma, kad šios ypatybės savarankiškos, tačiau iš tikrųjų visa materiali galia remiasi į Tave, Supersielą. Kadangi Tu – aukščiausia esaties priežastis, Tavyje nėra materialiam pasauliui būdingų reiškinių – gimimo, egzistavimo, augimo, kitimo, nykimo ir mirties. Tavo aukščiausiosios galios *yogamāyos* veikimas labai įvairus, bet kadangi ji – Tavo galia, sakoma, kad Tu esi visur."

Labai gerai tai paaiškina devintasis „Bhagavad-gītos" skyrius, kur Viešpats sako: „Neišreikštuoju Savo pavidalu Aš pasklidęs materialioje galioje. Viskas glūdi Manyje, bet Pats Aš esu anapus visko" (BG 9.4). Tą patį teigia ir Vasudeva. Taigi sakyti, kad Jo niekur nėra, reiškia tvirtinti, kad Jis yra nuošaly visko, nors Jo galia siekia visur. Tai gali paaiškinti labai paprastas pavyzdys: didelėje įmonėje viską aprėpianti jos savininko valia, arba energija, juntama kiekviename šios įmonės kampelyje, tačiau tai nereiškia, kad visur esti pats įmonės savininkas. Nors darbininkas įmonės savininko buvimą nuolat jaučia visuose darbo baruose, iš tikrųjų fizinis jo buvimas čia nėra būtinas. Viską valdo jo valios energija. Taip lygiai ir Aukščiausiojo Dievo Asmens buvimas jaučiamas per Jo galių veikimą. Todėl filosofija, teigianti apie nesuvokiamą vienovę su Aukščiausiuoju Viešpačiu ir sykiu skirtybę nuo Jo, pasitvirtina kiekviename žingsnyje. Viešpats vienas, tačiau Jo galių daug.

Vasudeva tęsė: „Šis materialus pasaulis panašus į plačią ir sraunią upę, o jo bangos – tai trys materialios gamtos *guṇos*: dorybė, aistra ir neišmanymas. Materialus kūnas, kaip, beje, ir jausmai, gebėjimas mąstyti, jausti ir geisti, taip pat kančios, džiaugsmo, prieraišumo bei geismo būsenos – visa tai tėra įvairios trijų gamtos ypatybių pasekmės. Kvailas žmogus, nesugebantis suvokti transcendentinio Tavo „Aš", kuris yra virš šių materialių sąveikų, negali išsipainioti iš karminės veiklos ir yra priverstas nuolat gimti ir mirti be jokios vilties išsigelbėti."

Tai patvirtina ir kiti Viešpaties žodžiai iš ketvirtojo „Bhagavad-gītos" skyriaus. Čia sakoma, kad kiekvienas, žinantis, kaip Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa apsireiškia ir veikia, ištrūksta iš materialios gamtos nagų ir

sugrįžta namo, atgal pas Viešpatį. Todėl transcendentinis Kṛṣṇos vardas, pavidalas, darbai ir kokybės nėra materialios gamtos kūrinys.

„Brangus Viešpatie, – tęsė Vasudeva, – jeigu gyvoji esybė, nepaisant visų sąlygotos sielos ydų, vienokiu ar kitokiu būdu ima su atsidavimu Tau tarnauti, ji gauna civilizuoto, išvystytos sąmonės žmogaus kūną ir gali toliau tobulėti atsidavimo tarnystėje. Ir vis dėlto, išorinės galios apgauti, žmonės paprastai nepasinaudoja žmogaus gyvybės formos teikiamais privalumais. Šitaip jie praranda galimybę pasiekti amžiną laisvę ir vėjais paleidžia tai, ką pasiekė per tūkstančius ankstesniųjų gimimų.

Žmogus, kuris žvelgia į gyvenimą per kūno prizmę, netikro ego veikiamas prisiriša prie savo palikuonių – savo kūno produktų. Kiekvienas sąlygotame gyvenime yra patekęs į klaidingų ryšių bei prisirišimų spąstus. Visas pasaulis gyvena vadovaudamasis šiuo klaidingu požiūriu, kuris yra materialios vergijos priežastis. Aš žinau, kad Jūs ne mano sūnūs, Jūs – pirminis valdovas ir protėvis, Dievo Asmenys, kuriuos vadina Pradhāna ir Puruṣa. Į šią žemę Jūs nužengėte, norėdami palengvinti jos pečius užgulusią naštą – sunaikinti karalius *kṣatriyus*, kurie beprasmiškai didina karinę savo galią. Apie tai jau pasakojote man anksčiau. Brangus Viešpatie, Jūs esate Jums atsidavusių sielų prieglobstis, aukščiausias nuolankiųjų bei kukliųjų geradarys. Todėl aš lenkiuosi prie Jūsų lotoso pėdų, nes tik jos gali išvaduoti materialios būties surakintą žmogų.

Ilgus metus aš laikiau kūną savuoju „aš“, ir nors Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo, maniau Tave esant mano sūnumi. Brangus Viešpatie, tą akimirką, kai Tu pirmąkart pasirodei priešais mano akis Kaṁsos kalėjime, aš sužinojau, kad Tu – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir apsireiškei žemėje ginti religijos principų ir naikinti bedievių. Nors esi negimusis, Tu kiekvieną amžių nužengi įgyvendinti Savo misijos. Brangus Viešpatie, kaip šviesuliai danguje tai pasirodo, tai vėl išnyksta, taip lygiai ir Tu daugybe Savo amžinųjų pavidalų nužengi į žemę ir vėl iš jos išeini. Tad kas gali perprasti Tavo žaidimus, Tavo apsireiškimo ir išėjimo paslaptį? Vienintelis mūsų rūpestis turėtų būti šlovinti amžinąją Tavo didybę.“

Vasudevai šitaip kalbant, dieviškieji jo vaikai Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma šypsojosi. Jie labai myli Savo bhaktus, todėl į visus Vasudevos susižavėjimo kupinus žodžius atsakė geraširdiška šypsena. Po to Kṛṣṇa patvirtino viską, ką sakė Vasudeva: „Brangus tėve, kad ir ką tu šnekėtum, Mes juk tavo sūnūs. Tavo žodžiai, be abejo, byloja apie tai, kad tu giliai filosofiškai supranti dvasines tiesas. Aš sutinku su visais be išimties tavo žodžiais.“

Vasudeva pasiekė aukščiausią tobulumą tuo, kad laikė Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą savo sūnumis, bet kadangi išminčiai, buvę šventojoje Kurukṣetroje, apie Viešpatį kalbėjo kaip apie aukščiausiąją visa ko priežastį, Vasudeva vien iš meilės Kṛṣṇai ir Balarāmai pakartojo jų žodžius. Vieš-

pats Kṛṣṇa nenorėjo sumenkinti Savo ir Vasudevos, kaip sūnaus ir tėvo, santykių reikšmės, todėl atsakydamas visų pirmiausia paminėjo tai, kad Jis yra amžinas Vasudevos sūnus, o Vasudeva – amžinas Kṛṣṇos tėvas. Po to Viešpats Kṛṣṇa papasakojo Savo tėvui apie dvasinę visų gyvųjų esybių esmę. Jis tarė: „Brangus tėve, tu teisingai apibūdinai Mane bei Mano brolį Balarāmą, visus šio Dvārakos miesto ir kosminio pasaulio gyventojus, ir vis dėlto visi mes kokybės prasme esame vienodi.“

Viešpats Kṛṣṇa ketino parodyti Vasudevai, kaip pasaulį mato *mahā-bhāgavata* – aukščiausio lygio bhaktas. Aukščiausio lygio bhaktas visas gyvąsias būtybes mato kaip neatsiejamas Aukščiausiojo Viešpaties daleles ir suvokia, kad Aukščiausiasis Viešpats glūdi kiekvieno širdyje. Iš tikrųjų kiekviena gyvoji būtybė savo esme yra dvasinė, tačiau, suėjusi į sąlytį su materialiąja būtimi, ji paklūsta materialios gamtos *guṇų* įtakai. Kai jos sąmonę aptemdo kūniškoji būties samprata, ji pamiršta, kad jos dvasinė siela kokybiškai tapati Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Žmogus klaidingai mano, kad vienas individas skiriasi nuo kito vien todėl, kad jie turi skirtingus materialius apvalkalus. Dėl kūno skirtumų siela mums atrodo kitokia, negu yra iš tikrųjų.

Paskui Viešpats Kṛṣṇa pateikė puikų pavyzdį apie penkis materialiuosius pradus. Didieji materijos pradai – dangus, oras, ugnis, vanduo bei žemė – esti visame materialiame pasaulyje – tiek molio ąsotyje, tiek kalne, medyje ar auskare. Šie penki pradai yra visur, skiriasi tik jų kiekis ir proporcijos. Ir kalną, ir mažą molio ąsotį sudaro tie patys penki pradai, tik vienur jų daugiau, o kitur mažiau. Todėl visi materialūs daiktai, nors savo forma bei tūriu jie skiriasi, yra sudaryti iš tų pačių sudėtinių dalių. Taip lygiai ir gyvosios esybės – Viešpats Kṛṣṇa, *viṣṇu-tattva*, milijonai Viṣṇu pavidalų bei įvairių pavidalų gyvosios esybės, nuo Viešpaties Brahmos iki mažutės skruzdės, – kokybės prasme vienodos, nes yra dvasinės prigimties. Kiekybės prasme vieni yra dideli, kiti – maži, tačiau kokybiškai visi yra vienodos prigimties. Todėl Upaniṣados teigia, kad Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Viešpats, yra svarbiausias iš gyvųjų būtybių, Jis palaiko jas ir patenkina visas jų gyvybines reikmes. Kas tai žino, tobulai suvokia tiesą. Vedų posakis: *tat tvam asi* – „Jūs esate vienodi“ – visai nereiškia, kad kiekvienas iš mūsų esame Dievas. Šie žodžiai kalba apie tai, kad kokybės prasme mūsų ir Dievo prigimtis vienoda.

Kṛṣṇai glaustai išdėsčius visą dvasinio gyvenimo filosofijos esmę, Vasudeva labai džiaugėsi sūnumi. Susižavėjęs jis negalėjo nė žodžio ištarti. Tuo tarpu šalia savo vyro prisėdo Devakī, Viešpaties Kṛṣṇos motina. Ji buvo girdėjusi, kad prieš daugelį metų Kṛṣṇa ir Balarāma iš Savo beribio gailestingumo sugrąžino Savo mokytojui mirusį sūnų, kuris buvo patekęs į mirties dievo Yamarājos nagus. Sužinojus apie šį nutikimą, jai iš galvos

nėjo mintis apie sūnus, kuriuos užmušė Kaṁsa. Galvodama apie juos, Devakī labai sielvartavo.

Gedėdama mirusių sūnų, Devakī paprašė Viešpaties Kṛṣṇos ir Balarāmos: „Brangus Balarāma, jau Tavo vardas sako, kad visiems Tu dovanoji aukščiausią palaimą ir jėgą. Begalinė Tavo jėga nesuvokiama mūsų protams, ją bejėgiai apsakyti žodžiai. Tu, brangusis Kṛṣṇa, esi visų *yogų* mistikų meistras. Dar aš žinau, kad Tu esi Prajāpačių – Brahmos bei jo pagalbininkų valdovas, Tu – pirminis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa. Be to, aš tiksliai žinau, kad Tu nužengei sunaikinti bedievių, kurie ilgainiui išklydo iš tikrojo kelio. Jie prarado galvą, pasidavė jausmams ir, netekę dorybių, lėbaudami ir palaidai gyvendami sąmoningai nepaiso šventraščių nurodymų. Tu nužengei į žemę, kad palengvintum naštą, užgulusią jos pečius, ir užmuštum nuodėminguosius valdovus. Brangus Kṛṣṇa, aš žinau, kad Mahā-Viṣṇu, kuris guli kosminio pasaulio Priežasčių Vandenyne ir yra laikomas visos kūrinijos priežastimi, tėra tik Tavo pilnavertės dalies ekspansija. Šį kosminį pasaulį kuria, palaiko ir sunaikina pilnavertė Tavo dalis. Todėl aš nesvyruodama kreipiuosi užtarimo į Tave. Esu girdėjusi, jog kadaise Tu panorai atsilyginti Savo mokytojui Sāndīpaniui Muniui. Tada jis paprašė sugrąžinti žuvusį sūnų, ir Tu su Balarāma tučtuojau išvadavote jo sūnų iš Yamarājos nelaisvės, nors jo seniai nebebuvo tarp gyvųjų. Iš to aš supratau, kad Tu – aukščiausias visų *yogų* mistikų meistras, ir nutariau paprašyti Tavęs panašios malonės. Aš noriu, kad Tu grąžintum man Kaṁsos nužudytus sūnus. Kai jie sugrįš, mano širdis nurims. Man būtų didžiausias džiaugsmas pamatyti juos bent akimirką."

Išklausę Savo motinos prašymą, Viešpats Balarāma ir Kṛṣṇa iškart kreipėsi pagalbos į *yogamāyą* ir iškeliavo į žemesniąją planetų sistemą, kurią vadina Sutala. Kitados, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui nužengus Vāmanos pavidalu, demonų karalius Bali Mahārāja gerai pasitarnavo Jam. Jis atidavė Viešpačiui visus savo turtus. Tada Bali Mahārājai buvo dovanota visa Sutala, ir nuo tol jis gyveno joje ir ją valdė. Ir kai didis bhaktas Bali Mahārāja pamatė Viešpatį Balarāmą ir Kṛṣṇą, atvykusius į jo planetą, jis paniro į laimės vandenyną. Pasirodžius Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, Bali Mahārāja ir visi jo šeimos nariai pakilo iš savo vietų ir nusilenkė prie Viešpaties lotoso pėdų. Bali Mahārāja Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai pasiūlė geriausius, kokius tik turėjo sostus, o kai abu Viešpačiai patogiai įsitaisė, jis nuplovė Jų lotoso pėdas ir baigęs apiplovimą tuo vandeniu pašlakstė savo ir šeimos narių galvas. Vanduo, kuriuo buvo nuplautos Kṛṣṇos ir Balarāmos lotoso pėdos, apvalo net pačius didžiausius pusdievius – tokius, kaip Viešpats Brahmā.

Po to Bali Mahārāja atnešė brangių rūbų, papuošalų, sandalmedžio pastos, betelio riešutų, žibintų bei nektaro skonio gardėsių. Drauge su

šeimos nariais jis pagal Vedų nurodymus pagarbino Viešpatį ir pasiūlė Viešpaties lotoso pėdoms savo kūną bei turtus. Karalius Bali pajuto begalinę transcendentinę palaimą. Apkabinęs Viešpaties lotoso pėdas, jis keldavo jas sau ant krūtinės ir liesdavo prie galvos. Tai teikė jam transcendentinį džiaugsmą. Meilės ir švelnumo ašaros riedėjo jam iš akių, ir pasišiaušė plaukai. Virpančiu balsu jis pradėjo malda šlovinti Viešpačius:

„Viešpatie Balarāma, Tu – pirmapradis Anantadeva. Tavo didybė neišmatuojama, nes iš Tavęs bei Viešpaties Kṛṣṇos kilo Anantadeva Śeṣa bei kiti transcendentiniai pavidalai. Tu – pirminis Dievo Asmuo, ir amžinasis Tavo pavidalas kupinas visos palaimos bei absoliutaus žinojimo. Tu – pasaulio kūrėjas. Tu sukūrei ir paskleidei *jñāna-yogos* ir *bhakti-yogos* metodus. Tu – Aukščiausiasis Brahmanas, pirminis Dievo Asmuo. Todėl su didžiausia pagarba Jums abiems lenkiuosi. Brangūs valdovai, gyvosioms būtybėms labai sunku Jus pamatyti, ir vis dėlto, kai Jūs maloningi, jie lengvai gali Jus regėti. Tai nepriežastinė Jūsų malonė, kad Jūs sutikote čia atvykti ir pasirodyti mums – tiems, kurie dažniausiai yra neišmanymo bei aistros *guņų* valdžioje.

Brangus Viešpatie, mes priklausome demonų, arba *daityų*, kategorijai. Demonams, arba demoniškoms asmenybėms: *gandharvoms, siddhoms, vidyādharoms, cāraṇoms, yakṣoms, rākṣasoms, piśācoms*, vaiduokliams bei giriniams – prigimtis neleidžia garbinti Tave arba būti Tavo bhaktais. Užuot Tau atsidavę, jie kliudo kitiems atlikti atsidavimo tarnystę. Tačiau Tu, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, esi jų priešingybė, atstovaujanti visoms Vedoms ir egzistuojanti tyros dorybės *guņos* lygiu. Tavo padėtis visada transcendentinė. Todėl kai kurie iš mūsų, nors gimė su aistros ir neišmanymo ypatybėmis, vėliau kreipėsi prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų ir tapo bhaktais. Kai kurie iš mūsų iš tikrųjų yra tyri bhaktai, tačiau kiti ieško prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų tik iš naudos sau.

Tai nepriežastinė Tavo malonė, kad mes, demonai, tiesiogiai susitinkame su Tavimi. Šitai neįmanoma netgi didiesiems pusdieviams. Niekas nežino, kaip Tu veiki per Savo *yogamāyos* galią. Netgi pusdievių protas neaprėpia Tavo vidinės galios galimybių, o iš kur mums apie tai žinoti? Todėl aš kreipiuosi į Tave nuolankia malda – būki maloningas tam, kuris visiškai Tau atsidavė, ir dovanok Savo nepriežastinę malonę, kad galėčiau visada, gimimas po gimimo prisiminti Tavo lotoso pėdas. Vienintelis mano noras – gyventi atsiskyrus, kaip kad *paramahaṁsos*, kurių mintys nesiblaško ir kurie klaidžioja vieniši, pasikliaudami vien Tavo lotoso pėdomis. Dar aš norėčiau, kad jei man kada tektų su kuo nors bendrauti, tegu tai būna tyri Tavo bhaktai, nes tik jie nuolat linki gero visoms gyvoms būtybėms.

Brangus Viešpatie, Tu – aukščiausiasis valdovas ir viso pasaulio šeimininkas. Todėl leisk man tarnauti Tau ir nusiplauti visas materijos nešvarybes. Šitaip Tu išvalysi mano širdį, nes tam, kuris su atsidavimu tarnauja Tavo Šviesybei, jau nebereikia laikytis Vedų nustatytų reguliatyviųjų principų.“

Čia paminėtas žodis *paramahaṁsa* reiškia „tobuloji gulbė.“ Sakoma, kad gulbė iš pieno, atskiesto vandeniu, išgeria tik pieną, o vandenį palieka. Žmogus, kuris pasiima iš šio materialaus pasaulio viską, kas dvasiška, sugeba gyventi vienišas, tepasikliaudamas Aukščiausiąja Dvasia, ir neieško prieglobsčio materialiame pasaulyje, irgi vadinasi *paramahaṁsa*. Pasiekus *paramahaṁsos* lygį, prapuola poreikis laikytis reguliatyviųjų principų, kuriuos nurodo Vedos. *Paramahaṁsa* bendrauja tik su tyrais bhaktais, ir vengia tų, kurie yra perdėm prisirišę prie materijos. Kitaip sakant, prie materialių dalykų prisirišę žmonės negali suprasti, koks svarbus vaidmuo tenka *paramahaṁsai*, tačiau tie, kuriems pavyko pasiekti aukštesnę dvasinio tobulumo pakopą, ieško *paramahaṁsų* prieglobsčio ir sėkmingai įgyvendina žmogaus gyvenimo misiją.

Išklausęs Bali Mahārājos maldą, Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Brangus demonų karaliau, Svāyambhuvos Manu amžiuje Prajāpatis, garsėjęs Marīcio vardu, su savo žmona Ūrṇa pradėjo šešis sūnus, ir visi jie buvo pusdieviai. Kartą Viešpatį Brahmą pakerėjo jo dukters grožis ir jis, apimtas geismo, ėmė ją vaikytis. Šeši pusdieviai pasibjaurėjo Viešpaties Brahmos elgesiu. Pasmerkę Viešpatį Brahmą, jie padarė didį nusikaltimą, todėl kitą gyvenimą buvo pasmerkti gimti demono Hiraṇyakaśipu sūnumis. Vėliau Hiraṇyakaśipu sūnūs atsidūrė motinos Devakī įsčiose, ir vos gimusius juos vieną po kito užmušė Kaṁsa. Brangusis demonų karaliau, motina Devakī karštai trokšta vėl pamatyti šešis savo mirusius sūnus ir labai sielvartauja, kad vos gimę jie žuvo nuo Kaṁsos rankos. Aš žinau, kad jie gyvena su tavimi ir nutariau juos pasiimti, nes noriu nuraminti Savo motiną Devakī. Pamačiusios Mano motiną, šios šešios sąlygotos sielos gaus išsivadavimą ir laimingos sugrįš į planetą, kur gyveno pirmiau. Šias šešias sąlygotąsias sielas vadina Smara, Udgītha, Pariṣvaṅga, Pataṅga, Kṣudrabhṛtu ir Ghṛṇī. Jie vėlei atgaus savo vietą tarp pusdievių.“

Taip taręs demonų karaliui, Kṛṣṇa nutilo. Bali Mahārāja gerai suprato Viešpaties norą. Jis kaip dera pagerbė Viešpatį, ir Viešpats Kṛṣṇa bei Viešpats Balarāma, pasiėmę šešias sąlygotas sielas, grįžo į Dvārakos miestą. Viešpats Kṛṣṇa grąžino motinai Devakī jos vaikus, kurie buvo dar kūdikiai, ir motina Devakī nežinojo, kur dėtis iš džiaugsmo. Ją užplūdo tokia stipri motiniška meilė, kad iš jos krūtų ėmė bėgti pienas, ir ji su didžiausiu malonumu pradėjo maitinti mažylius. Ji vis sodino juos ant kelių, uostė jų galvas ir džiaugėsi: „Jis sugrąžino dingusius mano vaikus!“

Tą akimirką Devakī buvo visiškoje Viṣṇu galios valioje ir, apimta karštos motiniškos meilės, džiaugėsi atgavusi savo prarastuosius vaikus.

Devakī pienas buvo transcendentinis nektaras, nes tą pieną ragavo Viešpats Kṛṣṇa. Todėl vaikai, žindę pieną iš Devakījī krūtų, kurias lietė Viešpaties Kṛṣṇos lūpos, iš karto tapo save suvokusiomis asmenybėmis. Išreiškę pagarbą Viešpačiui Kṛṣṇai, Balarāmai ir savo tėvui Vasudevai bei motinai Devakī, jie netrukus grįžo į dangaus planetas.

Jiems pradingus, Devakī nusistebėjo, kad, vos grįžę pas ją, jos mirusieji sūnūs greit iškeliavo į savo planetas. Taip besiklostant įvykiams, vienintelis nusiraminimas jai tebuvo mintis apie Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus ir apie nesuvokiamas Kṛṣṇos galias, kurių dėka gali įvykti bet koks stebuklas. Atmetus nesuvokiamų, neribotų Viešpaties galių egzistavimą, būtų neįmanoma suvokti, kad Viešpats Kṛṣṇa yra Aukščiausioji Siela. Neribotų galių dėka Viešpats apreiškia begalinius Savo žaidimus, ir niekas negali nei visų jų papasakoti, nei visų jų atminti. Sūta Gosvāmis, pasakodamas „Śrīmad-Bhāgavatam“ Naimiṣāraṇyos išminčiams, kurių vyriausias buvo Śaunaka Ṛṣis, ta proga pasakė:

„Didieji išminčiai, prašau suprasti, kad visi transcendentiniai Viešpaties Kṛṣṇos žaidimai amžini. Tai ne paprastų istorinių įvykių atpasakojimas. Tie pasakojimai tolygūs Pačiam Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Todėl kiekvienas, kuris išgirs pasakojimus apie Viešpaties žaidimus, iškart nusiplaus materialios būties nešvarą, o tyras bhaktas mėgausis šiais pasakojimais tarsi nektaru, kuris teka per jo ausis.“ Taip aiškino Śukadeva Gosvāmis, iškilnusis Vyāsadevos sūnus, ir kiekvienas, kuris klausosi jo pasakojimų ir atpasakoja juos kitiems, įgis Kṛṣṇos sąmonę. Tik tie, kurie įgyja Kṛṣṇos sąmonę, gali grįžti namo, atgal pas Dievą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt ketvirtą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpats Kṛṣṇa suteikia Vasudevai dvasinius pamokymus ir sugrąžina Devakī šešis mirusius sūnus“.

AŠTUONIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Arjuna pagrobia Subhadrą. Viešpats Kṛṣṇa aplanko Śrutadevą ir Bahulāśvą

Išklausęs šį pasakojimą, karalius Parīkṣitas panoro dar daugiau sužinoti apie Kṛṣṇą ir Jo žaidimus ir ėmė klausinėti Śukadevą Gosvāmį apie savo senelį Arjuną, kuris, Viešpaties Kṛṣṇos paakintas, pagrobė Parīkṣito senelę Subhadrą. Karalius Parīkṣitas karštai troško sužinoti, kaip jo senelis pagrobė senelę ir ją vedė.

Karaliaus Parīkṣito paprašytas, Śukadeva Gosvāmis papasakojo tokią istoriją: „Kartą tavo senelis – narsus didvyris Arjuna keliavo po šventas vietas ir užklydo į Prabhāsakṣetrą. Prabhāsakṣetroje jis išgirdo naujieną, kad Viešpats Balarāma nori ištekinti Subhadrą, kuri buvo Vasudevos, Arjunos dėdės iš motinos pusės, dukra. Balarāma buvo linkęs išleisti Subhadrą už Duryodhanos, nors jos tėvas Vasudeva ir brolis Kṛṣṇa buvo prieš tokią santuoką. Ir tada gauti Subhadros ranką panoro Arjuna.

Galvodamas apie Subhadrą ir jos grožį, Arjuna vis labiau troško ją vesti. Tokių minčių skatinamas, jis persirengė *vaiṣṇavų sannyāsio* rūbais ir pasiėmė į ranką *tridaṇḍą. Māyāvādžių sannyāsiai* turi rankoje vieną *daṇḍą* (lazdą), o *vaiṣṇavų sannyāsiai* nešiojasi tris *daṇḍas.* Trys lazdos,

arba *daṇḍos*, *vaiṣṇavų sannyāsio* rankoje simbolizuoja jo įžadą tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui savo kūnu, protu bei žodžiais. *Tridaṇḍa-sannyāsos* sistema egzistuoja nuo senų senovės. *Vaiṣṇavų sannyāsius* vadina *tridaṇḍī*, o kartais – *tridaṇḍi-svāmiais* arba *tridaṇḍi-gosvāmiais*.

Paprastai *sannyāsis* keliauja po kraštą ir pamokslauja, tačiau keturis mėnesius – nuo rugsėjo iki gruodžio, kai Indijoje būna liūčių sezonas, jis praleidžia vienoje vietoje. Tai vadinasi *cāturmāsya-vrata*. Kai *sannyāsis* keturiems mėnesiams kur nors apsistoja, vietos gyventojai naudojasi jo buvimu, kad dvasiškai tobulėtų. Taigi, persirengęs *tridaṇḍi-sannyāsiu*, Arjuna keturis mėnesius viešėjo Dvārakos mieste, svarstydamas, ką čia padarius, kad Subhadrā taptų jo žmona. Dvārakos gyventojai, o ir Pats Viešpats Balarāma nepažino Arjunos *sannyāsio* rūbais. Todėl visi reiškė *sannyāsiui* savo pagarbą ir lenkėsi jam, nenutuokdami, kas jis yra iš tikrųjų.

Kartą Viešpats Balarāma pakvietė *sannyāsį* į savo namus, kad jį pavaišintų. Balarāmajī su didele pagarba vaišino jį gardžiausiais valgiais, o tariamasis *sannyāsis* skaniai kirto. Viešėdamas Balarāmajī namuose, Arjuna neatitraukė akių nuo gražuolės Subhadros, kuri buvo sužavėjusi ne vieną garsų didvyrį ir karalių. Arjunos akyse degė meilės liepsna, ir jis godžiai žvelgė į ją savo ugningu žvilgsniu. Arjuna buvo nutaręs vienaip ar kitaip gauti Subhadrą į žmonas, ir šis karštas troškimas audrino jo protą.

Arjuna, Mahārājos Parīkṣito senelis, pats buvo labai išvaizdus, ir jo dailus stotas patiko Subhadrai. Tylomis ji irgi nutarė ištekėsianti tik už Arjunos. Būdama atviraširdė, ji meiliai šypsojosi Arjunai ir taip pat nenuleido nuo jo akių. Todėl Arjunai ji pasirodė dar meilesnė. Taip Subhadrā pasiryžo tapti Arjunos žmona, o Arjuna nutarė truks pliš ją vesti. Ir dieną, ir naktį jis ėmė galvoti, kaip gauti į žmonas Subhadrą, ir ši mintis nedavė jam ramybės.

Kartą, ketindama nusilenkti dievams šventykloje, Subhadrā sėdo į vežimą ir išvyko iš rūmų, kurie buvo stipriai saugomi. Tuo pasinaudojo Arjuna ir, Vasudevai bei Devakī leidus, pagrobė ją. Apsiginklavęs lanku bei strėlėmis, jis įšoko į Subhadros vežimą ir pasiruošė kautis. Kariams buvo liepta jį sulaikyti, tačiau Arjuna pradėjo šaudyti iš lanko ir jiems neleido net priartėti. Taip Arjuna išsivežė Subhadrą. Jam pagrobus Subhadrą, jos giminaičiai bei šeimos artimieji ėmė verkti, tačiau Arjuna nekreipė į tai dėmesio ir buvo panašus į liūtą, kuris, pačiupęs savo grobį, ramiai nueina į šalį. Kai Viešpats Balarāma sužinojo, kad Subhadrą pagrobė Arjuna, tariamasis *sannyāsis*, Jis labai įtūžo. Viešpaties Balarāmos pyktis buvo toks baisus, kaip įsisiautėjusios per pilnatį vandenyno bangos.

Viešpats Kṛṣṇa palaikė Arjunos pusę. Kartu su kitais šeimos nariais Jis

pabandė nuraminti Balarāmą, puolęs Jam po kojų ir melsdamas atleisti Arjunai. Jis įtikino Viešpatį Balarāmą, kad Subhadrā irgi buvusi neabejinga Arjunai. Išgirdęs, kad pati Subhadrā norėjo ištekėti už Arjunos, Balarāma patenkintas nurimo. Reikalas buvo sutvarkytas, ir, norėdamas suteikti džiaugsmo jauniesiems, Viešpats Balarāma įsakė nusiųsti jiems kraitį, kurį sudarė daugybė lobių, dramblių, vežimų, arklių, tarnų bei tarnaičių."

Mahārāja Parīkṣitas labai norėjo išgirsti dar ką nors apie Kṛṣṇą, todėl, baigęs pasakoti, kaip Arjuna pagrobė Subhadrą, Śukadeva Gosvāmis papasakojo kitą istoriją.

Videhos karalystės sostinėje Mithiloje gyveno *brāhmaṇa-gṛhastha*, vardu Śrutadeva. *Brāhmaṇas* buvo labai atsidavęs Viešpačiui Kṛṣṇai. Jis turėjo visišką Kṛṣṇos sąmonę ir visad tarnavo Viešpačiui, todėl jo protas nesiblaškė ir buvo atsižadėjęs visų materialiųjų pagundų. *Brāhmaṇas* buvo labai mokytas ir neturėjo kito noro, kaip tik visiškai panirti į Kṛṣṇos sąmonę. Nors Śrutadeva buvo šeimos žmogus, jis niekada nesistengė uždirbti pragyvenimui daugiau negu reikia. Jam užteko to, ką gaudavo be didesnių pastangų. Šitaip jis ir gyveno. Kiekvieną dieną jis parūpindavo sau tik tiek, kiek reikia, ir ne daugiau. Tokia buvo jo prigimtis. *Brāhmaṇas* nesiekė turėti daugiau negu reikia, ir ramiai gyveno, laikydamasis reguliatyvių principų, kuriuos apreikštieji raštai nustatė *brāhmaṇams*.

Laimė, Mithilos karalius buvo toks pat puikus bhaktas, kaip ir *brāhmaṇas*. Šis žymus karalius buvo vardu Bahulāśva. Jis garsėjo kaip puikus valdovas ir netroško plėsti savo valdų, nes negeidė didesnių jutiminių malonumų. Taip Mithiloje laimingi gyveno du tyri Viešpaties Kṛṣṇos bhaktai – karalius Bahulāśva ir *brāhmaṇas*.

Kṛṣṇa šiems bhaktams – karaliui Bahulāśvai ir *brāhmaṇui* Śrutadevai buvo labai maloningas, todėl kartą Jis paprašė Savo vežėjo Dārukos nuvežti Jį į Mithilos sostinę. Viešpatį Kṛṣṇą lydėjo didieji išminčiai Nārada, Vāmadeva, Atris, Vyāsadeva, Paraśurāma, Asita, Aruṇis, Bṛhaspatis, Kanva, Maitreya, Cyavana ir kiti. Viešpats Kṛṣṇa su išminčiais pravažiavo daug miestų bei kaimų, ir visur gyventojai sutiko juos labai pagarbiai ir ta proga rengė apeigas. Kai gyventojai susiburdavo aplink Viešpatį, norėdami į Jį pažvelgti, rodės, kad tai planetos-palydovės apsupo spindinčią saulę. Kelionės metu Viešpats Kṛṣṇa ir išminčiai aplankė Ānartos, Dhanvos, Kurujāṅgalos, Kaṅkos, Matsyos, Pāñcālos, Kunti, Madhu, Kekayos, Kośalos ir Arṇos karalystes. Šių vietovių gyventojai, vyrai bei moterys, galėjo savo akimis pamatyti Viešpatį Kṛṣṇą, ir tai suteikė jiems dangišką palaimą. Jų širdys buvo atviros, kupinos meilės bei švelnumo Kṛṣṇai. Žvelgdami į Viešpaties veidą, jie akimis gėrė nektarą, ir visos klaidingos idėjos, kurias jų protuose buvo pagimdęs neišmanymas, išsisklaidė it rūkas. Viešpats keliavo per įvairius kraštus, ir žmonės ateidavo

į Jį pažvelgti. Savo žvilgsniu Jis siuntė jiems laimę ir išvaduodavo nuo neišmanymo. Kai kur į sutinkančiųjų tarpą įsimaišydavo pusdieviai, ir jų maldos, šlovinančios Viešpatį, viską aplink išvalydavo nuo blogio. Taip keliaudamas, Viešpats Kṛṣṇa netrukus pasiekė Videhos karalystę.

Kai žinia apie Viešpaties atvykimą pasiekė gyventojus, negalėdami sulaikyti džiaugsmo, jie su dovanomis išėjo Jo pasitikti. Vos tik pamačius Viešpatį Kṛṣṇą, jų širdys pražydo transcendentine palaima tarsi lotoso žiedas, kuris išsiskleidžia, patekėjus saulei. Anksčiau jie buvo tik girdėję didžiųjų išminčių vardus, bet jų pačių nematė. O dabar Viešpaties Kṛṣṇos malone galėjo išvysti ir didžiuosius išminčius, ir Patį Viešpatį.

Gerai žinodami, kad Viešpats atvyko vienu vieninteliu tikslu – apreikšti jiems Savo malonę, karalius Bahulāśva ir *brāhmaṇas* Śrutadeva iškart parpuolė prie Jo lotoso pėdų ir išreiškė savo pagarbą. Suglaudę delnus, ir karalius, ir *brāhmaṇas* vienu metu pakvietė Viešpatį Kṛṣṇą paviešėti jų namuose. Nenorėdamas nė vieno iš jų nuliūdinti, Viešpats Kṛṣṇa išsiskleidė į du Kṛṣṇas ir tuo pačiu metu atėjo į jų abiejų namus, tačiau nei karalius, nei *brāhmaṇas* to nežinojo. Ir vienas, ir kitas manė, kad Viešpats svečiuojasi tik jo namuose. Tai, kad Viešpats ir Jo palydovai tuo pačiu metu viešėjo pas *brāhmaṇą* ir karalių Bahulāśvą – dar vienas Aukščiausiojo Dievo Asmens tobulumo pasireiškimas. Šį Jo dieviškąjį bruožą šventraščiai aprašo kaip *vaibhava-prakāśą*. Vedęs šešiolika tūkstančių karalaičių, Viešpats Kṛṣṇa irgi išsiskleidė į šešiolika tūkstančių pavidalų, ir kiekvienas iš jų buvo toks pat galingas, kaip ir Jis Pats. Vṛndāvanoje, Brahmai pavogus Kṛṣṇos karves, veršelius bei piemenukus, Kṛṣṇa irgi išsiskleidė į daugybę naujų karvių, veršelių bei piemenukų.

Videhos karalius Bahulāśva buvo labai išmintingas ir gerai išauklėtas. Jis nustebo, kad šitiek daug didžių išminčių bei Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo viešėjo jo namuose. Jis puikiausiai žinojo, kad sąlygotoji siela, ypač ta, kuri yra pasinėrusi į žemiškuosius reikalus, negali būti visiškai tyra, o Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir tyri Jo bhaktai visada yra aukščiau šio pasaulio purvo. Todėl, matydamas Aukščiausiąjį Dievo Asmenį ir visus didžiuosius išminčius savo namuose ir negalėdamas tuo atsistebėti, jis ėmė karštai dėkoti Viešpačiui Kṛṣṇai už nepriežastinę Jo malonę.

Jausdamasis skolingas ir norėdamas kuo geriau priimti svečius, jis įsakė atnešti minkštus krėslus bei pagalves, ir Viešpats Kṛṣṇa kartu su visais išminčiais patogiai susėdo. Karalius Bahulāśva labai susijaudino, bet ne dėl jį slėgusių žemiškų rūpesčių, o apimtas gilios meilės ekstazės ir atsidavimo. Jo sielą užliejo meilės ir švelnumo Viešpačiui bei Jo palydovams banga, o akys prisipildė susižavėjimo ašarų. Jo įsakymu buvo paruošti visi reikmenys jo dieviškųjų svečių pėdoms apiplauti, o paskui tuo vandeniu jis ir jo šeima pasišlakstė sau galvas. Po to Bahulāśva sve-

čiams dovanojo puikias gėlių girliandas, sandalmedžio pastos, smilkalų, naujų rūbų, papuošalų, šviestuvų, karvių bei jaučių. Taigi jis kiekvienam išreiškė pagarbą, atitinkančią jo karališkąją padėtį. Po iškilmingų vaišių, kai svečiai patogiai įsitaisė, Bahulāśva priėjo prie Viešpaties Kṛṣṇos ir apkabino Jo lotoso pėdas. Užkėlęs jas sau ant kelių, ėmė jas trinti ir skambiu balsu šlovinti Viešpatį:

„Brangus Viešpatie, Tu – visų gyvųjų būtybių Supersiela, ir kaip liudininkas, esantis visų širdyse, žinai visus mūsų darbus. Ir mes, surišti savo pareigos, visad prisimename Tavo lotoso pėdas, kad būtume saugūs ir niekada neiškryptume iš amžinos tarnystės kelio. Aš nuolatos atmenu Tavo lotoso pėdas, todėl Tu maloningai apsilankei mano namuose, parodydamas man nepriežastinę Savo malonę. Mes girdėjome, brangus Viešpatie, Tave dažnai teigiant, kad tyri bhaktai Tau brangesni už Viešpatį Balarāmą ir amžiną Tavo tarnaitę sėkmės deivę. Tavo bhaktai brangesni Tau už pirmąjį Tavo sūnų, Viešpatį Brahmą, ir esu tikras, kad Tu malonėjai apsilankyti mano rūmuose, norėdamas įrodyti šių Savo dieviškųjų žodžių teisingumą. Nesuvokiu, kaip žmonės gali likti bedieviais ir demonais, sužinoję apie nepriežastinę Tavo malonę ir meilę nuolat esantiems Kṛṣṇos sąmonėje bhaktams. Kaip jie gali pamiršti Tavo lotoso pėdas?

Brangus Viešpatie, mes girdėjome, jog esi toks geras ir kilnus, kad žmogui, viską palikusiam ir atsidėjusiam Kṛṣṇos sąmonei, Tu mainais už tyrą tarnystę kartais atiduodi net Patį Save. Tu apsireiškei Yadu giminėje, vykdydamas Savo misiją – pasiimti sąlygotas sielas, gyvenančias materialiame pasaulyje ir skęstančias nuodėmių purve. Šlovė apie Tavo apsireiškimą pasklido po visą žemę. Brangus Viešpatie, Tu – begalinio gailestingumo, meilės ir švelnumo vandenynas. Transcendentinis Tavo pavidalas kupinas palaimos, žinojimo ir amžinybės. Tavo nuostabus Śyāmasundaros, Kṛṣṇos, pavidalas negali palikti abejingos nė vienos širdies. Tavo žinojimas beribis, ir, norėdamas išmokyti žmones, kaip su atsidavimu Tau tarnauti, Tu pasiuntei Savo inkarnaciją Nara-Nārāyaṇą, kuris gyvena Badarīnārāyaṇoje, griežtai tramdydamas kūną. Būk maloningas ir teikis priimti nuolankius mano nusilenkimus Tavo lotoso pėdoms. Brangus Viešpatie, prašau Tavęs ir Tavo palydovų, didžių išminčių ir *brāhmaṇų*, ilgiau pasilikti mano rūmuose, idant dulkės nuo jūsų lotoso pėdų bent keletą dienų šventintų šlovingojo karaliaus Nimio giminę.“ Viešpats Kṛṣṇa negalėjo atsakyti Savo bhakto prašymui, todėl, norėdamas miestui ir visiems jo gyventojams suteikti malonę, Jis kartu su išminčiais pasiliko Mithiloje kelioms dienoms.

O tuo pat metu *brāhmaṇas* savo namuose irgi priėmė Kṛṣṇą bei Jo palydovus, ir jį apėmė transcendentinis džiaugsmas. Pasiūlęs savo svečiams patogiai atsisėsti, *brāhmaṇas* ėmė šokti, mojuodamas apsiaustu. Śrutade-

va buvo labai neturtingas, todėl atsisėsti savo garbingiesiems svečiams, Viešpačiui Kṛṣṇai bei išminčiams, pasiūlė patiesalus, medines lentas ir šiaudų demblius, tačiau stengėsi juos priimti kiek galima geriau. Jis ėmė aukštinti Viešpatį bei išminčius ir kartu su žmona kiekvienam nuplovė kojas ir tuo vandeniu apšlakstė visus savo šeimos narius. Ir nors iš pažiūros *brāhmaṇas* buvo skurdžius, tą akimirką jis jautėsi laimingiausias žmogus visame pasaulyje. Sveikindamas Viešpatį Kṛṣṇą bei Jo palydovus, iš transcendentinio džiaugsmo jis nieko aplink nebematė. Pasveikinęs juos, jis atnešė viską, ką turėjo: vaisių, smilkalų, kvapniojo vandens ir molio, *tulasī* lapelių, sausos *kuśos* žolės ir lotoso žiedų. Jo dovanos buvo pigios ir lengvai gaunamos, tačiau kadangi Viešpačiui Kṛṣṇai ir Jo palydovams jos buvo pasiūlytos su meile ir atsidavimu, jie džiaugsmingai jas priėmė. *Brāhmaṇo* žmona paruošė paprastus patiekalus – ryžius bei *dalą*, tačiau Viešpats Kṛṣṇa ir Jo palydovai su malonumu paragavo valgių, nes ir jie buvo pasiūlyti su meile ir atsidavimu. Kol Viešpats Kṛṣṇa ir Jo palydovai valgė, *brāhmaṇas* Śrutadeva mąstė: „Aš įpuoliau į gilų, tamsų šeimos gyvenimo šulinį ir esu pats nelaimingiausias žmogus. Kaip galėjo atsitikti, kad Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir Jo palydovai, kurie vien savo buvimu viską aplink sudvasina ir paverčia šventa vieta, peržengė mano namų slenkstį?“ Kol *brāhmaṇas* šitaip svarstė, svečiai baigė valgyti ir patogiai įsitaisė savo vietose. Tuo metu *brāhmaṇas* Śrutadeva su žmona, vaikais bei kitais giminaičiais atėjo patarnauti aukštiems svečiams. Palytėjęs Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdas, *brāhmaṇas* ėmė kalbėti:

„Brangus Viešpatie, Tu – Aukščiausiasis Asmuo, Puruṣottama. Tu transcendentiškas, esi aukščiau išreikštosios bei neišreikštosios materialios kūrinijos. Šio materialaus pasaulio gyvenimas bei sąlygotųjų sielų veiksmai neturi nieko bendra su Tavimi, kurs esi aukščiau jų. Mes suprantame, kad ne tik šiandien Tu esi su mumis. Jau nuo pat kūrinijos pradžios Tu, kaip Paramātmā, esi susijęs su visomis gyvomis būtybėmis.“

Šie *brāhmaṇo* žodžiai yra labai pamokantys. Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, Paramātmos aspektu įeina į šį sukurtąjį materialų pasaulį kaip Mahā-Viṣṇu, Garbhodakaśāyī Viṣṇu ir Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. Viešpats glūdi kiekviename kūne kartu su sąlygota siela ir yra jos draugas. Todėl Viešpats su kiekviena gyvąja būtybe esti nuo pat pradžios, tačiau, klaidingai suvokdama gyvenimą, gyvoji būtybė to nemato. Kita vertus, kai jos sąmonė pavirsta Kṛṣṇos sąmone, ji iškart suvokia, kad Kṛṣṇa stengiasi padėti sąlygotoms sieloms išsivaduoti iš materijos pančių.

Śrutadeva tęsė: „Brangus Viešpatie, Tu įžengei į šį materialų pasaulį tarsi į Savo sapną. Sąlygotoji siela sapnuodama sukuria netikrus, laikinus pasaulius ir panyra į įvairiausią iliuzinę veiklą: tai ji tampa karaliumi, tai krenta nuo žudiko rankos, tai išvyksta į nežinomą miestą, – ir ši veikla

laikina. Šitaip ir Tu, Tavo Šviesybe, tarsi per sapną įžengi į materialųjį pasaulį, kad sukurtumei laikiną realybę – ne Sau, bet sąlygotai sielai, kuri nori pamėgdžioti Tavo Šviesybę, kaip besimėgaujantį subjektą. Sąlygotos sielos džiaugsmai, patiriami materialiame pasaulyje, laikini ir iliuziniai. Ir vis dėlto, norint patirti netikrus malonumus, reikia susikurti laikinas sąlygas, bet sąlygota siela nepajėgia to padaryti pati. Norėdamas patenkinti jos norus, nors jie laikini ir netikri, Tu įeini į laikiną apreikštąjį pasaulį ir padedi jai. Taigi nuo tos akimirkos, kai sąlygota siela įžengia į materialų pasaulį, Tu esi nuolatinis jos palydovas. Todėl kai sąlygotoji siela sutinka tyrus bhaktus ir pradeda eiti atsidavimo tarnystės keliu: klausosi pasakojimų apie transcendentinius Tavo žaidimus, šlovina transcendentinius Tavo darbus, garbina amžinąjį Tavo pavidalą šventykloje, meldžiasi Tau ir diskutuoja su kitais, stengdamasi suvokti Tavo transcendentinę padėtį, – ji palengva nusiplauna materialios būties purvą. Jos širdis apsivalo nuo materijos dulkių, ir netrukus joje pasirodai Tu. Tu nuolat lydi sąlygotą sielą, tačiau apsireiški jai tik tada, kai su atsidavimu tarnaudama ji apsivalo. O tie, kurie atlieka karminę veiklą pagal Vedų nurodymus arba laikosi papročių ir, apakinti šios veiklos, nepradeda su atsidavimu Tau tarnauti, o į gyvenimą žvelgia per kūno prizmę, – patenka į išoriškos laimės nelaisvę. Tokiems žmonėms Tu nepasirodai, priešingai, esi nuo jų be galo toli. Tuo tarpu tas, kuris su atsidavimu Tau tarnauja ir jau apvalė savo širdį nuolat giedodamas Tavo šventą vardą, be vargo pažįsta Tave, kaip amžiną ir nuolatinį savo palydovą.

Pasakyta, kad Tu, Tavo Šviesybe, glūdi bhakto širdyje ir nurodai jam kelią, kaip kuo greičiau grįžti namo, atgal pas Tave. Toks tiesioginis Tavo vadovavimas įrodo, kad Tu esi bhakto širdyje. Bhaktas gali lengvai suvokti Tavo buvimą savo širdyje, o tam, kuris gyvenimą supranta kūniškai ir tesirūpina gauti kuo daugiau jutiminių malonumų, Tu visada esi uždengtas *yogamāyos* skraiste. Toks žmogus nesupranta, kad Tu labai arti – jo širdyje. Tas, kuris Tau neatsidavė, suvokia Tave tik kaip mirtį, nuo kurios neįmanoma pabėgti. Norėdami suprasti skirtumą, imkime tokį pavyzdį: kartais katės nasruose galima matyti kačiukus, o kartais – pagautą žiurkę. Žiurkė katės nasruose jaučia savo artėjančią mirtį, o kačiukai – motinišką meilę. Taip lygiai ir Tu nuolat lydi kiekvieną, tačiau bedieviui Tu esi neišvengiama žiauri mirtis, o bhaktui Tu – tobulas patarėjas ir filosofas. Todėl bedievis jaučia Dievo buvimą kaip mirtį, o bhaktas supranta, kad Dievas visad glūdi jo širdyje. Bhaktas gauna iš Jo nurodymus ir gyvena transcendentiškai, nepaliestas materialaus pasaulio purvo.

Tu – aukščiausiasis valdovas. Tu valdai materialios gamtos judėjimą. Bedieviai tiktai stebi materialios gamtos reiškinius, tačiau Tavęs juose neįžiūri. Tuo tarpu bhaktas junta Tavo ranką kiekviename materialios gamtos

judesyje. *Yogamāyos* skraistė netemdo Tavo Šviesybės bhakto akių, ji uždengia tiktai bedievį. Bedievio akys Tavęs nemato, jis tarytum žmogus, nuo kurio debesys paslėpė saulę, tuo tarpu tasai, kuris pakilo virš debesų, mato ryškiai šviečiant saulę – regi ją tokią, kokia ji yra iš tikrųjų. Brangus Viešpatie, pagarbiai Tau lenkiuosi. Spindulingasai Viešpatie, aš – amžinas Tavo tarnas. Būk maloningas ir pasakyk, kuo aš galėčiau Tau pasitarnauti? Materijos nešvarybės teikia sąlygotai sielai trijų rūšių kančias tol, kol ji nepamato Tavęs. Tačiau kai žmogus, tobulėdamas Kṛṣṇos sąmonėje, pamato Tave, visi materialiosios būties vargai tuoj pat išnyksta."

Nereikia nė sakyti, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa labai palankus Savo bhaktams. Išklausęs Śrutadevos maldas, kupinas tyro atsidavimo, Jis labai patenkintas paėmė *brāhmaṇą* už rankos ir tarė: „Brangus Śrutadeva, visi šie didieji išminčiai ir šventieji parodė tau savo malonę, patys atėję pas tave. Galimybę juos pamatyti tu turėtumei laikyti didžiausia laime. Iš beribio savo gerumo jie keliauja su Manimi, ir kur tik jie nueitų, viskas aplink iškart tampa gryna tarsi pati transcendencija – tereikia prisiliesti prie jų lotoso pėdų dulkių. Žmonės lanko Dievo šventyklas ir šventas vietas, tačiau daug laiko, daugybė dienų turi praeiti, kad, garbindami šventyklose Dievą ir lankydami šventas vietas, jie pamažu apsivalytų. Tačiau užtenka pamatyti didžiuosius išminčius bei šventuosius, ir žmogaus širdis iškart tampa tyra – štai kokia didžiulė jėga slypi juose.

Maža to, tik šventųjų malone kelionės į šventas vietas ir garbinimas šventykloje turi apvalomąją galią. Šventa vieta yra šventa todėl, kad joje yra šventų žmonių. Brangus Śrutadeva, kas gimsta *brāhmaṇu*, tas jau yra geriausias iš žmonių. Tačiau koks didis yra tas *brāhmaṇas*, kuris semiasi džiaugsmo iš savęs, tramdo savo kūną, studijuoja Vedas ir su atsidavimu tarnauja Man, vykdydamas *brāhmaṇo* pareigą, arba, kitaip sakant, tas *brāhmaṇas*, kuris tampa *vaiṣṇavu*. Mano keturrankis Nārāyaṇos pavidalas nėra Man toks mielas ir brangus, kaip *vaiṣṇavas brāhmaṇa. Brāhmaṇas* yra tas, kuris gerai išmano Vedas, *brāhmaṇas* – tai tobulo pažinimo simbolis, o Aš Pats tobulai įkūniju visus dievus. Menkesnės nuovokos žmonės nesuvokia, kad Aš esu tobulas žinojimas, nesupranta jie ir *vaiṣṇavai brāhmaṇai* svarbos. Juos veikia trys materialios gamtos *guṇos*, todėl jie drįsta kritikuoti Mane ir tyrus Mano bhaktus. *Vaiṣṇavas brāhmaṇas*, arba atsidavęs Mano tarnas, kuris jau pasiekė *brāhmaṇo* lygį, mato Mane savo širdyje, todėl nesvyruodamas daro išvadą, kad visas kosminis pasaulis bei įvairios jo ypatybės tėra įvairių Viešpaties galių veikimo pasekmė, ir aiškiai mato visą materialią gamtą ir materialią energiją. Kiekvienas veiksmas tokiam bhaktui byloja apie Mane ir visur jis regi tik Mane.

Brangus Śrutadeva, štai kodėl šiuos didžius šventuosius, *brāhmaṇus* ir išminčius gali laikyti tikrais Mano atstovais. Su atsidavimu jiems lenkda-

masis, tu dar geriau garbinsi Mane. Aš manau, kad garbinti Mano bhaktus geriau negu garbinti Mane Patį. Jeigu kas mėgina garbinti Mane tiesiogiai, nesilenkdamas Mano bhaktams, toks garbinimas Man tampa nemielas, tegu jis ir labai prašmatniai atliekamas.“

Šitaip abu bhaktai – *brāhmaṇas* Śrutadeva ir Mithilos karalius Viešpaties nurodymu lenkėsi tiek Kṛṣṇai, tiek Jo palydovams, didiems išminčiams bei šventiems *brāhmaṇams*, teikdami jiems vienodą dvasinę reikšmę. Ir *brāhmaṇas*, ir karalius galų gale pasiekė aukščiausią tikslą, kitaip sakant, persikėlė į dvasinį pasaulį. Bhaktui egzistuoja tik Viešpats Kṛṣṇa, o Kṛṣṇa savo ruožtu jaučia bhaktui didžiausią meilę. Mithiloje Viešpats Kṛṣṇa svečiavosi *brāhmaṇo* Śrutadevos namuose ir karaliaus Bahulāśvos rūmuose. Dosniai apdovanojęs juos transcendentiniais Savo pamokymais, Jis išvyko atgal, į Savo sostinę Dvāraką.

Iš šios istorijos mes galime pasimokyti, kad Viešpaties akimis tiek karalius Bahulāśva, tiek *brāhmaṇas* Śrutadeva buvo lygiaverčiai, nes abu buvo tyri bhaktai. Štai ko iš tikrųjų reikia, kad būtume pripažinti Aukščiausiojo Dievo Asmens. Mūsų amžiuje madinga kvailai didžiuotis savo gimimu *kṣatriyo* arba *brāhmaṇo* šeimoje, ir mes galime sutikti žmones, kurie skelbiasi *brāhmaṇais, kṣatriyais* arba *vaiśyais*, nepasižymėdami didelėmis dorybėmis ir tesivadovaudami gimimo teise. Tačiau šventraščiai teigia: *kalau śūdra-sambhava* – „Šiame Kali amžiuje kiekvienas yra *śūdra*.“ Taip yra todėl, kad nebeatliekamos apvalomosios apeigos – vadinamoji *saṁskāra*, kuri lydi žmogų nuo motinos įsčių iki pat mirties. Gimimas negali lemti, kokiai kastai priklausys žmogus, ir ypač tai pasakytina apie gimimą aukštesnėse kastose – *brāhmaṇų, kṣatriyų* arba *vaiśyų*. Jeigu žmogui nebuvo atliktos apvalomosios apeigos, kurios pirmąsyk atliekamos dar prieš jo pradėjimą ir vadinasi *garbhādhāna-saṁskāra*, jį reikia laikyti *śūdra*, nes tik *śūdroms* nevykdomos šios apeigos. Lytinis gyvenimas, neatliekant apsivalymo per Kṛṣṇos sąmonę, būdingas *śūdroms* arba gyvuliams. Kṛṣṇos sąmonė įkūnija aukščiausią tobulumą, jos dėka kiekvienas gali pasiekti *vaiṣṇavo* lygį. *Vaiṣṇavas* turi visus *brāhmaṇui* būdingus bruožus. *Vaiṣṇavai* auklėjami taip, kad būtų laisvi nuo keturių nuodėmingos veiklos rūšių: draudžiamo lytinio gyvenimo, azartinių lošimų, intoksikatų vartojimo ir mėsos, žuvies bei kiaušinių valgymo. Niekas negali pasiekti *brāhmaṇo* lygio, neturėdamas šių būtiniausių ypatybių, o netapus tikru *brāhmaṇu*, negalima būti tyru bhaktu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt penktą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Arjuna pagrobia Subhadrą. Viešpats Kṛṣṇa aplanko Śrutadevą ir Bahulāśvą“.

AŠTUONIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Įkūnytųjų Vedų maldos

Karalius Parīkṣitas pateikė Śukadevai Gosvāmiui labai svarbų klausimą, padedantį teisingai suprasti transcendentinius dalykus: „Kadangi Vedų žinojimas paprastai kalba apie tris materialaus pasaulio *guṇas*, kaip jis gali nagrinėti transcendenciją, kuri driekiasi aukščiau šių *guṇų*? Jeigu protas materialus, o žodžiai – materialus garsas, kaip gali Vedų žinojimas, materialiais garsais reiškiantis proto pagimdytas mintis, apibūdinti transcendenciją? Kai nusakomas daiktas, būtina apibūdinti ir jo atsiradimo šaltinį, jo kokybes bei veikimą. Tokį apibūdinimą tegali pateikti materialus žmogaus protas, išsakydamas jį materialiais žodžiais. Brahmanas, arba Absoliučioji Tiesa, materialių ypatybių neturi, tuo tarpu mūsų sugebėjimas kalbėti materialių ypatybių ribos neperžengia. Kaipgi tavo žodžiai gali apibūdinti Brahmaną, Absoliučiąją Tiesą? Man nesuprantama, kaip materialūs garsai gali paaiškinti transcendenciją.“

Pateikdamas Śukadevai Gosvāmiui šį klausimą, karalius Parīkṣitas norėjo išsiaiškinti, ar Vedos Absoliučiąją Tiesą apibūdina kaip beasmenę, ar kaip asmenybę. Absoliučiosios Tiesos suvokimas apima tris aspektus, kurių kiekvienas yra aukštesnis už ankstesnįjį – tai beasmenis Brahmanas, glūdinti visų širdyse Paramātmā ir pagaliau Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa.

Vedos nusako tris veiksmų kategorijas. Pirmoji vadinasi *karma-kāṇḍa*, arba Vedų nurodyta veikla, pamažu apvalanti žmogų tiek, kad jis gali suvokti tikrąją savo esmę. Kita kategorija – *jñāna-kāṇḍa*, Absoliučiosios Tiesos suvokimas per samprotavimus, ir trečioji – *upāsanā-kāṇḍa*, arba Aukščiausiojo Dievo Asmens, o kartais ir pusdievių, garbinimas. Pusdievių garbinimą Vedos rekomenduoja todėl, kad jis padeda suvokti pusdievių ir Dievo Asmens ryšį. Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi daugybę neatsiejamų dalių. Vienos iš jų vadinasi *svāṁśa*, Jo asmenybės ekspansijos, o kitos – *vibhinnāṁśa*, gyvosios būtybės. Visos ekspansijos – ir *svāṁśa*, ir *vibhinnāṁśa* – kyla iš Pirmapradžio Dievo Asmens. *Svāṁśa* ekspansijos vadinasi *viṣṇu-tattvos*, o *vibhinnāṁśa* ekspansijos – *jīva-tattvos*. Įvairūs pusdieviai – tai *jīva-tattvos*. Sąlygotos sielos paprastai patenka į tokias aplinkybes, kurios priverčia jas atlikti materialią veiklą ir siekti jutiminių malonumų. Todėl „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad tiems, kurie yra itin smarkiai prisirišę prie įvairių jutiminių malonumų, kartais geriau garbinti pusdievius. Antai žmogui, kuris turi stiprų polinkį mėsos valgymui, Vedos nurodo garbinti deivės Kālī pavidalą ir pagal *karma-kāṇḍos* taisykles aukoti jai ožius (bet ne kitus gyvulius), kuriuos po to jis gali valgyti. Tuo siekiama ne skatinti mėsos valgymą, bet nustatyti tam tikrus apribojimus žmonėms, kurie bet kokia kaina nori tai daryti. Todėl pusdievių garbinimas toli gražu nėra tolygus Absoliučiosios Tiesos garbinimui. Kita vertus, pusdievių garbintojas pamažu, nors ir netiesiogiai, ima suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens egzistavimą. Šitokį netiesioginį suvokimą „Bhagavad-gītā“ vadina *avidhi. Avidhi* reiškia „netikras.“ Kadangi pusdievių garbinimas nėra tikrasis kelias, impersonalistai akcentuoja susikaupimo į beasmenį Absoliučiosios Tiesos aspektą svarbą. Karalius Parīkṣitas klausė, koks galutinis Vedų žinojimo tikslas – sukaupti savo mintis į beasmenį Absoliučiosios Tiesos aspektą, kaip moko impersonalistai, ar medituoti Jį kaip asmenybę? Iš esmės ir beasmenis, ir asmenybinis Aukščiausiojo Viešpaties aspektas glūdi už mūsų materialaus pažinimo ribų. Beasmenis Absoliuto aspektas, Brahmano švytėjimas, – tai Kṛṣṇos kūno spindesys. Kṛṣṇos kūno skleidžiama šviesa nutvieskia visą Viešpaties kūriniją, o jos dalis, kurią temdo materijos debesis, yra trijų materijos ypatybių – *sattvos, rajo* ir *tamo* sukurtas kosmosas. Kaip žmonės, esantys šioje debesų temdomoje dalyje, vadinamoje materialiu pasauliu, remdamiesi savo proto jėga gali suvokti Absoliučiąją Tiesą?

Atsakydamas į karaliaus Parīkṣito klausimą, Śukadeva Gosvāmis pasakė, jog Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, sukūrė protą, jausmus bei gyvybės jėgą, kad gyvoji būtybė, keliaudama iš vieno kūno į kitą, gautų jutiminių malonumų ir sykiu galėtų išsivaduoti iš materialaus būvio. Kitaip sakant, jausmais, protu ir gyvybės jėga galima naudotis tenkinant jutimus

ir keliaujant iš vieno kūno į kitą arba siekiant išsivadavimo. Vedų nurodymai egzistuoja tam, kad suteiktų sąlygotoms sieloms galimybę su tam tikrais apribojimais gauti jutiminį pasitenkinimą ir kartu pasiekti aukštesnę būties pakopą. Galop, jeigu sąmonė apsivalo, žmogus atskleidžia savo pirminę esmę ir grįžta namo, atgal pas Dievą.

Gyvybės jėgai būdingas intelektas. Todėl savo intelektu žmogus privalo remtis labiau negu protu ir jausmais. Kai sąlygota siela intelektu naudojasi teisingai, protas bei jausmai apsivalo, ir ji tampa laisva. O jeigu intelektas nepanaudojamas jausmams bei protui pažaboti, sąlygotai sielai ir toliau tenka keliauti iš vienos rūšies kūno į kitą, besivaikant jutiminių malonumų. Kitas dalykas, kurį pabrėžė Śukadeva Gosvāmis, atsakydamas Mahārājai Parīkṣitui, yra tai, kad individualios gyvybinės jėgos protą, jausmus bei intelektą sukūrė Viešpats. Niekur nepasakyta, kad gyvosios būtybės būtų kada nors pačios susikūrusios. Kaip saulės šviesos dalelės visada egzistuoja drauge su saule, taip ir gyvosios esybės amžinai egzistuoja kaip neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės. Sąlygotos sielos, nors jos amžinai egzistuoja kaip Aukščiausiojo Viešpaties dalelės, kartais patenka į materialios gyvenimo sampratos debesį, į neišmanymo tamsą. Viso Vedų mokymo uždavinys – išsklaidyti šią tamsą. Galų gale, kai sąlygotos būtybės jausmai ir protas visiškai apsivalo, ji atgauna pirminę savo esmę, kuri vadinasi Kṛṣṇos sąmonė, ir tai jau yra išsivadavimas.

Pirmame „Vedānta-sūtros“ aforizme, arba *sūtroje*, klausiama apie Absoliučiąją Tiesą. *Athāto brahma-jijñāsā* – koks esminis Absoliučiosios Tiesos bruožas? Antroji *sūtra* atsako, kad esminis Absoliučiosios Tiesos bruožas yra tas, kad Ji – visa ko pradžia. Visa tai, kas su mumis vyksta, netgi šiame materialiame gyvenime, kyla iš Absoliučiosios Tiesos. Absoliučioji Tiesa sukūrė protą, jausmus ir intelektą. Tai reiškia, kad Absoliučioji Tiesa Pati turi protą, intelektą bei jausmus. Kitaip sakant, Absoliučioji Tiesa nėra beasmenė. Jau patsai žodis „sukurtas“ reiškia, kad Absoliučioji Tiesa turi transcendentinį protą. Antai, kai tėvas duoda gyvybę vaikui, šis turi jausmus, nes juos turi tėvas. Vaikas gimsta su rankomis ir kojomis, nes ir tėvas turi rankas bei kojas. Todėl kartais ir sakoma, kad žmogus sukurtas pagal Dievo atvaizdą. Taigi Absoliučioji Tiesa yra Aukščiausiasis Asmuo, kuriam būdingi transcendentinis protas, jausmai bei intelektas. Kai žmogaus protas, intelektas bei jausmai apsivalo nuo materijos purvo, jis gali pažinti pirminį Absoliučiosios Tiesos aspektą – suvokti Ją kaip asmenybę.

Vedų metodas įgalina sąlygotąją sielą iš neišmanymo pamažu pasikelti iki aistros *guṇos* ir iš aistros – iki dorybės *guṇos*. Dorybės *guṇa* skleidžia pakankamai šviesos, kad pamatytume daiktus tokius, kokie jie yra iš tikrųjų. Antai iš žemės stiebiasi medis, kurį nukirtus galima sukurti laužą.

Uždegus laužą, pirmiausia ima rūkti dūmai, paskui padvelkia šiluma ir pagaliau plyksteli liepsna. Kai įsiliepsnoja ugnis, mes galime ją panaudoti įvairiems tikslams, todėl galutinis tikslas čia ugnis. Esant žemiausioje, materialistinėje gyvenimo pakopoje, labai stipriai jaučiama neišmanymo *guṇos* įtaka. Tą neišmanymą išsklaidyti tegalima laipsniškai tobulėjant – iš barbaro tampant civilizuotu žmogumi. Ir kai žmogus tampa civilizuotas, sakoma, jis yra aistros *guṇos* valdžioje. Barbaras, arba neišmanymo *guṇos* valdomas žmogus, tenkina jausmus pačiais šiurkščiausiais būdais, o aistros *guṇos* valdomas civilizuotas žmogus tenkina juos rafinuotai. Tačiau tas, kuris pasiekė dorybės *guṇą*, supranta, kad jausmai ir protas materialiai veikia todėl, kad juos temdo iškreipta sąmonė. Iškreiptai sąmonei pamažu virstant Kṛṣṇos sąmone, atsiveria kelias į išsivadavimą. Taigi netiesa, jog žmogus negali pažinti Absoliučiosios Tiesos per jausmus ir protą. Greičiau reikėtų teigti, kad jausmai, protas ir intelektas negali suvokti Absoliučiosios Tiesos esmės, kai juos teršia materija. Tačiau, išgryninęs juos, žmogus pažįsta Absoliučiąją Tiesą. Tasai apsivalymo kelias vadinasi atsidavimo tarnystė, arba Kṛṣṇos sąmonė.

„Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta, kad Vedų žinojimo tikslas – pažinti Kṛṣṇą, o Kṛṣṇą galima pažinti tik per atsidavimo tarnystę, kuri prasideda paklusnumu. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad žmogus turi nuolat galvoti apie Kṛṣṇą, nuolat su meile tarnauti Kṛṣṇai, visada garbinti Jį ir Jam lenktis. Tik šitokiu būdu jis neabejotinai įžengs į Dievo karalystę.

Kai per atsidavimo tarnystę žmogus pasiekia prašviesėjimą dorybės *guṇoje*, jis išsivaduoja iš neišmanymo bei aistros *guṇų*. Žodis *ātmane* nurodo pakopą, kurioje žmogus įgyja brahmaniškas ypatybes, reikalingas studijuoti Vedų raštus – Upaniṣadas. Upaniṣados įvairiai aprašo transcendentines Aukščiausiojo Viešpaties ypatybes. Absoliučiąją Tiesą, Aukščiausiąjį Viešpatį, jos vadina *nirguṇa*. Tai nereiškia, kad Jis neturi ypatybių. Sąlygotos sielos ypatybes turi tik todėl, kad jas turi ir Viešpats. Upaniṣadų studijavimo tikslas – suprasti transcendentines Absoliučiosios Tiesos ypatybes, kurios priešingos materialioms neišmanymo, aistros ir dorybės ypatybėms. Tokia yra Vedų samprata. Didieji išminčiai, tokie, kaip keturi Kumāros priešakyje su Sanaka, laikėsi šio vediškojo pažinimo principo ir pamažu, atsikratę impersonalistinės sampratos, ėmė garbinti Aukščiausiąjį Viešpatį. Todėl mums rekomenduojama sekti didžiųjų asmenybių pavyzdžiu. Śukadeva Gosvāmis irgi yra viena tokių didžiųjų asmenybių, todėl, kai jis atsako į Mahārājos Parīkṣito klausimus, jo lūpomis byloja tiesa. Tas, kuris seka šių didžiųjų asmenybių pavyzdžiu, nesunkiai nueina išsivadavimo kelią ir galop sugrįžta namo, atgal pas Dievą. Štai toks būdas pasiekti žmogaus gyvybės formos tobulumą.

Śukadeva Gosvāmis toliau kalbėjo Parīkṣitui Mahārājai: „Brangus

karaliau, aš papasakosiu tau istoriją, puikiai paaiškinančią šiuos žodžius. Tai labai prasminga istorija, nes joje kalbama apie Nārāyaṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Joje pakartojamas pokalbis tarp Nārāyaṇos Ṛṣio ir didžiojo išminčiaus Nārados. Nārāyaṇa Ṛṣis tebegyvena Badarīkāśramoje, Himalajuose. Jis laikomas Nārāyaṇos inkarnacija. Kartą Nārada, didis bhaktas ir asketas tarp pusdievių, bekeliaudamas po įvairias planetas panoro asmeniškai susitikti su asketu Nārāyaṇa Badarīkāśramoje ir pareikšti Jam savo pagarbą. Didis išminčius, Viešpaties inkarnacija Nārāyaṇa Ṛṣis nuo pat tos dienos, kai buvo sukurtas pasaulis, griežtai tramdė Savo kūną, norėdamas pamokyti Bhāratavarṣos gyventojus siekti tobulumo – sugrįžti pas Dievą. Jo asketiški žygiai yra pavyzdys visai žmonijai.“

Badarīkāśrama stūkso šiauriausioje Himalajų dalyje, kur visada baltuoja sniegas. Religingi indai ir šiandien lankosi šioje vietoje vasarą, kai sniegas kiek aptirpsta. Kartą Viešpaties inkarnacija Nārāyaṇa Ṛṣis sėdėjo Kalāpagrāmos kaime, gausiame bhaktų būryje, kurie buvo ne paprasti išminčiai. Čia pasirodė didysis išminčius Nārada. Išreiškęs Nārāyaṇai Ṛṣiui pagarbą, Nārada paklausė Jo lygiai to paties, ko karalius Parīkṣitas klausė Śukadevos Gosvāmio. Paklaustas Nārados, Nārāyaṇa Ṛṣis atsakė, cituodamas Savo pirmtakus. Jis papasakojo istoriją, kaip šis klausimas buvo svarstytas Janalokos planetoje, kuri yra aukščiau Svargalokos planetų – Mėnulio bei Veneros. Janalokos planetoje gyvena didieji išminčiai bei šventieji. Taigi ir jie svarstė šį klausimą dėl Brahmano ir tikrosios Jo esmės.

Didysis išminčius Nārāyaṇa prakalbo: „Brangus Nārada, Aš papasakosiu tau istoriją, kuri nutiko labai seniai. Kartą susirinko visi dangaus planetų gyventojai ir beveik visi žymūs *brahmacāriai*, tarp jų ir keturi Kumāros: Sanat, Sanandana, Sanaka ir Sanātana Kumāra. Svarstymo tema buvo Absoliučiosios Tiesos, Brahmano, samprata. Tu susirinkime nedalyvavai, kadangi buvai iškeliavęs pasimatyti su Mano ekspansija Aniruddha, gyvenančia Śvetadvīpos saloje. Šiame susirinkime visi didieji išminčiai ir *brahmacāriai* kuo smulkiausiai išnagrinėjo tavo pateiktąjį klausimą. Svarstymas buvo labai įdomus ir toks išmoningas, kad pačios Vedos nepajėgė atsakyti į painius susirinkusiųjų klausimus.“

Nārāyaṇa Ṛṣis pasakė Nāradajī, kad Nāradajī pateiktasis klausimas buvo svarstomas Janalokoje vykusiame susirinkime. Toks yra kelias pažinti tiesą per *paramparą*, arba mokinių seką. Ieškoti atsakymų Mahārāja Parīkṣitas buvo nukreiptas pas Śukadevą Gosvāmį, Śukadeva Gosvāmis rėmėsi Nārada, Nārada pateikė klausimą Nārāyaṇai Ṛṣiui, o Jis savo ruožtu kreipėsi atsakymo į dar didesnius autoritetus – Janalokos planetoje vykusių svarstymų dalyvius, tarp kurių buvo Kumāros – Sanat, Sanātana, Sanaka

Kumāra ir Sanandana. Keturi *brahmacāriai* Kumāros yra pripažinti Vedų ir *śāstrų* žinovai. Neaprėpiamos jų žinios, paremtos asketizmu, įsikūnija jų kilniame, nepriekaištingame būde. Labai draugiški ir nuolankūs, jie yra vienodi draugams, geradariams ir priešams. Egzistuodamos transcendentiniu lygiu, tokios asmenybės, kaip Kumāros, yra aukščiau bet kokių materialių sumetimų, abejingos materialiam dualizmui. Pasitarę keturi broliai išrinko Sanandaną, kad jis kalbėtų, o patys ėmė klausytis.

Sanandana tarė: „Sunaikinus kosminį pasaulį, visa energija ir kūrinija gemalo forma sueina į Garbhodakaśāyī Viṣṇu kūną. Viešpats užmiega ilgiems amžiams. Kai vėl ateina metas kurti, įkūnytosios Vedos susiburia aplink Viešpatį ir tarsi karaliaus tarnai ima Jį šlovinti, pasakodamos apie Jo nuostabius transcendentinius žaidimus. Rytą, kai karalius dar miega, jo miegamajame susirinkę tarnai ima garbinti jo darbus, ir, klausydamasis apie savo šlovingus darbus, karalius pamažu nubunda.

Vedų pasakotojai, arba įkūnytosios Vedos, giedojo: „O Nenugalimasai, Tu – Aukščiausiasis Asmuo, niekas neprilygsta Tau ir nėra už Tave viršesnio. Tavo šlovingi darbai nepranokstami. Šlovė Tau! Šlovė Tau! Dėl transcendentinės prigimties Tavo šešios tobulos ypatybės yra nepranokstamos, ir Tu gali išvaduoti iš *māyos* nagų visas sąlygotas sielas. O Viešpatie, mes karštai prašome Tavęs šitai padaryti. Visos gyvosios esybės, Tavo dalelės, iš prigimties yra amžinos, kupinos palaimos ir žinojimo, tačiau dėl savo paklydimo jos mėgdžioja Tave, stengdamosi tapti aukščiausiais besimėgaujančiais subjektais. Šitaip jos nepaklūsta aukščiausiai Tavo valdžiai ir Tau nusikalsta. Gyvosioms esybėms nusikaltus, materialioji Tavo galia paima jas savo valdžion, ir transcendentines jų ypatybes – laimę, džiaugsmą bei išmintį aptemdo trijų materijos *guṇų* debesys. Šis trijų materialiųjų *guṇų* sukurtas kosminis pasaulis sąlygotoms sieloms yra tarytum kalėjimas. Sąlygotos sielos iš visų jėgų stengiasi ištrūkti iš materijos nelaisvės. Pagal savo būvį kiekviena iš jų turi savo pareigas. Tačiau iš visų pareigų svarbiausia – Tavęs pažinimas. Tik Tavo malonės įkvėptas, žmogus gali atlikti dorybingus darbus. Todėl, neatradęs prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, jis nesugeba įveikti materialios galios įtakos. Iš tikrųjų mes, įkūnytosios Vedų žinios, visada tarnaujame Tau, kad padėtume sąlygotoms sieloms suprasti Tave.“

Ši įkūnytųjų Vedų malda rodo, kad Vedų užduotis – padėti sąlygotoms sieloms pažinti Kṛṣṇą. Visos *śruti*, arba įkūnytosios Vedos, daug kartų pašlovino Viešpatį, giedodamos: „*Jaya! Jaya!*“ Taigi Viešpats garbinamas už Jo dorybes. Iš visų Jo dorybių svarbiausioji – nepriežastinė Jo malonė sąlygotoms sieloms, pasireiškianti Viešpaties pastangomis išplėšti jas iš *māyos* nagų.

Egzistuoja nesuskaitoma daugybė gyvųjų būtybių su skirtingais kūnais.

Vienos jų juda, kitos stovi vietoje, bet sąlygotomis jos tapo tik todėl, kad pamiršo amžinąją savo giminystę su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Kai gyvoji būtybė, įsigeidusi valdyti materialią energiją, mėgina pamėgdžioti Kṛṣṇą, ji iškart pakliūva į materialios energijos nelaisvę. Gyvoji būtybė gauna vieną iš aštuonių milijonų keturių šimtų tūkstančių kūnų, atitinkantį jos norus. Nors gyvoji esybė kenčia trejopas materialios būties kančias, iliuzijos paklaidinta ji mano valdanti viską, ką mato aplink. Užkerėta materialios galios, kuriai atstovauja trys materialios *guṇos*, gyvoji būtybė taip susipainioja, kad pati viena, be Aukščiausiojo Viešpaties malonės, jau nebegali išsivaduoti. Gyvoji esybė negali įveikti materialios gamtos *guṇų* įtakos savo jėgomis, tuo tarpu Aukščiausiasis Viešpats materialios gamtos valiai nepaklūsta, nes ji juda Jam vadovaujant. Išskyrus Jį, visos kitos gyvosios būtybės – nuo Brahmos iki skruzdės, suėjusios į sąlytį su materialiąja gamta iš karto patenka į jos valdžią.

Kadangi Viešpats nepralenkiamas Savo šešiomis tobulomis ypatybėmis – turtu, jėga, šlove, grožiu, žiniomis ir atsižadėjimu, Jis yra vienintelis, kurio nepaveikia materialios gamtos kerai. Kai gyvoji būtybė neturi Kṛṣṇos sąmonės, ji negali priartėti prie Aukščiausiojo Dievo Asmens, tuo tarpu Viešpats per Savo visagalybę, būdamas Supersiela, kalba gyvajai esybei iš vidaus. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako: „Skirk Man kiekvieną savo darbą, aukok Man maistą, kurį valgai, atiduok Man aukas, kurias rengiesi dalinti, dėl Manęs atlik visus asketiškus žygius.“ Šie *karmiams* skirti nurodymai padeda jiems pamažu išsiugdyti Kṛṣṇos sąmonę. Filosofams Kṛṣṇa nurodo siekti Jo nuosekliai stengiantis protu atskirti Brahmaną nuo *māyos*. Mat galų gale, įgijęs brandžias žinias, žmogus vis tiek atsiduoda Kṛṣṇai. Kṛṣṇa sako „Bhagavad-gītoje“: „Daug daug kartų gimęs išmintingas filosofas galop atsiduoda Man.“ *Yogams* irgi patariama sukaupti visas savo mintis į Kṛṣṇą, esantį širdyje. Toks nenutrūkstamas Kṛṣṇos sąmonės procesas padės *yogui* išsivaduoti iš materialios galios nagų. Tačiau „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: kadangi bhaktai nuo pat pradžių atlieka atsidavimo tarnystę iš meilės Viešpačiui, Jis nurodo jiems kelią, kuriuo eidami jie nenukryps į šalį ir be vargo ateis pas Jį. Tai Viešpaties malonė, kad gyvoji būtybė gali pažinti tikrąją Brahmano, Paramātmos ir Bhagavāno esmę.

Įkūnytųjų Vedų žodžiai aiškiai įrodo, kad Vedų raštai skirti vien Kṛṣṇai pažinti. „Bhagavad-gītā“ patvirtina tą mintį, kad visų Vedų tikslas – suvokti Kṛṣṇą. Kṛṣṇa nepatiria kančių nei materialiame, nei dvasiniame pasaulyje. Kadangi Jis amžinai mėgaujasi, tarp materialaus ir dvasinio pasaulio Jam nėra skirtumo. Materialus pasaulis – kliūtis paprastoms gyvosioms esybėms, nes jos yra šio pasaulio valdžioje, tačiau Kṛṣṇai, materialaus pasaulio valdovui, materialios kliūtys neegzistuoja. Todėl įvairiuose Upa-

nišadų skyriuose Vedos skelbia: „Brahmanas amžinas, kupinas visiško žinojimo ir palaimos. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, būdamas vienas, glūdi kiekvienos gyvos būtybės širdyje.“ Būdamas visa aprėpiantis, Jis įeina ne tik į gyvųjų būtybių širdis, bet ir į atomus. Kaip Supersiela, Jis nukreipia gyvųjų būtybių veiklą. Jis gyvena jose ir stebi jų veiksmus, leisdamas joms veikti pagal savo norus ir atlygindamas joms už jų darbus. Jis – gyvybės jėga visuose daiktuose, tačiau Pats yra aukščiau materialių kokybių, Jis transcendentiškas. Jis – visagalis ir lengvai sukuria viską, o Savo aukščiausiu įgimtu išmanymu Jis gali paimti visus mus Savo valdžion. Todėl Jis yra visų būtybių valdovas. Kartais Jį mato žemėje, tačiau sykiu Jis yra materijos viduje. Panoręs išsiskleisti daugybe pavidalų, Jis nužvelgė šią materialią energiją, ir nuo Jo žvilgsnio radosi nesuskaičiuojama daugybė gyvųjų esybių. Viskas yra sukurta aukščiausiąja Jo energija, Jo kūrinija yra tobula ir nepriekaištinga.

Todėl tie, kurie nori išsivaduoti iš šito materialaus pasaulio, turi garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, galutinę visų priežasčių priežastį. Jis – tarsi žemė, iš kurios gaunamas molis įvairiausiems ąsočiams lipdyti. Iš pradžių ąsočiai lipdomi iš žemės molio, vėliau jie stovi ant žemės, o kai sudūžta, jų sudedamosios dalys vėl grįžta į žemę. Nors Dievo Asmuo yra pirminė visų daiktų įvairovės priežastis, impersonalistai ypač akcentuoja Vedų žodžius: *sarvaṁ khalv idaṁ brahma* – „Viskas yra Brahmanas.“ Impersonalistai išleidžia iš akių daiktų įvairovę, kylančią iš aukščiausios priežasties, Brahmano. Jiems daugiausia rūpi tai, kad viskas kyla iš Brahmano, po sunaikinimo į Jį įsilieja ir kad tarpinė tapsmo stadija irgi yra Brahmanas. Nors *māyāvādžiai* mano, kad prieš gaudamas išraišką kosmosas glūdėjo Brahmane, po sukūrimo jis esti Brahmane, o po sunaikinimo įsilieja į Brahmaną, jie nežino, kas iš tikrųjų yra Brahmanas. Apie tai aiškiai kalba „Brahma-saṁhitā“: „Gyvosios esybės, erdvė, laikas ir tokie materijos pradai, kaip ugnis, žemė, dangus, vanduo ir protas, sudaro visą kosminį pasaulį, vadinamą *bhūḥ bhuvaḥ svaḥ*, o jis randasi iš Govindos. Jis palaikomas Govindos jėga, po sunaikinimo įeina į Govindą ir glūdi Jame. Todėl Viešpats Brahmā sako: „Aš garbinu Viešpatį Govindą, pirmapradę asmenybę, visų priežasčių priežastį.“

Žodis *brahmanas* nurodo į visų aukščiausiąjį, visa ko palaikytoją. Impersonalistus žavi dangaus didybė, tačiau žinių skurdumas trukdo jiems žavėtis Kṛṣṇa. Kasdieniame gyvenime mus daugiau žavi įvairios asmenybės, o ne kalnų didybė. Iš tikrųjų terminas *brahmanas* tegali nurodyti Kṛṣṇą. Todėl „Bhagavad-gītoje“ Arjuna pripažįsta, kad Viešpats Kṛṣṇa yra Paraṁ Brahmanas, arba aukščiausiasis visa ko šaltinis.

Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Brahmanas, nes turi begalinį žinojimą, begalinę daugybę galių, neribotą jėgą, įtaką, grožį ir atsižadėjimą. Todėl žodis

brahmanas tegali būti vartojamas kalbant apie Kṛṣṇą. Arjuna teigia: beasmenis Brahmanas – tai švytėjimas, sklindantis iš transcendentinio Kṛṣṇos kūno, todėl Kṛṣṇa yra Paraṁ Brahmanas. Viskas remiasi į Brahmaną, tačiau pats Brahmanas remiasi į Kṛṣṇą. Todėl Kṛṣṇa – galutinis Brahmanas, arba Paraṁ Brahmanas. Materijos pradai yra žemesniosios Kṛṣṇos galios, kadangi joms tarpusavyje sąveikaujant kosminis pasaulis gimsta, yra Kṛṣṇos palaikomas, o po sunaikinimo vėl įeina į Kṛṣṇos kūną subtilios galios forma. Todėl Kṛṣṇa yra tiek pasaulio tapsmo, tiek jo sunaikinimo priežastis.

Sarvaṁ khalv idaṁ brahma – viskas yra Kṛṣṇa. Toks *mahā-bhāgavatų* požiūris. Jie mato visų daiktų ryšį su Kṛṣṇa. Impersonalistai ginčijasi, teigdami, kad Kṛṣṇa todėl yra viskas, kad Jis pasivertė daugeliu, taigi garbinti viską – reiškia garbinti Jį. Šį klaidingą argumentą Kṛṣṇa paneigia „Bhagavad-gītoje“ sakydamas, kad nors viskas yra pakitusi Kṛṣṇos galia, Jis Pats nėra visur. Jis sykiu ir yra visur, ir nėra. Kaip galia Jis yra visur, bet kaip galios šaltinis Jis nėra visur. Tokia Kṛṣṇos buvimo ir sykiu nebuvimo idėja yra nesuvokiama mūsų dabartiniais jutimais. Tačiau ji labai aiškiai suformuluota „Īśopaniṣados“ pradžioje, kur sakoma, kad Aukščiausiasis Viešpats toks tobulas, kad nors iš Kṛṣṇos išeina begalinė daugybė galių bei pakitusių jų dalių, Kṛṣṇos asmenybė dėl to nė kiek nepakinta. Todėl išmintingi žmonės turi ieškoti prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų, nes Kṛṣṇa yra visų priežasčių priežastis.

Kṛṣṇa visiems mums pataria paprasčiausiai atsiduoti Jam, toks yra ir Vedų nurodytas kelias. Kadangi Kṛṣṇa yra visų priežasčių priežastis, Jam lenkiasi visi reguliatyvių principų besilaikantys išminčiai ir šventieji. Didžiosios asmenybės savo meditacijos objektu pasirenka transcendentinį Kṛṣṇos pavidalą, esantį širdyje. Todėl visos didžiųjų asmenybių mintys nukreiptos į Kṛṣṇą. Kai mintyse viešpatauja Kṛṣṇa, Juo sužavėti bhaktai, suprantama, kalba tik apie Kṛṣṇą.

Kalbėti apie Kṛṣṇą arba giedoti apie Jį yra *kīrtana*. Viešpats Caitanya irgi rekomenduoja: *kīrtanīyaḥ sadā hariḥ* – „Visada galvoti ir kalbėti apie Kṛṣṇą, ir apie nieką daugiau.“ Tai Kṛṣṇos sąmonė. Kṛṣṇos sąmonė tokia didi, kad kiekvienas, kuris pasirenka šį kelią, pasiekia aukščiausią gyvenimo tobulumą, gerokai pranokstantį bet kurios rūšies išsivadavimą. Todėl „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa visiems pataria nuolat apie Jį galvoti, su atsidavimu Jam tarnauti, Jį garbinti ir Jam lenktis. Taip bhaktas visiškai „sukrišnėja“ ir nuolat būdamas Kṛṣṇos sąmonėje galop grįžta pas Kṛṣṇą.

Nors Vedos siūlo garbinti pusdievius, kaip neatsiejamas Kṛṣṇos daleles, turime suprasti, kad tokie nurodymai skiriami tik menkesnės nuovokos žmonėms, kuriuos tebevilioja materialūs jutiminiai malonumai. Tuo tarpu žmogus, iš tikrųjų norintis iki galo įvykdyti žmogaus gyvenimo misiją,

turi paprasčiausiai lenktis Viešpačiui Kṛṣṇai. Tai palengvins jo užduotį ir laiduos visišką sėkmę. Nors dangus, vanduo ir žemė – sudėtinės šio materialaus pasaulio dalys, stovėdamas ant tvirtos žemės žmogus yra saugesnis negu atsidūręs danguje ar vandenyje. Todėl išmintingasis neieško pusdievių globos, nepaisant to, kad jie yra Kṛṣṇos dalelės. Priešingai, jis tvirtai remiasi į Kṛṣṇos sąmonės pagrindą, ir tada jo padėtis esti saugi.

Kartais impersonalistai pateikia tokį pavyzdį: žmogus, užsilipęs ant akmens ar rąsto, iš tikrųjų stovi ant žemės, nes akmuo ar rąstas guli ant žemės. Tačiau mes atsakytume, kad stovintis ant žemės paviršiaus daug saugesnis už tą, kuris užsilipo ant akmens ar rąsto. Kitaip sakant, kreiptis prieglobsčio į Paramātmą ar beasmenį Brahmaną nėra tolygu ieškoti Kṛṣṇos globos per Kṛṣṇos sąmonę. Todėl *jñānių* ir *yogų* padėtis ne tokia patikima, kaip Kṛṣṇos bhaktų. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats Kṛṣṇa teigia, kad tiktai nuovoką praradęs žmogus garbina pusdievius. O apie žmones, prisirišusius prie beasmenio Brahmano, „Śrīmad-Bhāgavatam“ sako: „Brangus Viešpatie, tie, kurie tariasi pasiekę išsivadavimą per protą, dar neišsivalė nuo materialios gamtos purvo, nes jie neatrado prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Nors įsiliedami į Brahmano būtį jie ir pasikelia į transcendentinį būvį, tačiau vėliau jie būtinai patiria nuopuolį ir praranda savo iškilnią padėtį, nes nemato jokio reikalo siekti Tavo lotoso pėdų.“ Todėl Viešpats Kṛṣṇa teigia, kad pusdievių garbintojai nėra itin išmintingi, nes tai, ką jie gauna, yra laikina ir netvirta. Tokių laikinų dalykų tesiekia neišmintingi žmonės. Kita vertus, Viešpats laiduoja, kad Jo bhaktui pavojus nupulti negresia.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, jeigu žmogus turi garbinti tą, kuris už jį aukštesnis, tai visais požiūriais protingiausia garbinti Tavo lotoso pėdas, nes Tu – aukščiausiasis valdovas, nuo kurio priklauso pasaulio kūrimas, palaikymas ir naikinimas. Tu esi trijų pasaulių – Bhūr, Bhuvar ir Svar bei keturiolikos aukštesniųjų ir žemesniųjų pasaulių valdovas. Tavo valioje yra trys materialios *guṇos*. Pusdieviai ir žmonės, pasiekę dvasinio pažinimo aukštumų, be paliovos klausosi pasakojimų apie transcendentinius Tavo žaidimus ir juos atkartoja, nes pasakojimuose apie Tavo žygius slypi ypatinga jėga, kuri panaikina nuodėmingo gyvenimo pasekmes. Protingi žmonės pasineria, tiesiogine to žodžio prasme, į nektariškų Tavo darbų vandenyną ir atidžiai klausosi pasakojimų apie juos. Taip jie iš karto apsivalo nuo purvo, kuris kyla susilietus su materijos *guṇomis*. Jiems nereikia siekti dvasinio tobulėjimo, griežtai tramdant kūno poreikius. Giedoti ir klausytis apie Tavo transcendentinius žaidimus – lengviausias savęs pažinimo kelias. Nuolankiai klausantis šių transcendentinių pasakojimų, bhakto širdis išsivalo nuo visokios nešvaros ir joje įsiviešpatauja Kṛṣṇos sąmonė.“

Didysis autoritetas Bhīṣmadeva irgi teigė, kad Aukščiausiojo Dievo Asmens šlovinimas ir pasakojimų apie Jį klausymasis yra Vedų apeigų giliausioji esmė. „Brangus Viešpatie, bhaktas, kuris nori tobulėti su atsidavimu Tau tarnaudamas, visų pirma šlovindamas Tave ir klausydamasis pasakojimų apie Tave, netrukus ištrūksta iš materialios būties dualizmo gniaužtų. Ši nesudėtinga askezė labai džiugina bhakto širdyje esančią Supersielą, kuri nurodo bhaktui kelią, kaip jam grįžti namo, atgal pas Dievą.“ „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad tas, kuris kiekvieną savo darbą ir jausmus skiria Viešpaties atsidavimo tarnystei, pasiekia visišką ramybę, nes Supersiela yra juo patenkinta. Taip bhaktas iškyla aukščiau dualizmo, jo nebeveikia karštis ir šaltis, garbė ir negarbė. Ištrūkęs iš dualizmo nelaisvės, jis patiria transcendentinę palaimą, ir materialios būties rūpesčiai bei negandos jam tampa nebebaisūs. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad bhaktui, kuris yra nuolat paniręs į Kṛṣṇos sąmonę, nereikia sunkiai vargti, rūpinantis dėl pragyvenimo ir saugumo. Nuolat paniręs į Kṛṣṇos sąmonę, jis galop pasiekia aukščiausią tobulumą. Materialiame pasaulyje jis gyvena ramiai ir laimingai, be rūpesčių ir vargų, o palikęs šį kūną, sugrįžta namo, atgal pas Dievą. Viešpats „Bhagavad-gītoje“ teigia: „Aukščiausioji Mano buveinė – tai transcendentinis kraštas. Kas į jį patenka, tas daugiau nebegrįžta į šį materialųjį pasaulį. Kiekvienas, kuris pasiekia aukščiausią tobulumą, su atsidavimu tarnaudamas Man amžinoje Mano buveinėje, tuo pačiu įgyvendina didžiausią žmogaus gyvenimo tikslą ir jam nebereikia grįžti į šį kančių perpildytą materialųjį pasaulį.“

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, gyvosios būtybės privalo turėti darbo Kṛṣṇos sąmonėje, visada atlikti atsidavimo tarnystę nurodytais būdais: klausytis pasakojimų apie Tave, šlovinti Tave ir vykdyti Tavo valią. Jeigu žmogus neturi darbo Kṛṣṇos sąmonėje ir neatlieka atsidavimo tarnystės, tai jis veltui rodo gyvybės požymius. Paprastai manoma, kad žmogus gyvas, jeigu jis kvėpuoja. Tačiau žmogų be Kṛṣṇos sąmonės galima palyginti su kalvio dumplėmis. Kalvio dumplės – tai didelis odos maišas, įsiurbiantis ir išpučiantis orą. Žmogus gyvena odiniame kaulų maiše, ir jeigu jis neturi Kṛṣṇos sąmonės, nemyli Viešpaties ir Jam su atsidavimu netarnauja, yra niekuo ne geresnis už dumples. Vedose pateikiami ir kiti palyginimai: Viešpačiui neatsidavęs žmogus ilgai gyvendamas tampa panašus į medį, sočiai valgydamas – į ėdrų paršą ar šunį, o lytiškai smagindamasis – į vislias kiaules ir ožius.“

Kosminio pasaulio atsiradimas tapo įmanomas dėl to, kad Aukščiausias Dievo Asmuo Mahā-Viṣṇu pavidalu įėjo į šį materialųjį pasaulį. Visuminę materijos galią išjudina Mahā-Viṣṇu žvilgsnis, ir po to, kai Jis nužvelgia materialiąją galią, prasideda trijų materialių *guṇų* tarpusavio sąveika. Todėl mes turime padaryti aiškią išvadą, kad tos materialios galimybės,

kuriomis naudodamiesi mes siekiame malonumų, yra Aukščiausiojo Dievo Asmens dovanota malonė.

Kūnas egzistuodamas pereina penkias raidos pakopas: *annamayą, prāṇamayą, manomayą, vijñānamayą* ir galų gale *ānandamayą*. Gyvenimo pradžioje kiekvienos gyvos būtybės sąmonėje dominuoja maisto klausimas. Vaikas arba gyvulys džiaugiasi skaniai pavalgę. Ši sąmonės pakopa, kai tesirūpinama gerai pasisotinti, vadinasi *annamaya*. *Anna* reiškia „maistas.“ Tuoj po jos eina kita pakopa, kai žmogus suvokia, kad gyvena. Jeigu jis ramiai gyvena ir jam negresia būti užpultam ar sunaikintam, jis manosi esąs laimingas. Tai *prāṇamaya*, arba suvokimas „aš egzistuoju.“ Kita pakopa prasideda, kai žmogus pasiekia proto lygį, ir jo sąmoningumas vadinasi *manomaya*. Materiali civilizacija daugiausia remiasi šiais trimis sąmoningumo lygiais – *annamaya, prāṇamaya* ir *manomaya*. Pirmutinis civilizuoto žmogaus rūpestis – materiali gerovė, antrasis – apsisaugojimas, o trečioji sąmoningumo pakopa – spekuliatyvūs samprotavimai, filosofinis gyvenimo vertybių apmąstymas.

Jeigu žmogui, ugdančiam savo filosofinį mąstymą, pavyksta pasiekti intelekto lygį ir jis suvokia, kad jis – ne šis materialus kūnas, bet dvasinė siela, tada jis toliau dvasiškai auga ir ima suvokti egzistuojant Aukščiausiąjį Viešpatį, arba Aukščiausiąją Sielą. Kai žmogus išplėtoja savo santykius su Viešpačiu ir pradeda su atsidavimu tarnauti Jam, jis pasiekia Kṛṣṇos sąmonės, arba *ānandamayos*, pakopą. *Ānandamaya* – palaimingas žinojimo ir amžinybės lygmuo. „Vedānta-sūtroje“ sakoma: *ānandamayo 'bhyāsāt*. Aukščiausiasis Brahmanas ir pavaldusis Brahmanas, arba Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gyvosios esybės, iš prigimties kupini džiaugsmo. Gyvosioms esybėms esant žemesnėse keturiose gyvenimo pakopose – *annamayoje, prāṇamayoje, manomayoje* ir *vijñānamayoje*, laikoma, kad jos yra materialiame būvyje, bet, pasiekusios *ānandamayos* pakopą, jos tampa išsivadavusiomis sielomis. *Ānandamayos* pakopą „Bhagavad-gītā“ vadina *brahma-bhūta*. Ten sakoma, kad, pasiekus *brahma-bhūtos* pakopą, išnyksta rūpesčiai ir aistringi troškimai. Šią pakopą žmogus pasiekia tada, kai ima vienodai žvelgti į visas gyvąsias esybes. Vėliau *brahma-bhūtos* būvyje esančio žmogaus sąmonė perauga į Kṛṣṇos sąmonę, ir vieninteliu jo siekiu tampa noras tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Noras tobulėti atsidavimo tarnystėje nėra tolygus norui gyventi materialiame pasaulyje ir ieškoti jutiminių malonumų. Kitaip sakant, gyvenant dvasiškai norai niekur nedingsta, tiesiog jie tampa gryni. Išgryninus jausmus, žmogus tampa laisvas nuo visų materialių būvių – *annamayos, prāṇamayos, manomayos* ir *vijñānamayos* ir pasiekia aukščiausią pakopą, arba palaimingą gyvenimą Kṛṣṇos sąmonėje. Filosofų *māyāvādžių* nuomone, *ānandamaya* – tai susiliejimo su

Aukščiausiuoju būvis. Jiems *ānandamaya* reiškia, kad Supersiela ir individuali siela susilieja į viena. Iš tikrųjų vienovė – tai ne įsiliejimas į Aukščiausiąjį ir ne individualybės praradimas. Įsiliejimas į dvasinę būtį vyksta tada, kai gyvoji esybė suvokia, kad amžinumo ir žinojimo prasme ji prilygsta Aukščiausiajam Viešpačiui. O tikrąją *ānandamayos* (palaimos) stadiją žmogus pasiekia, kai pradeda su atsidavimu tarnauti Viešpačiui. Tai patvirtinama „Bhagavad-gītoje“: *mad-bhaktiṁ labhate parām – brahma-bhūtos* stadija (*ānandamaya*) galutinai pasiekiama tik tuo atveju, kai tarp Aukščiausiojo ir pavaldžių gyvųjų esybių užgimsta abipusė meilė. Jeigu žmogus nepasiekė *ānandamayos* pakopos, kvėpuodamas jis tampa panašus į kalvės dumples, ilgai gyvendamas – į medį, ir apskritai, jis niekuo nėra pranašesnis už žemesnius gyvulius – kupranugarį, kiaulę ar šunį.

Be abejo, amžinoji gyvoji esybė nesunaikinama. Tačiau žemiausių gyvybės rūšių būtybes nuolat lydi kančia, o tie, kurie su atsidavimu tarnauja Aukščiausiajam Viešpačiui, gyvena palaimingai – *ānandamayos* lygiu. Visos anksčiau minėtos pakopos yra susijusios su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Nors Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gyvosios esybės egzistuoja bet kuriomis aplinkybėmis, jos skiriasi tuo, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo nuolat yra *ānandamayos* būvyje, tuo tarpu pavaldžios gyvosios esybės, mažytės Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės, yra linkusios nupulti į žemiausias egzistavimo formas. Nors ir Aukščiausiasis Viešpats, ir gyvoji esybė egzistuoja visomis pakopomis, tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada transcendentinis, Jis pranoksta mūsų gyvenimo sampratas, nesvarbu, ar mes būtume sąlygoti, ar išvaduoti. Kosminio pasaulio atsiradimas įmanomas tik Aukščiausiojo Viešpaties malone. Jo malone kosminis pasaulis egzistuoja, o po sunaikinimo įsilieja į Aukščiausiojo Viešpaties būtį. Todėl Aukščiausiasis Viešpats yra aukščiausioji būtis, visų priežasčių priežastis. Taigi mes turėtume daryti išvadą, kad Kṛṣṇos sąmonės neugdantis žmogus gyvena veltui.

Pernelyg materialistiškiems žmonėms, nesuvokiantiems dvasinio pasaulio – Kṛṣṇos buveinės iškilnumo, didieji išminčiai pataria praktikuoti *yogą*, kuri padeda pakilti virš meditacijos į pilvo sritį, vadinamosios *mūlādhāros* arba *maṇipūrakos* meditacijos. *Mūlādhāra* ir *maṇipūraka* – tai specialūs terminai, nurodantys į pilvo srityje esantį žarnyną. Primityvūs materialistai, kuriems atrodo, kad gyvoji esybė palaiko gyvybę vien maistu, mano, kad svarbiausia – materiali gerovė. Jie pamiršta, kad nors niekas nedraudžia mums pasotinti skrandį, tačiau nesuviršintas maistas sukelia virškinimo sutrikimus ir padidėjusį rūgštingumą. Todėl maistas pats savaime nėra gyvybinės energijos šaltinis. Kad suviršintume maistą, mes naudojamės kita, aukštesne galia, kuri „Bhagavad-gītoje“ vadinama *vaiśvānara*. Viešpats Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ sako, kad Jis padeda

viršKinimui *vaiśvānaros* pavidalu. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa – visa aprėpiantis. Todėl tai, kad Jis pasireiškia *vaiśvānaros* pavidalu, nėra kažkas nepaprasta.

Iš tikrųjų Kṛṣṇa esti visur. Todėl *vaiṣṇavas* savo kūną pažymi ženklais, simbolizuojančiais Viṣṇu šventyklą. Pirmiausia *tilakos* ženklu jis pažymi šventyklą pilvo srityje, po to iš eilės – ant krūtinės, tarp raktikaulių, ant kaktos ir pagaliau viršugalvį, *brahma-randhrą*. Trylika *tilakos* ženklų, ženklinančių *vaiṣṇavo* kūno šventyklas, vadinami taip: kaktoje – Viešpaties Keśavos šventykla, pilvo srityje – Viešpaties Nārāyaṇos šventykla, ant krūtinės – Viešpaties Mādhavos šventykla, po kaklu tarp raktikaulių – Viešpaties Govindos šventykla, dešinėje pilvo pusėje – Viešpaties Viṣṇu šventykla, ant dešinės rankos prie alkūnės – Viešpaties Madhusūdanos šventykla, arčiau peties – Viešpaties Trivikramos šventykla. Atitinkamai kairėje pilvo pusėje yra Viešpaties Vāmanadevos šventykla, ant kairės rankos prie alkūnės – Śrīdharos šventykla ir arčiau peties – Hṛṣīkeśos šventykla. Ant nugaros prie kaklo šventykla vadinama Padmanābha, o ant pusiaujo – Dāmodara. Viršugalvyje yra Vāsudevos šventykla. Žymėdamas kūną *tilaka*, *vaiṣṇavas* medituoja Viešpatį, kuris yra įvairiose kūno dalyse, tačiau tiems, kurie nėra *vaiṣṇavai*, didieji išminčiai rekomenduoja meditaciją, paremtą kūniškąja būties samprata, kurios metu medituojantysis turi sukaupti dėmesį į žarnyną, širdį, gerklę, tarpuakį, kaktą ir viršugalvį. Kai kurie išminčiai, priklausantys garsaus šventojo Aruṇos *paramparai*, medituoja į širdį, nes Supersiela kartu su gyvąja esybe glūdi širdyje. Tai patvirtina ir penkioliktasis „Bhagavad-gītos“ skyrius, kuriame Viešpats sako: „Aš esu visų širdyse.“

Vaiṣṇavas rūpinasi savo kūnu, kad galėtų tarnauti Viešpačiui, ir tai yra viena iš atsidavimo tarnystės dalių. Primityvūs materialistai savo kūną laiko savuoju „aš.“ Jie garbina kūną per *yogą*, kurią praktikuodami jie medituoja įvairias kūno dalis – *maṇipūraką, daharą* ir *hṛdayą*, ir pamažu pakelia vidinį žvilgsnį iki *brahma-randhros* viršugalvyje. Aukščiausio lygio *yogas*, pasiekęs *yogos* pratybų tobulumą, galop išsiveržia pro *brahma-randhrą* ir keliauja į kurią nors materialaus arba dvasinio pasaulio planetą. Kaip *yogams* pavyksta nukeliauti į kitas planetas, labai vaizdžiai aprašo antroji „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmė.

Todėl Śukadeva Gosvāmis pradedantiesiems siūlė garbinti *virāṭ-puruṣą*, milžiniškąjį Viešpaties visatos pavidalą. Jeigu žmogui sunku patikėti, kad Viešpatį galima sėkmingai garbinti *arcos* arba Dievybės pavidalu, arba jeigu jam nepavyksta į šį pavidalą sutelkti savo minčių, tada jam siūloma lenktis Viešpaties visatos pavidalui. Žemutinioji visatos dalis laikoma Viešpaties visatos pavidalo pėdomis ir kojomis, vidurinioji – bamba, arba Viešpaties pilvu, aukštesniosios Janalokos ar Maharlokos planetų

sistemos yra Viešpaties širdis, o aukščiausioji planetų sistema, Brahmaloka, – Viešpaties viršugalvis. Didieji išminčiai siūlo įvairius procesus pagal garbintojo lygį, tačiau galutinis visų meditacijos ir *yogos* metodų tikslas – sugrįžti namo, atgal pas Dievą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kiekvienas, kuris pasiekia aukščiausiąją planetą, Kṛṣṇos buveinę, ar netgi Vaikuṇṭhos planetas, niekada nebeturės grįžti į kančių perpildytą materialią egzistenciją.

Todėl Vedos siūlo Viṣṇu lotoso pėdas laikyti visų siekių galutiniu tikslu. *Tad viṣṇoḥ paramaṁ padam:* Viṣṇuloka, arba Viṣṇu planetos, plaukioja aukščiau visų materialiųjų planetų. Yra žinoma, kad Vaikuṇṭhos planetos yra *sanātana-dhāma*, t.y. jos amžinos. Jos visada išlieka nesunaikintos, netgi šio materialaus pasaulio naikinimo metu. Taigi, jeigu žmogus neįvykdo savo gyvenimo misijos – negarbina Aukščiausiojo Viešpaties ir negrįžta atgal pas Dievą, tai rodo, kad jis nepasiekė svarbiausiojo gyvenimo tikslo.

Kitoje įkūnytųjų Vedų maldoje Viešpačiui kalbama apie tai, kaip Jis įeina į įvairias gyvybės formas. Keturioliktame „Bhagavad-gītos“ skyriuje pasakyta, kad visose gyvybės formose ir rūšyse glūdi neatsiejama dvasinė Aukščiausiojo Viešpaties dalelė. Pats Viešpats „Gītoje“ teigia, kad Jis – tėvas, duodantis sėklą visoms formoms bei rūšims, todėl visi mes turėtume būti laikomi Viešpaties vaikais. Impersonalistus, kurie mąsto gyvųjų esybių ir Aukščiausiojo Viešpaties lygybės kategorijomis, kartais supainioja tai, kad Aukščiausiasis Viešpats yra kiekvieno širdyje kaip Paramātmā. Jie mano taip: Aukščiausiasis Viešpats įeina į įvairius kūnus kartu su individualia siela, todėl Viešpats ir individualioji esybė niekuo nesiskiria. Impersonalistai prieštarauja: „Kodėl individualioji siela turi garbinti Paramātmą, arba Supersielą?“ Jų nuomone, Supersiela ir individuali siela yra to paties lygio, jos vienodos ir niekuo nesiskiria. Tačiau skirtumas tarp Supersielos ir individualios sielos egzistuoja, ir jį apibūdina penkioliktasis „Bhagavad-gītos“ skyrius, kur Viešpats sako, kad nors Jis ir gyvoji esybė glūdi viename kūne, Jis yra aukštesnis. Jis iš vidaus rodo kelią arba suteikia intelektą individualiai sielai. „Gītoje“ aiškiai pasakyta, kad Viešpats individualiai sielai suteikia intelektą. Atmintis ir užmarštis kyla iš Supersielos. Niekas negali veikti savarankiškai, Supersielai neleidus. Todėl individualioji siela veikia pagal savo praeities *karmą*, apie kurią primena Viešpats. Individualioji siela iš prigimties užmarši, tačiau gyvosios esybės širdyje glūdintis Viešpats primena, ką ji norėjusi daryti praėjusį gyvenimą. Individualios sielos protas yra tarsi ugnies apimta medžio pliauska. Nors ugnis visada ta pati, tačiau jos smarkumas priklauso nuo pliauskos dydžio. Taip lygiai ir individualioji siela: kokybiškai ji vienoda su Aukščiausiuoju Viešpačiu, tačiau ji atsiskleidžia tiek, kiek leidžia jos esamas kūnas.

Aukščiausiąjį Viešpatį, arba Supersielą, vadina *eka-rasa. Eka* reiškia „vienas“, o *rasa* – „skonis.“ Aukščiausiasis Viešpats transcendentalus – Jam būdinga amžinybė, palaima ir absoliutus žinojimas. Jo, kaip *eka-rasos*, padėtis nė kiek nesikeičia, kai, glūdėdamas kiekviename individualiame kūne, Jis tampa individualios sielos darbų liudininku ir jos patarėju.

Tačiau individualių sielų – nuo Viešpaties Brahmos iki skruzdės – dvasinė galia atsiskleidžia pagal jų turimo kūno galimybes. Pusdieviai priklauso tai pačiai kategorijai, kaip ir individualios sielos, esančios žmonių arba žemesniųjų gyvūnų kūnuose. Todėl išmintingi žmonės negarbina pusdievių, nereikšmingų Kṛṣṇos atstovų, nes jie turi sąlygotų būtybių kūnus. Individualios sielos jėgos ir galimybės atsiskleidžia tiek, kiek tai leidžia turimas kūnas, jo konstitucija. Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo gali nė kiek nesikeisdamas bet kuriuo pavidalu tobulai atskleisti Savo galimybes. Negalima sutikti su filosofų *māyāvādžių* nuomone, esą Dievas ir individualioji siela yra viena ir tas pat, nes individualios sielos galimybės atsiskleidžia priklausomai nuo to, kokio išsivystymo lygio kūną ji turi. Individualioji siela kūdikio kūne negali parodyti suaugusiojo žmogaus jėgos, tuo tarpu Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa, dar būdamas kūdikis ir gulėdamas ant Savo motinos kelių, parodė Savo galybę, užmušdamas Pūtaną ir kitus Jį puolusius demonus. Todėl pasakyta, kad dvasinė Aukščiausiojo Viešpaties galia yra *eka-rasa*, arba nekintama. Taigi Aukščiausiasis Viešpaties Asmuo – vienintelis garbinimo objektas, ir tai puikiai žino žmonės, kurių neveikia materialiosios gamtos jėgos. Kitaip sakant, garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį tegali išsivadavusios sielos. Žemo intelekto *māyāvādžiai* garbina pusdievius, manydami, kad pusdieviai ir Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra lygiaverčiai.

Įkūnytosios Vedos toliau reiškė savo pagarbą. „Brangus Viešpatie, – meldėsi jos, – daug daug kartų gimusieji, pasisėmę tikros išminties ir visiškai Tave pažinę, pradeda garbinti Tavo lotoso pėdas.“ Ši mintis patvirtinta ir „Bhagavad-gītoje“, kur Viešpats sako, kad po daugelio gimimų didi siela, arba *mahātmā*, atsiduoda Viešpačiui, gerai žinodama, kad Vāsudeva, Kṛṣṇa, yra visų priežasčių priežastis. Vedos tęsė: „Jau buvo aiškinta, kad protą, intelektą bei jausmus mums suteikė Dievas, todėl kai šie sielos įrankiai apsivalo, mums nelieka nieko daugiau, kaip pasinaudoti jais su atsidavimu tarnaujant Viešpačiui. Gyvajai esybei tenka kalėti įvairiose gyvybės formose, nes, veikdama materialiai, ji ne pagal paskirtį naudojasi protu, intelektu bei jausmais. Įvairaus tipo kūnus gyvoji esybė gauna kaip atlygį už savo darbus. Kūną gyvajai esybei materiali gamta sukuria, atsižvelgdama į jos norus. Aukščiausiojo Viešpaties valia gyvoji esybė gauna tokį kūną, kurio ji nori ir yra užsitarnavusi.“

Trečiojoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje paaiškinta, kad aukštesniųjų

jėgų kontroliuojama gyvoji esybė kartu su tėvo sėkla patenka į konkrečios motinos įsčias, kur susiformuoja jos kūnas. Gyvoji esybė savo jausmais, intelektu, protu ir kitkuo naudojasi taip, kaip ji pati to nori. Šitaip ji sukuria tam tikrą kūną, kuris ir tampa jos kalėjimu. Taigi gyvoji esybė įsikūnija įvairiomis gyvybės formomis, tokiomis, kaip pusdievis, žmogus arba gyvulys, priklausomai nuo konkrečios situacijos bei aplinkybių.

Vedų raštai aiškina, kad gyvosios esybės, įkalintos įvairiose gyvybės formose, yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės. Filosofai *māyāvādžiai* klaidingai tapatina gyvąją esybę su Paramātma, kuri iš tikrųjų glūdi gyvosios esybės širdyje ir yra jos draugas. Kadangi ir Paramātmā (Aukščiausiasis Dievo Asmuo lokalizuotu aspektu), ir individuali gyvoji esybė glūdi kūne kartu, kartais per nesusipratimą teigiama, kad Paramātmā ir gyvoji esybė niekuo nesiskiria. Tačiau tarp individualios sielos ir Supersielos egzistuoja aiškus skirtumas, kurį apibrėžia „Varāha Purāṇa.“ Aukščiausiojo Viešpaties neatsiejamos dalelės yra dviejų rūšių. Viena iš jų – tai gyvoji esybė, kuri vadinama *vibhinnāṁśa*, o kita – Paramātmā, arba visiška Aukščiausiojo Viešpaties ekspansija, *svāṁśa*. Visiška Aukščiausiojo Asmens ekspansija *svāṁśa* tokia pat galinga, kaip ir Patsai Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visiška Jo ekspansija Paramātmā galybės prasme nesiskiria, tuo tarpu neatsiejamos Jo dalelės, mikroskopinio dydžio *vibhinnāṁśos* teturi visai menką Viešpaties galybės dalį. „Nārāyaṇa-pañcarātra“ nurodo, kad gyvosios esybės, Aukščiausiojo Viešpaties paribio galia, be jokių abejonių, dvasinės kokybės prasme tapačios Viešpačiui, tačiau jos linkusios apaugti materialiomis ypatybėmis. Kadangi mikroskopinio dydžio gyvoji esybė turi polinkį patekti materialių *guṇų* valdžion, ji vadinasi *jīva*, tuo tarpu Aukščiausiąjį Dievo Asmenį kartais vadina Šiva – spinduliuojančiu gėrį. Taigi Šiva ir *jīva* skiriasi tuo, kad gėrį spinduliuojančio Aukščiausiojo Viešpaties Asmens materialios ypatybės niekada neveikia, o mikroskopinio dydžio Aukščiausiojo Viešpaties dalelės jų poveikiui yra neatsparios.

Supersiela, glūdinti gyvosios būtybės kūne, kad ir tėra pilnavertė Viešpaties dalis, yra verta individualios gyvos esybės garbinimo. Todėl didieji išminčiai padarė išvadą, jog meditacijos metodas yra taip sumanytas, kad padėtų individualiai gyvajai esybei sutelkti dėmesį į Supersielos (Viṣṇu) lotoso pėdas. Tokia yra tikroji *samādhi*. Gyvoji esybė negali savo jėgomis išsivaduoti iš materialios vergystės. Todėl ji turi su atsidavimu tarnauti Aukščiausiojo Viešpaties, Supersielos, kuri glūdi jos širdyje, lotoso pėdoms. Śrīdhara Svāmis, žymus „Śrīmad-Bhāgavatam“ komentuotojas, šiai minčiai pailiustruoti sukūrė puikias eiles, kurių prasmę galima persakyti taip: „Brangus Viešpatie, aš esu amžina Tavo dalelė, tačiau patekau į Tavo materialių galių spąstus. Šios galios, kaip ir visa, kas egzistuoja,

sklinda iš Tavęs. Būdamas visų priežasčių priežastis, Tu įėjai į mano kūną Supersielos pavidalu, ir man teko ypatinga teisė kartu su Tavimi patirti didįjį pažinimo džiaugsmą. Todėl, brangus Viešpatie, prašau Tavęs leisti su meile tarnauti Tau, kad vėl galėčiau grįžti į savo pirminį transcendentinės palaimos būvį."

Didžios asmenybės supranta, kad šiame materialiame pasaulyje surakinta gyvoji esybė savo jėgomis išsivaduoti negali. Kupinos tikėjimo ir atsidavimo, didžios asmenybės su transcendentine meile ima tarnauti Viešpačiui. Tokia įkūnytųjų Vedų išvada.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, labai sunku iki galo pažinti Absoliučiąją Tiesą. Tavo Šviesybė labai maloningas puolusioms sieloms, nes Tu apsireiški įvairiausiomis inkarnacijomis ir atlieki nepakartojamus darbus. Tu apsireiški materialiame pasaulyje net kaip istorinė asmenybė, ir Tavo žaidimus gražiai aprašo Vedų raštai. Tavo žaidimai labai patrauklūs, jie yra tarytum transcendentinės palaimos vandenynas. Paprasti žmonės turi natūralų potraukį skaityti pasakojimus, kurie šlovina paprastas *jīvas*, tačiau susidomėję Vedų raštais, pasakojančiais apie amžinus Tavo žaidimus, jie panyra į transcendentinės palaimos vandenyną. Kaip pavargęs žmogus atgauna jėgas, pasinėręs į vandenį, taip ir sąlygotoji siela, kuriai apkarto materiali veikla, atgyja ir pamiršta apie bet kokį materialios veiklos sukeltą nuovargį, kai galop pasineria į transcendentinį Tavo žaidimų vandenyną. Todėl išmintingiausieji Tavo bhaktai kaip vienintelę savęs pažinimo priemonę pasirenka atsidavimo tarnystę ir nuolat praktikuoja devynis jos metodus: visų pirma klausosi pasakojimų apie Tave ir gieda Tau šlovę. Kai Tavo bhaktai klausosi pasakojimų apie transcendentinius Tavo žaidimus ir šlovina Tave, jie užmiršta net transcendentinę palaimą, kurią teikia išsivadavimas, arba susiliejimas su Aukščiausiojo būtimi. Tokių bhaktų nebedomina vadinamasis išsivadavimas ir tuo labiau materialūs veiksmai, kurie padeda pasikelti į dangaus planetas ir patirti ten jutiminius malonumus. Tyri bhaktai stengiasi bendrauti tik su *paramahaṁsomis*, didžiais išsivadavimą pasiekusiais bhaktais, kad nuolat galėtų klausytis pasakojimų apie Tavo šlovingus darbus ir juos patys šlovinti. Vardan to tyri bhaktai yra pasiryžę aukoti visus savo gyvenimo patogumus, atsisakyti net ir materialaus šeimos židinio jaukumo, vadinamosios visuomenės, draugystės bei meilės. Paragavusieji atsidavimo nektaro taria transcendentinius Tavo didybę šlovinančius garsus: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare", ir neieško kitokių dvasinių džiaugsmų arba materialių patogumų, kurie tyriems bhaktams yra ne vertesni už šiaudą, besimėtantį gatvėje."

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, kai žmogui pavyksta išg-

ryninti savo protą, jausmus bei intelektą tarnaujant Tau su atsidavimu ir visiška Kṛṣṇos sąmone, protas tampa draugu. Priešingu atveju, protas bus amžinas jo priešas. Protas, užimtas atsidavimo tarnyste Viešpačiui, yra geriausias gyvos esybės draugas, nes jis padeda visad prisiminti Aukščiausiąjį Viešpatį. Tavo Šviesybe, Tu esi amžinas ir brangiausias gyvosios esybės draugas, ir kai Tu viešpatauji žmogaus prote, jis iškart pajunta nusiraminimą, kurio siekė visus savo gyvenimus. Žmogus, kurio mintys sutelktos į Aukščiausiojo Dievo Asmens lotoso pėdas, niekada nebesigriebs žemesnių garbinimo formų arba žemesnio lygio savęs pažinimo būdų. Bandydama garbinti kokį nors pusdievį arba praktikuodama kitokius savęs pažinimo būdus, gyvoji esybė patenka į gimimų ir mirčių sūkurį, ir sunku net įsivaizduoti, kaip žemai nupuola gyvoji esybė, patekusi į tokias bjaurias gyvybės formas, pavyzdžiui, tapusi kate arba šunimi."

Vienoje iš Śrī Narottamos dāsos Ṭhākuros giesmių yra žodžiai, kad žmonėms, kurie, užuot su atsidavimu tarnavę Viešpačiui, susidomi filosofinių samprotavimų bei karminės veiklos metodais, tenka išgerti pilną taurę nuodų, kuri yra atlygis už šį jų domėjimąsi. Tokie žmonės priversti gimti įvairiose gyvybės formose ir įgyti tokius bjaurius įpročius, kaip mėsos valgymas bei intoksikatų vartojimas. Paprastai materialistai garbsto laikiną materialų kūną ir pamiršta apie kūne glūdinčios dvasinės kibirkšties gerovę. Vieni jų pasineria į materialųjį mokslą, stengdamiesi sukurti kuo daugiau patogumų kūnui, kiti pradeda garbinti pusdievius, norėdami pasikelti į dangaus planetas. Svarbiausia jiems susikurti kuo patogesnes sąlygas materialiam kūnui, tačiau siekdami šio tikslo jie užmiršta apie savo dvasinės sielos poreikius. Tokius žmones Vedų raštai vadina savižudžiais, nes prisirišimas prie materialaus kūno bei kūniškųjų patogumų priverčia gyvąją esybę kaskart iš naujo pergyventi gimimą ir mirtį, ir tai, žinoma, sukelia nepakeliamas materialias kančias. Žmogaus gyvybės forma – tai galimybė suvokti save. Todėl išmintingiausieji pasirenka atsidavimo tarnystę, savo protą, jausmus bei kūną skirdami tarnauti Viešpačiui, ir iš šio kelio niekada neišklysta.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, egzistuoja daugybė *yogų* mistikų, kurie yra labai išsimokslinę ir apgalvotai siekia didžiausio gyvenimo tobulumo. Jie užsiima *yogos* pratybomis, kurios padeda suvaldyti gyvybinio oro sroves savo kūne. *Yogą* jie praktikuoja sutelkdami mintis į Viṣṇu pavidalą ir griežtai tramdydami jausmus, tačiau, pažaboję kūną, laikydamiesi įžadų bei apribojimų – o tai reikalauja didžios ištvermės bei pastangų, – galų gale jie atsiduria ten, kur patenka ir Tavo priešai. Kitaip sakant, ir *yogai*, ir savo išmintimi pagarsėję spekuliatyvieji filosofai galų gale įsilieja į beasmenį Brahmano švytėjimą, tuo tarpu demonai, amžini Viešpaties priešai, pasiekia šį tikslą visai nesistengdami. Demonai

Kaṁsa, Šišupāla bei Dantavakra irgi įsiliejo į Brahmano švytėjimą, nes be paliovos mąstė apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. *Gopes*, moteris, pavergė Kṛṣṇos grožis, ir nuolat mąstyti apie Kṛṣṇą jas kurstė geismas. *Gopės* norėjo, kad Kṛṣṇa apkabintų jas Savo puikiomis, apvaliomis tarsi gyvatės rankomis. Taip lygiai ir mes, Vedų himnai, stengiamės paprasčiausiai sutelkti savo mintis į Tavo Šviesybės lotoso pėdas. Tokios moterys, kaip *gopės*, sutelkia į Tave visas savo mintis iš geismo, o mes mąstome apie Tavo lotoso pėdas, norėdami sugrįžti namo, atgal pas Dievą. Tavo priešai negali užmiršti Tavęs, jie dieną naktį rezga planus, kaip Tave užmušti, o *yogai* griežčiausiai tramdo savo kūną ir laikosi įžadų, tenorėdami įsilieti į beasmenį Tavo švytėjimą. Visi jie, nors sutelkia savo mintis į Tave skirtingais būdais, pasiekia dvasinį tobulumą priklausomai nuo to, kokie buvo jų ketinimai, nes Tu vienodas visiems Savo bhaktams."

Śrīdhara Svāmis parašė puikias eiles, gerai iliustruojančias šią mintį: „Brangus Viešpatie, nuolatos galvoti apie Tavo lotoso pėdas labai sunku. Tai įmanoma tik didiems bhaktams, kurie jau patyrė meilę Tau ir atlieka Tau skirtą transcendentinę meilės tarnystę. Brangus Viešpatie, aš norėčiau, kad mano protas vienokiu ar kitokiu būdu būtų sutelktas į Tavo lotoso pėdas nors trumpą laiką."

Apie tai, kiek dvasiškai patobulėti pavyksta įvairiems dvasios ieškotojams, rašo „Bhagavad-gītā." Joje Viešpats sako, kad suteikia bhaktui tiek tobulumo, kiek šis atsiduoda Jam. Impersonalistai, *yogai* ir Viešpaties priešai įsilieja į transcendentinį Jo švytėjimą, tuo tarpu personalistai, sekantys Vṛndāvanos gyventojų pavyzdžiu, t.y. nuosekliai žengiantys atsidavimo tarnystės keliu, pasiekia asmenišką Kṛṣṇos buveinę, Goloką Vṛndāvaną, arba Vaikuṇṭhos planetas. Į dvasinę karalystę, dvasinį dangų, įžengia tiek impersonalistai, tiek personalistai, tačiau atsižvelgiant į tai, kaip jie nori tarnauti Viešpačiui, t.y. kokius savitarpio santykius nori su Juo užmegzti, impersonalistai patenka į beasmenį Brahmano švytėjimą, o personalistai eina į Vaikuṇṭhos planetas arba Vṛndāvanos planetą.

Įkūnytosios Vedos kalbėjo, kad žmonės, gimę po materialaus pasaulio sukūrimo, negali suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens buvimo, remdamiesi savo materialiomis žiniomis. Kaip jauniausias kartos atstovas šeimoje neprisimena savo prosenelio, kuris gyveno prieš jam gimstant, lygiai taip ir mes nesugebame suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens, Nārāyaṇos, arba Kṛṣṇos, kuris amžinai egzistuoja dvasiniame pasaulyje. Aštuntajame „Bhagavad-gītos" skyriuje aiškiai pasakyta, kad pasiekti Aukščiausiąjį Asmenį, amžinai gyvenantį Dievo karalystėje (*sanātana-dhāmoje*) galima tik per atsidavimo tarnystę.

O dėl materialaus pasaulio kūrimo, tai pirmoji sukurta esybė buvo Brahmā. Iki Brahmos šiame pasaulyje nebuvo nė vienos gyvos esybės.

Jame buvo tuščia ir tamsu, kol lotoso žiede, išdygusiame iš Garbhodakaśāyī Viṣṇu bambos, negimė Brahmā. Garbhodakaśāyī Viṣṇu yra Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu ekspansija. Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu yra Saṅkarṣaṇos ekspansija, Saṅkarṣaṇa – Balarāmos ekspansija, o Balarāma yra tiesioginė Kṛṣṇos ekspansija. Sukūrus Brahmą, pasaulį išvydo dviejų rūšių pusdieviai: tai tokie pusdieviai, kaip keturi broliai – Sanaka, Sanātana, Sanandana ir Sanat-kumāra, įkūnijantys pasaulio atsižadėjimą, ir tokie pusdieviai, kaip Marīcis bei jo palikuonys, kuriems skirta mėgautis šiuo materialiuoju pasauliu. Iš šių dviejų rūšių pusdievių netrukus radosi kitos gyvosios būtybės bei žmonės. Taigi visos gyvosios būtybės, gyvenančios šiame materialiame pasaulyje, neaplenkiant ir paties Brahmos, pusdievių ir *rākṣasų*, turi būti laikomi mūsų amžininkais. Tai reiškia, kad visi jie gimė neseniai. Kaip žmogus šeimoje nepažįsta savo tolimų protėvių, lygiai taip ir kiekvienas šio materialaus pasaulio gyventojas nepažįsta Aukščiausiojo Viešpaties, kuris egzistuoja dvasiniame pasaulyje, nes materialus pasaulis buvo sukurtas visai neseniai. Nepaisant ilgų egzistavimo amžių, visa tai, kas gavo išraišką materialiame pasaulyje – laiko pradai, gyvosios esybės, Vedos, grubieji bei subtilieji pradai – vis dėlto turėjo pradžią. Visa tai, kas sukurta šiame pasaulyje arba tai, kas traktuojama kaip būdas pažinti pirminį kūrinijos šaltinį, yra, galima sakyti, šiuolaikinis reiškinys.

Taigi savęs arba Dievo pažinimas per karminę veiklą, filosofinius samprotavimus ar mistinę *yogą* iš tikrųjų neleidžia priartėti prie aukščiausiojo visa ko šaltinio. Kai nebelieka pasaulio, Vedų, materialaus laiko, grubiųjų bei subtiliųjų materijos pradų ir kai visos gyvosios esybės tampa neišreikštos ir ilsisi Nārāyaṇoje, visi šie dirbtiniai metodai netenka bet kokios reikšmės ir galios. Tuo tarpu atsidavimo tarnystė amžinai vyksta amžiname dvasiniame pasaulyje. Todėl vienintelis tikras savęs pažinimo arba Dievo pažinimo metodas yra atsidavimo tarnystė. Kas pasirenka šį metodą, stoja į tikrąjį Dievo pažinimo kelią. Śrīla Śrīdhara Svāmis apie tai sukūrė eiles, kurių svarbiausioji mintis yra ta, kad aukščiausiojo visa ko šaltinio, Aukščiausiojo Dievo Asmens, didybė neaprėpiama ir kad gyvoji esybė negali pažinti Jo jokiomis materialiomis priemonėmis. Todėl kiekvienas turi melstis ir prašyti Viešpaties leidimo amžinai su atsidavimu Jam tarnauti, kad Dievo malone galėtų pažinti pirmapradį kūrinijos šaltinį. Pirmapradis kūrinijos šaltinis, Aukščiausiasis Viešpats, atsiskleidžia tik bhaktams. Ketvirtame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Viešpats sako Arjunai: „Brangus Arjuna, tu – Mano bhaktas ir artimas Mano draugas, todėl Aš atskleisiu tau būdą, kaip Mane pažinti.“ Kitaip sakant, pirmapradžio kūrinijos šaltinio, Aukščiausiojo Dievo Asmens, savo jėgomis suvokti neįmanoma. Mes turime Jį patenkinti per atsidavimo tarnystę, tada Jis atsiskleis mums Pats. Tik tokiu atveju mes galėsime Jį pažinti, ir tai tik iš dalies.

Egzistuoja įvairūs filosofai, kurie mėgina pažinti pirmapradį šaltinį abstrakčiais samprotavimais. Yra šeši svarbiausi abstrakčių filosofų tipai, o jų teorijos vadinamos *ṣaḍ-darśana*. Visi jie yra impersonalistai, *māyāvādžiai*. Kiekvienas šių filosofų norėjo įrodyti savo tiesą, nors galop pasirinko kompromisą ir teigė, kad visos nuomonės atveda į vieną ir tą patį tikslą, todėl visos yra svarios ir pagrįstos. Tačiau remiantis įkūnytųjų Vedų maldomis, nė viena iš jų nėra teisinga, nes šių filosofų siūlomas pažinimo metodas yra sukurtas šiame laikiname materialiame pasaulyje. Buvo užmirštas svarbiausias dalykas: Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, arba Absoliučiąją Tiesą, tegalima suprasti per atsidavimo tarnystę.

Filosofai, priklausantys *mīmāṁsakos* mokyklai, kuriai atstovauja tokie išminčiai, kaip Jaiminis, priėjo išvadą, kad žmogus turi atlikti gerus darbus arba nurodytas pareigas ir kad tokiu būdu jis pasieks didžiausiąjį tobulumą. Tačiau devintame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Viešpats Kṛṣṇa sako, kad nors geri darbai padeda žmogui pasikelti į dangaus planetas, tačiau, išnaudojęs gerų darbų atsargas, jis bus priverstas užmiršti apie materialią gerovę ir džiaugsmus dangaus planetose ir vėl nusileisti į žemesniąsias planetas, kur gyvenimas labai trumpas, o materiali laimė kur kas menkesnė. Tikslūs žodžiai, pavartoti „Gītoje“, tokie: *kṣīṇe puṇye martya-lokaṁ viśanti*. Todėl *mīmāṁsakos* filosofų daroma išvada, esą geri darbai atves žmogų į Absoliučiąją Tiesą, yra visiškai nepagrįsta. Nors tyras bhaktas iš prigimties turi polinkį geriems darbams, bet vien gerais darbais neįmanoma laimėti Aukščiausiojo Dievo Asmens prielankumo. Geri darbai gali išvalyti žmogų nuo susiteršimo, kylančio iš neišmanymo ir aistros, tačiau bhaktas, nuolat besiklausantis transcendentinės Viešpaties žinios, kuri išdėstyta „Bhagavad-gītoje“, „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir panašiuose šventraščiuose, apsivalo savaime. „Bhagavad-gītā“ mums sako: jeigu žmogus, tegu jo ir negalima pavadinti dorybės įsikūnijimu, visas savo jėgas atiduoda atsidavimo tarnystei, jis ryžtingai žengia į dvasinį tobulumą. Ten pat „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad žmogui, su tikėjimu ir meile užsiėmusiam atsidavimo tarnyste, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, esantis jo širdyje, nurodo kelią. Pats Viešpats Paramātmos aspektu, arba kaip dvasinis mokytojas žmogaus širdyje, suteikia bhaktui tikslius nurodymus, kurių laikydamasis jis netrukus sugrįžta pas Dievą. *Mīmāṁsakos* filosofų išvados nėra toji tiesa, kuri galėtų nurodyti tikrąjį kelią į pažinimą.

Be *mīmāṁsakos* filosofų egzistuoja dar ir *sāṅkhyos* filosofai – metafizikai arba mokslininkai materialistai, kurie tyrinėja šį kosminį pasaulį pačių išgalvotais moksliniais metodais ir kurie nepripažįsta Dievo, kaip kosminio pasaulio kūrėjo, visavaldystės. Priešingai, jie daro klaidingą išvadą, kad tiesioginė kūrinijos priežastis yra materialių pradų sąveika. Tačiau „Bhagavad-gītā“ šią teoriją atmeta. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta,

kad kosminiam aktyvumui vadovauja Aukščiausiojo Dievo Asmens valia. Šį faktą patvirtina Vedų žodžiai: *sad vā idam agra āsīt* – šaltinis, iš kurio kyla kūrinija, egzistavo iki kosminiam pasauliui atsirandant. Todėl materialieji pradai negali būti materialios kūrinijos priežastis. Nors materialieji pradai laikomi materialia priežastimi, vis dėlto pirminė priežastis yra Patsai Viešpats, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Todėl „Bhagavad-gītā“ ir sako, kad materialioji gamta funkcionuoja, vadovaujama Kṛṣṇos.

Ateistinės *sāṅkhyos* filosofija prieina tokią išvadą: kadangi materialių pasaulių pasekmės laikinos arba iliuzinės, jų priežastis irgi yra iliuzinė. *Sāṅkhyos* filosofijos pasekėjai linksta į voidizmą. Iš tikrųjų pirminė priežastis – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, o šis kosmosas yra laikina Jo materialios energijos apraiška. Kai šis laikiną išraišką gavęs pasaulis sunaikinamas, jo priežastis – amžinai egzistuojantis dvasinis pasaulis – išlieka nepakitęs, todėl dvasinis pasaulis vadinasi *sanātana-dhāma*, amžinoji buveinė. Taigi *sāṅkhyos* filosofijos išvados neturi jokio pagrindo.

Egzistuoja taip pat ir kita grupė filosofų, kuriems vadovauja Gautama ir Kaṇāda. Jie labai kruopščiai ištyrė materialių pradų priežastį ir pasekmę ir galop priėjo išvadą, kad pirminė kūrinijos priežastis yra atomų jungtis. Šiuolaikiniai filosofai materialistai yra *paramāṇuvādos* teoriją iškėlusių Gautamos ir Kaṇādos pasekėjai. Vis dėlto su šia teorija negalima sutikti, nes negyvi atomai nėra tikroji visa ko priežastis. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā“, „Śrīmad-Bhāgavatam“ bei Vedos, kur pasakyta: *eko nārāyaṇa āsīt* – iki kūrimo egzistavo vien Nārāyaṇa. „Śrīmad-Bhāgavatam“ bei „Vedānta-sūtroje“ taip pat pasakyta, kad pirminė priežastis turi jausmus ir tiesiogiai bei netiesiogiai žino viską, kas vyksta šioje kūrinijoje. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako: *ahaṁ sarvasya prabhavaḥ* – „Aš esu pirminė visa ko priežastis“, ir *mattaḥ sarvaṁ pravartate* – „Iš Manęs randasi viskas.“ Todėl atomai kad ir sudaro jungtis, kurios yra materialiosios būties pagrindas, tačiau patys kyla iš Aukščiausiojo Dievo Asmens. Taigi Gautamos ir Kaṇādos filosofija irgi nepasitvirtina.

Tuo tarpu impersonalistai, pirmasis Aṣṭāvakra, o vėliau – Śaṅkarācārya, visa ko priežastimi teigė esant beasmenį Brahmano švytėjimą. Pasak jų teorijos, materialus pasaulis – laikinas ir nerealus, o tikroji realybė yra beasmenio Brahmano švytėjimas. Tačiau ši teorija irgi nepasitvirtina, nes „Bhagavad-gītoje“ Patsai Viešpats teigia, kad Brahmano švytėjimo pagrindas yra Jo asmenybė. Ir „Brahma-saṁhitoje“ tvirtinama, kad Brahmano švytėjimas – tai spinduliai, sklindantys iš Kṛṣṇos kūno. Todėl beasmenis Brahmanas negali būti kosminio pasaulio priežastis. Pirmapradė jo priežastis – visų tobuliausias, jausmus turintis Govinda, Dievo Asmuo.

Pats pavojingiausias impersonalistų teorijos teiginys yra tas, kad Dievas, apsireikšdamas šiame pasaulyje, įgauna materialų trijų materialiosios

gamtos *guņų* sukurtą kūną. Šį *māyāvādos* teorijos teiginį Viešpats Caitanya pavadino didžiausiu nusikaltimu prieš Dievą. Jis sakė, kad kiekvienas, kuris mano, kad Dievo Asmens kūną yra sukūrusi materiali gamta, didžiai nusikalsta Viṣņu lotoso pėdoms. „Bhagavad-gītā“ sako, kad tik kvailiai ir neišmanėliai šaiposi iš Dievo Asmens, nužengusio žmogaus pavidalu. Viešpats Kṛṣṇa, Viešpats Rāma ir Viešpats Caitanya gyveno tarp žmonių, tarsi Jie Patys būtų žmonės.

Įkūnytosios Vedos pasmerkia impersonalistų sampratą, kaip šiurkščiai iškraipančią tiesą. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Aukščiausiojo Dievo Asmens kūnas yra *ānanda-cin-maya-rasa*. Aukščiausiojo Dievo Asmens kūnas – dvasinis, ne materialus. Jis gali daryti viską, ką tik nori, kiekviena Savo kūno dalimi, todėl Jis visagalis. Materialūs organai atlieka kurią nors vieną, konkrečią funkciją, pavyzdžiui, rankos laiko daiktus, tačiau jos nemato ir negirdi. Kadangi Aukščiausiojo Dievo Asmens kūnas – *ānanda-cin-maya-rasa* arba *sac-cid-ānanda-vigraha*, Jis gali imti ir daryti viską, ką tik nori, kiekviena Savo kūno dalimi. Teigti, kad dvasinis Viešpaties kūnas – materialus, imta todėl, kad žmonės Aukščiausiąjį Dievo Asmenį linkę statyti į vieną gretą su sąlygota siela. Sąlygotos sielos kūnas materialus. Jeigu materialus ir Dievo kūnas, tada impersonalistų teorija, teigianti, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gyvosios esybės – viena ir tas pat, lengvai atranda pasekėjų.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nužengęs į žemę, apreiškia įvairiausius Savo žaidimus, ir vis dėlto Jo kūnas, kai Jis guli ant Savo motinos Yaśodos kelių, ir Jo vadinamasis suaugusiojo kūnas, kai Jis kaunasi su demonais, niekuo vienas nuo kito nesiskiria. Turėdamas vaiko kūną, Jis irgi kovėsi su demonais – Pūtana, Tṛṇāvarta, Aghāsura bei kitais, ir parodė tokią pat jėgą, kaip jaunystėje besikaudamas su demonais Dantavakra ir Śiśupāla. Materialiame gyvenime siela, pakeitusi kūną, tuojau pamiršta viską, kas nutiko ankstesniajam jos kūnui, tačiau „Bhagavad-gītā“ mums paaiškina, kad Kṛṣṇa, turintis *sac-cid-ānanda* kūną, nepamiršo, kaip Jis pasakojo „Bhagavad-gītą“ saulės dievui prieš milijonus metų. Todėl Viešpatį vadina Puruṣottama, nes Jis – transcendentiškas materialių ir dvasinių pasaulių atžvilgiu. Tai, kad Jis – visų priežasčių priežastis, reiškia, kad Jis – ir dvasinio, ir materialaus pasaulio priežastis. Aukščiausiasis Dievo Asmuo – visagalis ir visažinis. Ir kadangi materialus kūnas negali būti nei visagalis, nei visažinis, Viešpaties kūnas, be abejo, yra nematerialus. *Māyāvādos* teorijos teiginys, kad Dievo Asmuo į šį materialų pasaulį nužengia materialiu kūnu, visiškai nepasitvirtina.

Taigi, galima teigti, kad visos filosofų materialistų teorijos yra pagimdytos laikinos iliuzinės būties. Jos panašios į sapnuojančio žmogaus samprotavimus. Tokie samprotavimai, suprantama, negali atskleisti

Absoliučiosios Tiesos. Absoliučiąją Tiesą tegalima suvokti per atsidavimo tarnystę. Viešpats „Bhagavad-gītoje“ sako: *bhaktyā mām abhijānāti* – „Mane tegalima pažinti per atsidavimo tarnystę.“ Śrīla Śrīdhara Svāmis apie tai parašė puikų eiliuotą posmą, kuriame sakoma: „Brangus Viešpatie, tegu kiti veltui ginčijasi ir abstrakčiai samprotauja, stengdamiesi teoriškai pagrįsti savo giliausius filosofinius postulatus, tegu klaidžioja neišmanymo bei iliuzijos patamsiais ir mėgaujasi įsivaizduojamo savo mokytumo aureole, nieko iš tikrųjų neišmanydami apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. O aš būsiu laimingas, jei galėsiu pasiekti išsivadavimą, paprasčiausiai kartodamas šventus nuostabiojo Aukščiausiojo Dievo Asmens vardus: Mādhava, Vāmana, Trinayana, Saṅkarṣaṇa, Śrīpatis ir Govinda. Tad vaduokimės nuo šio materialaus pasaulio nešvarybių, tardami transcendentinius Jo vardus.“

Įkūnytosios Vedos kalbėjo: „Brangus Viešpatie, kai gyvoji esybė Tavo malone pradeda teisingai suvokti Tavo transcendentinę didybę, jos nebedomina įvairios teorijos, kurias sukūrė žmonės, linkę į abstrakčius samprotavimus – vadinamieji filosofai.“ Čia kalbama apie spekuliatyvias Gautamos, Kaṇādos, Patañjalio ir Kapilos (Nirīśvaros) teorijas. Iš tiesų egzistavo du Kapilos: vienas Kapila, Kardamos Munio sūnus, yra Dievo inkarnacija, o kitas – šiuolaikinis ateistas. Kapilą-ateistą dažnas painioja su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, apsireiškusiu Kardamos Munio sūnumi Svāyambhuvos Manu laikais. Viešpats Kapila, Dievo inkarnacija, apsireiškė prieš daug amžių. Laikai, kuriais mes gyvename, vadinami Vaivasvatos Manu amžiumi, o Jis apsireiškė Svayambhuvos Manu laikais.

Pasak *māyāvādos* filosofijos, šis išreikštasis pasaulis, arba materialus pasaulis, yra *mithyā* arba *māyā*, netikras. *Māyāvādžiai* skelbia principą: *brahma satyaṁ jagan mithyā*. Jie tvirtina, kad tiktai Brahmano švytėjimas – tiesa, o kosminis pasaulis – iliuzinis, netikras. Tačiau, pasak *vaiṣṇavų* filosofijos, kosminis pasaulis turi priežastį – Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats teigia, kad kai Jis įeina į materialųjį pasaulį viena iš Savo pilnaverčių dalių, prasideda kūrimas. Vedose aiškinama, kad laikinas kosminis pasaulis, arba *asat*, kyla iš Aukščiausiojo *sat*, iš to, kas tikra. „Vedānta-sūtra“ irgi sako, kad viskas kilo iš Aukščiausiojo Brahmano. Todėl *vaiṣṇavai* šio kosminio pasaulio nelaiko netikru. Filosofas *vaiṣṇavas* visus šio materialaus pasaulio daiktus ir reiškinius sieja su Aukščiausiuoju Viešpačiu.

Śrīla Rūpa Gosvāmis puikiai paaiškina šią materialaus pasaulio sampratą. Jis sako, kad atsižadėti šio materialaus pasaulio, kaip iliuzinio arba netikro, neturint žinių, kad materialus pasaulis, kaip ir visa kita, yra Aukščiausiojo Viešpaties kūrinys, – tai iš esmės nieko nevertas poelgis. Tuo tarpu *vaiṣṇavai* neprisirišę prie šio pasaulio, nes paprastai materialus

pasaulis suprantamas kaip jutiminių malonumų objektas. *Vaiṣṇavai* nelinkę tenkinti jausmų, todėl prie materialios veiklos jie neprisirišę. Šį materialų pasaulį *vaiṣṇavai* vertina pagal religinius principus, kuriuos nurodo Vedos. Kadangi Aukščiausiasis Dievo Asmuo – pirminė visa ko priežastis, *vaiṣṇavas* dar šiame materialiame pasaulyje viską sieja su Kṛṣṇa. Toks tobulas pasaulio matymas sudvasina daiktus. Kitaip sakant, viskas materialiame pasaulyje ir taip yra dvasiška, tačiau mūsų žinios labai menkos, todėl viskas mums atrodo materialu.

Įkūnytosios Vedos pateikė pavyzdį: „Tas, kuris ieško aukso, neatsisakys aukso auskarų bei apyrankių arba kitokių aukso dirbinių vien todėl, kad jų forma kitokia negu gryno aukso.“ Visos gyvosios esybės yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės ir kokybiškai Jam lygios, tačiau dabartiniu momentu jos egzistuoja aštuoniais milijonais keturiais šimtais tūkstančių skirtingų gyvybės formų ir yra tarytum skirtingi papuošalai, padirbti iš vienos medžiagos – aukso. Kaip žmogus, besidomintis auksu, neatsisako jokių formų aukso papuošalų, lygiai taip ir *vaiṣṇavas*, gerai žinodamas, kad visos gyvosios būtybės kokybiškai tapačios Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, visas jas laiko amžinais Viešpaties tarnais. Todėl *vaiṣṇavai* turi plačias galimybes tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kviesti paskui save sąlygotas, paklydusias gyvąsias būtybes, ugdyti jų Kṛṣṇos sąmonę ir vesti jas namo, atgal pas Dievą. Reikalas tas, kad gyvųjų būtybių protus veikia trys materialiosios gamtos *guṇos*, todėl gyvosios būtybės tarsi sapnuodamos eina iš vieno kūno į kitą. Kai jų sąmonė perauga į Kṛṣṇos sąmonę, jos išsyk pamato savo širdyje Kṛṣṇą, ir taip joms atsiveria kelias į išsivadavimą.

Visos Vedos teigia, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gyvosios būtybės turi tą pačią *caitanyos*, arba dvasinę kokybę. Tai patvirtina ir „Padma Purāṇa“, kur sakoma, kad egzistuoja dviejų rūšių dvasinės būtybės: *jīvos* ir Aukščiausiasis Viešpats. Visos gyvosios būtybės – nuo Viešpaties Brahmos iki mažytės skruzdės – yra *jīvos*, tuo tarpu Viešpats yra Aukščiausiasis keturrankis Viṣṇu, Janārdana. Žodis *ātmā* tegali nurodyti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, bet kadangi gyvosios esybės yra neatsiejamos Jo dalelės, kartais žodis *ātmā* vartojamas ir joms pažymėti. Dėl šios priežasties gyvosios esybės vadinamos *jīvātmomis*, o Aukščiausiasis Viešpats vadinamas Paramātma. Ir Paramātmā, ir *jīvātmā* esti šiame materialiame pasaulyje, todėl gyvenimo materialiame pasaulyje tikslas nėra jutiminiai malonumai. Manyti, kad gyvenimas skirtas jutiminiams malonumams, yra iliuzija. Realiai pagrįsta tėra idėja, kad *jīvātmā* turi tarnauti Paramātmai dar čia, materialiame pasaulyje. Žmogus, turintis Kṛṣṇos sąmonę, tai gerai įsisąmonino, tad materialaus pasaulio jis nelaiko netikru, bet gyvena transcendentinės tarnystės realybe. Dėl šios priežasties viską, kas yra materialiame pasau-

lyje, bhaktas suvokia kaip priemonę tarnauti Viešpačiui. Jis neatmeta to, ką mato aplink kaip materijos pasireiškimą, tačiau viską sieja su tarnyste Viešpačiui. Todėl bhaktas visada egzistuoja transcendentiniu lygiu, ir viskas, kas patenka jam į rankas, dvasiškai apsivalo, nes yra panaudojama Viešpaties tarnystei.

Śrīdhara Svāmis parašė puikias, šią mintį iliustruojančias eiles: „Aš lenkiuosi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, tam, kuris apsireiškia kaip realybė net materialiame pasaulyje, kurį kai kas laiko netikru.“ Idėja apie netikrą materialų pasaulį atsirado dėl žinių stygiaus, bet žmogus su tobula Kṛṣṇos sąmone Aukščiausiąjį Dievo Asmenį regi visur. Taip teisingai reikėtų suprasti Vedų mintį: *sarvaṁ khalv idaṁ brahma* – viskas yra Brahmanas.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, menkesnės nuovokos žmonės ieško kitų savęs pažinimo kelių, bet jeigu žmogus nėra tyras bhaktas, jis neturi jokių galimybių nusiplauti materijos purvo ir ištrūkti iš gimimų ir mirčių sūkurio. Brangus Viešpatie, visa ko pagrindas yra įvairios Tavo energijos. Pasak Vedų (*eko bahūnam yo vidadhāti kāmān*), Tu remi viską. Todėl Tu, Tavo Šviesybe, esi visų gyvųjų esybių – pusdievių, žmonių ir gyvulių – saugotojas ir globėjas. Tu remi visus ir sykiu esi visų širdyse. Kitaip sakant, Tu – kūrinijos šaltinis. Todėl tie, kurie atkakliai su atsidavimu tarnauja Tau, visada garbina Tave. Iš esmės tokie bhaktos laisto visatos medžio šaknis. Taigi, su atsidavimu tarnaudamas Dievo Asmeniui, žmogus džiugina ne tik Jį, bet ir kitus, nes Jis yra visų mūsų globėjas. Bhaktai, suvokiantys, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo aprėpia viską, iš tikrųjų geriausiai įgyvendina filantropijos bei altruizmo idėjas. Tyri bhaktai, visa galva pasinėrę į Kṛṣṇos sąmonę, lengvai išsiveržia iš gimimų bei mirčių sūkurio ir, vaizdžiai tariant, nušluosto nosį mirčiai.“

Bhaktas visai nebijo mirti, arba pakeisti kūną. Jo sąmonė perauga į Kṛṣṇos sąmonę, ir net jeigu jis nesugrįžta atgal pas Dievą, bet persikelia į kitą materialų kūną, jam nieko nereikia bijotis. Gyvas pavyzdys – Bharata Mahārāja. Nors viename iš savo gyvenimų jis gimė elniu, kitą gyvenimą jis visiškai nusiplovė materijos purvą ir pasiekė Dievo karalystę. Todėl „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad bhaktas nepražus niekada. Bhaktai atviras kelias į dvasinę karalystę, atgal namo pas Dievą. Net jeigu jis viename iš gyvenimų parklups, toliau eidamas Kṛṣṇos sąmonės keliu jis vis labiau tobulės, kol galop sugrįš pas Dievą. Maža to, tyras bhaktas ne tik pats apsivalo, bet kiekvienas, kuris tampa jo mokiniu, irgi palengva apsivalo ir be vargo grįžta į Dievo karalystę. Tyras bhaktas ne tik pats nugali mirtį, bet jo malone tai lengvai padaro ir jo pasekėjai. Atsidavimo tarnystėje slypi tokia jėga, kad tyras bhaktas savo transcendentiniais pamokymais apie tai, kaip įveikti neišmanymo vandenyną, gali uždegti savo artimą.

Pamokymai, kuriuos tyras bhaktas suteikia savo mokiniui, irgi visai nesudėtingi. Žmogus nesunkiai eina tyro bhakto pėdomis. Tiems, kurie gauna žinias iš mokinių sekos, prasidedančios nuo tokių pripažintų Dievo tarnų, kaip Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, Kumāros, Manu, Kapila, karalius Prahlāda, karalius Janaka, Śukadeva Gosvāmis, Yamarāja ir kiti, kelias į išsivadavimą atviras. Kita vertus, mes turime suprasti, kad Dievui neatsidavusių žmonių, linkstančių prie kitų savęs pažinimo būdų, tokių, kaip *jñāna, yoga* ir *karma*, širdys dar netyros. Nors iš pažiūros šie netyros širdies žmonės yra daug pasiekę savęs pažinimo srityje, iš tikrųjų jie negali net patys išsivaduoti, jau nekalbant apie pasekėjų išvadavimą. Tokie Dievui neatsidavę žmonės yra tarytum gyvuliai, pririšti prie grandinės, nes jie negali peržengti vieno kurio religinio tikėjimo formalumų. „Bhagavad-gītā“ juos vadina *veda-vādomis*. Jie nesuvokia, kad Vedų nagrinėjimo objektas įeina į materialios gamtos *guņų* – dorybės, aistros bei neišmanymo – įtakos sferą.

Viešpats Kṛṣṇa Arjunai pasakė, kad žmogus turi ištrūkti iš Vedų apibrėžtų pareigų sferos ir pradėti praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę, atsidavimo tarnystę. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *nistraiguņyo bhavārjuna* – „Brangus Arjuna, pasistenk pakilti aukščiau Vedų apeigų.“ Transcendentinė padėtis Vedų apeigų atžvilgiu – tai atsidavimo tarnystė. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats aiškiai sako, kad žmonės, su atsidavimu tarnaujantys Jam ir neturintys jokių kitų išskaičiavimų, pasiekė Brahmaną. Tikrasis Brahmano pažinimas – tai Kṛṣṇos sąmonė ir atsidavimo tarnystė. Todėl bhaktai yra tikri *brahmacāriai*, nes jie veikia išimtinai Kṛṣṇos sąmonėje, ir jų veikla visada yra atsidavimo tarnystė.

Todėl Kṛṣṇos sąmonės judėjimas kreipiasi į visų religijų pasekėjus su neregėtu raginimu ir, turėdamas tam rimčiausio pagrindo, kviečia prisidėti prie judėjimo, kuris moko, kaip pamilti Dievą ir pakilti virš šventraščių doktrinų bei formalių taisyklių. Žmogus, kuris negali pakilti virš dogmatinių religijos taisyklių, yra tarsi gyvulys, kurį šeimininkas prikaustė prie grandinės. Visų religijų tikslas – pažinti Dievą ir pažadinti širdyje snaudžiančią meilę Jam. Jeigu žmogus laikosi įsikibęs religinių doktrinų bei apeigų ir nepakyla iki meilės Dievui, jis panašus į šunį, pririštą prie grandinės. Kitaip sakant, jeigu žmogus neturi Kṛṣṇos sąmonės, jis dar nevertas būti laisvas nuo materialios būties purvo.

Śrīla Śrīdhara Svāmis parašė puikias eiles, kuriose kalbama: „Tegu kažkas gyvena griežtai tramdydamas kūną, tegu žudosi, šokdamas nuo kalno viršūnės, tegu keliauja į šventas vietas, tikėdamasis išsivaduoti, arba kruopščiai studijuoja filosofiją ir Vedų raštus. Tegu *yogai* mistikai praktikuoja meditaciją, tegu įvairiausios religinės grupuotės beprasmiškai pešasi dėl to, kuri iš jų geresnė. Viena neabejotina – jeigu žmogus neturi

Kṛṣṇos sąmonės ir neužsiima atsidavimo tarnyste, ir jeigu jis nenusipelnė Aukščiausiojo Dievo Asmens malonės, jis negali įveikti materijos vandenyno.“ Todėl išmintingas žmogus, jeigu jis nori pasiekti tikrąjį išsivadavimą, atsisakys visų dogmatinių pažiūrų ir prisidės prie Kṛṣṇos sąmonės judėjimo.

Įkūnytosios Vedos toliau meldėsi: „Brangus Viešpatie, Vedos aprašo beasmenį Tavo aspektą. Jos sako, kad Tu neturi rankų, tačiau paimi visas Tau atnašaujamas aukas. Tu neturi kojų, tačiau eini greičiau už kitus. Tu neturi akių, tačiau matai viską, kas vyko praeityje, kas vyksta dabar ir kas dar bus ateityje. Tu neturi ausų, bet girdi viską, kas sakoma. Tu neturi proto, bet pažįsti kiekvieną ir žinai, ką jis padarė praeityje, ką daro dabar ir ką padarys ateityje. Ir vis dėlto niekas nežino, kas esi Tu Pats. Tu pažįsti visus, bet niekas nepažįsta Tavęs, todėl Tu – visų seniausioji ir aukščiausioji asmenybė.“

Analogiški žodžiai yra ir kitose Vedų dalyse: „Tu neįpareigotas nieko daryti. Tavo žinios ir galios tokios tobulos, kad užtenka Tau ko nors panorėti, ir tai įvyksta. Niekas neprilygsta Tau ir nėra už Tave viršesnis, nes visi mes – amžini Tavo tarnai.“ Taigi Vedos sako, kad Absoliutas neturi kojų, rankų, akių, ausų ir proto, bet, nepaisant to, Jis gali veikti per Savo galias ir tenkinti visų gyvųjų esybių reikmes. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Jo rankos ir kojos yra visur, kad Jis – visa aprėpiantis. Visų gyvųjų esybių rankos, kojos, ausys bei akys dirba Supersielos, glūdinčios gyvosios būtybės širdyje, valia. Nesant Supersielos, rankos ir kojos mūsų neklausytų. Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, toks didis, nepriklausomas ir tobulas, kad netgi neturėdamas akių, kojų ir ausų veikia savarankiškai, be pašalinės pagalbos. Maža to, kitų būtybių įvairių organų darbas priklauso nuo Jo valios. Jeigu Supersiela neįkvepia ir nenukreipia gyvosios esybės, gyva esybė veikti negali.

Absoliučioji Tiesa iš esmės yra Aukščiausiasis Asmuo. Kadangi Jis veikia per įvairias Savo galias, kurių primityvaus materialisto akis negali matyti, laikoma, kad Jis yra beasmenis. Imkime pavyzdžiu dailininką: jo asmenybė atsiskleidžia jam nutapius gėlę, ir visiems aišku, kad spalvų parinkimas, formos perteikimas ir pan. pareikalavo iš dailininko didžiausio dėmesio. Apie meistro ranką liudija paveikslas, vaizduojantis pražydusias gėles. Tačiau primityvūs materialistai, nematydami Dievo rankos tokiuose meno kūriniuose, kaip gyvos, gamtoje augančios gėlės, mano, kad Absoliučioji Tiesa beasmenė. Iš tikrųjų Absoliutas – tai asmenybė, tačiau nepriklausoma asmenybė. Jeigu Jis nori nutapyti gėles, Jam nereikia Pačiam imti į ranką teptuko ir dažų. Jo galios veikia taip stebuklingai, jog, atrodo, gėlės atsiranda pačios savaime, be dailininko pagalbos. Tik nenuovokūs žmonės Absoliučiąją Tiesą traktuoja, kaip neturinčią asme-

nybės bruožų, nes tas, kuris su atsidavimu netarnauja Aukščiausiajam, negali suprasti, kaip Jis veikia, ir net Viešpaties vardas jam nežinomas. Visi Viešpaties darbai bei asmenybės bruožai teatsiveria bhaktui, nes jis tarnauja Viešpačiui ir stengiasi Jį mylėti.

„Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta: *bhoktāraṁ yajña-tapasām* – Viešpačiui tenka visų aukų ir askezių vaisiai. Viešpats toliau priduria: *sarva-loka-maheśvaram* – „Man priklauso visos planetos.“ Taigi štai tokia yra Aukščiausiojo Dievo Asmens padėtis. Nors Pats Jis drauge su Savo amžinaisiais palydovais – *gopėmis* ir piemenukais gyvena Vṛndāvanoje ir nuolat jaučia transcendentinį džiaugsmą, Jo valdomos galios veikia visoje kūrinijoje. Amžiniesiems Jo žaidimams jos netrukdo.

Tik atsidavimo tarnystė ir gali atskleisti žmogui, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo nesuvokiamų Savo galių dėka sykiu yra beasmenis ir asmenybė. Jį galima palyginti su aukščiausiuoju imperatoriumi, kurio valdžiai paklūsta tūkstančiai karalių bei valdovų. Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra aukščiausias nepriklausomas valdovas, o visi pusdieviai, taip pat ir Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, dangaus valdovas Indra, mėnulio bei saulės valdovai, veikia paklusdami Jo valiai. Vedos teigia, kad saulė šviečia, vėjas pučia, o ugnis šildo tik iš baimės Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Materiali gamta sukuria pačius įvairiausius judrius ir nejudrius šio materialaus pasaulio objektus, tačiau nė vienas jų be Aukščiausiojo Viešpaties nurodymo negali savarankiškai veikti arba kurti. Visi jie primena paklusnius karalius, kurie kasmet imperatoriui moka mokestį.

Vedos moko, kad kiekviena gyvoji būtybė palaiko gyvybę maisto, paaukoto Dievo Asmeniui, likučiais. Jos nurodo, kad per didžiuosius aukojimus aukščiausioji aukos Dievybė yra Nārāyaṇa, o atlikus auką maisto likučiai turi būti padalinti pusdieviams. Šis veiksmas vadinasi *yajña-bhāga*. Kiekvienas pusdievis gauna savąją *yajña-bhāgos* dalį, kurią suvalgo kaip *prasādam*. Taigi pusdievių galybė nėra neribota: Aukščiausiojo Dievo Asmens valia jie vykdo įvairiausias pareigas ir valgo *prasādam*, arba tai, kas lieka po aukojimo. Jie vykdo Aukščiausiojo Viešpaties valią tiksliai, kaip Jo buvo sumanyta. Aukščiausiasis Dievo Asmuo laikosi nuošaly, o Jo įsakymus vykdo kiti. Mums tiktai atrodo, kad Jis yra beasmenis. Būdami primityvūs materialistai, mes negalime suvokti, kad Aukščiausiasis Asmuo egzistuoja virš materialios gamtos, kurios reiškiniuose nematyti Jo asmenybės požymių. Todėl Viešpats „Bhagavad-gītoje“ paaiškina, kad nėra nieko už Jį viršesnio ir kad beasmenis Brahmanas – Jo kūno šviesa – yra Jam pavaldus. Śrīpāda Śrīla Śrīdhara Svāmis parašė puikias eiles, kurios iliustruoja šią mintį: „Su pagarba lenkiuosi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Jis neturi materialiųjų jausmų, bet visi materialūs jausmai veikia Jo valia, Jam Pačiam vadovaujant. Jis – aukščiausioji galia, įkvepianti gyvy-

bės visiems materialiesiems jausmams arba jutimų organams. Jis visagalis, Jis – aukščiausiasis vykdytojas. Todėl Jis vertas visų mūsų garbinimo. Šiam Aukščiausiajam Asmeniui aš ir lenkiuosi su didžiausia pagarba."

Kṛṣṇa Pats „Bhagavad-gītoje" skelbia, kad Jis – Puruṣottama, t.y. Aukščiausiasis Asmuo. *Puruṣa* reiškia „asmuo", o *uttama* – „aukščiausias" arba „transcendentiškas." Dar „Bhagavad-gītoje" Viešpats skelbia, kad Jis transcendentiškas visoms jausmus turinčioms ir jų neturinčioms gyvosioms esybėms, todėl Jis garsėja Puruṣottamos vardu. Kitoje teksto vietoje Viešpats sako, kad kaip oras yra ištirpęs visa aprėpiančiame danguje, taip ir mes glūdime Jame ir veikiame Jo vadovaujami.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, Tu vienodas visiems, Tu nesi šališkas kurio nors vieno tipo gyvosioms esybėms. Visos gyvos esybės, kaip neatsiejamos Tavo dalelės, yra laimingos arba kenčia patekusios į įvairias gyvenimo sąlygas. Jos tarsi iš ugnies išlėkusios kibirkštys. Kaip šoka kibirkštys virš liepsnos, lygiai taip šoka visos gyvosios esybės, atsirėmusios į Tave kaip į pagrindą. Tu suteiki joms viską, ko jos nori, tačiau nesi atsakingas už jų džiaugsmus ir kančias. Egzistuoja įvairių tipų gyvosios esybės: pusdieviai, žmonės, gyvuliai, medžiai, paukščiai, žvėrys, bakterijos, kirmėlės, vabzdžiai ir vandens gyviai. Visus savo gyvenimo džiaugsmus ir kančias jos patiria, remdamosi į Tave.

Gyvosios esybės yra dvejopos: vienos vadinasi *nitya-mukta*, „amžinai išvaduotos", o kitos – *nitya-baddha*. Gyvosios esybės, priklausančios *nitya-muktoms*, gyvena dvasinėje karalystėje, o *nitya-baddhos* – materialiame pasaulyje. Dvasiniame pasaulyje ir Viešpats, ir gyvosios esybės yra normalaus, pirminio būvio. Jos tarytum gyvos ugnies kibirkštys. Tuo tarpu materialiame pasaulyje, nors Viešpats Savo beasmeniu aspektu ir yra visa aprėpiantis, gyvosios esybės praranda Kṛṣṇos sąmonę tarytum kibirkštys, kurios kitąsyk, nulėkusios toli nuo ugnies, išblėsta. Vienos kibirkštys krinta į sausą žolę ir iš naujo įžiebia aukštus ugnies liežuvius. Tai tyri bhaktai, kurie nuoširdžiai užjaučia nelaimingas ir nekaltas gyvąsias esybes. Tyras bhaktas įžiebia Kṛṣṇos sąmonę sąlygotų sielų širdyse, ir šitaip liepsnojanti dvasinio pasaulio ugnis ima šviesti net šiame materialiame pasaulyje. Kitos kibirkštys krinta į vandenį, tuoj pat išblėsta ir užgęsta. Tai gyvosios esybės, kurios gimė tarp primityvių materialistų. Pirminė Kṛṣṇos sąmonė tokioje aplinkoje beveik užgęsta. Dar kitos kibirkštys nukrinta į žemę: nors jos ryškiai nešviečia, bet ir neužgęsta. Taigi vienos gyvosios esybės visai neturi Kṛṣṇos sąmonės, kitų ji yra priblėsusi, o trečios turi aiškią Kṛṣṇos sąmonę. Pusdieviai iš aukštesniųjų planetų – Viešpats Brahmā, Indra, Candra, saulės, mėnulio dievai ir daugybė kitų – turi Kṛṣṇos sąmonę. Žmonės yra tarpinė grandis tarp pusdievių ir gyvūnų, todėl kai kurie žmonės yra daugiau ar mažiau įsisąmoninę Kṛṣṇą, o

kiti yra praradę Kṛṣṇos sąmonę galutinai. Trečios kategorijos gyvosios esybės – gyvuliai, žvėrys, augalai, medžiai bei vandens gyvūnai – yra visiškai praradusios Kṛṣṇos sąmonę. Vedų pateiktas palyginimas apie iš ugnies išlėkusias kibirkštis padeda aiškiau suprasti įvairių gyvųjų būtybių būklę. Tačiau virš visų gyvųjų būtybių viešpatauja Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa, Puruṣottama, visada laisvas nuo bet kurių materijos kuriamų sąlygų.

Gali kilti klausimas, kodėl gyvosios esybės per nelemtą atsitiktinumą pateko į skirtingas gyvenimo sąlygas. Norėdami atsakyti į šį klausimą, pirmiausia turime suprasti, kad gyvosioms esybėms atsitiktinumų nebūna – atsitiktinumai yra negyvų daiktų privilegija. Vedų raštai sako, kad gyvosios būtybės turi žinias, todėl jos vadinasi *caitanya*, t.y. „žinančios.“ Todėl skirtingos gyvenimo sąlygos, kuriose jos gyvena, nėra atsitiktinis dalykas. Jos pačios renkasi, nes žino. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako: „Atidėk viską į šalį ir tiesiog atsiduok Man.“ Tokiu būdu pažinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį gali kiekvienas, ir vis dėlto gyvoji esybė pati sprendžia, priimti šį pasiūlymą ar ne. Paskutiniame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Viešpats Kṛṣṇa nedviprasmiškai sako Arjunai: „Brangus Arjuna, Aš tau pasakiau viską. Dabar pats rinkis.“ Taip lygiai ir gyvosios esybės, nusileidusios į šį materialų pasaulį, pačios nutarė jame mėgautis. Kṛṣṇa į šį materialų pasaulį jų netrėmė. Materialus pasaulis buvo sukurtas toms gyvosioms būtybėms, kurios atsisakė amžinos tarnystės Viešpačiui ir pačios užsimanė tapti aukščiausiais besimėgaujančiais subjektais. *Vaiṣṇavų* mokymas skelbia, kad gyvoji esybė, panorusi tenkinti savo jausmus ir pamiršusi tarnauti Viešpačiui, gauna vietą materialiame pasaulyje, kur gali elgtis kaip tinkama. Todėl ji pati susikuria tas gyvenimo sąlygas, kurios verčia ją džiaugtis arba kentėti. Mes turime įsidėmėti, kad ir Viešpats, ir gyvosios būtybės yra amžinai sąmoningi. Nei Viešpačiui, nei gyvosioms būtybėms neegzistuoja gimimas ar mirtis. Jeigu pasaulis kuriamas, tai nereiškia, kad sykiu kuriamos ir gyvosios esybės. Šį materialų pasaulį Viešpats kuria, suteikdamas sąlygotoms sieloms galimybę patekti į aukščiausią, Kṛṣṇos sąmonės lygį. Jeigu sąlygotoji siela šia galimybe nepasinaudoja, po materialaus pasaulio naikinimo ji atsiduria Nārāyaṇos kūne ir ten kietai miega, iki prasideda kitas pasaulio kūrimas.

Čia labai tiktų liūčių sezono pavyzdys. Sezoninius kritulius galima laikyti kūrimą skatinančiu veiksniu, nes po lietaus įmirkusioje dirvoje sparčiai stiebiasi įvairūs augalai. Taip lygiai, kai Viešpats, žvilgtelėjęs į materialią gamtą, sužadina kūrimą, iškart kaip augalai po lietaus ima dygti gyvosios esybės, turinčios įvairias gyvybės formas. Lietus tas pats, bet po lietaus išdygę augalai labai skirtingi. Lietus palyja visame lauke, tačiau jame išdygsta įvairūs augalai – skirtingiausių formų bei rūšių, nelygu kokia buvo

sėkla. Įvairuoja ir mūsų troškimų sėklos. Kiekviena gyvoji būtybė turi savų norų, ir jos norai kaip tik ir yra toji sėkla, kuri sukelia tam tikros rūšies kūno formavimąsi. Rūpa Gosvāmis tai vadina *pāpa-bīja. Pāpa* reiškia „nuodėmingas." Visus materialiuosius mūsų norus reikia laikyti *pāpa-bīja*, arba nuodėmingų norų sėklomis. „Bhagavad-gītā" aiškina, kad didžiausia mūsų nuodėmė yra tai, kad mes neatsiduodame Aukščiausiajam Viešpačiui. Todėl „Bhagavad-gītoje" Viešpats sako: „Aš apsaugosiu tave nuo atlygio už nuodėmingus norus." Nuodėmingi norai pasireiškia per fizinių kūnų įvairovę. Todėl niekas negali prikišti Aukščiausiajam Viešpačiui šališkumo, kai vienai gyvajai esybei Jis suteikia vienokį, o kitai – kitokį kūną. Pagal savo mąstyseną individuali gyvoji esybė gauna kūną, priklausantį vienai iš aštuonių milijonų keturių šimtų tūkstančių gyvybės rūšių. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Puruṣottama, tesuteikia jai galimybę įgyvendinti savo norus. Taigi gyvosios esybės veikia, naudodamosi Viešpaties suteiktomis galimybėmis.

Kita vertus, gyvosios esybės yra gimusios iš transcendentinio Viešpaties kūno. Apie šį Viešpaties ir gyvųjų esybių giminingumą pasakoja Vedų raštai, kurie teigia, kad Aukščiausiasis Viešpats rūpinasi visais Savo vaikais, suteikdamas jiems viską, ko jie nori. „Bhagavad-gītoje" Viešpats sako: „Aš – visų gyvųjų būtybių tėvas, duodantis sėklą." Nesunku suprasti, kad gyvybę savo vaikams duoda tėvas, tačiau vaikai gyvena taip, kaip jie patys to nori. Todėl tėvas neatsako už tai, kaip susiklostys jo vaikų ateitis. Kiekvienas vaikas gali naudotis savo tėvo turtu ir išklausyti jo patarimus. Tačiau nors tėvas savo vaikams palieka vienodą palikimą ir duoda tuos pačius pamokymus, kiekvienas vaikas susikuria sau tokį gyvenimą, kokio jis panori, ir pats yra kaltas dėl savo kančių ar laimės.

Taip lygiai ir „Bhagavad-gītos" pamokymai yra skirti visiems: kiekvienas turi atsiduoti Aukščiausiajam Viešpačiui, o Viešpats juo pasirūpins ir apsaugos nuo atlygio už nuodėmingus darbus. Visos gyvosios esybės turi vienodas galimybes gyventi Viešpaties kūrinijoje. Viskas, kas yra sausumoje, vandenyje arba danguje, yra gyvųjų esybių turtas. Visos gyvosios esybės yra Aukščiausiojo Viešpaties vaikai ir gali naudotis materialiais patogumais, kuriuos suteikė Viešpats, tačiau, pešdamosi tarpusavyje, nelaimingos gyvosios esybės sukuria sau nepakenčiamas sąlygas gyventi. Už jų kovą ir už geras ar blogas gyvenimo sąlygas, kurias jos susikuria, yra atsakingos pačios gyvosios būtybės, o ne Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Todėl jeigu gyvosios esybės įsiklausys į Viešpaties pamokymus, kurie išdėstyti „Bhagavad-gītoje", ir išsiugdys Kṛṣṇos sąmonę, jų gyvenimas įgaus aukščiausiąją prasmę, ir jos galės sugrįžti atgal pas Dievą.

Kitas gali paprieštarauti, esą materialų pasaulį sukūręs Viešpats, todėl Jis yra už jį atsakingas. Žinoma, Jis netiesiogiai atsakingas už šio mate-

rialaus pasaulio kūrimą ir palaikymą, tačiau Jis jokiu būdu neatsako už nevienodas gyvųjų esybių gyvenimo sąlygas. Viešpats, kurdamas materialųjį pasaulį, yra panašus į debesis, kurie duoda pradžią augalams. Liūčių sezono metu debesų dėka sudygsta įvairūs augalai. Iš debesų į žemę krinta vandens lašai, tačiau patys debesys prie žemės nesiliečia. Taip lygiai ir Viešpats sukuria materialų pasaulį, metęs žvilgsnį į materialią energiją. Tai patvirtina Vedos: „Jis metė žvilgsnį į materialią gamtą, ir įvyko kūrimas.“ „Bhagavad-gītoje“ irgi teigiama, kad vieno transcendentinio Jo žvilgsnio į materialią gamtą pakako, kad būtų sukurta judrių ir nejudrių, gyvų ir mirusių būtybių įvairovė.

Todėl materialaus pasaulio sukūrimą galima laikyti vienu iš Viešpaties žaidimų. Kūrimą vadiname žaidimu todėl, kad Viešpats šį materialų pasaulį sukuria tada, kai Jis Pats to nori. Šis Aukščiausiojo Dievo Asmens noras irgi yra Jo malonės apraiška, nes sąlygotoms sieloms Jis suteikia dar vieną galimybę atgauti savo pirmapradę sąmonę ir šitaip sugrįžti pas Viešpatį. Taigi niekam nevalia priekaištauti Aukščiausiajam Viešpačiui už tai, kad Jis sukūrė šį materialų pasaulį.

Kalbėdami apie tai, mes galime aiškiai suvokti, kuo skiriasi impersonalistai ir personalistai. Impersonalistai trokšta įsilieti į Aukščiausiojo būtį, o tuštumos filosofija siūlo visą materialiąją įvairovę paversti tuštuma. Abi šios filosofijos vadinamos *māyāvāda*. Kosminiam pasauliui, be jokių abejonių, anksčiau ar vėliau ateina galas ir jis ištuštėja, o gyvosios esybės įsilieja į Nārāyaṇos kūną, nurimdamos ten iki kito kūrimo. Tai galima pavadinti beasmene būkle, tačiau ši būklė nesitęsia amžinai. Materialaus pasaulio įvairovė neišnyksta amžiams, ir gyvosios esybės ne amžiams įsilieja į Aukščiausiojo kūną. Kai vyksta naujas kūrimas, gyvosios esybės, kurios glūdėjo Aukščiausiojo kūne neturėdamos Kṛṣṇos sąmonės, vėl ateina į šį materialų pasaulį. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad šis materialus pasaulis amžinai yra tai kuriamas, tai naikinamas, ir sąlygotos sielos, neturinčios Kṛṣṇos sąmonės, atsiradus kosminiam pasauliui kaskart iš naujo į jį sugrįžta. Jeigu sąlygotos sielos pasinaudos joms tekusia galimybe ir tiesiogiai Viešpačiui vadovaujant išsiugdys Kṛṣṇos sąmonę, jos pateks į dvasinį pasaulį ir į materialią kūriniją galės nebegrįžti. Tuštumos filosofijos pasekėjai bei impersonalistai neieško prieglobsčio prie Viešpaties lotoso pėdų, todėl ir sakoma, kad jie nepasižymi dideliu protu. Tokie nedidelio proto filosofai atlieka įvairiausias askezes arba stengiasi pasiekti *nirvāṇos* būseną, t.y. ištrūkti iš materialių sąlygų ir susilieti su Viešpačiu, ištirpus Jo kūne. Visi jie būtinai patiria nuopuolį, nes nepaiso Viešpaties lotoso pėdų svarbos.

„Caitanya-caritāmṛtos“ autorius Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmis, išstudijavęs visus Vedų raštus ir išklausęs visų autoritetų nuomonės, prieina

prie išvados, kad Kṛṣṇa – vienintelis aukščiausiasis valdovas ir kad visos gyvosios būtybės yra amžini Jo tarnai. Jo žodžius patvirtina įkūnytųjų Vedų maldos. Tuo remiantis galima daryti išvadą, kad visi mes gyvename, kontroliuojami Dievo Asmens, visi tarnaujame, paklusdami aukščiausiai Viešpaties valiai, ir visi bijomės Aukščiausiojo Dievo Asmens. Iš baimės Viešpačiui dorai atliekamos pareigos. Visi mes esame Aukščiausiojo Viešpaties tarnai, o Viešpats vienodai žvelgia į visas gyvąsias esybes. Jis panašus į beribį dangų. Kaip kibirkštys šoka ugnyje, lygiai taip ir visos gyvosios esybės tarsi paukščiai skrieja per beribį dangų. Kai kurios pakilo labai aukštai, kitos – kiek žemiau, o trečios – skrenda pažemiui. Skirtingi paukščiai skraido skirtingame aukštyje, nelygu kokios jų galimybės, tačiau dangus su jų galimybėmis neturi nieko bendra. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats patvirtina tą mintį, kad kiekvienai gyvai būtybei Jis dovanoja tam tikrą vietą gyvenime pagal jų atsidavimo laipsnį. Ir tai nėra šališkumas. Taigi, nors gyvosios esybės turi skirtingą vietą gyvenime, egzistuoja skirtingose būties sferose bei turi skirtingas formas, jas visada kontroliuoja Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Ir vis dėlto Jis jokiu būdu nėra atsakingas už nevienodas jų gyvenimo sąlygas. Todėl kvaila ir nenatūralu lyginti save su Aukščiausiuoju Viešpačiu, ir dar kvailiau manyti, kad Dievo niekada nesi regėjęs. Kiekvienas mato Dievą skirtingais Jo aspektais – vienintelis skirtumas tas, kad tikinčiajam Dievas yra Aukščiausiasis Asmuo, Pats mylimiausiasis, Kṛṣṇa, o ateistui Absoliučioji Tiesa yra mirtis, kuri laukia jo gyvenimo pabaigoje.

Įkūnytosios Vedos tęsė savo maldą: „O Viešpatie, visos Vedų žinios rodo, kad Tu – Aukščiausiasis Valdovas, o visos gyvosios būtybės yra Tau pavaldžios. Ir Viešpatį, ir gyvąsias esybes vadina *nitya*, arba „amžinais“, taigi kokybiškai jie lygiaverčiai, bet vis dėlto vienaskaitoje *nitya*, arba Aukščiausiasis Viešpats, yra „valdovas“, tuo tarpu daugiskaitoje *nityos* reiškia „valdiniai.“ Individuali pavaldi gyvoji esybė gyvena kūne. Tame pačiame kūne gyvena ir aukščiausiasis valdovas, Supersiela, tačiau Ji kontroliuoja individualią sielą. Tokia Vedų išvada. Jeigu individualių sielų nekontroliuotų Supersiela, kaipgi tada paaiškinti Vedų tvirtinimą, kad gyvoji esybė persikelia iš kūno į kūną, patirdama karčius ir saldžius savo ankstesniųjų darbų vaisius? Kartais ji pakyla į aukštesnį gyvenimo būvį, o kartais nusileidžia į žemesnį. Taigi sąlygotas sielas valdo ne tik Aukščiausiasis Viešpats, joms savo sąlygas diktuoja ir materialioji gamta. Pavaldinių ir valdovo santykiai, kurie sieja gyvąsias būtybes ir Aukščiausiąjį Viešpatį, įtikinamai įrodo, kad Supersiela yra visa aprėpianti, tuo tarpu individualios gyvosios esybės tokio bruožo neturi. Jeigu individualios sielos būtų visa aprėpiančios, nebūtų nė kalbos, kad jos yra valdomos. Todėl teorija, kad Supersielos ir individualios sielos padėtis

lygiavertė, yra ydinga, ir joks išmintingas žmogus su ja nesutiks. Priešingai, reikėtų pasistengti suprasti, kuo skiriasi amžinas Aukščiausiasis ir amžini pavaldiniai."

Taigi įkūnytosios Vedos padarė išvadą: „O Viešpatie, amžinas ir Tu, ir ribotos *dhruvos*, gyvosios esybės. Begalinės amžinatvės pavidalas kartais įsivaizduojamas kaip visatos pavidalas, o tokie Vedų raštai, kaip Upaniṣads, aiškiai aprašo ribotą amžinąjį pavidalą. Čia sakoma, kad pirminė, dvasinė gyvoji esybė yra vienos dešimttūkstantosios plauko dalies dydžio. Sakoma, kad dvasia didesnė už didžiausiąjį ir mažesnė už mažiausiąjį. Individualios gyvosios esybės, kurios amžinai sudaro neatskiriamą Dievo dalį, mažesnės už mažiausiąjį. Savo materialiais jausmais mes negalime patirti nei Aukščiausiojo, didesnio už visų didžiausią, nei individualios sielos, kuri mažesnė už visų mažiausiąjį. Mes turėtume pasistengti suvokti patį didžiausiąjį ir patį mažiausiąjį, remdamiesi autoritetingais Vedų raštų šaltiniais. Vedų raštai sako, kad Supersiela glūdi gyvosios būtybės kūne ir yra nykščio dydžio. Galima būtų paprieštarauti: kaip kažkas, būdamas sulig nykščiu, gali glūdėti skruzdės širdyje? Dalykas tas, kad šis Supersielos dydis keičiasi pagal gyvosios būtybės kūno proporcijas. Todėl jokiomis aplinkybėmis negalima tarti, kad Supersiela ir individualioji gyvoji esybė yra viena ir tas pat, nors jos abi glūdi gyvosios būtybės kūne. Supersiela, gyvendama širdyje, valdo individualią gyvąją esybę ir ją nukreipia. Nors jos abi yra *dhruva*, arba amžinos, gyvoji esybė visada yra Aukščiausiojo valdžioje.

Kitas sakys: kadangi gyvąsias esybes pagimdė materialioji gamta, visos jos lygios ir nepriklausomos. Tačiau Vedų raštuose pasakyta, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo apvaisina materialiąją gamtą gyvomis esybėmis, ir tik tada jos išvysta pasaulio šviesą. Taigi materialios gyvosios esybės iš tikrųjų atsiranda ne vien iš materialios gamtos: jos tarytum moters pagimdytas vaikas, kuris yra ne tik moters, bet ir vyro neatskiriama dalis. Taip lygiai susidaro įspūdis, kad gyvąsias būtybes sukuria materiali gamta, bet iš tikrųjų kurdama jas gamta nėra visiškai savarankiška. Gyvosios būtybės išvydo pasaulio šviesą todėl, kad materialią gamtą apvaisino aukščiausiasis tėvas. Todėl argumentas, kad individualios gyvosios būtybės nėra neatsiejamos Aukščiausiojo dalelės, neįtikinamas. Antai negalima atskiros organizmo dalies laikyti lygiaverte visam kūnui; teisingiau būtų sakyti, kad atskiros kūno dalys yra priklausomos nuo viso organizmo. Taip lygiai ir neatsiejamos aukščiausios visumos dalelės visada yra priklausomos nuo savo šaltinio ir jo valdomos. „Bhagavadgītoje" patvirtinama, kad gyvosios esybės yra neatsiejamos Kṛṣṇos dalelės, *mamaivāṁśaḥ*. Joks sveiko proto žmogus nesutiks su teorija, teigiančia, kad Supersiela ir individualioji siela yra tos pačios kategorijos. Koky-

biškai jos lygiavertės, tačiau kiekybės požiūriu Supersiela visada yra aukščiausia, o individualioji siela visada pavaldi Supersielai. Tokia yra Vedų išvada.

Čia pavartoti du svarbūs žodžiai: *yan-maya* ir *cin-maya*. Pagal sanskrito gramatiką, žodis *mayat* turi dvi reikšmes – „transformavimasis“ ir „pakankamumas.“ Filosofai *māyāvādžiai* aiškina žodžius *yan-maya* ir *cin-maya*, nurodydami, kad gyvoji esybė visada lygi Aukščiausiajam. Tačiau pirma reikėtų pasvarstyti, ar priesaga *mayat* vartojama „pakankamumo“ ar „transformavimosi“ reikšme. Gyvoji esybė visada ir visa kuo nusileidžia Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Todėl priesagos *mayat* negalima vartoti taip, kad ji reikštų, jog individuali gyvoji esybė yra pati sau pakankama. Individuali gyvoji esybė niekada neturi pakankamai žinių, priešingu atveju, ar ji galėtų patekti *māyos*, arba materialios energijos, valdžion? Todėl žodis „pakankamas“ yra priimtinas tik tada, kai atsižvelgiama į gyvosios esybės svarbą. Dvasinės Aukščiausiojo Viešpaties ir gyvųjų esybių vienovės negalima laikyti vienodumu. Kiekviena gyvoji esybė individuali. Jeigu vienovę suvoksime kaip suvienodėjimą, tada viena individuali siela išsivadavusi sykiu išvaduotų ir kitas individualiąsias sielas. Iš tikrųjų kiekviena individualioji siela šiame materialiame pasaulyje yra laiminga ir kenčia nevienodai.

Žodis *mayat* vartojamas ir „transformavimosi“ reikšme, o kartais reiškia „šalutinis produktas.“ Pasak impersonalistų teorijos, Brahmanas įgyja įvairiausių tipų kūnus, ir tuo pasireiškia Jo *līlā*, arba žaidimas. Tačiau egzistuoja šimtai ir tūkstančiai įvairaus lygio gyvybės formų – žmonės, pusdieviai, gyvuliai, paukščiai, žvėrys, ir jeigu jie būtų Aukščiausiosios Absoliučiosios Tiesos ekspansijos, klausimas apie išsivadavimą apskritai nekiltų, nes Brahmanas jau yra laisvas. Pasak kitos interpretacijos, kurią kelia *māyāvādžiai*, įvairių tipų kūnai kiekvieną epochą gauna kūnus, ir, epochai pasibaigus, šie kūnai, arba Brahmano ekspansijos, savaime susilieja į viena ir taip pasireiškimų įvairovė baigiasi. Kitą epochą Brahmanas, anot šios teorijos, vėl išsiskleidžia, įgaudamas įvairiausias fizines formas. Jeigu ši teorija teisinga, tada peršasi išvada, kad Brahmanas yra kintamas. Bet tai nepriimtina. „Vedānta-sūtroje“ pasakyta, kad Brahmano prigimtis džiaugsminga. Todėl Jis negali tapti žmogumi, kuris kenčia. Iš tikrųjų gyvosios esybės yra neatsiejamos nuo Brahmano be galo mažos dalelės, kurių sąmonę lengvai gali aptemdyti iliuzinė energija. Kiek anksčiau Brahmano dalelės buvo lygintos su kibirkštimis, džiaugsmingai šokančiomis liepsnoje, tačiau joms visada yra galimybė iš ugnies patekti į dūmus, nors dūmai taip pat yra vienas iš ugnies būvių. Materialus pasaulis panašus į dūmus, o dvasinis pasaulis yra tarytum liepsnojanti ugnis. Begalinė daugybė gyvųjų esybių, paveiktos iliuzinės energijos, lengvai nukrinta

iš dvasinio pasaulio į materialųjį, tačiau, ugdydamos tikrąjį pažinimą ir visiškai išsivaliusios nuo materialaus pasaulio nešvarybių, jos gali vėl išsivaduoti.

Anot *asurų* teorijos, gyvąsias būtybes gimdo materiali gamta, arba *prakṛti*, susilietusi su *puruṣa*. Ši teorija irgi negali būti pripažinta teisinga, nes ir materiali gamta, ir Aukščiausiasis Dievo Asmuo egzistuoja amžinai. Nei materiali gamta, nei Aukščiausiasis Dievo Asmuo negimsta. Aukščiausiąjį Viešpatį vadina *aja*, arba „negimęs“, o materialią gamtą vadina *ajā*. Abu šie žodžiai – ir *aja*, ir *ajā* – reiškia „negimęs.“ Kadangi ir materiali gamta, ir Aukščiausiasis Viešpats – negimstantys, jie negali patys pagimdyti gyvųjų esybių. Kaip oras, susijungęs su vandeniu, sudaro begalinę daugybę burbulų, taip ir materialios gamtos bei Aukščiausiojo Asmens jungtis duoda pradžią gyvosioms būtybėms šiame materialiame pasaulyje. Vandens burbulai būna labai įvairūs, taip lygiai gyvosios esybės, veikiamos materialios gamtos *guņų*, atsiranda materialiame pasaulyje įvairiausiomis formomis ir sąlygomis. Todėl būtų visai teisinga teigti, kad gyvosios esybės, atėjusios į šį materialų pasaulį žmonėmis, pusdieviais, gyvūnais, paukščiais, žvėrimis ir kitokiais pavidalais, gauna skirtingus kūnus pagal savo norus. Niekas negali tiksliai pasakyti, kada jų norai pabudo, todėl sakoma: *anādi-karma* – neįmanoma ištirti šios materialios egzistencijos priežasties. Niekas nežino, kada prasidėjo materialus gyvenimas, bet aišku, kad jis turėjo turėti pradžią, nes kiekviena gyvoji esybė pagal savo prigimtį yra dvasinė kibirkštis. Kaip turi pradžią kibirkštys, kurios iššokusios iš liepsnos krinta į žemę, taip turi pradžią ir gyvosios esybės, ateinančios į šį materialų pasaulį. Tik niekas negali pasakyti, kur toji pradžia yra. Net sunaikinus pasaulį, šios gyvos esybės įsilieja į dvasinę Viešpaties būtį ir glūdi joje, tarsi būtų kietai įmigusios, tačiau jų prigimtinis noras viešpatauti materialioje gamtoje neišblėsta. Kai kosminis pasaulis kuriamas iš naujo, jos vėl atsiranda, kad įvykdytų tuos pačius savo troškimus, ir gimsta tarp įvairių gyvybės rūšių.

Gyvųjų esybių įsiliejimą į Aukščiausiąjį pasaulio naikinimo metu galima palyginti su medumi. Meduje slypi įvairių gėlių bei vaisių skoniai, ir jį valgant sunku pasakyti, iš kokių gėlių jis surinktas, tačiau iš jo malonaus skonio galima spręsti, kad tai ne vienas skonis, o įvairių skonių mišinys. Štai kitas pavyzdys: nors įvairios upės įsilieja į jūrą ir jų vanduo susimaišo su jūros vandeniu, tai nereiškia, kad upės nustoja egzistavusios. Nors Gangos ir Yamunos vandenys susilieja su jūros vandenimis, ir Ganga, ir Yamuna tebeegzistuoja kaip atskiros upės. Įvairioms gyvosioms esybėms pasaulio sunaikinimo metu įsiliejus į Brahmaną, iš tikrųjų sunaikinami jų kūnai, tačiau pačios gyvosios esybės, išlikdamos individualybėmis, su savo skirtingais gyvenimo skoniais įsilieja į Brahmaną, iki ateis laikas atsirasti

kitam materialiam pasauliui. Sūrus jūros vanduo ir gėlas Gangos vanduo skiriasi, ir šis skirtumas išlieka visada. Taip visada egzistuoja ir skirtumas tarp Aukščiausiojo Viešpaties ir gyvųjų esybių, net jeigu iš pažiūros pasaulio sunaikinimo metu jos įsilieja į Aukščiausiąjį. Taigi galima sakyti, kad tada, kai gyvosios esybės išsivaduoja iš materialios aplinkos, jos nusiplauna materialų purvą ir įsilieja į dvasinę karalystę, tačiau individualus jų ir Aukščiausiojo Viešpaties santykių skonis neišnyksta.

„Brangus Viešpatie, – tęsė įkūnytosios Vedos, – visos gyvosios esybės pasiduoda Tavo materialios energijos apžavams, ir, klaidingai sutapatinusios save su materialios gamtos produktais ir pamiršusios apie amžinus savo ryšius su Tavimi, jos keliauja iš vieno tipo kūno į kitą. Štai tokia mūsų išvada. Per savo neišmanymą gyvosios esybės, ir ypač pasiekusios žmogaus gyvybės formą, klaidingai tapatina save su įvairių gyvybės rūšių atstovais. Jos ima tapatinti save su vienos kurios žmonių klasės atstovais, tauta, rase arba vadinamąja religija, pamiršdamos tikrąją savo prigimtį – tai, kad yra amžini Tavo Šviesybės tarnai. Klaidingos gyvenimo sampratos verčia jas kaskart vis gimti ir mirti. Iš daugybės milijonų žmonių atsiranda gal tik vienas išmintingas, kuris, bendraudamas su tyrais bhaktais, pagaliau suvokia, kas yra Kṛṣṇos sąmonė, ir išsiveržia iš klaidingų materialių sampratų valdžios.

„Caitanya-caritāmṛtoje“ Viešpats Caitanya patvirtina, kad gyvosios esybės klajoja po visatą, gimdamos tai tarp vienos, tai tarp kitos gyvybės rūšies atstovų, bet jeigu joms pakanka išminties, tai dvasinio mokytojo ir Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos malone jos pradeda atsidavimo tarnystę Kṛṣṇos sąmonėje. Sakoma: *hariṁ vinā na mṛtim taranti* – be Aukščiausiojo Dievo Asmens pagalbos gyvoji esybė negali pati išsiveržti iš besikartojančio gimimo ir mirties nagų. Kitaip sakant, tik Aukščiausiasis Viešpats, Aukščiausiasis Asmuo, gali išgelbėti sąlygotas sielas iš begalinio gimimų ir mirčių ciklo.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Laiko veikimas – praeitis, dabartis bei ateitis, taip pat materialios kančios – nepakeliamas karštis bei šaltis, gimimas, ligos, senatvė ir mirtis – yra Tavo antakių virptelėjimai. Viskas paklūsta Tavo valiai. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad materialus aktyvumas yra Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos rankose. „Žmogui, kuris Tau neatsidavė, bet kokios materialios būties sąlygos yra kaip priešiškos jėgos. Bet jos nebaisios sieloms, kurios Tau atsidavė ir turi visišką Kṛṣṇos sąmonę.“ Apsireiškus Viešpačiui Nṛsiṁhadevai, Prahlāda Mahārāja nė kiek Jo neišsigando, tuo tarpu jo bedieviui tėvui Nṛsiṁha įkūnijo pačią mirtį, ir iš tiesų jis žuvo nuo Nṛsiṁhos rankos. Bedievius, tokius, kaip Hiraṇyakaśipu, Viešpats Nṛsiṁhadeva aplanko mirties pavidalu, o tokiems Savo bhaktams, kaip Prahlāda, Jis visada maloningas. Bhaktams Viešpats – tai

plačiausias palaimos vandenynas. Todėl tyras bhaktas nebijo gimimo, ligų, senatvės ir mirties.

Śrīpāda Śrīdhara Svāmis parašė puikias eiles, kurių prasmę galima persakyti tokiais žodžiais: „Brangus Viešpatie, materialios būties sąlygos man, gyvajai esybei, reiškia nesibaigiančias kančias. Aš patekau į materialią būtį, kuri tarsi girnos traiško viską, kas į jas pakliūva, ir dėl savo nuodėmingų darbų, padarytų šiame materialiame pasaulyje, dabar turiu degti nuodėmių pasekmių ugnyje. Šiaip ar taip, brangus Viešpatie, man vis dėlto pavyko pasislėpti prie Tavo lotoso pėdų. Neatstumk ir apsaugok mane.“ Panašioje Śrīlos Narottamos dāsos Ṭhākuros maldoje yra tokie žodžiai: „Brangus Viešpatie, o Nandos Mahārājos sūnau ir Vṛṣabhānu dukters bičiuli, po didžiausių materialaus gyvenimo kančių aš pagaliau suradau prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų ir dabar meldžiu Tavo malonės. Prašau nevyti manęs nuo Savęs, nes be Tavęs neturiu kito užtarėjo.“

Taigi esmė yra ta, kad visi kiti savęs arba Dievo pažinimo metodai, išskyrus *bhakti-yogą*, arba atsidavimo tarnystę, yra labai sunkiai įgyvendinami. Pradėti atsidavimo tarnystę Viešpačiui su visiška Kṛṣṇos sąmone – vienintelis būdas išsivaduoti iš materialaus sąlygoto gyvenimo ir nusiplauti jo purvą, ypač mūsų amžiuje. Žmonės, neturintys Kṛṣṇos sąmonės, gyvena veltui, be to, jie negauna paragauti tikro dvasinio gyvenimo skonio.

Viešpats Rāmacandra sakė: „Tam, kuris Man atsiduoda ir nė akimirkos neabejoja esąs amžinas Mano tarnas, Aš visada suteikiu pasitikėjimo savimi ir saugumo jausmą, nes tai prigimtinis Mano bruožas.“ Panašiai „Bhagavad-gītoje“ kalba ir Viešpats Kṛṣṇa: „Materialios gamtos poveikiui atsispirti neįmanoma, tačiau tam, kuris Man atsidavė, neabejotinai pavyks įveikti materialią gamtą.“ Bhaktų visiškai nedomina ginčai su tais, kurie neatsidavė Dievui, ir jų teorijų paneigimas. Užuot veltui leidę laiką, jie stengiasi kiekvieną minutę išnaudoti su transcendentine meile tarnaudami Viešpačiui visiškoje Kṛṣṇos sąmonėje.

„O Viešpatie, nors didieji *yogai* mistikai yra visiškai pažaboję proto dramblį ir jausmų viesulus, – toliau kalbėjo įkūnytosios Vedos, – jeigu jie nesikreipia prieglobsčio į tikrą dvasinį mokytoją, jie tampa materijos veikimo aukomis, ir jų pastangos pasiekti savęs pažinimą yra pasmerktos nesėkmei. Žmones, neturinčius vadovo, kuris nurodytų jiems gyvenimo kelią, galima palyginti su pirkliais, išplaukiančiais į jūrą laivu, kuriame nėra kapitono. Niekas negali pats ištrūkti iš materialios gamtos nagų savo jėgomis. Žmogus turi atrasti tikrą dvasinį mokytoją ir veikti paklusdamas jo vadovavimui. Tiktai tada jis galės nugalėti neišmanymą, kylantį iš materialių egzistavimo sąlygų. Śrīpāda Śrīdhara Svāmis apie tai parašė puikias eiles. Jis sako: „O visų maloningiausias dvasini mokytojau, Aukščiausiojo Dievo Asmens atstove, ar ateis ta diena, kai mano protas visiškai atsiduos

Tavo lotoso pėdoms? Tada Tavo malone aš nusikratyčiau to, kas trukdo dvasiniam gyvenimui, ir man atsivertų palaimos kupinas gyvenimas.“

Iš tikrųjų įkvėptą *samādhi* (pasinėrimą į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį) galima pasiekti be paliovos Jam tarnaujant, o be paliovos atlikti atsidavimo tarnystę teįmanoma, kai žmogui vadovauja tikras dvasinis mokytojas. Todėl Vedos moko, kad tas, kuris nori perprasti atsidavimo tarnystės paslaptis, turi nusilenkti tikram dvasiniam mokytojui. Tikrasis dvasinis mokytojas yra tas, kuris priklauso mokinių sekai ir labai gerai išmano atsidavimo tarnystę. Mokinių seka vadinasi *śrotriyam*. Dvasinį mokytoją, priklausantį mokinių sekai, galima atskirti pagal tai, kad jis nenukrypstamai praktikuoja *bhakti-yogą*. Kitąsyk žmonės nemato būtino reikalo kreiptis į dvasinį mokytoją ir savęs pažinimą bando pasiekti mistinės *yogos* pratybomis, tačiau yra daugybė pavyzdžių, kai *yogai*, netgi tokie įžymūs, kaip Viśvāmitra, patiria nuopuolį. Arjuna „Bhagavad-gītoje“ pasakė, kad protą suvaldyti yra taip sunku, kaip viesulą. Kartais protą lygina su pamišusiu drambliu. Nesilaikydamas dvasinio mokytojo nurodymų, žmogus negali suvaldyti savo proto ir jausmų. Kitaip sakant, jeigu žmogus ims praktikuoti mistinę *yogą*, nesikreipęs į tikrą dvasinį mokytoją, jis ničnieko nepasieks, o tik veltui sugaiš savo brangų laiką. Vedose pasakyta, kad niekas negali įgyti absoliučių žinių, jeigu nesilaiko *ācāryos* nurodymų. *Ācāryavān puruṣo veda* – tas, kuris kreipiasi prieglobsčio į *ācāryą*, pažįsta tiesą. Absoliučioji Tiesa ginčuose negimsta. Tas, kuris tampa tikru *brāhmaṇu*, savaime pasiekia ir atsižadėjimą; jis nesivaiko materialios naudos, nes dvasinis pažinimas padėjo jam suvokti, kad šiame pasaulyje nieko netrūksta. Aukščiausiasis Dievo Asmuo viskuo mus aprūpina. Todėl tikras *brāhmaṇas* nesiveržia į materialų tobulumą. Priešingai, jis kreipiasi į tikrą dvasinį mokytoją ir prašo nurodyti jam kelią. Dvasinio mokytojo tikrumo kriterijus yra *brahma-niṣṭha*. Tai reiškia, kad dvasinis mokytojas yra atsisakęs bet kokios veiklos ir visą savo gyvenimą paskyręs Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai. Tikras mokinys, kreipdamasis į tikrą dvasinį mokytoją, nuolankiai jo prašo: „Valdove, prašau paimti mane į savo mokinius ir išmokyti, kaip atsisakyti visų kitų savęs pažinimo būdų ir paskirti save Kṛṣṇos sąmonei, atsidavimo tarnystei.“

Bhaktas, paklusdamas dvasinio mokytojo nurodymams, pasišvenčia transcendentinei meilės tarnystei Viešpačiui ir mąsto šitaip: „Brangus Viešpatie, Tu – palaimos vandenynas. Kai esi Tu, kokia nauda iš laikinų malonumų, kuriuos teikia visuomenė, draugystė ir meilė? Žmonės, nežinantys, kur aukščiausias palaimos šaltinis, daro klaidą, mėgindami atrasti džiaugsmą jutiminiuose malonumuose, kurie yra tokie laikini ir iliuziški.“ Apie tai Vidyāpatis, didis *vaiṣṇavas* ir poetas, sako: „Brangus Viešpatie, visuomenės, draugystės bei meilės ryšiai, be abejonės, teikia šiokį

tokį malonumą, nors tas malonumas ir materialus. Tačiau jo nepakanka pasotinti mano širdžiai, kuri alksta tarsi išdegusi dykuma.“ Dykumai viso vandenyno nebus per maža. Kas jai lašas vandens? Taip lygiai ir mūsų materialiose širdyse verda visokiausių norų vandenynas, ir šie norai neišsipildys materialios draugystės ir meilės visuomenėje. Nusiraminimą mes galime atrasti tiktai tada, kai mūsų širdys pradės semtis malonumo iš aukščiausiojo palaimos šaltinio. Transcendentinį nusiraminimą tegalima patirti per atsidavimo tarnystę, visiškai įsisąmoninus Kṛṣṇą.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „O Viešpatie, Tu – *sac-cid-ānanda-vigraha*, amžinas palaimingas žinojimo pavidalas, ir kadangi gyvosios esybės – neatsiejamos Tavo Asmenybės dalelės, natūralus jų egzistavimo būvis yra visiška Kṛṣṇos sąmonė. Kam šiame materialiame pasaulyje pavyko išsiugdyti Kṛṣṇos sąmonę, to jau nebedomina materialistinė gyvensena. Kṛṣṇą įsisąmoninusio žmogaus nebetraukia šeimos arba prabangaus gyvenimo teikiama laimė. Jis daro nedidelę nuolaidą kūnui, kad patenkintų savo kūno reikmes. Kitaip sakant, jo nebežavi jutiminiai malonumai. Tas, kuris siekia tobulumo gyvenime, turi remtis žiniomis ir atsižadėjimu, tačiau gyvenant šeimoje labai sunku pasiekti žinių ir atsižadėjimo lygį. Todėl žmonės, turintys Kṛṣṇos sąmonę, jaučiasi saugiausiai bendraudami su bhaktais arba šventose vietose. Jie žino apie Supersielos ir individualių sielų ryšį, ir suvokia gyvenimą ne kūniškai. Kadangi Tu visada esi visiškai Kṛṣṇą įsisąmoninusių žmonių širdyse, jie taip apsivalo, kad ta vieta, kur žengia jų koja, tampa šventa, o vanduo, kuriuo buvo nuplautos jų pėdos, gali išvaduoti daugybę nusidėjėlių, besiblaškančių po šį materialų pasaulį.“

Kai bedievis Prahlādos Mahārājos tėvas paprašė jį papasakoti, ką gero jis išmokęs, šis atsakė tėvui, kad materialisto pečius slegia nuolatiniai rūpesčiai, nes jis gyvena sąlyginių ir laikinų tiesų pasaulyje, todėl geriausia išeitis jam – išsiropšti iš gilaus šeimyninio gyvenimo šulinio ir išeiti į mišką prašyti prieglobsčio pas Aukščiausiąjį Viešpatį. Tyri bhaktai šlovinami kaip *mahātmos*, arba didieji išminčiai, tobulai pažinusieji tiesą. Jie visada mąsto apie Aukščiausiąjį Viešpatį bei Jo lotoso pėdas ir taip savaime pasiekia išsivadavimą. Bhaktai, nuolat egzistuojantys šiuo lygmeniu, pasikrauna nesuvokiamomis Viešpaties galiomis ir patys ima spinduliuoti išsivadavimą savo pasekėjams bei atsidavusiems tarnams. Kṛṣṇos sąmonę turintis žmogus kunkuliuoja dvasine energija, todėl kiekvienas, prisilietęs prie tokio tyro bhakto arba kreipęsis prieglobsčio prie jo lotoso pėdų, irgi pasikrauna dvasinių galių. Tyri bhaktai niekada nesididžiuoja materialiu turtu. Paprastai materialiais privalumais laikoma gera kilmė, išsilavinimas, grožis ir turtas, tačiau Viešpaties bhaktas net ir turėdamas šiuos keturis materialius privalumus niekada nesikelia į puikybę dėl to, kad kažkuo išsiskiria iš kitų. Didieji Viešpaties bhaktai keliauja po visą

pasaulį, iš vienos šventos vietos į kitą, ir bekeliaudami sutinka daugybę sąlygotų sielų, kurias išvaduoja, dovanodami joms galimybę pabendrauti ir skleisdami transcendentines žinias. Jie gyvena Vṛndāvanoje, Mathuroje, Dvārakoje, Jagannātha Puryje, Navadvīpoje ir kitose šventose vietose, nes į šventas vietas vyksta tik bhaktai. Jie naudojasi proga pabendrauti su šventais žmonėmis. Didieji bhaktai stato šventyklas ir *aśramas* Kṛṣṇą įsisąmoninusiems žmonėms, kad kiekviena gyva esybė galėtų pasinaudoti bendravimo su šventaisiais teikiamais privalumais. Čia bhaktai gali nuolat tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje. Dvasinis tobulėjimas neįmanomas, gyvenant įprastą šeimos gyvenimą be Kṛṣṇos sąmonės.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „O Viešpatie, transcendentalistai yra dviejų rūšių – impersonalistai ir personalistai. Impersonalistų nuomone, materialusis pasaulis, kurį mes matome, netikras; reali tėra Absoliučioji Tiesa. O personalistai mano, kad šis materialus pasaulis vis dėlto nėra netikras, jis – realus, nors ir laikinas. Norėdami patvirtinti savo filosofijos teisingumą, ir tie, ir kiti transcendentalistai pateikia įvairių įrodymų. Iš tikrųjų materialusis pasaulis sykiu yra ir tikras, ir netikras. Jis tikras, nes viskas kyla iš Aukščiausiosios Absoliučiosios Tiesos, ir netikras, nes egzistuoja laikinai – yra sukuriamas ir vėl sunaikinamas. Kadangi kosminis pasaulis egzistuoja įvairiais būviais, jo padėtis nėra tvirta. Tuos, kurie linkę šį materialų pasaulį laikyti netikru, paprastai galima atskirti iš dažnai vartojamos maksimos: *brahma satyaṁ jagan mithyā*. Jie įrodinėja, kad viskas materialiame pasaulyje sukurta iš materijos. Antai iš molio nulipdyta daug indų: puodynės, lėkštės, dubenys. Juos sudaužius, iš jų galima padaryti daugybę kitų materialių objektų, tačiau bet kuriuo atveju molis, kaip medžiaga, iš kurių jie nulipdyti, egzistuoja visada. Kai molinis vandens ąsotis sudūžta, jį galima perdirbti į dubenį ar lėkštę, tačiau patsai molis – lėkštės, dubens ar ąsočio forma niekur neišnyksta. Todėl vandens ąsočio, dubens arba lėkštės forma yra netikra, tikra yra tai, kad šie objektai egzistuoja kaip molis. Tai impersonalistų traktuotė. Šis kosminis pasaulis, be jokių abejonių, kyla iš Absoliučiosios Tiesos, tačiau jo būtis laikina, todėl jis – netikras. Impersonalistų supratimu, Absoliučioji Tiesa, tai, kas nekintama, yra vienintelė tiesa. Kiti transcendentalistai vis dėlto mano, kad šis materialus pasaulis yra tikras, nes kyla iš Absoliučiosios Tiesos. Impersonalistai pateikia kitą argumentą, kad materialus pasaulis netikras, ir dėl to kartais materija atsiranda iš dvasinės kibirkšties, o kartais dvasinė kibirkštis gimsta iš materijos. Filosofai impersonalistai pateikia tokį pavyzdį: karvės mėšlas – tai negyva materija, bet jame veisiasi skorpionai. O štai nagai ir plaukai – negyva materija, bet auga iš gyvo kūno. Taigi, jeigu viena kyla iš kita, tai visada turėtų reikšti vieną ir tą patį. Remdamiesi šia išvada, filosofai *māyāvādžiai* tvirtina, kad nors kosminis pasaulis

yra neabejotinai atsiradęs iš Absoliučiosios Tiesos, pats jis nebūtinai yra tiesa. Jeigu sutiksime su šia nuomone, tai Absoliučiąją Tiesą, Brahmaną, reikia laikyti tiesa, o kosminio pasaulio, nors jis – Absoliučiosios Tiesos kūrinys, tiesa laikyti negalima.

Tačiau „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad filosofų *māyāvādžių* požiūris – tai *asurų*, demonų, požiūris. Čia Viešpats sako: *asatyam apratiṣṭhaṁ te jagad āhur anīśvaram – „Asura* žvelgia į kosminį pasaulį ir mano, kad visa kūrinija netikra.“ *Asuros* mano, kad tai materijos vidinė sąveika pagimdo kūriniją ir kad jos valdovas – Dievas neegzistuoja. Bet tai netiesa. Septintasis „Bhagavad-gītos“ skyrius sako, kad penki grubieji pradai, būtent žemė, vanduo, oras, ugnis ir dangus, taip pat subtilūs pradai – protas, intelektas ir netikras ego – yra aštuonios atsietosios Aukščiausiojo Viešpaties energijos. Virš žemesniosios, materialios energijos egzistuoja dvasinė energija – gyvosios esybės. Gyvosios esybės irgi laikomos aukštesniąja Viešpaties energija. Kosminis pasaulis – tai žemesniosios ir aukštesniosios energijų jungtis, ir visų energijų šaltinis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo valdo daugybę įvairiausių energijų. Tai patvirtina Vedos. *Parāsya śaktir vividhaiva śrūyate* – transcendentinės Viešpaties energijos įvairialypės, ir kadangi energijų įvairovę sukūrė Aukščiausiasis Viešpats, jos negali būti netikros. Amžinas Viešpats, amžinos ir jo energijos. Kai kurios iš energijų laikinos – jos tai pasireiškia, tai esti neišreikštos, tačiau tai nereiškia, kad jos netikros. Čia tiktų toks palyginimas: kai žmogus pyksta, jis elgiasi kitaip negu visada, tačiau tai, kad pyktis prasiveržia ir greitai vėl nurimsta, nereiškia, kad pykčio energija netikra. Taigi filosofai *vaiṣṇavai* atmeta filosofų *māyāvādžių* argumentą dėl šio pasaulio netikrumo. Pats Viešpats patvirtina, kad tik *asuros* mano, jog materialusis pasaulis neturi aukščiausios priežasties, Dievo nėra, o viską gimdo materijos viduje vykstą procesai.

Filosofai *māyāvādžiai* kartais pateikia palyginimą apie virvę ir gyvatę. Vakare, kai tamsu, susiraičiusią virvę per klaidą galima palaikyti gyvate. Tačiau jei kas per klaidą virvę palaiko gyvate, tai nereiškia, kad virvė arba gyvatė neegzistuoja, todėl šis *māyāvādžių* pavyzdys, kuriuo jie naudojasi, kad įrodytų materialaus pasaulio nerealumą, nėra įtikinamas. Nerealu yra tai, ką mes laikome esant tikra, nors iš tikrųjų tai neegzistuoja. Tačiau jeigu vieną daiktą mes palaikome kitu, tai visiškai nereiškia, kad jis neegzistuoja. Filosofai *vaiṣṇavai* naudojasi labai vykusiu pavyzdžiu, kuris sako, kad materialus pasaulis panašus į molio ąsotį. Kai mes pažvelgiame į molio ąsotį, jis neišnyksta iš mūsų akių ir nevirsta kuo kitu. Tegu molio ąsotis laikinas, tačiau jis naudojamas vandeniui nešioti, ir ąsotis mums visada yra ąsotis. Taigi nors jis laikinas ir skiriasi nuo pirminio savo šaltinio – molio, vis dėlto mes negalime teigti, kad jis nerealus. Iš čia plaukia išvada, kad

ir molis, ir molio ąsotis – tikri, nes viena yra padaryta iš kita. „Bhagavadgītā“ paaiškina, kad po šio kosminio pasaulio sunaikinimo energija suplaukia į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Aukščiausiasis Dievo Asmuo egzistuoja amžinai drauge su Savo įvairialypėmis energijomis. Kadangi materialioji kūrinija kyla iš Jo, mes negalime teigti, kad materialioji kūrinija – tuštumos produktas. Kṛṣṇa – ne tuštuma. Kai mes kalbame apie Kṛṣṇą, Jis visada turi pavidalą, kokybes, vardą, aplinką ir atributus. Todėl Kṛṣṇa ne beasmenis. Pirminė visa ko priežastis yra ne beasmenė, ne tuštuma, o Aukščiausiasis Asmuo. Tegu demonai ir sako, kad ši materialioji kūrinija yra *anīśvara*, be valdovo, kitaip sakant, be Dievo, tačiau tokie argumentai iš esmės yra neįtikinami.

Filosofų *māyāvādžių* pavyzdžio, esą negyva materija – nagai ir plaukai išauga iš gyvo kūno, įtikinamu laikyti negalima. Nagai ir plaukai, žinoma, yra negyvi, bet jie išauga ne iš gyvos esybės, o iš negyvo materialaus kūno. Bandant įrodyti, kad gyvoji esybė kyla iš materijos, pateikiamas argumentas apie skorpionus, kurie veisiasi karvės mėšle, tačiau ir jis nėra įtikinamas. Skorpionas, gimęs karvės mėšle, be abejo, yra gyva būtybė, tačiau iš karvės mėšlo atsiranda tik materialus gyvosios esybės – skorpiono, kūnas. Kibirkštys, gyvosios esybės, kaip sužinojome iš „Bhagavadgītos“, pirma patenka į materialiąją gamtą ir tik po to joje gimsta. Įvairių formų gyvųjų esybių kūnus kuria materialioji gamta, tačiau pačią gyvąją esybę pradeda Aukščiausiasis Viešpats. Tėvas ir motina duoda kūną, būtiną gyvajai esybei konkrečiomis sąlygomis. Gyvoji esybė persikelia iš vieno kūno į kitą pagal savo norus. Norai subtilia forma – kaip intelektas, protas ir netikras ego – lydi gyvąją esybę iš kūno į kūną. Šitaip aukščiausiąja tvarka gyvoji esybė patenka į tam tikro tipo motinos įsčias, kur susiformuoja jos kūnas. Taigi dvasinę sielą sukuria ne materija. Vienokios ar kitokios rūšies kūną dvasinė kibirkštis gauna aukščiausiąja tvarka. Mūsų patirtis rodo, kad šis materialus pasaulis yra materijos ir dvasios jungtis. Dvasia – tai varančioji materiją jėga. Dvasinė siela (gyvoji esybė) ir materija yra skirtingos Aukščiausiojo Viešpaties energijos. Kadangi abi energijos kyla iš amžino Aukščiausiojo, arba Aukščiausiosios Tiesos, jos, be abejo, yra tikros, o ne iliuzinės. Gyvoji esybė – neatsiejama Aukščiausiojo dalelė, todėl ji egzistuoja amžinai. Taigi apie gimimą ir mirtį negali būti nė kalbos. Sąvokos „gimimas“ ir „mirtis“ egzistuoja tik todėl, kad egzistuoja materialus kūnas. Vedų aforizmas *sarvaṁ khalv idaṁ brahma* reiškia, kad viskas, ką mes matome ir patiriame, nesiskiria nuo Brahmano, nes abi energijos kilo iš Aukščiausiojo Brahmano.

Dėl šio materialaus pasaulio egzistavimo daug ginčijamasi, tačiau *vaiṣṇavų* filosofinė doktrina geriausiai apibūdina jo esmę. Kalbant apie materialų pasaulį, tinkamiausias būtų molinio ąsočio pavyzdys: molinio

ąsočio forma tegul ir laikina, tačiau ji turi konkrečią paskirtį. Molinis ąsotis skirtas pernešti vandeniui iš vienos vietos į kitą. Taip lygiai ir šis materialus kūnas, nors ir laikinas, turi konkrečią paskirtį. Nuo pat kūrinijos pradžios gyvoji esybė gyvena vienokiuose ar kitokiuose materialiuose kūnuose priklausomai nuo to, kokie yra jos norai, susikaupę sieloje nuo neatmenamų laikų. Žmogaus gyvybės forma suteikia ypatingą galimybę pasinaudoti aukštai išvystyta sąmone.

Kartais filosofai *māyāvādžiai* iškelia tokį argumentą: jeigu šis materialus pasaulis tikras, kodėl šeimos žmonėms rekomenduojama atsisakyti ryšių su juo ir duoti *sannyāsos* įžadus? Tačiau filosofai *vaiṣṇavai* visai kitaip traktuoja *sannyāsą*. Jie nemano, kad šis pasaulis netikras ir todėl reikia atsisakyti visų materialių veiksmų. *Vaiṣṇavų sannyāsių* tikslas – naudoti daiktus pagal jų paskirtį. Śrīla Rūpa Gosvāmis paliko mums dvi taisykles, kaip elgtis šiame materialiame pasaulyje. *Vaiṣṇavas* atsisako materialios gyvensenos ir duoda *sannyāsos* įžadus, norėdamas viską panaudoti Viešpaties tarnystėje, o ne todėl, kad materialusis pasaulis netikras. Todėl Śrīla Rūpa Gosvāmis suformulavo tokią taisyklę: nereikia prisirišti prie materialaus pasaulio, nes materialus prisirišimas prie materijos – beprasmis. Visas materialus kosminis pasaulis priklauso Dievui, Kṛṣṇai. Todėl viską reikia skirti Kṛṣṇai. Bhaktas neturi prisirišti prie to, kas materialu. Toks *vaiṣṇavų sannyāsių* tikslas. Materialistas laikosi įsikibęs pasaulio dėl jutiminių malonumų, tuo tarpu *vaiṣṇavų sannyāsis* moka nieko nesisavindamas panaudoti daiktus Viešpaties tarnystei. Śrīla Rūpa Gosvāmis kritikavo *māyāvādžius sannyāsius*, kurie nežino, kad viską galima panaudoti Viešpaties tarnystei. Užuot tai darę, jie laiko pasaulį netikru, todėl klaidingai mano, kad yra nesusitepę materialaus pasaulio purvu. Viskas kyla iš Aukščiausiojo Viešpaties energijos, todėl visi iš Jo kylantys daiktai yra tokie pat tikri, kaip ir Patsai Aukščiausiasis Viešpats.

Tai, kad kosminis pasaulis tegauna laikiną išraišką, dar nereiškia, kad jis netikras arba kad netikras yra šio pasaulio atsiradimo šaltinis. Kadangi pasaulio šaltinis tikras, pasaulis irgi tikras, tik reikia žinoti, kaip juo naudotis. Čia galima pateikti jau minėtą pavyzdį: molinis ąsotis laikinas. Jis nulipdytas iš molio masės, tačiau jeigu mokėsime juo pasinaudoti, jis bus tikras. Filosofai *vaiṣṇavai* žino, kaip panaudoti šią laikiną konstrukciją – materialųjį pasaulį, lygiai kaip ir blaiviai mąstantis žmogus žino, kaip naudotis moliniu ąsočiu, nors pats ąsotis egzistuoja laikinai. Sakyti, kad molinis ąsotis netikras, tegalima tuo atveju, jeigu jis neteisingai panaudojamas. Taip lygiai ir žmogaus kūnas bei materialus pasaulis, naudojami efemeriškiems jutiminiams malonumams gauti, yra netikri. Jeigu žmogaus kūną ir materialiąją kūriniją galima panaudoti Aukščiausiojo Viešpaties tarnystėje, jų panaudojimas jau yra realybė. „Bhagavad-gītoje“ pasaky-

ta, kad pats menkiausias noras panaudoti šį kūną bei materialųjį pasaulį Viešpaties tarnystei gali išgelbėti žmogų nuo baisiausio pavojaus. Ir aukštesnioji, ir žemesnioji energijos kyla iš Aukščiausiojo Dievo Asmens, ir, tinkamai jas panaudojus, jos tampa tikros.

O dėl karminės veiklos, tai paprastai jos pagrindas yra jutiminiai malonumai. Todėl žmogus su Kṛṣṇos sąmone tokios veiklos neatlieka. Karminė veikla padeda gyvajai būtybei pasikelti į aukštesniąsias planetų sistemas, tačiau „Bhagavad-gītoje“ sakoma, kad kvaili yra tie žmonės, kurie, išsėmę savo gerų darbų atsargas dangaus karalystėje, sugrįžta į žemesniąsias planetų sistemas, o paskui vėl stengiasi patekti į aukštesniąsias planetas. Vienintelis jų laimėjimas – tai kelionės pirmyn ir atgal vargas. Jie elgiasi panašiai kaip daugelis mokslininkų materialistų, kurie švaisto savo laiką, stengdamiesi nukeliauti į Mėnulį ir grįžti atgal. Žmones, užsiėmusius karmine veikla, įkūnytosios Vedos vadina *andha-parampara*, arba aklais Vedų apeigų pasekėjais. Nors šios apeigos minimos Vedose, jos numatytos nuovoką praradusiems žmonėms. Tie, kuriuos perdėm traukia materialūs džiaugsmai, žavisi perspektyva pasikelti į aukštesniąsias planetų sistemas, todėl ir atlieka šias apeigas. Tačiau išmintingas žmogus, kuris nori suprasti tikrąją dalykų esmę ir kreipiasi prieglobsčio į tikrą dvasinį mokytoją, pasineria į transcendentinę meilės tarnystę Viešpačiui, o ne į karminę veiklą.

Žmonės, kuriems stinga atsidavimo Viešpačiui, atlieka Vedų apeigas, skatinami materialių ketinimų, bet galop apsigauna. Čia prašosi pateikiamas labai įtikinamas pavyzdys: protingas žmogus, turintis milijoną dolerių banknotais, naudojasi pinigais, nors puikiai žino, kad patys banknotai tėra paprasčiausias popierius. Milijono dolerių savininkas iš tiesų teturi rankose storą popieriaus pluoštą, tačiau, panaudojęs šį „popierių“ konkretiems tikslams, jis gauna visiškai realią ir apčiuopiamą naudą. Taip lygiai ir šis materialus pasaulis: tegu jis ir netikras, kaip kad tie popieriai, tačiau jį galima tikslingai panaudoti. Kadangi banknotus išleidžia valstybė, jie, nors ir popieriniai, turi vertę. Taip ir materialus pasaulis, tegu jis netikras ar laikinas, tačiau jis kilo iš Aukščiausiojo Asmens, todėl irgi turi vertę. Filosofas *vaiṣṇavas* aiškiai suvokia paslėptą materialaus pasaulio prasmę ir žino, kaip tikslingai jį panaudoti, o filosofas *māyāvādis*, klaidingai laikantis banknotus beverčiu popieriumi, atsisako pinigų ir negali jais pasinaudoti. Todėl Śrīla Rūpa Gosvāmis skelbia, kad materialaus pasaulio atsižadėjimas, laikant jį netikru ir nesuvokiant jo, kaip priemonės tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, svarbos, nedaug tevertas. Iš tikrųjų atsižadėjęs yra tas, kuris žino tikrąją šio pasaulio vertę, ir supranta, kad jį galima panaudoti tarnaujant Viešpačiui. Jis neprisiriša prie materialaus pasaulio ir atsižada jo, kaip priemonės jutiminiams malonumams gauti. Šis

materialus pasaulis – materialios Viešpaties energijos ekspansija, todėl jis yra tikras, o ne iliuzinis, kaip kartais bandoma teigti, pasitelkus pavyzdį apie gyvatę ir virvę.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Menkesnės nuovokos žmonėms šis kosminis pasaulis atrodo netikras, kadangi yra laikinas ir nepastovios prigimties.“ Filosofai *māyāvādžiai* panaudoja kosminio pasaulio prigimties nepastovumo faktą, norėdami įrodyti savo teiginį apie pasaulio netikrumą. Vedos teigia, kad iki sukūrimo šis pasaulis neegzistavo, o po sunaikinimo pasaulis vėl bus neišreikštas. Tuštumos filosofijos šalininkai irgi naudojasi šia Vedų teze ir daro išvadą, kad materialaus pasaulio priežastis – tuštuma. Tačiau Vedos nenurodo, kad ji būtų tuštuma. Kūrimo ir sunaikinimo šaltinį jos apibūdina žodžiais: *yato vā imāni bhūtāni jāyante* – tas, iš kurio radosi visas kosminis pasaulis ir į kurį po sunaikinimo viskas įsilieja. Tą patį sako ir „Vedānta-sūtra“ bei pirmosios pirmojo „Śrīmad-Bhāgavatam“ skyriaus eilutės. „Vedānta-sūtra“ ir „Śrīmad-Bhāgavatam“ vartoja žodį *janmādyasya* – „tasai, iš kurio kyla visi daiktai.“ Visi šie Vedų nurodymai rodo, kad kosminis pasaulis kyla iš Aukščiausiojo Dievo Asmens, o po sunaikinimo į Jį įsilieja.

Tą pačią mintį patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: šis kosminis pasaulis atsiranda ir vėl išnyksta, įsiliedamas į Aukščiausiojo Viešpaties būtį. Šie žodžiai nedviprasmiškai patvirtina, kad viena iš energijų, būtent *bahiraṇgā māyā*, arba išorinė energija, nors ir nepastovios prigimties, vis dėlto yra Aukščiausiojo Viešpaties energija ir todėl negali būti netikra. Ji tik atrodo esanti netikra. Filosofai *māyāvādžiai* daro tokią išvadą: kadangi materiali gamta neegzistavo iš pradžių ir neegzistuoja po sunaikinimo, ji yra netikra. Tačiau Vedų teiginį patvirtina pavyzdys apie molinį ąsotį bei lėkštes: nors tam tikri šalutiniai Absoliučiosios Tiesos produktai egzistuoja laikinai, Aukščiausiojo Viešpaties energija yra pastovi. Molinis puodas arba vandens ąsotis gali sudužti arba įgauti kitą pavidalą, pavyzdžiui, lėkštės ar dubens, tačiau sudedamosios jų dalys arba pagrindinė materiali medžiaga – molis nesikeičia. Šio kosminio pasaulio pagrindas irgi visada tas pats – Brahmanas, arba Absoliučioji Tiesa, todėl filosofų *māyāvādžių* teorija, kad jis netikras, be abejo, yra tikriausias prasimanymas. Tai, kad kosminio pasaulio prigimtis laikina ir nepastovi, dar nėra rodiklis, kad jis netikras. Netikra pagal apibūdinimą yra tai, „kas niekada neegzistavo tikrovėje ir tebuvo vienas pavadinimas.“ Antai arklio kiaušiniai, dangaus gėlė arba triušio ragai – visa tai egzistuoja tik kaip pavadinimas. Arklys nededa kiaušinių, triušiui neauga ragai ir gėlės danguje nežydi. Yra daug daiktų, kurie egzistuoja vien kaip pavadinimai arba tik vaizduotėje, tačiau tikrovėje niekada nepasireiškia. Tokius daiktus galima vadinti nerealiais, netikrais. Tačiau *vaiṣṇavas* negali šio materialaus pasaulio laikyti netikru

vien todėl, kad, būdamas laikinos prigimties, jis tai pasireiškia, tai vėl yra sunaikinamas.

Įkūnytosios Vedos toliau kalbėjo, kad Supersiela ir individuali siela (arba Paramātmā ir *jīvātmā*) niekada ir jokiomis aplinkybėmis negali būti lygios, nors abi glūdi tame pačiame kūne kaip du paukščiai, tupintys viename medyje. Vedos skelbia, kad tų dviejų paukščių, nors jie tupi vienas šalia kito tarsi draugai, padėtis nevienoda. Vienas jų tėra liudininkas, tai Paramātmā, arba Supersiela, o kitas paukštis ragauja medžio vaisius. Jis – *jīvātmā*. Kai kuriamas kosminis pasaulis, *jīvātmā*, arba individualioji siela, ateina į šią kūriniją tokiu pavidalu, kuris atitinka ankstesnius jos karminius veiksmus, ir kadangi ji senų seniausiai užmiršo, kas ji tokia, ji tapatina save su tuo pavidalu, kurį gavo pagal materialios gamtos dėsnius. Įsikūnijusi konkrečiame materialiame kūne, siela patenka trijų materialių gamtos *guṇų* įtakon ir jų valdoma elgiasi taip, kad niekada nebeištrūktų iš materialaus pasaulio. Nors sielos, apgaubtos šio neišmanymo, įgimtos galimybės ir neužgęsta visiškai, visgi pasireiškia labai menkai. O Supersielos, arba Aukščiausiojo Dievo Asmens, nepaprastos galimybės nesumažėja net ir tada, kai Jis ateina į šį materialų pasaulį. Jis išlieka toks pat didingas bei tobulas ir laikosi nuošalyje nuo visų šio materialaus pasaulio vargų bei nelaimių. Sąlygotoji siela patenka į materialaus pasaulio spąstus, tuo tarpu Supersiela, arba Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išeina iš jo, neturėdamas jokio prisirišimo, kaip iš savo odos išsineria gyvatė. Supersiela ir sąlygota individuali siela skiriasi tuo, kad Aukščiausioji Siela, arba Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visada išlaiko Savo nepaprastas prigimtines galimybes, kurias vadina *ṣaḍ-aiśvarya, aṣṭa-siddhi* ir aṣṭa-guṇa.

Turėdami skurdžias žinias, filosofai *māyāvādžiai* pamiršta, kad Kṛṣṇa nepranokstamas Savo šešiomis tobulybėmis, aštuoniomis transcendentinėmis savybėmis ir aštuonių rūšių mistinėmis jėgomis. Šešios Jo tobulybės tokios: niekas nepralenkia Kṛṣṇos turtais, jėga, grožiu, šlove, žinojimu ir atsižadėjimu. Pirma iš aštuonių transcendentinių Kṛṣṇos ypatybių yra ta, kad prie Jo nelimpa materialios būties nešvarybės. Apie tai paminėta „Īšopanišadoje.“ *Apāpa-viddham* – kaip saulė yra tyra ir nesuteršiama, taip lygiai ir Aukščiausiasis Asmuo nesusitepa nuodėmingais darbais. Nors Kṛṣṇos poelgiai kitąsyk atrodo nedorybingi, tie poelgiai Jo neužteršia. Antra transcendentinė Kṛṣṇos ypatybė yra Jo nemirtingumas. Ketvirtajame „Bhagavad-gītos“ skyriuje Jis kalba Arjunai, kad ir Jis, ir Arjuna daug sykių atėjo į šį materialų pasaulį, tačiau tiktai Jis atsimena, kaip tai įvyko, ir tiktai Jis pažįsta praeitį, dabartį ir ateitį. Tai reiškia, kad Jis nemirtingas. Mirtis reiškia užmarštį. Kai mirštame, pakinta mūsų kūnas, ir mes viską užmirštame. Tačiau Kṛṣṇa niekada nieko neužmiršta. Jis

atsimena viską, kas vyko praeityje. Argi kitaip Jis galėtų atsiminti, kad „Bhagavad-gītoje“ dėstomą *yogos* sistemą Jis jau aiškino saulės dievui Vivasvānui? Taigi Jis niekada nemiršta. Be to, Jis nesensta. Kṛṣṇa jau turėjo proanūkių, kai atėjo į Kurukṣetros mūšio lauką, bet Jis nebuvo panašus į senuką. Kṛṣṇa nesusitepa nuodėme, yra nemirtingas, nesensta, niekada nesielvartauja ir nepatiria alkio bei troškulio. Visi Jo norai yra visiškai teisėti, ir niekas negali pakeisti nė vieno Jo sprendimo. Tokios transcendentinės Kṛṣṇos ypatybės. Be to, Kṛṣṇą vadina Yogeśvara. Jis turi visas mistines jėgas, tokias, kaip *aṇima-siddhi* – sugebėjimą tapti mažesniu už mažiausiąjį. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa įeina netgi į atomus (*aṇḍāntarastha-paramāṇu-cayāntarastham*). Be to, Garbhodakaśāyī Viṣṇu pavidalu Jis glūdi milžiniškoje visatoje, o kaip Mahā-Viṣṇu Jis guli Priežasčių Vandenyne. Jo kūnas toks didelis, kad iškvepiant iš Jo išeina milijonai ir trilijonai visatų. Tai *mahima-siddhi*. Kṛṣṇa pasižymi ir mistine *laghimos* jėga: Jis gali tapti pačiu lengviausiu. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad planetos sklando erdvėje, nes Kṛṣṇa įėjo į visatą bei atomus. Taip aiškinamas nesvarumas. Kṛṣṇa pasižymi ir mistine *prāpti* jėga: Jis gali paimti viską, ką tik nori. Jis pasižymi ir *īśitos*, valdymo, jėga. Jį vadina Aukščiausiuoju Valdovu, Parameśvara. Be to, kiekvieną būtybę Kṛṣṇa gali priversti paklusti Savo valiai. Tai vadinasi *vaśitā*.

Kṛṣṇa pasižymi visomis tobulybėmis, transcendentinėmis ypatybėmis bei mistinėmis jėgomis. Jokia paprasta gyva būtybė negali Jam prilygti. Todėl *māyāvādžių* teorija, teigianti, jog Supersiela ir individualioji siela lygios, yra klaidinga. Taigi baigiant galima teigti, kad Kṛṣṇa yra vertas garbinimo, o visos kitos gyvosios esybės tėra Jo tarnai. Ši samprata ir yra savęs pažinimo esmė. Bet koks kitas savojo „aš“ suvokimas, kuris ignoruoja amžinuosius tarnystės santykius su Kṛṣṇa, yra susiformavęs veikiant *māyai*. Sakoma, kad paskutiniai *māyos* žabangai – tai gyvosios esybės pastangos prilygti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Filosofas *māyāvādis* skelbiasi esąs lygus Dievui, tačiau nesugeba atsakyti į klausimą, kodėl pateko į materijos pinkles. Jeigu jis – Aukščiausiasis Viešpats, kaip jis galėjo įsipainioti į nuodėmingą veiklą ir kentėti pagal *karmos* dėsnį? Į šį klausimą *māyāvādžiai* negali tinkamai atsakyti. Prasimanymas, kad žmogus lygus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, – tai dar vienas nuodėmingumo bruožas. Žmogus negali kreiptis į Kṛṣṇos sąmonę, kol nenusiplauna visų nuodėmių. Jau tai, kad *māyāvādžiai* pretenduoja susilyginti su Aukščiausiuoju Viešpačiu, aiškiai rodo, kad jie dar nėra laisvi nuo savo nuodėmingos veiklos pasekmių. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad tokie žmonės yra *aviśuddha-buddhi*. Tai reiškia, kad jie klaidingai laiko save išsivadavusiais ir kartu sulygina save su Absoliučiąja Tiesa. Jų sąmonė užteršta. Įkūnytosios Vedos sako, kad jeigu *yogai* ir *jñāniai* neišsilais-

vins nuo savo nuodėmingų troškimų, savęs pažinimo metodas, kurį jie pasirinko, neduos trokštamo rezultato.

„Brangus Viešpatie, – tęsė įkūnytosios Vedos, – jeigu šventas žmogus nepasistengs su šaknimis išrauti nuodėmingų norų, jis nesuvoks Supersielos, nepaisant to, kad Ji yra šalia individualios sielos. *Samādhi*, meditacija – tai Supersielos paieškos savo širdy. Tasai, kuris neatsikratė nuodėmingų poelgių pasekmių, negali regėti Supersielos. Kai žmogus pamiršta, kad turi medalioną su brangakmeniu, galima sakyti, kad šios brangenybės jis neturi. Taip lygiai ir individuali siela, jeigu ji medituoja, bet nejunta Supersielos buvimo, vadinasi, Supersielos ji nepažino. Todėl žmonės, kurie stojo į savęs pažinimo kelią, turi stengtis išvengti teršiamo *māyos* poveikio. Śrīla Rūpa Gosvāmis sako, kad bhaktas privalo neturėti jokių materialių norų. Bhakto rankos neturi būti suteršios *karmos* arba *jñānos* teikiamais vaisiais. Jis teturi pažinti Kṛṣṇą ir vykdyti Jo valią. Tai tyro atsidavimo pakopa. Įkūnytosios Vedos tęsė: „*Yogai* mistikai, tebeturintys žemų norų tenkinti jausmus, niekada savo jėgomis nepatirs sėkmės ir nesugebės patirti Supersielos buvimo individualiame „aš.“ Todėl vadinamieji *yogai* ir *jñāniai*, švaistantys savo laiką jutiminiams malonumams – ar tai būtų abstraktūs samprotavimai, ar ribotų mistinių jėgų demonstravimas, – niekada neišsivaduos iš sąlygoto gyvenimo ir kaskart vis iš naujo gims ir mirs. Ir šis, ir kitas gyvenimas jiems žada vien nelaimes. Šie nusidėjėliai yra nelaimingi tiek šį, tiek kitą gyvenimą, nes jiems nepavyko pasiekti tobulo savęs pažinimo. Tokie *yogai* yra susitepę noru turėti jutiminių malonumų, todėl kad ir kaip jie stengtųsi pasiekti tobulumą, ir šis, ir kitas gyvenimas jiems bus viena kančia.“

Śrīla Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura čia pastebi, kad *sannyāsiai* ir atsiskyrėliai, kurie, išėję iš namų vardan savęs pažinimo, neatsideda Viešpaties atsidavimo tarnystei, o užsiima filantropija – kuria švietimo įstaigas, ligonines ar net vienuolynus, bažnyčias ar šventyklas, skirtas pusdieviams garbinti, tokiais darbais prisidaro sau bėdos ne tik šį, bet ir kitą gyvenimą. *Sannyāsiai*, kurie gyvena ne tam, kad pažintų Kṛṣṇą, ir savo jėgas bei laiką skiria atsiskyrėlio nevertai veiklai, veltui švaisto laiką. Tuo tarpu bhakto, kuris visas jėgas atiduoda, pavyzdžiui, Viṣṇu šventyklos statybai, pastangos nenueis veltui. Jo veikla vadinasi *kṛṣṇārthe akhila-ceṣṭā*, įvairaus pobūdžio darbai, skirti Kṛṣṇai patenkinti. Įkurti naują mokyklą ir pastatyti šventyklą nėra viena ir tas pat. Nors filantropas, įkūręs švietimo įstaigą, atlieka labdaringą darbą, jis patenka *karmos* dėsnio valdžion, o Viṣṇu šventyklos statyba yra atsidavimo tarnystė.

Atsidavimo tarnystė išeina už *karmos* dėsnio veikimo sferos. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad bhaktas pakyla virš trijų materialiosios gamtos *guṇų* ir pasiekia Brahmano pažinimą: *brahma-bhūyāya kalpate*. Ten pat

sakoma: *sa guṇān samatītyaitān brahma-bhūyāya kalpate* – Dievo Asmens bhaktai pakyla virš trijų materialios gamtos *guṇų* įtakos sferos ir pasiekia transcendentinį Brahmano lygį. Bhaktai yra išvaduoti ir šį, ir kitą gyvenimą. Bet koks veiksmas šiame materialiame pasaulyje vardan Yajños (Viṣṇu, arba Kṛṣṇos) yra išvaduojantis veiksmas, tačiau veiksmas, neturintis sąsajų su Acyuta, nepatiriančiu nuopuolio Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, pagal *karmos* dėsnį neišvengiamai sukuria atoveikį. Gyventi Kṛṣṇos sąmonėje – tai gyventi išsivadavus. Taigi baigiant galima teigti, kad Viešpaties malone bhaktas yra išvaduotas ir šį, ir kitą gyvenimą, tuo tarpu *karmiai, jñāniai* ir *yogai* nepasiekia išsivadavimo niekada – nei šį, nei kitą gyvenimą.

Įkūnytosios Vedos tęsė: „Brangus Viešpatie, kiekvienas, kuris Tavo malone suvokia Tavo lotoso pėdų didybę, tampa abejingas materialiai laimei bei kančiai.“ Kol mes egzistuojame šiame materialiame pasaulyje, materialios kančios neišvengiamos, tačiau bhaktas nekreipia dėmesio nei į gerų, nei į blogų poelgių pasekmes. Bhaktą taip pat ne itin jaudina, ar aplinkiniai žmonės jį giria, ar peikia. Kartais paprasti žmonės karščiausiai giria bhaktą už jo transcendentinius darbus, o kartais nepelnytai kritikuoja. Tyras bhaktas yra abejingas paprastų žmonių liaupsėms ir kritikai. Bhakto veikla yra transcendentinio lygio. Jo nedomina, ar žmonės, pasinėrę į materialią veiklą, jį giria, ar peikia. Jeigu bhaktas gali tokiomis aplinkybėmis išlikti transcendentiškas, Aukščiausiasis Dievo Asmuo laiduoja jam išsivadavimą ir šį, ir kitą gyvenimą. Bendraudamas su tyrais bhaktais, klausydamasis pasakojimų apie šlovingus Viešpaties žygius, kuriuos Jis atliko įvairiomis epochomis ir įvairiomis inkarnacijomis, bhaktas visada išlieka transcendentiškas šiame materialiame pasaulyje.“

Tai principas, kuriuo remiasi Kṛṣṇos sąmonės judėjimas. Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura giedojo: „Brangus Viešpatie, leiski man gyvenimas po gyvenimo su transcendentine meile tarnauti Tau, kaip pataria praeities *ācāryos*, ir gyventi tarp tyrų bhaktų. Tai vienintelis mano noras.“ Kitaip sakant, bhaktui mažai terūpi, ar jis yra išsivadavęs, ar ne. Svarbiausia jam – atsidavimo tarnystė. Atsidavimo tarnystė reiškia, kad žmogus nesavivaliauja ir viską daro *ācāryai* leidus. Kṛṣṇos sąmonės judėjimas remiasi ankstesniaisiais *ācāryomis*, priešakyje su Śrīla Rūpa Gosvāmiu. Gyvendamas tarp bhaktų, kurie laikosi taisyklių, bhaktas gali išlikti visiškai transcendentiškas.

„Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako, kad labai brangina tą bhaktą, kuris tobulai Jį pažino. Atsidavimo tarnystę pradeda keturių tipų dorybingi žmonės. Ištiktas nelaimės, dorybingas žmogus kreipiasi į Viešpatį, prašydamas palengvinti jo kančias. Jeigu dorybingam žmogui reikia materialios paramos, jis prašo to Viešpaties. Jeigu dorybingas žmogus yra smal-

sus ir domisi Dievo mokslu, jis kreipiasi į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, o tas dorybingas žmogus, kurio vienintelis noras perprasti mokslą apie Kṛṣṇą, irgi kreipiasi į Aukščiausiąjį Viešpatį. Iš tų keturių kategorijų žmonių Patsai Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ labiausiai giria paskutiniosios atstovus. Pagyrimo vertas tasai, kuris stengiasi pažinti Kṛṣṇą iš atsidavimo, gerai suvokia, ką daro, ir eina ankstesniųjų *ācāryų*, kurie turi mokslinių žinių apie Aukščiausiąjį Viešpatį, pėdomis. Toks bhaktas supranta, kad visos gyvenimo aplinkybės – tiek geros, tiek blogos – yra aukščiausioji Viešpaties valia. O kai jis galutinai nusilenkia prie Aukščiausiojo Viešpaties lotoso pėdų, jam tampa nebesvarbu, kokiomis aplinkybėmis jis gyvena. Iš tikrųjų nepalankias gyvenimo aplinkybes bhaktas laiko ypatinga Dievo Asmens malone. Blogos aplinkybės bhaktui apskritai neegzistuoja. Viską, kas vyksta Aukščiausiojo Viešpaties valia, jis laiko malone ir bet kokiomis gyvenimo aplinkybėmis karštai trokšta tarnauti Viešpačiui. Ši bhaktos pozicija paaiškinta „Bhagavad-gītoje“: bhaktas niekada nesielvartauja, kai atsitinka kas bloga, ir per daug nedžiūgauja, aplinkybėms susiklosčius palankiai. Aukščiausiose atsidavimo tarnystės pakopose bhaktui neegzistuoja skirstymas „galima – negalima.“ Tokį būvį galima išlaikyti tiktai einant *ācāryų* pėdomis. Kadangi tyras bhaktas seka *ācāryų* pavyzdžiu, kiekvienas jo veiksmas, atliktas atsidavimo tarnystės metu, turi būti laikomas transcendentinio lygio veiksmu. Todėl Viešpats Kṛṣṇa mums nurodo, kad *ācāryos* yra aukščiau kritikos. Bhaktas naujokas neturi manyti esąs vienodo lygio su *ācārya*. Reikia suprasti, kad *ācārya* yra lygiavertis Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, todėl naujokai bhaktai neturėtų kritikuoti Kṛṣṇos arba Jo atstovo *ācāryos*.

Taip įvairiomis maldomis įkūnytosios Vedos aukštino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį maldomis – tai reiškia atsiminti transcendentines Jo ypatybes, žaidimus bei darbus. Tačiau Viešpaties žaidimams ir ypatybėms nėra galo. Neįmanoma atsiminti visų Viešpaties ypatybių. Todėl įkūnytosios Vedos pagarbino Jį tiek, kiek leido jų galimybės, ir užbaigdamos prašneko:

„Brangus Viešpatie, nors Viešpačiui Brahmai, svarbiausiai aukščiausios planetos Brahmalokos dievybei, ir valdovui Indrai, svarbiausiajai rojaus planetos dievybei, bei vadovaujančioms Saulės, Mėnulio ir kitų planetų dievybėms Tu Pats patikėjai valdyti šį materialų pasaulį, jos nedaug ką žino apie Tave. Ką tada kalbėti apie paprastus žmones ir spekuliatyviuosius filosofus? Niekas negali išvardinti visų begalinių transcendentinių Tavo Šviesybės ypatybių. Niekas, net ir spekuliatyvūs filosofai bei aukštesniųjų planetų sistemų pusdieviai, negali tiksliai pasakyti nei kiek Tu turi ypatybių, nei kiek toli siekia Tavo pavidalas. Mūsų manymu, Tavo Šviesybė ir Pats nežinai visų Savo transcendentinių ypatybių. O taip yra

todėl, kad Tu beribis. Nors kalbant apie Tave ir nelabai tiktų sakyti, jog Tu nepažįsti Pats Savęs, tačiau tai padeda geriau suprasti teiginį, kad Tavo ypatybėms ir energijoms nėra galo ir kad Tavo pažinimo galios taip pat beribės, todėl vyksta nesibaigiančios varžybos tarp Tavo pažinimo galių ir Tavo energijų, kurios nuolat plečia savo galimybes."

Esmė ta, kad Dievas ir Jo pažinimo galios begalinės, todėl užtenka Dievui suvokti apie tam tikrų naujų Savo galimybių egzistavimą, kai jau kitą akimirką Jis mato, kad turi jų dar daugiau. Be abejo, Dievas yra visa žinantis, tačiau įkūnytosios Vedos sako, kad net Patsai Dievas iki galo nepažįsta visų Savo energijų. Tai visai nereiškia, kad Dievas nėra visagalis. Kai žmogus ko nors nežino, tai vadinama neišmanymu arba žinių trūkumu. Tačiau neišmanymo ar žinių trūkumo Dievui negalima prikišti, nes Jis pažįsta Save tobulai, tačiau Jo energijos nuolat plečiasi, o darbų vis daugėja. Todėl plečiasi ir Jo žinios, kurios padeda Jam geriau suprasti Savo naujas galimybes. Aplenkdami vienas kitą, be galo plėtojasi ir pažinimo galios, ir energijos. Šia prasme Pats Dievas nežino, kur baigiasi Jo energijos ir ypatybės.

Kiekvienas blaiviai mąstantis žmogus gali apytikriai įsivaizduoti, koks begalinis Dievas, kaip be galo plėtojasi Jo energijos ir kaip be galo daugėja Jo darbų. Vedų raštai sako, kad kai Mahā-Viṣṇu *yoga-nidros* būvyje iškvepia, iš Jo išeina daugybė visatų, o kai Jis įkvepia, šios visatos vėl suplaukia į Jo kūną. Pamėginkime įsivaizduoti, kokios didelės turėtų būti šios visatos, jeigu mūsų ribotomis žiniomis kosminei erdvei nėra nei galo, nei krašto. Iš tikrųjų grubieji pradai – žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus – ne tik sudaro šią visatą, bet dar ir užkloja ją septyniais sluoksniais, kurių kiekvienas dešimt kartų storesnis už ankstesnįjį. Šitaip yra apsaugota kiekviena visata, o tų visatų – be galo daug. Jos sklando Mahā-Viṣṇu kūno porose. Kaip kad atomai bei dulkių dalelytės kartu su paukščiais sklando danguje, ir neįmanoma suskaičiuoti, kiek jų yra, taip lygiai ir begalinė daugybė visatų sklando transcendentinio Viešpaties kūno porose. Todėl Vedos sako, jog Dievas aukščiau mūsų pažinimo. *Avāṅ-mānasa-gocara*: ribotu protu mes negalime suprasti, koks didis yra Dievas. Todėl iš tikrųjų blaivaus proto žmogus nesiskelbia esąs Dievas, o stengiasi Jį pažinti ir atskirti, kur yra dvasia, o kur materija. Gerai supratęs šį skirtumą, žmogus aiškiai pamato, kad Aukščiausioji Siela transcendentali ir aukštesniųjų, ir žemesniųjų energijų atžvilgiu, nors yra tiesiogiai susijusi su jomis. „Bhagavad-gītoje" Viešpats Kṛṣṇa paaiškina, kad nors Jo energija yra visa ko pagrindas, Pats Jis nėra tapatus energijai ir nuo jos skiriasi.

Gamta ir gyvosios esybės kartais įvardijamos kaip *prakṛti* ir *puruṣa*. Kosminis pasaulis – tai *prakṛti* ir *puruṣos* jungtis. Gamta yra materijos pradų šaltinis, o gyvosios esybės – veiksnys, išjudinantis pasaulį. Šioms

dviems priežastims susijungus, atsiranda kosminis pasaulis. Žmogus, kuriam pavyko teisingai suprasti kosminio pasaulio ir viso to, kas jame vyksta, prigimtį, žino, kad tiesioginė ir netiesioginė pasaulio priežastis yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Todėl „Brahma-saṁhitā“ daro išvadą: *īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ sac-cid-ānanda-vigrahaḥ / anādir ādir govindaḥ sarva-kāraṇa-kāraṇam*.

Kai žmogus, viską gerai apgalvojęs ir pasvėręs, pasiekia tobulą pažinimą, jis nutaria, kad Kṛṣṇa, arba Dievas, yra pirminė visų priežasčių priežastis. Užuot tuščiai filosofavęs ir spėliojęs, kokio dydžio Dievas, kokio Jis ūgio ir pločio, žmogus turi prieiti prie išvadų, kurias pateikia „Brahma-saṁhitā“: *sarva-kāraṇa-kāraṇam* – Kṛṣṇa, arba Dievas, yra visų priežasčių priežastis. Tai – pažinimo tobulybė.

Šitaip „Veda-stuti“, arba įkūnytųjų Vedų maldos, skirtos Garbhodakaśāyī Viṣṇu, buvo perduotos pirmiesiems mokinių sekos atstovams – Brahmos sūnui Sanandanai ir jo broliams. Pasaulio pradžioje buvo keturi Kumāros, Brahmos pirmagimiai, todėl juos vadina *pūrva-jāta*. „Bhagavadgītoje“ pasakyta, kad *paramparos* sistema, arba mokinių seka, prasideda nuo Paties Kṛṣṇos. Taip lygiai ir šiuo atveju *paramparos* pradininku, persakiusiu įkūnytųjų Vedų maldas, buvo Dievo Asmuo Nārāyaṇa Ṛṣis. Mes turime atsiminti, kad „Veda-stuti“ maldos autorius yra Kumāra Sanandana, o Nārāyaṇa Ṛṣis Badarīkāśramoje ją atkartojo. Nārāyaṇa Ṛṣis yra Kṛṣṇos inkarnacija, kurios misija – parodyti, kaip pažinti save, griežtai tramdant kūną. Mūsų epochoje Viešpats Caitanya, nužengęs tyru bhaktu, parodė mums tyros atsidavimo tarnystės kelią. Taip kadaise ir Kṛṣṇa nužengė kaip Nārāyaṇa Ṛṣis, kuris atliko griežtus asketiškus žygius Himalajuose. Iš Jo mokėsi Śrī Nārada Munis. Taigi šie Nārāyaṇos Ṛṣio žodžiai, kuriais Jis tiksliai persako Nāradai Muniui Kumāros Sanandanos „Veda-stuti“, paaiškina, kad vienintelis Aukščiausiasis yra Dievas, visi kiti tėra Jo tarnai.

„Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta: *ekale īśvara kṛṣṇa* – Kṛṣṇa yra vienintelis Aukščiausiasis Dievas. *Āra saba bhṛtya* – visi kiti yra Jo tarnai. *Yāre yaiche nācāya, se taiche kare nṛtya* – Aukščiausiasis Viešpats, kaip Jis Pats to nori, duoda kiekvienai gyvajai būtybei užsiėmimą, ir šitokiu būdu atsiskleidžia įvairiapusiai jų talentai bei polinkiai. Taigi „Veda-stuti“ yra pirmasis pamokslas apie santykius, kurie sieja gyvąsias esybes ir Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Aukščiausias savęs pažinimo lygis gyvajai esybei yra atsidavimo tarnystė. Žmogus negali atsidėti atsidavimo tarnystei, arba Kṛṣṇos sąmonei, jeigu nėra visiškai nusiplovęs materijos nešvarybių. Nārāyaṇa Ṛṣis pasakė Nāradai Muniui, kad visos Vedos ir Vedų raštai, būtent: keturios Vedos, Upaniṣados ir Purāṇos – iš esmės moko transcendentinės meilės tarnystės Viešpačiui. Čia Nārāyaṇa Ṛṣis

pavartojo vieną ypatingą žodį – *rasa*. Atsidavimo tarnystėje *rasa* sudaro Viešpaties ir gyvosios būtybės tarpusavio santykių pagrindą. Apie *rasą* kalba taip pat ir Vedos. *Raso vai saḥ*: „Aukščiausiasis Viešpats yra visos palaimos šaltinis.“ Visi Vedų raštai, tarp jų Purāṇos, Vedos, Upaniṣados, „Vedānta-sūtra“ bei kiti, moko gyvąsias esybes, kaip pasiekti *rasos* būvį. „Bhāgavatam“ irgi pasakyta, kad „Mahā-purāṇos“ („Śrīmad-Bhāgavatam“) teiginiai nusako visuose Vedų raštuose paminėtų *rasų* esmę. *Nigama-kalpa-taror galitaṁ phalam*. „Bhāgavatam“ – tai esmė, arba nunokęs Vedų raštų medžio vaisius.

Yra žinoma, kad Aukščiausiojo Dievo Asmens iškvėpimas pagimdė keturias Vedas: „Ṛg Vedą“, „Sāma Vedą“, „Yajur Vedą“ ir „Atharva Vedą“, istorinius raštus, pavyzdžiui, „Mahābhāratą“, bei visas Purāṇas, kurios irgi laikytinos pasaulio istorijos metraščiais. Vedų istoriniai raštai Purāṇos ir „Mahābhārata“ vadinami penktąja Veda.

„Veda-stuti“ eilės laikytinos visų Vedų išminties esme. Keturi Kumāros ir visi kiti pripažinti išmintingi gerai žino, kad atsidavimo tarnystė Kṛṣṇos sąmonėje – tai Vedų raštų esmė, ir, keliaudami kosmine erdve, jie skelbia tai įvairiose planetose. Čia pasakyta, kad garsūs išmintingi, tarp jų ir Nārada Munis, beveik niekada nevaikšto žeme, o keliauja erdve.

Nārada, Kumāros ir kiti išmintingi keliauja po visatą, šviesdami sąlygotas sielas ir stengdamiesi joms paaiškinti, kad jų misija šiame pasaulyje – ne vaikytis jutiminių malonumų, o atgauti savo pirminę padėtį, t.y. su atsidavimu tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Daug kur jau buvo minėta, kad gyvosios esybės panašios į išlėkusias iš ugnies kibirkštis, o Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra tarytum pati ugnis, iš kurios jos išlėkė. Ir kai kibirkštys išlekia iš ugnies, jos praranda savo įgimtą ypatybę spinduliuoti šviesą. Taigi Vedos patikina mus, kad gyvosios esybės, patekusios į materialųjį pasaulį, yra panašios į kibirkštis, išlėkusias iš didžiulės liepsnos. Gyvoji esybė nori pamėgdžioti Kṛṣṇą ir bando nugalėti materialią gamtą. Šitaip ji pamiršta, kas ji yra iš tikrųjų, ir jos šviesa, jos dvasinė esmė, išblėsta. Tačiau jeigu gyvoji esybė kreipiasi į Kṛṣṇos sąmonę, ji atsiduria savo tikroje padėtyje. Išmintingi ir šventieji, tokie, kaip Nārada ir Kumāros, keliauja po visatą, skleisdami žmonėms žinias ir skatindami savo mokinius mokyti kitus atsidavimo tarnystės, kad visos sąlygotos sielos galėtų atgaivinti savo pirminę Kṛṣṇos sąmonę ir šitaip išsivaduotų iš materialaus pasaulio kančių.

Śrī Nārada Munis yra *naiṣṭhika-brahmacāris.* Yra keturių tipų *brahmacāriai*. Pirmieji vadinasi *sāvitra*. Tai tie *brahmacāriai*, kurie po įšventinimo ir šventosios virvelės įteikimo apeigos laikosi skaistybės įžado bent tris dienas. Kitas tipas – tai *prājāpatya brahmacāriai*, kurie griežtai laikosi skaistybės įžado bent vienerius metus po įšventinimo. Tretieji

vadinami *brāhma-brahmacāriais*. Jie laikosi skaistybės įžado nuo įšventinimo dienos iki Vedų raštų studijų pabaigos. Ketvirtoji pakopa vadinasi *naiṣṭhika*. Tai tie *brahmacāriai*, kurie visą gyvenimą laikosi skaistybės įžado. Pirmieji trys yra *upakurvāṇa brahmacāriai* – tie, kurie gali vesti, pasibaigus *brahmacārio* įžado laikui. O *naiṣṭhika-brahmacāriai* visiškai atsisako lytinio gyvenimo. Todėl Kumāras ir Nāradą vadina *naiṣṭhika-brahmacāriais*. Didžiulis tokios sistemos pranašumas tas, kad *brahmacāris* turi geresnę atmintį ir tvirtesnį ryžtą. Čia ypač pažymėta, kad Nārada, būdamas *naiṣṭhika-brahmacāris*, atsiminė viską, ką girdėjo iš savo dvasinio mokytojo ir niekada neužmiršo jo žodžių. Tas, kuris viską atsimena amžinai, vadinasi *śruta-dhara. Śruta-dhara brahmacāris* gali atkartoti viską, ką girdėjo, žodis į žodį, nė nežvilgtelėjęs į užrašus ar knygas. Didysis išminčius Nārada turėjo tokią atmintį, todėl, išklausęs Nārāyaṇos Ṛṣio pamokymus, ėmė skelbti atsidavimo tarnystės mokslą po visą pasaulį. Kadangi didieji išminčiai turi tokią puikią atmintį, jų mintys skvarbios, jie yra pasiekę savęs pažinimą ir su nepalenkiamu ryžtu tarnauja Viešpačiui. Taigi išklausęs savo dvasinio mokytojo Nārāyaṇos Ṛṣio žodžius, didysis išminčius Nārada pasiekė dvasinį tobulumą. Jis pažino tiesą ir iš begalinės laimės pašlovino Nārāyaṇą Ṛṣį maldomis.

Naiṣṭhika-brahmacārius dar vadina *vīra-vrata*. Nārada Munis kreipėsi į Nārāyaṇą Ṛṣį, kaip į Kṛṣṇos inkarnaciją, ir pabrėžė vieną būdingą Jo bruožą, pavadindamas Jį didžiausiu sąlygotų sielų geradariu. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Viešpats Kṛṣṇa ateina kiekvieną epochą, kad apgintų Savo bhaktus ir sunaikintų bedievius. Nārada Munis pavadino Nārāyaṇą Ṛṣį sąlygotų sielų geradariu, nes Jis irgi yra Kṛṣṇos inkarnacija. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kiekvienas turime žinoti, jog nėra didesnio geradario už Kṛṣṇą. Mes turėtume suprasti, kad Viešpats Kṛṣṇa linki gero kiekvienam, ir kreiptis pas Jį prieglobsčio. Žmogus jausis ramus ir laimingas, nes žinos, kad yra kažkas, kas nuo visko jį apgins. Pats Kṛṣṇa, Jo inkarnacijos ir visiškos Jo ekspansijos yra didžiausi sąlygotų sielų draugai. Maža to, Kṛṣṇa yra ir demonų draugas, nes Jis dovanojo išsivadavimą net tiems demonams, kurie ketino Jį užmušti Vṛndāvanoje. Todėl geri Kṛṣṇos darbai yra absoliučios prigimties, nes Jo veiksmai lygiaverčiai – ar Jis žudytų demonus, ar gintų bhaktus. Yra žinoma, kad ragana Pūtanā buvo iškelta iki Kṛṣṇos motinos padėties. Mes turime atminti, kad, užmušdamas demoną, Kṛṣṇa suteikia jam didžiausią gėrį, o dėl tyro bhakto, tai Viešpats jį nuolat saugo.

Nārada Munis, išreiškęs pagarbą savo dvasiniam mokytojui, išvyko į savo mokinio Vyāsadevos *āśramą* ir papasakojo jam viską, ką buvo girdėjęs iš mokytojo. Po to, kai Vyāsadeva deramai sutiko Nāradą Munį savo *āśramoje* ir patogiai jį pasodino, Nārada ėmė pasakoti, ką gir-

dėjęs iš Nārāyaṇos Ṛṣio. Taip Śukadeva Gosvāmis atsakė Mahārājai Parīkṣitui į jo klausimus dėl Vedų žinių esmės ir galutinio jų tikslo. Galutinis gyvenimo tikslas – siekti Aukščiausiojo Dievo Asmens transcendentinių palaiminimų ir su meile tarnauti Viešpačiui. Žmogus turi eiti Śukadevos Gosvāmio bei visų mokinių sekos *vaiṣṇavų* pėdomis ir su pagarba nusilenkti Viešpačiui Kṛṣṇai, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Hari. Keturios *vaiṣṇavų sampradāyos* – Madhva-sampradāya, Rāmānuja-sampradāya, Viṣṇusvāmī-sampradāya ir Nimbārka-sampradāya, remdamosi svarbiausiomis Vedų išvadomis, yra vieningos nuomonės, kad žmogus turi atsiduoti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui.

Skiriamos dvi Vedų raštų dalys – *śruti* ir *smṛti*. *Śruti* – tai keturios Vedos („Ṛg“, „Sāma“, „Atharva“ ir „Yajur“) bei Upaniṣados, o *smṛti* – tai Purāṇos, pavyzdžiui, „Mahābhārata“, į kurią įeina ir „Bhagavad-gītā.“ Visų šių raštų galutinė išvada yra ta, kad Śrī Kṛṣṇa – tai Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jis – Parama-puruṣa, arba Aukščiausiasis Dievo Asmuo, vadovaujantis materialiai gamtai, kuri yra kuriama, palaikoma ir naikinama. Po pasaulio sukūrimo Aukščiausiasis Viešpats nužengia trimis pavidalais: kaip Brahmā, Viṣṇu ir Viešpats Śiva. Kiekvienas jų atsako už vieną iš trijų materialios gamtos ypatybių, tačiau aukščiausioji valdžia priklauso Viešpačiui Viṣṇu. Materialios gamtos veiklą skatina trys *guṇos*, o valdo ją Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa. Tai patvirtinta ir „Bhagavad-gītoje“ (*mayādhyakṣeṇa*), ir Vedose (*sa aikṣata*).

Ateistinės *sāṅkhyos* filosofijos pasekėjai įrodinėja, kad šis materialus kosminis pasaulis kyla iš *prakṛti* ir *puruṣos* sąveikos. Jie tvirtina, kad gamta ir materialioji energija yra kartu ir materiali, ir varomoji pasaulio tapsmo priežastis. Tačiau Kṛṣṇa yra visų priežasčių priežastis. Jis – materialios priežasties ir varomosios priežasties priežastis. *Prakṛti* ir *puruṣa* nėra pirminė priežastis. Paviršutiniškai žvelgiant, gali atrodyti, kad vaikas gimsta susijungus tėvui ir motinai, tačiau aukščiausioji priežastis, kuri pagimdė ir tėvą, ir motiną, yra Kṛṣṇa. Todėl Jis – pirminė priežastis arba, kaip sakoma „Brahmā-saṁhitoje“, visų priežasčių priežastis.

Į materialią gamtą įeina ir Aukščiausiasis Viešpats, ir gyvosios esybės. Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa, sukurdamas visišką Savo ekspansiją, apsireiškia kaip Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, arba Mahā-Viṣṇu. Tai milžiniškas Viṣṇu pavidalas, kuris guli Priežasčių Vandenyne. Paskui milžiniškas Mahā-Viṣṇu pavidalas sukuria Garbhodakaśāyī Viṣṇu ekspansiją ir įeina į kiekvieną visatą. Iš Garbhodakaśāyī Viṣṇu gimsta Brahmā, Viṣṇu ir Śiva. Viṣṇu, kaip Kṣīrodakaśāyī, įeina į kiekvienos gyvos būtybės širdį bei visus materialius pradus, tarp jų ir į atomus. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *aṇḍāntarastha-paramāṇu-cayāntarastham* – „Jis yra visatos viduje ir taip pat kiekviename atome.“

Gyvoji būtybė turi menkutį materialų kūną, kuris priklauso vienai iš gyvybės rūšių ir formų. Taip lygiai ir visa visata yra ne kas kita, kaip materialus Aukščiausiojo Dievo Asmens kūnas. Šį Jo kūną *śāstros* vadina *virāṭ-rūpa*. Kaip individuali gyvoji būtybė rūpinasi savo kūnu, lygiai taip į kosminę kūriniją įeina ir ją palaiko Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Vos tik individuali gyvoji esybė atsiskiria nuo materialaus kūno, jis iš karto suyra. Taip lygiai, kai Viešpats Viṣṇu išeina iš kosminės kūrinijos, viskas sunaikinama. Tiktai tada, kai individuali gyvoji esybė atsiduoda Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, ji gali būti tikra, kad ištrūks iš materialios būties. Šią mintį patvirtina „Bhagavad-gītā“: *mām eva ye prapadyante māyām etāṁ taranti te*. Išsivaduoti tegalima atsidavus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kitaip tai padaryti neįmanoma. Kaip Aukščiausiajam Dievo Asmeniui atsidavusi gyvoji esybė išsivaduoja iš materialios gamtos *guṇų* valdžios, rodo kambaryje miegančio žmogaus pavyzdys. Kai žmogus miega, visi mato, kad jis yra kambaryje, bet iš tikrųjų miegantis žmogus jau toli nuo savo kūno, nes jis užmiršta savo kūniškąją egzistenciją, nors kiti ir mato jo kūną gulint kambaryje. Lygiai taip ir išsivadavimą pasiekęs žmogus, su atsidavimu tarnaujantis Viešpačiui, kam nors gali atrodyti užsiėmęs kažkokiais žemiškais materialaus pasaulio reikalais, bet kadangi jo sąmonė nukreipta į Kṛṣṇą, jis toli nuo šio materialaus pasaulio. Jis gyvena kitame pasaulyje, tarsi žmogus, kuris miegodamas nutolsta nuo kūniškųjų reikalų. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad bhaktas, visą savo laiką ir jėgas atiduodantis transcendentinei meilės tarnystei Viešpačiui, jau ištrūko iš trijų materialios gamtos *guṇų* įtakos. Jis jau pasiekė Brahmano lygio dvasinę realizaciją, nors, atrodytų, gyvena kūne arba materialiame pasaulyje.

Śrīla Rūpa Gosvāmis šia proga yra pasakęs knygoje „Bhakti-rasāmṛta-sindhu“, kad žmogus, kurio vienintelis noras – tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, nepaisant jo padėties materialiame pasaulyje, laikytinas *jīvan-mukta*, tai yra pasiekusiu išsivadavimą dar jam tebegyvenant šiame kūne arba materialiame pasaulyje. Taigi žmogus, visiškai atsidėjęs Kṛṣṇos sąmonei, yra išsivadavęs. Išsivadavęs žmogus neturi nieko bendra su materialiuoju pasauliu. Tie, kurie neturi Kṛṣṇos sąmonės, yra vadinami *karmiais* ir *jñāniais*. Jie egzistuoja kūno ir proto lygiu, todėl išsivadavimo negauna. Tokia jų padėtis vadinasi *kaivalya-nirasta-yoni*. Tuo tarpu žmogus, egzistuojantis transcendentiniu lygiu, išsivaduoja iš nesibaigiančių gimimų ir mirčių virtinės. Tai patvirtina ketvirtasis „Bhagavad-gītos“ skyrius. Jeigu žmogus tiesiog žino apie transcendentinę Aukščiausiojo Dievo Asmens, Kṛṣṇos, prigimtį, jis nusimeta besikartojančių gimimų ir mirčių grandines ir, atsiskyręs nuo esamo kūno, keliauja namo, atgal pas Dievą. Tokia visų Vedų išvada. Taigi žmogus turi suvokti, ką savo maldo-

se sako įkūnytosios Vedos, ir atsiduoti Viešpačiui Kṛṣṇai, nusilenkęs prie Jo lotoso pėdų.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Įkūnytųjų Vedų maldos“.

AŠTUONIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Viešpaties Śivos išgelbėjimas

Kaip didis Kṛṣṇos bhaktas, karalius Parīkṣitas jau buvo išvaduotas, tačiau aiškumo dėlei jis pateikė Śukadevai Gosvāmiui įvairių klausimų. Ankstesniajame skyriuje karalius Parīkṣitas klausė: „Koks galutinis Vedų tikslas?“, ir Śukadeva Gosvāmis paaiškino jam šitai, pateikdamas autoritetingus liudijimus, pasiekusius jį mokinių seka, kurią pradėjo Sanandana ir pratęsė Nārāyaṇa Ṛṣis, Nārada, Vyāsadeva ir pagaliau jis pats. Juos apibendrindamas, jis teigė, kad galutinis Vedų tikslas yra atsidavimo tarnystė, arba *bhakti*. Naujokui bhaktui gali kilti klausimas: „Jeigu galutinis gyvenimo tikslas, arba baigiamoji Vedų išvada, – pasiekti atsidavimo tarnystės lygmenį, kodėl taip yra, kad Viešpaties Viṣṇu bhaktai paprastai negali pasigirti materialiais turtais, o Viešpaties Śivos garbintojai skęsta prabangoje?“ Norėdamas šitai išsiaiškinti, Parīkṣitas Mahārāja kreipėsi į Śukadevą Gosvāmį: „Brangus Śukadeva Gosvāmi, paprastai Viešpaties Śivos garbintojai – tiek iš žmonių, tiek iš demonų, tiek iš pusdievių tarpo – materialiai suklesti, nors Patsai Viešpats Śiva gyvena tarsi vargeta. O Viešpaties Viṣṇu, sėkmės deivės valdovo, bhaktai negali pasigirti dideliais turtais, o kitąsyk stačiai skursta. Viešpats Śiva gyvena po medžiu arba Himalajų sniegynuose. Jis netgi neturi būsto, nors jo

garbintojai labai turtingi. O štai Kṛṣṇa, Viešpats Viṣṇu, tiek Vaikuṇṭhoje, tiek čia, materialiame pasaulyje, gyvena apsuptas prabangos, tačiau Jo bhaktai yra skurdžiai. Kodėl taip yra?“

Mahārāja Parīkṣitas pateikė labai protingą klausimą. Šios dvi pasekėjų grupės – Viešpaties Šivos garbintojai ir Viešpaties Viṣṇu bhaktai – visada nesutaria. Net mūsų laikais Indijoje šios dvi pasekėjų grupės kritikuoja viena kitą. Ypač tai pasakytina apie Pietų Indiją, kur Rāmānujācāryos ir Śaṅkarācāryos pasekėjai karts nuo karto sueina draugėn, norėdami išsiaiškinti, kokia galutinė Vedų išvada. Paprastai šiuos ginčus laimi Rāmānujācāryos pasekėjai. Taigi Parīkṣitas Mahārāja norėjo išsiaiškinti šį klausimą ir kreipėsi atsakymo į Śukadevą Gosvāmį. Nuovokiam žmogui atrodo labai keista ir prieštaringa, kad Viešpats Śiva gyvena tarsi elgeta, o jo garbintojai yra labai turtingi, tuo tarpu Viešpats Kṛṣṇa, arba Viešpats Viṣṇu, visada skęsta prabangoje, o Jo bhaktai skursta.

Atsakydamas į karaliaus Parīkṣito klausimą, Śukadeva Gosvāmis paaiškino, kad Viešpats Śiva yra materialios energijos valdovas. Materialią energiją įkūnija deivė Durgā. Viešpats Śiva yra jos vyras, todėl deivė Durgā yra klusni jo tarnaitė. Taigi Viešpats Śiva laikytinas materialios energijos valdovu. Materialioji energija pasireiškia trimis ypatybėmis – kaip dorybė, aistra ir neišmanymas, tad Viešpats Śiva yra šių trijų ypatybių valdovas. Ir nors, linkėdamas gero sąlygotoms sieloms, jis sueina į sąlytį su šiomis ypatybėmis, jis vis dėlto išlieka jų valdovas, ir jos neturi jam galios. Sąlygotą sielą šios trys ypatybės veikia, o Viešpačiui Šivai, jų valdovui, jos nedaro jokios įtakos.

Śukadevos Gosvāmio žodžiai rodo, kad garbinti įvairius pusdievius nėra tolygu garbinti Viešpatį Viṣṇu, kaip kad mano kai kurie menkesnės nuovokos žmonės. Jis aiškiai sako, kad Viešpaties Šivos garbintojas laimi viena, o Viešpaties Viṣṇu – kita. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: kas garbina pusdievius, gauna iš jų tai, ko nori ir ką jie gali dovanoti. Savo gauna ir materialios energijos bei *pitų* garbintojai. Tačiau tie, kurie paskiria save atsidavimo tarnystei ir lenkiasi Aukščiausiajam Viešpačiui Viṣṇu, arba Kṛṣṇai, eina į Vaikuṇṭhos planetas arba į Kṛṣṇaloką. Transcendentinių sferų, arba *paravyomos* (dvasinio dangaus), neįmanoma pasiekti, garbinant Viešpatį Šivą, Brahmą arba kurį kitą pusdievį.

Kadangi šį materialų pasaulį sukūrė trys materialios gamtos *guṇos*, tai ir visi daiktai, kuriuos mes matome, yra šių trijų *guṇų* kūrinys. Pasitelkusi materialistinį mokslą, šiuolaikinė civilizacija pakėlė mechanizacijos lygį ir sukūrė patogesnį gyvenimą, bet visa tai tėra įvairūs trijų materialių *guṇų* tarpusavio sąveikos pasireiškimai. Nors Viešpaties Šivos garbintojai pelno daug materialių gėrybių, vertėtų suprasti, kad visa, kas patenka į jų rankas, yra sukūrusios trys *guṇos*. Trys *guṇos* dalijamos dar į šešiolika

dėmenų, būtent: dešimt jutimo organų (penkis veikliuosius ir penkis pažinimo), protą ir penkis pradus (žemę, vandenį, orą, ugnį bei dangų). Šie šešiolika dėmenų yra trijų *guṇų* tęsinys. Materialioji laimė arba gerovė – tai pataikavimas jausmams, visų pirma lytiniams organams, liežuviui ir protui. Pasitelkę vaizduotę, mes susikuriame daugybę lytiniams organams ir liežuviui patrauklių dalykų. Apie tai, ar žmogus klesti šiame materialiame pasaulyje, sprendžiama pagal apkrovimą, kuris tenka jo lytiniams organams ir liežuviui, arba, kitais žodžiais, pagal tai, kaip gerai jis sugeba panaudoti savo seksualinę potenciją ir patenkinti įnoringą liežuvį, valgydamas gardžius valgius. Materiali civilizacijos pažanga neišvengiamai reikalauja, kad žmogaus vaizduotė kurtų vis naujus pasitenkinimo objektus. Šis laimės siekimas turi du ramsčius: lytinius džiaugsmus ir liežuvio įnorių tenkinimą. Toks yra atsakymas į karaliaus Parīkṣito klausimą Śukadevai Gosvāmiui, kodėl klesti Viešpaties Śivos garbintojai.

Viešpaties Śivos garbintojai klesti tik materialiu požiūriu. Iš tikrųjų vadinamoji civilizacijos pažanga stumia žmogų į materialios būties žabangus. Tai – ne pažanga, o degradacija. Apibendrinant galima pasakyti, kad Viešpats Śiva yra trijų *guṇų* valdovas, todėl jo pasekėjai gauna trijų *guṇų* sąveikos sukurtus daiktus, kad galėtų tenkinti jausmus. Tačiau „Bhagavad-gītoje“ Viešpats Kṛṣṇa mus moko, kad žmogus turi iškilti aukščiau *guṇų* veikimo. *Nistraiguṇyo bhavārjuna*: žmogaus gyvenimo tikslas – pakilti virš trijų *guṇų*. Iš materijos pinklių tegali išsivaduoti *nistraiguṇya*. Kitaip sakant, nors Viešpaties Śivos malonės atrodo viliojančiai, sąlygotoms sieloms jos visai ne į naudą.

Śukadeva Gosvāmis tęsė: „Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Hari, yra transcendentiškas. Jis egzistuoja aukščiau trijų materialios gamtos *guṇų*.“ „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kiekvienas, kuris nusilenkia Jam, ištrūksta iš trijų materialios gamtos *guṇų* nelaisvės. Ir jeigu Viešpaties Hari bhaktai yra transcendentiniame būvyje ir jų neveikia trys materialios gamtos *guṇos*, be jokių abejonių, Jis ir Pats yra aukščiau šių *guṇų*. Todėl „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad Hari, ar Kṛṣṇa, yra pirmapradė Aukščiausioji Asmenybė. Egzistuoja dviejų rūšių *prakṛti* (galios) – vidinė ir išorinė. Kṛṣṇa yra jų abiejų valdovas. Jis – *sarva-dṛk*, o tai reiškia, kad ir vidinė, ir išorinė galios veikia Jo prižiūrimos. Jį dar vadina *upadraṣṭa*, aukščiausiuoju patarėju. Kadangi Jis yra aukščiausiasis patarėjas, Jis viršesnis už visus pusdievius, kurie tėra aukščiausiojo patarėjo nurodymų vykdytojai. Todėl tasai, kuris tiksliai vykdo Aukščiausiojo Viešpaties nurodymus, pateiktus „Bhagavad-gītoje“ arba „Śrīmad-Bhāgavatam“, palengva tampa *nirguṇa*, t.y. iškyla aukščiau trijų materialių *guṇų* veikimo sferos. Būti *nirguṇa* – tai neturėti materialių turtų, kadangi, kaip aiškinome, materialių turtų siekimas neišvengiamai reiškia trijų materialių *guṇų* veik-

los suaktyvėjimą. Žmogus, garbinantis Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, užuot didžiavęsis materialiais turtais, pelno dvasinio pažinimo Kṛṣṇos sąmonėje lobį. Tapti *nirguṇa* – tai įgyti amžiną taiką, bebaimiškumą, dievotumą, žinojimą ir atsižadėjimą. Tokie yra laisvės nuo susiteršimo materialiomis ypatybėmis požymiai.

Atsakydamas į Mahārājos Parīkṣito klausimą, Śukadeva Gosvāmis pateikė istorinį liudijimą apie tai, kas nutiko jo seneliui karaliui Yudhiṣṭhirai. Jis papasakojo, kad, atlikęs *aśvamedha-yajñą* didžiojoje aukavietėje, autoritetingiausių Vedų žinovų akivaizdoje karalius Yudhiṣṭhira iškėlė lygiai tokį pat klausimą: kodėl Viešpaties Šivos garbintojai apdovanojami materialiais turtais, o Viešpaties Viṣṇu bhaktai – ne? Śukadeva Gosvāmis sąmoningai prisiminė karalių Yudhiṣṭhirą, sakydamas „tavo senelis“, nes tikėjosi, kad mintis apie jo giminystės ryšius su Kṛṣṇa ir jo senelių draugystę su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu įkvėps Mahārāją Parīkṣitą.

Nors Kṛṣṇa visada iš prigimties spinduliuoja džiaugsmu, Mahārājai Yudhiṣṭhirai iškėlus tokį klausimą, Viešpats pajuto dar didesnį pasitenkinimą, nes tokie klausimai ir atsakymai į juos labai reikšmingi visiems, kurie turi Kṛṣṇos sąmonę. Nesvarbu, kuriam Savo bhaktui Viešpats kalbėtų, Jo žodžiai skirti ne tiktai jam, bet ir visai žmonijai. Aukščiausiojo Dievo Asmens pamokymai svarbūs netgi pusdieviams, kuriems vadovauja Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir kiti. Nelaimingas yra tas, kuris nesistengia pasinaudoti Aukščiausiojo Dievo Asmens, nužengiančio į šį pasaulį visų gyvų esybių gerovės vardan, pamokymais.

Viešpats Kṛṣṇa taip atsakė į Mahārājos Yudhiṣṭhiros klausimą: „Jeigu Aš esu ypač prielankus kuriam bhaktui ir Man labai rūpi jo gerovė, visų pirmiausia Aš atimu iš jo turtus.“ Kai bhaktas tampa elgeta be skatiko kišenėje arba patiria gyvenimo sunkumus, giminaičiams ir šeimos nariams jis tampa nebereikalingas, ir paprastai jie nutraukia su juo visus ryšius. Tada bhaktas jaučiasi dukart nelaimingesnis. Kai Kṛṣṇa atima iš jo visus turtus, jis jaučiasi labai nelaimingas, bet kai nuo jo, įstumto į skurdą, nusigręžia ir giminės, jis tampa dar nelaimingesnis. Tačiau pažymėtina, kad bhaktą užgriūva šios nelaimės ne dėl ankstesnių jo nuodėmių, kurios vadinamos *karma-phala*. Į skurdą jį įstumia Dievo Asmenybė. Kita vertus, materialius turtus bhaktas gauna irgi ne už dorybingus darbus. Ar bhaktas pralobtų, ar nuskurstų – visa tai vyksta Aukščiausiojo Dievo Asmens valia. Kṛṣṇa tyčia taip patvarko, kad Jo bhaktas būtų visiškai nuo Jo priklausomas ir taptų laisvas nuo bet kokių materialių įsipareigojimų. Tada mintis, kūną ir visas savo jėgas jis galės skirti Viešpaties tarnystei, t. y. taps tyru bhaktu. Todėl „Nārada-pañcarātroje“ pasakyta: *sarvopādhi-vinirmuktam*, t. y. „tapti laisvam nuo visų sąlyginių pavadinimų.“ Žmogus rūpinasi šeimos, visuomenės, bendruomenės, tautos arba žmonijos gerove, nes vadovaujasi mintimi:

„Aš priklausau šiai visuomenei“, „Aš priklausau šiai bendruomenei“, „Aš priklausau šiai tautai“, „Aš priklausau šiai gyvybės rūšiai.“ Tačiau tai tėra sąlyginiai pavadinimai. Kai Dievo malone bhaktas tampa laisvas nuo sąlygotumų, jo atsidavimo tarnystė iš tikrųjų įgauna *naiṣkarmos* bruožų. *Jñāniui* labai patrauklus *naiṣkarmos* būvis, kurį pasiekus veiksmai jau nebesukelia materialių pasekmių. Kai bhakto poelgiai nebesukelia pasekmių, jie priklauso jau nebe *karma-phalam*, ar veiklos dėl rezultatų, kategorijai. Kaip jau aiškino įkūnytosios Vedos, nelaimes ir kančias bhaktui siunčia Dievo Asmuo, todėl bhaktui nesvarbu, ar jį aplanko laimė, ar kančia. Jis nieko nepaisydamas toliau vykdo atsidavimo tarnystės pareigas. Nors atrodo, kad jo elgesį formuoja noras pasisavinti savo darbų vaisius ir tų darbų pasekmes, iš tikrųjų jo veiksmai pasekmių nesukuria.

Gali kilti klausimas, kodėl Dievo Asmuo Savo bhaktui siunčia tokius sunkius išmėginimus. Atsakymas būtų toks: Viešpats elgiasi lyg tėvas, kuris kartais būna griežtas savo sūnums. Kadangi bhaktas yra atsidavusi siela ir Aukščiausiasis Viešpats juo rūpinasi, bet kokios gyvenimo aplinkybės, į kurias jis Viešpaties valia patenka, – ar tai būtų laimė, ar kančia, – turėtų būti vertinamos kaip Dievo Asmens toli siekiančio plano dalis. Antai Viešpaties Kṛṣṇos valia Pāṇḍavos išgyveno tiek nelaimių, kad netgi senelis Bhīṣma stebėjosi, nežinodamas, kuo tai paaiškinti. Jam gėlė širdį, kad Pāṇḍavų šeimai teko patirti tokius sunkius išbandymus, nepaisant to, kad jai vadovavo kilniausias iš karalių Yudhiṣṭhira, ją gynė du narsūs karžygiai Bhīma ir Arjuna, ir, užvis svarbiausia, kad Pāṇḍavos buvo artimiausi Viešpaties Kṛṣṇos draugai bei giminaičiai. Tačiau vėliau paaiškėjo, kad taip patvarkė Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, siekdamas įvykdyti Savo didžią misiją – sunaikinti piktadarius ir apginti Savo bhaktus.

Jeigu bhaktas Aukščiausiojo Dievo Asmens potvarkiu patiria ir džiaugsmą, ir skausmą, gali kilti klausimas, kuo jo džiaugsmas ir skausmas skiriasi nuo paprasto žmogaus džiaugsmo ar skausmo, kuriuos lemia jo ankstesnieji darbai? Kuo bhaktas pranašesnis už paprastą *karmį*? Atsakytume, kad *karmio* ir bhakto negalima statyti į vieną gretą. Kad ir kokioje padėtyje atsidurtų *karmis*, jis nuolat gimsta ir miršta, kadangi *karmos* (arba veiklos siekiant vaisių) sėkla pasėta ir visada, kai tik atsiranda galimybė, ji subrandina vaisių. *Karmos* dėsnis paprastą žmogų amžiams įtraukė į nesibaigiančių gimimų ir mirčių ratą, o bhaktui, kuriam *karmos* dėsnis negalioja, laimę ar kančią siunčia Aukščiausiasis Viešpats, ir ši laimė bei kančia bhakto nesupančioja. Viešpats šitaip elgiasi, siekdamas tam tikrų tikslų. Už dorus darbus *karmis* patenka į dangaus planetas, už nedorus – į pragariškas gyvenimo sąlygas. Tačiau kad ir kaip iš pažiūros dorai ar nedorai pasielgtų bhaktas, jis nepakyla ir nenupuola, o patenka į

dvasinę karalystę. Todėl bhakto ir *karmio* laimė bei kančia iš esmės skiriasi. Tai patvirtino ir Yamarāja, kalbėdamas su savo tarnais apie Ajāmilos išvadavimą. Yamarāja aiškino savo pasekėjams, kad tuos, kurie nė karto neištarė švento Viešpaties vardo ir neprisiminė nei Viešpaties pavidalo, nei ypatybių, nei žaidimų, išsives jo pasiuntiniai. Taip pat jis patarė savo tarnams niekada neliesti bhaktų. Maža to, jis liepė savo pasiuntiniams sutikus bhaktą išreikšti jam pagarbą. Todėl negali būti ir kalbos apie bhaktos pasikėlimą į aukštesniąsias planetas arba apie puolimą materialiame pasaulyje. Kaip skiriasi motinos bausmė ir priešo kerštas, taip skiriasi ir bhakto bei paprasto *karmio* kančios.

Gali kilti ir toks klausimas: „Jeigu Dievas visagalis, kodėl Jis stengiasi pataisyti Savo bhaktą, siųsdamas jam kančias?“ Atsakytume, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo siunčia bhaktui kančias, turėdamas tam tikrų tikslų. Kartais Jis šitaip elgiasi todėl, kad, patekęs į nelaimę, bhaktas dar labiau prie Jo prisirištų. Antai, kai Kṛṣṇa nutarė vykti namo ir susiruošė palikti Pāṇḍavų sostinę, Jis paprašė Kuntīdevī leidimo, ir ji atsakė: „Brangusis Kṛṣṇa, kai mus ištikdavo nelaimė, Tu visada būdavai greta. O dabar, kai mes įgijome karališką valdžią, Tu mus palieki. Todėl aš norėčiau geriau kentėti negu prarasti Tave.“ Kai bhaktą ištinka nelaimė, jis dar uoliau ima tarnauti Viešpačiui. Todėl, norėdamas parodyti Savo bhaktui ypatingą malonę, Viešpats kartais siunčia jam nelaimes. Be to, sakoma, kad neparagavus kartėlio, nepajusi laimės saldumo. Aukščiausiasis Viešpats nužengia į šį materialų pasaulį tenorėdamas apsaugoti Savo bhaktus nuo kančių. Kitaip sakant, jeigu bhaktai nekentėtų, Viešpačiui nebūtų ko nužengti. O dėl demonų ar piktadarių sunaikinimo, tai juos lengvai gali sunaikinti ir įvairiausios Jo energijos. Antai daugelį *asurų* nužudė Jo išorinė energija deivė Durgā. Viešpačiui nebūtina ateiti Pačiam susidoroti su demonais, bet kai Jo bhaktas patenka į nelaimę, Jis ateina Pats. Viešpats Nṛsiṁhadeva nužengė ne užmušti Hiraṇyakaśipu, o pamatyti ir palaiminti Prahlādą. Kitaip sakant, Viešpats nužengė todėl, kad Prahlāda Mahārāja labai kentėjo.

Kai baigiasi tamsi bežadė naktis ir rytą pateka saulė, žmogų pagauna džiaugsmas. Kai tvyro nepakenčiama kaitra, šaltas vanduo teikia malonumą, tuo tarpu speiguotą žiemą malonesnis būna karštas vanduo. Taip ir bhaktas, paragavęs materialaus gyvenimo, dar stipriau pajunta Viešpaties jam siunčiamą dvasinę palaimą.

„Kai Mano bhaktas praranda visus materialius turtus ir nuo jo nusisuka giminės, draugai bei šeima, – tęsė Viešpats, – paliktas vienas likimo valiai, jis visiškai atsiduoda Viešpaties lotoso pėdoms.“ Śrīlos Narottamos dāsos Ṭhākuros giesmėje yra tokie žodžiai: „Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Nandos Mahārājos sūnau, Tu stovi priešais mane drauge su Śrīmatī Rād-

hārāṇī, karaliaus Vṛṣabhānu dukra. Aš atsiduodu Tau ir prašau neatstumti manęs. Nevaryk manęs, nes aš neturiu kito prieglobsčio.“

Taigi, kai bhaktą ištinka tariama nelaimė, kai jis lieka be turtų ir šeimos, jis stengiasi atgauti, kas prarasta. Tačiau kaskart, kai jis bando tai padaryti, Kṛṣṇa vėl viską iš jo atima. Galų gale bhaktas nusivilia materialia veikla ir, niekais nuėjus visoms jo pastangoms, visiškai atsiduoda Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Tokius žmones Viešpats iš vidaus paragina ieškoti bhaktų draugijos. Bendraudami su bhaktais, jie savaime išsiugdo polinkį tarnauti Dievo Asmeniui, ir Viešpats tučtuojau suteikia jiems visas būtinas sąlygas tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje. Tuo tarpu netikintieji labai stengiasi išsaugoti materialias gyvenimo sąlygas. Trokšdami tučtuojau gauti materialios naudos, tokie žmonės dažniausiai pradeda garbinti ne Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, o Viešpatį Śivą bei kitus pusdievius. Todėl „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *kāṅkṣantaḥ karmaṇāṁ siddhiṁ yajanta iha devatāḥ* – trokšdami pasisekimo materialiame pasaulyje, *karmiai* garbina įvairius pusdievius. Viešpats Kṛṣṇa dar sako, kad pusdievių garbintojų intelektas nebrandus. Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktai negarbina pusdievių, nes yra labai prisirišę prie Jo.

Viešpats Kṛṣṇa pasakė karaliui Yudhiṣṭhirai: „Mano bhaktai nesulaiko jokie gyvenimo sunkumai, jis visada ramus ir ryžtingas. Todėl Aš atiduodu jam Save ir dovanoju malonę sulaukti didžiausios sėkmės gyvenime.“ Aukščiausiojo Asmens malonė Savo ištikimam bhaktui įvardijama žodžiu *brahman*. Tai reiškia, kad šios malonės didybė tegali būti palyginta su visa aprėpiančia *brahmano* didybe. *Brahmanas* nurodo į tą, kuris yra beribis ir nuolatos besiplečiantis. Aukščiausiojo Asmens malonė dar vadinama *parama*, nes šiame materialiame pasaulyje niekas negali su ja lygintis, ir *sūkṣmam* – labai subtilia. Viešpaties malonė ištikimam bhaktui yra didžiulė, ir ji nuolatos auga. Be to, ji pasižymi dar viena subtilia ypatybe – ši malonė įkūnija aukščiausią transcendentinę bhakto ir Viešpaties meilę. Aukščiausiojo Asmens malonė apibūdinama ir žodžiu *cin-mātram* (absoliučiai dvasinė). Originalo tekste pavartotas žodis *mātram* nurodo, kad Jo malonė grynai dvasinė, be jokių materialių ypatybių. Aukščiausiojo Asmens malonė vadinama taip pat *sat* (amžina) bei *anantakam* (begalinė). Jeigu Viešpats dovanoja Savo bhaktui begalinį dvasinį gėrį, kokia prasmė jam garbinti pusdievius? Kṛṣṇos bhaktai negarbina nei Viešpaties Śivos, nei Brahmos, nei kokio kito Viešpačiui pavaldaus pusdievio. Visas savo jėgas jie atiduoda transcendentinei meilės tarnystei Aukščiausiajam Dievo Asmeniui.

Śukadeva Gosvāmis tęsė: „Pusdieviams, kuriems vadovauja Viešpats Brahmā ir Śiva, pavyzdžiui, Viešpačiui Indrai, Candrai, Varuṇai bei kitiems, nesunku įtikti dorybingais darbais, bet nedorais darbais taip pat

lengva juos ir supykdyti. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Viṣṇu yra visai kitoks.“ Tai reiškia, jog visas šio materialaus pasaulio gyvas būtybes, neaplenkiant ir pusdievių, valdo trys materialios gamtos *guṇos*, todėl materialiame pasaulyje dominuoja neišmanymo ir aistros *guṇos*. Garbintojai, kurie naudojasi pusdievių palaiminimais, irgi užsikrečia materialiomis ypatybėmis, ypač aistra ir neišmanymu. Todėl Viešpats Śrī Kṛṣṇa pažymi „Bhagavad-gītoje“, kad noras gauti pusdievių palaiminimą byloja apie menką intelektą, nes pusdievių dovanojamų palaiminimų vaisiai laikini. Garbinant pusdievius, nesunku įgyti materialių turtų, tačiau kartais jie būna pragaištingi. Todėl pusdievių palaiminimus tevertina menkesnės nuovokos žmonės. Gavusieji pusdievių palaiminimus ilgainiui pradeda didžiuotis materialiais turtais ir užmiršta savo geradarius.

Śukadeva Gosvāmis tarė karaliui Parīkṣitui: „Brangus karaliau, Viešpats Brahmā, Viešpats Viṣṇu ir Viešpats Śiva – trys pagrindinės materialaus pasaulio dievybės, jos gali ir palaiminti, ir prakeikti. Viešpačiui Brahmai arba Viešpačiui Šivai įtikti lengviausia, bet lengviausia juos ir užrūstinti. Kai Viešpats Brahmā ar Viešpats Śiva patenkinti, jie ilgai negalvodami dovanoja palaiminimą savo garbintojui, tačiau, pakanka juos supykdyti, ir garbintojas tučtuojau susilaukia jų prakeikimo. Tačiau Viešpats Viṣṇu kitoks. Viešpats Viṣṇu viską pasveria. Kai bhaktas ko nors prašo iš Jo, Viešpats Viṣṇu pirmiausia pagalvoja, ar Jo palaiminimas bhaktui bus naudingas. Viešpats Viṣṇu niekada nedovanoja palaiminimo, kuris būtų pražūtingas bhaktui. Jis yra transcendentiškas ir iš prigimties visada visiems maloningas, todėl, prieš suteikdamas palaiminimą, Viešpats apsvarsto, ar tai išeis bhaktui į naudą. Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada maloningas, todėl netgi tada, kai Jis „užmuša“ demoną arba „užsirūstina“ ant Savo bhakto, jiems tai yra gėris. Todėl Aukščiausiąjį Dievo Asmenį vadina didžiausiu geradariu. Visi Jo darbai skleidžia gėrį.“

O dėl palaiminimų, kuriuos dovanoja tokie pusdieviai, kaip Viešpats Śiva, didieji išminčiai papasakojo tokį atsitikimą iš istorijos. Kartą, dovanojęs palaiminimą Śakunio sūnui demonui Vṛkāsurai, Viešpats Śiva patsai pateko į didelę bėdą. Vṛkāsura troško vieno palaiminimo ir svarstė, kuriai iš trijų valdančiųjų dievybių lenktis, kad jį gautų. Tąsyk jis sutiko didįjį išminčių Nāradą ir pasitarė su juo, kam geriau lenktis ir kas greičiausiai atlygins jam už jo asketiškus žygius. Jis paklausė: „Kuriai iš trijų dievybių greičiau galima įtikti – Viešpačiui Brahmai, Viešpačiui Viṣṇu ar Viešpačiui Šivai?“ Perpratęs, ką yra sumanęs demonas, Nārada patarė: „Geriausia tau garbinti Viešpatį Śivą. Taip tu greitai gausi, ko nori. Viešpačiui Šivai labai lengva įtikti, bet lengva jį ir užrūstinti. Tad verčiau mėgink įtikti Viešpačiui Šivai.“ Nārada dar papasakojo jam, kaip Viešpačiui Šivai meldėsi demonai Rāvaṇa ir Bāṇāsura ir kaip jie buvo apdovanoti. Didysis

išminčius Nārada kiaurai permatė demono Vṛkāsuros sielą, todėl nepatarė jam kreiptis į Viṣṇu arba Viešpatį Brahmą. Tokie, kaip Vṛkāsura, negali garbinti Viṣṇu, nes yra visiškoje neišmanymo *guṇos* valdžioje.

Nārados patarimu, demonas Vṛkāsura iškeliavo į Kedāranāthą. Ši šventa vieta yra netoli Kašmiro ir išliko iki mūsų dienų. Kedāranāthoje beveik ištisus metus baltuoja sniegas, tačiau liepos mėnesį, kai į šią vietą jau galima nusigauti, piligrimai keliauja pamatyti to paties vardo dievybę ir jai nusilenkti. Kedāranāthoje lankosi Viešpaties Śivos garbintojai. Vedos nurodo, kad maistas dievybėms aukojamas ugnyje. Todėl aukurą įkurti būtina visų apeigų metu. *Śāstros* ypač pabrėžia, kad maistas dievams privalo būti aukojamas ugnyje. Todėl demonas Vṛkāsura nukeliavo į Kedāranāthą ir Viešpaties Śivos garbei įkūrė aukurą.

Užkūręs aukojimo aukurą Śivos garbei, jis pradėjo pjaustyti savo kūną ir aukoti Viešpačiui Śivai savo mėsos gabalus, tokiu būdu tikėdamasis jį patenkinti. Taip pusdievius garbina žmonės, esantys neišmanymo *guṇos* valdžioje. „Bhagavad-gītoje“ minimos įvairios aukų rūšys. Vienos jų priskiriamos dorybės *guṇai*, kitos – aistros *guṇai*, o trečios – neišmanymo *guṇai*. Skirtingiems šio pasaulio žmonėms egzistuoja skirtingi *tapasyų* bei garbinimo būdai. Tačiau tobuliausioji iš *tapasyų*, Kṛṣṇos sąmonė, yra sykiu tobuliausia *yoga* ir didžiausia auka. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad tobuliausioji *yogos* forma – tai sieloje visada atminti Kṛṣṇą, o didžiausioji auka – *saṅkīrtana-yajña*.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad pusdievių garbintojai yra netekę nuovokos. Tolimesnis šio skyriaus tekstas parodys, kad Vṛkāsura garbino Viešpatį Śivą, siekdamas niekam tinkamo materialistiško tikslo, kuris yra laikinas ir negali suteikti tikrojo gėrio. Tokių palaiminimų iš pusdievių laukia *asuros*, arba žmonės, patekę į neišmanymo *guṇos* valdžią. Neišmanymo *guṇos* auka yra labai sudėtinga, o *arcanā-vidhi*, t. y. Viešpaties Viṣṇu arba Kṛṣṇos garbinimo metodas, priešingai, yra visiškai paprastas. Viešpats Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ sako, kad iš Savo bhakto rankų Jis paima netgi mažą vaisių, gėlę ar truputį vandens. O juos paaukoti gali kiekvienas – ir turčius, ir vargšas. Žinoma, turtingas žmogus neturėtų aukodamas apsiriboti vandeniu, vaisiaus griežinėliu ar lapeliu. Žmogaus auka turėtų atitikti jo padėtį. Bet jeigu bhaktas yra visai neturtingas žmogus, Viešpats priims iš jo ir pačią kukliausią auką. Garbinti Viešpatį Viṣṇu arba Kṛṣṇą labai paprasta, ir šitai daryti gali kiekvienas pasaulio žmogus. Tuo tarpu neišmanymo *guṇos* garbinimas, kaip tai matyti iš Vṛkāsuros pavyzdžio, ne tiktai sunkus ir skausmingas, bet ir beprasmis. Todėl „Bhagavad-gītā“ sako, kad pusdievių garbintojai neturi nuovokos. Jų pasirinktas garbinimo būdas labai sunkus, o rezultatas – iliuzinis ir laikinas.

Nors Vṛkāsuros auka truko šešias dienas, jam nepavyko pasiekti tikslo

ir pamatyti Viešpaties Šivos. Jis norėjo susitikti su juo akis į akį ir paprašyti palaiminimo. Toks būtų dar vienas ryškus skirtumas tarp demono ir bhakto. Bhaktas yra tikras, kad Viešpats priima viską, ką jis su visišku atsidavimu aukoja Dievybei, o demonas nori akis į akį išvysti garbinamąją dievybę, idant gautų palaiminimą tiesiogiai iš jos. Bhaktas garbina Viṣṇu arba Viešpatį Kṛṣṇą ne dėl to, kad gautų kokią malonę, todėl jis yra *akāma*, laisvas nuo troškimų, tuo tarpu abhaktas yra *sarva-kāma*, arba kupinas nežabotų norų. Septintąją dieną, norėdamas atkreipti Viešpaties Šivos dėmesį, demonas Vṛkāsura nutarė nupjauti ir paaukoti jam savo galvą. Nusimaudęs šalimais tyvuliuojančiame ežere, net neapdžiūvęs, šlapiais plaukais, jis pakėlė prie kaklo peilį. Vedų taisyklės nurodo, kad aukai išrinktą gyvulį reikia išmaudyti ir aukoti dar šlapią. Kai demonas susiruošė nupjauti savo galvą, Viešpačiui Šivai labai pagailo jo. Gailestis yra dorybės *guṇos* požymis. Viešpats Šiva vadinamas *triliṅga*. Todėl toks jo gailesčio protrūkis byloja apie jo dorybingumą. Tačiau gailestis būdingas kiekvienai gyvajai esybei. Matant, kaip demonas aukojimo ugny degino savo paties kūną, Viešpaties Šivos širdį suspaudė gailestis. Gailėtis natūralu. Kiekvienas žmogus, matydamas, kaip kitas nori nusižudyti, pasistengs jį sulaikyti. Ir tokių dalykų nereikia prašyti, tai natūrali reakcija. Todėl, kai Viešpats Šiva išniro iš ugnies, kad sulaikytų demoną nuo savižudybės, tai nebuvo kokia nors ypatinga jo malonė.

Viešpats Šiva prisilietimu išgelbėjo demoną nuo mirties – demono žaizdos akimoju užsitraukė, o kūnas tapo toks, kaip ir anksčiau. Viešpats Šiva tarė: „Brangus Vṛkāsura, neverta pjauti sau galvos. Aš ir taip patenkinsiu tavo troškimą – prašyk manęs visko, ko nori. Nežinau, kodėl tu manei, kad, norėdamas mane patenkinti, turi nusipjauti galvą. Man pakaktų ir šlakelio vandens.“ Iš tikrųjų, pagal Vedų taisykles, *śiva-liṅga* ar Viešpaties Šivos pavidalas šventykloje garbinami, aukojant jiems paprasto Gangos vandens, nes sakoma, kad Viešpats Šiva būna labai patenkintas, kai ant jo galvos liejamas Gangos vanduo. Bhaktai aukoja jam Gangos vandens arba *bilvos* medžio lapus, kurie paprastai vartojami aukoti Viešpačiui Šivai ir deivei Durgai. Viešpačiui Šivai aukojami ir šio medžio vaisiai. Viešpats Šiva patvirtino Vṛkāsurai, kad jis pasitenkina labai kukliu garbinimu. Kodėl tasai norėjo nupjauti savo galvą ir kodėl šitaip save kankino, pjaustydamas kūną ir mesdamas į ugnį savo mėsos gabalus? Tokios baisios askezės visiškai nereikėjo. Tačiau, šiaip ar taip, gailesčio apimtas Viešpats Šiva buvo pasiryžęs dovanoti jam bet kokį palaiminimą, kokio tik jis panorės.

Gavęs tokią galimybę, demonas paprašė Viešpaties Šivos baisaus ir bjauraus dalyko. Demonas buvo klaikus nusidėjėlis, o nusidėjėliai nežino, kokio palaiminimo dievybės prašyti. Jis paprašė Viešpaties Šivos tokios

galios, kad, jam prisilietus prie žmogaus galvos, ji skiltų pusiau ir žmogus kristų negyvas. „Bhagavad-gītā“ demonus vadina *duṣkṛtī*, arba piktadariais. *Kṛtī* reiškia „pagirtinas“, bet priešdėlis *duṣ* suteikia žodžiui priešingą reikšmę – „pasibjaurėtinas.“ Užuot atsidavę Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, tokie *duṣkṛtī* garbina įvairius pusdievius, trokšdami materialių pasibjaurėtinų dalykų. Kartais demonai, apsimetę mokslininkais materialistais, sukuria mirtinus ginklus. Ir nors jų proto galia tikrai verta susižavėjimo, jie negali padaryti nieko naudingo žmonijai, pavyzdžiui, atrasti priemonę, kuri išgelbėtų žmones nuo mirties. Jie tegali sukurti mirtį priartinančius ginklus. Kadangi Viešpaties Śivos galioj suteikti bet kokį palaiminimą, demonas galėjo prašyti to, kas būtų naudinga visai žmonijai, tačiau tesirūpindamas savimi jis paprašė, kad tasai, kurio galvą jis palies, kristų vietoj negyvas.

Viešpats Śiva perprato demono kėslus ir labai apgailestavo, pažadėjęs suteikti jam bet kokį palaiminimą. Jis nenorėjo laužyti savo pažado, tačiau širdies gilumoje gailėjosi, kad turi dovanoti tokį palaiminimą, kuris keltų žmonijai grėsmę. Demonai vadinami *duṣkṛtī*, niekšais, nes, turėdami didelį protą ir gabumus, juos panaudoja šlykštiems darbams. Antai kartais demonai materialistai sukuria mirtį nešantį ginklą. Mokslo tyrinėjimai, kurie padeda gimti šiam išradimui, žinoma, reikalauja didelio proto, bet užuot sukūrę tai, kas būtų naudinga žmogui, jie atranda būdą, kaip pagreitinti mirtį, kuri ir taip laukia kiekvieno žmogaus. Lygiai taip ir Vṛkāsura, užuot prašęs to, kas būtų naudinga žmonių visuomenei, paprašė palaiminimo, kuris kėlė jai didžiulę grėsmę. Todėl Viešpats Śiva širdyje labai gailėjosi to, kas įvyko. Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktai niekada neprašo Viešpaties Viṣṇu, arba Kṛṣṇos, jokių palaiminimų, o jeigu ko ir paprašo, jų norai nekelia grėsmės žmonių visuomenei. Toks skirtumas tarp demonų ir bhaktų, arba Viešpaties Śivos ir Viešpaties Viṣṇu garbintojų.

Pasakodamas istoriją apie Vṛkāsurą, Śukadeva Gosvāmis pavadino Mahārājį Parīkṣitą „Bhārata“, tuo primindamas, kad Mahārāja Parīkṣitas gimė bhaktų šeimoje. Viešpats Kṛṣṇa kartą išgelbėjo Mahārājį Parīkṣitą, jam dar glūdint motinos įsčiose. Mahārāja Parīkṣitas puikiausiai galėjo prašyti Viešpaties Kṛṣṇos išgelbėti jį ir nuo *brāhmaṇo* prakeikimo, tačiau to nepadarė. O štai demonas norėjo tapti nemirtingas, rankos prisilietimu žudydamas kiekvieną sutiktąjį. Viešpats Śiva tai suprato, tačiau suteikė jam šį palaiminimą, nes buvo davęs žodį. Gavęs tai, ko norėjo, nuodėmingasis demonas nutarė čia pat pasinaudoti palaiminimu ir užmušti Viešpatį Śivą, o po to pagrobti Gaurī (Pārvatī) ir pasismaginti su ja. Ilgai negalvodamas, jis užsimanė paliesti Viešpaties Śivos galvą. Taip Viešpats Śiva pateko į labai keblią padėtį, nes demonui dovanotas palaimini-

mas atsigręžė prieš jį patį. Tai dar vienas pavyzdys, kaip materialistiški garbintojai piktnaudžiauja pusdievių suteiktomis jėgomis.

Daug nesvarstydamas, demonas Vṛkāsura žengtelėjo link Viešpaties Šivos, tiesdamas ranką prie jo galvos. Viešpats Šiva taip išsigando, kad jo kūnu perbėgo virpulys ir jis leidosi bėgti – iš žemės į dangų, iš dangaus į kitas planetas, kol pasiekė visatos ribą, kuri driekiasi virš aukštesniųjų planetų sistemų. Viešpats Šiva blaškėsi po visatą, tačiau demonas Vṛkāsura lipo jam ant kulnų. Kitų planetų valdančiosios dievybės – Brahmā, Indra ir Candra neišmanė, kaip išvaduoti Viešpatį Šivą nuo jam iškilusios grėsmės. Visi, į kuriuos Viešpats Šiva kreipėsi pagalbos, tylėdavo lyg vandens į burną prisėmę.

Galų gale Viešpats Šiva atskubėjo pas Viešpatį Viṣṇu, gyvenantį Švetadvīpos planetoje. Švetadvīpa – tai mūsų visatoje esanti Vaikuṇṭhos planeta, kuriai išorinė energija neturi galios. Viešpats Viṣṇu Savo visa aprėpiančiu aspektu yra pasklidęs visur, tačiau ten, kur Jis yra asmeniškai, įsigali Vaikuṇṭhos aplinka. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad Viešpats glūdi visų gyvųjų būtybių širdyse. Taigi Viešpats glūdi daugybės žemos kilmės gyvųjų būtybių širdyse, tačiau tai nereiškia, kad Jis Pats yra žemos kilmės. Kur Jis, ten Vaikuṇṭha. Taigi mūsų visatos planeta Švetadvīpa irgi yra Vaikuṇṭhaloka. *Śāstros* nurodo, kad gyventi miške – tai dorybė, didmiestyje, miesteliuose ir kaimuose – aistra, o gyventi aplinkoje, kur vyrauja keturių rūšių nuodėmės, kitaip sakant, kur žmonės gyvena palaidą lytinį gyvenimą, vartoja svaigalus, valgo mėsą ir lošia azartinius žaidimus, – neišmanymas. Gyventi Viṣṇu, Aukščiausiojo Viešpaties, šventykloje tolygu gyventi Vaikuṇṭhoje. Nesvarbu, kur yra toji šventykla. Ten, kur ji stovi, yra Vaikuṇṭha. Todėl nors Švetadvīpa yra ir materialiajame pasaulyje, ji laikoma Vaikuṇṭhos planeta.

Taigi galop Viešpats Šiva atsidūrė Švetadvīpoje, Vaikuṇṭhoje. Švetadvīpoje gyvena didieji šventieji, visiškai laisvi nuo pagiežos – esmingiausio šio materialaus pasaulio bruožo, ir neveikiami keturių varomųjų materialios veiklos jėgų – religingumo, ekonomikos plėtros, jausmų tenkinimo bei išsivadavimo. Kas patenka į Vaikuṇṭhos planetą, tas daugiau niekada nebegrįžta į materialų pasaulį. Viešpats Nārāyaṇa garsėja meile Savo bhaktams, ir vos supratęs, jog Viešpačiui Šivai gresia baisus pavojus, pasivertė *brahmacāriu* ir Pats žengė iš tolo pasitikti Viešpaties Šivos. Viešpats atrodė kaip nepriekaištingas *brahmacāris*. Jis buvo apsigaubęs elnio oda ir liemenį susiveržęs juosta, ryšėjo šventąją virvelę, nešėsi *brahmacārio* lazdą bei *raudros* karolius. (*Raudros* karoliai skiriasi nuo *tulasī* karolių. Jais naudojasi Viešpaties Šivos pasekėjai.) Persirengęs *brahmacāriu*, Viešpats Nārāyaṇa stojo priešais Viešpatį Šivą ir iš Jo kūno sklindantis švytėjimas patraukė ne tik Viešpaties Šivos, bet ir demono Vṛkāsuros dėmesį.

Viešpats Nārāyaṇa išreiškė Savo pagarbą ir nusilenkė Vṛkāsurai, tenorėdamas laimėti jo palankumą ir dėmesį. Šitaip sustabdęs demoną, Viešpats kreipėsi į jį tokiais žodžiais: „Brangus Śakunio sūnau, matyt, tolimas buvo tavo kelias, kad esi toks nuilsęs. Kas atvedė tave čionai? Kas privertė tave leistis į tokią ilgą kelionę? Matau, kad esi išsekęs ir tau reikėtų atsipūsti. Neverta be reikalo varginti savo kūną. Visi brangina savo kūną, nes tiktai jis gali įvykdyti mūsų prote gimusius norus. Todėl mums nederėtų be reikalo jį kamuoti.“

Brahmacāris pavadino Vṛkāsurą Śakunio sūnumi, norėdamas jį patikinti, kad pažįsta jo tėvą Śakunį. Todėl Vṛkāsura palaikė *brahmacārį* savo šeimos draugu, ir užjaučiantys *brahmacārio* žodžiai pasiekė jo širdį. Demonas dar nespėjo pasakyti, jog ilsėtis nėra kada, o Viešpats prakalbo apie kūno svarbą ir įtikino jį atsipūsti. Kiekvienas žmogus, o ypač demonas, vertina savo kūną. Taigi Vṛkāsura patikėjo, kad jo kūnas yra didžiausias turtas.

Paskui, ramindamas demoną, *brahmacāris* jam tarė: „Brangus valdove, jei pasakysi, kas paskatino tave imtis tokio vargo ir čia atvykti, gal galėsiu padėti tau pasiekti kelionės tikslą.“ Netiesiogiai Viešpats leido jam suprasti, kad Jis, Aukščiausiasis Brahmanas, galės lengvai surasti išeitį iš keblios situacijos, kurią sudarė Viešpats Śiva.

Pataikaujantys *brahmacāriu* pasivertusio Viešpaties Nārāyaṇos žodžiai demoną visiškai numaldė, ir galų gale jis apsakė Viešpačiui, kas nutiko, kai Viešpats Śiva dovanojo palaiminimą. Tada Viešpats atsakė demonui: „Negaliu patikėti, kad Viešpats Śiva iš tikrųjų būtų suteikęs tau tokį palaiminimą. Kiek žinau, Viešpats Śiva yra kuoktelėjęs. Jis susibarė su savo uošviu Dakṣa ir buvo prakeiktas virsti *piśāca* (šmėkla). Taip jisai tapo šmėklų ir girinių vadu. Todėl jo žodžiai Man nekelia pasitikėjimo. Bet jeigu, brangus demonų karaliau, tu vis dėlto tiki tuo, ką pasakė Viešpats Śiva, kodėl tau nepatikrinus, ar jis sakė teisybę, ir nepalietus savo galvos? Jeigu paaiškės, kad palaiminimas neveikia, tu galėsi iškart užmušti tą melagį Viešpatį Śivą, kad jis daugiau niekada nebedrįstų švaistytis netikrais pažadais.“

Malonūs Viešpaties Nārāyaṇos žodžiai ir Jo aukščiausios iliuzijos veikimas išmušė demoną iš vėžių, ir jis visiškai pamiršo ir apie Viešpaties Śivos galybę, ir apie patį palaiminimą. Jį nesunkiai pavyko įtikinti paliesti ranka savo galvą. Kai tik demonas taip padarė, jo galva skilo pusiau tarytum perkirsta žaibo smūgio, ir jis krito negyvas. Pusdieviai iš dangaus planetų ėmė berti ant Viešpaties Nārāyaṇos gėles, šlovino Jį ir dėkojo, tuo išreikšdami Jam savo pagarbą. Vṛkāsurai žuvus, visi aukštesniųjų planetų sistemų gyventojai – pusdieviai, *pitos*, *gandharvos* bei Janalokos gyventojai apibėrė Dievo Asmenį gėlėmis.

Taip, pasivertęs *brahmacāriu*, Viešpats Viṣṇu sumaniai išsprendė šį reikalą ir išgelbėjo Viešpatį Šivą nuo jam grėsusio pavojaus. Paskui Viešpats Nārāyaṇa pasakė Viešpačiui Šivai, kad demonas Vṛkāsura žuvo dėl savo nuodėmingų darbų. Jis buvo baisus nusidėjėlis, bet ypatingai nusikalto, sumanęs išbandyti jam dovanoto palaiminimo veikimą prieš savo šeimininką, Viešpatį Šivą. „Brangus valdove, – pasakė Viešpačiui Šivai Viešpats Nārāyaṇa, – kas nusikalto didžiai sielai, tas neturi teisės gyventi. Jį pražudo jo paties nuodėmės. Šitai savo kailiu patyrė ir demonas Vṛkāsura, taip žiauriai prieš tave nusikaltęs.“

Taip Viešpaties Nārāyaṇos, to, kuris yra transcendentiškas visų materialių *guṇų* atžvilgiu, malone Viešpats Šiva išvengė mirties nuo demono rankos. Kiekvienas, kuris atidžiai ir su tikėjimu išklausys šią istoriją, galės neabejoti, kad ištrūks iš materijos pinklių ir iš savo priešų nagų.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt septintą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Šivos išgelbėjimas“.

AŠTUONIASDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Nepaprasta Kṛṣṇos galybė

Labai labai seniai ant Sarasvatī upės kranto susibūrė didieji išminčiai atnašauti didžiąją Satrayajños auką. Tokiuose susibūrimuose didieji išminčiai paprastai svarsto Vedų dalykus bei filosofinius klausimus. Susirinkime, apie kurį čia kalbama, iškilo toks klausimas: trys valdančiosios šį materialų pasaulį dievybės – Viešpats Brahmā, Viešpats Viṣṇu ir Viešpats Śiva – nustato kosmoso tvarką, tačiau kuris iš jų yra Aukščiausiasis? Ilgai svarstę šį klausimą, jie galop išrinko didį išminčių Bhṛgu, Viešpaties Brahmos sūnų, kuris turėjo išbandyti tris valdančiąsias dievybes ir pranešti susirinkusiems, kuri iš jų pati aukščiausia.

Su šia užduotimi didysis išminčius Bhṛgumunis pirmiausia iškeliavo į savo tėvo buveinę Brahmaloką. Trys dievybės valdo tris materialias ypatybes – dorybę, aistrą ir neišmanymą. Išminčių sumanymu Bhṛgu turėjęs patikrinti, kuri dievybė turi daugiausia dorybės bruožų. Todėl, atėjęs pas savo tėvą Viešpatį Brahmą, Bhṛgumunis tyčia neišreiškė jam pagarbos – nenusilenkė ir nepašlovino jo maldomis. Sūnaus arba mokinio pareiga – pamačius tėvą arba dvasinį mokytoją, išreikšti jam pagarbą ir sukalbėti tam tikras maldas. Tačiau Bhṛgumunis tyčia neišreiškė Viešpačiui Brahmai pagarbos, nes norėjo pamatyti, kaip Viešpats Brahmā reaguos į tokį atsainų jo elgesį. Sūnaus įžūlumas labai supykdė Viešpatį Brahmą, ir apie

tai buvo galima spręsti iš tam tikrų požymių. Jis buvo pasiryžęs pačiai baisiausiai bausmei – prakeikti Bhṛgu, bet Bhṛgu buvo jo sūnus, todėl didžia savo intelekto jėga Viešpats Brahmā pažabojo sukilusį pyktį. Tai reiškia, kad nors Viešpatį Brahmą stipriai veikė aistra, jis galėjo ją sutramdyti. Viešpaties Brahmos rūstis ir gebėjimas jį suvaldyti yra tarsi liepsna ir vanduo. Vanduo randasi iš ugnies, tačiau ugnį galima juo užgesinti. Taip lygiai ir Viešpats Brahmā aistros paveiktas labai įpyko, tačiau pajėgė savo aistrą sutramdyti, nes Bhṛgumunis buvo jo sūnus.

Išbandęs Viešpatį Brahmą, Bhṛgumunis patraukė tiesiai į Kailāsos planetą – Viešpaties Śivos buveinę. Bhṛgumunis buvo Viešpaties Śivos brolis. Pamatęs brolį, Viešpats Śiva labai apsidžiaugė ir pakilo jį apkabinti. Bet Viešpačiui Śivai priėjus, Bhṛgumunis jį atstūmė. „Brangus broli, – pasakė jis, – tu toks nevalyvas, o tavo kūnas visad ištepliotas pelenais. Nesiliesk prie manęs, labai tavęs prašau.“ Kai Bhṛgumunis atsisakė apkabinti brolį, sakydamas, jog Viešpats Śiva labai nešvarus, tasai baisiausiai įtūžo. Sakoma, kad įžeisti galima tiek veiksmu, tiek mintimis, tiek žodžiu. Pirmasis Bhṛgumunio įžeidimas, mestas Viešpačiui Brahmai, buvo padarytas mintimis. O antrasis įžeidimas, pasakius Viešpačiui Śivai, kad esą jis nevalyvas, buvo padarytas žodžiu. Kadangi būdingiausias Viešpaties Śivos bruožas – neišmanymas, išgirdus įžeidžiamus Bhṛgu žodžius, jo akys iš pykčio pasruvo krauju. Nepajėgdamas susivaldyti, jis stvėrė trišakį ir buvo pasiryžęs vietoje užmušti Bhṛgumunį. Visa tai vyko Viešpaties Śivos žmonos Pārvatī akyse. Jos asmenybę formavo trys tarpusavyje sumišusios *guṇos*, todėl ją vadina Triguṇamayī. Šįsyk padėtį išgelbėjo ji, sužadinusi Viešpaties Śivos dorybės ypatybę. Ji krito vyrui į kojas ir meiliais žodžiais įkalbėjo palikti Bhṛgumunį gyvą.

Išsigelbėjęs nuo Viešpaties Śivos pykčio, Bhṛgumunis tiesiu keliu patraukė į Śvetadvīpos planetą, kur gėlių patale ilsėjosi Viešpats Viṣṇu, o Jo žmona, sėkmės deivė, masažavo Jo lotoso pėdas. Tada Bhṛgumunis tyčia padarė pačią didžiausią nuodėmę – įžeidė Viešpatį Viṣṇu veiksmu. Pirmasis Bhṛgumunio įžeidimas buvo padarytas mintimis, antrasis – žodžiais, o trečiasis – veiksmu. Šie trys įžeidimai yra vienas už kitą rimtesni. Įžeidimas mintimis yra palyginti lengvas, įžeidimas žodžiais – jau daug rimtesnis, o įžeidimas veiksmu – pats didžiausias. Taigi labiausiai Bhṛgumunis įžeidė Viešpatį Viṣṇu. Sėkmės deivės akivaizdoje jis koja palietė Jo krūtinę. Žinoma, Viešpats Viṣṇu yra visų maloningiausias. Jis neužsirūstino ant Bhṛgumunio už tokį poelgį, nes Bhṛgumunis buvo didis *brāhmaṇas. Brāhmaṇui* reikia atleisti, net jei kitąsyk jis ir padaro įžeidimą, ir Viešpats Viṣṇu parodė tai savo pavyzdžiu. Vis dėlto sakoma, kad po šio įvykio sėkmės deivė Lakṣmī nėra tokia prielanki *brāhmaṇams*, o kadangi sėkmės deivė neskuba dovanoti jiems malonių, jie dažniausiai yra labai neturtin-

gi. Palietęs Viešpaties Viṣṇu krūtinę, Bhṛgumunis iš tikrųjų baisiai Jam nusikalto, tačiau Viešpats Viṣṇu yra toks kilniadvasis, kad to nė nepastebėjo. Vadinamieji *brāhmaṇai*, gyvenantys Kali-yugoje, kitąsyk labai didžiuojasi, kad gali kojomis paliesti Viešpaties Viṣṇu krūtinę. Tačiau kai Bhṛgumunis koja prisilietė prie Viešpaties Viṣṇu krūtinės, tai buvo kas kita. Nepaisant to, kad jis labai nusikalto Viešpačiui Viṣṇu, Viešpats iš Savo neregėto kilnumo pažiūrėjo į tai atlaidžiai.

Viešpats Viṣṇu nesupyko ir neprakeikė Bhṛgumunio, priešingai, Jis pakilo iš Savo guolio kartu su žmona, sėkmės deive, ir išreiškė *brāhmaṇui* Savo pagarbą: „Brangus *brāhmaṇe*, tai, kad tu atvykai čia, Man yra didžiausia laimė. Prisėsk ir pailsėk štai ant šio pagalvio. Brangus *brāhmaṇe*, Aš labai gailiuosi, kad nesuspėjau tinkamai tavęs pasitikti, kai tu tik įėjai. Aš labai tau nusikaltau ir prašau Man atleisti. Tavo širdis tokia tyra, ir tu toks didis, kad vanduo, nuplovęs tavo kojas, gali išvalyti net šventąsias vietas. Todėl prašau savo buvimu išvalyti Vaikuṇṭhos planetą, kurioje Aš gyvenu su Savo palydovais. Brangus tėve, didis išminčiau, tavo kojos švelnios tarsi lotoso žiedas, o Mano krūtinė kieta tarsi žaibo strėlė. Todėl bijau, kad tu skaudžiai užsigavai, koja palietęs Mano krūtinę. Leiski paliesti tavo pėdas ir numalšinti skausmą.“ Ir Viešpats Viṣṇu ėmė masažuoti Bhṛgumunio pėdas.

„Brangus valdove, – kalbėjo Viešpats Bhṛgumuniui, – Mano krūtinę pašventino tavo pėdų prisilietimas, ir dabar aš neabejoju, kad sėkmės deivė Lakṣmī su džiaugsmu pasiliks prie jos per amžius.“ Lakṣmī dar vadinama Cañcala, nes nenustygsta vienoje vietoje. Todėl mes matome, kad kitąsyk turtingos šeimos per kelias kartas nusigyvena, o vargšų šeimos pralobsta. Materialiame pasaulyje sėkmės deivė Lakṣmī yra Cañcalā, o Vaikuṇṭhos planetose ji niekada nesitraukia nuo Viešpaties lotoso pėdų. Kadangi Lakṣmī dar vadinama Cañcala, Viešpats Nārāyaṇa leido suprasti, kad ji ne visada glaudėsi prie Jo krūtinės, tačiau dabar, kai Bhṛgumunis savo kojos prisilietimu pašventino Jo krūtinę, sėkmės deivė niekur daugiau nebesitrauks nuo jos. Bhṛgumunis, žinoma, suvokė, koks jis menkas prieš Viešpatį, ir Aukščiausiojo Dievo Asmens elgesys jį apstulbino. Iš dėkingumo Viešpačiui jam užėmė gerklę, ir jis negalėjo pratarti nė žodžio. Iš Bhṛgumunio akių ėmė ristis ašaros, ir, negalėdamas nieko pasakyti, nebylus jis stovėjo priešais Viešpatį.

Išmėginęs Viešpatį Brahmą, Viešpatį Śivą ir Viešpatį Viṣṇu, Bhṛgumunis sugrįžo pas išminčius prie Sarasvatī upės kranto ir papasakojo apie tai, ką patyrė. Išminčiai labai dėmesingai jį išklausė ir nutarė, kad tarp viešpataujančių dievybių Viṣṇu turi daugiausia dorybės. „Śrīmad-Bhāgavatam“ šiuos didžius išminčius pavadino *brahma-vādinām. Brahma-vādinām* yra tie, kurie diskutuoja apie Absoliučiąją Tiesą, tačiau prie galutinės išva-

dos dar nėra priėję. Paprastai žodis *brahma-vādī* nurodo į impersonalistus arba studijuojančius Vedas. Tai rodo, kad visi susirinkusieji išminčiai rimtai studijavo Vedų raštus, bet dar nebuvo priėję prie galutinės išvados, kas yra Aukščiausiasis Absoliutus Dievo Asmuo.

Išklausę, ką patyrė Bhṛgumunis, aplankęs tris viešpataujančias dievybes – Viešpatį Śivą, Viešpatį Brahmą ir Viešpatį Viṣṇu, išminčiai padarė išvadą, kad Aukščiausioji Tiesa, Dievo Asmuo, yra Viešpats Viṣṇu. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad, sužinoję iš Bhṛgumunio kelionės smulkmenas, išminčiai be galo nustebo, kad Viešpats Viṣṇu išliko visiškai ramus, nors Bhṛgumunis bakstelėjo Jį koja, tuo tarpu Viešpačiui Brahmai ir Viešpačiui Śivai supykdyti nė to nereikėjo. Žvakės liepsnelė virpa nuo menkiausio vėjelio, bet didžiojo žibinto, stipriausio šviesos šaltinio – saulės – nesuvirpins net pats galingiausias viesulas. Asmenybės didybė matuojama gebėjimu neprarasti savitvardos net tokioje situacijoje, kai ją stengiamasi išvesti iš pusiausvyros. Susirinkę Sarasvatī upės pakrantėje išminčiai nutarė, kad tas, kuris nori atrasti tikrą ramybę ir atsikratyti visų baimių, turi ieškoti prieglobsčio prie Viṣṇu lotoso pėdų. Jeigu Viešpačiui Brahmai ir Viešpačiui Śivai suerzinti pakako smulkmenos, ar gali jie įkvėpti savo pasekėjams taikingumo bei ramybės? O dėl Viešpaties Viṣṇu, tai „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kiekvienas, kuriam Viešpats Viṣṇu, arba Kṛṣṇa, yra geriausias draugas, pasieks aukščiausią gyvenimo tobulumą ir visišką taiką.

Taigi išminčiai priėjo prie išvados, kad *vaiṣṇava-dharmos* principus vykdantis žmogus pasiekia tikrą tobulumą, tuo tarpu tas, kuris vadovaujasi vienokios ar kitokios religinės grupės skelbiamais principais, tačiau nepažengia į priekį, pažindamas Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Viṣṇu, praranda visus savo nesavanaudiško darbo vaisius. Vykdyti religinius principus – tai tobulai pažinti tiesą. Tobulai pažinęs tiesą, žmogus nustoja domėtis materialiais dalykais. Galutinė tiesa – tai savojo „aš“ ir Aukščiausiojo „Aš“ pažinimas. Aukščiausiasis „Aš“ ir individualusis „aš“ skiriasi kiekybiškai, nors kokybės prasme jie ir yra tapatūs. Šitokia analitinė pažinimo samprata yra teisinga. Teoriškai suprasti: „Aš nesu materija, aš esu siela“ dar nėra tobulas pažinimas. Tikroji religijos esmė – atsidavimo tarnystė, arba *bhakti*. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā.“ Viešpats Kṛṣṇa sako: „Atmesk visus kitus religinius principus ir tiesiog atsiduok Man.“ Todėl terminas *dharma* vartotinas tik kalbant apie *vaiṣṇava-dharmą*, arba *bhagavad-dharmą*, kurią vykdant savaime įgyjamos visos kilniausios ypatybės ir visa, kas kilniausia ir geriausia gyvenime.

Aukščiausioji ir galutinė pažinimo pakopa yra Aukščiausiojo Viešpaties pažinimas. Jį tegalima pažinti per atsidavimo tarnystę – joks kitas religijos metodas nepadės to padaryti. Todėl atsidavimo tarnystė padeda mums

išsyk pažinti tiesą. Pažinęs tiesą, žmogus praranda susidomėjimą materialiu pasauliu. Tai nepasiekiama abstrakčių filosofinių apmąstymų būdu. Tai, kad bhaktas liaujasi domėjęsis materialiu pasauliu, yra ne teorinio pažinimo nuopelnas. Jis nebesidomi materialiu pasauliu, nes turi tam tikrą praktinę patirtį. Kai bhaktas patiria bendravimo su Aukščiausiuoju Viešpačiu saldumą, išgirtoji visuomenė, draugystė ir meilė jam daugiau neatrodo patrauklios. Toks atsižadėjimas nėra formalus, žmogus atsižada pasaulio, patyręs transcendentinių santykių su Aukščiausiuoju Viešpačiu skonį. „Śrīmad-Bhāgavatam“ priduria, kad, pažinęs tiesą ir atsižadėjęs materialių jutiminių malonumų, žmogus be papildomų pastangų pasiekia ir aštuonias mistinės *yogos* jėgas, pavyzdžiui: *aṇimą, laghimą* ir *prāpti siddhi*. Šiuo atveju geriausias pavyzdys yra Mahārāja Ambarīṣa. Jis buvo ne *yogas* mistikas, o didis bhaktas, tačiau kai didis mistikas Durvasa susiginčijo su Mahārāja Ambarīṣa, nugalėjo Mahārājos Ambarīṣos atsidavimas Viešpačiui. Kitaip sakant, bhaktui nereikia praktikuoti mistinės *yogos* sistemos, kad būti stipriam. Jis stiprus Viešpaties malone, kaip kad vaikas, kuris pasitiki stipraus tėvo globa ir yra jo ginamas.

Jeigu žmogus pagarsėja kaip Viešpaties bhaktas, jo šlovė neišblės niekada. Kai pokalbio metu Viešpats Caitanya paklausė Rāmānandos Rāyos: „Kas pelno didžiausią šlovę?“, Rāmānanda Rāya atsakė, kad visų šlovingiausias yra tasai, kuris išgarsėja kaip tyras Viešpaties Kṛṣṇos bhaktas. Todėl išvada būtų tokia: *viṣṇu-dharma*, arba atsidavimo tarnystės Aukščiausiajam Dievo Asmeniui religija, skirta mąstantiems žmonėms. Mąstančio žmogaus mintys, jeigu jis pasirinko teisingą kelią, galų gale nukrypsta į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Mąstydamas apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, žmogus išsivaduoja nuo neigiamo poveikio, kurį jam daro materialus pasaulis, ir tokiu būdu įgyja ramybę. Pasauliui stinga tvarkos ir ramybės, nes žmonių visuomenėje tokių taikių bhaktų labai reta. Vienodas visoms gyvosioms būtybėms tegali būti bhaktas. Bhaktas vienodas gyvūnams, žmonėms ir visoms gyvosioms esybėms, nes kiekvieną gyvą esybę jis suvokia kaip neatsiejamą Aukščiausiojo Viešpaties dalelę. „Īšopanišada“ aiškiai sako, kad žmogus, pasiekęs tokį lygį, kai visas gyvas būtybes ima vertinti vienodai, niekam nebejus neapykantos ir neteiks pirmenybės. Bhaktas nesistengia turėti daugiau negu turi. Todėl bhaktas yra *akiñcana*, jis patenkintas bet kokiomis gyvenimo sąlygomis. Sakoma, jog bhaktas yra ramus ir pragare, ir rojuje. Bhaktas abejingas viskam, kas nesusiję su atsidavimo tarnyste. Tokia sąmonė rodo, kad žmogus yra pasiekęs aukščiausią tobulumo pakopą, iš kurios galima pasikelti į dvasinį pasaulį – sugrįžti namo, atgal pas Dievą. Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktams pati patraukliausia yra aukščiausioji materialioji *guṇa* – dorybė. Patyręs *brāhmaṇas* yra dorybės simbolis. Todėl bhaktui labiausiai patinka brahma-

niškasis būvis. Jo nedomina aistra ar neišmanymas, nors ir šios ypatybės kyla iš Aukščiausiojo Viešpaties Viṣṇu. „Śrīmad-Bhāgavatam“ bhaktus vadina *nipuṇa-buddhi* – tai reiškia, kad jie priklauso didžiausio intelekto žmonių sluoksniui. Kadangi bhaktas nesiblaško tarp prisirišimo ir neapykantos, jis gyvena labai taikiai, ir aistra bei neišmanymas jam neturi įtakos.

Čia gali kilti klausimas, kodėl bhaktas yra prisirišęs prie materialaus pasaulio dorybės ypatybės, jeigu visų materialiųjų ypatybių atžvilgiu jis transcendentiškas? Atsakymas būtų toks: įvairūs žmonės yra skirtingų materialios gamtos *guṇų* valdžioje. Tie, kuriuos valdo neišmanymo *guṇa*, vadinasi *rākṣasos*, tie, kuriuos valdo aistros *guṇa – asuros*, o tie, kuriuos valdo dorybės *guṇa – suros*, arba pusdieviai. Šias trijų žmonių kategorijas Aukščiausiojo Viešpaties valia sukūrė materialioji gamta, tačiau dorybės *guṇos* valdžioje esantys žmonės turi daugiau galimybių už kitus sugrįžti į dvasinį pasaulį, namo, atgal pas Dievą.

Taigi visiems išminčiams, kurie susirinko ant Sarasvatī upės kranto, kad išsiaiškintų, kuri dievybė turi aukščiausią valdžią, neliko jokių abejonių dėl Viṣṇu garbinimo. Visi jie ėmė su atsidavimu tarnauti Viešpačiui ir pasiekė išsvajotą tikslą – sugrįžo pas Viešpatį.

Tiems, kurie iš tikrųjų nori ištrūkti iš materijos pančių, geriausia išsyk sutikti su Śrī Śukadevos Gosvāmio išvadomis, pateiktomis „Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje. Čia sakoma: „Śrīmad-Bhāgavatam“ klausymasis labai paspartina išsivadavimą, nes „Śrīmad-Bhāgavatam“ perpasakojo Śukadeva Gosvāmis. Tą patį patvirtina ir Sūta Gosvāmis: jeigu tas, kuris be tikslo klaidžioja šiame materialiame pasaulyje, panorės išgirsti nektariškus Śukadevos Gosvāmio žodžius, jis būtinai padarys teisingą išvadą, kad varginančią kelionę iš kūno į kūną tegalima užbaigti su atsidavimu tarnaujant Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Kitaip sakant, įdėmiai klausydamasis „Śrīmad-Bhāgavatam“, žmogus galutinai nutaria su meile ir atsidavimu tarnauti Viṣṇu. Jis tikrai išvengs šios materialios gyvenimo kelionės, ir tai pats lengviausias kelias. Tereikia susikaupus klausyti nuostabių Śukadevos Gosvāmio žodžių, pasiekusių mus „Śrīmad-Bhāgavatam“ forma.

Kita išvada būtų tokia: mes niekada neturime laikyti pusdievių, netgi Viešpaties Śivos ir Viešpaties Brahmos, lygiais Viešpačiui Viṣṇu. Jeigu pusdievius mes laikome lygiais Viešpačiui Viṣṇu, tai, pasak „Padma Purāṇos“, iškart virstame ateistais. Vedų raštams priklausantis veikalas „Hari-vaṁśa“ irgi pabrėžia, kad garbintinas tėra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Viṣṇu. Hare Kṛṣṇa *mahā-mantrą* ar kitą *viṣṇu-mantrą* rekomenduojama kartoti visada ir visomis aplinkybėmis. Antroje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje Viešpats Brahmā sako: „Ir Viešpats Śiva, ir aš

atliekame įvairius Aukščiausiojo Dievo Asmens mums skirtus vaidmenis ir veikiame Jo nurodymu.“ „Caitanya-caritāmṛtoje“ irgi pasakyta, kad šeimininkas tėra vienas – Kṛṣṇa, o visi kiti, kad ir kokiai gyvybės formai jie priklausytų, tėra Kṛṣṇos tarnai.

„Bhagavad-gītoje“ Viešpats patvirtina, kad nėra aukštesnės tiesos už Kṛṣṇą. Ir Śukadeva Gosvāmis, norėdamas atkreipti dėmesį į tai, kad iš visų *viṣṇu-tattvos* pavidalų pats pilnavertiškiausias Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra Viešpats Kṛṣṇa, papasakojo, kas nutiko Viešpačiui Kṛṣṇai esant žemėje.

Kartą vieno *brāhmaṇo* žmona pagimdė kūdikį. Deja, vos gimęs, kūdikis palietė žemę ir kaipmat mirė. *Brāhmaṇas*, kūdikio tėvas, paėmė mirusį vaiką ir nuėjo į Dvāraką – į karaliaus rūmus. *Brāhmaṇas* labai sielvartavo, kad jų akyse taip anksti mirė jų vaikas. Jis prarado dvasios ramybę. Seniau, iki pat Dvāpara-yugos laikų, kai Viešpats Kṛṣṇa buvo nužengęs į žemę, ją valdė atsakingi karaliai, ir dėl ankstyvos vaiko mirties paprastai buvo kaltinamas karalius. Toks atsakomybės jausmas egzistavo ir Viešpaties Rāmacandros laikais. Pirmoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje aiškinome, kad karalius buvo atsakingas už valdinių gerovę, ir jis net privalėjo rūpintis, jog nebūtų pernelyg karšta ar šalta. Nors šiuo atveju ne karalius buvo kaltas, *brāhmaṇas* mirus vaikui tučtuojau patraukė prie jo rūmų vartų ir ėmė jį kaltinti:

„Mūsų karalius, Ugrasena, nekenčia *brāhmaṇų*!“ Tikslus žodis, pavartotas originalo tekste, – *brāhma-dviṣaḥ*. Tasai, kuris priešiškas Vedoms, patyrusiems *brāhmaṇams* arba *brāhmaṇų* kastai, vadinamas *brahma-dvit*. Taigi *brāhmaṇas* apkaltino karalių esant *brahma-dvit*. Be to, *brāhmaṇas* kaltino karalių esant *śaṭha-dhī*, „veidmainiu, kuriam stinga intelekto.“ Šalies vadovas turi būti labai išmintingas, idant sugebėtų žiūrėti savo valdinių gerovės, tačiau, anot *brāhmaṇos*, karalius, nors ir sėdėjo valdovo soste, neturėjo intelekto. Todėl *brāhmaṇas* jį pavadino *lubdha* – „godžiu.“ Kitaip sakant, karalius, arba šalies vadovas, neturi teisės vadovauti vyriausybei arba valdyti, jeigu yra godus savimyla. Natūralu, kad valdovas, kuriam patrauklūs materialūs malonumai, ima galvoti tik apie save. Todėl kitas čia pavartotas žodis – *viṣayātmanaḥ*.

Brāhmaṇas dar kaltino karalių esant *kṣatra-bandhu*. Taip vadinamas žmogus, gimęs *kṣatriyų* šeimoje arba priklausantis karališkai giminei, tačiau neturintis ypatybių, privalomų karališkam asmeniui. Karalius privalo remti *brāhmaṇų* kultūrą bei labai rūpintis valdinių gerove, jis neturi teisės siekti materialių malonumų ir būti godus. Jeigu žmogus, neturintis reikalingų ypatybių, apsimeta karališkos kilmės *kṣatriyas*, jis yra ne *kṣatriyas*, o *kṣatra-bandhu*. Taip lygiai ir *brāhmaṇo* sūnus, neturintis brahmaniškų ypatybių, vadinamas *brahma-bandhu* arba *dvija-bandhu*. Tai

reiškia, jog žmogaus negalima laikyti *brāhmaṇu* ar *kṣatriyu*, vien remiantis jo kilme. Žmogus turi įgyti reikiamas ypatybes, tada jis gali būti laikomas *brāhmaṇu* ar *kṣatriyu*.

Taigi *brāhmaṇas* metė kaltinimą, esą naujagimis mirė dėl to, jog šalį valdo netikęs karalius. *Brāhmaṇas* suvokė šį įvykį labai šališkai ir visą kaltę suvertė karaliui. Pavyzdžiai iš Vedų istorijos rodo, kad monarchijos sistemoje tuo atveju, kai karalius *kṣatriyas* prarasdavo pasitikėjimą, *brāhmaṇų* patarėjų taryba iš jo atimdavo valdžią. Atsižvelgiant į visa tai, galima teigti, kad karaliaus postas Vedų visuomenėje buvo labai atsakingos pareigybės.

Todėl *brāhmaṇas* pasakė: „Nevalia reikšti pagarbos ir lenktis karaliui, kuris kupinas pagiežos. Toks karalius leidžia savo dienas arba medžioklėje, giriose žudydamas žvėris, arba baudžia mirtimi valdinius už padarytus nusikaltimus. Jis nemoka valdytis ir turi netikusį būdą. Valdiniai, kurie lenkiasi bei reiškia pagarbą tokiam karaliui, niekada nebus laimingi. Jie niekada neišbris iš skurdo, bus slegiami nuolatinių rūpesčių, nerimo ir nepažins laimės.“ Šių laikų politinėje sistemoje monarcho postas panaikintas, ir nors egzistuoja prezidentas, dabar jis neatsako už gyventojų gerovę. Nors šiame Kali amžiuje šalies vadovas ir gauna daugumą balsų ir užima šį aukštą postą, piliečių gyvenime nesumažėja rūpesčių bei vargo, jie yra nepatenkinti ir nelaimingi.

Negyvi gimė ir antrasis bei trečiasis *brāhmaṇo* vaikai. Jis susilaukė devynių vaikų, ir visi jie gimė negyvi. Kaskart, kai gimdavo negyvas vaikas, *brāhmaṇasM› eidavo prie rūmų vartų ir kaltindavo karalių. Kai brāhmaṇas* atėjo į Dvāraką devintąjį kartą, mieste svečiavosi Arjuna ir Kṛṣṇa. Išgirdęs *brāhmaṇo* kaltinimus, kad karalius jo nebegina, Arjuna sukluso ir priėjo prie *brāhmaṇo*. Jis paklausė: „Brangus *brāhmaṇe*, kodėl tu sakai, jog nebeliko garbingų *kṣatriyų*, kurie galėtų apginti šalies piliečius? Nejau čia neatsiras tokio, kuris bent suvaidintų *kṣatriyą*, palaikytų lanką bei strėles ir parodytų, kad gali tave apginti? Nejau visi šios šalies karališkojo luomo atstovai jau nebeturi jėgos ir šaunumo, o tik atnašauja kartu su *brāhmaṇais* aukas ir daugiau niekuo nesidomi?“ Taip Arjuna leido suprasti, kad *kṣatriyai* neturi teisės ramiai gyventi ir atlikinėti Vedų aukojimus. Priešingai, jie turi parodyti savo šaunumą, gindami piliečius. Iš *brāhmaṇų*, pasinėrusių į dvasinę veiklą, niekas nesitiki, kad jie imsis veiksmų, susijusių su fizine prievarta. Todėl jiems reikalinga *kṣatriyų* apsauga, kad niekas netrukdytų jiems vykdyti aukštesnio lygio nurodytų pareigų.

„Jeigu *brāhmaṇai* prieš savo valią netenka žmonos ar vaikų, – tęsė Arjuna, – o karaliai *kṣatriyai* nepasirūpina jais, tokie *kṣatriyai* niekuo ne geresni už scenoje besivaipančius aktorius. Iš aktoriaus, kuriam spektaklyje tenka karaliaus vaidmuo, niekas nesitiki jokių gėrybių. Taip lygiai ir karalius arba valstybės vadovas, nesugebantis garantuoti visuomenės vir-

šūnių saugumo, laikomas paprasčiausiu apgaviku. Tokie valdovai gyvena tik sau, nors užima aukštą valstybės valdovo postą. Aš pažadu tau apginti tavo vaikus, o jeigu pažado netesėsiu, šoksiu į laužą, kad nusivalyčiau nuodėmės purvą.“

Išgirdęs tokius Arjunos žodžius, *brāhmaṇa* tarė: „Brangusis Arjuna, mano vaikų negalėjo apginti nei Viešpats Balarāma, nei Viešpats Kṛṣṇa. Čia daug ir kitų didvyrių, tokių, kaip Pradyumna ir Aniruddha, ginkluotų lankais bei strėlėmis, bet ir jie mano vaikų neapgynė.“ *Brāhmaṇa* tiesiai į akis pasakė Arjunai, kad jis nesugebėsiąs padaryti to, kas neįkandama net Pačiam Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Jam atrodė, kad Arjuna davė pažadą, kurio nepajėgsiąs ištesėti, todėl tarė: „Tu žadi, tarsi būtumei mažas vaikas. Negaliu tavo žodžiu patikėti.“

Dabar Arjuna suprato, kad *brāhmaṇas* prarado bet kokį pasitikėjimą karaliais *kṣatriyais*, ir, norėdamas įkvėpti jam vilties, Arjuna prašneko taip, tarsi kritikuotų net savo draugą Viešpatį Kṛṣṇą. Viešpačiui Kṛṣṇai ir kitiems girdint, jis užsipuolė Kṛṣṇą, kalbėdamas: „Brangus *brāhmaṇe*, nesu nei Saṅkarṣaṇa, nei Kṛṣṇa, nei vienas Kṛṣṇos sūnų, kaip Pradyumna ar Aniruddha. Aš vadinuosi Arjuna ir savo rankoje laikau Gāṇḍīvos lanką. Tu negali manęs įžeidinėti, nes pats Viešpats Śiva pagyrė mane už narsumą, kai kartu su juo medžiojau miške. Viešpats Śiva, pasivertęs medžiotoju, stojo kautis su manim. Jis buvo patenkintas mano narsa ir padovanojo man ginklą, kuris vadinasi *pāśupatāstra*. Todėl mano narsa tenekelia tau abejonių. Aš sugrąžinsiu tau visus sūnus, net jeigu tektų susikauti su pačia mirtimi.“ Kilnumo kupini Arjunos žodžiai šiek tiek apmaldė *brāhmaṇą*, ir jis sugrįžo namo.

Kai *brāhmaṇo* žmonai vėl atėjo laikas gimdyti, jis ėmė garsiai kartoti: „Brangus Arjuna, ateik ir išgelbėk mano kūdikį!“ Išgirdęs *brāhmaṇo* pagalbos šauksmą, Arjuna tučtuojau susiruošė – palietė šventąjį vandenį ir sukalbėjo šventąsias mantras, kurios turėjo apginti jo lanką bei strėles. Jis neužmiršo paimti ir strėlės, kurią jam dovanojo Viešpats Śiva, ir išeidamas atsiminė Viešpatį Śivą bei didžiulį prielankumą, kurį jis parodė. Ir štai netrukus Arjuna su Gāṇḍīvos lanku bei kitais ginklais atsidūrė prie gimdyvės namų.

Arjuna, ko gero, niekur nebuvo išvykęs iš Dvārakos, nes norėjo ištesėti *brāhmaṇui* duotą pažadą. *Brāhmaṇas* pakvietė jį naktį, kai jo žmona ruošėsi gimdyti. Pakeliui į namus, kur turėjo gimdyti *brāhmaṇo* žmona, Arjuna prisiminė Viešpatį Śivą, o ne savo draugą Kṛṣṇą. Jis manė, kad jei Kṛṣṇa nesugebėjo apginti *brāhmaṇo*, verčiau kreiptis į Viešpatį Śivą. Tai dar vienas pavyzdys, kai žmogus kreipiasi į pusdievius. Kodėl taip atsitinka, aiškina „Bhagavad-gītā.“ *Kāmais tais tair hṛta-jñānāḥ*: žmogus, iš gobšumo ir aistros praradęs galvą, pamiršta Aukščiausiąjį Dievo Asmenį

ir kreipiasi į pusdievius.“ Be abejo, Arjuna nebuvo paprasta gyvoji būtybė, jis draugavo su Kṛṣṇa ir pamanė, kad Kṛṣṇa nesugeba apginti *brāhmaṇo*, todėl verčiau galvoti apie Viešpatį Śivą. Vėliau paaiškėjo, kad, kreipęsis prieglobsčio į Viešpatį Śivą, o ne Kṛṣṇą, Arjuna suklydo. Tačiau, šiaip ar taip, jis stengėsi iš visų jėgų: sukartojo įvairias *mantras* ir, apsiginklavęs lanku, saugojo gimdyvės namus iš visų pusių. *Brāhmaṇo* žmona pagimdė berniuką, kuris, kaip ir visi vaikai, ėmė verkti. Tačiau po kelių minučių tiek berniukas, tiek Arjunos strėlės staiga išnyko danguje.

Iš visko sprendžiant, *brāhmaṇo* namas stovėjo netoli Kṛṣṇos rūmų, ir Viešpats Kṛṣṇa kaip ant delno matė viską, kas vyko tarytum prieš Jo valią. Tai Jis iškrėtė pokštą ir pagrobė *brāhmaṇo* kūdikį bei visas Arjunos strėles kartu su ta, Viešpaties Śivos dovanotąja, kuria Arjuna taip didžiavosi. *Tad bhavaty alpa-medhasām*: iliuzijos veikiami, menkesnio intelekto žmonės ieško pusdievių užtarimo ir džiaugiasi gėrybėmis, kurias jie siunčia.

Viešpaties Kṛṣṇos ir kitų akivaizdoje *brāhmaṇas* užsipuolė Arjuną: „Žiūrėkit, koks aš kvailys! Patikėjau Arjuna, kuris visiškai bejėgis ir tesugeba duoti melagingus pažadus. Koks buvau kvailys, kad patikėjau juo! Arjuna pažadėjo apginti mano kūdikį, kai netgi Pradyumna, Aniruddha, Viešpats Balarāma ir Viešpats Kṛṣṇa negalėjo to padaryti. Jeigu tokios didžios asmenybės negalėjo apginti mano kūdikio, kas pajėgs tai padaryti? Tegu bus prakeiktas Arjuna už savo melagingą pažadą, tegu bus prakeiktas jo garsusis Gāṇḍīvos lankas už įžūlumą, kurį Arjuna parodė, skelbdamasis esąs galingesnis už Viešpatį Balarāmą, Viešpatį Kṛṣṇą, Pradyumną ir Aniruddhą. Niekas jau nebeišgelbės mano vaiko, nes jis pateko į kitą planetą. Tik iš kvailumo Arjuna manė pajėgsiąs grąžinti mano sūnų iš kitos planetos.“

Brāhmaṇo apkaltintas, Arjuna pasitelkė mistinę *yogos* jėgą, kuri leistų nukeliauti į bet kurią planetą ir surasti *brāhmaṇo* sūnų. Iš visko sprendžiant, Arjuna buvo gerai įvaldęs mistines jėgas, padedančias *yogui* patekti į bet kurią norimą planetą. Pirmiausia jis išvyko į Yamalokos planetą, kurioje gyvena mirties dievas Yamarāja. Tačiau čia jam nepavyko rasti *brāhmaṇo* kūdikio. Tada jis negaišdamas iškeliavo į planetą, kurioje gyvena dangaus valdovas Indra. Ir čia neatradęs vaiko, jis patraukė į ugnies pusdievių Nairṛčių planetą, o paskui – į Mėnulį. Iš Mėnulio jis išvyko pas Vāyu ir į Varuṇaloką. Neradęs vaiko, iš čia jis nusileido į Rasātalą, žemiausią planetų sistemą. Aplankęs visas šias planetas, galop jis pasiekė Brahmaloką, kurios negali pasiekti net *yogai* mistikai. Viešpaties Kṛṣṇos malone Arjuna turėjo jėgą pakilti virš dangaus planetų ir nukeliauti į Brahmaloką. Išnaršęs visas planetas ir niekur neradęs kūdikio, jis norėjo šokti į laužą, nes taip buvo žadėjęs *brāhmaṇui*, jei nesugrąžintų kūdikio. Tačiau

Viešpats Kṛṣṇa buvo labai gailestingas Arjunai – artimiausiam Savo draugui. Viešpats Kṛṣṇa įtikino jį, kad nedera šokti į ugnį, netekus garbės. Kṛṣṇa pažymėjo, kad jeigu Arjuna, būdamas jo draugas, iš nevilties šoks į laužą, dalis kaltės už tai teks ir Jam. Todėl Viešpats Kṛṣṇa sustabdė Arjuną, tikindamas, kad suras kūdikį. Jis pasakė Arjunai: „Nesižudyk ir nedaryk kvailystės!“

Taip Arjunai taręs, Viešpats Kṛṣṇa išsikvietė Savo transcendentinį vežimą, ir, šokę į jį, jiedu išvyko šiaurės kryptimi. Viešpats Kṛṣṇa, visagalis Dievo Asmuo, lengvai galėjo sugrąžinti vaiką, bet nederėtų pamiršti, kad Jis dėjosi paprastu žmogumi. Siekdamas tam tikro rezultato, žmogus turi dėti pastangas, lygiai taip ir Viešpats Kṛṣṇa, kaip paprastas žmogus arba kaip Jo draugas Arjuna, išvyko iš Dvārakos, kad sugrąžintų *brāhmaṇo* sūnų. Nužengęs į žmonių visuomenę žmogaus pavidalu ir apreiškęs Savo žaidimus, Kṛṣṇa aiškiai įrodė, kad niekas nėra už Jį viršesnis. „Dievas yra didis.“ Taip apibrėžiamas Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Taigi, bent šiame materialiame pasaulyje, kai Kṛṣṇa buvo čia apsireiškęs, Jis įrodė, kad visoje visatoje nėra už Jį viršesnės asmenybės. Didingai sėdėdamas Savo vežime drauge su Arjuna, Kṛṣṇa vyko į šiaurę, pakeliui kirsdamas daugybę planetų sistemų. „Śrīmad-Bhāgavatam“ jas vadina Saptadvīpa. *Dvīpa* – tai „sala.“ Planetas Vedų raštai dažnai vadina *dvīpomis*. Planeta, kurioje mes gyvename, vadinasi Jambūdvīpa. Kosminė erdvė, Vedų supratimu, yra oro vandenynas ir šiame didžiajame oro vandenyne yra daugybė salų, arba įvairių planetų. Kiekvienoje planetoje banguoja įvairūs vandenynai. Vienose plyti sūraus vandens ar pieno vandenynai, kitose – vyno, o trečiose – lydyto sviesto ar aliejaus vandenynai. Egzistuoja ir skirtingų rūšių kalnai. Kiekvienos planetos atmosfera irgi skiriasi.

Kṛṣṇa pralėkė pro šias planetas ir pasiekė visatos apvalkalą. „Śrīmad-Bhāgavatam“ jį aprašo kaip neperžvelgiamą tamsą. Šis materialus pasaulis apskritai yra vaizduojamas kaip tamsos viešpatija. Kosminę erdvę apšviečia saulės spinduliai, tačiau apvalkale, pro kurį neprasiskverbia saulės šviesa, suprantama, yra tamsu, nors į akį durk. Kai Kṛṣṇa pasiekė visatos apvalkalą, keturi žirgai, traukę Jo vežimą, – Śaibya, Sugrīva, Meghapuṣpa ir Balāhaka, nesiryžo žengti į tamsą. Žirgų neryžtingumas irgi buvo Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų dalis, kadangi Kṛṣṇos žirgai nepaprasti. Paprasti žirgai negalėtų nuskrieti per visą visatą ir įžengti į išorinio jos apvalkalo sluoksnius. Kṛṣṇa, taip pat Jo vežimas, arkliai bei Jo aplinka – viskas yra transcendentiška, aukščiau šio materialaus pasaulio ypatybių. Visada reikėtų atsiminti, kad Kṛṣṇa dėjosi paprastu žmogumi, todėl ir Jo žirgai, nesiryžtantys žengti į tamsą, Kṛṣṇos valia elgėsi kaip paprasti žirgai.

Kṛṣṇa garsėja Yogeśvaros vardu. Baigiamajame „Bhagavad-gītos“ skyriuje pasakyta: *yogeśvaro hariḥ* – Jo rankose yra visos mistinės jėgos. Mes

matome nemaža žmonių, kurie yra įvaldę mistines *yogos* jėgas. Kartais jie atlieka įstabius darbus, tačiau reikia turėti galvoje, kad Kṛṣṇa yra visų mistinių jėgų valdovas. Todėl matydamas, kad Jo žirgai nesiryžta įžengti į tamsą, Jis sviedė Savo Sudaršana-cakros diską, kuris nutvieskė dangų skaisčiau už tūkstančius saulių. Tamsa visatos apvalkale taip pat sukurta Kṛṣṇos. Sudaršana-cakra – tai nuolatinis Kṛṣṇos palydovas, ir, sviedęs priešais Save diską, Kṛṣṇa išsklaidė tamsą. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad Sudaršana-cakra perskrodė tamsą tarsi Viešpaties Rāmacandros strėlė iš Śārṅgos lanko, kiaurai pervėrusi Rāvaṇos kariuomenės eiles. *Su* reiškia „puikus“, o *daršana* – „matomumas“, taigi Viešpaties Kṛṣṇos diskas Sudaršana išsklaido tamsą, ir viskas tampa puikiai matoma. Taip Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna perkirto plačiausią materialias visatas gaubiančią tamsos juostą.

Tada Arjuna išvydo *brahmajyoti* švytėjimą. *Brahmajyoti* švyti anapus materialias visatas gaubiančio apvalkalo. Kadangi mūsų akys nemato *brahmajyoti*, jis dažnai vadinamas *avyakta*. Tai dvasinis švytėjimas. Jį pamatyti yra galutinis impersonalistų, vadinamųjų *vedāntistų*, tikslas. *Brahmajyoti* dar apibūdinamas žodžiu *ananta-pāram* – beribis ir neišmatuojamas. Kai Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna pasiekė *brahmajyoti* sritį, Arjuna nebeištvėrė akinamo švytėjimo ir užsimerkė. Viešpaties Kṛṣṇos ir Arjunos kelionę į *brahmajyoti* aprašo „Hari-vaṁśa.“ Šiame veikale, kuris yra Vedų raštų dalis, Viešpats Kṛṣṇa kalba Arjunai: „Brangus Arjuna, akinamas švytėjimas, transcendentinė šviesa, kurią tu išvydai, sklinda iš Mano kūno. O geriausiasis iš Bharatų, *brahmajyoti* – tai Aš Pats.“ Kaip kad saulės šviesos neįmanoma atsieti nuo saulės rutulio, taip nuo Kṛṣṇos neatsiejami ir iš Jo kūno sklindantys spinduliai, *brahmajyoti*. Kṛṣṇa teigė, kad *brahmajyoti* – tai Jis Pats. Apie tai aiškiai byloja „Hari-vaṁśa“, kur Kṛṣṇa sako: *ahaṁ saḥ. Brahmajyoti* sudaro mikroskopinės dalelės, dvasinės kibirkštėlės, arba gyvosios esybės, vadinamos *cit-kaṇa*. Vedų posakis *so 'ham*, arba „Aš esu *brahmajyoti*“, tinka ir gyvoms esybėms, kurios taip pat gali teigti, kad priklauso *brahmajyoti*. „Hari-vaṁśoje“ Kṛṣṇa toliau aiškina: „*Brahmajyoti* yra Mano dvasinės energijos ekspansija.“

Kṛṣṇa tarė Arjunai: „*Brahmajyoti* yra už Mano išorinės energijos, *māyāśakti*, viešpatijos ribų.“ Materialiame pasaulyje gyvenantis žmogus negali patirti Brahmano švytėjimo. Taigi materialiame pasaulyje šis švytėjimas neturi išreikšto pavidalo, o dvasiniame pasaulyje jis yra gavęs išraišką. Tokia žodžių *vyakta-avyakta* prasmė. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *vyakto 'vyaktāt sanātanaḥ* – „Abi šios energijos turi amžiną išraišką.“

Paskui Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna įžengė į neaprėpiamą dvasinį vandenyną, kuris vadinasi Kāraṇārṇava, arba Virajā, ir tai reiškia, kad šis vandenynas yra materialaus pasaulio kūrimo pradžia. Virajā jis vadinasi todėl,

kad jo nebeveikia trys materialiosios gamtos *guṇos*. „Mṛtyuñjaya Tantra“, Vedų kūrinys, vaizdžiai apibūdina Kāraṇos vandenyną, arba Virają. Čia pasakyta, kad aukščiausioji šio materialaus pasaulio planetų sistema yra Satyaloka, arba Brahmaloka. Virš jos – Rudraloka ir Mahā-Viṣṇuloka, apie kurią „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *yaḥ kāraṇārṇava-jale bhajati sma yoga* – „Viešpats Mahā-Viṣṇu guli Kāraṇos vandenyne. Kai Jis iškvepia, gimsta begalybė visatų, o kai įkvepia – begalinė daugybė visatų sugrįžta į Jį.“ Šitaip randasi ir vėl išnyksta materialioji kūrinija. Viešpačiui Kṛṣṇai ir Arjunai brendant į okeano vandenis, rodės, tarsi į jį būtų įsiveržęs transcendentinis šviesos viesulas, ir Kāraṇos vandenyno vandenys ėmė šėlti. Viešpaties Kṛṣṇos malone Arjuna gavo nepaprastą galimybę pamatyti nuostabųjį Kāraṇos vandenyną.

Vandenyne Kṛṣṇa su Arjuna išvydo milžiniškus rūmus. Rūmuose buvo daugybė arkų bei kolonų iš brangiųjų akmenų, ir akinantis jų švytėjimas stačiai užbūrė Arjuną. Rūmuose Arjuna ir Kṛṣṇa išvydo milžinišką Anantadevą, kurį dar vadina Śeṣa. Viešpats Anantadeva, arba Śeṣanāga, turi milžinės gyvatės su tūkstančiais galvų pavidalą. Jo galvas puošė žėrintys, įvairiaspalviai brangakmeniai. Visos Anantadevos galvos turėjo po dvi baisias akis. Jo kūnas buvo baltas kaip Kailāsos viršukalnė, niekada nenusimetanti sniego skraistės, o kaklas bei liežuviai melsvi. Arjuna išvydo ir Viešpatį Mahā-Viṣṇu, patogiai gulintį ant švelnaus ir balto Śeṣanāgos kūno. Mahā-Viṣṇu pavidalas buvo beribis ir spinduliavo nepaprasta galybe. Arjuna suvokė, kad šis Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalas vadinasi Puruṣottama. Jį vadina Puruṣottama, „geriausiuoju“, arba Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, nes iš šio pavidalo materialiame pasaulyje išsiskleidžia kitas Viṣṇu pavidalas, žinomas Garbhodakaśāyī Viṣṇu vardu. Viešpaties Mahā-Viṣṇu pavidalas, Puruṣottama, egzistuoja anapus materialaus pasaulio. Jis dar vadinamas Uttama. *Tama* – tai „tamsa“, o *ut* – „anapusinis, transcendentinis“, taigi *uttama* reiškia „anapus tamsiausios srities, materialaus pasaulio.“ Arjuna pamatė, kad Puruṣottamos, Mahā-Viṣṇu, kūnas toks tamsus, kaip tirštas audros debesis liūčių sezono metu. Jis vilkėjo puikiais geltonais rūbais, o Jo veide spindėjo nuostabi, neblėstanti šypsena bei patrauklios, panašios į lotoso lapelius akys. Viešpaties Mahā-Viṣṇu šalmas buvo nusagstytas brangakmeniais, o dailūs auskarai pabrėžė Jo garbanų grožį. Aštuonios ilgos Viešpaties Mahā-Viṣṇu rankos siekė kelius. Ant kaklo kabėjo Kaustubhos brangakmenis, o krūtinė buvo pažymėta Śrīvatsos ženklu, kuris reiškė „sėkmės deivės atilsio vieta.“ Viešpatį puošė lotoso gėlių girlianda, siekianti kelius. Tokia ilga girlianda vadinasi *vaijayantī*.

Šalia Viešpaties stovėjo Jo asmeniniai palydovai Nanda ir Sunanda bei personifikuotas Sudaršanos diskas. Vedos sako, kad Viešpats valdo

begalinę daugybę energijų, kurios irgi stovėjo šalia savo personifikuota forma. Svarbiausios jų yra šios: *puṣṭi*, maitinančioji energija; *śrī*, grožio energija; *kīrti*, šlovės energija, ir *ajā*, materialios kūrinijos energija. Visas šias energijas Viešpats įkvepia materialaus pasaulio valdovams – Viešpačiui Brahmai, Viešpačiui Śivai ir Viešpačiui Viṣṇu, bei dangaus planetų karaliams – Indrai, Candrai, Varuṇai ir saulės dievui. Kitaip sakant, visi šie pusdieviai, Viešpaties apdovanoti tam tikromis galiomis, su transcendentine meile tarnauja Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Mahā-Viṣṇu yra Kṛṣṇos kūno ekspansija. Ir „Brahma-saṁhitā“ pabrėžia, kad Mahā-Viṣṇu – visiškos Kṛṣṇos ekspansijos dalis. Visos Aukščiausiojo Dievo Asmens ekspansijos nesiskiria nuo Jo Paties, bet kadangi Kṛṣṇa atėjo į šį materialų pasaulį žmogaus pavidalu, norėdamas apreikšti Savo žaidimus, Jis kartu su Arjuna nedelsdami išreiškė savo pagarbą Viešpačiui Mahā-Viṣṇu, puldami kniūbsti priešais Jį. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad Viešpats Kṛṣṇa nusilenkė Mahā-Viṣṇu. Tai reiškia, kad vienintelė priežastis, dėl kurios Viešpats nusilenkė Jam, yra ta, kad Viešpats Mahā-Viṣṇu nesiskiria nuo Jo Paties. Tai, kad Kṛṣṇa išreiškė Savo pagarbą Mahā-Viṣṇu, negalima laikyti *ahaṅgrahopāsanā* – garbinimo forma, kuri kartais rekomenduojama žmonėms, bandantiems pasiekti dvasinį pasaulį, atliekant pažinimo auką. Apie juos irgi kalbama „Bhagavad-gītoje“: *jñāna-yajñena cāpy anye yajanto mām upāsate*.

Nors Kṛṣṇa, aukščiausiasis mokytojas, ir nėra įpareigotas kam nors lenktis, Jis parodė Arjunai, kaip reikšti savo pagarbą Viešpačiui Mahā-Viṣṇu. Tačiau Arjuną, išvydusį milžinišką pavidalą, kuris apjungė Savyje visa tai, kas yra už materialios patirties ribų, apėmė baimė. Regėdamas Kṛṣṇą, besilenkiantį Viešpačiui Mahā-Viṣṇu, jis tuoj pat pasekė Jo pavyzdžiu ir stojo priešais Viešpatį, sudėjęs delnus. Tada milžiniškasis Mahā-Viṣṇu, patenkintas ir maloniai šypsodamasis, prašneko:

„Brangūs Kṛṣṇa ir Arjuna, Aš labai norėjau judu pamatyti, todėl pagrobiau *brāhmaṇo* vaikus ir laikiau juos čia. Aš tikėjausi pamatyti jus šiuose rūmuose. Jūs nužengėte į materialų pasaulį kaip Mano inkarnacijos, kad susilpnintumėte demonų galybę, kuri sunkia našta užgulė žemės pečius. Na, o susidorojęs su šiais piktaisiais demonais, jūs turite vėl sugrįžti pas Mane. Judu esate didžiojo išminčiaus Nara-Nārāyaṇos inkarnacijos. Patys būdami absoliučiai tobuli, jūs mokote svarbiausių tikrosios religijos tiesų, siekdami apginti bhaktus ir sunaikinti demonus. Bet užvis svarbiausia tai, jog jūs norite įtvirtinti žemėje religijos principus, kad niekas netrikdytų ramaus gyvenimo ir kad pasaulio žmonės, sekdami jūsų pavyzdžiu, gyventų taikiai ir klestėtų.“

Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna išreiškė Viešpačiui Mahā-Viṣṇu pagarbą ir, pasiėmę *brāhmaṇo* vaikus, sugrįžo į Dvāraką tuo pačiu keliu, kuriuo

atvyko į dvasinį pasaulį. Visi *brāhmaṇo* vaikai užaugo gražūs ir sveiki. Atvykę į Dvāraką, Viešpats Kṛṣṇa ir Arjuna sugrąžino *brāhmaṇui* jo sūnus.

Viešpaties Kṛṣṇos malone pabuvojęs transcendentiniame pasaulyje, Arjuna buvo apstulbintas. Kṛṣṇos malone jis suprato, kad viskas, kas yra nuostabu materialiame pasaulyje, gimsta iš Jo. Viskas, kad ir kuo išsiskirtų žmogus šiame materialiame pasaulyje, yra Kṛṣṇos malonė. Todėl reikia nuolatos būti Kṛṣṇos sąmonėje ir jausti tikrą dėkingumą Viešpačiui Kṛṣṇai, nes viskas, ką mes turime, yra Kṛṣṇos malonė.

Nepaprasta Arjunos kelionė, kuri tapo įmanoma Kṛṣṇos malone, – tai vienas iš daugybės tūkstančių žaidimų, kuriuos apreiškė Viešpats Kṛṣṇa šiame materialiame pasaulyje. Visi Jo žaidimai buvo nepakartojami, ir pasaulio istorija nežino jiems lygių. Visi jie aiškiai įrodo, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir vis dėlto, būdamas šiame materialiame pasaulyje, Jis dėjosi paprastu žmogumi, turinčiu daugybę žemiškų priedermių. Jis buvo tobulas šeimos galva, nepaisant to, kad turėjo šešiolika tūkstančių žmonų, šešiolika tūkstančių rūmų ir šimtą šešiasdešimt tūkstančių vaikų. Norėdamas išmokyti karališkojo luomo atstovus, kaip gyventi materialiame pasaulyje žmonijos labui, Jis atliko daugybę aukų. Kaip tobulas Aukščiausiasis Asmuo, Jis patenkino visų norus – tiek *brāhmaṇų*, užimančių aukščiausią padėtį žmonių visuomenėje, tiek paprastų gyvųjų būtybių ir netgi žemiausiųjų iš žmonių. Kaip kad karalius Indra rūpinasi, kad lietaus gautų visa žemė, taip ir Viešpats Kṛṣṇa rūpinasi, kad visi gautų Jo nepriežastinės malonės. Jis siekė apginti bhaktus ir užmušti demoniškus karalius. Todėl nuo Jo rankos žuvo šimtai ir tūkstančiai demonų. Vienus užmušė Jis Pats, o kitus – Jo įpareigotas Arjuna. Tvarkyti pasaulio reikalus Jis paskyrė tokius dorybingus karalius, kaip Yudhiṣṭhira, suteikdamas jiems aukščiausius įgaliojimus. Taigi Jo dieviško įsikišimo dėka pasaulį ėmė valdyti karalius Yudhiṣṭhira, ir visoje žemėje įsigalėjo taika ir ramybė.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt aštuntą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nepaprasta Kṛṣṇos galybė“.

AŠTUONIASDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Glausta Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų apžvalga

Sugrįžęs iš dvasinės karalystės, kur jam pavyko pabuvoti su Pačiu Kṛṣṇa, Arjuna negalėjo atsitokėti ir vis mąstė apie tai, kad nors jis buvo paprasta gyvoji esybė, Kṛṣṇos malone jis savo akimis išvydo dvasinį pasaulį, ir ne vien tik jį, bet ir pirmapradį Mahā-Viṣṇu, materialiosios kūrinijos šaltinį. Sakoma, kad Kṛṣṇa nekelia kojos iš Vṛndāvanos. *Vṛndāvanaṁ parityajya na pādam ekaṁ gacchati.* Kṛṣṇa – viršiausias Mathuroje, viršesnis Dvārakoj ir pats viršiausias Vṛndāvanoje. Dvārakos žaidimuose apsireiškė Kṛṣṇos dalis Vāsudeva, tačiau tarp Vāsudevos, apsireiškusio Mathuroj bei Dvārakoj, ir pirmapradžio asmens – Kṛṣṇos, apsireiškusio Vṛndāvanoj, nėra skirtumo. Knygos pradžioje mes aptarėme, kad Kṛṣṇa apsireiškia drauge su visomis Savo inkarnacijomis, pilnavertėmis dalimis ir pilnaverčių dalių dalimis, tad kai kuriuos iš Jo žaidimų apreiškia ne Pats Kṛṣṇa, o Jo pilnavertės dalys ir pilnavertės Jo inkarnacijų dalys. Todėl Arjuna negalėjo atsistebėti, kad Kṛṣṇa nuvyko į dvasinį pasaulį aplankyti Kāraṇārṇavaśāyī Viṣṇu. Visa tai smulkiai aptaria savo komentaruose Śrīla Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura.

Sprendžiant iš Mahā-Viṣṇu žodžių, Jam labai rūpėjo pamatyti Kṛṣṇą. Tačiau kai Mahā-Viṣṇu pasiėmė *brāhmaṇo* sūnus, Jis neišvengiamai turėjo pabuvoti Dvārakoj, tad kodėl Jis nepasimatė su Kṛṣṇa tenai? Į tai galima atsakyti kad ir taip: net Mahā-Viṣṇu, gulintis Priežasčių Vandenyne dvasiniame pasaulyje, negali regėti Kṛṣṇos be Jo leidimo. Todėl Mahā-Viṣṇu vieną po kito pagrobė visus vos gimusius *brāhmaṇo* sūnus, kad Kṛṣṇa Pats ateitų jų išvaduoti ir Mahā-Viṣṇu galėtų Jį pamatyti. Jei išties yra taip, kyla kitas klausimas: kodėl Mahā-Viṣṇu Pats atėjo į Dvāraką, nors Jis negalėjo ten pamatyti Kṛṣṇos? Juk Jis galėjo nusiųsti vieną Savo palydovų, kuris būtų pagrobęs *brāhmaṇo* sūnus. Į tai galima atsakyti, kad, Kṛṣṇai esant Dvārakoje, labai sunku sudrumsti Dvārakos gyventojų ramybę. Niekas iš Mahā-Viṣṇu palydovų nebūtų sugebėjęs pagrobti *brāhmaṇo* sūnų, todėl Jam teko ateiti Pačiam.

Viešpats vadinamas *brahmaṇya-deva – brāhmaṇų* garbinama Dievybe, todėl kyla dar vienas klausimas, kodėl Jis sukėlė tiek daug skausmo *brāhmaṇui*, atimdamas iš eilės visus devynis jo sūnus? Į tai atsakytume, kad Viešpats Mahā-Viṣṇu taip nekantravo pasimatyti su Kṛṣṇa, kad net išdrįso nuskriausti *brāhmaṇą*. Nors skriausti *brāhmaṇus* draudžiama, Viešpats Viṣṇu buvo pasiryžęs padaryti viską, kad tik susitiktų su Kṛṣṇa – taip Jis norėjo Jį pamatyti. Kiekvienąkart, kai iš *brāhmaṇo* būdavo pavagiamas vaikas, *brāhmaṇas* ateidavo prie rūmų vartų ir kaltindavo karalių, kad šis nesugeba apsaugoti *brāhmaṇų*, todėl jam ne vieta valdovo soste. Mahā-Viṣṇu ir siekė šito, kad *brāhmaṇas* imtų kaltinti *kṣatriyus* ir Kṛṣṇą. Tada Kṛṣṇa būtų priverstas atvykti pas Jį atsiimti *brāhmaṇo* sūnų.

Galima paklausti ir taip: jeigu Mahā-Viṣṇu negali pamatyti Kṛṣṇos, kodėl vis dėlto Kṛṣṇa turėjo vykti pas Jį atgauti *brāhmaṇo* sūnų? Tačiau dalykas tas, kad Viešpats Kṛṣṇa vyko pas Mahā-Viṣṇu ne tiek dėl *brāhmaṇo* sūnų, kiek dėl Arjunos. Jis taip artimai draugavo su Arjuna, kad, Arjunai nutarus susideginti, Kṛṣṇa panoro jį išgelbėti. Tačiau Arjuna būtų atsisakęs savo ketinimo susideginti tik tuo atveju, jei *brāhmaṇas* būtų atgavęs savo vaikus. Todėl Kṛṣṇa pažadėjo jam: „Aš sugrąžinsiu *brāhmaṇo* sūnus. Tačiau tu užmiršk savo ketinimus nusižudyti.“

Jeigu Viešpats Kṛṣṇa būtų vykęs pas Viešpatį Viṣṇu, tenorėdamas atgauti *brāhmaṇo* sūnus, Jis nebūtų laukęs, kol Viešpats Mahā-Viṣṇu nusineš devintąjį vaiką. Bet kai buvo pagrobtas devintasis vaikas ir Arjuna pasiryžo susideginti, kadangi paaiškėjo, kad jis negali ištesėti pažado, iškilo rimta grėsmė, ir Viešpats Kṛṣṇa buvo priverstas keliauti drauge su Arjuna pas Mahā-Viṣṇu. Sakoma, kad Arjuna yra įgaliotoji Nara-Nārāyaṇos inkarnacija. Kartais jis net vadinamas Nara-Nārāyaṇa. Nara-Nārāyaṇos inkarnacija taip pat priklauso Viešpaties Viṣṇu visiškoms ekspansijoms. Todėl mes turėtume suprasti, kad, vykdamas su Kṛṣṇa pas

Viešpatį Viṣṇu, Arjuna aplankė Jį kaip Nara-Nārāyaṇa. Taip ir Kṛṣṇa, apreikšdamas Savo žaidimus Dvārakoje, atliko Vāsudevos vaidmenį.

Apsilankęs dvasiniame pasaulyje, Arjuna suprato, kad visi materialaus ir dvasinio pasaulių turtai, nesvarbu, kas juos turi, yra Viešpaties Kṛṣṇos dovana. Viešpats Kṛṣṇa yra apsireiškęs daugybe formų kaip *viṣṇu-tattva* ir *jīva-tattva*, arba, kitaip sakant, kaip *svāṁśa* ir *vibhinnāṁśa*. *Svāṁśa* yra *viṣṇu-tattva*, o *vibhinnāṁśa* yra *jīva-tattva*. Todėl Jis gali apsireikšti per Savo įvairius transcendentinius žaidimus taip, kaip Jam patinka, – arba kaip *svāṁśa*, arba kaip *vibhinnāṁśa*, bet vis tiek Jis išlieka pirmapradis Dievo Asmuo.

Apie baigiamuosius Kṛṣṇos žaidimus pasakoja dešimtosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės devyniasdešimtas skyrius, kur Śukadeva Gosvāmis pasakoja, kaip laimingai Kṛṣṇa gyveno Dvārakoje, apsuptas didžiulės prabangos. Įvairiuose žaidimuose Kṛṣṇa jau buvo parodęs Savo jėgą, o dabar pamatysime, kaip Jis apreiškė Savo turtus ir grožį Dvārakoje. Šiame materialiame pasaulyje, kuris iškreiptai teatspindi dvasinį pasaulį, turtai ir grožis laikomi didžiausiais iš visų turtų. Todėl Kṛṣṇos turtai ir grožis, kol Jis gyveno šioje žemėje kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo, buvo neprilygstami trijuose pasauliuose. Kṛṣṇa gyveno Dvārakoje su šešiolika tūkstančių gražuolių žmonų, ir nuostabiausia tai, kad Jis buvo vienintelis tų šimtų ir tūkstančių gražių moterų vyras. Šia proga yra pasakyta, kad Jis buvo vienintelis šešiolikos tūkstančių moterų vyras. Žinoma, pasaulio istorijoje buvo ir daugiau galingų karalių, kurie turėjo po kelis šimtus žmonų, tačiau net ir turėdami daug žmonų, tuo pačiu metu jie negalėjo gyventi su jomis visomis, o Kṛṣṇa tuo pačiu metu gyveno su visomis šešiolika tūkstančių žmonų. Galima būtų teigti, kad ir *yogai* sugeba išplėsti savo kūną į daug formų, tačiau *yogų* ekspansijos ir Viešpaties Kṛṣṇos ekspansijos nėra viena ir tas pat. Todėl kartais Kṛṣṇa vadinamas *yogeśvara*, visų *yogų* valdovas. Vedų raštai byloja, kad *yogas* Saubharis Munis sukūrė aštuonias savo ekspansijas. Bet tokios ekspansijos panašios į televizijos transliuojamą vaizdą. Televizijos vaizdas siunčiamas milijonams žiūrovų, bet jis visur vienodas: ekrane mes matome tą patį originalų herojų, ir visi jo veiksmai kartojasi. Kṛṣṇos ekspansija, skirtingai nuo *yogo* sukurtosios ekspansijos ar transliuojamo televizijos vaizdo, nėra materiali. Nārada Munis, pabuvojęs įvairiuose Kṛṣṇos rūmuose, pamatė, kad kiekvienos karalienės rūmuose įvairios Kṛṣṇos ekspansijos buvo užsiėmusios skirtingais darbais.

Dar pasakyta, kad Dvārakoje Kṛṣṇa gyveno kaip sėkmės deivės vyras. Karalienė Rukmiṇī – sėkmės deivė, o visos kitos karalienės – jos ekspansijos. Taip Kṛṣṇa, Vṛṣṇi giminės vadas, gražiai gyveno su sėkmės deive ir skendėjo didelėje prabangoje. Vedos pasakoja, kad Kṛṣṇos žmonos karalienės buvo visada jaunos ir gražios. Nors Kṛṣṇa turėjo

anūkų ir proanūkių, nei Jis Pats, nei Jo žmonos neatrodė vyresnės kaip šešiolikos–dvidešimties metų. Jaunos karalienės buvo tokios gražios, kad joms pasirodžius, rodėsi, tarsi žaibas nušvisdavo danguje. Jos visada buvo puošniai apsirengusios ir pasidabinusios, ir visą laiką linksminosi – šoko, dainavo ar žaidė kamuoliu, mėtydamos jį ant rūmų stogų. Merginų šokiai ir teniso žaidimas materialiame pasaulyje tėra iškreipti pirmapradžio Dievo Asmens Kṛṣṇos ir Jo žmonų tikrųjų žaidimų atšvaitai.

Dvārakos miesto gatvėse visada buvo gausu dramblių, arklių, vežimų ir pėstininkų. Dirbantys drambliai paprastai girdomi vynu, o Dvārakos drambliams buvo duodama tiek vyno, kad jie ne tik gausiai purškė juo kelius, bet ir patys eidavo svirduliuodami. Pėstininkai, žygiuojantys gatvėmis, dėvėjo daugybę aukso papuošalų. Gatvėmis yrėsi arkliai ir aukso vežimai. Kur pažvelgsi, visoj Dvārakoj žaliavo parkai ir sodai, pilni vaisių ir žiedų. O dėl to, kad čia augo nuostabūs vaismedžiai, aplipę žiedais ir vaisiais, aplink juos spiečiais čiulbėjo paukščiai ir dūzgė bitės, kurių buvo labai malonu klausytis. Dvārakos miestas spindėjo didžiausia prabanga. Yadu giminės didvyriai manė, kad jie yra laimingiausi miesto gyventojai, ir iš tikrųjų jie turėjo visas sąlygas, kad patirtų transcendentinį džiaugsmą.

Puikiame Dvārakos mieste stūksojo visų šešiolikos tūkstančių Kṛṣṇos karalienių rūmai, o Viešpats Kṛṣṇa, amžinasis jų valdovas, išsiskleidė į šešiolika tūkstančių pavidalų ir kiekvienuose iš šešiolikos tūkstančių rūmų tuo pat metu buvo paskendęs įvairiuose šeimos darbuose. Kiekvienus rūmus puošė puikiai sutvarkyti sodai ir ežerai. Tyruose kaip krištolas ežerų vandenyse suposi įvairiaspalviai lotoso žiedai – mėlyni, geltoni, balti ir raudoni, ir lengvas vėjelis visur nešiojo lotoso žiedadulkes, nuspalvintas šafranu. Ežeruose plaukė daugybė gulbių, ančių ir gervių, tai vienur, tai kitur pasigirsdavo jų melodingas šauksmas. Kartais Viešpats Śrī Kṛṣṇa eidavo su Savo žmonomis prie ežerų ar upių ir plaukiojo juose, linksmai krykštaudami. Kartais Viešpaties Kṛṣṇos žmonos, kurios buvo sėkmės deivės, žaisdamos ežeruose apkabindavo Viešpatį, ir nuo *kuṅkumos* miltelių, kuriais buvo pabarstytos jų krūtinės, Viešpaties krūtinė nusidažydavo raudona spalva.

Impersonalistai niekada nedrįstų pagalvoti, kad dvasiniame pasaulyje yra tokia džiaugsmų įvairovė, todėl Viešpats Kṛṣṇa, norėdamas duoti paragauti tikrojo, nesibaigiančio dvasinio pasaulio džiaugsmo, nužengė į mūsų planetą ir parodė, jog ir dvasiniam pasauliui nesvetimi tokie gyvenimo džiaugsmai. Skirtumas tik tas, kad dvasiniame pasaulyje tie džiaugsmai amžini, niekad nesibaigiantys, o materialiame pasaulyje jie yra laikini ir iškreipti, kaip atspindžiai kreivame veidrodyje. Kai Viešpats Kṛṣṇa taip linksmai leido laiką, *gandharvos* ir patyrę muzikantai šlovino Jį melodingomis giesmėmis, pritardami *mṛdaṅgomis*, būgnais, litaurais, styginiais

ir pučiamaisiais instrumentais. Čia viešpatavo tikros šventės nuotaika. Šventiškai nusiteikusios Viešpaties žmonos kartais šlakstė Viešpatį vandeniu iš neįprastų purkštuvų, o Viešpats savo ruožtu šlakstė karalienes. Kai Kṛṣṇa su Savo karalienėmis buvo pasinėręs į šiuos žaidimus, rodės, kad tai dangaus valdovas Yakṣarāja pramogauja su būriu žmonų. (Yakṣarāja dar vadinamas Kuvera. Jis laikomas dangaus karalystės iždininku.) Kai Viešpaties Kṛṣṇos žmonos sušlapdavo, jų krūtys ir šlaunys tapdavo tūkstanteriopai gražesnės, o jas pridengę ilgi palaidi plaukai dar labiau pabrėždavo jų grožį. Puikios gėlės, puošusios jų plaukus, biro žemėn, ir karalienės, kurioms neva pabodo, kad Kṛṣṇa jas laisto vandeniu, žengdavo artyn, tarsi norėdamos atimti iš Jo purkštuvą. O kai jos atsidurdavo šalia Viešpaties, Jis apkabindavo jas. Viešpaties glėby, ant savo lūpų pajutusios bučinį – aiškų santuokinės meilės įrodymą, jos grimzdo į dvasinę palaimą. Kai Viešpaties kaklą puošusi girlianda paliesdavo karalienių krūtis, jų kūnai nusidažydavo žiedadulkių šafrano geltoniu. Pasinėrusios į dangiškus žaidimus, karalienės visiškai užsimiršdavo ir palaidi jų plaukai tapdavo panašūs į nuostabias upės bangas. Kai Viešpats laistė karalienes, kurios stengėsi atsakyti Jam tuo pačiu, Jis buvo panašus į dramblį, žaidžiantį ežere su savo draugėmis.

Ligi valiai pasilinksminę, jie brisdavo iš vandens ir savo šlapius rūbus (kurie būdavo labai brangūs) atiduodavo dainininkams ir šokėjams. Dainininkai ir šokėjai pragyvendavo iš dovanų – brangių drabužių, papuošalų, kuriais juos tokiomis progomis apdovanodavo karaliai ir karalienės. Kito pragyvenimo šaltinio jie neturėjo. Visuomenė buvo taip sutvarkyta, kad visų sluoksnių žmonės – *brāhmaṇai, kṣatriyai, vaiśyai* ir *śūdros* be vargo užsidirbdavo pragyvenimui. Skirtingi visuomenės sluoksniai nesivaržė tarpusavy. Pirminė kastų sistemos idėja buvo organizuoti visuomenę taip, kad vienos profesijos žmonės nebūtų varžovai kitų profesijų žmonėms.

Taip Viešpats Kṛṣṇa smagiai leido Savo dienas su šešiolika tūkstančių Savo žmonų. Viešpaties bhaktai, kurie nori turėti su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu santuokinės meilės ryšius, pasiekia aukštą Kṛṣṇos žmonų padėtį, o Kṛṣṇa Savo meilumu vis labiau patraukia juos prie Savęs. Kṛṣṇos elgesys su žmonomis, Jo gestai, pokalbiai, šypsniai, tai, kaip Jis jas apkabindavo, ir kiti mylinčio vyro veiksmai kurstė vis stipresnį prisirišimą prie Jo. Tai aukščiausia gyvenimo tobulybė. Jei žmogus jaučia nuolatinį potraukį Kṛṣṇai, tai reiškia, kad jis yra išsivadavęs ir jo gyvenimą apvainikavo sėkmė. Kiekvienam bhaktui, kuris myli Kṛṣṇą visa širdimi ir siela, Kṛṣṇa atsako tokiu būdu, kad bhaktas negali prie Jo neprisirišti. Kṛṣṇos ir Jo bhakto abipusės meilės santykiai yra tokie patrauklūs, kad bhaktas apie nieką daugiau, išskyrus Kṛṣṇą, ir negalvoja.

Visoms karalienėms Kṛṣṇa buvo vienintelis jų garbinimo tikslas. Visos jų mintys sukosi tik apie Kṛṣṇą – lotosaakį, nepaprastai gražų, juodbruvą Dievo Asmenį. Paskendusios mintyse apie Kṛṣṇą, jos kartais nepratardavo nė žodžio, o kartais, pagautos didžiulės *bhāvos* ir *anubhāvos* ekstazės, pratrūkdavo kalbėti taip, tarsi karščiuotų. Kartais net Viešpačiui Kṛṣṇai girdint jos vaizdžiai pasakodavo apie tai, kaip smagiai išdykavo su Juo ežeruose arba upėse. Štai tik kelių karalienių žodžiai.

„Brangioji *kurarī*, – kalbėjo viena karalienė *kurarī* paukštei, – jau gili naktis, ir visi miega. Nutilo visas pasaulis. Šią valandą miega ir Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nors sąmoningumo Jis nepraranda jokiomis aplinkybėmis. O ko gi tu nemiegi? Ko taip graudžiai giedi ištisą naktį? Mieloji drauguže, nejau ir tave bus sužavėjusios Aukščiausiojo Dievo Asmens lotoso akys, Jo švelni šypsena ir malonūs žodžiai, kaip kad sužavėjo mane? Ar ir tavo širdis nustoja plakusi, regint Viešpatį, kaip kad manoji?

Sveika, *cakravākī*. Ko užsimerkei? Ar ilgiesi savo vyro, kuris galbūt išskrido į svečią šalį? Ko taip gailiai verki? Vargšele, tu atrodai labai susikrimtusi. O gal tu taip pat trokšti tapti amžina Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnaite? Tu, man regis, labai norėtum padėti girliandą prie Viešpaties lotoso pėdų, o paskui užsikabinti ją ant savęs.

O brangusis vandenyne, ko šniokšti kaip pašėlęs ir dieną, ir naktį? Argi tu nenori miego? Man rodos, tave kankina nemiga, arba, jei neklystu, brangusis Śyāmasundara atėmė iš tavęs rimtį ir kantrybę – tavo įgimtus bruožus, o tu nė nepastebėjai. Ar ne todėl tave, kaip ir mane, kankina nemiga? Taip, aš sutinku su tavim, nuo šios ligos vaisto nėra.

Brangusis mėnulio dieve, man rodos, tave užpuolė baisi džiova. Tai dėl to diena iš dienos tu vis liesėji. O valdove, tu taip nusilpai, kad tavo laibi spindulėliai nebepajėgia išsklaidyti nakties tamsos. O gal tave, kaip ir mane, užbūrė slaptingi ir švelnūs mano Viešpaties Śyāmasundaros žodžiai. Ar todėl tu taip nerimauji ir esi toks liūdnas?

O vėjeli, atskridęs nuo Himalajų, ką aš tau padariau, kad taip įkyriai erzini mane, kurstydamas mano nežabotą norą pamatyti Kṛṣṇą? Argi nežinai, kad Dievo Asmens klasta jau sužeidė mano širdį? Žinok, mielasis Himalajų vėjeli, kad man jau suduotas šis smūgis. Neaitrink mano žaizdos.

Brangusis gražuoli debesie, tavo spalva primena man brangiausią mano Śyāmasundarą. Todėl man regis, kad tu labai brangus mano Viešpačiui, Yadu giminės pažibai, ir dėl to, kaip ir aš, esi paniręs į meditaciją. Aš gerai suprantu, kad tavo širdis plyšta iš ilgesio, išsiskyrus su Śyāmasundara. Matyti, kad tu karštai trokšti Jį išvysti, ir tai todėl iš tavo akių, visai kaip iš manųjų, ritasi ašaros. Mielasis juodasis debesie, prisipažinkim atvirai,

kad, užmezgę tokius artimus santykius su Śyāmasundara, mes netekome ramybės, užuot ramiai ilsėjęsi sau namuose.“

Paprastai gegutė kukuoja vėlų vakarą ar ankstų rytą. Kai švintant karalienės išgirdo gegutės kukavimą, jos ėmė kalbėtis su ja: „Mieloji gegute, koks malonus tavo balsas. Kai tik išgirstame tavo švelnų balsą, tuojau prisimename Śyāmasundarą, nes tavo balsas labai panašus į Jo. Turim atvirai pripažinti, kad tavo balsas yra tarsi nektaras. Jame tiek stiprybės, kad jis atgaivina netgi tuos, kurie miršta iš ilgesio, išsiskyrę su savo brangiausiu draugu. Todėl mes labai tau dėkingi. Pasakyk, kaip galėtume nudžiuginti tave, ką gero galime tau padaryti?“

„Brangus kalne, – toliau kalbėjo karalienės, kreipdamosi į kalną, – tu toks kilnus. Tu vienas savo traukos jėga tvirtai laikai žemės plutą. Tu taip ištikimai atlieki savo pareigas, kad net nemoki judėti. Tu toks rimtas, kad net nepajudi iš vietos ir visai nekalbi. Tu visad susimąstęs, sakytum, galvoji apie kažkokius labai rimtus ir svarbius dalykus, bet mes be vargo galim nuspėti, kur skrajoja tavo mintys. Tu svajoji užsidėti Śyāmasundaros lotoso pėdas ant savo stačių viršūnių, kaip kad mes trokštam užsidėti jas ant savo stačių krūtinių.

Mielos išdžiūvusios upės, mes žinom, kad nuo vasaros kaitros jūsų vagose neliko nė lašo vandens ir jūsų nebepuošia žydintys lotosai. Dabar jūs esate tokios menkos ir sunykusios, kaip ir mes. Išsiskyrusios su Śyāmasundara, mes netekome visko. Mes nebegirdim švelnių Jo žodžių. Mūsų širdys nustojo ritmingai plakusios, ir mes visiškai sunykom ir sulysom. Todėl dabar jūs labai panašios į mus. Jūs sunykusios, kaip ir mes, nes nebegaunate iš savo vyro – vandenyno – vandens, kurį turėjo atginti debesys.“ Šis karalienių palyginimas čia labai dera. Upių vagos išdžiūsta, kai vandenynas per debesis nebesiunčia joms vandens. Sakoma, kad vandenynas – upių vyras, todėl jis privalo jomis rūpintis. Jei vyras neaprūpina žmonos tuo, kas reikalinga pragyventi, ji sunyksta ir tampa tarsi išdžiūvusi upė.

„Mieloji gulbe, – kreipėsi viena karalienė, – atplauk pas mane. Tūpkis ir paragauk pieno. Gal tu turi kokią žinutę nuo Śyāmasundaros? Man rodos, kad esi Jo siųsta. Jei turi žinią nuo Jo, pasakyk. Mūsų Śyāmasundara visada buvo toks aikštingas. Jis niekada niekam nesileido vadovaujamas. Nė vienai nepavyko paminti Jo po padu, todėl mes klausiame tavęs, ar Jam gerai klojasi? Galiu tik pasakyti, kad Śyāmasundara labai nepastovus. Draugystė su Juo ilgai netrunka, ji nutrūksta dėl menkiausio nieko. Ar nebūtum toks maloningas ir nepaaiškintum, kodėl Jis toks žiaurus? Anksčiau Jis sakė, kad aš – brangiausia Jo žmona. Ar atsimena Jis Savo žodžius? Tiek to, eikš pas mane. Tūpkis šalia. Tik aš negaliu patenkinti tavo prašymo ir keliauti pas Jį. Jeigu Jis man abejingas, kodėl turiu pamesti dėl Jo galvą? Aš apgailestauju, bet esu priversta tau pasakyti, kad tu

esi pasiuntinys to, kuris turi kietą širdį. Tu prašai manęs eiti pas Jį, bet aš neisiu. Ką? Tu sakai, kad Jis Pats ateis pas mane? Nejau Jis nori įgyvendinti didžiausią mano svajonę – pasimatyti su Juo? Na gerai, atveski Jį. Bet teneateina su Juo Jo numylėtoji sėkmės deivė. Ar manai, kad jų nė akimirkai negalima išskirti? Nejau Jis negali ateiti vienas, be Lakṣmī? Jo elgesys labai užgauna mane. Nejau tai reiškia, kad be Lakṣmī Śyāmasundara negali būti laimingas? Nejau Jis negali būti laimingas su kuria kita Savo žmona? Nejau sėkmės deivės meilė Kṛṣṇai tarsi vandenynas, ir nė vienos iš mūsų meilė neprilygsta josios meilei?“

Visos Kṛṣṇos žmonos buvo paskendusios mintyse apie Jį. Kṛṣṇą vadina *yogeśvara*, visų *yogų* valdovu. *Yogeśvara* visada buvo Kṛṣṇos žmonų Dvārakoje širdyse. Užuot dėjus pastangas įvaldyti mistines *yogos* jėgas, geriau paprasčiausiai sieloje turėti aukščiausiąjį *yogeśvarą* – Kṛṣṇą. Tada gyvenimas tampa tobulas, ir galima lengvai pakilti į Dievo karalystę. Mes turėtume suprasti, kad visos karalienės, gyvenusios su Kṛṣṇa Dvārakoj, ankstesniuose gyvenimuose buvo iškilnūs bhaktai, kurie svajojo apie santuokinės meilės santykius su Kṛṣṇa. Todėl jiems buvo suteikta galimybė tapti Kṛṣṇos žmonomis ir patirti amžinos meilės su Juo džiaugsmą. Galiausiai jos visos iškeliavo į Vaikuṇṭhos planetas.

Aukščiausioji Absoliuti Tiesa, Dievo Asmuo, nėra beasmenė. Visi Vedų raštai šlovina įvairius transcendentinius Jo darbus ir žaidimus, kurie atspindi Jo asmenybės bruožus. Sakoma, kad Vedos ir „Rāmāyaṇa“ aprašo vien tik Viešpaties darbus. Visi Vedų šventraščiai apdainuoja Jo šlovę. Jautrios sielos žmonės, pavyzdžiui, moterys, išgirdę apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus, išsyk Juo susižavi. Todėl moterys ir merginos, kurios turi jautrią sielą, lengvai susidomi Kṛṣṇos sąmonės judėjimu. Tas, kuris dalyvauja Kṛṣṇos sąmonės judėjime ir stengiasi niekada neprarasti Kṛṣṇos sąmonės, be jokių abejonių, pasiekia aukščiausią išsivadavimą ir grįžta pas Kṛṣṇą į Goloka Vṛndāvaną. Jei į dvasinį pasaulį galima sugrįžti išsiugdžius Kṛṣṇos sąmonę, nesunku įsivaizduoti, kokios laimingos ir kokios šventos buvo Viešpaties Kṛṣṇos žmonos, kurios kalbėjosi su Juo ir regėjo Jį savo akimis. Neįmanoma apsakyti laimės, kuri teko Viešpaties Kṛṣṇos žmonoms. Jos pačios Juo rūpinosi, atlikdamos visokius transcendentinius patarnavimus: maudė Jį, valgydino, stengėsi Jį nudžiuginti ir tarnavo Jam. Todėl jokios askezės neprilygsta Dvārakos karalienių tarnystei.

Śukadeva Gosvāmis pasakė Mahārājai Parīkṣitui, kad, siekiant išsivadavimo, nėra geresnio asketiško žygio už Dvārakos karalienių tarnystę. Dvasinio tobulėjimo tikslas vienas – pažinti Kṛṣṇą. Todėl, nors karalienių santykiai su Kṛṣṇa atrodo tarsi paprasti vyro ir žmonos santykiai, reikia nepamiršti svarbiausio dalyko, kad jos buvo be galo prisirišusios

prie Kṛṣṇos. Asketizmas ir įžadų laikymasis skirti tam, kad žmogus galėtų ištrūkti iš materialaus pasaulio ir labiau pamilti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį – Kṛṣṇą. Kṛṣṇa yra visų tų, kurie eina savęs pažinimo keliu, prieglobstis. Jis pavyzdingai gyveno su Savo žmonomis ir atliko Vedų ritualus, tenorėdamas parodyti menkesnės nuovokos žmonėms, jog Aukščiausiasis Viešpats nėra beasmenis. Kṛṣṇa gyveno su žmona ir vaikais prabangoje, kaip kad paprasta sąlygota siela, tenorėdamas parodyti sąlygotoms sieloms, kad galima gyventi ir su šeima, jei jos centras – Kṛṣṇa. Yadu giminės nariai gyveno Kṛṣṇos šeimoje, ir Kṛṣṇa buvo visų jų darbų ašis.

Ne tiek svarbu atsižadėti pasaulio, kiek pamilti Kṛṣṇą. Būtent toks yra Kṛṣṇos sąmonės judėjimo tikslas. Mes pamokslaujame vadovaudamiesi principu, jog nėra svarbu, ar žmogus *sannyāsis*, ar *gṛhastha*. Jis tiesiog turi puoselėti savo meilę Kṛṣṇai, ir tada jo gyvenimą apvainikuos sėkmė. Eidamas Viešpaties Śrī Kṛṣṇos pėdomis, žmogus gali gyventi šeimoje, visuomenėje ar valstybėje, siekdamas patenkinti ne jutimus, o pažinti Kṛṣṇą, puoselėdamas prisirišimą prie Jo. Iš sąlygoto gyvenimo į išsivadavimą veda keturi keliai, kurie vadinasi: *dharma, artha, kāma* ir *mokṣa* (religija, materialios gerovės kėlimas, jutimų tenkinimas ir išsivadavimas). Jei gyvendamas su šeima žmogus seks Kṛṣṇos šeimos narių pavyzdžiu ir jo veiklos centras bus Kṛṣṇa, jis išsyk pasieks visa tai, ką duoda šios keturios sudedamosios sėkmės dalys.

Jau žinome, kad Kṛṣṇa turėjo šešiolika tūkstančių šimtą aštuonias žmonas. Visos Jo žmonos buvo iškilnios išsivadavusios sielos, ir svarbiausia iš jų buvo karalienė Rukmiṇī. Po Rukmiṇī svarbiausios yra dar septynios karalienės, jų sūnų vardai jau buvo paminėti. Be šių aštuonių karalienių, su kitomis Savo žmonomis Jis irgi turėjo po dešimtį sūnų. Vadinasi, iš viso Kṛṣṇa turėjo šimtą šešiasdešimt vieną tūkstantį aštuoniasdešimt vaikų. Ir nereikia stebėtis, tai išgirdus. Nederėtų užmiršti, kad Kṛṣṇa – Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir turi neribotą galią. Jis sako, kad visos gyvosios esybės yra Jo vaikai, todėl nebūtų ko stebėtis, netgi jei Jis būtų turėjęs ir šešiolika milijonų sūnų.

Iš nepaprastą galią turinčių Kṛṣṇos sūnų, aštuoniolika buvo *mahārathos*. *Mahā-ratha* gali vienas kautis su tūkstančiais kareivių, vežimų, raitelių ir dramblių. Juos gaubia nepaprasta šlovė, apie juos rašo beveik visi Vedų šventraščiai. Šie aštuoniolika *mahā-rathų*, tai: Pradyumna, Aniruddha, Dīptimānas, Bhānu, Sāmba, Madhu, Bṛhadbhānu, Citrabhānu, Vṛka, Aruṇa, Puṣkara, Vedabāhu, Śrutadeva, Sunandana, Citrabāhu, Virūpa, Kavis ir Nyagrodha. Pradyumna iš visų aštuoniolikos *mahā-rathų* laikomas svarbiausiu. Jis buvo vyriausias karalienės Rukmiṇī sūnus, paveldėjęs visas savo didžiojo tėvo Viešpaties Kṛṣṇos ypatybes. Jis vedė savo

dėdės iš motinos pusės, Rukmio, dukterį ir susilaukė sūnaus Aniruddhos. Aniruddha buvo toks galingas, kad galėjo nugalėti dešimt tūkstančių dramblių. Jis vedė Rukmio, savo senelės Rukmiņī brolio, anūkę. Kadangi pusbrolio ir pusseserės giminystė buvo tolima, jų vedybos nebuvo kuo nors neįprastos. Aniruddha susilaukė sūnaus Vajros. Kai *brāhmaṇo* prakeikimu buvo sunaikinta visa Yadu giminė, vienintelis išlikęs gyvas buvo Vajra. Vajra teturėjo vieną sūnų, vardu Pratibāhu. Pratibāhu susilaukė sūnaus Subāhu, Subāhu – sūnaus Śāntasenos, o Śāntasena – sūnaus Śatasenos.

Śukadeva Gosvāmis papasakojo, kad Yadu giminės nariai turėjo daugybę vaikų. Visi anksčiau minėti karaliai, ir Pats Kṛṣṇa, turėjo daugybę sūnų, anūkų ir proanūkių. Jie ne tik turėjo daug vaikų, bet buvo ir nepaprastai turtingi. Visi Yadu giminės karaliai buvo tvirti ir nugyveno ilgą amžių, bet svarbiausia, buvo ištikimi *brāhmaṇų* kultūrai. Karalių *kṣatriyų* pareiga – puoselėti ir ginti *brāhmaṇų* kultūrą ir globoti tikruosius *brāhmaṇus*. Yadu karaliai deramai atliko savo pareigas. Yadu giminei priklausė tiek daug karalių, kad aprašyti kiekvieną būtų neįmanoma net per ištisus tūkstantmečius. Śrīla Śukadeva Gosvāmis pasakė Mahārājai Parīkṣitui girdėjęs iš patikimų šaltinių, jog vien Yadu giminės vaikams mokyti reikėjo 38 800 000 mokytojų – *ācāryų*. Jei auklėti vaikus prireikė tiek daug mokytojų, galima įsivaizduoti, kokia gausi buvo visa šeimyna. O dėl karinių jėgų, tai minima, kad vien karaliaus Ugrasenos asmens sargybinių buvo dešimt kvadrilijonų.

Iki Viešpačiui Kṛṣṇai ateinant į šį pasaulį, tarp demonų ir pusdievių dažnai kildavo mūšiai. Mūšiuose žuvo daug demonų, bet visiems jiems buvo suteikta galimybė kitą gyvenimą gimti kilmingose šios žemės karalių šeimose. Aukšta padėtis, karališka valdžia labai juos išpuikino, ir jie nežmoniškai engė savo pavaldinius. Kṛṣṇa nužengė į šią planetą pačioje Dvāpara-yugos pabaigoje sunaikinti demoniškus karalius. „Bhagavadgītā“ sako: *paritrāṇāya sādhūnāṁ vināśāya ca duṣkṛtām* – Viešpats ateina tam, kad apgintų bhaktus ir sunaikintų piktadarius. Nužengti į šią žemę buvo paprašyta ir kai kurių pusdievių, kad jie būtų pagalbininkai Viešpaties Kṛṣṇos transcendentiniuose žaidimuose. Kṛṣṇa apsireiškė žemėje, lydimas Savo amžinų tarnų, bet pusdieviai taip pat buvo paprašyti nužengti, kad padėtų Jam, ir jie visi gimė Yadu giminėje. Yadu giminė buvo išsibarsčiusi po visą šalį ir ją sudarė šimtas vienas klanas. Visų klanų nariai gerbė Viešpatį Kṛṣṇą taip, kaip to reikalavo Jo dieviška padėtis, ir visi jie visa siela buvo atsidavę Viešpačiui. Todėl visi Yadu giminės nariai laimingi gyveno prabangoje ir nepažino jokių rūpesčių. Jų besąlygiškas tikėjimas Viešpačiu Kṛṣṇa ir atsidavimas Jam saugojo juos nuo pralaimėjimo, ir joks karalius negalėjo jų įveikti. Jų meilė Kṛṣṇai buvo tokia stipri, kad

net kasdieniniuose darbuose – sėdėdami, miegodami, keliaudami, kalbėdamiesi, žaisdami, tvarkydamiesi ir maudydamiesi, jie galvojo apie Kṛṣṇą, pamiršę apie save. Tokie tyro Viešpaties Kṛṣṇos bhakto požymiai. Kaip kad žmogus kartais nugrimzdęs į savas mintis pamiršta apie kūną, taip ir Yadu giminės nariai mechaniškai tenkino kūno reikmes, o jų dėmesys iš tikrųjų visada buvo nukreiptas į Kṛṣṇą. Jie veikė mechaniškai, o jų mintyse viešpatavo Kṛṣṇa.

Devyniasdešimtą dešimtos „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės skyrių Śrīla Śukadeva Gosvāmis užbaigia aprašydamas penkias nepaprastąsias Viešpaties Kṛṣṇos ypatybes. Pirmoji ypatybė yra ta, kad prieš Viešpačiui Kṛṣṇai apsireiškiant Yadu giminėje, Gangos upė garsėjo kaip pati tyriausia. Gangos vandens palytėti, net nešvarūs daiktai tapdavo tyri. Tokiom nepaprastom ypatybėm Gangos vanduo pasižymi todėl, kad ji išteka iš Viešpaties Viṣṇu kojos piršto. Bet kai Yadu giminėje gimė Aukščiausiasis Viṣṇu, Viešpats Kṛṣṇa, Jis Pats keliavo po Yadu karalystę, ir, artimai su Juo bendraudama, Yadu giminė ne tik kad nepaprastai išgarsėjo, bet ir įgijo didžiulę, didesnę net už Gangos vandens, apvalomąją jėgą.

Kita nepaprasta Viešpaties Kṛṣṇos apsireiškimo žemėje ypatybė ta, kad nors iš pažiūros Jis gynė bhaktus ir žudė demonus, tiek bhaktai, tiek demonai susilaukė to paties likimo. Viešpats Kṛṣṇa dovanoja penkių rūšių išsivadavimą, ir vienas jų, *sāyujya-mukti* (susiliejimas su Aukščiausiuoju), buvo dovanotas tokiems demonams, kaip Kaṁsa, tuo tarpu *gopėms* buvo suteikta galimybė bendrauti su Juo asmeniškai. *Gopės* išliko individualybės, kad galėtų būti drauge su Viešpačiu Kṛṣṇa, o Kaṁsa įsiliejo į Jo beasmenį *brahmajyoti*. Kitaip sakant, ir demonai, ir *gopės* gavo dvasinį išsivadavimą, bet kadangi demonai buvo Kṛṣṇos priešai, o *gopės* – draugai, demonai sulaukė galo, o *gopės* buvo apgintos.

Trečia nepaprasta Viešpaties Kṛṣṇos apsireiškimo ypatybė buvo ta, kad sėkmės deivė, kurią garbina net pusdieviai Brahmā, Indra ir Candra, nuolat tarnavo Viešpačiui, nors Viešpats pirmenybę teikė *gopėms*. Sėkmės deivė Lakṣmījī labai stengėsi prilygti *gopėms*, bet jai tai nepavyko. Vis dėlto ji liko ištikima Kṛṣṇai, nors paprastai ji nenustygsta vienoj vietoj net tokių pusdievių, kaip Viešpats Brahmā, garbinama.

Ketvirta nepaprasta Viešpaties Kṛṣṇos apsireiškimo ypatybė, rodanti Jo tobulumą, – tai Jo apsireiškimas didžiu Savo vardo pavidalu. Vedų raštuose pasakyta, kad vieną kartą ištarti Viešpaties Kṛṣṇos vardą tolygu triskart ištarti šventą Viešpaties Rāmos vardą, o triskart ištarti šventą Viešpaties Rāmos vardą tolygu tūkstantį kartų ištarti Viešpaties Viṣṇu vardus. Kitaip sakant, iš visų šventų Aukščiausiojo Dievo Asmens vardų, įskaitant Viṣṇu ir Rāmą, Kṛṣṇos vardas yra pats galingiausias. Todėl Vedų raštai ypač rekomenduoja kartoti šventą Kṛṣṇos vardą: „Hare Kṛṣṇa, Hare

Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“ Viešpats Caitanya įvedė švento Kṛṣṇos vardo kartojimą šioje epochoje, todėl gauti išsivadavimą mūsų laikais lengviau negu kitose epochose. Kitaip sakant, Viešpats Kṛṣṇa kilnesnis už Savo inkarnacijas, nors visos jos yra tas pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Penkta nepaprasta Viešpaties Kṛṣṇos apsireiškimo ypatybė ta, kad Jis paskelbė patį įstabiausią iš visų religijos principų, pasakęs „Bhagavadgītoje“, jog tiesiog atsidavęs Jam, žmogus tuo pačiu įvykdo visus religinio ritualo reikalavimus. Vedų raštai mini dvidešimt religijos principų, ir kiekvienas jų aprašytas atskiroje *śāstroje*. Bet Viešpats Kṛṣṇa toks maloningas šio amžiaus sąlygotoms puolusioms sieloms, kad nužengė Pats, prašydamas žmonių atmesti visus religinius ritualus ir tiesiog atsiduoti Jam. Sakoma, kad Kali amžiuje religija sunyko trim ketvirtadaliais ir dabar žmonija laikosi tik ketvirtadalio religijos nustatytų principų. Tačiau Viešpaties Kṛṣṇos malone buvo ne tik pataisyta ši Kali-yugos spraga, bet ir pats religijos kelias tapo labai paprastas: tereikia su transcendentine meile tarnauti Viešpačiui Kṛṣṇai, kartojant Jo šventuosius vardus: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“, ir žmogus pasieks aukščiausią religijos tikslą – pasikels į aukščiausią dvasinio pasaulio planetą Goloka Vṛndāvaną. Taigi nesunku suvokti, kokia malonė mums teko, kad nužengė Viešpats Kṛṣṇa, bei suprasti, kad išsigelbėjimas, kurį Jis suteikė apsireikšdamas šio pasaulio žmonėms, nėra kažkas ypatinga ar nebūdinga Viešpačiui.

Śrīla Śukadeva Gosvāmis baigia apibūdinti nepaprastą Viešpaties Kṛṣṇos didybę tokiu pagiriamuoju žodžiu: „O Viešpatie Kṛṣṇa, būki pašlovintas. Tu glūdi visų širdyse Paramātmos pavidalu. Todėl Tu vadiniesi Jananivāsa, „tas, kuris gyvena visų širdyse.“ „Bhagavad-gītā“ sako: *īśvaraḥ sarva-bhūtānāṁ hṛd-deśe 'rjuna tiṣṭhati* – Aukščiausiasis Viešpats Paramātmos pavidalu gyvena visų širdyse. Tačiau tai nereiškia, kad Kṛṣṇa neturi Savo atskiros egzistencijos kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Filosofai *māyāvādžiai* pripažįsta visa aprėpiantį Parabrahmano aspektą, bet kai Parabrahmanas, Aukščiausiasis Viešpats, apsireiškia, jie mano, kad Jis paklūsta materialios gamtos valdžiai. Kadangi Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė žemėje kaip Devakī sūnus, filosofai *māyāvādžiai* Kṛṣṇą traktuoja kaip paprastą gyvą esybę, gimusią šiame materijos pasaulyje. Todėl Śukadeva Gosvāmis juos įspėja: nors Kṛṣṇa žinomas kaip Devakī sūnus (*devakī-janma-vāda*), iš tikrųjų Jis yra Supersiela, visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tačiau bhaktai žodį *devakī-janma-vāda* supranta savaip. Jie supranta, kad tikroji Kṛṣṇos motina buvo Yaśodā. Nors Kṛṣṇa iš pradžių apsireiškė kaip Devakī sūnus, netrukus Jis atsidūrė ant motinos Yaśodos kelių, ir Jo vaikystės žaidimai buvo motinos Yaśodos ir Nandos Mahārājos

palaimos šaltinis. Tai pripažino ir pats Vasudeva, kai susitiko su Nanda Mahārāja ir Yaśoda Kurukṣetroje. Jis pripažino, kad iš teisybės Kṛṣṇa ir Balarāma buvo motinos Yaśodos ir Nandos Mahārājos vaikai. Vasudeva ir Devakī tik formaliai buvo Jų tėvai. Tikrieji Jų tėvas ir motina – Nanda ir Yaśodā. Todėl Śukadeva Gosvāmis pavadino Viešpatį Kṛṣṇą *devakī-janma-vāda*.

Toliau Śukadeva Gosvāmis šlovina Viešpatį kaip asmenybę, kurią pagerbė *yadu-vara-pariṣat* – Yadu giminės susirinkimų rūmai. Jis šlovina Viešpatį ir kaip tą, kuris nužudė daug demonų. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa galėjo nužudyti demonus Savo materialiomis energijomis, bet Jis norėjo juos nužudyti Pats ir taip suteikti jiems išsivadavimą. Kṛṣṇai nebūtų reikalo nužengti į šį materialų pasaulį, jei Jis tenorėtų nužudyti demonus. Užtektų Viešpačiui tik panorėti, ir šimtai tūkstančių demonų gautų galą, Jam net nenužengus. Iš tikrųjų Jis nužengė į žemę dėl Savo tyrų bhaktų, norėdamas pažaisti kaip vaikas su motina Yaśoda ir Nanda Mahārāja ir suteikti džiaugsmo Dvārakos gyventojams. Susidorojęs su demonais ir apgynęs bhaktus, Viešpats Kṛṣṇa įtvirtino vienintelę tikrąją religijos normą, kurios esmė – mylėti Dievą. Net tokios gyvos esybės, kaip *sthira-cara*, nusiplovė materijos nešvarybes ir pateko į dvasinę karalystę, nes laikėsi vienintelės tikrosios religijos normos – mylėjo Dievą. *Sthira* – tai medžiai ir augalai, kurie negali judėti, o *cara* – tai gyvūnai, judrios gyvosios būtybės, o visų pirma karvės. Gyvendamas žemėje, Kṛṣṇa išvadavo medžius, beždžiones, kitus augalus bei gyvūnus, kuriems pavyko Jį pamatyti ir Jam pasitarnauti arba Vṛndāvanoje, arba Dvārakoje.

Labiausiai Viešpats Kṛṣṇa šlovinamas už tai, kad buvo *gopių* ir Dvārakos karalienių džiaugsmo šaltinis. Śukadeva Gosvāmis šlovina Viešpatį Kṛṣṇą už Jo nuostabią šypseną, kuri sužavėjo ne tik Vṛndāvanos *gopes*, bet ir Dvārakos karalienes. Tikslūs žodžiai, pavartoti originale yra *vardhayan kāmadevam*. *Gopių* draugas Vṛndāvanoje ir karalienių vyras Dvārakoje, Kṛṣṇa kurstė geismą, norą kartu su Juo patirti džiaugsmą. Norint pažinti Dievą arba save patį, tenka tūkstančius metų griežtai tramdyti kūną ir laikytis įžadų. Tačiau *gopės* ir Dvārakos karalienės gavo patį aukščiausią išsivadavimą vien todėl, kad karštas jų troškimas turėti Kṛṣṇą už savo artimą draugą arba vyrą tapo dar karštesnis.

Tokie Kṛṣṇos santykiai su *gopėmis* ir karalienėmis neturi sau lygių savęs pažinimo istorijoje. Paprastai žmonėms atrodo, kad, norint pažinti save, reikia išeiti į mišką arba į kalnus, atlikti griežtas askezes, laikytis įžadų. Tačiau *gopės* ir karalienės pasiekė patį aukščiausią išsivadavimą, neprieinamą net didiems išminčiams ir šventiesiems, vien todėl, kad mylėjo Kṛṣṇą kaip savo vyrą ir gyveno su Juo „jausmiškai“, skęsdamos prabangoje ir

turtuose. Kaṁsa, Dantavakra, Šišupāla ir kiti demonai irgi gavo didžiausią palaiminimą – pateko į dvasinį pasaulį.

„Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje Śrīla Vyāsadeva išreiškia savo nuolankią pagarbą Aukščiausiajai Tiesai – Vāsudevai, Kṛṣṇai. Po to jis nurodo savo sūnui Šukadevai Gosvāmiui skelbti „Śrīmad-Bhāgavatam.“ Kaip tik dėl to Šukadeva Gosvāmis šlovina Viešpatį, sakydamas *jayati*. Eidami Śrīlos Vyāsadevos pėdomis, Šukadeva Gosvāmis ir visi mokinių sekos *ācāryos* bei visi pasaulio žmonės turėtų šlovinti Viešpatį Kṛṣṇą ir dėtis prie Kṛṣṇos sąmonės judėjimo, nes jie gaus iš to didelę naudą. Siūlomas kelias lengvas ir efektyvus. Tereikia kartoti *mahā-mantrą*: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“ Todėl Viešpats Caitanya pataria stojiškai sutikti sėkmę ir nesėkmę materialiame pasaulyje. Materialus gyvenimas laikinas, todėl tiek sėkmė, tiek nesėkmė ateina ir praeina. Patyrus sėkmę ar nesėkmę, reikia būti kantriam kaip medis ir kukliam bei nuolankiam, kaip šiaudas, trypiamas gatvėje. Be to, būtina visada puoselėti Kṛṣṇos sąmonę, kartojant: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare.“

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa, visų gyvų esybių Supersiela, Savo nepriežastine malone nužengia į šią žemę įvairiomis inkarnacijomis ir apreiškia Savo transcendentinius žaidimus. Išgirsti apie nuostabius Viešpaties Kṛṣṇos inkarnacijų žaidimus sąlygotai sielai yra tolygu gauti galimybę išsivaduoti. Bet dar žavesni nepaprastai patrauklūs ir džiuginantys sielą Viešpaties Kṛṣṇos darbai tuo, kad juos atliko Pats Viešpats Kṛṣṇa – tas, kurio žavesiui niekas negali atsispirti.

Eidami šventomis Śrīlos Šukadevos Gosvāmio pėdomis, mes ir pasistengėme, kad nūdienos amžiaus sąlygotos sielos turėtų progos paskaityti šią knygą „Kṛṣṇą“ ir išgirsti apie Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus. Kas klausosi šių pasakojimų, tas, be jokios abejonės, gaus išsivadavimą ir sugrįš namo, atgal pas Dievą. Šukadeva Gosvāmis sako, kad, girdėdami pasakojimus apie transcendentinius Viešpaties žaidimus ir darbus, mes vieną po kito nukertam visus susiteršimo materija mazgus. Todėl jei žmogus, nesvarbu, kas jis būtų, nori amžinai ir palaimingai gyventi drauge su Viešpačiu Kṛṣṇa transcendentinėje Dievo karalystėje, jis turi girdėti pasakojimus apie Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus ir kartoti *mahā-mantrą*: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“

Transcendentiniai Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos žaidimai turi tokią galią, kad vien klausydamasis, skaitydamas ir įsimindamas, kas pasakojama šioje knygoje, žmogus būtinai pateks į dvasinį pasaulį, kurį kitais būdais labai sunku pasiekti. Viešpaties Kṛṣṇos žaidimai tokie patrauklūs, kad norisi nuolat prie jų grįžti ir juos nagrinėti. Kuo daugiau mes skai-

tysime ir tyrinėsime Viešpaties žaidimus, tuo labiau prie Jo prisirišime. O prisirišimas prie Kṛṣṇos kaip tik ir suteikia teisę patekti į Jo buveinę – Goloka Vṛndāvaną. Kaip žinome iš ankstesniojo skyriaus, ištrūkti iš šio materijos pasaulio reiškia nugalėti griežtus materialios gamtos dėsnius. Tačiau šie dėsniai negali sukliudyti tobulėti tam, kurį vilioja dvasinė gamta. „Bhagavad-gītoje“ tai patvirtina Pats Viešpats: nors nugalėti griežtus materialios gamtos dėsnius labai sunku, bet tas, kuris atsiduoda Viešpačiui, be didelio vargo įveikia nežinojimą. Dvasiniame pasauly materialios gamtos dėsniai negalioja. Kaip žinome iš antrosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės, pusdievių valdžia ir materialioji gamta pasižymi vienu bruožu – tuo, kad šių dalykų nėra dvasiniame pasaulyje.

Todėl antrosios giesmės pradžioj Śrīla Śukadeva Gosvāmis sako Mahārājai Parīkṣitui, kad kiekviena sąlygota siela turi klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus ir Jį šlovinti. Taip pat Śrīla Śukadeva Gosvāmis paaiškino Mahārājai Parīkṣitui, kad seniau daug karalių ir imperatorių ėjo į džiungles ir ten griežtai tramdė kūną bei laikėsi įžadų, kad galėtų sugrįžti namo, atgal pas Dievą. Indijoje ir dabar dažnas dvasios aukštumų pasiekęs transcendentalistas atsisako gyvenimo šeimoje ir keliauja į Vṛndāvaną. Jie gyvena atsiskyrę ir visą laiką klausosi pasakojimų apie šventus Viešpaties žaidimus bei šlovina Jį. Šią tvarką rekomenduoja „Śrīmad-Bhāgavatam“, jos laikosi ir šeši Vṛndāvanos Gosvāmiai. Tačiau šiais laikais į šventąją Vṛndāvanos žemę būriais traukia *karmiai* ir netikri bhaktai. Jie tik dedasi, kad eina Śukadevos Gosvāmio rekomenduotu keliu. Sakoma, kad norėdami pažinti save kitados karaliai ir imperatoriai traukdavo į mišką, tačiau nepasiruošusiam žmogui Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatis Ṭhākura nepataria pradėti tokio atsiskyrėlio gyvenimo.

Kai nepasiruošęs žmogus nuvyksta į Vṛndāvaną ir bando laikytis Śukadevos Gosvāmio nurodymų, jis vėl tampa *māyos* auka, net ir gyvendamas Vṛndāvanoj. Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatis Ṭhākura nenorėjo, kad nepasiruošę žmonės vyktų gyventi į Vṛndāvaną, todėl parašė puikią giesmę, kurios esmę galima perteikti taip: „Brangus prote, kodėl tu taip didžiuojiesi, kad esi *vaiṣṇavas*? Atsiskyręs ir garbindamas Viešpatį bei kartodamas šventąjį Viešpaties vardą, tu tiktai ieškai pigios šlovės ir šventuosius vardus kartoji nenuoširdžiai. Pigi šlovė primena kiaulės išmatas, nes tokia šlovė tėra dar viena *māyos* poveikio apraiška.“ Žinoma, galima važiuoti į Vṛndāvaną dėl pigaus populiarumo ir, užuot pasinėrus į Kṛṣṇos sąmonę, nuolat galvoti apie pinigus ir moteris, kurie suteikia mums laikiną laimę. Bet geriau yra atiduoti visus savo pinigus Viešpaties tarnystei, o pažįstamas moteris užimti tarnyste, nes jutiminiai malonumai nėra skirti sąlygotai sielai.

Viešpats Kṛṣṇa yra Hṛṣīkeśa – jausmų šeimininkas. Todėl jausmai turi

būti skirti nuolat Jam tarnauti. O dėl materialios šlovės, tai seniau būta daug demonų, tokių, kaip Rāvaṇa, kurie sukilo prieš materialios gamtos dėsnius, bet įveikti šių dėsnių jiems nepavyko. Todėl žmogui nederėtų elgtis kaip demonui ir vien dėl tuščios garbės apsišaukti *vaiṣṇavu*, netarnaujant Viešpačiui. Kai žmogus su atsidavimu tarnauja Viešpačiui, jis savaime nusipelno *vaiṣṇavo* vardo. Nevalia jausti pagiežą bhaktams, kurie skelbia Viešpaties šlovę. Vadinamieji *babajī* Vṛndāvanoje patarinėjo mums, kad nėra reikalo pamokslauti ir kad geriau atsiskyrus gyventi Vṛndāvanoj bei kartoti šventą vardą. Tokie *babajī* nežino, kad jei žmogus pamokslauja arba šlovina Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, jis tuo pačiu išgarsėja kaip geras pamokslininkas. Todėl neverta anksčiau laiko atsisakyti doro gyvenimo šeimoje ir palaidai gyventi Vṛndāvanoje. Śrīlos Śukadevos Gosvāmio patarimas palikti namus ir traukti į mišką ieškoti Kṛṣṇos skirtas dvasiškai subrendusiam žmogui. Mahārāja Parīkṣitas kaip tik ir buvo toks žmogus. Dar gyvendamas šeimoje, nuo pat savo gyvenimo pradžios, jis garbino Viešpaties Kṛṣṇos *mūrti*. Vaikystėje jis garbino Viešpaties Kṛṣṇos Dievybę, o vėliau, nors ir gyveno šeimoje, visada buvo atsižadėjęs pasaulio, todėl, sužinojęs apie artėjančią mirtį, jis atsisakė šeimyninio gyvenimo ir, atėjęs prie Gangos kranto, drauge su kitais bhaktais sėdo klausytis „Śrīmad-Bhāgavatam.“

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniasdešimt devintą „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Glausta Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų apžvalga“.

Priedai

Apie autorių

Jo Dieviškoji Kilnybė A. C. Bhaktivedanta Svamis Prabhupāda į šį pasaulį atėjo 1896 metais Indijoje, Kalkutos mieste. Su savo dvasiniu mokytoju, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvačiu Gosvāmiu, pirmą kartą susitiko Kalkutoje 1922 metais. Bhaktisiddhāntai Sarasvačiui, garsiam teologui ir šešiasdešimt keturių Gauḍīyos Maṭhų (Vedų institutų) įsteigėjui, patiko išsilavinęs jaunuolis, ir jis įtikino pastarąjį skirti savo gyvenimą Vedų žinojimui skleisti. Śrīla Prabhupāda tampa Bhaktisiddhāntos Sarasvačio pasekėju, o po vienuolikos metų (1933 m. Alahabade) – oficialiai inicijuotu mokiniu.

Pirmojo susitikimo metu Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatis Ṭhākura paprašė Śrīlos Prabhupādos skelbti Vedų žinias anglų kalba. Vėlesniais metais Śrīla Prabhupāda parašo komentarus „Bhagavad-gītai“, prisideda prie Gauḍīyos Maṭhų veiklos, o 1944 metais pradeda leisti dvisavaitinį žurnalą anglų kalba – „Back to Godhead“ („Atgal pas Dievą“), kurį dabar Vakaruose toliau leidžia Jo mokiniai daugiau negu trisdešimčia kalbų.

1947 metais, pripažindama ypatingą Śrīlos Prabhupādos išprusimą ir atsidavimą Viešpačiui, Gauḍīyos vaiṣṇavų bendrija suteikia jam „Bhaktivedantos“ titulą. 1950 metais, būdamas penkiasdešimt ketverių metų amžiaus, Śrīla Prabhupāda atsižada šeimyninio gyvenimo ir tampa *vānaprastha* – duoda atsiskyrėlio įžadus, daugiau laiko paskirdamas studijoms ir knygų rašymui. Jis išvyksta į šventą Vṛndāvanos miestą ir apsigyvena istorinėje viduramžių Rādhā-Dāmodaros šventykloje. Čia, kuklioje

aplinkoje, jis keletą metų atsidėjęs studijuoja ir rašo. 1959 metais Śrīla Prabhupāda duoda *sannyāsos* įžadus. Rādhā-Dāmodaros šventykloje Śrīla Prabhupāda pradeda kurti savo gyvenimo šedevrą – daugiatomį 18 000 posmų „Śrīmad-Bhāgavatam“ („Bhāgavata Purāṇos“) vertimą su komentarais. Parašo „Easy Journey to Other Planets“ (lietuviškai „Anapus laiko ir erdvės“).

1965 metais, išleidęs tris „Bhāgavatam“ tomus, Śrīla Prabhupāda atvyksta į Jungtines Valstijas įgyvendinti misijos, kurią jam paskyrė dvasinis mokytojas. Vėliau jis išleidžia daugiau kaip šešiasdešimt tomų autoritetingų vertimų su komentarais bei studijų, kuriose apžvelgia Indijos religijos ir filosofijos klasikinius kūrinius.

1965 metais krovininiu laivu atvykęs į Niujorką, Śrīla Prabhupāda praktiškai neturėjo jokių lėšų. Tik kitų metų liepos mėnesį, patyręs didelius sunkumus, jis įkuria Tarptautinę Krišnos sąmonės organizaciją. Kai 1977 metais Śrīla Prabhupāda paliko šį pasaulį (lapkričio 14 d.), jo vadovaujama organizacija jau buvo išaugusi į pasaulinio masto konfederaciją, kurią sudarė daugiau kaip šimtas *āśramų,* mokyklų, šventyklų, institutų bei žemės ūkio bendruomenių.

Vakarų Virdžinijoje Śrīla Prabhupāda įkūrė pirmąją Kṛṣṇos sąmonės žemės ūkio bendruomenę. Be to, Vakarų šalyse jis įvedė Vedų švietimo sistemą – *gurukulą*.

Śrīla Prabhupāda – taip pat ir keleto stambių tarptautinių kultūros centrų Indijoje įkūrimo iniciatorius. Numatyta, kad aplink Śrīdhāma Māyāpuros centrą Vakarų Bengalijoje iškils dvasinis miestas. Šiam grandioziniam užmojui įgyvendinti prireiks virš dešimties metų. Vṛndāvanoje (Indija) pastatyta didinga Kṛṣṇa-Balarāmos šventykla ir viešbutis svečiams iš viso pasaulio. Stambus kultūros bei švietimo centras yra ir Bombėjuje. Daugelyje svarbių Indijos vietų taip pat bus sukurti centrai.

Vis dėlto vertingiausias Śrīlos Prabhupādos indėlis – tai jo knygos. Mokslininkų nepaprastai vertinamos už autoritetingumą, minties gilumą ir aiškumą, jos naudojamos kaip akademiniai vadovėliai daugelyje koledžų. Śrīlos Prabhupādos raštai išversti daugiau kaip į 40 kalbų. Leidykla „The Bhaktivedanta Book Trust“, įsteigta 1972 metais Śrīlos Prabhupādos knygoms publikuoti, šiuo metu yra stambiausia Indijos religijos bei filosofijos literatūros leidėja pasaulyje.

Jau būdamas garbingo amžiaus, per dvylika metų Śrīla Prabhupāda su paskaitomis keturiolika kartų apkeliavo planetą, pabuvojo šešiuose kontinentuose. Nepaisant to, kad buvo labai užimtas, Śrīla Prabhupāda visą laiką daug rašė. Jo raštai sudaro ištisą Vedų filosofijos, religijos, literatūros bei kultūros biblioteką.

Žodynėlis

A

Abhaktas – tas, kuris nenori atsiduoti Viešpačiui; ateistas.
Ācārya – dvasinis mokytojas; tas, kuris moko savo pavyzdžiu.
Askezė – *tapasya*; savanoriškas materialių sunkumų pasirinkimas siekiant tam tikrų tikslų, pvz. dvasinio savęs pažinimo.
Asura – demonas, Viešpačiui neatsidavęs žmogus.
Ātmārāma – išminčius, kuris semiasi džiaugsmo iš savęs.
Avatāra – Dievo inkarnacija, nužengianti iš dvasinio pasaulio.

B

Bhagavad-gītā – knyga, kurioje įamžinti Kṛṣṇos dvasiniai pamokymai Savo draugui Arjunai Kurukṣetros mūšio lauke.
Bhaktas – atsidavęs Viešpaties pasekėjas.
Bhakti-yoga – atsidavimo tarnystės Viešpačiui *yoga*.
Bona fide (lot.) – tikras, autentiškas, nuoširdus.
Brahmā – pirmoji sukurta gyva būtybė visatoje.
Brahmacāris – celibato besilaikantis mokinys, klusniai vykdantis dvasinio mokytojo nurodymus.
Brahmajyoti – impersonalus švytėjimas, kurį skleidžia Kṛṣṇos kūnas.
Brahmanas – beasmenis Absoliučiosios Tiesos aspektas.

Brāhmaṇai – visuomenės dvasinė klasė, kurios paskirtis – pažinti ir diegti Vedų tiesas.

„Brahma-saṁhitā“ – šventraštis, į kurį Viešpats Brahmā sudėjo savo autoritetingas maldas Viešpačiui Kṛṣṇai.

C

Caitanya Mahāprabhu – Kṛṣṇa, nužengęs kaip Viešpaties bhaktas. Apsireiškė dabartiniame Kali amžiuje mokyti atsidavimo tarnystės Dievui kartojant Jo šventuosius vardus.

Cāmara – vėduoklė iš jako uodegos musėms vaikyti.

D

Deva – pusdievis arba bhaktas.

E

Ekādaśis – pasninko diena, būna dukart per mėnesį. Šią dieną stengiamasi labiau įsisąmoninti Kṛṣṇą.

Ekspansija – Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalas, viena iš daugybės Jo apraiškų.

G

Gandharvos – dangiškųjų sferų gyventojai, puikūs dainiai.

Garuḍa – milžiniškas paukštis, nešiojantis Viešpatį Viṣṇu.

Gopės – piemenaitės, transcendentinės Viešpaties Kṛṣṇos draugės.

Gṛhastha – žmogus, gyvenantis šeimoje.

Guru – dvasinis mokytojas.

I

Impersonalistas – tas, kuris beasmenį Dievo aspektą (Brahmaną) laiko visa ko priežastimi ir aukščiausia realybe.

Inkarnacija – *avatāra*; Dievo įsikūnijimas materialiame pasaulyje, nužengiantis su tam tikra misija.

Y

Yajña – auka.

Yoga – jungties su Aukščiausiuoju procesas.

Yogamāyā – svarbiausioji, vidinė (dvasinė) Aukščiausiojo Viešpaties galia.

Yogas – tas, kuris praktikuoja *yogą*.

J

Jaya – pergalė.

Jñānis – tas, kuris siekia pažinimo abstrakčiais samprotavimais.

K

Kadamba – medis geltonais apvaliais žiedais, paprastai augantis tik Vṛndāvanos apylinkėse.

Karma – veikla, sukurianti pasekmes arba atoveikį.

Karmis – žmogus, dirbantis dėl naudos.

Kaumudī – labai kvapi gėlė, auganti Yamunos upės pakrantėse.

Kaustubha – transcendentinis brangakmenis, kurį dėvi ant kaklo Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Kṛṣṇa-kathā – pasakojimai apie Kṛṣṇą arba Jo Paties žodžiai.

Kṣatriyai – visuomenės dvasinė klasė, kurios paskirtis – valdyti valstybę ir ginklu ginti piliečius.

Kuṅkuma – maloniai kvepiantys raudoni milteliai, kuriais barstomas garbinamos asmenybės kūnas.

L

Līlā – žaidimai.

M

Māgadhos – profesionalūs dainiai, giedantys aukojimuose.

Mahā-bhāgavata – tobulą dvasinį lygį pasiekęs bhaktas.

Mahā-mantra – Hare Kṛṣṇa *mantra*: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.“

Māyā (Mahāmāyā) – išorinė Aukščiausiojo Viešpaties energija, kuri aptemdo sąlygotosios sielos sąmonę ir neleidžia jai pažinti Aukščiausiojo Dievo Asmens.

Māyāvāda – impersonalizmo arba tuštumos (voidizmo) filosofija.

Māyāvādis – impersonalizmo arba voidizmo filosofijos šalininkas; tas, kuris nepripažįsta amžinojo ir transcendentinio Viešpaties asmenybės pavidalo.

Mantra – transcendentinis garsų derinys.
Mukti – išsivadavimas.
Mukunda – Viešpats Kṛṣṇa, kuris dovanoja išsivadavimą ir kurio besišypsantis veidas panašus į *kundos* žiedą.

N

Nirguṇa – pažodžiui „be ypatybių“; sąvoka, vartojama apibūdinti Aukščiausiąjį Viešpatį, kuris neturi materialių ypatybių.

P

Pāṇḍavos – penki karaliaus Pāṇḍu sūnūs (Yudhiṣṭhīra, Arjuna, Bhīma, Nakula ir Sahadeva).
Paramahaṁsa – pažodžiui „tobula gulbė“; bhaktas, kuris atskiria, kas svarbiausia dvasiai, kaip kad gulbė, kuri išgeria pieną ir palieka vandenį, kuriuo jis buvo atmieštas.
Paramātmā – Aukščiausiojo Viešpaties ekspansija, gyvenanti visų gyvųjų būtybių širdyse.
Pārijāta – rojaus planetų gėlė.
Prakṛta-sahajiyā – netikras Kṛṣṇos bhaktas, nesuvokiantis transcendentinės ir absoliučios Viešpaties padėties.
Prāṇāyāma – *yogų* kvėpavimo pratybos.
Prasādam – maistas, paaukotas Aukščiausiajam Viešpačiui ir vėliau padalintas žmonėms.

R

Rasa – transcendentiniai individualios sielos ir Aukščiausiojo Viešpaties santykiai, turintys nepakartojamą skonį.
Rāsa-līlā – transcendentinis Viešpaties Kṛṣṇos žaidimas, Jo šokis su *gopėmis*.

S

Sāyujya-mukti – išsivadavimas įsiliejant į Aukščiausiojo Viešpaties būtį.
Samādhi – transas, gili meditacija į Aukščiausiąjį.
Saṅkīrtana-yajña – šventųjų Dievo vardų kartojimas; šiam amžiui rekomenduojama aukos forma.
Sannyāsis – žmogus, kuris gyvena dvasiškai ir yra davęs pasaulio atsižadėjimo įžadus.
Siddhi – mistinis *yogos* tobulumas, mistinė jėga.

Spekuliatyvūs samprotavimai – pastangos suvokti Absoliučiąją Tiesą remiantis vien tik savo patirtimi ir proto galiomis.

Sudarśana – diskas, Viṣṇu arba Kṛṣṇos asmeninis ginklas.

Supersiela – Paramātmā; Aukščiausiojo Viešpaties pavidalas, esantis visų gyvųjų būtybių širdyse ir įeinantis į kiekvieną atomą.

Š

Śāstros – apreikštieji raštai.

Šelakas – gamtinė derva, kurią išskiria vabzdžiai, gyvenantys ant kai kurių tropinių augalų.

Śyāmasundara – vienas iš Kṛṣṇos vardų. *Śyāma* reiškia „juosvas“, o *sundara* – „labai gražus.“

Šiva – pusdievis, kuris atsako už pasaulio sunaikinimą ir valdo neišmanymo *guṇą*.

Śrīmad-Bhāgavatam – autoritetingas Vedų šventraštis, kuris pasakoja išimtinai apie Dievo Asmens ir Jo bhaktų žaidimus.

Šūdros – visuomenės dvasinė klasė. Šios klasės atstovams stinga didesnės išminties, tai menko profesinio pasirengimo, atliekantys nekvalifikuotą darbą žmonės.

T

Tapasya – askezė; savanoriškas materialių sunkumų pasirinkimas siekiant tam tikrų tikslų, pvz. dvasinio savęs pažinimo.

Tilaka – molio ženklai, kuriais Kṛṣṇa ir Jo bhaktai žymisi kaktą.

Transcendentinis – dvasinis, esantis už materialios gamtos ribų.

Tulasī – viena iš didžių Viešpaties bhaktų, įsikūnijusi medelio pavidalu. Labai brangi Viešpačiui Kṛṣṇai.

V

Vaišyai – žemės ūkio bendruomenė Vedų kultūroje; globoja karves ir dirba žemę.

Vaiṣṇavas – Aukščiausiojo Viešpaties Viṣṇu arba Kṛṣṇos atsidavęs pasekėjas, bhaktas.

Viṣṇu – visa aprėpianti, visas aukščiausiąsias jėgas turinti Viešpaties Kṛṣṇos ekspansija, kuriai būdingas absoliutus teisingumas, žinojimas ir palaima.

Kaip tarti sanskritą

Įvairiais amžiais sanskritui užrašyti buvo vartojamos kelios abėcėlės. Labiausiai paplitusi iš jų buvo ir tebelieka *devanāgarī* (pažodžiui – „raštas, vartojamas pusdievių miestuose“). *Devanāgarī* abėcėlėje yra keturiasdešimt aštuonios raidės: trylika balsių ir trisdešimt penkios priebalsės. Senovės sanskritologai sudarė šią abėcėlę atsižvelgdami į praktinius kalbos poreikius, ir šią rašto sistemą perėmė visi Vakarų pasaulio mokslininkai.

Šioje knygoje sanskrito žodžiai pateikiami pagal lotyniškąją sanskrito transliteracijos sistemą, kuri tiksliai atkartoja sanskrito rašybą. Kiekvieną *devanāgarī* raidę žymi atitinkama lotyniška raidė (su diakritiniu ženklu arba be jo) arba šių raidžių junginys. Taigi knygoje rašoma: **Kṛṣṇa** (o tariama „Krišna“), **Caitanya** („Čaitanja“), **Śrīla Prabhupāda** („Šryla Prabhupada“), **Arjuna** („Ardžuna“), **ācārya** („ačarja“), **prakṛti** („prakriti“), **yoga** („joga“) ir pan. Žemiau pateikiamas smulkesnis sanskrito rašybos ir tarimo paaiškinimas.

Balsis **a** tariamas kaip trumpasis **a** žodyje „k**a**d“, **ā** – kaip ilgasis **a** žodyje „l**a**šas“, **ai** – kaip dvibalsis **ai** žodyje „m**ai**stas“, **au** – kaip dvibalsis **au** žodyje „**au**ka“, **e** – kaip ilgasis **e** žodyje „k**e**lias“, **i** – kaip trumpasis **i** žodyje „t**i**k“, **ī** – kaip ilgasis **y** žodyje „l**y**ja“, **ḷ** – kaip junginys **lri**, **o** – kaip dvibalsis **ou** žemaičių žodyje „d**uo**na“ [douna], **ṛ** – kaip **ri** žodyje „**ri**mas“, **ṝ** – kaip **ry** žodyje „**ry**tas“, **u** – kaip trumpasis **u** žodyje „k**u**r“ ir **ū** – kaip ilgasis **ū** žodyje „d**ū**mai.“

Anusvāra (**ṁ**) yra grynas nosinis garsas ir tariamas kaip **n** prancūzų

kalbos žodyje „bo**ṅ**“ („geras“). *Visarga* (**ḥ**) – stipri aspirata (artikuliacijai būdingas stiprus iškvėpimas, kylantis dėl staigaus oro srovės nutraukimo). Dvieilio gale **aḥ** tariamas kaip **aha**, o **iḥ** – kaip **ihi**.

Guturaliniai (gomuriniai) priebalsiai – **g, gh, k, kh** ir **ṅ**; juos tariant, užpakalinė liežuvio dalis prispaudžiama prie minkštojo gomurio. **G** tariamas kaip **g** žodyje „**g**aiva“, **k** – kaip **k** žodyje „**k**ulti“, **ṅ** – kaip **n** žodyje „di**n**go.“ **Gh** ir **kh** tariami kaip junginiai **gh** ir **kh**.

Palataliniai (liežuvio vidurinieji) priebalsiai – **c, ch, j, jh** ir **ñ**; juos tariant, liežuvio vidurys pakeliamas prie kietojo gomurio. **C** tariamas kaip **č** žodyje „**č**ia“, **j** – kaip **dž** žodyje „**dž**ius“, **ñ** – kaip **n** žodyje „po**n**ia.“ **Ch** ir **jh** tariami kaip junginiai **čh** ir **džh**.

Dentaliniai (dantiniai) priebalsiai – **d, dh, t, th** ir **n**; juos tariant, liežuvio priešakinė dalis liečia dantis. **D** tariamas kaip **d** žodyje „**d**alia“, **n** – kaip **n** žodyje „**n**ašta“, **t** – kaip **t** žodyje „**t**iesa.“ **Dh** ir **th** tariami kaip junginiai **dh** ir **th**.

Cerebraliniai priebalsiai – **ḍ, ḍh, ṭ, ṭh** ir **ṇ** – tariami panašiai kaip dentaliniai, tačiau liežuvio priešakinė dalis neliečia dantų, bet užsiriečia į viršų ir apatine puse liečia priešakinę kietojo gomurio dalį.

Labialiniai (lūpiniai) priebalsiai – **b, bh, p, ph** ir **m** tariami lūpomis. **B** tariamas kaip **b** žodyje „**b**anga“, **m** – kaip **m** žodyje „**m**ama“, **p** – kaip **p** žodyje „**p**ora.“ **Bh** ir **ph** tariami kaip junginiai **bh** ir **ph**.

Pusbalsis **y** tariamas kaip **j** žodyje „**j**au“, **l** – kaip **l** žodyje „**l**inas“, **r** – kaip **r** žodyje „**r**asa“ ir **v** – kaip **v** žodyje „**v**alia.“

Sibiliantai (švilpiamieji ir šnypščiamieji): **s** tariamas kaip **s** žodyje „**s**aulė“, **ś** – kaip minkštasis **š** žodyje „**ši**audas“ ir **ṣ** – kaip **š** žodyje „**š**altis.“ Aspirata **h** tariama kaip žodyje „**h**imnas.“

Junginys **jñ** tariamas kaip **gj** (pvz.: ya**jñ**a – kaip „ja**gj**a“).